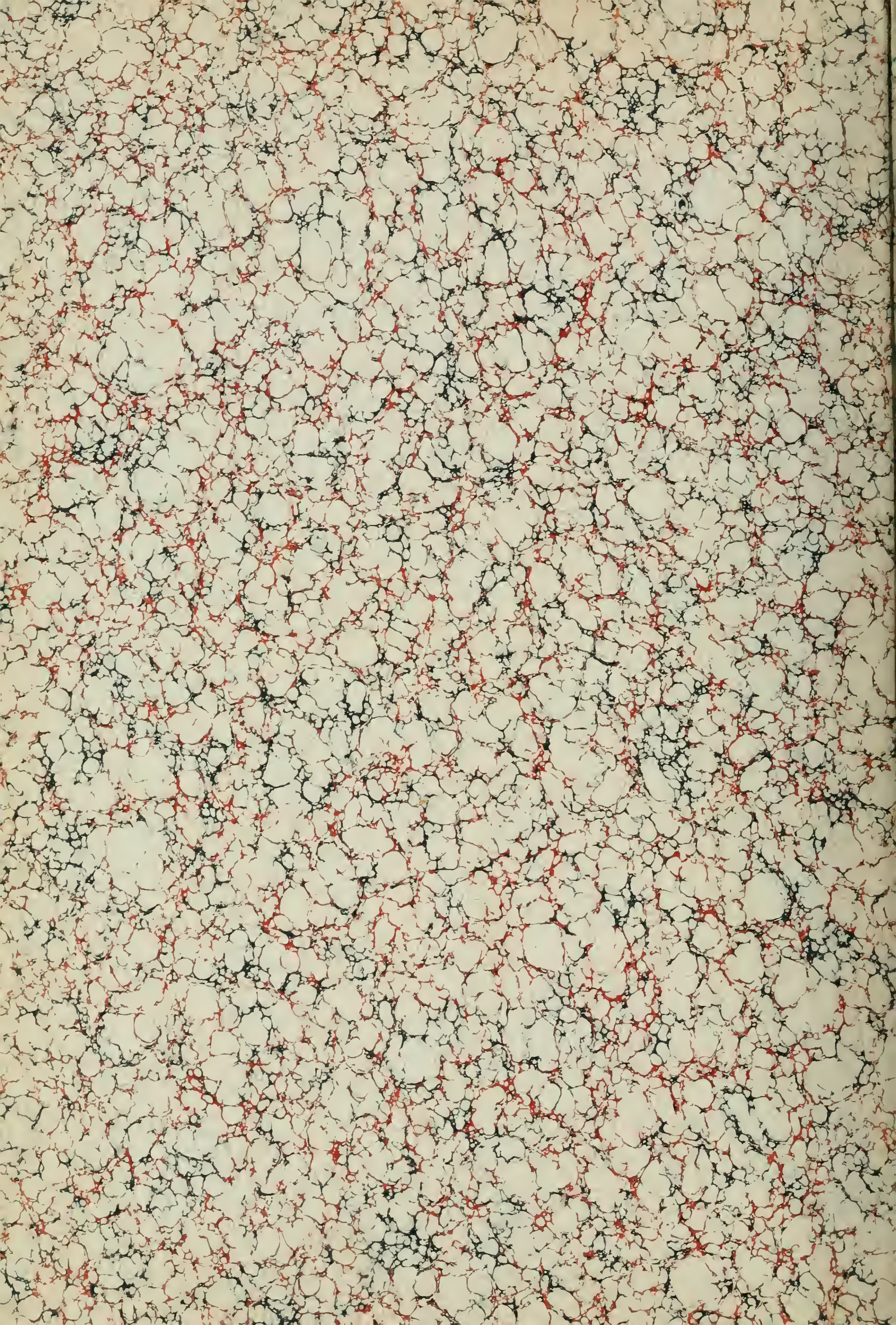
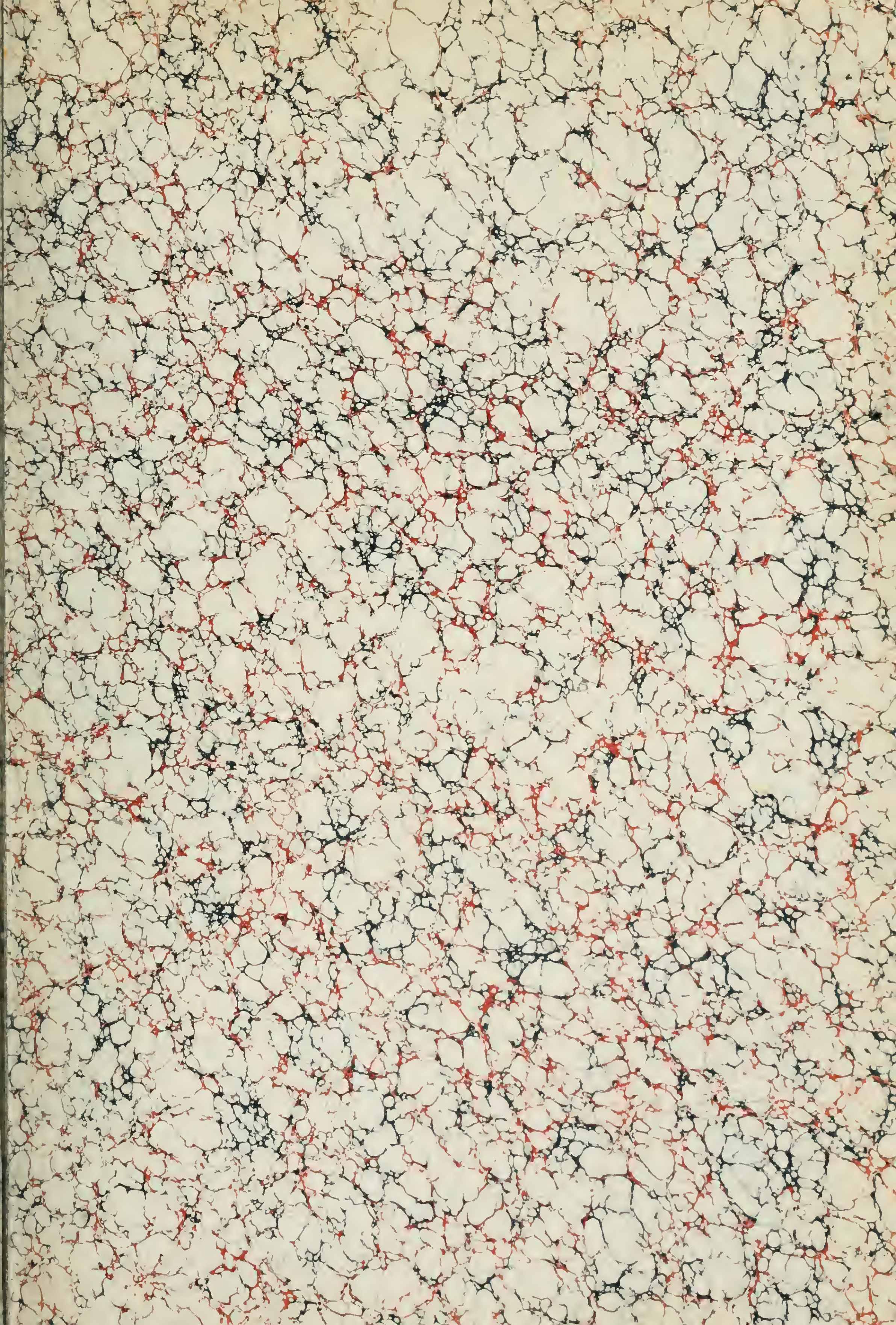

3 1761 06586394 6

Bestaaende Forfatningslove,

Valglove og Forretningsordener

i forskjellige Lande.

Under Medvirkning af Fuldmægtig i Ministeriet for Kirke- og Undervisningsvæsenet A. F. Asmussen, Cand. phil. **Emil Elberling**, Assistent i Indenrigsministeriet **C. C. Græbe**, Cand. mag. **N. T. Neergaard**, Overretssagfører **V. Richter** og Cand. jur. **L. Zeuthen**

udgivne af

Poul Sveistrup,
Revisionsassistent ved Folkethinget.

Første Del.

Kjøbenhavn.

Trykt hos J. H. Schultz.

1880.

LIBRARY
APR 14 1976
UNIVERSITY OF TORONTO

Denne Bog er første Del af en Samling af bestaaende Forfatningslove, Valglove og lovgivende Forsamlingers Forretningsordener i forskjellige Lande, som ifølge Folkethingets Formands under Rigsdagssamlingen 1877—78 tagne Bestemmelse udgives i det danske Sprog som Haandbog for Folkethingets Medlemmer.

Værket udarbeides paa Grundlag af en af Folkethingets Formand fastsat Plan.

Det foreliggende første Bind omfatter Staterne Danmark, Norge, Sverrig, Nederlandene, Belgien, Frankrig, det tydske Rige og Preussen; Samlingen vil endvidere omfatte Østerrig (samt et østerrigsk Kronland), Ungarn, Sveits (samt et Par sveitsiske Kantoner), Italien, Storbritannien og Irland (samt et Par britiske Kolonier) og de Forenede Stater af Amerika (samt et Par af disse Stater).

Ved Forfatningslove forstaas her de Love, der danne Grundlaget for Staternes Forfatningsforhold. Det er heraf en Følge, at paa den ene Side Love af denne Art medtages, selv om de ikke føre Titel af Grundlove eller paa særlig Maade ere beskyttede mod Forandring, og at paa den anden Side Love af andet Indhold udelades, selv om de, saaledes som den svenske Trykkefrihedsforordning, have den nævnte Karakter af Grundlove. For Belgien meddeles Loven om Regnskabsrettens Ordning; for Danmark findes Bestemmelser angaaende Valget af Statsrevisorer optrykte i Noterne; men iøvrigt ere de særlige Love og Bestemmelser, der vedrøre Ordningen af den forfatningsmæssige Regnskabskontrol, ikke medtagne. For Nederlandene meddeles en Lov om Kamrenes Undersøgelsesret, for Frankrig en Lov om Departementsraadenes Optræden under overordentlige Omstændigheder (ɔ: naar Kamrene ulovlig opløses eller hindres fra at mødes). For Sverrig findes imellem Noterne et udførligt Udtog af Instrux for Justitieombudsmanden, der paa Rigsdagens Vegne øver Kontrol med Retsplejen og Forvaltningen.

De Valglove, der meddeles, ere Love om Valg til de lovgivende Forsamlinger. Alene for Frankrig meddeles Loven om den kommunale Valgret; iøvrigt findes for de Lande, hvor Valgretten til nogen af de lovgivende Forsamlinger er

bygget paa den kommunale Valgret, Oplysninger om denne optagne i Noterne. Hvor Fremgangsmaaden ved Valgene til de lovgivende Forsamlinger for en væsentlig Del er ordnet ved Reglementer, der ere udgaaede fra den udøvende Myndighed, medtages ogsaa disse.

Af Forretningsordener gjengives, hvor der findes to Kamre, ordentligvis alene Andet Kammers fuldstændig, hvorimod Første Kammers Forretningsorden kun meddeles, forsaavidt den afviger fra Andet Kammers, og da efter Omstændighederne i Noterne til denne.

Det er Lovenes og Forretningsordenernes nugjældende Texter, der meddeles. Er en Lov delvis forandret, og findes der ikke nogen officiel Udgave af samme, der gjengiver dens nugjældende Text som et samlet Hele, optrykkes dog hele den oprindelige Text; men de Paragrafer, der ere ophævede, betegnes da som saadanne ved at trykkes med mindre Skrift. Forsaavidt de skete Forandringer skyldes en Række af mindre omfattende Lovbestemmelser, aftrykkes disse i Noterne til de Paragrafer, de have afløst, med stor Skrift. Lovene meddeles i Reglen i den fulde Lovsform med Indledning og Underskrifter, forsaavidt saadanne findes i de benyttede Udgaver.

Lovtexterne ledsages, som allerede berørt, af Noter. Foruden de Lovbestemmelser og Udtog af Lovbestemmelser, som have fundet deres Plads imellem Noterne, indeholde disse i kortfattet Form saadanne faktiske Oplysninger, som antages enten at være fornødne til Textens Forstaaelse eller at indeholde et væsentligt Supplement til denne. Noterne have et noget forskjelligt Indhold ag Omfang for de forskjellige Lande. Dette hidrører for en væsentlig Del fra Beskaffenheden af de meddelte Lovtexter, men er dog ogsaa for en Del begrundet i, at man ikke har raadet over lige fuldstændige Oplysninger og Hjælpemidler for de forskjellige Lande. For Danmarks Vedkommende ere forklarende Noter ikke optagne, hvorimod Lovtexter ere meddelte i et noget videre Omfang.

I de optrykte danske og norske Love er de paagjældende Lovtexters Retskrivning bibeholdt, iøvrigt er Rigsdagens Retskrivning anvendt. Trykningen af det foreliggende Bind paabegyndtes ifjor Efteraar. Et Register til hele Samlingen vil blive meddelt i den sidste Del.

Det følger saavel af det foretagne Arbeides Omfang som af dets Beskaffenhed, at det ikke har kunnet udføres af en Enkelt. I dette Bind ere Afsnittene om Danmark, det tydske Rige og Preussen udarbeidede af Cand. jur. **L. Feuthen**, Nederlandene af Fuldmægtig i Ministeriet for Kirke- og Undervisningsvæsenet, Translatør, **A. F. Asmussen**, Belgien og Frankrig af Assistent i Indenrigsministeriet, Translatør i Fransk m. fl. Sprog, **C. C. Græbe**, Norge og Sverrig af Udgiveren. De enkelte Medarbeidere ere hver for sit Omraade ansvarlige for Oversættelsernes og Noternes Rigtighed. Arbeidet er gjennemset af Udgiveren, og Valget af de oversatte Love og Bestemmelser, Sprogformen i Oversættelserne, Noternes Beskaffenhed og Omfang have været Gjenstand for Forhandling og Aftale imellem de enkelte Medarbeidere og Udgiveren.

Det benyttede Lovstof er blevet tilveiebragt ved Henvendelser gjennem Rigsdagens Bureau til Cheferne for de lovgivende Forsamlingers Bureauer og enkelte Andre. Ligesom man ad denne Vei har søgt at sikkre sig paalidelige Texter som Grundlag for Oversættelserne, saaledes har man ogsaa ved Brevvexling med de lovgivende Forsamlingers Bureauer forvisset sig om de seneste i de benyttede Texter foretagne Forandringer. Ogsaa enkelte andre Oplysninger ere paa samme Maade bragte tilstede. For den med særdeles Velvillie ydede Bistand ved Tilveiebringelsen af det benyttede Lovstof skylder jeg min Tak: for Norge til Kontorchef ved Storthingets Kontor J. H. Cappelen; for Sverrig til Bibliothekar ved den svenske Rigsdag, Fil. Dr., M. Sandahl; for Nederlandene til Bureauchef (greffier) ved Generalstaternes Andet Kammer D. Veegens og nederlandsk Konsul for Danmark C. E. de Coninck; for Belgien til Bureauchef ved Repræsentanternes Kammer, Baron E. Huyttens de Terbecq samt til den belgiske Deputerede Reynaert; for Frankrig til Generalsekretærerne ved Præsidentskaberne for det franske Deputeretkammer J. Poudra og for det franske Senat Sorel samt til Redaktør J. Hansen; for det tydske Rige og Preussen til Bureauchef ved det preussiske Deputeretkammer, Geh.-Rechn.-Rath, Kleinschmidt.

For enkelte med stor Imødekommen meddelte Oplysninger, der ere benyttede navnlig ved Udarbeidelsen af Noterne, skyldes særlig Tak til de fornævnte Herrer Bibliothekar M. Sandahl og Bureauchef D. Veegens samt til Professor ved Christiania Universitet, Dr. jur., B. Getz.

December 1879.

Poul Sveistrup.

Danmark.

Ved Cand. jur. L. Zeuthen.

Indhold.

1. Danmarks Riges gjennemsete Grundlov af 5te Juni 1849, af 28de Juli 1866 Spalte 1.
2. Lov om Valgene til Rigsdagen af 12te Juli 1867 .... — 21.
3. Lov om Regjeringens Førelse i Tilfælde af Kongens Umyndighed, Sygdom eller Fraværelse af 11te Februar 1871 .... — 59.
4. Folkethingets Forretningsorden af 2den Mai 1867 med de i 1871 og 1874 vedtagne Ændringer .... — 62.
5. Landsthingets Forretningsorden af 28de November 1866 .... — 72.

Tillæg.

6. Lov om Islands forfatningsmæssige Stilling i Riget af 2den Januar 1871 .... — 79.
7. Forfatningslov for Islands særlige Anliggender af 5te Januar 1874 — 81.
8. Coloniallov for de dansk-vestindiske Øer af 27de November 1863 ..... — 91.

Danmarks Riges gjennemsete Grundlov af 5te Juni 1849. Amalienborg Slot den 28de Juli 1866.

Vi Christian den Niende, af Guds Naade Konge til Danmark, de Venders og Gothers, Hertug til Slesvig, Holsteen, Stormarn, Ditmarsken, Lauenborg og Oldenborg, Gjøre vitterligt:

Rigsdagen har paa den i Grundloven af 5te Juni 1849 § 100 foreskrevne Maade trende Gange vedtaget, Vi have efter den anden Vedtagelse foreløbig bifaldet og stadfæste nu ved Vort Allerhøieste Samtykke

Danmarks Riges gjennemsete Grundlov af 5te Juni 1849.

I.

§ 1. Regjeringsformen er indskrænket-monarkisk. Kongemagten er arvelig. Arvefølgen er den i Thronfølgeloven af 31te Juli 1853 Art. I og II fastsatte[1]).

[1]) **Thronfølgelov for det danske Monarki**, af 31te Juli 1853. Art. I. „Saafremt det fra Kong Frederik den Tredie paa Sværdsiden nedstammende mandlige Afkom, som ifølge samme Konges under 14de November 1665 givne Kongelov har Arveret til den danske Throne, efter Guds uransagelige Villie maatte uddø, skal al Arveret efter bemeldte Korgelovs Artikler 27—40 være ophævet og kun Mand af Mand, med Udelukkelse af Kvinderne, være arveberettiget til de under Vort Scepter forenede Lande. Tronfølgen skal da udi samtlige disse Lande gaa over paa Vor høitelskede kjære Frænde, Hans Høihed Prinds Christian af Slesvig-Holsten-Sonderborg-Glücksborg, hvem Vi fra nu af ville have tillagt Navn af Prinds til Danmark, og paa hans mandlige Afkom med hans Gemalinde, Vort høitelskede kjære Sødskendebarn, Hendes Høihed Prindsesse Louise Vilhelmine Fredeiike

§ 2. Den lovgivende Magt er hos Kongen og Rigsdagen i Forening. Den udøvende Magt er hos Kongen. Den dømmende Magt er hos Domstolene.

§ 3. Den evangelisk-lutherske Kirke er den danske Folkekirke og understøttes som saadan af Staten.

II.

§ 4. Kongen kan, uden Rigsdagens Samtykke, ikke være Regent i andre Lande.

§ 5. Kongen skal høre til den evangelisk-lutherske Kirke.

§ 6. Kongen er myndig, naar han har fyldt sit 18de Aar. Det Samme gjælder om de kongelige Prindser.

§ 7. Forinden Kongen tiltræder Regjeringen, afgiver han skriftlig i Statsraadet den edelige Forsikkring, ubrødelig at holde Rigets Grundlov. Af Forsikkringsacten udstedes tvende ligelydende Originaler, af hvilke den ene overgives Rigsdagen, for at opbevares i sammes Arkiv, den anden nedlægges i Geheimearkivet. Kan Kongen formedelst Fraværelse eller af andre Grunde ikke umiddelbart ved Thronskiftet aflægge denne Ed, føres Regjeringen, indtil dette skeer, af Statsraadet, medmindre anderledes ved Lov bestemmes. Har Kongen allerede som Thronfølger aflagt denne Ed, tiltræder han umiddelbart ved Thronskiftet Regjeringen.

§ 8. Bestemmelser angaaende Regjeringens Førelse i Tilfælde af Kongens Umyndighed, Sygdom eller Fraværelse fastsættes ved Lov[1]). Indtil saadan Lov er given, føres Regjeringen i de nævnte Tilfælde midlertidig af Statsraadet. Dette skal da strax indkalde Rigsdagen, som i en forenet Samling (§ 67) tager Beslutning om, hvorledes der skal forholdes med Regjeringen, indtil Kongen kan tiltræde samme. Er der ved Thronledighed ingen Thronfølger, vælger den forenede Rigsdag en Konge og fastsætter den fremtidige Arvefølge.

§ 9. Kongens Civilliste bestemmes for hans Regjeringstid ved Lov[2]). Derved fastsættes tillige, hvilke Slotte og andre Statseiendele der skulle henhøre til Civillisten.

Civillisten kan ikke behæftes med Gjæld.

§ 10. For Medlemmerne af det kongelige Huus kan der bestemmes Apanager ved Lov. Apanagerne kunne ikke uden Rigsdagens Samtykke nydes udenfor Riget.

III.

§ 11. Kongen har med de i denne Grundlov fastsatte Indskrænkninger den høieste Myndighed over alle Rigets Anliggender og udøver den gjennem sine Ministre.

§ 12. Kongen er ansvarsfri; hans Person er hellig og ukrænkelig. Ministrene ere ansvarlige for Regjeringens Førelse; deres Ansvarlighed bestemmes nærmere ved Lov[3]).

§ 13. Kongen udnævner og afskediger sine Ministre. Han bestemmer deres Antal og Forretningernes Fordeling imellem dem. Kongens Underskrift under de Lovgivningen og Regjeringen vedkommende Beslutninger giver disse Gyldighed, naar den er ledsaget af en eller flere Ministres Underskrift. Enhver Minister, som har underskrevet, er ansvarlig for Beslutningen.

§ 14. Ministrene kunne af Kongen eller Folkethinget tiltales for deres Embedsførelse. Rigsretten paakjender de mod Ministrene for deres Embedsførelse anlagte Sager.

§ 15. Ministrene i Forening udgjøre Statsraadet, hvori Thronfølgeren, naar han er myndig, tager Sæde. Kongen fører Forsædet undtagen i de i §§ 7 og 8 anførte Tilfælde.

§ 16. Alle Love og vigtige Regjeringsforanstaltninger forhandles i Statsraadet. Er Kongen i enkelte Tilfælde forhindret fra at holde Statsraad, kan han lade Sagen forhandle i et Ministerraad. Dette bestaaer af samtlige Ministre under Forsæde af den, som Kongen har udnævnt til Conseilspræsident. Enhver Minister skal da afgive sit Votum til Protocollen, og Beslutning tages efter Stemmefleerhed. Conseilspræsidenten forelægger den over Forhandlingerne førte, af de tilstedeværende Ministre underskrevne Protocol for Kongen, der bestemmer, om han umiddelbart vil bifalde Ministerraadets Indstilling, eller lade sig Sagen foredrage i Statsraadet.

§ 17. Kongen besætter alle Embeder i samme Omfang som hidtil. Forandringer heri kunne skee ved Lov. Ingen kan beskikkes til Embedsmand, som ikke har Indfødsret[4]). Enhver Embedsmand, civil eller militair, aflægger Ed paa Grundloven.

Caroline Auguste Julie af Slesvig-Holsten-Sønderborg-Glücksborg, nu Prindsesse til Danmark, født Prindsesse af Hessen. — Art. II. Paa dette Afkom, Mand efter Mand og Mand af Mand, avlet udi ret lovligt Ægteskab, skal Kronen nedarves efter Førstefødselsretten og den agnatiske Linealfølge."

[1]) Saadan Lov er udkommen under 11te Februar 1871 og meddeles her Sp. 59 ff.

[2]) Lov ang. Bidrag til Kong Christian den Niendes Civilliste af 17de December 1863.

[3]) Saadan Lov er ikke udkommen.

[4]) Indfødsret have danske Indfødte og de Fremmede, hvem saadan Ret er meddelt ved Lov (jfr. Grl. § 51). Bestemmelserne om, hvilke Personer der ere danske Indfødte, findes i den saakaldte Indfødsret af 15de Januar 1776 §§ 1 og 9. Ifølge § 1 er Enhver at anse for Indfødt, der „er født i Vore Stater eller af saadanne indfødte Undersaatter, som paa Reiser eller for Vores Tjenestes

Kongen kan afskedige de af ham ansatte Embedsmænd. Disses Pension fastsættes i Overeensstemmelse med Pensionsloven[1]).

Kongen kan forflytte Embedsmænd uden deres Samtykke, dog saaledes, at de ikke derved tabe i Embedsindtægter, og at der gives dem Valget mellem saadan Forflyttelse og Afsked med Pension efter de almindelige Regler.

Undtagelser for visse Classer af Embedsmænd, foruden den i § 73 fastsatte, bestemmes ved Lov.

§ 18. Kongen erklærer Krig og slutter Fred, samt indgaaer og ophæver Forbund og Handelstractater, dog kan han ikke uden Rigsdagens Samtykke afstaae nogen Deel af Landet, eller indgaae nogen Forpligtelse, som forandrer de bestaaende statsretlige Forhold.

§ 19. Kongen sammenkalder en ordentlig Rigsdag hvert Aar. Uden Kongens Samtykke kan den ikke forblive længere sammen end 2 Maaneder.

Forandringer i disse Bestemmelser kunne skee ved Lov.

§ 20. Kongen kan indkalde Rigsdagen til overordentlige Sammenkomster, hvis Varighed beroer paa hans Bestemmelse.

§ 21. Kongen kan udsætte den ordentlige Rigsdags Møder paa bestemt Tid, dog uden Rigsdagens Samtykke ikke længere end paa 2 Maaneder, og ikke mere end een Gang i Aaret indtil dens næste ordentlige Sammenkomst.

§ 22. Kongen kan opløse enten hele Rigsdagen eller een a' dens Afdelinger; opløses kun eet af Thingene, skal det andet Things Møder udsættes, indtil hele Rigsdagen atter kan samles. Dette skal skee inden 2 Maaneders Forløb efter Opløsningen.

§ 23. Kongen kan for Rigsdagen lade fremsætte Forslag til Love og andre Beslutninger.

§ 24. Kongens Samtykke udfordres til at give en Rigsdagsbeslutning Lovskraft. Kongen befaler Lovens Bekjendtgjørelse[2]) og drager Omsorg for dens Fuldbyrdelse. Har Kongen ikke stadfæstet et af Rigsdagen vedtaget Lovforslag inden næste Rigsdags-Samling, ansees det som bortfaldet.

§ 25. I særdeles paatrængende Tilfælde kan Kongen, naar Rigsdagen ikke er samlet, udstede foreløbige Love, der dog ikke maae stride mod Grundloven, og altid bør forelægges den følgende Rigsdag.

§ 26. Kongen kan benaade og give Amnesti; Ministrene kan han kun med Folkethingets Samtykke benaade for de dem af Rigsretten idømte Straffe.

§ 27. Kongen meddeler deels umiddelbart, deels gjennem vedkommende Regjeringsmyndigheder, saadanne Bevillinger og Undtagelser fra Lovene, som enten ifølge de før 5te Juni 1849 gjældende Regler ere i Brug, eller hvortil Hjemmel indeholdes i en siden den Tid udgiven Lov.

§ 28. Kongen har Ret til at lade slaae Mynt i Henhold til Love.[3]).

IV.

§ 29. Rigsdagen bestaaer af Folkethinget og af Landsthinget.

§ 30. Valgret til Folkethinget har enhver uberygtet[4]) Mand, som har Indfødsret[5]), naar han har fyldt sit 30te Aar, medmindre han:

a) uden at have egen Huusstand staaer i privat Tjenesteforhold;
b) nyder eller har nydt Understøttelse af Fattigvæsenet, som ikke er enten eftergiven eller tilbagebetalt[6]);
c) er ude af Raadigheden over sit Bo[7]);
d) ikke har havt fast Bopæl[8]) i eet Aar i den Valgkreds eller den Stad, hvori han opholder sig paa den Tid, Valget foregaaer[9]).

§ 31. Valgbar til Folkethinget er, med de i § 30 a, b, og c nævnte Undtagelser, enhver uberygtet Mand, som har Indfødsret, naar han fyldt sit 25de Aar.

Skyld kunde være ude af Landet", ligesom ogsaa efter § 9 Fremmedes „her fødte Børn, naar de her i Staten forblive, til Hobe skal agtes og ansees fuldkommen for Indfødte".

Med Hensyn til Indfødsrets Fortabelse og Gjenerhvervelse — se Lov indeholdende Tillæg til Indfødsretsloven af 25de Marts 1871.

[1]) Pensionslovene af 5te Januar 1851 og 24de Februar 1858.

[2]) Angaaende Bekjendtgjorelses-Formen er udkommet Lov om Udgivelsen af en Lovtidende og en Ministerialtidende, af 25de Juni 1870. Af de i den indeholdte Bestemmelser anføres her: „§ 1. Fra 1ste Januar 1871 udgives ved Regjeringens Foranstaltning en Lovtidende og en Ministerialtidende. — § 2. I Lovtidenden indføres saavel alle Love som alle kongelige og ministerielle Anordninger .... — § 3 .... Den paagjældende Lov eller Anordning træder, forsaavidt den ikke indeholder nogen herfra afvigende Bestemmelse, i Kraft Ugedagen efter den Dag, da det Numer af Lovtidenden, hvori den bekjendtgjøres, er udgivet. Hvert Numer skal betegne den Dag, da det udgives."

[3]) Montlov af 23de Mai 1873.

[4]) Se Lov om Valgene til Rigsdagen af 12te Juli 1867, § 2.

[5]) Se Noten til § 17.

[6]) Se Valglov § 4.

[7]) Se Valglov § 5.

[8]) Se Valglov § 6, 2det Punktum.

[9]) Almindelig borgerlig Straffelov af 10de Februar 1866 § 114 bestemmer: „Hvo, som sælger sin Stemme ved Valg til de lovgivende Forsamlinger, ansees med Bøder og forbryder sin Valgret, første Gang for et Tidsrum af 5 Aar, anden Gang for bestandigt."

§ 32. Antallet af Folkethingets Medlemmer skal omtrent være efter Forholdet af et Medlem til 16,000 Indvaanere. Valgene foregaae i Valgkredse; deres Fordeling og Valgmaaden bestemmes ved Valgloven [1]). Enhver Valgkreds vælger Een blandt dem, der have stillet sig til Valg.

§ 33. Medlemmerne af Folkethinget vælges paa 3 Aar [2]). De erholde et dagligt Vederlag, hvis Størrelse bestemmes ved Valgloven [3]).

§ 34. Antallet af Landsthingets Medlemmer er 66. 12 udnævnes af Kongen, 7 vælges i Kjøbenhavn, 45 i større Valgkredse, omfattende Land og Kjøbstæder, 1 paa Bornholm og 1 af Færøernes Lagthing [4]).

§ 35. Ingen kan, umiddelbart eller middelbart, deeltage i Valg af Landsthingsmænd, medmindre han fyldestgjør de almindelige Betingelser for Valgret til Folkethinget, dog at der kun fordres Bopæl[5]) henholdsviis i en af Kjøbstæderne eller i Landdistrictet i vedkommende Landsthingskreds det sidste Aar før Valget.

§ 36. I Kjøbenhavn vælge samtlige Valgberettigede (§ 35) 1 Valgmand for hver 120 Vælgere, saaledes at et Overskud af 60 regnes for fulde 120. Et ligesaa stort Antal Valgmænd vælges af de Vælgere, som i det sidste Aar have været ansatte til en Skatteindtægt af mindst 2,000 Rd. [6]). Samtlige Valgmænd foretage i Forening Valget af Landsthingsmænd for Kjøbenhavn.

§ 37. Paa Landet vælge samtlige Valgberettigede (§ 35) 1 Valgmand i hver Sogneforstanderskabskreds[7]). For samtlige Kjøbstæder, hvortil henregnes Frederiksberg, Frederiksværk, Marstal, Silkeborg, Løgstør og Nørre-Sundby, vælges halvt saa mange Valgmænd, som der er Sogneforstanderskabskredse; hvis Valgmændenes Antal herefter ikke bliver lige, forhøies det til et lige Tal. Den ene Halvdeel af Kjøbstædernes Valgmænd vælges, i hver Kjøbstad for sig, af alle de Valgberettigede; den anden Halvdeel vælges af de Vælgere i Kjøbstaden, der i det sidste Aar have været ansatte til en Skatteindtægt af mindst 1,000 Rd. eller have svaret mindst 75 Rd. i directe Skat til Stat og Commune [8]). Fordelingen af det hele Valgmandsantal imellem de enkelte Kjøbstæder i Forhold til deres Vælgerantal bestemmes af Regjeringen, hver Gang almindelige Valg til Landsthinget skulle foretages, dog at hver Kjøbstad faaer mindst 1 Valgmand af hver Vælgerclasse. Med samtlige Valgmænd i hver Landsthingskreds sammentræde til Valg af Kredsens Landsthingsmænd saamange af de Vælgere paa Landet, der i det sidste Aar have ydet det høieste Bidrag til Stat og Amtscommune, som der er Sogneforstanderskabsdistricter i Kredsen.

§ 38. Valgbar til Landsthinget er Enhver, der er valgbar til Folkethinget, naar han det sidste Aar har havt Bopæl i Valgkredsen.

§ 39. Kongens Udnævnelse af Landsthingsmedlemmer skeer paa Livstid, blandt Mænd, der ere eller have været valgte Medlemmer af Kongerigets tidligere eller bestaaende repræsentative Forsamlinger. Det staaer dog hvert Medlem frit for at opgive sit Sæde i Landsthinget, ligesom han udtræder af dette, naar han kommer i det Tilfælde, at han mister sin Valgbarhed.

---

[1]) Se Valglov §§ 8—46.
[2]) Se Valglov §§ 88, 89.
[3]) Se Valglov § 99.

[4]) Ifølge Lov om Færøernes Lagthing, af 15de April 1854, bestaar dette af Amtmanden som Formand, Provsten paa Øerne samt 18 af Beboerne valgte Medlemmer (§ 1). — Valgret til Lagthinget tilkommer enhver uberygtet Mand, som har Indfødsret, naar han har fyldt sit 25de Aar, er raadig over sit Bo og enten som Eier, Fæster eller Beneficiarius besidder 3 Gylden Jord (1 Gylden = 1600 □ Alen, jfr. Lunddahl: Nogle Bemærkn. om de færøeske Landboforhold Side 14) inden- eller udengaards eller eier eller bruger Bygninger til en Værdi af i det Mindste 150 Rd. Han maa derhos i det sidste Aar før Valget have havt fast Bopæl i det Præstegjæld, hvori samme foregaar (§ 2). — Valgbar til Lagthinget er enhver uberygtet Mand, som har Indfødsret, naar han har fyldt sit 25de Aar, er raadig over sit Bo og har fast Bopæl paa Færøerne; dog skal Halvdelen af de Lagthingsmænd, som hvert Præstegjæld har at vælge, vælges iblandt de Valgbare, som have fast Bopæl i Præstegjældet, og som i det sidste Skatteaar før Valget have svaret 2 Rd. i direkte Skat til Staten eller Kommunen. Fremkommer imidlertid herved ikke et saa stort Antal saadanne Valgbare, at de udgjøre i det Mindste 2 for hvert 100 af Folkemængden i hvert Præstegjæld, bliver dette Forhold at tilveiebringe ved at medtage de derefter høiest Beskattede (§ 3). — Lagthinget samles aarligt i Thorshavn (§ 10); dets Medlemmer vælges paa 4 Aar (§ 9) og erholde en daglig Godtgjørelse af 1 Rd. (§ 15 jfr. Lov 17de Marts 1865). — Lagthinget har at afgive Betænkning over de Færøerne vedkommende Lovforslag, der af Regjeringen forelægges det, saavelsom over andre for Landets Velstand vigtige Gjenstande. Det er berettiget til at fremlægge Forslag til nye Love og andre offentlige Foranstaltninger samt til at indgive Besværinger med Hensyn til Lovenes Overholdelse (§ 11). — Under Lagthinget er desuden henlagt en Kreds af Forretninger af lignende Art som de, der i Kongeriget varetages af Amtsraadene.

[5]) Se Valglov § 47, 2det Stykke.

[6]) Reglerne for Skatteindtægtens Beregning indeholdes i Lov om en Omordning af de kommunale Skatter i Kjøbenhavn af 19de Februar 1861, §§ 8 og 9.

[7]) I de ved Anordning 13de August 1841 indsatte Sogneforstanderskabers Sted er nu traadt de ved Lov 6te Juli 1867 oprettede Sogneraad. Som Følge heraf kaldes Sogneforstanderskabskredsene nu Sogneraadskredse.

[8]) Se Valglov § 65.

De øvrige Landsthingsmænd vælges paa 8 Aar[1]), dog at Halvdelen afgaar hvert 4de Aar[2]).

Landsthingsmændene erholde samme daglige Vederlag som Folkethingets Medlemmer[3]).

§ 40. Valgene af Landsthingsmænd foretages efter Reglerne for Forholdstalsvalg. Valgloven fastsætter det Nærmere angaaende Valgene[4]).

V.

§ 41. Den ordentlige Rigsdag sammentræder den første Mandag i October, dersom Kongen ikke har indkaldt den til at møde forinden.

§ 42. Regjeringens Sæde er Rigsdagens Forsamlingssted. I overordentlige Tilfælde kan Kongen dog sammenkalde den paa et andet Sted i Riget.

§ 43. Rigsdagen er ukrænkelig. Hvo der antaster dens Sikkerhed og Frihed, hvo der udsteder eller adlyder nogen dertil sigtende Befaling, gjør sig skyldig i Høiforræderi[5]).

§ 44. Ethvert af Thingene er berettiget til at foreslaae og for sit Vedkommende at vedtage Love.

§ 45. Ethvert af Thingene kan indgive Adresser til Kongen.

§ 46. Ethvert af Thingene kan til at undersøge almeenvigtige Gjenstande nedsætte Commissioner af sine Medlemmer. Disse ere berettigede til saavel af offentlige Myndigheder som af private Borgere at fordre Oplysninger meddeelte mundtligen eller skriftligen.

§ 47. Ingen Skat kan paalægges, forandres eller ophæves uden ved Lov; eiheller noget Mandskab udskrives, noget Statslaan optages, eller nogen Staten tilhørende Domæne afhændes uden ifølge Lov.

§ 48. Paa hver ordentlig Rigsdag, strax efterat Samme er sat, fremlægges Forslag til Finantsloven for det følgende Finantsaar, indeholdende et Overslag over Statens Indtægter og Udgifter.

Forslag til Finantsloven og Tillægsbevillingslovene behandles først i Folkethinget.

§ 49. Forinden Finantsloven er vedtagen, maae Skatterne ei opkræves. Ingen Udgift maa afholdes, som ikke har Hjemmel i Finantsloven eller i en Tillægsbevillingslov.

§ 50. Hvert Thing udnævner to lønnede Revisorer. Disse gjennemgaae det aarlige Statsregnskab og paasee, at samtlige Statens Indtægter deri ere blevne opførte, og at ingen Udgift udenfor Finantsloven har fundet Sted. De kunne fordre sig alle fornødne Oplysninger og Aktstykker meddeelte[6]). — Det aarlige Statsregnskab, med Revisorernes Bemærkninger, forelægges derefter

---

1) Se Valglov §§ 88, 89.

2) Se Valglov § 50.

3) Se Valglov § 99.

4) Se Valglov §§ 51—98.

5) Rigsdagens grundlovmæssige Tilværelse og Virksomhed værnes ved følgende Straffebestemmelser:

Almindelig borgerlig Straffelov af 10de Februar 1866

„§ 85. .... Den, som i den Hensigt at forandre Statsforfatningen eller den bestaaende Thronfølgeorden opvækker Oprør eller paa andre Maader fremkalder eller leder Voldsgjerninger, der tilsigte at bevirke en saadan Forandring, straffes paa Livet eller med Tugthusarbeide paa Livstid.

Den, som deltager i Oprør eller Vold af den omhandlede Beskaffenhed, ansees med Strafarbeide mindst i 3 Aar.

§ 86. Den, som paa anden ulovlig Maade søger at bevirke en Forandring i Statsforfatningen eller Thronfølgeordenen, ansees med Strafarbeide eller under formildende Omstændigheder med Statsfængsel.

§ 87. Samme Straf, dog ikke over 8 Aar, ifalder den, der ved Vold, Trusel om Vold eller paa anden ulovlig Maade søger at forhindre Foretagelsen af de forfatningsmæssige Valg eller de lovgivende Forsamlingers Sammentræden og Virksomhed til en given Tid, uden at en Kullkastelse af Forfatningen tilsigtes.

§ 95 (jfr. Lov 25de Februar 1871, Nr. 32, § 1). Den, som antaster nogen af de lovgivende Forsamlingers Sikkerhed eller Frihed, udsteder eller adlyder nogen dertil sigtende Befaling, ansees, for saa vidt Forbrydelsen ikke gaar ind under § 85, med Strafarbeide eller Statsfængsel."

Med Hensyn til Rigsdagens enkelte Medlemmer bestemmer

„§ 96 (jfr. Lov 25de Februar 1871 § 2). Den, som med Vold eller Trusel om Vold overfalder et Medlem af de lovgivende Forsamlinger under Udførelsen af det ham som Saadant paahvilende Hverv eller paa Grund af den Maade, hvorpaa han har udført det, ansees, for saa vidt Forbrydelsen ikke efter sin Beskaffenhed medfører høiere Straf, med Strafarbeide indtil 6 Aar, eller under formildende Omstændigheder med Fængsel, dog ikke under 3 Maaneders simpelt Fængsel."

6) Bestemmelser angaaende Valget af Statsrevisorer, vedtagne af Rigsdagen 20—25de Mai 1867.

„§ 1. Statsrevisorerne vælges for eet Finantsaar ad Gangen, første Gang for Finantsaaret 1866—67.

Naar Valg af Statsrevisorer skal foretages, anmelder hvert Things Formand dette mindst fire Dage forud.

§ 2. Statsrevisorerne udvælge af deres Midte en Formand og en Viceformand, der i Formandens Forfald overtager hans Forretninger. Vedkommende Minister og Rigsdagen underrettes om de foretagne Valg.

Formanden modtager alle Breve og besørger alle Udfærdigelser vedkommende Statsrevisionen, berammer og tilsiger Fællesmøder, leder Forhandlingerne i disse, samt sørger for, at der føres en kortfattet Protokol

Rigsdagen, som med Hensyn til samme tager Beslutning.

Forandringer i disse Bestemmelser kunne skee ved Lov.

§ 51. Ingen Udlænding kan erholde Indfødsret uden ved Lov.

§ 52. Intet Lovforslag kan endelig vedtages, forinden det 3 Gange har været behandlet[1]) af Thinget.

§ 53. Naar et Lovforslag er vedtaget i det ene Thing, bliver det i den Form, hvori det er vedtaget, at forelægge det andet Thing; hvis det der forandres, gaar det tilbage til det første; foretages her atter Forandringer, gaaer Forslaget paany til det andet Thing. Opnaaes da eiheller Enighed, skal, naar et Thing forlanger det, hvert Thing udnævne et lige Antal Medlemmer til at træde sammen i et Udvalg, som afgiver Betænkning over Uovereensstemmelserne og gjør Indstilling til Thingene. I Henhold til Udvalgets Indstilling finder da endelig Afgjørelse Sted i ethvert Thing for sig.

§ 54. Ethvert af Thingene afgjør selv Gyldigheden af sine Medlemmers Valg.

§ 55. Ethvert nyt Medlem aflægger Ed paa Grundloven, naar Gyldigheden af hans Valg er anerkjendt.

§ 56. Rigsdagsmændene ere ene bundne ved deres Overbeviisning og ikke ved nogen Forskrift af deres Vælgere.

Embedsmænd, som vælges til Rigsdagsmænd, behøve ikke Regjeringens Tilladelse til at modtage Valget.

§ 57. Saalænge Rigsdagen er samlet, kan ingen Rigsdagsmand uden Samtykke af det Thing, hvortil han hører, heftes for Gjæld, eiheller fængsles eller tiltales, medmindre han er greben paa fersk Gjerning. For sine Yttringer paa Rigsdagen kan intet af dens Medlemmer uden Thingets Samtykke drages til Ansvar udenfor samme.

§ 58. Kommer den gyldigen Valgte i et af de Tilfælde, der udelukke fra Valgbarhed, mister han den af Valget flydende Ret.

---

over Forhandlingerne. Dog kunne ogsaa to Statsrevisorer fordre et Fællesmøde afholdt. Beslutninger kunne kun tages, naar samtlige Statsrevisorer ere blevne betimelig tilsagte, og mindst tre ere tilstede. I Tilfælde af Stemmelighed gjør Formandens Stemme Udslaget.

§ 3. Arbeidet fordeles mellem Statsrevisorerne ifølge Beslutning i et Fællesmøde, og om Fordelingen meddeles Underretning i Betænkningen.

§ 4. Statsrevisorerne gjennemgaa Statsregnskabet med det af Grundlovens § 50 betegnede Formaal og paase derfor, at Regnskabet og dets Posteringer nøie slutte sig til Finantslovens Bevillinger paa de enkelte Konti.

De afgive derefter en Betænkning om Resultaterne af deres Undersøgelser og med Oplysning om de forefundne Uoverenstemmelser mellem Finantsloven og Statsregnskabet; denne sendes trykt til vedkommende Minister og til Rigsdagen inden den 1ste Oktober i det Aar, der følger nærmest efter Regnskabsaarets Slutning.

Betænkningen bør angive, hvilke Hovedregnskaber Statsrevisionen har gjennemgaaet, og hvilke Specialregnskaber derved ere blevne benyttede, samt alene gjøre Indstillinger med Hensyn til de Punkter, der efter nogen af Statsrevisorernes Formening bør foranledige Beslutning af Rigsdagen.

§ 5. De Spørgsmaal eller Begjæringer om Oplysninger, som en Statsrevisor anser det for nødvendigt at rette til vedkommende Minister, afgives formulerede til Formanden. Indløber Ministerens Besvarelse ikke inden 8 Uger, betragtes Forlangendet som uopfyldt. Af Korrespondancen med Ministrene meddeles i Betænkningen saa Meget, som anses nødvendigt til en klar Opfattelse af den paagjældende Sag, tilligemed Statsrevisorernes Skjøn derover. Gaar dette Ministeren imod, bør Korrespondancer meddeles fuldstændig.

§ 6. Hver Statsrevisor affatter Udkast til Betænkning over det ham tildelte Afsnit, hvilket Udkast af Formanden sættes i Cirkulation. Hver Statsrevisor kan beholde det til Gjennemsyn i indtil 8 Dage. Efter endt Cirkulation forhandles det i et Fællesmøde. Om end Udkastet i det Hele eller i enkelte Punkter ikke vinder Tilslutning hos Flertallet, er et Mindretal dog berettiget til at fordre det uforandret optaget i Betænkningen, og det paaligger da Flertallet at ledsage det med sine Modbemærkninger. Ethvert Mindretal har Ret til at faae sin Anskuelse om et Regnskabet vedkommende Spørgsmaal optagen og begrundet i Betænkningen.

§ 7. Honoraret for hver Statsrevisor bestemmes til 1,200 Rd. for hvert Regnskab. Udbetalingen sker med 75 Rd. maanedlig fra den Tid at regne, da de have modtaget Statsregnskabet, og indtil den Tid, da Betænkningen bør være afgiven. Restbeløbet udbetales, naar Betænkningen er afgiven.

Der indrømmes derhos Statsrevisorerne et Beløb af 800 Rd. til fornøden Medhjælp ved Arbeidets Udforelse.

Desuden bevilges Statsrevisoratet 800 Rd. til Revision af de i Lov af 17de November 1865 om Erstatning for Krigsskade § 8 omhandlede Forhandlingsprotokoller fra Erstatningskommissionerne, der som Bilag følge med Statsregnskabet for 1866—67."

[1]) Se Folkethingets Forretningsorden §§ 11—13, Landsthingets Forretningsorden §§ 13—15.

Det bliver nærmere ved Lov at bestemme, i hvilke Tilfælde en Rigsdagsmand, der befordres til et lønnet Statsembede, skal underkastes Gjenvalg[1]).

§ 59. Ministrene have i Embeds Medfør Adgang til Rigsdagen og ere berettigede til under Forhandlingerne at forlange Ordet, saa ofte de ville, idet de iøvrigt iagttage Forretningsordenen. Stemmeret udøve de kun, naar de tillige ere Rigsdagsmænd.

§ 60. Ethvert Thing vælger selv sin Formand og den eller dem, der i hans Forfald skal føre Forsædet.

§ 61. Intet af Thingene kan tage nogen Beslutning, naar ikke over Halvdelen af dets Medlemmer er tilstede og deeltager i Afstemningen.

§ 62. Enhver Rigsdagsmand kan i det Thing, hvortil han hører, med dettes Samtykke bringe ethvert offentligt Anliggende under Forhandling og derom æske Ministrenes Forklaring.

§ 63. Intet Andragende maa overgives noget af Thingene uden gjennem et af dets Medlemmer.

§ 64. Finder Thinget ikke Anledning til om et Andragende at fatte Beslutning, kan det henvise det til Ministrene.

§ 65. Thingenes Møder ere offentlige. Dog kan Formanden eller det i Forretningsordenen bestemte Antal Medlemmer[2]) forlange, at alle Uvedkommende fjernes, hvorpaa Thinget afgjør, om Sagen skal forhandles i offentligt eller hemmeligt Møde.

§ 66. Ethvert af Thingene fastsætter de nærmere Bestemmelser, som vedkomme Forretningsgangen og Ordens Opretholdelse[3]).

§ 67. Den forenede Rigsdag dannes ved Sammentræden af Folkethinget og Landsthinget. Til at tage Beslutning udfordres, at over Halvdelen af hvert Things Medlemmer er tilstede og deeltager i Afstemningen. Den vælger selv sin Formand og fastsætter iøvrigt de nærmere Bestemmelser, der vedkomme Forretningsgangen.

VI.

§ 68. Rigsretten bestaaer af de ordentlige Medlemmer af Landets øverste Domstol[4]) og et tilsvarende Antal af Landsthinget, blandt dets egne Medlemmer paa 4 Aar valgte Dommere. Kan i et enkelt Tilfælde ikke det fulde Antal af den øverste Domstols ordentlige Medlemmer deeltage i Sagens Behandling og Paakjendelse, fratræder et tilsvarende Antal af de af Landsthinget sidst eller med det mindste Stemmetal valgte Rigsretsmedlemmer. — Retten vælger selv sin Formand af sin egen Midte.

Opløses Landsthinget, efterat der er reist Sag for Rigsretten, beholde dog de af det opløste Thing valgte Medlemmer deres Sæde i Retten for denne Sags Vedkommende.

§ 69. Rigsretten paakjender de af Kongen eller Folkethinget mod Ministrene anlagte Sager[5]).

For Rigsretten kan Kongen lade ogsaa Andre tiltale for Forbrydelser, som han finder særdeles farlige for Staten, naar Folkethinget dertil giver sit Samtykke.

§ 70. Den dømmende Magts Udøvelse kan kun ordnes ved Lov.

§ 71. Retspleien bliver at adskille fra Forvaltningen efter de Regler, der fastsættes ved Lov[6]).

§ 72. Domstolene ere berettigede til at paakjende ethvert Spørgsmaal om Øvrighedsmyndighedens Grændser. Den, der vil reise saadant Spørgsmaal, kan dog ikke ved at bringe Sagen for Domstolene unddrage sig fra foreløbigen at efterkomme Øvrighedens Befaling.

§ 73. Dommerne have i deres Kald alene at rette sig efter Loven. De kunne ikke afsættes uden ved Dom, eiheller forflyttes mod deres Ønske[7]), udenfor de Tilfælde, hvor en Omordning af Domstolene finder Sted. Dog kan den Dommer, der har fyldt sit 65de Aar, afskediges, men uden Tab af Indtægter.

§ 74. Offentlighed og Mundtlighed skal saa snart og saa vidt som muligt gjennemføres ved hele Retspleien[8]).

I Misgjerningssager og i Sager, der reise sig af politiske Lovovertrædelser, skulle Nævninger indføres[9]).

---

[1]) Saadan Lov er ikke udkommen.

[2]) I Folkethinget 15 (Forretningsorden § 39), i Landsthinget 12 (Forretningsorden § 41).

[3]) Folkethingets Forretningsorden, vedtagen den 2den Mai 1867, med senere Ændringer, meddeles her Sp. 62 ff. — Landsthingets Forretningsorden, vedtagen den 28de November 1866, meddeles her Sp. 72 ff.

[4]) Høiesterets ordentlige Medlemmer ere for Tiden Justitiarius samt 12 ordinære Assessorer.

[5]) Bestemmelser om Rettergangsmaaden ved Rigsretten indeholdes i Rigsretslov af 3die Marts 1852, jfr. Midlert. Best. 2.

[6]) Saadan Lov er ikke udkommen.

[7]) Jfr. dog Midlert. Best. 3.

[8]) Offentlighed og Mundtlighed i Retspleien findes kun, helt eller delvis, ved Rigsretten (Rigsretslov 3die Marts 1852 § 17 ff.); ved Høiesteret (Instr. 7de December 1771; Lov, hvorved det paalægges Høiesteret at angive Grundene for dens Domme, af 8de Marts 1856); ved Sø- og Handelsretten i Kjøbenhavn (Lov 19de Februar 1861 § 26); samt ved Behandling af offentlige Politisager i Kjøbenhavn (Lov 11te Februar 1863 § 5).

[9]) Dette er ikke hidtil skeet.

VII.

§ 75. Folkekirkens Forfatning ordnes ved Lov [1]).

§ 76. Borgerne have Ret til at forene sig i Samfund for at dyrke Gud paa den Maade, der stemmer med deres Overbeviisning, dog at Intet læres eller foretages, som strider mod Sædeligheden eller den offentlige Orden.

§ 77. Ingen er pligtig at yde personlige Bidrag til nogen anden Gudsdyrkelse end den, som er hans egen; dog skal Enhver, der ikke godtgjør at være Medlem af et i Landet anerkjendt Troessamfund, til Skolevæsenet svare de til Folkekirken lovbefalede personlige Afgifter.

§ 78. De fra Folkekirken afvigende Troessamfunds Forhold ordnes nærmere ved Lov [2]).

§ 79. Ingen kan paa Grund af sin Troesbekjendelse berøves Adgang til den fulde Nydelse af borgerlige og politiske Rettigheder, eller unddrage sig Opfyldelsen af nogen almindelig Borgerpligt [3]).

VIII.

§ 80. Enhver, der anholdes [4]), skal inden 24 Timer stilles for en Dommer. Hvis den Anholdte ikke strax kan sættes paa fri Fod, skal Dommeren ved en af Grunde ledsaget Kjendelse, der afgives snarest muligt og senest inden 3 Dage, afgjøre, at han skal fængsles, og, hvis han kan løslades mod Sikkerhed, bestemme dennes Art eller Størrelse.

Den Kjendelse, som Dommeren afsiger, kan af Vedkommende strax særskilt indankes for høiere Ret [5]).

Ingen kan underkastes Varetægtsfængsel for en Forseelse, som kun kan medføre Straf af Pengebod eller simpelt Fængsel.

§ 81. Boligen er ukrænkelig. Huusundersøgelse, Beslaglæggelse og Undersøgelse af Breve og andre Papirer maa, hvor ingen Lov hjemler en særegen Undtagelse [6]), alene skee efter en Retskjendelse [7]).

§ 82. Eiendomsretten er ukrænkelig. Ingen kan tilpligtes at afstaae sin Eiendom, uden hvor Almeenvellet kræver det. Det kan kun skee ifølge Lov og mod fuldstændig Erstatning.

§ 83. Alle Indskrænkninger i den frie og lige Adgang til Erhverv, som ikke ere begrundede i det almene Vel, skulle hæves ved Lov [8]).

---

[1]) Som Love, der ordne Folkekirkens Forhold, kunne nævnes: Lov om Løsning af Sognebaandet af 4de April 1855; Lov om Valgmenigheder af 15de Mai 1868; Lov om en Forandring i samme Lov, af 7de Juni 1873; Lov om Brugen af Kirkerne af 25de Marts 1872.

[2]) Lov 13de April 1851 giver Adgang til Indgaaelse af borgerligt Ægteskab for Personer, der ikke Begge høre til Folkekirken eller til samme anerkjendte Trossamfund. Bestemmelser om Børnenes religiøse Opdragelse findes i samme Lovs §§ 9 og 11.

[3]) Forældres retlige Forpligtelse til at lade deres Børn døbe er for de ikke anerkjendte Trossamfunds Vedkommende hævet ved Lov 13de April 1851 § 10, for Folkekirkens og de anerkjendte Trossamfunds Vedkommende ved Lov 4de Marts 1857. — Daabens Nødvendighed som Betingelse for Arveret er ophævet ved Lov 30te November 1857.

[4]) Lov angaaende Omordning af Kjøbenhavns Politi af 11te Februar 1863 § 10 og den dermed enslydende § 8 i Lov indeholdende Bestemmelser om Politiet udenfor Kjøbenhavn af 4de Februar 1871 Nr. 21 bestemmer: „Enhver, der er ansat ved det udøvende Politi, kan anholde den, der i hans Paasyn har gjort sig skyldig i en Forbrydelse eller umiddelbart efter dens Udøvelse eftersættes som Gjerningsmand, eller hvem han med skjellig Grund har mistænkt for at have begaaet en saadan. — Den Anholdte kan strax undersøges paa sin Person, naar der er Grund til at formode, at han er i Besiddelse af Noget, der kan tjene til Sagens Oplysning, eller hvoraf han kan befrygtes at ville gjøre Misbrug. — Ligeledes kan enhver ved Politiet Ansat anholde den, som har begaaet en Forseelse mod den offentlige Orden, og som maa befrygtes ellers at ville unddrage sig det ham for en saadan Forseelse paahvilende Ansvar, saa vel som Personer, der have været straffede for Eiendomsforbrydelser, Betleri eller Løsgængeri, naar de maa formodes ikke at have lovligt Erhverv, og naar de ikke paa Forespørgsel kunne gjøre Rede for, hvorledes de ernære sig."

[5]) Se Midlert. Best. 4.

[6]) Lov 11te Februar 1863 § 11 og Lov 4de Februar 1871 Nr. 21 § 9 bestemme enslydende: „Det skal være Politiet tilladt, om fornødent med Magt, at trænge ind i et Hus for at anholde den, der, naar han forfølges som skyldig i en Forbrydelse, i Politiets Paasyn gaar ind i et saadant. Ligeledes maa Politiet med Magt skaffe sig Adgang til et Hus, naar der er skjellig Grund til at antage, at en Forbrydelse begaas sammesteds, eller naar der i et i samme værende offentligt Beværtningssted finder Støi og Uorden Sted til Forstyrrelse for Husets øvrige Beboere eller de Omkringboende. Dog maa Magts Anvendelse kun finde Sted, efter at Vedkommende med Angivelse af, hvem han er og hvad der er hans Ærinde, samt, for saa vidt han er i Uniform, mod Forevisning af Politiskilt eller Polititegn, forgjæves har forlangt sig indladt."

Mere specielle Undtagelser hjemles ved: Forordning angaaende Tolden i Danmark af 2den April 1814 §§ 14 og 15; Plakat angaaende Processens Form i Skovforbrydelsessager af 26de Juli 1837 § 6; Forordning om ulovlig Brændevinsbrænden paa Landet af 14de Mai 1845 § 9; Lov om Brændevinsbeskatningens Forandring m. m. af 7de Februar 1851 § 18.

[7]) Om Undersøgelse paa Person se Note 4.

[8]) Hovedlovene herom ere:

Lov om Haandværks- og Fabriksdrift samt Handel og Beværtning m. m. af 29de December 1857; Lov om Sønæringen af 19de Februar 1861; Lov om Forandring i og Tillæg til forstnævnte Lov af 23de Mai 1873.

§ 84. Den, der ikke selv kan ernære sig eller Sine, og hvis Forsørgelse ikke paaligger nogen Anden, er berettiget til at erholde Hjælp af det Offentlige, dog mod at underkaste sig de Forpligtelser, som Lovene herom paabyde[1]).

§ 85. De Børn, hvis Forældre ikke have Evne til at sørge for deres Opdragelse, ville erholde fri Undervisning i Almueskolen[2]).

§ 86. Enhver er berettiget til ved Trykken at offentliggjøre sine Tanker, dog under Ansvar for Domstolene[3]). Censur og andre forebyggende Forholdsregler kunne ingensinde paany indføres.

§ 87. Borgerne have Ret til uden foregaaende Tilladelse at indgaa Foreninger i ethvert lovligt Øiemed. Ingen Forening kan ophæves ved en Regjeringsforanstaltning. Dog kunne Foreninger foreløbigen forbydes, men der skal da strax anlægges Sag imod Foreningen til dens Ophævelse.

§ 88. Borgerne have Ret til at samle sig ubevæbnede. Offentlige Forsamlinger har Politiet Ret til at overvære. Forsamlinger under aaben Himmel kunne forbydes, naar der af dem kan befrygtes Fare for den offentlige Fred[4]).

§ 89. Ved Opløb maa den væbnede Magt, naar den ikke angribes, kun indskride, efter at Mængden 3 Gange i Kongens og Lovens Navn forgjæves er opfordret til at adskilles[5]).

§ 90. Enhver vaabenfør Mand er forpligtet til med sin Person at bidrage til Fædrelandets Forsvar, efter de nærmere Bestemmelser, som Loven[6]) foreskriver.

§ 91. Kommunernes Ret til, under Statens Tilsyn, selvstændig at styre deres Anliggender vil blive ordnet ved Lov[7]).

---

[1]) Hovedbestemmelserne om den her omhandlede Hjælp af det Offentlige indeholdes i Plan for Fattigvæsenets Indretning og Bestyrelse i Kjøbenhavn af 1ste Juli 1799; Reglement for Fattigvæsenets Indretning og Bestyrelse i Kjøbstæderne af 5te Juli 1803; Reglement osv. for Landet af samme Dato, samt for Færøernes Vedkommende i Lov om Fattigvæsenet paa Færøerne af 22de Marts 1852.

[2]) Hovedbestemmelserne om Almueskolens Ordning indeholdes i Anordning for Almueskolevæsenet i Kjøbstæderne i Danmark af 29de Juli 1814; Anordning osv. for Landet af samme Dato; Lov om nogle forandrede Bestemmelser for Borger- og Almueskolevæsenet i Kjøbstæderne og paa Landet af 8de Marts 1856; Anordning angaaende Borger- og Almueskolevæsenet i Kjøbenhavn af 20de Marts 1844; Lov om nogle Forandringer i samme af 29de December 1857, samt for Færøernes Vedkommende i Lov om Ordningen af Skole- og Undervisningsvæsenet paa Færøerne af 1ste Marts 1854. — Om Fritagelse for Forpligtelsen til Skolegang og om Udskrivningen af Skolen findes Bestemmelser i Lov 2den Mai 1855.

[3]) De nærmere Bestemmelser om Pressens Brug indeholdes i Presselov 3die Januar 1851 §§ 1—4, 11 og 13—16.

Lov 1851 bestemmer i § 1: „Paa ethvert Skrift, som udleveres fra et Trykkeri her i Riget, skal Bogtrykkerens Navn tilligemed Trykkestedet være anført....

§ 3. For Indholdet af et her i Riget ved Trykken offentliggjort Skrift paahviler Ansvaret Forfatteren, naar han paa Skriftet har navngivet sig, og derhos enten, da Skriftet udkom, havde fast Bopæl her i Riget eller ved Sagens Anlæg er inden Statens dømmende Myndigheds Omraade. Har ingen saadan Forfatter nævnt sig, paahviler Ansvaret under samme Vilkaar Udgiveren, og dernæst Forlæggeren eller Kommissionshandleren. Mangler nogen af de fastsatte Betingelser for, at en af de nævnte Personer kan drages til Ansvar, paahviler dette Bogtrykkeren...."

[4]) Lov 11te Februar 1863 § 12, 2den og 3die Passus, og Lov 4de Februar 1871, Nr. 21, § 10, 2den og 3die Passus, bestemme enslydende: „Ved offentlige Forsamlinger under aaben Himmel skal Politiet yde sin Bistand til at opretholde Orden. Opstaar der Uorden, som udarter til voldelig Adfærd, kan Politiet fordre Forsamlingen hævet; efterkommes ikke denne Fordring, kan Politiet selv erklære Forsamlingen for hævet og indskrider da som ved Opløb. — Ved andre offentlige Forsamlinger kan Politiet efter Anmodning af Forsamlingens Leder yde sin Bistand til Ordenens Overholdelse og paa hans Begjæring eller, naar der opstaar Ufred eller Slagsmaal, anholde eller med Magt fjerne Fredsforstyrrerne." — Lov om den offentlige Fred paa Folkekirkens Helligdage af 7de April 1876, Nr. 57, bestemmer i § 7: „Paa Folkekirkens Helligdage maa offentlige Forsamlinger først afholdes, efter at Folkekirkens Gudstjeneste i vedkommende Stad, Kjøbstad eller Landsogn er sluttet. — Naar Gudstjeneste maatte finde Sted efter Kl. 4 om Eftermiddagen, skal dette dog ikke være til Hinder for samtidig Afholdelse af offentlige Forsamlinger, naar det iagttages, at Forsamlingen ikke holdes i saadan Nærhed af Kirken eller Bedehuset, at den nævnte Gudstjeneste derved kan forstyrres."

[5]) Lov 11te Februar 1863 § 12, 1ste Passus, og Lov 4de Februar 1871 Nr. 21, § 10, 1ste Passus, bestemme enslydende: „Naar Opløb finder Sted, maa Politiet med Magt adskille Mængden, dog først efter at de Tilstedeværende tre Gange i Kongens og Lovens Navn forgjæves ere opfordrede til at adskilles."

[6]) Lov om Værnepligt af 6te Marts 1869.

[7]) Bestemmelser om Styrelsen af Kommunernes Anliggender indeholdes i Anordning angaaende Kommunalbestyrelsen i Kjøbenhavn af 1ste Januar 1840; Lov om Bestyrelsen af Kjøbenhavns kommunale Anliggender af 4de Marts 1857; Lov om Valg af Borgerrepræsentanter i Staden Kjøbenhavn af 23de December 1865; Lov om Landkommunernes Styrelse m. v. af 6te Juli 1867; Lov om Kjøbstadkommunernes Styrelse m. v. af 26de Mai 1868, samt for Færøernes Vedkommende i Lov om Thorshavns økonomiske Bestyrelse af 16de Februar 1866 og Lov om de færøiske Landkommuners Styrelse af 28de Februar 1872 Nr. 30.

§ 92. Enhver i Lovgivningen til Adel, Titel og Rang[1]) knyttet Forret er afskaffet.

§ 93. Intet Lehn, Stamhus eller Fideikommisgods kan for Fremtiden oprettes; det skal ved Lov nærmere ordnes[2]), hvorledes de nu bestaaende kunne overgaa til fri Eiendom.

§ 94. For Krigsmagten ere de i §§ 80, 87 og 88 givne Bestemmelser kun anvendelige med de Indskrænkninger, der følge af de militære Loves Forskrifter.

IX.

§ 95. Forslag til Forandring i eller Tillæg til nærværende Grundlov kunne fremsættes saavel paa ordentlig som paa overordentlig Rigsdag.

Vedtages et Forslag til en ny Grundlovsbestemmelse i begge Thing, og Regjeringen vil fremme Sagen, opløses Rigsdagen, og almindelige Valg foregaa baade til Folkethinget og til Landsthinget. Vedtages Beslutningen paa den nyvalgte, ordentlige eller overordentlige Rigsdag i uforandret Skikkelse, og stadfæstes den af Kongen, er den Grundlov.

Midlertidige Bestemmelser.

1. De nuværende af Kongen udnævnte Medlemmer af Rigsraadets Landsthing tage Sæde i Rigsdagens Landsthing, indtil de 12 Aar fra Udnævnelsen ere udløbne for hvert enkelt af dem. Udnævnelsens Gyldighed ophæves ikke ved Landsthingets Opløsning.

2. Med Hensyn til Rettergangsmaaden ved Rigsretten gjælder, indtil en ny Lov udkommer, Lov af 3die Marts 1852, med de Lempelser, som den forandrede Sammensætning og Bestemmelsen i den sidste Del af § 68 gjøre fornødne.

3. Den i § 73 indeholdte Bestemmelse, at Dommere ei kunne afsættes uden ved Dom, ei heller forflyttes mod deres Ønske, skal ikke være anvendelig paa de nuværende Dommere, som tillige have administrative Forretninger.

4. Indtil en Omordning af den kriminelle Proces er iværksat, vil den i § 80 omhandlede Indankning af en Fængslingskjendelse ske som af en privat Sag, dog med Extraretsvarsel, ligesom den Klagende er fritagen for Brugen af stemplet Papir og Erlæggelsen af Retsgebyrer. Der bør gives ham Adgang til i Anledning af saadan Paaanke at raadføre sig med en Sagfører, og nye Oplysninger kunne fremlægges for Overretten.

5. Indtil en Valglov[3]) udkommer, gjælder Lov af 4de December 1863, angaaende Valgene til Rigsraadet, i Forbindelse med de i Lov af 30te December 1864, jfr. Grundlovsbestemmelsen af 23de December 1864 § 1, indeholdte Forskrifter, med de Forandringer, som ere en nødvendig Følge af denne Grundlovs §§ 34—38 og de i det Følgende givne nærmere Regler. Valgmandsvalgene foretages i Overensstemmelse med de i Valgloven af 16de Juni 1849 §§ 38—44 givne Regler med de af Bestemmelserne i denne Grundlovs §§ 35—37 flydende Forandringer; hvor der skal vælges Valgmænd af begge Vælgerklasser, foretages det almindelige Valg først. Fremdeles komme med Hensyn til samtlige Valgmænd Bestemmelserne i den nævnte Valglovs §§ 45—49, jfr. Lov af 6te April 1850 og 20de Marts 1855, til Anvendelse. Over de til umiddelbar Deltagelse i Landsthingsvalgene berettigede Høistbeskattede paa Landet forfatte Valgbestyrelserne, der dannes efter Reglerne i Lov af 16de Juni 1849, §§ 51—52, Lister, som mindst 14 Dage før Valget blive endelig at berigtige, med Udeladelse af dem, der opgive at være forhindrede fra at deltage i Valget, og Optagelse af de nærmest følgende Høistbeskattede i deres Sted. Ved Valget sammentræde de Høistbeskattede paa Landet med Valgmændene paa det i Henhold til Loven af 16de Juni 1849 § 65 fastsatte Valgsted; i Tilfælde af Udeblivelse uden lovligt Forfald ere de underkastede de samme Mulktbestemmelser som Valgmændene. Valgmændenes Valgbreve prøves i Overensstemmelse med den nævnte Valglovs § 66, ligesom ogsaa sammes §§ 72 og 73 saavelsom de almindelige Bestemmelser i §§ 74—79 komme til Anvendelse. — Regjeringen er bemyndiget til at ordne det videre Fornødne med Hensyn til Foretagelsen af de første Valg.

Da saaledes den ved Grundlovsbestemmelsen af 17de November 1865 stillede Betingelse er fyldestgjort, og da Vi under Dags Dato ligeledes have stadfæstet den af Rigsdagen paa grundlovmæssig Maade vedtagne Grundlovsbestemmelse angaaende Ophævelsen af Grundlovsbestemmelsen af 29de August 1855, sættes herved Grundloven af 18de November 1863 ud af Kraft, og Danmarks Riges Grundlov træder, i sin nærværende gjennemsete Form, paany i Virksomhed for alle Vort Riges Anliggender.

Givet paa Vort Slot Amalienborg, den 28de Juli 1866.

Under Vor Kongelige Haand og Segl.

Christian R.

(L. S.)

C. E. Juel-Vind-Frijs.
Th. Rosenørn-Teilmann. Neergaard.
Grove. Leuning. C. A. Fonnesbech.
J. B. S. Estrup.

---

[1]) Lov om Embeds- og Bestillingsmænds Lønningsforhold m. m. af 26de Marts 1870 § 7 bestemmer: „Ingen Embeds- eller Bestillingsmand kan herefter, saa længe han staar i Statens Tjeneste, erholde anden Titel eller Rang end den, som hans Embede eller Bestilling medfører, eller som er knyttet til en ham af Kongen tildelt Ordensdekoration eller Hofcharge."

[2]) Nogen saadan almindelig Lov er ikke udkommen. — Lov 23de Juni 1854 giver Adgang til Afhændelse af det til Lehn, Stamhuse, Fideikommis'er, offentlige Stiftelser og Embeder hørende Bondergods.

[3]) Se nu Lov om Valgene til Rigsdagen af 12te Juli 1867.

Lov om Valgene til Rigsdagen.

Kjøbenhavn, den 12te Juli 1867.

Vi Christian den Niende, af Guds Naade Konge til Danmark, de Venders og Gothers, Hertug til Slesvig, Holsteen, Stormarn, Ditmarsken, Lauenborg og Oldenborg, Gjøre vitterligt:

Rigsdagen har vedtaget og Vi ved Vort Samtykke stadfæstet følgende Lov:

I. Folkethinget.

Valgret og Valgbarhed.

§ 1. Valgret til Folkethinget tilkommer med de i de følgende Paragrapher indeholdte Indskrænkninger enhver uberygtet Mand, som har Indfødsret, naar han har fyldt sit tredivte Aar[1]).

§ 2. Ingen kan ansees som Uberygtet, der ved Dom er funden skyldig i en i den offentlige Mening vanærende Handling[2]).

§ 3. Ingen, som staaer i privat Tjenesteforhold, kan udøve Valgret, medmindre han har sin egen Huusstand.

§ 4. Ingen kan udøve Valgret, som nyder Understøttelse af det almindelige Fattigvæsen, eller som har modtaget nogen saadan Hjælp, medmindre den enten er tilbagebetalt eller eftergiven.

§ 5. Saa kan Valgret ei heller udøves af den, som er under Værgemaal, eller hvis Bo er under Fallitbehandling.

§ 6. Endelig kan kun den udøve sin Valgret, som i eet Aar har havt fast Bopæl i den Valgkreds eller den Stad, hvori han opholder sig paa den Tid, Valget foregaaer. Den, som har fast Bopæl paa flere Steder, bestemmer selv, paa hvilket af disse han vil gjøre sin Valgret gjældende.

§ 7. Valgbar til Folkethinget er med de i §§ 3, 4 og 5 nævnte Undtagelser enhver uberygtet (§ 2) Mand, som har Indfødsret, naar han har fyldt sit 25de Aar[3]).

Valglister.

§ 8. Over de i enhver Commune bosatte Valgberettigede skal der føres Valglister efter Foranstaltning af vedkommende Communalbestyrelse[4]). Hvor et Landdistrict er henlagt under et Kjøbstadsogn, uden at have sit eget Forstan-

---

[1]) Jfr. ved §§ 1—6 Grundlovens § 30.

[2]) Lov om Æresopreisning af 3die April 1868 bestemmer: „§ 1. Den, som ved Dom er funden skyldig i en i den offentlige Mening vanærende Handling, kan der, efter udstaaet Straf, eller naar Straffen er eftergiven ved Benaadning, under de i det Følgende angivne Betingelser meddeles Æresopreisning. Denne ophæver for Fremtiden, og indtil den Paagjældende paany findes skyldig i nogen i den offentlige Mening vanærende Handling, alle de Følger, som i Lovgivningen ere knyttede til den af Dommen flydende Indskrænkning i hans Æreret. — § 2. Æresopreisning kan ikke erhverves før efter Forløbet af 5 Aar, regnet fra den Tid, da Straffen er udstaaet eller ved Benaadning eftergiven. Den, som vil erhverve Æresopreisning, skal godtgjøre i de sidste 5 Aar at have ført en ulastelig Vandel, hvilket bliver at oplyse ved Attester fra paalidelige Mænd, der have havt Leilighed til nøie at iagttage den Paagjældendes Færd. — § 6. Ligesom Straffedomme for Handlinger, begaaede af Personer under 15 Aar, ikke medføre nogen Indskrænkning i de Rettigheder, der betinges af uplettet Rygte, saaledes skal det Samme ogsaa gjælde med Hensyn til Straffedomme, der overgaa eller ere overgaaede Personer mellem 15 og 18 Aar, for saa vidt de derved idømte Straffe ikke overstige Rottingslag eller Fængsel paa sædvanlig Fangekost, saa at Æresopreisning ikke er nødvendig med Hensyn til saadanne Domme."

[3]) Jfr. Grundlovens § 31.

[4]) Kommunalbestyrelsen er paa Landet Sogneraadet (der staaer under Tilsyn af Amtsraadet, se om dette Noten til § 52) og i Kjøbstæderne udenfor Kjøbenhavn (se om Kjøbenhavns Kommunalbestyrelse Noten til § 19) Byraadet. — Paa Landet danner hvert Præstekald, selv om det bestaaer af flere Sogne, en Kommune for sig, medmindre Sognene før Udstedelsen af Kommunalanordningen af 13de August 1841 havde særskilt Fattigvæsen, eller der senere har fundet Forandringer Sted. Dog medfører en efter 1ste Januar 1868 foretagen Deling af et Præstekald ikke med Nødvendighed, at Kommunen deles. Sogneraadets Medlemstal, der altid skal være ulige, bestemmes af Amtsraadet efter Indstilling af Sogneraadet. — Med Hensyn til Valg deles Sogneraadets Medlemstal i to Dele, hvoraf den ene er een større end den anden. Den mindre Del vælges af samtlige de Beboere i Kommunen, som ere i Besiddelse af Betingelserne for Valgbarhed til Folkethinget, naar de derhos i det foregaaende Kalenderaar have udredet deres Bidrag, det være sig i Penge, Naturalier eller Arbeide, til Kommunen. Den større Del vælges af den Femtedel af fornævnte Valgberettigede, som i det foregaaende Kalenderaar have udredet de høieste Bidrag til de paa Hartkorn og efter Formue og Leilighed paalignede Kommuneafgifter. — Valgbar er Enhver, der kan vælges til Folkethinget, naar han paa Valgets Tid har havt Bolig i Kommunen i eet Aar. — Kommer et Medlem i et Tilfælde, der udelukker ham fra Valgret og Valgbarhed, udtræder han af Sogneraadet. — Sogneraadets Medlemmer vælges paa 6 Aar. — Det vælger selv sin Formand. (Lov 6te Juli 1867 §§ 1—4, 10.) Om den overordnede Kommunalbestyrelse, Amtsraadene, se Noten til § 52.

Enhver Kjøbstad med de til samme hørende Grunde og Gader udgjør en særlig Kommune. — Byraadet bestaar af en af Kongen beskikket Borgmester som Formand og et ulige Antal valgte Medlemmer, ikke under 7 og ikke over 19. — Med Hensyn til Valg deles Medlemstallet i to Dele, af hvilke den ene er een større end den anden. Den større Del vælges af samtlige de Indvaanere i Kommunen, som ere i Besiddelse af Betingelserne for Valgbarhed til Folkethinget, naar de i det foregaaende Kalenderaar have været bosatte i og svaret direkte Skat til Kommunen. Den mindre Del vælges af den Femtedel af fornævnte Valgberettigede, som i det foregaaende Kalenderaar har udredet det største direkte Skattebeløb, for saa vidt denne

derskab[1]), henregnes det forsaavidt til Kjøbstaden.

§ 9. Valglisterne skulle i forskjellige dertil indrettede Rækker indeholde Vælgernes fulde Navn, Alder, Livsstilling og Bopæl samt Plads til Indførelse af Vælgernes Stemmegivning ved navnlig Afstemning (§ 41). Paa hver Valgliste ordnes Vælgernes Navne efter deres Bogstavfølge.

§ 10. Valglisterne skulle affattes een Gang hvert Aar. Til Grund derfor lægges de gjældende Valglister med Udeladelse af de Vælgere, som i Mellemtiden ere afgaaede ved Døden eller bortflyttede, eller som have tabt deres Valgberettigelse (§§ 2, 3, 4 og 5), og med Tilføining af dem, som imidlertid have opnaaet Valgret eller inden første April ville have opfyldt Betingelserne med Hensyn til Alder og Bopæl. Endvidere blive de, der vel endnu ikke have opfyldt de sidstnævnte Betingelser, men kunne ventes at ville opfylde dem i Løbet af det Aar, for hvilket Valglisterne skulle gjælde, at opføre paa en særskilt Liste, med udtrykkelig Angivelse af den Dag i Aaret, da de enten fylde det 30te Aar eller ville have havt fast Bopæl i eet Aar i Valgkredsen (§ 6.)

§ 11. Denne Valglisternes Berigtigelse og Fuldstændiggjørelse skal foretages i de sidste fjorten Dage af Februar Maaned. De derved opstaaede Tvivl skulle efter indhentede Oplysninger afgjøres af Communalbestyrelsen.

§ 12. Fra den 1ste Marts til den 8de s. M., begge Dage indbefattede, skulle Valglisterne fremligge til almindeligt Eftersyn paa et for Communens Beboere beqvemt Sted i sex Timer hver Dag. Bestaaer en Landkommune af to eller flere Sogne, skal Fremlæggelsen finde Sted i hvert Sogn, ligesom den ogsaa skal finde Sted paa flere Steder i et Sogn, naar dettes Udstrækning eller andre Forhold tale derfor. Denne Fremlæggelse kan skee i Afskrifter, hvis Rigtighed er bekræftet af Sogneforstanderskabets Formand. Fremlæggelsens Tid og Sted bekjendtgjøres med mindst 8 Dages Varsel til Kirkestævne eller paa den for offentlige Kundgjørelser paa vedkommende Sted ellers brugelige Maade.

§ 13. Inden tre Dage fra Udløbet af den Tid, hvori Valglisterne fremligge, skal Enhver, som troer uden Føie at være udeladt af samme, eller som formener, at en Uberettiget derpaa er optagen, skriftligen fremsætte sin Begjæring om Optagelse eller sin Paastand om en Andens Udslettelse, ledsaget af en kort Angivelse af de Grunde, hvorpaa Paastanden er bygget.

§ 14. De mod Valglisterne saaledes fremkomne Erindringer paakjendes af Communalbestyrelsen i et offentligt Møde, som afholdes i Løbet af de paafølgende fjorten Dage. Til dette Møde tilsiges med 3 Dages Varsel saavel de, som have fremført Erindringer, som de, mod hvem Indsigelse er gjort, til hvilke derhos en Gjenpart af den mod dem rettede Skrivelse skal leveres samtidig med Tilsigelsen. Efter de af Parterne fremlagte Documenter og de af dem fremstillede Vidners Forklaringer afgjøres de opstaaede Spørgsmaal, hvorom en kort Kjendelse tilføres Communalbestyrelsens sædvanlige Forhandlingsprotocol. De derefter berigtigede Valglister underskrives af Communalbestyrelsens Formand. I Aarets Løb kan herefter ingen Forandring foretages uden i Henhold til Dom (§ 20).

§ 15. Af enhver berigtiget Valgliste for en Commune, hvor Valgstedet ikke er beliggende, skal Communalbestyrelsens Formand ufortøvet sende en bekræftet Afskrift til Formanden for Valgstedets Communalbestyrelse.

§ 16. Formanden for Valgstedets Communalbestyrelse har inden 3 Dage efter den 1ste April at indberette til vedkommende Amtmand, om han har modtaget samtlige Gjenparter, og i modsat Fald hvilke der savnes.

§ 17. Amtmanden har da, i fornødent Fald ved Anvendelse af passende Tvangsbøder, at drage Omsorg for, at de savnede Afskrifter uopholdelig bringes tilveie.

§ 18. Opdages det, at Valglisterne ikke paa lovbefalet Maade ere berigtigede, skal Indberetning gjøres til vedkommende Minister, og bliver da strax at tage Beslutning om Sags Anlæg, hvorhos Amtmanden skal tilholde Communalbestyrelsen, i fornødent Fald under en passende Tvangsbøde, ufortøvet at træffe de i Loven befalede Foranstaltninger. Amtmanden skal i saa Tilfælde være bemyndiget til at forkorte de i Loven fastsatte Frister.

§ 19. For Kjøbenhavn affattes aarlig Valglister, een for hver af de Valgkredse, hvori Staden er delt[2]). Berigtigelsen af Valglisterne (§ 11) og Paakjendelse af de mod samme fremkomne Erindringer (§ 14) skeer af den samlede Communalbestyrelse gjennem et Udvalg af fem Medlemmer,

---

Femtedel tilsammen har svaret i det Mindste ²/₃ af Kommunens samtlige Skatter; i modsat Fald medtages saa mange af de nærmest Høistbeskattede, at dette Beløb naaes. Have Flere udredet lige Bidrag, og det bliver nødvendigt at medtage Nogen af dem for at naae det ovenfor nævnte Antal, medtages de Alle. — Valgbar er Enhver, der er valgberettiget ved Valgene af den større Del af Byraadets Medlemmer. — Byraadet bestemmer, hvorvidt noget Medlem skal udtræde eller midlertidig udelukkes af Raadet paa Grund af Omstændigheder, som vilde betage ham Valgbarheden. — Byraadets Medlemmer vælges paa 6 Aar. (Lov 26de Mai 1868 §§ 1, 2, 6, 7, 10.)

[1]) ɔ: Sogneraad.

[2]) Ifølge den Loven vedføiede „Fortegnelse over Kongerigets Valgkredse" er Kjøbenhavn delt i 9 saadanne.

hvoraf to udnævnes af Magistraten og tre af Borgerrepræsentantskabet [1]).

§ 20. Den, som er utilfreds med Communalbestyrelsens Kjendelse, hvorved Valgret er nægtet ham, kan fordre en Udskrift af samme sig meddeelt uden Betaling og indbringe Spørgsmaalet til Afgjørelse ved Lov og Dom. Saadanne Sager behandles gjæsteretsviis [2]). Parterne ere i første Instants fritagne for at erlægge Retsgebyrer og for Brugen af stemplet Papir, ligesom der af det Offentlige skal beskikkes en Sagfører for den indstævnte Communalbestyrelse. Opnaaer Vedkommende Dom for at være valgberettiget, skal han optages paa Valglisten, saasnart han foreviser en Udskrift af Dommen.

§ 21. Valglisterne gjælde fra 1ste April til 31te Marts i det paafølgende Aar. Efter disse Lister foretages alle i Aarets Løb forefaldne Valg til Folkethinget, dog saaledes, at det paasees, at de paa Tillægslisten (§ 10) opførte Mænd kun ere stemmeberettigede, dersom de inden Valgdagen have opfyldt Betingelserne med Hensyn til Alder og Bopæl. Dersom der i Aarets Løb gjentagne Gange foretages Valg, og Valglisterne een Gang ere benyttede ved navnlig Afstemning, skal en af Communalbestyrelsen bekræftet Afskrift af Listerne være rede til Benyttelse ved den nye Valghandling.

Valgkredse og Valgbestyrelser.

§ 22. Til Folkethinget vælges et Medlem i hver af de Valgkredse, som ere opførte i den nærværende Lov vedføiede Fortegnelse [3]).

§ 23. For hver Valgkreds dannes en Valgbestyrelse, bestaaende af Udsendinge fra de til Valgkredsen hørende Communer. For hver Commune vælges idetmindste eet Medlem af Valgbestyrelsen, uden Hensyn til dens Indvaanertal. Har en Commune 3,000 Indbyggere, vælger den To, og saa fremdeles Een for hvert 1,500 Indvaanere, den har efter den senest offentliggjorte Folketælling. Valgbestyrelsens Medlemmer vælges af Communalbestyrelserne og blandt disses egne Medlemmer; og bør disse Udnævnelser uopholdelig iværksættes, saasnart Valget er udskrevet for Valgkredsen.

§ 24. Det Medlem af Valgbestyrelsen, som er valgt for den Commune, hvori Valghandlingen foregaaer, forestaaer alle Forberedelser til selve Valget og modtager Anmeldelser af Candidater og andre til Valgbestyrelsen rettede Meddelelser. Han aabner paa Valgdagen Valgbestyrelsens Møde og forestaaer Valget af dens Formand. Vælger vedkommende Commune flere Medlemmer af Valgbestyrelsen, fordele disse de ovennævnte Forretninger imellem sig efter Overeenskomst.

§ 25. De originale Vallister medbringes fra hver Commune af det eller de Medlemmer, der møde paa dens Vegne. Det Medlem af Valgbestyrelsen, som (§ 24) forestaaer Forberedelserne til Valget, paaseer, at de ifølge denne Lov (§§ 15 ff.) tilveiebragte Afskrifter af Valglisterne ere tilstede ved Valget.

§ 26. Savnes nogen original Valgliste, skal den tilstedeværende bekræftede Afskrift benyttes ved Valget. Det Medlem af Valgbestyrelsen, som skulde have medbragt Valglisten, er imidlertid ligefuldt ansvarligt for Forsømmelsen af denne Pligt.

§ 27. Valgbestyrelsen i hver af Kjøbenhavns Valgkredse bestaaer af fem Medlemmer, som udnævnes af den forenede Communalbestyrelse, de to af sammes egen Midte, de tre andre blandt de i Valgkredsen bosatte Vælgere. Hver Valgbestyrelse vælger selv sin Formand. Forberedelserne til Valgene forestaaes af det i § 19 ommeldte Udvalg

§ 28. Valgbestyrelsen fører en Valgbog, hvortil Valglisterne og de til Bestyrelsen indløbne Skrivelser fremlægges. I Valgbogen optegnes det væsentlige Indhold af Valgforhandlingerne, hvortil dog de af Candidaterne og andre Tilstedeværende

---

[1]) Den samlede Kommunalbestyrelse for Kjøbenhavn bestaar af Magistraten og Borgerrepræsentantskabet. — Magistraten bestaar af Overpræsidenten som Formand, 4 eller — efter Kongens paa Kommunalbestyrelsens Forslag trufne Bestemmelse — flere Borgmestre samt lige saa mange ulønnede Raadmænd. — Overpræsidenten udnævnes af Kongen. Borgmestrene vælges paa Livstid af Borgerrepræsentantskabet under Forbehold af kongelig Stadfæstelse; dette kan afskedige dem med Kongens Samtykke. Uden Kongens Samtykke kunne de kun afskediges imod at erholde to Trediedele af deres Gage i Pension, og naar tre Fjerdedele af Borgerrepræsentantskabets Medlemmer deri ere enige. Raadmændene vælges paa 6 Aar af Borgerrepræsentantskabet. (Lov 4de Marts 1857 §§ 3, 5, 6, 12.)

Borgerrepræsentanternes Antal er 36. Valget sker for 6 Aar. De vælge selv deres Formand. (Anordning 1ste Januar 1840 §§ 7, 13, 28.) — Valgret til Borgerrepræsentantskabet have samtlige Beboere af Kjøbenhavn, som ere i Besiddelse af Betingelserne for Valgbarhed til Folkethinget, naar de paa den Tid, Valglisterne affattes, ere bosatte sammesteds og ved sidste Ansættelse til Indkomstskat i Medfør af Lov 19de Februar 1861 have været ansatte til en Skatteindtægt (jfr. L.s § 11) af mindst 200 Rd. aarlig, efter sket Nedsættelse. — Valgbar er Enhver, der har Valgret til Borgerrepræsentationen. — Kommer en Borgerrepræsentant i noget Tilfælde, der udelukker ham fra Valgbarhed, udtræder han; dog medfører Nedsættelse i Skatteindtægten ingen Pligt hertil. (Lov 23de December 1865 §§ 1, 2, 29.)

[2]) Gjæsteretsbehandlingen hjemler en særlig hurtig Retsforfølgning.

[3]) I den Loven vedføiede Fortegnelse findes opført 102 Valgkredse.

holdte Taler ikke skulle henregnes. Valgbogen underskrives af Valgbestyrelsen og opbevares af Communalbestyrelsen for det Sted, hvor Valget er afholdt.

Senest 8 Dage efter Valget skal Formanden for Valgbestyrelsen tilstille vedkommende Minister en fuldstændig af ham bekræftet Udskrift af, hvad der er tilført Valgbogen om det stedfundne Valg. Ministeren tilstiller derefter Folkethinget ved dets Sammentræden den indsendte Udskrift tilligemed de Oplysninger, han har fundet Anledning til at indhente.

Valgcandidater.

§ 29. Ingen kan ved Valg til Folkethinget komme i Betragtning, naar han ikke selv har stillet sig og anbefales af idetmindste een af Valgkredsens Vælgere som Stiller. Intet Medlem af Valgbestyrelsen kan være Stiller.

§ 30. Skriftlig Anmeldelse saavel om Candidaten som om den eller dem, der ville understøtte hans Valg, underskreven enten af Candidaten selv eller af en af hans Stillere, skal være gjort til det i § 24 nævnte Medlem af Valgbestyrelsen (i Kjøbenhavn til Valgbestyrelsens Formand), senest inden Kl. 10 Aftenen før Valget finder Sted. Naar en Candidat uden lovligt, for Valgbestyrelsen oplyst og af denne anerkjendt Forfald undlader at fremstille sig personlig paa selve Valgdagen, kan han ikke komme paa Valg. Naar Nogen, der er anmeldt som Stiller, uden saadant Forfald gjør sig skyldig i samme Undladelse, kan han ikke betragtes som Stiller.

§ 31. Candidaten behøver ikke for Valgbestyrelsen at godtgjøre sin Valgbarhed. Fremkommer der ved Valghandlingen Indsigelser eller endog Beviser mod samme, kan Valgbestyrelsen vel ikke afskære Forhandlingerne derom, men heller ikke af den Grund undslaae sig for at stille Candidaten til Valg

§ 32. Ingen maa melde sig til samtidigt Valg i mere end een Valgkreds. Handler Nogen herimod, bliver Valget, hvis det falder paa ham, ugyldigt.

Valgmøder.

§ 33. Valgene til Folkethinget foretages i de for samme anordnede Valgkredse i Valgmøder, hvortil Adgangen staaer aaben for Enhver.

§ 34. Dagen og Klokkeslettet, da Valgmødet afholdes, bekjendtgjøres i vedkommende Stiftsavis, med idetmindste 8 Dages Varsel. Bekjendtgjørelsen skeer tillige i de enkelte Communer paa den Maade, som ethvert Sted er brugelig, med lignende Varsel, og bør navnlig den i Landcommunerne sædvanlige Bekjendtgjørelse ved Kirkestævne skee de tvende sidste Søndage før Valgdagen. Mødestedet bekjendtgjøres samtidigt dermed eller saasnart derefter, som skee kan.

§ 35. Valgforhandlingerne aabnes af den af Valgbestyrelsen udnævnte Formand. Han fremstiller for Forsamlingen de anmeldte Valgcandidater og den eller de Vælgere, som stille dem.

Saavel disse som Valgcandidaterne skulle have Adgang til at udtale sig for Forsamlingen og til at besvare de Spørgsmaal, som de Tilstedeværende maatte forelægge dem. Formanden leder disse Forhandlinger. Efter Candidaternes Navnes Bogstavfølge gives Ordet til Stillerne og Candidaterne, og ingen Forespørgsel maa stilles til nogen af dem, før alle Candidaterne og een af hver Candidats Stillere een Gang have havt Leilighed til at udtale sig. Intet af Valgbestyrelsens Medlemmer maa udtale sig for eller imod en Candidats Valg. Forhandlingerne sluttes af Formanden, naar han finder det rigtigt.

Kaaring.

§ 36. Formanden sætter derpaa Valgcandidaterne under Afstemning efter deres Navnes Bogstavfølge. Afstemningen skeer af de tilstedeværende Vælgere ved Haandsoprækning. Valgbestyrelsens Medlemmer deeltage ikke i samme.

Den Candidat, som efter Valgbestyrelsens Skjøn har erholdt flere Stemmer end nogen Anden, er kaaret til Valgkredsens Rigsdagsmand, hvilket strax kundgjøres for Forsamlingen.

Ved denne, som ved alle andre til Valgbestyrelsen overladte Beslutninger, gjør, i Tilfælde af Stemmelighed, Formandens Stemme Udslaget.

§ 37. Skulde i en Valgkreds kun een Candidat have fremstillet sig, bør han, for at ansees som valgt, have mere end Halvdelen af de Stemmende for sig.

Har han ikke enten ved Kaaringen eller ved den navnlige Afstemning (§ 38) erholdt et saadant Stemmeantal, berammes et nyt Møde til ottende Dagen derefter. Har der da ikke fremstillet sig nogen anden Candidat, betragtes den Første som kaaret uden ny Afstemning.

Navnlig Afstemning.

§ 38. Kaaringens Virkning ophæves, naar navnlig Afstemning begjæres af en Candidat, der ikke har opnaaet Valg, eller, hvis denne er fraværende, af en af hans Stillere. Hvor ikkun een Candidat har fremstillet sig, og denne har opnaaet Valg ved Kaaring, kunne 50 tilstedeværende Vælgere begjære navnlig Afstemning. Begjæring om navnlig Afstemning skal fremsættes inden Udløbet af et Qvarteer, efterat Kaaringens Udfald er kundgjort, i hvilken Tid derfor Valgbestyrelsen bliver tilstede paa Valgstedet. Fremkommer ingen saadan Begjæring i betimelig Tid, staaer Kaaringen ved Magt, og hele Valghandlingen sluttes.

§ 39. Forlanges navnlig Afstemning, paabegyndes den uopholdelig. Den finder kun Sted mellem den kaarede Candidat og den eller de Modcandidater, som udtrykkeligen fordre det.

Naar i det i § 37 omhandlede Tilfælde fordres navnlig Afstemning, vil denne gaae ud paa et simpelt for eller imod.

§ 40. Afstemningen foregaaer samtidigen til de forskjellige Valglister, som Formanden fordeler imellem Valgbestyrelsens Medlemmer. De føres saavidt muligt alle paa Kaaringsstedet eller i Nærheden af dette. For de større Communer kunne Afskrifter af forskjellige Dele af Valglisten benyttes istedetfor selve Valglisten, naar hver Deels Overeensstemmelse med Valglisten er bekræftet af Communalbestyrelsen. Ved hver Valgliste tilforordnes derhos een af de tilstedeværende Vælgere, ligesom ogsaa en saadan Vælger, hvor det maatte være nødvendigt, af Valgbestyrelsen kan beskikkes til at udføre de Forretninger, der paahvile Valgbestyrelsens Medlemmer ved Stemmernes Modtagelse. Selv deeltager Formanden ikke i Modtagelsen af Valgstemmer.

§ 41. I den Orden, hvori Vælgerne møde, afgive de mundtligen deres Stemme.

Efterat have anerkjendt Vælgeren, tilfører det ved Valglisten ansatte Medlem af Valgbestyrelsen den Candidats Navn, paa hvilket Vælgeren har stemt, ved Siden af dennes eget Navn paa selve Valglisten (§ 40). Den ham tilforordnede Vælger optegner paa en særskilt Stemmeliste Vælgerens Navn ved Siden af den Candidats Navn, som han har givet sin Stemme.

Forinden Vælgeren aftræder, oplæses for ham saavel hans eget som den af ham Valgtes Navn til Sikkerhed for begge Tilførslers Rigtighed og indbyrdes Overeensstemmelse.

§ 42. Naar de tilstedeværende Vælgere have afgivet deres Stemme, bliver Formanden for Valgbestyrelsen derom at underrette af det Medlem af Valgbestyrelsen, som fører Valglisten.

Efterat saadan Underretning er modtagen for samtlige Valglisters Vedkommende, samler Formanden dem paa det af ham før Afstemningens Begyndelse for Vælgerne betegnede Sted og bekjendtgjør derefter for Valgforsamlingen, at Afstemningen vil blive sluttet, naar Ingen nu er tilstede, som begjærer at deeltage i Valget. De Vælgere, som efter denne Bekjendtgjørelse melde sig for at afgive Stemme, skulle have Adgang dertil. Naar disse Stemmer ere modtagne, eller naar Ingen efter den skete Bekjendtgjørelse melder sig, tilføre Valgbestyrelsens Medlemmer og sammes Medhjælpere deres egne Stemmer og underskrive Valglisten samt Stemmelisten, hvorpaa disse afgives til Formanden, som da bekjendtgjør, at Afstemningen er sluttet.

§ 43. Efter samtlige Lister sammenlægger den forenede Valgbestyrelse det Stemmeantal, hver af Candidaterne har erholdt. Udfaldet tilføres Valgbogen og kundgjøres for Forsamlingen. Vallisterne tilbageleveres vedkommende Communer; Stemmelisterne vedlægges Valgbogen, som underskrives af hele Valgbestyrelsen.

§ 44. Den, som ved den navnlige Afstemning har erholdt flere Stemmer end nogen Anden, er valgt. Have Flere lige mange Stemmer, afgjøres Valget ved Lodtrækning, som ledes af Formanden.

§ 45. Med Hensyn til Valgene i Holbæk Amts 4de Valgkreds gjælde følgende særegne Regler:

1. Valgkredsen er deelt i to Afdelinger: den sjællandske med Seierø og den samsøske med Kyholm. Hver Afdeling har sit Valgsted, sin Valgbestyrelse og sin Valgbog.

2. Candidaternes og Stillernes befalede Anmeldelse skal skee i begge Kredsens Afdelinger senest inden Kl. 10 fjerde Aften, før Valget finder Sted. I Tiden mellem Anmeldelsesfristens Udløb og Valghandlingens Begyndelse har det i § 24 nævnte Medlem af Valgbestyrelsen for den ene Afdeling at underrette det tilsvarende Medlem i den anden Afdeling om, hvem der til ham ere anmeldte som Candidater og som Stillere. De, som da ikke findes anmeldte paa begge Steder, betragtes som ikke anmeldte. Paa Valgdagen skulle Candidaterne give personligt Møde paa det Valgsted, hvor Forhandling finder Sted, Stillerne paa Valgstedet i den Afdeling, i hvilken de boe.

3. Valghandlingen foregaaer samtidigt paa begge Valgsteder. Paa det ene Valgsted foretages den efter nærværende Lovs almindelige Forskrifter, dog saaledes, at der altid og for samtlige Candidaters Vedkommende foretages navnlig Afstemning. Paa det andet Valgsted finder ingen Forhandling Sted. Formanden for Valgbestyrelsen oplæser Candidaternes og Stillernes Navne, som derhos skulle være opslaaede ved hvert Afstemningssted, og meddeler, at der strax skrides til navnlig Afstemning.

4. Naar Afstemningen er sluttet, Afdelingens Stemmer sammentalte og Udfaldet af Stemmegivningen for vedkommende Valgsted tilført Valgbogen, vælger Valgbestyrelsen af sin Midte to Medlemmer, som Ugesdagen derefter skulle træde sammen med to Medlemmer af den anden Afdelings Valgbestyrelse paa det Valgsted, hvor Valgforhandlingen har fundet Sted, for at opgjøre Valgets Udfald.

5. Ethvert af Valgstederne er skifteviis Stedet for Valgforhandling. Paa hvilket Sted Valgforhandlingen ved det først forekommende Valg skal holdes, bestemmes af Regjeringen samtidigt med nye Valgs Udskrivning.

§ 46. Med Hensyn til Folkethingsvalget paa Færøerne gjælde fremdeles de i Lov 29de

December 1850 §§ 1—29 indeholdte Bestemmelser[1]).

II. Landsthinget.

Valgret og Valgbarhed.

§ 47. Ingen kan, umiddelbart eller middelbart, deeltage i Valget af Landsthingsmænd, medmindre han fyldestgjør de i Grundlovens § 30 fastsatte almindelige Betingelser for Valgret til Folkethinget, dog at der kun fordres fast Bopæl henholdsviis i en af Kjøbstæderne eller i Landdistrictet i vedkommende Landsthingskreds det sidste Aar før Valget[2]).

Den, der har fast Bopæl i flere Communer, kan kun deeltage i Valg til Landsthinget paa det Sted, hvor han gjør sin Valgret til Folkethinget gjældende (§ 6).

Paa Færøerne foretages Landsthingsvalget af Lagthinget[3]).

§ 48. Valgbar til Landsthinget er Enhver, der er valgbar til Folkethinget, naar han det sidste Aar har havt Bopæl i Valgkredsen[4]).

Landsthingskredsene.

§ 49. I Landsthinget indtræde, foruden de 12 af Kongen udnævnte Medlemmer[5]), 54 valgte Medlemmer, der vælges i følgende Valgkredse:

1ste Kreds:	Staden Kjøbenhavn, vælger ...	7,
2den —	Kjøbenhavns, Frederiksborg og Holbæk Amter, vælger	8,
3die —	Sorø og Præstø Amter, vælger	5,
4de —	Bornholms Amt vælger	1,
5te —	Maribo Amt, vælger	3,
6te —	Odense og Svendborg Amter, vælger	7,
7de —	Hjørring og Aalborg Amter vælger	5,
8de —	Thisted Amt, samt af Viborg Amt Kjøbstaden Skive med Nørre, Rødding, Harre, Hindborg og Fjends Herreder og af Ringkjøbing Amt Kjøbstæderne Holstebro og Lemvig, samt Skodborg, Vandfuld, Hjerm, Ginding og Ulfborg Herreder vælger ..	4,
9de Kreds:	Aarhuus og Randers Amter, samt af Viborg Amt Kjøbstaden Viborg, tilligemed Rinds, Nørlyng, Sønderlyng, Lysgaard, Hids, Hovlberg og Middelsom Herreder, vælger	6,
10de —	Veile og Skanderborg Amter, samt af Ribe Amt de til Veile Amts 6te Folkethingsvalgkreds henhørende Sogne Hjarup, Vamdrup, Skanderup og Sest, vælger	4,
11te —	Ribe Amt, med Undtagelse af de til 10de Kreds hørende Sogne, og af Ringkjøbing Amt Kjøbstaden Ringkjøbing med Hammerum, Hind, Bølling og Nørre Horne Herreder, vælger	3,
12te —	Færøerne vælger	1.

§ 50. Med Hensyn til den i Grundlovens § 39 foreskrevne Afgang af Halvdelen af Landsthingets Medlemmer deles Landsthinget i 2 Grupper, hvoraf den ene bestaaer af Medlemmerne for 1ste, 2den, 4de, 7de og 9de Valgkreds, den anden af Medlemmerne for 3die, 5te, 6te, 8de, 10de, 11te og 12te Kreds. Ved Lodtrækning afgjøres det, hvilken af disse Grupper der først skal afgaae; det Samme skeer senere, naar efter en foregaaet Opløsning Landsthinget heelt er fornyet.

Valgbestyrelser.

§ 51. Valgene til Landsthinget ledes af særegne Valgbestyrelser for hver Kreds.

§ 52. Valgbestyrelsen bestaaer af en Formand, som Kongen udnævner, samt i Kjøbenhavn af 2 Medlemmer af Magistraten og 4 Borgerrepræsentanter, udenfor Kjøbenhavn af 2 Medlemmer af hvert af de Amtsraad[6]), som findes i Valgkredsen, og 1 Medlem af Communalbestyrelsen

---

[1]) Disse ere væsentlig overensstemmende med de i Valglov 12te Juli 1867 med Hensyn til Folkethingsvalgene givne Forskrifter. Af de enkelte, mest i stedlige Forhold grundede, Afvigelser skulle her nævnes: Valget foregaar i offentlige Møder i hvert enkelt Præstegjæld for sig, men paa samme Dag over hele Landet (§ 20). — Valglisternes Forelse og Forberedelserne til Valget varetages af et Valgforstanderskab for hvert Præstegjæld. Dette bestaar af Præsten som Formand og to af Lagthinget valgte bosiddende Mænd af Præstegjældet, for Sydstrømo Præstegjælds Vedkommende endvidere af Landfogden (Formand) og Sysselmanden for Strømø Syssel (§ 8 jfr. Lov 15de April 1851; §§ 11, 14, 19, 21). Under dets Ledelse vælge inden den egentlige Valghandlings Begyndelse de tilstedeværende Vælgere to af Præstegjældets Vælgere, som i Forening med Valgforstanderskabets Formand danne et Valgnævn, der leder selve Folkethingsvalget (§ 22). — Der skrides strax til navnlig Afstemning uden foregaaende Kaaring (§ 24). — Af hvert Præstegjælds Valgnævn træder et Medlem sammen med det hele Valgnævn for Sydstrømo Præstegjæld til et fælles Valgnævn i Thorshavn, der paa Grundlag af de fra Præstegjældene indsendte forseglede Stemmelister foretager Optælling af de afgivne Stemmer (§§ 26 og 27).

[2]) Jfr. Grundlovens § 35.

[3]) Jfr. Grundlovens § 34.

[4]) Jfr. Grundlovens § 38.

[5]) Jfr. Grundlovens § 34.

[6]) Amternes kommunale Anliggender bestyres af et Amtsraad for hvert Amt, der tillige er overordnet Kommunalbestyrelse for Amtets Sognekom-

for den største Kjøbstad i hvert af Valgkredsens Amter.

Hvor et Amt er deelt imellem tvende Valgkredse, vælger Amtsraadet kun eet Medlem til hver Valgbestyrelse; den største Kjøbstad i hver Deel af Amtet sender ligeledes eet Medlem. Kjøbenhavns Magistrat og Borgerrepræsentanter udnævne, hver for sig, aarligen de Medlemmer, der af sammes Midte tage Sæde i Valgbestyrelsen; ligeledes vælge Amtsraadene og Kjøbstædernes Communalbestyrelser aarligen de Medlemmer, som paa deres Vegne tiltræde Valgbestyrelsen.

Valglister.

§ 53. Som Grundlag for Affattelsen af Valglisterne til Landsthinget har vedkommende Minister inden hvert Aars 15de Januar at bekjendtgjøre Antallet af Sogneforstanderskabskredsene[1]) i hele Landet og i hver Landsthingskreds ved det foregaaende Aars Slutning[2]).

Forandringer, som i Aarets Løb foregaae heri, erholde først Indflydelse ved Affattelsen af det paafølgende Aars Valglister.

§ 54. Ved de Valgmandsvalg, som foretages af samtlige Valgberettigede, blive de i Henhold til denne Lov berigtigede Valglister til Folkethinget at lægge til Grund, dog at der desuden bliver at affatte en Tillægsliste, hvorpaa de Valgberettigede opføres, der, uden at have havt Bopæl i eet Aar i den Valgkreds eller i den Stad, hvori de opholde sig paa den Tid, Valget foregaaer, dog i det sidste Aar før Valget have havt Bopæl henholdsviis i en af Kjøbstæderne eller i Landdistrictet i vedkommende Landsthingskreds.

§ 55. Disse Tillægslister affattes efter de samme Regler som Valglisterne til Folkethinget og gjælde ligesom disse fra den 1ste April til den 31te Marts i det Aar, der følger efter Affattelsen.

§ 56. Listerne over de Valgberettigede i Kjøbenhavn, som i det sidste Aar have været ansatte til en Skatteindtægt af mindst 2,000 Rd., og som derfor i Henhold til Grundlovens § 36 ere berettigede til at vælge Halvdelen af Stadens Valgmænd, affattes af det i § 19 ommeldte Udvalg og i den i § 11 fastsatte Tid. Der forfattes en Liste over de nævnte Vælgere for hver af Stadens Folkethingskredse og en Tillægsliste for hver Kreds over de Vælgere, som have været ansatte til en Skatteindtægt af mindst 2,000 Rd., men som først ville opnaa Betingelserne med Hensyn til Alder eller Bopæl i Løbet af det Aar, for hvilket Valglisterne skulle gjælde, med udtrykkelig Angivelse af den Dag i Aaret, da de enten fylde det 30te Aar eller ville have havt Bopæl i 1 Aar i Landsthingskredsen. Valglisterne og Tillægslisterne fremlægges til almindeligt Eftersyn under Iagttagelse af Forskrifterne i § 12 paa samme Sted og til samme Tid som Folkethingsvalglisterne; med Hensyn til Fremsættelse af Erindringer imod dem og Paakjendelse af disse Erindringer saavelsom i alle andre Henseender gjælde Forskrifterne i §§ 13 og 14, sammenholdte med § 19. Disse Valglister gjælde for det paafølgende Aar fra 1ste April til 31te Marts, dog saaledes, at det paasees, at de paa Tillægslisterne opførte Mænd kun ere stemmeberettigede, dersom de inden Valgdagen have opfyldt Betingelserne med Hensyn til Alder eller Bopæl.

§ 57. I enhver af de øvrige Kjøbstæder og de med dem ifølge Grundlovens § 37 ligestillede Byer forfatter Communalbestyrelsen i den i § 11 fastsatte Tid en Fortegnelse over de Valgberettigede, som i det sidste Aar have været ansatte til en Skatteindtægt af mindst 1,000 Rd. eller have svaret mindst 75 Rd. i directe Skat til Stat og Commune, og som derfor have Ret til at vælge Halvdelen af Byens Valgmænd. Endvidere blive de Vælgere, der have været ansatte til fornævnte Skatteindtægt eller svaret fornævnte Skat, men som først ville opnaae Betingelserne med Hensyn til Alder eller Bopæl i Løbet af det Aar, for

---

muner. I Kjøbenhavns, Odense og Aarhus Amter, der bestaa af to Amtskredse, er der to særskilte Amtsraad. — Amtsraadet bestaar af Amtmanden som Formand og — efter Indenrigsministerens Bestemmelse paa Indstilling af Amtsraadet — af 7 indtil 13 valgte Medlemmer. Antallet skal være ulige. — Med Hensyn til Valg deles Medlemsantallet i to Dele, af hvilke den ene er een større end den anden. Den større Del vælges af samtlige Amtsraadskredsens Sogneraad, saaledes at hvert af sin egen Midte vælger en Valgmand. Den mindre Del vælges af et lige saa stort Antal af de Eiendomsbesiddere, der have havt fast Ophold i Amtsraadskredsen det sidste Aar før Valget, ere i Besiddelse af Betingelserne for Valgbarhed til Folkethinget og i det nævnte Aar have udredet den største Afgift til Amtsrepartitionsfonden. Under disse Eiendomsbesiddere ere indbefattede de Fæstere, Forpagtere eller Leiere, som efter thinglæst Kontrakt besidde den paagjældende Eiendom for den Aarrække, for hvilken Valget gjælder. Have Flere udredet lige Afgifter, af hvilke Nogen maa medtages for at naae det ovenfor nævnte Antal, medtages de Alle. — Valgbar er Enhver, der kan vælges til et af Kredsens Sogneraad. — Kommer et Medlem i et Tilfælde, der udelukker ham fra Valgbarhed, udtræder han af Raadet. — Amtsraadenes Medlemmer vælges paa 6 Aar. (Lov 6te Juli 1867 §§ 34, 35, 37, 41.)

Paa Bornholm finder der i Henseende til Amtscommune Fællesskab Sted mellem Landdistricterne og Kjøbstæderne. Amtsraadets Medlemstal er 9; 3 vælges af Kjøbstæderne, 4 af Sogneraadenes Valgmænd, 2 af de umiddelbare Vælgere paa Landet. (Samme Lov §§ 34, 36.)

[1]) ɔ: Sogneraadskredsene.

[2]) „Bekjendtgjørelser om Antallet af Sogneraadskredsene i hele Landet og i hver Landsthingskreds" ere aarlig udgaaede fra Indenrigsministeriet under 2den Januar.

hvilket Valglisterne skulle gjælde, at opføre paa en særskilt Liste med udtrykkelig Angivelse af den Dag i Aaret, da de enten fylde det 30te Aar, eller ville have havt Bopæl i et Aar i Landsthingskredsen. Valglisterne og Tillægslisterne fremlægges til almindeligt Eftersyn under Iagttagelse af Forskrifterne i § 12 paa samme Sted og til samme Tid som Folkethingsvalglisterne; med Hensyn til Fremsættelse af Erindringer imod dem og Paakjendelse af disse Erindringer saavelsom i alle andre Henseender gjælde Forskrifterne i §§ 13 og 14. Disse Valglister gjælde for det paafølgende Aar fra 1ste April til 31te Marts, dog saaledes, at det paasees, at de paa Tillægslisterne opførte Mænd kun ere stemmeberettigede, dersom de inden Valgdagen have opfyldt Betingelserne med Hensyn til Alder eller Bopæl.

§ 58. Den, hvem Valgret er nægtet ved Valgbestyrelsens Kjendelse (§§ 56 og 57), kan indbringe Spørgsmaalet til Afgjørelse ved Lov og Dom i Overeensstemmelse med de i § 20 givne Regler.

§ 59. Over de til umiddelbar Deeltagelse i Landsthingsvalgene berettigede høistbeskattede Vælgere paa Landet blive Listerne at affatte af Bestyrelserne for vedkommende Landsthingskredse (§§ 51 og 52).

§ 60. Til Brug ved Affattelsen af disse Lister have samtlige Amtstuer inden hvert Aars 15de Januar at tilstille vedkommende Valgbestyrelser Fortegnelser over tre Gange saamange Personer, som der er Sogneforstanderskabskredse [1]) i Amtstuedistrictet, og som i det forløbne Aar have svaret det høieste Bidrag til Stat og Amtscommune, ordnede efter Beløbet af dette Bidrag fra den Høistbeskattede nedad, for hver med Angivelse af det beregnede Bidragsbeløb med Tilføielse af Enhvers Bopæl og den Sogneforstanderskabskreds [1]), hvori Bopælen er beliggende. Skal En af flere lige høit Beskattede medtages for at naae det foreskrevne Antal, medtages de Alle.

Hvor et Amtstuedistrict henhører til flere Landsthingskredse, maa det iagttages, at den til hver Kreds hørende Deel af Amtstuedistrictet betragtes som en Heelhed, saaledes at de Høistbeskattede blive at udfinde i hver Deel for sig.

Naar Valgbestyrelsen erfarer, at de paa Fortegnelsen fra et Amtstuedistrict i Kredsen sidst opførte Skatteydere svare høiere Skat end de paa Fortegnelsen fra et andet Amtstuedistrict sidst opførte, bør Tillægsfortegnelse indhentes fra førstnævnte District over de Personer, der svare ligesaa Meget i Skat som de lavest Beskattede i det sidstnævnte District. Enhver offentlig Myndighed er pligtig at meddele Valgbestyrelsen de Oplysninger, der iøvrigt maatte udfordres.

§ 61. Inden den 1ste Februar har vedkommende Valgbestyrelse paa Grundlag af de saaledes indgivne Fortegnelser at affatte en Liste over dobbelt saamange Personer, som der er Sogneforstanderskabskredse [1]) i Landsthingskredsen, og som efter Grundlovens § 35 kunne deeltage i Landsthingsvalget, ordnet efter det af hver enkelt Person ydede Bidrag fra den Høistbeskattede nedad. Skal En af flere lige høit Beskattede medtages for at naae det foreskrevne Antal, medtages de Alle.

Trykte Exemplarer af denne Liste tilstilles hvert Sogneforstanderskab [2]) i Kredsen saa betimeligt, at de, efterat Sogneforstanderskabet har foranstaltet Bekjendtgjørelse derom i Overeensstemmelse med Forskrifterne i § 12, kunne fremligge til almindeligt Eftersyn i samme Tid og paa samme Sted, som i bemeldte Paragraph er foreskrevet med Hensyn til Folkethingslisterne. Sogneforstanderskabet har derhos i Forbindelse med Bekjendtgjørelsen om Valgmandslistens Fremlæggelse at opfordre alle dem, der have nogen Indsigelse at fremsætte med Hensyn til denne, til inden 3 Dage efter den sidste Fremlæggelsesdag at anmelde Saadant for Sogneforstanderskabet. Dette gjør derefter uopholdelig Indberetning til Valgbestyrelsen om, hvorvidt og i bekræftende Fald hvilke Indsigelser imod Listen der ere indløbne, og meddeler derhos fornøden Oplysning, forsaavidt det iøvrigt maatte være Forstanderskabet vitterligt, at nogen af de i Forstanderskabskredsen boende, paa Listen Opførte ikke fyldestgjør de i Grundlovens § 35 fordrede Betingelser. De indkomne Indsigelser afgjøres af Valgbestyrelsen i et offentligt Møde, som bliver at afholde inden Udgangen af Marts, og til hvilket Vedkommende tilsiges med mindst 3 Dages Varsel og med Underretning om de reiste Indsigelsers Beskaffenhed.

§ 62. Den, hvem Valgret er nægtet ved Valgbestyrelsens Kjendelse, kan indbringe Spørgsmaalet til Afgjørelse ved Lov og Dom i Overeensstemmelse med de i § 20 givne Regler.

§ 63. Uopholdelig efter det i § 61 foreskrevne Møde eller, hvis intet saadant har været fornødent, senest inden Udgangen af Marts Maaned affatter Valgbestyrelsen den endelige, for Aaret fra 1ste April til 31te Marts gjældende Liste over saamange af de høistbeskattede Valgberettigede, som der er Sogneforstanderskaber [2]) i Kredsen. Kan kun Een eller Nogle af Flere, der svare lige høi Skat, medtages, afgjøres det ved Lodtrækning af Valgbestyrelsen, hvem der skal medtages.

Desuden affattes til Brug ved mulig indtræffende Forfald en efter Skattebeløbet ordnet Liste over halvt saamange af de derefter følgende

[1]) ɔ: Sogneraadskredse.

[2]) ɔ: Sogneraad.

høistbeskattede Vælgere, som der er Sogneforstanderskabskredse i Landsthingskredsen. Paa denne Fortegnelse kunne desuden de Skatydere begjære sig optagne, som svare høiere Skat end de paa Hovedlisten sidst opførte Vælgere, men først i Løbet af det Aar, for hvilket Listerne skulle gjælde, ville fyldestgjøre Alders- eller Bopælsbetingelsen. For disses Vedkommende bliver paa Tillægslisten at angive den Dag i Aaret, da de enten fylde det tredivte Aar eller i eet Aar ville have havt Bopæl i Landsthingskredsen, og de komme da i Betragtning efter deres Bidrags Størrelse, forsaavidt Valget forefalder efter denne Dag, og Nogen af de paa Hovedlisten opførte Vælgere anmelder Forfald.

§ 64. Saasnart der er udskrevet Valg til Landsthinget, har Valgbestyrelsen skriftlig at underrette de paa Hovedlisten opførte Høistbeskattede om deres Egenskab af umiddelbare Vælgere, samt om Tiden og Stedet til Valgets Afholdelse. De Vælgere, som ere forhindrede fra at møde, have uopholdeligen at opgive Saadant for Valgbestyrelsen, som da ligeledes uopholdeligen tilskriver de øverst paa Tillægslisten Opførte i deres Sted. Listerne over de høistbeskattede umiddelbare Vælgere skulle være endelig berigtigede senest 8 Dage før den til Valg af Valgmænd fastsatte Dag.

I Mangel af betimelig Anmeldelse for Valgbestyrelsen ere de Vedkommende pligtige at møde og ansees i modsat Fald, saafremt de ikke kunne oplyse lovligt Forfald, af Valgbestyrelsen med en Bøde af 20 Rd., der tilfalder de Fattiges Kasse[1]) i Vælgerens Hjemstedscommune.

§ 65. Ved Beregningen af Afgiftsbeløbet blive Afgifter af faste Eiendomme at betragte som udredede af Eieren, medmindre de ved selve Lovgivningen ere paalagte Brugeren, eller de skattepligtige Eiendomme ere overdragne til Livsfæstere eller Forpagtere i Henhold til Bestemmelserne i Frd. af 15de Juni 1792, § 11[2]).

Besiddes en Eiendom af Flere i Fællesskab, beregnes Skatterne Enhver af dem tilgode i samme Forhold, som han er lodtagen i Eiendommen.

Besidder Nogen Eiendomme enten i forskjellige Landsthingskredse eller deels i en Kjøbstad, deels paa Landet, beregnes alle Statsskatter ham tilgode der, hvor han er indtegnet som Folkethingsvælger; dog maa han, hvis han vil nyde godt af denne Bestemmelse, selv give vedkommende Valgbestyrelse betimelig Oplysning om de Skatter, han svarer udenfor den Kjøbstad eller det Amtstuedistrict, hvor han har fast Bopæl og udøver sin Valgret til Folkethinget.

Valgmandsvalgene.

§ 66. Valgmandsvalgene foretages i Kjøbenhavn i de samme mindre Kredse, i hvilke Staden er inddeelt med Hensyn til Folkethingsvalgene, og ledes af de for disse Kredse udnævnte Valgbestyrelser. Udenfor Kjøbenhavn foretages Valgmandsvalgene i hver Commune for sig og ledes af vedkommende Communalbestyrelse. Ved de Valg, der foretages af samtlige Valgberettigede, benyttes bekræftede Afskrifter af Folkethingslisterne (§ 54) tilligemed de dertil sig sluttende Tillægslister.

Kun de Valgberettigede, der boe i Communen (§ 8) og for Kjøbenhavns Vedkommende i den paagjældende mindre Valgkreds, kunne vælges til Valgmænd. De Vælgere, der paa Grund af Skatteindtægt eller Skat i Kjøbenhavn og de øvrige Kjøbstæder vælge den ene Halvdel af Valgmændene, ere ikke bundne til at vælge disse af deres egen Midte, men kunne ogsaa vælge blandt samtlige Valgberettigede; i begge Tilfælde maa dog ovenstaaende Forskrift om Bopælen iagttages.

§ 67. Naar Valg udskrives til Landsthinget, fastsættes de Valgmandsvalg, der skulle foretages af samtlige ifølge Grundlovens § 35 Valgberettigede, mindst 4 Dage forinden de Valgmandsvalg, der i Kjøbenhavn og de øvrige Kjøbstæder skulle foretages af de til den høieste Skatteindtægt eller Skat ansatte Valgberettigede. Tiden, da Valgene skulle foregaae, saavelsom Mødestedet bekjendtgjøres af Communalbestyrelsen (i Kjøbenhavn det i § 19 ommeldte Udvalg) med det i § 34 bestemte Varsel og paa den der fastsatte Maade.

§ 68. I Kjøbenhavn vælge samtlige Valgberettigede 1 Valgmand for hver 120 Vælgere i Henhold til de for Aaret fra 1ste April til 31te Marts berigtigede Folkethingsvalglister, saaledes at et Overskud af 60 regnes for fulde 120. Et ligesaa stort Antal vælges af de Vælgere, som i det sidste Aar have været ansatte til en Skatteindtægt af mindst 2,000 Rd.[3]). Antallet af de Valgmænd, som de Sidste have at vælge, fordeles paa Folkethingskredsene saa nær som muligt i Forhold til det Antal af Høistbeskattede, der findes i hver Kreds.

Ved det sidstnævnte Valg skal i hver Kreds en Liste være fremlagt over de Mænd, der ved det førstnævnte Valg i samme Kreds ere blevne

---

[1]) De Fattiges Kasse er en ved Lov 8de Marts 1856 oprettet, væsentlig ved frivillige Bidrag bestaaende communal Understøttelseskasse, der er bestemt til, ved Siden af det lovbestemte Fattigvæsen, at fremmbyde Midler til en fri Fattigforsørgelse.

[2]) Forordning 15de Juni 1792 § 11 er ophævet, for saa vidt angaar fremtidig Adgang til at bortforpagte fæstepligtige Eiendomme paa tvende eller flere Personers Levetid, ved Lov 25de Juni 1870, og for saa vidt angaar fremtidig Adgang til at give dem i Forpagtning paa 50 Aar eller paa længere Tid, ved Lov 9de Marts 1872 Nr. 23.

[3]) Jfr. Grundlovens § 36.

valgte til Valgmænd, og paa hvem der altsaa ikke kan stemmes ved det andet Valg.

Fordelingen af Valgmandsantallet imellem Stadens Folkethingskredse foretages og bekjendtgjøres af Landsthingsvalgbestyrelsen.

§ 69. Paa Landet vælge samtlige Valgberettigede 1 Valgmand i hver Sogneforstanderskabskreds [1]) (jfr. § 53) [2]).

Naar Landsthingsvalg ere udskrevne, tilstiller Valgbestyrelsen for hver Landsthingskreds enhver Communalbestyrelse i Kredsen et trykt Exemplar af den endelig berigtigede Liste over de Høistbeskattede, der have at udøve umiddelbar Valgret til Landsthinget, med de i Henhold til Forskriften i § 64 foretagne Forandringer. Disse Høistbeskattede kunne ikke modtage Valg som Valgmænd.

§ 70. For samtlige Kjøbstæder, hvortil henregnes Frederiksberg, Frederiksværk, Marstal, Silkeborg, Løgstør og Nørre-Sundby, vælges halvt saamange Valgmænd, som der er Sogneforstanderskabskredse; hvis Valgmændenes Antal herefter ikke bliver lige, forhøies det til et lige Tal. Den ene Halvdeel af Kjøbstædernes Valgmænd vælges, i hver Kjøbstad for sig, af alle de Valgberettigede; den anden Halvdeel vælges af de Vælgere i Kjøbstaden, der i det sidste Aar have været ansatte til en Skatteindtægt af mindst 1,000 Rd. eller have svaret mindst 75 Rd. i directe Skat til Stat og Commune [3]).

Ved det sidstnævnte Valg skal i hver Kjøbstad en Liste være fremlagt over de Mænd, der ved det førstnævnte Valg i samme Kjøbstad ere blevne valgte til Valgmænd, og paa hvem der altsaa ikke kan stemmes ved det sidste Valg.

Fordelingen af det hele Valgmandsantal imellem de enkelte Kjøbstæder i Forhold til deres Vælgerantal bestemmes af Regjeringen, hver Gang almindelige Valg til Landsthinget skulle foretages, dog at hver Kjøbstad faaer mindst 1 Valgmand af hver Vælgerclasse.

Naar enkelte Valg til Landsthinget skulle foretages, vælge Kjøbstæderne i den vedkommende Kreds det samme Antal Valgmænd, som har været dem tillagt ved det sidst afholdte almindelige Valg.

§ 71. Stemmegivningen skeer i et offentligt Møde paa et for Vælgerne beqvemt Sted; dog kunne Valgmandskredsene, om Saadant findes fornødent, af Communalbestyrelsen deles i flere Afdelinger til Stemmernes Modtagelse. I Tilfælde af en saadan Deling er Communalbestyrelsen bemyndiget til af enhver Afdelings Vælgere at udnævne de Mænd, der foruden dens egne Medlemmer ville behøves til Valghandlingens Ledelse.

I den Følge, hvori Vælgerne fremtræde for Valgbordet, nævne de saa Mange, som der skal vælges for Valgmandskredsen. Et af Valgbestyrelsens Medlemmer tilfører paa Valglisterne, ved Siden af Vælgerens Navn, dens eller deres Navne, paa hvem han stemmer. Et andet Medlem optegner paa en særskilt Stemmeliste den eller dem, for hvem Stemmer afgives, og ved Siden deraf Vælgerens Navn. Tilførslerne oplæses for Vælgeren, bekræftes af denne og sammenholdes indbyrdes.

§ 72. Naar 3 Timer efter Valghandlingens Begyndelse ere forløbne, og, uagtet Opfordring, Ingen mere begjærer at deeltage i Valget, tilføre de, som have bestyret samme, deres egne Stemmer; hermed sluttes Afstemningen. Efterat Valglisten og Stemmelisten ere sammenholdte med hinanden, optælles Stemmerne. Simpel Stemmefleerhed gjør Udslaget. I Tilfælde af Stemmelighed finder Lodtrækning Sted.

§ 73. Naar Valget er fuldbyrdet, indføres Navnene paa den eller de Valgte i en af Communalbestyrelsen stadfæstet Valgbog.

§ 74. Enhver er pligtig at modtage Valg som Valgmand og at udføre det ham overdragne Hverv, medmindre han kan oplyse lovligt Forfald. Dersom den Valgte er tilstede ved Valghandlingen, har han strax at erklære, om han har nogen særlig Undskyldningsgrund, hvis Tilstrækkelighed da paakjendes af Bestyrelsen for Valgmandsvalget. Er han ikke tilstede, har Valgbestyrelsens Formand strax at meddele ham Underretning om Valget, og dersom han da ei inden 2 Dage fremkommer med en Undskyldning, som Bestyrelsen for Valgmandsvalget finder gyldig, anfees han for ikke at have Noget at indvende. I alle Tilfælde, hvor den anførte Undskyldningsgrund findes antagelig, berammer Communalbestyrelsen med mindst 3 Dages Varsel et nyt Valg.

Naar Valgene ere endelig berigtigede, gjøres derom Indberetning til den Valgbestyrelse, der forestaaer Valgene til Landsthinget. Valgmanden erholder et af vedkommende Valgbestyrelse udfærdiget Valgbrev, hvori ogsaa indføres, hvormange Mile han har at reise i Anledning af Valghandlingen. Dette Valgbrev affattes efter en af vedkommende Minister foreskreven Form.

§ 75. Udebliver nogen Valgmand eller indfinder sig forsilde til Deeltagelse i Valget eller undlader at deeltage i dette uden at oplyse lovligt Forfald, anfees han af den Valgbestyrelse, der forestaaer Landsthingsvalget i den vedkommende Kreds, med en Bøde af 20 Rd., der tilfalder de Fattiges Kasse [4]) i den Commune, for hvilken han er valgt, i Kjøbenhavn Stadens Kasse.

§ 76. Det Valgmændene overdragne Hverv ophører med Fuldførelsen af det forestaaende Landsthingsvalg, dog saaledes at de Omvalg, som maatte

---

[1]) o: Sogneraadskreds.
[2]) Jfr. Grundlovens § 37.
[3]) Jfr. Grundlovens § 37.
[4]) Se Noten til § 64.

blive fornødne, fordi en Plads bliver ledig, inden Valget er godkjendt af Landsthinget, eller fordi Valget af Landsthinget erklæres for ugyldigt, foretages af de samme Valgmænd. Skulde imidlertid et Valg blive kjendt ugyldigt paa Grund af væsentlige, selve Valgmændene vedkommende Mangler, bestemmer Landsthinget tillige, hvorvidt nye Valgmænd skulle udnævnes til Omvalgets Foretagelse.

§ 77. Ingen af Vælgerne til Valgmanden given Instrux eller af ham indgaaet Forpligtelse, Valget vedkommende, har nogensomhelst Gyldighed.

§ 78. Valgmændene erholde i Reiseomkostninger 48 ß. for hver Miil, som de have at reise imellem deres Bopæl og det Sted, hvor Landsthingsvalget foregaaer, men ingen Diæter.

Valget af Landsthingsmændene.

§ 79. For hver af de 11 førstnævnte Valgkredse bestemmes Valgstedet af Kongen eller, ved et enkelt Valgs Foretagelse, af vedkommende Minister (jfr. § 90). Dagen og Klokkeslettet, samt Stedet for Valgmødets Afholdelse bekjendtgjøres af Valgbestyrelsen med det i § 34 bestemte Varsel og paa den der fastsatte Maade.

§ 80. Valgmændene samt udenfor Kjøbenhavn de høistbeskattede umiddelbare Vælgere have til den af Valgbestyrelsen berammede Tid at indfinde sig paa det fastsatte Valgsted.

§ 81. Valgmødet er offentligt. Det indledes af Formanden for Valgbestyrelsen, der navnlig har at henlede Vælgernes Opmærksomhed paa, at de tydeligen have paa Stemmesedlen at betegne de Mænds Navn og Stilling, paa hvilke de stemme. Samtlige Vælgere (Valgmænd og umiddelbare Vælgere) have derefter i den Orden, Formanden bestemmer, at henvende sig til ham; naar Vælgeren er anerkjendt af Valgbestyrelsen, overleverer Formanden hver især en Stemmeseddel, der er behørig mærket og inddeelt til saa mange Navne, som der skal vælges Landsthingsmænd. Naar uagtet Paaraab ikke flere Vælgere melde sig til Modtagelse af Stemmeseddel, skrides umiddelbart derefter til Afstemningen, uden at nogen Forhandling maa finde Sted om, hvo der ønskes valgt.

§ 82. Valgene foretages efter Reglerne for Forholdstalsvalg[1]) paa følgende Maade:

Stemmegivningen skeer ved Navnenes Opskrivning paa den enhver Vælger i Henhold til den foregaaende Paragraph overgivne Stemmeseddel. En Stemmeseddel er i og for sig gyldig, om der end paa samme kun findes eet Navn anført. Vælgerne have i en af Valgbestyrelsen bestemt Orden at aflevere Stemmesedlerne til Valgbestyrelsens Formand, som modtager alle Stemmesedlerne og eftertæller dem. Det udkomne Antal deles med Antallet af de Landsthingsmænd, som skulle vælges for Kredsen, og det derved fremkomne Forholdstal med Bortkastelse af Brøken lægges til Grund for Valget.

Efterat Stemmesedlerne ere nedlagte og blandede i en dertil bestemt Urne, fremtages de een for een af Formanden, der forsyner dem med Løbenummer og oplæser det første paa enhver af dem anførte Navn, hvilket samtidigt nedskrives af tvende af Valgbestyrelsens andre Medlemmer. De Sedler, paa hvilke det samme Navn er anført øverst, lægges sammen, og saasnart et Navn er forekommet saa ofte, at de derpaa faldne Stemmer have naaet det i Medfør af det Foranstaaende udfundne Forholdstal, standses der med Oplæsningen. Naar en Eftertælling af Stemmesedlerne har godtgjort Rigtigheden af det nedskrevne Stemmeantal, erklæres den Paagjældende for valgt. De saaledes eftertalte Stemmesedler komme foreløbigen ikke videre i Betragtning.

Derpaa fortsættes med Oplæsningen af de tilbageståaende Stemmesedler, dog saaledes, at, hvor paa nogen af disse den allerede Valgtes Navn findes som det første, udslettes dette, og det næste Navn betragtes som det først skrevne. Fremkommer paany det forannævnte Stemmetal for Nogen, forholdes atter paa den nys beskrevne Maade, og naar dette Valg derved er bleven afgjort, fortsættes paany Oplæsningen med Iagttagelse af den foran beskrevne Fremgangsmaade, saaledes at Navnene paa de allerede Valgte, hvor de ere først anførte, udslettes, indtil samtlige Stemmesedler ere gjennemgaaede.

§ 83. Opnaaes ad denne Vei intet Valg eller dog ikke det hele Antal, som skal haves for Kredsen, undersøges det, hvem der derefter har naaet det største Antal af de oplæste Stemmer, og efter den saaledes fundne Stemmefleerhed afgjøres de tilbageståaende Valg, dog at Ingen kan erkjendes for valgt, som ikke har erholdt flere Stemmer end Halvdelen af det forannævnte Forholdstal af Stemmer. Ere Stemmerne lige, gjør Lodtrækning Udslaget.

§ 84. Forsaavidt ikke endnu alle Valg herved ere opnaaede, foretages en fornyet Oplæsning af samtlige afgivne Stemmesedler, saaledes at der af de paa hver af disse øverst anførte Mænd, som ikke allerede have naaet Valg, medtages saa Mange, som der staaer Valg tilbage. Valget bestemmes da ved simpel Fleerhed af de saaledes afgivne Stemmer. Ere Stemmerne lige, gjør ogsaa her Lodtrækning Udslaget.

§ 85. Paa Bornholm og Færøerne, saavelsom ellers, naar i en Kreds kun eet Valg er udskrevet, udkræves over Halvdelen af Stemmerne

---

[1]) Jfr. Grundlovens § 40.

for at blive valgt. Opnaaer Ingen ved første Afstemning over Halvdelen af Stemmerne, foretages ny Stemmegivning; bliver ei heller Nogen herved valgt, stemmes tredie Gang mellem de Tvende, der ved anden Afstemning havde de fleste Stemmer. I Tilfælde af lige Stemmer gjør Lodtrækning Udslaget.

§ 86. Valgbestyrelsen kan ikke forkaste Stemmer, fordi disse falde paa Mænd, om hvis Valgbarhed der kan reises Tvivl, men saadanne Spørgsmaal blive i fornødent Fald at afgjøre af Landsthinget.

§ 87. Over Alt, hvad der foregaaer ved Valgmødet, holdes en af Valgbestyrelsens Formand stadfæstet Bog, som føres af et af Valgbestyrelsens Medlemmer. I Særdeleshed bør Valgbogen indeholde nøiagtig Oplysning om Afstemningens Udfald, saaledes at det angives, hvormange Stemmesedler der ere afgivne, hvilke Mænd der have erholdt Stemmer, og hvormange hver især, om nogen Stemmeseddel er erklæret ugyldig, og da af hvilken Grund, o. s. v. Derhos bør samtlige Stemmesedler opbevares under Forsegling ved Valgbogen.

Valgbestyrelsens Formand har uopholdelig at underrette enhver af de Valgte om hans Valg med Opfordring til ham om at erklære, hvorvidt han modtager Valget. Dersom han ikke inden 8 Dage derefter frasiger sig Valget, ansees han for at have modtaget det.

Senest 8 Dage efter Udløbet af denne Frist skal Formanden derhos tilstille vedkommende Minister en af ham bekræftet Afskrift af Valgbogen. Disse Afskrifter har Ministeren at tilstille Landsthinget ved dets Sammentræden tilligemed de Oplysninger, som han har fundet Anledning til at indhente.

III. Almindelige Bestemmelser.

§ 88. De almindelige Valg foregaae ordentligviis hvert tredie Aar paa samtlige Medlemmer af Folkethinget[1]) og hvert fjerde Aar paa Halvdelen af Landsthingets valgte Medlemmer[2]). Saavel i dette Tilfælde, som naar enten hele Rigsdagen eller et enkelt Thing er opløst, gjælde samtlige Valg fra den almindelige Valgdag, selv om et enkelt Valg af stedlige Grunde (saasom paa Færøerne) eller af andre tilfældige Omstændigheder (saasom Omvalg) ikke er foretaget paa den almindelige Valgdag. Dog regnes Tiden for Valgets Gyldighed, naar de almindelige Valg foregaae imellem 1ste October og 31te December, fra 1ste October.

§ 89. Bliver Valget af en enkelt Rigsdagsmand nødvendigt, gjælder det nye Valg for saa lang Tid, som den, i hvis Sted den Nyvalgte indtræder, vilde have havt tilbage.

§ 90. Skulle almindelige Valg foretages, enten fordi Valgtiden er udløben, eller fordi hele Rigsdagen eller eet af Thingene er opløst, vil derom udgaae et Aabent Brev, hvori Kongen berammer Valgenes Afholdelse til en bestemt Dag over hele Riget. Skal der foretages almindelige Valg baade til Folkethinget og Landsthinget, bør Folkethingsvalgene berammes først.

Skulle enkelte Valg foretages, udgaaer Anordningen af samme fra vedkommende Minister. Paa Færøerne kan det dog overlades Amtmanden at beramme en anden Dag til Valgets Foretagelse end den almindeligt bestemte.

§ 91. Enhver, som vælges til Rigsdagsmand, erholder af Valgbestyrelsen et Valgbrev, som udfærdiges efter en af vedkommende Minister foreskreven Form og undertegnes af Valgbestyrelsen.

§ 92. Viser Nogen Forsømmelighed i Udførelsen af de ham efter denne Lov paahvilende Forretninger, bliver han, forsaavidt han ikke efter Lovgivningens Bestemmelser har gjort sig skyldig til en større Straf, at ansee med en Bøde fra 10 indtil 200 Rd.

§ 93. Omkostningerne ved Folkethingsvalgene udredes i Kjøbenhavn af Communens Kasse.

Hvor disse Omkostninger udenfor Kjøbenhavn ikke udredes af hver enkelt Commune, blive de forskudsviis at afholde af Valgstedets Communalkasse. Valgbestyrelsens Formand foretager derefter en Fordeling af Omkostningerne imellem Valgkredsens Communer i Forhold til deres Folketal. Det paa hver Commune faldende Bidrag indsendes til Formanden senest 14 Dage, efterat den har modtaget Underretning om Beløbets Størrelse.

§ 94. Som Omkostninger ved Landsthingsvalgene blive, foruden den Valgmændene ifølge denne Lovs § 78 tilkommende Reisegodtgjørelse, den samme Godtgjørelse af 48 ß. for hver Miil at beregne Valgbestyrelsens Medlemmer for de Reiser, som de maatte foretage deels til Valglisternes Berigtigelse deels til Valgene, ligesom ogsaa alle de til Avertissementer, Valglisternes Trykning m. m. medgaaende Udgifter.

Derimod tilkommer der ikke de høistbeskattede umiddelbare Vælgere nogen Befordrings- eller anden Godtgjørelse i Anledning af Valget.

§ 95. Samtlige Omkostninger ved Landsthingsvalgene udbetales af Valgbestyrelsens Formand. De Valgmændene og Valgbestyrelsens Medlemmer tilkommende Reisegodtgjørelser betales dem under deres Ophold paa Valgstedet i Anledning af Valghandlingen.

[1]) Jfr. Grundlovens § 33.

[2]) Jfr. Grundlovens § 39.

Over samtlige Udgifter forfatter Formanden strax efter Valget et Regnskab, der bliver at gjennemgaae af Amtsraadet paa det Sted, hvor Valget foregaaer, eller af de af dets Medlemmer, som det dertil vælger, hvorefter et Udtog af Regnskabet tilligemed de dertil gjorte Bemærkninger bliver at offentliggjøre ved Trykken.

§ 96. Saasnart det i den foregaaende Paragraph fastsatte Gjennemsyn er foretaget, fordeler Formanden samtlige Udgifter blandt alle de under Landsthingskredsen hørende Communer i Forhold til det Antal af Valgmænd, hver enkelt Commune har at vælge.

Enhver Kjøbstad-Communalbestyrelse og ethvert Sogneforstanderskab har derefter, senest inden Udløbet af en Maaned fra den Dag, Opgjørelsen er bleven samme tilstillet, under en Bøde af 1 Rd. for hver Dag, denne Frist oversiddes, til Formanden at indsende det Beløb, den har at udrede. Bidraget udredes i Kjøbstæderne af Kæmnerkassen[1]) og i Sogneforstanderskabskredsene af Communalkassen.

§ 97. Formanden for Valgbestyrelsen i hver af de 10 Landsthingskredse udenfor Kjøbenhavn og Færøerne bemyndiges til af Amtsrepartitionsfonden[2]) i det District, i hvilket Valget foregaaer, som Forskud at forlange det Beløb udbetalt, som han anseer fornødent til at dække de ovenfor omhandlede Udgifter, imod at saadanne Forskud senest 3 Maaneder efter enhver stedfunden Valghandling godtgjøres.

§ 98. I Kjøbenhavn udredes Omkostningerne ved Landsthingsvalgene af Communens Kasse og paa Færøerne af Amtsrepartitionsfonden.

§ 99. Den Rigsdagens Medlemmer tilkommende daglige Godtgjørelse bestemmes til 3 Rd. for hver Dag, Rigsdagen er samlet. Reiseomkostningerne erstattes dem efter indgiven, af vedkommende Things Formand bifaldet og anviist Regning.

Enhver Rigsdagsmand er forpligtet til at modtage den fastsatte daglige Godtgjørelse.

§ 100. Følgende Love ere ophævede: Valgloven af 16de Juni 1849, Lov, der forandrer Valglovens § 42, af 6te April 1850, Lov indeholdende nogle Tillæg til Valgloven af 10de December 1852, Lov angaaende Omkostningerne ved Landsthingsvalg af 20de Marts 1855, Lov om en Forandring i Valglove med Hensyn til Holbæks Amts 4de Valgkreds af 16de Februar 1856, Lov betræffende Forandring af Mødested for Valg til Rigsdagens Folkething for Ribe Amts 4de Valgkreds af 16de Februar 1856, Lov, hvorved Kyholm i Henseende til Rigsdagsvalgene henlægges under Nordby Sogn paa Samsø, af 21de Januar 1857, Lov, hvorved Christiansø i Henseende til Rigsdagsvalgene henlægges under Svaneke Kjøbstad, af 21de Januar 1857 og Lov indeholdende Forandringer i og Tillæg til Valgloven af 9de Februar 1866.

IV. Midlertidig Bestemmelse.

§ 101. Med Hensyn til Affattelsen af Valglister for Aaret til 31te Marts 1868, vedrørende Landsthingsvalgene, foretager Regjeringen de nødvendige Forandringer i de ved denne Lov foreskrevne Tidsbestemmelser.

Hvorefter alle Vedkommende sig have at rette.

Givet i Vor Hoved- og Residentsstad Kjøbenhavn, den 12te Juli 1867.

Under vor kongelige Haand og Segl.

Christian R.
(L. S.)

C. E. Juel-Vind-Frijs.

Fortegnelse over Kongerigets Valgkredse.

A. Kjøbenhavn.

1. Valgkreds.	Vester-Qvarteer, Udenbyes Vester-Qvarteer og Snarens-Qvarteer, med Undtagelse af Matr. Nr. 1 til 37 incl.
2. —	Af Snarens-Qvarteer fra Matr. Nr. 1 til 37 inclusive, Strand-Qvarteer, Øster-Qvarteer, samt af Kjøbmager-Qvarteer Matr. Nr. 49 til 78 inclusive og af Frimands-Qvarteer Matr. Nr. 1 til 25 inclusive.
3. —	Nørre Qvarteer og Klædebo-Qvarteer.
4. —	Kjøbmager-Qvarteer med Undtagelse af Matr. Nr. 49 til 78 inclusive og Frimands-Qvarteer med Undtagelse af Matr. Nr. 1 til 25 inclusive.
5. —	Rosenborg-Qvarteer og Udenbyes Klædebo-Qvarteer.
6. —	St. Anna Øster-Qvarteer og af St. Anna Vester-Qvarteer Matr. Nr. 31 til 72 inclusive.
7. —	St. Anna Vester-Qvarteer fra Matr. Nr. 1 til 408 med Undtagelse af Matr. Nr. 31—72 inclusive.
8. —	Resten af St. Anna Vester-Qvarteer og Nyboder.
9. —	Christianshavn med Amagerbro.

[1]) Saaledes kaldes Kjøbstædernes Kommunalkasse.

[2]) Amtsrepartitionsfonden er Betegnelsen for Amtskommunens Kasse.

B. Amterne.

Amt.	Valgkredsene i hvert Amt.	Valgkredsenes Sammensætning.	Mødestedet.
I. Kjøbenhavns.	1.	Magleby, Taarnby, Frederiksberg og Hvidovre, Brønshøi og Rødovre, Glostrup, Brøndbyøster og Brøndbyvester.	Frederiksberg.
	2.	Gladsaxe og Herlev, Gjentofte, Lyngby, Søllerød, Kirkeværløse, Ballerup og Maalev.	Lyngby.
	3.	Roskilde Kjøbstad, Frue Sogn, St. Jørgensbjerg og Bistrupgaard, Himmelev, Lidø og Smørum, Sengeløse, Vallensbæk, Høie-Tostrup, Herstedøster og Herstedvester, Jyllinge og Gundsømagle, Hvedstrup og Flyng, Aagerup og Kirkerup.	Roskilde Kjøbstad.
	4.	Kjøge Kjøbstad og gamle Kjøge, Olsemagle, Høielse, Eiby og Dalby, Borup og Kimmerslev, Ørsted og Daastrup, Greve og Kildebrønde, Snoldelev og Tune, Karlslunde og Karlsstrup, Havdrup og Solrød, Rerslev og Vindinge, Jersi og Kirkeskjensved, Thorslunde og Ishøi.	Kjøge Kjøbstad.
	5	Kornerup og Svogerslev, Herslev og Gjevninge, Kirkesaaby, Kidserup, Osted og Allerslev, Sæby og Gjershøi, Kirkehvalsø og Særløse, Kirkehyllinge og Lyngby, Rye og Sonnerup, Rorup og Glim, Gadstrup og Syv.	Leire, (jfr. Lov 17de Marts 1876).
II. Frederiksborg.	1.	Helsingør Kjøbstad, Tikjøb, Hornbæk og Hellebæk.	Helsingør Kjøbstad.
	2.	Fredensborg, Asminderød og Grønholt, Søborg og Gilleleie, Græsted og Maarum, Esbønderup og Nødebo, Karlebo, Hørsholm.	Fredensborg.
	3.	Hillerød Kjøbstad, Slotssognet og Herlev, Slagslunde og Gandløse, Ljunge og Uggeløse, Blovstrød og Lillerød, Birkerød, Tjæreby og Alsynderup, Farum.	Hillerød Kjøbstad.
	4.	Helsinge og Valby, Veiby og Tibirke, Ramløse og Annise, Blidstrup, Thorup, Melby, Kregome og Vinderød, Lille Lyngby og Ølsted, Skjævinge og Gjørløse, Strø.	Frederiksværk.
	5.	Frederikssund Kjøbstad, Ude- og Oppesundby, Slangerup og Uvelse, Hjørlunde, Græse og Sigerslev, Snodstrup, Ølstykke, Stenløse og Verø, Skuldelev og Selsø, Ferslev og Vellerup, Skibby, Kundby og Krogstrup, Gjerlev og Draaby, Dvrø.	Frederikssund Kjøbstad.
III. Holbæk.	1.	Holbæk Kjøbstad, Merløse, Tølløse og Aagerup, Nørrejernløse og Kvandløse, Soderup og Eskildstrup, Asminderup og Grandløse, Taastrup og Uggeløse, Ondløse og Søndersted, Butterup og Tusse, Sønderjernløse og Søstrup.	Holbæk Kjøbstad.
	2.	Kundby, Hjembæk og Svinninge, Hørby, Udby, Stiftsbjergby og Mørke, Jyderup og Holmstrup, Hagested og Gislinge, Skamstrup og Frydendal, Bregninge og Bjergsted, Viskinde og Avnsø, Værslev og Jordløse, Følleslev og Særslev.	Svinninge Kro.
	3.	Ørslev og Solbjerg, Ridløse, Stenlille, Havrebjerg, Gierslev, Finderup, Tersløse, og Skjellebjerg, Rerslev og Vedby, Sæby og Hallenslev, Gjørlev og Bakkendrup, Helsinge og Drøsselbjerg, Svallerup, Store og Lille Fuglede.	Vedby Kro.
	4.	a. Kallundborg Kjøbstad, do. Landdistrict, Raklev, Resnæs, Rørby, Ubby, Aarby, Tømmerup, Seirø.	Kallundborg Kjøbstad.
		b. Koldby, Besser og Onsbjerg, Tranebjerg, Nordby med Kyholm.	Onsbjerg.

Amt.	Valgkredsene i hvert Amt.	Valgkredsenes Sammensætning.	Mødested.
	5.	Nykjøbing Kjøbstad, Nørvig, Vig og Asminderup, Grevinge, Egebjerg, Asnæs, Høiby, Faareveile, Odden, Vallekilde og Hørve.	Nykjøbing Kjøbstad.
IV. Soro.	1.	Ringsted Kjøbstad, Do. Landsogn, Benløse, Haraldsted og Allindemagle, Jydstrup og Valsølille, Hasle og Freerslev, Vigersted og Kværkeby, Nordrup og Farringløse, Terslev og Ørslev, Førslev og Sneslev, Braaby, Testrup.	Ringsted Kjøbstad.
	2.	Sorø Kjøbstad, Do. Landsogn, Gyrstinge og Flinterup, Munkebjergby og Bromme, Pedersborg og Kindertofte, Ljunge og Broby, Stenmagle, Slaglille og Bjernede, Alsted og Fjenneslev, Bringstrup og Sigersted, Vetterslev og Høm.	Sorø Kjøbstad.
	3.	Slagelse Kjøbstad, Do. Landsogn, Heininge, Korsør Kjøbstad, Taarnborg, Vemmelev og Hemmershøi, Sønderup og Nordrup, Sorterup og Ottestrup, Stillinge, Gudum.	Slagelse Kjøbstad.
	4.	Skjelskør Kjøbstad, Do. Landdistrict, Slotsbjergby og Sludstrup, Lundforlund og Gjerlev, Boslunde, Egeslevmagle, Tjæreby, Ørslev og Bjerre, Skjørpinge og Faardrup, Gimlinge, Magleby, Høve og Flakkebjerg, Hyllested, Venslev og Holsteinborg, Agersø og Omø.	Skjelskør Kjøbstad.
	5.	Marvede og Hyllinge, Vallensved, Tjustrup og Haldagerlille, Herlufsholm, Førslev, Kvislemark og Fjurendal, Krummerup og Fuglebjerg, Karrebæk, Fodby, Gunderslev, Haarslev og Tingjellinge, Sørbymagle og Kirkerup.	Fuglebjerg Kro.
V. Præsto.	1.	Storeheddinge Kjøbstad, Do. Landsogn, Magleby og Holtug, Strøby og Varpelev, Hellested, Spjellerup og Smerup, Lyderslev og Frøslev, Lilleheddinge og Havnelev, Høirup, Karise og Alslev, Vemmetofte, Haarlev og Himlingøie, Vallø Stift, Valløby og Taarnby.	Storeheddinge Kjøbstad.
	2.	Faxe, Kongsted, Ulsø og Østeregede, Vesteregede, Dalby og Thureby, Enderslev og Braaby, Herfølge og Sædder, Vollerslev og Gjørslev, Lidemark og Bjeverskov, Lellinge.	Faxe.
	3.	Næstved Kjøbstad, Do. Landdistrict, Herlufmagle og Tybjerg, Næsby og Tyvelse, Glumsø og Bavelse, Skjelby, Sandby og Vrangstrup, Fensmark og Rislev, Aversi, Rønnebæk og Olstrup, Nestelsø og Mogenstrup, Toksværd.	Næstved Kjøbstad.
	4.	Præstø Kjøbstad, Do. Landdistrict, Skibbinge, Everdrup, Snesere, Roholte, Baarse og Beldringe, Jungshoved, Alleslev, Mern, Kallehave.	Præstø Kjøbstad.
	5.	Vordingborg Kjøbstad, Do. Landdistrict, Kastrup, Udby og Ørslev, Sværborg, Kjøng, Veilø og Vesteregesborg, Hammer og Lundby, Østeregesborg.	Vordingborg Kjøbstad.
	6.	Stege Kjøbstad, Do. Landdistrict, Magleby, Børre, Elmelunde, Kjeldby, Damsholte, Fanefjord, Bogø, Nyord.	Stege Kjøbstad.
VI. Odense.	1.	Odense Kjøbstad, Do. Landdistrict, Dalum og Sanderum, Paarup.	Odense Kjøbstad.
	2.	Kjerteminde Kjøbstad, Drigstrup, Marslev og Birkende, Dalby og Stupperup, Mesinge, Viby, Munkebo, Rynkeby og Rev=	Kjerteminde Kjøbstad.

4

Amt.	Valgkredsene i hvert Amt.	Valgkredsenes Sammensætning.	Mødested.
		ninge, Kjølstrup og Agedrup, Seden og Aasum, Fraugde, Rønninge og Rolssted, Allerup og Davinde.	
	3.	Assens Kjøbstad, Do. Landdistrict, Kjærum, Baagø, Søby og Turup, Dreslette, Helnæs, Haarby, Flemløse, Gamtofte, Sandager og Holevad, Barløse, Tanderup, Sønderby, Kjerte.	Assens Kjøbstad.
	4.	Middelfart Kjøbstad, Do. Landdistrict, Kavslund, Nørreaaby og Indslev, Veilby, Gamborg, Udby, Føns og Orslev, Balslev og Eiby, Husby, Gjelsted og Rørup, Asperup og Rorslev, Fjeldsted og Harndrup.	Middelfart Kjøbstad.
	5.	Bogense Kjøbstad, Skovby, Guldbjerg og Nørre-Sandager, Eilby og Melby, Haarslev, Brænderup og Ore, Særslev, Veflinge, Vigerslev, Vissenbjerg.	Bogense Kjøbstad.
	6.	Skamby, Klinte og Grindløse, Nørre Næraa og Bederslev, Krogsbølle, Uggerslev og Nørre Høirup, Skeby og Otterup, Norup, Ostrup og Hjadstrup, Lunde, Allesø og Næsbyhovedbroby, Lumby, Korup og Ubberud, Søndersø.	Søndersø.
	7.	Nørrelyndelse og Høiby, Nørre-Søby, Søndernæraa, Stenløse og Fangel, Verninge, Tommerup og Brylle, Brændekilde og Bellinge, Skydebjerg og Orte, Ørsted, Søllested og Vedtofte, Kjøng.	Verninge.
VII. Svendborg.	1.	Nyborg Kjøbstad, Do. Landdistrict, Flodstrup og Ullerslev, Aunslev og Bovense, Kullerup og Refsvindinge, Herrested, Vindinge, Skjellerup og Ellinge, Søllinge og Hellerup, Ellested, Ørbek, Frørup.	Nyborg Kjøbstad.
	2.	Gislev, Svindinge, Gudbjerg, Langaa og Oxendrup, Hesselager, Gudme og Brudager, Ovre og Veistrup, Kværndrup, Stegstrup og Lunde, Ollerup og Kirkeby.	Kværndrup Kro.
	3.	Svendborg Kjøbstad, Turø, Skaarup, Tved, St. Jørgens og Sørup, Østerskjerninge, Egense, Dreiø, Strynø, Landet, Bregninge, Bjerreby.	Svendborg Kjøbstad.
	4.	Faaborg Kjøbstad, Do. Landdistrict, Djernisse, Svanninge, Horne, Avernakø, Lyø, Vesteraaby og Aastrup, Vesterskjerninge og Ulbølle, Hundstrup, Brahetrolleborg og Krarup.	Faaborg Kjøbstad.
	5.	Nørrebroby, Sønderbroby, Heden, Allested og Veile, Espe og Vantinge, Vesterhæsinge og Lyndelse, Østerhæsinge og Hillerslev, Herringe og Gjestelev, Jordløse og Haastrup, Ringe, Ryslinge, Sønder-Høirup og Aarslev.	Sønderbroby.
	6.	Rudkjøbing Kjøbstad, Skrøbelev, Simmerbølle, Tranekjær og Tullebølle, Bødstrup, Snøde og Stoense, Lindelse, Magleby, Longelse og Fuglsbølle, Humble, Tryggelev og Fodslette.	Rudkjøbing Kjøbstad.
	7.	Øen Ærø med tilhørende mindre Øer.	Ærøskjøbing Kjøbstad.
VIII. Maribo.	1.	Nakskov Kjøbstad, Do. Landdistrict, Branderslev, Sandby, Kjøbelev, Vindeby, Utterslev, Herredskirke og Lille Løitofte, Horslunde og Nordlunde, Halsted og Avnede, Vesterborg og Birket, Vestenskov og Kappel, Dannemare og Tillitse, Arninge.	Nakskov Kjøbstad.
	2.	Maribo Kjøbstad, Do. Landdistrict, Hillested, Østofte, Stokkemarke, Søllested, Skovlænge og Gurreby, Gloslunde og Græshave, Landet og Ryde, Tirsted, Skjørringe og Veileby, Nebbelunde og Sæddinge, Rødby Kjøbstad, Ringsebølle, Feiø, Femø, Askø, Hunseby.	Maribo Kjøbstad.

Amt.	Valgkredsene i hvert Amt.	Valgkredsenes Sammensætning.	Mødested.
	3.	Saxkjøbing Kjøbstad, Do. Landdistrict, Vaabensted og Engestofte, Fuglse og Krønge, Holeby og Bursø, Taagerup og Thorslunde, Errindlev og Olstrup, Vesterulslev, Østerulslev og Godsted, Døllefjelde og Musse, Slemminge og Fjelde, Radsted, Taars, Vigsnæs, Nysted Kjøbstad, Do. Landdistrict, Herridslev.	Saxkjøbing Kjøbstad.
	4.	Nykjøbing Kjøbstad, Do. Landdistrict, Systofte, Skjelby og Gjeddesby, Veggerløse, Idestrup, Sønderkirkeby og Sønder Alslev, Tingsted, Maibølle, Kjettinge og Bregninge, Thoreby.	Nykjøbing Kjøbstad.
	5.	Stubbekjøbing Kjøbstad, Maglebrænde, Torkildstrup og Lillebrænde, Gundslev, Ønslev og Eskildstrup, Nørrevedby og Nørrealslev, Vaalse, Kippinge og Brarup, Stadager og Nørrekirkeby, Aastrup, Horbelev og Falkerslev, Karleby, Horreby og Nørre Ørslev	Stubbekjøbing Kjøbstad.
IX. Bornholm.	1.	Rønne Kjøbstad, Hasle Kjøbstad, Vestermariæ, Nylarsker, Knudsker, Clemensker, Olsker, Ryker og Rutsker, Sandvig Kjøbstad, Allinge Kjøbstad. (Herunder Hammerhuus Birk.)	Rønne Kjøbstad.
	2.	Aakirkeby Kjøbstad, Nexø Kjøbstad, Svanike Kjøbstad med Christiansø, Aaker, Pedersker, Povelsker, Bodilsker, Ibsker, Østermariæ, Østerlarsker og Gudhjem, Rø.	Aakirkeby Kjøbstad.
X. Aalborg.	1.	Sognene: Hals, Sulsted, Aistrup, Hammer, Horsens, Vadum, Østerhassing, Vesterhassing. Aaby, Bjergsted, Ulsted, Nørresundby og Hvorup; Øen Egholm. Det bemærkes, at de til Hjørring Amt hørende Dele af Horsens og Aaby Sogne ere henlagte til denne Valgkreds, og at derimod de til Aalborg Amt hørende Dele af Dronninglund og Jetsmark Sogne ere henlagte til Hjørring Amts respective 2den og 5te Valgkreds.	Nørresundby.
	2.	Aalborg Kjøbstad, Budolphi Landsogn, Sognene: Nørretranders, Søndertranders, Romdrup, Klarup, Storvorde, Mov, Nøvling. Ferslev, Dal og Volsted.	Aalborg Kjøbstad.
	3.	Sognene: Gudum, Lillevorde, Seilflod, Gunderup, Storebrøndum, Siem, Thorup, Gjerding, Blendstrup, Bælum, Solbjerg, Skibsted, Lyngby, Skjørping, Fræer, Sønderkongerslev, Nørrekongerslev, Komdrup, Skelund, Visborg, Als, Astrup, Rostrup og Storarden.	Bælum Thingsted.
	4.	Sognene: Vive, Ove, Valsgaard, Ols, Hørby, Døstrup, Rold, Vebbestrup, Nørbæk, Grynderup, Stenild, Strandby, Farsø, Gislum, Vognsild, Tisted, Binderup, Durup, Ullits, Føvlum, Lovns, Alstrup, Aars, Havbro, Brorstrup, Ravnkilde, Haverslev, Vesterhornum, Hyllebjerg, Fleisborg, Ulstrup, Bjørnsholm, Aardestrup, Buderup, Gravlev, Sønderup og Suldrup.	Brorstrup By.
	5.	Nibe Kjøbstad, Sognene: Voxlev, Veggerby, Bislev, Sønderholm, Freilev, Norholm, Østerhornum, Ellitshøi, Svenstrup, Sebber, Aistrup, Kornum, Løgstør Kjøbstad, Løgsted, Farstrup, Lundby, Næsborg, Salling, Ovtrup, Vilsted, Vindblæs, Gundersted, Malle, Skivum, Giver, Blære og Eidrup.	Nibe Kjøbstad.
XI. Hjørring.	1.	Skagen Kjøbstad med Landdistrict, Frederikshavn Kjøbstad med Landdistrict, Sognene: Raabjerg, Elling, Tolne, Mosbjerg,	Frederikshavn Kjøbstad.

Amt.	Valgkredsene i hvert Amt.	Valgkredsenes Sammensætning.	Mødested.
		Hørmested, Aasted, Skjærum, Flade, Gjærum, Hirtsholmene, Understed, Karup, samt Torslev og Lendum.	
	2.	Sæby Kjøbstad, Læsø, Sognene: Hørby, Volstrup, Albæk, Voer og Dronninglund, derunder indbefattet de til Aalborg Amt hørende Dele af sidstnævnte Sogn, samt Skjæve, Hellevad, Hellum og Ørum. Det bemærkes, at den til Dronninglund Herred hørende Deel af Horsens Sogn, tilligemed de øvrige Dele af Sognet, ere henlagte til Aalborg Amts 1ste Valgkreds.	Sæby Kjøbstad.
	3.	Hjørring Kjøbstad, Sognene: Tversted, Uggerby, Vindslev, St. Olai, St. Hans, Vidstrup, Tornby, Horne, Asdal, Bjergby, Mygdal, Sindal, Astrup, Vennebjerg, Skallerup, Harritslev, Seilstrup, Rakkeby, Jelstrup, Lyngby, Rubjerg og Maarup.	Hjørring Kjøbstad.
	4.	Østerbrønderslev, Hallund, Jerslev, Vesterbrønderslev, Taars, Ugilt, Vreilev, Hæstrup, Tolstrup, Stenum, Børglum, Veiby, Furreby, Vraa, Emb, Serritslev, samt Vrensted og Tise.	Vreilev Kro og Mølle.
	5.	Østerhan Herred, Hvetbo Herred med Undtagelse af Vesteraaby, der udgjør et Sognedistrict med det til Aalborg Amt hørende Aaby Sogn, og som derfor er henlagt til dette Amts 1ste Valgkreds, medens derimod den til Aalborg Amt hørende Deel af Jetsmark Sogn er henlagt til nærværende Valgkreds.	Halvrimme Skole i Brovst Sogn.
XII. Thisted.	1.	Vester-Han-Herred; af Hillerslev Herred, Sognene: Hundstrup, Østerild, Hjardemaal, Hillerslev, Kaastrup, Nær, Hansted og Vigsø.	Bjergets Kro i Lild Sogn.
	2.	Thisted Kjøbstad. Af Hillerslev Herred, Sognene: Sennels, Nors, Tved, Vester- og Øster-Vandet. Hundborg Herred. Af Hassing Herred, Sognene: Snedsted, Nørhaa, Harring, Stagstrup, Sønderhaa og Hørsted.	Thisted Kjøbstad.
	3.	Af Hassing Herred, Sognene: Hvidbjerg, Ørum og Lodbjerg, Vedsted, Grurup, Hassing, Villerslev, Visby, Heltborg, Skyom og Hørdum. Refs Herred, paa Jegindø nær.	Vestervig Thinghuus.
	4.	Nykjøbing Kjøbstad, Morsø Nørre Herred, Morsø Sønder Herred og Jegindø.	Nykjøbing Kjøbstad.
XIII. Viborg.	1.	Skive Kjøbstad: Nørre Herred, Rødding Herred, Harre Herred og Hindborg Herred.	Skive Kjøbstad.
	2.	Viborg Kjøbstad, Viborg Landsogn og Fjends Herred.	Viborg Kjøbstad.
	3.	Lysgaard Herred. Hids Herred. Af Hovlbjerg Herred: Sal og Gulev Sogne.	Levring By.
	4.	Hovlbjerg Herred med Undtagelse af Sal og Gulev Sogne. Middelsom Herred. Af Sønderlyng Herred, Sognene: Hornbæk, Bjerregrav, Aalum, Tanum, Nørbæk, Sønderbæk og Læsten.	Sønder-Vinge i Middelsom Herred.
	5.	Nørlyng Herred med Undtagelse af Viborg Landsogn. Rinds Herred. Af Sønderlyng Herred, Sognene: Vorning, Kvorning, Hammershøi, Tjele, Vinge, Ørum, Veirum og Viskum.	Løvel By i Nørlyng Herred.
XIV. Aarhus.	1.	Hads Herred. Af Ning Herred, Sognene: Astrup, Tulstrup, Beder, Malling og Maarslet samt Øen Tunø.	Odder By i Hads Herred.
	2.	Af Ning Herred, Sognene: Viby, Tiset, Holme, Tranbjerg, Ormslev og Koldt. Aarhus Kjøbstad. Af Hasle Herred,	Aarhus Kjøbstad.

Amt.	Valgkredsene i hvert Amt.	Valgkredsenes Sammensætning.	Mødested.
		Sognene: Veilby, Hasle og Skeiby. Af Vesterlisbjerg Herred det med Hasle og Skeiby Sogn annecterede Lisbjerg Sogn.	
	3.	Vesterlisbjerg Herred, med Undtagelse af Lisbjerg Sogn, Sabro Herred, Framlev Herred, Hasle Herred med Undtagelse af Veilby, Hasle og Skeiby Sogne.	Skjoldelev By i Sabro Herred.
XV. Skanderborg.	1.	Horsens Kjøbstad. Sognene: Tamdrup, Nebel, Vær, Hansted, Lundum, Gangsted, Søvind, Vedslet, Endelave, Hvirring, Hornborg, Kattrup, Orritslev og Tolstrup.	Horsens Kjøbstad.
	2.	Skanderborg Kjøbstad. Hjemslev Herred og Gjern Herred.	Skanderborg Kjøbstad.
	3.	Thyrsting Herred (derunder indbefattet Voerladegaard Sogn), Vrads Herred, samt Sognene: Yding, Østbirk, Underup, Nim, Ovsted, Taaning og Hylke.	Bræstrup.
XVI. Randers.	1.	Hobro Kjøbstad, Mariager Kjøbstad, Gjerlev Herred, Onsild Herred, Nørre Hald Herred. Af Støvring Herred, Sognene: Mellerup, Støvring og Raasted.	Mariager Kjøbstad.
	2.	Randers Kjøbstad. Af Støvring Herred, Sognene: Gimming, Lem, Borup, Albæk, Harritslev, Randers St. Mortens østre Landsogn. Af Galten Herred: Randers St. Mortens Landsogn, Haslund, Ølst, Drum, Værum, Lavrbjerg, Lerbjerg, Galten og Vissing. Af Sønder Hald Herred: Kristrup.	Randers Kjøbstad.
	3.	Rovgsø Herred. Af Sønder Hald Herred: Favsing, Avning, Virring, Essenbæk, Østeralling, Vesteralling, Aarslev, Hørning, Lime, Hvilsager, Mygind, Krogsbæk, Skjørring, Søby og Skader. Af Galten Herred: Halling, Odum, Hadbjerg, Voldum og Rud. Af Østerlisbjerg Herred: Mørke, Skjodstrup, Hornslet, Todbjerg, Meilby, Hjortshøi og Egaa.	Hørning.
	4.	Grenaa Kjøbstad, Nørre Herred. Af Sønder Herred: Veilby, Homø, Aalsø og Hod. Af Sønder Hald Herred: Kod, Marie Magdalene, Norager, Gjesing, Vivild og Veilby.	Grenaa Kjøbstad.
	5.	Ebeltoft Kjøbstad, Mols Herred. Af Sønder Herred: Feldballe, Rødager, Tistrup, Fuglslev, Hyllested, Rosmus, Kolind, Ebdrup, Lyngby og Albøge. Af Østerlisbjerg Herred: Skarresø, Bregnet og Thorsager.	Ebeltoft Kjøbstad.
XVII. Veile.	1.	Fredericia Kjøbstad, Elbo Herred og Holmans Herred.	Fredericia Kjøbstad.
	2.	Kolding Kjøbstad, Brusk Herred og Jerlev Herred.	Kolding Kjøbstad.
	3.	Veile Kjøbstad. Veile Landsogn. Sognene: Hornstrup, Hover, Jelling, Bræsten, Skibet, Greis, Sindbjerg, Østersnede, Engom, Hedensted, Store Dalby, Løsning og Korning.	Veile Kjøbstad.
	4.	Sognene: Nørup, Randbøl, Gadbjerg, Lindballe, Ringgive, Sønderomme, Brande, Thyregod, Vester, Nykirke, Give, Hveisel, Givskud, Kollerup, Vindelev, Uldum og Langskov.	Give.
	5.	Sognene: Thyrsted, Uth, Stenderup, Urlev, Skjold, Glud, Hjarnø, Assens, Klakring, Raarup, Barrit, Brigsted, Nebsager, Bjerre, Stovby, Hornum, Hatting, Thorsted, Davgaard, Ørum og Ølsted.	Bjerre.

Amt.	Valgkredsene i hvert Amt.	Valgkredsenes Sammensætning.	Mødested.
	6.	Dalby, Vonsild, Bjært, Stenderup, Veistrup, Heils og Odis Sogne, de ikke afstaaede Dele af Taps og Frørup Sogne, samt af Ribe Amt Hjarup, Vamdrup, Skanderup og Sest Sogne.	Vonsild.
XVIII. Ringkjøbing.	1.	Ringkjøbing Kjøbstad og Ulvborg og Hind Herreder.	Ringkjøbing Kjøbstad.
	2.	Lemvig Kjøbstad og Skodborg og Vandfuld Herreder.	Lemvig Kjøbstad.
	3.	Holstebro Kjøbstad og Hjerm og Ginding Herreder.	Holstebro Kjøbstad.
	4.	Hammerum Herred.	Herning.
	5.	Bølling og Nørrehorne Herred.	Skjern.
XIX. Ribe.	1.	Varde Kjøbstad, Vesterhorne Herred, Østerhorne Herred med Undtagelse af Andsager Sogn.	Varde Kjøbstad.
	2.	Skads Herred. Af Øster Herred: Andsager Sogn. Af Gjørding Herred: Aastrup Sogn. Fanø.	Esbjerg (jfr. Lov 17. Marts 1876).
	3.	Ribe Kjøbstad, Ribe Herred, Gjørding Herred med Undtagelse af Aastrup Sogn. Af Malt Herred: Føvling Sogn.	Ribe Kjøbstad.
	4.	Andst Herred med Undtagelse af Hjarup, Vamdrup, Skanderup og Sest Sogne, Slavgs Herred, Malt Herred med Undtagelse af Føvling Sogn.	Bække By.
XX. Færøerne.		Samtlige Amtets Præstegjæld.	

Lov om Regjeringens Førelse i Tilfælde af Kongens Umyndighed, Sygdom eller Fraværelse.

Vi Christian den Niende, af Guds Naade Konge til Danmark, de Venders og Gothers, Hertug til Slesvig, Holsten, Stormarn, Ditmarsken, Lauenborg og Oldenborg, Gjøre vitterligt: Rigsdagen har vedtaget og Vi ved Vort Samtykke stadfæstet følgende Lov:

§ 1. Er den regjerende Konge paa Grund af Sygdom eller Fraværelse forhindret fra selv at føre Regjeringen, overdrager han dens Førelse til Thronfølgeren, hvis denne er myndig, tilstede og ikke ved Sygdom forhindret, og i modsat Fald indsætter han en Rigsforstander.

Dersom Kongen ikke er istand til selv at træffe den fornødne Bestemmelse om Regjeringens Førelse i de ovenangivne Tilfælde, eller han reiser ud af Riget uden at have gjort det, sammenkalder Statsraadet ufortøvet Rigsdagen. Naar da denne i en forenet Samling har erkjendt Nødvendigheden, overtages Regjeringens Førelse af Thronfølgeren, om han er myndig, tilstede og ikke ved Sygdom forhindret, og i modsat Fald udnævner den forenede Rigsdag en Rigsforstander. Til et gyldigt Valg udfordres, at den Valgte har faaet over Halvdelen af de afgivne Stemmer. Opnaar Ingen dette ved første Valg, foretages et frit Omvalg, og, hvis derved heller ikke Nogen opnaar over Halvdelen af Stemmerne, foretages et bundet Valg mellem de Tvende, som have faaet flest Stemmer.

Er Regjeringens Førelse i de foranførte Tilfælde bleven overdragen til en Anden end Thronfølgeren, overtager denne dog samme, naar de Grunde, der have hindret ham heri, senere maatte falde bort. Er der Tvivl i saa Henseende tilstede hos Statsraadet, sammenkalder det ufortøvet Rigsdagen, som afgjør Sagen i en forenet Samling.

§ 2. Er der Grund til at frygte, at Thronfølgeren ved Kongens Død vil være umyn-

dig eller af anden Aarsag ude af Stand til strax at tiltræde Regjeringen, træffes der af Kongen med Rigsdagens Samtykke Bestemmelse om Regjeringens Førelse ved en Rigsforstander. Døer Kongen, udenat saadan Bestemmelse er truffen, sammenkalder Statsraadet ufortøvet Rigsdagen, som i en forenet Samling vælger en Rigsforstander efter Reglerne i § 1.

§ 3. Gaar Thronfølgen ved den umyndige Konges Død over paa en anden umyndig Konge, vedbliver den Rigsforstander, der har ført Regjeringen i den afdøde Konges Navn, at føre den ogsaa i den nye Konges Navn.

§ 4. Er ved Kongens Død Thronfølgeren fraværende fra Riget, sammenkalder Statsraadet Rigsdagen, der i en forenet Samling bestemmer en Tid, inden hvilken han skal vende tilbage for at overtage Regjeringen, samt afgjør i Forbindelse hermed, om Statsraadet imidlertid skal føre Regjeringen, eller om en Rigsforstander skal indsættes.

§ 5. Rigsforstanderen maa være en myndig og til Thronen arveberettiget Prinds eller en fuldmyndig Mand, som har dansk Indfødsret, og høre til den evangelisk-lutherske Kirke.

§ 6. Ingen kan tiltræde Regjeringens Førelse som Rigsforstander, forinden han har aflagt en saadan edelig Forsikring som den, der omhandles i Grundlovens § 7.

§ 7. Rigsforstanderen træder, saalænge han fører Regjeringen, i statsretlig Henseende i Kongens Sted. Han udøver den kongelige Myndighed og nyder den samme Ansvarsfrihed som Kongen; Ministrene ere ansvarlige for Regjeringens Førelse.

§ 8. Dersom Rigsforstanderen ikke kan eller vil tiltræde Regjeringens Førelse eller døer eller bliver ude af Stand til at vedblive med Regjeringens Førelse eller ønsker at fratræde denne, har Statsraadet ufortøvet at indkalde Rigsdagen, som i en forenet Samling tager Bestemmelse om Udnævnelsen af en anden Rigsforstander.

§ 9. Regjeringen føres midlertidig af Statsraadet i alle Tilfælde, hvor Rigsforstanderen ikke umiddelbart overtager den eller senere ophører med at føre den.

Hvorefter alle Vedkommende sig have at rette.

Givet paa Amalienborg, den 11te Februar 1871.

Under Vor Kongelige Haand og Segl.

Christian R.

(L. S.)

L. Gr. Holstein.

Folkethingets Forretningsorden.

(Som vedtagen den 2den Mai 1867 og med de den 27de og 28de Marts 1871 samt 6te Marts 1874 vedtagne Forandringer og Tillæg.)

I. Valgbreves Prøvelse. Formand, Viceformænd, Sekretærer.

§ 1. Saasnart Folkethinget sammentræder efter nye Valg, vælges under Aldersformandens Forsæde en midlertidig Formand, der leder Thingets Forhandlinger, indtil den første almindelige Prøvelse af Valgbrevene har fundet Sted. Til Foretagelse af denne Prøvelse deles Thingets Medlemmer ved Lodtrækning i fire, saavidt muligt, lige store Afdelinger. 1ste Afdeling afgiver sine Medlemmers Valgbreve til 2den Afdeling, 2den til 3die, 3die til 4de og 4de til 1ste. Hver Afdeling undersøger de saaledes modtagne Valgbreve, vedtager sine Indstillinger til Thinget angaaende de Valg, for hvilke de ere udstedte, og udnævner en Ordfører. Indstillingerne kunne fremsættes uden foregaaende Frist og mundtlig; Thinget kan ved Afstemning over dem tage Beslutning om Valgene i samme Møde, hvori Indstillingerne fremsættes. Beslutning om et Valgs Gyldighed eller Ugyldighed[1]) tages ved Afstemning for og imod Anerkjendelsen af dets Gyldighed.

§ 2. Thinget vælger en Formand[2]), to Viceformænd og fire Sekretærer. Valget gjælder for fire Uger. Indtræffer den Dag, da nyt Valg skulde ske, paa en Tid, da Thinget paa Grund af Ferie ikke holder Møde, anses Valgtiden forlænget til den 1ste Mødedag derefter. Formandsvalget foretages, naar nye Valg have fundet Sted, under den midlertidige Formands Ledelse, naar Rigsdagen ellers træder sammen, under Aldersformandens Ledelse.

§ 3. Til Valg af Formand udkræves over Halvdelen af Stemmerne; opnaas dette ikke ved den første Afstemning, foretages et nyt frit Valg. Vindes ei heller da den forlangte Stemmeflerhed, indskrænkes Stemmegivningen til de to Medlemmer, der havde de fleste Stemmer ved andet Valg. Have Flere lige mange Stemmer, gjør Alderen Udslaget. Efter samme Forskrift forholdes ved Valget af Viceformænd, hvorimod Sekretærerne vælges ved simpel Stemmeflerhed, for saa vidt ikke Valg efter Forholdstals-Valgmaaden begjæres (jfr. § 38).

§ 4. Formanden leder Forhandlingerne i Thinget og sørger for, at god Orden vedligeholdes. Han modtager alle Meddelelser til Thinget og forestaar dets Udfærdigelser; ligeledes forestaar han Regnskabsvæsenet. Vil han tage videre Del i Forhandlingerne end den, der hører til Formandens Virksomhed som saadan, maa han

[1]) Grundlovens § 51.

[2]) Grundlovens § 60.

imidlertid overlade Forsædet til en af Viceformændene. Han deltager ikke i nogen Afstemning.

§ 5. I Formandens Forfald træder en af Viceformændene i alle Henseender i hans Sted.

§ 6. Sekretærerne føre under Formandens Tilsyn en kortfattet Protokol, hvori Forhandlingernes Gjenstand og Udfald optages; den oplæses ved Begyndelsen af det følgende Møde. De samle fremdeles Stemmerne ved Afstemningen. Ligeledes besørge de Udfærdigelsen af Thingets Beslutninger under Formandens Ledelse, med mindre Thinget i et enkelt Tilfælde vedtager en anden Fremgangsmaade. Forretningerne fordeles mellem dem efter Aftale med Formanden.

II. Udvalg.

§ 7. Thinget kan nedsætte saavel vedvarende Udvalg, til hvilke Sager af et vist Slags blive at henvise, som Udvalg for enkelte Sager, til hvilke dog ogsaa senere nye Sager kunne henvises, naar deres Gjenstand staar i Sammenhæng eller er beslægtet med den tidligere Sag. Udvalget kan selv tilkalde eet eller flere Medlemmer, naar Thinget dertil giver sit Samtykke. Paa ethvert Trin af en Sags Behandling kan et Udvalg nedsættes, eller Sagen henvises til Prøvelse af et allerede nedsat Udvalg. Sker dette under en allerede begyndt Behandling, stilles dens Fortsættelse derefter i Bero.

I hver Rigsdagssamling, saa snart denne er sat, nedsættes følgende staaende Udvalg:

1) et Udvalg for Forretningsordenen, bestaaende af de to Viceformænd og 5 valgte Medlemmer.

2) et Udvalg for Andragender, bestaaende af 9 Medlemmer.

3) et Udvalg for Prøvelse af Valgbreve, som først komme tilstede efter den almindelige Prøvelse (§ 1), saavelsom for Undersøgelse af Valg, hvis Godkjendelse Thinget har udsat, eller af Klagepunkter, der vedrøre allerede godkjendte Valg. Dette Udvalg bestaar af 7 Medlemmer[1]).

I hver ordentlig Rigsdagssamling nedsættes et Udvalg for Statsrevisionens Betænkning, bestaaende af 5 Medlemmer[2]).

Indstillinger fra Udvalget for Forretningsordenen og fra Udvalget for Statsrevisionens Betænkning undergives, for saa vidt de ikke angaa Andragender, 2 Behandlinger, for de førstnævntes Vedkommende efter Reglerne for Lovforslags 1ste og 2den Behandling, for de sidstnævntes Vedkommende efter Reglerne for Lovforslags 2den og 3die Behandling.

Indstillinger fra Udvalget for Prøvelse af Valgbreve undergives, for saa vidt Udvalget gjør skriftlig Indstilling eller indstiller et Valg til Forkastelse, een Behandling efter Reglerne for Lovforslags 2den Behandling; i modsat Fald gjælder det Samme, som i § 1 er foreskrevet om Afdelingernes Indstillinger.

§ 8. Udvalget udnævner umiddelbart efter sin Sammentræden en Formand og en Sekretær samt paa det Tidspunkt, som det finder hensigtsmæssigt, en Ordfører. Det afgiver en Betænkning, der trykkes og omdeles og først 3 Dage derefter maa foretages i Thinget.

III. Foreløbige Love.

§ 9. Naar der for Folkethinget er forelagt en foreløbig Lov[3]), og Forelæggelsen ikke er sket til Beslutning, skal det staaende Udvalg for Forretningsordenen afgive Betænkning over Loven og kan derom gjøre Indstilling. Indstillingen undergives i Thinget 2 Behandlinger efter Reglerne for Lovforslags 1ste og 2den Behandling.

IV. Lovforslag.

§ 10. Lovforslag skulle være affattede i Lovsform. De skulle, hvad enten de fremkomme fra Regjeringen[4]) eller fra Landsthinget[5]) eller fra et eller flere af Folkethingets egne Medlemmer[6]), forelægges i et Møde og være trykte og omdelte to Dage, før de foretages til 1ste Behandling. Intet Lovforslag kan endelig vedtages, forinden det 3 Gange har været behandlet af Thinget (Grl. § 52).

§ 11. Ved 1ste Behandling forhandles Forslaget i dets Almindelighed. Ingen maa under denne Behandling tale mer end to Gange uden Thingets Samtykke. Dog undtages Ministrene (Grl. § 59), Ordføreren og ved private Lovforslag Forslagsstilleren eller, hvis der er flere Forslagsstillere, disses Ordfører. Efter at Sagen paa denne Maade er forhandlet, bestemmer Thinget, om Forslaget skal komme til 2den Behandling.

§ 12. Ved 2den Behandling, der ikke maa finde Sted før 2 Dage efter den 1ste, forhandles Lovforslagets enkelte Paragrafer med de dertil hørende Ændringsforslag i saadanne Afsnit, som Formanden maatte finde passende. Umiddelbart efter Forhandlingen af hvert Afsnit skrides til Afstemning over sammes Paragrafer og de dertil hørende Ændringsforslag. Til Slutning afgjøres ved Afstemning, om Forslaget i den saaledes fremkomne Form skal komme til 3die Behandling.

§ 13. Ved 3die Behandling, som ikke maa finde Sted før 2 Dage efter den 2den, og hvortil Ændringsforslag kun kunne stilles af Udvalget, af et Flertal eller Mindretal i Udvalget, af vedkommende Minister eller af 15 Medlemmer i For-

[1]) Grundlovens § 54.
[2]) Grundlovens § 50.
[3]) Grundlovens § 25.
[4]) Grundlovens § 23.
[5]) Grundlovens § 53.
[6]) Grundlovens § 44.

ening (jfr. § 22), forhandles Ændringsforslagene, de Paragrafer, hvortil de ere stillede, og Lovforslaget som Helhed, under Et eller i Afsnit efter Formandens Bestemmelse, og Ændringsforslagene bringes til Afstemning. Efter at derpaa en af Sekretærerne under Formandens Ledelse har affattet Lovforslaget i Henhold til samtlige foregaaende Afstemninger, oplæses det, for saa vidt Formanden finder det fornødent, og sættes endelig til Afstemning i dets Helhed.

§ 14. Naar Folkethinget har vedtaget et først i samme indbragt Forslag, sender Formanden det i den Form, hvori det er vedtaget, til Landsthingets Formand (Grl. § 53) med Anmodning om at forelægge det for dette Thing.

§ 15. Naar Folkethinget modtager et tidligere i samme vedtaget, men nu i Landsthinget forandret Lovforslag tilbage, sendes det af Formanden, hvis et Udvalg tidligere har behandlet Sagen, strax til dette. Efter at Forslaget i den Form, det har faaet i Landsthinget, samt Udvalgets Erklæring over samme har været trykt omdelt i 2 Dage, foretages det til Forhandling paa den for Lovforslags 3die Behandling foreskrevne Maade (§ 13), dog at ethvert Medlem har Ret til at stille Ændringsforslag. Hvis Forslaget i den i Landsthinget vedtagne Form billiges af Folkethinget, sender Formanden det til Statsraadet. Forandres det derimod af Folkethinget, sender Formanden det i dets nye Form til Landsthinget (Grl. § 53).

§ 16. Naar Folkethinget modtager et i Landsthinget vedtaget Lovforslag, som ikke tidligere har været til Behandling i Folkethinget, behandles det paa den i §§ 10—13 anførte Maade. Hvis det da i Folkethinget vedtages i samme Form, hvori det var Folkethinget tilstillet, sendes det af Formanden til Statsraadet. Forandres det derimod af Folkethinget, sender Formanden det tilbage til Landsthinget. (Grl. § 53).

§ 17. Naar Folkethinget anden Gang erholder et fra Landsthinget det tilsendt Lovforslag tilbage, behandles det i den Form, som det har faaet i Landsthinget, paa samme Maade, som er foreskreven i § 15. Billiges Forslaget, sendes det af Formanden til Statsraadet; forandres det, kan det sættes under Overveielse, om Thinget vil forlange, at hvert Thing udnævner et lige Antal Medlemmer til at træde sammen i et Udvalg, som afgiver Betænkning over Uoverensstemmelserne og gjør Indstilling til Thingene (Grl. § 53). Beslutter Thinget dette, saa vedtages tillige, af hvor mange Medlemmer Udvalget efter Thingets Mening bør bestaa. Disse Beslutninger meddeles da Landsthinget.

§ 18. Naar Folkethinget fra Landsthinget modtager Meddelelse om dettes Beslutning at forlange et fælles Udvalg i ovennævnte Øiemed, eller Folkethinget selv i Anledning af det Udfald, Sagen efter anden Gang at være foretagen i Landsthinget der har faaet, beslutter at forlange et saadant Udvalg, og begge Thing, saavel i dette Tilfælde som i det, der omtales i § 17, ere blevne enige om Medlemmernes Antal, saa skrides til Udnævnelse af dette Udvalgs Medlemmer for Folkethingets Vedkommende efter de for Udvalg i Almindelighed gjældende Regler.

§ 19. Naar dette Udvalg har afgivet sin Betænkning over Uoverensstemmelserne, og naar denne i 2 Dage har været trykt omdelt, forhandles Betænkningen, og stemmes der over Udvalgets Indstillinger samt over Lovforslaget i den Form, det ved Afstemningen har erholdt. Tilveiebringes Overensstemmelse mellem Thingenes Beslutninger, sendes Lovforslaget til Statsraadet fra Folkethinget, hvis det sidst har behandlet Sagen.

V. Grundlovsforslag.

§ 20. Lovforslag, der indeholde Forandring, i eller Tillæg til Grundloven [1]), skulle i deres Titel være betegnede som Grundlovsforslag; ere de ikke betegnede saaledes, afvises de af Formanden. Ændringsforslag, der indeholde Forandring i eller Tillæg til Grundloven, kunne kun stilles til Grundlovsforslag; stilles de til andre Forslag, afvises de af Formanden.

VI. Andre selvstændige Forslag.

§ 21. Andre selvstændige Forslag end Lovforslag skulle være affattede i Beslutningsform og anmeldes i et Møde. For saa vidt Behandlingsmaaden ikke er særlig foreskreven i Forretningsordenen, beslutter Thinget da i et følgende Møde efter Forslag af Formanden, paa hvilken Maade disse Sager skulle behandles. Dog maa intet Forslag vedtages i samme Møde, i hvilket Bestemmelse er tagen om, hvorledes det skal behandles.

Forslag om Meddelelse af Samtykke efter Grundlovens § 57 henvises af Formanden til det staaende Udvalg for Forretningsordenen, som afgiver Betænkning derover til Thinget. Forslaget undergives derefter een Behandling efter Reglerne for Lovforslags 2den Behandling.

VII. Ændringsforslag, Underændringsforslag.

§ 22. Ændringsforslag til Forslag, som ere under Behandling, maa være trykt omdelte 1 Dag, førend de foretages. Forslag om Deling af Afstemningen over en Paragraf betragtes som et Ændringsforslag (jfr. § 36). Underændringsforslag (Forslag til Forandringer i Ændringsforslag) kunne fremkomme ved Begyndelsen af det Møde, hvori de sættes under Forhandling; dog maa de

[1]) Grundlovens § 95.

indgives saa betids, at de til den Tid kunne være trykt omdelte. Af Udvalget kunne ogsaa Ændringsforslag stilles med samme korte Frist, men af Andre kun, naar Thinget dertil giver sit Samtykke. Til Fremsættelse af Underændringsforslag kræves i intet Tilfælde mere end een Forslagstiller (jfr. § 13).

VIII. Forespørgsler.

§ 23. Ønsker et Medlem at bringe et offentligt Anliggende under Forhandling og derom at æske en eller flere Ministres Forklaring (Grl. § 62), sker det ved en Forespørgsel, som, skriftlig og bestemt affattet, indgives til Formanden, anmeldes i et Møde og undergives i et følgende Møde Thingets Afgjørelse af, hvorvidt den maa stilles. Hvis Samtykket gives, hvilket sker uden Forhandling, meddeles den af Formanden til vedkommende Minister eller Ministre og fremsættes og forhandles i et derpaa følgende Møde. Ved denne Forhandling maa ingen Beslutning tages.

IX. Tilbagetagelse, Afvisning, Overgang til næste Sag paa Dagsordenen.

§ 24. Saavel Regjeringsforslag som Forslag af Thingets Medlemmer kunne paa ethvert Trin af Behandling tages tilbage, men da ogsaa umiddelbart optages af en Anden.

§ 25. Et Forslag, et Ændringsforslag eller en Forespørgsel kan paa Begjæring af et Medlem afvises. Begjæringen skal fremsættes, inden nogen Anden end Forslagsstilleren eller Forespørgeren har havt Ordet. Thinget bestemmer da uden Forhandling, om det skal afvises. Dog kan Forslagsstilleren eller Forespørgeren, hvis heller ikke han, inden Afvisning begjæres, har havt Ordet, forlange Ordet for at udvikle sit Forslag eller sin Forespørgsel. — Der kan ogsaa under Forhandlingen fremsættes en med Grunde understøttet Paastand paa Overgang til næste Sag paa Dagsordenen, hvilken Paastand dog forud skriftlig maa være meddelt Formanden.

X. Andragender udenfra.

§ 26. Intet Andragende maa overgives Thinget uden gjennem et af dets Medlemmer (Grl. § 63). Under Andragender indbefattes saavel Ansøgninger som Adresser, Klager og lignende Henvendelser fra Personer, som ikke ere Medlemmer af Thinget. Ethvert Andragende bliver, efter af Formanden at være anmeldt i et Møde, at tilstille det Udvalg, hvortil Indbringeren begjærer det overgivet, eller, naar ingen saadan Begjæring er fremsat, til Udvalget for Andragender. Dog blive Andragender om Thingets Samtykke efter Grundlovens § 57 at tilstille det staaende Udvalg for Forretningsordenen, og Andragender angaaende Valgforhold at tilstille Udvalget for Valgbreves Prøvelse. Over hvert Andragende, særskilt eller i Forbindelse med andre Andragender eller andre til vedkommende Udvalg henviste Sager, afgives Betænkning med Erklæring, om Udvalget finder Anledning til derom at gjøre Indstilling til Thinget eller ei. Indstillingerne undergives een Behandling efter Reglerne for Lovforslags 2den Behandling. Angaaende de Andragender, om hvilke Udvalget ikke finder Anledning til at gjøre Indstillinger, kan der i Thinget stilles Forslag, der da behandles paa samme Maade som Udvalgsindstillinger om Andragender.

XI. Forhandlingen, Dagsordenen.

§ 27. Ethvert Medlem, der har forlangt og erholdt Ordet, taler staaende fra sin Plads. Ingen maa enten tiltale eller ved Navn anføre et andet Medlem.

§ 28. Intet Foredrag maa ske ved Oplæsning af skrevne eller trykte Udarbeidelser.

§ 29. Formanden giver i Reglen Medlemmerne Ordet i den Orden, hvori de forlange det; dog kan han herfra gjøre Undtagelser med Hensyn til Ordføreren, saa og for at lade Foredragene for og imod det Forslag, som forhandles, afvexle med hverandre eller for at lade et Medlem fremsætte en kort Berigtigelse eller gjøre en personlig Bemærkning. Ministrene ere berettigede til under Forhandlingerne at forlange Ordet, saa ofte de ville, idet de i Øvrigt iagttage Forretningsordenen (Grl. § 59).

§ 30. Ethvert Medlem er pligtigt at underkaste sig Formandens Kjendelse angaaende Overholdelsen af den fornødne Orden. Naar et Medlem i samme Møde er kaldet to Gange til Orden, kan efter Formandens Forslag Thinget aldeles negte ham Ordet i dette Møde. Skulde almindelig Uorden opstaa, paaligger det Formanden midlertidig at afbryde Mødet eller, om nødvendigt, aldeles at hæve det.

§ 31. Bifalds- og Mishags-Yttringer af Thingets Medlemmer anses som stridende imod god Orden.

§ 32. Finder Formanden, at Forhandlingerne drages utilbørlig i Langdrag, da kan han foreslaa deres Afslutning, som afgjøres af Thinget uden Forhandling. Ligeledes kunne 15 Medlemmer forlange sat under Afstemning, om Afslutning skal finde Sted. Disse Medlemmers Navne oplæses.

§ 33. Formanden bestemmer ved Slutningen af hvert Møde Dagsordenen for næste Dagsmøde. Dog kan den fastsættes ved Thingets Beslutning, naar 25 Medlemmer skriftligt forlange det og gjøre Forslag om en bestemt Dagsorden. Saadant Forlangende og Forslag skal, for saa vidt det gaar ud paa, at en bestemt Sag skal udgaa af Dagsordenen, indgives til Formanden samme Dag, som Dagsordenen er opgivet; for saa vidt det gaar ud paa, at en bestemt Sag skal opføres paa Dagsordenen, anmeldes det til Thinget ved

Slutningen af det Møde, forinden eller under hvilket det er indgivet; Forslaget afstemmes uden Forhandling ved Begyndelsen af det følgende Møde. Forkastes det, er den af Formanden opgivne Dagsorden dermed vedtagen. — Formanden kan, naar Dagsordenen ikke er fastsat ved Thingets Beslutning, forandre Rækkefølgen af de derpaa opførte Sager og lade en paa Dagsordenen opført Sag udgaa, naar han meddeler Thinget sine Grunde derfor; men han kan kun, naar Thinget dertil giver sit Samtykke efter § 43, lade en Sag foretage, som ikke er opført paa Dagsordenen.

XII. Afstemningen.

§ 34. Thinget kan ikke tage nogen Beslutning, naar ikke over Halvdelen af dets Medlemmer er tilstede og deltager i Afstemningen (Grl. § 61). En Beslutning er tagen, naar Flere have stemt for end imod Forslaget, dog med Undtagelse af det i § 43 nævnte Tilfælde.

§ 35. En Beslutning kan ikke forandres under samme Behandling, hvorunder den er tagen.

§ 36. Afstemningernes Omfang, Orden og indbyrdes Forhold bestemmes af Formanden, eller, saafremt 15 Medlemmer forlange det, af Thinget, efter at eet af de 15 Medlemmer og Formanden hver een Gang have udtalt sig. Dog kan et Medlem begjære Afstemningen over et Ændringsforslag delt; Begjæringen herom skal være fremsat, inden Behandlingen begynder (jvfr. § 22).

§ 37. Formanden er bemyndiget til i alle Tilfælde, hvor han har Grund til at antage, at der er Enstemmighed, at erklære et Afstemningspunkt — dog med Undtagelse af den endelige Vedtagelse af et Lovforslag eller et andet selvstændigt Forslag — for afgjort uden Afstemning, naar Ingen begjærer saadan foretagen. I Øvrigt sker Afstemningen i Reglen ved, at de Medlemmer, der befinde sig paa de for Thingets Medlemmer indrettede Pladser, reise sig; den bestaar af Prøve og Modprøve; Stemmerne tælles af Sekretærerne. Dog er Formanden berettiget til at lade foretage Afstemning ved Navneopraab, enten strax eller efter en Afstemning paa almindelig Maade, naar dennes Udfald efter Sekretærernes Beretning forekommer ham tvivlsom. Ligeledes kunne 12 Medlemmer inden Afstemningens Begyndelse skriftlig forlange eet eller flere Punkter afstemt ved Navneopraab. Ved saadanne Afstemninger opraabes Sekretærerne, i Lighed med de øvrige Medlemmer, efter deres Navnes Bogstavfølge. Afstemning ved Kugler finder Sted, naar 25 Medlemmer skriftlig forlange det inden Afstemningens Begyndelse; dog kunne andre 25 Medlemmer ved at reise sig fordre Thingets Afgjørelse. Navnene paa de Medlemmer, som forlange Navneopraab eller Kugleafstemning, oplæses.

XIII. Valg.

§ 38. Valg sker enten efter Flertals-Valgmaade eller efter Forholdstals-Valgmaade. — Flertals-Valgmaaden anvendes, naar der ikke er fremsat Begjæring om Forholdstalsvalg; den udføres efter den i § 3 givne Forskrift. En Stemmeseddel er ugyldig, naar den indeholder et større eller mindre Antal Navne, end der skal stemmes paa, eller et uvedkommende eller ikke tilstrækkelig betegnende Navn. Optællingen af Stemmerne kan efter Formandens Beslutning og under det Tilsyn, han bestemmer, foretages udenfor Mødet eller under Behandlingen af de følgende Sager paa Dagsordenen. Blive Omvalg fornødne, foretages disse i samme eller i et paafølgende Møde. — Forholdstals-Valgmaaden anvendes, naar Begjæring om dens Anvendelse er inden Afstemningen skriftlig tilstillet Formanden fra 15 Medlemmer i Forening; den udføres efter følgende Regler: de afgivne Stemmesedlers Antal deles med Antallet af de Medlemmer, som skulle vælges, og det derved fremkomne Forholdstal, med Bortkastelse af Brøken, lægges til Grund for Valget, som følger. Efter at Stemmesedlerne ere nedlagte og blandede i en Urne, fremtager Formanden dem derefter een for een og oplæser det første paa enhver af dem anførte Navn, hvilket nedskrives af Sekretærerne. De Sedler, paa hvilke det samme Navn er anført øverst, lægges sammen, og saa snart et Navn er forekommet saa ofte, at de derpaa faldne Stemmer have naaet det udfundne Forholdstal, standses der med Oplæsningen. Naar en Eftertælling af Stemmesedlerne har godtgjort Rigtigheden af det nedskrevne Stemmetal, erklæres den Paagjældende for valgt. Derpaa fortsættes med Oplæsningen af de tilbagestaaende Stemmesedler saaledes, at, hvor paa nogen af disse den allerede Valgtes Navn findes som det første, udslettes dette, og det næste Navn betragtes da som først skrevet. Naar paany det fornævnte Forholdstal af Stemmer forekommer for Nogen, forholdes atter paa den nys beskrevne Maade, og naar dette Valg derpaa er blevet afgjort, fortsættes atter Oplæsningen med Iagttagelsen af den foran beskrevne Fremgangsmaade, saaledes at Navnene paa de allerede Valgte, hvor de ere først anførte, udslettes, indtil samtlige Stemmesedler ere gjennemgaaede, eller det hele Antal, der skal vælges, er valgt. Er et opført Navn uvedkommende eller ikke tilstrækkelig betegnet, udgaar det, men Stemmesedlen bliver ikke derfor ugyldig. Heller ikke er en Stemmeseddel ugyldig, fordi der paa den er opført et større eller mindre Antal Navne, end der skal stemmes paa. For saa vidt ikke endnu alle Valg herved ere opnaaede, foretages Omvalg paa de manglende, og til disse Valg udfordres over Halvdelen af de afgivne Stemmer.

XIV. Mødernes Offentlighed, Forhandlingernes Trykning.

§ 39. Thingets Møder ere offentlige. Dog

kan Formanden eller 15 Medlemmer forlange, at alle Uvedkommende fjernes, hvorpaa Thinget afgjør, om Sagen skal forhandles i offentligt eller hemmeligt Møde (Grl. § 65). Adgangen til de offentlige Møder ordnes af Formanden.

§ 40. Hvis Tilhørerne ikke forholde sig rolige og tause, kan Formanden lade dem, der forstyrre Roligheden, og i fornødent Fald samtlige Tilhørere, fjerne.

§ 41. Thingets Forhandlinger trykkes i en dertil bestemt Tidende, hvis Ordning overlades Formanden.

XV. Orlov.

§ 42. Et Medlem bør ikke uden Orlov udeblive fra Thingets Møder længere end 3 Dage i Rad. Orlov meddeles af Formanden, naar Fraværelsen ikke skal vare over 14 Dage, ellers af Thinget.

XVI. Afvigelser fra Forretningsordenen.

§ 43. I særdeles paatrængende Tilfælde kan der paa Forslag af Formanden eller efter et skriftlig indgivet Forslag af 15 Medlemmer afviges fra foranstaaende Forskrifter, for saa vidt de ikke bero paa Grundlovsbestemmelser, naar tre Fjerdehele af de Stemmende derom ere enige.

Tillæg.

§ 44. Ved Rigsdagen ansættes som lønnede Embedsmænd en Bureauchef og en Sekretær.

§ 45. Bureauchefen ansættes og afskediges efter Formændenes Indstilling ved Rigsdagens Beslutning. Han har under Thingenes Formænd og efter disses nærmere Anvisning at bestyre alle under Rigsdagsbureauet henlagte Forretninger, at forestaa Arkivet og føre Tilsynet med Lokaler og Inventarium, ogsaa i den Tid, hvori Rigsdagen ikke er samlet, samt endelig særlig at paase og, naar fornødent gjøres, deltage i Revisionen af Folkethingets Tidende.

§ 46. Sekretæren antages og afskediges af Landsthinget efter Formandens Indstilling. Han besørger Revisionen af Landsthingets Tidende og affatter Registrene til begge Things Tidender samt har desuden at udføre de ham af Landsthingets Formand paalagte Forretninger.

§ 47. Saalænge Rigsdagen er samlet, tilstaas enhver af de i § 44 nævnte Embedsmænd 3 Rd. i daglig Vederlag. Derhos bevilges dem følgende aarlige Gager: for Bureauchefen 800 Rd., for Landsthingssekretæren 600 Rd., med Tillæg af 50 Rd. for hvert Aars Tjeneste, indtil det naar et Beløb af 200 Rd. for hver, at regne fra deres Ansættelse i fornævnte Stillinger. Ved Beregningen af Gagerne forholdes efter Lov af 31te Marts 1860 § 5. Disse Embedsmænd ere pensionsberettigede efter Pensionsloven af 5te Januar 1851 § 1.

§ 48. Til Bistand for Bureauchefen ved Revisionen af Folkethingstidenden og for Landsthingssekretæren ved Revisionen af Landsthingstidenden antager hvert Things Formand for dette Things Vedkommende det fornødne Antal Assistenter for hver Samling og bestemmer deres Antagelses- og Lønningsvilkaar.

§ 49. Det øvrige til Besørgelsen af Forretningerne fornødne Personale antages, og deres Antagelses- og Lønningsvilkaar bestemmes for hver Samling af begge Thingenes Formænd i Forening.

§ 50. Naar Rigsdagens Samling er sluttet eller Folkethinget opløst, er den sidst valgte Formand indtil Folkethingets næste Sammentræden bemyndiget til at repræsentere Thinget og at træffe for Folkethingets Vedkommende de fornødne Foranstaltninger med Hensyn til Rigsdagens indre Forhold.

Landsthingets Forretningsorden,

som vedtagen den 28de November 1866.

§ 1. Thinget vælger blandt sine Medlemmer følgende Embedsmænd: En Formand[1]), to Viceformænd og fire Secretairer. De vælges for Varigheden af en Session. Ingen kan uden Thingets Samtykke undslaa sig for at modtage Valget. Indtil Formanden er valgt, leder Thingets ældste Medlem Forhandlingerne, derunder nye Valgbreves Prøvelse[2]).

§ 2. Til Valg af Formand udfræves over Halvdelen af Stemmerne; opnaaes dette ikke ved den første Afstemning, foretages et nyt frit Valg. Vindes ei heller da den forlangte Stemmefleerhed, indskrænkes Stemmegivningen til de to Medlemmer, der havde de fleste Stemmer ved andet Valg; have ved dette Valg Flere erholdt ligemange Stemmer, betegner Lodtrækning de to Medlemmer, til hvilke Stemmegivningen skal indskrænkes. Giver det bundne Valg et ligestort Stemmeantal for begge, afgjør Lodtrækning ligeledes selve Formandsvalget. Paa lignende Maade forholdes ved Valget af Viceformændene og Secretairerne.

§ 3. Formanden leder Forhandlingerne i Thinget og sørger for, at god Orden vedligeholdes.

---

[1]) Grundlovens § 60.

[2]) Grundlovens § 54.

Han modtager alle Meddelelser til Thinget og forestaaer dets Udfærdigelser; ligeledes forestaarr han Regnskabsvæsenet. Vil han tage videre Deel i Forhandlingen end den, der hører til Formandens Virksomhed som saadan, maa han imidlertid overlade Forsædet til en af Viceformændene i den Orden, hvori de ere valgte, forsaavidt de begge ere tilstede.

I Mellemtiden mellem Sessionerne er Formanden bemyndiget til paa Landsthingets Vegne at træffe de fornødne Foranstaltninger vedkommende Rigsdagens indre Ordning.

§ 4. I Formandens Forfald træder i den foran nævnte Orden en af Viceformændene i alle Henseender i hans Sted.

§ 5. Secretairerne føre under Formandens Tilsyn en kortfattet Protokol, hvori Forhandlingernes Gjenstand og Udfald optages; den oplæses ved Begyndelsen af det følgende Møde. De samle fremdeles Stemmerne ved Afstemningen, efter først selv at have afgivet deres Stemmer. Ligeledes besørge de under Formandens Ledelse Thingets Udfærdigelser, hvilke underskrives af Formanden og en af Sekretærerne. Forretningerne fordeles mellem dem efter Aftale med Formanden.

§ 6. Formanden bestemmer ved Slutningen af hvert Møde Dagsordenen for næste Møde. Dog kunne 12 Medlemmer forlange, at den fastsættes ved Thingets Beslutning.

§ 7. Thinget kan nedsætte saavel vedvarende Udvalg, til hvilke Sager af et vist Slags blive at henvise, som Udvalg for enkelte Sager, til hvilke dog ogsaa sildigere nye Sager kunne henvises, naar deres Gjenstand staar i Sammenhæng eller er beslægtet med den tidligere Sag. Paa ethvert Trin af en Sags Behandling kan et Udvalg nedsættes, eller Sagen henvises til Prøvelse af et allerede nedsat Udvalg. Sker dette under en alt paabegyndt Behandling, stilles dens Fortsættelse derefter i Bero.

§ 8. Antallet af Udvalgets Medlemmer, der altid skal være ulige, kan sildigere forøges; ogsaa kan Udvalget selv tilkalde eet eller flere Medlemmer, naar Thinget dertil giver sit Samtykke.

§ 9. Udvalget udnævner en Formand og en Ordfører. Den afgivne Betænkning trykkes og omdeles senest 3 Gange 24 Timer, førend den foretages i Thinget.

§ 10. Ændringsforslag til Forslag, som ere under Behandling, maa være indgivne 48 Timer og trykt omdelte 24 Timer, førend de foretages. Naar en Sag er henviist til Drøftelse af et Udvalg, efterat en Behandling af den er paabegyndt, og Fortsættelsen af denne Behandling derfor er udsat, kunne Ændringsforslag stilles under samme Behandling, naar de indgives og trykt omdeles inden de nævnte Tidsfrister, førend den paany foretages. Forslag til Forandringer i Ændringsforslag (Underændringsforslag) kunne fremkomme ved Begyndelsen af det Møde, hvori de skulle behandles, dog maa de indgives saa betids, at de til den Tid kunne være trykte. Udvalget har ogsaa saadan Ret i Henseende til Ændringsforslag, men Andre kun, naar Thinget dertil giver sit Samtykke. Forslag om Deling af Afstemningen over en Lovparagraf eller andet oprindeligt Forslag behandles som Ændringsforslag. Forslag om Deling af Afstemningen over et Ændringsforslag eller om Forening af tvende særskilte Ændringsforslag under een Afstemning behandles som Underændringsforslag. Naar et Ændringsforslag tages tilbage, kan det umiddelbart optages af en Anden.

§ 11. *Lovforslag*, som indgives af Thingets Medlemmer, maa være affattede i Lovsform.

§ 12. Alle Lovforslag skulle, hvad enten de fremkomme fra Regjeringen[1]), eller fra Folkethinget[2]), eller fra et af Landsthingets egne Medlemmer[3]), fremlægges i et Møde. De skulle være trykte og omdelte idetmindste 2 Gange 24 Timer, forinden de foretages til første Behandling.

§ 13. Ved den *første Behandling*[4]) drøftes Forslaget i sin Almindelighed og med Hensyn til sine ledende Grundsætninger. Dog kunne Forslag til Udeladelser, Tillæg eller andre Forandringer i Udkastet indledes og kortelig forhandles. Thinget bestemmer derefter, om Forslaget skal komme til anden Behandling.

§ 14. Ved den *anden Behandling*, der ikke maa finde Sted tidligere end 3 Gange 24 Timer efter den første Behandlings Slutning, forhandles Lovforslagets Paragrafer med de dertil af Thingets Medlemmer eller af vedkommende Minister stillede Ændringsforslag i saadanne Afsnit, som Formanden finder passende. Umiddelbart efter Forhandlingen af hvert Afsnit skrides til Afstemning over de stillede Ændringsforslag og over de Paragrafer, hvortil Ændringsforslag ere stillede, eller hvorom Afstemning udtrykkeligen er fordret eller af Formanden anses hensigtsmæssig. Alle øvrige Paragrafer anses vedtagne uden Afstemning. Til Slutning afstemmes der om, hvorvidt Forslaget i den saaledes fremkomne Form skal overgaa til 3die Behandling.

§ 15. *Til tredie Behandling*, som ikke maa finde Sted før 3 Gange 24 Timer efter den anden Behandlings Slutning, kunne Ændringsforslag, ligesom og Underændringsforslag til disse, kun stilles af Udvalget, eller af vedkommende Minister, eller af 8 Medlemmer, som derom forene sig. Disse Ændringsforslag drøftes og bringes til Afstemning. Til Slutning bringes Lovudkastet

---

1) Grundlovens § 23.
2) Grundlovens § 53.
3) Grundlovens § 44.
4) Jfr. ved §§ 13—15 Grundlovens § 52.

i sin Helhed under Forhandling og derpaa til Afstemning, efterat en af Sekretærerne under Formandens Ledelse har affattet Lovforslaget i Henhold til samtlige foregaaende Afstemninger, og samme, — hvis og forsaavidt Formanden finder det nødvendigt —, er blevet oplæst.

§ 16. Naar Landsthinget har vedtaget et Lovforslag, som enten af Regjeringen er samme først forelagt eller er indgivet af et af Thingets egne Medlemmer, sender Formanden det i den Form, hvori det er vedtaget, til Folkethingets Formand med Anmodning om at forelægge det for dette Thing[1]).

§ 17. Naar Landsthinget modtager et tidligere i samme vedtaget, men i Folkethinget forandret Forslag tilbage, sender Formanden, hvis et Udvalg tidligere har behandlet Sagen, det strax til dette. Efterat Forslaget i den Form, det har faaet i Folkethinget, samt Udvalgets Erklæring over samme have været trykt meddelte i 2 Gange 24 Timer, foretages det til Forhandling paa den for Lovforslags 3die Behandling foreskrevne Maade (§ 15), dog at ethvert Medlem har Ret til at stille Ændringsforslag. Hvis Forslaget i den i Folkethinget vedtagne Form billiges af Landsthinget, sender Formanden det til Conseilspræsidenten.

§ 18. Hvis derimod Thinget forandrer Forslaget, sender Landsthingets Formand Forslaget igjen til Folkethinget.

§ 19. Naar et i Folkethinget vedtaget Lovforslag af Landsthinget vedtages i samme Form, hvori det er tilstillet samme, sendes det af Landsthingets Formand til Conseilspræsidenten.

§ 20. Hvis derimod Landsthinget foretager Forandringer i det tilsendte Forslag, sendes det tilbage til Folkethinget.

§ 21. Naar Landsthinget anden Gang modtager et fra Folkethinget det tilsendt Lovforslag, saa behandles det i den Form, som det har faaet i Folkethinget, paa samme Maade, som er foreskreven i § 17. Billiges det, saa sendes det til Conseilspræsidenten.

§ 22. Naar ved de foretagne Behandlinger Enighed mellem Thingene om et Lovforslag ikke er opnaaet, tages det under Overveielse, om Landsthinget vil forlange, at hvert Thing udnævner et lige Antal Medlemmer til at træde sammen i et fælles Udvalg for at afgiae Betænkning over Uoverensstemmelserne (Grundl. § 53.). Beslutter Thinget dette, saa vedtages tillige, hvor mange Medlemmer Udvalget efter Thingets Mening skulde bestaae af, hvilket meddeles Formanden for Folkethinget. Fremkommer saadan Begjæring og Forslag fra Folkethinget, forhandler Landsthinget om, hvilket Antal af Medlemmer det anseer passende. Naar begge Thing ere blevne enige om Medlemmernes Antal, skrider Landsthinget til Udnævnelse af disse Medlemmer for sit Vedkommende efter de for Udvalg i Almindelighed gjældende Regler.

§ 23. Naar et fælles Udvalg af begge Thing er udnævnt og har afgivet sin Betænkning over Uoverensstemmelserne og gjort Indstillinger om, hvorledes disse skulle hæves, og naar Betænkningen i det Mindste 48 Timer har været Landsthinget trykt meddeelt, drøftes denne Betænkuing, og stemmes der over Udvalgets Indstillinger samt over Lovforslaget i den Form, det derved har erholdt. Tilveiebringes Overensstemmelse mellem Thingenes Beslutninger, sendes Lovforslaget til Conseilspræsidenten fra Landsthinget, hvis det sidst har behandlet Sagen.

§ 24. Andre Forslag end Lovforslag, saavelsom alle andre Sager, der forelægges Thinget, hvad enten de komme fra Regjeringen (Grundlovens §§ 21. 23.) eller for et Medlem af Thinget (Grundl. §§ 45. 46. 62. 64.), eller de angaa Thingets indre Anliggender (Grundl. §§ 50. 57. 68.), Thingets Forretningsorden, Tidende, Regnskabsvæsen osv., maa ikke foretages, uden i det Mindste 24 Timer forud at være anmeldte i et Møde. Thinget beslutter da — efter Forslag af Formanden —, paa hvilken Maade disse Forslag og Sager skulle behandles. Dog maa intet Forslag og ingen Sag af Thinget vedtages i samme Møde, i hvilket Bestemmelsen er tagen om, hvorledes den skal behandles. Affattelsen af Thingets Beslutninger i disse Sager sker ved en af Sekretairerne og vedtages af Thinget.

§ 25. Saavel Regjeringsforslag som Forslag af Thingets Medlemmer kunne paa ethvert Trin af Behandling tages tilbage, men da ogsaa umiddelbart optages af en Anden.

§ 26. Andragender fra Mænd udenfor Thinget kunne kun indleveres gjennem et Medlem af samme (Grundl. § 63).

Adresser og lignende Meddelelser til Thinget blive, efter af Formanden at være anmeldte, uden Oplæsning at fremlægge paa Forsamlingens Bord. Skulde Formanden eller det Medlem, der har modtaget Adressen, ønske samme oplæst, bliver Spørgsmaalet herom uden Forhandling at sætte under Afstemning i et sildigere Møde, dog at Oplæsningen kun tilstedes, hvis ³/₄ af de tilstedeværende Medlemmer deri ere enige.

§ 27. Spørgsmaal, som et Medlem ønsker udenfor den almindelige Dagsorden at gjøre til Regjeringens Medlemmer[2]), kunne stilles med Thingets Samtykke, hvilket, naar det forlanges af noget Medlem, bestemmes ved Afstemning uden foreforegaaende Forhandling. De indgives skriftligt til Formanden, før de meddeles Thinget, og naar dette samtykker i, at de stilles, meddeler Formanden dem til Vedkommende og opfører dem paa Dags-

---

[1]) Jfr. ved §§ 16—23 Grundlovens § 53.

[2]) Grundlovens § 62.

ordenen. Det reiste Spørgsmaal kan yderligere forfølges saavel af Spørgeren som af andre Medlemmer. Ingen Beslutning maa tages.

§ 28. Naar et Spørgsmaal, et Forslag eller Ændringsforslag er fremsat og udviklet, er ethvert Medlem berettiget til at forlange dets Afvisning. Thinget bestemmer da uden Forhandling, om det skal afvises. Der kan ogsaa under Forhandlingen fremsættes et med Grunde understøttet Forslag om Overgang til den næste Sag paa Dagsordenen, hvilket Forslag dog skriftligt maa være meddelt Formanden.

§ 29. Finder Formanden, at Forhandlingerne drages utilbørligt i Langdrag, da kan han foreslaae deres Afslutning, som afgjøres af Thinget uden Forhandling. Ligeledes kunne 12 Medlemmer forlange det sat under Afstemning, om Afslutning skal finde Sted. Disse Medlemmers Navne optages i Protokollen.

§ 30. Ethvert Medlem, der har forlangt og erholdt Ordet, taler staaende fra sin Plads og henvender stedse Talen til Formanden. Ingen maa enten tiltale eller ved Navn anføre et andet Medlem.

§ 31. Intet Foredrag maa skee ved Oplæsning af skrevne Udarbeidelser.

§ 32. Formanden bestemmer den Orden, i hvilken de, der have forlangt Ordet, skulle tale. Dette skeer i Reglen saaledes, at den Orden følges, hvori Ordet er begjært; dog at korte Berigtigelser og personlige Bemærkninger ikke dertil ere bundne, og at Foredrag for og imod et Forslag saavidt muligt bør afverle med hverandre.

§ 33. Ethvert Medlem er pligtigt at underkaste sig Formandens Kjendelse angaaende Overholdelsen af den fornødne Orden. Naar et Medlem i samme Møde er kaldet to Gange til Orden, kan Formanden foreslaae Thinget aldeles at nægte ham Ordet i dette Møde. Skulde almindeligere Uorden opstaae, paaligger det Formanden midlertidig at afbryde Mødet, eller, om nødvendigt, aldeles at hæve det.

§ 34. Bifalds- eller Mishags- Yttringer af Thingets Medlemmer ansees som stridende mod god Orden.

§ 35. Ingen Beslutning maa tages af Thinget, med mindre over Halvdelen af dets Medlemmer (34) er tilstede og tager Deel i Afstemningen (Grundl. § 61).

§ 36. Alle Spørgsmaal, undtagen de i §§ 26 og 44 omtalte, afgjøres ved et Stemmetal af over Halvdelen af de Stemmegivende; Formanden deeltager ikke i Afstemningerne. Ethvert Valg foretages paa den i § 2 foreskrevne Maade; dog er en Trediedeel af Stemmerne tilstrækkelig for at kunne vælges til Medlem af de Udvalg, der nedsættes af Thinget. Enhver Valgseddel, der indeholder et større eller mindre Antal Navne, end der skal stemmes paa, eller noget ikke tilstrækkeligt betegnende eller uvedkommende Navn, er ugyldig. Som et uvedkommende Navn ansees ikke Navnet paa en Minister, der er Medlem af Thinget. Optællingen af Stemmerne kan efter Formandens Beslutning og under det Tilsyn, han bestemmer, foretages udenfor Mødet. Blive Omvalg fornødne, foretages disse i samme eller i et paafølgende Møde.

§ 37. Naar 12 Medlemmer forinden Valget af et Udvalg skriftligt forlange det, skal dette foretages paa følgende Maade: De afgivne Stemmesedlers Antal deles med Antallet af de Medlemmer, som skulle vælges, og det derved fremkomne Forholdstal, med Bortkastelse af Brøken, lægges til Grund for Valget. Efterat Stemmesedlerne ere nedlagte og blandede i en Urne, fremtager Formanden dem derefter een for een og oplæser det første paa enhver af dem anførte Navn, hvilket nedskrives af Secretairerne. De Sedler, paa hvilke det samme Navn er anført øverst, lægges sammen, og saasnart et Navn er forekommet saa ofte, at de derpaa faldne Stemmer have naaet det udfundne Forholdstal, standses der med Oplæsningen. Naar en Eftertælling af Stemmesedlerne har godtgjort Rigtigheden af det nedskrevne Stemmetal, erklæres den Paagjældende for valgt. Derpaa fortsættes med Oplæsningen af de tilbagestaaende Stemmesedler saaledes, at, hvor paa nogen af disse den allerede Valgtes Navn findes som det første, udslettes dette, og det næste Navn betragtes da som først skrevet. Naar paany det fornævnte Forholdstal af Stemmer forekommer for Nogen, forholdes atter paa den nys beskrevne Maade, og naar dette Valg derved er blevet afgjort, fortsættes atter Oplæsningen med Iagttagelsen af den foran beskrevne Fremgangsmaade, saaledes at Navnene paa de allerede Valgte, hvor de ere først anførte, udslettes, indtil samtlige Stemmesedler ere gjennemgaaede, eller det hele Antal, der skal vælges, er valgt. Forsaavidt ikke endnu alle Valg herved ere opnaaede, foretages sædvanligt Omvalg paa de manglende, og til disse Valg udfordres over Halvdelen af de afgivne Stemmer.

Fremkommer Begjæringen om denne Valgmaade først i det Møde, da Valget skal foretages, udsættes dette til næste Møde, saafremt noget Medlem fordrer det.

§ 38. Maaden, hvorpaa Spørgsmaalene skulde fremsættes, bestemmes af Formanden. Dog kan efter 12 Medlemmers Forlangende Thinget selv fastsætte den, efterat et af de 12 Medlemmer og Formanden hver engang have udtalt sig.

§ 39. Afstemningen skeer ved at reise sig fra sin Plads eller blive siddende, og bør da altid bestaae af Prøve og Modprøve, hvorved Stemmerne tælles af Secretairerne. Skulde Formanden, efter at have modtaget Secretairernes Beretning, være i Tvivl om Afstemnings Udfald, eller viser der sig ved den sædvanlige Afstemning ikke et tilstrækkeligt Stemmetal, eller overstiger Forskjellen i Stemmetallet for og imod det, hvorom der

afstemmes, ikke 4, saa stemmes efter Navne-Opraab. Dette kan ogsaa inden Prøvens Begyndelse forlanges af 12 Medlemmer. Afstemning ved Kugler finder Sted, naar 20 Medlemmer forlange det. Navnene paa de Medlemmer, som forlange Navne-Opraab eller Kugle-Stemning, optages i Protokollen.

§ 40. Thingets Forhandlinger trykkes i en dertil bestemt Tidende, hvis Ordning overlades Formanden og Secretairerne.

§ 41. Thingets Møder ere offentlige. Dog kan Formanden eller 12 Medlemmer forlange, at alle Uvedkommende fjernes, hvorpaa Thinget afgjør, om Sagen skal forhandles i offentligt eller hemmeligt Møde (Grundl. § 65).

§ 42. Adgangen til de offentlige Møder ordnes af Formanden. Tilhørerne ere pligtige at holde sig aldeles rolige og tause. Hvis dette ei overholdes, kan Formanden lade dem, der forstyrrer Roligheden, fjerne, og i fornødent Fald lade Tilhørerpladsen rømme.

§ 43. Naar et Medlem er forhindret fra at møde i Thinget i mere end 3 paa hinanden følgende Møder, anmelder han sit Forfald for Formanden.

§ 44. I paatrængende Tilfælde kan der paa Forslag af Formanden eller af 12 Medlemmer afviges fra foranstaaende Forskrifter, forsaavidt de ikke ere grundede paa Grundlovsbestemmelser, naar tre Fjerdedele af de stemmegivende Medlemmer derom ere enige.

Tillæg til Landsthingets Forretningsorden.[1]).

Tillæg.

Lov om Islands forfatningsmæssige Stilling i Riget. Amalienborg den 2den Januar 1871.

Vi Christian den Niende, af Guds Naade Konge til Danmark, de Venders og Gothers, Hertug til Slesvig, Holsten, Stormarn, Ditmarsken, Lauenborg og Oldenborg, Gjøre vitterligt: Rigsdagen har vedtaget og Vi ved Vort Samtykke stadfæstet følgende Lov:

§ 1. Island er en uadskillelig Del af den danske Stat med særlige Landsrettigheder.

§ 2. Saalænge Island ikke er repræsenteret i Rigsdagen, udøver det ingen Andel i Lovgivningen med Hensyn til Rigets almindelige Anliggender, hvorimod der heller ikke saalænge vil blive stillet noget Krav til Island om Bidrag til Rigets almindelige Fornødenheder.

Spørgsmaalet om Islands Repræsentation i Rigsdagen kan kun afgjøres ved en baade af Rigets almindelige og Islands særlige Lovgivningsmyndighed vedtagen Lov.

§ 3. Islands særlige Anliggender ere:
1. Den borgerlige Ret, Strafferetten og den hertil hørende Retspleie, dog at en Omordning af Høiesterets Stilling som øverste Instans i islandske Retssager ikke kan ske uden Medvirkning af Rigets almindelige Lovgivningsmagt;
2. Politivæsen;
3. Kirke- og Undervisningsvæsen;
4. Læge- og Sundhedsvæsen;
5. Kommunal- og Fattigvæsen;
6. Veivæsen samt det stedlige Postvæsen;
7. Landvæsen, Fiskeri, Handel, Søfart og andet Næringsbrug;
8. det direkte og indirekte Skattevæsen;
9. de offentlige Eiendomme, Stiftelser og Fonds.

§ 4. Alle Udgifter ved Althinget og den stedlige Styrelse af de i foregaaende Paragraf nævnte Anliggender, derunder indbefattet de Pensioner, som for Tiden udredes til eller fremtidig tilstaas afgaaede islandske Embedsmænd eller deres Efterladte, betragtes som Islands særlige Udgifter.

§ 5. Til Bestridelsen af Islands særlige Udgifter yder Statskassen et aarligt Bidrag af 30,000 Rd. samt i 10 Aar et overordentligt Tilskud af 20,000 Rd., der i de paafølgende 20 Aar nedsættes med 1,000 Rd. aarlig, saa at det efter Udløbet af 30 Aar aldeles bortfalder.

Foruden Udbyttet af Islands offentlige Eiendomme og Fonds samt Beløbet af de direkte og indirekte Skatter, som nu oppebæres eller fremtidig maatte indføres paa Island, skal til Islands særlige Indtægter henregnes de Tilbagebetalinger, Renter og Afdrag af Laan eller desl., som paahvile islandske Kommuner, Stiftelser, Beneficier eller Skattepligtige til Fordel for Statskassen.

Dermed er alt hidtidigt Mellemværende mellem Statskassen og Island endelig afgjort.

§ 6. Udgifterne ved den øverste Ledelse af de islandske Anliggender i Kjøbenhavn saavelsom ved Postforbindelsen mellem Danmark og Island afholdes af Statskassen.

Paabyrdes der den nævnte Postfart nogen Afgift til Islands særlige Kasse, sker der et tilsvarende Afdrag i det i § 5 fastsatte aarlige Bidrag til Island.

---

[1]) Udelades som enslydende med §§ 44—49 i Tillæg til Folkethingets Forretningsorden.

§ 7. Denne Lov træder i Kraft den 1ste April 1871. Fra samme Tid ophører den Virksomhed, som Rigsdagen hidtil har udøvet med Hensyn til Ordningen af Islands særlige Indtægter og Udgifter.

Hvorefter alle Vedkommende sig have at rette.

Givet paa Amalienborg, den 2den Januar 1871.

Under Vor Kongelige Haand og Segl.

Christian R.

(L. S.)

Fr. Krieger.

Forfatningslov for Islands særlige Anliggender. Amalienborg, den 5te Januar 1874.

Vi Christian den Niende, af Guds Naade Konge til Danmark, de Venders og Gothers, Hertug til Slesvig, Holsten, Stormarn, Ditmarsken, Lauenborg og Oldenborg,

Gjøre vitterligt: Efterat der gjentagne Gange havde været forelagt det islandske Althing Forslag til Ordningen af de islandske Forfatningsforhold, uden at det var lykkedes at tilveiebringe Thingets Tilslutning til samme, har det i forrige Aar afholdte Althing dels i et indgivet allerunderdanigst Andragende dels i en sig dertil sluttende allerunderdanigst Adresse udtalt Ønske om, at Vi maatte ville skjænke Island en konstitutionel Forfatning for dets særlige Anliggender, navnlig saaledes, at der kunde træde i Kraft i indeværende, for Island mindeværdige Aar.

Idet Vi have fundet Os foranlediget til at imødekomme den saaledes fra Vort kjære og tro Althing indkomne Begjæring, have Vi allerhøist besluttet paa Grundlag af de tidligere Althinget forelagte Forfatningslovforslag og væsentlig med Hensyn til de fra Thingets Side i fornævnte Andragende fremhævede Indstillingspunkter at give følgende

Forfatningslov for Islands særlige Anliggender.

I.

§ 1. I alle Anliggender, der i Henhold til Lov om Islands forfatningsmæssige Stilling i Riget af 2den Januar 1871 § 3 ere særlige for Island, har Landet sin egen Lovgivning og Forvaltning, saaledes at den lovgivende Magt er hos Kongen og Althinget i Forening, den udøvende Magt hos Kongen og den dømmende Magt hos Domstolene.

I Medfør af den nævnte Lovs § 2 udøver Island derimod, saalænge det ikke er repræsenteret i Rigsdagen, ingen Andel i Lovgivningsmagten med Hensyn til Rigets almindelige Anliggender, medens der paa den anden Side ei heller saa længe af Island vil blive krævet noget Bidrag til Rigets almindelige Fornødenheder.

§ 2. Kongen har med de i denne Forfatningslov fastsatte Indskrænkninger den høieste Myndighed over alle Islands særlige Anliggender og udøver den gjennem Ministeren for Island.

Den øverste stedlige Myndighed i Island overdrages under Ministerens Ansvar til en af Kongen udnævnt Landshøvding, der skal have Bopæl i Landet selv. Landshøvdingens Forretningsomraade fastsættes af Kongen.[1])

§ 3. Ministeren er ansvarlig for Forfatningslovens Overholdelse. Althinget gjør for sit Vedkommende Ansvar gjældende imod Ministeren efter de Regler, som nærmere ville blive at fastsætte ved Lov.[2])

Finder Althinget Grund til at anke over den Maade, hvorpaa Landshøvdingen udøver den ham overdragne Myndighed, fastsætter Kongen, efter derom af Thinget i hvert enkelt Tilfælde indgivet Andragende, om og hvorledes Ansvar bliver at gjøre gjældende imod ham.

§ 4. Kongen besætter alle Embeder i samme Omfang som hidtil. Forandringer heri kunne ske ved Lov. Ingen kan beskikkes til Embedsmand i Island, medmindre han har den almindelige Indfødsret[3]) og derhos har godtgjort at have opfyldt de gjældende Bestemmelser om Kjendskab til Landets Sprog. Enhver Embedsmand aflægger Ed paa Forfatningsloven.

Kongen kan afskedige de af ham ansatte Embedsmænd. Deres Pension fastsættes i Overensstemmelse med Pensionsloven.[4])

Kongen kan forflytte Embedsmænd, dog saaledes at de ikke derved tabe i Embedsindtægter, og at der gives dem Valget imellem saadan Forflyttelse og Afsked med Pension efter de almindelige Regler.

Undtagelser kunne for visse Klasser af Embedsmænd, foruden den i § 44 nævnte, bestemmes ved Lov.

§ 5. Kongen sammenkalder et ordentligt Althing hvert andet Aar. Uden Kongens Samtykke

---

[1]) Dette er sket ved Bekjendtgjørelse angaaende Forretningsomraadet for Landshøvdingen over Island, af 22de Februar 1875.

[2]) Saadan Lov er ikke hidtil udkommen. Jfr. iøvrigt Midlertidige Bestemmelser 2.

[3]) Se Noten til Grundlovens § 17.

[4]) Pensionslov af 5te Januar 1851 er ved Anordning 31te Mai 1855 uforandret udvidet til Island.

kan Thinget ikke forblive længere sammen end 6 Uger. Forandringer heri kunne ske ved Lov.

§ 6. Kongen kan indkalde Althinget til overordentlige Sammenkomster, hvis Varighed beror paa hans Bestemmelse.

§ 7. Kongen kan udsætte det ordentlige Althings Møder paa bestemt Tid, dog uden Thingets Samtykke ikke længere end paa 4 Uger og ikke oftere end een Gang i Aaret.

§ 8. Kongen kan opløse Althinget, og blive i dette Tilfælde nye Valg at udskrive inden 2 Maaneders Forløb efter Opløsningen og Althinget at sammenkalde i det paa Opløsningen nærmest følgende Aar.

§ 9. Kongen kan for Althinget lade fremsætte Forslag til Love og Beslutninger.

§ 10. Kongens Samtykke udfordres til at give en Althingsbeslutning Lovskraft. Kongen drager Omsorg for Lovens Bekjendtgjørelse[1]) og Fuldbyrdelse. Har Kongen ikke stadfæstet et af Althinget vedtaget Lovforslag inden næste ordentlige Althings Samling, er det bortfalden.

§ 11. I særdeles paatrængende Tilfælde kan Kongen, naar Althinget ikke er samlet, udstede foreløbige Love, der dog ikke maa stride mod Forfatningsloven og altid bør forelægges det følgende Althing.

§ 12. Kongen benaader og giver Amnesti.

§ 13. Kongen meddeler dels umiddelbart dels gjennem vedkommende Regjeringsmyndigheder saadanne Bevillinger og Undtagelser fra Lovene, som ifølge de hidtil gjældende Regler have været i Brug.

II.

§ 14. Paa Althinget have Sæde 30 folkekaarne og 6 af Kongen udnævnte Medlemmer. Antallet af de folkekaarne Althingsmænd kan forandres ved Lov. Saavel Folkevalgene som de kongelige Udnævnelser gjælde ordentligvis for en Periode af 6 Aar, for de kongelige Udnævnelsers Vedkommende uden Hensyn til indtrædende Opløsninger. Dør eller udtræder Nogen af de Valgte eller Udnævnte i Løbet af Valgperioden, sker Valget eller Udnævnelsen dog kun for den tilbagestaaende Tid af denne.

§ 15. Althinget bestaar af tvende Afdelinger, øverste og nederste Afdeling. I den øverste Afdeling have 12, i den nederste Afdeling 24 Medlemmer Sæde. Disse Tal kunne dog forandres ved Lov.

§ 16. De kongevalgte Althingsmænd tage alle Sæde i øverste Afdeling. Dennes øvrige Medlemmer vælges for hele Valgperioden af Althinget i dets Helhed, første Gang det samles, efterat nye Valg ere foretagne, ved frit Valg iblandt de folkekaarne Althingsmænd. Bliver i Valgperiodens Løb nogen af de med folkekaarne Althingsmænd besatte Pladser i Thingets øverste Afdeling ledig, træde, efterat der er foretaget Valg af en ny Althingsmand, begge Thingets Afdelinger sammen for ved Valg blandt deres folkekaarne Medlemmer at besætte den ledige Plads for den tilbagestaaende Del af Valgperioden.

§ 17. Valgret til Althinget have:

a) alle de Bønder, der ere Jordbrugere og svare kommunal og anden offentlig Ydelse, dog at de, som ifølge en særlig Bestemmelse maatte være fritagne for en eller anden Ydelse til det Offentlige, ikke derfor tabe deres Valgret;
b) Kjøbstadborgere, naar de til Kommunen erlægge et Bidrag af i det mindste 8 Kroner (4 Rd.) aarlig;
c) Tomthusmænd, naar de til Kommunen erlægge et Bidrag af i det Mindste 12 Kroner (6 Rd.) aarlig;
d) Embedsmænd, hvad enten de have kongelig Bestalling eller ere udnævnte af den Myndighed, hvem Kongen har overdraget saadan Ret;
e) de, der uden at være Embedsmænd have underkastet sig enten en akademisk Prøve eller Afgangsexamen ved Pastoralseminariet i Reykjavik eller anden lignende offentlig Prøve, som er eller maatte blive anordnet, saafremt de ikke staa i personligt Tjenesteforhold.

Derhos skal Vedkommende for at kunne udøve Valgret paa den Tid, Valget foregaar, have opnaaet 25 Aars Alderen, have et uplettet Rygte,[2]) have havt fast Ophold i Valgkredsen i 1 Aar, have Raadighed over sit Bo og ikke nyde Understøttelse af det almindelige Fattigvæsen eller have modtaget nogen saadan Hjælp, medmindre den enten er tilbagebetalt eller eftergiven.

§ 18. Valgbar til Althinget er Enhver, som efter det Anførte har Valgret, forsaavidt

1) han ikke staar i noget undersaatligt eller andet Tjenesteforhold til en fremmed Stat,

---

[1]) Lov om Bekjendtgjørelse af Love og Anordninger af 24de August 1877 bestemmer i § 1: „Den Offentliggjørelse saavel af Lovene som af de kongelige og ministerielle Anordninger, som finder Sted gjennem Regjeringstidenden for Island, er den for alle bindende Bekjendtgjørelsesform. For saa vidt paagjældende Lov eller Anordning ikke indeholder særlig Bestemmelse om, naar samme træder i Kraft, sker dette 12 Uger efter den Dag, da det Nummer af Regjeringstidenden er udgaaet, hvori det bekjendtgjøres, at Loven eller Anordningen er udkommen. Hvert Nummer skal betegne den Dag, da det udgives."

[2]) Valglov af 14de September 1877 bestemmer i § 2: „Som uberygtet Mand kan Ingen anses, der ved Dom er funden skyldig i en i den offentlige Mening vanærende Handling, med mindre han har faaet Æresopreisning efter Forordning 12te Marts 1870." Den nævnte Forordning er væsentlig enslydende med Lov 3die April 1868.

2) han idetmindste i de sidst forløbne 5 Aar har havt Ophold i de til den danske Stat henhørende europæiske Lande, og
3) paa den Tid, Valget foregaar, har opnaaet en Alder af 30 Aar.

Dog kan den vælges, som har sit Hjem udenfor Valgkredsen eller i denne har opholdt sig en kortere Tid end 1 Aar.

De nærmere Regler om Valgene fastsættes i Valgloven.[1])

III.

§ 19. Det ordentlige Althing sammentræder den første Søgnedag i Juli Maaned hvert andet Aar, dersom Kongen ikke har bestemt en anden Mødedag i samme Aar.

§ 20. Althingets Forsamlingssted er ordentligvis Reykjavik. Under ordentlige Forhold kan Kongen bestemme, at Althinget skal samles et andet Sted paa Island.

§ 21. Hver af Althingets Afdelinger er berettiget til at foreslaa og for sit Vedkommende vedtage Love; ligeledes kan hver af Althingets Afdelinger indgive Adresser til Kongen.

§ 22. Hver af Althingets Afdelinger kan nedsætte Udvalg af sine Medlemmer til, medens Thinget er samlet, at undersøge almenvigtige Gjenstande. Der kan af Afdelingen tildeles saadanne Udvalg Ret til saavel af offentlige Myndigheder som af private Borgere at fordre mundtlige eller skriftlige Oplysninger.

§ 23. Ingen Skat kan paalægges, forandres eller ophæves uden ved Lov; ei heller kan noget Island forpligtende Laan optages eller nogen Landet tilhørende Jordeiendom sælges eller paa anden Maade afhændes uden ifølge Lov.

§ 24. Ingen Udgift maa afholdes uden Hjemmel i Finants- eller Tillægsbevillings-Lov.

§ 25. Paa hvert ordentligt Althing, saasnart det er samlet, forelægges Forslag til Finantslov for Island for den følgende toaarige Finantsperiode. Under Indtægterne indbefattes det Tilskud, saavel det ordentlige som det overordentlige, der i Medfør af Lov om Islands forfatningsmæssige Stilling i Riget af 2den Januar 1871 § 5, jfr. § 6, ydes af den almindelige Statskasse til Bestridelsen af Islands særlige Udgifter, saaledes dog at der af dette Tilskud forlods afholdes Udgifterne til Islands øverste stedlige Bestyrelse og Regjeringens Repræsentation paa Althinget, saaledes som samme bestemmes af Kongen.

Udgifter, der ere fastsatte ved tidligere givne Love, Anordninger, kongelige Resolutioner eller andre gyldige Bestemmelser, blive, indtil Forandring sker ad Lovgivningsveien, i Forslaget til Finantsloven saavel som i denne at opføre med de engang fastsatte Beløb, forsaavidt der ikke for den enkelte Finantsperiode særlig begjæres eller bevilges Tillæg.

Finantslovforslaget saavel som Forslag til Tillægsbevillingslove blive altid først at forelægge for Althingets nederste Afdeling.

§ 26. Hver af Althingets Afdelinger udnævner en lønnet Revisor. Disse Revisorer gjennemgaa de aarlig affattede Regnskaber over Landets Indtægter og Udgifter og paase, at samtlige Landets Indtægter deri ere opførte, og at ingen Udgift har fundet Sted uden Hjemmel. De kunne fordre sig alle fornødne Oplysninger og Aktstykker meddelte. For hver toaarig Finantsperiode samles dernæst de tvende Aarsregnskaber i eet Regnskab, som forelægges Althinget, ledsaget af Revisorernes Bemærkninger, hvorefter det bliver at godkjende ved Lov.

§ 27. Intet Lovforslag kan endelig vedtages, forinden det har været tre Gange behandlet af hver af Althingets Afdelinger.

§ 28. Naar et Lovforslag er vedtaget af den ene af Althingets Afdelinger, bliver det i den Form, hvori det er vedtaget, at forelægge den anden. Hvis det der forandres, gaar det tilbage til den første. Foretages her atter Forandringer, gaar Forslaget paany til den anden Afdeling. Opnaas da ei heller Enighed, sammentræde begge Afdelinger i et samlet Thing, hvorpaa dette efter een Behandling afgjør Sagen. Til en gyldig Afgjørelse i det saaledes forenede Althing udfordres, at to Trediedele af hver Afdelings Medlemmer ere tilstede og deltage i Afstemningen; de enkelte

[1]) Lov om Valgene til Althinget, af 14de September 1877, hviler paa de samme Grundsætninger som Forskrifterne om Folkethingsvalgene i Valglov af 12te Juli 1867. Af de for den islandske Valglov særlige Bestemmelser fremhæves: Ethvert af Landets Sysler udgjør en Valgkreds med Undtagelse af Skaptafells og Thingo Sysler, der udgjøre to Valgkredse. Kjøbstaden Reykjavik med den Omegn, der hører under Byens Jurisdiktion, udgjør en Valgkreds. — Antallet af de folkevalgte Althingsmænd er saaledes fordelt, at af Øens 21 Valgkredse ni vælge to, Resten en (§ 18). — Valgbestyrelsen bestaar for Reykjavik af Byraadets Formand som Bestyrelsens Formand og to af Byraadet udvalgte Medlemmer, et af dets egen Midte, et blandt Byens Vælgere, og for de øvrige Kredse af Sysselmanden som Formand og tvende af Sysselforstanderskabet valgte Medlemmer, et af dets egen Midte, et blandt Vælgerne (§ 19). — Ved Valgene skrides strax til navnlig, personlig Afstemning uden foregaaende Kaaring (§§ 32, 33). — Valgene ville i Reglen være at afholde i Løbet af September Maaned i det Aar, der gaar forud for det, hvori Althinget skal sammentræde (§ 25). — Althingets Medlemmer erholde, foruden Reiseomkostninger, en Godtgjørelse af 6 Kroner daglig, saa vel for den Tid, de behøve til Reisen til og fra Althinget som for den Tid, de opholde sig ved Althinget (§ 37).

Punkter afgjøres med simpel Stemmeflerhed, hvorimod der til Vedtagelsen af et Lovforslag i dets Helhed, med Undtagelse af Finants- og Tillægsbevillings-Lovforslag, udfordres mindst to Trediedele af de afgivne Stemmer.

§ 29. Althinget afgjør selv Gyldigheden af sine Medlemmers Valg.

§ 30. Ethvert nyt Medlem aflægger Ed paa Forfatningsloven, naar Gyldigheden af hans Valg er anerkjendt.

§ 31. Althingsmændene ere ene bundne ved deres Overbevisning og ikke ved nogen Forskrift af deres Vælgere.

Embedsmænd, der vælges til Althingsmænd, behøve ikke Regjeringens Tilladelse til at modtage Valget, men ere pligtige til, uden Udgift for Landets Kasse, at drage Omforg for Varetagelsen af deres Embedsforretninger paa en saadan Maade, som Regjeringen finder tilfredsstillende.

§ 32. Saalænge Althinget er samlet, kan ingen Althingsmand uden Samtykke af den Afdeling, til hvilken han hører, hæftes for Gjæld, ei heller fængsles eller tiltales, medmindre han er greben paa fersk Gjerning.

For sine Yttringer paa Thinget kan intet af dets Medlemmer uden vedkommende Afdelings Samtykke drages til Ansvar udenfor samme.

§ 33.[1]) Kommer den gyldig Valgte i et af de Tilfælde, der udelukke fra Valgbarhed, mister han den af Valget flydende Ret.

§ 34. Landshøvdingen har i Embeds Medfør Adgang til Althinget og er berettiget til under Forhandlingerne at forlange Ordet, saa ofte han vil, under Iagttagelse af Forretningsordenens Bestemmelser.

Ved Siden af Landshøvdingen kan ogsaa en Anden af Regjeringen bemyndiges til at være tilstede i Thinget og meddele samme de Oplysninger, der maatte anses fornødne. I Landshøvdingens Forfald kan en Anden bemyndiges til at forhandle med Thinget.

Stemmeret udøver Landshøvdingen eller den, der træder i hans Sted, kun, naar de tillige ere Althingsmænd.

§ 35. Hver af Thingets Afdelinger for sig saavel som det forenede Althing vælger selv sin Formand og sin Næstformand.

§ 36. Ingen af Thingets Afdelinger kan tage nogen Beslutning, naar ikke i det Mindste to Tredjedele af dens Medlemmer ere tilstede og deltage i Afstemningen.

§ 37. Enhver Althingsmand kan i den Afdeling, hvori han har Sæde, med dennes Samtykke bringe ethvert offentligt Anliggende paa Bane og derom æske Forklaring.

§ 38. Intet Andragende maa overgives nogen af Thingets Afdelinger uden gjennem et af vedkommende Afdelings Medlemmer.

§ 39. Finder Afdelingen ikke Anledning til om et Andragende at fatte Beslutning, kan den henvise det til Landshøvdingen eller Ministeren.

§ 40. Begge Afdelingers og det forenede Althings Møder ere offentlige. Dog kan vedkommende Formand eller det i Forretningsordenen bestemte Antal Medlemmer forlange, at alle Uvedkommende fjernes, hvorpaa den paagjældende Forsamling afgjør, om Sagen skal forhandles i et offentligt eller hemmeligt Møde.

§ 41. Forretningsordenen for det forenede Althing og dets tvende Afdelinger fastsættes ved Lov.[2])

IV.

§ 42.[3]) Den dømmende Magts Udøvelse kan kun ordnes ved Lov.

§ 43.[4]) Domstolene ere berettigede til at paakjende ethvert Spørgsmaal om Øvrighedsmyndighedens Grændser. Den, der vil reise et saadant Spørgsmaal, kan dog ikke ved at bringe Sagen for Domstolene unddrage sig Forpligtelsen til foreløbig at efterkomme Øvrighedens Befaling.

§ 44. Dommerne have i deres Kald alene at rette sig efter Loven. De Dommere, som ikke tillige have administrative Forretninger, kunne ikke afsættes uden ved Dom, ei heller forflyttes mod deres Ønske udenfor de Tilfælde, hvor en Omordning af Domstolene finder Sted. Dog kan den Dommer, der har fyldt sit 65de Aar, afskediges, men uden Tab af Indtægter.

V.

§ 45. Den evangelisk-lutherske Kirke er den islandske Folkekirke og understøttes og beskyttes som saadan af det Offentlige.

§ 46.[5]) Borgerne have Ret til at forene sig i Samfund for at dyrke Gud paa den Maade, der stemmer med deres Overbevisning, dog at Intet læres eller foretages, der strider mod Sædeligheden eller den offentlige Orden.

---

[1]) Enslydende med Grundlovens § 58, 1ste Stykke.
[2]) Dette er sket ved Lov om Forretningsorden for det islandske Althing af 7de April 1876.
[3]) Enslydende med Grundlovens § 70.
[4]) Væsentlig enslydende med Grundlovens § 72.
[5]) Enslydende med Grundlovens § 76.

§ 47[1]). Ingen kan paa Grund af sin Trosbekjendelse berøves Adgang til den fulde Nydelse af borgerlige og politiske Rettigheder eller unddrage sig Opfyldelsen af nogen almindelig Borgerpligt.

VI.

§ 48[2]). Enhver, der anholdes, skal snarest mulig stilles for en Dommer. Hvis den Anholdte ikke strax kan sættes paa fri Fod, skal Dommeren ved en af Grunde ledsaget Kjendelse, der afgives snarest mulig og senest inden 3 Dage, efterat den Anholdte er fremstillet for Dommeren, afgjøre, om han skal fængsles, og, hvis han kan løslades mod Sikkerhed, bestemme dennes Art eller Størrelse.

Den Kjendelse, som Dommeren afsiger, kan af Vedkommende strax særskilt indankes for høiere Ret.

Ingen kan underkastes Varetægtsfængsel for en Forseelse, som kun kan medføre Straf af Pengebod eller simpelt Fængsel.

§ 49[3]). Boligen er ukrænkelig. Husundersøgelse, Beslaglæggelse og Undersøgelse af Breve og andre Papirer maa, hvor ingen Lov hjemler en særegen Undtagelse, alene ske efter en Retskjendelse.

§ 50[4]). Eiendomsretten er ukrænkelig. Ingen kan tilpligtes at afstaa sin Eiendom, uden hvor det almene Vel kræver det. Det kan kun ske ifølge Lov og mod fuldstændig Erstatning.

§ 51[5]). Alle Indskrænkninger i den frie og lige Adgang til Erhverv, som ikke ere begrundede i det almene Vel, skulle hæves ved Lov.

§ 52[6]). Den, der ikke selv kan ernære sig og Sine, og hvis Forsørgelse ikke paahviler nogen Anden, er berettiget til at erholde Hjælp af det Offentlige, men er da ogsaa underkastet de Forpligtelser, som Lovene herom paabyde.

§ 53. Dersom Forældre ikke have Evne til selv at undervise deres Børn, eller dersom Børnene ere forældreløse og fattige, paahviler der det Offentlige Forpligtelse til at sørge for deres Undervisning og Opdragelse[7]).

§ 54. Enhver er berettiget til ved Trykken at offentliggjøre sine Tanker, dog under Ansvar for Domstolene[8]). Censur og andre forebyggende Forholdsregler kunne ingensinde indføres.

§ 55[9]). Borgerne have Ret til uden foregaaende dertil erhvervet Tilladelse at indgaa Foreninger i ethvert lovligt Øiemed. Ingen Forening kan ophæves ved en Regjeringsforanstaltning. Dog kunne Foreninger foreløbig forbydes, men der skal da strax anlægges Sag mod Foreningen til dens Ophævelse.

§ 56[10]). Borgerne have Ret til at samle sig ubevæbnede. Offentlige Forsamlinger har Politiet Ret til at overvære. Forsamlinger under aaben Himmel kunne forbydes, naar der af dem kan befrygtes Fare for den offentlige Fred.

§ 57. Enhver vaabenfør Mand er forpligtet til med sin Person at bidrage til Landets Forsvar efter de nærmere Bestemmelser, som herom maatte blive fastsatte ved Lov.

§ 58. Kommunernes Ret til under Regjeringens Tilsyn selvstændig at styre deres Anliggender ordnes ved Lov[11]).

§ 59. Skattevæsenet ordnes ved Lov.

§ 60[12]). Enhver i Lovgivningen til Adel, Titel eller Rang knyttet Forret er afskaffet.

VII.

§ 61. Forslag til Forandring i eller Tillæg til nærværende Forfatningslov kunne fremsættes saavel paa ordentligt som paa overordentlige Althing. Vedtages Forslaget til Forandring i Forfatningsloven af begge Thingets Afdelinger, bliver Althinget strax at opløse og nye almindelige Valg at foranstalte. Hvis det nye Althing vedtager Beslutningen uforandret og denne erholder Kongens Stadfæstelse, har den Gyldighed som Forfatningslov.

§ 62. Denne Forfatningslov træder i Kraft den 1ste August 1874 med de af de vedføiede midlertidige Bestemmelser følgende nærmere Overgangsregler.

Midlertidige Bestemmelser.

1. Indtil anderledes ved Lov bestemmes, bliver Valgloven af 6te Januar 1857, jfr. Forordning af 8de Marts 1843, med de af denne Lovs §§ 14, 17 og 18

---

[1]) Enslydende med Grundlovens § 79.
[2]) Enslydende med Grundlovens § 80.
[3]) Enslydende med Grundlovens § 81.
[4]) Enslydende med Grundlovens § 82.
[5]) Enslydende med Grundlovens § 83.
[6]) Væsentlig enslydende med Grundlovens § 84. — Hovedbestemmelserne om Fattigvæsenets Indretning og Bestyrelse paa Island indeholdes i Reglement af 8de Januar 1834.
[7]) Hovedbestemmelserne herom indeholdes i Reskript angaaende Forældres og Præstens Pligter i Henseende til Ungdommens Undervisning, af 2den Juli 1770, samt Forordning om Oprettelsen af en Børneskole i Reykjavik af 12te December 1860.
[8]) Presselov af 3die Januar 1851 er ved Forordning 9de Mai 1855 med nogle uvæsentlige Ændringer udvidet til Island.
[9]) Enslydende med Grundlovens § 87.
[10]) Enslydende med Grundlovens § 88.
[11]) Hovedbestemmelserne om Islands kommunale Styrelse indeholdes i Forordning om Bestyrelsen af Reykjaviks kommunale Anliggender af 20de April 1872, og Forordning om de islandske Landkommuners Styrelse af 4de Mai s. A.
[12]) Enslydende med Grundlovens § 92.

følgende Undtagelser fremdeles gjældende for Valget til Althinget.

Det i førstnævnte Paragraf fastsatte Antal af folkevalgte Althingsmænd fordeles, indtil anderledes ved Lov bestemmes, saaledes, at efternævnte Sysler, nemlig 1) Gullbringe og Kjos, 2) Arnæs, 3) Rangarvalla, 4) Skaptafells, 5) Isafjords med Isafjord Kjøbstad, 6) Hunavatns, 7) Skagafjords, 8) Ofjords med Akureyri Kjøbstad, 9) Thingø, 10) Nordurmula og 11) Sudurmula Sysler, vælge hver 2 Althingsmænd, medens Landets øvrige Sysler og Kjøbstaden Reykjavik vælge hver 1 Althingsmand.

2. Indtil den i § 3 omtalte Lov udkommer, blive de af Althinget imod Ministeren for Island for Krænkelse af Forfatningsloven reiste Sager at paakjende af Rigets Høiesteret efter de for samme gjældende Procesregler.

3. Indtil Forretningsordenen for det forenede Althing og dets tvende Afdelinger ved Lov er bestemt, forbeholdes det Kongen at fastsætte den foreløbige Forretningsorden.

4. Kongen træffer de Foranstaltninger, der ere nødvendige, for at Forfatningsloven kan træde i fuld Virksombed i Løbet af Aaret 1875. Overslag over Islands Indtægter og Udgifter for Aaret 1875 fastsættes af Kongen i Overensstemmelse med de hidtil fulgte Regler.

Givet paa Amalienborg, den 5te Januar 1874.

Under vor kongelige Haand og Segl.

Christian R.

(L. S.)

C. S. Klein.

Coloniallov for de dansk-vestindiske Øer. Christiansborg Slot den 27de November 1863.

Vi Christian den Niende, af Guds Naade Konge til Danmark, de Venders og Gothers, Hertug til Slesvig, Holsteen, Stormarn, Ditmarsken, Lauenborg og Oldenborg,

Gjøre vitterligt: Rigsraadet har vedtaget og Vi ved Vort Samtykke stadfæstet følgende Lov:

I.

§ 1. Den lovgivende Myndighed for de dansk-vestindiske Øer er i alle Anliggender, der udelukkende vedrøre Forhold indenfor Øernes Grændser, derunder indbefattet deres Havne og Søterritorium, hos Kongerigets Lovgivningsmagt. Med de i nærværende Lovs § 57 og § 85 indeholdte Undtagelser, og forsaavidt der ikke maatte findes Anledning til paa sædvanlig Maade at udgive en Lov, udøves den lovgivende Myndighed af Kongen og vedkommende Colonialraad i Forening igjennem Anordninger. Findes der Anledning til at udgive en Lov, skal Forslag til denne, naar ikke særegne Grunde nødvendiggjøre en Undtagelse, forelægges vedkommende Colonialraad til Betænkning.

Alle de udgivne Anordninger blive at fremlægge paa Rigsdagen i dennes nærmest paafølgende Samling.

§ 2. I de øvrige Colonierne vedrørende Anliggender vil der, forinden nogen Lov, indeholdende Bestemmelser, der særligen vedkomme de vestindiske Øer, udgives, være at give vedkommende Colonialraad Leilighed til at udtale sig, naar ikke særegne Grunde nødvendiggjøre en Undtagelse.

§ 3. De af vedkommende Colonialraad vedtagne og ved Kongens Samtykke stadfæstede Anordninger bekjendtgjøres af Gouverneuren.

I særdeles paatrængende Tilfælde kan Gouverneuren foreløbigen stadfæste de af vedkommende Colonialraad vedtagne Anordninger, og derved sætte dem i Kraft, indtil Kongens Beslutning kan modtages.

§ 4. Under overordentlige Omstændigheder kan Gouverneuren udstede foreløbige Love og Anordninger. De skulle stedse forelægges det vedkommende Colonialraad i dettes næste Møde, og forsaavidt Sagen kræver Afgjørelse ved Lov, tillige vedkommende Forsamling i Moderlandet i dennes første eller, hvis Sagen ikke saa tidlig har kunnet behandles i Colonialraadet, i dens anden ordentlige Samling efter Lovens Udstedelse.

§ 5. Regjeringsmyndigheden udøves paa de dansk-vestindiske Øer, under vedkommende ansvarlige Ministers overordnede Ledelse, af Gouverneuren i Overeensstemmelse med de Instruxer, som Kongen giver.

§ 6. Den dømmende Magt er hos Domstolene. Kongerigets Høiesteret er øverste Domstol for Øerne.

Domstolene ere berettigede til at paakjende ethvert Spørgsmaal om Øvrighedsmyndighedens Grændser. Dog kan den, der vil reise saadant Spørgsmaal, ikke ved at bringe Sagen for Domstolene unddrage sig fra foreløbigen at efterkomme Øvrighedens Befaling.[1])

II.

§ 7. Kongen kan, deels umiddelbart, deels igjennem vedkommende Regjeringsmyndigheder, meddele saadanne Bevillinger og Undtagelser fra Lovene, som enten efter de nugjældende Regler ere i Brug,

---

[1]) Paragrafens 2det Stykke er enslydende med Grundlovens § 72.

eller hvortil Bemyndigelse fremtidigen ved Lov eller Anordning maatte indrømmes.

§ 8. Kongen kan benaade og give Amnesti.

Den Gouverneuren nu tilkommende Myndighed til at formilde visse Straffedomme kan udvides eller forandres ved Anordning.

§ 9. Kongen besætter alle Embeder i samme Omfang som hidtil. Forandringer heri kunne skee ved Anordning, saaledes at Besættelsen af visse Embeder under Administrationen overlades til Gouverneuren. Ingen kan beskikkes til Embedsmand, som ikke har Indfødsret.[1])

Kongen kan med den i § 69 nævnte Undtagelse afskedige de af ham ansatte Embedsmænd. Disses Pension bestemmes ved Coloniernes Pensionslov eller Anordning.[2]) Den Embedsmand, der forflyttes mod sin Villie, har Ret til at forlange Afsked med Pension efter de almindelige Regler.

§ 10. De dansk-vestindiske Øer udgjøre tvende Overøvrighedskredse, nemlig:

Øen St. Croix med underliggende Øer,

Øen St. Thomas med St. Jan og underliggende Øer.

Gouverneuren er tillige Overøvrighed i den Kreds, hvor han har sit Sæde. Overøvrigheden i den anden Kreds, Præsidenten, er tillige Vicegouverneur, forsaavidt ingen Anden er beskikket.

§ 11. Gouverneuren har at paasee, at Lovene overholdes, og at samtlige Embeds- og Bestillingsmænd opfylde deres Pligter, og er berettiget til, saa ofte dertil findes Anledning, at lade sig forelægge disses Embedsbøger.

Gouverneuren kan suspendere de af Kongen ansatte Embedsmænd. Dog skal der i saa Fald inden 14 Dage enten anlægges Sag imod den Paagjældende til Embedets Forbrydelse, eller paabegyndes lovlig Undersøgelse om hans Forhold, eller gjøres Indstilling til Ministeren om at udvirke hans Afskedigelse.

I Tilfælde af nogen Kongelig Embedsmands Død, Bortreise fra Øerne, midlertidige Ansættelse i andet Embede eller Suspension, besætter Gouverneuren vedkommende Embede midlertidigen med en Anden.

§ 12. Gouverneuren er Overstbefalende over den væbnede Magt paa Øerne.

I Nødstilfælde har Gouverneuren Ret til paa sit Ansvar at erklære Øerne ganske eller tildeels i Beleiringstilstand og at udøve uindskrænket Myndighed. Naar dette har fundet Sted, og den ordnede lovlige Tilstand igjen er indtraadt, har Gouverneuren at gjøre Meddelelse derom til vedkommende Colonialraad i dets nærmest paafølgende Møde. Denne Meddelelse bliver derefter, ledsaget af Raadets Bemærkninger, af Regjeringen at meddele den først sammentrædende Rigsdag.

Den samme Ret kan Præsidenten i Nødstilfælde, naar Omstændighederne ikke tilstede at indhente Gouverneurens Bestemmelse, paa sit Ansvar udøve i den ham underlagte Overøvrighedskreds.

III.

§ 13. Hver af de tvende Overøvrighedskredse udgjør en særlig Commune. For hver af disse oprettes et Colonialraad, der ved Siden af den det tillagte Deel i Lovgivningsmyndigheden deeltager i Bestyrelsen af Communens oeconomiske Anliggender paa den herefter fastsatte Maade.

§ 14. Colonialraadet for Øen St. Croix bestaaer af 13 folkevalgte og af 5 af Kongen valgte Medlemmer.

Colonialraadet for Øen St. Thomas med St. Jan bestaaer af 11 folkevalgte og af 4 af Kongen valgte Medlemmer.

§ 15. Øen St. Croix udgjør 4 Valgkredse, nemlig:

1) Byen Christiansted med Forstæder vælger 3 Medlemmer;
2) Christiansteds Jurisdictions Landdistrict vælger 4 Medlemmer;
3) Byen Frederiksted vælger 2 Medlemmer;
4) Frederiksteds Jurisdictions Landdistrict vælger 4 Medlemmer.

§ 16. Øen St. Thomas med St. Jan udgjør 3 Valgkredse, nemlig:

1) Byen Charlotte Amalie vælger 8 Medlemmer;
2) St. Thomæ Jurisdictions Landdistrict vælger 1 Medlem;
3) St. Jans Jurisdiction vælger 2 Medlemmer.

§ 17. Medlemmerne vælges paa 4 Aar. Halvdelen afgaaer hvert 2det Aar, første Gang efter Lodtrækning. (For Byen Christiansteds Valgkreds afgaaer første Gang 2 Medlemmer, og af de Kongevalgte for St. Croix det samme Antal. For St. Thomæ Jurisdictions Landdistricts og St. Jans Jurisdictions Valgkredse tilsammen afgaaer første Gang 2 Medlemmer.)

De Fratrædende kunne vælges paany.

§ 18. Valgret tilkommer enhver uberygtet Mand, som har Indfødsret eller i 5 Aar har været bosat paa de dansk-vestindiske Øer, naar han har fyldt sit 25de Aar, er raadig over sit Bo og enten eier en Eiendom i Communen, der er anslaaet at kunne indbringe en aarlig Leiesum af mindst 75 vest. Dlr. paa St. Croix og St. Jan, og af mindst 150 vest. Dlr. paa St. Thomas, eller har i det sidste Aar havt en reen aarlig Indkomst af 500 vest. Dlr. Han maa derhos have været bosat i Communen i mindst 2

[1]) Se Noten til Grundlovens § 17.

[2]) Pensionslov for de under Colonialbestyrelsen henhørende Embedsmænd, af 4de December 1863.

Aar og have havt fast Bopæl i et halvt Aar i den Valgkreds, hvor han opholder sig paa den Tid, Valget foregaaer, samt være opført paa Listen over de Valgberettigede i denne. Den, som har fast Bopæl i flere Valgkredse, kan selv bestemme, i hvilken af disse han vil gjøre sin Valgret gjældende.

Ingen kan ansees som uberygtet, der ved Dom er funden skyldig i en i den offentlige Mening vanærende Handling.

§ 19. Valgbar er Enhver, som er i Besiddelse af de Egenskaber, der begrunde Valgret. Dog udfordres der ikke, at den Paagjældende har fast Bopæl i Valgkredsen eller er opført paa Listerne over de Valgberettigede.

Gouverneuren og Præsidenten, saavelsom Secretairerne ved Gouvernementet og Præsidentskabet og de i Secretariaterne, Bogholder- og Kasserercontoirerne ansatte Embedsmænd og Betjente ere ikke valgbare.

§ 20. Valgene forestaaes i hver Valgkreds af en Valgbestyrelse, der bestaaer af Jurisdictionens Underdommer som Formand og tvende Indvaanere i Communen, den ene udnævnt af Overøvrigheden, den anden af Colonialraadet. Er Ingen udnævnt af Colonialraadet, eller har nogen af de Udnævnte Forfald paa Valgdagen, tiltager Formanden en anden Indvaaner som midlertidigt Medlem af Valgbestyrelsen.

Valgbestyrelsen forsynes med en af Overøvrigheden autoriseret Valgbog, hvortil de til Bestyrelsen indløbne Skrivelser og Valglisterne fremlægges. I Valgbogen optegnes det væsentlige Indhold af Valgbestyrelsens Forhandlinger og Udfaldet af Valghandlingerne. Valgbogen underskrives af Valgbestyrelsen efter hvert Møde og opbevares af Formanden.

I Tilfælde af Meningsforskjellighed mellem Valgbestyrelsens Medlemmer gjør Stemmefleerhed Udslaget, men Mindretallet har Ret til at erholde sin Mening tilført Valgbogen.

§ 21. Valgene foregaae i Henhold til Lister over de Valgberettigede, der aarligen optages.

Som det ene Grundlag for disse Lister har Skattecommissionen i Communen i December Maaned at tilstille Formanden i hver Valgbestyrelse en Fortegnelse over alle dem, der eie Eiendomme i Communen, som ifølge den senest forudgaaede Ansættelse af de aarlige Leiesummer til Beregning af Procent-Leieafgifterne ere anslaaede at kunne indbringe den i § 18 nævnte aarlige Leiesum, samt over dem, der eie Eiendomme i Communen, som vel ikke svare Procent-Leieafgift, men som ifølge en af Skattecommissionen, i Forening med tvende paa sædvanlig Maade udnævnte kyndige Mænd, efter samme Grundsætninger foretagen Ansættelse ere anslaaede at ville kunne indbringe mindst den nævnte aarlige Leiesum. I Fortegnelsen maa derhos ved Siden af Eiernes Navne angives de vedkommende Eiendommes Nummere og de anslaaede Leiesummer.

Besiddes en Eiendom i Fællesskab af Flere, beregnes Leiesummen Enhver af disse tilgode i samme Forhold, som han er lodtagen i Eiendommen.

§ 22. Valgbestyrelsens Formand opfordrer derhos i Begyndelsen af December Maaned ved en offentlig Bekjendtgjørelse, og, hvor det maatte ansees fornødent, tillige ved omsendte Schemata, dem, der maatte formene at have den i § 18 nævnte aarlige Indtægt og iøvrigt at være valgberettigede, til inden Maanedens Udgang skriftligen at angive Saadant til ham, hvilke Angivelsers Rigtighed bedømmes af Valgbestyrelsen.

Ved Opgjørelsen af den rene Indtægt skulle de med hver enkelt Indtægtskilde forbundne Byrder fraregnes. Saaledes vil ved Beregningen af Indtægten af en fast Eiendom ikke blot Skatter og Afgifter samt Vedligeholdelses- og Driftsomkostninger, men ogsaa Renterne af de i samme indestaaende Panteforbringer være at fradrage; fra Indtægterne af en borgerlig Næringsvei drages de Udgifter, som dens Drift medfører; fra Embedsindtægter drages de med Embedet forbundne Udgifter til Contoirhold m. v. Iøvrigt komme ikke blot de egentlige Pengeindtægter, men ogsaa Naturalydelser, fri Bolig og andre saadanne Emolumenter efter deres Pengeværdi i Betragtning.

Ved Indtægtens Opgjørelse bliver fremdeles at iagttage, at det ikke er tilstrækkeligt, at Nogen i det sidste Aar har havt en reen Indtægt af den udfordrede Størrelse, men denne Indtægt maa tillige hidrøre fra saadanne Kilder, at den kan ansees for aarlig eller antages at ville aarlig vende tilbage med omtrent det samme Beløb.

§ 23. Efterat de fornødne nærmere Oplysninger, som behøves til Bedømmelse af de Paagjældendes Valgberettigelse, ere blevne erhvervede af Valgbestyrelsens Formand i Løbet af Januar, træder Valgbestyrelsen sammen i de første Dage af Februar og forfatter Valglisten inden Udløbet af 8 Dage.

Valglisten skal i forskjellige dertil indrettede Rækker indeholde de Valgberettigedes fulde Navn, Alder, Livsstilling, om de besidde Indfødsret eller have opholdt sig paa de dansk-vestindiske Øer i 5 Aar, Tidsrummet hvori de have havt fast Bopæl i Communen og i Valgkredsen, samt om de besidde en Eiendom af den fastsatte Leieværdi eller have den udfordrede aarlige Indtægt.

De, for hvilke Betingelserne i Henseende til Alder, Ophold paa Øerne eller i Valgkredsen vel endnu ikke finde Sted, men kunne ventes at ville indtræde i Løbet af det Aar, for hvilket Valglisten skal gjælde, opføres paa et Tillæg til Listen med udtrykkelig Angivelse af den Dag i Aaret, naar Betingelserne ville være opfyldte.

§ 24. Den saaledes forfattede Valgliste skal fra den 15de til den 28de Februar, begge

Dage indbefattede, fremligge til almindeligt Eftersyn paa Thingstedet for Valgkredsen i 6 Timer hver Søgnedag. Fremlæggelsens Tid og Sted bekjendtgjøres med mindst 3 Dages Varsel paa den for offentlige Kundgjørelser ellers brugelige Maade.

§ 25. Enhver, som troer sig uden Føie at være udeladt af Valglisten, eller som formener, at en Uberettiget derpaa er optaget, har inden 3 Dage fra Udløbet af den Tid, hvori Valglisten fremligger til Eftersyn, skriftligen til Valgbestyrelsens Formand at fremsætte sin Begjæring om Optagelse eller sin Paastand om en Andens Udslettelse, ledsaget af en kort Angivelse af de Grunde, hvorpaa Paastanden er bygget.

De mod Valglisten saaledes fremkomne Indsigelser paakjendes af Valgbestyrelsen i et offentligt Møde, der afholdes i Løbet af de paafølgende 14 Dage, efterat dens Formand paa den hurtigste og simpleste Maade har indhentet de fornødne Oplysninger til Indsigelsernes Bedømmelse. Til dette Møde tilsiges saavel de, der have fremført Indsigelser, som og de, hvem slige Indsigelser angaae, til hvilke derhos en Gjenpart af den med Hensyn til dem fremkomne Skrivelse skal leveres. Efter de af Parterne fremlagte Documenter og de af dem fremstillede Vidners Forklaringer, i Forbindelse med de Oplysninger, som Valgbestyrelsens Formand har tilveiebragt, afgjøres de opstaaede Spørgsmaal, hvorom en kort Kjendelse tilføres Valgbogen. Den derefter berigtigede Valgliste underskrives af den samlede Valgbestyrelse.

§ 26 Den, som er utilfreds med Valgbestyrelsens Kjendelse, hvorved Valgret er nægtet ham, kan fordre sig en Udskrift af samme meddeelt uden Betaling, og indbringe Spørgsmaalet til Afgjørelse ved Rettergang. Saadanne Sager behandles i første Instants ved den vestindiske Landsoverret, og Parterne ere saavel ved denne Ret som under de Thingsvidner, der maatte blive optagne ved Underretterne til Sagernes Oplysning, fritagne for at erlægge Retsgebyrer og for Brugen af stemplet Papir, ligesom der af det Offentlige skal beskikkes en Sagfører for den indstævnede Valgbestyrelse. Opnaaer Vedkommende Dom for at være valgberettiget, skal han optages paa Valglisten, saasnart han foreviser en Udskrift af Dommen.

§ 27. Valglisterne, som hvert Aar paa foreskreven Tid og Maade blive at berigtige og fuldstændiggjøre, gjælde fra 1ste April til 31te Marts i det paafølgende Aar Efter samme foretages alle i dette Tidsrum forefaldende Valg, dog saaledes, at det paasees, at de paa Tillægslisten (§ 23) opførte Mænd kun ere stemmeberettigede, dersom de inden Valgdagen have opfyldt Betingelserne med Hensyn til Alder, Ophold paa Øerne og i Valgkredsen.

§ 28. Dagen til det offentlige Valgmødes Afholdelse, saavelsom Mødestedet, bestemmes af Overøvrigheden. Dog bør, naar ingen Hindringer ere iveien derfor, Valgkredsens Thingsted bestemmes til Mødested. Ved almindelige Valg i en Commune bør Valgene, saavidt muligt, foregaae i tvende paa hinanden følgende Dage, saaledes som Brugen af de fælles Thingsteder kan tilstede. Valgbestyrelsens Formand bekjendtgjør idetmindste 8 Dage før Valgmødet Stedet, hvor det skal holdes, samt Dagen og Klokkeslettet, naar det skal begynde. Bekjendtgjørelsen skeer paa St. Croix og St. Thomas i den Tidende, hvori offentlige Bekjendtgjørelser indrykkes, men paa St Jan ved Opslag paa Cruxbay og Coralbay samt en Rundskrivelse til de Valgberettigede.

§ 29. Valgbestyrelsen møder til Valghandlingen paa den bestemte Dag og Time. Dens Formand aabner Valghandlingen og drager Omsorg for, at Valgene fremmes i god Orden. Forhandlingsbogen og Valglisten for Valgkredsen skulle være tilstede.

Enhver, der vil benytte sin Valgret, skal personligen møde paa Valgstedet. Naar han fremtræder til Valg, nævner han saamange Mænd, som der for Valgkredsen skal vælges Medlemmer, og opgiver derved deres fulde Navn og Livsstilling, og, dersom Valgbestyrelsen maatte finde det fornødent til nærmere Betegnelse af nogen af dem, tillige deres Bopæl. Stemmerne indføres i 2 af Overøvrigheden autoriserede Bøger, hvoraf hver føres af et af Valgbestyrelsens Medlemmer, saaledes at i den ene Bog indføres hver Vælgers Navn, og ved Siden deraf de Mænds Navne, paa hvilke han stemmer, og i den anden deres Navne, paa hvilke der stemmes, og under hvert af disse de vedkommende Vælgeres Navne. Tilførslerne oplæses for Vælgeren, bekræftes af denne og sammenholdes indbyrdes.

Om en Vælger stemmer paa Nogen, som Valgbestyrelsen ikke anseer for valgbar, kan den dog ikke nægte at indføre Stemmen.

§ 30. Modtagelsen af Stemmer kan ikke sluttes, forinden 3 Timer fra Valghandlingens Begyndelse ere forløbne. Naar efter Udløbet af den Tid Ingen, uagtet Formandens Opfordring, mere begjærer at deeltage i Valget, tilføre Valgbestyrelsens Medlemmer, forsaavidt de selv ere valgberettigede, deres egne Stemmer, og underskrive de tvende Afstemningsbøger, hvormed Afstemningen er sluttet.

Efterat Stemmerne for hver af de Mænd, paa hvilke der er bleven stemt, ere optalte, bekjendtgjøres Udfaldet for de Tilstedeværende. De Mænd, som have erholdt de fleste Stemmer, erklæres for valgte. Have flere lige mange Stemmer, gjør Lodtrækning, der foretages af Formanden, Udslaget.

§ 31. De Mænd, som ere blevne valgte, skal der af Valgbestyrelsens Formand strax meddeles skriftlig Underretning om deres Valg. En-

hver, som er valgbar i Communen, er pligtig at modtage Valg til Medlem af Colonialraadet, medmindre han har en gyldig Undskyldningsgrund. Den, som er 60 Aar gammel, eller som i Løbet af de sidst forudgaaede 6 Aar har været enten Medlem af et af de hidtilværende Borgerraad eller af noget af de ved denne Lov oprettede Colonialraad med en Functionstid af mindst 4 Aar, kan undslaa sig for at modtage et paa ham faldet Valg. Det Samme gjælder om enhver Embedsmand. Dersom den Valgte ikke inden 8 Dage efter Valghandlingen, hvis han fortiden er tilstede paa den Ø, hvor Valget er foregaaet, men ellers inden en af Valgbestyrelsen i hvert enkelt Tilfælde fastsat Frist, fremsætter skriftligen sin Undskyldningsgrund til Valgbestyrelsen, ansees han for at have modtaget Valget. Fremsættes derimod betimeligen en Undskyldningsgrund, har Valgbestyrelsen i et dertil afholdt Møde at afgjøre, hvorvidt Undskyldningsgrunden kan ansees for fyldestgjørende, og erkjendes dette at være Tilfældet, bør Omvalg finde Sted efter de foreskrevne Regler.

Naar Valget er modtaget, eller den af den Valgte fremsatte Undskyldningsgrund er bleven forkastet af Valgbestyrelsen, udfærdiger denne et Valgbrev for ham og tilstiller ham dette. Underretning om Valgene bliver derhos at meddele Overøvrigheden.

Valgbrevene udfærdiges efter en af Gouverneuren foreskreven Form.

§ 32. Viser nogen Forsømmelighed i Udførelsen af de ham efter §§ 20—31 paahvilende Forretninger, bliver han, forsaavidt han ikke efter Lovgivningens Bestemmelser har gjort sig skyldig til en høiere Straf, at ansee med en Bøde fra 10 indtil 200 vest. Dlr.

§ 33. Efterat Folkevalgene have fundet Sted, tager Kongen Bestemmelse om, hvem han vil vælge til Medlemmer af vedkommende Colonialraad ifølge § 14.

Forsaavidt Kongen ikke umiddelbart vil foretage Valget, kan han overdrage det til Gouverneuren.

Med Hensyn til Forpligtelse til at modtage Valg og Undskyldningsgrunde derfor gjælder det Samme, som ved Folkevalg, men Undskyldningsgrundenes Antagelighed bedømmes af Gouverneuren med Forbehold af den Valgtes Ret efter § 46.

§ 34. Kommer Nogen, der gyldigen er valgt til Medlem af Colonialraadet, i et Tilfælde, der betager ham Valgbarhed, udtræder han af Raadet, hvorfra dog undtagas de Tilfælde, at han ophører at være Eier af en Eiendom af den fastsatte Leieværdi eller at have den fastsatte aarlige Indtægt.

Bortreise for længere Tid end 4 Maaneder eller anden midlertidig Forhindring, som vedvarer over den Tid, medfører ligeledes Udtrædelse.

Naar et Medlem afgaaer, foranstaltes strax nyt Valg.

Dog udsættes de nye Valg i Anledning af Afgang i de 3 sidste Maaneder forinden det almindelige Valg indtil dette, medmindre flere end 3 Medlemmer afgaae.

§ 35. De almindelige Valg foregaae ordentligviis hvert andet Aar paa Halvdelen af Colonialraadets Medlemmer. Saavel i dette Tilfælde som naar et Colonialraad er opløst, gjælde Valgene, saavel de først foretagne som de mulige Omvalg, fra de almindelige Valgdage. Skeer et Valg paa Grund af et Medlems Afgang, gjælder det nye Valg for den samme Tid, i hvilken den Afgaaede efter de sædvanlige Forhold vilde have havt Sæde i Raadet.

IV.

§ 36. Ethvert af Colonialraadene samles til ordentlige Møder paa en bestemt Dag i hver anden Maaned, der forud af Overøvrigheden fastsættes for hele Aaret, og til overordentlige Møder, naar Forretningerne udkræve det, eller efter særlig Indkaldelse af Gouverneuren eller Overøvrigheden.

Overøvrighedens Sæde er hvert Colonialraads Forsamlingssted. I overordentlige Tilfælde kan Gouverneuren eller Overøvrigheden sammenkalde Colonialraadet paa et andet Sted i Overøvrighedskredsen.

Overøvrigheden kan udsætte Raadets Møder, dog ikke for længere Tid end 14 Dage.

Gouverneuren har Ret til at opløse ethvert af Colonialraadene. I dette Tilfælde skulle nye Valg snarest muligt foranstaltes, og den nye Forsamling sammenkaldes inden 2 Maaneder efter Opløsningen. Flere end 2 Opløsninger kunne ikke finde Sted i et Tidsrum af 2 Aar.

§ 37. Gouverneuren og Overøvrigheden kunne enten personligen eller ved dertil Befuldmægtigede overvære Colonialraadets Møder og tage Ordet, saa ofte de eller de Befuldmægtigede ansee det fornødent. Ligeledes kunne de tilkalde Mænd til at overvære Forhandlingerne og under samme at give de Oplysninger og Forklaringer, som de forekommende Sager foranledige.

Alle Meddelelser mellem Regjeringen og Raadene skee igjennem Gouverneuren og Overøvrigheden.

§ 38. Ethvert Colonialraad vælger for hvert Aar af sin egen Midte en Formand, der leder dets Forhandlinger, og en Viceformand, som i Formandens Forfald indtræder i dennes Sted, samt en eller flere Secretairer. Det antager selv de til disse dets Embedsmænds Bistand fornødne Medhjælpere.

Ingen Beslutning kan tages af noget af Colonialraadene, naar færre end Halvdelen af dets Medlemmer ere tilstede.

§ 39. Medlemmerne af Colonialraadene

betjene sig under Forhandlingerne efter Forgodtbefindende af det danske eller det engelske Sprog. Protokollen over Forhandlingerne føres i begge Sprog. Paa samme Maade udfærdiges Colonialraadenes Beslutninger, dog at Udfærdigelserne i det danske Sprog i Tvivlstilfælde ere de afgjørende, ligesom kun disse blive at forelægge Kongen til Stadfæstelse, naar denne udfordres.

Forretningsordenen, hvori tillige bestemmes, i hvilket Omfang og hvorledes Forhandlingerne blive at bekjendtgjøre ved Trykken, vedtages af hvert Colonialraad og stadfæstes af Gouverneuren.

§ 40. Colonialraaders Møder ere offentlige under saadanne Betingelser for Adgangen til at overvære dem, som for at sikkre Orden vedtages af hvert Raad med Overøvrighedens Sanction. Dog kan Gouverneuren eller Overøvrigheden forlange, at en Sag skal forhandles for lukkede Døre, og Colonialraadet kan beslutte det Samme efter Forslag af Formanden eller af det i Forretningsordenen bestemte Antal Medlemmer. Naar Forslag herom skeer, blive alle Uvedkommende at fjerne, hvorpaa Spørgsmaalet forhandles af Raadet og afgjøres ved Stemmefleerhed.

§ 41. Forslag til Anordninger indbringes af Gouverneuren eller Overøvrigheden efter Regjeringens eller Gouverneurens Bestemmelse eller af eet eller flere af Colonialraadets Medlemmer.

Ingen Anordning kan endeligen vedtages, forinden den 3 Gange har været behandlet af Colonialraadet. Ved 1ste Behandling behandles Sagen i dens Almindelighed. Til 2den Behandling kan saavel Gouverneuren eller Overøvrigheden som ethvert af Raadets Medlemmer stille Ændringsforslag. Til 3die Behandling kunne saadanne kun foreslaaes af Gouverneuren eller Overøvrigheden.

Ingen Bevillingssag kan endeligen vedtages, forinden den 2 Gange har været behandlet af Colonialraadet.

§ 42. Efter Opfordring af Gouverneuren kunne de to Colonialraad overdrage Behandlingen af Sager, vedkommende fælles Lovgivning eller fælles Anliggender, som dertil skjønnes at egne sig, til et fælles Udvalg af de to Colonialraad, bestaaende af et lige Antal Medlemmer, valgte af hvert især. Dog skulle de Sager, som foreslaaes saaledes behandlede, først være forelagte hvert Colonialraad, og den endelige Beslutning tages af hvert Raad for sit Vedkommende.

§ 43. Ethvert af Colonialraadene er berettiget til at indgive Andragender om Forandringer i Øernes Love eller Indretninger, eller Besværinger over den Maade, hvorpaa Lovene overholdes eller Indretningerne bestyres, enten til Gouverneuren, eller, igjennem denne, til Ministeren eller Kongen. Enkeltes Ansøgninger og Besværinger bør derimod henvises til vedkommende Øvrighed, medmindre et Medlem af Colonialraadet gjør et saadant Andragende til sit eget.

§ 44. Intet Andragende maa overgives noget af Colonialraadene uden gjennem dets Formand eller et af dets Medlemmer.

§ 45. Ethvert Medlem af Colonialraadet kan med Raadets Samtykke bringe ethvert Communen vedrørende Anliggende under Forhandling og derom æske Gouverneurens eller Overøvrighedens Forklaring.

§ 46. Ethvert Colonialraad afgjør selv Gyldigheden af sine Medlemmers Valg, saavelsom af de Undskyldningsgrunde for at modtage et Valg, som et nyt Medlem maatte begjære endeligen afgjorte paa denne Maade, efterat de ere blevne forkastede efter §§ 31 og 33.

Ligeledes afgjør Colonialraadet Spørgsmaal om Udtrædelse af dets Medlemmer efter § 34.

Intet Medlem kan mod sin Villie fjernes fra Colonialraadet, undtagen i de Tilfælde, der ere nævnte i § 34 eller nærmere i Forretningsordenen ere bestemte, dog at Colonialraadet med $^2/_3$ Dele af de afgivne Stemmer andrager hos Gouverneuren paa Fjernelse, og Gouverneuren bifalder samme. Fjernelse af et af Kongen umiddelbart valgt Medlem kan dog kun skee ifølge Kongens Bestemmelse.

§ 47. Ethvert nyt Colonialraadsmedlem har, naar Gyldigheden af hans Valg er anerkjendt, at aflægge en skriftlig Forsikkring, hvorved han edelig forpligter sig til med samvittighedsfuld Troskab at opfylde alle de Pligter, som paaligge ham i det Kald.

§ 48. Colonialraadets Medlemmer ere ene bundne ved deres Overbeviisning og ikke ved nogen Forskrift af deres Vælgere.

V.

§ 49. For hver af de tvende Communer oprettes en særskilt Colonialkasse, med de i §§ 50—56 nævnte eller ved senere Love og Anordninger bestemte Indtægter og Udgifter.

§ 50. Den Øernes forskjellige Landkasser tilhørende Formue og de Indtægter, der ifølge de nu bestaaende Forskrifter vilde tilflyde dem, overgaae i de vedkommende Colonialkasser, nemlig fra St. Croix Landkasse til St. Croix Colonialkasse og fra St. Thomæ og St. Jans Landkasser til St. Thomæ Colonialkasse.

De Øernes forskjellige Landkasser paahvilende Forpligtelser og de Udgifter, der ifølge de nu bestaaende Forskrifter vilde være at udrede af dem, overtages af de vedkommende Colonialkasser.

§ 51. De Statskassen tilhørende faste Eiendomme og Inventariegjenstande paa de dansk-vestindiske Øer, som ere bestemte til Brug for den egentlige Statstjeneste og ikke tilhøre Statsactiverne eller nogen ikke hidtil under Colonialbestyrelsen henhørende Green af Administrationen, overgaae til de vedkommende Colonialkasser, i hvilke ligeledes indgaae de Indtægter, som ifølge de hidtil gjældende Regler vilde indflyde i Stats-

kassen fra Øerne under Colonialbudgettet, saaledes at hver af Colonialkasserne erholder de af disse Indtægter, der hidrøre fra nogen Indtægtskilde i vedkommende Commune.

Indtægterne af Sportler eller Gebyrer, som oppebæres ved Overbestyrelsen i Moderlandet, Overadministrationen paa Øerne og Landsoverretten deles imellem Colonialkasserne, eftersom de paagjældende Sager vedkomme eller reise sig fra den ene eller den anden Commune.

§ 52. De Udgifter, som ifølge de nu gjældende Regler vilde være at udrede for Øerne af Statskassen under Colonialbudgettet, overtages af Colonialkasserne, deels som fælles, deels som særlige Udgifter, dog med Undtagelse af de paa Colonialbudgettet foreløbig opførte Pensioner til afgaaede Kongelige Embedsmænd i Vestindien og Enker og Børn efter saadanne. Endvidere overtage Colonialkasserne, i Overeensstemmelse med §§ 53 og 54, Udgifterne til Colonialrevisionen og til Pensioner til Kongelige Embedsmænd under Colonialbestyrelsen, som afgaae efter denne Lovs Ikrafttræden, og til disses Enker og Børn.

§ 53. De Udgifter, der saaledes overtages af Colonialkasserne som fælles, ere:

til Overbestyrelsen og Colonialrevisionen i Moderlandet med et samlet aarligt Beløb af 12,600 Rd. Rm.[1]);

til Overretten, dog med Undtagelse af 200 vest. Dlr. saa længe, indtil den i § 4 af Lov af 15de Februar 1857 ommeldte Nedsættelse af Udgiften til Contoirhold ved Overretten indtræder[2]);

til Pensioner til kongelige Embedsmænd under Colonialbestyrelsen, som afgaae efter denne Lovs Ikrafttræden, og Enker og Børn efter saadanne, forsaavidt de vedkommende Embedsmænds Lønninger ere udredede under de fælles Udgifter;

til Militairvæsenet, forsaavidt angaaer de Udgifter, der vedkomme den samlede Militairstyrke paa Øerne, og ikke de særskilte Garnisoner, derunder indbefattet de paa Colonialbudgettet for Finantsaaret 1863—64 under B. f. 1. anførte Pensioner;[3])

til andre Formaal, som ere fælles for Øerne, saasom de i det ved Kongelig Anordning af 19de Januar 1863 approberede Colonialbudget for Finantsaaret 1863—64, under B. e. 4 og f. 2.

Af de fælles Udgifter, undtagen til Militairvæsenet, udredes Halvdelen af hver af Colonialkasserne. De fælles Udgifter til Militairvæsenet udredes af hver Colonialkasse med en Andeel i Forhold til Gjennemsnits-Antallet af Mandskabet i Underklasserne, som i Løbet af det paagjældende Aar har gjort Tjeneste paa vedkommende Ø, eller, forsaaidt Pensioner angaaer, i Forhold til det samlede Gjennemsnits-Antal i de sidste 5 Aar, forinden vedkommende Pension falder Colonialkassen til Last.[3])

§ 54. Som særlige Udgifter overtager hver af Colonialkasserne de Udgifter, der særlig angaae den enkelte vedkommende Commune, derunder ogsaa indbefattet de paa Colonialbudgettet for 1863—64 under B. e. 1, 2 og 3 anførte Udgiftsposter for alle Øerne, forsaavidt disse ikke henhøre under de i § 53 nævnte fælles Udgifter, samt Udgifterne til Pensioner til Kongelige Embedsmænd under Colonialbestyrelsen, som afgaae efter denne Lovs Ikrafttræden, og Enker og Børn efter saadanne, forsaavidt de vedkommende Embedsmænds Lønninger ere udredede under de særlige Udgifter.

Desuden udreder St. Croix Colonialkasse 200 vest. Dlr. af Udgiften til Contoirhold ved Landsoverretten, indtil den i § 4 af Lov af 15de Februar 1857 omhandlede Forandring indtræder.

Saa længe Gouverneuren har Sæde paa St. Croix, udreder St. Croix Colonialkasse Udgifterne til Øernes fælles locale Overbestyrelse imod et aarligt Bidrag af 7,000 vest. Dlr. fra St. Thomæ Colonialkasse, hvilket Bidrag dog ved Anordning kan forandres.

§ 55. Opstaaer der Tvist imellem Colonialraadene angaaende Delingen af de i § 51 omhandlede Indtægter eller om, hvorvidt en Udgift hører til de fælles eller de særlige, eller i hvilket Forhold en Udgift skal afholdes af begge Colonialkasserne, bliver Sagen, naar ingen Overeenskomst

---

[1]) Lov af 25de Marts 1871 Nr. 52 bestemmer: „Det Beløb, som hidtil — i Følge Coloniallov af 27de Novbr. 1863 §§ 52 og 53, 1ste Stykke — har paahvilet de vestindiske Colonialkasser til Overbestyrelsen og Colonialrevisionen i Moderlandet bliver fra 1ste April at udrede af Statskassen . . . .“

[2]) Lov af 15de Februar 1857 § 4 bestemmer: „. . . . Til Contoirudgifter fastsættes indtil videre indtil 800 vest. Dlr. aarlig . . ., hvilket Beløb nedsættes til 600 vest. Dlr., naar Bestyrelsen af Skjøde- og Panteprotokollerne for de Eiendomme, som for Tiden i saa Henseende henhøre under Landsoverretten, ophører at henligge under samme“. — Nogen saadan Forandring i Bestyrelsen af Skjøde- og Panteprotokollerne er ikke hidtil indtraadt.

[3]) Lov af 25de Marts 1872 Nr. 42 bestemmer: „I Stedet for de i § 53 i Colonialloven af 27de November 1863 indeholdte Bestemmelser om Fællesskabet imellem de tvende vestindiske Communer, forsaavidt angaaer Udgifter til den dansk-vestindiske Hærstyrke og til Pensioner for Udtjente af sammes Underklasser, samt om Delingen af disse Udgifter, skulle fra Tomaanedersdagen efter nærværende Lovs Stadfæstelse de Bestemmelser gjælde, som i saa Henseende fastsættes ved Anordninger, som for hver Communes Vedkommende vedtages af Colonialraadet og stadfæstes af Kongen.“

har kunnet opnaaes paa den i § 42 omhandlede Maade, at afgjøre af Kongen.

§ 56. I Bidrag til de almindelige Statsfornødenheder udreder St. Thomæ Colonialkasse i de første 10 Aar efter denne Lovs Ikrafttræden et aarligt Tilskud af 28,000 vest. Dlr. til Monarchiets Finantser.

St. Croix Colonialkasse fritages i de samme 10 Aar for at udrede noget Bidrag til de almindelige Statsfornødenheder.

Bidragenes Størrelse efter de nævnte 10 Aar bestemmes ved Lov.

§ 57. De Forpligtelser, som følge af de til Cirkulation paa Øerne udstedte Creditbeviser, vedblive at paahvile Monarchiets Finantser. Creditbevisernes Beløb kan kun forandres ved Lov.

Statskassens Kassebeholdninger paa Øerne blive efterhaanden at inddrage. Dog skal Finantsministeren være bemyndiget til at lade en passende Sum henstaae ved hver af Colonialkasserne, indtil de selv have tilveiebragt en tilstrækkelig Kassebeholdning.

De for Colonierne fornødne Udgifter i Moderlandet er Finantsministeren bemyndiget til fremdeles at lade udbetale af Statskassen som Versur-Udgifter imod behørig Afregning med Colonialkasserne. Ligeledes kan Ind- og Udbetaling af Versursummer imellem Colonialkasserne og Omvexling af de i disse opsamlede Mønter og Repræsentativer finde Sted efter Gouverneurens Bestemmelse imod behørig Afregning.

§ 58. Overøvrigheden meddeler hvert Aar Colonialraadet et Budget-Udkast, indeholdende Overslag over vedkommende Colonialkasses Indtægter og Udgifter i det følgende Regnskabsaar.

Med Hensyn til de i dette Udkast indeholdte Poster, der ikke ere opførte i Henhold til bestaaende Love, Anordninger og Kongelige Resolutioner eller i Henhold til andre Regler, som maae ansees gjældende, indtil de forandres ad Lovgivningsveien, forelægges der Colonialraadet de fornødne Anordningsudkast eller Bevillingsforslag til Beslutning. Efterat disse ere blevne behandlede i Raadet, berigtiges Budgetudkastet, forsaavidt fornødent, af Raadet i Henhold til de saaledes tagne Beslutninger, og indsendes til Overøvrigheden inden den i Forretningsordenen bestemte Tid.

Opstaaer der i Løbet af Regnskabsaaret Spørgsmaal om nogen Udgift for Colonialkassen, der ikke er optaget paa Budgettet, udkræves Tillægsbevilling.

De aarlige Budgetter, saavelsom Tillægsbevillinger, forelægges Kongen til Stadfæstelse, og blive, naar denne er erhvervet, at offentliggjøre og fremlægges paa Rigsdagen i dennes nærmest paafølgende Samling.

§ 59. Ingen Skat kan paalægges, forandres eller ophæves uden ved Lov eller Anordning.

§ 60. Ingen Communens oeconomiske Anliggender vedrørende Foranstaltning kan af Gouverneuren eller Overøvrigheden træffes, eller Udgift af Colonialkassen anvises, uden Colonialraadets Samtykke dertil, enten igjennem Bevillinger i Anledning af det aarlige Budget eller Tillægsbevilling, medmindre Foranstaltningen eller Udgiften er hjemlet ved bestaaende Love, Anordninger, Kongelige Resolutioner eller andre Regler, der maae ansees gjældende, indtil de forandres ad Lovgivningsveien, eller og Omstændighederne gjøre det nødvendigt, at en Foranstaltning iværksættes, forinden Colonialraadets Beslutning kan indhentes. I sidstnævnte Tilfælde forelægges Sagen Colonialraadet i dets første ordentlige eller i et overordentligt Møde, til Erhvervelse af den fornødne Tillægsbevilling.

§ 61. Ligesom i Henhold til § 60 ingen Raadighedsudøvelse over de til Communens Capitalformue henhørende Eiendomme og Pengeeffecter, eller Optagelse af noget Laan kan skee uden Colonialraadets Samtykke, saaledes vil der i Sager af særdeles Vigtighed, saasom angaaende Afhændelse (være sig ved Salg, Mageløg, Gave eller Forlig) eller Pantsættelse af Communens Eiendele eller Udleie af dem paa længere Tid end engang bestemt, eller anderledes end ved offentlig Auction, eller Optagelse af Laan af større Beløb eller paa længere Tid, end at de kunne tilbagebetales af Aarets Indtægter, eller saadanne Laans Fornyelse eller Forlængelse af Afbetalingstiden, eller Erhvervelse af nogen fast Eiendom eller Forlig, hvorved Communen overtager en vis Forpligtelse eller opgiver en formeentlig Rettighed, desforuden til Beslutningens Gyldighed udkræves Gouverneurens, eller efter Omstændighederne, Ministerens Samtykke.

§ 62. Dersom noget af Colonialraadene maatte nægte nogen Udgift, som det til Bestyrelsens behørige Gang efter de gjældende Love, Anordninger og andre Bestemmelser var dets Pligt i Forhold til Staten eller Communen at bevilge, kan Gouverneuren imod en saadan Beslutning nedlægge Indsigelse, og dersom denne ikke af Colonialraadet tages til Følge, gjennem Ministeren andrage Sagen for Kongen. Indtil derefter Afgjørelse skeer ved Kongelig Resolution, blive de sædvanlige Regler eller Bestemmelser i det foregaaende Budget at følge.

§ 63. Indtil anderledes ved Anordning bestemmes, udnævne Colonialraadene de Medlemmer af Skole-, Hospitals- og Quarantaine-Commissioner eller andre Communernes Interesser vedkommende Commissioner, som hidtil ere blevne udnævnte af Borgerraadene.

Ved Anordning kan Bestyrelsen af eller Tilsynet med andre Communernes oeconomiske Interesser vedkommende Anliggender overdrages Commissioner, bestaaende enten udelukkende af Medlemmer af vedkommende Colonialraad, der vælges af dette, eller tillige af Embedsmænd, valgte af Gouverneuren eller Overøvrigheden.

I Tilfælde af Opløsning af et Colonialraad

besættes de af dets Medlemmer indtagne Pladser i de heromhandlede Commissioner midlertidigen med andre Borgere ved Udnævnelse af Overøvrigheden.

§ 64. Med Kasse- og Regnskabsvæsenet ved Colonialkasserne forholdes, indtil anderledes ved Anordning maatte blive bestemt, efter de hidtil ved Statskassen i Colonierne gjældende Regler. Dog udnævner hvert af Colonialraadene aarligen tvende af sine Medlemmer, der have jevnligen at eftersee Colonial-Hovedkassens og Kasserercns Beholdninger og sammenholde dem med Regnskabsbøgerne.

Størrelsen af den Sikkerhed, som skal stilles af fremtidige Oppebørselsbetjente, bestemmes ved Anordning.

§ 65. De aarlige coloniale Hovedregnskaber aflægges i Henhold til Budgetterne og forelægges de vedkommende Colonialraad, hvorhos en Extract af disse Regnskaber ved Trykken bringes til offentlig Kundskab.

Colonialraadet kan, efterat en almindelig Revision af Regnskabet er blevet foretaget ved et nedsat Udvalg, der har Ret til at forlange alle dertil fornødne Oplysninger meddeelte, igjennem Andragende til Kongen paatale saadanne Feil i Regnskabet, som efter dets Anskuelse ikke kunne afgjøres ved en berigtigende Udtalelse over dette.

§ 66. Den administrative Revision og Decision af de coloniale Regnskaber skeer, indtil anderledes ved Anordning maatte blive bestemt, efter de hidtil for Statskassens coloniale Regnskaber gjældende Regler.

VI.

§ 67. Dansk Lov og Ret skal fremdeles være gjældende i Colonierne, under de nærmere Bestemmelser, som Lovene og Anordningerne foreskrive.

§ 68. Den dømmende Magts Udøvelse kan kun ordnes ved Lov eller Anordning.

§ 69. Dommerne have i deres Kald alene at rette sig efter Lovene. De kunne ikke afsættes uden ved Dom, ei heller forflyttes mod deres Ønske, udenfor de Tilfælde, hvor en Omordning af Domstolene finder Sted, eller hvor de tillige have administrative Forretninger. Dog kan den Dommer, der har fyldt sit 65de Aar, afskediges, men uden Tab af Indtægter.

VII.

§ 70. Den evangelisk-lutherske Kirke, som er den danske Folkekirke, understøttes af det Offentlige. Bidrag til andre Troessamfunds kirkelige Indretninger kunne tilstaaes ved Anordning.

§ 71. Borgerne have Ret til at forene sig i Samfund for at dyrke Gud paa den Maade, der stemmer med deres Overbeviisning, dog at Intet læres eller foretages, som strider mod Sædeligheden eller den offentlige Orden. Religionssamfund, hvis Lærdomme maae ansees farlige for Staten eller det almindelige Velfærd, kunne forbydes ved Anordning.

§ 72.[1]) Ingen kan paa Grund af sin Troesbekjendelse berøves Adgang til den fulde Nydelse af borgerlige og politiske Rettigheder eller unddrage sig Opfyldelsen af nogen almindelig Borgerpligt.

VIII.

§ 73.[2]) Enhver, der anholdes, skal inden 24 Timer stilles for en Dommer. Hvis den Anholdte ikke strax kan sættes paa fri Fod, skal Dommeren ved en af Grunde ledsaget Kjendelse, der afgives snarest muligt og senest inden 3 Dage, afgjøre, at han skal fængsles, og, hvis han kan løslades mod Sikkerhed, bestemme dennes Art eller Størrelse.

Den Kjendelse, som Dommeren afsiger, kan af Vedkommende strax særskilt indankes for høiere Ret. Indankningen skeer som af en privat Sag, dog med Extraretsvarsel, ligesom den Klagende er fritagen for Brugen af stemplet Papir og Erlæggelse af Retsgebyrer. Der bør gives ham Adgang til i Anledning af saadan Paaanke at raadføre sig med en Sagfører, og nye Oplysninger kunne fremlægges for Overretten.

Ingen kan underkastes Varetægtsfængsel for en Forseelse, som kun kan medføre Straf af Pengebod eller simpelt Fængsel.

§ 74.[3]) Boligen er ukrænkelig. Huusundersøgelse, Beslaglæggelse og Undersøgelse af Breve og andre Papirer maa, hvor ingen Lov eller Anordning hjemler en særegen Undtagelse, alene skee efter en Retskjendelse.

§ 75.[4]) Eiendomsretten er ukrænkelig. Ingen kan tilpligtes at afstaae sin Eiendom, uden hvor Almeenvellet kræver det. Det kan kun skee ifølge Lov eller Anordning og mod fuldstændig Erstatning.

§ 76.[5]) Den, som ikke selv kan ernære sig og Sine, og hvis Forsørgelse ikke paaligger nogen Anden, er berettiget til at erholde Hjælp af det Offentlige, dog mod at underkaste sig de Forpligtelser, som Lovene og Anordningerne herom paabyde.

---

[1]) Enslydende med Grundlovens § 79.
[2]) Væsentlig enslydende med Grundlovens § 80 og Midlertidige Bestemmelser 4.
[3]) Enslydende med Grundlovens § 81.
[4]) Enslydende med Grundlovens § 82.
[5]) Væsentlig enslydende med Grundlovens § 84. — Hovedbestemmelserne om Fattigvæsenet indeholdes i Reskript 13de April 1825 og Anordn. 23de December 1865.

§ 77.[1]) De Børn, hvis Forældre ikke have Evne til at sørge for deres Opdragelse, ville erholde fri Underviisning i Almueskolerne.

§ 78.[2]) Enhver er berettiget til ved Trykken at offentliggjøre sine Tanker, dog under Ansvar for Domstolene.

§ 79.[3]) Borgerne have Ret til uden foregaaende Tilladelse at indgaae Foreninger i ethvert lovligt Øiemed. Ingen Forening kan ophæves ved en Regjeringsforanstaltning. Dog kunne Foreninger foreløbigen forbydes, men der skal da strax anlægges Sag imod Foreningen til dens Ophævelse.

§ 80.[4]) Borgerne have Ret til at samles ubevæbnede. Offentlige Forsamlinger har Politiet Ret til at overvære. Forsamlinger under aaben Himmel kunne forbydes, naar der af dem kan befrygtes Fare for den offentlige Fred.

§ 81.[5]) Ved Opløb maa den væbnede Magt, naar den ikke angribes, kun indskride, efterat Mængden tre Gange i Kongens og Lovens Navn forgjæves er opfordret til at adskilles.

§ 82. Enhver vaabenfør Mand er forpligtet til med sin Person at bidrage til Øernes Forsvar, forsaavidt ikke undersaatligt Baand til en fremmed Stat undskylder ham, saavelsom til Opretholdelsen af den offentlige Fred, efter de nærmere Bestemmelser, som Loven og Anordningerne foreskrive.

Enhver er pligtig til at deeltage i Beskyttelsen af Eiendomme imod Ildsvaade paa den Maade, som Anordningerne foreskrive.

§ 83. For Krigsmagten ere de i §§ 73, 79 og 80 givne Bestemmelser kun anvendelige med de Indskrænkninger, der følge af de militaire Loves Forskrifter.

IX.

§ 84. Colonialloven af 26de Marts 1852 og Anordningen om Borgerraadene i de dansk-vestindiske Besiddelser af 9de Mai 1855 ophæves. Dog vedblive de nuværende Borgerraad deres Functioner, indtil de første Valg af Medlemmer til Colonialraadene efter denne Lov have fundet Sted. Revisionen og Decisionen af Communal-Regnskaberne for Tidsrummet indtil denne Lovs Ikrafttræden skeer ved Colonialraadene efter de hidtil gjældende Regler.

§ 85. Forandring i eller Tillæg til nærværende Coloniallov kan kun skee ved Lov paa den i § 1 eller i § 2 bestemte Maade.

§ 86. Denne Lov træder i Kraft fra den Dag, som Kongerigets Lovgivningsmagt fastsætter.

Hvorefter alle Vedkommende sig have at rette.

Givet paa Vort Slot Christiansborg den 27de November 1863.

Under Vor Kongelige Haand og Segl.

Christian R.

(L. S.)

Fenger.

---

[1]) Enslydende med Grundlovens § 85. — Hovedbestemmelserne om Almueskolevæsenet indeholdes i Cancelli-Promemoria angaaende en Almueskole i Christianssted, af 4de Juli 1807, Anordning om Landskolerne paa de dansk-vestindiske Øer, af 6te September 1853, Anordning af 22de August 1863 og af 7de Juli 1873 om Forandringer i samme, samt Anordning om Skole- og Undervisningsvæsenet paa Øerne St. Thomas og St. Jan, af 11te Februar 1876.

[2]) Enslydende med Grundlovens § 86, 1ste Punktum.

[3]) Enslydende med Grundlovens § 87.

[4]) Enslydende med Grundlovens § 88.

[5]) Enslydende med Grundlovens § 89.

Norge.

Indhold.

1. Kongeriget Norges Grundlov, af 4de November 1814, samt de nugjældende Grundlovsbestemmelser, der indeholde Forandringer i eller Tillæg til denne .... Sp. 111.
2. Den svensk-norske Successions-Ordning, af 26de September 1810 .... — 139.
3. Rigs-Act, oprettet imellem Norges Riges Storthing og Sveriges Riges Stænder, af 6te August 1815 med en senere Ændring i samme .... — 143.
4. Lov, indeholdende Bestemmelser angaaende Mandtallene over stemmeberettigede Indvaanere, samt Regler for Valg- og Distrikts-Forsamlinger, af 24de Juni 1828 .... — 151.
5. Lov, indeholdende Straffebestemmelser for Statsraadets og Høiesterets Medlemmer for Embedsforbrydelser, samt for Storthingets og Rigsrettens Medlemmer for de Forbrydelser, de, som Saadanne, maatte begaa, af 7de Juli 1828 .... — 162.
6. Storthingets Forretningsorden .... — 168.

Kongeriget Norges Grundlov, given i Rigsforsamlingen paa Eidsvold den 17de Mai 1814 og nu, i Anledning af Norges og Sverriges Rigers Forening, nærmere bestemt i Norges overordentlige Storthing i Christiania den 4de November 1814 [1])

Vi Norges Riges Repræsentanter ved det den 7de October 1814, ifølge Kundgjørelse af 16de Augusti næstforhen, i Christiania forsamlede overordentlige Storthing, gjøre vitterligt:

Efter at vi, som vor Kundgjørelse af 21de f. M. viser, havde Dagen forhen, efter modent Overlæg, besluttet, at Kongeriget Norge for Eftertiden skal, som et selvstændigt Rige, være forenet med Kongeriget Sverrige under een Konge, men under Overholdelse af dets Grundlov, med de til Rigets Held, og i Anledning af denne Forening, nødvendige Forandringer, have vi taget disse under nøieste Overveielse, og tillige underhandlet desangaaende med de til den Ende, i Følge den i Moss sluttede Convention af 14de Augusti sidstleden, udnævnte Kongelige Commissarier. Thi have vi besluttet, ligesom vi herved beslutte og fastsætte, at, istedetfor den af Rigsforsamlingen paa Eidsvold den 17de Mai sidstleden givne Constitution skulle følgende, dels paa den byggede, dels i Anledning af Foreningen tagne, Bestemmelser, herefter gjelde og af alle og enhver Vedkommende agtes og ubrødeligen efterleves som Kongeriget Norges Grundlov.

Norges Riges Grundlov.

A. Om Statsformen og Religionen.

§ 1. Kongeriget Norge er et frit, selvstændigt, udeleligt og uafhændeligt Rige, forenet med Sverrige under een Konge. Dets Regjeringsform er indskrænket og arvelig monarkisk.

[1]) I Texten er Grundloven af 4de November 1814 optrykt efter dens oprindelige Ordlyd. De Bestemmelser i samme, der ere ophævede eller forandrede, ere trykte med mindre Skrift. De nugjældende Grundlovsbestemmelser, der indeholde Forandringer i eller Tillæg til Grundloven af 4de November 1814, ere optrykte (med stor Skrift) i Noterne til de Paragrafer, de vedrøre. Ved Udarbeidelsen af Noterne til Norges Grundlov er navnlig benyttet T. H. Aschehoug: Norges offentlige Ret, anden Afdeling, Norges nuværende Statsforfatning, første Bind, der citeres under Betegnelsen „Ascheh. II, 1."

§ 2. Den evangelisk-lutherske Religion forbliver Statens offentlige Religion. De Indvaanere, der bekjende sig til den, ere forpligtede til at opdrage deres Børn i samme. Jesuiter og Munkeordener maae ikke taales.

Jøder ere fremdeles udelukkede fra Adgang til Riget.[1])

B. Om den udøvende Magt, Kongen og den Kongelige Familie.

§ 3. Den udøvende Magt er hos Kongen.

§ 4. Kongen skal stedse bekjende sig til den evangelisk-lutherske Religion, haandhæve og beskytte denne.

§ 5. Kongens Person er hellig; Han kan ikke lastes eller anklages. Ansvarligheden paaligger Hans Raad. [2])

§ 6. Arvefølgen er lineal og agnatisk, saaledes, som den findes bestemt i den af Sverriges Riges Stænder besluttede, og af Kongen antagne, Successions-Ordning af 26de September 1810, hvilken i Oversættelse vedføjes denne Grundlov.

Blandt Arveberettigede regnes ogsaa den Ufødte, der strax indtager sit tilbørlige Sted i Arvelinien, naar han, efter Faderens Død, fødes til Verden.

Naar en til Norges og Sverriges forenede Kroner arveberettiget Prinds fødes, skal hans Navn og Fødselstid tilkjendegives førstholdende Storthing, og antegnes i dets Protokol.[3])

§ 7. Er ingen arveberettiget Prinds til, kan Kongen foreslaa sin Efterfølger for Norges Storthing paa samme Tid, som for Sverriges Stænder; [4]) saasnart Kongen har fremsat sit Forslag, skulle begge Folks Repræsentanter, af deres Midte, udkaare en Committee, der har Ret til at bestemme Valget, hvis Kongens Forslag ikke, ved Stemmeflerhed bifaldes særskilt af hvert Folks Repræsentanter.

Antallet af Medlemmerne i denne Committee, hvilken skal bestaae af ligemange fra hvert Rige, og den Orden, som bør følges ved Valget, fastsættes ved en Lov, som Kongen paa samme Tid foreslaaer for næste Storthing og for Sverriges Riges Stænder. Af den samlede Committee udtræder een ved Lodkastning. [5])

§ 8. Kongens Myndigheds-Alder fastsættes ved en Lov [6]), der gives efter Overeenskomst imellem Norges Storthing og Sverriges Stænder, eller, hvis de derom ikke kunne forenes, ved en af begge Rigers Repræsentanter udnævnt Committee, med de i forestaaende § 7 anførte Bestemmelser.

Saasnart Kongen har opnaaet den lovbestemte Alder, erklærer Han Sig offentligen at være myndig.

§ 9. Saasnart Kongen, som myndig, tiltræder Regjeringen, aflægger Han for Storthinget følgende Eed: „Jeg lover og sværger, at ville „regjere Kongeriget Norge i Overeensstemmelse „med dets Constitution og Love; saa sandt hjelpe „mig Gud og Hans hellige Ord!"

Er intet Storthing paa den Tid samlet, nedlægges Eeden skriftlig i Statsraadet, og gjentages højtideligen af Kongen paa første Storthing, enten mundtlig, eller skriftlig ved den, Han dertil beskikker.

§ 10. Kongens Kroning og Salving skeer, efterat Han er bleven myndig, i Trondhjems Domkirke, paa den Tid og med de Ceremonier, Han selv fastsætter.

§ 11. Kongen opholder sig i Norge nogen Tid hvert Aar, hvis ikke vigtige Hindringer møde.

§ 12. Kongen vælger selv et Raad af Norske Borgere, som ikke ere yngre end 30 Aar. Dette Raad skal i det mindste bestaa af en Statsminister og syv andre Medlemmer.

Ligeledes kan Kongen beskikke en Vice-Konge, eller en Statholder.[7])

Kongen fordeler Forretningerne iblandt Statsraadets Medlemmer, saaledes som Han det for tjenligt eragter.

Til at tage Sæde i Statsraadet kan Kongen, eller, i Hans Fraværelse, Vice-Kongen (eller Statholderen[8]) i Forening med Statsraadene) ved over-

---

[1]) Dette Punktum ophævedes ved Grundlovsbestemmelse af 21de Juli 1851.

[2]) Jfr. § 30.

[3]) Jfr. Rigsakt § 2. (Rigsakten meddeles her Sp. 143.)

[4]) Nu: Sverrigs Rigsdag, se Sverrigs Regjeringsform § 49.

[5]) Se Rigsakt § 3.

[6]) Ved Lov 18de Juli 1815 bestemmes: „Det fyldte 18de Aar skal være Kongens Myndigheds-Alder."

[7]) Ifølge Grundlovsbestemmelse af 5te Juni 1873 gjælder i Stedet for 1ste og 2det Stykke af § 12 Følgende:
„Kongen vælger selv et Raad af norske Borgere,*) som ikke er yngre end 30 Aar. Dette Raad skal bestaa af to Statsministre og idetmindste syv andre Medlemmer. Ligeledes kan Kongen beskikke en Vicekonge."
(Grundlovsbestemmelsen af 5te Juni 1873 indeholder fremdeles Forandringer i §§ 13, 14, 15, 22, 31, 32. De herhen hørende Bestemmelser findes optrykte i Noterne til de vedkommende Paragrafer.)

*) Hvo der er norsk Borger, er ikke fastsat ved nogen almindelig Lovbestemmelse. Som saadan ansees dels den indfødte Nordmand, der har fast Ophold i Norge, dels Udlændingen, som der bosætter sig, „naar hans Ophold i Gjerning bærer utvetydigt Vidnesbyrd om, at han har gjort Norge til sit andet Fædreland." Har Udlændingen opholdt sig fem Aar i Landet og derefter aflagt Ed paa Konstitutionen, antages hans Ret som norsk Borger at være utvivlsom (Aschel. II, 1. S. 90 ff.).

[8]) Ved Grundlovsbestemmelse af 5te Juni 1873, som ophævede Statholderposten, forandredes Ordet „Statholderen" her til:
„Statsministeren".

ordentlige Lejligheder, foruden Statsraadets sædvanlige Medlemmer, tilkalde andre Norske Borgere, kun ingen Medlemmer af Storthinget.

Fader og Søn, eller to Brødre, maae ej paa samme Tid have Sæde i Statsraadet.

§ 13. Under Kongens Fraværelse overdrager Han Rigets indvortes Bestyrelse i de Tilfælde, Han Selv foreskriver, til Vice-Kongen eller Statholderen, tilligemed i det mindste fem af Statsraadets Medlemmer.[1])

Disse skulle føre Regjeringen i Kongens Navn og paa Hans Vegne. De skulle ubrødelig efterleve, saavel denne Grundlovs Bestemmelser, som de særskildte dermed overeensstemmende Forskrifter, som Kongen i Instruction meddeler dem. Om de Sager, de saaledes afgjøre, have de at indsende en underdanig Indberetning til Kongen.

Forretningerne afgjøres ved Stemmegivning, hvorved, i Tilfælde at Stemmerne ere lige, Vice-Kongen eller Statholderen, eller, i deres Fraværelse, det første Medlem af Statsraadet, har tvende Stemmer.[2])

§ 14. Vice-Konge kan ikkun Kronprindsen eller hans ældste Søn være, men ei førend de have opnaaet den for Kongen bestemte Myndigheds-Alder. Til Statholder udnævnes enten en Normand eller en Svensk.[3])

Vice-Kongen skal boe inden Riget, og maa ikke opholde sig udenfor det længere end tre Maaneder om Aaret.

Naar Kongen er nærværende, ophører Vicekongens Function. Er ingen Vice-Konge, men Statholder, ophorer ligeledes dennes Funktion, da han i saadant Tilfælde blot er den første Statsraad.[4])

§ 15. Hos Kongen forbliver stedse, under Hans Ophold i Sverrige, den Norske Statsminister[5]) og tvende af Statsraadets Medlemmer, hvilke sidste aarligen omskifte.

De have de samme Pligter og den samme constitutionelle Ansvarlighed, som den i Norge værende (i § 13 nævnte) Regjering, og i deres Overværelse alene skulle de Norske Anliggender afgjøres af Kongen.[6])

Alle Andragender fra Norske Borgere til Kongen skulle først indleveres til den Norske Regjering og forsynes med sammes Betænkning, forinden de afgjøres. I Almindelighed maa ingen Norske Sager afgjøres, uden at den i Norge værende Regjerings Betænkning er indhentet, med mindre vigtige Hindringer maatte forbyde saadant.

Den Norske Statsminister[7]) foredrager Sagerne, og bliver ansvarlig for Expeditionernes Overeensstemmelse med de fattede Beslutninger.

§ 16. Kongen anordner al offentlig Kirke- og Gudstjeneste, alle Møder og Forsamlinger om Religions-Sager, og paaseer, at Religionens offentlige Lærere følge de dem foreskrevne Normer.

§ 17. Kongen kan give og ophæve Anordninger, der angaae Handel, Told, Næringsveje og Politie; dog maae de ikke stride mod Constitutionen og de (saaledes som efterfølgende §§ 77, 78 og 79 bestemme) af Storthinget givne Love. De gjælde provisorisk til næste Storthing.

§ 18. Kongen lader i Almindelighed indkræve de Skatter og Afgifter, som Storthinget paalægger. Den Norske Statscasse forbliver i Norge, og dens Indtægter anvendes alene til Norges Tarv.

§ 19. Kongen vaager over, at Statens Ejendomme og Regalier anvendes og bestyres paa den af Storthinget bestemte og for Almeenvæsenet nyttigste Maade.

§ 20. Kongen har Ret til, i Statsraadet at benaade Forbrydere, efterat Hojeste-Rets Dom er falden, og dens Betænkning indhentet.[8]) Forbryderen har Valget, om han vil modtage Kongens Naade, eller underkaste sig den ham tildømte Straf.

I de Sager, som af Odels-Thinget foranstaltes anlagte for Rigsretten, kan ingen anden

---

[1]) Ifølge Grundlovsbestemmelse af 5te Juni 1873 lyder dette Stykke saaledes:

„Under Kongens Fraværelse overdrager Han Rigets indvortes Bestyrelse i de Tilfælde, Han Selv foreskriver, til Vice-Kongen, naar en Saadan er beskikket, tillige med den ene Statsminister, og idetmindste fem af Statsraadets øvrige Medlemmer, men, naar ingen Vicekonge er beskikket, til den ene Statsminister tilligemed idetmindste fem af Statsraadets øvrige Medlemmer."

[2]) Ifølge Grundlovsbestemmelse af 5te Juni 1873 lyder dette Stykke saaledes:

„Forretningerne afgjøres ved Stemmegivning, hvorved, i Tilfælde at Stemmerne ere lige, Vicekongen, eller i hans Fraværelse saavelsom naar ingen Vicekonge er beskikket, Statsministeren eller i dennes Fraværelse det første Medlem af Statsraadet har tvende Stemmer."

[3]) Dette Punktum ophavedes ved Grundlovsbestemmelse af 5te Juni 1873.

[4]) Dette Punktum ofthævedes ved Grundlovsbestemmelse af 5te Juni 1873.

[5]) Ved Grundlovsbestemmelse af 5te Juni 1873 forandredes Ordene „den Norske Statsminister" her til: „den ene Statsminister".

[6]) Jfr. § 38 og Rigsakt § 5.

[7]) Ved Grundlovsbestemmelse af 5te Juni 1873 forandredes Ordene „den Norske Statsminister" her til: „Statsministeren".

[8]) Ifølge Grundlovsbestemmelse af 29de November 1862 lyder dette Punktum saaledes:

„Kongen har Ret til i Statsraadet at benaade Forbrydere, efterat Dom er falden."

Benaadning, end Fritagelse for idømt Livsstraf, finde Sted.

§ 21. Kongen vælger og beskikker, efter at have hørt sit Norske Statsraad, alle civile, gejstlige og militaire Embedsmænd. [1]) Disse sværge Constitutionen og Kongen Lydighed og Troskab.

De Kongelige Prindser maa ej beklæde civile Embeder; dog kan til Vice-Konge udnævnes Kronprindsen eller Hans ældste Søn.

§ 22. Rigets Statholder, Statsministeren [2]) og de øvrige Statsraadets Medlemmer, samt de Embedsmænd, som ere ansatte ved dets Contoirer, Gesandter og Consuler, civile og gejstlige Overøvrigheds-Personer [3]), Regimenters og andre militaire Corpsers Chefer, Commandanter i Fæstninger og Højstbefalende paa Krigsskibe, kunne, uden foregaaende Dom, afskediges af Kongen, efterat Han derom har hørt Statsraadets Betænkning. Hvorvidt Pension bør tilstaas de saaledes afskedigede Embedsmænd, afgjøres af det næste Storthing. Imidlertid nyde de to Trediedele af deres forhen havte Gage.

Andre Embedsmænd kunne ikkun suspenderes af Kongen og skulle da strax tiltales for Domstolene, men de maa ej, uden efter Dom, afsættes, ei heller, mod deres Villie, forflyttes.

§ 23. Kongen kan meddele Ordener til hvem han for godt befinder til Belønning for udmærkede Fortjenester, der offentligen maae kundgjøres; men ej anden Rang og Titel, end den, ethvert Embede medfører. Ordenen fritager Ingen for Statsborgernes fælles Pligter og Byrder, ej heller medfører den fortrinlig Adgang til Statens Embeder. Embedsmænd, som i Naade afskediges, beholde deres havte Embeders Titel og Rang.

Ingen personlige, eller blandede, [4]) arvelige Forrettigheder maae tilstaas Nogen for Eftertiden [5]).

§ 24. Kongen vælger og afskediger, efter eget Godtbefindende, sin Hofstat og sine Hofbetjente.

§ 25. Kongen har højeste Befaling over Rigets Land- og Sømagt. Den maa ikke forøges eller formindskes uden Storthingets Samtykke. Den maa ikke overlades i fremmede Magters Tjeneste, og ingen fremmede Magters Krigsfolk, undtagen Hjelpetropper imod fiendtlige Overfald, maae inddrages i Riget uden Storthingets Samtykke.

I Fredstider maae ingen andre end Norske Tropper være stationerede i Norge og ingen Norske Tropper i Sverrige. Kongen kan dog i Sverrige have Norsk Garde af Frivillige, og kan for en kort Tid, i det højeste sex Uger om Aaret, sammenkalde de nærmeste Tropper af begge Rigers Krigsmagt til Vaabenøvelser inden hvilketsomhelst af Rigernes Grændser; men ei maae, i noget Tilfælde, flere Krigsfolk end 3000 Mand, af alle Vaaben tilsammentagne, kunne i Fredstider inddrages i det ene Rige af det andet Riges Krigsmagt.

Til Angrebs-Krig maae Norges Tropper og Roeflotille ikke anvendes uden Storthingets Samtykke.

Den Norske Flaade skal have sine Verfter og i Fredstider sine Stationer eller Havne i Norge.

Det ene Riges Krigsfartøier maae ikke besættes med det andets Søfolk, uden for saavidt disse frivilligen lade sig hyre.

Landværnet og de øvrige Norske Tropper, som ikke til Linie-Tropper kunne henregnes, maae aldrig bruges udenfor Norges Grændser.

§ 26. Kongen har Ret til at sammenkalde Tropper, begynde Krig og slutte Fred, indgaae og ophæve Forbund, sende og modtage Gesandter.

Naar Kongen vil begynde Krig, da skal han meddele Regjeringen i Norge sine Tanker og indhente dens Betænkning derom, tilligemed fuldstændig Beretning om Rigets Tilstand, i Henseende til dets Financer og Forsvarsmidler, med videre. Efterat dette er skeet, sammenkalder Kongen den Norske Statsminister og de Norske Statsraader, saavelsom de Svenske, til et overordentligt Statsraad, og fremsætter da de Grunde og Omstændigheder, som i dette Tilfælde bør tages i Overveielse, hvorved tillige den Norske Regjerings Forklaring om dette Riges Tilstand, saavelsom en lignende Beretning om Sverriges, bliver at fremlægge. Om disse Gjenstande fordrer Kongen deres Betænkning, hvilken de skulle, enhver for sig, afgive til Protocollen, under den Ansvarlighed, Grundloven bestemmer, og har da Kongen Ret til at tage og udføre den Beslutning, Han anser gavnligst for Staten. [6])

§ 27. Alle Statsraader skulle, naar de ikke have lovligt Forfald, være nærværende i Statsraadet, og maa ingen Beslutning tages der, naar ikke over det halve Antal Medlemmer er tilstede.

I de Norske Sager, som (ifølge § 15) afgjøres i Sverrige, maa ingen Beslutning tages,

[1]) Jfr. § 92.

[2]) Ved Grundlovsbestemmelse af 5te Juni 1873 forandredes disse tre Ord til: „Statsministrene".

[3]) o: Amtmænd og Biskopper.

[4]) „Personlige" kaldes de Forrettigheder, der alene betinges af visse Egenskaber ved den Berettigedes Person (t. Ex. adelig Fødsel), „blandede" de, der tillige ere betingede af Besiddelsen af en fast Eiendom.

[5]) L. 1. August 1821 bestemmer, at efter de adelige Personers Død, der vare fødte ved Lovens Bekjendtgjørelse, ophører alt arveligt Adelskab i Norge.

[6]) Jfr. Rigsakt § 4.

medmindre enten den Norske Statsminister og een Norsk Statsraad, eller begge de Norske Statsraader, ere tilstede.

§ 28. Forestillinger om Embeders Besættelse og andre Sager af Vigtighed (diplomatiske og egentlige militaire Commando-Sager undtagne) skulle foredrages i Statsraadet af det Medlem, til hvis Fag de høre, og Sagerne af ham expederes overeensstemmende med den i Statsraadet fattede Beslutning.

§ 29. Forbyder lovligt Forfald en Statsraad at møde og foredrage de Sager, som henhøre under hans Fag, skulle disse foredrages af en anden Statsraad, som Kongen, om han er tilstede, eller i andet Fald den, der har Forsædet i Statsraadet, i Forening med de øvrige Statsraader, dertil constituerer.

Hindres saa mange, ved lovligt Forfald, fra at møde, at ikke flere end Halvparten af det bestemte Antal Medlemmer ere tilstede, skulle andre Embedsmænd paa lige Maade constitueres til at tage Sæde i Statsraadet, i hvilket Tilfælde ufortøvet skeer Beretning derom til Kongen, som afgjør, om de skulle vedblive i denne Function.

§ 30. I Statsraadet føres Protocol over alle de Sager, som der forhandles. Enhver, som har Sæde i Statsraadet, er pligtig til med Frimodighed at sige sin Mening, hvilken Kongen er forbunden at høre. Men det er Denne forbeholdet at fatte Beslutning efter sit eget Omdømme.

Finder noget Medlem af Statsraadet, at Kongens Beslutning er stridende mod Statsformen eller Rigets Love, eller øjensynligen er skadelig for Riget, er det Pligt, at gjøre kraftige Forestillinger derimod, samt at tilføje sin Mening i Protocollen. Den, der ikke saaledes har protesteret, ansees at have været enig med Kongen, og er ansvarlig derfor, saaledes som siden bestemmes, og kan af Odelsthinget sættes under Tiltale for Rigsretten. [1])

§ 31. Alle af Kongen selv udfærdigede Befalinger (militaire Commando-Sager undtagne) skulle contrasigneres af den Norske Statsminister. [2])

§ 32. De Beslutninger, som tages af Regjeringen i Norge under Kongens Fraværelse, udfærdiges i Kongens Navn, og undertegnes af Vice-Kongen eller Statholderen og af Statsraadet, samt contrasigneres af den, som foredrager Sagen, da han bør være ansvarlig for Expeditionens Overeensstemmelse med den Protocol, hvori Resolutionen er indført. [3])

§ 33. Alle Forestillinger om Norske Sager, saavelsom de Expeditioner, som i Anledning deraf skee, forfattes i det Norske Sprog.

§ 34. Nærmeste Tronarving, om han er den regjerende Konges Søn, fører Titel af Kronprinds. De øvrige, som til Kronen ere arveberettigede, kaldes Prindser, og de Kongelige Døttre Prindsesser.

§ 35. Saasnart Tronarvingen har fyldt sit 18de Aar, er han berettiget til at tage Sæde i Statsraadet, dog uden Stemme eller Ansvar.

§ 36. Ingen Prinds af Blodet maa gifte sig uden Kongens Tilladelse. Handler han herimod, forbryder han sin Ret til Norges Krone.

§ 37. De Kongelige Prindser og Prindsesser skulle, for deres Personer, ikke svare for andre end Kongen, eller hvem Han, til Dommer over dem, forordner.

§ 38. Saavel den Norske Statsminister, som de tvende Norske Statsraader, der følge Kongen, have Sæde og delibererende [4]) Stemme i det Svenske Statsraad, naar sammesteds forhandles Gjenstande, som angaae begge Riger.

I saadanne Sager bør tillige den i Norge værende Regjerings Betænkning indhentes, medmindre Sagerne udfordre saa hastig Afgjørelse, at Tid dertil ej gives. [5])

§ 39. Døer Kongen og Thronfølgeren endnu er umyndig, skal det Norske og Svenske Statsraad strax sammentræde, for fælles at udstede Indkaldelse til Storthing i Norge og Rigsdag i Sverrige. [6])

§ 40. Indtil begge Rigers Repræsentanter ere forsamlede, og have anordnet Regjeringen under Kongens Mindreaarighed, forestaaer et, af et lige Antal Norske og Svenske Medlemmer sammensat, Statsraad Rigernes Bestyrelse, med Iagttagelse af disses gjensidige Grundlove.

Den Norske og den Svenske Statsminister, som have Sæde i fornævnte sammensatte Raad, kaste Lod om, hvo der skal have Forsædet. [7])

§ 41. De i foregaaende §§ 39 & 40 bestemte Forholdsregler skulle ogsaa finde Sted, saa ofte det i Følge Sverriges Regjeringsform til-

---

[1]) Jfr. § 86 og Lov indeholdende Straffebestemmelser for Statsraadets Medlemmer m. Fl. af 7de Juli 1828. (Meddeles her Sp. 162 ff.)

[2]) Ifølge Grundlovsbestemmelse af 5te Juni 1873 lyder § 31 saaledes:

„Alle af Kongen selv udfærdigede Befalinger (militære Kommando-Sager undtagne) skulle kontrasigneres af en af Statsministrene."

[3]) Ifølge Grundlovsbestemmelse af 5te Juni 1873 lyder § 32 saaledes:

„De Beslutninger, som tages af Regjeringen i Norge under Kongens Fraværelse, udfærdiges i Kongens Navn og undertegnes af Vicekongen og af Statsraadet.".

[4]) Delibererende ɔ: raadgivende, se § 30.

[5]) Jfr. Rigsakt § 5.

[6]) Jfr. Rigsakt § 6.

[7]) Jfr. Rigsakt § 7.

kommer det Svenske Statsraad, i Egenskab af Statsraad, at føre Regjeringen. [1])

§ 42. Angaaende de nærmere Bestemmelser, som ere nødvendige i de i §§ 39, 40 og 41 anførte Tilfælde, foreslaaer Kongen for næste Storthing i Norge og Rigsdag i Sverrige en Lov, bygget paa Grundsætningen om fuldkommen Lighed imellem begge Rigerne. [2])

§ 43. Valget af Formyndere, som skulle bestyre Regjeringen for den umyndige Konge, skal foretages efter samme Regler og paa samme Maade, som forhen i § 7 er foreskrevet for Valget af Tronfølger. [3])

§ 44. De, som i de udi §§ 40 og 41 anførte Tilfælde, forestaae Regjeringen, skulle, de Norske for det Norske Storthing, aflægge følgende Eed: „Jeg lover og sværger, at ville forestaa „Regjeringen i Overeensstemmelse med Constitutionen „og Lovene; saa sandt hjelpe mig Gud og hans „hellige Ord!" De Svenske aflægge Eed for Sverriges Riges Stænder.

Holdes ei Storthing eller Rigsdag paa den Tid, nedlægges Eeden skriftlig i Statsraadet, og gjentages siden paa næste Storthing eller Rigsdag. [4])

§ 45. Saasnart deres Statsstyrelse ophører, skulle de aflægge Kongen og Storthinget Regnskab for samme.

§ 46. Efterlade Vedkommende, i Overeensstemmelse med §§ 39 og 41, strax at sammenkalde Storthinget, da paaligger det Høieste-Ret, som en ubetinget Pligt, saasnart fire Uger ere forløbne, at foranstalte denne Sammenkaldelse.

§ 47. Bestyrelsen af denne umyndige Konges Opdragelse bør, hvis Hans Fader ei derom har efterladt nogen skriftlig Bestemmelse, fastsættes paa den i §§ 7 og 43 foreskrevne Maade.

Det bør være en ufravigelig Regel, at den umyndige Konge gives tilstrækkelig Undervisning i det Norske Sprog. [5])

§ 48. Er den mandlige Kongestamme uddød, og ingen Thronfølger udkaaret, da skal en ny Konge-Æt vælges paa den i § 7 foreskrevne Maade. Imidlertid forholdes med den udøvende Magt efter 43de §. [6])

C. Om Borgerret og den lovgivende Magt.

§ 49. Folket udøver den lovgivende Magt ved Storthinget, der bestaaer af to Afdelinger, et Lagthing og et Odelsthing. [7])

§ 50. Stemmeberettigede [8]) ere kun de Norske Borgere, [9]) som have fyldt 25 Aar, have været boesatte i Landet i fem Aar, opholde sig der, og enten:

a) ere, eller have været, Embedsmænd;

b) paa Landet eje, eller, paa længere Tid end

---

[1]) Grundlovsbestemmelse af 10de Januar 1863 bestemmer:

„I de Tilfælde, hvori det efter Norges og Sveriges Grundlove og Rigsaktsbestemmelser hidtil har tilkommet Norges og Sveriges Interimsregjering at forestaa Rigernes Bestyrelse, fordi Kongen enten ved Reiser udenfor sine Riger eller ved Sygdom er forhindret fra at føre Regjeringen, skal den til Thronen nærmest berettigede Prinds, saafremt han har opnaaet den for Kongen fastsatte Myndighedsalder, forestaa Regjeringen som Kongemagtens midlertidige Udøver med samme Ret, som tilkommer Interimsregjeringen. Denne Beslutning bliver gjældende, forsaavidt og fra den Tid, inden næste ordentlige Storthing tilsvarende Bestemmelse i Sverige maatte udkomme."

En tilsvarende Bestemmelse antoges i Sverrig paa Rigsdagen 1862—63, se Sverrigs Regjeringsform §§ 39, 40, 91 og 92.

Om de Tilfælde, i hvilke det Svenske Statsraad fører Regjeringen, se Sverrigs Regjeringsform §§ 39—42.

Jfr. med Grundl. § 41 Rigsakt § 7.

[2]) Se Rigsakten af 6te August 1815.

[3]) Jfr. Rigsakt § 8.

[4]) Jfr. Rigsakt § 9.

[5]) Jfr. Rigsakt § 10

[6]) „43de §" formentlig feilagtigt i Stedet for: „40de §". — Jfr. Rigsakt § 11.

[7]) Jfr. §§ 73 og 76.

[8]) Af og iblandt hver Kommunes Storthingsvælgere vælges tillige de kommunale Raad, saavel Formænd som Repræsentanter. Dog have i Landkommuner med mindre end 50 Storthingsvælgere endvidere de Indvaanere, som eie eller bruge særskilt matrikuleret Jord, forsaavidt de have fyldt 25 Aar og ikke ere i noget af de Tilfælde, der omhandles i Grundlovens §§ 52 og 53, kommunal Valgret og Valgbarhed. Naaes heller ikke herved 50 Vælgere, træffes særlig Foranstaltning af Kongen. Hver Kommune (Kjøbstad, Præstegjæld) vælger for 4 Aar med deelvis Afgang hvert andet Aar fra 3 til 12 Formænd og det tredobbelte Antal Repræsentanter. Formændene vælge imellem sig en Ordfører. Den almindelige Bestyrelse af Kommunens Anliggender tilkommer Formændene, men disse kunne i alle og skulle i visse vigtigere Sager indhente Repræsentanternes Beslutning. Formændene have Sæde og Stemme i Repræsentanternes Møder. — Samtlige Ordførere for Formændene i et Amts Landkommuner træde sammen een Gang hvert Aar som Amtsformandskaber, i hvilke Amtmanden og Fogderne have Sæde, men ordentligvis uden Stemmeret. (Lovene af 14de Januar 1837).

[9]) Se Note til § 12 (Sp. 114 Note 7*).

fem Aar, have bygslet[1]) matriculeret[2]) Jord;[3])

c) ere Kjøbstædborgere,[4]) eller i Kjøbstad eller Ladested eje Gaard eller Grund, hvis Værdi i det mindste er 300 Rdlr. S. V.[5])

§ 51. Mandtal over alle stemmeberettigede Indvaanere skal forfattes i enhver Kjøbstad af Magistraten, og i ethvert Præstegjæld af Fogden[6]) og Præsten. De Forandringer, dette efterhaanden maatte undergaae, anføres ufortøvet deri.

Enhver skal, forinden han indføres i Mandtallet, offentligen til Thinge sværge Constitutionen Troskab.[7])

§ 52. Stemmeret suspenderes:

a) ved Anklage til Thinge for Forbrydelser;

b) ved Umyndiggjørelse;

c) ved Opbud eller Fallit, indtil Creditorerne have erholdet fuld Betaling, medmindre Falliten er foraarsaget ved Ildsvaade, eller andet utilregneligt og beviisligt Uheld[8]).

§ 53. Stemmeret tabes:

a) ved at have været dømt til Tugthuus, Slaverie, eller vanærende Straffe;

b) ved at gaae i en fremmed Magts Tjeneste uden Regjeringens Samtykke;

c) ved at erhverve Borgerret i en fremmed Stat;

d) ved at overbevises om, at have kjøbt Stemmer, solgt sin egen Stemme eller stemt i flere end een Valgforsamling[8]).

---

[1]) Bygsel benævnes de Leieforhold, ved hvilke der som Vederlag for Brugen erlægges foruden den aarlige Afgift en Sum een Gang for alle, hvilken kaldes Bygselsum (Slgn. Indfæstning hos os). I 1814 betaltes Bygselsummen ordentligvis ved Brugsforholdets Stiftelse, og Bygselmanden stod derfor i en mere uafhængig økonomisk Stilling end andre Leiere af Jord. (Ascheh. II., 1 S. 316—18).

[2]) Matrikuleret ɔ: særskilt matrikuleret. Nogen bestemt Størrelse eller Værdi behøver den matrikulerede Jord ikke at have for at give Stemmeret. Der er ingen Grændse for Udstykningsfriheden, Hindring imod Omgaaelse af Grundloven ligger alene i de med Udstykning, Skjødning, Thinglæsning osv. forbundne Udgifter. Husmandspladser ere i Almindelighed ikke særskilt matrikulerede. (Ascheh. II. 1, S. 309—318.)

[3]) Lov angaaende et Tillæg til Grundlovens § 50 Litr. b af 2den Juni 1821 bestemmer:

„De, som i Finmarken have været Rettighedsmænd*) i 5 Aar, og fyldt deres 25de Aar, bør, ligesaavel som de, der eie eller bruge matrikuleret Jord, have Stemmeretighed."

*) Rettighedsmænd benævnes de Personer, der udrede visse lovbestemte Afgifter til Distriktets Embeds- og Bestillingsmænd, hvilke Afgifter kaldes disses „Rettighed". „Rettighed" skal ifølge Lov af 6te Juni 1863 erlægges af enhver i Finmarken hjemmehørende Mandsperson, der ilignes Skat til Kommunen, medmindre han er Tjenestetyende eller fritages paa Grund af Fattigdom. I Udredelsen af Kommuneskatter deltage ifølge Lov 18de Mai 1860, dels „Distriktets Indvaanere, forsaavidt de havde fast Ophold inden samme den 30te September næst før Begyndelsen af det Aar, for hvilket Skatten erlægges", dels „de, der ikke ere Indvaanere af Distriktet, men desuagtet der have Handelssted eller drive Bjergværk, Fabrik eller anden fast Næring." (Jfr. Aschehoug II. 1, Side 324.)

[4]) Kjøbstadborger er den, der ifølge et af Magistraten udstedt Borgerbrev er berettiget til at drive visse bundne Næringer — almindelig Handel, Haandværk ved Hjælp af Svende og Drenge, Skippernæring eller Brændevinsbrænding — samt forpligtet til at betale Byskat. Ret til at erholde Borgerskab har enhver myndig, uberygtet Mandsperson, der har nedsat sig i en Kjøbstad, imod at han betaler Gebyhrerne ved Borgerbrevets Udfærdigelse — 32 Kr. for en Handelsborger, 16 Kr. for en Haandværksmester, foruden stemplet Papir — og det fastsatte Lavmaal af Næringsskat — 16 Kr. aarlig for den Handlende, 8 Kr. aarlig for Haandværkeren. Den, der har løst Borgerbrev, antages for stemmeberettiget, selv om han ikke driver nogen borgerlig Næring. (Ascheb. II. 1, S. 323.)

[5]) 300 Rdlr. S. V. = 600 Kr. (Ascheh. II. 1, S. 311.)

[6]) Fogden er administrativ Embedsmand, Politimester og Oppebørselsbetjent.

[7]) Se Lov angaaende Mandtallene samt Valg- og Distriktsforsamlinger af 24de Juni 1828, Kap. 1. (Meddeles her Sp. 151 ff.)

[8]) Ifølge Grundlovsbestemmelse af 6te Juni 1877 lyde §§ 52 og 53 saaledes:

„§ 52. Stemmeret suspenderes:

a. ved Anklage til Thinge for Forbrydelser, der kunne medføre saadan Straf, som i § 53 a er nævnt;

b. ved Umyndiggjørelse;

c. ved Opbud*) eller Fallit, der ikke er foraarsaget ved Ildsvaade, eller andet utilregneligt og beviisligt Uheld, indtil Skyldneren enten ved fuld Betaling til Fordringshaveren eller ved Akkord igjen er bleven raadig over sit Bo.

§ 53. Stemmeret tabes:

a. ved at have været dømt til Strafarbeide eller Afsættelse eller til Fængsel for en Forbrydelse, som omhandles i noget af Straffelovens Capitler om Meened, Tyveri, Røveri eller Bedrageri;

b. ved at gaa i fremmed Magts Tjeneste uden Regjeringens Samtykke;

c. ved at erhverve Borgerret i en fremmed Stat;

d. ved at overbevises om at have kjøbt Stemmer, solgt sin egen Stemme, eller stemt i flere end een Valgforsamling."

*) Opbud ɔ: Skiftebehandling af et Bo efter Skyldnerens Begjæring. (L. 6te Juni 1863 §§ 1 og 7.)

§ 54. Valg- og Districts-Forsamlingerne holdes hvert tredie Aar. De skulle være tilendebragte inden December Maaneds Udgang [1]).

§ 55. Valgforsamlingerne holdes, paa Landet i Præstegjeldets Hovedkirke, i Kjøbstæderne i Kirken, paa Raadhuset eller et andet dertil beqvemt Sted. De bestyres paa Landet af Sognepræsten og hans Medhjelpere[2]), i Kjøbstæderne af disses Magistrater og Formænd[3]). Stemmegivningen skeer i den Orden, Mandtallet viser.

Stridigheder om Stemmeret afgjøres af Forsamlingens Bestyrere, hvis Kjendelse kan indankes for Storthinget.

§ 56. Førend Valgene begynde, skal Constitutionen lydelig oplæses, i Kjøbstæderne af den første Magistrats-Person, paa Landet af Præsten.

§ 57. I Kjøbstæderne udnævnes een Valgmand for hver 50 stemmeberettigede Indvaanere.

Disse Valgmænd samles inden otte Dage derefter paa et af Øvrigheden dertil bestemt Sted, og udnævne enten af deres egen Midte, eller iblandt de øvrige Stemmeberettigede i deres Valgdistrict, een Fjerdedeel af deres eget Antal til at møde og tage Sæde paa Storthinget, saaledes: at 3 til 6 vælge een, 7 til 10 to, 11 til 14 tre, 15 til 18 fire, som er det høieste Antal, nogen Bye maa sende.

Har en Kjøbstad færre end 150 stemmeberettigede Indvaanere, sender den sine Valgmænd til nærmeste Kjøbstad for at stemme i Forening med dennes Valgmænd, og ansees da begge Kjøbstæder som eet District[4]).

§ 58. I hvert Præstegjeld paa Landet udnævne de stemmeberettigede Indvaanere, i Forhold til deres Antal, Valgmænd saaledes: at indtil 100 vælge een, 100 til 200 to, 200 til 300 tre, og saa fremdeles i samme Forhold.

Disse Valgmænd samles inden een Maaned derefter paa et af Amtmanden dertil bestemt Sted, og udnævne da enten af deres egen Midte, eller iblandt de øvrige Stemmeberettigede i Amtet, en Tiendedeel af deres eget Antal til at møde og tage Sæde paa Storthinget, saaledes: at 5 til 14 vælge een, 15 til 24 to, 25 til 34 tre, 35 og derover fire, som er det største Antal[4]).

§ 59. De i §§ 57 og 58 fastsatte Bestemmelser gjelde indtil næste Storthing. Befindes det da, at Kjøbstædernes Repræsentanter udgjøre mere eller mindre end een Trediedeel af hele Rigets, bør Storthinget, til Følge for Fremtiden, forandre disse Bestemmelser saaledes, at Kjøbstædernes Repræsentanter forholde sig til Landets som een til to, og bør Repræsentanternes Antal i det Hele ikke være mindre end 75 og ei større end 100.

---

[1]) Se Lov 24de Juni 1828, Kap. 2 og 3.
§ 54 forandredes ved Grundlovsbestemmelse af 13de August 1857, men Grundlovsbestemmelse af 24de April 1869 gjenoptog den oprindelige Text. (Ved den sidstnævnte Grundlovsbestemmelse forandredes fremdeles §§ 63, 68, 69, 71 til 75, 78 til 80 og 112; se Noterne til de vedkommende Paragrafer).

[2]) Præstens Medhjælpere ere Mænd, valgte af Præsten til at staa ham bi i hans kirkelige Virksomhed.

[3]) Se om Formænd Sp. 122 Note 8.

[4]) Grundlovsbestemmelse af 6te Juni 1878 bestemmer:

„§ 1. Det Antal Storthingsrepræsentanter, som Kjøbstæderne have at vælge, bestemmes til otte og tredive. Af disse vælges, indtil anderledes paa grundlovmæssig Maade fastsat vorder, fra Aalesund og Molde tilsammen een, fra Arendal og Grimstad tilsammen een, fra Bergen fire, fra Brevig een, fra Christiania, Hønafos og Kongsvinger tilsammen fire, fra Kristianssand to, fra Kristianssund een, fra Drammen to, fra Flekkefjord een, fra Frederikshald een, fra Frederiksstad een, fra Hammerfest, Vardø og Vadsø tilsammen een, fra Holmestrand een, fra Kongsberg een, fra Kragerø een, fra Laurvig og Sandefjord tilsammen een, fra Lillehammer, Hamar og Gjøvig tilsammen een, fra Moss og Drøbak tilsammen een, fra Porsgrund een, fra Sarpsborg een, fra Skien een, fra Stavanger og Haugesund tilsammen to, fra Tromsø een, fra Throndhjem og Levanger tilsammen fire, fra Tønsberg een og fra Østerrisør een.

Naar en Kjøbstad, som her ei er nævnt, har femti eller flere stemmeberettigede Indvaanere, indgaar den under den nærmest liggende Kjøbstads Repræsentant-Valgdistrikt. Samme Regel gjælder om Kjøbstæder, som herefter anlægges. En Kjøbstad, der er kommen til at henhøre under Kjøbstadsdistrikt, vælger egen Valgmand, endog om Antallet af dens stemmeberettigede Indvaanere skulde blive mindre end femti. I Kjøbstad, der ene udgjør et Repræsentant-Valgdistrikt, vælges i intet Tilfælde færre end tre Valgmænd.

§ 2. Det Antal Storthingsrepræsentanter, som Landdistrikterne have at vælge, bestemmes til sex og sytti. Af disse vælges, indtil anderledes paa grundlovmæssig Maade fastsat vorder, fra Agerhus Amt fem, fra Nordre Bergenhus Amt fem, fra Søndre Bergenhus Amt fem, fra Kristians Amt fem, fra Finmarkens Amt to, fra Hedemarkens Amt fem, fra Nordlands Amt fem, fra Romsdals Amt fem, fra Stavanger Amt fem, fra Tromsø Amt to og fra hvert af Rigets øvrige otte Amter fire.

§ 3. De Bestemmelser i Grundlovens §§ 57 og 58, som staa i Strid med nærværende Grundlovsbestemmelse samt Grundlovsbestemmelserne af 26de November 1859 og 26de Mai 1866, indeholdende Forandringer i Grundlovens §§ 57 og 58, sættes herved ud af Kraft."

§ 60. De inden Riget værende Stemmeberettigede, der ikke kunne møde formedelst Sygdom, militair Tjeneste eller andet lovligt Forfald, kunne skriftlig sende deres Stemmer til dem, der bestyre Valgforsamlingerne, forinden disse ere tilendebragte.

§ 61. Ingen kan vælges til Repræsentant, medmindre han er 30 Aar gammel og har i 10 Aar opholdt sig i Riget[1].

§ 62. Statsraadets Medlemmer og de Embedsmænd, som ere ansatte ved dets Contoirer, eller Hoffets Betjente og dets Pensionister, kunne ikke vælges til Repræsentanter.

§ 63. Enhver, som vælges til Repræsentant, er pligtig at modtage Valget, medmindre han hindres derfra ved Forfald, der kjendes lovlige af Valgmændene, hvis Kjendelse kan underkastes Storthingets Bedømmelse. Den, som to paa hinanden følgende Gange har mødt som Repræsentant paa et ordentligt Storthing, er ikke forpligtet til at modtage Valget til det derpaa følgende ordentlige Storthing.

Hindres en Repræsentant ved lovligt Forfald fra at møde paa Storthinget, træder den, som næst ham har de fleste Stemmer, i hans Sted[2].

§ 64. Saasnart Repræsentanterne ere valgte, forsynes de med en Fuldmagt, underskreven paa Landet af Overøvrigheden og i Kjøbstæderne af Magistraten, saavelsom af samtlige Valgmænd, til Beviis for, at de, paa den i Constitutionen foreskrevne Maade, ere udnævnte[3].

Disse Fuldmagters Lovlighed bedømmes af Storthinget.

§ 65. Enhver Repræsentant er berettiget til Godtgjørelse af Statscassen for Reiseomkostninger til og fra Storthinget og for Underholdning i den Tid, han der opholder sig[4].

§ 66. Repræsentanterne ere paa deres Reise til og fra Storthinget, samt under deres Ophold der, befriede fra personlig Heftelse, medmindre de gribes i offentlige Forbrydelser, ej heller kunne de uden for Storthingets Forsamlinger drages til Ansvar for deres der yttrede Meninger. Efter den der vedtagne Orden er Enhver pligtig at rette sig.

§ 67. De paa forestaaende Maade valgte Repræsentanter udgjøre Kongeriget Norges Storthing.

§ 68. Storthinget aabnes i Almindelighed den første Søgnedag i Februari Maaned hvert tredie Aar i Rigets Hovedstad, medmindre Kongen, paa Grund af overordentlige Omstændigheder, saasom fiendtligt Indfald eller smitsom Syge, dertil bestemmer en anden Kjøbstad i Riget. Saadan Bestemmelse maa da betimelig bekjendtgjøres[5].

§ 69. I overordentlige Tilfælde har Kongen Ret til at sammenkalde Storthinget udenfor den almindelige Tid. Kongen udsteder da en Kundgjørelse, som bør være læst i alle Stiftsstædernes Kirker i det mindste sex Uger forinden Storthingets Medlemmer skulle møde paa det bestemte Sted[5].

---

1) Jfr. §§ 57 og 58.

2) Ifølge Grundlovsbestemmelse af 24de April 1869 lyder § 63 saaledes:

„63. Enhver, som vælges til Repræsentant, er pligtig at modtage Valget, med mindre han hindres derfra ved Forfald, der kjendes lovlige af Valgmændene, hvis Kjendelse kan underkastes Storthingets Bedømmelse. Den, der har mødt som Repræsentant paa de tre ordentlige Storthing efter samme Valg, er ikke forpligtet til at modtage Valget ved næste Storthingsvalg. Hindres en Repræsentant ved lovligt Forfald fra at møde paa Storthinget, træder den, som næst ham har de fleste Stemmer, eller saafremt særskilt Suppleantvalg ved Distriktsforsamlingen er bleven anstillet, da den valgte Suppleant i hans Sted."

3) Se L. 24de Juni 1828 § 36.

4) Størrelsen af bemeldte Godtgjørelse er fastsat ved Lov angaaende offentlige Tjenestemænds Skyds- og Diætgodtgjørelse. 3die Juni 1874.

Skyds- (o: Befordrings-) Godtgjørelsen for Storthingsmænd er fastsat til et bestemt Beløb pr. Mil, forskjelligt efter Befordringsmaaden, for Landskyds (o: Kjørepost) fra 2 Kr. 40 Øre til 3 Kr. 20 Øre, for Baadskyds fra 3 Kr. 53 Øre til 4 Kr. 53 Øre, for Jernbane 1 Kr., for Dampskib 67 Øre, alt pr. 1 norsk (omtrent = 1½ dansk) Mil. (§ 2.) Diætgodtgjørelsen er 12 Kr. pr. Døgn for Storthingsmænd under deres Ophold ved Storthinget; paa Reiser til og fra Storthinget skal kun kunne beregnes 10 Kr. pr. Døgn. (§ 19.)

For Reiser med Dampskib eller paa Jernbane ere Storthingsmænd, forsaavidt de medføre Betjent eller Tjener, berettigede til særskilt Godtgjørelse for disses Befordring efter en bestemt Taxt; ligeledes ere de for saadanne Reiser berettigede til Godtgjørelse efter Regning for udlagt Fragt for medhavende Kjøreredskaber, fornøden Bagage og desslige. (§ 3.)

5) Ifølge Grundlovsbestemmelse af 24de April 1869 lyde §§ 68 og 69 saaledes:

„68. Storthinget sammentræder i Almindelighed den første Søgnedag i Februar Maaned hvert Aar i Rigets Hovedstad, med mindre Kongen, paa Grund af overordentlige Omstændigheder, saasom fjendtligt Indfald eller smitsom Syge, dertil bestemmer en anden Kjøbstad i Riget. Saadan Bestemmelse maa da betimeligt bekjendtgjøres.

69. I overordentlige Tilfælde har Kongen Ret til at sammenkalde Storthinget udenfor den almindelige Tid. Kongen udsteder da en Kundgjørelse, som bør være læst i alle Stiftsstædernes Kirker i det mindste fjorten Dage,

§ 70. Et saadant overordentligt Storthing kan af Kongen hæves, naar han for godt befinder.

§ 71. Storthingets Medlemmer fungere som saadanne i tre paa hinanden følgende Aar, saavel ved overordentlige som ved det ordentlige Storthing, der imidlertid holdes.[1])

§ 72. Holdes et overordentligt Storthing endnu paa den Tid, det ordentlige skal sammentræde, ophører det forstes Virksomhed, saasnart det sidste er samlet[1]).

§ 73. Intet af Thingene kan holdes, medmindre to Trediedele af dets Medlemmer ere tilstede[1]).

§ 74. Saasnart Storthinget har constitueret sig, aabner Kongen eller den, Han dertil beskikker, dets Forhandlinger med en Tale, hvori Han underretter det om Rigets Tilstand og de Gjenstande, hvorpaa Han især ønsker at henlede Storthingets Opmærksomhed. Ingen Deliberation maa finde Sted i Kongens Nærværelse.

Storthinget udvælger blandt sine Medlemmer en Fjerdepart, som udgjør Lagthinget; de øvrige tre Fjerdeparter danne Odelsthinget.

Hvert Thing holder sine Forsamlinger særskildt og udnævner sin egen Præsident og Secretaire[1]).

§ 75. Det tilkommer Storthinget:

a) at give og ophæve Love; at paalægge Skatter, Afgifter, Told og andre offentlige Byrder, som dog ei gjelde længere end til 1ste Juli det Aar, da et nyt ordentligt Storthing er samlet, medmindre de af dette udtrykkeligen fornyes[1]);

b) at aabne Laan paa Rigets Credit;

c) at føre Opsyn over Rigets Pengevæsen;

d) at bevilge de til Statsudgifterne fornødne Pengesummer[2]);

e) at bestemme, hvormeget aarligen skal udbetales Kongen og Vice-Kongen til deres Hofstat, og at fastsætte den Kongelige Families Apanage, som dog ikke maa bestaae i faste Eiendomme;

f) at lade sig forelægge den i Norge værende Regjerings Protocol og alle offentlige Indberetninger og Papirer (egentlige militaire Commando-Sager undtagne), samt verificerede Afskrifter eller Extracter af de hos Kongen ved den Norske Statsminister og de i Sverrige værende tvende Norske Statsraader førte Protocoller, eller de sammesteds fremlagte offentlige Papirer;

g) at lade sig meddele de Forbund og Tractater, Kongen, paa Statens Vegne, har indgaaet med fremmede Magter, med Undtagelse af hemmelige Artikler, som dog ei maae stride imod de offentlige;

h) at kunne fordre Enhver til at møde for sig i Statssager, Kongen og den Kongelige Familie undtagen; dog gjelder denne Undtagelse ikke for de Kongelige Prindser, for saavidt de maatte beklæde andre Embeder end Vice-Kongens;

i) at revidere alle midlertidige Gage- og Pensions-Lister, og deri gjøre de Forandringer, det finder fornødne[3]);

k) at udnævne fem Revisorer, der aarligen skulle gjennemsee Statens Regnskaber og bekjendt-

---

forinden Storthingets Medlemmer skulle møde paa det bestemte Sted."

[1]) Ifølge Grundlovsbestemmelse af 24de April 1869 lyde §§ 71—75 a saaledes:

„71. Storthingets Medlemmer fungere som saadanne i tre paa hinanden følgende Aar saavel ved overordentlige som ved de ordentlige Storthing, der imidlertid holdes.

72. Holdes et overordentligt Storthing endnu paa den Tid, et ordentligt skal tage sin Begyndelse, hæves det første, inden det sidste sammentræder.

73. Storthinget udvælger blandt sine Medlemmer en Fjerdepart, som udgjør Lagthinget; de øvrige tre Fjerdeparter danne Odelsthinget. Udvalget sker paa første ordentlige Storthing, der sammentræder efter nyt Valg, hvorefter Lagthinget forbliver uforandret paa alle efter samme Valg sammensatte Storthing, uden forsaavidt Afgang, der maatte indtræffe blandt dets Medlemmer, ved særskilt Udvalg bliver at erstatte. Hvert Thing holder sine Forsamlinger særskilt og udnævner sin egen Præsident og Sekretær. Intet af Thingene kan holdes, medmindre to Trediedele af dets Medlemmer ere tilstede.

74. Saasnart Storthinget har konstitueret sig, aabner Kongen, eller den Han dertil beskikker, dets Forhandlinger med en Tale, hvori Han underretter det om Rigets Tilstand og de Gjenstande, hvorpaa Han især ønsker at henlede Storthingets Opmærksomhed. Ingen Deliberation maa finde Sted i Kongens Nærværelse.

75. Det tilkommer Storthinget: a) at give og ophæve Love; at paalægge Skatter, Afgifter, Told og andre offentlige Byrder, som dog ei gjælde længere end til 1 Juli det Aar, i hvilket næste ordentlige Storthing sammentræder, medmindre de af dette udtrykkeligen fornyes;" *)

(§ 75 b—l ere i den citerede Grundlovsbestemmelse optrykte med samme Ordlyd som Grundlovens oprindelige Text.)

*) De enkelte Skatter vedtages ved en Række af særskilte Beslutninger, der ikke staa i nogen indbyrdes Forbindelse.

[2]) Udgiftsbudgettet vedtages ved en Række af særskilte Beslutninger, der ikke staa i nogen indbyrdes Forbindelse. Det er Praxis, at der bevilges en vis Sum til uforudsete og tilfældige Udgifter.

[3]) Hver enkelt Pension vedtages for sig, der findes ikke nogen almindelig Pensionslov.

gjøre Extracter af samme ved Trykken, hvilke Regnskaber derfor skulle tilstilles disse Revisorer hvert Aar inden 1ste Juli[1]);

l) at naturalisere Fremmede.

§ 76. Enhver Lov skal først foreslaaes paa Odelsthinget, enten af dets egne Medlemmer, eller af Regjeringen ved en Statsraad.

Er Forslaget der antaget, sendes det til Lagthinget, som enten bifalder eller forkaster det, og, i sidste Tilfælde, sender det tilbage med tilføjede Anmærkninger. Disse tages i Overvejelse af Odelsthinget, som enten henlægger Lovforslaget, eller atter sender det til Lagthinget med eller uden Forandring.

Naar et Forslag fra Odelsthinget to Gange har været Lagthinget forelagt og anden Gang derifra er bleven tilbagesendt med Afslag, træder hele Storthinget sammen, og med to Trediedele af dets Stemmer afgjøres da Forslaget.

Imellem enhver saadan Deliberation maa, i det mindste, tre Dage hengaae.

§ 77. Naar en af Odelsthinget foreslaaet Beslutning er bifaldet af Lagthinget eller af det samlede Storthing, sendes den ved en Deputation fra begge Storthingets Afdelinger til Kongen, om Han er tilstede, eller, i andet Fald, til Vice-Kongen, eller den Norske Regjering med Anmodning om at erholde Kongens Sanction.

§ 78. Billiger Kongen Beslutningen, forsyner Han den med sin Underskrift, hvorved den vorder Lov. Billiger Han den ikke, sender han den tilbage til Odelsthinget med den Erklæring, at Han ikke for Tiden finder det tjenligt at sanctionere Beslutningen.[2])

§ 79. Beslutningen maa i dette Tilfælde ikke mere af det da samlede Storthing forelægges Kongen, som paa samme Maade kan forholde sig, om næste ordentlige Storthing paa ny foreslaaer samme Beslutning. Men bliver den ogsaa af det tredie ordentlige Storthing, efter igjen at være drøftet, atter paa begge Thinge uforandret antagen, og den da forelægges Kongen, med Begjering, at Hans Majestæt ikke vil nægte en Beslutning sin Sanction, som Storthinget, efter det modneste Overlæg, anseer for gavnlig, saa vorder den Lov, om end Kongens Sanction ikke paafølger inden Storthinget adskilles.[2])

§ 80. Storthinget forbliver samlet saa længe det finder det fornødent, dog ikke over tre Maaneder, uden Kongens Tilladelse.

Naar det, efter at have tilendebragt sine Forretninger, eller efter at have været samlet den bestemte Tid, hæves af Kongen, meddeler Han tillige sin Resolution paa de ikke allerede forinden afgjorte Beslutninger, ved enten at stadfæste eller forkaste dem. Alle de, som Han ikke udtrykkeligen antager, ansees som af Ham forkastede.[2])

§ 81. Alle Love udfærdiges i det Norske Sprog og (de i § 79 undtagne) i Kongens Navn, under Norges Riges Segl, og i følgende Udtryk: „Vi N. N. gjøre vitterligt: at Os er bleven fore„lagt Storthingets Beslutning, af Dato saaly„dende: (her følger Beslutningen) Thi have Vi „antaget og bekræftet, ligesom Vi herved antage „og bekræfte samme som Lov under Vor Haand „og Rigets Segl".

§ 82. Kongens Sanction udfordres ikke til de Storthingets Beslutninger, hvorved

a) det erklærer sig samlet som Storthing efter Constitutionen;
b) det bestemmer sit indvortes Politie;
c) det antager eller forkaster de tilstedeværende Medlemmers Fuldmagter;
d) det stadfæster eller forkaster Kjendelser om Valgstridigheder;
e) det naturaliserer Fremmede;
f) og endelig til den Beslutning, hvorved Odelsthinget sætter Statsraader eller Andre under Tiltale.

---

[1]) De nærmere Bestemmelser angaaende Statsrevisionen indeholdes i: Instrux for Statsrevisionen, vedtagen ved Storthingets Beslutning af 12te September 1845. Til Medhjælp for Statsrevisionen bevilges der siden 1875 Lønninger for en Sekretær og tre Kopister ved samme.

[2]) Ifølge Grundlovsbestemmelse af 24de April 1869 lyde §§ 78—80 saaledes:

„78. Billiger Kongen Beslutningen, forsyner Han den med sin Underskrift, hvorved den vorder Lov. Billiger Han den ikke, sender Han den tilbage til Odelsthinget med den Erklæring, at Han ikke for Tiden finder det tjenligt at sanktionere den. Beslutningen maa i dette Tilfælde ikke mere af det da samlede Storthing forelægges Kongen.

79. Er en Beslutning bleven uforandret antagen af tre ordentlige Storthing, sammensatte efter tre forskjellige paa hinanden følgende Valg og indbyrdes adskilte ved mindst to mellemliggende ordentlige Storthing, uden at afvigende Beslutning i Mellemtiden fra den første til den sidste Antagelse af noget Storthing er bleven fattet, og den da forelægges Kongen, med Begjæring, at Hans Majestæt ikke vil nægte en Beslutning sin Sanktion, som Storthinget efter det modneste Overlæg anser for gavnlig, saa vorder den Lov, om end Kongens Sanktion ikke paafølger inden Storthinget adskilles.

80. Storthinget forbliver samlet, saalænge det finder det fornødent, dog ikke over to Maaneder uden Kongens Tilladelse. Naar det, efterat have tilendebragt sine Forretninger, eller efterat have været samlet den bestemte Tid, hæves af Kongen, meddeler Han tillige sin Resolution paa de ikke allerede forinden afgjorte Beslutninger, ved enten at stadfæste eller forkaste dem. Alle de, som Han ikke udtrykkeligen antager, ansees som af Ham forkastede."

§ 83. Storthinget kan indhente Højeste-Rets Betænkning over juridiske Gjenstande.

§ 84. Storthinget holdes for aabne Døre, og dets Forhandlinger kundgjøres ved Trykken, undtagen i de Tilfælde, hvor det Modsatte besluttes ved Stemmefleerhed.

§ 85. Den, der adlyder en Befaling, hvis Hensigt er, at forstyrre Storthingets Frihed og Sikkerhed, gjør sig derved skyldig i Forræderie mod Fædrenelandet.

D. Om den dømmende Magt.

§ 86. Lagthingets Medlemmer tilligemed Høiejste-Ret udgjøre Rigsretten, som i første og sidste Instance dømmer i de Sager, som af Odelsthinget anlægges, enten mod Statsraadets eller Høiejste-Rets Medlemmer, for Embeds-Forbrydelser, eller mod Storthingets Medlemmer, for de Forbrydelser de, som saadanne, maatte begaae. I Rigsretten har Præsidenten i Lagthinget Forsædet [1]).

§ 87. Den Anklagede kan, uden nogen dertil angiven Aarsag, forskyde af Rigsrettens Medlemmer indtil en Trediedeel, dog saaledes, at Retten ei udgjør mindre end femten Personer [2]).

§ 88. Høiejste-Ret dømmer i sidste Instance. Den maa ikke bestaae af færre end Justitiarius og fex Tilforordnede [3]).

§ 89. I Fredstider er Høiejste-Ret tilligemed tvende høje Officerer, som Kongen tilforordner, anden og sidste Instance i alle de Krigsrets-Sager, som angaae enten Liv eller Ære eller Friheds Tab for længere Tid end tre Maaneder.

§ 90. Høiejste-Rets Domme kunne, i intet Tilfælde, paaankes eller underkastes Revision.

§ 91. Ingen kan beskikkes til Medlem af Høiejste-Ret, førend han er 30 Aar gammel [4]).

E. Almindelige Bestemmelser.

§ 92. Til Embeder i Staten maae alene udnævnes de Norske Borgere, som bekjende sig til den evangelisk-lutherske Religion, have svoret Constitutionen og Kongen Troskab og tale Landets Sprog, samt

a) enten ere fødte i Riget af Forældre, der da vare Statens Undersaatter;
b) eller ere fødte i fremmede Lande af Norske Forældre, som paa den Tid ikke vare en anden Stats Undersaatter;
c) eller som den 17de Maj 1814 havde stadigt Ophold i Riget og ikke have vægret sig for at aflægge den Eed, at hævde Norges Selvstændighed;
d) eller som herefter opholder sig i Riget i ti Aar;
e) eller som af Storthinget vorde naturaliserede.

Dog kunne Fremmede beskikkes til Lærere ved Universitetet og de lærde Skoler, til Læger og til Konsuler paa fremmede Steder.

Ingen maa beskikkes til Overøvrighedsperson, førend han er 30 Aar gammel, eller til Magistratsperson, Underdommer og Foged, førend han er 25 Aar gammel.[5])

§ 93. Norge tilsvarer ingen anden, end sin egen National-Gjeld.

§ 94. En ny almindelig civil og criminel Lovbog skal foranstaltes udgiven paa første, eller, om dette ikke er muligt, paa andet ordentlige

---

[1]) Ifølge Reglement for Rigsretten af 18de September 1815, der indeholder Bestemmelser om Rettergangsmaaden for denne Ret, § 2, tage alene de ordentlige Medlemmer af Høiesteret Sæde i Rigsretten. Kun hvis disses Tal ved det første Møde i Rigsretten ikke naar op til 7 (jfr. Grl. § 88), medtages overordentlige Medlemmer. — Høiesteret bestaar nu af 11 ordentlige (og 5 overordentlige) Medlemmer; det fuldtallige Lagthing bestaar af 28 Medlemmer (§§ 73, 57, 58).

[2]) Reglm. for Rigsretten § 8 bestemmer: „Den Anklagede kan ikke opnævne, blandt de Rigsrettens Medlemmer, han forskyder, flere af Høiesterets Tilforordnede, end at der bliver fire af disse tilbage."

[3]) Grundlovsbestemmelse af 29de November 1862 bestemmer:
„Grundlovens otte og ottetiende Paragraf skal ikke være til Hinder for, at Straffesager, overensstemmende med Lov, bringes til endelig Afgjørelse uden Høiesterets Medvirkning."
Jfr. Note til § 20.

[4]) Se iøvrigt §§ 21, 22 og 92.

[5]) Ifølge Grundlovsbestemmelse af 15de Juni 1878 lyder § 92 saaledes:
„Til Embeder i Staten maa alene udnævnes de norske Borgere, som tale Landets Sprog, samt
a) enten ere fødte i Riget af Forældre, der da vare Statens Undersaatter;
b) eller ere fødte i fremmede Lande af norske Forældre, som paa den Tid ikke vare en anden Stats Undersaatter;
d) eller som herefter opholde sig i Riget i ti Aar;
e) eller som af Storthinget vorde naturaliserede.
Dog kunne Andre beskikkes til Lærere ved Universitetet og de lærde Skoler, til Læger og til Konsuler paa fremmede Steder.
Ingen maa beskikkes til Overøvrighedsperson, førend han er 30 Aar gammel, eller til Magistratsperson, Underdommer og Foged, førend han er 25 Aar gammel.
Kun den, der bekjender sig til Statens offentlige Religion, kan være Medlem af Kongens Raad eller beklæde Dommerembede. Det samme gjælder ogsaa, indtil anderledes ved Lov bestemmes, med Hensyn til Statens øvrige Embeder."

Storthing[1]). Imidlertid blive Statens nu gjeldende Love i Kraft, for saavidt de ej stride imod denne Grundlov eller de provisoriske Anordninger, som imidlertid maatte udgives.

De nuværende permanente Skatter vedblive ligeledes til næste Storthing.

§ 95. Ingen Dispensationer[2]), Protectorier, Moratorier eller Oprejsninger maae bevilges, efterat den nye almindelige Lov er sat i Kraft.

§ 96. Ingen kan dømmes uden efter Lov, eller straffes uden efter Dom. Piinligt Forhør maa ikke finde Sted.

§ 97. Ingen Lov maa gives tilbagevirkende Kraft.

§ 98. Med Sportler, som erlægges til Rettens Betjente, bør ingen Afgifter til Statscassen være forbundne.

§ 99. Ingen maa fængslig anholdes, uden i lovbestemt Tilfælde og paa den ved Lovene foreskrevne Maade. For ubeføiet Arrest, eller ulovligt Ophold staae Vedkommende den Fængslede til Ansvar.

Regjeringen er ikke berettiget til militair Magts Anvendelse mod Statens Medlemmer, uden efter de i Lovgivningen bestemte Former, med mindre nogen Forsamling maatte forstyrre den offentlige Rolighed og den ikke øjeblikkelig adskilles, efterat de Artikler i Landsloven, som angaae Oprør, ere den trende Gange lydelig forelæste af den civile Ovrighed.

§ 100. Trykkefrihed bør finde Sted. Ingen kan straffes for noget Skrift, af hvad Indhold det end maatte være, som han har ladet trykke eller udgive, med mindre han forsætligen og aabenbare har enten selv viist, eller tilskyndet Andre til Ulydighed mod Lovene, Ringeagt mod Religionen, Sædelighed eller de constitutionelle Magter, Modstand mod disses Befalinger, eller fremført falske og ærekrænkende Beskyldninger mod Nogen. Frimodige Yttringer, om Statsstyrelsen og hvilkensomhelst anden Gjenstand, ere Enhver tilladte.

§ 101. Nye og bestandige Indskrænkninger i Næringsfriheden bør ikke tilstedes Nogen for Fremtiden.

§ 102. Huus-Inqvisitioner maae ikke finde Sted, uden i criminelle Tilfælde.

§ 103. Fristed tilstedes ikke dem, som herefter fallere.

§ 104. Jord og Boeslod[3]) kan i intet Tilfælde forbrydes.

§ 105. Fordrer Statens Tarv, at Nogen maa afgive sin rørlige eller urørlige Ejendom til offentligt Brug, saa bør han have fuld Erstatning af Statscassen.

§ 106. Saavel Kjøbesummer som Indtægter af det Gejstligheden beneficerede Gods skal blot anvendes til Gejstlighedens Bedste og Oplysningens Fremme. Milde Stiftelsers Eiendomme skulle blot anvendes til disses Gavn.

§ 107. Odels- og Aasædes-Retten[4]) maa ikke ophæves. De nærmere Betingelser, hvorunder den, til største Nytte for Staten og Gavn for Landalmuen, skal vedblive, fastsættes af det første eller andet følgende Storthing.

§ 108. Ingen Grevskaber, Baronier, Stamhuse og Fideicommisser maae for Eftertiden oprettes.

§ 109. Enhver Statens Borger er i Almindelighed lige forpligtet til, i en vis Tid at værne om sit Fædreneland, uden Hensyn til Fødsel eller Formue.

Denne Grundsætnings Anvendelse og de Indskrænkninger, den bør undergaae, samt hvorvidt det er tjenligt for Riget, at Værnepligten ophører med det 25de Aar[5]), overlades til første ordentlige Storthings Afgjørelse, efterat alle Oplys-

[1]) En almindelig borgerlig Straffelov fik Norge den 20de August 1842 (ændret den 3die Juni 1874), en almindelig civil Lovbog er ikke hidtil udkommen. En Arvelov udstedtes 31te Juli 1854, en Søfartslov 24de Marts 1860.

[2]) Dispensationer ɔ: Undtagelser fra Lovene, der tilstaas af den udøvende Magt for enkelte Tilfælde. Protektorier, Moratorier og Opreisninger ere enkelte Arter af saadanne Undtagelser. „Protektorium" er Frihed i en vis Tid for personlig Hæftelse for Gjæld, „Moratorium" Frihed for i en vis Tid at kunne søges til Betaling af sine Kreditorer. „Opreisninger" bruges især om Undtagelser, der gjøres fra Lovgivningens Forskrifter med Hensyn til de bestemte Tidsfrister for Rettigheders Paatale, Dommes Paaankelighed osv. (Jfr. P. K. Gaarder: Fortolkning over Grundloven osv. 1845. S. 425, 26.).

[3]) „Boeslod" ɔ: en Persons hele Formue.

[4]) Odels- og Aasæderetten ere Rettigheder sigtende til at bevare Jordegods udelt for Familien. Odelsretten er hovedsagelig en Ret til at udløse ɔ: tilbagekjøbe for Taxationsværdien Jord paa Landet, som tidligere har tilhørt den Odelsberettigede eller hans Forfædre. Den erhverves ved 20 Aars Eiendomsret og tabes 3 Aar efter, at Jorden er gaaet ud af den Odelsberettigedes Linies Eie (L. 26. Juni 1821 og 28. September 1857.). „Aasædesret er den Ret, som tilkommer den Nærmeste blandt sidste Besidders Afkom til at tiltræde udelt Besiddelsen af det af Arveladeren efterladte Jordegods, eller, saafremt han skulde have efterladt sig flere Gaarde, da Hovedbøllet, imod at give Medarvingerne Fyldest for, hvad dem derudi ved Skiftet er udlagt" (L. 26. Juni 1821 § 10).

[5]) Værnepligten ophører ikke med det 25de Aar.

ninger ere erhvervede ved en Committee. Imidlertid vedblive de nu gjeldende Bestemmelser.

§ 110. Norge beholder sin egen Bank og sit eget Penge- og Mynt-Væsen, hvilke Indretninger ved Lov bestemmes.

§ 111. Norge har Ret til at have sit eget Coffardie-Flag. Dets Orlogs-Flag bliver et Unions-Flag.

§ 112. Viser Erfaring, at nogen Deel af denne Kongeriget Norges Grundlov bør forandres, skal Forslaget derom fremsættes paa et ordentligt Storthing og kundgjøres ved Trykken. Men det tilkommer først det næste ordentlige Storthing at bestemme, om den foreslaaede Forandring bør finde Sted eller ej. Dog maa saadan Forandring aldrig modsige denne Grundlovs Principer, men alene angaae Modificationer i enkelte Bestemmelser, der ikke forandre denne Constitutions Aand, og bør to Trediedele af Storthinget være enige i saadan Forandring[1]).

Christiania, i det overordentlige Storthing, den fjerde Dag i November Maaned, Aar efter Christi Byrd, Eet Tusinde, Otte Hundrede og Fjorten.

Christie,
p. t. Præsident.
(L. S.)

P. C. Holst. P. F. Heltzen. Bech. Neumann. Allerand. Chr. Møller. Hagerup. A. Konow. P. Motzfeldt. Niels Dahl. O. T. Svanøe. Erich Nord. T. H. Næss. Nls. Hertzberg. And. D. Kløve. Torbiørn Sanvig. A. v. W. S. Koren. Florentz. A. Norgaard. F. Schmidt. J. Gram. Arntzen. Jacob Nielsen. Treschow. A Lysgaard. O. Haagenstad. O. H. Sommerfelt. C. Sørenssen. Lange. L. Angell. Søren Tybring. Iver Holter. J. C. Ræder. Arne Arntzen. Hans Grundseth. A. F. Meidemann. H. Wedel-Jarlsberg. J. Chr. Berg. P. Steenstrup. H. G. Tønder. J F. Sartz. J. Bull. T. Lundegaard. Peder Bøgvald. Tidemand. J. Jørgensen. Herman Krefting. Søren Georg Abel Hans Christie Reiersen. Bryn. J. Krohg. Elling Walbøe Peder Tonning. Lars Godøe. Jørgen Aall. Sibbern. S. Hount. T. Aschehoug. Wm. Manthey. Arnt Møglestue. Nansen. Elef H. Tothammer. Niels T. Broe. N. Wielan. N. S. Schultz. O. Hegermann. J. Sodeman. Hans Knudtzon. S. B. Brun. A. Gotaas. Mehlum. C Krogh. P. Forseth. O. Krabbe. Joh. Garmann. Carl Stoltenberg. Wm. Hansen.

L. Weidemann.

(Oversættelse.)

At Norges Riges Grundlov, saaledes som den Ord for Ord foreskreven staaer, — med Forbeholdenhed af Sveriges Riges Stænders constitutionelle Ret, i de Dele, som medføre Forandring eller Modificationer i Sveriges Riges Regjeringsform – er bleven afhandlet og besluttet imellem vor allernaadigste Konge og Herre, Carl den Trettende, Sveriges, Norges, Gothers og Venders Konge ꝛc. ꝛc. ꝛc., ved os undertegnede befuldmægtigede Commissarier, paa Hans høie Vegne, samt Norges Riges, nu i Christiania forsamlede, overordentlige Storthing: vorder herved, med vore Navne og Signeter neden under, attesteret og bekræftet.

Christiania den Fjerde Dag i November Maaned, Aar efter Christi Byrd det Eet Tusinde, otte Hundrede og paa det Fjortende.

M. Rosenblad.
(L. S.)
B. v. Platen. G. af Wetterstedt.
(L. S.) (L. S.)
G. F. Wirsén. A. G. Mörner.
(L. S.) (L. S.)
C. v. Rosenstein.
(L. S.)

J. D. Valerius.

Hans kongelige Majestæts naadige Kundgjørelse angaaende den af Norges Riges overordentlige Storthing i Christiania den 4de November 1814 bestemte og af Hans Majestæt antagne Kongeriget Norges Grundlov. Given i Christiania den 10de November 1814.

Vi Carl, med Guds Naade Konge til Sverige og Norge, de Gothers og Venders ꝛc. ꝛc. ꝛc., Hertug til Slesvig, Holsten, Stormarn og Ditmarsken, Greve til Oldenborg og Delmenhorst ꝛc. ꝛc. Gjøre vitterligt: At, efterdi Kongeriget Norges overordentlige Storthing, som, under den 20de October sidstleden, haver besluttet dette Riges Forening med Kongeriget Sverige, er, ved

[1]) Ifølge Grundlovsbestemmelse af 24de April 1869 lyder § 112 saaledes:

„112. Viser Erfaring, at nogen Deel af denne Kongeriget Norges Grundlov bør forandres, skal Forslaget derom fremsættes paa første ordentlige Storthing efter et nyt Valg og kundgjøres ved Trykken. Men det tilkommer først et af de ordentlige Storthing efter næste Valg at bestemme, om den foreslaaede Forandring bør finde Sted eller ei. Dog maa saadan Forandring aldrig modsige denne Grundlovs Principer, men alene angaa Modifikationer i enkelte Bestemmelser, der ikke forandre denne Konstitutions Aand, og bør to Trediedele af Storthinget være enige i saadan Forandring."

Underhandlinger med de af Os beskikkede Commissarier, kommet overeens om en i visse Dele forandret Grundlov, under Overholdelse af de i den Eidsvoldske Constitution givne Hovedbestemmelser, samt derefter høitideligen og eenstemmigen har udkaaret Os til Norges constitutionelle Konge, have Vi, da Vi finde Vores egne og Vore nye Undersaatters Rettigheder og Pligter, i denne af Storthinget den 4de d. M. besluttede og Os til Antagelse meddeelte Grundlov, saa tydeligen bestemte, at derved sikkres Kongemagtens Eenhed og Kraft og det Norske Folks lovbundne Frihed, villet, i Lighed med hvad Vore Commissarier, efter Vor Fuldmagt, have afhandlet og samtykket, herved antage, stadfæste og bekræfte samme Grundlov og vedføiede Successions-Ordning, med alle deres Artikler, Puncter og Clausuler, ordlydende, som de herhos følge. Og ville Vi ei alene Selv antage samme for uryggelige Grundlove, men byde og befale tillige, at Alle de, som ere Os og Vore Efterfølgere samt Riget med Huld- og Troskab forpligtede, skulle denne Grundlov og Successions-Ordning erkjende, efterkomme og adlyde. Til ydermere Vished have Vi dette med Vor Egen Haand undertegnet, samt vitterligen ladet hænge her nedenfor Vort Kongelige Segl; som skede i Christiania den tiende Dag i November Maaned, Aar efter Vor Herres og Frelsers Jesu Christi Byrd det Et Tusinde, otte Hundrede og paa det Fjortende.

Efter min allernaadigste Konges og Herres Fuldmagt.

Carl Johan.
(L. S.)

Fischer.

Oversættelse

af Hans Kongelige Svenske Majestæts og Rigets Stænders fastsatte **Successions-Ordning**, hvorefter den høibaarne Fyrstes, Sveriges Riges udkaarne Kronprinds, Hans kongelige Høiheds, Prinds Johan Baptist Julius's af Ponte-Corvo mandlige Livsarvinger skulle have Ret til den Kongelige Svenske Throne, samt at tiltræde Sveriges Riges Regjering, dateret Orebro den 26de September 1810.

Vi Carl, med Guds Naade, Sveriges, Gothers og Venders Konge etc. etc. etc., Arving til Norge, Hertug til Slesvig, Holsteen, Stormarn og Ditmarsken, Greve til Oldenborg og Delmenhorst, 2c. 2c.; Gjøre vitterligt: at efterdi Rigets Stænder eenstemmigen have antaget og fastsat den Successions-Ordning, hvorefter den høibaarne Fyrstes, Hans Kongelige Høiheds, Prinds Johan Baptist Julius's mandlige Livsarvinger skulle have Ret til den Svenske Throne og tiltræde Sveriges Riges Regjering, og denne Grundlov er bleven overgiven til Vor naadige Stadfæstelse, saa have Vi, i Kraft af den Os ifølge 85de Paragraf i Regjeringsformen tilkommende Rettighed, villet denne af Rigets Stænder samtykte Successions-Ordning hermed antage, stadfæste og bekræfte, aldeles saasom den Ord for Ord herefter følger:

Successions-Ordning,

hvorefter den høibaarne Fyrstes, Sveriges Riges udkaarede Kronprinds, Hans Kongelige Høiheds, Prinds Johan Baptist Julius's af Ponte-Corvo mandlige Livsarvinger skulle have Ret til den Kongelige Svenske Throne og at tiltræde Sveriges Riges Regjering; gjort og fastsat af Kongen og Rigets Stænder paa den overordentlige Rigsdag i Orebro den 26de September 1810.

Vi efterskrevne Sveriges Riges Stænder, Grever, Friherrer, Biskopper, Ridderskab og Adel, Cleresie, Borgerskab og menige Almue, som nu her i Orebro til en almindelig overordentlig Rigsdag forsamlede ere, gjøre vitterligt: at, efterdi den høibaarne Fyrste, Sveriges Riges udkaarede Kronprinds, Hans Kongelige Høihed Prinds Carl August uden mandlige Livsarvinger er ved Døden afgangen, og Vi ogsaa ved den, under 21de August 1810, oprettede Forening og Valg-Act have udkaaret den høibaarne Fyrste, Prinds Johan Baptist Julius af Ponte-Corvo til Sveriges Riges Kronprinds, for paa de Vilkaar, som saavel nysnævnte Valg-Act som ogsaa høibemeldte Fyrstes til Afgivelse af os foreskrevne Forsikkring bestemmer og indeholder, at efterfølge Hans Kongelige Majestæt, vor nu regjerende allernaadigste Konge og Herre Carl den XIIIde efter Hans dødelige Frafald (hvormed Gud den Almægtige i Naade lade det længe beroe) i Regjeringen over Sveriges Rige og de det underliggende Lande, at krones og hyldes til Sveriges Konge og at regjere Riget: Saa have Vi for Hans Kongelige Høiheds Johan Baptist Julius's Fyrstes af Ponte-Corvo ægte mandlige Livsarvinger hermed villet oprette og fastsætte denne Anordning for Successionen til Sverigs Krone og Regjering, paa den Maade og med de Vilkaar, som herefter udtrykkeligen bestemmes:

§ 1. Da Hans Kongelige Høiheds Kronprinds Johan Baptist Julius's allerede indgangne Ægteskab med mandlig Livsarving er velsignet og endnu fremdeles kan velsignet vorde, skal efterfølge Hans Kongelige Høihed i Regjeringen Hans Kongelige Høiheds førstefødte Søn, og efter ham denne Sidstes mandlige Efterkommere i den Orden, de ere Ættens Hovedmand nærmest i ret nedstigende Linie. Udgaaer den førstefødte Søns Linie paa Mandssiden, tilfalde da

Regjeringen Hans Kongelige Høiheds anden Søn i Ordenen, med Successions-Ret for hans mandlige Efterkommere i samme Orden, som for den førstefødte er fastsat, nemlig alt eftersom de i ret nedstigende Linie ere Ættens Hovedmand nærmest. Udgaaer ligeledes den anden Søns Linie paa Mandssiden, da gaaer Successions-Retten til den tredie, og saa fremdeles til de øvrige Hans Kongelige Høiheds Sønner, i samme Orden og ret nedstigende Linie efter Førstefødsels-Ret, som herovenfor for den Førstefødtes Æt er foreskrevet.

§ 2. Døer Sveriges Konge uden at efterlade mandlige Livsarvinger, men hans efterladte Dronning befinder sig i velsignet Tilstand, føre Statsraadet Regjeringen med Kongelig Magt og Myndighed, paa den Maade og med Vilkaar, som 41 og 93 §§ af Regjeringsformen foreskriver, indtil Rigets Stænder, paa den Tid Regjeringsformen tilkjendegiver, have været i Stand at komme sammen, da dem tilkommer selv at gjøre Anordning angaaende Regjeringens Førelse. Bliver Dronningens Livsfrugt af Mandkjønnet, forordne da Rigets Stænder Formyndere for den umyndige Konge, paa den i 94de § af Regjeringsformen fastsatte Maade. Bliver Dronningens Livsfrugt af Kvindekjønnet, tiltræder den af Ætten, som efter Førstefødsels-Ret er den afgangne Konge paa den i 1ste § fastsatte Maade nærmest i Arvefølgen, Regjeringen som Konge.

§ 3. De af det Kongelige Huus af Qvindekjønnet, og deres Efterkommere, omendskjøndt disse ere af Mandkjønnet, have ingen Ret til Sveriges Krone og Regjering.

§ 4. Saasom Regjeringsformens 2den § udtrykkeligen bestemmer, at Kongen altid skal være af den rene evangeliske Lære, saadan som den, udi den uforandrede Augsburgske Bekjendelse samt Upsala-Mødets Beslutning af Aar 1593, er antagen og forklaret, saa skulle og Prindserne af det Kongelige Huus opfødes i samme Lære og inden Riget. Den af den Kongelige Familie, som sig ei til samme Lære bekjender, være udelukket fra al Successions-Ret.

§ 5. Ingen Prinds af det Kongelige Huus maa gifte sig uden Kongens Videnskab og Samtykke. Skeer det alligevel, have han forbrudt Arveretten til Riget for Sig, Børn og Efterkommere. Samme Lov gjælde, om han med eller uden Kongens Videnskab og Samtykke tager til ægte privat svensk eller udenlandsk Mands Datter; dog være ham ei formeent, med Kongens Videnskab og Samtykke, at tage Gemalinde af det Svenske Kongehuus inden de, i svensk Lov, ikke forbudne Led.

§ 6. Prindsesser af det Kongelige Huus maae ei træde i Ægteskab uden Kongens Videnskab og Samtykke; ei heller maa det nogensinde tillades med svensk Mand udenfor det Kongelige Huus.

§ 7. Prindser og Prindsesser af det Kongelige Svenske Huus maae ei tiltræde udenrigsk Reise uden Kongens Videnskab og Samtykke.

§ 8. Ingen Prinds af det Kongelige Svenske Huus maa, uden Kongens og Rigets Stænders Samtykke, blive regjerende Fyrste af udenlandsk Stat, være sig ved Valg, Arv eller Giftermaal. Skeer det anderledes, være Han og hans Efterkommere ei berettigede at succedere til den Svenske Throne.

§ 9. Skulde den Ulykke indtræffe, at hele Kongehuset, inden hvilket Arveretten til Riget regnes, enten udgik paa Mandssiden, eller formedelst Ikke-Jagttagelse af, hvad denne Successions-Ordning udtrykkeligen foreskriver, har mistet Successions-Ret, være Thronen ledig til nyt Valg, og udkaare da Rigets Stænder et nyt Kongehuus.[1])

Til ydermere Vished, at vi alt dette Foreskrevne saaledes have for godt befundet og besluttet, have vi samtlige Sveriges Riges Stænder dette underskrevet og beseglet; hvilket skede i Orebro den 26de Dag i September Maaned, Aar efter Christi Byrd det Eet Tusinde otte Hundrede og paa det tiende.

Paa Ridderskabets og Adelens Vegne	Paa Præsteſtandens Vegne
Claes Fleming, h. t. Landmarskalk. (L. S.)	Jacob A. Lindblom, Ordfører. (L. S.)
Paa Borgerstandens Vegne	Paa Bondestandens Vegne
J. Wegelin, n. v. Ordfører. (L. S.)	Lars Olsson, n. v. Ordfører. (L. S.)

Alt dette, som foreskrevet staaer, ville Vi ei alene selv for uryggelig Grundlov antage, men byde og befale derhos i Naade, at Alle de, som ere Os og Vore Efterfølgere, samt Riget med Huldskab, Lydighed og Hørighed forbundne, skulle erkjende, iagttage, efterleve og adlyde denne Successions-Ordning. Til ydermere Vished have Vi dette med egen Haand underskrevet og bekræftet, samt ladet Vort Kongelige Segl vitterligen hænge her nedenfor; hvilket skede i Orebro den sex og tyvende Dag i September Maaned, Aar efter Vor Herres og Frelseres Jesu Christi Byrd det Eet Tusinde otte Hundrede og paa det tiende.

Carl.
(L. S.)

[1]) Se nu Rigsakt § 3

Rigs-Act[1]) oprettet imellem Norges Riges Storthing og Sveriges Riges Stænder, indeholdende Bestemmelser af de imellem begge Riger opkomne constitutionelle Forhold.

Vi Carl, af Guds Naade Konge til Sverrig og Norge, de Gothers og Wenders ꝛc. ꝛc. ꝛc. Hertug til Slesvig, Holsten, Stormarn og Dithmarsken, Greve til Oldenborg og Delmenhorst ꝛc. ꝛc.

Gjøre vitterligt: At efterdi Norges Riges Stor-Thing og Sveriges Riges Stænder i Overeensstemmelse med Vore naadigste Propositioner[2]) ere komne overeens om og have besluttet, til Bestemmelse af de mellem Norge och Sverige opkomne Constitutionelle Forholde, at oprette en særskildt Rigs-Act, aldeles saaledes, som den Ord for Ord herefter følger:

Vi efterskrevne Norges Riges Repræsentanter, her i Christiania til et ordentligt Storthing forsamlede, og Vi Sveriges Riges Stænder, Grever, Friherrer, Biskopper, Ridderskab og Adel, Præsteskab, Borgerskab og menige Almue, som nu her i Stockholm til overordentlig Rigsdag forsamlede ere, gjøre vitterligt:

At, efterdi ved Forsynets mægtige Bistand imellem Scandinaviens Folk et Foreningsbaand lykkelig er bleven knyttet, som, ei ved Vaaben men ved fri Overbevisning tilvejebragt, alene bør og skal fastholdes ved indbyrdes Erkjendelse af Folkenes lovlige Rettigheder, til Værn om deres fælles Throner, og da Vi underskrevne Sveriges Riges Stænder, i Anledning af Hans Kongelige Majestæts naadigste Proposition af 12te April sidstleden om de nye constitutionelle Forhold, som ved Foreningen imellem Norge og Sverige ere opkomne, have erkjendt og med Vort eenstemmige Samtykke bekræftet de i Henseende til disse constitutionelle Forhold i Norges Riges Grundlov af 4de November 1814 indførte Bestemmelser, hvilke, under Forbehold af Vor constitutionelle Ret i de Dele, som skulle medføre Forandring eller Modification i Sveriges Riges Regjeringsform, af Vor allernaadigste Konge og Herre under 10de derpaa følgende November er bleven antagen og besvoren: Saa have Vi, som lovlige Fuldmægtige for Norges og Sveriges Indbyggere, ej troet at kunne, paa en værdigere og højtideligere Maade, for kommende Tider befæste Vilkaarene for den imellem Norge og Sverige trufne Forening under een Konge, men med særskilte Regjerings Love, end ved at overeenskomme om i en særskilt Rigsact at indbefatte og indføre bemeldte Vilkaar aldeles saaledes som de Ord til Ord her nedenfor følge:

§ 1. Kongeriget Norge skal være et frit, selvstændigt, udeleligt og uafhændeligt Rige, forenet med Sverige under een Konge. Dets Regjeringsform er indskrænket og arvelig monarkisk.

§ 2. Arvefølgen skal være ret nedstigende og agnatisk, saaledes som den findes bestemt i den af Sveriges Riges Stænder besluttede, og af Kongen antagne, Successions Orden af 26de September 1810.

Blandt Arveberettigede regnes ogsaa den Ufødte, der strax indtager sit tilbørlige Sted i Arvelinien, naar han, efter Faderens Død, fødes til Verden.

Naar en til Norges og Sveriges forenede Kroner arveberettiget Prinds fødes, skal hans Navn og Fødselstid tilkjendegives førstholdende Storthing, og antegnes i dets Protocol.

§ 3. Er ingen arveberettiget Prinds til, og Thronfølger-Valg i begge Riger skal anstilles, skulle Storthing i Norge og Rigsdag i Sverige til een og samme Dag sammenkaldes. Kongen, eller — dersom Thronfølger-Valg under Throneledighed indtraffer — begge Rigers lovlige Interims-Regjering, skal inden den aattende Dag efter den Dag, da Storthinget i Norge er bleven lovligen aabnet, og Rigsdagen i Sverige paa Rigssalen er bleven aabnet, paa samme Dag paa begge Steder gjøre Forslag om Thronfølgen.

Norsk Storthingsmand ligesaavel som Svensk Rigsdagsmand have Ret til at foreslaae Thronfølger. Vil nogen af dem udøve denne sin Motions-Ret[3]), skal han være pligtig at gjøre Brug af samme inden denne bestemte Tid.

Norges Storthing og Sveriges Riges Stænder[4]) skulle derefter bestemme Valgdagen, enhver for sit Vedkommende; men ej senere end den tolvte Dag efter den for Propositionens Afgivelse bestemte Termin bør Thronfølger-Valget uomgængeligen foretages.

Paa Dagen før den, som saaledes er bestemt til Norges Storthings og Sveriges Riges Stænders Thronfølger-Valg, skulle saavel Norges Storthing blandt dets egne Medlemmer, som Sveriges Riges Stænder vælge den Committee, til hvem det overdrages, i Tilfælde at det Norske Storthings og Sveriges Riges Stænders Valg skulde falde paa forskjellige Personer, at sammentræde og, med begge Rigers Repræsentanters Ret, ved Stemmegivning bestemme Valget paa een Person.

Paa den til Valget bestemte Dag skulle Norges Storthing og Sveriges Riges Stænder,

---

[1]) Rigsakten er i Norge Grundlov (se § 12), i Sverrig almindelig Lov (se Sverigs Regjeringsform § 85). — I den svenske Lovtext nævnes „Sverig" foran „Norge", „Sverigs Riges Stænder" foran „Norges Riges Storthing" og saa fremdeles.

[2]) „Propositioner" kaldes i det svenske Lovsprog de fra Kongen udgaaende Forslag.

[3]) „Motioner" kaldes i det svenske Lovsprog private Forslag.

[4]) Nu Sverrigs Rigsdag, se Sv. Regjeringsf. § 49.

i Overeensstemmelse med den i enhver af de to Rigers Grundlov bestemte Maade, vælge hver blot een Person blandt de proponerede Candidater. Have begge Rigers Valg truffet paa samme Person, da er han lovligen udkaaret til Thronfølger. Skulde derimod hvert af Rigerne have valgt en forskjellig Person, skal denne Forskjellighed afgjøres ved Stemmegivning af begge Rigers forenede Committeer.

Denne Committee skal bestaae af sex og tredive Personer fra hvert Rige, samt aatte Suppleanter, valgte paa den af Norges Storthing og Sveriges Riges Stænder særskilt bestemte Maade. Suppleanterne tiltræde i bestemt Orden Forretningerne, men kun i det Tilfælde, at nogen af de ordentlige Medlemmer ikke ved Valgforretningen skulde være til Stede.

Carlstad skal være Samlingsstedet for begge Rigers Committeer. Forinden hver Committee afrejser fra det Sted, hvor Storthing i Norge og Rigsdag i Sverige holdes, skal hver af sin Midte udvælge en Ordfører.

Kongen eller, i Tilfælde af hans dødelige Afgang, begge Rigers lovlige Interims-Regjering, bør, inden den muligst korte Tid, efter erholden Efterretning om hvert Riges særskilte Valg, og med Hensyn til Afstanden imellem Samlingsstedet og de Steder, hvor Storthing i Norge og Rigsdag i Sverige holdes, beramme Dagen, paa hvilken begge Rigers Committeer skulle indfinde sig i Carlstad, men ej senere end til den een og tyvende Dag efter den for Norges Storthing og Sveriges Riges Stænder til sidste Valg-Termin ovenfor bestemte tolvte Dag.

Ordførerne for begge Rigers Committerede skulle uopholdeligen efter deres Ankomst fælles udfærdige Berammelse til at sammentræde om Formiddagen, Dagen efter den, der er bleven bestemt for de Committeredes Ankomst til Samlingsstedet.

Ved Sammenkomsten oplæser først hver Committees Ordfører sin og Medcommitteredes Fuldmagt; derefter trække begge Ordførere Lod om, hvo af dem der ved Valgforretningen skal føre Ordet. Den saaledes under een, ogsaa i Stemmegivning deeltagende, Ordfører forenede fælles Committe for begge Riger foretager derefter ufortøvet, og uden Discussion, Stemmegivningen.

De Committerede skulle ej adskilles, eller nogen af dem forlade Samlingsværelset, forinden Valgforretningen i alle Dele er fuldendt.

Ved Stemmegivningen skal Formanden for hvert Riges Committerede oplæse og udvexle det Document, som indeholder hans Committenteres, paa een Person, bestemte Valg. Derefter skal Voteringspropositionen[1]) indrettes, og begge Thron-Candidaters Navne deri indføres efter følgende Schema:

„Norges Storthings og Sveriges Riges „Stænders Deputerede votere fælles, for at vælge „Thronfølger til Norges og Sveriges forenede „Throner. Fra Norges Storthing er dertil foreslaaet N. N.; fra Sveriges Riges Stænder er „dertil foreslaaet N. N.

„Om de fleste Stemmer falde paa N. N., „da er han til Kongens Efterfolger (Konge) „paa Norges og Sveriges forenede Throner lovligen udkaaren.

„Om de fleste Stemmer falde paa N. N., „da er han til Kongens Efterfølger (Konge) paa „Norges og Sveriges forenede Throner lovligen „udkaaren."

Forinden Opraab til Stemmegivning foretages, skulle alle de Bestemmelser, der vedkomme Voteringsmaaden, højt og lydeligen oplæses.

Opraab ved denne Votering skal saaledes forrettes, at, naar den fælles Committees Ordfører er Norsk, da skulle de Svenske Committerede først opraabes, og afgive deres Stemme, og dernæst de Norske, og omvendt, naar Ordføreren er Svensk.

Stemmegivningen skeer ved Sedler, af Størrelse og Udseende i alle Dele lige, hvorpaa hver Thron-Candidats Navn skal findes trykt med lige Bogstaver. Den Ordfører, som ikke bestyrer Forretningen, paategner Sedlerne sit Navn, forinden de udleveres til de Committerede.

For at gjælde, skulle disse Sedler være enkelte, umærkede, lukkede og sammenrullede.

Enkelt[2]) Pluralitet giver Udslaget.

Forinden Sedlerne optælles, skal Ordføreren udtage een af dem og aflægge den forseglet.

Om, efter foretaget Opraab, ved Sedlernes Aabning nogen Seddel findes, der, efter ovenstaaende Bestemmelser, ej kan antages, skal den paa Stedet tilintetgjøres. Skulde Følgen deraf blive, at Stemmerne ere lige, saa aabnes den forseglede Seddel, som da gjør Udslaget, saafremt den befindes at have de anførte Egenskaber; men kan den ej antages, saa ansees det Passerede for uefterretteligt og der skrides strax til ny Stemmegivning.

Er Pluraliteten uden dette Middels Anvendelse allerede bestemt, skal den aflagte Seddel strax uaabnet tilintetgjøres.[3])

Protocollen over Stemmegivningen skal føres af nogle blandt de Committerede selv, — i det Norske Sprog, om Ordføreren er Norsk, i det Svenske, om han er Svensk. Denne Protocol skal strax efter Stemmegivningens Slutning lydeligen oplæses og vedtages, hvorefter tvende lige-

[1]) o: Afstemningsthemaet.
[2]) Enkelt o: simpel (paa svensk: enkel).
[3]) Sammenlign hermed Fremgangsmaaden ved Afstemninger og Valg i den svenske Rigsdags Kamre, se Sverrigs Rigsdags-Ordning §§ 60, 75 m. fl.

lydende Exemplarer forfattes, af hele Valg-Committeen, inden dens Adskillelse, underskrives, i dens Nærværelse forsegles, og, ved Foranstaltning af Ordførerne for hvert Riges Committerede, strax samme Dag afsendes, det ene til Norges Storthing, under Adresse til dets Præsident, det andet til Sveriges Riges Stænder, under Adresse til Landmarskalken og Talemændene.[1])

Disse Protocoller skulle underskrives saaledes, at det Exemplar, som afgaaer til Norges Storthing, underskrives øverst af Norges, og dernæst af Sveriges Committerede, og det, som afsendes til Sveriges Stænder, underskrives øverst af Sveriges, og dernæst af Norges Committerede.

Efter Modtagelsen af denne Valgact paa begge Steder, skal den strax, eller senest den følgende Dag, forebrages for Storthinget i Norge og for Rigets Stænder i Sverige. Og skulle Norges Storthing og Sveriges Riges Stænder strax iagttage det Fornødne, for at meddele Hans Kongelige Majestæt eller, i Tilfælde af Hans dødelige Afgang, den lovlige Interims-Regjering denne begge Rigernes Repræsentanters Beslutning.

§ 4. Kongen skal have Ret til at sammenkalde Tropper, begynde Krig og slutte Fred, indgaa og ophæve Forbund, sende og modtage Gesandter.

Naar Kongen vil begynde Krig, da skal han meddele Regjeringen i Norge sine Tanker, og indhente dens Betænkning derom, tilligemed fuldstændig Beretning om Rigets Tilstand, i Henseende til dets Financer og Forsvarsmidler med videre. Efterat dette er skeet, sammenkalder Kongen den Norske Statsminister og de Norske Statsraader, saavelsom de Svenske til et overordentligt Statsraad og fremsætter da de Grunde og Omstændigheder, som i dette Tilfælde bør tages i Overvejelse, hvorved tillige den Norske Regjerings Forklaring om dette Riges Tilstand, saavelsom en lignende Beretning om Sveriges, bliver at fremlægge. Om disse Gjenstande fordrer Kongen deres Betænkning, hvilken de skulle, enhver for sig, afgive til Protocollen, under den Ansvarlighed, Grundloven[2]) bestemmer, og har da Kongen Ret til at tage og udføre den Beslutning, han anseer gavnligst for Staten.

§ 5. Saavel den Norske Statsminister, som de tvende Norske Statsraader, der følge Kongen, have Sæde og delibererende Stemme i det Svenske Statsraad, naar sammesteds forhandles Gjenstande, som angaae begge Riger.

I saadanne Sager bør tillige den i Norge værende Regjerings Betænkning indhentes, med mindre Sagerne udfordre saa hastig Afgjørelse, at Tid dertil ej gives. Saa ofte hos Kongen i det Norske Statsraad, naar og hvor det er samlet, Gjenstande forhandles, som angaae begge Riger, skulle tre Medlemmer af det Svenske Statsraad ogsaa der have Sæde og Stemme.

§ 6. Døer Kongen og Thronfølgeren endnu er umyndig, skal det Norske og Svenske Statsraad strax sammentræde, for fælles at udstede Indkaldelse til Storthing i Norge og Rigsdag i Sverige.

§ 7. Indtil begge Rigers Repræsentanter ere forsamlede og have anordnet Regjeringen under Kongens Mindreaarighed, skal et, af lige Antal Norske og Svenske Medlemmer sammensat, Statsraad, under Navn af Norges og Sveriges Interims-Regjering, forestaae Rigernes Bestyrelse, med Jagttagelse af disses gjensidige Grundlove.

Dette sammensatte Statsraad skal bestaae af ti Medlemmer fra hvert Rige, nemlig fra Norge: den Norske Statsminister og de tvende Statsraader, som ere i Stockholm, sex, være sig ordinaire eller særskilt tilforordnede Statsraader, — som i Tilfælde af Thronledighed, eller under Kongens Mindreaarighed, af den i Norge værende Regjering blandt dens egne Medlemmer udvælges, — i hvis Sted i det mindste tre Statsraader i Norge tilforordnes, samt af en Statssecretaire, som af bemeldte Regjering ogsaa i ovenanførte Tilfælde udnævnes; og fra Sverige: de tvende Statsministre, sex Statsraader og Hofcantsleren, samt ved Svenske Sagers Behandling den foredragne Statssecretaire, eller naar Norske Sager foredrages, en af de Svenske Statssecretairer vexelviis efter deres Tjeneste-Alder.

Saavel med Norske, som med Svenske Sagers foregaaende Beredelse og Granskning, forholdes efter de i hvert af Rigerne gjældende Forskrifter.

I Interims-Regjeringen skulle de Norske Sager af den Norske Statssecretaire foredrages, protocolleres og expederes i det Norske Sprog, og de Svenske Sager af den Svenske Statssecretaire, til hvis Embede de henhøre, foredrages, protocolleres og expederes i det Svenske Sprog.

Sager, som angaae begge Riger, og ej, i Følge deres Natur, henhøre til nogen særskildt Stats-Expeditions eller noget særskilt Departements Forretninger, foredrages af Hofcantsleren, og expederes til hvert af Rigerne i dets Sprog, og ved dets Statssekretaire.

Diplomatiske Sager foredrages ogsaa af Hofcantsleren, og indføres i en særskilt Protokol.[3])

---

[1]) Landmarskalk benævnedes i Sverrig Adelens, Talemænd de øvrige Rigsstænders Formænd. Talemænd (talmän) kaldes ligeledes Formændene i den nu bestaaende svenske Rigsdags Kamre.

[2]) Jfr. Norges Grundlov § 30, Sverrigs Regjeringsform §§ 9, 106, 107.

[3]) Ifølge Bestemmelse af 2. April 1847 lyder denne Deel af § 7 (fra Paragrafens Begyndelse indtil Ordene: „indføres i en særskilt Protokol.") saaledes:

„Indtil begge Rigers Repræsentanter ere forsamlede og have anordnet Regjeringen under Kongens Mindreaarighed, skal et, af lige Antal norske og svenske Medlemmer sammensat Statsraad, under Navn af Norges og Sveriges Interims-Regjering, forestaae Rigernes Bestyrelse, med Jagttagelse af disses gjensidige Grundlove. Dette sammensatte Statsraad skal bestaae af ti Medlemmer fra

Sagerne afgjøres ved de fleste Stemmer, og, naar Stemmerne ere lige, bestemmer Ordføreren Udslaget.

Alle udgaaende Expeditioner (Resolutioner) underskrives af samtlige Medlemmer.

Det sammensatte Statsraad (Interims-Regjeringen) skal have sit Sæde i Stockholm.

Den Norske Statsminister og den Svenske Justitiæ-Statsminister skulle, ved begge Statsraads første Sammenkomst, kaste Lod om, hvo af dem der først skal føre Ordet. Efter den, ved denne Lodkastning, først bestemte Orden, skal Ordføreren derefter hver aattende Dag ombyttes, saa at hver af Statsministrene, den ene efter den anden, og kun een Uge hver Gang, maa føre Ordet.

I alle de Tilfælde, da, efter Norges og Sveriges Grundlove[1]), Rigets Bestyrelse føres af Statsraadet, skulle begge Rigers Statsraad i lige Antal, og efter foranførte Grunde, sammentræde.

§ 8. Valget af Formyndere, som skulle bestyre Regjeringen for den umyndige Konge, skal foretages efter samme Regler, og paa samme Maade, som forhen i § 3 er foreskrevet for Valget af Thronfølger.

§ 9. De, som i ovenanførte Tilfælde forestaae Regjeringen, skulle, de Norske for det Norske Storthing aflægge følgende Eed:

„Jeg lover og sværger, at ville forestaae Re-
„gjeringen i Overeensstemmelse med Consti-
„tutionen og Lovene; Saa sandt hjælpe mig
„Gud og hans hellige Ord!"

De Svenske aflægge Eed for Sveriges Riges Stænder.

Holdes ej Storthing eller Rigsdag paa den Tid, nedlægges Eeden skriftlig i Statsraadet, og gjentages siden paa næste Storthing eller Rigsdag.

§ 10. Bestyrelsen af den umyndige Konges Opdragelse fastsættes paa den i § 8 foreskrevne Maade.

Det bør være en ufravigelig Regel, at den umyndige Konge gives tilstrækkelig Underviisning i det Norske Sprog.

§ 11. Er den mandlige Kongestamme uddød, og ingen Thronfølger udkaaret, da skal en ny Konge-Æt vælges paa den i § 3 foreskrevne Maade.

§ 12. Da de Bestemmelser, som i denne Ridsact indeholdes, deels ere Gjentagelser af Kongeriget Norges Grundlov, deels Tillæg til samme, grundede paa den til dette Storthing i Grundloven dertil givne Bemyndigelse, saa skulle de, i Henseende til Norge, have og beholde den samme Kraft, som dette Riges Grundlov, og ikke kunne forandres uden paa den i sammes § 112 foreskrevne Maade.

Til ydermere Vished om, at Vi alt dette saaledes have for godt befundet og besluttet, have Vi Norges Riges Storthing, og Vi samtlige Sveriges Riges Stænder stadfæstet og bekræftet denne Rigsact med Vore Underskrifter og Vore Segl; hvilket skede i Christiania, Mandag den en og tredivte Dag i Juli Maaned, og i Stockholm den Sjette Dag i August Maaned Aar efter Christi Byrd Et Tusinde Aatte Hundrede og Femten.

(557 Underskrifter).

---

hvert Rige, nemlig fra Norge: den norske Statsminister og de tvende Statsraader, som ere i Stockholm, samt syv, være sig ordinaire eller særskilt tilforordnede Statsraader, — som i Tilfælde af Thronledighed, eller under Kongens Mindreaarighed, af den i Norge værende Regjering blandt dens egne Medlemmer udvælges, — i hvis Sted i det mindste tre Statsraader i Norge tilforordnes, og fra Sverige: de tvende Statsministre og otte Statsraader. Saavel med norske som med svenske Sagers foregaaende Beredelse og Granskning forholdes efter de i hvert af Rigerne gjældende Forskrifter. I Interims-Regjeringen skulle de norske Sager af den norske Statsminister foredrages, protocolleres og expederes i det norske Sprog, og de svenske Sager af den svenske Foredragende, til hvis Embede de henhøre, foredrages, protocolleres og expederes i det svenske Sprog. Sager, som angaae begge Riger, og ei ifølge deres Natur henhøre til noget særskilt Departements Forretninger, foredrages af Statsministeren for de udenrigske Anliggender, og expederes til hvert af Rigerne i dets Sprog, til Norge ved dets Statsminister og til Sverige ved bemeldte Foredragende.

Diplomatiske Sager foredrages ogsaa af Statsministeren for de udenrigske Anliggender og indføres i en særskilt Protokol."*)

*) Denne Bestemmelse er foranlediget ved nogle i Aaret 1840 stedfundne Forandringer i den svenske Regjeringsform, Rigsdagsordning og Trykkefrihedsforordning, ifølge hvilke Forandringer Benævnelserne „Hofcantsler" og „Statssecretair" ere ophørte. En ligelydende Bestemmelse er givet for Sverrigs Vedkommende.

[1]) Se Norges Grundlov § 40 og 41 samt Grundlovsbestemmelse af 10de Januar 1863 (der meddeles i Noten til Grundlovens § 41), — Sverrigs Regjeringsform §§ 39–42.

Saa have VI herved villet antage, stadfæste og bekræfte fornævnte Rigs-Act, med alle dens Artikler, Punkter og Clausuler; Tillige byde og befale VI naadigst, at alle de, som ere Os og Vore Efterfølgere samt Riget med Huldskab, Lydighed og Hørighed forbundne, skulle erkjende, iagttage, efterleve og adlyde denne Rigs-Act. Til ydermere Vished have VI dette med Egen Haand underskrevet og bekræftet, samt ladet Vort Kongelige Segl vitterligen hænge her nedenfor; hvilket skede i Vor Residence-Stad Stockholm den Sjette Dag i Augusti Maaned, Aar efter Vor Herres og Frelseres Jesu Christi Byrd, Et Tusende Otte Hundrede og paa det Femtende.

Carl.

Lov, indeholdende Bestemmelser, angaaende Mandtallene over stemmeberettigede Indvaanere, samt Regler for Valg og Districts-Forsamlinger, af 24de Juni 1828.

Vi Carl Johan, af Guds Naade Konge til Sverige og Norge, de Gothers og Venders;

Gjøre vitterligt: At Os er bleven forelagt Storthingets Beslutning, af 10de denne Maaned, saalydende:

Første Capitel. Om Eeds Aflæggelse til Constitutionen og om Mandtallene.

§ 1. Efter nedenanførte Schema indrettes for hver Kjøbstad, saavelsom for ethvert Præstegjeld, en Protocol, hvori Mandtal over alle efter Grundloven stemmeberettigede Indvaanere indføres. Disse Protocoller, som udenfor Kjøbstæderne føres in duplo[1]), autoriseres af Amtmanden, og opbevares, i Kjøbstæderne af den første Magistratsperson, og paa Landet, det ene Exemplar af Fogden, det andet af Sognepræsten.

§ 2. Magistraterne i Kjøbstæderne og Fogderne paa Landet skulle 2de Gange hvert Aar, ved den paa ethvert Sted brugelige Bekjendtgjørelsesmaade, opfordre de Indvaanere, som, uden at have, i Overeensstemmelse med Grundlovens 51de §, offentligen til Thinge svoret Constitutionen Troskab, besidde de i Grundlovens 50de § benævnte Egenskaber, til Møde, i Kjøbstæderne paa Bythinget, og paa Landet ved de paa ethvert Sted afholdende almindelige Sage- og Skattethinge, for der at sværge Constitutionen Troskab. I de Districter, hvor de almindelige Thinge holdes kun eengang om Aaret, skeer ovenmeldte Opfordring heller ikke oftere. Eden modtages af Underdommeren, der ogsaa skal være pligtig, saa ofte Nogen melder sig, paa de ordinaire Retsdage i Kjøbstæderne, og paa Landet ved Maanedsthingene, at modtage Eden til Constitutionen.

Forinden Eden aflægges, modtager Dommeren til Protocollen den Mødendes Forklaring om de Egenskaber, paa Grund af hvilke han tror sig berettiget til at indføres i Mandtallet. Dommeren skal ufortøvet til Mandtalsføreren (paa Landet særskilt til Fogden og Sognepræsten) afgive Fortegnelse over dem, der have aflagt Eden, med hosføiet Anmærkning om Enhvers opgivne Alder og borgerlige Stilling.

§ 3. Magistraterne i Kjøbstæderne, samt Fogderne og Sognepræsterne paa Landet, skulle, efter Modtagelsen af de i 2den § nævnte Fortegnelser, ufortøvet indføre de deri anførte Personer i Mandtallene, forsaavidt de, efter nøie Undersøgelse, befindes at besidde de Egenskaber, som Grundloven udfordrer hos stemmeberettigede Borgere. Fornævnte Embedsmænd skulle ligeledes berigtige Mandtallene, ved i disse at optage de fra andre Kjøbstæder eller Præstegjelde indflyttede Stemmeberettigede, og ved deraf at udslette dem, som

a. ere døde, eller
b. bortflyttede fra Kjøbstaden eller Præstegjeldet, eller
c. formedelst forandret borgerlig Stilling ikke længere ere i Besiddelse af de i Grundlovens 50de § foreskrevne Egenskaber, eller
d. overeensstemmende med Grundlovens 53de § for bestandig have tabt deres Stemmeret.

De, der bortflytte fra en Kjøbstad eller et Præstegjeld skulle, for at kunne blive indførte i det Steds Mandtal, hvor de henflytte, medbringe en Attest fra førstnævnte Sted om, at de formedelst Bortflyttelse ere udslettede af samme Steds Mandtal, af hvilket Attesten tillige bør indeholde behørig Extract. Iøvrigt ere alle Embedsmænd forpligtede, forsaavidt deres offenlige Stilling dertil sætter dem i Stand, at meddele Mandtalsførerne alle de Efterretninger, de maatte forlange til Mandtallenes Berigtigelse

§ 4. Fogden og Sognepræsten bør gjensidigen og efterhaanden meddele hinanden Underretning om de Omstændigheder, som komme til deres Kundskab, og som kunne have Indflydelse paa Mandtallene; hvorhos de, paa det almindelige Sage- og Skattething, som afholdes næstforan

[1]) o: i to Exemplarer.

hver Valgforsamling, bør sammentræde, for nærmere at conferere og yderligere berigtige Mandtallene.

§ 5. Det er Amtmændenes Pligt at vaage over, at den lovbestemte Form for Mandtallenes Førelse nøiagtigen følges. De skulle derfor være berettigede til, paa deres Embedsreiser at lade sig forelægge Mandtalsprotocollerne til Eftersyn; og bør de deri, til fornøden Rettelse, anmærke enhver forefunden Afvigelse fra den lovbestemte Form.

§ 6. Det skal paaligge Magistraterne i Kjøbstæderne og Sognepræsterne paa Landet, betimeligen førend Valgforsamlingerne holdes, at udfærdige og paa et eller flere passende Steder, som offentligen bekjendtgjøres, til Eftersyn af Enhver at foranstalte henlagt eller opslaaet en nøiagtig Fortegnelse over alle Stemmeberettigede i Kjøbstaden eller Præstegjeldet.

Andet Capitel. Om Valgforsamlingerne.

§ 7. For hver Kjøbstad, som har 50 stemmeberettigede Indvaanere og derover, saavelsom for hvert Præstegjeld indrettes en Valgprotocol, som autoriseres af Amtmanden, og føres, samt opbevares, i Kjøbstæderne af Raadstueskriveren, og paa Landet af Sognepræsten. I disse Protocoller indføres Alt, hvad der ved Valgforsamlingerne forhandles.

§ 8. Aaret næstforan det, da et ordenligt Storthing sammentræder, skulle Magistraterne i Kjøbstæderne betimeligen beramme Valgforsamlingerne (Grundlovens § 54). Naar flere Kjøbstæder i Forening vælge Repræsentanter (Grundlovens 57de §), bør Magistraten i den Kjøbstad, hvor Repræsentantvalget skal foregaa, (jevnfør denne Lovs § 24) ligeledes betimeligen underrette Magistraten i den eller de andre Kjøbstæder om Tiden, paa hvilken Districtsforsamlingen er bestemt til Afholdelse, paa det at disse derved kunne vorde satte i Stand til, ved Valgforsamlingernes Berammelse at iagttage Grundlovens 57de §.

Ligeledes skulle Amtmændene, med særdeles Hensyn til Districternes locale Omstændigheder, beramme Districtsforsamlingerne paa Landet, og derom underrette samtlige Sognepræster i Amtet. Disse bestemme derefter Valgforsamlingerne saaledes, at mellem dem og Districtsforsamlingerne ikke hengaar en længere end den ved Grundlovens 58de § bestemte Tid.

§ 9. De Stemmeberettigede indkaldes forud betimeligen til Møde ved den paa ethvert Sted brugelige Bekjendtgjørelsesmaade. Med enhver Indkaldelse forkyndes tillige, hvor stort Antal Valgmænd Kjøbstadens eller Præstegjeldets stemmeberettigede Indvaanere have at stemme paa, med Hensyn til det Antal Stemmeberettigede, der i Mandtallet ere anførte paa den Tid, Indkaldelsen udstædes.

§ 10. Valgforsamlingen afholdes til den berammede Tid, hvad enten faa eller mange Stemmeberettigede møde, og forsaavidt Forretningen ei paa een Dag vorder tilendebragt, fortsættes samme den eller de paafølgende Dage, uden at nogen Dag, end ikke Søn- eller Helligdage (de Timer, hvori Gudstjenesten afholdes, undtagne) hengaaer ubenyttet.

§ 11. Forretningens Begyndelse tilkjendegives ved en lydelig Erklæring fra den Første blandt Valgbestyrerne.

§ 12. Efterat den ved Grundlovens § 56 befalede Oplæsning af Constitutionen er foregaaet, oplæses det Capitel af nærværende Lov, som handler om Valgforsamlinger.

§ 13. Forinden Paaraab til Stemmegivning begynder, aabnes der Adgang for dem, der forud hos Mandtalsførerne maatte have andraget paa at indføres i Mandtallet, men som disse ei dertil have anseet berettigede, til at melde sig, for at erholde ved Kjendelse afgjort, om Nægtelsen er grundet eller ikke. I sidste Tilfælde skulle de strax i Mandtallet indføres. Udenfor dette Tilfælde kan Ingen efter Valgforretningens Begyndelse blive indført i Mandtallet, undtagen den, som ved Kjendelse maatte erklæres at være urettelig udslettet deraf.

§ 14. Den Første blandt Valgbestyrerne tilkjendegiver Valgforsamlingen, paa hvor stort Antal Valgmænd den haver at stemme, og paaraaber derefter lydeligen de Stemmeberettigede i den Orden, hvori de i Mandtallet ere anførte, uden at forbigaae dem, hvis Stemmeret antages at være suspenderet, hvilket sidste ved Paaraabet anmærkes.

De tilstedeværende Stemmeberettigede have, naar de paaraabes, efter eget Valg, mundtligen eller ved Stemmesedel, med eller uden Navns Underskrift, at afgive deres Stemme, hvilken ei udenfor Ordenen maa modtages.

Naar Paaraab efter Mandtallet er tilendebragt, bør de, som ei have meldt sig, paany paaraabes. Men hvo der da ei indfinder sig, tilstædes ikke siden at afgive Stemme.

De Stemmeberettigede, som i Medhold af Grundlovens § 60, ikke personligen møde i Valgforsamlingen, skulle, naar de ville afgive Stemme, være forpligtede til, under Navns Underskrift og Forsegling, at indsende til Valgbestyrelsen skriftlige Stemmesedler, hvilke i Forsamlingen aabnes og, saafremt de anmeldte Forfald erkjendes lovlige, henlægges blandt de øvrige Stemmesedler, men i modsat Fald vedlægges Protocollen.

§ 15. Under Stemmegivningen blive de mundtligen afgivne Stemmer, efterhaanden som

de til Valgbestyrerne vorde afgivne, idetmindste af 2de af disse at antegne, til Underretning ved den paafølgende Optælling af Stemmerne.

Naar en Mødende afgiver Stemmeseddel, bliver denne ulæst at opbevare, indtil Stemmegivningen af samtlige Tilstedeværende er tilendebragt.

Alle indgivne Stemmesedler bør dernæst lydeligen oplæses og, forsaavidt de befindes lovlige, Indholdet deraf, saaledes som ovenfor angaaende den mundtlige Stemmegivning er bestemt, antegnes til Underretning ved den paafølgende Optælling af Stemmerne. Endelig optælles Stemmerne, saa at Pluraliteten kan vise sig.

Saafremt Valgforretningen ikke uafbrudt fortsættes indtil den er tilendebragt, skal det paaligge Valgbestyrerne at besørge Stemmesedlerne, tilligemed Listerne over de allerede optegnede Stemmer, under fælles Forsegling opbevarede paa et sikkert Sted.

§ 16 Befindes Nogen at have stemmet paa sig selv, er hans Stemmeseddel ugyldig, uden at ny Stemmeseddel i dens Sted maa indgives.

§ 17. Indsigelser mod Valgforretningens Fremme skulle i Almindelighed fremsættes, saasnart dens Begyndelse er tilkjendegivet (§ 11), men forsaavidt det formeentligen Ulovlige først senere indtræffer, da til den Tid. Indsigelser, der angaae nogen Tilstedeværendes Stemmeret, fremsættes derimod naar han paaraabes, og Indsigelser mod at Nogen, som ei har mødt, men indsendt Stemmeseddel, er stemmeberettiget, eller mod at hans Forfald er lovligt, fremsættes naar hans Stemmeseddel aabnes (§ 14).

Enhver Indsigelse afgjøres forinden noget videre foretages.

§ 18. Valget bestemmes ved Stemmeflerhed. I Tilfælde af Stemmelighed afgjør Lodtrækning. Denne foretages, under Bestyrelsens Tilsyn, af Vedkommende selv, om de ere tilstede, men paa de Fraværendes Vegne af Valgbestyrerne.

§ 19. Naar Valget er fuldbyrdet, indføres i Valgprotocollen Navnene paa de udkaarede Valgmænd, tilligemed Navnene paa et lige Antal Personer, der næst dem have erholdt de fleste Stemmer; hvorhos anmærkes det Stemmeantal, hvorved enhver Valgmand og Suppleant er bleven udnævnt.

§ 20. De saaledes udkaarede Valgmænd forsynes med et Document, til Beviis for at de ere lovligen udnævnte, som udfærdiges efter følgende Formular:

„Vi Undertegnede, Magistrat og Formænd i N. N. Kjøbstad (Sognepræst og Medhjælpere i N. N. Præstegjeld) gjøre vitterligt: at Aar N. N. den N. N. blev (paa N. N. Sted, i N. N. Kjøbstad i N. N. Hovedkirke paa Landet), efter lovlig Indkaldelse Valgforsamling afholdt for N. N. Kjøbstad (N. N. Præstegjeld), som efter Mandtallet har N. N. (Antallet) stemmeberettigede Indvaanere. Hvor da, overensstemmende med Grundlovens § (57, naar det er en Kjøbstad, og 58, naar det er et Præstegjeld), følgende Valgmænd og Suppleanter bleve udkaarede:

Valgmand N. N. (fulde Navn og Stand) med N. N. Stemmer.

(Paa samme Maade anføres de øvrige Valgmænd).

Suppleant N. N. (fulde Navn og Stand) med N. N. Stemmer.

(Paa samme Maade anføres de øvrige Suppleanter).

At samtlige disse Valgmænd og Suppleanter ere i Besiddelse af de Egenskaber, som Grundlovens § 50 og § 51 foreskriver for stemmeberettigede Indvaanere, og ikke befinde sig i noget af de i Grundlovens § 52 og § 53 opregnede Tilfælde, samt at Valget er foregaaet paa den Maade, som foreskrives i Grundloven og i Loven, indeholdende Bestemmelser om Mandtallene over stemmeberettigede Indvaanere, samt Regler for Valg- og Districtsforsamlingerne, af N. N. (Datum), bekræftes herved med vore Navnes Underskrift."

(Datum og Underskrift).

§ 21. Alle Beslutninger tages og alle Kjendelser afsiges af Bestyrerne efter de fleste Stemmer. I Tilfælde af Stemmelighed bliver den Mening gjældende, for hvilken den Første blandt Valgbestyrerne har erklæret sig.

§ 22. Valgprotocollen underskrives af samtlige Valgbestyrere, efterat det deri Indførte er oplæst. Dette iagttages dagligen, saafremt Forretningen vedvarer i flere Dage.

§ 23. Magistraterne i Kjøbstæderne og Sognepræsterne paa Landet skulle ufortøvet meddele enhver af de udnævnte Valgmænd og Suppleanter Underretning om deres Udnævnelse; samt om Tiden og Stedet, paa hvilke Districtsforsamlingen er bestemt at afholdes. Det til Beviis om Udnævnelsen udfærdigede Document tilstilles den af Valgmændene, der har de fleste Stemmer.

Endeligen have Magistraterne i de Kjøbstæder, hvor der ikke afholdes Districtsforsamling, og Sognepræsterne paa Landet, om Udfaldet af Valgforretningen at underrette den Magistrat eller Amtmand, af hvem Districtsforsamlingen bliver at bestyre.

Tredie Capitel. Om Districtsforsamlingerne.

§ 24. Paa Landet har Amtmanden (Grundlovens § 58) til Districtsforsamlingens Afholdelse at bestemme et, saavidt muligt, for samtlige

Valgmænd beqvemt Thingsted eller andet offentligt Sted inden Amtets Grændser.

I Kjøbstæderne bestemmes Stedet til Districtsforsamlingens Afholdelse af Magistraten (Grundlovens § 57).

Naar flere Kjøbstæder i Forening vælge Repræsentanter (Grundlovens § 57), skal Districtsforsamlingen holdes i den Kjøbstad, der har de fleste Valgmænd; have de ligemange, holdes den vexelviis i disse Kjøbstæder.

§ 25. For hver Kjøbstad, hvor Repræsentantvalg foregaaer, og for hvert Amt indrettes en Protocol, hvori indføres Alt, hvad der ved Districtsforsamlingerne forhandles. Disse Protocoller autoriseres for Kjøbstæderne af Amtmanden og for Landet af Justits- og Politie-Departementet. De føres i Kjøbstæderne af Raadstueskriveren, og paa Landet besørger Amtmanden Protocolførelsen. Protocollerne opbevares for Kjøbstæderne af Raadstueskriveren og for Landet af Amtmanden.

§ 26. Det paaligger enhver Valgmand at møde til bestemt Tid og Sted.

I Districtsforsamlingen kan ingen Fraværende afgive Stemme. Hænder det, at ikke alle Valgmændene, eller, i disses Sted, Suppleanterne (§ 19 og 20) til rette Tid komme tilstede, eller som lovligen valgte blive antagne, da fremmes Forretningen af de Mødende, hvis Valg er kjendt gyldigt.

§ 27. Det skal paaligge Amtmændene paa Landet og Magistraterne i Kjøbstæderne, under Navn af Bestyrere, at besørge Districtsforsamlingens Forhandlinger Protocollen tilførte, dog uden paa nogensomhelst Maade at deeltage i Valgmændenes Overveielser, Beslutninger og Kjendelser, med mindre Bestyrerne selv tillige ere Valgmænd.

§ 28. Forhandlingerne begynde med at Valgmændene til Bestyrerne aflevere de dem fra Valgforsamlingerne til Hjemmel for deres Møde meddeelte Documenter. Disse oplæses og deres Gyldighed undergives Valgmændenes Bedømmelse og Afgjørelse, dog saaledes, at Ingen voterer i sin egen Sag. Denne Bedømmelse foretages efter Kjøbstædernes (hvor flere udgjøre et Valgdistrict) og Præstegjeldenes alphabetiske Orden. Tvende af Valgmændene skulle, som Valgvidner, nedskrive Stemmerne og føre Control med Stemmegivningen.

§ 29. Indsigelser mod Forretningens Fremme skulle i Almindelighed fremsættes og afgjøres forinden Repræsentantvalg foretages, men forsaavidt det formeentligen Ulovlige først senere indtræffer, da til den Tid.

§ 30. Naar de af Valgmændene fremlagte Documenter ere reviderede og bedømte, og fremsatte Indsigelser mod Forretningens Fremme ere afgjorte, (§ 29), skrider Forsamlingen til Repræsentanternes Udnævnelse.

§ 31. Stemmegivning paa Repræsentanter skeer ved lukte Sedler med eller uden Navns Underskrift. Paa enhver Seddel anføres Navnene paa saa mange Personer, som Districtet er berettiget til at sende som Repræsentanter til Storthinget. Stemmesedlerne afleveres af Valgmændene efter Kjøbstædernes alphabetiske Orden, om flere Kjøbstæder udgjøre eet District, og, forsaavidt Landdistricterne angaaer, efter samme Orden mellem Præstegjeldene.

Valgmændene fra samme Kjøbstad eller Præstegjeld aflevere Sedlerne i den indbyrdes Orden, hvori de ere nævnte i det for deres Udnævnelse fremlagte Beviis. Stemmesedlerne modtages af Bestyrerne, som, uden at aabne dem, henlægge dem imellem hverandre. Efterat samtlige Stemmesedler ere afleverede og sammenblandede, skulle de optælles, oplæses samt fremlægges til Forsamlingens Eftersyn, og de givne Stemmer af Bestyrerne og Valgvidnerne antegnes til Underretning ved den paafølgende Optælling af Stemmerne. I Protocollen indføres Navnene paa alle dem, der have faaet Stemmer, tilligemed det erholdte Stemmetal.

§ 32. Saafremt nogen Stemmeseddel indeholder Valg paa flere eller færre Personer, end det tilkommer Districtet at udnævne til Repræsentanter ved Storthinget, skal saadan Seddel ansees ugyldig, uden at ny Stemmeseddel i dens Sted maa indgives. Det samme gjælder, hvis det maatte oplyses, at Nogen har stemmet paa sig selv.

§ 33. Den eller de, som, efter den derpaa foretagne Stemmetælling, befindes at have de fleste Stemmer, ere i Følge heraf valgte til, som Repræsentanter at møde og tage Sæde paa Storthinget. Hvor Valget, formedelst Lighed i Stemmetallet, er ubestemt, bringes Valget til Afgjørelse enten ved ny Votering paa de Personer, der have lige Stemmer, eller, om denne intet Udslag giver, ved Lodtrækning. Have flere blandt dem, der ere valgte til Repræsentanter, lige mange Stemmer, bestemmes Ordenen mellem dem ved Lodtrækning.

Lodtrækningen foretages af de Vedkommende selv, om de ere tilstede, men i modsat Fald, af Valgvidnerne.

§ 34. Som Suppleanter ansees de, der, ved Repræsentantvalget næst de Valgte, eller ved særskilt Valg paa Suppleanter, naar et saadant forud af Valgmændene er vedtaget, have faaet de fleste Stemmer.

§ 35. Forsaavidt Districtsforsamlingens Forretninger ei paa een Dag skulde kunne tilendebringes, fortsættes samme den eller de paafølgende

Dage, uden at nogen Dag, end ikke Søn- eller Helligdag (de Timer, i hvilke Gudstjeneste holdes, undtagne) hengaaer ubenyttet. Valget selv bør altid skee i et eneste Møde.

§ 36. Til de valgte Repræsentanter og Suppleanter udfærdiges paa Stedet den ved Grundlovens § 64 foreskrevne Fuldmagt, efter følgende Formular:

„Vi undertegnede Overøvrighed (Magistrat) og Valgmænd af N. N. Amt (Kjøbstad) gjøre vitterligt: at Aar N. N. den N. N. afholdtes, efter foregaaende lovlig Berammelse, Districtsforsamling paa N. N. (Valgstedet), til Foretagelse af Valg paa de Repræsentanter, som fra N. N. Amt (Kjøbstad) skulle møde og tage Sæde paa det ordentlige Storthing i Aaret N. N.

Ved dette Valg udkaaredes til Repræsentanter: N. N. (fulde Navn og Stand) med N. N. Stemmer).

(Paa samme Maade anføres de øvrige Repræsentanter.

Og, i disses lovlige Forfald, til Suppleanter, som de, der næst hine havde de fleste Stemmer: (eller: som de, der ved forud vedtaget særskilt Valg havde de fleste Stemmer)

N. N. (fulde Navn og Stand) med N. N. Stemmer.

(Paa samme Maade anføres de øvrige Suppleanter).

At disse Repræsentanter og Suppleanter af Districtsforsamlingen ere erkjendte at henhøre blandt Amtets (Kjøbstadens) Indvaanere, nu at være i Besiddelse af de Egenskaber, som Grundlovens 50de, 51de og 61de §§ fordre som nødvendige hos enhver Repræsentant, og ikke at befinde sig i noget af de i Grundlovens 52de og 53de §§ opregnede Tilfælde, eller at være i nogen saadan Stilling, som dens § 62 ommelder, samt at Valget er foregaaet inden den i Grundlovens § 58 (57) bestemte Tid og paa den Maade, som foreskrives i Grundloven og i Loven, indeholdende Bestemmelser angaaende Mandtallene over stemmeberettigede Indvaanere, samt Regler for Valg- og Districtsforsamlingerne, af N. N. (Datum), bekræftes herved med vore Navnes Underskrift."

(Datum og Underskrift).

Fuldmagten overleveres eller tilstilles den Første af de valgte Repræsentanter.

§ 37. Naar det hele Valg paa Repræsentanter og Suppleanter er fuldbyrdet, og det Forhandlede protocolleret, underskrives Protocollen, paa Landet af Overøvrigheden og i Kjøbstæderne af Magistraten, samt paa begge Steder af samtlige Valgmænd.

§ 38. Valgets Udfald skal ved Districtsforsamlingens Bestyrer foranstaltes kundgjort gjennem Stedets offentlige Tidender, hvor disse gives, og ellers ved den paa ethvert Sted brugelige Bekjendtgjørelsesmaade.

Derhos skulle de udkaarede Repræsentanter og Suppleanter, forsaavidt de ikke ved Valget vare tilstede i Districtsforsamlingen, særskilt underrettes om deres Udnævnelse.

Herom skal endvidere afgives Indberetning til Regjeringen, til almindelig Bekjendtgjørelse.

Endelig skal bekræftet Afskrift af Districtsforsamlingens Forretning betimelig indsendes til det første sammentrædende Storthings Præsidentskab, under Adresse til Storthingets Archivarius, hvem det skal paaligge at tilstille Storthinget samme, saasnart det sammentræder.

Fjerde Capitel. Almindelige Bestemmelser.

§ 39. For de Forretninger, som det efter denne Lov paaligger Embeds-, Ombuds- eller Bestillingsmænd at udføre, tilkommer dem ingen Betaling, men alene Godtgjørelse for Skyds og Diæt, forsaavidt samme ved de gjældende Love er dem tilstaaet; dog skulle de, som forlange Kjendelser beskrevne, for disse betale som for Udskrifter af Overrets-Protocoller.

§ 40. Til de Protocoller og Udskrifter eller andre Documenter, der i Følge denne Lov skulle anskaffes eller udfærdiges, bruges ustemplet Papir. Det samme gjælder om de Andragender m. m., der indgives til Mandtalsførere, Valg- og Districtsforsamlinger, eller til Storthinget, angaaende Anliggender, der vedkommer Stemmeret og Valgmænds eller Repræsentanters Udnævnelse.

§ 41. De Summer, der udfordres til de i denne Lov befalede Protocollers Anskaffelse, saavelsom til Godtgjørelse for Brugen af Locale til Districtsforsamlingers Afholdelse, udredes af Statskassen.

§ 42. Forseer Nogen sig:

a. ved uordentligen eller skjødesløs at indrette, føre eller opbevare de i denne Lov nævnte Protocoller;
b. ved ikke betimelig og i behørig Orden at beramme, underrette Vedkommende om, eller udstæde Indkaldelse til nogen af de i denne Lov omhandlede Forretninger;
c. ved ikke at besørge Indkaldelserne til de i denne Lov omhandlede Forretninger behørigen bekjendtgjorte;
d. ved at udeblive fra Mødet, hvor det er hans Pligt at være tilstede, som Valg- eller Districtsforsamlings Bestyrer, Protocolfører eller Valgmand;
e. ved ikke, naar han har Forfald, saavidt det staaer til ham, at sørge for at den, der skulde træde i hans Sted, herom betimeligen underrettes; eller i Almindelighed
f. ved enten forsætligen eller af grov Uagtsomhed at tilsidesætte de lovbefalede Forskrifter

for Udførelsen af de Forretninger, som denne Lov omhandler:
skal han, foruden at erstatte de ved hans Forseelse foranledigede Udgifter, ansees med Bøder fra 10 til 200 Spd.,[1]) som til lige Deling tilfalde Skole- og Fattigkasserne paa det Sted, hvor den Skyldige tiltales.

Ved Bødernes Bestemmelse kommer det i Særdeleshed som skjærpende Omstændighed i Betragtning, om, formedelst den begangne Forseelse, nogen Forsamling ikke er bleven afholdt, eller dens Hensigt ei opnaaet, nogen Valgmand tilbageviist fra Districtsforsamlingen, eller nogen Repræsentants Fuldmagt ved Storthinget kjendt ugyldig, eller om Forseelsen er gjentagen.

Forseer Nogen sig tredie Gang paa forommeldte Maade i Udførelsen af de ham paa Embedsvegne paahvilende Forretninger, bør han ansees med en Mulct af 300 til 800 Spd., eller endog efter Omstændighederne at have sit Embede forbrudt.

Svigagtigt Forhold straffes efter de almindelige Love.

§ 43. Dersom Nogen, ved at stemme paa sig selv, ved at uddele eller lade uddele Stemmesedler eller Lister, eller ved Misbrug af Embedsstilling, søger at forskaffe sig Indflydelse paa eller at indblande sig i Valgene, bør han bøde 50 til 500 Spd., til Deling efter foranstaaende § 42, eller, om han er Embedsmand, endog efter Omstændighederne have sit Embede forbrudt. Angjældende kan derhos ikke for den Gang udkaares til Valgmand eller Repræsentant.

§ 44. Et tilstrækkeligt Antal Exemplarer af denne Lov skal paa Statskassens Bekostning fordeles blandt Valgbestyrerne i ethvert Valgdistrict i hele Riget.

Schema
til
Mandtals-Protocollen.

Mandtal over de, i Overeensstemmelse med Grundloven, stemmeberettigede Indvaanere i N. N. Kjøbstad, (N. N. Præstegjeld).

Navne.	Statsborgerlige Stilling, efter Grundlovens § 50, Litr. a. b. c.*)	Aflagt Eed til Constitutionen		I hvilken Alder.	Anm.
		Naar	Ved hvilken Jurisdiction.		

*) I Øst- og Vest-Finmarken tilføies: „samt ifølge Lov af 2den Juni 1821."

Nota. Den paa dette Schema anførte Rubrik for Edens Aflæggelse bliver, i Henseende til de allerede nu i Mandtallene indførte Personer, kun at udfylde, forsaavidt Oplysning derom findes i de nuværende Mandtal.

Naar Nogen af Mandtallet udslettes, overstreges hans Navn, dog saaledes, at det tydelig kan sees hvad forhen har staaet.

I Anmærknings-Rubriken anføres Alt, vedkommende Suspension af Stemmeret og Udslettelse af Mandtallet m. v.

Ligesaa paaberaabes Attester for Udslettelse af andre Mandtal (§ 3), samt andre Attester, der, forsaavidt de ere anseede fornødne, maatte være erhvervede og Mandtallet vedlagte.

Thi have Vi antaget og bekræftet, ligesom Vi herved antage og bekræfte samme som Lov.

Givet i Christiania, den 24de Juni 1828.

Under Vor Haand og Rigets Segl.

Carl Johan
(L. S.)

Jonas Collett.

L. Stoud Platou.

Lov, indeholdende Straffebestemmelser for Statsraadets og Høiesterets Medlemmer for Embedsforbrydelser, samt for Storthingets og Rigsrettens Medlemmer for de Forbrydelser, de, som Saadanne, maatte begaae, af den 7de Juli 1828.

Vi Carl Johan, af Guds Naade Konge til Sverige og Norge, de Gothers og Venders; Gjøre vitterligt: At os er bleven forelagt Storthingets Beslutning af 5te denne Maaned, saalydende:

Første Capitel. Angaaende Rigets Statholder, Statsministeren og Statsraadets øvrige Medlemmer.

§ 1. Det Medlem af Statsraadet, som, mod Grundloven eller andre gjældende Loves Forskrifter, ved Efterladelse af Embedspligt, ved Foredrag, Raad eller Beslutning, maatte foranledige eller medvirke til

[1]) 1 Sp. ɔ: Speciesdaler = 4 Kroner.

a. nogen Forandring i Grundlovens § 2, forsaavidt denne byder, at den evangelisk-lutherske Religion forbliver Statens offentlige Religion;
b. noget mod Kongeriget Norges Frihed, Selvstændighed, Udelelighed eller Uafhændelighed stridende Foretagende;
c. at i Forholdet til andre Stater Indgreb i Statens eller Kongelige Rettigheder finde Sted;
d. at, uden Storthingets Samtykke, Handlinger foretages, hvortil Beslutning af Storthinget udfordres;
e. at Storthingets Beslutninger ikke tillægges den samme ved Grundloven hjemlede Gyldighed;
f. at de fra Storthinget til Sanction indkomne Beslutninger til Love ikke forelægges Kongen;
g. at de Protocoller, Documenter eller Oplysninger tilbageholdes, som Storthinget er berettiget til at forlange sig meddeelt;
h. at Bestemmelserne i Grundlovens § 25 om Troppers Stationering og Sammenkaldelse til Vaabenøvelser i Fredstider, om den norske Flaades Værfter, Stationer og Havne, om Krigsfartøiernes Besættelse med Søfolk, og om Anvendelsen af Landværnet og de øvrige norske Tropper, som ikke til Linietropper kunne henregnes, vorde overtraadte;
i. at de i Grundlovens § 26 befalede Betænkninger, tilligemed fuldstændig Beretning og Forklaring om Rigets Tilstand, ikke behørigen vorde afgivne;
k. at militair Magt grundlovstridigen anvendes mod Statens Medlemmer:

bør forsaavidt Forbrydelsen ei efter dens Beskaffenhed bliver at straffe som Landsforræderie, have sit Embede forbrudt, eller i Forhold til Gjenstandens Vigtighed og Graden af hans Brøde, endog dømmes uværdig til at beklæde noget Embede, Ombud eller Bestilling.

§ 2. Med Bøder fra 500 til 2000 Spd., eller, efter Omstændighederne, med den i § 1 bestemte Straf, ansees det Medlem af Statsraadet, som, mod Grundlovens eller andre gjældende Loves Forskrifter, ved Efterladelse af Embedspligt, ved Foredrag, Raad eller Beslutning, maatte foranledige eller medvirke til

a. at Statscassens Indtægter, eller Statens Eiendomme og Regalier, utilbørligen anvendes og bestyres;
b. at de til Statens Forsvar eller andre offentlige Anliggender bestemte Midler ikke, forsaavidt fornødent gjøres, til Diemedet vorde anvendte;
c. at de fornødne Foranstaltninger til Lovenes eller de Kongelige Anordningers og Befalingers Udfærdigelse, Bekjendtgjørelse og Efterlevelse, ikke føies;
d. at Nogen hindres i Udøvelsen af den ham tilkommende Ret til at indgive Ansøgninger til Kongen, Storthinget eller vedkommende Autoriteter;
e. at lovmæssig Publicitet, især Trykkefriheds Udøvelse, hindres;
f. at Nogen, imod de lovbestemte Betingelser, udnævnes til Embede i Staten;
g. at nogen Forbryder benaades udenfor de ved Grundloven bestemte Grændser, eller nægtes det ved Grundlovens § 20 bestemte Valg, om han vil modtage Kongens Naade, eller underkaste sig den ham tildømte Straf;
h. at Nogen ved ubeføiet Anklage til Thinge for Forbrydelser er bleven hindret fra Stemmerets Udøvelse, eller fra at møde som Repræsentant ved Storthinget;
i. at Grundlovens Bestemmelser i §§ 15 og 38, om Indhentelse af Betænkning fra den Norske Regjering, tilsidesættes;
k. at Statens Regnskaber ikke, overeensstemmende med Grundlovens § 75 Litr. k, tilstilles Statsrevisorerne;
l. at de Forskrifter, som indeholdes i nogen Instruction, der, ifølge Grundlovens § 13, meddeles den Norske Regjering, stride mod Grundloven.

§ 3. Vorder Nogen berøvet Embede, Frihed, Gods eller Næringsvei, eller vorder nogen Statens Borger forviist enten fra Sted til andet eller aldeles fra Riget, uden i lovbestemte Tilfælde og paa den ved Lovene foreskrevne Maade, bør det Medlem af Statsraadet, som ved Efterladelse af Embedspligt, ved Foredrag, Raad eller Beslutning, har foranlediget saadant, eller medvirket dertil, ansees med den i § 2 nævnte Straf. Men berøves Nogen paa saadan Maade Livet, bør det Medlem af Statsraadet, som har medvirket dertil, have sit Liv forbrudt.

§ 4. De Medlemmer af Statsraadet, som forsømme den dem, med Hensyn til Indkaldelse af Storthinget, ved Grundlovens §§ 39 og 41 og Rigsactens § 6 paaliggende Pligt, bør, forsaavidt deres Forbrydelse ikke bliver at straffe som Landsforræderie, have deres Embeder forbrudte, eller, efter Omstændighederne, endog dømmes uværdige til at beklæde noget Embede, Ombud eller Bestilling.

§ 5. Lægger noget Medlem af Statsraadet forsætligen Skjul paa Documenter eller Oplysninger i Sager, som af ham behandles, eller, mod bedre Vidende, enten anfører urigtige Data, eller fremlægger urigtige Documenter, og derved Nogens Ret kunde forspildes, Embede eller Adgang til Embede eller Naadesbeviisning kunde berøves eller uretteligen aabnes Nogen, eller Ulempe eller Skade for Staten kunde opstaae, bør han, forsaavidt han ikke derved har gjort sig skyldig i et Falsum, som efter Lovgivningen medfører en haardere Straf, have sit Embede forbrudt, eller, efter Omstændighe-

derne, endog dømmes uværdig til at beklæde noget Embede, Ombud eller Bestilling.

§ 6. Det Medlem af Statsraadet, som i andre end de i denne Lov udtrykkelig nævnte Tilfælde, efterlader eller handler imod nogen ved Grundloven eller Rigsacten foreskreven Embedspligt, bør, forsaavidt han ikke derved har gjort sig skyldig i nogen Forbrydelse, som efter Lovgivningen medfører en haardere Straf, ansees med Bøder fra 500 til 2000 Spd., eller, efter Omstændighederne, med at have sit Embede forbrudt.

Andet Capitel. Angaaende Rigsrettens og Høiesterets Medlemmer.

§ 7. De Medlemmer af Høiesteret, som forsømme den dem, med Hensyn til Indkaldelse af Storthinget, efter Grundlovens 46de § paahvilende Pligt, bør, forsaavidt deres Forbrydelse ikke bliver at straffe som Landsforræderie, have deres Embeder forbrudte, eller, efter Omstændighederne, endog dømmes uværdige til at beklæde noget Embede, Ombud eller Bestilling.

§ 8. Udebliver noget af Høiesterets ordentlige eller af Rigsrettens Medlemmer, uden lovligt Forfald, fra Rettens Samlinger, eller er noget ordentligt Medlem af Høiesteret fraværende fra denne Ret uden Kongelig Tilladelse; tilsidesættes de lovbestemte Regler for Sagernes Foretagelse, Behandling og Fremme i Rigsretten eller Høiesteret, eller den Orden, som derved skal følges; unddrager Høiesteret sig fra at afgive de samme paaliggende Indberetninger, Indstillinger, Betænkninger eller Resolutioner; efterlader Rigsrettens Præsident at udfærdige offentlig Kundgjørelse om en i Rigsretten paakjendt Sags Udfald; aabenbarer noget Medlem af Rigsretten eller Høiesteret, af hvilken Mening han selv eller nogen af Rettens øvrige Medlemmer har været under Voteringen i nogen Sag: bør den Skyldige bøde fra 200 til 1000 Spd., eller, efter Omstændighederne, endog have sit Embede forbrudt.

Det Medlem af Rigsretten eller Høiesteret, som meddeler nogen Part Raad eller Veiledning i en Sag, som staaer for nogen af disse Retter, straffes med Bøder fra 500 til 1000 Spd., eller, efter Omstandighederne, med at have sit Embede forbrudt.

Skeer det i en Sag, som endnu ikke er indkommen, men kan indkomme, for Høiesteret, bør den Skyldige bøde fra 100 til 1000 Spd.

§ 9. Det Medlem af Høiesteret, som i nogen Betænkning eller Indstilling tilraader noget, der er stridende mod Grundloven, bør have sit Embede forbrudt.

Tredie Capitel. Angaaende Storthingets Medlemmer.

§ 10. Hvis Nogen, uden lovligt Forfald, enten undlader at møde paa Storthinget til den for dets Sammentrædelse bestemte Tid, eller nægter at møde der efter Indkaldelse, bør han for saadan modvillig Udeblivelse bøde fra 100 til 1000 Spd.

§ 11. Den Repræsentant, som i de Tilfælde, Grundlovens §§ 7, 43, 47 og 48, jevnførte med Rigsactens §§ 3, 8, 10 og 11, omhandle, tilsidesætter nogen af de ham sammesteds foreskrevne Pligter, bør, saavidt Forbrydelsen ikke bliver at straffe som Landsforræderie, bøde fra 100 til 1000 Spd., eller, efter Omstændighederne, straffes med Fæstningsarrest fra 3 Maaneder til 5 Aar.

§ 12. Tilsidesætter en Repræsentant, under Forhandlingerne i Storthinget, den Ærbødighed, som skyldes Kongen og det Kongelige Huus, eller den Agtelse, som skyldes fremmede, i Venskab med de forenede Riger værende, Magter, bør han bøde fra 100 til 1000 Spd., eller, efter Omstændighederne, straffes med Fæstningsarrest fra 3 Maaneder til 5 Aar.

§ 13. Den Repræsentant, der ikke vil rette sig efter den, ifølge Grundlovens § 66, paa Storthinget vedtagne Orden, bør bøde fra 100 til 1000 Spd.

§ 14. Skulde noget Medlem af Storthinget, medens han efter Grundlovens § 71 er Repræsentant, tage Sæde i Statsraadet, som constitueret eller tilkaldet ved overordentlig Leilighed, bør han bøde fra 500 til 2000 Spd., eller, efter Omstændighederne, om han er Embedsmand, have sit Embede forbrudt.

§ 15. Den, som tager Penge, Gave eller anden Fordeel, for at fremsætte, tilbageholde eller tale for eller imod Forslag, eller bidrage til eller afværge nogen Beslutning, eller noget Valg, bør være uværdig til at beklæde noget Embede, Ombud eller Bestilling, og desuden straffes med Fæstningsarrest fra 3 Maaneder til 5 Aar.

§ 16. Lægger noget Medlem af Storthinget forsætlig Skjul paa Documenter eller Oplysninger, som han er pligtig at fremkomme med i Storthinget eller i nogen af dets Afdelinger, eller, mod bedre Vidende, enten anfører urigtige Data eller fremlægger urigtige Documenter, bør han, forsaavidt han ikke derved har gjort sig skyldig i et saadant Falsum, som i § 5 er ommeldt, bøde fra 100 til 1000 Spd., eller efter Omstændighederne, dømmes uværdig til at beklæde noget Embede, Ombud eller Bestilling.

Fjerde Capitel. Almindelige Bestemmelser.

§ 17. Den, som forsøger at kuldkaste enten den, ifølge Grundloven af 4de November 1814 og Rigsacten af 6te August 1815, bestaaende Statsform, eller Kongelige Arvefølge, saaledes som denne findes bestemt i den af Sveriges Riges Stænder besluttede, af Kongen sanctionerede, samt af Norges Storthing vedtagne Successionsorden af 26de September 1810, eller ved lovstridige Midler søger at bevirke Forandring, med Hensyn til Kongens constitutionelle Magt, eller de Folket eller dets Repræsentanter ved Grundloven hjemlede Friheder og Rettigheder, saavelsom den, der med Raad eller Daad bidrager til et saadant Forsøg, bør straffes som Landsforræder.

Fortier han nogen ham vitterlig Plan til saadan Udaad, uagtet det havde været ham muligt ved beviislige Omstændigheder at gjøre sammes Tilværelse sandsynlig, bør han straffes med Fæstningsarrest for Livstid.

§ 18. Sættes og holdes Statsraad, Rigsret eller Høiesteret med mindre end det lovbestemte Antal Medlemmer, skal den, som ved saadan Samling har havt Forsædet, eller været første Medlem, bøde fra 100 til 1000 Spd., eller, efter Omstændighederne, have sit Embede forbrudt.

Sættes eller holdes Storthing eller nogen af dets Afdelinger med mindre end det lovbestemte Antal Medlemmer, skal den, som ved saadan Samling har havt Forsædet, bøde fra 100 til 1000 Spd.

§ 19. Den, der forsætligen udfærdiger som Resolution, Beslutning eller Dom Noget, hvorom enten Intet er resolveret, besluttet eller dømt, eller som i Indhold er afvigende fra det, der saaledes virkeligen er afgjort, bør, forsaavidt hans Brøde ikke allerede efter de almindelige Love medfører en haardere Straf, dømmes uværdig til at beklæde noget Embede, Ombud eller Bestilling, og desuden straffes med Fæstningsarrest fra 3 Maaneder til 5 Aar.

Skeer det af Uagtsomhed, ansees han derimod kun med Bøder fra 100 til 1000 Spd.

§ 20. Er Nogen afgaaet fra Embedet, førend han ved Rigsretten fældes for en Brøde, for hvilken han bør miste sit Embede, træder, saafremt Pension er ham tillagt, dennes Tab, men i modsat Fald Bøder fra 500 til 2000 Spd., istedet derfor.

§ 21. De, som ved overordentlige Leiligheder, eller som constituerede, have deeltaget i Statsraadets Forhandlinger, Høiesterets overordentlige Tilforordnede og de 2de høie Officerer, som i militaire Sager have at tiltræde Høiesteret, skulle være samme Ansvar underkastede, som Statsraadets og Høiesterets ordentlige Medlemmer; dog saaledes, at der, hvor Straffen er bestemt til Embedsforbrydelse, og den Paagjældende intet Embede har, træder den i foregaaende § 20 bestemte Straf istedet derfor.

§ 22. De i denne Lov bestemte Bøder tilfalde Statscassen.

§ 23. I det Tilfælde, at en for Rigsretten paaklaget Forbrydelse ikke skulde kunne henføres under nogen af de i denne Lov givne Straffebestemmelser, bliver den Paagjældende at dømme efter de iøvrigt gjældende Love, forsaavidt de indeholde paa Tilfældet anvendelige Bestemmelser; hvilke Love ogsaa blive at anvende, forsaavidt Skadeserstatning betræffer.

Thi have Vi antaget og bekræftet, ligesom Vi herved antage og bekræfte denne Beslutning som Lov.

Givet i Christiania, den 7de Juli 1828.

Under Vor Haand og Rigets Segl.

Carl Johan.
(L. S.)

Jonas Collett.

L. Stoud Platou.

Forretningsorden, vedtagen af syvogtyvende ordentlige Storthing 1878.

Første Kapitel. Om hvorledes Storthinget konstituerer sig.

§ 1. Saasnart et efter nye Valg sammensat Storthing har tilendebragt Bedømmelsen af Repræsentanternes Fuldmagter, foretager det Valg paa Præsidenter og Sekretærer. Dernæst foretages Valget af Lagthingets Medlemmer, og naar derpaa Efterretning om, at saavel Lagthinget som Odelsthinget har valgt sine Præsidenter og Sekretærer, er indløben til Storthinget, erklærer Præsidenten paa dettes Vegne Storthinget for lovligen konstitueret og meddeler derom Kongen, om han er tilstede, eller Vicekongen eller den norske Regjering den fornødne Underretning.

De paafølgende efter samme Valg sammensatte Storthing blive, medmindre anderledes for Tilfældet besluttes, at konstituere uden fornyet Gjennemgaaelse af Fuldmagterne. Den Prøvelse af Fuldmagterne, som maatte være en Følge af Forandringer, der ere indtrufne, siden Storthinget sidst var samlet, foretages derpaa saa snart ske kan.

§ 2. I det samlede Storthing og i Odelsthinget tage Medlemmerne Plads efter den alfabetiske Orden af de Valgdistrikter, hvorfra de ere sendte, i Lagthinget efter Antallet af de Stemmer, hvormed de ere valgte. Præsidenterne og Sekretærerne skulle have særskilte for dem bestemte Pladse.

§ 3. Naar Nogen erkjendes som Repræsentant, efter at Storthinget har delt sig i Lagthing og Odelsthing, tager han Sæde i Odelsthinget. Ved Udvalg, der maatte foretages for at erstatte indtruffen Afgang blandt Lagthingets Medlemmer, kunne de Medlemmer af Odelsthinget, der sidde i den i § 9 ommeldte, af dette Thing udnævnte Komite, ikke indvælges i Lagthinget.

Andet Kapitel. Om Præsidenterne og Sekretærerne.

§ 4. Naar Valg sker paa Præsident og Sekretær, skal tillige vælges en Vice-Præsident og en Vice-Sekretær til at forrette i hines Forfald.

§ 5. Ingen maa være Præsident eller Sekretær paa samme Tid i mere end eet Thing, og den, der er Præsident i et Thing, maa ikke være Sekretær i noget af Thingene. Vice-Præsidenten og Vice-Sekretæren i et Thing kunne derimod vælges til Præsidenter og Sekretærer i et andet Thing, hvis de ikke, paa den Tid Valget sker, forrette i de virkelige Præsidenters eller Sekretærers Sted.

§ 6. Præsidenterne og Sekretærerne forrette som saadanne i 4 Uger, hvorefter nyt Valg strax foretages. Den Aftrædende kan vælges paany, dog er han ikke forpligtet til at modtage nyt Valg før efter Forløbet af et saa langt Tidsrum som det, hvori han sidst ved samme Storthing har forrettet. Naar nogen dertil Berettiget undslaar sig for at modtage Valget, foretages strax nyt Valg.

§ 7. Præsidenterne skulle foredrage Sagerne i Thinget, iagttage Alt, hvad Grundloven og denne Forretningsorden paalægger dem, og paase, at begge nøiagtigen overholdes; ligeledes skulle de i Almindelighed ordne det Ceremonielle.

§ 8. Sekretærerne føre, hver i sit Thing, Protokollerne og besørge Expeditionerne overensstemmende med denne Forretningsorden. Det er Vice-Sekretærernes Pligt at bistaa Sekretærerne.

Tredie Kapitel. Om Komiteerne.

§ 9. Odelsthinget udvælger af sin egen Midte efter Forslag af de Medlemmer af Storthingets Valgkomite, som ere Medlemmer af Odelsthinget, en Komite, bestaaende af 9 Medlemmer, der har:

a) at gjennemgaa de Protokoller m. V., der omhandles i Grundlovens § 75 f, og derom gjøre Indstilling til Odelsthinget,
b) at gjennemgaa Statsrevisionens Antegnelser til Regnskaberne med tilhørende Besvarelser og Vedtegninger og at afgive Indstilling til Odelsthinget om Decision af hvert Aars Regnskab, og til de Beslutninger eller Foranstaltninger, som i Anledning deraf maatte ansees fornødne, samt
c) at meddele Odelsthinget Underretning om, hvorvidt Revisionen af Regnskaberne har været udført overensstemmende med den Statsrevisorerne meddelte Instrux.

Komiteen kan dele sig i 3 lige store Afdelinger, hvoraf de 2de har at gjennemgaa de i Litr. a. nævnte Protokoller m. v., og deraf antegne enhver Sag, hvorpaa noget Medlem antager, at den samlede Komitees Opmærksomhed bør henledes, medens den 3die Afdeling har at forberede de i Litr. b og c nævnte Sager til Behandling af den samlede Komite.

Odelsthinget meddeler strax Storthinget Underretning om, at Komiteen er udnævnt, og om af hvilke Medlemmer den bestaar.

Storthinget udvælger af sin egen Midte en Valgkomite, bestaaende af 23 Medlemmer, til hvem det overdrages, snarest muligt efter at Odelsthinget har udnævnt ovenmeldte Komite, at vælge faste Komiteer til, saa vidt saadant efter Storthingets eller nogen af dets Afdelingers Bestemmelser findes fornødent, at berede Sager, betræffende følgende Gjenstande:

1) Forandringer i og Tillæg til Grundloven, unionelle Anliggender, Bevilgninger til udenlandske Anliggender, Fremmedes Naturalisation samt Reglementsforandringer. Denne Komite har tillige at undersøge Arkivet og give Indstilling angaaende dettes Tilstand.
2) Kirke- og Undervisningsvæsenet.
3) Justits- og Politivæsenet.
4) Toldvæsen, Malt- og Brændevinsafgift samt de dermed i Forbindelse staaende Lønninger.
5) Militære Gjenstande.
6) Gage- og Pensionslisterne.
7) og 8) Næringsveiene, derunder indbefattet Bank- og Pengevæsenet samt Bevilgninger til Fiskerierne, Fyr-, Mærke- og Ringevæsenet, Rednings-, Lods- og Havnevæsenet, Kongsberg Sølvværk og Mynten. Til disse Gjenstandes Behandling udnævnes to Komiteer under Betegnelsen No. 1 og 2.
9) Vei-, Post- og Skydsvæsen, og Bevilgninger vedkommende Landboforholdene, saasom til Jordbruget og til Skov- og Udskiftningsvæsenet.
10) Jernbanernes Driftsberetninger, Undersøgelser

om og Anlæg af nye Jernbaner, Telegrafvæsenet og Bidrag til privat Dampskibsfart.

11) Opgjør af Budgettet samt alle til Budgettet og Skattevæsenet henhørende Sager, der ikke ere henviste til andre Komiteer. Denne Komitees Formand kan, naar han finder det fornødent, kalde Formændene i de Komiteer, der behandle Budgetsager, til fælles Overlægning.

Forsaavidt den anførte Fordelingsmaade maatte lede til, at en enkelt eller enkelte Komiteer erholde uforholdsmæssigt meget eller uforholdsmæssigt lidet Arbeide, kan Afvigelse derfra ske. Ved Forslagstidens Udløb sammentræde Thingenes Præsidenter og Vicepræsidenter med Komiteernes Formænd og afgive Indstilling om, hvorvidt nogen Omfordeling af allerede henviste Sager bør finde Sted.

Det overlades til Valgkomiteen at bestemme Antallet af de Personer, hvormed enhver af de nu bestemte faste Komiteer skal besættes.

Storthinget og dets Afdelinger forbeholdes, enhver for sit Vedkommende, at forøge Antallet af deres Komiteers Medlemmer, saavelsom at nedsætte flere Komiteer, naar saadant maatte findes tjenligt, og enten selv at udnævne eller ved Valgkomiteen lade udnævne Medlemmer.

Ved Komiteernes Udnævnelse er Valget imellem Repræsentanterne frit.

Det skal paaligge Valgkomiteen at henvise til allerede udnævnte Komiteer de Sager, som fra Storthinget eller nogen af dets Afdelinger tilstilles den, forsaavidt den ikke maatte finde det fornødent i enkelte Tilfælde at nedsætte særskilte Komiteer til saadanne Sagers Forberedelse.

Den af Valgkomiteen bestemte Sammensætning af de faste Komiteer forbliver uforandret paa alle efter samme Valg sammensatte Storthing, uden forsaavidt at Afgang, der maatte indtræffe blandt Medlemmerne, gjør Forandring nødvendig, eller Storthinget derom fatter anden Bestemmelse. Det samme gjælder den af Odelsthinget ifølge nærværende § udvalgte Komite og Fuldmagtskomiteen, naar saadan af Storthinget er nedsat, samt endvidere særskilte, af Valgkomiteen eller ved Storthingets eller en af dets Afdelingers Valg besatte Komiteer.

§ 10. Valgkomiteen skal, saavidt muligt, udnævne Medlemmerne af Komiteerne eller henvise Sagerne til Komiteerne samme Dag, som det af vedkommende Thing forlanges, og ufortøvet indberette saadant til Storthingets Præsident, som derom underretter de Vedkommende, enten ved særskilt Tilsigelse eller i Storthingets første Møde.

§ 11. Valgkomiteens Medlemmer forrette som saadanne i 8 Uger, dog saaledes at 11 af dens Medlemmer ved Lodtrækning udgaa, efterat have forrettet i 4 Uger efter Valgkomiteens Opnævnelse. Siden foregaar Valg til denne Komite hver 4de Uge, saaledes at vexelvis 12 og 11 Medlemmer hver Gang udtræde. De Udtrædende kunne vælges paany.

§ 12. Enhver Komite vælger selv sin Formand og Sekretær, hvilke Valg strax tilmeldes Storthingets Præsident. Sekretæren indfører Komiteens Forhandlinger i en sammenheftet af Formanden autoriseret og forseglet Protokol.

Komiteerne bemyndiges til at foranstalte Trykning af de dem til Behandling oversendte Sager med tilhørende Bilage, forsaavidt saadan Trykning findes hensigtsmæssig, hvorhos vedkommende Komiteers Formænd have at foranstalte, at det fornødne Antal Exemplarer af, hvad der saaledes trykkes, afgives til Storthingets Præsidentskab til Uddeling mellem Storthingets Medlemmer.

§ 13. Saasnart en Sag endelig er henvist til en Komite, har Formanden at foredrage den. Han sørger for, at Sagerne fremmes med Orden og Hurtighed, at alle Undersøgelser anstilles og Oplysninger erhverves, som Komiteen til Sagernes nøiagtige og fuldstændige Behandling i vedkommende Thing anseer fornødne, at Betænkninger og Indstillinger, saasnart de ere færdige, tilstilles vedkommende Præsident.

Komiteerne have Valget imellem at afgive skriftlig Indstilling eller lade Sagerne foredrage mundtligt, dog maa Udkast til Beslutning skriftlig indleveres.

Ethvert Medlem er imidlertid berettiget til at faa sit dissenterende skriftlige Votum trykt og omdelt blandt Thingets Medlemmer.

Komiteerne kunne for hver enkelt Sag blandt sine Medlemmer vælge en Ordfører, der affatter og medunderskriver Indstillingen.

Det paaligger Valgkomiteen i den sidste Uge af Marts Maaned at træde sammen, for, efterat have gjort sig bekjendt med, hvor langt samtlige Komiteer ere fremskredne i deres Forretninger, at tage under Overveielse og snarest muligt at give Indstilling om det Tidspunkt, ved hvilket Storthinget antages at ville faa tilendebragt de vigtigste Forretninger. Samtlige Storthingets Komiteer paalægges til den ovenmeldte Tid at meddele Valgkomiteen Oplysning om, hvor vidt Sagerne ere fremskredne, med Antydning eller Forslag om, hvad der betræffende deres videre Behandling bør besluttes, i Særdeleshed med Hensyn til, hvilke af dem paa dette Storthing bør foranlediges tilendebragte, eller hvis yderligere Behandling bør udstaa til næste Storthing.

Fjerde Kapitel. Om hvorledes Storthinget og dets Afdelinger sammenkaldes og sættes.

§ 14. Thingets Præsidenter sørge ved Over-

enskomst indbyrdes saavidt muligt for, at det ene Things Forretninger ikke standse det andets Virksomhed.

Det samlede Storthings Forretninger have, naar Spørgsmaal maatte opstaa, Fortrinet.

§ 15. Sammenkaldelse til Møder i Storthinget og dets Afdelinger sker ved Opslag i Forsamlingsværelset af vedkommende Sekretær efter Præsidentens Forskrift 24 Timer før Mødet og skal indeholde Fortegnelse over de Sager, som skulle behandles. I overordentlige Tilfælde kan Sammenkaldelsen ske ved Budsendelse til Thingets samtlige Medlemmer med kortere Varsel.

§ 16. Thingene holdes, forsaavidt Forretningerne kræve det, alle Søgnedage, overordentlige Tilfælde undtagne, fra Kl. 10 om Formiddagen til Kl. 2 om Eftermiddagen. Naar Præsidenten finder det fornødent, kunne med vedkommende Things Samtykke ogsaa holdes Eftermiddagsmøder fra Kl. 5 til 8.

§ 17. En Fjerdedel Time før den til Forretningernes Begyndelse bestemte Tid, lader vedkommende Præsident Thingets Medlemmer opraabe efter Navnelisten ved en af de nærværende Repræsentanter. Denne skal under sit Navn til Præsidenten aflevere Fortegnelse over de Udeblevne, hvilken tilligemed de modtagne Anmeldelser om disses Forfald vedlægges Forhandlingsprotokollen. Enhver Udeblivende er pligtig at sende skriftlig Anmeldelse om sit Forfald, hvilken af Sekretæren skal oplæses.

§ 18. Naar Præsidenten saaledes har forvisset sig om, at det grundlovmæssige Antal Medlemmer er tilstede, erklærer han Thinget lovlig sat og begynder Forretningerne.

Femte Kapitel. Om Forslag og Andragender.

§ 19. Regjeringens Forslag ved Statsraader modtages, naar det forlanges, da andre Forretninger imidlertid standse.

§ 20. Præsidenterne skulle i en efter Omstændighederne afpasset Tid ved Slutningen af hvert Møde modtage nye Forslag og Andragender, samt anmelde saadanne, som til Præsidentskaberne ere indsendte.

§ 21. Ethvert Forslag eller Andragende skal indleveres skriftligt. Lovforslag skulle være affattede i Lovsform.

Mundtligt kunne dog Forslag foredrages, som staa i umiddelbar Forbindelse med en Sag, der er taget under Behandling, og som fremsættes, medens Sagen debatteres; ligeledes de Forslag, som af vedkommende Præsident som saadan gjøres, og som ikke gaa ud paa Udfærdigelse af nogen Lov eller nogen anden saadan vigtig Sag.

§ 22. Naar et Forslag, Andragende eller anden Sag er anmeldt, indhenter Præsidenten Thingets Bestemmelse, om Sagen skal foretages strax til Afgjørelse, eller om den skal udlægges til Eftersyn for Thingets Medlemmer, efter dens Vidtløftighed og Beskaffenhed i 2 eller flere Dage, og derefter opslaaes til Afgjørelse, eller om den skal tilsendes en Komite. Til at forhindre, at en ny Sag strax foretages til Afgjørelse, udfordres kun, at Præsidenten eller 1/5 af vedkommende Things tilstedeværende Medlemmer modsætter sig dette. Præsidenten besørger hastigst muligt det fornødne til Opfyldelse af Thingets Beslutninger, men bestemmer selv den Orden, hvori Sagerne skulle opslaaes til Afgjørelse.

I Opslagskartet til Møderne bør, naar Sager skulle refereres, der af Præsidenten skjønnes at egne sig til strax at afgjøres, disse Sager særskilt angives.

§ 23. Naar en Sag kommer forberedt tilbage fra en Komite, behandles den ligesom nye Sager efter §erne 21 og 22, dog at Spørgsmaalet om at sende Sagen til en Komite i Almindelighed bortfalder.

§ 24. Udlagte Sager skulle findes i Storthingets Forsamlingsværelse fra Kl. 9 Formiddag til Klokken 3, og fra Klokken 5 til Kl. 8 Eftermiddag.

§ 25. Forslag og Andragender, som indkomme senere end 15de Februar, tages ikke under Behandling, førend alle tidligere indkomne dertil modne Sager ere afgjorte, medmindre vedkommende Thing bestemmer, at Undtagelse for nogen enkelt Sag i denne Henseende bør ske. Forslag til Forandringer i Grundloven og i Storthingets Forretningsorden samt de Forslag, som efter § 21 mundtlig fremsættes under Debatterne, ere ikke denne Indskrænkning underkastede.

Forslag og Andragender fremsatte paa et foregaaende, af samme Valg udgaaet Thing, men ikke der afgjorte, ansees fremdeles henstaaende til Behandling, medmindre modsat Forbehold af Forslagsstilleren er taget.

Vil en Forslagsstiller tage sit Forslag tilbage, maa han afgive Erklæring derom i Møde enten af Storthinget eller af Odelsthinget, eftersom Forslaget er fremsat for dette eller hint. Afgives saadan Erklæring efter 15de Februar, kan enhver anden Forslagsberettiget inden næste Mødes Slutning optage Forslaget som sit med den Virkning, at det betragtes som fremsat før den nævnte Dag. Grundlovsforslag kan ikke tages tilbage, efterat Storthinget har besluttet, at det skal kundgjøres ved Trykken.

§ 26. I den første Uge efter Forslagstidens Udløb skulle Præsidenterne i Storthinget og dets Afdelinger sammentræde med hver enkelt fast Komitees Medlemmer (med Undtagelse af den i § 9

ommeldte, af Odelsthinget udnævnte Komite), og med disse ved de fleste Stemmer afgjøre, hvilke af de til Komiteen henviste Sager, med Hensyn til Nødvendigheden af sammes hastige Afgjørelse og deres Vigtighed bør henhøre til første og hvilke til anden Klasse.

I Tilfælde af lige Stemmer gjør Storthings-Præsidentens Stemme Udslaget.

Enhver Komite skal være forpligtet til at afgive en Fortegnelse til Storthingets Præsident over de til sammes Behandling henviste Sager med tilføiet Formening om, hvorledes de bør klassificeres.

Komiteerne saavelsom Præsidentskaberne bør holde sig denne Klassifikation nøie efterrettelige og ikke tillade sig nogen Afvigelse derfra uden efter Storthingets Beslutning. Med Undtagelse af de i saadan Beslutning omhandlede Sager, maa altsaa ingen Sag af anden Klasse expederes af Komiteerne eller foretages til Behandling af Storthinget eller dets Afdelinger, saalænge der gives Sager af første Klasse, som ere modne dertil.

Udfaldet af denne Klassifikation opføres paa et Kart, som efter Storthingspræsidentens Foranstaltning ophænges i Storthingets Forsamlingsværelse, over alle de Sager, som ere sendte til Komiteers Behandling, hvilket skal vise, hvad Sagen angaar, til hvilken Klasse den henhører, hvad Tid den er sendt til Komiteen til Behandling og naar den er expederet. Dette Kart, som Tid efter anden bliver at fuldstændiggjøre, indtages i Storthingets trykte Forhandlinger.

Valgkomiteen bemyndiges til, efterat Thinget har erholdt Prolongation[1]), om den da anser det nødvendigt, at indkomme med Indstilling om en yderligere Klassifikation.

Sjette Kapitel. Om Debatterne.

§ 27. Sagerne foretages almindeligvis i den Orden, som Opslagskartet (§ 15) udviser, hvorved iagttages, at de Sager, som handle om samme Gjenstand, opslaaes og foredrages paa samme Tid; blive da nogle tilovers, foretages de først i næste Møde. Sager, som ere udsatte til en vis Tid, bør dog altid foretages paa denne.

§ 28. Naar en Sag skal sættes under Debat, bliver i Almindelighed kun hvad der er Gjenstand for Votering at oplæse. Præsidenten opfordrer derefter Thingets Medlemmer til at yttre sig over Sagen. Den, som vil tale, reiser sig og forlanger Ordet. Reise flere sig paa engang, bestemmer Præsidenten, hvem af dem det tilkommer at tale først. Dog har Forslagsstilleren og Medlemmerne af den Komite, der har forberedt Sagen, Fortrinet.

§ 29. Den Talende henvender sig stedse med sin Tale til Præsidenten. Han bør nøie holde sig til den under Debat satte Sag, og ikke tillade sig fornærmende Udtryk mod Storthinget, dets Afdelinger eller noget af deres Medlemmer.

§ 30. Larmende Ytringer af Misnøie eller Bifald ved Forhandlingerne ere utilladelige.

§ 31. Dersom noget Medlem afviger fra den i §§ 28, 29 og 30 foreskrevne Orden, advares han af Præsidenten, hvilken Advarsel, om fornødent, gives 3 Gange; skulde han endda ikke holde sig den vedtagne Orden efterrettelig, undergiver Præsidenten det Afstemning, om dette Medlem bør udvises fra den Dags Forhandlinger. I andre Tilfælde, end de her nævnte, maa Præsidenten ikke falde en Repræsentant, der har Ordet, i Talen, eller paa nogen anden Maade afbryde ham.

Syvende Kapitel. Om Afstemning.

§ 32. Naar Debatterne ere endte, sætter Præsidenten Sagen under Afstemning. Er Sagen enten delt eller under Forhandlingerne opløses i flere Spørgsmaal, skal Præsidenten lade ethvert Spørgsmaal efter dets Orden afgjøre ved Afstemning, hvilken Orden forud maa være opgiven og antagen.

§ 33. Afstemningen skal iværksættes paa en af følgende Maader:

a) ved at Præsidenten opfordrer de Medlemmer, som ere mod et Forslag, til at reise sig.
b) ved Navneopraab:
Denne Afstemningsmaade anvendes, forsaavidt Meningsulighed kan antages at finde Sted, i alle Sager af nogen Vigtighed. Anser Præsidenten Navneopraab unødvendigt, men noget andet Medlem af Thinget fremsætter Forlangende derom, afgjøres Voteringsmaaden uden Debat ved Afstemning efter Ltr. a. Ligeledes finder Navneopraab Sted, naar den under Ltr. a nævnte Afstemningsmaade er brugt, men Præsidenten eller en Femtepart af de Stemmegivende erklære, at Udfaldet ikke med Sikkerhed kan erfares.
Naar denne Afstemningsmaade skal benyttes, blive, i Storthinget og Odelsthinget samtlige Valgdistrikters, og i Lagthinget samtlige Medlemmers, Navne opskrevne paa ligesaa mange

[1]) Forlængelse af Samlingstiden, jfr. Grundlovens § 80.

særskilte Sedler, hvilke sammenblandes, hvorefter en af dem udtrækkes. Afstemningen begynder da, i Storthinget og Odelsthinget, med Repræsentanterne fra det Valgdistrikt, i Lagthinget med det Medlem, hvis Navn findes paa den udtrukne Seddel, og følger derpaa Navnelistens Orden.

c) Ved Stemmesedler:
Denne Afstemningsmaade bruges kun i betydelige Tilfælde, naar Flertallet af de Stemmegivende forlanger det. Spørgsmaalet, hvorover der skal afstemmes, dikteres da, hvorpaa enhver af de Stemmegivende indleverer sin kortfattede Stemmegivning med Datum og Underskrift til Protokollen.

Ethvert Medlem kan uden Hensyn til, hvilken af de 3 foranstaaende Afstemningsmaader der er brugt, oplæse eller lade oplæse skriftligt Votum, enten samme Dag, inden Thingets Forretninger endes, eller, naar det inden saadan Tid forbeholdes, i første Dags Møde derefter ved Forretningernes Begyndelse eller forinden de sluttes. Saafremt det skriftlige Votum ikke indeholder andre Grunde, end de under Sagens Debatter fremsatte, vedlægges det Protokollen. Afskrift kan tillige indleveres, for at faaes tilbage bekræftet af Sekretæren, om forlanges.

d) Ved lukkede Sedler uden Underskrift:
Denne Afstemningsmaade bruges alene, naar der sker Valg paa Præsidenter, Sekretærer, Komite-Medlemmer eller andre Personer. I Stemmeseddelen, som enhver Stemmegivende indleverer, anføres da deres Navne, paa hvilke han stemmer.

Ingen Repræsentant, som er fraværende, naar Debatterne over en Sag endes, maa afgive Stemme, og Ingen, som da er tilstede og er berettiget til at stemme, maa forlade Forsamlingen, førend Afstemningen er endt.

§ 34. I alle de Tilfælde, hvor ikke anderledes er foreskrevet, afgjøres Spørgsmaalet ved simpel Stemmeflerhed; Præsidenten har derhos, naar Stemmerne ere lige delte ved nogen af de tre første Afstemningsmaader, den afgjørende Stemme. Skulde ved Afstemning efter foregaaende §'s d det høieste Stemmeantal blive fordelt lige paa Flere, skal ethvert af Thingets Medlemmer strax kunne forlange ny Afstemning mellem disse. Forlanges ikke ny Afstemning, eller bliver ved denne det høieste Stemmeantal atter lige fordelt mellem Flere, trække disse Lod, de Fraværende ved dertil af Præsidenten udnævnte Medlemmer af Thinget.

§ 35. Naar et Spørgsmaal er sat under Debat, maa Forsamlingen ikke hæves, førend Spørgsmaalet ved Afstemning er afgjort, med mindre Udsættelse besluttes ved Stemmeflerhed.

§ 36. Naar et Spørgsmaal endelig er afgjort, maa dette ikke mere oprippes eller foretages ved dette Storthing.

Ottende Kapitel. Om Lovforslags Behandling i det samlede Storthing.

§ 37. Naar et Lovforslag efter Grundlovens § 76 foretages i det samlede Storthing, har dette undereet at afgjøre, om Odelsthingets Beslutning til Lovforslaget, saaledes som denne sidste Gang har været Lagthinget forelagt, skal antages eller ikke. Bliver denne da antagen, oversendes Sagen til Lagthinget, for paa sædvanlig Maade at expederes som Lovbeslutning; erholdes derimod ikke det i Grundloven bestemte Antal Stemmer for Antagelsen, ansees det Hele som forkastet.

Niende Kapitel. Om Thingenes Forretninger efter Grundlovens § 75.

§ 38. De i Grundlovens § 75 anførte Sager foredrages og afgjøres i det samlede Storthing, med Undtagelse af det i første Del af Bogstav a nævnte: „at give og ophæve Love", hvormed forholdes efter Grundlovens § 76 og følgende samt den under Bogstav f nævnte Rettighed, der kan udøves baade af det samlede Storthing og af Odelsthinget særskilt.

§ 39. Naar Odelsthinget i Anledning af Spørgsmaal om Tiltale for Rigsretten anser de, fornødent, at Vedkommende efter Grundlovens § 75 h indkaldes til Møde i Storthinget, skal Odelsthingets Præsident derom underrette Storthingets Præsident, som strax foranstalter Indkaldelsen.

Ellers afgjøres det i det samlede Storthing, hvorvidt Nogen skal fordres til Møde for Storthinget i Statssager.

§ 40. Vedkommende Thing skal skriftligt, tydeligt og bestemt fremsætte de Poster eller Spørgsmaal, hvorover Oplysninger attraaes, hvilke ved Storthingets Præsident forelægges den Indkaldte ved Mødet. De Oplysninger, som denne meddeler, modtages af Præsidenten enten skriftligt eller mundtligt, og nedskrives i sidste Tilfælde nøiagtigt i Storthingets Forhandlings-Protokol.

Ingen uden Storthingets Præsident taler til og med den Indkaldte, og ingen Debat maa i hans Nærværelse finde Sted.

§ 41. De af den Indkaldte modtagne Oplysninger meddeler Storthingets Præsident Odelsthingets Præsident, naar Odelsthinget har foranlediget Indkaldelsen.

Tiende Kapitel. Om Thingenes Protokoller og Sagernes Expedition.

§ 42. For Storthinget og hver af dets Afdelinger besørges anskaffede, folierede og gjen-

nemdragne, samt af vedkommende Things Præsident autoriserede og med Storthingets Segl forsynede:

1) 2 Extrakt-Protokoller;
2) 2 Forhandlings-Protokoller;
3) 2 Expeditions-Protokoller;

den ene af hvert Slags for Sager, som behandles for aabne Døre, den anden for Sager, som behandles inden lukte Døre. De skulle være indrettede efter hosfølgende Schema.

Saavel til Storthingets som til Odelsthingets og Lagthingets Extrakt- og Expeditions-Protokoller føres et fuldstændigt Navne- og Sagregister, hvilket skal findes i Slutningen af enhver af de nævnte Protokoller og være indbundet sammen med disse, og paaligger det Storthingets Arkivar at træffe den i saa Henseende fornødne Foranstaltning.

§ 43. Sekretæren paaser:

a. at alle til vedkommende Things Præsident indløbne eller i Thinget fremkomne Forslag og Andragender snarest muligt extraheres og gives Løbenummer i Extraktprotokollen;
b. at Beslutning, der fattes af Thinget efter § 22, paategnes ethvert Forslag og Andragende, at Sagen derefter uopholdelig expederes og at det Datum, da dette skete, antegnes i Extraktprotokollen.

§ 44. Naar en Sag foredrages, anføres den i Forhandlings-Protokollen blot med dens Nr., og det Karts Nr., hvorpaa den er opslaaet. Stemmerne for eller imod anføres med Tal i den dertil bestemte Rubrik, men Thingets Beslutning anføres ordlydende i Forhandlings-Protokollen efter Præsidentens Diktat, og oplæses strax ved Sekretæren. Skriftlige Vota i Sagerne vedlægges Forhandlings-Protokollen med Anførelse af Nr. i de dertil bestemte Rubrikker.

§ 45. Naar en Sag er afgjort, besørger Sekretæren Udkast til Expedition forfattet, og naar dette af Præsidenten er bifaldt, Expeditionen protokolleret og udfærdiget. Dog skal i Sager, som ere afgjorte ved skriftlig Afstemning, Udkastet forelæses og bifaldes af vedkommende Thing, førend det expederes. Paa samme Maade forholdes med Adresser, som efter Thingets Beslutning indgives til Kongen, og med saadanne Taler eller Foredrag, der gaa ud paa, ved overordentlige Leiligheder, at udtrykke Nationens eller Storthingets Ønsker, Meninger eller Følelser.

§ 46. Det ved Thingene forefaldne Ceremoniel og andre lignende Handlinger, saasom Udnævnelse af Deputationer m. m, anføres korteligen i Forhandlings-Protokollen.

§ 47. Alle Expeditioner underskrives af Præsidenten og parapheres af Sekretæren. Beslutninger til Love, som fra Lagthinget og Odelsthinget eller det samlede Storthing sendes Kongen til Sanktion, expederes i Lagthingets Sekretariat, underskrives af Lagthingets og Odelsthingets Præsidenter, parapheres af begge Things Sekretærer og indføres i Lagthingets Expeditions-Protokol. Beslutninger til Forandringer i eller Tillæg til Grundloven underskrives af Storthingets Præsident og parapheres af dets Sekretær, og indføres i Storthingets Expeditions-Protokol. Formændene for de Deputationer, der overbringe saadanne eller andre Meddelelser til Kongen, have i Expeditions-Protokollen at give Tilstaaelse for Modtagelsen.

§ 48. Thingenes Forhandlings-Protokoller underskrives af Præsidenten og Sekretæren ved Slutningen af hvert Møde, men Extrakt- og Expeditions-Protokollerne af Sekretæren, naar hans Tjeneste ophører.

§ 49. Naar Storthinget og dets Afdelinger have endt deres Forhandlinger, underskrives Forhandlingsprotokollerne af hvert Things Medlemmer. Sekretærerne for Thingets Afdelinger og Komiteer indlevere de sluttede Protokoller med tilhørende Dokumenter som Bilage ved Storthingets Forhandlingsprotokol. Samtlige Protokoller og Dokumenter afleveres derefter af Storthingets Sekretær til dets Arkivar mod Tilstaaelse, som indtages i Storthingsforhandlingerne.

Ellevte Kapitel. Om Thingenes Bestillingsmænd. m. M.

§ 50. Efter Indstilling af Thingenes Præsidenter og Vicepræsidenter udnævner Storthinget i første Møde efter nyt Valg en Kontorchef, der tillige er Arkivar, samt en Fuldmægtig ved Storthingets Kontor.

Paa samme Maade kan Bestemmelse naarsomhelst tages om nævnte Bestillingsmænds Afskedigelse.

Under Storthingets Kontor henhører Sekretariatets Forretninger, Bestyrelsen af Arkiv og Bibliothek, Ledelsen af Referentvæsenet og Udarbeidelse af Register til Storthingstidenden samt Udgivelse af Storthingsforhandlingerne.

Forsaavidt saadant forlanges, har Kontorchefen tillige at føre Tilsyn med Storthingsbygningen og dens Inventarium samt at forrette som Storthingets Økonom.

Naar det befindes hensigtsmæssigt har Kontorchefen eller Fuldmægtigen tillige mod en af Storthinget bestemt Godtgjørelse at overtage Oplærelse af Hurtigskrivere.

Storthingets og dets Afdelingers Præsidenter udfærdige Instrux for Kontorchefen og hans Fuldmægtig samt give i fornødent Fald Bestemmelse om den yderligere Medhjælp til Besørgelse af Forretningerne ved Sekretariat, Arkiv og Bibliothek, som maatte befindes fornøden.

Storthinget vælger i første Møde efter nyt Valg efter Indstilling af Valgkomiteen 3 Mænd

der have at føre Overtilsyn med Storthingets Bibliothek og at bestemme Anvendelsen af de dertil bevilgede Midler. Ligeledes vælges en Suppleant.

§ 51. Til Forhandlingerne inden lukkede Døre kan et af Præsidenten nærmere bestemt Antal af i Storthingets Tjeneste ansatte Referenter gives Adgang, efterat de have forpligtet sig til Taushed. Det af dem optagne Referat af Forhandlingerne bliver at indføre i en til dette Øiemed indrettet Protokol, der i forseglet Stand opbevares i Arkivet. Hvorvidt samme bliver at offentliggjøre, bestemmes af Storthinget.

Tolvte Kapitel. Om Deputationer.

§ 52. Deputationer udvælges blandt Thingenes Medlemmer i Ærinder til Kongen, Dronningen, Kronprindsen og Kronprindsessen, de øvrige arveberettigede Prindser og den norske Regjering, samt for at modtage Statsraader, naar disse i Ærinder fra Kongen eller den norske Regjering møde i Storthinget eller dets Afdelinger.

§ 53. En Deputation til Kongen og Dronningen skal bestaa af en Ordfører og 11 Medlemmer; til Kronprindsen og Kronprindsessen samt den norske Regjering af 1 Ordfører og 8 Medlemmer, til andre arveberettigede Prindser end Kronprindsen af 1 Ordfører og 4 Medlemmer, og til Modtagelse af Statsraader (§ 52) af 3 Medlemmer.

§ 54. Deputationer, som, for at udføre deres Ærinder, maa foretage Reiser, udnævnes af det samlede Storthing selv. Alle andre Deputationer udnævnes af Præsidenten for det Thing, hvorfra de sendes, og naar de sendes fra begge Storthingets Afdelinger, da af begge disses Præsidenter, i hvilket Tilfælde Ordfører udnævnes vexelvis blandt begge Afdelingers Medlemmer. Forrettende Præsidenter og Sekretærer ere undtagne fra at vælges til at deltage i Deputationer, som ei udnævnes af Storthinget selv.

§ 55. Deputationer skulle nøiagtig følge de Forskrifter, som skriftligt eller mundtligt gives dem af Thinget eller dets Præsident.

Trettende Kapitel. Om Thingenes Gallerier.

§ 56. Thingenes Præsidenter have selv eller gjennem Aftale med vedkommende Autoriteter at foranstalte det Fornødne til Ordens Overholdelse paa Gallerierne, dog at det paases, at Adgangen til disse er saa fri, som med saadan Orden kan bestaa.

Sverrig.

Indhold.

1.	Regjeringsform af 6te Juni 1809 med senere Ændringer	Sp. 183.
2.	Rigsdagsordning af 22de Juni 1866 med senere Ændringer	— 220.
3.	Ansvarligheds-Lov for Statsraadets Medlemmer osv. af 10de Februar 1810	— 250.
4.	Reglementariske Forskrifter for Rigsdagen af 8de April 1868	— 255.
5.	Forretningsorden for Rigsdagens Andet Kammer af 13de April 1867, samt Afvigelserne i Første Kammers Forretningsorden	— 259.

Under Norge findes optrykte:

Den svensk-norske Successions-Ordning af 26de September 1810	Sp. 139.
Rigsakt imellem Sverrig og Norge af 6te August 1815	— 143.

Den af Hans Majestæt Kongen og Rigets Stænder fastsatte **Regjeringsform**, dateret Stockholm den 6te Juni 1809[1]), med de derefter og sidst ved Rigsdagen i Stockholm i Aaret 1876 af Kongen og Rigsdagen antagne Forandringer[2]).

Vi Carl, af Guds Naade Sverrigs, de Gothers og Venders Konge osv. osv. osv., Arving til Norge, Hertug til Slesvig Holsten, Stormarn og Ditmarsken, Greve til Oldenborg og Delmenhorst osv. osv. gjøre vitterligt: at efterat Vi med ubegrændset Tillid ubetinget have overladt til Rigets Stænder at fastsætte en ny Regjeringsform, der for stedse skal grundlægge det fælles Fædrelands Lykke og Selvstændighed, opfylde Vi en for Vort Hjerte dyrebar Pligt, som Vi have længtes efter at opfylde, idet Vi herved offentlig kund-

[1]) Denne Regjeringsform gjenopretter i Hovedsagen den ved Regjeringsform af 21de August 1772 fastsatte politiske Magtfordeling. Den svenske Statsforfatning er ikke helt laant fra Udlandet, men for en væsentlig Del en Frugt af Aarhundreders Udvikling paa Hjemlandets Jordbund. Sverrig har kun i korte Tidsrum (1680—1719, 1789—1809) været behersket af tilnærmelsesvis enevældige Konger. I „Frihetstiden“ (1719—72) vare Stænderne næsten enevældige.

Ved Udarbeidelsen af Noterne er navnlig benyttet Naumann: „Sveriges Statsförfattnings-Rätt“, 1844—74; Naumann: „Sveriges Grundlagar“, 1866 og 1873; Tham: „Grunddrag till svensk statskunskap“, 1868, samt Rydin: „Svenska Riksdagen“, 1873 og 1878. Disse Værker citeres i det Følgende under Betegnelserne: „Naum“, „Naumann: Grundlagar“, „Tham“ og „Rydin“. — „R. F.“ betyder Regjeringsformen, „R. O.“ Rigsdagsordningen.

[2]) Det er Regjeringsformens nugjældende i den officielle Lovsamling (Svensk Författnings-Samling 1876, Nr. 15) optrykte Text, der her er oversat. Delvise Grundlovsforandringer foregaa i Sverrig under den Form, at de nye Bestemmelser indføies i den givne Ramme, hvorefter hele Loven i dens nye Skikkelse kundgjøres i Lovsamlingen. — Ved de enkelte Paragrafer, der ere forandrede siden 1809, findes dette bemærket i Noterne.

gjøre den Grundlov, som Rigets nu forsamlede Stænder efter den nøieste Overveielse endrægtig have fastsat og antaget samt overgivet til Os idag paa Rigssalen i Forening med deres frivillige og enstemmige Tilbud om Sverrigs Krone og Regjering. Idet Vi med den mest levende Bevægelse og med øm Deltagelse for det Folks Skjæbne, som har givet Os et saa uforglemmeligt Bevis paa Tillid og Hengivenhed, ere komne dets Ønsker i Møde, have Vi fattet et saa meget sikkrere Haab om Fremgang i vore uafbrudte Bestræbelser for at fremme Fædrelandets fremtidige Vel, efterdi Vore og Vore Undersaatters gjensidige Rettigheder og Forpligtelser i den nye Regjeringsform ere blevne bestemte saa tydeligt, at derved det svenske Folks lovbundne Frihed forenes med Bevarelsen af Kongemagtens Hellighed og Handlekraft. Vi ville altsaa herved antage, stadfæste og bekræfte denne af Rigets Stænder godkjendte Regjeringsform, aldeles som den Ord for Ord følger herefter:

Vi underskrevne Svea Riges Stænder, Grever, Friherrer, Biskopper, Ridderskab og Adel, Geistlighed, Borgerskab og menige Almue, som nu paa egne og vore hjemmeværende Brødres Vegne ere forsamlede til almindeligt Rigsmøde, gjøre vitterligt: at, eftersom ved den nylig skete Regjeringsforandring, hvilken vi have givet vor samdrægtige Stadfæstelse, vi det svenske Folks Fuldmægtige have erholdt Ret til selv ved Oprettelsen af en forandret Statsforfatning for Fremtiden at forbedre Fædrelandets Stilling, saa ere vi komne overens om og have vedtaget, idet vi ophæve de indtil den Dag idag i større eller mindre Omfang gjældende Grundlove, nemlig Regjeringsformen af den 21de August 1772, Forenings- og Sikkerhedsakten af den 21de Februar og 3die April 1789, Rigsdagsordningen af den 24de Januar 1617, saavel som alle andre saadanne ældre og nyere Love, Akter, Ordninger, Statuter og Bestemmelser, der have været indbefattede under Navnet Grundlove, at fastsætte for Svea Rige og de det underliggende Lande følgende Regjeringsform, hvilken fra idag skal gjælde som Rigets fornemste Grundlov, hvorhos vi forbeholde os inden dette Rigsmødes Slutning at fastsætte de øvrige Grundlove, der nævnes i § 85 af denne Regjeringsform, paa den der foreskrevne Maade.

§ 1. Sverrigs Rige skal styres af en Konge og være et Arverige med den Arvefølge, der er bestemt i den fastsatte Successionsordning[1]).

§ 2. Kongen skal altid tilhøre den rene evangeliske Lære, saadan som den er antagen og forklaret i den uforandrede Augsburgske Bekjendelse samt Upsala Mødets Beslutning af Aar 1593.

§ 3. Kongens Majestæt skal holdes hellig og i Ære; Hans Gjerninger skulle være beskyttede mod enhver Paatale.

§ 4. Kongen tilkommer det alene at styre Riget paa den Maade, denne Regjeringsform foreskriver; dog indhenter Han i de Tilfælde, der bestemmes her nedenfor, Underretning og Raad hos et Statsraad, til hvilket Kongen kalder og udnævner kyndige, erfarne, redelige og almindelig agtede, indfødte svenske Mænd af den rene evangeliske Lære[2]).

§ 5. Statsraadet skal bestaa af ti Medlemmer, blandt hvilke Kongen udnævner een til at være Statsminister og Statsraadets første Medlem. Disse tilkommer det at være tilstede ved Behandlingen af alle i Statsraadet forefaldende Sager. Fader og Søn eller Brødre maa ikke paa een Gang være Medlemmer af Statsraadet[3]).

§ 6. Af Statsraadets Medlemmer skulle syv være Chefer og Foredragende, hver for sit Departement[4]), nemlig:

Ministeren for de udenrigske Anliggender for Udenrigsdepartementet;

En Chef for Justitsdepartementet;

En for Landforsvarsdepartementet, der tillige skal være Kongens Raadgiver i Kommandosager for Hæren;

En for Søforsvarsdepartementet, der tillige skal være Kongens Raadgiver i Kommandosager for Flaaden;

En for Civildepartementet[5]);

En for Finantsdepartementet, samt

En for Kirkedepartementet.

Den nærmere Fordeling af Sagerne imellem Departementerne bestemmes af Kongen ved en særlig udfærdiget, offentlig kundgjort Anordning.

Blandt de tre Statsraader uden Departement bør mindst to have bestyret et civilt Embede[6]).

---

[1]) Saaledes efter en mindre Forandring i 1866. — Successionsordningen af 26de September 1810 meddeles her Sp. 139.

[2]) Saaledes efter delvis Forandring paa Rigsdagene 1815 og 1844—45.

[3]) Saaledes efter Forandring paa Rigsdagen 1840—41, da Statsraadet i det Væsentlige fik sin nuværende Sammensætning, samt 1876.

[4]) Sverrigs „Departementer" svare til vore Ministerier.

[5]) ɔ: Indenrigsministeriet.

[6]) Saaledes efter fuldstændig Forandring i 1840—41, delvis 1876.

§ 7. Alle Regjeringssager, med Undtagelse af Sager af den Art, der omhandles i §§ 11 og 15, skulle foredrages for Kongen i Statsraadet og afgjøres der [1]).

§ 8. Kongen maa ikke fatte nogen Beslutning i en Sag, om hvilken Statsraadet bør høres, naar ikke mindst tre af Statsraaderne foruden den vedkommende Foredragende ere tilstede. Statsraadets samtlige Medlemmer skulle, naar de ikke have lovligt Forfald, være tilstede ved Behandlingen af alle Sager af særdeles Betydning og Rækkevidde, som efter Dagsordener, der forud meddeles dem, forefalde i Statsraadet og vedrøre Rigets almindelige Styrelse. Saadanne ere: Spørgsmaal og Forslag om nye almindelige Loves og Anordningers Vedtagelse, om Ophævelse og Forandring af de hidtil bestaaende, om nye almindelige Indretninger i enkelte Grene af Styrelsen med flere af lignende Beskaffenhed [2]).

§ 9. I alle Sager, der behandles for Kongen i Statsraadet, skal der føres Protokol. Statsraadets tilstedeværende Medlemmer bør under Ansvarlighed for deres Raad med den Følge, der nærmere bestemmes i §§ 106 og 107, ubetinget fremsætte og forklare deres Meninger til Protokollen; dog at det er Kongen forbeholdt alene at fatte Beslutning Skulde imod Forventning nogensinde det Tilfælde indtræffe, at Kongens Beslutning aabenbart var i Strid med Rigets Grundlov eller den almindelige Lovgivning, da skal det paahvile Statsraadets Medlemmer at gjøre kraftige Forestillinger derimod. Den, der ikke har fremsat en afvigende Mening til Protokollen, skal være ansvarlig for Beslutningen, som om han havde raadet Kongen til at fatte den Beslutning [3]).

§ 10. Inden Sagerne foredrages for Kongen i Statsraadet, skulle de forberedes af den Foredragende ved Indhentelse af fornødne Oplysninger fra vedkommende Embedskontor [4]).

§ 11. Ministerielle Sager, hvorved forstaas alle de, der angaa Rigets Forhold til fremmede Magter, maa Kongen lade forberede og behandle paa den Maade, der synes Ham tjenligst. Ministeren for de udenrigske Anliggender tilkommer det at foredrage og gjøre Meddelelse om disse Sager for Kongen i Overværelse af et andet Medlem af Statsraadet. Er Ministeren fraværende, skal det Medlem af Statsraadet, som Kongen ogsaa i dette Tilfælde tilkalder, foredrage Sagerne. Efterat Kongen hos disse Embedsmænd har indhentet Raad, der fremsættes til Protokollen, og for hvilke de blive ansvarlige, fatter Kongen Beslutningerne i deres Nærværelse, hvorved det paahviler den dertil særlig Udnævnte at føre Protokollen. Af saadanne Beslutninger maa Kongen lade komme til Statsraadets Kundskab, hvad der synes ham nyttigt, saa at der ogsaa kan findes noget Kjendskab til denne Gren af Statsstyrelsen hos Statsraadet [5]).

§ 12. Kongen tilkommer det at indgaa Traktater og Forbund med fremmede Magter, efterat Han, i Overensstemmelse med foregaaende Paragraf, derom har hørt Ministeren for de udenrigske Anliggender og et andet tilkaldt Medlem af Statsraadet [6]).

§ 13. Vil Kongen begynde Krig eller slutte Fred, da sammenkalder Han samtlige Medlemmer af Statsraadet til et overordentligt Statsraad, fremstiller for dem de Grunde og Omstændigheder, der herved komme under Overveielse, samt begjærer deres Udtalelser derom, hvilke de skulle afgive til Protokollen hver for sig under det Ansvar, § 107 bestemmer. Kongen har derefter Magt til at fatte og udføre den Beslutning, som han finder nyttigst for Riget [7]).

§ 14. Over Rigets Krigsmagt til Lands og Søs er Kongen Overstbefalende.

§ 15. Kommandosager, hvorved forstaas saadanne, som Kongen besørger umiddelbart i Sin Egenskab af Øverstbefalende over Krigsmagten til Lands og Søs, maa Kongen, naar Han selv fører Regjeringen, afgjøre i Overværelse af den iblandt Krigsdepartementernes Chefer, til hvis Departement Sagen hører [8]). Denne paahviler det under Ansvar, naar disse Sager forberedes, at fremsætte sin Mening om de Foretagender, Kongen beslutter, samt naar hans Mening ikke stemmer overens med Kongens Beslutning, at indføre sine fremsatte Betænkeligheder og Raad i en Protokol, hvis Rigtighed Kongen bekræfter ved Sin høie Underskrift. Finder den nævnte Embedsmand, at disse Foretagender have en farlig Retning eller Rækkevidde, eller ere byggede paa usikkre eller utilstrækkelige Midler til deres Udførelse, skal han endvidere opfordre Kongen til at sammenkalde to eller flere af de tilstedeværende høiere militære Embedsmænd til et Krigsraad derom; dog at det

[1]) Saaledes efter Ordforandringer 1840—41. (Ved Ordforandringer betegnes her og i det Følgende dels blotte Redaktionsændringer, dels Ændringer af enkelte Udtryk, bevirkede ved Forandringer af andre Grundlovsbestemmelser, t. Ex., at „Rigets Stænder“ er ændret til „Rigsdagen“).

[2]) Saaledes efter Ordforandringer 1840—41.

[3]) Saaledes efter delvis Forandring 1840—41.

[4]) Saaledes efter fuldstændig Forandring 1840—41.

[5]) Saaledes efter Ordforandringer 1840—41 og 1876.

[6]) Saaledes efter Ordforandringer 1840—41 og 1876.

[7]) Saaledes efter Ordforandringer 1840—41.

[8]) Saaledes efter en mindre Forandring i dette Punktum 1840—41.

staar Kongen frit for at tage det Hensyn til denne Opfordring og, hvis den bifaldes, til Krigsraadets til Protokollen fremsatte Tanker, som Han finder for godt.

§ 16. Kongen bør støtte og fremme Ret og Sandhed, hindre og forbyde Uretfærdighed og Uret, ikke berøve eller lade berove Nogen Liv, Ære, personlig Frihed og Velfærd, uden at han er lovlig overbevist og dømt, og ikke sælge eller lade sælge fra Nogen noget Gods, løst eller fast, uden Undersøgelse og Dom under den Form, Sverrigs Lov og lovlige Bestemmelser foreskrive; ikke forstyrre eller lade forstyrre Nogens Fred i hans Hus; ikke forvise Nogen fra eet Sted til et andet; ikke tvinge eller lade tvinge Nogens Samvittighed, men beskytte Enhver i fri Udøvelse af hans Religion, forsaavidt han ikke derved forstyrrer Samfundets Ro eller afstedkommer offentlig Forargelse[1]). Kongen lade Enhver blive dømt af den Domstol, under hvilken han rettelig hører og lyder.

§ 17. Kongens Domsret skal overdrages til mindst tolv, høist atten, af ham udnævnte lovkyndige Mænd, som opfylde de Betingelser, Lovene foreskrive for dem, der maa benyttes i Dommerembeder, samt i saadanne Stillinger have lagt Indsigt, Erfaring og Redelighed for Dagen. De kaldes Justitieraader og udgjøre Kongens Høiesteret. Deres Antal maa ikke forøges ud over tolv, medmindre Kongen og Rigsdagen paa den Maade, § 87 1ste Stykke bestemmer, beslutte, at Høiesteret skal arbeide i Afdelinger, og bliver i saa Fald saavel Justitieraadernes Antal indenfor de ovenfor foreskrevne Grændser som Sagernes Fordeling imellem Afdelingerne at bestemme paa samme Maade[2]).

§ 18. Denne Høiesteret tilkommer det ogsaa at modtage og afgjøre alle Ansøgninger til Kongen om at give Opreisningsbevilling eller gjengive lovlig Frist, der er oversiddet.

§ 19. Indkommer der til Kongen Forespørgsler fra Domstole og Embedsmænd om Lovens rette Forstaaelse i saadanne Tilfælde, som høre under Domstolenes Omraade, tilkommer det ogsaa Høiesteret at meddele de saaledes begjærede Fortolkninger.

§ 20. I Fredstid skulle de Sager, der fra Krigsretterne indankes til Kongens Prøvelse, foretages og afgjøres i Høiesteret. Tvende Militærpersoner af høiere Rang, hvilke Kongen vælger og beskikker hertil, bør under samme Betingelser[3]) og Ansvar som andre Dommere, og uden særlig Løn være tilstede, naar saadanne Sager behandles i Høiesteret, og stemme i dem, dog maa Dommernes Antal ikke overstige otte.

I Krigstid forholdes hermed efter Krigsartiklerne[4]).

§ 21. Kongen har tvende Stemmer i de Sager, hvis Fremstilling og Afgjørelse Han finder for godt at overvære i Høiesteret. Alle Spørgsmaal om Lovfortolkninger skulle meddeles Kongen, og Hans Stemmer indhentes og beregnes i dem, selv om Han ikke har deltaget i Høiesterets Drøftelse af dem.

§ 22. I Høiesteret kunne ringere Sager prøves og afgjøres af fem Medlemmer, saa og af fire, der alle fire ere enige om Udfaldet. Om vigtigere Sager skulle mindst syv dømme. Flere end otte Medlemmer maa ikke paa een Gang deltage i Prøvelsen af nogen Sag, naar det ikke for visse Tilfælde bestemmes anderledes paa den Maade, § 87 1ste Stykke fastsætter[5]).

§ 23. Alle Høiesterets Beslutninger udfærdiges i Kongens Navn og med Hans høie Underskrift eller under Hans Segl.

§ 24. I Kongens nedre Justitierevision[6]) skulle Retssagerne forberedes til Fremstilling og Afgjørelse i Høiesteret[7]).

§ 25. Kongen har Ret til at benaade i Straffesager, nedsætte Livsstraf samt gjengive Ære og Gods, der er forbrudt til Kronen; dog skal Høiesteret høres om Ansøgninger desangaaende, og Kongen fatte sine Beslutninger i Statsraadet. Det skal derefter bero paa Forbryderen, om han vil modtage den Naade, Kongen har forundt ham, eller lide den Straf, han er bleven idømt.

§ 26. Naar Sager, der vedrøre Retspleien, foredrages i Statsraadet, skulle, foruden Chefen for Justitsdepartementet og to andre Medlemmer af Statsraadet, to Medlemmer af Høiesteret være tilstede med den Pligt at udtale sig til Protokollen, som § 9 foreskriver[8]).

---

[1]) Love, sigtende til at virkeliggjøre dette Grundlovsbud, ere først i de sidste Aartier blevne givne. Endnu findes i Trykkefrihedsforordningen (§ 3, 2) „Fornegtelse af en Gud og et Liv efter dette, eller af den rene evangeliske Lære", naar den sker i trykt Skrift, belagt med Straf. Se ogsaa R. F. §§ 4 og 28.

[2]) Saaledes efter delvis Forandring 1844—45, 1859—60 og 1866. Det sidste Punktum tilføiedes paa Rigsdagen 1859—60.

[3]) o: De maa vige deres Sæde i samme Tilfæld som andre Dommere.

[4]) Saaledes efter mindre Forandring 1815.

[5]) Saaledes efter mindre Forandringer 1841—45, 1859—60 og 1876.

[6]) En særegen Embedsmyndighed, der bestaar af 8 ordentlige og nogle konstituerede Medlemmer. (Tham S. 122).

[7]) Saaledes efter Ordforandringer 1840—41.

[8]) Saaledes efter mindre Forandring 1840—41, Ordforandring 1876.

§ 27. Til Justitiekantsler maa Kongen udnævne en lovkyndig, duelig og upartisk Mand, der har været benyttet i Dommervirksomhed. Ham paahviler det som Kongens øverste Sagfører fornemmelig at føre eller ved de under ham ansatte offentlige Anklagere at lade føre Kongens Sag i Retssager, der angaa den offentlige Sikkerhed og Kronens Ret, samt paa Kongens Vegne at have Tilsyn med Retfærdighedens Haandhævelse og i denne Egenskab paatale Feil, der begaas af Dommere og Embedsmænd.

§ 28. 1. Det tilkommer Kongen i Statsraadet at udnævne og befordre indfødte [1]) svenske Mænd til alle de Embeder og Bestillinger i Riget, høiere og lavere, der have den Egenskab, at Kongen udfærdiger Bestallinger til dem, dog bør de Vedkommende forud have indgivet Forslag, naar Saadant hidtil har fundet Sted. Det staar dog Kongen frit for, efter at have hørt de Vedkommende eller ifølge deres Forslag, at kalde og befordre ogsaa udenlandske Mænd af udmærket Fortjeneste, der bekjende sig til den rene evangeliske Lære, til Lærerstillinger ved Universiteterne, de theologiske Læreposter dog undtagne, saavelsom til Lærer- og andre Stillinger ved andre Indretninger for Videnskab, Industri eller skjøn Kunst, ligesom ogsaa til Lægestillinger. Ligeledes maa Kongen kunne benytte udenlandske Mænd af sjælden Duelighed i militære Embeder, men ikke til Kommandanter i Fæstningerne. Kongen tage ved alle Befordringer alene Hensyn til Ansøgernes Fortjeneste og Duelighed, men ikke til deres Fødsel. Til præsteligt Embede eller til anden Embedsstilling, hvormed der er forenet Forpligtelse til at meddele Undervisning i Kristendom eller theologisk Videnskab, kan alene den udnævnes, der bekjender sig til den rene evangeliske Lære. Til alle andre Embeder eller Bestillinger, med den Undtagelse i Henseende til Statsraadets Medlemmer, som bestemmes i § 4, kunne Bekjendere af anden kristelig Troeslære, ligesom af den mosaiske, udnævnes; dog maa Ingen, der ikke tilhører den rene evangeliske Lære, som Dommer eller Indehaver af anden Embedsstilling deltage i Behandlingen eller Afgjørelsen af Spørgsmaal, der angaar Forsorg for Religionen, Religionsundervisning eller Befordringer indenfor den svenske Kirke. Enhver Departementschef skal foredrage og udfærdige alle Sager vedrørende Befordringer, Udnævnelser til, Tjenstledighed og Afskedigelser fra Embeder og Bestillinger ved de Kontorer og i de Embedsklasser, der høre under Departementet [2]).

2. Det tilkommer Kongen ved Indfødsrets Meddelelse at gjøre fremmed Mand til svensk Borger under den Form og paa de Betingelser, der bestemmes ved særlig Lov, given paa den Maade, § 87 1ste Stykke bestemmer. Den Udlænding, hvem Indfødsret saaledes er meddelt, nyder de samme Rettigheder og Fordele som en indfødt svensk Mand, dog uden at kunne udnævnes til Medlem af Statsraadet [3]).

§ 29. Til Erkebiskop og Biskopper udnævner Kongen en af de tre, der foreslaas paa den Maade, Kirkeloven bestemmer [4]).

§ 30. Det tilkommer Kongen paa den Maade, der hidtil har været brugt, at besætte Sognepræsteembeder i kongelige Præstekald. Valgretten til de saakaldte konsistorielle Kald bibeholdes [5]).

§ 31. Stædernes til Deltagelse i Valg af Rigsdagsmænd berettigede Indbyggere have Ret til at foreslaa til Borgmesterembeder tre Mænd af fornødne Egenskaber, af hvilke Kongen udnævner een. Paa samme Maade forholdes der med

---

[1]) Indfodt er efter den svenske Ret det Barn, hvis Fader paa den Tid, da Barnet blev avlet, var fast svensk Undersaat, hvad enten Barnet blev født i eller udenfor Sverrig. Uægte Barn følger Moderen. (Ærfdabalken i Loven af 1734, Kap. 15 § 7 og Kap. 8 § 1. Naum III. S. 3—4).

[2]) ɔ: Ministeriet, jfr. § 6. — Saaledes efter delvise Forandringer 1840—41, 1853—54, 1862—63 og 1870.

[3]) Saaledes efter Forandring 1866. — Dette Stykke tilføiedes paa Rigsdagen 1856–58. — Ifolge Lov af 27de Februar 1858 kan svensk Borgerret (ɔ: Indfødsret, se § 28) opnaas af fremmed Mand, der 1) har fyldt det 21de Aar, 2) er uberygtet, 3) har boet tre Aar i Riget og 4) er istand til at forsørge sig selv. Den under 3) nævnte Betingelse kan i visse Tilfælde fraviges.

[4]) Saaledes efter mindre Forandring 1873. — Forslagsret ved Bispeembeders Besættelse har Stiftets Konsistorium og Præsteskab. Med Hensyn til Erkebiskoppen, der er Biskop over Upsala Stift, have tillige de øvrige Stifters Konsistorier Forslagsret. Stiftskonsistorierne eller Domkapitlerne bestaa i Upsala og Lund af Domprovsten og de øvrige theologiske Professorer, i de andre Stifter af Domprovsten, hvis en saadan findes, samt Lektorerne (Overlærere) ved den høiere lærde Skole i Stiftsstaden, hvad enten disse ere Præster eller ikke. Naar Bispestolen er besat, fører Biskoppen Forsædet i Konsistoriet. Stockholms Stadskonsistorium bestaar af samtlige Stadens Sognepræster. (Rabenius Sveriges Förvaltningsrätt I. S. 227; Tham S. 142).

[5]) Med Hensyn til Maaden, hvorpaa Sognepræsterne udnævnes, inddeles Præstekaldene i kongelige, konsistorielle og Patronatskald. Til de kongelige Kald indstiller Stiftets Konsistorium (se den foregaaende Note 4), og Menigheden høres, men Kongen kan udnævne ogsaa udenfor Indstillingen. Til de konsistorielle — der ere de talrigste — indstiller Konsistoriet, og Menigheden vælger imellem de indstillede. Til Patronatskald udnævner den Privatmand, der har Kaldsret. (Tham S. 143).

Raadmands- og Magistratssekretær-Bestillingerne i Stockholm[1]).

§ 32. Sendebud hos fremmede Magter og Embedsmænd ved Gesandtskaberne udnævner Kongen i Overværelse af Ministeren for de udenrigske Anliggender og et andet tilkaldt Medlem af Statsraadet[2]).

§ 33. Naar saadanne Embeder, om hvis Besættelse Forslag ere fremsatte, skulle bortgives af Kongen, bør Statsraadets Medlemmer udtale sig om Ansøgernes Duelighed og Fortjenester. De have ogsaa Ret til at gjøre underdanige Forestillinger imod Kongens Udnævnelser til andre Bestillinger og Embeder.

§ 34. Statsministeren og Ministeren for de udenrigske Anliggender beklæde Rigets høieste Værdighed, og Statsraader den nærmeste derefter. Et Medlem af Statsraadet maa ikke tillige bestyre noget andet Embede, ei heller oppebære nogen Indtægt deraf. Et Høiesteretsmedlem maa ikke tillige beklæde eller bestyre noget andet Embede[3]).

§ 35. Statsraadets Medlemmer, Formænd og Chefer for Kollegier eller de i deres Sted oprettede Kontorer[4]), Justitiekantsleren[5]), Cheferne for Fængselsvæsnet, Landmaalingsvæsnet, Statens Jernveisdrift, Lods-, Post-, Telegraf- og Toldvæsnet samt Skovvæsnet, Expeditionschefer[6]) i Statens Departementer, Overstatholderen[7]), Understatholderen og Politimesteren i Hovedstaden, Landshøvdinger[8]), Feltmarskaller[9]), Generaler og Admiraler af alle Grader, Generaladjudanter, Overadjudanter, Stabsadjudanter, Kommandanter i Fæstningerne, Overstbefalende over Regimenterne, Næstbefalende for Garderegimenterne til Hest og Fods og for Livregimentets Korpser, samt Cheferne for de øvrige særskilt for sig bestaaende militære Korpser eller Batailloner, Cheferne for Artilleriet, Befæstningsvæsnet, Hærens og Flaadens Opmaalingsvæsen, Gesandter, Sendebud og Konsuler hos fremmede Magter, samt de Embeds- og Bestillingsmænd, der bruges i Kongens Kabinet for den udenrigske Brevvexling[10]) og ved Gesandtskaberne have Tillidsposter, fra hvilke Kongen maa afskedige dem, naar han skjønner, at Statstjenesten kræver det. Kongen kundgjør dog saadanne Beslutninger i Statsraadet, hvis Medlemmer have den Pligt at gjøre underdanige Forestillinger imod dem, dersom de finde, at de have Grund dertil[11]).

§ 36. De, som beklæde Dommerembeder, saavel høiere som lavere, samt alle andre Embeds- og Bestillingsmænd end de i foregaaende Paragraf nævnte, kunne ikke uden ifølge Undersøgelse og Dom afsættes af Kongen fra de Stillinger, de beklæde, ei heller uden efter egen Ansøgning befordres eller forflyttes til andre Embeder.

§ 37. Kongen har Ret til at ophøie Mænd, der ved Troskab, Tapperhed og Dyd, Lærdom og nidkjære Tjenester have gjort sig særdeles fortjente af Kongen og Staten, i Adelstanden. Kongen maa ligeledes til Belønning for store og udmærkede Fortjenester tildele Adelsmænd friherrelig og Friherrer grevelig Værdighed. Adelskab eller friherrelig eller grevelig Værdighed, hvormed Nogen i Fremtiden forlehnes, maa ikke tilfalde flere end den, der adles eller ophøies, og efter hans Død i lige nedstigende Linie hans ældste mandlige Livsarving af den ældste Linie, og efter at denne er uddød, Stamfaderens nærmeste mandlige Efterkommer af den dalevende ældste Linie og saa fremdeles. Dersom adelig Stand ved Arv tilfalder den, som allerede selv er bleven ophoiet eller ved nærmere Arv er indtraadt i den, ophører hans eget Adelskab, saafremt dette ikke er af høiere Værdighed, i hvilket Tilfælde Stamfaderens Adelskab gaar over til den nærmeste Linie; findes ingen saadan, uddør Ætten. Fortaber Nogen sit Adelskab, tilfalder dette den, som efter de her bestemte Regler er nærmest berettiget dertil[12]).

Ridderhusordningen, der fastsættes af Kongen samt Ridderskabet og Adelen i Fællesskab, bestemmer, hvorledes Ridderskabet og Adelen maa

---

1) Saaledes efter delvis Forandring 1862—63 og 1866. — Borgmester og Raadmænd besidde i Kjøbstæderne saavel dømmende som forvaltende Myndighed. Magistratssekretærer ere Embedsmænd, ansatte under denne Myndighed. (Rabenius I. S. 90).

2) Saaledes efter Ordforandringer 1840—41 og 1876.

3) Saaledes efter delvis Forandring 1840—41, 1844—45 og 1876.

4) Under de enkelte Departementer, ɔ: Ministerier, høre visse Embedsmyndigheder — „Centrala embetsverk" — med relativ Selvstændighed. De ældre af disse ere „Kollegier", i hvilke ved Siden af Chefen de øvrige egentlige Medlemmer deltage i Forhandling og Beslutning om Sagerne.

5) Se § 27.

6) = Departementschefer hos os.

7) ɔ: Den øverste civile Myndighed — „Konungens befallningshafvende" — i Stockholm.

8) ɔ: Den øverste civile Myndighed i et Lehn. Lehnsinddelingen svarer til Amtsinddelingen hos os, Landshøvdingen til Amtmanden.

9) ɔ: Generaler af øverste Rang der kun udnævnes i Krigstid. (Tham S. 127).

10) ɔ: Udenrigsministeriet.

11) Saaledes efter mindre Forandringer 1815, 1840—41, 1856—58 og 1876.

12) Saaledes efter delvis Forandring paa Rigsdagen 1828—30.

træde sammen for at fatte Beslutninger om sine fælleds Anliggender[1]).

§ 38. Alle fra Kongen udgaaende Udfærdigelser og Befalinger, undtagen i Kommandosager, skulle for at være gyldige være forsynede med Kongens Underskrift og Medunderskrift af vedkommende Foredragende[2]), som er ansvarlig for, at de stemme overens med den derom førte Protokol. Alle Forskrifter og Paamindelser om Iværksættelse af udfærdigede Beslutninger kunne af Departementscheferne[3]) umiddelbart tilstilles de Vedkommende. Skulde den Foredragende finde, at nogen af Kongens Beslutninger strider imod denne Regjeringsform, skal han gjøre Forestilling derom i Statsraadet; fordrer Kongen desuagtet, at en saadan Beslutning skal udfærdiges, da er det den Foredragendes Ret og Pligt at negte sin Medunderskrift derpaa, og han nedlægger da som Følge deraf sit Embede, i hvilket han ikke maa gjenindtræde, førend Rigsdagen har prøvet og billiget hans Forhold. Imidlertid beholder han sin Løn og øvrige af Embedet flydende Indtægter[4]).

§ 39. Vil Kongen reise udenfor Sverrig og Norge, meddeler Han Statsraadet in pleno[5]) denne sin Plan og indhenter dets Tanker derom paa den Maade, § 9 omtaler. Hvis Kongen derefter beslutter og iværksætter en saadan Reise, befatter Han sig ikke med Statens Styrelse og udøver ikke den kongelige Magt, saa længe Han opholder sig udenfor Sine Riger, men Regjeringen føres under Kongens Fraværelse i Hans Navn af den til Thronen nærmest berettigede Prinds, saafremt denne har opnaaet den Alder, der nævnes i § 41. Han hersker som Regent med al kongelig Magt og Myndighed efter denne Regjeringsform; dog maa han ikke forlehne med adelig Stand og Værdighed eller ophøie i grevelig og friherrelig Stand eller uddele Ridderværdighed; ligesom alle ledige Tillidsposter[6]) kun kunne bestyres indtil videre af dem, som Regenten dertil beskikker.

Findes der ingen til Thronen berettiget Prinds, eller har den til samme nærmest berettigede ikke opnaaet den i § 41 for Myndighed bestemte Alder, eller er han ved Sygdom eller Ophold udenfor Sverrig og Norge hindret i at overtage Regjeringen, fører Statsraadet Regjeringen med samme Magt som en Regent.

Hvorledes der skal forholdes, naar Kongen bliver borte fra Riget i længere Tid end tolv Maaneder, bestemmes i § 91[7]).

§ 40. Bliver Kongen saa syg, at Han ikke varetager Regjeringssagerne, forholdes der med Regjeringens Førelse paa den samme Maade, som bestemmes i foregaaende Paragraf[8]).

§ 41. Kongen er myndig med det fyldte attende Aar. Samme Lov gjælder for den til Thronen nærmest berettigede Prinds. Dør Kongen, inden Thronfølgeren har opnaaet denne Alder, føres Regjeringen af Statsraadet, i Overensstemmelse med § 39, i Kongens Navn, indtil Rigsdagen er traadt sammen, og den Formynderregjering, Rigsdagen anordner, har tiltraadt Regjeringen; hvorved Statsraadet holder sig denne Regjeringsform ubetinget efterrettelig[9]).

§ 42. Skulde den Ulykke hænde, at det hele Kongehus, hvilket Arveretten til Riget tilhører, uddør paa Mandssiden, da fører Statsraadet ligeledes Regjeringen med den Magt, § 39 bestemmer, indtil Rigsdagen er traadt sammen og har udkaaret et nyt Kongehus, samt den valgte Konge er tiltraadt Regjeringen.

I alle de Tilfælde, i hvilke Regjeringen efter denne og de foregaaende tre Paragrafer føres af Statsraadet, skulle samtlige dettes Medlemmer være nærværende og stemme[10]).

§ 43. Drager Kongen i Felten, eller reiser Han til mere afsides beliggende indenlandske Steder eller til Kongeriget Norge, beskikker Han tre Medlemmer af Statsraadet til at føre Regjeringen i de Sager, Kongen bestemmer, under den Formand,

---

1) Dette Punktum tilføiedes i 1866 i Forbindelse med Afskaffelsen af Adelens politiske Magt som Rigsstand. — Ifølge Ridderhusordning af 22de Juni 1866 repræsenteres Adelen som Stand af „Adelsmødet", paa hvilket eet Medlem af hver adelig Slægt — fortrinsvis den ældste Linies ældste Medlem — har Sæde. Et ordentligt Adelsmøde træder sammen hvert tredie Aar. Overordentlige Adelsmøder kunne sammenkaldes af Kongen eller „Ridderhuusdirektionen", en permanent adelig Komite af 7 Medlemmer, der vælges af Adelsmødet. Adelsmødet udøver den Adelen og Ridderskabet efter R. F. § 114 tilkommende Ret og fatter Beslutninger om Adelens fælleds Anliggender (R. F. § 37), saasom, hvad der angaar adelige Stiftelser, Fonds og Legater.

2) ɔ: Ministeren, jfr. § 6.

3) ɔ: Ministrene, jfr. § 6.

4) Saaledes efter Ordforandringer 1840–41 og 1866. Andet Punktum tilføiedes 1840–41.

5) Statsraadets samtlige Medlemmer, jfr. §§ 13, 42, 81. (Naum I. B. S. 51).

6) ɔ: De i § 35 opregnede Embeder.

7) Saaledes efter delvis Forandring 1844—45 og 1862–63. Bestemmelsen om Thronfølgerens Regentskab indførtes paa Rigsdagen 1862—63. Smlgn. Norges Grundlov § 41 samt norsk Grundlovsbestemmelse af 10de Januar 1863, Sp. 120—21.

8) Saaledes efter Ordforandringer 1862–63.

9) Saaledes efter Forandringer 1815, 1817—18, 1862—63, Ordforandring 1866.

10) Saaledes efter Forandringer 1815, 1840—41, 1862—63, Ordforandring 1866.

som Han særlig udnævner enten iblandt Prindserne af Sit Hus eller iblandt Statsraadets Medlemmer. Med de Sager, Kongen da Selv afgjør, forholdes der paa den Maade, som § 8 bestemmer.

Hvad der nu er sagt om Kongen, gjælder ogsaa med Hensyn til Regenten, naar han fører Regjeringen[1]).

§ 44. Ingen Prinds af det kongelige Hus, være sig Kronprinds, Arveprinds eller anden Prinds, maa gifte sig uden Kongens Vidende og Samtykke. Sker det alligevel, har han forbrudt Arveretten til Riget baade for sig og for sine Børn og Efterkommere.

§ 45. Hverken Svea Riges Kronprinds og Arvefyrste[2]) eller Prindser af det kongelige Hus maa have nogen Forlehning eller noget civilt Embede; dog kan efter gammel Skik Titler efter Hertugdømmer og Fyrstendømmer tillægges dem uden Rettighed til de Provindser, hvis Navn de bære.

§ 46. Landet skal vedblive at være inddelt i Høvdingdømmer[3]) under den sædvanligr Provindsregjering. Ingen Generalguvernør[4]) maa for Fremtiden ansættes indenfor Riget.

§ 47. Rigets Hofretter[5]) og alle andre Domstole skulle dømme efter Lov og lovlige Bestemmelser; Rigets Kollegier[6]), Lehnsregjeringen[7]) tilligemed alle andre Myndigheder samt høiere og lavere Embedsmænd skulle bestyre de dem paahvilende Forretninger og Hverv i Overensstemmelse med de Instruxer, Reglementer og Forskrifter, som allerede ere givne eller fremdeles maatte blive givne, adlyde Kongens Bud og Befalinger og række hverandre Haanden til Fuldbyrdelsen af disse og af Alt, hvad Statstjenesten kræver af dem; de staa Kongen til Ansvar under de lovlige Former, dersom de undlade og forsømme Noget eller behandle nogen Sag paa ulovlig Maade.

§ 48. Kongens Hof staar under Hans private Styrelse, og Han kan med Hensyn hertil befale, hvad Han finder for godt. Alle Bestillinger ved Sit Hof maa Kongen besætte og afsætte fra dem efter eget Tykke.

§ 49. Rigsdagen repræsenterer det svenske Folk. De Rettigheder og Pligter, som nogen nugjældende Lov tillægger Rigets Stænder, skulle for Fremtiden tilkomme Rigsdagen.

Den deles i to Kamre, hvis Medlemmer vælges paa den Maade, Rigsdagsordningen[8]) bestemmer. Kamrene have i alle Sager lige Ret og Myndighed, og skal Rigsdagen i Kraft af denne Grundlov komme sammen til en ordentlig Samling hvert Aar den 15de Januar, eller hvis denne indtræffer paa en Helligdag, Dagen efter; dog at det staar Kongen frit for imellem de ordentlige Rigsdage at sammenkalde overordentlige Rigsdage.

En overordentlig Rigsdag maa alene behandle den Sag, der har foranlediget Rigsdagens Sammenkaldelse eller iøvrigt af Kongen forelægges for samme, saa og hvad der staar i uadskillig Forbindelse med en saadan Sag[9]).

§ 50. Rigsdagen skal træde sammen i Rigets Hovedstad undtagen i de Tilfælde, i hvilke Fjendens Fremtrængen, Pest eller andre ligesaa vigtige Hindringer gjøre det umuligt eller farligt for Rigsdagens Frihed og Sikkerhed. I disse Tilfælde tilkommer det Kongen, efter Samraad med Rigsdagens Fuldmægtige i Banken og Rigsgjældskontoret, at fastsætte og kundgjøre et andet Mødested[10]).

§ 51. I de Tilfælde, i hvilke Kongen eller Regenten eller Statsraadet sammenkalder Rigsdagen, fastsættes Tiden for dens Sammentræden til efter den 20de og inden den 30te Dag fra den Dag, da Sammenkaldelsen kundgjøres i Hovedstadens Kirker[11]).

§ 52. Kamrenes Formænd og Næstformænd udnævnes af Kongen[12]).

§ 53. Den ordentlige Rigsdag skal til Sagernes Forberedelse nedsætte følgende Udvalg: et Konstitutionsudvalg til at fremsætte og tage under Behandling Forslag vedrørende Forandringer i Grundlovene og afgive Erklæringer desangaaende til Rigsdagen, samt til at granske de i Statsraadet førte Protokoller; et Finantsudvalg[13]) til at undersøge og opgive for Rigsdagen Kronens Fi-

[1]) Saaledes efter delvis Forandring 1840—41, 1844—45 og 1862—63.

[2]) ɔ: Kronprinds.

[3]) ɔ: Lehn, se Sp. 194, Note 8.

[4]) ɔ: Provindsbestyrer med en videregaaende Myndighed end den, der tilkommer den sædvanlige Provindsregjering. Generalguvernør kaldtes i ældre Tid Statholderen over erobrede Provindser.

[5]) ɔ: Overretter.

[6]) Se Sp. 193, Note 4.

[7]) ɔ: Landshøvdingen og nogle ham underordnede Embedsmænd.

[8]) R. O. §§ 6—30, Sp. 222 ff.

[9]) Saaledes efter Forandringer 1815, 1841—45 og 1866. Ved den fuldstændige Omdannelse af Folkerepræsentationen, der fandt Sted i 1866, traadte Rigsdagen i Stedet for de 4 Rigsstænder: Adel, Geistlighed, Borger- og Bondestand. Dette medførte Forandring af et stort Antal Bestemmelser i Regjeringsformen.

[10]) Saaledes efter mindre Forandring 1866.

[11]) Saaledes efter delvis Forandring 1862—63 og 1866.

[12]) Saaledes efter Forandring 1862—63 og 1866.

[13]) Paa svensk: statsutskott.

nantsers og Rigsgjældsfinantsernes [1]) Tilstand, Bestyrelse og Behov; et Bevillingsudvalg til at behandle Bevillingsspørgsmaal[2]), et Bankudvalg til at have Tilsyn med Bankens Styrelse og Tilstand samt give Forskrifter om Bankbestyrelsen; samt et Lovudvalg til at udarbeide de fra Kamrene henviste Forslag til de borgerlige, Straffe- og Kirkelovenes Forbedring [3]).

Paa en overordentlig Rigsdag maa der ikke nedsættes flere Udvalg, end der kræves til Forberedelse af de paa samme foreliggende Sager [4]).

§ 54. Begjærer Kongen af Rigsdagen særlige Deputerede til med Ham at overveie Sager, som Han finder, bør holdes hemmelige, udvælges disse Deputerede af Kamrene; dog have disse Deputerede ikke Magt til at fatte Beslutninger, men alene til at afgive Erklæringer til Kongen om de Sager, Kongen meddeler dem. De Deputerede aflægge, dersom Kongen fordrer det, Taushedsed [5]).

§ 55. Hverken Rigsdagen, Kamrene eller noget af Rigsdagens Udvalg maa raadslaa eller tage Beslutning om nogen Sag i Kongens Nærværelse [6]).

§ 56. Paa hvilken Maade Kongens Forslag saa og Forslag, der ere fremsatte af Rigsdagsmænd i Kamrene, maa foretages til Afgjørelse, bestemmes i Rigsdagsordningen [7]).

§ 57. Det svenske Folks ældgamle Ret til at beskatte sig selv udøves alene af Rigsdagen [8]).

Hvorledes de enkelte Kommuner maa beskatte sig selv til deres eget Behov, bestemmes ved Kommunallovene, der gives af Kongen og Rigsdagen i Forening [9])

§ 58. For enhver ordentlig Rigsdag lader Kongen fremlægge Meddelelse om Finantsernes [10]) Tilstand i alle dens Stykker med Hensyn til Indtægter og Udgifter, Fordringer og Gjæld. Skulde nogen Indtægt tilflyde Riget ved Traktater med fremmede Magter, skal der paa samme Maade gjøres Rede for den [11]).

§ 59. I Forbindelse med Meddelelse om Finantsernes Tilstand og Fornødenheder lader Kongen fremsætte for Rigsdagen Forslag om, paa hvad Maade det, som Budgettet maatte udkræve udover de ordentlige Indtægter, kan fyldestgjøres ved Bevillinger [12]).

§ 60. Til Bevillinger regnes Told- og Accise-indtægterne [13]) Postindtægterne, Stempelpapirsafgiften, Husbehovsbrænderiindtægterne [14]) samt, hvad enhver Rigsdag desforuden særlig paatager sig som Bevilling [15]). Ingen almindelige Afgifter af hvilketsomhelst Navn og Beskaffenhed kunne forhøies uden Rigsdagens Samtykke, alene med Undtagelse af Indførsels- og Udførselstolden af Kornvarer [16]). Ikke heller maa Kongen bortforpagte Statens Indtægter, eller fastsætte noget Monopol til Fordel for sig og Kronen eller private Personer og Korporationer [17]).

§ 61. Alle Afgifter, som Rigsdagen har bevilget under de i foregaaende Paragraf nævnte Poster,

---

[1]) Bestyrelsen af den svenske Stats Indtægter er fordelt imellem to Kontorer, af hvilke kun det ene — „statskontoret“, Kronens Finantskontor — er et Led af den almindelige Administration, hvis Hoved Kongen er, imedens det andet, Rigsgjældskontoret, alene er undergivet Rigsdagens Myndighed. Se om dette §§ 66—68 med Note.

[2]) Se om Bevilling § 60 med Note 15.

[3]) Nærmere Bestemmelser om disse Udvalg findes i Rigsdagsordningen §§ 37—49, Sp. 235 ff.

[4]) Saaledes efter mindre Forandringer 1815, 1853—54 og 1866.

[5]) Saaledes efter mindre Forandring 1866.

[6]) Saaledes efter delvis Forandring 1866.

[7]) R. O. § 54 ff. — § 56 lyder saaledes efter Forandringer 1815, 1828—30, 1844—45, 1856—58 og 1866.

[8]) Saaledes efter Ordforandring 1866.

[9]) Dette Punktum tilføiedes 1866.

[10]) Derunder ogsaa Rigsgjældsfinantserne, dog ikke, hvad der vedrører Statsgjælden.

[11]) Saaledes efter mindre Forandring 1866.

[12]) Saaledes efter mindre Forandring 1866. — Det svenske Indtægtsbudget bestaar dels af ordentlige ɔ: faste, staaende Indtægter, der ere hjemlede ved Bestemmelser, som gjælde udover det enkelte Finantsaar, dels af Bevillinger, ɔ: saadanne Indtægter, der besluttes af Rigsdagen for eet Aar ad Gangen. De ordentlige Indtægter udgjøre paa Budgettet for 1879 lidt over ¼ af samtlige Indtægter. (Naum. IV. S. 123).

[13]) Acciseindtægt findes siden 1863 ikke paa Budgettet. (Naum. IV. S. 167).

[14]) Brændevinsbrænding „til Husbehov“ er afskaffet. Den tilsvarende Post paa Budgetterne er „Afgiften af Brændevinstilvirkningen“. (Naum. IV. S. 161, 167).

[15]) Opmærksomheden henledes paa, at Ordet Bevilling (bevillning) i det svenske Lovsprog har en ganske eiendommelig Betydning. I Reglen bruges det enstydigt med „overordentlig Skat“ eller „overordentlig Indtægt“ til at betegne den Del af Skatterne eller Indtægterne, der vedtages af Rigsdagen for eet Aar ad Gangen. (Se saaledes R. F. §§ 53, 59—62, 64, 69, 71, R. O. §§ 34, 39, 40, 65). Hvilke disse Indtægter ere, ses af § 60. Undertiden bruges Ordet Bevilling i en snevrere Betydning til alene at betegne de Indtægter, Rigsdagen hvert Aar vedtager — foruden de i § 60 særlig opregnede Bevillinger — under Navn af „den almindelige Bevilling“, hvilken hovedsagelig bestaar af direkte Skatter. (Se t. Ex. R. O. § 14).

[16]) Al Korntold er nu ophævet, Indførselstolden i 1857. (Naum. IV. S. 169).

[17]) Saaledes efter mindre Forandringer 1840—41 og 1866.

skulle ydes indtil Slutningen af det Aar, i hvilket den nye Bevilling fastsættes af Rigsdagen [1]).

§ 62. Efterat Finantsernes Fornødenheder ere prøvede af Rigsdagen, beror det paa Rigsdagen at give en dertil svarende Bevilling, samt tillige at fastsætte, hvorledes enkelte Summer af denne skulle anvendes til specielle Formaal, og at ansætte disse Summer under bestemte Hovedposter i Budgettet [2]).

§ 63. Desuden bør der ansættes og anvises til Udbetaling af Rigsgjældskontoret to særlige tilstrækkelige Beløb for uforudsete Begivenheder, af hvilke det ene er tilgængeligt, naar Kongen, efterat hele Statsraadets Tanker derom ere indhentede, finder, at det er uundgaaelig nødvendigt til Rigets Forsvar eller andre høist vigtige og magtpaaliggende Formaal; det Andet kan hæves af Kongen i Krigstilfælde, efterat Han har hørt Statsraadet in pleno [3]) og sammenkaldt Rigsdagen. Rigsdagens forseglede Ordre paa sidstnævnte Beløb maa ikke brydes, ei heller Summen udbetales af Fuldmægtigene i Rigsgjældskontoret, førend Rigsdagens Sammenkaldelse er bleven kundgjort paa tilbørlig Maade i Hovedstadens Kirker [4]).

§ 64. Saavel Rigets ordentlige Indtægter og Indkomster som, hvad der paa ommeldte Maade ansættes af Rigsdagen til Kronens Finantser under Navn af overordentlige Paalæg eller Bevillinger, staa under Kongens Raadighed, for at anvises til de af Rigsdagen prøvede Fornødenheder og efter det oprettede Budget [5]).

§ 65. Disse Indtægter maa ikke anvendes anderledes, end det er fastsat; i hvilken Henseende Statsraadets Medlemmer staa til Ansvar, dersom de lade Afvigelse derfra finde Sted, uden til Protokollen at gjøre Forestillinger derimod samt anføre, hvad Rigsdagen i den Henseende har forordnet [6]).

§ 66. Rigsgjældskontoret forbliver under Rigsdagens Styrelse, Tilsyn og Forvaltning, og da Rigsdagen bærer Ansvar for Statsgjælden, som Kontoret bestyrer, saa maa Rigsdagen, efterat Kontorets Tilstand og Fornødenheder ere oplyste paa tilbørlig Maade, ved særlig Bevilling tilskyde de Indtægter, som findes fornødne til Betaling af denne Gjæld, Rente og Kapital, saaledes at Rigets Kredit bliver bevaret og beskyttet [7]).

§ 67. Kongens Ombud i Rigsgjældskontoret overværer ikke Fuldmægtigenes Sammenkomster oftere, end naar Fuldmægtigene begjære at forhandle Noget med ham.

§ 68. De til Rigsgjældsfinantserne hørende og dertil ansatte Indtægter maa ikke under noget Paaskud eller under nogensomhelst Betingelse borttages derfra eller anvendes til andre Fornødenheder end dem, Rigsdagen har bestemt. Enhver Befaling, der strider derimod, er ugyldig [8]).

---

[1]) Saaledes efter delvis Forandring 1815 og 1823, Ordf. 1866.

[2]) Saaledes efter mindre Forandring 1866. — Der er 9 Hovedposter paa Udgiftsbudgettet, een for det kgl. Hof og de kgl. Slotte, een for Pensioner og Ventepenge og iøvrigt een for hvert Ministerium. Budgettet (riksstaten) angiver iøvrigt ikke blot Hovedposterne, men tillige en Række specielle Poster, paa hvilke disse ere fordelte. Det indeholder et Overslag over alle Kronens Finantskontors Indtægter og Udgifter, ikke blot, som i § 62 nævnt, over Bevillingerne og de Udgifter, der afholdes ved disse.

[3]) ɔ: Statsraadets samtlige Medlemmer.

[4]) Saaledes efter mindre Forandringer 1834—35 og 1866.

[5]) Saaledes efter Ordforandringer 1866. — Det hedder i Rigsdagsbeslutningen 1840—41 § 6:

„Ved den af Os" (Rigsdagen) „foretagne Fastsættelse af Budgettet have Vi besluttet følgende almindelige Regler: — — — 3) At de Besparelser, der indtil næste Rigsdag kunne opnaas paa nogen eller nogle af Hovedposterne, fremdeles af Hans Majestæt Kongen maa anvendes til saadanne af Os ikke forud prøvede Udgifter, der senere kunne findes uundgængelig fornødne for Rigets Styrelse til det samme Formaal, til hvilket hver Hovedposts Ansættelse har Hensyn, og som altid maa være tilfældige og ikke vedvarende, hvorhos der i intet Tilfælde tør blive Spørgsmaal om at benytte Besparelserne til at bestride aarlige Lønninger og Vederlag, hvilke bør rette sig efter det Budget, hvis Gyldighed Vi have godkjendt, indtil samme forandres paa tilbørlig Maade; og bør det ved Raadigheden over Besparelserne iøvrigt iagttages, at de Besparelser, der opspares i eet Aar, kunne anvendes i et følgende Aar".

Denne Bestemmelse blev optagen og paaberaabt i de aarlige Rigsdagsbeslutninger (se om disse Sp. 233, Note 6) indtil Aar 1872. Skjøndt der fra 1873 ikke er bleven henvist til den i Rigsdagsbeslutningerne, antages den endnu at staa ved Magt.

[6]) Saaledes efter Ordforandring 1866.

[7]) Saaledes efter mindre Forandring 1866.

[8]) Saaledes efter Ordforandring 1866. — De nærmere Bestemmelser om Rigsgjældskontoret, dets Indtægter og Udgifter m. m. findes i et Reglement for Rigsgjældskontoret, der hver Aar udfærdiges af Rigsdagen. § 1 i Reglementet af 1878 er saalydende:

„Rigsgjældskontoret har til Formaal:
a) at besørge Betalingen af den svenske Stats Gjæld, for hvilken Rigsdagen ifølge Regjeringsformen § 66 staar til Ansvar;
b) at iværksætte alle de Udbetalinger, der af Rigets Stænder eller Rigsdagen ere blevne anviste paa dette Kontor;

§ 69. Naar Finantsudvalgets Forslag vedrørende enten Budgettets Fastsættelse eller Bevillingens derefter lempede hele Beløb, eller hvad der hører til Rigsgjældskontorets Udgifter og Indtægter eller Reglerne for Rigsgjældskontorets Styrelse og Forvaltning, foreligger for Rigsdagen til Prøvelse, gjælder det, der i Rigsdagsordningen [1]) bestemmes om Behandlingen af de af Udvalget afgivne Forslag. Fatte Kamrene uoverensstemmende Beslutninger, og Uoverensstemmelsen ikke udjevnes, skulle Kamrene hver for sig stemme om de forskjellige Beslutninger, ved hvilke ethvert af dem indtil da er blevet staaende, og skal da den Mening, som derved, naar Medlemmernes Stemmer fra begge Kamrene sammenlægges, erholder de fleste Stemmer, gjælde som Rigsdagens Beslutning [2]).

§ 70. Naar i Sager om Rigsbankens Styrelse og Forvaltning, Indtægter og Udgifter, Kamrene blive staaende ved uoverensstemmende Beslutninger, skulle Kamrene stemme derom hvert for sig paa den Maade, der siges i den sidst foregaaende Paragraf [3]).

§ 71. Paa samme Maade gaas der ligeledes frem, naar Kamrene ikke blive enige om Reglerne for en Bevilling, Maaden, disse skulle anvendes paa, eller Bevillingens Fordeling med Hensyn til sammes Udredelse [4]).

§ 72. Rigsbanken forbliver under Rigsdagens egen Garanti og Forsorg, saaledes at den uforstyrret bestyres af de Fuldmægtige, Kamrene dertil beskikke, efter de Anordninger, Bestemmelser og Reglementer, der allerede ere eller i Fremtiden maatte blive fastsatte af Rigsdagen. Rigsdagen alene har Ret til gjennem Banken at udstede Sedler, der maa anerkjendes som Penge i Staten. Disse Sedler skulle indløses af Banken paa Anfordring efter deres Lydelse med Sølv eller Guld [5]).

§ 73. Ingen nye Paalæg, Udskrivninger af Mandskab eller af Penge og Varer maa for Fremtiden paabydes, oppebæres eller opkræves uden Rigsdagens frie Villie og Samtykke paa den Maade, der tidligere er nævnt [6]).

§ 74. Kongen har ikke Magt til at kræve nogen anden Afgift til Førelse af en udbrudt Krig end det Sammenskud af Fødevarer, der i en Egn af Landet kan blive fornødent til at underholde Krigsfolk under Tog eller paa Marsch, naar de enkelte Steder, dette Tog passerer, ikke formaa at forsyne Tropperne med fornødent Underhold. Denne Afgift skal dog strax betales de Ydende med Penge af Statens Midler efter de fastsatte Skattetaxter [7]) saaledes, at disse forhøies med det Halve af deres Beløb. Den maa ikke forlanges til Tropper, der forlægges til eller under Krigsforhold bruges paa et Sted, idet Tropperne da bør forsynes med deres Fornødenheder af dertil samlede Magasiner eller Forraad.

§ 75. De aarlige Skattetaxter [7]) skulle ansættes af Deputerede, valgte paa den Maade, Rigsdagen særlig bestemmer. Hvad disse bestemme i Henseende til Skattetaxtens Fastsættelse, tjener til Efterlevelse, forsaavidt ikke Ændring deri søges og opnaas paa behørig Maade [8]).

§ 76. Uden Rigsdagens Samtykke kan Kongen ikke reise Laan indenfor eller udenfor Riget eller betynge Riget med ny Gjæld [9]).

---

c) at modtage, bestyre og aflægge Regnskab for alle til samme anslaaede Indtægter og Indkomster samt holde fremkomne, til Rigsgjældskontoret leverede Overskud og Beholdninger til Rigsdagens Raadighed;

d) i Mangel af anden Indtægt til Bestridelse af bevilgede og paa Rigsgjældskontoret anviste Udgifter at laane de til samme uundgaaelig fornødne Midler; og

e) at udføre alle de Hverv og Pligter, som iøvrigt ere paalagte Rigsgjældskontoret af Rigets Stænder eller Rigsdagen".

Til Rigsgjældskontoret indbetales nu kun de Statsindtægter, der staa i Forbindelse med Statens Laanevæsen og Bestyrelsen af laante Penge.

Det erholder et paa Budgettet opført Tilskud fra Kronens Finantskontor (Reglm. 1878, § 34). Det udbetaler Renter og Afdrag af Statsgjælden, Laan til Provindser og Kommuner, Udgifter til Jernveisanlæg o. desl., fremdeles Udgifter til Rigsdagen, Statsrevisionen, Kontorets egen Bestyrelse o. s. v.

Vise i Aarets Løb Kronens Finantskontors Indtægter sig utilstrækkelige til at bestride dets Udgifter, paahviler det Rigsgjældskontoret at stille det Beløb, Hans Majestæt finder for godt at bestemme, til Kronens Finantskontors Raadighed. Erholder Kronens Finantskontor større Beholdninger paa sin Konto i Rigsbanken end fornødent til at bestride de løbende Udgifter, modtager Rigsgjældskontoret saadanne Beholdninger til Bestyrelse. (Reglem. 1878, §§ 13 og 33).

[1]) R. O. § 59 ff., Sp. 241.

[2]) Saaledes efter Forandringer 1815, 1828—30, 1856—58 og 1866.

[3]) Saaledes efter Forandringer 1815, 1853—54 og 1866.

[4]) Saaledes efter Forandringer 1853—54 og 1866.

[5]) Saaledes efter mindre Forandringer 1850—51, 1866 og 1873.

[6]) Saaledes efter Ordforandring 1866.

[7]) ɔ: De Taxter, efter hvilke Naturalpræstationer og Arbeidspræstationer, der som Grundskatter skulle ydes til Staten, ansættes i Penge.

[8]) Saaledes efter delvis Forandring 1866.

[9]) Saaledes efter Ordforandring 1866.

§ 77. Kongsgaarde og kongelige Ladegaarde med derunder hørende Bondegaarde og Landbrug, Kronens Skove, Parker og Dyrehaver, Staldbygninger og andre Kronen tilhørende Bygninger, samt Laxefiskerier og Kronens andre Fiskerier tilligemed Kronens øvrige Herligheder, maa Kongen ikke uden Rigsdagens Samtykke fraskille Kronen ved Salg, Pantsættelse eller Gave. De skulle bestyres efter de Regler, Rigsdagen derom foreskriver; dog at de Personer og Kommuner, som efter hidtil gjældende Anordninger nu besidde og bruge saadanne Kronen tilhørende Eiendomme, maa nyde Godt af deres lovlige Ret dertil, samt at opdyrket eller dyrkelig Jord i Kronens Skove kan sælges med Afgiftspligt paa sædvanlig Maade efter de Love og Anordninger, der nu gjælde, eller i Fremtiden maatte blive givne [1]).

§ 78. Ingen Del af Riget maa skilles fra dette ved Salg, Pantsættelse, Gave eller paa anden lignende Maade.

§ 79. Ingen Forandring i Rigets Mynt med Hensyn til Brutto-Vægt eller Finhed, være sig til Forøgelse eller Forringelse, maa finde Sted uden Rigsdagens Billigelse, Kongens Ret til at lade slaa Mynt dog uforkrænket [2]).

§ 80. Med Hensyn til Krigsmagten til Hest og Fods saavelsom Matrosholdet ifølge Rotering og Inddeling [3]) forbliver det ved de med Landet og Kjøbstæderne oprettede Kontrakter og Inddelinger, hvilke efter deres Hovedregler skulle være urokkede, indtil Kongen og Rigsdagen finde det fornødent samdrægtig at gjøre nogen Forandring deri; hvorhos ingen ny eller forøget Rotering kan komme til uden ved Kongens og Rigsdagens samstemmende Beslutninger [4]).

Bliver der ved særlig Lov, idet Inddelingsvæsenet ophæves, givet Ordningen af Krigsmagten til Lands og Søs et andet Grundlag, da maa ingen Forandring gjøres i en saadan Lov, uden af Kongen og Rigsdagen i Fælledsskab [5]).

§ 81. Denne Regjeringsform samt Rigets øvrige Grundlove kunne ikke forandres eller ophæves uden ved Kongens og to ordentlige Rigsdages Beslutninger.

Rigsdagens Beslutning om et Grundlovsforslag, der er fremsat af Kongen, skal meddeles Ham paa den Maade, Rigsdagsordningen foreskriver. Vedtager Rigsdagen et indenfor samme stillet Grundlovsforslag, skal Beslutningen derom indstilles til Kongens Afgjørelse. Kongen indhenter da, førend Rigsdagen skilles, hele Statsraadets Tanker om Sagen og meddeler i Rigssalen Rigsdagen sit Samtykke eller Grunden til, at Han ikke godkjender Beslutningen [6]).

§ 82. Hvad Rigsdagen har besluttet og Kongen stadfæstet, eller Kongen foreslaaet og Rigsdagen vedtaget paa den foreskrevne Maade til Forandring af Grundlovene, har Gyldighed som Grundlov [7]).

§ 83. Ingen ud i Fremtiden gjældende Fortolkning af Grundlovene maa fastsættes paa anden Maade end den, der bor iagttages ved Forandringer i disse.

§ 84. Grundlovene skulle i ethvert enkelt Tilfælde anvendes efter deres Ordlyd [8]).

§ 85. For Grundlove skulle anses denne Regjeringsform samt den Rigsdagsordning [9]), den Successionsorden [10]) og den Trykkefrihedsforordning [11]) som Rigsdagen og Kongen i Forening fastsætte i Overensstemmelse med de Grundsætninger, der bestemmes i denne Regjeringsform [12]).

§ 86. Ved Trykkefrihed forstaas enhver svensk Mands Ret til uden nogen af den offentlige Magt i Forveien reist Hindring at udgive Skrifter, til derefter alene at kunne tiltales for den lovlige Domstol for deres Indhold, og til ikke at kunne straffes for dette i andet Fald, end naar dette Indhold strider imod en tydelig Lov, der er given for at bevare den offentlige Fred, uden at hindre almindelig Oplysning. Alle Dokumenter og Protokoller i hvilkesomhelst Sager, med Undtagelse af de Protokoller, der føres i

---

1) Saaledes efter Ordforandring 1866.

2) Saaledes efter Ordforandring 1866.

3) „Inddelingen" (indelning) eller „Inddelingsvæsnet" (indelningsverk) og „Roteringen" udgjøre forskjellige Stykker af den eiendommelige Indretning, ved hvilken den største Del af Sverrigs staaende Hær tilveiebringes.
At stille og underholde Soldater og Matroser er en paa visse faste Eiendomme hvilende Forpligtelse. Dels er denne Forpligtelse traadt istedet for Erlæggelsen af Grundskat, dels hidrører den fra Kontrakter imellem Kronen og de enkelte Provindser og har da afløst den ældre Udskrivning af Mandskab. I første Tilfælde henregnes den til Inddelingsvæsnet, i sidste Tilfælde til Roteringen. En Rote benævnes de Eiendomme, der tilsammen underholde en Soldat. Til Inddelingsvæsnet hører ogsaa den Ordning, at de militære Befalingsmænd underholdes enten ved Brugen eller ved Indtægterne af faste Eiendomme, der tilhøre Staten. (Tham. S. 129).

4) Saaledes efter Ordforandringer 1866.

5) Dette Punktum tilføiedes 1876.

6) Saaledes efter Forandringer 1817–18, 1856–58 og 1866.

7) Saaledes efter Ordforandringer 1866.

8) En Bestemmelse udelodes 1866.

9) Se Sp. 220 ff.

10) Se under Norge Sp. 139 ff.

11) Se Sp. 207, Note 1.

12) Saaledes efter mindre Forandring 1862–63, Ordforandring 1866.

Statsraadet og for Kongen i ministerielle Sager og Kommandosager, kunne ubetinget udgives i Trykken. Bankens og Rigsgjældskontorets Protokoller og Dokumenter, vedrørende Sager, der bør holdes hemmelige, maa ikke trykkes [1]).

§ 87. 1) Rigsdagen har i Forening med Kongen Magt til at give almindelige borgerlige og Straffelove [2]) og til at forandre og ophæve saadanne tidligere givne Love. Kongen maa ikke uden Rigsdagens, og Rigsdagen ikke uden Kongens Samtykke give nogen ny eller afskaffe nogen bestaaende Lov. Forslag herom kunne fremsættes i Rigsdagens Kamre og skulle, efter at Lovudvalget er hørt derom, afgjøres af Rigsdagen. Beslutter Rigsdagen for sin Del en ny Lov eller en bestaaende Lovs Ophævelse eller Forandring, afgives Forslag derom til Kongen, der indhenter Statsraadets og Høiesterets Tanker desangaaende og, efter at Han har fattet Sin Beslutning, meddeler Rigsdagen enten Sit Samtykke til dens Begjæring eller Sine Grunde til at negte det. Kan Kongen ikke fatte og meddele Sin Beslutning, forend Rigsdagen skilles, staar det Ham frit for forinden den nærmest følgende Rigsdags Aabning at bifalde Forslaget efter dets Ordlyd og udfærdige offentlig Kundgjørelse derom. Sker det ikke, anses Forslaget for bortfaldet, og Kongen underretter da Rigsdagen ved dens næste Sammenkomst om de Grunde, der have hindret Forslagets Antagelse. Finder Kongen for godt at fremsætte et Lovforslag for Rigsdagen, begjærer Han Statsraadets og Høiesterets Udtalelser desangaaende og meddeler Sit Forslag tillige med de nævnte Udtalelser til Rigsdagen, der videre behandler Forslaget paa den Maade, der nævnes i Rigsdagsordningen [3]).

2) Rigsdagen kan ogsaa i Forening med Kongen give, forandre og ophæve Kirkelove, dog at dertil tillige udkræves Samtykke af et almindeligt Kirkemode. Om Forslag angaaende en saadan Sag skulle Statsraadets og Høiesterets Tanker indhentes paa den Maade, der nævnes i 1ste Stykke, og meddeles til Rigsdagen tilligemed Kongens Forslag, naar saadant fremsættes. Er et Forslag af den Art, hvorom her er Tale, ikke ved offentlig Kundgjørelse blevet udfærdiget som Lov før Begyndelsen af den Rigsdagssamling, der følger nærmest efter den, i hvilken Lovforslaget er fremsat eller antaget, er det bortfaldet, og Kongen underretter da Rigsdagen om de Grunde, der have hindret Forslagets Antagelse [4]).

---

[1]) Trykkefrihedsforordningen af 16de Juli 1812 med senere Forandringer, der er Grundlov (se § 85), indeholder de nærmere Bestemmelser til Sikkring af Trykkefriheden. Af disse skal her kun fremhæves Bestemmelserne om Fremgangsmaaden i Trykkefrihedssager. Lovligheden af paatalte trykte Skrifters Indhold prøves af en Nævningeret, bestaaende af ni Personer. Til denne vælger — efterat Undersøgelsen er fuldbyrdet af vedkommende juridiske Domstol — hver af Parterne fire og Domstolen fem i Staden eller sammes nære Omegn boende, for borgerlig Dyd bekjendte Personer. Domstolen erklærer, om de Valgte efter Loven kunne beklæde Dommersædet, og hver af Parterne bør derefter uden Angivelse af Grund udelukke en iblandt de af Modparten og en iblandt de af Domstolen udnævnte Personer. Nævningeretten besvarer det Spørgsmaal: „Er Skriftet forbryderisk ifølge det Lovbud, Anklageren har paaberaabt sig?" Til at domfælde den Anklagede udkræves mindst to Trediedele af Stemmerne; i andet Fald er han frifunden. Den juridiske Domstol fastsætter derefter enten den Straf, den Skyldige har forskyldt, eller den Opreisning, til hvilken den uskyldig Anklagede kan anses berettiget (§ 5).

[2]) Slgn. R. O. § 42, Sp. 237.

[3]) Saaledes efter delvis Forandring 1844—45 og 1866.

[4]) § 87,2 tilføiedes i 1866. — En Repræsentation for den svenske Kirke indførtes ved Kgl. Forordning angaaende almindeligt Kirkemøde af 16de November 1863.

Ifølge samme sammentræde den svenske Kirkes Repræsentanter hvert femte Aar til almindeligt Kirkemøde, Kongen kan sammenkalde Mødet oftere (§ 1). Den svenske Kirkes Repræsentanter ere: 1) samtlige Biskopper i Stifterne eller, naar nogen af dem har Forfald, det af Domkapitlets Medlemmer, som Kapitlet vælger i hans Sted; 2) Førstepræsten i Stockholm eller, naar han er forhindret, et andet Medlem af Stockholm Stads Konsistorium, som Konsistorium vælger; 3) fire valgte af og iblandt de theologiske Falkulteters Professorer og ordinære Adjunkter, to fra hvert af Rigets Universiteter; 4) een med Kaldsbrev til ordinært Embede eller Bestilling forsynet Præst fra hvert Stift og een fra Stockholm Stad, hvilke vælges af de Præster, der have Kaldsbrev til ordinært Embede eller Bestilling indenfor Distriktet, eller som bestyre saadant Embede eller Bestilling; endelig 5) tredive af Lægmænd valgte Repræsentanter, een fra Stockholm, een fra Visby Stift, tre fra Hernosand, to fra hvert af de øvrige Stifter, samt fem fra det eller de Valgdistrikter, Kongen med Hensyn til de forhaanden værende Forhold bestemmer. Chefen for Kirkedepartementet (ɔ: Kirkeministeren) maa være tilstede ved Mødet og deltage i Forhandlingerne, men ikke i Beslutningerne (§§ 2—4). (Der er 12 Stifter, altsaa ialt 60 Repræsentanter. Om Domkapitlerne og Stockholm Stads Konsistorium se Sp. 191 Note 4. Adjunkter kaldes de offentlig ansatte lønnede Docenter ved Universiteterne). De 30 af Lægmænd valgte Repræsentanter vælges ved middelbare Valg af de i Menighedsforsamlingerne (kyrkostämma) stemmeberettigede Lægmænd (§ 5). (Stemmeberettigede i Menighedsforsamlingerne ere de i Kommunens almindelige Anliggender Stemmeberettigede — om disse se Sp. 222 Note 1 — der tilhøre den svenske Statskirke. Naum. IV., S. 73). Ved Valgene regnes hver Stemme lige (§ 6). Valgmændene skulle være Lægmænd (§ 5), men det er ikke foreskrevet, at de

§ 88. Med Fortolkning af borgerlige og Straffe- samt Kirkelove forholdes der, som naar saadan Lov gives. De Fortolkninger, der til Svar paa indkomne Forespørgsler om Lovens rette Forstaaelse, gives af Kongen ved Hans Høiesteret imellem Rigsdagssamlingerne, kunne forkastes af den første derefter sammentrædende Rigsdag, saa og, saafremt Fortolkningen angaar en Sag, der hører til Kirkelovene, af det første almindelige Kirkemøde, der holdes efter Fortolkningens Meddelelse, og saadanne Fortolkninger maa, naar de saaledes ere forkastede, ikke længer have Gyldighed eller lægges til Grund og paaberaabes af Domstolene [1]).

§ 89. I Rigsdagens Kamre maa Forslag fremsættes om Forandring, Fortolkning og Ophævelse af Love og Anordninger, der vedrøre Rigets almindelige Husholdning [2]); om Udstedelsen af saadanne nye Love samt om Reglerne for offentlige Indretninger af enhver Art. Rigsdagen har dog ikke Magt til i disse Sager at beslutte Andet eller Mere end Forestillinger og Ønsker, der fremsættes for Kongen, og til hvilke Kongen, efter at Statsraadet er hørt desangaaende, tager det Hensyn, Han finder nyttigt for Riget. Vil Kongen overlade til Rigsdagen i Forening med Ham at afgjøre Noget, der vedrører Rigets almindelige Styrelse, da gaas hermed til Værks paa den Maade, der er fastsat for Lovforslag i § 87, 1ste Stykke [3]).

§ 90. Spørgsmaal om Embeds- og Bestillingsmænds An- og Afsættelse, Regjerings- og de dømmende Myndigheders Beslutninger, Resolutioner og Afgjørelser, private Borgeres og Foreningers Forhold, eller Iværksættelsen af en Lov, Anordning eller Indretning maa ikke gjøres til Gjenstand for Rigsdagens, dens Kamres eller Udvalgs Forhandling og Prøvelse i noget andet Tilfælde eller paa nogen anden Maade, end Grundlovene bogstavelig foreskrive [4]).

§ 91. I det Tilfælde, § 39 omtaler, at Kongen efter en foretagen Reise bliver mere end 12 Maaneder borte fra Riget, sammenkalder Regenten eller Statsraadet, naar det fører Regjeringen, ved en aaben Befaling Rigsdagen og lader Sammenkaldelsen kundgjøre inden 15 Dage efter bemeldte Tids Forløb i Hovedstadens Kirker samt skyndsomt i de øvrige Dele af Riget. Efter at Kongen er bleven underrettet derom, tager Rigsdagen, naar Han desuagtet ikke er vendt tilbage til Riget, den Bestemmelse om Regjeringens Førelse, som Rigsdagen finder nyttigst [5]).

§ 92. Samme Lov gjælder, naar en Konges Sygelighed vedblivende er af den Beskaffenhed, at Han i længere Tid end tolv Maaneder ikke har befattet Sig med Regjeringsanliggenderne.

§ 93. Naar en Konge dør, og Thronfølgeren endnu er umyndig, udfærdiger Statsraadet en Sammenkaldelse til Rigsdagen, hvilken Sammenkaldelse skal kundgjøres inden femten Dage efter Kongens Død i Hovedstadens Kirker og videre omkring i Riget. Det tilkommer Rigsdagen, uden Hensyn til nogen testamentarisk Bestemmelse af den afdøde Konge angaaende Regjeringens Førelse, at beskikke een, tre eller fem Formyndere, der, indtil Kongen bliver myndig, maa føre Regjeringen i Hans Navn efter denne Grundlov [6]).

§ 94. Skulde det ulykkelige Tilfælde indtræffe, at den Kongeslægt, til hvilken Arveretten til Riget er overdragen, uddør paa Mandssiden, sammenkalder Statsraadet inden den i foregaaende Paragraf bestemte Tid efter den sidste Konges Død Rigsdagen, som da skal vælge et nyt Kongehus med Bevarelse af denne Regjeringsform [7]).

§ 95. Om imod Forventning Regenten eller Statsraadet i de Tilfælde, de foregaaende §§ 91, 93 og 94 ommelde, undlader strax at sammenkalde Rigsdagen, da paahviler det ubetinget Rigets Hofretter ved offentlige Kundgjørelser at meddele

skulle vælge en Lægmand til Repræsentant. — Besluttende Myndighed har Kirkemødet kun i de i R. F. §§ 87,2, 88 og 114 angivne Tilfælde. I andre kirkelige Sager kan det ikke beslutte andet eller mere end underdanige Betænkninger, Forestillinger og Ønsker til Anmeldelse for Kongen (§ 9). — Kirkemødet har Ret til at være samlet en Maaned (§ 12). De valgte Medlemmer oppebære Dagpenge (§ 13).

[1]) Bestemmelsen om Kirkemødet indskødes 1866.

[2]) Dette er den saakaldte „økonomiske" Lovgivning. Til denne henregnes ifølge den almindelige Theori de Bestemmelser, der gaa ud paa „at fremme det Heles, Statens eller en mindre Afdeling af Statens almindelige Sikkerhed og Velfærd i økonomisk, fysisk eller moralsk Henseende". Udenfor den „økonomiske" Lovgivning falder dels Forandringer i de offentlige Friheder og Rettigheder, der ere bestemte ved Statsforfatningen, dels hvad der skal være Ret imellem Mand og Mand, altsaa hvad der griber ind i det borgerlige Livs Retsforhold, dels endelig Bestemmelser om egentlige Forbrydelser og Straffene for disse. Praxis har dog ikke nøie overholdt disse Grændser. (Naum. II. S. 9—10). Allerede Magnus Ladelaas († 1290) tilegnede sig den udelukkende Lovgivningsret i disse Sager. Udtrykkelig blev denne Ret overdraget Kongen i 1682. (Naum. I. 1, S. 189).

[3]) Saaledes efter mindre Forandring 1866.

[4]) Saaledes efter mindre Forandring 1862—63, Ordforandring 1866.

[5]) Saaledes efter mindre Forandring 1862—63, Ordforandring 1866.

[6]) Saaledes efter mindre Forandringer 1815 og 1866.

[7]) Saaledes efter mindre Forandring 1815, Ordforandring 1866 Jfr. Rigsakt § 3, Sp. 144.

Underretning herom, paa det at Rigsdagen kan træde sammen for at varetage og beskytte sin og Rigets Ret. Saadan Rigsdag sammentræder paa den tredivte Dag efter den, paa hvilken Regenten eller Statsraadet i det Seneste burde have ladet Sammenkaldelsen til den kundgjøre i Hovedstadens Kirker [1]).

§ 96. Enhver ordentlig Rigsdag skal beskikke en for Lovkundskab og udmærket Redelighed bekjendt Mand til som Rigsdagens Sagfører efter den Instrux, Rigsdagen har udfærdiget for ham, at have Tilsyn med Dommeres og Embedsmænds Efterlevelse af Lovene samt til for de vedkommende Domstole under de lovlige Former at tiltale dem, der af Partiskhed, Persons Anseelse eller anden Aarsag have begaaet nogen Ulovlighed i deres Embedsførelse eller undladt behørig at udføre deres Embedspligter. Han er dog i alle Maader underkastet samme Ansvar og Pligt, som den almindelige Lov og Rettergangsorden fastsætter for Anklagere [2]).

§ 97. Denne Rigsdagens Justitieombudsmand, som, saalænge han beklæder Embedet, i alle Henseender skal anses lige med Kongens Justitiekantsler, vælges paa den Maade, Rigsdagsordningen [3]) bestemmer; og bør der derhos ligeledes udses en Mand med de Egenskaber, der udkræves hos denne Embedsmand, til at følge efter ham, ifald han skulde afgaa ved Døden, inden den nærmest følgende ordentlige Rigsdag har foretaget nyt Valg af Justitieombudsmand, samt til at bestyre Embedet i den Tid, Justitieombudsmanden maatte være hindret af haard Sygdom eller andet lovligt Forfald [4]).

§ 98. I Tilfælde af, at Justitieombudsmanden, imedens Rigsdagen er samlet, frasiger sig den erholdte Tillidspost eller afgaar ved Døden, skal Rigsdagen strax indsætte den Mand, der er udset til hans Efterfølger, i Embedet. Skulde Justitieombudsmandens udsete Efterfølger under en Rigsdagssamling frasige sig den erholdte Tillidspost eller blive indsat i Justitieombudsmandens Embede eller afgaa ved Døden, udvælges paa den ovenfor bestemte Maade en anden behørig Mand i hans Sted. Indtræffer noget af disse Tilfælde imellem Rigsdagssamlingerne, skal Rigsdagens Ret herudi udøves ved dens Fuldmægtige i Banken og Rigsgjældskontoret [5]).

§ 99. Justitieombudsmanden kan, naar han finder det fornødent, overvære Høiesterets, Nedre Justitierevisionens, Hofretternes, Kollegiernes eller de i deres Sted oprettede Kontorers og alle lavere Domstoles Forhandlinger og Beslutninger, dog uden Ret til derunder at yttre sin Mening, og han har Adgang til alle Domstoles, Kollegiers og Embeders Protokoller og Dokumenter. Kongens Embedsmænd i Almindelighed ere pligtige at yde Justitieombudsmanden lovlig Haandsrækning samt alle offentlige Anklagere at staa ham bi ved Anklagers Udførelse, naar han begjærer det [6]).

§ 100 Det paahviler Justitieombudsmanden til enhver ordentlig Rigsdag at aflevere en Redegjørelse for sin Bestyrelse af det ham betroede Embede, samt deri at gjøre Rede for Retspleiens Tilstand i Riget, at gjøre Bemærkninger om Lovenes og Anordningernes Mangler og fremsætte Forslag til deres Forbedring [7]).

§ 101. Skulde imod Forventning det Tilfælde indtræde, at enten hele Kongens Høiesteret eller eet eller flere af Sammes Medlemmer findes af Egennytte, Uretfærdighed eller Forsømmelighed at have dømt saa urigtig, at derved Nogen imod tydelig Lov og Sagens oplyste og behørig godtgjorte Beskaffenhed har mistet eller kunnet miste Liv, personlig Frihed, Ære og Eiendom, er Justitieombudsmanden pligtig ligesom Kongens Justitiekantsler berettiget til at sætte den Feilende under Tiltale for den Rigets Domstol, der her nedenfor bestemmes, samt drage ham til Ansvar efter Rigets Lov [8]).

---

[1]) Saaledes efter delvis Forandring 1862—63 og 1866.
[2]) Saaledes efter Ordforandringer 1866.
[3]) R. O. § 68, Sp. 245.
[4]) Saaledes efter Forandringer 1815, 1823, 1828—30 og 1866.
[5]) Saaledes efter Forandringer 1828—30, 1856—58 og 1866.
[6]) Saaledes efter mindre Forandring 1840—41, Ordforandring 1866.
[7]) Saaledes efter mindre Forandring 1866.
[8]) Saaledes efter Ordforandring 1866. — Yderligere Oplysning om Justitieombudsmandens Embedsomraade indeholdes i den af Rigets Stænder vedtagne og af Kongen stadfæstede Instrux for Rigets Stænders Justitieombudsmand af 1ste Marts 1830. Af dennes Indhold fremhæves Følgende:
Justitieombudsmanden bør navnlig agte paa og paatale saadanne af Dommere, Embeds- og Bestillingsmænd begaaede Feil, der synes ham enten at hidrøre fra Egennytte, Uretfærdighed, Partiskhed eller grov Forsømmelighed eller at bevirke en almindelig Usikkerhed for Borgernes Rettigheder (§ 2). Uagtsomhedsfeil kan han meddele til Kongens Justitiekantsler, dog uden at ledsage Meddelelsen med nogen Paastand (§ 3). Sager imod Medlemmer af Høiesteret, af Statsraadet eller imod Kongens Raadgiver i Kommandosager fører Justitieombudsmanden personlig (§§ 4, 5). I andre Tilfælde kan han bemyndige Personer, der ere berettigede til at gaa i Rette for Andre ved Domstolene, til at anlægge Sag. Han kan, inden der skrides til Rettergang, give den eller dem, som der er Spørgsmaal om at tiltale, Leilighed til inden en kort af ham foreskreven Tid at indkomme med de Oplysninger, de maatte anse sig beføiede til (§ 6). Klager Nogen til

§ 102. Denne Domstol, der kaldes Rigsret, skal i saa Fald bestaa af Formanden i Kongens og Rigets Svea Hofret, der har Forsædet i samme, Formændene i alle Rigets Kollegier, de fire ældste Statsraader, den Overstbefalende over de i Hovedstaden tjenstgjørende Tropper, den øverste tilstedeværende Befalingsmand for den ved Hovedstaden beliggende Eskadre af Orlogsflaaden, de to ældste Raader i Svea Hofret og den ældste af Raaderne i ethvert af Rigets Kollegier. Naar enten Justitiekantsleren eller Justitieombudsmanden finder sig beføiet til at sætte Høiesteret i dens Helhed eller enkelte af dennes Medlemmer under Tiltale for Rigsretten, begjærer han hos Formanden i Kongens og Rigets Svea Hofret som Rigsrettens Formand den eller dem, der skulle tiltales, lovlig stævnede. Formanden i Hofretten træffer derefter Foranstaltning til Rigsrettens Sammentræden, for at den kan udfærdige Stævningen og behandle Sagen videre under de lovlige Former. Skulde han imod Forventning undlade dette, eller nogen af de øvrige førnævnte Embedsmænd unddrage sig for at deltage i Rigsretten, staa de til Ansvar for Loven for en saadan forsætlig Forsømmelse af deres Embedspligt. Har et eller flere af Rigsrettens Medlemmer lovligt Forfald, eller findes der lovlig Indsigelse imod nogen af dem, er Retten dog istand til at afsige Dom, naar tolv sidde i den. Er Formanden i Hofretten hindret ved lovligt Forfald eller Indsigelse, træder den ældste tjenstgjørende Formand i hans Sted. Det tilkommer denne Domstol, efterat Undersøgelsen er fuldendt, og Dommen fældet efter Loven, at forkynde denne for aabne Døre. Ingen har Magt at forandre en saadan Dom, dog at det staar Kongen frit for at meddele Benaadning, hvilken dog ikke maa strække sig til den Dømtes Gjenindsættelse i Rigets Tjeneste.

§ 103. Den ordentlige Rigsdag skal hvert tredie Aar paa den Maade, Rigsdagsordningen [1]) bestemmer, udnævne et Nævn, hvilket det tilkommer at dømme om, hvorvidt samtlige Medlemmer af Høiesteret have gjort sig fortjente til at beholde

---

Justitieombudsmanden over Dommeres, Embedsmænds og Bestillingsmænds Handlinger og søger at bestyrke sin skriftlig affattede Klage ved fuldstændige Dokumenter og Bevisligheder, kan denne efter Sagens Beskaffenhed paatale saadanne Handlinger eller henvise Klageren til Kongens Justitiekansler (§ 9). Har Kongens Justitiekansler undladt at tage Hensyn til en Klage fra en privat Mand, som Justitieombudsmanden anser for begrundet, kan denne yde Klageren den lovlige Bistand, han finder, Omstændighederne kræve (§ 10). Anser Justitieombudsmanden det for fornødent, at en Domstols eller et Embedskontors Virksomhed i Almindelighed prøves, gjør han Anmeldelse derom hos Kongen, hvem det alene tilkommer at befale en saadan Prøvelse (§ 11). Justitieombudsmanden maa, naar han finder saadant fornødent, ved Reiser i Provindserne forskaffe sig Oplysninger om Retspleiens Tilstand (§ 13). Det paahviler ham i hver Rigsdagssamling at opgive for Rigets Stænder (nu Rigsdagen), hvilke af dennes i den nærmest forudgaaende Samling fattede Beslutninger og gjorte Indstillinger der ere blevne stadfæstede, udfærdigede og iværksatte af Kongen (§ 14). Finder Justitieombudsmanden, at en Lov anvendes urigtig eller paa forskjellig Maade, bør han i sin Beretning til Rigets Stænder begjære en Fortolkning af en saadan Lov, der kan bevirke Enhed og Sammenhæng i Retsanvendelsen (§ 15). Skulde Justitieombudsmanden erfare, at nogen urigtig Rettergangsbrug følges af Domstolene eller Embedsmænd, maa han i sine Beretninger gjøre Bemærkning om sammes Urigtighed. Er saadan Brug antaget, fordi der fattes en Lov, paahviler det ham at fremstille for Rigets Stænder Vigtigheden af en fuldstændigere Lovgivning (§ 16). Justitieombudsmanden bør indhente fuldstændig Kundskab om Anledningen til anklagede Personers Fængsling og om Tiden, i hvilken de holdes i Fængsel. Han skal besøge Fængslerne i Hovedstaden og paa sine Reiser i Provindserne og skaffe sig Underretning om Fangernes Pleie og Underhold, hvorhos der skal indsendes Fangelister til ham (§ 17). Lovfortolkninger, afgivne af Høiesteret (se R. F. § 19), skulle tilstilles Justitieombudsmanden. Han anmelder dem for Rigsdagen og tilkjendegiver derhos, om han finder, at en saadan Fortolkning er uheldig, eller at der under Navn af Fortolkning er givet en ny Lov (§ 18). Han kan henlede Kongens Opmærksomhed paa Foranstaltninger, der maatte være fornødne i Sager vedrørende den almindelige Husholdning (se R. F. § 89) eller iøvrigt af almindelig Beskaffenhed (§ 19). Bemærker han, at en Anordning ikke efterleves, men er gaaet i Glemme, og finder han det tillige unyttigt, at samme atter sættes i Virksomhed, maa han, hvis det beror paa Kongen at ophæve en saadan Anordning, gjøre underdanig Indstilling derom, og i andet Fald anmelde Forholdet for Rigets Stænder. Paa samme Maade gaar han frem med Hensyn til saadanne Love og Anordninger, som han finder, ikke stemme med nu antagne Regjeringslove (§ 20). Skulde de af Rigets Stænder eller af hver Stand for sig eller af et helt Landdistrikt eller en Stad paa Rigsdagen underdanig fremsatte Besværinger ikke være afhjulpne af Kongen inden Rigsdagens Slutning, paahviler det Justitieombudsmanden at modtage de Kgl. Resolutioner i Sagerne og tilstille Stændernes Bureauer dem. Han kan, om fornødent, erindre vedkommende Foredragende (se R. F. § 6) om deres Afgjørelse (§ 21). Justitieombudsmanden maa ikke under sin Tjenestetid udøve nogen anden offentlig Embedsvirksomhed. Han kan til Bistand for sig antage saa mange dulige og for Redelighed bekjendte Personer, som han antager at behøve til Sagernes hurtige og nøiagtige Behandling (§ 24). — Justitieombudsmandens aarlige Beretninger til Rigsdagen findes trykte iblandt Bilagene til Rigsdagens Protokoller.

[1]) R. O. § 69, Sp. 246.

deres vigtige Kald, eller om visse af dem uden bevislig begaaede Feil og Forbrydelser, hvorom den foregaaende Paragraf handler, dog kunne antages at burde skilles ved Udøvelsen af Kongens Domsret. Beslutter dette Nævn ifølge Afstemning paa den Maade, der angives i Rigsdagsordningen, at noget eller nogle af Høiesterets Medlemmer skulle antages ikke at besidde Rigsdagens Tillid, bliver han eller de derefter af Kongen, hvem Rigsdagen skal give Meddelelse herom, fjernede fra Embedet ved Afsked i Naade. Kongen tillægger dog ham eller dem hver aarlig en Pension af Lønnens halve Beløb [1]).

§ 104. Rigsdagen maa ikke gaa ind paa nogen speciel Prøvelse af Høiesterets Beslutninger, ei heller maa nogen almindelig Forhandling om disse finde Sted i Nævnet [2]).

§ 105. Den ordentlige Rigsdags Konstitutionsudvalg tilkommer det at begjære sig de Protokoller tilstillede, der føres i Statsraadet, undtagen dem, der angaa ministerielle Sager [3]) og Kommandosager, hvilke alene kunne forlanges, forsaavidt vedrører almindelig kjendte og af Udvalget opgivne Begivenheder [4]).

§ 106. Finder Udvalget af disse Protokoller, at noget Medlem af Statsraadet eller nogen i den paagjældende Sag beskikket Foredragende, eller den Embedsmand, der har givet Kongen Raad i Kommandosager, aabenbart har handlet imod Rigets Grundlov eller den almindelige Lovgivning eller tilraadet nogen Overtrædelse deraf, eller undladt at gjøre Forestillinger imod en saadan Overtrædelse, eller foraarsaget og fremmet den ved forsætlig Fordølgelse af nogen Oplysning, eller at den Foredragende har undladt i de Tilfælde, § 38 af denne Regjeringsform forudsætter, at negte sin Medunderskrift paa en Beslutning af Kongen, da skal Konstitutionsudvalget sætte en saadan under Tiltale af Justitieombudsmanden for Rigsretten, i hvilken i disse Tilfælde istedetfor Statsraader de fire ældste Høiesteretsmedlemmer tage Sæde, og der gaas da hermed tilværk saaledes, som det foreskrives i §§ 101 og 102 med Hensyn til Tiltale imod Høiesteret. Naar Statsraadets Medlemmer eller Kongens Raadgivere i Kommandosager findes paa ovenberørte Maade at have paadraget sig Ansvar, dømmer Rigsretten dem efter den almindelige Lovgivning og den særlige Anordning [5]), der til Bestemmelse af saadant Ansvar fastsættes af Kongen og Rigsdagen [6]).

§ 107. Skulde Konstitutionsudvalget bemærke, at samtlige Statsraadets Medlemmer eller eet eller flere af dem i deres Raadslagninger om almindelige Forholdsregler og Foranstaltninger ikke have varetaget Rigets sande Tarv, eller at nogen Foredragende ikke med Upartiskhed, Nidkjærhed, Duelighed og Driftighed har røgtet sin Tillidspost, da tilkommer det Udvalget at tilkjendegive Saadant for Rigsdagen, der, hvis den finder, at Rigets Vel kræver det, kan fremsætte sit Ønske skriftlig for Kongen om, at han maatte ville fjerne den eller dem, imod hvem Indvending er gjort, fra Statsraadet og fra Embedet.

Forslag i Sager af denne Beskaffenhed kunne stilles i Rigsdagens Kamre og fremsættes for Kamrene af andre Rigsdagsudvalg end Konstitutionsudvalget, men ikke afgjøres af Rigsdagen, førend sidstnævnte Udvalg er hørt desangaaende. Under Rigsdagens Drøftelser derom maa Kongens Beslutninger i Sager, der vedrøre private Personers eller Korporationers Rettigheder og Anliggender, ikke engang kunne nævnes, end mindre undergives nogen Prøvelse af Rigsdagen [7]).

Alt, hvad Rigsdagen efter Prøvelse har godkjendt eller ladet uomtalt, bør anses for at have erholdt endelig Godkjendelse med Hensyn til det Prøvede, og ingen ny, Ansvar medførende, Prøvelse af en ny Rigsdag af den samme Sag er tilladt; dog bør det uagtet det af Rigsdagens Udvalg eller Revisorer foretagne almindelige Eftersyn af Statsindtægternes Anvendelse paahvile vedkommende Embedsmænd at iværksætte den specielle Revision, det i Kraft af deres Embedsstilling tilkommer dem at foretage [8]).

§ 108. Den ordentlige Rigsdag skal hvert tredie Aar, paa den Maade, der angives i Rigsdagsordningen [9]), beskikke sex for Kundskaber og Lærdom bekjendte Mænd til ved Siden af Justitieombudsmanden, der indtager Forsædet iblandt dem, at vaage over Trykkefriheden. Disse Kommitterede, af hvilke to foruden Justitieombudsmanden skulle være lovkyndige, have det Hverv, at i Tilfælde af, at nogen Forfatter eller Bogtrykker selv overgiver dem et Skrift inden Trykningen og begjærer deres Betænkning om, hvorvidt Paatale i Anledning af dette ifølge Trykkefrihedsloven kan finde Sted, skal Justitieombudsmanden og mindst tre

---

[1]) Saaledes efter delvis Forandring 1815, 1828—30 og 1866. — Høiesterets Afstemninger ere offentlige. Intet Medlem af Høiesteret er hidtil blevet fjernet af dette Nævn. (Anm. IV., S. 366).

[2]) Saaledes efter Ordforandring 1866.

[3]) Se § 11.

[4]) Saaledes efter Ordforandring 1866.

[5]) Ansvarlighedslov af 10de Februar 1810, der meddeles her Sp. 250 ff.

[6]) Saaledes efter mindre Forandringer 1840—41 og 1844—45, Ordforandringer 1866.

[7]) Saaledes efter Ordforandringer 1840—41 og 1866.

[8]) Dette Stykke tilføiedes 1866.

[9]) R. O. § 70, Sp. 246.

Kommitterede, blandt hvilke een lovkyndig, skriftlig afgive en saadan Betænkning. Erklære de deri, at Skriftet maa trykkes, da er baade Forfatter og Bogtrykker fri for alt Ansvar, og dette paahviler de Kommitterede [1]).

§ 109. En ordentlig Rigsdag kan ikke uden egen Begjæring sluttes, førend den har været fire Maaneder sammen, naar ikke Kongen, saaledes, som det i Rigsdagsordningen [2]) angives, paabyder nye Valg til begge Kamrene eller det ene af dem, i hvilke Tilfælde Rigsdagen, med Bevarelse af sin Egenskab som ordentlig, skal træde sammen til den Tid inden tre Maaneder fra sammes Opløsning, som Kongen bestemmer, og den maa da ikke yderligere sluttes eller opløses af Kongen førend fire Maaneder fra dens sidste Sammentræden.

En overordentlig Rigsdag kan Kongen hjemsende, naar han finder for godt, og en overordentlig Rigsdag skal altid sluttes, inden Tiden for den ordentlige Rigsdags Sammentræden indtræffer.

Hvis noget saa uventet skulde ske som, at Rigsdagen ved dens Slutning ikke havde fastsat Budgettet eller givet nogen ny Bevilling af et bestemt Beløb, vedbliver det tidligere Budget og den tidligere Bevilling at gjælde til den næste Rigsdag. Er derimod Bevillingens hele Beløb bestemt, men Kamrene ikke enige om sammes Fordeling, da skulle de i den sidste Bevillingsanordning bestemte Poster forholdsmæssig forøges eller formindskes efter det fastsatte bevilgede Beløbs Forhold til det Beløb, der ved den foregaaende Rigsdag blev fordelt; og Rigsdagen overdrager da sine Fuldmægtige i Banken og Rigsgjældskontoret paa Grundlag heraf at opgjøre og udfærdige en ny Bevillingsanordning [3]).

§ 110. Ingen Rigsdagsmand maa sættes under Tiltale eller berøves sin Frihed for sine Gjerninger eller Udtalelser i denne hans Egenskab, med mindre det Kammer, til hvilket han hører, har tilladt det ved en udtrykkelig Beslutning, som mindst fem Sjettedele af de Stemmende have stemt for. Ei heller kan nogen Rigsdagsmand forvises fra det Sted, hvor Rigsdagen holdes. Skulde nogen enkelt Mand eller noget Korps, militært eller civilt, eller nogen Forsamling, af hvad Navn den være vil, enten af egen Drift eller ifølge Befaling forsøge at øve Vold imod Rigsdagen, dens Kamre eller Udvalg eller nogen enkelt Rigsdagsmand eller forstyrre Friheden i deres Forhandlinger og Beslutninger, skal Saadant anses for Forræderi, og det skal staa til Rigsdagen at lade slige Forbrydelser paatale paa lovlig Vis.

Bliver en Rigsdagsmand fornærmet ved Ord eller Gjerning, imedens Rigsdagen er samlet, eller paa Reisen til eller fra Rigsdagen, naar man veed, at han befinder sig i saadant Ærinde, gjælder derom, hvad der i den almindelige Lovgivning er bestemt angaaende Vold og Fornærmelse imod Kongens Embedsmænd i eller paa Grund af deres Embede. Den samme Lov gjælder, dersom Rigsdagens Fuldmægtige, Revisorer eller Justitieombudsmand eller Sekretærer eller Kontorbetjente i noget af Rigsdagens Kamre eller noget af deres Udvalg overfaldes eller fornærmes under eller paa Grund af Udøvelsen af saadant Hverv [4]).

§ 111. Sigtes en Rigsdagsmand for en grov Misgjerning, kan han ikke arresteres, førend Dommeren efter anstillet Undersøgelse har fundet, at der er Grund dertil, forsaavidt han ikke gribes paa fersk Gjerning; dog gjælder, hvis han ikke indfinder sig efter en Domstols Indvarsling, hvad den almindelige Lovgivning bestemmer i det Tilfælde. En Rigsdagsmand maa ikke berøves sin Frihed i andre Tilfælde end dem, der ere nævnte i denne og den nærmest foregaaende Paragraf.

Rigsdagens Fuldmægtige og Revisorer kunne ikke i eller i Anledning af deres Stilling modtage Befalinger uden af Rigsdagen alene og efter dens Instruxer, ei heller kræves til Regnskab eller drages til Ansvar uden efter Rigsdagens Beslutning [5]).

§ 112. Ved Valg af Rigsdagsmænd maa ingen Embeds- eller Bestillingsmand virke ubehørig med sin Embedsmyndighed. Gjør Nogen det, skal han miste sin Stilling.

§ 113. Vurderingsmænd, der paa Rigsdagens Vegne anvende Bevillingsforskrifter, skulle ikke kunne drages til Ansvar for deres Skatteansættelse eller Vurdering [6]).

§ 114. De forhenværende Rigsstænders Forrettigheder, Begunstigelser, Rettigheder og Friheder, skulle, naar de ikke staa i uadskillelig Forbindelse med den Stænderne tidligere tilkommende Repræsentationsret og saaledes ere ophørte med denne, vedblivende staa ved Magt. Forandring deri eller Ophævelse deraf maa kun finde Sted ifølge Kongens og Rigsdagens samstemmende Beslutninger, og dersom Spørgsmaalet vedrører Ridderskabets og Adelens eller Præsteskabets Forrettig-

[1]) Saaledes efter mindre Forandringer 1828—30 og 1866.

[2]) R. O. §§ 3 og 5, Sp. 221.

[3]) Saaledes efter Forandring 1866.

[4]) Saaledes efter delvis Forandring 1856—58 og 1866.

[5]) Bestemmelserne i denne Paragraf tilføiedes 1865—66.

[6]) Saaledes efter Ordforandring 1866.

heder, Begunstigelser, Rettigheder, og Friheder[1]), med Billigelse i første Tilfælde af Ridderskabet og Adelen[2]) samt i sidste Tilfælde af et almindeligt Kirkemøde[3]).

Til yderligere Vished have vi villet bestyrke, stadfæste og bekræfte dette ved at underskrive det med vore Navne og sætte vore Segl derpaa, hvilket skete i Stockholm den sjette Dag i Juni Maaned, i det Aar eet tusinde otte hundrede og ni efter Christi Fødsel.

Paa Ridderskabets og Adelens Vegne:	Paa Præstestandens Vegne:
M. Ankarsvärd, f. T. Landmarskalk. (L. S.)	Jac. Ax. Lindblom, Formand. (L. S.)
Paa Borgerstandens Vegne:	Paa Bondestandens Vegne:
H. N. Schwan, f. T. Formand. (L. S.)	Lars Olsson, n. v. Formand. (L. S.)

Alt dette, som foreskrevet staar, ville Vi ikke alene Selv antage som urokkelig Grundlov: men byde og befale derhos i Naade, at alle de, som skylde Os og Vore Efterfølgere samt Riget Huldskab, Lydighed og Hørighed, bør anerkjende, iagttage, efterleve og adlyde denne Regjeringsform. Til yderligere Vished have Vi med egen Haand underskrevet og bekræftet dette samt til Vitterlighed ladet Vort Kongelige Segl hænge her nedenfor, hvilket skete i Vor Residentsstad Stockholm den sjette Dag i Juni Maaned i det Aar efter vor Herres og Frelsers Jesu Christi Fødsel eet tusinde otte hundrede og ni.

Carl.
(L. S.)

Den af Hans Majestæt Kongen og Rigets Stænder fastsatte **Rigsdagsordning,** dateret Stockholm den 22de Juni 1866, med de derefter og sidst ved Rigsdagen i Stockholm i Aaret 1876 af Kongen og Rigsdagen antagne Forandringer[4]).

Vi Carl af Guds Naade Sverrigs, Norges, de Gothers og Venders Konge, gjøre vitterligt: at efter at Rigets Stænder paa grundlovmæssig Maade have antaget det af Os fremsatte Forslag til en ny Rigsdagsordning, har denne Rigsdagsordning ifølge § 82 af Regjeringsformen Gyldighed som Grundlov, saadan som den følger herefter Ord for Ord:

Vi underskrevne Sverrigs Riges Stænder, Grever, Friherrer, Biskopper, Ridderskab og Adel, Præsteskab, Borgerskab og Menige Almue, som nu paa egne og hjemmeværende Brødres Vegne ere forsamlede til almindelig Rigsdag, gjøre vitterligt: at efterat Hans Majestæt Kongen ved naadigst Forslag af den 5te Januar 1863, i Overensstemmelse med § 81 i Regjeringsformen, har overgivet til vor Prøvelse et Forslag til en ny Rigsdagsordning, saa have vi, efter grundlovmæssig Behandling af dette vigtige Anliggende, antaget bemeldte naadigst fremsatte Forslag, saa lydende:

Almindelige Regler.

§ 1. Det svenske Folk repræsenteres af Rigsdagen, der er fordelt i to Kamre, det Første og det Andet, hvilke i alle Sager have lige Ret og Myndighed.

Rigsdagsmændene kunne i Udøvelsen af deres Hverv ikke bindes af andre Forskrifter end Rigets Grundlove.

§ 2. Den ordentlige Rigsdag skal i Kraft af Rigets Regjeringsform og uden særlig Sammenkaldelse træde sammen hvert Aar den 15de Januar eller, hvis denne indtræffer paa en Helligdag, Dagen efter.

---

[1]) Som Adelens Forrettigheder nævnes: 1) Ret til at have Overretterne til Værnething i visse Sager; 2) Kaldsret til nogle geistlige Embeder; 3) de af Adelen eiede Sædegaarde og forskjellige Slags adeligt Jordegods skulle beholde de til saadant Gods knyttede Friheder. De under 2) og 3) nævnte Rettigheder ere knyttede til faste Eiendomme og tilkomme ogsaa den ikke adelige Eier, men forsaavidt Eieren er adelig, henregnes de til Adelens Forrettigheder. (Naum. III., S. 224—25, jfr. L. 12te Juli 1878). — Som Forrettigheder for Geistligheden, der ogsaa tilkomme Lærere og Bestillingsmænd ved Universiteterne og de lærde Skoler, nævnes: 1) Ret til uforandret at beholde de til geistlige Embeder henlagte Lønninger og faste Eiendomme; 2) visse Skattefriheder og Skattelettelser ikke blot for Embedsgaarde, men ogsaa for Kjøbstadeiendomme, der tilhøre Geistlige som deres private Eiendom; 3) Ret til Naadensaar for geistlige Embeds- og Bestillingsmænds Enker og Børn; 4) Ingen maa henlægge sine Gaarde fra een Sognekirke til en anden. De i et Stift fødte eller ordinerede Geistlige have fortrinlig Adgang til Embeder dersteds; 5) Forslagsret til Erkebispe- og Bispeembeder. (Naum. III., S. 229—33).

[2]) Ved Adelsmøde, se Sp. 195, Note 1.

[3]) Saaledes efter Forandring 1866. — Om Kirkemøde, se Sp. 207, Note 4.

[4]) Det er den nugjældende Text, der her meddeles.

En overordentlig Rigsdag sammenkaldes, naar Kongen finder det fornødent, ligesom ogsaa i de Tilfælde, der ommeldes i Regjeringsformens §§ 91, 92, 93 og 94. En overordentlig Rigsdag maa alene behandle den Sag, der har foranlediget Rigsdagens Sammenkaldelse eller iøvrigt af Kongen fremlægges for samme, saa og hvad der staar i uadskillelig Forbindelse med saadan Sag.

§ 3. Rigsdagsmændene vælges til begge Kamre ved Valg for en vis Tid; dog har Kongen Ret til, inden denne Tid er udløben, at paabyde nye Valg i hele Riget til begge Kamrene eller det ene af dem.

§ 4. Det maa ikke formenes nogen Rigsdagsmand at udøve sit Hverv som saadan; dog gjælder i Krigstid Undtagelse herfra for Militærpersoner, naar de af Kongen beordres i Statens Tjeneste.

§ 5. En ordentlig Rigsdag kan ikke uden egen Begjæring sluttes, førend den har været sammen i fire Maaneder, naar ikke Kongen, imedens Rigsdagen er samlet, paabyder nye Valg til begge Kamrene eller det ene af dem. I disse Tilfælde skal Rigsdagen med Bevarelse af sin Egenskab som ordentlig træde sammen til den Tid inden 3 Maaneder fra sammes Opløsning, som Kongen bestemmer, og den maa da ikke yderligere sluttes eller opløses af Kongen, førend der er hengaaet fire Maaneder fra den sidste Sammentræden.

En overordentlig Rigsdag kan Kongen hjemsende, naar han finder for godt, og en overordentlig Rigsdag skal altid sluttes, inden Tiden for den ordentlige Rigsdags Sammentræden indtræffer.

Kamrenes Dannelse.

a) Første Kammer.

§ 6. Det Første Kammers Medlemmer skulle vælges for en Tid af ni Aar af Landsthingene og af Borgerrepræsentanterne i de Stæder, der ikke deltage i Landsthingene.[1]) Hvert Landsthing og saadan Stad, som nu er nævnt, vælger efter

---

[1]) Landsthingene ere Provindsforsamlinger, der repræsentere de enkelte Lehn (altsaa nærmest svarende til vore Amtsraad). Stæder, der have over 25,000 Indbyggere, deltage ikke i Landsthingene. (K. F. om Landsthing af 21de Marts 1862, § 1).

Valgret til Landsthingene tilkommer de i Kommunens almindelige Anliggender Stemmeberettigede (§ 3). Disse samme vælge Borgerrepræsentanter (stadsfullmäktige), hvor saadanne findes.

Stemmeberettigede i Kommunens almindelige Anliggender ere paa Landet de i K. F. om Kommunalstyrelse paa Landet af 21de Marts 1862 §§ 8, 9 og 57, jfr. Kgl. Kundgjørelse 8de Sept. 1868 ommeldte Personer. Det hedder her:

„§ 8. Enhver ubergytet svensk Undersaat *), som er Medlem af en Kommune**), samt efter § 57 pligtig at betale Skat til Kommunen, og ikke staar i Restance for ubetalte Kommuneafgifter skal under Iagttagelse af de nærmere Bestemmelser, som § 9 indeholder, være berettiget til at deltage i Kommunalforsamlingens Forhandlinger og Beslutninger.

Samme Ret tilkommer Interessentskab".

*) Mand eller Kvinde. (Rydin I. S. 109).

**) ɔ: bosat eller paalignet almindelig Bevilling af fast Eiendom eller Indtægter i Kommunen (§ 4).

„§ 9. For en Umyndig stemmer Formynderen eller, naar flere ere Formyndere, den, som disse vælge imellem sig.

For fast Eiendom, der besiddes af Fæster eller Forpagter, stemmer Besidderen.

For Sameie maa ikke mere end een Person føre Ordet i Kommunalforsamlingen. For Interessentskab maa Interessentskabet eller dets Bestyrelse og for uskiftet Bo de, der have Part i Boet, vælge en Repræsentant.

For Næring eller Bedrift, som staar under Fordringshavernes Bestyrelse, ligesom i samme Tilfælde for Jordeiendom, hvis den ikke besiddes af Fæster eller Forpagter, maa der ikke stemmes.

§ 57. Pligtig til at yde Bidrag til Kommunens . . . fælleds Udgifter er Enhver, som i Kommunen, enten han er bosat der eller ei, eier eller bruger Gaard, Parcel eller anden matrikuleret Jord eller fast Eiendom, der med fuld Eiendomsret er udstykket fra en Gaard eller for sig taxeret til almindelig Bevilling, eller som dersteds driver Bjergværk, Fabrikdrift, Handel, Haandværk eller anden til almindelig Bevilling taxeret Næring, ligesom Enhver, der har sin rette Bolig og Hjemsted i Kommunen og har en saadan Indtægt, at Bevilling til Staten ifølge Bevillingsforskriftens Art. II. skal ydes deraf som Bevilling af Indtægt af Kapital eller Arbeide.

Samme Forpligtelse paahviler Interessentskab.

Eier af Jord eller Besidder af Embedsgaard, der har overdraget Jord eller Embedsgaard til Fæster eller Forpagter, er fritagen for at erlægge Kommuneskatter deraf, efterdi disse Skatter efter første Led i denne Paragraf skulle udredes af Brugeren".

Den „almindelige Bevilling" — eller, hvad der hermed er enstydigt, „Bevilling ifølge Bevillingsforskriften" — er en Statsskat, der fastsættes hvert Aar af Rigsdagen, om fornødent ved Fælledsafstemning (jfr. R. F. §§ 60 med Note, 61, 71). Ifølge den nugjældende Bevillingsforskrift (Bevillningsstadga 18de August 1876) erlægges almindelig Bevilling efter sammes Art. II. med enkelte Undtagelser af al fast Eiendom, (der paalignes dog ingen Bevilling, naar Eiendommens Værdi ikke overstiger 15 Kr.), men af Indtægt af Kapital eller Arbeide — derunder Indtægt af al anden Næring end Jordbrug — kun, naar den Skattepligtiges sammenlagte Aarsindtægter udgjøre mindst 400 Kr.

Folkemængden indenfor sit Omraade en Rigsdagsmand for hvert fuldt Tal af 30,000. Naaer Folkemængden ikke op til 30,000, vælges dog en Rigsdagsmand.

§ 7. Valg af Rigsdagsmænd til Første Kammer foranstaltes af vedkommende Landsthing og Borgerrepræsentanter, saa ofte en Plads bliver ledig, eller naar Kongen har paabudt nye Valg. Landsthinget træder, om fornødent, sammen til en overordentlig Samling i dette Øiemed.

§ 8. Den Rigsdagsmand af Første Kammer, der ved en Rigsdagssamlings Begyndelse ikke har beklædt sin Stilling i ni Aar, beholder samme til Rigsdagssamlingens Slutning, selv om de ni Aar fra Valget udløbe i Mellemtiden.

§ 9. Til Medlemmer af Første Kammer kunne alene vælges Mænd, der have opnaaet fem

---

I det Væsentlige tilsvarende Regler ere givne for den kommunale Stemmeret i Kjøbstæderne (se K. F. om Kommunalstyrelse i Stad 21de Marts 1862 §§ 10, 11, 57). Dog giver her Brugsret til en fast Eiendom ordentligvis ikke Valgret, ligesom Bestemmelserne om Fæste og Forpagtningsforhold her ikke finde Anvendelse.

Særlig for Valg af Borgerrepræsentanter i Stockholm er følgende Bestemmelse (K. F. om Kommunalstyrelse i Stockholm 23de Mai 1862, § 11:

„Den, som ei raader over sig selv og sit Gods, som staar under en Andens Husbondsmyndighed, som har aftraadt sin Eiendom til sine Kreditorer *) og ikke har viist sig at være lovlig frigjort fra deres Krav, som er tiltalt eller dømt for en skammelig Forbrydelse eller hvis Sag angaaende en saadan Forbrydelse, er overladt til Fremtiden *) eller om hvem det ved en Domstols Beslutning er erklæret, at han har fortabt borgerlig Agtelse *) eller er uværdig til at føre en Andens Sag for Retten, maa ikke udøve Valgret". (Det ommeldes ikke i Lovene, men antages „ifølge Forholdets Natur", at den, der lovlig er berøvet sin personlige Frihed, ogsaa udenfor Stockholm er udelukket fra at udøve sin Stemmeret. Nydin I., S. 126).

*) Se om disse Udtryk Sp. 231—32 Note 2—4.

Ifølge de anførte Bestemmelser er Valgretten til Rigsdagens Første Kammer mere udstrakt end Valgretten til Andet Kammer (se R. O. § 14). Hvad der giver Første Kammer dets konservative Karakter, er Reglerne om Stemmernes Vægt ved de kommunale Valg, der bestemmes i Forhold til det Beløb, Vælgerne udrede i Kommuneskat. Ved de kommunale Valg paa Landet gjælde herom følgende Regler (K. F. 21de Marts 1862 samt Kongl. Kundgjørelse 15de September 1863 og 8de September 1868): „Stemmernes Værdi skal beregnes efter Antallet af de enhver Stemmeberettiget" (i Kommuneskat) „paalignede Skatteportioner" (§ 11). (For Jordbrug paalignes der i Kommuneskat een Skatteportion for hver 8 Øre, der udredes til Staten i Bevilling efter Art. II. i Bevillingsforskriften, for andre Beskatningsgjenstande paalignes een Skatteportion for hver 10 Øre, der udredes i Bevilling efter samme Art. (§ 58). I Bevilling efter Bevillingsforskriftens Art. II. (Bevillningsstadga 18de August 1876) erlægges af Jordeiendom 3 Øre, af anden fast Eiendom 5 Øre for hver 100 Kr. af Eiendommens Taxationsværdi; af al Indtægt af Kapital eller Arbeide, herunder ikke Indtægt af Jordbrug, erlægges 1 pCt. af den aarlige Indtægts beholdne Beløb. Indtægt af Kapital og Arbeide under 400 Kr. er, som allerede nævnt, skattefri, og af saadan Indtægt, der ikke er over 1,800 Kr., er 300 Kr. skattefri). Ved de kommunale Valg i Kjøbstæderne og i Stockholm har hver Stemmeberettiget een Stemme for hver Krone, han i Henhold til Bevillingsforskriftens Art. II. udreder i Bevilling til Staten. Men der er her tilføiet den Begrændsning, at Ingen kan udøve Stemmeret for et større Antal Stemmer, end der svarer til 1/50 af Stadens (i Stockholm: Valgkredsens) hele Stemmetal, ei heller i noget Tilfælde for et høiere Stemmetal, end der svarer til Bevillingen af 10,000 Kroners Indtægt af Kapital eller Arbeide. (K. F. om Kommunalstyrelse i Stad 21de Marts 1862, § 12, smlgn. K. Kundgj. 8de September 1868 og 9de November 1869; K. F. om Kommunalstyrelse i Stockholm 23de Mai 1862, § 12, smlgn. Kongl. Kundgjørelse 9de November 1869).

Valgbarhed til Landsthinget og til Borgerrepræsentant er ikke knyttet til yderligere Formuebetingelser end dem, der gjælde for Valgretten til samme. Visse Embedsmænd ere udelukkede fra Valg. Landsthingets Medlemmer oppebære ingen Dagpenge. (K. F. om Landsthing 21de Marts 1862, §§ 7, 8, 24. K. F. om Kommunalstyrelse i Stad 21de Marts 1862, §§ 27—29, do. i Stockholm 23de Mai 1862, §§ 14, 15).

Landsthingets Medlemmer og Borgerrepræsentanter i Stockholm vælges for to Aar, saaledes at Halvdelen afgaar hvert Aar. (K. F. 21de Marts 1862, § 16, 23de Mai 1862, § 17). Borgerrepræsentanter i andre Kjøbstæder vælges for 4 Aar saaledes, at Halvdelen afgaar hvert andet Aar. (K. F. 21de Marts 1862, § 31).

En Kjøbstadkreds vælger til Landsthinget dobbelt saa mange Medlemmer som en Landkreds af samme Størrelse. (K. F. 21de Marts 1862, § 3).

Landsthingenes Medlemmer vælges dels umiddelbart, dels ved Valgmænd; det sidste er det Almindelige paa Landet. For de umiddelbare Valg og Valg af Valgmænd gjælde Reglerne om kommunale Valg. Valgmænd have hver een Stemme. Benyttelsen af lukkede Stemmesedler (hemmelig Afstemning) er ubetinget foreskreven ved Valgmænds Valg af Landsthingsmænd samt ved Valg af Borgerrepræsentanter i Stockholm. Ved kommunale Valg paa Landet og i de øvrige Kjøbstæder, følgelig ogsaa ved umiddelbare Valg og Valg af Valgmænd til Landsthingene skulle saadanne anvendes, naar Nogen begjærer det. (K. F. om Landsthing 21de Marts 1862, §§ 3, 5, 9. K. F. om Kommunalstyrelse paa Landet 21de Marts 1862, § 22. Do. do. i Stad § 22. K. Kundgj. 9de November 1869).

og tredive Aars Alderen, samt eie og mindst i de sidste 3 Aar før Valget have eiet fast Eiendom til en Taxationsværdi, der ikke er lavere end firsindstyve tusinde Kroner, eller som svare og i den Tid, der nys er nævnt, have svaret Skat til Staten af mindst fire tusinde Kroner i aarlig Indtægt af Kapital eller Arbeide. Kommer en Rigsdagsmand, efter at han er valgt, i det Tilfælde, at han ikke længere vilde være valgbar til Medlem af Kamret, fratræder han sin Stilling.

§ 10. For den, der er valgt til Medlem af Første Kammer, udfærdiges der ved Valghandlingens Slutning et Valgbrev, som, hvis Valget er iværksat af et Landsthing, underskrives af dettes Formand med Landsthingets Sekretærs Medunderskrift, og naar Valget er foretaget af en Stad, undertegnes af Borgerrepræsentanternes Formand tilligemed to af Borgerrepræsentanterne. Valgbrevene bør lyde, som følger:

„I Kraft af det Rigsdagsvalg, der den . . . . . . er foretaget af N. N. Landsthing (Borgerrepræsentanterne i N. N. Stad), bliver herved N. N. bemyndiget til for en Tid af ni Aar fra nævnte Dag at være Medlem af Rigsdagens Første Kammer". Sted og Tid.

§ 11. Er Nogen misfornøiet med Valg af Rigsdagsmand, der er foretaget af Landsthing eller Borgerrepræsentanter, maa han fremføre underdanige Besværinger derover for Kongen. Han har Ret til i dette Øiemed af Landsthingets Sekretær eller Borgerrepræsentanternes Formand at begjære en behørig Protokoludskrift, hvilken strax eller inden høist to Dage efter Begjæringen bør udleveres til den Klagende; og skal han under Klagerettens Fortabelse indgive sine til Kongen rettede Besværinger senest inden en Maaned efter Valghandlingens Slutning til Kongens Befalingsmand,[1] der ved Kundgjørelse, som indrykkes i de offentlige Tidender, bestemmer en vis kort Tid, inden hvilken underdanig Erklæring i Anledning af Besværingerne maa afleveres til Kongens Befalingsmænd. Efter at denne Tid er udløben, har Kongens Befalingsmand ufortøvet at indsende Klagedokumenterne tilligemed de Erklæringer, der maatte være indkomne til Kongen, for at de hurtigt kunne fremstilles for og afgjøres i Hans Høiesteret.

§ 12. En Rigsdagsmand af Første Kammer oppebærer ikke nogen Godtgjørelse for dette Hverv. Vil han frasige sig Stillingen, kan han gjøre det ved Valget eller senere imellem Rigsdagssamlingerne for Kongens Befalingsmand.

b) Andet Kammer.

§ 13. 1. Andet Kammers Medlemmer vælges for en Tid af tre Aar, regnede fra Begyndelsen af Januar Maaned i det Aar, der følger nærmest efter det, i hvilket Valget har fundet Sted.

2. Paa Landet, til hvilket med Hensyn til Rigsdagsvalg ogsaa Handelspladser regnes, udvælges en Rigsdagsmand for hver Retskreds. Retskredse, der, fraregnet dertil hørende Kjøbstæder, have en større Folkemængde end fyrgetyve tusinde, blive dog af Kongen, saa vidt muligt herredsvis, inddelte i to Valgkredse, af hvilke hver vælger een Rigsdagsmand.

3. I enhver Kjøbstad, der har en Folkemængde af ti tusinde eller derover, vælges een Rigsdagsmand for hvert fuldt Tal af ti tusinde. De øvrige Kjøbstæder skulle ordnes første Gang af Kongen og derefter hvert tiende Aar af Kamret, saa vidt muligt lehnsvis, i særskilte Valgkredse, af hvilke hver vælger een Rigsdagsmand, og enhver saadan Valgkreds skal have en Folkemængde af mindst sex tusinde og høist tolv tusinde[2]).

§ 14. Valgret tilkommer indenfor den Kommune, hvor han er bosat, enhver i Kommunens almindelige Anliggender stemmeberettiget Mand[3]), der enten eier eller med bestandig Besiddelsesret[4]) besidder fast Eiendom paa Landet eller i Kjøbstad til en Taxationsværdi af mindst eet Tusinde Kroner, eller som for Livstid eller for mindst fem Aar har forpagtet fast Eiendom med Jordbrug til en Taxationsværdi, der ei er ringere end sex tusinde Kroner, eller ogsaa til Staten erlægger Bevilling[5]) af en til mindst ottehundrede Kroner vurderet aarlig Indtægt.

§ 15. Valg af Rigsdagsmænd til Andet Kammer iværksættes inden Udgangen af den sidste September Maaned førend Begyndelsen af de tre Aar, for hvilke Valgene gjælde.

Paabyder Kongen nye Valg, eller afgaar

---

[1]) ɔ: Udenfor Stockholm Landshøvdingen (= Amtmanden), i Stockholm Overstatholderen (= Overpræsidenten). Jfr. Sp. 194, Note 7 og 8.

[2]) Denne Affattelse fik dette og det foregaaende Stykke i 1873.
I Rigsdagssamlingen 1879 tæller Andet Kammer 204 Medlemmer. Samtidig tæller Første Kammer 136 Medlemmer.

[3]) Se Noten til § 6.

[4]) Paa svensk „stadgad åborett", ɔ: en arvelig Brugsret med Adgang til under visse Betingelser at blive Eier (en Slags Arvefæste). (Naum. III. S. 564).

[5]) Bevilling her = „den almindelige Bevilling", en hovedsagelig direkte Skat, der paalægges af Rigsdagen for eet Aar ad Gangen. Smlgn. Sp. 200 Note 15 og i Noten til § 6 Sp. 222, sidste Stykke.

iovrigt en Rigsdagsmand af Andet Kammer, inden den Tid, for hvilken han er valgt, er udløben, foretages der ufortøvet nyt Valg for den tilbagestaaende Tid.

§ 16. Valgene foretages for Landets Vedkommende for Underdommeren ved Valgmænd, der vælges for Kommunalforsamlingens Formand. For enhver Kommune vælges een Valgmand, og der ud over i Forhold til Folkemængden een for hver fuldt Tal af eet tusinde.[1])

I de Valgkredse, der bestaa af to eller flere Kjøbstæder, vælges for Magistraten een Valgmand for hver Kjøbstad, og der ud over i Forhold til Folkemængden een for hvert fuldt Tal af fem hundrede. Disse Valgmænd træde sammen til Valg af Rigsdagsmænd for Magistraten i den Kjøbstad indenfor Valgkredsen, der har den største Folkemængde.

Kommuner, der have at vælge Rigsdagsmand i Fællesskab, kunne dog benytte den umiddelbare Valgmaade, naar Flertallet af de Stemmeberettigede beslutter det. Naar Forslag herom stilles af de Stemmeberettigede i en Kommune ved Beslutning fattet for Kommunalforsamlingens Formand eller for Magistraten, bliver dette meddelt til Kongens Befalingsmand, der fra de øvrige til Valgkredsen hørende Kommuner indkræver de Stemmeberettigedes Stemmer og udfærdiger Kundgjørelse om Udfaldet, eftersom de fleste afgivne Stemmer have været for Billigelse eller Forkastelse. I det sidstnævnte Tilfælde kan Spørgsmaalet ikke optages paany, førend der derefter er hengaaet en Tid af fem Aar. Besluttes derimod Forandringen, træder den i Kraft ved det første Valg, der indtræffer, efter at der er forløbet en Maaned fra Kundgjørelsens Udfærdigelse, og gjælder for en Tid af mindst fem Aar, hvorefter Beslutning om dens Ophævelse kan fattes paa samme Maade som Beslutningen om dens Indførelse. Ved de umiddelbare Valg afgives Stemmerne, særskilt for hver Kommune, for Kommunalforsamlingens Formand eller Magistraten; og Valgprotokollerne skulle indsendes for Kommunerne paa Landet til Underdommeren og for Kjøbstæderne til Magistraten i den Stad, der har den største Folkemængde, hvilke sammentælle Stemmerne og udfærdige Valgbrev til den, der har erholdt de fleste Stemmer.

I en Kjøbstad, der har alene at sende een eller flere Rigsdagsmænd, foretages Valgene umiddelbart for Magistraten; og kan, naar flere Rigsdagsmænd skulle vælges, Kjøbstaden inddeles i Valgkredse paa den Maade, der er bestemt om Valg af Borgerrepræsentanter[2]). I en Kjøbstad, hvor der ingen Magistrat findes, skal den for en saadan Kjøbstad særlig beskikkede Styrelse eller dens Formand udøve den Virksomhed ved Rigsdagsvalg, som ifølge denne Paragraf samt §§ 18, 20 og 22 tilkommer Magistraten eller dens Formand[3]).

§ 17. Saavel ved Valg af Valgmændene som af Rigsdagsmændene tilkommer der hver Stemmende een Stemme. Den, der herved har erholdt de Flestes Stemmer, er lovligt valgt, og mellem dem, der have erholdt et lige stort Stemmetal, gjør Lodtrækning Udslaget.

Ved disse Valg skulle de for Kommunerne gjældende Stemmelister[4]), der bør indeholde Paategning om dem, hvem Valgret efter § 14 tilkommer, tjene til Efterretning.

§ 18. Kongens Befalingsmand paahviler det, naar Valg af Rigsdagsmand til Andet Kammer skal finde Sted, derom at underrette vedkommende Valgstyrer, der lader Tid og Sted for Valget kundgjøre i Kirkerne med særlig Forskrift om, at Valgmandsvalg, naar saadant finder Sted, skal holdes mindst otte Dage før Valget af Rigsdagsmand. Skulde der i noget Sogn ikke holdes offentlig Gudstjeneste en Søndag, paa hvilken Kundgjørelsen bør oplæses, skal efter Præsteskabets Anmodning vedkommende Politibetjent hurtigt sende Kundgjørelsen omkring.

Om Sammenkaldelse til Valgmandsvalg gjælder, hvad der er bestemt om Sammenkaldelse til Kommunalforsamling og almindelig Raadstue [4]), forsaavidt det er anvendeligt.

---

[1]) ɔ: Der vælges uden Hensyn til Folkemængden een Valgmand, og desuden en Valgmand for hvert fuldt Tal af eet tusinde Indbyggere. (Naum. III. S. 569).

[2]) Staden Stockholm er for Valg af Borgerrepræsentanter inddelt i 5 Valgkredse (K. F. om Kommunalstyrelse i Stockholm 23de Mai 1862, § 6).

[3]) Saaledes efter delvis Forandring 1873.

[4]) Stemmelister for Kommunerne udfærdiges paa Landet af Kommunenævnet (en valgt kommunal Myndighed), i Kjøbstæderne af Magistraten. Disse Myndigheders Beslutninger kunne indankes for Kongens Befalingsmand (se Sp. 225, Note 1) og fra denne til Kongen. Paa Landet affattes Listerne i to Exemplarer, af hvilke det ene opslaas i Sognestuen, ɔ: det Lokale, i hvilket kommunale Forsamlinger holdes. I Kjøbstæderne skulle de i mindst otte Dage være fremlagte til Prøvelse paa et bekjendtgjort Sted. (K. F. om Kommunalstyrelse paa Landet. 21de Marts 1862, §§ 59 — smlgn. K. Kundgjørelse 8de September 1868 —, 37—56, 75, 77; do. i Stad §§ 14, 76, 78; do. 23de Mai 1862 i Stockholm, §§ 6, 49, 50).

[5]) Kommunalforsamling (kommunalstämma) og Almindelig Raadstue (allmänn rådstuga) ere henholdsvis for Land og By Forsamlinger af Kommunens i dens Anliggender stemmeberettigede Medlemmer.

Indvarsling til disse Forsamlinger, indeholdende Angivelse af de Sager, der skulle behandles, ud-

Naar Valgmandsvalg er afholdt, skal Formanden i Kommunalforsamlingen eller i Magistraten, der har ledet Valget, meddele bekræftet Udskrift af Valgprotokollen som Valgbrev til den eller dem, der have faaet overdraget Hverv som Valgmænd.

§ 19. Til Medlemmer af Andet Kammer kunne alene vælges Mænd, der have opnaaet fem og tyve Aars Alderen samt efter § 14 have og mindst i det sidste Aar før Valget have havt Valgret i den Kommune eller nogen af de Kommuner, for hvilke de vælges.

§ 20. For den, der er bleven valgt til Medlem af Andet Kammer, udfærdiges der ufortøvet Valgbrev, underskrevet for en Valgkreds paa Landet af Underdommeren, — for en Kjøbstad, der alene sender Rigsdagsmand, af Kjøbstadens Magistrat, — og for en Valgkreds, der bestaar af flere Kjøbstæder, af den Magistrat, der har ledet det endelige Valg. Valgbrevene bør lyde som følger:

„Ved Valg til Rigsdagen, der den . . . . . . er afholdt i N. N. Retskreds" („N. N. Valgkreds i N. N. Retskreds") eller „i N. N. Kjøbstad" („Kjøbstæder") „er N. N. bleven valgt til Medlem af Rigsdagens Andet Kammer for en Tid af tre Aar, regnede fra den 1ste Januar i næst følgende Aar" (eller hvis Valget er blevet afholdt som Følge af Kongens Befaling om nye Valg, eller hvis en Rigsdagsmand iøvrigt er afgaaet, inden den Tid, for hvilken han var valgt, var udløben: „for Tiden til den 1ste Januar Aar . . .") „hvorom dette tjener til Bevis og Valgbrev". Sted og Tid.

§ 21. En Rigsdagsmand, der er valgt til Andet Kammer, maa ikke unddrage sig dette Hverv, medmindre han angiver gyldige Grunde til Frasigelse. Som saadanne anses:

1. De Hindringer, den almindelige Lovgivning betragter som lovligt Forfald[1]); 2) Alder af over 60 Aar; 3) at den Valgte tidligere som Rigsdagsmand har givet Møde paa tre ordentlige Rigsdage.

Frasigelse af Hvervet som Rigsdagsmand, der finder Sted ved Valget, prøves af Valgstyreren. Sker Frasigelse senere imellem Samlingerne, prøves den af Kongens Befalingsmand.

§ 22. Er Nogen misfornøiet med Valg af Rigsdagsmand til Andet Kammer, maa han fremføre Besværing derover for Kongens Befalingsmand paa Valgstedet eller, naar der er Spørgsmaal om Valg, foretaget af flere Kjøbstæder i forskjellige Lehn, for Befalingsmanden[2]) i det Lehn, hvor den endelige Valghandling er foregaaet. I dette Øiemed har Klageren Ret til af den Underdommer eller Magistrat, der har ledet den endelige Valghandling, at begjære behørig Protokoludskrift, der strax eller senest inden to Dage derefter bør udleveres til Klageren; og skal han under Klagerettens Fortabelse i det Seneste inden otte Dage efter Valghandlingens Slutning indgive sine Besværinger til Kongens Befalingsmand, som paa den Maade, der bestemmes i § 11, giver de Vedkommende Leilighed til at erklære sig, samt senest inden Slutningen af den næste Dag, efter at den til Erklærings Afgivelse bestemte Tid er udløben, udfærdiger sin Afgjørelse i Sagen.

2. Den, der er misfornøiet med Kongens Befalingsmands Afgjørelse kan i det Seneste inden otte Dage efter, at han har modtaget Meddelelse om den, indlevere sine til Kongen rettede Besværinger til Kongens Befalingsmand, hvorefter der videre forholdes saaledes med Sagen, som ovenfor i § 11 er ommeldt.

3. Vil Nogen klage over en Beslutning, hvorved en af ham anmeldt Frasigelse af sit Hverv som Rigsdagsmand ikke er bleven godkjendt, gaas der med Hensyn hertil frem efter Led 1 i denne Paragraf, dersom Frasigelsen har fundet Sted ved Valget, og efter Led 2, dersom Frasigelsen er sket senere for Kongens Befalingsmand.

§ 23. Ethvert Medlem af Andet Kammer nyder af Statens Midler Godtgjørelse af Reiseomkostninger til og fra Rigsdagen samt et Vederlag af tolv hundrede Kroner for hver ordentlig Rigsdagssamling; dog at, naar enten Kongen opløser Rigsdagen, inden den har været samlet i 4 Maaneder, eller iøvrigt et Medlem af Kamret afgaar fra sin Stilling under Rigsdagssamlingen, inden saa lang Tid af Samlingen er hengaaet, saa og under en overordentlig Rigsdagssamling et Medlem af Kamret faar foruden Godtgjørelse af Reiseomkostninger et dagligt Vederlag af ti Kroner, hvilket dog ikke sammenlagt maa overstige tolv hundrede Kroner.

---

færdiges paa Landet af Kommunalforsamlingens Formand, i Kjøbstæderne af Magistraten. I Reglen skal Varslet paa Landet være mindst en Uge, i Kjøbstæderne 14 Dage; men i paatrængende Tilfælde kan Forsamlingen holdes paa Landet samme Dag, i Kjøbstæderne Dagen efter, at den er bekjendtgjort. Bekjendtgjørelsen sker paa Landet fra Prædikestolen, i Kjøbstæderne ved offentlige Opslag, og hvis en Avis udgives i Staden, indrykkes den tillige i denne. (K. F. om Kommunalstyrelse paa Landet 21de Marts 1862, § 16 do. i Stad § 18).

[1]) Som lovligt Forfald anses: at være syg, at være faldet til eller bortreist i Kongens eller Rigets Tjeneste, at sidde i Fængsel, samt at være forhindret af Fjenden eller anden Fare, Ildsvaade eller Oversvømmelse. (Rydin I. S. 216).

[2]) — Kongens Befalingsmand (se Sp. 225, Note 1).

Det Medlem af Kamret, der ikke indfinder sig i rette Tid ved Rigsdagen, skal for hver Dag, han udebliver, miste ti Kroner af Vederlaget.

c. Fælles Bestemmelser.

§ 24. Stemmeret maa ikke udøves af nogen anden Valgberettiget end den, der personlig indfinder sig ved Valget.

§ 25. Befindes ved Valg af Rigsdagsmand, der bør ske ved lukkede Sedler, en Stemmeseddel at lyde paa en Person, der ikke er valgbar, eller paa flere eller færre, end der ved Valget bør vælges, eller indeholder en Stemmeseddel nogen Tvetydighed i Henseende til den eller de Valgtes Navn, skal samme Seddel betragtes som ugyldig.

§ 26. Hverv som Rigsdagsmand kan alene udøves af en svensk Borger[1]).

Som Rigsdagsmand maa ikke godkjendes: a) den, som staar under Værgemaal; b) den, der har afstaaet al sin Eiendom til sine Kreditorer[2]) og ikke paa den Maade, Loven foreskriver, formaar at vise, at han er frigjort for deres Krav; c) den, der er under Tiltale for en vanærende Forbrydelse, eller som for saadan Forbrydelse er idømt Ansvar, eller hvis Sag angaaende saadan Forbrydelse er overladt til Fremtiden[3]). d) den, der har mistet borgerlig Agtelse[4]) eller er erklæret uværdig til at føre Andres Sag for Retten; e) den, der er bleven overbevist om ved Valg af Rigsdagsmand at have søgt at hverve Stemmer ved Penge eller Gaver eller afgivet sin Stemme for Vederlag eller forstyrret Valgfriheden ved Vold eller Trusel.

§ 27. Naar Nogen bliver valgt for samme Tid til Medlem af begge Kamre eller til Medlem af det ene af dem for to eller flere Valgkredse, beror det paa ham selv at bestemme, i hvilket af Kamrene han vil træde ind, eller for hvilken Valgkreds han vil anses for valgt til Rigsdagsmand. Dog paahviler det ham hurtigt at gjøre Anmeldelse derom for Kongens Befalingsmand paa det Sted, for hvilket han ikke modtager Hverv som Rigsdagsmand

§ 28. For Kongen gjøres der af hvert Kammer Anmeldelse om de ledige Pladser i Kamret, der skulle udfyldes ved Valg under samme eller inden næste Rigsdagssamling, hvorefter Kongen befaler Sin Befalingsmand at foranstalte, at nye Valg foretages. Dersom imellem Rigsdagens Samlinger en Plads bliver ledig i noget af Kamrene ved et Medlems Afgang, paahviler det Kongens Befalingsmand at have Tilsyn med og foranstalte, at nyt Valg foretages.

§ 29. Imedens Rigsdagen er samlet, maa en Rigsdagsmand ikke frasige sig sit Hverv, medmindre han paaviser en saadan Forhindring, som godkjendes af det Kammer, til hvilket han hører; dog at der herved ikke sker nogen Forandring i, hvad der ovenfor er sagt om Retten til ved Valg at frasige sig sit Hverv som Rigsdagsmand.

§ 30. Ethvert Kammer har Ret til at paalægge det Medlem af Kamret, der ikke indfinder sig i rette Tid ved Rigsdagen og ikke paaviser lovligt Forfald som Grund dertil, eller som iøvrigt uden Tilladelse af Kamret og uden Forfald holder sig borte fra Rigsdagens Forhandtinger, Bøder som Følge heraf[5]). Disse Bøder tilfalde Statskassen.

Rigsdagens Begyndelse og Slutning.

§ 31. Rigsdagen skal træde sammen i Rigets Hovedstad undtagen i de Tilfælde, i hvilke en Fjendes Fremtrængen eller Pest eller andre ligesaa vigtige Hindringer gjøre det umuligt eller farligt for Rigsdagens Frihed og Sikkerhed. Det tilkommer da Kongen paa den Maade, Regjeringsformen i § 50 bestemmer, at fastsætte og kundgjøre et andet Samlingssted.

§ 32. Den, der er bleven valgt til Rigsdagsmand, skal den første Gang, han efter Valget giver Møde paa Rigsdagen, paa den Dag Rigsdagen træder sammen, eller, dersom en Rigsdagsmand møder senere, saa snart det derefter kan ske, forevise sit Valgbrev til Prøvelse for Chefen for Justitsdepartementet[6]) eller den, Kongen i hans Sted beskikker. Denne Prøvelse, der skal finde Sted i Overværelse af tre iblandt Fuldmægtigene i Rigets Bank og tre iblandt Fuldmægtigene i Rigsgjældskontoret, har til Gjenstand at undersøge, hvorvidt Valgbrevene ere udfærdigede i den

---

[1]) ɔ: Den, der har Indfødsret (se Note til R. F. § 28, 1 (Sp. 191, Note 1) samt R. F. § 28, 2 med Note). — Delvis forandret 1870.

[2]) ɔ: Hvis Bo er under Konkursbehandling. (Naum. III., S. 565, smlgn. S. 555).

[3]) „Overladt til Fremtiden“ er en Sag, i hvilken der er afsagt en delvis Frifindelsesdom, hvorved Sagen er bleven „overladt til Fremtiden, at den da kan blive aabenbar“. Saadan Dom bør — efter Rettergangsbalken Kap. 17 § 32 — afsiges i grovere Straffesager, naar mere end *halvt* Bevis imod den Anklagede er tilveiebragt, men denne desuagtet negter sig skyldig.

[4]) Nemlig ved eller paa Grund af Straffedom for en vanærende Forbrydelse. Hvilke Forbrydelser der medføre Tab af Ret til borgerlig Agtelse for bestandig eller paa en vis Tid, er bestemt i Straffeloven.

[5]) Jfr. Forcetningsorden for Andet Kammer, § 26, 1, Sp. 267.

[6]) ɔ: Justitsministeren, (se R. F. § 6 med Note 4, Sp. 186). — Saaledes efter Ordforandring 1876

foreskrevne Form, og den skal ved den Rigsdagssamling, for hvilken nye Valg af begge Kamrenes eller det enes samtlige Medlemmer have fundet Sted, være fuldendt inden tre Dage, men ved andre Rigsdagssamlinger samme Dag, Valgbrevene forevises.

Det tilkommer dog hvert Kammer senere at prøve Retten til Udøvelse af Kaldet som Rigsdagsmand ikke mindre for saadanne af dets Medlemmer, hvis Valgbreve ikke ere blevne godkjendte, end ligeledes for dem, imod hvem der iøvrigt ifølge denne Grundlov fremkommer Indsigelse [1]). Den, om hvis Ret som Rigsdagsmand der er reist Spørgsmaal for Kamret, beholder imidlertid sin Stilling som Medlem af Kamret, indtil han er bleven erklæret uberettiget dertil.

§ 33. Saasnart Valgbrevene have været underkastede den i Led 1. af den nærmest foregaaende Paragraf foreskrevne Prøvelse, samt Beretning om sammes Udfald er bleven meddelt Kamrene, hvert, forsaavidt dets Medlemmer angaar, af Chefen for Justitsdepartementet eller den, der er beskikket i hans Sted, begjærer hvert Kammer ufortøvet af Kongen ved en Deputation Formand og Næstformand, hvilke Kongen da udnævner for ethvert af Kamrene iblandt dets Medlemmer [2]).

Formand og Næstformand aflægge for Kongen følgende Ed: „Jeg N. N., udnævnt og beskikket til ved denne Rigsdag at være Formand (Næstformand) i Første (Andet) Kammer, lover og sværger ved Gud og Hans hellige Evangelium, at jeg med al min Evne vil og skal opretholde og forsvare Kongemagten og Rigsdagens Rettigheder i Overensstemmelse med Rigets Regjeringsform. Jeg skal ogsaa holde mig Rigets øvrige Grundlove ubetinget efterrettelig. Alt dette lover jeg trofast at holde, saasandt hjælpe mig Gud til Liv og Sjæl."

Naar i noget af de Tilfælde, der ommeldes i §§ 91, 93 og 94 af Regjeringsformen, Rigsdagen træder sammen ifølge de i samme Grundlovs § 95 nævnte Vedkommendes Sammenkaldelse, tilkommer det ethvert Kammer i sin Midte at vælge Formand og Næstformand, hvilke for Kamret aflægge den foreskrevne Ed.

Indtil Formænd ere beskikkede eller valgte, saaledes som ovenfor nævnt, føres i hvert Kammer Forsædet af det tilstedeværende Medlem, der har besøgt de fleste Rigsdage, og hvis to eller flere have deltaget i lige mange Rigsdage, af den iblandt dem, der er ældst af Aar.

§ 34. Kongen lader offentlig kundgjøre den af ham til Rigsdagens Aabning bestemte Tid, der ikke maa udsættes længere end til den femte Søgnedag efter Rigsdagens Begyndelse. Til den Tid skulle Rigsdagsmændene, efter at der er holdt Gudstjeneste med dem, komme sammen i Rigssalen, hvor Kongen eller, hvis Han finder for godt, Statsministeren eller et andet Medlem af Statsraadet fører Forsædet [3]). Ved denne Leilighed lader Kongen meddele den ordentlige Rigsdag Beretning om, hvad der har tildraget sig i Rigets Styrelse siden den nærmest foregaaende ordentlige Rigsdags Samling, ligesom Han lader overgive til Rigsdagen i to Exemplarer, hvoraf eet tilstilles hvert af Kamrene, Forslaget angaaende Finantsernes Tilstand og Fornødenheder, der tillige indeholder Forslag om, paa hvad Maade man ved Bevillinger [4]) kan fyldestgjøre, hvad Budgettet udkræver udover de ordentlige Indtægter [5]); men hvis Rigsdagen er overordentlig, kundgjøres for samme Anledningen til dens Sammenkaldelse, og afgives de Forslag og Meddelelser, der skulle være Gjenstand for Kamrenes Forhandlinger; dog at det staar Kongen frit for senere ogsaa at fremsætte andre Forslag.

Naar Kongen paa den Maade, der nu er nævnt, har aabnet Rigsdagen, fremføre ved samme Leilighed Kamrenes Formænd i Kamrenes Navn deres underdanige Hyldest for Kongen.

§ 35. Hvert Kammer vælger og beskikker sin Sekretær. De Bestillingsmænd, som hvert Kammer iøvrigt anser for fornødne for sig under Rigsdagssamlingen, udnævnes af Formanden og nogle af Kamret dertil valgte Medlemmer efter Samraad med Sekretæren.

§ 36. Vil Kongen opløse Rigsdagen og paabyde nye Valg i hele Riget til begge Kamrene eller det ene af dem, skal Kongens Beslutning derom, efter at han har ladet Rigsdagen kalde sammen i Rigssalen, derstedes meddeles samme.

Naar en Rigsdagssamling skal sluttes, indfinde Rigsdagsmændene sig ifølge Kongens Kaldelse og efter afholdt Gudstjeneste i Rigssalen og fremsætte ved Formændene deres gode Ønsker. Derefter oplæses Rigsdagsbeslutningen [6]), hvorefter Kongen selv eller ved Statsministeren eller et

[1]) Denne Bestemmelse maa sammenholdes med R. F. §§ 17, 18, R. O. §§ 11, 22.

[2]) Saaledes efter Ordforandring i dette Punktum 1876.

[3]) Saaledes efter mindre Forandring i dette Punktum 1876.

[4]) Se R. F. § 60 med Note 15, Sp. 200.

[5]) Se R. F. § 59 med Note, Sp. 200.

[6]) „Rigsdagsbeslutningen" kaldes et Dokument, der hovedsagelig indeholder en Oversigt over de i Samlingens Løb fattede Beslutninger, med Henvisning til de Skrivelser, ved hvilke Rigsdagen efterhaanden har meddelt disse til Kongen. Rigsdagsbeslutningen findes for hvert Aar aftrykt i 10de Samling af Bilag til Rigsdagens Protokoller. (Naum. IV. S. 15 og 324).

andet Medlem af Statsraadet erklærer Rigsdagssamlingen for sluttet [1]).

Sagernes Forberedelse.

§ 37. 1. Paa enhver ordentlig Rigsdag skal der inden 8 Dage efter dens Aabning nedsættes et Konstitutionsudvalg, et Finantsudvalg, et Bevillingsudvalg, et Bankudvalg samt et Lovudvalg. Disse Rigsdagens staaende Udvalg skulle bestaa: Konstitutionsudvalget af tyve, Finantsudvalget af fire og tyve, Bevillingsudvalget af tyve, Bankudvalget af sexten og Lovudvalget af sexten Medlemmer, af hvilke hvert Kammer iblandt sine Medlemmer vælger det halve Antal enten umiddelbart eller, dersom Kamret beslutter det saaledes, ved Valgmænd; hvorhos det beror paa Kamrenes samstemmende Beslutninger, naar saadant findes at være fornødent, at nedsætte et særligt Udvalg til Behandling af en Sag, der henhører under et staaende Udvalgs Behandling, saa og, naar et Udvalg meddeler, at det behøver en Forøgelse af dets Medlemmers Antal, at bevilge saadant.

2. Hvert Kammer tilkommer det ogsaa iblandt sine Medlemmer at udvælge Suppleanter til, naar Udvalgsmedlemmer faae Forfald, at indtræde i deres Sted.

3. Naar der i et af Kamrene fremsættes et Forslag, der ikke henhører under ovennævnte Udvalgs Behandling, men er af en saadan Beskaffenhed, at Udvalgs Betænkning desangaaende udkræves [2]), skal til Sagens Forberedelse et Udvalg for den enkelte Sag, bestaaende af saa mange Medlemmer, som Kamret anser for fornødent, nedsættes i Kamret.

4. Paa en overordentlig Rigsdag skal der ikke nedsættes flere Udvalg, end der udkræves til Forberedelse af de Sager, der ifølge § 2 komme til Behandling paa samme.

§ 38. 1. Konstitutionsudvalget tilkommer det at prøve Rigets Grundlove samt for Rigsdagen at foreslaa de Forandringer i samme, som Udvalget anser for høist nødvendige eller nyttige og mulige at iværksætte, saa og at afgive Betænkning om de fra Kamrene til Udvalget henviste Grundlovsforslag.

2. Udvalget paahviler det ogsaa at begjære sig tilstillet de i Statsraadet førte Protokoller med Undtagelse af dem, der angaa ministerielle [3]) Anliggender og Kommandosager, hvilke alene kunne kræves udleverede, for saa vidt de vedrøre kjendte og af Udvalget opgivne Begivenheder. Om Udvalgets Ret og Forpligtelse til, efter Prøvelse af disse Protokoller, at fremsætte for Rigsdagen de Bemærkninger, hvortil denne Prøvelse findes at give Anledning, eller iøvrigt at træffe den i Anledning af gjort Bemærkning fornødne Foranstaltning, saa og til, naar der af en Rigsdagsmand eller af et andet Udvalg end Konstitutionsudvalget er reist Spørgsmaal om, at Statsraadet eller noget Medlem af samme eller nogen Foredragende [4]) har bestyret sit Embede paa utilbørlig Maade, da at afgive Betænkning desangaaende, før Sagen afgjøres af Rigsdagen, derom er der truffet Bestemmelse i Regjeringsformen.[5])

3. Udvalget tilkommer det ligeledes, naar der opstaar Meningsulighed mellem Kamrene om, til hvilket Udvalg fremkomne Forslag og Sager bør henvises, at tage Beslutning derom, saa og at dømme et Kammer og dets Formand imellem, naar den Sidste afviser en Sag.

§ 39. 1. Finantsudvalget, der skal have tilstillet Kongens til Rigsdagen afgivne Forslag angaaende Statens finantsielle Tilstand og Fornødenheder og skal have Adgang til alle Finantsernes Regnskaber og Dokumenter, paahviler det at prøve, oplyse og opgive Kronens Finantsers og Rigsgjældsfinantsernes [6]) Tilstand og Bestyrelse, samt foreslaa, saavel hvad der udkræves til Fyldestgjørelse af deres Behov, efter at fornødne Inddragelser og Besparelser ere foretagne, som ogsaa Størrelsen af de Summer, der ifølge Regjeringsformens § 63 skulle afsættes for særegne Tilfælde, saa og at opgive, hvor Meget der bør ydes ved Bevillinger.

2. Udvalget tilkommer det ogsaa at efterse og prøve, om skete eller befalede Udbetalinger af Statens Penge ikke have oversteget Summerne paa de Hovedposter, der af Rigsdagen ere fastsatte i det opgjorte Budget, og hvorvidt Udbetalingerne ere begrundede paa behørig affattede Special-Budgetter [7]) eller Kongelige med tilbørlig Medunderskrift udfærdigede Anordninger, samt bekræftede ved behørige Kvitteringer fra dem, der have modtaget Pengene. Skulde imod Rigsdagens Beslutning de under nogen Hovedpost ansatte Summer befindes anvendte til andre Formaal end dem, der høre under samme Hovedpost, eller nogen af Rigsdagen fastsat Ansættelse befindes at være overskreden, skal Udvalget gjøre Meddelelse til Kam-

[1]) Saaledes efter mindre Forandring i dette Punktum 1876.

[2]) Herhen høre navnlig Forslag vedrørende den saakaldte økonomiske Lovgivning. Se om denne R. F. § 89.

[3]) = udenrigske, se R. F. § 11.

[4]) Se R. F. § 6, Sp. 186.

[5]) R. F. §§ 105—107, Sp. 215.

[6]) Se Sp. 199, Note 1.

[7]) Indenfor Grændsen af det af Rigsdagen besluttede Budget lader Kongen affatte særlige Budgetter for de enkelte Kontorer. (Naum. IV., 173).

rene om den Embedsmand, der har medunderskrevet en saadan Anordning, hvorefter der gaas frem i Overensstemmelse med §§ 106 og 107 i Regjeringsformen. Udvalget maa dog ikke imod Forskriften i Regjeringsformens § 90 indlade sig paa nogen Dadel af de af Kongen udstedte Anordninger; ikke heller maa de Embedsmænd, der gjøre Regnskab for Statens Udgifter, personlig drages til Ansvar for Udvalget eller Rigsdagen, men der maa, naar saadant findes fornødent, gjøres Meddelelse af Rigsdagen til Kongen om de Aarsager, der ere fremkomne til at kræve nogen saadan Embedsmand dragen til Ansvar paa lovlig Maade.

§ 40. Bevillingsudvalget paahviler det at forberede alle til det fra Kamrene henviste Sager, der angaa Forandringer i Forskrifterne om Bevillings[1]) Udredelse, forslagsvis at beregne Indtægterne af de enkelte Bevillinger, og, efter at Statens finantsielle Fornødenheder ere oplyste og bestemte, af sig selv at foreslaa, paa hvad Maade Bevillingen skal forhøies, dersom dette udkræves, eller nedsættes, hvis saadant kan finde Sted, og i Forbindelse dermed at afgive til Rigsdagen Forslag til Bevillingsforskrifter. Udvalget maa derhos i Bevillingssager foreslaa, hvad det anser for billigt og nyttigt.

§ 41. Under Bankudvalget henhører det at undersøge Rigsbankens Bestyrelse og Tilstand samt for Kamrene at foreslaa og i Sager, i hvilke Udvalget har faaet saadan Magt overdragen af Rigsdagen, at give Forskrifter om Bankens Bestyrelse.

§ 42. 1. Lovudvalget skal meddele Betænkning om de fra Kamrene til det henviste Forslag om at give, forandre, fortolke eller ophæve nogen almindelig borgerlig Lov, Straffe- eller Kirkelov, og bør der under borgerlig og Straffelov ogsaa anses indbefattede de Dele af militære Love og Anordninger vedrørende Militærvæsenet, der finde Anvendelse paa Borgere udenfor Militæretaten.

2. Udvalget skal ogsaa prøve den af Justitieombudsmanden afgivne Beretning ligesom hans Embedsdagbøger og Registret over indkommende Sager, samt fremkomme med Betænkning desangaaende til Rigsdagen.

§ 43. Intet Medlem af Statsraadet eller Høiesteret maa deltage i Udvalg eller Valg til Udvalg; ikke heller maa Nogen, hvem Rigsdagen kan afkræve Regnskab og drage til Ansvar, vælges ind i Udvalg, i hvilke Regnskabsaflæggelse for hans egne Embedshandlinger kan komme til Behandling.

§ 44. Udvalgene vælge, hvert i sin Midte, Formand og Næstformand. Indtil saadant Valg er foregaaet, indtages Forsædet af det Medlem, der har besøgt de fleste Rigsdage, og, naar To eller Flere have deltaget i lige mange Rigsdage, af den af disse, der er ældst af Aar. De staaende Udvalg vælge, hvert for sig, en Sekretær og efter Samraad med ham den øvrige Betjening, der findes fornøden. I et Udvalg for den enkelte Sag[2]) vælge Medlemmerne i deres Midte for hver enkelt Sag en Ordfører, hvem det derhos paahviler at opsætte Udvalgets Betænkning i Sagen.

§ 45. Alle Udvalg skulle træde sammen inden fire Dage fra den Dag, da de ere blevne valgte. De bør afgive de Betænkninger, som bero paa dem, saa hurtigt, det lader sig gjøre.

Har noget Medlem af et Udvalg tre Gange i Rad uden lovligt Forfald undladt at deltage i Udvalgets Møder, bør Formanden meddele dette til det vedkommende Kammer, for at et andet Medlem kan blive valgt ind i Udvalget paa den foreskrevne Maade.

§ 46. Finder et Udvalg, at det behøver at indhente mundtlige eller skriftlige Oplysninger fra nogen Kongelig Embedsmand eller fra noget offentligt Kontor, er Udvalget berettiget til ved sin Formand af det Medlem af Statsraadet, som Kongen ved hver Rigsdag dertil beskikker, at begjære Kongens Befaling til Vedkommende om at meddele de krævede Oplysninger; dog bør Kronens Finantskontor samt Bank- og Rigsgjældskontorerne i Spørgsmaal om Regnskabsaflæggelse for Indtægter afgive alle krævede Oplysninger umiddelbart.

§ 47. Naar et staaende Udvalg anser det fornødent at træde sammen med et andet staaende Udvalg til Forhandling om nogen Sag, skal saadant ske ved Deputerede paa den Maade, Udvalgene komme overens om. Et saaledes sammensat Udvalg tilkommer det at afgive Betænkning i Sager, som det har behandlet, uden at Udvalgets øvrige Medlemmer tage Del deri.

§ 48. Naar der i et Udvalg foretages Afstemning med lukkede Sedler, bør der altid udtages og forsegles en Seddel, der kun aabnes i Tilfælde af, at Stemmerne ved Sammentællingen befindes at staa lige. Er Flertallet allerede opnaaet, bør den henlagte Seddel strax uopbrudt tilintetgjøres.

Et Medlem, der ikke har været enigt med Udvalget i dets Beslutning, staar det frit for ved Siden af Udvalgets Betænkning at meddele Kamrene sin afvigende Mening, der i saa Fald bør afgives skriftlig til Udvalget. Dog maa Udvalgets Betænkning ikke derved opholdes.

§ 49. Udfærdigelser fra Udvalg underskrives af Formanden.

[1]) Se R. F. § 60 med Note 15, Sp. 200.

[2]) Se § 37, 3.

§ 50. Begjærer Kongen af Rigsdagen særlige Deputerede til at forhandle med sig om Sager, som han finder, bør holdes hemmelige, udvælges dertil tolv Medlemmer, af hvilke hvert Kammer i sin Midte vælger sex. Disse Deputerede have dog ikke Magt til at fatte Beslutninger, men alene til at afgive Betænkninger til Kongen om de Sager, Kongen meddeler dem. Sekretær og øvrige Bestillingsmænd hos disse Deputerede udnævnes af Kongen.

Sagernes Behandling i Kamrene.

§ 51. Formændene eller i Tilfælde af, at de have Forfald, Næstformændene paahviler det, hver for sit Kammer, at udfærdige Indkaldelse til Møder, at foredrage Sagerne i disse, at gjengive, forklare og fremstille de fremsatte Meninger, at fremsætte Forslag om Beslutningers Affattelse[1]) og overholde Orden ved Møderne, alt efter de Forskrifter, denne Grundlov indeholder. Dog maa den, der udøver Formandshvervet, ikke deltage i nogen Forhandling eller Afstemning og ikke heller foreslaa noget Andet, end der udkræves til Iværksættelse af Grundlovene, af Rigsdagens eller Kamrenes særlige Beslutninger eller iøvrigt af de reglementariske Bestemmelser, der ere antagne for Rigsdagssagernes Behandling.

En Formand har ikke Magt til uden Kamrenes Samtykke at slutte noget af dets Møder.

§ 52. Ved et Kammers Møde har ethvert af dets Medlemmer Ret til frit at tale og yttre sig til Protokollen i alle Sager, der komme under Forhandling, og om Lovligheden af Alt, hvad der tildrager sig i Kamret. Enhver udtaler sig i den Orden, han dertil har meldt sig og bliver opraabt, og Ingen er berettiget til at tale uden til Protokollen. Ingen maa tillade sig personlig fornærmende Udtryk; sker det, prøver Kamret, hvorvidt det Medlem, der saaledes har forset sig, skal erholde en passende Misbilligelse og Advarsel af Formanden, eller om Sagen bør overgives til den lovlige Domstols Behandling eller ogsaa ganske bortfalde.

§ 53. Rigsdagen eller Kamrene maa ikke i Kongens Nærværelse raadslaa eller fatte Beslutning om nogen Sag.

Statsraadets Medlemmer have Adgang til hvert Kammer med Ret til at deltage i Forhandlingerne, men ikke i Beslutningerne, med mindre de ere Medlemmer af Kamret. Dog maa Statsraadets Medlemmer ikke i de Tilfælde, i hvilke det ifølge Regjeringsformen er overdraget dem at føre Regjeringen, ikke heller en umyndig Konges Formyndere, være tilstede ved Kamrenes Forhandlinger eller Beslutninger.

I en Sag, der personlig vedrører noget Medlem af et Kammer, maa han vel overvære Forhandlingerne, men ikke Beslutningen.

§ 54. Kongens Skrivelser og Forslag med den Undtagelse, der ommeldes i § 34, tilstilles begge Kamrene ved et Medlem af Statsraadet og bør altid være ledsagede af Statsraadets og i Sager om at give, forandre, fortolke eller ophæve almindelig borgerlig, Straffe- og Kirkelov ligeledes af Høiesterets Betænkning.

§ 55. Private Forslag i en Sag, der henhører under et staaende Udvalgs Behandling, maa stilles af en Rigsdagsmand i det Kammer, han tilhører, inden ti Dage fra Rigsdagens Aabning. Senere kan saadan Sag, naar undtages Grundlovsforslag, ikke reises af en Rigsdagsmand, uden forsaavidt den umiddelbart foranlediges af en allerede i et af Kamrene fattet Beslutning eller under Behandling tagen Sag eller en anden under Rigsdagssamlingen indtruffen Begivenhed.

I en Sag, der ikke henhører under et staaende Udvalgs Behandling, kunne private Forslag fremsættes, saa længe Rigsdagen er samlet.

Et privat Forslag bør altid afgives skriftligt til Protokollen. Der maa ikke sammenknyttes flere Sager af ulige Beskaffenhed i een Skrivelse.

§ 56. Kongens Forslag, saa og private Forslag i Sager, der henhøre under et staaende Udvalgs Behandling[2]), kunne ikke foretages til Afgjørelse i noget af Kamrene, forinden et Udvalg har afgivet Betænkning om dem. Angaar et privat Forslag en Sag af anden Art, og vedrører det ikke Kamret alene, kan Forslaget ikke bifaldes uden at tilstilles et Udvalg.

§ 57. Naar der af en Rigsdagsmand eller af et andet Udvalg end Konstitutionsudvalget reises Spørgsmaal for Kamrene om, at Statsraadet eller noget Medlem af samme eller nogen Foredragende har bestyret sit Embede paa utilbørlig Maade, bør derved alene benyttes følgende Udtryk: „Der er Anledning til Anke imod Statsraadet eller det eller det Medlem eller den eller den Foredragende, og Meddelelse herom begjæres tilstillet Konstitutionsudvalget, for hvilket Anledningen vil blive opgivet“. Saadan Henvisning skal da strax uvægerlig iværksættes. Ved et Kammers Forhandling om en saadan Sag gjælder, hvad der i Regjeringsformens § 107 er bestemt med Hensyn til Kongens Beslutninger i Sager, der vedrøre private Personers eller Korporationers Rettigheder og Anliggender.

§ 58. Naar et kongeligt Forslag eller et privat Forslag første Gang kommer til Behandling i Kamret, skal det, saafremt Kamret ikke strax en-

---

[1]) Se herom § 60.

[2]) Se §§ 37—42.

stemmigt henviser samme til et Udvalg, ligge paa Bordet til næste Møde, i hvilket da en saadan Henvisning bør ske, med mindre Forslaget tages tilbage eller, dersom det vedrører Kamret alene, iøvrigt bliver afgjort. Ethvert Medlem kan afgive en Erklæring i Sagen, der ligeledes overgives til Udvalget; men Henvisningen til Udvalget maa ikke derved opholdes.

Opstaar der Spørgsmaal om, til hvilket Udvalg en Sag bør henvises, skal dette Spørgsmaal kun kunne lægges paa Bordet for det Møde, i hvilket det er blevet reist, men ubetinget afgjøres i det nærmest følgende Møde.

§ 59. En Betænkning, der er afgiven af et staaende eller i dets Sted særlig nedsat Udvalg, skal, saa vidt muligt, foredrages samtidig i begge Kamrene til Sagens Afgjørelse. Efter at Betænkningen første Gang er foredragen, skal samme henligge paa Bordet. Næste Gang, den foredrages, maa, hvad enten Forhandling finder Sted eller ikke, Sagen efter flere Medlemmers forenede Begjæring atter stilles i Bero. Men naar Sagen tredie Gang kommer for, skal den foretages til Afgjørelse.

En Betænkning, der er afgiven af et Udvalg for den enkelte Sag, behandles i det Kammer, der har nedsat Udvalget, og der gaas derefter videre frem i Sagen paa den Maade, som nys er nævnt.

Udvalgs forberedende Indstillinger og Forespørgsler kunne afgjøres strax, naar ikke noget Medlem af Kamret begjærer, at de lægges paa Bordet.

§ 60. Naar en Sag skal endelig afgjøres, bør de dertil hørende Dokumenter oplæses, saafremt noget Medlem af Kamret kræver det. Ingen Sag, i hvilken Forhandling har fundet Sted, maa foretages til endelig Afgjørelse, førend Kamret paa Formandens Henstilling har erklæret Forhandlingen for sluttet, og derefter bør Forslaget til Beslutning fremsættes. Kan en Sag blive Gjenstand for Vedtagelse eller Forkastelse, bør Formandens første Forslag gaa ud paa Vedtagelse. Hvis dette besvares med Nei, og der under Forhandlingen er fremsat Ændringsforslag[1]) i Sagen, bør det følgende Forslag til Beslutning opstilles i Overensstemmelse med dem. Indbefatter et Forslag flere Dele, der ikke hensigtsmæssigt kunne afgjøres under Et, bør særligt Forslag til Beslutning fremsættes for hver Del i samme Orden, der nu er foreskreven. — Forslag til Beslutning skal altid besvares alene med Ja eller Nei og Formanden tilkjendegive sin Opfattelse af det Svar, der er givet, hvorved det skal have sit Forblivende, med mindre Afstemning begjæres, hvilken da ikke maa negtes; iøvrigt staar det Enhver frit for at lade sin særlige Mening tilføre Protokollen. Ingen maa forsøge paa at oprive Beslutningen ved ny Forhandling. — Naar Afstemning skal finde Sted, bør strax et Forslag til Afstemning tilligemed et tydeligt Modforslag forfattes, justeres[2]) og opslaas, samt Afstemningen strax derefter iværksættes; men der maa ikke stilles Forslag til Beslutning om, hvorvidt Afstemning skal finde Sted, ikke heller nogen Afstemning derom tillades.

Afstemning skal altid ske ved trykte[3]) og umærkede, enkelte, lukkede og sammenrullede Sedler, og for at undgaa lige Stemmetal for Ja og Nei bør Formanden i Sager, i hvilke kun simpelt Flertal udkræves, ved hver Afstemning før Seddlernes Optælling udtage en af dem og strax lægge den forseglet til Side. Dersom ved Sammentællingen af de øvrige Sedler Stemmerne befindes at staa lige, skal den forseglede Seddel aabnes og gjøre Udslaget. Er Flertal allerede opnaaet, bør den henlagte Seddel strax tilintetgjøres uden at oplukkes.

§ 61. En Formand maa ikke afvise en Sag, undtagen naar han finder, at et fremsat Forslag strider imod en Grundlovs Ordlyd; og han bør da altid anføre Grundene til sin Negtelse. Naar Kamret desuagtet kræver Sagen fremmet, skal Formanden have Ret til at erklære Forhandlingen for hvilende, og Sagen henvises da til Konstitutionsudvalget, hvilket det paahviler ufortøvet at fremkomme med en motiveret og bestemt Udtalelse om, hvorvidt Sagen strider imod eller stemmer med Grundlovene. En Sag, om hvilken Udvalget har erklæret, at den ikke strider imod nogen Grundlov, kan ikke senere afvises.

§ 62. Et Kammers Beslutning i en Sag, der ikke vedrører Kamret alene, skal meddeles det andet Kammer ved Udskrift af Protokollen. Har Sagen været behandlet af et staaende eller i dets Sted særlig nedsat Udvalg, skal ogsaa dette paa samme Maade underrettes om Beslutningen. Naar et Medlem, der ikke har stemt for Kamrets Beslutning, vil meddele sin særlige Mening til det andet Kammer, skal Saadant staa ham frit for; han bør i sligt Tilfælde afgive sin afvigende Mening skriftligt til Protokollen, hvorefter den meddeles det andet Kammer ved Udskrift af Protokollen; men Beslutningens Udfærdigelse maa ikke i noget Tilfælde opholdes heraf.

[1]) Ændringsforslag (anmärkningar) kunne fremsættes mundtlig under Forhandlingen. Det paahviler da Formanden efter Forhandlingens Slutning at præcisere og formulere de under Forhandlingen fremsatte Ændringsforslag og affatte Forslag til Beslutning i Overensstemmelse med disse.

[2]) Om Justering (Godkjendelse) se § 76.

[3]) Sedlerne indeholde et trykt „Ja“ eller „Nei“.

§ 63. Naar en Sag, om hvilken et Udvalg har yttret sig, foreligger til Afgjørelse, kan Kamret enten strax fatte sin Beslutning med Billigelse af Betænkningen eller uden Hensyn til, hvad Udvalget har foreslaaet, eller, hvis Sagen antages at fordre yderligere Oplysning, vise Sagen tilbage til Udvalget.

Blive Kamrene i en Sag, i hvilken et staaende eller i dets Sted særlig nedsat Udvalg har yttret sig, staaende ved Beslutninger, der i Hovedsagen eller i visse Stykker ere ulige, da skal Udvalget søge, saa vidt det er muligt, at udjevne Meningsulighederne og fremkomme med Forslag derom til Kamrene.

Hvis Sagen har været behandlet af et Udvalg for den enkelte Sag, og det Kammer, der har nedsat Udvalget, ikke forkaster det om Sagen stillede private Forslag[1]), skal Beslutningen ved Udskrift af Protokollen meddeles det andet Kammer, som derpaa fatter Beslutning om Sagen enten strax eller efter dens Henvisning til et for Sagens yderligere Oplysning i Kamrets Midte nedsat Udvalg. Naar Kamret da ikke antager den af det Kammer, der først har behandlet Sagen, fattede Beslutning, bliver den forkastet eller med Forandring sendt tilbage til sidstnævnte Kammer, der i sidste Fald har paany at tage Sagen under Behandling, samt er berettiget til, dersom det andet Kammers Beslutning ikke vedtages uforandret, paany at overgive Sagen til dette til fornyet Prøvelse.

Hvad Kamrene samstemmende beslutte, det er Rigsdagens Beslutning. Blive Kamrene ikke efter den Behandling, der ovenfor er nævnt, enige om en Beslutning, skal Sagen anses for bortfalden for den Rigsdagssamling, undtagen i de Tilfælde, § 65 omhandler.

§ 64. Forslag om at give, forandre, fortolke eller ophæve en Grundlov, hvorom Spørgsmaal alene maa reises paa en ordentlig Rigsdag, kan forkastes paa samme Rigsdag, men ikke endelig vedtages eller bifaldes i videre Omfang end som et Forslag, der skal hvile til den første ordentlige Rigsdag, der træder sammen, efter at nye Valg til Andet Kammer ere foretagne i hele Riget, for da paany at prøves. Bliver Forslaget da vedtaget af begge Kamrene, bliver det Rigsdagens Beslutning; men Kamrene have ikke Ret til at gjøre Forandring i det hvilende Forslag. Beslutning om et hvilende Forslag maa ikke opsættes til en anden Rigsdag, end der nu er nævnt, med mindre Kongen og begge Kamrene ere enige derom.

§ 65. Naar i en Sag om Statsudgifter eller Bevilling[2]) eller angaaende Rigsbankens eller Rigsgjældskontorets Styrelse og Forvaltning, Indtægter og Udgifter Kamrene fatte uoverensstemmende Beslutninger, der ikke udjevnes efter vedkommende Udvalgs Forslag, skulle begge Kamrene hvert for sig stemme om de afvigende Beslutninger, hvorved ethvert af dem tidligere er blevet staaende; og den Mening, der derved erholder de fleste Medlemmers Stemmer, naar disse sammentælles for begge Kamrene, kommer da til at gjælde som Rigsdagens Beslutning. For at forebygge, at Stemmerne ved en saadan Afstemning staa lige, skal der i Andet Kammer henlægges og forsegles en Seddel, hvilken i Tilfælde af, at de øvrige Stemmer ved Sammentællingen staa lige, aabnes og afgjør Sagens Udfald. Er Flertal allerede opnaaet, bør den henlagte Seddel strax tilintetgjøres uden at oplukkes.

§ 66. Naar Valg af Konge eller Tronfølger skal foretages, nedsættes et Nævn, bestaaende af fire og tredsindstyve Personer, af hvilke hvert Kammer ved hemmelig Afstemning vælger to og tredive i sin Midte, med den Opgave ved forefalden Meningsulighed imellem Kamrene at bestemme Valget. Dagen efter, at Nævnet er valgt, skride Kamrene til Valg af Konge eller Tronfølger. Forene Kamrene sig om en og samme Person, anses han for udkaaret, i modsat Fald træffer Nævnet Afgjørelsen, dog maa i samme ikke Andre sættes under Afstemning end de, der i hvert Kammer have erholdt de fleste Stemmer, og intet Kammer har Ret til at fremstille mere end een Kandidat. Nævnets Medlemmer, der ikke under og paa Grund af dette Hverv maa udelukkes fra deres Ret som Rigsdagsmænd i Kamrene, træde sammen Dagen efter, at Valget i Kamrene er foretaget, og skilles ikke ad, førend Valghandlingen er tilendebragt. Den af de to Personer, der ere Gjenstand for Afstemningen, paa hvem de fleste Stemmer i Nævnet falde, er behørig valgt. I det Tilfælde, Regjeringsformens § 94 omhandler, skal Nævnet vælges inden den tiende Dag efter den Dag, der i Indkaldelsen til Rigsdagen er fastsat for Rigsdagens Sammentræden.

§ 67 Skal der udnævnes Formynderskab for en umyndig Konge, vælge Kamrene i det Seneste Dagen efter Rigsdagens Aabning et Nævn paa den Maade og med det Antal Personer, der er nævnt i sidst foregaaende Paragraf. Dette Nævn stemmer om Formynderne, hvis Antal Rigsdagen bestemmer, og som skulle være een, tre eller fem. Hvert Medlem af Nævnet optegner paa en lukket Valgliste de Mænd, han anser for værdige til Tillidshvervet, saa mange, at de med een Person overstige det af Rigsdagen bestemte Antal.

---

[1]) Paa svensk: motion. Maaske er dette Ord dog her mindre nøiagtigt brugt om Forslag i Almindelighed.

[2]) Hermed maa sammenholdes R. F. § 69, efter hvilken Fællesafstemningen omfatter hele Budgettet, altsaa ogsaa de ordentlige Indtægter.

Af dem, der herved ere bragte i Erindring, sættes først den, der har erholdt de fleste Stemmer, under ny Afstemning, ved hvilken Nævnets Flertal gjør Udslaget. Samme Fremgangsmaade følges med Hensyn til den, der næst efter ham er nævnt af de Fleste osv., indtil det foreskrevne Antal Formyndere er naaet. Nævnet kan ikke skilles ad, førend Valget er endt, og dette Valg gjælder som Rigsdagens Beslutning.

Hænder det, at Kamrene ikke inden tre Dage efter Rigsdagens Aabning enes om Formyndernes Antal, udnævnes paa samme Maade og med samme Antal, som ovenfor sagt om Nævnet, et særligt Nævn til ved Afstemning inden to Dage at afgjøre dette Spørgsmaal med samme Kraft og Virkning som Rigsdagens Beslutning; og skal derefter det udvalgte Nævn ligeledes inden to Dage have foretaget Valget, saa at Formyndervalget i alle Tilfælde kan være iværksat inden syv Dages Forløb fra Rigsdagens Aabning.

§ 68. Som Følge af Regjeringsformens § 96 skal enhver ordentlig Rigsdag udnævne en for Lovkundskab og udmærket Redelighed bekjendt Mand til at have Tilsyn med Dommeres og Embedsmænds Efterlevelse af Lovene samt til for den Rigsret, hvis Indretning og Virksomhed beskrives i bemeldte Grundlovs § 102, eller ved vedkommende andre Domstole under de lovlige Former at tiltale dem, der antages af Partiskhed, Persons Anseelse eller andre Aarsager at have begaaet nogen Ulovlighed i deres Embedsførelse eller at have undladt tilbørligt at udføre deres Embedspligter.

Denne Rigsdagens Justitieombudsmand, hvis Rettigheder og Forpligtelser yderligere afstikkes saavel i Regjeringsformen som ved en særskilt Instrux, vælges af otte og fyrretyve i dette Øiemed udnævnte Valgmænd, af hvilke hvert Kammer i sin Midte vælger fire og tyve. Disse Valgmænd, der bør træde sammen til Valghandlingen samme Dag, de ere valgte, og som ikke maa skilles ad, førend Valget er tilendebragt, skulle først samtlige ved lukkede Sedler hver for sig foreslaa den Mand, som de finde, at der bør stemmes om. Falder derved mere end Halvdelen af Stemmerne paa een Mand, er han behørig valgt. Ere derimod Stemmerne saaledes delte mellem flere, at et saadant Flertal ikke findes for Nogen, foretages ny Afstemning med lukkede Sedler om Antagelse af den, der har erholdt de fleste St mmer, eller, hvis han ikke antages, af den, som næst efter ham er nævnt af de fleste osv. Skulde, efter at alle Afstemningerne saaledes ere foregaaede, alligevel Ingen have erholdt det her foreskrevne Flertal, foretages en ny Afstemning om alle dem, der ved den første Afstemning bleve bragte paa Bane; og skal da den, der har erholdt de fleste Stemmer, ansees for behørigt valgt.

Valgmændene bør ved samme Leilighed, ved hvilken Justitieombudsmanden vælges, og paa samme Maade vælge en Mand med de Egenskaber, der udkræves hos denne Embedsmand, til at følge efter ham, i Fald han skulde afgaa ved Døden, inden den næste ordentlige Rigsdag har foretaget nyt Valg af en Justitieombudsmand, samt til at bestyre Embedet i den Tid, Justitieombudsmanden maatte være forhindret deri ved haard Sygdom eller andet lovligt Forfald.

I Tilfælde af, at Justitieombudsmanden, imedens Rigsdagen er samlet, frasiger sig Tillidshvervet eller afgaar ved Døden, indsætter Rigsdagen strax den Mand, der er valgt til hans Eftermand, i Embedet. Skulde Justitieombudsmandens udvalgte Eftermand under en Rigsdagssamling frasige sig det erholdte Tillidshverv eller indsættes Embedet som Justitieombudsmand eller afgaa ved Døden, udvælges paa den ovenfor bestemte Maade en anden behørig Mand i hans Sted.

Indtræffer noget af disse Tilfælde imellem Rigsdagssamlingerne, skal Rigsdagens Ret i saa Henseende udøves ved dens Fuldmægtige i Banken og Rigsgjældskontoret.

§ 69. Den ordentlige Rigsdag skal hvert tredie Aar nedsætte et Nævn af otte og fyrretyve Personer, af hvilke hvert Kammer ved hemmelig Afstemning vælger fire og tyve i sin Midte, hvilket Nævn paa den Maade, Regjeringsformens §§ 103 og 104 bestemmer, dømme om, hvor vidt samtlige Medlemmer af Høiesteret have gjort sig fortjente til at beholdes i deres vigtige Kald, eller om visse af dem uden bevislig begaaede Feil og Forbrydelser, hvorom Regjeringsformens § 102 handler, alligevel maa antages at burde skilles ved Udøvelsen af Kongens Domsret.

Dette Nævn træder sammen samme Dag, det er blevet valgt. Samtlige Nævnets Medlemmer stemme først, En efter Anden, om det Spørgsmaal: Skal der foretages Afstemning om Fjernelse af noget af Høiesterets Medlemmer? Besvares dette Spørgsmaal enstemmig eller af de fleste Stemmer med Nei, beholdes samtlige Høiesterets Medlemmer. Besvares det derimod med Ja, opsætter hvert enkelt Medlem af Nævnet en lukket Liste over dem af Høiesterets Medlemmer, flere eller færre, som han finder, bør afskediges. De tre iblandt disse, som da have faaet det største Antal Stemmer imod sig, sættes, En efter Anden, under ny Afstemning, hvorved der kræves to Trediedele af Stemmerne imod den eller dem, der skulle antages ikke at besidde Rigsdagens Tillid; og forholdes der derefter saaledes, som der videre foreskrives i Regjeringsformens § 103.

§ 70. Den ordentlige Rigsdag skal hvert tredie Aar udnævne sex for Kundskaber og Lærdom bekjendte Mænd til ved Siden af Justitieombudsmanden, der fører Forsædet iblandt dem, at vaage over Trykkefriheden. Disse Kommitterede,

af hvilke to foruden Justitieombudsmanden skulle være lovkyndige, vælges ved Afstemning af fire og tyve Valgmænd, af hvilke hvert Kammer i sin Midte vælger tolv. Afgaar nogen af de Kommitterede imellem Rigsdagssamlingerne, vælge de øvrige en behørig Mand til den ledige Plads.

§ 71. Enhver ordentlig Rigsdag skal ved otte og fyrretyve Valgmænd, af hvilke hvert Kammer i sin Midte udvælger fire og tyve, vælge Fuldmægtige til i Overensstemmelse med særlige Reglementer[1]) at bestyre Rigsbankens og Rigsgjældskontorets Indtægter og Eiendomme. Der skal være syv af disse Fuldmægtige i hvert Institut, iblandt hvilke Formanden har den afgjorende Stemme, naar i Spørgsmaal, der komme under Afstemning blandt Fuldmægtigene, Stemmerne for to afvigende Meninger staa lige. Valgene ske ved lukkede Sedler saaledes, at for hvert Institut først den vælges, der skal være Formand iblandt Fuldmægtigene, og derefter de øvrige sex; og tilkommer det Fuldmægtigene for hvert Institut selv imellem sig at vælge en Næstformand til at føre Forsædet, naar der indtræffer Forhindring for Formanden.

§ 72. Paa hver ordentlig Rigsdag udnævnes der Revisorer i et Antal af tolv for hvert Aar, hvilke vælges med Halvdelen af hvert Kammer, til i Overensstemmelse med Regjeringsformen og en særlig Instrux[2]) at undersøge Kronens Finantsers, Rigsbankens og Rigsgjældskontorets Tilstand, Styrelse og Forvaltning. Hver Revision skal omfatte et Aars afsluttede Regnskaber. Revisionsforretningen tager aarlig sin Begyndelse den 15de August eller, om denne indtræffer paa en Helligdag, Dagen efter og skal være tilendebragt inden to Maaneder.

Revisorerne vælge selv i deres Midte en Formand, hvis Stemme gjør Udslaget, naar ved Afstemning Stemmerne i noget Tilfælde staa lige.

De Anmærkninger, som Revisorerne finde sig beføiede til at fremsætte i deres Beretning til Rigsdagen, skulle, efter at Erklæringer om dem ere indkomne, af den nærmest følgende ordentlige Rigsdag overgives til vedkommende Udvalgs Prøvelse og videre Behandling.

§ 73. Paa samme Tid og paa samme Maade, som der efter de foregaaende to Paragrafer vælges Fuldmægtige og Revisorer, udnævnes der ligeledes Suppleanter til, naar Forfald for dem indtræffer, at træde i deres Sted, nemlig tre for Fuldmægtigene i Rigsbanken, ligeledes tre for Fuldmægtigene i Rigsgjældskontoret og sex for hvert Aars Revisorer.

§ 74. Rigsdagens Nævn og Valgmænd vælge selv en Formand i deres Midte.

§ 75. Ved alle Valg iagttages det, at Navnesedlerne, saafremt de skulle være gyldige, bør være enkelte, lukkede, sammenrullede, umærkede og frie saavel for al Tvetydighed i Henseende til Personernes Navne som for Urigtighed i Henseende til deres Antal. Mellem Personer, der ved Valg have faaet et lige Antal Stemmer, sker Afgjørelsen i fornødent Fald ved Lodtrækning.

§ 76. Ved Justering kan en Beslutning ikke forandres, men der maa nok gjøres saadanne Tillæg, hvorved ingen Ændring i Beslutningen fremkommer. Af en Protokol maa ved Justeringen med Kamrets Samtykke og Talerens Tilladelse dennes Udtalelser og ligeledes Forhandling, der har fulgt af disse, udelades; dog kunne saadanne Udtalelser ikke udelades, paa hvilke Beslutningen tydelig er begrundet.

§ 77. En Rigsdagsmand, der har været fraværende, da en Beslutning blev fattet i det Kammer, han hører til, skal være berettiget til senere at lade tilføre Protokollen, at han ikke har taget Del i bemeldte Beslutning, men ikke have Magt til at anke over deres Beslutning, der have været tilstede.

§ 78. De reglementariske Forskrifter[3]), der anses fornødne for Rigsdagens Virksomhed og Orden i Kamrene og Udvalgene til Iagttagelse ved Siden af Grundlovene, har Rigsdagen eller i en Sag, der angaar et enkelt Kammer, dette Kammer Ret til at fastsætte. Der maa Intet indføres i disse, som strider imod en Grundlov eller anden gjældende Lov.

---

[1]) Om Reglementet for Rigsgjældskontoret se Sp. 202 Note 8. De paagjældende Reglementer findes iblandt Bilagene til Rigsdagens Protokoller.

[2]) Den nugjældende Instrux for Revisorerne, forsaavidt vedrører deres Virksomhed med Hensyn til Kronens Finantser, er antagen den 17de Mai 1867, ændret den 25de Mai 1869. Revisorerne skulle vælge sig en Sekretær, saa og den fornødne statsvidenskabelige og Kontor-Medhjælp, helst iblandt de Embeds- og Bestillingsmænd, der have været eller ere ansatte i Kronens Finantskontor, ligesom de antage det fornødne Vagtpersonale samt bestemme passende Honorarer for disse (Instrux § 3). Forskjellige Rundskrivelser til de forvaltende Myndigheder indeholde Kongens Paalæg til disse om at meddele Revisorerne alle fornødne Oplysninger. Indberetninger fea Kronens Finantskontor og alle andre forvaltende Myndigheder meddeles dem. Et Medlem af Kronens Finantskontor beskikkes til at bistaa dem ved Revisioner osv. osv. — De ovennævnte Forskrifter samt Instruxer for Revisionen af Rigsbanken og do. for Revisionen af Rigsgjældskontoret findes aftrykte i Lilienberg: Sveriges Grundlagar m. m. 1877. Sp. 123, ff.

[3]) Disse meddeles her Sp. 255 ff.

Meddelelse af Rigsdagens Beslutninger.

§ 79. De Meddelelser til Kongen, hvilke Rigsdagen beslutter, skulle ligesom Svarene paa dens til Rigsdagen afgivne Forslag, gives ved Skrivelser til Kongen. Rigsdagens Svar paa Kongens Forslag i Sager om at give, forandre, fortolke eller ophæve en Grundlov skulle, naar Beslutningen indeholder Vedtagelse af Kongens Forslag, overleveres i Rigssalen paa en Dag, som Kongen fastsætter.

§ 80. I Sager, der ere blevne behandlede af et staaende eller i dets Sted særlig nedsat Udvalg, skulle de fra Rigsdagen udgaaende Skrivelser affattes og expederes af Kontoret ved det Udvalg, der har forberedt Sagen.

Affattelsen og Expeditionen af andre for begge Kamre fælles Skrivelser ligesom af Rigsdagsbeslutningen[1]) besørges af et særligt Rigsdagens Kontor under Tilsyn af to i Første og to i Andet Kammer dertil valgte Medlemmer, hvem det ligeledes tilkommer i Forening med Kamrenes Formænd og Næstformænd at vælge og beskikke de Bestillingsmænd, som Rigsdagen anser fornødne for dette Kontor.

Ingen Udfærdigelse af en Rigsdagsbeslutning maa afgaa, førend den er bleven justeret i Kamrene. Rigsdagsbeslutningen skal underskrives af Rigsdagens Medlemmer. De øvrige fra Rigsdagen udgaaende Udfærdigelser underskrives alene af Formændene.

§ 81. De almindelige Bestemmelser og Anordninger, hvilke Kongen og Rigsdagen i Forening have besluttet, skulle alene udfærdiges i Kongens Navn og med Hans Underskrift.

§ 82. De i Kamrene førte Protokoller og øvrige Rigsdagsdokumenter skulle udgives i Trykken saa hurtigt som muligt paa Statens Bekostning, de sidste fuldstændigt og Protokollerne i det Omfang, Kamrene hvert for sig bestemme.

Til yderligere Visshed have vi stadfæstet og bekræftet dette ved at sætte vore Navne og Segl derunder, hvilket skete i Stockholm den to og tyvende Dag i Juni Maaned i det Aar et Tusinde otte Hundrede og sex og tredsindstyve efter Kristi Fødsel.

Paa Ridderskabets og Adelens Vegne:	Paa Præstestandens Vegne:
G. Lagerbjelke, n. v. Landmarskalk. (L. S.)	H. Reuterdahl, Formand. (L. S.)
Paa Borgerstandens Vegne:	Paa Bondestandens Vegne:
J. G. Schwan, n. v. Formand. (L. S.)	Nils Larson, n. v. Formand. (L. S.)

Alt dette, som foreskrevet staar, ville Vi ikke alene Selv antage som urokkelig Grundlov, men byde og befale ligeledes i Naade, at alle de, som skylde Os og Vore Efterfølgere samt Staten Huldskab, Lydighed og Hørighed, bør anerkjende, iagttage, efterleve og adlyde denne Rigsdagsordning. Til yderligere Visshed have Vi med egen Haand underskrevet og bekræftet dette samt ladet Vort Kongelige Segl vitterligen hænge her nedenfor, hvilket skete i Vor Residentsstad Stockholm, den to og tyvende Dag i Juni Maaned i det Aar et Tusinde otte Hundrede og sex og tredsindstyve efter Kristi Fødsel.

Carl.
(L. S.)

Den af Hans Majestæt Kongen og Rigets Stænder fastsatte **Ansvarligheds-Lov** for Statsraadets Medlemmer, de Foredragende[2]) og Kongens Raadgiver i Kommandosager. Given paa Stockholm Slot i Rigssalen den 10de Februar 1810.

Vi Carl, af Guds Naade Sverrigs, de Gothers og Venders Konge osv. osv. osv., Arving til Norge, Hertug til Slesvig, Holsten osv. osv., gjøre vitterligt: at, efter at Rigets Stænder indbyrdes ere blevne enige om den Ansvarligheds-Lov for Statsraadets Medlemmer og Kongens

---

[1]) Se Sp. 233 Note 6.

[2]) De Foredragende ɔ: de, der fremstille Sagerne for Kongen i Statsraadet, altsaa nu ordentligvis dettes Medlemmer (R. F. § 6). At nærværende Lov nævner de Foredragende ved Siden af Medlemmerne af Statsraadet, har sin Forklaring deri, at den nugjældende Ordning først indførtes paa Rigsdagen 1840—41. Tidligere foredroges Sagerne i Statsraadet af Statssekretærer, der vare Chefer hver for sin Forvaltningsgren, men ikke vare Medlemmer af Statsraadet, i hvilket enhver af dem kun havde Sæde og Stemme i de Sager, der henhørte under hans Forvaltningsgren.

Raadgiver i Kommandosager, hvis Fastsættelse er befalet ved Regjeringsformens § 106; saa have Vi herved i Naade villet godkjende og stadfæste denne Anordning, der i Underdanighed er bleven overgiven til Vor naadige Prøvelse og Bekræftelse, saadan som den Ord for Ord følger herefter:

Lov,

hvorefter Medlemmer af Statsraadet, Foredragende samt den Embedsmand, Kongen har overdraget den almindelige Udførelse af Kommandosager, skulle dømmes for Embedsforseelser af Rigsretten.

Statsministrene, Statsraaderne, Hofkantsleren[1]), de Foredragende samt den Embedsmand, Kongen har overdraget den almindelige Udførelse af Kommandosager, skulle paa den Maade, Regjeringsformen af den 6te Juni 1809 foreskriver, i forefaldende Regjeringssager, af hvad Beskaffenhed disse end maatte være, efter bedste Forstand og Overbevisning raade Kongen til det, der stemmer overens med Rigets Grundlove, samt i Overensstemmelse med dem fremme Kongens og Rigets Vel; altid vaage over Kongens Magt og Rigets Stænders samt Indbyggeres Fri- og Rettigheder, alt efter hvad der herom er bestemt og forordnet i Rigets Love og Anordninger, af egen Drift paaminde om Rigets Ret og Bedste; dog alene give Kongen Raad, men ikke regjere ved Siden af Ham. De ere ikke alene som Borgere og for deres Personer underkastede, hvad den almindelige Lovgivning og lovlige Bestemmelser byde, men skulle ogsaa staa Kongen og Rigets Stænder til Ansvar for deres Raad og Gjerninger under- og i Anledning af deres Embedsførelse paa den Maade, Regjeringsformen fastsætter, og som her nedenfor bestemmes, men ikke kunne tiltales i og for dem af private Personer. Disse Embedsmænd kan det heller ikke lægges til Last, om imod deres paa anførte Grunde støttede Raad Udfaldet uden deres Skyld bliver ulykkeligt og det tilsigtede gode Formaal ikke opnaas.

§ 1. Forsøger noget Medlem af Statsraadet i den Tid, i hvilken Regjeringen ifolge §§ 39, 40, 41, 42 og 43 af Regjeringsformen føres af Statsraadet, voldsomt at omstyrte Forfatningen, saadan som den er antagen ved Rigets Grundlove, eller medvirker han ved Raad eller Gjerning til lovstridig Kuldkastelse af nogen af Rigets Grundlove, eller tilraader noget Medlem af Statsraadet, naar Regjeringen ikke føres af Statsraadet, eller den Embedsmand, der i Kommandosager giver Kongen Raad, et saadant lovstridigt Skridt, eller undlader han at gjøre Forestilling derimod, naar han finder, at noget Saadant er i Gjære, eller fordølger han forsætligt og bevisligt nogen Omstændighed, der kunde forebygge et saadant Skridt, straffes han som Forræder imod Riget og mister Liv, Ære og Gods.

Samme Straf ifalder, hvad enten Regjeringen føres af Statsraadet eller ikke, det Medlem af Statsraadet eller den Kongens Raadgiver i Kommandosager, som ved at tilraade det eller undlade at gjøre Forestilling derimod, naar han finder, at Saadant er i Gjære, eller ved forsætlig eller bevislig Fordølgelse af nogen Oplysning fremmer eller foraarsager en lovstridig Foranstaltning, der ifølge § 110 af Regjeringsformen bør anses for Forræderi.

§ 2. Undlader Statsraadet at opfylde sin ubetingede Forpligtelse til i de Tilfælde, Regjeringsformens §§ 91, 92, 93 og 94 bestemme, til de deri foreskrevne Tider at sammenkalde Rigets Stænder til en almindelig Rigsdag, eller skulde et eller flere Medlemmer af Statsraadet fraraade en saadan Sammenkaldelse eller søge at forhindre Rigets Stænders Sammentræden til en ordentlig Rigsdag paa den Tid, de have fastsat, skal den eller de Skyldige miste Embedet samt være uværdige til at bruges mere i Rigets Tjeneste Samme Lov gjælder, dersom et Medlem af Statsraadet eller en Foredragende tilraader Kongen egenmægtigt eller voldsomt at hæve den i § 63 af Regjeringsformen sidst ommeldte Pengesum, paa hvilken Rigets Stænder have givet forseglet Anvisning, forinden Rigsdagens Sammenkaldelse er bleven tilbørligt kundgjort i Hovedstadens Kirker; ligeledes, hvis Statsraadet, naar det i Overensstemmelse med §§ 39, 40, 41, 42 og 43 af Regjeringsformen fører Regjeringen, paa den ovenfor ommeldte ulovlige Tid og Maade hæver bemeldte Sum, eller noget Medlem af Statsraadet tilraader en Hævning af denne Beskaffenhed.

§ 3. Skulde et Medlem af Statsraadet eller Kongens Raadgiver i Kommandosager tilraade Kongen at træffe en Foranstaltning, der aabenbart strider imod Regjeringsformens bogstavelige Forskrift i § 57 vedrørende Rigets Stænders Beskatningsret, i § 60 med Hensyn til Forhøielse af den Bevilling, Rigets Stænder have paataget sig, eller af saadanne Poster, der i samme regnes til Bevilling: Alt saadant til Forøgelse af Kronens Indtægter, herunder dog ikke indbefattet saadanne i denne § 60 ikke ommeldte Afgifter, hvis Formaal ere Indretninger til Privates fælles Nytte og Bekvemmelighed, saasom Fyr-, Bro-, Færge- og andre Afgifter af lignende Beskaffenhed; i § 73 vedrørende Paabydelse, Oppebørsel eller Opkrævelse af nye Paalæg, Udskrivninger af Mandskab, Penge eller Vare uden Stændernes Samtykke; i §§ 66, 68 og 72 vedrørende Rigets Stænders Forhold til Bank- og Rigs-

[1]) Dette Embede afskaffedes paa Rigsdagen 1840—41.

gjældsinstituterne, samt i § 78, at ingen Del af Riget maa skilles fra samme, eller undlader han at gjøre Forestilling imod en saadan lovstridig Foranstaltning, eller forvolder og fremmer den ved forsætlig og bevislig Fordølgelse af nogen Oplysning, skal han miste sit Embede og ikke mere bruges i Rigets Tjeneste.

§ 4. Et Medlem af Statsraadet eller Kongens Raadgiver i Kommandosager, der tilraader Foranstaltninger som stride imod Iværksættelsen af den af Konge og Stænder fastsatte Trykkefrihedslov, eller som undlader at gjøre Forestilling imod saadanne, skal miste sit Embede.

§ 5. Undlader et Medlem af Statsraadet eller Kongens Raadgiver i Kommandosager at gjøre Forestillinger til Protokollen paa den Maade, § 65 ommelder, imod Anvendelsen af Rigets ordentlige Statsindtægter eller given Bevilling paa anden Maade, end der er fastsat, eller forsømmer han at anføre til Protokollen i saadant Tilfælde, hvad Rigets Stænder i saa Henseende have forordnet, eller tilraader en saadan Embedsmand Noget, der aabenbart strider imod Regjeringsformens bogstavelige Forskrift i Led 1 af § 74 vedrørende Opkrævelse af Afgifter ved Troppers Tog og Marscher til Førelse af en udbrudt Krig; i § 76 angaaende Rigets Betyngelse med Gjæld og Optagelse af Laan; i § 77 vedrørende Udøvelse af Raadighed over Kronens Domæner, forsaavidt angaar den Rigets Stænder i samme Paragraf forbeholdte Ret; i § 79 om Myntvæsenet og i § 80 om Inddelingsvæsenet, eller undlader han at gjøre Forestilling imod en saadan lovstridig Foranstaltning, eller forvolder eller fremmer han den ved forsætlig og bevislig Fordølgelse af nogen Oplysning, eller tilraader han Kongen at fatte nogen Beslutning i de Sager, om hvilke § 13 handler, uden at der er udfærdiget Indvarsling til et overordentligt Statsraad, skal han miste sit Embede.

Dersom ved nogen af de fornævnte Embedsmænds Raad eller Undladelse af at gjøre Forestillinger eller forsætlige og bevislige Fordølgelser af nogen Oplysning Nogen lider Skade paa Liv, Ære eller personlig Frihed uden at være lovlig overbevist og dømt, eller Gods, løst eller fast, mistes uden lovlig Undersøgelse og Dom, eller Nogens Fred i hans Hus bliver forstyrret, eller Nogen forvises fra et Sted til et andet, straffes de ovenfor ommeldte Embedsmænd for saadant lovstridigt Forhold desuden paa den Maade, den almindelige Lov i Kap. 1 § 12 af Rettergangsbalken[1]) bestemmer for en Dommer, som fælder en urigtig Dom.

§ 6. Undlader et Medlem af Statsraadet eller Kongens Raadgiver i Kommandosager at iagttage og fuldføre de øvrige Pligter og Forskrifter, der udtrykkelig ere dem foreskrevne i Grundlovene, men ikke særlig ere opregnede i denne Ansvarlighedslov, beror det paa Rigets Stænder at gjøre Kongen en saadan Meddelelse, som § 107 af Regjeringsformen berettiger dem til under Iagttagelse af de Vilkaar, samme Paragraf i dens sidste[2]) Led bestemmer[3]).

§ 7. Dølger Statsministeren for de udenrigske Anliggender eller Hofkantsleren eller det Medlem af Statsraadet, Kongen tilkalder i dennes Fraværelse, bevislig for Kongen nogen af Kongens Embedsmænd eller af fremmede Magters Sendebud, ifølge Hverv overdraget af disse, meddelt vigtig Efterretning i Sager, der vedrører Krig, Fred eller Forbund imellem Riget og en anden Stat, skal han miste sit Embede. Sker det i den bevislige Hensigt at skade Kongen og Riget, straffes han efter Kap. 4 af Misgjerningsbalken[1]).

§ 8. Udfærdigelser og Befalinger, der udgaa fra Kongen, skulle være forsynede med den Foredragendes Medunderskrift og stemme med den om Sagen førte Protokol; afviges der herfra ved nogen Handling af den Foredragende, skal han miste sit Embede uden nogensinde at kunne gjenindsættes i samme eller udnævnes til andet Embede i Statsraadet. Undlader han at gjøre Forestilling til Statsraadets Protokol imod saadan Beslutning af Kongen, som han finder at være i Strid med Regjeringsformens bogstavelige Forskrift, og udover han, uagtet Kongens alligevel fastholdte Begjæring om, at en saadan Beslutning skal udfærdiges, ikke sin Ret og Forpligtelse til at negte sin Medunderskrift paa samme, gjælder den samme Lov; ligesom hvis han overtager Embedet igjen, førend Rigets Stænder have prøvet og billiget hans Forhold. Lider Nogen Skade paa Liv, Ære eller personlig Frihed, eller mister Nogen Gods, løst eller fast, uden lovlig Undersøgelse og Dom, eller bliver Nogens Fred forstyrret i hans Hus, eller Nogen forvist fra et Sted til et andet derved, at han har undladt at negte sin Medunderskrift, straffes han desuden for saadant lovstridigt Forhold paa den Maade, den almindelige Lov i Kap. 1 § 12 af Rettergangsbalken[1]) bestemmer for en Dommer, der fælder en urigtig Dom.

En Foredragende ifalder iøvrigt for sin Virksomhed samme Ansvar, som denne Lov i de foregaaende Paragrafer paalægger et Medlem af Statsraadet, Alt efter Forbrydelsens i disse betegnede grovere eller mildere Beskaffenhed til en derefter lempet Straf; dog kan hverken en Foredra-

[1]) Nu: Straffeloven af 16. Februar 1864.
[2]) Nu: det andet Led. Det tredie Led af R. F. § 107 er senere tilføiet.
[3]) Med denne Paragraf maa sammenholdes R. F. § 106.

gende eller et Medlem af Statsraadet i og for Embedets Skyld tiltales under anden Form, end Regjeringsformen bestemmer, og saaledes ikke af en privat Mand.

§ 9. En Statsraad, der, valgt og beskikket dertil af Kongen, tager Sæde og afgiver Stemme i Høiesteret over Sager, der fra Krigsretterne indankes til Kongens Prøvelse, skal for en saadan Virksomhed være underkastet Indsigelser og Dommeransvar ifølge Lov og lovlige Bestemmelser lige med et andet Medlem af Høiesteret.

§ 10. Naar Nogen af de i § 1 nævnte Embedsmænd, der allerede er bleven afskediget eller har taget sin Afsked fra Embedet, tiltales og overbevises om begaaede Forbrydelser, ifalder han det samme Ansvar, som om han endnu beklædte sin Stilling, og skal da Tabet af, hvad han maatte besidde i Pension eller andre Fordele af offentlige Indtægter, svare til Tabet af Embedet, dersom han endnu besad dette.

§ 11. De Punkter i Statsraadets Protokol indtil den Dag, Rigsdagen begynder, som der ikke bliver gjort Indsigelse imod under den umiddelbart paafølgende Rigsdagssamling, maa ikke paatales senere ved paafolgende Rigsdage.

Hvorefter alle Vedkommende have sig lydigen at rette. Til yderligere Vished have Vi underskrevet dette med Egen Haand og bekræfte det med Vort Kongelige Segl. Stokholm Slot i Rigssalen den 10de Februar 1810.

Carl.
(L. S.)

J. A. Børtzell.

Reglementariske Forskrifter for Rigsdagen, billigede og vedtagne den 8de April 1868.

§ 1. Indvarsling til et Kammers Mode skal opslaas senest Kl. 6 om Eftermiddagen den foregaaende Dag og kundgjøres paa den Maade, ethvert Kammer for sig har bestemt. Formændene bør hurtigt meddele hinanden Underretning om en saadan Indvarslings Udfærdigelse.

Skal der ved et Møde i Kamrene foretages en saadan Afstemning, som omhandles i Rigsdagsordningens § 65, bør Saadant tilkjendegives i Opslaget.

§ 2. Paa den Fortegnelse over alle paa et Kammers Bord hvilende Sager, der efter ethvert Mødes Slutning af ethvert Kammers Kontor affattes for det næste Møde, skulle med den Undtagelse, der omhandles i § 11 sidste Led, først opføres:

Kongens Forslag eller Skrivelser og private Forslag, der ere stillede i Kamret.

De øvrige Sager optegnes i den Rækkefølge, de ere indkomne, i følgende Orden, nemlig:

1) Forslag til Skrivelser eller Paragrafer i Rigsdagsbeslutningen, der ere indkomne fra Udvalg eller Rigsdagens Kontor;

2) Rigsdagens Revisorers og Justitieombudsmandens Beretninger;

3) De af begge Kamrene nedsatte Udvalgs[1]) Betænkninger ligesom Indstillinger og Erklæringer fra de Medlemmer, der have Tilsyn med Rigsdagens Kontor, i Sager, der staa i Forbindelse med dette Hverv; og skal den Orden, i hvilken de staaende Udvalg findes optagne i Regjeringsformens § 53 og Rigsdagsordningens § 37, ligeledes følges ved Opførelsen af nævnte Udvalgs Betænkninger paa Fortegnelsen, og skulle saadanne Betænkninger sættes foran særlige Udvalgs samt disses foran Kontor-Deputeredes[2]) Erklæringer og Indstillinger;

4) Sager, som det ene Kammer ved Udskrift af Protokollen meddeler det andet;

5) Betænkninger fra et Kammers Udvalg for den enkelte Sag[3]); samt

6) Kamrets særlige Anliggender.

I denne Fortegnelse, der følges ved Sagernes Behandling, kan Kamret beslutte Forandring for et kommende Møde; og skal der, naar der stilles Forslag om en saadan Forandring, strax tages Beslutning derom. Ovennævnte Fortegnelse og deri besluttet Forandring skulle hurtigt meddeles det andet Kammer.

§ 3. 1) Formændene og Næstformændene tilligemed tre af hvert Kammer for hele Rigsdagssamlingen eller for en vis Tid valgte Medlemmer bør, saa ofte nogen af Formændene anser det for fornødent, træde sammen efter Indvarsling af Formændene for at raadslaa om, hvad de kunde finde hensigtsmæssigt at foreslaa for Kamrene med Hensyn til Sagernes Behandling og Arbeidets Gang. Ved disses Møder bør Kamrenes Sekretærer være tilstede. Anses det fornødent at indhente Oplysninger fra Udvalgenes

---

[1]) Se R. O. § 37, 1, Sp. 235.
[2]) Se R. O. § 80, Sp. 249.
[3]) Se R. O. § 37, 3, Sp. 235.

Formænd eller fra de Medlemmer, der have Tilsyn med Rigsdagens Kontor, bør ogsaa disse efter Indvarsling komme tilstede.

2) Ved Formandsmøde skal der efter Samraad med Udvalgenes Formænd og bemeldte Kontor-Deputerede affattes Forslag i Sager, der angaa Lønningerne til Bestillingsmændene og Vagtpersonalet ved Kamrene og Udvalgene samt i Kontoret. Forslaget overgives til Finantsudvalget, hvilket det paahviler at afgive Erklæring til Kamrene i Sagen.

§ 4. 1) Udvalg, der bestaa af Medlemmer fra begge Kamrene, sammenkaldes første Gang af Formændene.

2) Indvarslinger til Møder af Rigsdagens Næv og Valgmænd udfærdiges af Formændene.

§ 5. 1) Indvarsling til Møde af Udvalg, der er valgt af begge Kamrene, ligesom af Rigsdagens Næv og Valgmænd, skal opslaas senest Kl. 7 om Eftermiddagen den foregaaende Dag.

2) Disse Udvalg, Næv og Valgmænd maa ikke komme sammen paa en Tid, paa hvilken begge Kamrene eller et af dem holder Møde.

§ 6. Et Udvalgsmedlem, der ved Forfald hindres fra at være tilstede i et Møde, bør gjøre Anmeldelse herom hos Udvalgets Formand eller Sekretær saa tidlig, at en Suppleant kan indkaldes i hans Sted.

§ 7. Antager et staaende Udvalg, at en til samme henvist Sag ikke hører til dets Virkekreds, paahviler det Udvalget senest inden otte Dage, efter at Sagen er indkommen til Udvalget, at afgive Erklæring til Kamrene, hvilke hurtigt bør beslutte, om Sagen skal behandles af samme Udvalg eller overgives til et andet Udvalg.

§ 8. Beslutte Kamrene at nedsætte et særligt Udvalg til Behandling af en Sag, skal Underretning herom ufortøvet meddeles det eller de staaende Udvalg, der ellers skulde have behandlet Sagen. Er, inden Beslutningen fattedes, en Sag af samme eller ligeartet Beskaffenhed bleven henvist til et staaende Udvalg, skal et saadant Udvalg inden otte Dage, efter at bemeldte Underretning er det meddelt, gjøre Forslag for Kamrene om en saadan Sags Overgivelse til det særlige Udvalg.

§ 9. Kunne Udvalg, der skulle træde sammen med hinanden ved Deputerede, ikke blive enige om de Deputeredes Antal, skulle disse bestaa af fire Medlemmer fra hvert Udvalg.

§ 10. Formændene have Adgang til Udvalgene, dog uden Ret til at deltage i Forhandlingerne og Beslutningerne.

§ 11. Naar i nogen af de Sager, der omhandles i § 65 af Rigsdagsordningen, Kamrene have fattet uoverensstemmende Beslutninger, og disse ikke paa vedkommende Udvalgs Forslag ere blevne udjevnede, paahviler det Udvalget at affatte Forslag til Afstemningspunkter ved den Afstemning, der ifølge samme Paragraf skal finde Sted i Kamrene til Sagens Afgjørelse. Efter at et saadant Forslag er blevet godkjendt, fastsætte Formændene efter Overenskomst en Dag til Afstemning. Ved denne iagttages det, at Afstemning om ethvert særligt Spørgsmaal, der bliver Gjenstand for Afstemning, bør foretages samtidigt i begge Kamrene; og Stemmesedlerne maa ikke aabnes i noget af Kamrene, førend der er kommet Underretning om, at Stemmesedlerne angaaende den samme Afstemning i det andet Kammer ere blevne afgivne.

Over enhver saadan Afstemning i Første Kammer skal strax efter samme en Protokol affattes, justeres og afsendes til Andet Kammer, hvor Sammentællingen af begge Kamres Medlemmers Stemmer iværksættes, hvorefter Udfaldet af Afstemningen ufortøvet meddeles Første Kammer og det Udvalg, der har behandlet Sagen.

En saadan Sag skal sættes forrest paa Dagsordenen for den Dag.

§ 12. Ved de i § 4, Led 2, omhandlede Møder af Rigsdagens Næv og Valgmænd bør det Medlem, der har besøgt de fleste Rigsdage, eller, hvis To eller Flere have deltaget i lige mange Rigsdage, den af dem, der er ældst af Aar, først lade foretage Opraab og derefter Valg af Formand Paa Anmodning af Formanden tage tre Medlemmer Plads ved Bordet for tillige med Formanden at prøve Stemme- eller Valgsedlerne samt føre særlige Optegnelser over Afstemningerne eller Valgene, der sammenlignes med hverandre. Efter Forretningens Slutning opsættes og justeres der en Protokol, hvoraf der tages Udskrift i to Exemplarer, hvilke underskrives af Formanden og de omhandlede Medlemmer samt afleveres forseglede, et til hvert Kammers Formand, for at aabnes og meddeles Kamrene ved deres nærmest følgende Møde.

§ 13. Foruden de Pligter, der efter § 80, Led 2, af Rigsdagsordningen paahvile Rigsdagens Kontorer, skal dette besørge Trykningen af alle de Dokumenter, der indkomme til Kamrene eller udgaa fra dem, med Undtagelse af saadanne, der paa anden Maade ere blevne trykte paa offentlig Bekostning for at omdeles til Kamrenes Medlemmer.

Forretningsorden for Rigsdagens Andet Kammer, billiget og vedtaget den 13de April 1867 [1]).

§ 1. 1) Kamret træder sammen uden foregaaende Indvarsling [2]) Kl 10 om Formiddagen den første Søgnedag, der indtræffer efter den Dag, paa hvilken Beretning om Udfaldet af [3]) den i Rigsdagsordningens § 32 ommeldte Prøvelse af Valgbrevene er bleven meddelt Kamret, eller i Tilfælde af, at en saadan Foranstaltning ikke har været fornøden, Prøvelsen, hvis den skulde have fundet Sted, burde være [4]) fuldendt.

2) Det Medlem, der efter Rigsdagsordningens § 33, forinden Formand og Næstformand ere udnævnte eller valgte, fører Forsædet i Kamret [5]), anmoder to eller flere af de øvrige Medlemmer om indtil videre at føre Protokollen. Derefter [6]) foretages Opraab af Kamrets samtlige Medlemmer. Findes Nogen eller Nogle fraværende, optegnes dette i Protokollen.

3) Medlemmerne indtage og beholde [7]) deres Plads i Forsamlingssalen i følgende Orden:

1. Rigsdagsmændene fra Stockholms Overstatholderskab;
2. Rigsdagsmænd fra Stockholms Lehn;

— — — — — — — —

— — — — — — — —

25. Rigsdagsmænd fra Norrbottens Lehn.

Bestaar en Valgkreds af flere Kjøbstæder, der henhøre under forskjellige Lehn, henregnes en saadan Valgkreds til det Lehn, hvor den Kjøbstad er beliggende, hvis Magistrat har udfærdiget Valgbrevene for Valgkredsens Rigsdagsmænd [8]).

Næstformandens Plads er tilhøire for Formandsbordet. Derfra regnes ligeledes Ordenen af Siddepladserne [9]). Særskilte Siddepladser skulle udvælges for Kongens Raadgivere.

4) En Fortegnelse, indeholdende Kamrets samtlige Medlemmer i den Orden, hvori de have Plads i Forsamlingssalen, skal [10]) hurtigt befordres i Trykken.

§ 2. Ved det første Møde udvælger det Medlem, der fører Forsædet, tolv Medlemmer til [11]) den Deputation, ved hvilken Kamret i Overensstemmelse med Rigsdagsordningens § 33 har at begjære Formand og Næstformand af Kongen. Vil noget af Kamrets øvrige Medlemmer slutte sig til Deputationen, formenes dette ikke [12]).

§ 3. I de Tilfælde, i hvilke Kamret ifølge Rigsdagsordningens § 33 vælger Formand og Næstformand, skulle disse Valg foretages paa den første Søgnedag, der indtræffer efter den Dag, da Kamret første Gang holdt Møde.

§ 4. For alle andre Valg end de i § 3 ommeldte bestemmer Kamret Tiden.

§ 5. Kamret udvælger 3 Medlemmer til at varetage Kamrets økonomiske Anliggender [13]).

§ 6. 1) De Medlemmer, der ifølge Rigsdagsordningens § 35 ved Siden af Formanden efter Samraad med Sekretæren udnævne Kamrets Bestillingsmænd, skulle være otte [14]) i Tal.

2) Ved Udnævnelsen af Kamrets Bestillingsmænd fører Sekretæren Protokollen. Fremsættes der da ved denne Leilighed afvigende Meninger, eller findes det, som Sekretæren tilraader, at afvige fra Flertallets Anskuelser, optegnes Saadant i Protokollen. Protokollen skal oplæses i Kamrets nærmest følgende Møde [15]).

§ 7. 1) Valg af Medlemmer til de staaende Udvalg skulle foretages i den Orden, hvori de findes opregnede i Regjeringsformens § 53 og Rigsdagsordningens § 37. I samme Orden vælges derefter Suppleanter i et saa stort Antal,

---

[1]) De Bestemmelser i Forretningsorden for Rigsdagens Første Kammer, billiget og vedtaget den 27de April 1868, der afvige fra de for Andet Kammer gjældende Bestemmelser, findes i det Følgende anførte i Noterne til de tilsvarende Bestemmelser i Andet Kammers Forretningsorden. Ligeledes anføres det, naar en Bestemmelse mangler i Første Kammers Forretningsorden. Enkelte Redaktionsændringer ere forbigaaede. Første Kammers Forretningsorden er i de følgende Noter betegnet ved F. K. F.o.

[2]) Ordene: „uden — — Indvarsling" findes ikke i F. K. F.o.

[3]) Ordene: „Beretning — — af" findes ikke i F. K. F.o.

[4]) Ordene: „meddelt Kamret — — burde være" findes ikke i F. K. F.o.

[5]) Resten af dette Punktum lyder i F. K. F. o. saaledes: „— drager ved denne Leilighed Omsorg for Protokolføring og fornøden Betjening".

[6]) F. K. F.o. (§ 2.): „Ved Kamrets første Møde —" (istedetfor: Derefter).

[7]) Ordene: „og beholde" findes ikke i F. K. F.o.

[8]) I F. K. F.o. findes dette Punktum ikke. Særlig for F. K. F.o. er følgende Bestemmelse: „Et Medlem, der er valgt af Borgerrepræsentanter i en Kjøbstad, som ikke deltager i Valg til noget Landsthing, tager, med Undtagelse af Rigsdagsmændene for Staden Stockholm, Sæde nærmest efter Rigsdagsmændene for det Lehn, i hvilket Kjøbstaden er beliggende".

[9]) I F. K. F.o. findes dette Punktum ikke.

[10]) F. K. F.o. tilføier: „ved Kontorets Foranstaltning".

[11]) F. K. F.o. tilføier: „at udgjøre".

[12]) I F. K. F.o. findes ingen til dette Punktum svarende Bestemmelse.

[13]) I F. K. F.o. findes ingen til denne § svarende Bestemmelse.

[14]) F. K. F.o.: „fire".

[15]) I F. K. F.o. findes ingen til dette Led svarende Bestemmelse.

som Kamret beslutter[1]), til under indtræffende Forfald for Udvalgsmedlemmer i deres Sted at indtræde i Udvalget, alt efter de Stemmer, disse Suppleanter ved Valget have faaet[2])

2) Naar de i Kamret foretagne Valg ere af den Beskaffenhed, at tilsvarende Valg bør foretages af Første Kammer, skal Underretning om Udfaldet af Kamrets Valg ufortøvet meddeles til Første Kammer.

3) Har Kamret for sin Del besluttet at nedsætte et særligt Udvalg til Behandling af en Sag, der henhører under et staaende Udvalgs Behandling, bør vedkommende staaende Udvalg ufortøvet have Underretning derom[3]).

§ 8. Har Kongen i Overensstemmelse med Regjeringsformens § 54 og Rigsdagsordningens § 50 af Rigsdagen begjæret særlige Deputerede til at forhandle med Sig, skal der ske Anmeldelse til Kongen om Udfaldet af Kamrets Valg.

§ 9. Vil den, der er bleven valgt til Medlem eller Suppleant i et Udvalg, frasige sig Hvervet, maa han fritages for dette, dersom Kamret finder, at der er Grund dertil[4]).

§ 10. 1) Indvarsling til et Møde skal dels opslaas i de nederste Forstuer i Rigsdagsbygningen, i Rigsdagsmændenes Læseværelse og paa de andre Steder, Kamret beslutter[5]), dels ogsaa indrykkes i[6]) de større, daglig udkommende Tidender. Opslag af Indvarslingen bør ske senest Kl. 6 Aftenen før den for Mødet bestemte Dag[7]). Dersom under et Møde om Formiddagen dettes Fortsættelse om Eftermiddagen findes fornødent, bør Opslag derom ske før Kl. 1 samme Dag[8]).

2) Skal der efter forud fattet Beslutning foretages Valg, bør dette tilkjendegives i Indvarslingen til Mødet. Paa samme Maade gaas der frem, naar en saadan Afstemning, som nævnes i Rigsdagsordningens § 65, skal foretages i Kamret[9]).

§ 11. Et privat Forslag bør afleveres i 2 Exemplarer, af hvilke det ene vedlægges Kamrets Protokol, og det andet overgives til vedkommende Udvalg[10]).

§ 12. Udvalg for den enkelte Sag[11]) sammenkaldes første Gang af Formanden. Et saadant Udvalg maa ikke holde Møde paa en Tid, paa hvilken Kamret er samlet.

§ 13. Et Medlem, der vil tale i Kamret, begjærer Ordet af Formanden. I den Orden, hvori Medlemmerne have begjæret dette, opraabes de af Formanden. Have 2 eller Flere samtidig begjæret Ordet, bestemmer Formanden den Orden, i hvilken de tale. Kongens Raadgivere have dog Ret til at faae Ordet forud for Kamrets Medlemmer uden Hensyn til den Orden, hvori de have begjæret dette[12]).

§ 14. Et Medlem, der har faaet Ordet, skal tale staaende enten fra den særegne Plads, der maatte være bestemt for Talerne, eller ogsaa, om han foretrækker det, fra den Plads, han har i Forsamlingssalen[13]).

§ 15. 1) Ved Kamrets Møde fører Sekretæren under Formandens Tilsyn[14]) en Protokol, indeholdende Æmnet for Forhandlingen, Navnene paa de Medlemmer, der under samme have Ordet, Formandens[15]) Forslag, Udfaldet af Afstemning, naar saadant finder Sted, og det Resultat, hvortil Kamret i hver Sag kommer.

2) Ommeldte Protokol skal paa den syvende Dag derefter, hvis Kamret da holder Møde, eller i modsat Fald ved Kamrets nærmest derefter indtræffende Møde, oplæses af Sekretæren[16]) samt,

---

1) F. K. F.o.: „i et Antal, der, naar Kamret ikke særlig tager anden Bestemmelse, skal svare til Halvdelen af de ordentlige Medlemmers Tal".

2) Særlig for F. K. F.o. er følgende Bestemmelse: „Hvad der i foregaaende Led er sagt om Valg af Suppleanter, gjælder ogsaa, naar Kamret vælger Nævn eller Valgmænd, dog saaledes at Suppleanternes Antal da kun skal svare til Fjerdedelen af de ordentlige Medlemmers".

3) I F. K. F.o. findes ingen til dette Led svarende Bestemmelse.

4) F. K. F.o. afviger herfra i Udtrykkene.

5) F. K. F.o. ommelder kun Opslag „i den nederste Forstue i Rigsdagsbygningen."

6) I F. K. F.o. indskydes: „een eller flere af".

7) I F. K. F.o. findes dette Punktum ikke.

8) F. K. F.o. tilføier: „og Kamret underrettes derom af Formanden. Opslag om saadant Møde bør ligeledes ske i Kamrets Forsamlingssal".

9) I F. K. F.o. findes ingen til dette Punktum svarende Bestemmelse.

10) I F. K. F.o. findes ingen til denne § svarende Bestemmelse.

11) Se R. O. § 37, 3, Sp. 235.

12) I F. K. F.o. findes ingen til dette Punktum svarende Bestemmelser.

13) I F. K. F.o. hedder det: „Et Medlem, der har faaet Ordet, skal tale staaende fra den Plads, han har i Forsamlingssalen, eller fra den Plads, der bestemmes af Formanden".

14) Ordene: „under — — Tilsyn" findes ikke i F. K. F.o.

15) I F. K. F.o. indskydes: „Udtalelser og".

16) I F. K. F.o. lyder Resten af dette Punktum saaledes: „og justeres af Kamret". Særlig for F. K. F.o. er følgende Bestemmelse: „Justering af Kamrets ved Rigsdagssamlingens Slutning ujusterede Protokol iværksættes for de af Staden Stockholm valgte Medlemmer af Kamret. Bekjendtgjørelse om Tiden for Justeringen indrykkes i Post- og Inrikes Tidenden *) for det Tilfælde, at Kamrets øvrige Medlemmer ønske at være tilstede ved samme".

*) Den officielle Avis.

efter at Kamret har godkjendt samme, forsynes med Formandens Paategning derom.

3) De Udtalelser, som Medlemmer fremsætte ved Kamrets Møder, skulle under samme nedskrives, saavidt muligt ordret, af særlige i dette Øiemed ansatte Bestillingsmænd [1]).

4) Udtalelser, som et Medlem har fremført under Forhandlingen af en Sag, skulle senest anden Dagen derefter Kl. 10 om Formiddagen findes tilgængelige til Gjennemlæsning i Kamrets Kontor, og i dette Øiemed forblive der i de nærmest følgende fire Dage. Det Medlem, der før Udløbet af nævnte Tid justerer sin Udtalelse, skal give Paategning paa den om foretagen Justering; dog staar det et andet Medlem frit for at begjære særlig Justering af den i Kamret ved den i Led 2 ommeldte Leilighed. Har et Medlem ikke justeret sin Udtalelse inden den bestemte Tid, anses samme dog for justeret og forsynes med Paategning derom af vedkommende Bestillingsmand.

5) Naar Valg foretages, paahviler det Sekretæren umiddelbart efter Valghandlingens Slutning derom, at affatte og justere en Protokol, i hvilken de Valgtes Navne indføres efter Stemmetallet [2]).

6) Hvorledes Udfaldet af Valg tilkjendegives for Kamret, derom. ligesom angaaende de om Valg gjorte Optegnelser, tages der Bestemmelser her nedenfor i § 22 Led 2 [3]).

§ 16. 1) Sekretæren har at bære Ansvar for Forvaringen af indkomne Dokumenter, at fremme Udfærdigelsen af Kamrets Beslutninger, samt at udøve Tilsyn med Kontorforretningernes ordentlige og hurtige Gang.

2) Under Sekretærens Forfald bestrider den Bestillingsmand i Kontoret [4]), som Formanden dertil vælger, Sekretærens Forretninger.

§ 17. Formanden og de i § 6, Led 1 ommeldte Medlemmer[5]) give efter Samraad med Sekretæren de særlige Forskrifter, der maatte findes fornødne for Ordenen og Arbeidet i Kamrets Kontor.

§ 18. Over alle i Kamret stillede private Forslag, samt til dette indkomne Meddelelser og Erklæringer skal der føres en Dagbog, der altid bør findes tilgængelig i Kontoret. Formanden meddeler efter Samraad med Sekretæren de fornødne Forskrifter med Hensyn til denne Dagbogs Indretning og Førelse [6]).

§ 19 [7]). 1) Hurtigt efter hvert Mødes Slutning bør der for næste Møde være opsat en Dagsorden eller Fortegnelse over alle paa Kamrets Bord da hvilende Sager, der bør behandles ved næste Møde. Med Hensyn til den Orden, i hvilken Sagerne skulle opføres paa ommeldte Fortegnelse, tjener til Efterretning, hvad der derom findes bestemt i de reglementariske Forskrifter for Rigsdagen [8]). Har Kamret fattet en særlig Beslutning med Hensyn til en Sags Behandling, anmærkes dette paa Dagsordenen; ligeledes bør der i samme ved hver Sag gives Bedtegning om skèt Fremlæggelse paa Bordet [9]).

2) Umiddelbart efter Dagsordenens Affattelse bliver samme med tilhørende Dokumenter lagt paa Formandsbordet [10]).

3) Kortfattet trykt Udtog af Dagsordenen bør i god Tid for hvert Møde opslaas paa tre passende Steder i Forsamlingssalen, ligesom det i et tilstrækkeligt Antal Exemplarer bør være tilgængeligt for Kamrets Medlemmer i Kamrets Kontor [11]).

§ 20. 1) En Sag, i hvilken et Udvalg har afgivet Betænkning, bør, saavidt muligt, ikke foretages til endelig Afgjørelse, uden at Kamrets

---

[1]) I F. K. F.o. tilføies: „og afleveres senest den tredie Dag derefter Kl. 10 Formiddag, forsynede med Skrivernes egenhændige Underskrift, i Kamrets Kontor, hvor de bør findes tilgængelige til Gjennemlæsning i de nærmest følgende fire Dage". — Denne Tilføielse træder istedetfor Led 4, der ikke findes i F. K. F.o.

[2]) Om Affattelse af Valgprotokol i Første Kammer se Noten til § 22, 2. Den der anførte Bestemmelse træder istedetfor Led 5, der ikke findes i F. K. F.o.

[3]) I F. K. F.o. findes ingen til dette Led svarende Bestemmelse.

[4]) Ordene: „Bestillingsmand i Kontoret" findes ikke i F. K. F.o.

[5]) Ordene: „og — — Medlemmer" findes ikke i F. K. F.o.

[6]) Dette Punktum findes ikke i F. K. F.o.

[7]) Særlig for F. K. F.o. er følgende Bestemmelse: „Gjenstand for Behandling i Kamret ere alene saadanne Sager, som de reglementariske Forskrifter for Rigsdagen § 2 omhandle".

[8]) Se disses § 2.

[9]) I F. K F.o. lyder det tilsvarende Led saaledes: „Har Kamret fattet en særlig Beslutning med Hensyn til en Sags Behandling, anmærkes dette paa den Fortegnelse over alle paa Kamrets Bord hvilende Sager eller Bordliste, som efter nysnævnte Paragraf" (se Note 7) „bør affattes efter hvert Mødes Slutning og i samme gives ligeledes ved hver Sag Paategning om skèt Fremlæggelse paa Bordet".

[10]) I F. K. F.o. lyder det tilsvarende Led saaledes: „Bordlisten skal tilligemed tilhørende Dokumenter altid mellem Møderne være tilgjængelig i Kamrets Kontor".

[11]) I F. K. F.o. lyder det tilsvarende Led saaledes: „En Liste over de Sager, der skulle behandles, bør for hvert Møde opslaas paa et passende Sted i Forsamlingssalen, hvorhos et trykt Udtog af samme omdeles til Kamrets Medlemmer".

Medlemmer forinden have modtaget trykte Exemplarer af Betænkningen.

2) Naar et Medlem, der agter at fremsætte Forslag til Ændring af, hvad et Udvalg har indstillet i nogen Sag, tillige begjærer, at hans Ændringsforslag bliver trykt og omdelt blandt Kamrets Medlemmer, inden Sagen kommer for til endelig Afgjørelse, har han at affatte sit Ændringsforslag skriftlig med Udeladelse af Begrundelsen og indgive det til Rigsdagens Kontor saa betimeligt, at Trykning deraf kan faaes færdig før Sagens Afgjørelse. I saa Fald maa Forslaget trykkes og omdeles paa samme Maade som Udvalgets Betænkning.[1]

§ 21. Begjærer udenfor Dagsordenen et Medlem at maatte fremsætte et Spørgsmaal til nogen af Kongens Raadgivere, afleverer han samme skriftlig affattet og af bestemt Indhold. Kamret beslutter uden forudgaaende Forhandling, hvorvidt Spørgsmaalet maa fremsættes eller ikke. I første Tilfælde lader Formanden ufortøvet give vedkommende Raadgiver Meddelelse om Spørgsmaalet[2].

§ 22. 1) Naar Afstemning om Beslutning eller Valg skal foretages, bør fire Medlemmer, hvilke Formanden anmoder derom, tage Plads ved Formandsbordet,[3] to for at bistaa ved Stemmesedlernes Aabning og Prøvelse samt to for tilligemed Sekretæren at føre særlige Fortegnelser over Valget eller Afstemningen. Naar Opraab af Medlemmerne derefter foretages, bør hvert Medlem i den Orden, i hvilken hans Navn opraabes, træde frem til Formandsbordet og aflevere sin Stemmeseddel til Formanden. Ingen Stemmeseddel maa afleveres i anden Orden end den nu bestemte[4].

2) Efter at alle de afleverede Stemmesedler, der ere godkjendte, ere blevne oplæste af Formanden og optegnede af Sekretæren tilligemed de to i dette Øiemed valgte Medlemmer, sammenlignes de over Afstemningen eller Valget førte Fortegnelser. Formanden tilkjendegiver Afstemningens Udfald for Kamret umiddelbart efter, at den nysbestemte Sammenligning har fundet Sted, hvorimod Underretning om Udfaldet af Valget meddeles Kamret ved Oplæsning og Justering af den i § 15, Led 5 ommeldte Valgprotokol. — Den af Sekretæren førte Fortegnelse over Valg skal bekræftes med hans Underskrift og derefter bilægges Valgprotokollen for at opbevares tilligemed denne[5].

3) Efter at ved et Valg Stemmesedlerne ere blevne afleverede, kan Formanden, hvis Kamret beslutter dette, aftælle og overgive til Næstformanden et vist Antal af Sedlerne for af ham, fire Medlemmer og en af Kamrets Bestillingsmænd at aabnes, prøves, oplæses og optegnes paa den ovenfor bestemte Maade[6].

§ 23. 1) Kamrets Forhandlinger skulle være offentlige. Med Hensyn til Tilhørernes Adgang til Gallerierne meddeler Formanden de fornødne Forskrifter[7].

2) Begjærer et Medlem, at Kamrets Forhandling om en Sag skal føres for lukkede Døre, og finder Kamret det rigtigt at give sit Bifald dertil[8], skulle Tilhørerpladserne strax rømmes efter Formandens Ordre.

§ 24. 1) De, der under Kamrets Forhandlinger befinde sig paa Gallerierne, skulle holde sig de Forskrifter til Ordens Opretholdelse, der maatte være udfærdigede af Kamret eller af Formanden paa dets Vegne, nøie efterrettelige[9]. Saadanne Forskrifter bør være opslaaede paa passende Steder. Den, der forser sig imod dem, bliver strax udvist.

2) Opstaar der Uorden, kan Formanden[10] paabyde samtlige Tilhøreres Fjernelse. Begaas nogen Forbrydelse mod den om Sagen særlig

---

[1]) I F. K. F.o. findes ingen til denne § svarende Bestemmelse.

[2]) I F. K. F.o. findes ingen til denne § svarende Bestemmelse.

[3]) I F. K. F.o. lyder Resten af dette Punktum saaledes: „— for at føre Fortegnelse over Valget eller Afstemningen“.

[4]) I F. K. F.o. findes dette Punktum ikke. Særlig for F. K. F. o. er følgende Bestemmelse: „Formanden meddeler Forskrift til Forebyggelse af Trængsel ved Stemmesedlernes Afleverelse“.

[5]) I F. K. F.o. hedder det istedetfor dette Led: „Stemmesedlerne aabnes og oplæses af Formanden, hvorhos Fortegnelserne sammenlignes med hverandre. Umiddelbart efter Slutningen af Afstemningen eller Valget tilkjendegiver Formanden Udfaldet, og skal der strax affattes en Protokol om Forretningen, hvilken underskrives af Formanden og de fire Medlemmer, der have taget Plads ved Formandsbordet“.

[6]) I F. K. F.o. findes ingen til dette Led svarende Bestemmelse.

[7]) I F. K. F.o. findes dette Punktum ikke.

[8]) I F. K. F.o. hedder det istedetfor denne Sætning: „og forene mindst fem Medlemmer sig med ham derom“.

[9]) I F. K. F.o. lyder dette Punktum saaledes: „Til Ordens Opretholdelse paa Tilhørerpladserne udfærdiger Formanden de fornødne Forskrifter“.

[10]) F. K. F.o. tilføier: „eller, inden Formanden er bleven udnævnt eller valgt, den midlertidige Formand“.

givne Lov[1]), skal Forbrydelsen af Formanden anmeldes for Rigsdagens Justitsombudsmand til lovlig Paatale.

§ 25. 1) Ønsker et Medlem at faae nogen Tids Orlov fra sin Rigsdagsvirksomhed, gjør han derom Anmeldelse for Kamret. Saadan Orlov maa ikke tilstaas for længere Tid end fjorten Dage, forsaavidt ikke særlige Omstændigheder foranledige Tilstaaelse af Orlov udover den nævnte Tid[2]). Er den, der faaer Orlov, Medlem af et Udvalg, skal Underretning om Orloven ufortøvet[3]) meddeles Udvalgets Formand[4])

2) Over de Medlemmer af Kamret, der have erholdt Orlov, føres der særlig Fortegnelse i Kontoret[5]).

§ 26. 1) Et Medlem, der har faaet Orlov fra sin Rigsdagsvirksomhed, men uden lovligt Forfald udebliver udover den for Orloven bestemte Tid, bøder ti Kroner for hver Dag, han saaledes udebliver.

2) Penge, der maatte blive at erlægge efter sidst foregaaende Led, skulle oppebæres, og Regnskab for dem aflægges af den af Kamrets Bestillingsmænd, Formanden dertil beskikker, under Tilsyn af de i § 5 omneldte Medlemmer. Slige Penge skulle under Rigsdagssamlingen opbevares paa den Maade, Formanden finder det rigtigt at foreskrive. Over disse føres en særlig Fortegnelse. Denne indføres i den ved Kamrets sidste Møde førte Protokol. Ufortøvet derefter skulle Pengene tilligemed Udskrift af Protokollen, der udviser deres sammenlagte Beløb, afleveres til Kronens Finantskontor imod Kvittering, der bør tilstilles Rigsgjældskontoret[6]).

§ 27. Denne Forretningsorden tjener til Efterlevelse, indtil Kamret efter derom paa tilbørlig Maade fremsat Forslag beslutter Forandring i eller Tillæg til samme. Saadan Beslutning træder strax i Kraft[7]).

---

[1]) ɔ: Lov for Tilhørere ved Rigsstændernes Møder af 1ste Marts 1830. De i denne Lov ommeldte Forbrydelser — Ulydighed imod Formandens Paalæg om at forlade Tilhørerpladserne, Fredsbrud og Voldshandlinger begaaede dersteds, Angreb paa Rigsdagen, dens Medlemmer eller Embeds- og Bestillingsmænd — paatales af Rigsdagens Justitieombudsmand eller dem, han dertil vælger.

[2]) I F. K. F.o. hedder det istedetfor disse to Punktumer: „Formanden kan tilstaa et Medlem Orlov fra hans Rigsdagsvirksomhed for en Tid af høist otte Dage. Ønsker et Medlem længere Orlov, fremsætter han sit Ønske for Kamret".

[3]) F. K. F.o. udelader Ordet: „ufortøvet" og indskyder: „gjennem Kamrets Kontor".

[4]) Særlig for F. K. F.o. er følgende Bestemmelse: „Er et Medlem ved lovligt Forfald forhindret i at deltage i Rigsdagsvirksomheden, gjør han Anmeldelse derom for Kamret, hvorhos Forfaldet bør være behørigt godtgjort".

[5]) I F. K. F.o. lyder dette Led saaledes: „En Fortegnelse over de Medlemmer af Kamret, der nyde Orlov eller have behørigt godtgjort lovligt Forfald, bør være tilgjængelig i Kontoret".

[6]) I F. K. F.o. findes ingen til denne § svarende Bestemmelser.

[7]) I F. K. F.o. tilføies: „medmindre Kamret bestemmer det anderledes".

Nederlandene.

Ved Fuldmægtig A. F. Asmussen.

Indhold.

1. Grundlov for Kongeriget Nederlandene af 14de Oktober 1848 .... Sp. 269.
2. Valglov af 4de Juli 1850 .... — 299.
3. Ministeransvarlighedslov af 22de April 1855 .... — 317.
4. Lov om Undersøgelsesretten af 5te August 1850 .... — 323.
5. Forretningsorden for Generalstaternes Andet Kammer, med Bemærkninger om Afvigelserne i Første Kammers Forretningsorden .... — 329.

Grundlov for Kongeriget Nederlandene af 14de Oktober 1848 [1]).

Første Kapitel.

Kongeriget og dets Indvaanere.

Art. 1. Kongeriget Nederlandene bestaar i Europa af de nuværende Provindser: Nordbrabant, Gelderland, Sydholland, Nordholland, Zeeland, Utrecht, Friesland, Overyssel, Groningen, Drenthe og Hertugdømmet Limburg, med Opretholdelse af det Forhold, hvori Hertugdømmet Limburg, med Udskillelse af Fæstningerne Maastricht og Venlo og deres Omkreds, staar til det tydske Forbund.

Art. 2. Provindser og Kommuner kunne forenes og adskilles ved Lov. Statens, Provindsernes og Kommunernes Grændser kunne forandres ved Lov.

Art. 3. Alle, som opholde sig paa Rigets Grund, hvad enten de ere Indlændinge eller Udlændinge, have samme Krav paa Beskyttelse med Hensyn til Person og Gods.

De nærmere Regler for Udlændinges Adgang til Riget og deres Udvisning af samme saavelsom de almindelige Betingelser for Afslutning af Traktater med fremmede Magter om deres Udlevering ordnes ved Lov.

Art. 4. Udøvelsen af de borgerlige Rettigheder ordnes ved Lov.

Art. 5 For at kunne udøve politiske Rettigheder maa man være Nederlænder.

Art. 6. Enhver Nederlænder har Adgang til alle Embeder.

Udlændinge kunne kun ansættes i Embeder, forsaavidt Lovene tillade det.

Art. 7. Loven bestemmer, hvem der er Nederlænder.

Meddelelse af Indfødsret til Udlændinge kan kun finde Sted ved Lov.

[1]) Den første Grundlov for Kongeriget Nederlandene er af 24de August 1815; den blev første Gang revideret i 1840, anden Gang i 1848. Se iøvrigt Vedel og Brandis: „Konstitutionelle Forfatninger".

Art. 8. Ingen behøver en forudgaaende Tilladelse til at offentliggjøre sine Tanker eller Følelser ved Pressen, dog under Ansvar for Enhver efter Loven.

Art. 9. Enhver Indvaaner er berettiget til at indgive skriftlige Andragender til de vedkommende Myndigheder, naar de undertegnes personlig og ikke i Fleres Navn; dette Sidste er kun tilladt Korporationer, som ere sammensatte paa lovlig Maade eller anerkjendte som saadanne, og i saa Fald kun med Hensyn til Anliggender, der høre under deres lovlige Virkekreds.

Art. 10. Indvaanernes Forenings- og Forsamlingsfrihed anerkjendes.

Loven fastsætter de nærmere Regler og Indskrænkninger for Udøvelsen af denne Frihed i Forhold til den offentlige Orden.

Andet Kapitel.

Kongen.

Første Afsnit.

Thronfølgen.

Art. 11. Nederlandenes Krone er og forbliver overdragen til Hans Majestæt Vilhelm Frederik, Prinds af Oranien-Nassau, for at forblive i hans og hans lovmæssige Efterkommeres Besiddelse, i Overensstemmelse med efterfølgende Bestemmelser.

Art. 12. Den regjerende Konges lovmæssige Efterkommere ere de Børn, som nu leve eller siden fødes i hans nuværende Ægteskab med Hendes Majestæt Frederika Louisa Vilhelmina, Prindsesse af Preussen, og fremdeles i Almindelighed hele det Afkom, som fødes i et Ægteskab, der er indgaaet eller billiget af Kongen efter fælles Raadslagning af Generalstaterne [1]).

Art. 13. Kronen nedarves efter Førstefødselsretten, saaledes at Kongens ældste Søn eller den ældste Søns mandlige Arving ifølge Repræsentationsretten følger efter paa Thronen.

Art. 14. Er der intet mandligt Afkom til efter den ældste Søn, gaar Kronen over paa hans Brødre eller deres mandlige Arvinger, ligeledes efter Førstefødselsretten og Repræsentationsretten.

Art. 15. Skulde det Tilfælde indtræffe, at der slet ikke fandtes mandligt Afkom af Huset Oranien-Nassau, gaar Kronen over paa Kongens Døttre efter Førstefødselsretten.

Art. 16. Efterlader Kongen sig heller ingen Døttre, saa overfører den ældste Datter i den ældste nedstigende mandlige Linie efter den sidste Konge den kongelige Værdighed paa sig og repræsenteres ved sit Afkom, saafremt hun maatte være afgaaet ved Døden forinden.

Art. 17. Saafremt der ikke findes nogen nedstigende mandlig Linie efter den sidste Konge, saa arver den ældste nedstigende kvindelige Linie, saaledes at den mandlige Gren gaar foran den kvindelige Gren og den ældre foran den yngre, og i enhver Gren Mand foran Kvinde og den Ældre foran den Yngre.

Art. 18. Døer Kongen uden Afkom, og der ikke findes mandligt Afkom af Huset Oranien-Nassau, saa følger efter ham hans nærmeste Slægtning formedelst hans Slægtskab med det kongelige Huus og repræsenteres ved sit Afkom, ifald han maatte være afgaaet ved Døden forinden.

Art. 19. Har en Kvinde overført Kronen paa et andet Hus, saa indtræder dette Hus i alle det oprindelige Stamhus tilkommende Rettigheder, og de foranstaaende Artikler anvendes paa det, saaledes at hendes mandlige Afkom arver fremfor alle Kvinder eller kvindeligt Afkom og ingen anden Linie kaldes paa Thronen, saalænge der er Afkom til efter hende.

Art. 20. En Prindsesse, der har indgaaet Ægteskab uden Generalstaternes Samtykke, har ingen Ret til Kronen. En Dronning, som indgaar Ægteskab uden et saadant Samtykke, frasiger sig derved Kronen.

Art. 21. Ifald der ikke findes Afkom af den nuværende Konge, Vilhelm Frederik af Oranien-Nassau, gaar Kronen over paa hans Søster, Frederika Louisa Vilhelmina af Oranien-Nassau, Enke efter afdøde Arveprinds Carl Georg August af Brunsvig-Lüneburg, eller hendes lovmæssige Afkom i et efter Bestemmelsen i Art. 12 indgaaet Ægteskab.

Art. 22. Skulde der heller ikke være lovmæssigt Afkom til af denne Fyrstinde, gaar Arveretten over paa de lovmæssige mandlige Arvinger efter Prindsesse Carolina af Oranien, den afdøde Prinds Wilhelm V.'s Søster og gift med den afdøde Fyrste af Nassau-Weilburg, ligeledes efter Førstefødselsretten og Repræsentationsretten.

Art. 23. Saafremt særdeles Omstændigheder skulde gjøre Forandringer i Thronfølgeordenen nødvendige, er Kongen berettiget til desangaaende at forelægge et Lovforslag, som behandles paa samme Maade, som det er foreskrevet i Art. 196, 197 og 199 med Hensyn til Grundlovsforandringer.

[1]) Se Grundlovens 3die Kapitel.

Art. 24. Paa samme Maade forholdes, naar der ikke findes nogen efter denne Grundlov arveberettiget Thronfølger.

Er der ved Kongens Død ingen Thronfølger udnævnt, eller er han ikke til, da udnævnes han af Generalstaterne, som dertil skulle sammenkaldes i dobbelt Antal, i en forenet Samling.

Art. 25. I de i Art. 21, 22, 23 og 24 ommeldte Tilfælde ordnes Thronfølgen efter Bestemmelserne i Art. 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18 og 19.

Art. 26. Kongen kan ikke bære nogen fremmed Krone, med Undtagelse af den Luxemburgske.

I intet Tilfælde kan Regjeringens Sæde henlægges udenfor Riget.

Andet Afsnit.

Kronens Indtægter.

Art. 27. Foruden Indtægterne af de Domæner, som afstodes ifølge Lov af 26de August 1822 og i Aaret 1848 af Kongen tilbagegaves til Staten som Krondomæner, nyder Kong Wilhelm II. en aarlig Indtægt af en Million Gylden af Statskassen [1]).

Ved hvert Thronskifte fastsættes Kronens Indtægter ved Lov.

Art. 28. Til Kongens Afbenyttelse vedligeholdes Sommer- og Vinterslotte, dog at der til disses Vedligeholdelse ikke kan bruges mere end 50,000 Gylden aarlig for Statens Regning.

Art. 29. Kongen og Prindsen af Oranien ere fritagne for alle personlige Byrder.

For andre Byrder ere de ikke fritagne.

Art. 30. Kongen indretter sit Hof efter eget Forgodtbefindende.

Art. 31. Enkedronningen oppebærer i Enkestand en aarlig Indtægt af 150,000 Gylden af Statskassen.

Art. 32. Den ældste af Kongens Sønner eller af det fjernere mandlige Afkom, som er den nærmeste Arving til Thronen, er Kongens første Undersaat og fører Titel af „Prinds af Oranien".

Art. 33. Prindsen af Oranien oppebærer som saadan en aarlig Indtægt af 100,000 Gylden af Statskassen fra hans fyldte 18de Aar af; denne Indtægt forhøies til 200,000 Gylden, naar han har indgaaet Ægteskab i Overensstemmelse med denne Grundlovs Art. 12.

Tredie Afsnit.

Kongens Myndighed.

Art. 34. Kongen er myndig, naar han har fyldt sit 18de Aar.

Art. 35. Saalænge Kongen er umyndig, staar han under Formynderskab af nogle Medlemmer af det kongelige Hus og nogle ansete Nederlændere.

Art. 36. De nærmere Regler angaaende Formynderskabet fastsættes ved Lov, hvorved tillige dets Medlemmer udnævnes.

Angaaende Forslaget til en saadan Lov tage Generalstaterne Beslutning i en forenet Samling af begge Kamrene.

Art. 37. Kan det befrygtes, at Thronfølgeren ved Kongens Død vil være umyndig, træffes der af Kongen endnu i levende Live med Generalstaternes Samtykke Bestemmelser om Regjeringens Førelse i saa Tilfælde. Er det ikke sket, skal der om muligt indhentes Erklæring fra nogle af den umyndige Konges nærmeste Slægtninge angaaende Ordningen af Formynderskabet.

Art. 38. Forinden Formynderskabet tiltræder sit Hverv, aflægger ethvert Medlem af samme i en forenet Samling af begge Generalstaternes Kamre i Formandens Haand følgende Ed eller Løfte:

„Jeg sværger (lover) Kongen Troskab; jeg sværger (lover) med Troskab at ville opfylde alle de Pligter, som Formynderskabet paalægger mig, og i Særdeleshed at lade det være mig magtpaaliggende at indprente Kongen Troskab imod Grundloven og Kjærlighed til sit Folk".

„Saa sandt hjælpe mig den almægtige Gud!" („Det lover jeg".).

Art. 39. Saafremt Kongen maatte blive ude af Stand til at føre Regjeringen, skal der med Hensyn til den fornødne Forsorg for hans Person forholdes efter de i Art. 36 og følgende fastsatte Bestemmelser om Regjeringens Førelse i Tilfælde af Kongens Umyndighed.

Fjerde Afsnit.

Regentskab.

Art. 40. Under Kongens Umyndighed udøves den kongelige Magt ved en Regent.

---

[1]) Ifølge Grundloven 24de Aug. 1815 Art. 31 kunde Kongen saa overdraget sig Domæner, som repræsenterede et Indtægtsbeløb af 500,000 Gylden, hvilket skulde drages fra den ham ifølge Art. 30 tilkommende aarlige Indtægt af 2,400,000 Gylden, af Statskassen. (1 Gylden = 1 Kr. 50 Øre) Disse Domæner bleve først hans Eiendom, men gaves i 1848 tilbage til Staten som Krondomæner, saa at de nu ere uafhændelige.

Art. 41. Regenten udnævnes ved en Lov, som tillige kan bestemme, hvem der skal efterfølge i Regentskabet, saalænge Kongens Mindreaarighed vedvarer. Om Forslaget til en saadan Lov tage Generalstaterne Beslutning i en forenet Samling af begge Kamrene.

En saadan Lov skal endnu i Kongens levende Live vedtages for det Tilfælde, at der maatte være Grund til at befrygte, at Thronfølgeren ved Kongens Død vil være umyndig.

Art. 42. Den kongelige Magt overdrages ligeledes til en Regent, naar Kongen bliver ude af Stand til selv at regjere.

Saasnart Statsraadet[1]) i Forening med Ministrene efter en nøiagtig Undersøgelse er bleven overbeviist herom, sammenkalder det ufortøvet Generalstaterne med et dobbelt Medlemstal til en forenet Samling, for at forelægge dem det fornødne Forslag med Hensyn til det foreliggende Tilfælde.

Art. 43. Generalstaterne forhandle om Forslaget, og saafremt de ved en i en forenet Samling af begge Kamrene med fordobblet Medlemstal tagen Beslutning have erkjendt Rigtigheden deraf, bekjendtgjøres det i Form af en Lov, der forkyndes paa høitidelig Maade, at det i den foregaaende Artikel ommeldte Tilfælde er indtruffet.

Art. 44. Har Prindsen af Oranien endnu ikke fyldt sit 18de Aar, træffes der paa samme Maade, som der er fastsat i Art. 40 og 41, Foranstaltning til Indsættelse af et Regentskab, saalænge Kongen forbliver ude af Stand til selv at regjere, og Prindsen af Oranien endnu ikke har fyldt sit 18de Aar.

Art. 45. Regenten aflægger i en forenet Samling af Generalstaternes Kamre nedenstaaende Ed eller Løfte i Formandens Haand:

„Jeg sværger (lover) Kongen Troskab; jeg sværger (lover) i Udøvelsen af den kongelige Magt, saalænge Kongen er umyndig (saalænge Kongen er ude af Stand til selv at regjere) stedse at ville opretholde og haandhæve Rigets Grundlov."

„Jeg sværger (lover) af al min Evne at ville forsvare og bevare Landets Uafhængighed, at ville beskytte den almindelige og den særlige Frihed samt alle Kongens Undersaatters Rettigheder og Enhvers iblandt dem, og til Opretholdelse og Fremme af det almene og det særlige Velfærd at ville anvende alle de Midler, som Lovene stille til min Raadighed, saaledes som det en god og tro Regent bør at handle."

„Saa sandt hjælpe mig den almægtige Gud!" („Det lover jeg.").

Art. 46. Har Prindsen af Oranien fyldt sit 18de Aar, er han i det i Art. 42 nævnte Tilfælde lovlig Regent.

Art. 47. Indtil i det i Art. 42 nævnte Tilfælde Prindsen af Oranien eller den udnævnte Regent har tiltraadt Regentskabet, udøves den kongelige Magt ved det i Overensstemmelse med Bestemmelsen i Art. 42 sammensatte Raad[2]).

Paa samme Maade forholdes, naar der ved Kongens Død ikke haves nogen Regent for den umyndige Thronfølger, eller Thronfølgeren, for hvem der var udnævnt en Regent, ikke mere er til, indtil den udnævnte Regent eller Efterfølgeren kan tiltræde Regjeringens Førelse.

Medlemmerne af det ommeldte sammensatte Raad aflægge i den af dem valgte Formands Haand og denne i en forenet Samling af begge Generalstaternes Kamre efterstaaende Ed eller Løfte:

„Jeg sværger (lover) som Medlem af (Formand for) dette Regjeringsraad i Udøvelsen af den kongelige Magt at ville hjælpe til at opretholde og haandhæve Grundloven."

„Saa sandt hjælpe mig den almægtige Gud!" („Det lover jeg.").

Art. 48. Det fastsættes ved Lov, med hvilket Beløb ved en Regents Udnævnelse eller Regentskabets Overtagelse af Prindsen af Oranien de med Regentskabet forbundne Omkostninger skulle optages paa Kronens aarlige Indtægter.

Denne Bestemmelse kan ikke forandres, saalænge Regentskabet vedvarer.

Art. 49. Den Konge, paa hvem Art. 43 er bleven anvendt, overtager snarest muligt igjen Førelsen af Regjeringen i Henhold til en Lov, der tilbagekalder den i den ommeldte Artikel nævnte Lov.

Indtil en saadan Tilbagekaldelse har fundet Sted, ere Ministrene saavelsom Formynderne forpligtede til personlig at afgive Beretning om Kongens Tilstand i Generalstaternes Kamre, saa ofte de adspørges.

Femte Afsnit.

Kongens Hylding.

Art. 50. Efter Regjeringens Tiltrædelse edfæstes og hyldes Kongen snarest mulig paa høitidelig Maade i Byen Amsterdam i en offentlig og forenet Samling af begge Generalstaternes Kamre.

Art. 51. I denne Forsamling aflægger Kongen følgende Ed eller Løfte paa Grundloven:

[1]) Se Grundlovens Art. 71 ff.

[2]) Statsraadet og Ministrene i Forening.

„Jeg sværger (lover) det nederlandske Folk stedse at ville opretholde og haandhæve Rigets Grundlov".

„Jeg sværger (lover) af al min Evne at ville forsvare og bevare Landets Uafhængighed, at ville beskytte den almindelige og særlige Frihed samt alle mine Undersatters Rettigheder og til Opretholdelse og Fremme af det almene og det særlige Velfærd at ville anvende alle de Midler, som Lovene stille til min Raadighed, saaledes som det en god Konge bør at handle".

„Saa sandt hjælpe mig den almægtige Gud!" („Det lover jeg.").

Art. 52. Efter Edens eller Løftets Aflæggelse hyldes Kongen af Generalstaterne i den samme Forsamling, idet Formanden afgiver følgende høitidelige Erklæring, som efter ham derpaa ethvert Medlem, hvert for sig, skal beedige eller bekræfte.

„Vi modtage og hylde i det Nederlandske Folks Navn og i Kraft af Grundloven Dem som Konge; vi sværge (love) at ville opretholde Ukrænkeligheden af Deres Krones Rettigheder; vi sværge (love) at ville gjøre Alt, hvad det bør gode og tro Generalstater at gjøre."

„Saa sandt hjælpe os den almægtige Gud!". („Det love vi.").

Sjette Afsnit.

Kongens Magt.

Art. 53. Kongen er ukrænkelig; Ministrene ere ansvarlige [1]).

Art. 54. Den udøvende Magt er hos Kongen.

Art. 55. Kongen har den øverste Ledelse af de udenrigske Anliggender.

Art. 56. Kongen erklærer Krig. Han sætter begge Generalstaternes Kamre i umiddelbar Kundskab herom, idet han tilføier saadanne Meddelelser, som han af Hensyn til Rigets Interesse og Sikkerhed finder det forsvarligt at give.

Art. 57. Kongen afslutter og stadfæster Freds- og alle andre Traktater med fremmede Magter.

Han meddeler begge Generalstaternes Kamre Indholdet af disse Traktater, forsaavidt han af Hensyn til Rigets Interesse og Sikkerhed finder det forsvarligt.

Traktater, som medføre Afstaaelse eller Mageskifte af nogen Del af Riget i Europa eller i andre Verdensdele, eller som indeholde andre Bestemmelser eller Forandringer vedrørende lovlige Rettigheder, kunne ikke stadfæstes af Kongen, forinden Generalstaterne have godkjendt disse Bestemmelser eller Forandringer.

Art. 58. Kongen har den øverste Myndighed over Flaade og Hær.

De militære Embedsmænd udnævnes af ham. Han befordrer og afskediger dem eller sætter dem paa Pension under Iagttagelse af de i Loven givne Forskrifter.

Pensionsreglerne fastsættes ved Lov.

Art. 59. Kongen har den øverste Ledelse af Kolonierne og Rigets Besiddelser i andre Verdensdele.

Disses Forvaltning ordnes ved Lov.

Møntvæsenet ordnes ved Lov.

Andre Anliggender, som angaa disse Kolonier og Besiddelser, ordnes ved Lov, forsaavidt Omstændighederne skjønnes at kræve det.

Art. 60. Kongen lader aarlig tilstille Generalstaterne en udførlig Beretning om Forvaltningen af disse Kolonier og Besiddelser og om den Tilstand, hvori de befinde dem.

Forvaltningen af og Regnskabet for Koloniernes Pengemidler ordnes ved Lov.

Art. 61. Kongen har den øverste Bestyrelse af Finantserne. Han anordner Lønningerne for alle de Kollegier og Embedsmænd, som lønnes af Statskassen.

De dømmende Myndigheders Lønninger fastsættes ved Lov.

Kongen optager Lønningerne paa Budgetforslagene over Statsfornødenhederne.

Embedsmændenes Pensioner ordnes ved Lov.

Art. 62. Kongen har Ret til at lade slaa Mønt. Han kan lade sit Billede præge paa de forskjellige Møntsorter.

Art. 63. Kongen ophøier i Adelsstanden.

Ingen Nederlænder maa modtage fremmed Adelsdiplom.

Art. 64. Ridderordener indstiftes ved Lov paa Kongens Forslag.

Art. 65. Udenlandske Ordener, hvormed der ikke er forbundet Forpligtelser, kunne modtages af Kongen og med hans Samtykke af Prindserne af hans Hus.

I intet Tilfælde kunne Kongens Undersaatter modtage udenlandske Ordenstegn, Titler, Rang eller Værdigheder uden hans særlige Tilladelse.

Art. 66. Kongen har Ret til at benaade for Straffe, der ere paalagte ved Domstolenes Kjendelser.

---

[1]) Se Lov 22de April 1855, der meddeles her Sp. 317 ff.

Lyder Dommen paa 3 Aars Fængsel og derunder eller paa Pengebøder, hvad enten begge Straffe ere fastsatte under Et eller hver for sig, udøver Kongen Benaadningsretten efter indhentet Erklæring fra den Dommer, der har affagt Dommen; i de øvrige Tilfælde efter indhentet Erklæring fra Høiesteret.

Amnesti og Abolition [1]) kan kun gives ved Lov.

Art. 67. Undtagelser fra Lovene meddeler Kongen kun i de i Lovene foreskrevne Tilfælde.

Art. 68. Kongen afgjør alle mellem to eller flere Provindser opstaaende Forvaltningsstridigheder, naar de ikke kunne bilægges i Mindelighed.

Art. 69. Kongen kan for Generalstaterne lade fremsætte Forslag til Love og andre Beslutninger, som han anser fornødne.

Han er berettiget til at stadfæste eller negte sin Godkjendelse af de Beslutninger, som Generalstaterne forebringe ham.

Art. 70. Kongen har Ret til at opløse Generalstaternes tvende Kamre enten hvert for sig eller under Et.

Opløsningskundgjørelsen skal tillige indeholde Befaling til at foretage Valg til nye Kamre inden Forløbet af 40 Dage og til de nyvalgte Kamres Sammentræden inden to Maaneders Forløb.

Syvende Affnit.

Statsraadet og Ministerierne.

Art. 71. Der bestaar et Statsraad, hvis Sammensætning og Virkekreds fastsættes ved Lov [2]).

Kongen fører Forsædet i Statsraadet og udnævner dets Medlemmer.

Prindsen af Oranien tager, saasnart han har fyldt sit 18de Aar, som saadan Sæde i samme og har en raadgivende Stemme.

Art. 72. Kongen lader i Statsraadet forhandle alle Forslag, som af ham forelægges Generalstaterne eller af disse forebringes ham, saavelsom alle almindelige Foranstaltninger, vedrørende den indre Forvaltning af Staten samt af dens Kolonier og Besiddelser i andre Verdensdele.

De udfærdigede Love og Anordninger skulle begynde med en Meddelelse om, at Statsraadet er blevet hørt desangaaende.

Kongen indhenter desuden Statsraadets Betænkning over alle Anliggender af almindelig og særlig Interesse, som han finder for godt at forelægge det.

Kongen alene har den besluttende Myndighed og underretter Raadet hver Gang om den tagne Beslutning.

Art. 73. Kongen opretter Ministerier, udnævner Cheferne for samme og afskediger dem efter eget Forgodtbefindende.

Ministrene drage Omsorg for Fuldbyrdelsen af Grundloven og de andre Love, forsaavidt den afhænger af Kronen.

Deres Ansvarlighed ordnes ved Lov [3]).

Alle kongelige Beslutninger og Befalinger skulle ledsages af en Ministers Underskrift.

Tredie Kapitel.

Generalstaterne.

Første Affnit.

Generalstaternes Sammensætning.

Art. 74. Generalstaterne repræsentere det hele nederlandske Folk.

Art. 75. Generalstaterne deles i et Første og et Andet Kammer.

Art. 76 Medlemmerne af Andet Kammer vælges i de Valgkredse, hvori Riget inddeles, af de fuldmyndige Indvaanere, der ere Nederlændere og have den fulde Nydelse af de borgerlige og politiske Rettigheder og i direkte Skat erlægge et Beløb, som i Valgloven ansættes efter de stedlige Forholds Beskaffenhed, dog ikke under 20 Gylden [4]) og ikke over 160 Gylden [5]).

Art. 77. Antallet af Andet Kammers Medlemmer fastsættes efter Forholdet af eet Medlem for hver 45,000 Indvaanere [6])

De nærmere Bestemmelser angaaende Valgretten fastsættes ved Valgloven [7]).

---

[1]) Ret til at lade Undersøgelsen af Forbrydelser falde bort.

[2]) Ifølge Lov af 21de Decbr. 1861 bestaar Statsraadet af Kongen som Formand, en Næstformand og 14 Medlemmer (foruden Prindsen af Oranien og andre Prindser, som Kongen giver Adgang dertil). I visse Sager kan Raadet forøges med indtil 15 Medlemmer. Raadet deler sig i forskjellige Afdelinger til Behandling af Sagerne. Ministrene kunne møde for Raadet for at give Oplysninger.

[3]) Se Lov 22de April 1855, Sp. 317 ff.

[4]) 1 Gylden = 1 Kr. 50 Ø.

[5]) Se Valgloven af 4de Juli 1850, der meddeles her Sp. 299 ff., Art. 1 med Note.

[6]) Ved Lov af 26de Januar 1878 er Antallet fastsat til 86 Medlemmer.

[7]) Se Valgloven, Første Affnit, Sp. 299 ff.

Art. 78. Første Kammer bestaar af 39 Medlemmer.

De skulle høre til de Høistbeskattede i direkte Skat.

Antallet af disse Høistbeskattede, ud af hvilke de vælges, fastsættes for hver Provinds saaledes, at for hver 3,000 Indvaanere een, som tillige besidder de øvrige Betingelser for at være Medlem af dette Kammer, er valgbar.

De øvrige Betingelser ere de samme, som kræves for at være Medlemmer af Andet Kammer.

De vælges af Provindsialstænderne efter følgende Forholdstal[1]): Nordbrabant 5, Geldern 5, Sydholland 7, Nordholland 6, Zeeland 2, Utrecht 2, Friesland 3, Overyssel 3, Groningen 2, Drenthe 1, Limburg 3, i Alt 39.

Naar Provindser forenes eller adskilles, skal der ved den Lov, som indeholder Bestemmelse herom, tillige angives, hvilke Forandringer der som Følge heraf skal gjøres i de nævnte Forholdstal.

Andet Affnit.

Generalstaternes Andet Kammer.

Art. 79. Valgbar til Andet Kammer er enhver Nederlænder, som har den fulde Nydelse af de borgerlige og politiske Rettigheder og har fyldt sit 30te Aar.

Art. 80. Den, som paa eengang er valgt paa mere end eet Sted til Medlem af Første Kammer eller Andet Kammer eller af begge Kamrene, erklærer, hvilket Valg han modtager.

Art. 81. Medlemmerne af Andet Kammer vælges paa 4 Aar.

Halvdelen afgaar hvert andet Aar efter en bestemt Omgang. De Afgaaede kunne strax gjenvælges.

Art. 82. Medlemmerne stemme efter deres Ed og Overbevisning, uden at være bundne til nogen Fuldmagt fra eller Aftale med deres Vælgere.

Art. 83. Ved Tiltrædelsen af deres Hverv aflægge de, Enhver efter sin religiøse Troesbekjendelses Skikke, følgende Ed eller Løfte:

„Jeg sværger (lover) Troskab mod Grundloven. Saa sandt hjælpe mig den almægtige Gud!". („Det lover jeg".).

Inden de stedes til Aflæggelse af denne Ed eller dette Løfte, aflægge de følgende Renselsesed (Erklæring eller Løfte):

„Jeg sværger (erklærer), at jeg, for at blive valgt til Medlem af Generalstaternes Andet Kammer, hverken umiddelbart eller middelbart under nogetsomhelst Navn eller Paaskud har lovet eller givet og ikke heller vil love eller give nogensomhelst Gave eller Skjænk til nogensomhelst Person enten i eller udenfor Forvaltningen".

„Jeg sværger (lover), at jeg, hverken umiddelbart eller middelbart, vil modtage nogetsomhelst Løfte eller Gave af Nogensomhelst, det være hvem det være vil, for at gjøre eller undlade Nogetsomhelst i Udøvelsen af dette Hverv".

„Saa sandt hjælpe mig den almægtige Gud!". („Det erklærer og lover jeg".).

Disse Eder (Løfter og Erklæringer) aflægges i Kongens Haand, eller i Andet Kammer i Formandens Haand, som dertil er befuldmægtiget af Kongen.

Art. 84. Formanden vælges af Kongen for en Samling blandt tre af Kamret i Forslag bragte Medlemmer.

Art. 85. Medlemmerne oppebære til Dækning af deres Reiseomkostninger, det samme Beløb til og fra Mødet, for enhver Samling en saadan Sum, som Loven i Forhold til Afstanden nærmere bestemmer.

Til yderligere Skadesløsholdelse tillægges dem et aarligt Beløb af 2,000 Gylden.

Dette Vederlag kunne de, der have været fraværende i en hel Samling, ikke nyde for den Samling.

Tredie Affnit.

Generalstaternes Første Kammer.

Art. 86. Medlemmerne af Første Kammer vælges paa 9 Aar.

Trediedelen afgaar hvert 3die Aar efter en bestemt Omgang. De afgaaede Medlemmer kunne strax gjenvælges.

Art. 82 er anvendelig paa dem.

Ved Tiltrædelsen af deres Hverv aflægge de, i Kongens Haand, de samme Eder (Løfter og Erklæringer), som Medlemmerne af Andet Kammer.

De oppebære Vederlag for Reise- og Opholdsomkostninger efter Loven.

Art. 87. Formanden vælges af Kongen for en Samling.

Fjerde Affnit.

Fælles Bestemmelser for begge Kamrene.

Art. 88. Ingen kan paa een Gang være Medlem af begge Kamrene.

---

[1]) Se iøvrigt Valgloven, Art. 71 ff., Sp. 310.

Art. 89. Ministrene have Sæde i begge Kamrene. De have kun Stemmeret, naar de ere valgte til Medlemmer af Forsamlingen.

De meddele Kamrene enten mundtlig eller skriftlig de begjærte Oplysninger, forsaavidt de ikke anse det stridende imod Rigets, Koloniernes og Rigets i andre Verdensdele beliggende Besiddelsers Interesse og Sikkerhed.

De kunne til den Ende af hvert Kammer opfordres til at være tilstede under Møderne.

Art. 90. Andet Kammer har en Undersøgelsesret (enquête), der ordnes nærmere ved Lov [1]).

Art. 91. Medlemmerne af Generalstaterne kunne ikke samtidig være Medlemmer af eller Overstatsanklager ved Høiesteret eller Medlemmer af Regnskabskamret [2]) eller Kongens Kommissærer [3]) i Provindserne eller Geistlige eller Betjente ved Gudsdyrkelsen.

Militære i aktiv Tjeneste ere, saasnart de tiltræde Hvervet som Medlemmer af et af Kamrene og saa længe de ere Medlemmer, som Følge deraf satte ud af aktiv Tjeneste. Naar de ophøre at være Medlemmer af Forsamlingen, vende de tilbage til den aktive Tjeneste.

Embedsmænd, som føre Forsædet ved Valghandlinger, kunne ikke vælges i det Distrikt, for hvilket de føre Forsædet.

Medlemmerne af Generalstaterne, som modtage et lønnet Statsembede eller befordres i Statstjenesten, ophøre at være Medlemmer af Kamrene, men kunne strax gjenvælges.

Art. 92. Medlemmerne af Generalstaterne kunne ikke retslig forfølges for deres Yttringer i Kamrenes Møder.

Art. 93. Ethvert af Kamrene undersøger sine nye Medlemmers Valgbreve og afgjør de med Hensyn til Valgbrevene eller selve Valghandlingen opstaaende Tvivlsspørgsmaal.

Art. 94. Ethvert af Kamrene vælger sin Sekretær udenfor sin egen Midte [4]).

Art. 95. Generalstaterne træde sammen mindst een Gang aarlig.

Deres ordentlige Samling aabnes den tredie Mandag i September.

Kongen sammenkalder overordentlige Samlinger, saa ofte han anser det fornødent.

Art. 96. Saavel begge Kamrenes særskilte Møder som deres samlede Møder ere offentlige. Møder for lukkede Døre kunne finde Sted, naar en Tiendedel af de tilstedeværende Medlemmer forlange det, eller Formanden anser det fornødent.

Forsamlingen afgjør, om der skal forhandles for lukkede Døre.

Om de Sager, der forhandles for lukkede Døre, kan der ogsaa tages Beslutning paa samme Maade.

Art. 97. Ere Generalstaterne ikke samlede ved Kongens Død eller Thronfrasigelse, træde de sammen uden forudgaaende Indkaldelse.

Denne overordentlige Samling aabnes den femte Dag efter Kongens Død eller Thronfrasigelse. Har en Opløsning af Kamrene fundet Sted, regnes denne Frist fra de nye Valgs Tilendebringelse.

Art. 98. Generalstaternes Samling aabnes i samlet Møde af begge Kamrene af Kongen eller af Kommissærer paa hans Vegne [5]). Den sluttes paa samme Maade, naar han skjønner, at Rigets Interesse ikke kræver dens Fortsættelse.

Den ordentlige aarlige Samling vedvarer mindst 20 Dage, medmindre Kongen gjør Brug af den i Art. 70 ommeldte Ret.

Art. 99. Ved Opløsningen af det ene Kammer slutter Kongen tillige Generalstaternes Samling.

Art. 100. Kamrene kunne hverken særskilte eller samlede forhandle eller tage Beslutning, naar ikke over Halvdelen af Medlemmerne er tilstede.

Art. 101. Alle Beslutninger tages med absolut Stemmeflerhed [6]).

I Tilfælde af Stemmelighed udsættes Beslutningen til et paafølgende Møde.

I dette og ligesaa i et fuldtalligt Møde ansees et Forslag for ikke vedtaget, naar der er lige Stemmer for og imod.

Art. 102. Om alle Sager afstemmes der mundtlig og ved Navneopraab; kun ved Valg af eller Forslag af Personer stemmes der ved lukkede, ikke underskrevne Sedler.

Art. 103. I en forenet Samling betragtes begge Kamrene som en enkelt Forsamling, og deres Medlemmer tage Plads indbyrdes efter Forgodtbefindende.

Første Kammers Formand indtager Forsædet.

---

[1]) Se Lov 5te August 1850, der meddeles her Sp. 323 ff.

[2]) Se Grundlovens Art. 176.

[3]) Disse have en lignende Stilling som Amtmændene hos os, se Grundlovens Art. 137.

[4]) Se Forretningsordenen for Andet Kammer, Andet Kapitel, Sp. 330.

[5]) I Reglen to eller flere Ministre. For det Meste aabner dog Kongen selv Samlingerne.

[6]) ↄ: Over Halvdelen af de afgivne Stemmer.

Femte Afsnit.

Den lovgivende Magt.

Art. 104. Den lovgivende Magt er hos Kongen og Generalstaterne i Forening.

Art. 105. Kongen fremsætter Forslag til Love og andre Beslutninger for Andet Kammer enten ved et skriftligt Budskab, som da indeholder Motiverne til Forslaget, eller ved Kommissærer.

Art. 106. Et fra Kongen modtaget Forslag kommer ikke til Forhandling i et almindeligt Møde, førend det er prøvet i de forskjellige Afdelinger [1]), i hvilke Kamret fordeler sig, og som med bestemte Mellemrum fornyes ved Lodtrækning.

Art. 107. Andet Kammer har Ret til at foretage Forandringer i et af Kongen fremsat Forslag.

Art. 108. Naar Andet Kammer har vedtaget et af Kongen fremsat Forslag uden eller med Forandringer, sendes det til Første Kammer med en Skrivelse efter følgende Formular:

„Generalstaternes Andet Kammer sender til Første Kammer hosfølgende fra Kongen modtagne Forslag og formener, at det kan vedtages af Generalstaterne i dets foreliggende Affattelse."

Naar Andet Kammer ikke vedtager Forslaget, underretter det Kongen derom ved en Skrivelse efter følgende Formular:

„Generalstaternes Andet Kammer aflægger Kongen sin Tak for den Iver, hvormed han virker for at fremme Statens Interesser, og anmoder ham ærbødigst om at tage det gjorte Forslag under nærmere Overveielse."

Art. 109. Første Kammer forhandler under Iagttagelse af Art. 106 om det fra Andet Kammer modtagne Forslag.

Vedtages Forslaget ogsaa af dette Kammer, meddeles der derom Kongen og Andet Kammer Underretning ved Skrivelser efter følgende Formularer:

„Til Kongen."

„Generalstaterne aflægge Kongen deres Tak for den Iver, hvormed han virker for at fremme Statens Interesser, og slutte sig til Forslaget i dets foreliggende Affattelse."

„Til Andet Kammer."

„Generalstaternes Første Kammer underretter Andet Kammer om, at det har sluttet sig til Forslaget betræffende . . . ., som blev tilstillet det den . . . . af Andet Kammer."

Naar Første Kammer ikke vedtager Forslaget, underrettes Kongen og Andet Kammer derom ved Skrivelser efter følgende Formularer:

„Til Kongen."

„Generalstaternes Første Kammer aflægger Kongen sin Tak for den Iver, hvormed han virker for at fremme Statens Interesser, og anmoder ham ærbødigst om at tage det gjorte Forslag under nærmere Overveielse."

„Til Andet Kammer."

„Generalstaternes Første Kammer underretter Andet Kammer om, at det har anmodet Kongen ærbødigst om at tage under nærmere Overveielse det Forslag betræffende . . . ., som blev tilstillet det den . . . . af Andet Kammer."

Art. 110. Generalstaterne have Ret til at forebringe Kongen Forslag til Love.

Art. 111. Forslagsretten tilkommer udelukkende Andet Kammer, som forhandler om Forslaget paa samme Maade, som der er fastsat med Hensyn til de af Kongen gjorte Forslag, og efter dets Vedtagelse sendes det til Første Kammer med en Skrivelse efter følgende Formular:

„Generalstaternes Andet Kammer tilstiller Første Kammer hosfølgende Forslag og formener, at Generalstaterne skulle anholde om Kongens Stadfæstelse af samme."

Art. 112 Naar Første Kammer, efter forudgaaende Forhandling paa sædvanlig Maade, billiger Forslaget, sender det samme til Kongen med en Skrivelse efter følgende Formular:

„Generalstaterne formene, at det hosfølgende Forslag kunde bidrage til Fremme af Statens Interesser, og anholde ærbødigst om Kongens Stadfæstelse af samme."

Endvidere underrettes Andet Kammer derom med en Skrivelse efter følgende Formular:

„Generalstaternes Første Kammer underretter Andet Kammer om, at det har sluttet sig til det den . . . . fra Andet Kammer modtagne Forslag betræffende . . . . og i Generalstaternes Navn anholdt om Kongens Stadfæstelse af samme."

Naar Første Kammer ikke billiger Forslaget, underrettes Andet Kammer derom med en Skrivelse efter følgende Formular:

„Generalstaternes Første Kammer har ikke fundet tilstrækkelig Anledning til at anholde om Kongens Stadfæstelse af det hoslagt tilbagefølgende Forslag."

Art. 113. Andre Forslag end Lovforslag kunne af hvert Kammer for sig fremsættes for Kongen.

Art. 114. Kongen underretter Generalstaterne snarest muligt, om han antager et af dem vedtaget Lovforslag eller ikke. Underretningen sker ved Skrivelser efter følgende Formularer:

---

[1]) Se Forretningsordenen for Andet Kammer, Art. 15 ff., Sp. 332.

„Kongen antager Forslaget" eller
„Kongen vil tage Forslaget under Overveielse".

Art. 115. Alle Lovforslag, som ere vedtagne af Kongen og Generalstaternes tvende Kamre, erholde Lovskraft og foranstaltes kundgjorte af Kongen.

Lovene ere ubrødelige.

Art. 116. Lovenes Kundgjørelsesmaade og Tiden for deres Ikrafttræden fastsættes ved Lov.

Kundgjørelsesformularen er følgende:

„Vi . . . . . Konge af Nederlandene etc. Vor Hilsen til alle dem, som ville se dette eller høre det oplæst! Gjøre hermed vitterligt:

At da Vi have taget under Overveielse, at osv. . . . (Lovens Indledningsord)[1] . . ., saa have Vi, efter at have indhentet Statsraadets Betænkning og i Overensstemmelse med Generalstaternes Beslutning fundet for Godt og bestemt, ligesom og Vi herved finde for Godt og bestemme . . . . . (Lovens Indhold) . . . . .

Givet paa Vort Slot . . . . .

Art. 117. I lige Maade bestemmes ved Lov Kundgjørelsesmaaden for de almindelige Anordninger angaaende den indre Statsforvaltning og Tiden for deres Ikrafttræden.

Art. 118. Grundloven og andre Love gjælde alene for Riget i Europa, medmindre det Modsatte er udtalt i dem.

Sjette Afsnit.

Budgettet.

Art. 119. Samtlige Statsudgifter og Midlerne til deres Dækning fastsættes ved Lov.

Art. 120. Forslag til de almindelige Budgetlove skulle aarlig af Kongen fremsættes for Andet Kammer strax efter Aabningen af Generalstaternes ordentlige Samling før Begyndelsen af det Aar, som Budgettet skal gjælde for.

Art. 121. Intet Afsnit af Udgiftsbudgettet maa indbefatte Mere end Udgifterne for et enkelt Forvaltningsdepartement[2].

Ethvert Afsnit affattes i eet eller flere Lovforslag.

Ved saadanne Love kan der tilstedes Overførsel.

Art. 122. Der gjøres den lovgivende Magt for hvert Forvaltningsaar Regnskab over Statens Udgifter og Indtægter under Fremlæggelse af det af Regnskabskamret godkjendte Regnskab. Beslutning om Statsregnskabet tages ved Lov.

Fjerde Kapitel.

Provindsialstænderne og Kommunalraadene.

Første Afsnit.

Provindsialstændernes Sammensætning.

Art. 123. Medlemmerne af Provindsialstænderne vælges efter Lovens Bestemmelser paa 6 Aar ved umiddelbare Valg af de Indvaanere, som fyldestgjøre de i Art. 76 omtmeldte Betingelser.

Halvdelen af disse Medlemmer afgaar hvert tredie Aar.

Art. 124. Ingen kan samtidig være Medlem af Generalstaternes Første Kammer og af Provindsialstænderne og lige saalidt være Medlem af Provindsialstænderne for mere end een Provinds.

Art. 125. Medlemmerne af Provindsialstænderne aflægge ved Tiltrædelsen af deres Hverv, Enhver efter sin religiøse Troesbekjendelses Skikke, følgende Ed eller Løfte:

„Jeg sværger (lover) Troskab imod Grundloven og Rigets Love."

„Saa sandt hjælpe mig den almægtige Gud!" („Det lover jeg".)

De stedes ikke til Aflæggelse af denne Ed (Løfte), før de have aflagt den ovenfor i Art. 83 for Generalstaternes Medlemmer fastsatte Renselsesed (Erklæring eller Løfte).

Art. 126. Stænderne træde aarlig saa ofte sammen, som Loven bestemmer, og desuden, naar de indkaldes af Kongen til overordentlige Møder.

Møderne ere offentlige, dog med det samme Forbehold, som er fastsat i Art. 96 med Hensyn til Generalstaternes Kamre.

Art. 127. Stændermedlemmerne stemme efter deres Ed og Overbevisning, uden at være bundne til nogen Fuldmagt fra eller Aftale med deres Vælgere.

Art. 128. I Henseende til deres Forhandlinger og Afstemninger gjælde de i Art. 100, 101 og 102 med Hensyn til Generalstaternes Kamre foreskrevne Regler.

---

[1]) Se Noten til Forretningsordenen for Andet Kammer Art. 61, Sp. 339.

[2]) ɔ: Ministerium. Der findes i Reglen 10 Afsnit: 1) Kongehuset. 2) Statskollegier (Generalstaterne, Statsraad, Regnskabskamret, Ordenskapitlet, Kongens Kabinet, Pensioner, Ventepenge og uforudsete Udgifter). 3) Udenrigsministeriet. 4) Justitsministeriet. 5) Indenrigsministeriet. 6) Marineministeriet. 7) Krigsministeriet. 8) Finantsministeriet i to Lovforslag. 9) Kolonierne. 10) Uforudsete Udgifter.

Andet Afsnit.

Provindsialstændernes Myndighed.

Art. 129. Stænderne sende et Overslag over Udgifterne i deres Forvaltningsomraade, forsaavidt angaar de til Statsforvaltningen hørende Grene, hvert Aar til Kongen, som lader det optage paa Statsbudgettet, naar han godkjender det.

Budgetterne for de rent provindsielle og til Provinsernes Husholdning hørende Indtægter og Udgifter, som opgjøres aarlig af Stænderne, udkræve Kongens Stadfæstelse.

Provindsielle Afgifter til Dækning af disse Udgifter, hvorom Stænderne have at gjøre Forslag til Kongen, udkræve Stadfæstelse ved Lov.

Art. 130. Stænderne have at gjennemføre de Love og kongelige Befalinger vedrørende den almindelige indenlandske Forvaltning, som Loven overdrager til dem, saavelsom andre Anliggender, som Kongen finder for godt at paalægge dem.

Art. 131. Ordningen og Bestyrelsen af Provindsernes Husholdning overdrages Stænderne ved Lov.

I Henhold til Bestemmelserne i Art. 129 skulle alle saadanne Reglements og Anordninger, som de anse fornødne i Provindsernes Interesse, forelægges Kongen til Stadfæstelse.

De drage Omsorg for, at Transithandelen, Udførslen til og Indførslen fra andre Provindser ikke belemres.

Art. 132. De skulle bestræbe sig for i Mindelighed at bilægge alle Stridigheder mellem Kommunalraadene. Lykkes dette ikke, forelægge de Sagen for Kongen til Afgjørelse, ifald den vedrører et Forvaltningsspørgsmaal.

Art. 133. Kongen har Ret til at udsætte eller ophæve saadanne Beslutninger af Stænderne, som maatte stride mod Lovene eller Almenvellet.

De nærmere Følger heraf fastsættes ved Lov.

Art. 134. Stænderne kunne varetage Provindsernes og disses Indvaaneres Interesser hos Kongen og Generalstaterne.

Art. 135. Det bestemmes ved Lov, paa hvilken Maade Provindsialstænderne have at udøve de dem tilstaaede Rettigheder og Myndigheder.

Art. 136. Stænderne udvælge af deres Midte et Stænderudvalg, til hvilket efter de i Loven fastsatte Regler Ledelsen og Udførelsen af de løbende Forretninger overdrages, hvad enten Stænderne ere samlede eller ikke.

Art. 137. Kongen beskikker i alle Provindser Kommissærer, som skulle gjennemføre hans Befalinger og føre Tilsyn med Stændernes Forhandlinger.

Disse Kommissærer indtage Forsædet i Stænderforsamlingen og i Stænderudvalget og ere stemmeberettigede i sidstnævnte Udvalg.

Tredie Afsnit.

Kommunalraadene.

Art. 138. Kommunalraadenes Sammensætning, Indretning og Myndighed ordnes ved Lov, efter at Provindsialstænderne ere hørte desangaaende, paa Grundlag af de i de følgende Artikler givne Bestemmelser.

Art. 139. I Spidsen for Kommunen staar et Raad, hvis Medlemmer vælges umiddelbart af Beboerne paa et bestemt Antal Aar paa den Maade, som Loven nærmere bestemmer.

Formanden vælges af Kongen, ogsaa udenfor Raadets Medlemmer, og afskediges ogsaa af ham.

Valgret i en Kommune har Enhver, der fyldestgjør de i Art. 76 nævnte Betingelser; det i denne Artikel fastsatte Skattebeløb skal senere nedsættes til det Halve.

Art. 140. Raadet varetager Ordningen og Forvaltningen af Kommunens Husholdning.

Paa de Anordninger, som det i saa Henseende træffer og skal meddele Provindsialstænderne Underretning om, er Art. 133 anvendelig.

Art. 141. Forsaavidt Kommunalraadenes Beslutninger angaa Raadighed over Kommuneeiendom og andre lignende borgerlige Retshandler, som Loven nærmere angiver, skulle disse, ligesom ogsaa Indtægts- og Udgiftsbudgetterne, underkastes Provindsialstændernes Godkjendelse.

Art. 142. Et Kommunalraads Beslutning om Indførelse, Forandring eller Afskaffelse af en stedlig Afgift forelægges for Provindsialstænderne, som derom have at gjøre Indberetning til Kongen, uden hvis Samtykke den ikke kan træde i Kraft

Loven fastsætter almindelige Regler angaaende de stedlige Afgifter.

De maa ikke belemre Transithandelen, Udførslen til og Indførslen fra andre Kommuner.

Art. 143. Loven ordner ogsaa Budgetternes Affattelse samt Kommunalregnskabernes Aflæggelse, Revision og Decision.

Art. 144. Raadene kunne varetage deres Kommuners og disses Beboeres Interesse hos Kongen, Generalstaterne og Provindsialstænderne for den Provinds, hvorunder Kommunen hører.

Femte Kapitel.
Retspleien.

Første Afsnit.
Almindelige Bestemmelser.

Art. 145. Retten pleies overalt i Nederlandene i Kongens Navn.

Art. 146. Der haves en almindelig Lovbog for den borgerlige Ret, Handelsretten, Strafferetten, den borgerlige Retspleie og Strafferetspleien samt for Sammensætningen af den dømmende Myndighed [1]).

Loven fastsætter ligeledes alle retslige Bestemmelser vedrørende den staaende Hær og Borgervæbningen

Den fastsætter ogsaa Bestemmelserne angaaende den retslige Afgjørelse af Stridigheder og Overtrædelser vedrørende finantsielle Forhold.

Art. 147. Ingen kan tilpligtes at afstaa sin Eiendom, uden hvor Almenvellet kræver det, og kun imod forudgaaende fuldstændig Erstatning.

Det bestemmes forud ved Lov, at Almenvellet kræver Expropriation.

En almindelig Lov ordner Undtagelsestilfælde, i hvilke en saadan Erklæring ikke er nødvendig, forsaavidt angaar Anlæg af Fæstninger samt Anlæg, Gjenopførelse og Vedligeholdelse af Diger, smitsomme Sygdomme og andre paatrængende Tilfælde.

De ovennævnte Fordringer om forudgaaende Lovhjemmel og forudgaaende Skadesløsholdelse kunne ikke stilles, naar Krig, Ild eller Oversvømmelse udkræve en ufortøvet Besiddelsestagelse. Eierens Krav paa Skadesløsholdelse forringes imidlertid ikke herved.

Art. 148. Alle Tvistigheder angaaende Eiendomsret og deraf flydende Rettigheder saavelsom angaaende Gjældsforhold og andre borgerlige Retsforhold henhøre udelukkende under Domstolenes Afgjørelse.

De paaljende ligeledes, hvor Loven ikke gjør Undtagelser, alle Spørgsmaal om politiske Rettigheder.

Art. 149. Den dømmende Myndighed kan kun udøves af de i Loven nævnte Dommere.

Art. 150. Ingen kan imod sin Villie drages fra sin lovlige Dommer.

Det ordnes ved Lov, hvorledes Spørgsmaal om Øvrighedsmyndighedens og den dømmende Magts Grændser skulle afgjøres.

Art. 151. Udenfor de lovbestemte Tilfælde kan Ingen fængsles uden ifølge en af en Dommer afsagt, af Grunde ledsaget Kjendelse.

Kjendelsen skal ved eller snarest muligt efter Anholdelsen forkyndes for den, imod hvilken den er rettet.

Loven bestemmer Kjendelsens Form og Tiden, inden hvilken alle Anklagede skulle tages i Forhør.

Art. 152. Naar en Indvaaner under overordentlige Omstændigheder er bleven arresteret af Politimyndigheden, er den, som har udstedt Arrestordren, pligtig strax at underrette den stedlige Dommer derom og at udlevere Arrestanten til ham senest inden tre Dages Forløb.

Domstolene for Straffesager skulle, hver i sin Retskreds, vaage over, at dette nøiagtigt efterkommes.

Art. 153. Ingen maa trænge ind i en Indvaaners Bolig imod hans Villie, uden efter Befaling af en Myndighed, som ved Loven er bemyndiget til at udstede saadanne Befalinger, og under Iagttagelse af de i Loven nævnte Former.

Art. 154. Hemmeligheden af de Breve, der forsendes med Posten eller andre offentlige Befordringsmidler, er ukrænkelig, undtagen efter en Retskjendelse i de i Loven nævnte Tilfælde.

Art. 155. Ingen Forbrydelse kan straffes med Konfiskation af den Skyldiges hele Formue.

Alle Domme skulle ledsages af Grunde og i Straffesager indeholde de Lovbestemmelser, hvorpaa Domfældelsen er støttet, samt afsiges for aabne Døre.

Retsmøderne ere offentlige, med Forbehold af de Undtagelser herfra, som Loven fastsætter af Hensyn til den offentlige Orden og Sædeligheden.

Andet Afsnit.
Høiesteret og Domstolene.

Art. 157. Der bestaar for hele Riget en øverste Domstol under Navnet Nederlandenes Høiesteret (Hooge Raad), hvis Medlemmer vælges af Kongen blandt et ham foreslaaet Antal Personer, saaledes som Art. 158 foreskriver.

---

[1]) Den dommende Myndighed udøves af 1) Kantondomstole, 2) Arrondissementsdomstole, 3) Provindsdomstole og 4) Høiesteret (Hooge Raad). Der findes 150 Kantondomstole med Appel til Arrondissementsdomstolene eller undtagelsesvis til Høiesteret; 34 Arrondissementsdomstole, 11 Provindsdomstole. Ved hver Domstol er en offentlig Anklager, hvis Hverv er at paase Lovenes Overholdelse, at forfølge Overtrædelser og lade Domme udføre. Ved Kantondomstolene er det Kommunalraadets Formand eller en Politikommissær, ellers særlige Embedsmænd under Benævnelsen: officier van justitie, procureur-generaal og advocaat-generaal.

Art. 158. Om en indtruffen Ledighed meddeler Høiesteret Underretning til Generalstaternes Andet Kammer, som gjør Forslag til Pladsens Besættelse ved at indstille fem Personer, imellem hvilke Kongen da træffer sit Valg. Kongen udnævner Formanden blandt Høiesterets egne Medlemmer og ansætter Overstatsanklageren efter frit Valg.

Art. 159. Medlemmerne af Generalstaterne, Ministrene, Overstatsanklageren eller andre høie Embedsmænd, som under en anden Benævnelse have faaet samme Myndighed i Kolonierne eller Rigets Besiddelser i andre Verdensdele, Medlemmerne af Statsraadet, og Kongens Kommissærer i Provindserne tiltales for Embedsforseelser enten af Kongen eller af Andet Kammer for Høiesteret.

Art. 160. Det bestemmes ved Lov, hvilke andre Embedsmænd og Medlemmer af høiere Kollegier, der skulle tiltales for Embedsforseelser for Høiesteret.

Art. 161. Høiesteret dømmer i alle Sager, som føres imod Kongen, Medlemmer af det kongelige Hus eller Staten, med Undtagelse af Sager om Rettigheder over Ting, som skulle behandles af de ordinære Domstole.

Art. 162. Høiesteret fører Tilsyn med Retssagernes regelmæssige Gang og Paadømmelse saavelsom med Lovenes Efterfølgelse ved alle Domstole.

Den kan annullere og sætte ud af Kraft deres Handlinger, Kjendelser og Domme, forsaavidt de ere i Modstrid med Lovene, Alt under Jagttagelse af de i Loven derom fastsatte Bestemmelser.

Art. 163. Medlemmerne af og Overstatsanklageren ved Høiesteret samt Medlemmerne af de Domstole, som nu forefindes, saavelsom af de Domstole, som endnu skulle oprettes, ansættes paa Livstid.

Alle disse saavelsom de, der ere ansatte for et bestemt Tidsrum, kunne afsættes eller fjernes ved Dom i de i Loven fastsatte Tilfælde. De kunne efter deres eget Andragende afskediges af Kongen.

Sjette Kapitel.

Gudstjenesten.

Art. 164. Enhver kan bekjende sine religiøse Anskuelser med fuldstændig Frihed, med Forbehold af Samfundets og dets Medlemmers Beskyttelse imod Overtrædelser af Straffeloven.

Art. 165. Alle kirkelige Samfund i Riget nyde samme Beskyttelse.

Art. 166. Medlemmerne af de forskjellige Troessamfund nyde alle de samme borgerlige og politiske Rettigheder og have lige Adgang til Værdigheder, Embeder og Bestillinger.

Art. 167. Al offentlig Gudstjeneste i Bygninger og paa indelukkede Pladser er tilladt, med Forbehold af de fornødne Forholdsregler til Sikring af den offentlige Orden og Fred.

Under samme Forbehold tillades offentlig Gudstjeneste udenfor Bygninger og lukkede Pladser, forsaavidt Lovene og Anordningerne hjemle det,

Art. 168. De Lønninger, Pensioner og andre Indkomster, af hvilken Art de maatte være, som oppebæres af de forskjellige Troessamfund eller deres Lærere (Geistlige), tilsikkres disse Samfund.

De Lærere, som endnu ikke oppebære nogen eller nogen tilstrækkelig Lønning af Statskassen, kan der tillægges Lønning eller Forhøielse af deres Lønning.

Art. 169. Kongen vaager over, at alle kirkelige Samfund holde sig indenfor Grændserne for Lydigheden imod Statens Love.

Art. 170. Regjeringens Mellemkomst er ufornøden ved Brevvexlingen med Overhovederne for de forskjellige kirkelige Samfund og ved Bekjendtgjørelsen af kirkelige Forskrifter, dog med Forbehold af Ansvar efter Loven.

Syvende Kapitel.

Finantsvæsenet.

Art. 171. Ingen Skat kan opkræves til Statskassens Behov uden ifølge Lov.

Art. 172. Der kan ikke tilstaas Skatteprivilegier.

Art. 173. Statens Forpligtelser ligeoverfor dens Fordringshavere garanteres. Statsgjælden undersøges aarlig til Fremme af Statens Fordringshaveres Interesse.

Art. 174. Myntforternes Vægt, Gehalt og Værdi fastsættes ved Lov.

Art. 175. Tilsynet med og Varetagelsen af Myntanliggenderne saavelsom Afgjørelsen af Spørgsmaal om Mynternes Gehalt, Prøvelse af Metallerne og deslige Forhold ordnes ved Lov.

Art. 176. Der haves et almindeligt Regnskabskammer[1]), hvis Sammensætning og Virkekreds ordnes ved Lov.

Ved indtrædende Ledighed i dette Kammer gjør Generalstaternes Andet Kammer Forslag til Pladsens Besættelse ved at indstille tre Personer til Kongen, imellem hvilke han træffer sit Valg.

Regnskabskamrets Medlemmer ansættes paa Livstid. Deres Lønning fastsættes ved Lov.

Art. 163, 2det Stykke er anvendelig paa dem.

Ottende Kapitel.

Landets Forsvar.

Art. 177. At bære Vaaben til Haandhævelse af Statens Uafhængighed og Forsvar af Landet vedbliver at være en af alle Undersaatters første Pligter.

Art. 178. Kongen drager Omsorg for, at der til enhver Tid haves en tilstrækkelig Land- og Sømagt, hvervet af Frivillige, enten Indlændinge eller Udlændinge, for at benyttes efter Omstændighederne i eller udenfor Europa.

179. Fremmede Tropper kunne ikke tages i Tjeneste af Kongen uden Generalstaternes Samtykke.

Art. 180. Der haves stedse en Nationalmilits, som saavidt muligt sammensættes af Frivillige, for at bruges efter Lovens Bydende.

Art. 181. Haves der ikke et tilstrækkeligt Antal Frivillige, gjøres Militsen fuldtallig ved Lodtrækning mellem de Indvaanere, som hvert Aars første Januar have begyndt deres 20de Aar. Indskrivningen foregaar et Aar forinden.

Art. 182. De, som saaledes optages i Landmilitsen, hjemsendes i Fredstid efter 5 Aars Tjeneste.

I Krigstid eller under andre overordentlige Omstændigheder kunne de ved en Lov, der aarlig fornyes, forpligtes til længere Tjeneste.

Art. 183. Landmilitsen indkaldes under sædvanlige Forhold een Gang aarlig til Øvelser i Vaabenbrug i et Tidsrum af ikke over sex Uger, med mindre Kongen finder for godt at undlade Indkaldelse, enten helt eller delvis.

Kongen kan lade en ved Lov nærmere bestemt Del af Militsen forblive inde.

Det ved Lodtrækning udtagne Mandskab af det løbende Aar kan ved den første Øvelse høist holdes under Vaaben i tolv Maaneder.

Art. 184. I Krigstilfælde eller under andre overordentlige Omstændigheder kan Kongen indkalde enten hele Landmilitsen eller en Del af Samme til overordentlige Samlinger.

Til samme Tid sammenkalder Kongen Generalstaterne, for at det kan bestemmes ved Lov, hvor længe Militsen skal holdes inde.

Art. 185. Det ved Lodtrækning udtagne Mandskab af Landmilitsen kan ikke uden dets eget Samtykke sendes til Kolonierne eller Statens Besiddelser i andre Verdensdele.

Art. 186. En Del af Militsen kan efter Lovens nærmere Bydende udtages til Søtjeneste.

For denne Del bestemmes en kortere Tjenestetid foruden de øvrige Fordele, som Loven fastsætter.

Den foregaaende Artikel er ikke anvendelig paa Søværnet.

Art. 187. Alle Omkostninger ved Statens Væbning afholdes af Statskassen.

Soldaternes Indkvartering og Underhold, Kjørsler og Leverancer, af hvilken Art de maatte være, til Kongens Armeekorpser eller Fæstninger kunne kun imod Skadesløsholdelse efter de i de paagjældende Reglementer fastsatte Taxter paalægges een eller flere Indvaanere eller Kommuner.

Undtagelser i Krigstilfælde fastsættes ved Lov.

Art. 188. I Kommunerne oprettes Borgervæbninger. De tjene i Farens og Krigens Stund til Forsvar af Fædrelandet og til enhver Tid til Opretholdelse af den indre Fred.

Art. 189. Militsens og Borgervæbningernes Styrke og Indretning fastsættes ved Lov.

Niende Kapitel.

Vandvæsenet[2]).

Art. 190. Kongen har Overtilsynet med Alt, hvad der vedrører Vandvæsenet, herunder indbefattet Veie og Broer, uden Hensyn til om Udgifterne afholdes af Statskassen eller dækkes paa anden Maade.

---

[1]) Regnskabskamret bestaar for Tiden af 7 Medlemmer, hvoraf Kongen udvælger et Medlem til Formand. Der ansættes en Sekretær ved Kamret. Kamrets Hverv er at føre Tilsyn med Finantsvæsenet. Det er delt i 3 Afdelinger: 1) Tilsyn med Indtægterne; 2) Tilsyn med Udgifterne og den nationale Gjæld; 3) Secretariat og Arkiv.

[2]) Paa Hollandsk „waterstaat", Alt hvad der vedrører Vandløb, Veie, Broer, Havne, Diger osv.

Art. 191. Loven ordner den almindelige og særlige Forvaltning af Kanal-Vandvæsenet i det nysommeldte Omfang.

Art. 192. Provindsialstænderne have i deres Provindser Tilsyn med alle Vandløb, Broer, Veie, Vandværker og Vandfællesskaber[1]; de kunne med Kongens Samtykke, under Iagttagelse af de i de tvende foregaaende Artikler fastsatte Bestemmelser, foretage Forandringer i Vandfællesskabernes bestaaende Indretninger og Reglementer og fastsætte nye.

Disse Vandfællesskabers Bestyrelser kunne gjøre Forslag derom til Stænderne.

Art. 193. Stænderne have Tilsyn med alle Moseudgravninger, Opmudringer, Inddigninger, Tørlægninger, Bjergværker og Stenbrud i deres Provindser, med Forbehold af Kongens Myndighed til at føre det umiddelbare Tilsyn dermed og at overdrage det til Andre.

Tiende Kapitel.

Undervisningsvæsenet og Fattigvæsenet.

Art. 194. Det offentlige Undervisningsvæsen er Gjenstand for Regjeringens vedvarende Omsorg.

Indretningen af det offentlige Undervisningsvæsen ordnes ved Lov med tilbørligt Hensyn til alle Troesbekjendelser.

Overalt i Riget tilbydes der fra det Offentliges Side en tilstrækkelig, offentlig lavere Undervisning.

Det staar Enhver frit for at give Undervisning, dog under Øvrighedens Tilsyn, og desuden, forsaavidt angaar Middelskolens og Almueskolens Undervisning, med Forbehold af en Undersøgelse af Lærerens Duelighed og moralske Vandel; det Nærmere fastsættes ved Lov.

Kongen lader aarlig tilstille Generalstaterne en udførlig Beretning om Undervisningens Tilstand i de høiere Skoler, Middelskolerne og Almueskolerne.

Art. 195. Fattigvæsenet er Gjenstand for Regjeringens vedvarende Omsorg og ordnes ved Lov. Kongen lader aarlig tilstille Generalstaterne en udførlig Beretning om de Fattigvæsenet vedrørende Anliggender.

Ellevte Kapitel.

Forandringer i Grundloven.

Art. 196. Ethvert Forslag til Forandring i Grundloven skal udtrykkelig paavise den foreslaaede Forandring. Loven erklærer, at der er Anledning til at tage Forslaget under Overveielse i den Skikkelse, hvori det er fremsat

Art. 197. Efter denne Lovs Kundgjørelse opløses Kamrene.

De nye Kamre overveie Forslaget og kunne kun med to Trediedele af de afgivne Stemmer vedtage den dem overensstemmende med førnævnte Lov foreslaaede Forandring.

Art. 198. Ingen Forandring i Grundloven eller i Arvefølgen kan ske under et Regentskab.

Art. 199. Forandringer i Grundloven, som ere vedtagne af Kongen og Generalstaterne, kundgjøres paa lovlig Maade og tilføies Grundloven.

Tillægsbestemmelser.

Art. 1. Alle bestaaende Myndigheder vedblive at bestaa, indtil de ifølge nærværende Grundlov erstattes af andre.

Art. 2. Det bestemmes ved Lov, hvilken Erstatning der vil være at yde dem, som ifølge Grundlovens Gjennemsyn miste Stillinger, som vare overdragne dem paa Livstid.

Art. 3. Alle Love, Reglementer og Beslutninger, som have forbindende Kraft paa den Tid, da disse[2] Grundlovsforandringer kundgjøres, haandhæves, indtil de ifølge disse erstattes af andre.

Art. 4. Adelige Rettigheder med Hensyn til Indstilling eller Ansættelse af Personer i offentlige Stillinger ere afskaffede.

Ophævelse af de øvrige til Adel knyttede Rettigheder og Erstatning til Ihændehaverne af dem bestemmes og ordnes ved Lov.

Art. 5. Forslag til:

1) Lov om Valgret til og Valg af Medlemmer af Første og Andet Kammer;

2) Lov om Provindsialstænderne og Lov om Kommunalbestyrelserne fremsættes i Generalstaternes første Samling efter Grundlovsforandringernes Kundgjørelse.

---

[1]) ɔ: Distrikter, der have fælles Bestyrelse af Diger, Vandbygningsarbeider og desl.

[2]) Af 1848.

Forslag til Love om Ministeransvarligheden, Domstolenes Omordning, Undervisningsvæsenet og Fattigvæsenet, Forenings- og Forsamlingsfriheden, skulle, saavidt muligt, fremsættes i samme Samling og ialfald ikke senere end i den paafølgende [1]).

Forslag til Love om Ordning af Forvaltningen i Kolonierne og Statens Besiddelser i andre Verdensdele skulle fremsættes inden tre Aar efter disse Grundlovsforandringers Kundgjørelse.

Art. 6. Af Medlemmerne af Generalstaternes Første Kammer afgaar en Trediedel første Gang den tredie Mandag i September 1851; af Medlemmerne af Andet Kammer afgaar Halvdelen første Gang den 3die Mandag i September 1850. Alt efter en ved den i Art. 5 Nr. 1 nævnte Lov fastsat Omgang.

(Art. 7 indeholder den foreløbige Valglov; se nu Valgloven af 4de Juli 1850.)

Valglov af 4de Juli 1850.

Vi Vilhelm III., af Guds Naade Konge af Nederlandene, Prinds af Oranien-Nassau, Storhertug af Luxemburg osv. osv., gjøre hermed vitterligt: At da Vi have taget under Overveielse, at Grundloven fordrer en Lov om Valgret til og Valg af Medlemmer af Generalstaternes Første Kammer og Andet Kammer, saa have Vi, efterat have indhentet Statsraadets Betænkning, og i Overensstemmelse med Generalstaternes Beslutninger fundet for godt og bestemt, ligesom Vi og herved finde for godt og bestemme:

Første Afsnit.

Valgretten.

§ 1. Vælgerne.

Art. 1. Valgret til Generalstaternes Andet Kammer tilkommer enhver fuldmyndig Indvaaner, der er Nederlænder og har den fulde Nydelse af de borgerlige og politiske Rettigheder.

Valgret til Provindsialstænderne og Kommunalraadene er desuden betinget af Bopæl i Provindsen eller Kommunen.

En denne Lov vedføiet Tabel udviser, hvor stort et Beløb man skal erlægge i direkte Skat for at kunne udøve Valgret til Andet Kammer [2]).

Valgret til Provindsialstænderne er betinget af Erlæggelsen af det samme Skattebeløb.

Valgret til Kommunalraadene er betinget af, at der i Skat erlægges det Beløb, som Kommunalloven fastsætter.

Art. 2. Denne Lov betragter:

som „Nederlænder" den, som er det i Medfør af den Lov, som bestemmer, hvem der er Nederlænder;

som „fuldmyndig" den, som har fyldt det 23de Aar eller vil fylde det inden den for Valglisternes Slutning bestemte Dag;

som „Indvaaner" den, som i de sidste 18 Maaneder før Valglisternes Slutning har havt Bopæl her i Landet eller i Kolonierne eller i Rigets Besiddelser i andre Verdensdele;

som „bosiddende i Provindsen eller Kommunen" den, som i det sidste Aar før Valglisternes Slutning har havt Bopæl i Provindsen eller Kommunen;

som „direkte Skat" enhver direkte Afgift, saavel Procenter som Hovedsum, til Statskassen;

som „erlægge" at være ansat i de Skatteprotokoller, som paa den Tid, da Valglisterne sluttes, høre til den daglige Forretningsgang.

Art. 3. Manden ansees for at betale Konens Bidrag i direkte Skat, Faderen sine umyndige Børns, forsaavidt angaar det Gods, som han har Nydelsen og Brugen af.

Art. 4. Beviset for det ved denne Lov krævede Skattebeløb er: Skattebilletten eller et Udtog af Skatteprotokollerne for de direkte Skatter.

Art. 5. Udelukkede fra Valgret ere, foruden dem, som mangle een eller flere af de i Art. 1 nævnte Betingelser, saadanne Personer, som have overgivet deres Bo til Skifterettens Behandling til Fordel for deres Kreditorer og ikke have ydet disse fuldstændig Fyldestgjørelse af deres Krav.

§ 2. Valglisterne.

Art. 6. I enhver Kommune affatter Formanden med Hjælp af Kommunalraadets Forretningsudvalg [3]) tre Lister over de Personer, som have

---

[1]) Saadanne Love ere udkomne, dog med Undtagelse af Loven om Domstolenes Ordning, hvorom Forslag forelagdes 1873.

[2]) I Amsterdam 112 Gylden, i Rotterdam og Gravenhage 100 Gylden, Dortrecht 70 Gylden, Utrecht, Schiedam og Middelburg 60 Gylden, ellers 20, 24, 26, 28, 30, 32, 34, 36, 40, 44, 46, 50 Gylden, efter Valgkredsenes stedlige Forhold.

[3]) Det Udvalg, til hvilket Varetagelsen af de løbende Forretninger er overdragen.

Valgret til Andet Kammer, Provindsialstænderne og Kommunalraadene.

Art. 7. Listerne affattes paa Grundlag af bekræftede Skattefortegnelser, som før den 15de Februar hvert Aar skulle tilstilles Kommunalraadets Formand af de Embedsmænd, der have Oppebørslen af de direkte Skatter; paa disse Lister opføres enhver Skatteyder, der er indført i deres til den daglige Forretningsgang hørende Protokoller, tilligemed det Beløb, som han for hver enkelt Skat især er ansat til.

Formanden opfordrer Kommunens Beboere til, forsaavidt de ere ansatte til direkte Skat, at godtgjøre det inden den 15de Februar.

Art. 8. Paa Listerne opføres enhver Beboer af Kommunen, som besidder Valgretsbetingelserne og ikke er optagen paa en anden Kommunes Valgliste.

Militærpersoner betragtes som Beboere af den Kommune, i hvilken de ligge i Garnison.

Art. 9. Listerne, hvorpaa det som Betingelse for Valgrettens Udøvelse krævede Skattebeløb anføres, nævne foruden Vælgerens Efternavn hans Fornavn, hans Fødselssted og Fødselsdag, Dagen, paa hvilken Indfødsret er ham meddelt, forsaavidt saadant har fundet Sted, Beløbet, til hvilket han med Hensyn til hver enkelt Skat for sig er ansat, og hvor Ansættelsen har fundet Sted.

Art. 10. Listerne affattes af Kommuneraadets Formand og Forretningsudvalg inden en Maaned efter den i Art. 7 nævnte Dag; de opslaas strax og henlægges i fjorten Dage paa Kommunekontoret til almindeligt Eftersyn. Der udstedes samtidig offentlig Bekjendtgjørelse herom.

Art. 11. Enhver Beboer af Valgkredsen eller, hvad angaar Valg til Kommunalraadet, af Kommunen, som opfylder de i Art. 1 nævnte Valgretsbetingelser, kan fremsætte Indsigelser imod Listerne, naar 1) hans eller en Andens Navn, i Modstrid med Bestemmelsen i Art. 8, enten slet ikke eller ikke paa behørig Maade er optaget; 2) naar Nogen er optagen, som savner en eller flere af Valgretsbetingelserne eller er optagen paa en anden Kommunes Valgliste.

Art. 12. Indsigelsen fremsættes skriftlig, ledsaget af de fornødne Bevisligheder, for Kommuneraadet inden 14 Dage efter den i Art. 10 ommeldte Bekjendtgjørelses Datum.

Art. 13. I det under Nr. 2 i Art. 11 nævnte Tilfælde giver Kommunalraadets Sekretær inden 24 Timer den Paagjældende, hvis Udslettelse af Listen forlanges, skriftlig Meddelelse om den fremkomne Paastand. Denne kan paa Kommunekontoret gjøre sig bekjendt med Klagen samt Bilag og indgive skriftligt Tilsvar.

Art. 14. Raadet paakjender de saaledes fremkomne Erindringer mellem den 8de og 14de Dag efterat de ere fremsatte, berigtiger Listerne, naar det anses fornødent, og meddeler strax de Paagjældende Underretning om den stedfundne Afgjørelse samt de Grunde, hvorpaa den støtter sig.

Afvises Klagen, lader Raadet Kjendelsen forkynde ved et Retsbud paa Klagerens Bekostning for ham eller paa hans Bopæl.

Paa samme Maade forkyndes i det under Nr. 2 i Art. 11 nævnte Tilfælde en Kjendelse, som giver den fremkomne Indsigelse Medhold, for den, hvis Navn udslettes af Listen. Denne Forkyndelse sker for Statens, Provindsens eller Kommunens Regning, eftersom Indsigelsen var rettet imod Listen over Vælgerne til Andet Kammer eller til Provindsialstænderne eller til Kommuneraadene.

Art. 15 I Løbet af 8 Dage efter Forkyndelsen kunne de Paagjældende, der ere utilfredse med Raadets Kjendelse, ved en motiveret, af dem underskreven og af de fornødne Bevisligheder og en Afskrift af Kommunalraadets Kjendelse ledsaget Klage, indbringe Sagen for den Arrondissementsdomstol, inden hvis Virkekreds Listerne ere affattede.

De ere ikke pligtige at benytte en Sagførers Hjælp.

Art. 16. I de under Nr. 1 i Art. 11 indbefattede Tilfælde fremsætter den offentlige Anklager inden 5 Dage efter Klagens Indbringelse sin Paastand i et Retsmøde. Derefter afsiger Retten, ligeledes i et Møde, inden 3 Dage sin Kjendelse.

Art. 17. I det under Nr. 2 i Art. 11 nævnte Tilfælde lader Klageren sit Klageskrift med Afskrifter af Bevislighederne og Kommunalraadets Kjendelse inden 3 Gange 24 Timer efter dets Indlevering forkynde for den, som formenes med Urette at være optagen blandt Vælgerne, eller for den, paa hvis Indsigelse han er bleven udslettet af Listen, og Forkyndelsesforretningen indlevere paa Arrondissementsdomstolens Kontor.

Art. 18. Modparten kan inden 8 Dage indlevere skriftligt Tilsvar til Retten med vedlagte Bevisligheder.

Art. 19. Inden 5 Dage efter Udløbet af sidstnævnte Frist fremsætter den offentlige Anklager sin Paastand i et Retsmøde. Retten afsiger derefter, ligeledes i et Møde, inden 3 Dage sin Kjendelse.

Art. 20. De i Henhold til Art. 16—19 affagte Retskjendelser kunne dog kun med Hensyn til Overtrædelser eller urigtig Anvendelse af Lovgivningen, indankes for Høiesteret baade af Klageren og af Modparten, selv om denne ikke har givet skriftligt Tilsvar for Underretten.

Art. 21. Den Paaankende indleverer til den Ende inden 14 Dage efter Affigelsen af Arrondissementsdomstolens Kjendelse en Klage til Høiesterets Justitskontor, i hvilken han fremsætter en motiveret Paastand paa Kjendelsens Annullation, under Paavisning af de Lovbestemmelser, som efter hans Formening ere overtraadte eller urigtig anvendte.

Han vedlægger derhos en Afskrift af den Kjendelse, som han forlanger annulleret, og de Bevisligheder, som han har benyttet for Underretten; men ingen andre.

Han er ikke pligtig at deponere eller betale noget Beløb i Bøde.

Art. 22. I det under Nr. 2 i Art. 11 nævnte Tilfælde skal han inden 8 Dage efter bemeldte Klages Indlevering til Høiesterets Justitskontor lade forkynde for Modparten:

1) en Afskrift af Klagen,

2) en Afskrift af den af Høiesterets Justitskontor udstedte Tilstaaelse for Klagens Indlevering til Rettens Justitskontor

og indlevere Forkyndelsesforretningen paa selve Justitskontoret.

Art. 23. Modparten kan, om han end ikke har givet skriftligt Tilsvar for Underretten, inden 14 Dage efter den i den foregaaende Artikel ommeldte Forkyndelse indlevere sit Tilsvar til Høiesterets Justitskontor, hvori han imødegaar den gjorte Paastand paa Kjendelsens Annullation og fremsætter sin Paastand. Han kan ikke fremføre andre Bevisligheder, end han har brugt for Underretten.

Art. 24. Inden 24 Timer efter Modtagelsen af den i Art. 21 nævnte Klage, og i det under Nr. 2 i Art. 11 ommeldte Tilfælde inden 24 Timer efter Udløbet af den i Art. 23 fastsatte Termin, har Justitssekretæren at tilstille Overstatsanklageren ved Høiesteret alle i Sagen modtagne og til Justitskontoret indleverede Aktstykker.

Art. 25. Denne fremsætter inden 14 Dage derefter sin Paastand i et Retsmøde. Høiesteret affiger sin Kjendelse inden 8 Dage derefter.

Art. 26. Naar Høiesteret finder Anledning til at annullere Arrondissementsdomstolens Kjendelse, afgjør den ved samme Beslutning Hovedsagen, saaledes som den Domstol, som har affagt den annullerede Kjendelse, burde have afgjort den. Naar Afgjørelsen af Hovedsagen afhænger af faktiske Omstændigheder eller Retsspørgsmaal, som ved den tidligere Behandling ere forblevne uopklarede, henviser Høiesteret Sagen til fornyet Behandling og Afgjørelse ved Underretten under Iagttagelse af Høiesterets Kjendelse.

Art. 27. Overstatsanklageren ved Høiesteret er berettiget til, naar ingen af Parterne har andraget paa Annullation af den i deres Sag afsagte Underretskjendelse, at indbringe Spørgsmaalet om Kjendelsens Annullation for Høiesteret af Hensyn til den gjældende Lovgivning. Den Kjendelse, der da affiges, kan ikke forringe de af Parterne erhvervede Rettigheder.

Art. 28. Er der ingen Modpart, eller har denne ikke givet Tilsvar, udredes de med Sagen, udenfor de i Art. 36 nævnte Gebyhrer, forbundne Omkostninger, i det Tilfælde at Klagen tages tilfølge, af Staten, Provindsen eller Kommunen, Alt eftersom Sagen har angaaet Valglisterne til Andet Kammer, Provindsialstænderne eller Kommunalraadene. Under disse Omkostninger ere indbefattede de ved den i Art. 14, 2det Stykke ommeldte Forkyndelsesforretning foranledigede Udgifter.

Art. 29. Klager, der fremsættes overensstemmende med Art. 15 til 26, have i intet Tilfælde Valghandlingens Standsning til Følge.

Art. 30. Kommunalraadets Formand drager Omsorg for, at de i retskraftige Kjendelser indeholdte Befalinger ved Forevisning af saadanne Kjendelser uopholdelig tages tilfølge paa Valglisterne.

Art. 31. Han slutter Listerne senest den 25de April, lader dem paany opslaa og henlægge paa Kommunekontoret til almindeligt Eftersyn og udsteder offentlig Bekjendtgjørelse herom.

Art. 32. Inden 5 Dage efter Listernes Slutning sender han en Afskrift af Valglisterne til Andet Kammer til Bestyrelserne paa Hovedvalgstederne i den Rigets Hovedvalgkreds og Undervalgkreds[1]), hvori Kommunen er beliggende; og ligeledes en Afskrift af Valglisterne til Provindsialstænderne til Bestyrelserne paa Hovedvalgstederne for Hovedvalgkredsen og Undervalgkredsen i den Provinds, hvori Kommunen er beliggende.

Art. 33. De sluttede Lister blive vedvarende i Kraft med Forbehold af de Forandringer, der skulle gjøres i dem ifølge Retskjendelser eller aarlig Berigtigelse.

Art. 34. Gjennemsynet foretages aarlig i den anden Halvdel af Februar Maaned. Bestemmelserne i Art. 6—32 iagttages derved.

Art. 35. Ved Gjennemsynet udslettes af Listerne Alle, som urettelig ere opførte derpaa, som have mistet en eller flere af Valgretsbetingelserne,

---

[1]) Se Art. 99. Riget er inddelt i 43 Hovedvalgkredse; Undervalgkredse kunne indrettes af Indenrigsministeren. Baade ved Hovedvalgkredse og Undervalgkredse skjelnes i Loven mellem Hovedvalgstedet og de andre Valgsteder.

eller som ere døde. Navnene paa dem, som ved Gjennemsynet udslettes af Listerne, skulle bekjendtgjøres særlig samtidig med det i Art. 10 befalede Opslag og Henlæggelse af Listerne og den offentlige Bekjendtgjørelse desangaaende.

Art. 36. De i de foregaaende Artikler omnneldte Klager og Andragender, Dokumenter til Retsbrug, Beslutninger, Kjendelser, Forkyndelser og de af Oppebørselsembedsmændene for de direkte Skatter udfærdigede Udtog af Skatteprotokollerne ere fri for Brugen af Stempelpapir og for Erlæggelsen af Retsgebyrer [1]).

§ 3. Vælgernes Stemmegivning.

Art. 37. Mindst 8 Dage før den for Valghandlingen bestemte Tid modtager hver Vælger fra Formanden for Raadet i den Kommune, hvori han er bosiddende, ved en Kommunebetjent en lukket Opfordringsskrivelse, hvori Dagen, Klokkeslettet og Stedet for Valget nævnes, og som indeholder en Stemmeseddel, hvorpaa der, naar der skal vælges til Kommunalraadet, er aftrykt Kommunens Segl, og, naar der skal vælges til Provindsialstænderne eller Andet Kammer, Seglene for Hovedvalgstederne i Hovedvalgkredsene og Undervalgkredsene. Den Vælger, der har tabt sin Stemmeseddel eller ikke har faaet nogen, skal der gives Leilighed til at faae en Stemmeseddel paa Kommunekontoret.

Art. 38. Indlevering af Stemmesedler sker i den Kommune, paa hvis Valgliste Vælgeren er opført; i Stemmebureauet paa Hovedvalgstedet i Undervalgkredsen, naar Kommunen sammen med andre udgjør en saadan Kreds; i Bureauet for den Afdeling eller Undervalgkreds, i hvilken Vælgeren bor, naar Kommunen er delt i flere Afdelinger eller Undervalgkredse.

Art. 39. Den skriftlig udfyldte Stemmeseddel nedlægges af Vælgeren personlig paa det for Indleveringen bestemte Sted i den dertil hensatte Urne.

Art. 40. De Vælgere, som ikke høre til Militærstanden, indfinde sig ubevæbnede paa det for Indlevering af Stemmesedler bestemte Sted. Vælgerne have der kun at befatte sig med at stemme paa de Personer, der skulle vælges.

Art. 41. Stemmesedlernes Indlevering tager sin Begyndelse Kl. 9 Formiddag og vedvarer indtil Kl. 5 Eftermiddag, naar Valghandlingen finder Sted i Tidsrummet mellem den 1ste Mai og 30te September, indtil Kl. 4 Eftermiddag, naar den foregaar i Tidsrummet mellem den 1ste Oktober og 30te April. Den varer kun een Dag.

Art. 42. Formanden for Raadet i den Kommune, hvor Indleveringen sker, drager Omsorg for, at der haves et passende Lokale dertil. Formanden eller Viceformanden er Formand for Stemmebureauet. Naar der i en Kommune haves flere Bureauer, indtager Formanden for Kommunalraadet Forsædet i Hovedbureauet, Forsædet i hvert af de øvrige Bureauer indtages af et af Raadet af dets egen Midte valgt Medlem.

Art. 43. Bureauet bestaar foruden af Formanden af to af Kommunalraadet af dets egen Midte valgte Medlemmer. Det kan lade sig yde Hjælp af Kommunens Sekretær og andre kommunale Embedsmænd.

Art. 44. Paa Bordet i Valglokalet skal ligge et Exemplar af denne Lov og af den i Henhold til Art. 31 sidst sluttede Vælgerliste, som danner Grundlaget for Valghandlingen.

Art 45. Bordet anbringes saaledes, at Vælgerne kunne iagttage Alt, hvad Bureauet foretager sig.

Art. 46. Ved Siden af Bordet eller paa samme hensættes Valgurnen, der skal være forfærdiget efter den af Os [2]) i saa Henseende approberede Model og være lukket med to forskjellige Nøgler, hvoraf den ene opbevares af Formanden, den anden af den ældste Bisidder.

Art. 47. Ingen har Adgang til Valgurnen foruden dem, som efter den i Art. 44 nævnte Liste ere berettigede til at deltage i Valget.

Art. 48. De to Bisiddere modtage Stemmer. Begge nedskrive Navnet paa hver Vælger, som nedlægger en Stemmeseddel i Valgurnen. De underskrive tilligemed Formanden de af dem saaledes førte Fortegnelser.

Art. 49. Stemmebureauets Formand paahviler det at haandhæve Ordenen i Valglokalet. Kun paa Bureauets Opfordring og alene for at undertrykke stedsfindende Uorden kan der anbringes væbnet Magt i Lokalet eller ved dets Indgange. De borgerlige og militære Myndigheder ere pligtige at imødekomme Opfordringen.

Art. 50. Finder Bureauet, at Uordenen i Lokalet umuliggjør den behørige Indlevering af Stemmesedlerne, forkyndes det af Formanden. Indleveringen standses derpaa strax og udsættes til den følgende Dag, eller, naar det er en Søndag, til den næstfølgende.

Valgurnen lukkes uopholdelig paa den i Art. 51 fastsatte Maade og behandles efter Forskrifterne i Art. 53 og 54.

[1]) Griffie-en registratiekosten.

[2]) ɔ: Kongen.

Art. 51. Er den til Indlevering af Stemmesedler i Art. 41 foreskrevne Tid forløben, forkyndes det af Valgbestyrelsens Formand. Valgurnen forsegles derpaa strax i Overværelse af de i Lokalet tilstedeværende Vælgere, saavel med Kommunens Segl som af hvert Medlem af Stemmebureauet med hans eget Segl. Forinden lukkes Urnen paa den af Os [1]) bestemte Maade, saaledes at ingen Stemmeseddel kan tages ud deraf eller nedlægges deri.

De ved Tidens Udløb i Lokalet tilstedeværende Vælgere tillades det endnu før Urnens Lukning at nedlægge deres Stemmesedler deri.

Art. 52. Efter Tidens Udløb optages en Protokol. Denne affattes efter det nærværende Lov vedføiede Skema [2]) og undertegnes af Formanden og Bisidderne.

Art. 53. Umiddelbart efter, at Protokollen er undertegnet, bringes Valgurnen med tilhørende, i et behørig forseglet Omslag indesluttede, Nøgler og de i Art. 48 ommeldte Fortegnelser over Vælgere, af den yngste Bisidder hen til Stemmebureauets Formand eller til Formanden for Hovedbureauet, naar det er Urnen for et Underbureau, eller til Formanden i Bureauet for Hovedvalgkredsen, naar det er Urnen for en Undervalgkreds [3]).

Art. 54. Formanden opbevarer alle efter den foregaaende Artikels Forskrift til ham indleverede Urner, Nøgler og Lister og bringer dem paa den Dag, da Stemmesedlernes Aabning skal finde Sted, til det dertil bestemte Lokale.

Art. 55. Stemmesedlernes Aabning finder Sted paa Hovedvalgstedet i Hovedvalgkredsen Dagen efter, at de ere afgivne.

Skulde Aabningen af Sedlerne paa Dagen efter, at de ere afgivne, vise sig at være umulig eller høist besværlig i en eller anden Valgkreds, kan Aabningen for en saadan Valgkreds udsættes ved en af Os [1]), med Hensyn til hvert foreliggende Tilfælde tagen særlig Beslutning. I intet Tilfælde sker Aabningen senere end den tredie Dag efter, at Stemmesedlerne ere afgivne.

Art. 56. Har den i Art. 50 ommeldte Foranstaltning fundet Sted i en Undervalgkreds, foretages Aabningen for hele den Valgkreds, hvortil denne Undervalgkreds hører, Dagen efter den Dag, paa hvilken Stemmesedlerne senest ere afgivne. Er denne Dag en Søndag, da den paafølgende Dag. Det Samme gjælder om en Kommune, i hvilken den nævnte Foranstaltning er bleven truffen, om end kun af eet Stemmebureau.

Art. 57. Stemmesedlernes Aabning begynder Kl. 9 Formiddag. Den foretages for aabne Døre af den i Art. 54 nævnte Formand og hans Bisiddere.

I en Kommune, hvor Aabningen ikke skjønnes at kunne tilendebringes paa een Dag, kan Raadet af Os [1]) bemyndiges til at oprette en eller flere Underbureauer til Bistand for det ommeldte Hovedbureau. Disse Bureauer modtage i Lokalet og af den i Art. 54 nævnte Formands Haand de Urner, som de skulle aabne, tilligemed de dertil hørende Nøgler og Fortegnelser over Vælgere; begive sig til de dem anviste Værelser, iagttage ved Aabningen Forskrifterne i Art. 58—64, og meddele strax Resultatet af den af dem foretagne Opgjørelse, hvorover de føre fornøden Protokol, til den nævnte Formand, som derefter gaar frem paa den i Art. 65 ff. foreskrevne Maade.

Art. 58. De Vælgere, som ere optagne paa de i Art. 48 nævnte Fortegnelser og ere nærværende ved Aabningen, kunne gjøre Indsigelser, naar Aabningen ikke sker paa lovbefalet Maade.

Herom tilføres det Fornødne i den om Stemmesedlernes Aabning førte Protokol.

Ved Aabningen gjælder Bestemmelsen i Art. 49.

Art. 59. Før Aabningen tælles Sedlerne, og Antallet sammenholdes med Tallet paa de Vælgere, som efter Fortegnelsernes Udvisende have afgivet deres Stemme. Sedlerne blandes uaabnede imellem hinanden, naar der skal tømmes forskjellige Urner.

Art. 60. Ved Aabningen bliver enhver Seddels Indhold lydelig oplæst af Formanden, efterset af den ældste Bisidder og optegnet af begge Bisiddere.

Art. 61. Ugyldige ere de Sedler, som ikke ere forsynede med det i Art. 37 nævnte Segl, som ere undertegnede, som ikke indeholde en tydelig Angivelse af den, der stemmes paa, som ikke ere udfyldte, som indeholde andre Stemmesedler eller forsætlig ere fastgjorte dertil. Er der paa en Stemmeseddel skrevet Navnet paa et Medlem af den Forsamling, hvortil der foregaar Suppleringsvalg, men det ikke endnu er hans Tur at fratræde paa den Tid, som der vælges for, da anses hans Navn som ikke skrevet.

---

[1]) o: Kongen.

[2]) Deri optages: naar og hvor Mødet blev sat, Valgbestyrelsens Medlemmer, at Valglisten blev fremlagt, at Valgurnen blev lukket, hvorledes Valghandlingen ellers er forløben, naar den sluttedes, at Urnen blev forseglet og overleveret til den yngste Stemmemodtager.

[3]) Jfr. Sp. 303 Noten.

Art. 62. Stemmebureauet paakjender Gyldigheden af omstridte Sedler strax efter deres Aabning. Formanden forkynder paa Stedet, hvilken Tvivl der er tilstede, og hvilken Afgjørelse der er truffen.

Art. 63. De Sedler, der indeholde flere eller færre Navne, end der skal vælges Personer, ere gyldige.

Art. 64. De Navne, der ere optagne paa en Seddel udover det til Valget fornødne Antal, komme ikke i Betragtning og oplæses ikke af Formanden, som dog har at gjøre Bemærkning herom.

Art. 65. Strax efter Aabningens Tilendebringelse forkynder Formanden, hvor mange Sedler der haves efter Fradrag af de ugyldig erklærede, hvor mange Stemmer der derefter udgjøre den absolute Stemmeflerhed, og hvormange Stemmer der ere faldne paa hver Person især.

Art. 66. En opnaaet Stemmeflerhed er ugyldig, naar en mellem Antallet af de i Urnen forefundne Sedler og Antallet af de stemmegivende Vælgere bestaaende Uoverensstemmelse kan have havt Indflydelse derpaa. Stemmebureauet afgjør Sagen ved sin Beslutning, som Formanden forkynder.

Art. 67. Efterat Afstemningens Resultat er forkyndt, optages der en Protokol efter det nærværende Lov vedføiede Skema [1]); den underskrives af Formanden og Bisidderne.

Art. 68. Inden 24 Timer efter Afstemningens Opgjørelse indsendes de i Art. 52 og den foregaaende Artikel ommeldte Protokoller til Raadet for den Kommune, i hvilken Valget har fundet Sted. De aabnede Sedler, baade de gyldig og de ugyldig erklærede, indsendes samtidig i to særlige med Valgbestyrelsesmedlemmernes Segl forsynede Pakker.

Art. 69. Kommunalraadet opbevarer Protokollerne og lader uopholdelig Afskrifter deraf opslaa og henlægge paa Kommunekontoret til almindeligt Eftersyn. Det opbevarer Stemmesedlerne i et Aar, hvorefter de tilintetgjøres.

Art. 70. Bestemmelserne i Art. 37—69 komme til Anvendelse i ethvert Tilfælde, hvor et bundet Valg eller ogsaa en ny fri Afstemning skal finde Sted. Den sidstnævnte Afstemning finder altid Sted, naar en Valgbestyrelse i sin Beslutning er kommen til det Resultat, at en mellem Antallet af de i Urnen forefundne Stemmesedler og Antallet af de stemmegivne Vælgere bestaaende Uoverensstemmelse kan have havt Indflydelse paa en opnaaet Stemmeflerhed.

Andet Afsnit.

Valget af Medlemmer af Generalstaternes Første Kammer og Andet Kammer og Rækkefølgen for deres Afgang.

§ 1. Medlemmer af Første Kammer.

Art. 71. Valgbare til Første Kammer ere Nederlændere, som have den fulde Nydelse af de borgerlige og politiske Rettigheder, have fyldt det 30te Aar og høre til de Høistbeskattede i direkte Skat til Staten.

Art. 72. I enhver Provinds opgjøres af et Stænderudvalg [2]) en Fortegnelse over dem, som efter de ved Fortegnelsens Udfærdigelse til den daglige Forretningsgang hørende Skatteprotokoller ere Høistbeskattede i direkte Skatter, saavel Procenter som Hovedsum, til Staten. Bestemmelserne i Art. 3 og 4 ere anvendelige herpaa.

Art. 73. Fortegnelsen affattes aarlig i den første Halvdel af April Maaned efter de i Art. 7 ommeldte Lister, som Formændene for Raadene for de i Provindsen beliggende Kommuner skulle indsende til Stænderudvalget før den 1ste April.

Stænderudvalget opfordrer Provindsens Indvaanere til, forsaavidt de ere ansatte i direkte Skat til Staten, at godtgjøre det før den 1ste April.

Art. 74. Stænderudvalget optager paa Fortegnelsen et saa stort Antal Personer, at der for hver Tretusinde Indvaanere af Provindsen er Een valgbar til Første Kammer.

Art. 75. Paa Fortegnelsen optages Navnet paa enhver Indvaaner af Provindsen, som opfylder de i Art. 71 ommeldte Betingelser og ikke forekommer paa Fortegnelsen over de Høistbeskattede for en anden Provinds.

Art. 76. Fortegnelsen nævner foruden den Høistbeskattedes Efternavn hans Fornavn, hans Fødselssted og Fødselsdag, Dagen, paa hvilken der er meddelt ham Indfødsret, saafremt saadant har fundet Sted, Beløbet, til hvilket han med Hensyn til hver Skat for sig er ansat, og hvor Ansættelsen er foregaaet.

Art. 77. Fortegnelsen vedtages senest den sidste April af Stænderudvalget og indrykkes strax i en Provindsavis og i den „Nederlandske Staatscourant" [3]).

[1]) Dette indeholder hele Handlingens Gang.

[2]) ɔ: Et af Provindsialstænderne valgt Udvalg, der besørger de løbende Forretninger.

[3]) Det nederlandske Statsblad.

Art. 78. Enhver Nederlænder, som har den fulde Nydelse af de borgerlige og politiske Rettigheder, er berettiget til at fremføre Indsigelser imod Fortegnelsen, naar 1) hans eller en Andens Navn i Modstrid med Bestemmelsen i Art. 75 enten slet ikke eller ikke paa behørig Maade er optaget 2) naar Nogen er optagen, som savner en eller flere af de i Art. 71 ommeldte Betingelser, eller staar paa Fortegnelsen over Høistbeskattede for en anden Provinds.

Art. 79. Indsigelserne fremsættes for Stænderudvalget inden den 15de Mai i en skriftlig Klage, ledsaget af de fornødne Bevisligheder.

Art. 80. I det under Nr. 2 i Art. 78 nævnte Tilfælde har Stændersekretæren inden 24 Timer at give den Paagjældende, hvis Udslettelse af Fortegnelsen der gjøres Paastand paa, skriftlig Meddelelse derom. Denne kan paa Provindsialstændernes Bureau gjøre sig bekjendt med den indgivne Klage og dens Bilag og indlevere et skriftligt Tilsvar.

Art. 81. Stænderudvalget paakjender de saaledes fremkomne Erindringer inden 14 Dage efterat de ere fremsatte, berigtiger Fortegnelsen, naar det findes fornødent, og meddeler ufortøvet de Paagjældende skriftlig Underretning om Sagens Afgjørelse samt om de Grunde, hvorpaa den er bygget. Bestemmelserne i Art. 14, 2det og 3die Stykke ere anvendelige herpaa.

Art. 82. I Løbet af 8 Dage efter denne Forkyndelse kunne de Paagjældende, som ere utilfredse med Stænderudvalgets Kjendelse, ved en motiveret Klage, der ledsages af Bevisligheder og en Afskrift af Stænderudvalgets Kjendelse, indbringe Sagen for den Arrondissementsdomstol, inden hvis Virkekreds Fortegnelsen er forfattet. Herved iagttages de i Art 15—28 givne Bestemmelser.

Art. 83. Stænderudvalget drager Omsorg for, at de ved retskraftige Kjendelser givne Befalinger ved Forevisning af disse Kjendelser nopholdelig tages tilfølge paa Fortegnelsen, og, naar denne allerede er sluttet, særlig indrykkes i de i Art. 77 og 84 nævnte Blade.

Art. 84. Stænderudvalget slutter Fortegnelsen senest den 8de Juni, lader den paany indrykke i en Provindsavis og i den „Nederlandske Staatscourant" og sender strax en Afskrift af Listen til Indenrigsministeren.

Art. 85. Den sluttede Liste forbliver i Kraft til den 8de Juni i det følgende Aar, med Forbehold af de Forandringer, der skulle gjøres deri ifølge Retskjendelser.

Art. 86. Bestemmelsen i Art. 36 er anvendelig paa de i Art. 72 til 81 ommeldte ligeartede Dokumenter.

Art. 87. Medlemmerne af Første Kammer vælges af Provindsialstænderne paa den ved Provindsialloven foreskrevne Maade [1]).

Art. 88. Den sædvanlige Dag for deres Valg er den anden Tirsdag i Juli Maaned. Da foretages Valg af Medlemmer i deres Sted, som efter Tur skulle afgaa fra den følgende tredie Mandag i September Maaned at regne.

Art. 89. Valg til Udfyldning af de Pladser, som blive ledige ved Hvervsnedlæggelse, Dødsfald eller af andre Grunde, foretages inden 30 Dage efter, at Ledigheden er indtraadt. Opløses Første Kammer, foretages Valget af Medlemmer til det nye Kammer inden 40 Dage efter Opløsningskundgjørelsens Datum.

Art. 90. Stænderudvalget sender snarest muligt til den Valgte en af Formanden og Sekretæren undertegnet Udskrift af Protokollen for den Stænderforsamling, som har valgt ham. Denne Udskrift ommelder Antallet af de ved Afstemningen tilstedeværende Stændermedlemmer, Antallet af de paa den Valgte faldne Stemmer, og de Omstændigheder, som have havt Indflydelse paa Valgets Gyldighed. Udskriften tjener den Valgte som Valgbrev.

Art. 91. Ved Modtagelsen af denne Udskrift giver den Valgte Tilstaaelse for samme og underretter inden 3 Uger efter denne Tilstaaelses Datum Stænderudvalget, om han modtager Valget. Haves der inden denne Frists Udløb ingen Erklæring fra ham, anses han ikke at modtage Valget.

---

[1]) Om Antallet se Grundlovens Art. 78. Efter Lov om Provindsialstaternes Magtstilling af 6te Juli 1850 Art. 78 ff. udnævnes 4 Medlemmer som Stemmemodtagere, som have at undersøge, om Antallet af de afgivne Stemmesedler stemmer med Antallet af de tilstedeværende Medlemmer. Indholdet af hver Seddel læses op af den ene Stemmemodtager, efterses af den anden, medens de 2 øvrige optegne det. Der foretages saamange Afstemninger, som der skal vælges Personer. Afstemningen er ugyldig, naar Antallet af behørig udfyldte Sedler ikke er større end Halvdelen af Forsamlingens Medlemstal. Naar Ingen ved den første Afstemning har opnaaet absolut Stemmeflerhed, foretages en ny fri Afstemning. Opnaas der heller ingen absolut Stemmeflerhed ved denne, begrændses Valget til de 2 Personer, som ved den anden Afstemning have opnaaet de fleste Stemmer, eller, naar de fleste Stemmer ere fordelte mellem flere Personer, da til alle dem, som saaledes have faaet de fleste Stemmer. Opnaas der da heller ingen absolut Stemmeflerhed, finder en fjerde Afstemning Sted om de 2 Personer, som ved den tredie Afstemning havde opnaaet de fleste Stemmer. Naar Stemmerne ere lige ved den tredie eller fjerde Afstemning, gjør Lodtrækning Udslaget.

Art. 92. Den, som er valgt i mere end een Provinds, underretter Stænderudvalgene for disse Provindser inden den i den foregaaende Artikel nævnte Tid om, hvilket Valg han modtager. Haves der inden denne Frists Udløb ingen Erklæring fra ham, ansees han ikke at modtage noget af de paa ham faldne Valg.

Art. 93. Inden 14 Dage efter, at Stænderudvalget har modtaget Underretning om, at et Valg ikke modtages eller efter, at den i Art. 91 og 92 nævnte Tid er hengaaet, foretage Provindsialstænderne et nyt Valg.

Art. 94. Den, der er valgt til Medlem af Første Kammer, overleverer Kamret foruden sit Valgbrev tillige en Udskrift, forsaavidt ham personlig angaar, af den provindsielle Fortegnelse over Hoistbeskattede, paa hvilken han er opført, og en af ham selv forfattet Angivelse af alle de offentlige Stillinger, som han beklæder.

Art. 95. Medlemmerne af Første Kammer kunne til enhver Tid opgive deres Sæde i Kamret. Meddelelse herom sendes til Kamret, som sætter Indenrigsministeren i Kundskab derom, eller, naar Kamrets Samling er sluttet, til bemeldte Minister.

Art. 96. Et Medlem af Første Kammer, som ikke længer opføres paa nogen af de sluttede provindsielle Lister over Hoistbeskattede eller ikke gjenopføres derpaa i Henhold til en retskraftig Kjendelse eller er udslettet af Listen ifølge en saadan Kjendelse, mister sit Sæde i Kamret. Han underretter Kamret herom med Angivelse af de Grunde, der medføre hans Udtrædelse. Det nye Valg foretages inden 30 Dage efter den sidst sluttede Listes Datum, eller, naar Sagen har været undergiven Rettens Paakjendelse, efter den retskraftige Kjendelses Datum.

Art. 97. Det Samme finder Sted, naar et Medlem af Første Kammer ophører at være Nederlænder eller at være i Besiddelse af den fulde Nydelse af de borgerlige og politiske Rettigheder, eller naar han modtager et lønnet Statsembede eller befordres til andet Embede i Statstjenesten. Det nye Valg foretages da inden 30 Dage efter den Dag, paa hvilken Indenrigsministeren har modtaget Underretning om den indtrufne Omstændighed.

§ 2. Medlemmer af Andet Kammer.

Art. 98. Valgbare til Andet Kammer ere Nederlændere, som have den fulde Nydelse af de borgerlige og politiske Rettigheder og have fyldt det 30te Aar.

Art. 99. Medlemmer af Andet Kammer vælges i de Valgkredse, hvori Riget inddeles, af dem, som ere opførte paa de i Art. 6 ommeldte Lister over Vælgere til dette Kammer. En denne Lov vedføiet Tabel [1]) ordner Rigets Fordeling i Valgkredse og fastsætter Antallet af de Medlemmer, der skulle vælges i hver Kreds. Denne Tabel gjennemsees hvert 5te Aar. Undervalgkredse indrettes af Indenrigsministeren efter indhentet Erklæring fra Stænderudvalgene.

Art. 100. Valget af Medlemmer til Andet Kammer foretages ordentligvis den anden Tirsdag i Juni Maaned. Da vælges Medlemmer i deres Sted, som efter Tur skulle afgaa fra den følgende tredie Mandag i September Maaned at regne.

Art. 101. Valg til Udfylding af de Pladser, som blive ledige ved Hvervsnedlæggelse, Dødsfald eller af andre Grunde, foretages inden 30 Dage efter, at Ledigheden er indtraadt. Opløses Andet Kammer, foretages Valget af Medlemmer til det nye Kammer inden 40 Dage efter Opløsningskundgjørelsens Datum.

Art. 102. Valget sker i Undervalgkredsene samme Dag som i Hovedvalgkredsene.

Art. 103. Ved første Afstemning udkræves til et gyldigt Valg absolut Stemmeflerhed. Opnaas saadan Stemmeflerhed ikke ved den første Afstemning, foretages der bunden Afstemning, ved hvilken de fleste Stemmer gjøre Udslaget. Ere Stemmerne lige, er den Ældste i Alder valgt. Er Alderen lige, gjør Lodtrækning Udslaget.

Art. 104. Naar der ved den første Afstemning ikke erholdes absolut Stemmeflerhed, forfattes der ufortøvet af Stemmebureauet en Liste, som indeholder et dobbelt saa stort Antal Navne, som der skal vælges Medlemmer. Paa Listen opføres de, som ved den første Afstemning have opnaaet det største Antal Stemmer. Naar ved den første Afstemning Stemmerne vare fordelte mellem flere end det i denne Art.s 1ste Stykke nævnte Antal Personer, optages paa Listen alle de, der saaledes have opnaaet de fleste Stemmer. Denne Liste, som uopholdelig skal tilstilles Raadene for samtlige Kommuner i Valgkredsen, sendes med den i Art. 37 nævnte Opfordringsskrivelse til Vælgerne. Afstemning om de paa Listen optagne Personer foretages inden 14 Dage efter Dagen for den i Art. 67 ommeldte Protokol.

Art. 105. Stemmebureauet paa det Sted, hvor Stemmesedlernes Aabning har fundet Sted, sender snarest muligt til den Valgte en af For-

---

[1]) Der findes 43 Hovedvalgkredse; Amsterdam vælger 7 Medlemmer, Rotterdam 4 og Sneek 3, 32 Valgdistrikter vælge hvert 2, 8 Valgdistrikter hvert 1 ialt 86. (Lov 26de Januar 1878.)

manden og den ene af Bisidderne undertegnet Udskrift af den i Art. 67 ommeldte Protokol. Den sender ham, naar han er valgt ved bunden Afstemning, Udskrifter saavel af den efter den første Afstemning, som af den efter den bundne Afstemning optagne Protokol. Disse Udskrifter tjene den Valgte som Valgbrev.

Art. 106. Ved Modtagelsen af denne Udskrift giver den Valgte Tilstaaelse for samme og underretter inden 3 Uger efter denne Tilstaaelses Datum den nævnte Valgbestyrelse, om han modtager Valget. Haves der inden Udløbet af denne Frist ingen Erklæring fra ham, anses han ikke at modtage Valget.

Art. 107. Den, der er valgt i mere end een Valgkreds, underretter Valgbestyrelserne paa Hovedvalgstederne i de paagjældende Valgkredse inden den i den foregaaende Artikel fastsatte Frist om, hvilket Valg han modtager. Haves der inden Udløbet af denne Frist ingen Erklæring fra ham, anses han ikke at modtage noget af de paa ham faldne Valg.

Art. 108. Naar Nogen ikke modtager det paa ham faldne Valg eller den i Art. 106 og 107 fastsatte Frist er udløben, underretter Stemmebureauet paa Hovedvalgstedet i den paagjældende Valgkreds uopholdelig Naadene for alle Kommuner i Valgkredsen derom. Inden 14 Dage efter denne Meddelelse foretages et nyt Valg.

Art. 109. Naar Nogen har modtaget Valget i en Kreds og staar i en anden Kreds paa Listen over dem, som der skal foretages bunden Afstemning over, forholdes der paa samme Maade i sidstnævnte Kreds. Til den Ende underretter Valgbestyrelsen i den førstnævnte Kreds uopholdelig Valgbestyrelsen i den sidstnævnte Kreds om det modtagne Valg.

Art. 110. Dagen for den til Udfylding af en i Andet Kammer ledigbleven Plads nødvendige bundne Afstemning [1]) eller ny Afstemning fastsættes af Indenrigsministeren, som, naar et af de i Art. 104, 108 og 109 ommeldte Tilfælde indtræffer, skal underrettes derom af Valgbestyrelsen paa Hovedvalgstedet i Valgkredsen.

Art. 111. Den, der er valgt til Medlem af Andet Kammer, overleverer til Kamret foruden sit Valgbrev et Udtog af Fødselsregistrene, eller i Mangel heraf en af troværdige Folk udstedt Attest om hans personlige Forhold [2]), hvoraf Tiden og Stedet for hans Fødsel fremgaar, og en af ham selv forfattet Angivelse af alle de offentlige Stillinger, som han beklæder.

Art. 112. Art. 95 og 97 ere anvendelige paa Medlemmer af Andet Kammer.

§ 3. Rækkefølgen for Afgang af Medlemmer af Første og Andet Kammer.

Art. 113. En Trediedel af Medlemmerne af Første Kammer afgaar hvert 3die Aar. Den første Gang afgaaende Trediedel bestaar af følgende Medlemmer: Nordbrabant 2 osv. Den anden Trediedel af følgende: . . . osv.; den sidste Trediedel af følgende: . . . osv.

Art. 114. Halvdelen af Medlemmerne af Andet Kammer afgaar hvert andet Aar. Rækkefølgen for deres Afgang fastsættes ved den i Art. 99 ommeldte Tabel.

Art. 115. Opløses det ene Kammer eller begge Kamrene, træder Rækkefølgen for Medlemmernes Afgang hver Gang paany i Kraft, for Første Kammers Vedkommende 2 Aar, for Andet Kammers Vedkommende 1 Aar efter fra den førstkommende tredie Mandag i September Maaned at regne.

Art. 116. Det afgjøres ved Lodtrækning, paa hvilken Tid hvert Medlem af Kamrene skal gaa af efter Tur, saafremt ikke selve Afgangsfortegnelsen indeholder fornøden Bestemmelse herom.

Art. 117. Den, der er valgt til Udfylding af en udenfor den i Afgangsfortegnelsen fastsatte Tid ledigbleven Plads i Første eller Andet Kammer, afgaar paa den Tid, paa hvilken det Medlem, i hvis Sted han er valgt, skulde være afgaaet.

Overgangsbestemmelser.

(Art. 118—122 ere uden Betydning.)

Art. 123. Denne Lov træder i Kraft paa den Dag, den kundgjøres.

Thi byde og befale Vi, at denne Lov skal indrykkes i Statsbladet, og at alle Ministerier, Myndigheder, Kollegier og Embedsmænd, som den vedrører, skulle drage Omsorg for dens nøiagtige Udførelse.

Givet paa Slottet Loo, den 4de Juli 1850.

Vilhelm.

Indenrigsminister: Thorbecke.

(Udgivet 7de Juli 1850 [3]).

---

[1]) Se Art. 101.

[2]) Acte van bekendheid.

[3]) Vedføiet: Skemaer til de i Art. 52 og 67 ommeldte Protokoller; den i Art. 1 nævnte Tabel; den i Art. 99 nævnte Tabel (Lov 6te Mai 1869), der nu er ændret ved Lov af 26de Januar 1878, se Anmærkning til Art. 99.

Ministeransvarlighedslov af 22de April 1855.

Vi Vilhelm III etc. Gjøre herved vitterligt: At, da Vi have taget under Overveielse, at Ministrenes Ansvar i Henhold til Grundlovens Art. 73, jfr. Art. 53, skal ordnes ved Lov under Iagttagelse af Bestemmelsen i Grundlovens Art. 159, saa have Vi, efter at have indhentet Statsraadets Betænkning, og i Overensstemmelse med Generalstaternes Beslutninger fundet for godt og bestemt, ligesom Vi og herved finde for godt og bestemme:

Art. 1. Ministrene drage Omsorg for Gjennemførelsen af Grundloven og andre Love, forsaavidt det afhænger af Regjeringen.

De ere ansvarlige for Forsømmelse af denne Pligt og undergivne retslig Tiltale i Overensstemmelse med de efterfølgende Forskrifter.

Art. 2. Ministres Underskrift under Kongelige Beslutninger eller Kongelige Anordninger udviser, hvilken Minister der er ansvarlig for disse Beslutninger eller Anordninger.

Art. 3. Paatale til Straf undergivne ere de Ministre:

a) som underskrive Kongelige Beslutninger eller Anordninger, der stride imod Grundloven;

b) som underskrive Kongelige Beslutninger eller Anordninger, hvorved Love eller almindelige Bestemmelser angaaende den indre Forvaltning af Staten eller dens Kolonier og Besiddelser i andre Verdensdele tilsidesættes [1]);

c) som bringe eller lade bringe til Udførelse Kongelige Beslutninger eller Kongelige Anordninger, der ikke ere underskrevne af en Minister;

d) som udstede Anordninger eller Befalinger eller opretholde bestaaende Anordninger og Befalinger, hvorved Bud i Grundloven, Love eller almindelige Bestemmelser angaaende den indre Forvaltning af Staten eller dens Kolonier og Besiddelser i andre Verdensdele tilsidesættes;

e) som undlade at gjennemføre eller at lade gjennemføre Bud i Grundloven, andre Love eller almindelige Bestemmelser angaaende den indre Forvaltning af Staten eller dens Kolonier og Besiddelser i andre Verdensdele, forsaavidt Gjennemførelsen deraf efter Sagens Beskaffenhed henhører under deres Ministerium eller udtrykkelig er overdraget dem.

De under Litra a, b, c og d nævnte Handlinger og den under Litra e nævnte Forsømmelse kunne kun straffes, forsaavidt de ere forsætlige;

f) som, om end uden Forsæt, dog gjøre sig skyldige i grov Skjødesløshed med Hensyn til den i Litra e ommeldte Embedspligt.

Art. 4. Ministrene kunne enten af Os [2]) eller af Andet Kammer tiltales for Høiesteret [3])

Art. 5. Vor Beslutning om at sætte en Minister under Tiltale skal indeholde en nøiagtig Angivelse af de Kjendsgjerninger, hvorpaa Beskyldningen for een eller flere efter denne Lov strafbare Overtrædelser grunder sig, foruden en Ordre til Overstatsanklageren ved Høiesteret om at indlede Tiltale.

En Afskrift af denne Beslutning tilstilles Generalstaternes tvende Kamre.

Art. 6. Generalstaternes Andet Kammer kan efter Modtagelsen af denne Meddelelse ikke for sit Vedkommende tage under Overveielse en Anklage imod samme Minister for de samme Handlinger.

Art. 7. En Ministeranklage kan ikke komme til Forhandling i Andet Kammer, medmindre der er stillet skriftligt Forslag derom af 5 Medlemmer med Angivelse af de Kjendsgjerninger, hvorpaa den støttes.

Art. 8. Kamret overveier i Afdelingerne, om Anklagen skal gjøres til Gjenstand for nærmere Undersøgelse.

Formanden underretter inden 24 Timer efter Forslagets Modtagelse den paagjældende Minister derom.

Anklagen kan ikke sættes paa Dagsordenen før 8 Dage efter denne Underretnings Meddelelse.

Art. 9. Naar det er vedtaget, at Anklagen maa komme under Forhandling, overgives den til en af den hele Forsamling dertil udvalgt Undersøgelseskommission.

Art. 10. De, som have indbragt Anklagen, kunne ikke vælges til Medlemmer af denne Kommission, men kunne afhøres af den til at afgive nærmere Oplysninger.

Art. 11. Det paahviler Undersøgelseskommissionen at opspore og samle alle Kjendsgjerninger, Oplysninger og Bevisligheder, som kunne lede til Opklaring af de i Anklagen nævnte Forhold.

Bestemmelserne i Loven om Undersøgelsesretten [4]) (enquete) ere anvendelige herpaa.

Den vedkommende Ministers Slægtninge og Besvogrede i den rette Linie og indtil tredie Grad i

[1]) Jfr. Grundlovens Art. 59.

[2]) ɔ: Kongen.

[3]) Paa Hollandsk „Hooge Raad", jfr. Grundlovens Art. 157.

[4]) Se Loven af 5te August 1850, Sp. 323 ff.

Sidelinien samt hans Hustru, selv efter foregaaet Skilsmisse, kunne ikke tvinges til at afgive Forklaring.

Art. 12. Paa ethvert Trin af Undersøgelsen er Kommissionen pligtig at modtage den paagjældende Ministers Forklaring, saa ofte han ønsker det.

Han kan ikke tvinges til at møde for den.

Art. 13. Saasnart Undersøgelseskommissionen anser Anklagen for tilstrækkelig oplyst, gjør den Indberetning om det saaledes Fremkomne.

Denne Indberetning afgives til Afdelingerne[1], og der forhandles derefter om Anklagen som om et Lovforslag.

Art. 14. Ved Forhandlingerne om Anklagen kan den paagjældende Minister forlange at blive hørt, og han har i ethvert Tilfælde sidst Ordet.

Han beholder denne Ret, selv om han før eller efter Undersøgelsen maatte være afgaaet.

Art. 15. Naar en Ministeranklage ikke tages under Overveielse af Andet Kammer, kan den ved nye Klagers Fremkomst gjenoptages, i ethvert Tilfælde kan der af Os beordres Tiltale imod den paagjældende Minister for de samme Handlinger.

Er Anklagen imidlertid efter sket Undersøgelse og afholdt Raadslagning forkastet af Andet Kammer, kan der hverken af Os eller fra Andet Kammers Side paany indledes Undersøgelse eller Tiltale imod den paagjældende Minister for de samme Handlinger.

Art. 16. Enhver Ministeranklage anses for at være forkastet, naar der ikke inden 3 Maaneder efter dens Indbringelse af Andet Kammer er taget Beslutning derom.

Giver Anklagen Anledning til en Undersøgelse i de oversøiske Besiddelser, kan denne Frist af Andet Kammer forlænges indtil et Aar.

Sluttes Generalstaternes Samling, medens Undersøgelsen staar paa, begynder en ny Frist af 3 Maaneder at løbe med den følgende Samlings Aabningsdag.

Opløses Andet Kammer, falder en i samme indbragt Anklage bort for Statens Vedkommende, med Forbehold af dets Myndighed til i Henhold til Art. 7 at indlede en ny Anklage.

Art. 17. At en Anklage stiltiende er forkastet med Fristens Udløb, kan ikke gjøres gjældende imod Fremme af den af Os givne Befaling til at sætte den samme Minister under Anklage for de samme Handlinger.

Art. 18. Andet Kammer prøver de i Anklagen ommeldte Handlinger fra Rettens, Billighedens, Moralens og Statsinteressens Standpunkt.

Finder det tilstrækkelig Grund til Tiltale, angiver det ved sin Beslutning nøiagtigt de Fakta, hvorpaa Anklagen hviler, og overdrager til Overstatsanklageren ved Høiesteret at forfølge Sagen, idet det inden 3 Dage tilstiller ham den tagne Beslutning tilligemed Anklagen og samtlige Oplysninger.

Afskrift af Beslutningen tilstilles baade Os og Generalstaternes Første Kammer.

Art. 19. Efter Modtagelsen af den i den foregaaende Artikel ommeldte Meddelelse kan der ikke af Os beordres Tiltale imod den anklagede Minister for de samme Handlinger.

Art. 20. Overstatsanklageren ved Høiesteret er pligtig uopholdelig at efterkomme den modtagne Anklageordre.

Art. 21. Overstatsanklageren kan, forsaavidt han anser det fornødent, ved Indsendelsen af Anklageordren til Høiesteret, andrage paa Beskikkelse af en delegeret Dommer.

Denne paabegynder, umiddelbart efter Beskikkelsen, Sagens Undersøgelse overensstemmende med Straffelovbogens almindelige Forskrifter.

Art. 22. Foreligger der en begrundet Frygt for, at den Anklagede vil undvige, kan der paa Overstatsanklagerens nærmere Andragende udfærdiges en Arrestordre af Høiesteret, naar der ikke foretages Undersøgelse i Henhold til Art. 21, eller af den til Undersøgelsens Foretagelse beskikkede Dommer en Ordre til foreløbig Anholdelse.

Art. 23. Art. 77 i Loven om Strafferetsplelen[2]) er anvendelig paa en foreløbig Anholdelse eller dens Stadfæstelse af Høiesteret.

Vægrer den beskikkede Dommer sig ved at udstede den forlangte Ordre, tager Høiesteret paa Overstatsanklagerens Opfordring Beslutning derom.

Den Anklagedes Anholdelse falder bort af sig selv, naar Høiesteret ikke inden 6 Dage efter Anholdelsen har stadfæstet samme.

---

[1]) Se om disse: Forretningsorden for Andet Kammer, Art. 15 ff. Sp. 332.

[2]) Art. 77 i Loven om Strafferetspleien bestemmer, at Anholdelsesordren skal være begrundet og indeholde, paa hvilket Sted den Anholdte skal sættes under Forvaring. Den Anholdte skal strax efter Anholdelsen tages i Forhør. Den beskikkede Dommer er pligtig inden 3 Gange 24 Timer at underrette Arrondissementsdomstolen om den udstedte Ordre, som derefter inden andre 3 Dage har enten at stadfæste samme eller at beslutte, at den Anklagede foreløbig skal sættes paa fri Fod.

Art. 24. I de i de tvende foregaaende Artikler nævnte Tilfælde tager Høiesteret sin Beslutning i et Retsmøde af fem Dommere.

Loven om Strafferetspleien Art. 90, 1ste Stykke, 94, 1ste Stykke og 95, 1ste Stykke[1]) ere anvendelige paa de Ordrer, som Høiesteret udfærdiger eller stadfæster.

Art. 25. Saasnart den i Art. 20 nævnte Anklageordre er modtagen eller den beskikkede Dommers Undersøgelse er tilendebragt, udarbeider Overstatsanklageren overensstemmende med Loven om Strafferetspleien Art. 144, 1ste og 2det Stykke[2]), et Anklageskrift.

Art. 26. Anklageskriftet forkyndes for den Anklagede, hvem der tillige overleveres en Afskrift af samme. Undladelse heraf medfører Anklageskriftets Ugyldighed.

Den Anklagede indvarsles ved et Retsbud med mindst 14 Dages Frist til at møde for Høiesteret i et offentligt Møde.

Loven om Strafferetspleien Art. 147[3]) er anvendelig paa Forkyndelsen og Indvarslingen.

Formanden i Høiesteret beskikker en Raadgiver for den Anklagede under Iagttagelse af Loven om Strafferetspleien Art. 148 eller 149.

Art. 27. Undersøgelsen for Høiesteret i offentligt Møde foretages overensstemmende med Straffelovbogens femte Afsnit.

Høiesteret skal i disse Sager være sammensat af 10 Medlemmer.

Art. 28. Loven om Strafferetspleien, niende Afsnit, 2den Underafdeling, tiende og trettende Afsnit[4]), ere anvendelige paa Undersøgelsen for Høiesteret.

Art. 29. Den, der erklæres skyldig i de i Art. 3, Ltr. a, b, c og d, ommeldte Handlinger, straffes med Landsforvisning fra 3 til 10 Aar eller med Fængsel fra 3 Maaneder til 3 Aar.

Den, der kjendes skyldig i den i Art. 3, Ltr. e, anmeldte Undladelse, straffes med Landsforvisning fra 1 til 3 Aar eller med Fængsel fra 1 til 6 Maaneder.

Art. 30. Ved Domme, der affiges i Henhold til den foregaaende Artikels 1ste Stykke, erklærer Høiesteret tillige den Domfældte for at have forbrudt sine Embedsstillinger, Værdigheder og Titler og sin Pensionsret.

Art. 31. Ved Domme, der affiges i Henhold til Art. 29, 2det Stykke, kan Høiesteret ligeledes erklære den Domfældte for at have forbrudt sine Embedsstillinger, Værdigheder og Titler.

Ligeledes kan hans Pensionsret i dette Tilfælde berøves ham.

Art. 32. Den, der kjendes skyldig i den i Art. 3, Ltr. f, ommeldte grove Forsømmelse, straffes med Tabet af Embedsstillinger, Værdigheder og Titler.

Pensionsretten kan i dette Tilfælde ogsaa berøves den Domfældte.

Art. 33. Paatale til Strafs Lidelse i Henhold til denne Lov kan ikke finde Sted, naar der er forløbet 5 Aar efter Handlingens Udøvelse.

Forældelse afbrydes ved den Beslutning, hvorved en Anklage tages under Overveielse af Andet Kammer eller Tiltale enten af Os eller fra Andet Kammers Side beordres, og begynder paany at løbe fra disse Beslutningers Datum, eller i Tilfælde af, at Sagen forfølges af Straffedommeren, fra Dagen for den sidste i Sagen foretagne retslige Handling.

---

[1]) Art. 90, 1ste Stykke bestemmer, at den Fængslede skal afhøres af den beskikkede Dommer inden 24 Timer efter hans Fængsling. Art. 94, 1ste Stykke bestemmer, at Stævninger til personligt Møde, Anholdelsesordrer og Fængslingskjendelser skulle undertegnes af alle de Medlemmer, der have deltaget i Sagens Behandling, foruden af Justitssekretæren. Art. 95, 1ste Stykke bestemmer, at de i forrige Artikel nævnte Ordrer skulle forkyndes for den Anklagede paa Foranstaltning af den offentlige Anklager ved et Retsbud, samt at der skal overleveres ham en Afskrift af Ordren, selv om han allerede maatte være tagen i foreløbig Forvaring.

[2]) Art. 144, 1ste og 2det Stykke bestemmer, at Anklageskriftet skal indeholde:

1) Den Anklagedes Navn eller en tydelig Angivelse af hans Person.

2) En tydelig omstændelig Fremstilling af det Faktum eller de Fakta, som lægges ham til Last. Skriftet skal slutte med en bestemt Angivelse af den Forbrydelse, som den Anklagede i Henhold til det saaledes Fremstillede anklages for, med alle de Omstændigheder, som efter Loven bidrage til Straffens Forstærkelse eller Formildelse.

[3]) Art. 147 bestemmer, at Forkyndelsen sker for den Anklagede selv, saafremt han er anholdt, og ellers paa hans Bopæl eller, naar denne ikke vides, paa hans sidste Opholdssted. Naar hverken hans Bopæl eller Opholdssted kjendes, skal Stævningen opslaas paa Provindsdomstolens Bygning.

[4]) 9de Afsnit handler om, hvorledes der skal forholdes, naar den Anklagede er bortromt eller flygtet ud af Fængslet. 10de Afsnit handler om Fremgangsmaaden mod dømte Forbrydere, der ere flygtede, men atter paagrebne. 13de Afsnit handler om, hvorledes Medlemmer af Kongehuset have at afgive Vidnesbyrd i Straffesager. (Justitiarius skal begive sig til deres Palais, medmindre Kongen har tilladt, at de give Møde for Retten).

Art. 34. De af Høiesteret ikjendte Straffe forældes efter 10 Aar.

Tillægsstraffene af Forbrydelse af Embedsstillinger, Værdigheder og Titler samt af Tab af Pensionsretten forældes ikke.

Art. 35. Straffelovbogens Bestemmelser om Forbrydelser i Embedsforhold blive, forsaavidt de ikke omhandles i denne Lov, ogsaa i Henseende til Ministrene i Kraft.

Art. 36. Krav paa Erstatning for Skade, der er lidt ved en i denne Lov for strafbar erklæret Handling, kan kun grundes paa en Domfældelse for Høiesteret, og det gjøres gjældende for den ordinære borgerlige Domstol.

Art. 37. Ministrenes Ansvarlighed i Pengesager fastsættes ved en senere Lov.

Thi byde og befale Vi, at denne Lov skal indrykkes i Statsbladet, og at alle Ministerier, Myndigheder, Kollegier og Embedsmænd, som den vedrører, skulle drage Omforg for dens nøiagtige Udførelse.

Givet paa Slottet Loo, 22de April 1855.

Vilhelm.

Justitsminister: D. Donker Curtius.

(Udgivet 30te April 1855).

Lov om Undersøgelsesretten (enquête) af 5te August 1850.

Vi Vilhelm III. etc. Gjøre hermed vitterligt: At, da vi have taget under Overveielse, at Generalstaternes Andet Kammers Undersøgelsesret (enquête) i Henhold til Grundlovens Art. 90 skal ordnes ved Lov, saa have Vi, efter at have indhentet Statsraadets Betænkning, og i Overensstemmelse med Generalstaternes Beslutninger fundet for godt og bestemt, ligesom Vi og herved finde for godt og bestemme:

Art. 1. Beslutningen om Foretagelsen af en Undersøgelse (enquête) tages i et Møde af Andet Kammer, efter at Sagen først har været forhandlet i Afdelingerne og derefter sat paa Dagsordenen; den indeholder en nøiagtig Angivelse af Undersøgelsens Gjenstand.

Art. 2. Beslutningen indrykkes i „Staatskourant" [1]) som Udtog af Kamrets Forhandlingsprotokol.

Navnene paa de Mænd, der ere valgte til Medlemmer af en Undersøgelseskommission, og Bestemmelsen om det Antal, som mindst skal være tilstede ved Forhørernes Optagelse, offentliggjøres ligeledes som Udtog af Forhandlingsprotokollen.

Forøgelse, Supplering og Udtrædelse af Undersøgelseskommissionens Personale saavelsom dens Opløsning bekjendtgjøres paa samme Maade.

Art. 3. Fra den første Bekjendtgjørelse at regne ere alle Indvaanere i Riget og andre indenfor dets Grændser sig opholdende Personer pligtige at efterkomme de af Kommissionen udstedte Indkaldelser til at møde for samme og alle offentlige Myndigheder pligtige overensstemmende med denne Lovs Indhold at adlyde de Opfordringer, som Undersøgelseskommissionen af Hensyn til den rette Udførelse af det samme paalagte Hverv anser det fornødent at henvende til dem.

Ministrene kunne kun adspørges paa den i Grundlovens Art. 89 foreskrevne Maade.

Art. 4. Vidner og Sagkyndige møde for Kommissionen enten frivillig efter en skriftlig Opfordring eller efter Stævning.

Art. 5. Stævning af Vidner eller Sagkyndige sker ved Retsbudene ved de forskjellige Domstole enten ifølge en af Kommissionen selv given Ordre eller ifølge en paa dens Opfordring af den offentlige Anklagemyndighed udsærdiget Ordre.

Art. 6. Stævningen forkyndes for Vidnerne og de Sagkyndige personlig eller paa deres Bopæl mindst 3 Dage før den Dag, de skulle give Møde.

Denne Frist forlænges med een Dag for hver 33 Mils Afstand.

Art. 7. Forhørerne over Vidner og Sagkyndige afholdes af Undersøgelseskommissionen i et af Værelserne i den Bygning, hvori Andet Kammer afholder Møde.

Den førte Protokol over de afgivne Forklaringer eller Meddelelser oplæses for Vidnerne og de Sagkyndige og underskrives af dem.

Forhindres et Vidne eller en Sagkyndig ved Sygdom i at give Møde for Kommissionen paa det opgivne Sted, kan denne, forsaavidt det anses fornødent, overdrage til den stedlige Dommer paa Vidnets eller den Sagkyndiges Hjemstavn at optage Forhør over den Paagjældende, efter Omstændighederne endog i dennes egen Bolig.

---

[1]) Det officielle Statsblad.

Art. 8. Kommissionen kan edfæste Vidner og Sagkyndige, der have fyldt det 16de Aar.

Ved Edsfæstelsen, der foretages efter den Paagjældendes Trosbekjendelses Skik, sværger (lover) Vidnet at ville sige den fulde Sandhed og ikke Andet end Sandhed, den Sagkyndige at ville afgive sin Forklaring paa Ære og Samvittighed og efter bedste Vidende.

Art. 9. Naar Vidnet eller den Sagkyndige ikke møder efter behørig Stævning, optages der en Protokol desangaaende, hvori der indføres en nøiagtig Beskrivelse af Stævningen, og som underskrives af Kommissionens tilstedeværende Medlemmer, eller i det i Art. 7, 3die Stykke nævnte Tilfælde af vedkommende Dommer.

Denne Protokol indsendes af Kommissionen, saafremt den anser det fornødent, til den offentlige Anklagemyndighed ved Domstolen i det Arrondissement, i hvilket det udeblevne Vidne eller Sagkyndige bor.

Art. 10. Paatale imod det udeblevne Vidne eller Sagkyndige henhører under den borgerlige Dommers Omraade og behandles saavel i første som i høiere Instants som en borgerlig Sag efter de af Loven for Politisager foreskrevne Regler.

Bestemmelserne i Loven om Strafferetspleien, dens 17de og 23de Afsnit[1]), ere anvendelige herpaa.

Art. 11. Den med Hensyn til Vidnets Udeblivelse optagne Protokol afgiver, hvad enten den er affattet af Kommissionen eller i det i Art. 7, 3die Stykke nævnte Tilfælde af den stedlige Dommer, fuldgyldigt Bevis for det deri Anførte, dog med Forbehold af Modbevis.

Art. 12. Udeblivelse straffes med Bøder af mindst 20 og høist 80 Gylden, medmindre der af det udeblevne Vidne eller Sagkyndige anføres Forfaldsgrunde, som af Dommeren erkjendes for lovlige eller antagelige.

Art. 13. Uden Hensyn til den for den første Udeblivelse indledede Paatale kan Kommissionen foranledige det samme Vidne eller Sagkyndige indkaldt paany og endog ved den offentlige Anklager ved den paagjældende Domstol hos Dommeren i det Arrondissement, i hvilket Vidnet eller den Sagkyndige bor eller virkelig opholder sig, lade begjære en Ordre om Fremstillelse ved Magt for at vedføies Stævningen.

Art. 14. I Tilfælde af gjentagen Udeblivelse ere Art. 9, 10 og 11 i denne Lov anvendelige. Der idømmes de modvillige Vidner eller Sagkyndige i saa Fald Bøder fra 60 til 150 Gylden.

Art. 15. Naar et Vidne eller en Sagkyndig, der er mødt efter den første eller anden Indkaldelse eller med Magt fremstillet for Kommissionen, vægrer sig ved at svare eller at aflægge Eden (Løftet), optages der en Protokol desangaaende, hvori de Vægringsgrunde anføres, som den Paagjældende maatte have fremsat, og som underskrives af Kommissionens tilstedeværende Medlemmer eller i det i Art. 7, 3die Stykke nævnte Tilfælde af den stedlige Dommer. Denne Protokol har den i Art. 11 omneldte Beviskraft.

Art. 16. Kommissionen indsender denne Protokol, forsaavidt den anser det fornødent, til den offentlige Anklagemyndighed ved Domstolen i det Arrondissement, i hvilket Forhøret var anstillet; Paatale sker paa den i Art. 10 foreskrevne Maade.

Art. 17. Domstolen i dette Arrondissement kan lade det modvillige Vidne eller Sagkyndige fængsle for en Tid af 6 Maaneder; men Fængslingen falder bort, saasnart Vidnet eller den Sagkyndige forinden efterkommer sin Pligt.

Paa Undersøgelseskommissionens Andragende lader Formanden for Arrondissementsdomstolen det modvillige Vidne eller Sagkyndige fængsle; indtil Formandens Kjendelse er modtagen, holdes den Paagjældende i Forvaring paa Kommissionens Foranstaltning i den Bygning, hvori den holder Møde; den af Rettens Formand afsagte Kjendelse omtaler den til ham rettede Opfordring, nævner det Retsbud, hvem Vidnets Anholdelse er overdraget, og angiver Stedet, hvor han foreløbig skal fængsles.

Om Fængslingen optages en Protokol, hvori Fængslingskjendelsen indføres, og en Udskrift heraf overleveres uopholdelig til den Fængslede.

Denne foreløbige Fængsling hæves, saasnart Vidnet efterkommer, hvad det tidligere har vægret sig ved, og bortfalder af sig selv, naar der ikke inden 8 Dage andrages paa dens Stadfæstelse ved Dommeren.

Den ved en Retskjendelse paabudte eller ved en saadan stadfæstede Fængsling udføres uden Hensyn til Klage eller Paaanke.

Art. 18. Ingen kan tvinges til som Vidne eller Sagkyndig at aabenbare Hemmeligheden ved et Haandværk, en Bedrift eller Næringsvei, som udøves af ham eller hans Familie, eller til at meddele Oplysninger om andre deslige særlige Omstændigheder.

Art. 19. De, som ifølge deres Stand, Bestilling eller lovlige Forhold ere forpligtede til Hemmeligholdelse, kunne undslaa sig for at af-

[1]) 17de Afsnit handler om Exekution af Kjendelser og Domme, 23de Afsnit om Ophør og Forældelse af Retsforfølgning og Straf.

lægge Vidnesbyrd, dog alene og udelukkende om det, som de som saadanne ere komne i Kundskab om.

Art. 20. De Udtalelser, der ere komne fra Medlemmer af Kollegier ved Sagers Behandling i Møderne, og de desangaaende stedfundne Forhandlinger kunne aldrig gjøres til Gjenstand for Forhør eller Undersøgelse.

Fremsættes der af borgerlige Embedsmænd eller af militære Personer af en hvilkensomhelst Klasse Paastand om pligtig Hemmeligholdelse, skal en saadan ligeledes tages tilfølge, naar den begrundes paa, at den forlangte Oplysnings Meddelelse anses for at stride imod Rigets, Koloniernes eller Rigets i andre Verdensdele beliggende Besiddelsers Interesse og Sikkerhed, eller paa en dem af deres Foresatte given bestemt Ordre, som angiver den samme Fritagelsesgrund.

I begge Tilfælde kan Kamret imidlertid paa Kommissionens Forslag forlange, at den anførte Undskyldningsgrunds Berettigelse nærmere bekræftes af Chefen for det Forvaltningsdepartement [1]), hvorunder den paagjældende borgerlige Embedsmand eller Militærperson sorterer.

Art. 21. Chefen for det Forvaltningsdepartement, ved hvilket eller ved hvis underordnede Embedsmænd der beror Dokumenter, som Kommissionen skriftlig forlanger at gjøre sig bekjendt med, giver den fornødne Tilladelse hertil, medmindre han skjønner, at det kunde stride imod Rigets, Koloniernes eller Rigets i andre Verdensdele beliggende Besiddelsers Interesse og Sikkerhed.

Art. 22. Ved Anvendelsen af de i de to foregaaende Artikler fastsatte Bestemmelser paa Medlemmer af Statskollegierne [2]) eller andre Embedsmænd, hvis Virkekreds ikke indordnes dem ligefrem under et Forvaltningsdepartement, skal Tilladelsen til eller Negtelsen af Dokumenters Eftersyn eller Erklæringen om, hvad Statens Interesse tillader, gives af Chefen eller Cheferne for de Forvaltningsdepartementer, under hvis Omraade de paagjældende Sager efter deres Beskaffenhed henhøre.

Art. 23. Naar Undersøgelseskommissionen anser det fornødent at lade afhøre Vidner eller Sagkyndige, som opholde sig udenfor Landet eller i Kolonierne og i Rigets Besiddelser i andre Verdensdele, kan den sende en skriftlig Meddelelse om de Spørgsmaal, der ønskes besvarede, til det paagjældende Forvaltningsdepartement, som foranstalter det til Sagens videre Fremme Fornødne, forsaavidt det vedkommer Udlandet, gjennem Gesandterne og Konsulerne og, forsaavidt angaar Kolonierne, ved Medvirkning af den paagjældende Kolonialregjering.

Naar de meddelte Spørgsmaal skulle besvares af borgerlige Embedsmænd eller Militærpersoner af en hvilkensomhelst Klasse, og Chefen for det paagjældende Forvaltningsdepartement skjønner, at Rigets, Koloniernes, og Rigets i andre Verdensdele beliggende Besiddelsers Interesse og Sikkerhed ikke tilsteder Besvarelsen, underretter han Kommissionen derom.

Artikel 20, 3die Stykke er anvendeligt i saa Henseende.

Art. 24. Udenfor det i Art 25 nævnte Tilfælde kunne Forklaringer, der ere afgivne for en Undersøgelseskommission eller paa dens Forlangende, aldrig gjælde som Bevis i Retssager hverken imod dem, som have afgivet dem, eller imod Trediemand.

Art. 25. Vidner, som ved deres edelig bekræftede Forklaringer have forvansket Kjendsgjerninger eller opdigtet usande, straffes med de i Straffelovbogen ommeldte Straffe for falsk Vidnesbyrd i borgerlige Sager.

Den, der gjør sig skyldig i saadanne Vidners Bestikkelse, straffes efter de i bemeldte Lovbog angaaende Vidners Bestikkelse givne Bestemmelser.

Protokollen over det afholdte Vidneforhør besidder den i Art. 11 nævnte Beviskraft.

Art. 26. Vidner og Sagkyndige erholde, paa nærmere Andragende, af Kommissionen eller i det i Art. 7, 3die Stykke ommeldte Tilfælde af den stedlige Dommer ved Forevisning af den skriftlige Opfordring til at give Møde eller af Stævningen Erstatning for havte Udgifter efter de i Art. 61, 63, 65 og 66 i sjette Afsnit af Tarifen for Retsgebyrer og Salærer i borgerlige Sager med Hensyn til Vidner og Sagkyndige fastsatte Bestemmelser.

Art. 27. Alle Aktstykker, der udarbeides og udfærdiges i Medfør af nærværende Lov, ere fritagne for Brugen af stemplet Papir og Erlæggelsen af Retsgebyrer.

Art. 28. Undersøgelseskommissionens Myndighed og Virksomhed vedvarer, efterat Kammerets Samling er sluttet.

Opløses Kamret, falder Kommissionens Myndighed bort, og dens Virksomhed standser fra det Øieblik af, da Opløsningskundgjørelsen meddeles Kamret.

Vidner eller Sagkyndige, som ere fængslede, sættes ved Kamrets Opløsning uopholdelig paa fri Fod.

---

[1]) ɔ: Ministerium.

[2]) Se Noten til Grundlovens Art. 121.

Thi byde og befale Vi, at denne Lov skal indrykkes i Statsbladet, og at alle Ministerier, Myndigheder, Kollegier og Embedsmænd, som den vedrører, skulle drage Omsorg for dens nøiagtige Udførelse.

Givet paa Slottet Loo d. 5te August 1850.

Vilhelm.

Justitsminister: N. v. Rosenthal.

(Udgivet 13de August 1850.)

Forretningsorden for Generalstaternes Andet Kammer. (Fraadt i Kraft den 14de April 1874; ændret i enkelte Punkter ved Beslutninger af 10de Marts 1875, 11te Oktober 1875, 28de Marts 1876 og 14de Juni 1878. Disse Ændringer ere optagne i Oversættelsen).

Første Kapitel.

Valgbrevenes Undersøgelse.

Art. 1. Saalænge Kamrets Formand endnu ikke er udnævnt af Kongen og ikke har tiltraadt sin Virksomhed, sætter Aldersformanden Møderne og indtager Forsædet.

Art. 2. Ethvert nyt Medlem godtgjør sit Valg ved Overlevering af de i Art. 105 og 111 af Valgloven af 4de Juli 1850 ommeldte Beviisligheder.

Art. 3. Naar en Fornyelse af hele Kamret eller af Halvdelen af dets Medlemmer har fundet Sted, vælges der, saasnart flere end 43 valgte Medlemmer ere tilstede, to eller flere Udvalg, hvert paa 3 Medlemmer, af hvilke den Førstvalgte er Formand, til at undersøge de nyvalgte Medlemmers Valgbreve. I hvert andet Tilfælde vælges eet Udvalg hertil[1]).

Art. 4. Disse Udvalg gjøre Indstilling til Kamret ved en af dem valgt Ordfører, efterat Undersøgelsen af Valgbrevene, af de andre fornødne Beviisligheder og af de angaaende Valget af de nye Medlemmer indkomne Aktstykker er bleven tilendebragt. Forsamlingen tager sin Beslutning om Valgbrevenes Godkjendelse, efterat den har hørt alle Indstillinger.

Art. 5. Opstaar der Meningsulighed med Hensyn til et enkelt Valgbrevs Godkjendelse, kan Kamret bestemme en Dag til Sagens Forhandling eller sende Udvalgets Indstilling til Afdelingerne. Valgbrevene med tilhørende Bilag opbevares i Kamrets Bureau til Eftersyn for Medlemmerne.

Saafremt det til Bedømmelsen af Valghandlingens Lovlighed er fornødent at undersøge Stemmesedlerne eller at erholde nærmere Oplysninger, kan Kamret rette en Henvendelse til Indenrigsministeren om at foranstalte Stemmesedlerne og de begjærede Oplysninger tilstillede Kamret.

I Mellemtiden fortsætter Kamret sin Virksomhed.

Andet Kapitel.

Formand, Udvalg og Sekretær[2]).

Art. 6. Efter tagen Beslutning om Valgbrevenes Godkjendelse eller efter Fastsættelse af en Dag i Henhold til Art. 5 gaar Kamret, saasnart der er flere end 43 Medlemmer tilstede, hvis Valgbreve ere godkjendte, over til at gjøre Kongen et Forslag af tre Medlemmer til Valg af Formand for Samlingens Varighed.

Skal der ikke foretages Prøvelse af nye Valgbreve, gjøres dette Forslag strax i det første Møde efter Kamrets Aabning.

Art. 7. Saasnart Kongens Valg er bleven meddelt den midlertidige Formand, sammenkalder han Forsamlingen for at overdrage Formandspladsen til den dertil Udnævnte.

Art. 8. Formandens Virksomhed bestaar fornemlig i: at lede Kamrets Virksomhed; at haandhæve Ordenen under Forhandlingerne; nøiagtig at iagttage Forretningsordenen og paase dens Overholdelse; at give Ordet; at fremsætte Afstemningsspørgsmaalene; at kundgjøre Stemmegivningens

---

[1]) Ifølge Første Kammers Forretningsorden udvælger Formanden Udvalg paa 3 Medlemmer til Valgbrevenes Undersøgelse. Formandens Valgbrev behandles saavidt muligt først. Er der reist Indsigelse imod hans Valg, maa han vige Forsædet. Medlemmerne af Kamret vælges af Provindsialstænderne, se Grundlovens Art. 78. Iøvrigt indeholder Første Kammers Forretningsorden i første Kapitel lignende Bestemmelser som de ovennævnte.

[2]) For Første Kammer gjælde efter dets Forretningsordens 2det Kapitel lignende Bestemmelser. Kun bemærkes, at i det i Art. 10 ommeldte Tilfælde skal Forsædet indtages af den sidst fratraadte Formand, naar han er tilstede i Kamret, eller, naar ingen saadan findes, af Aldersformanden.

Udfald og at udføre de af Kamret fattede Beslutning.

Art. 9. Formanden kan under Forhandlingen kun tage Ordet, for nærmere at betegne den stedfindende Meningsforskjel eller at bringe Forhandlingen, naar den gaar udenfor Sagen, i det rette Spor. Naar han vil tage Ordet angaaende Forhandlingsgjenstanden, viger han sit Sæde.

Art. 10. Forsædet indtages under Talen ligesom i Formandens Forfald af et af de Medlemmer, som med ham i Henhold til Art. 6 have været optagne paa det sidste Forslag til Kongen. Det Medlem, hvis Navn staar først paa dette Forslag, indtager det midlertidige Sæde fremfor det andet Medlem. I begge disse Medlemmers Forfald træder Aldersformanden i Formandens Sted.

Naar Formandspladsen bliver ledig i Løbet af Samlingen, gjør Forsamlingen et nyt Forslag af tre Medlemmer.

Art. 11. Med Undtagelse af de Tilfælde, i hvilke Forretningsordenen bestemmer anderledes, sammensætter Formanden alle Udvalg.

Den første Sammenkomst af alle Udvalg, hvad enten de ere valgte af Kamret, Afdelingerne eller Formanden, finder Sted efter Formandens Indkaldelse og under hans Ledelse. I den første Sammenkomst vælger hvert Udvalg, med Undtagelse af de i Art. 3 og 81 ommeldte, ud af sin egen Midte en Formand til Ledelsen af dets videre Virksomhed.

Om Valget af Formanden for et Udvalg underrettes Kamret af dets Formand.

De fremtidige Sammenkomster berammes af Udvalgenes Formænd.

Formanden for et Udvalg er pligtig paa Opfordring af Kamrets Formand at give Oplysning om dets Virksomheds Forløb og Standpunkt.

Bliver et Udvalg ufuldtalligt ved Hvervsnedlæggelse eller Dødsfald eller hindres dets Virksomhed ved eet eller flere Medlemmers vedvarende Fraværelse, udfyldes det paa samme Maade, hvorpaa det oprindeligt er blevet sammensat.

Art. 12. Kamrets Sekretær [1]) fører Tilsynet med Bogsamlingen og Alt, hvad der vedrører Kamrets Regnskabsvæsen. Formanden fører Overtilsynet hermed med Bistand af to Medlemmer, som aarlig udvælges dertil af Kamret.

Art. 13. Før Kamrets Slutning opgjøres der hvert Aar af det økonomiske Udvalg et Overslag over Kamrets Udgifter i det følgende Aar og indsendes, efter at der er taget Bestemmelse derom i et Møde af Kamret for lukkede Døre, til den paagjældende Minister.

Art. 14. Kamret vælger foruden Sekretæren een eller flere Hjælpesekretærer. Disse træde i Sekretærens Sted, saa ofte det er fornødent. De øvrige Funktionærer under Bureauet vælges ligeledes af Kamret efter Indstilling af det økonomiske Udvalg.

Dette Udvalg ansætter Kamrets Bude.

Tredie Kapitel.

Afgivelse til Afdelingerne af Lovforslag eller andre Forslag fra Kongen; Afdelingernes og Ordførernes Virksomhed.[2])

Art. 15. Kamret deler sig ved Lodtrækning i fem Afdelinger, som fornyes efter to Maaneders Forløb paa samme Maade. Formanden er ikke heri indbefattet.

Denne Lodtrækning foretages i et offentligt Møde af Formanden, som ved Oplæsningen af hvert enkelt Medlems Navn af en Urne udtager et Nummer, som angiver den Afdeling, hvortil han skal henhøre.

Art. 16. Efter Lodtrækningen samles hver Afdelings Medlemmer og udvælge en Formand til Ledelsen af Forhandlingerne i Udvalget.

Art. 17. Der vælges ogsaa en Næstformand til at overtage Formandens Forretninger i dennes Forfald. I Næstformandens Forfald fungerer Aldersformanden.

Paa samme Maade forholdes, naar Formanden eller Næstformanden vælges til Ordfører.

Art. 18. Om Valg af Formand og Næstformand underrettes Kamrets Formand, der sætter Forsamlingen i Kundskab herom.

Art. 19. Den centrale Afdeling bestaar af Kamrets Formand, som indtager Forsædet, og Afdelingernes Formænd; Sekretæren yder den sin Bistand.

Art. 20. Alle Lovforslag og andre Forslag, der tilstilles Kamret af Kongen, trykkes uopholdelig og omdeles blandt Medlemmerne.

Art. 21. De sendes til Afdelingerne for det Tidsrum, i hvilket de indkomme.

De Forslag, som ved Afdelingernes Fornyelse endnu ikke ere komne under Overveielse ved nogen af disse, overleveres til de nye Afdelinger.

---

[1]) Se Grundlovens Art. 94.

[2]) Første Kammers Forretningsordens sjette Kapitel indeholder lignende Bestemmelser; dog vælges der kun 4 Afdelinger, som fornyes hver Maaned.

Forslag, som staa i meget nøie Forbindelse med tidligere til Kamret indkomne Forslag, kunne henvises til de samme Afdelinger, til hvilke de tidligere Forslag ere henviste.

Art. 22. Den centrale Afdeling anordner den Følgerække, i hvilken de indkomne Forslag skulle behandles; om denne Følgerække meddeles der snarest muligt ethvert Medlem skriftlig Underretning. Ethvert Medlem af Kamret kan fremsætte Forslag om Afvigelse fra den centrale Afdelings Beslutning.

Anser den centrale Afdeling det fornødent at forhandle med een eller flere Ministre angaaende Følgerækken for Afdelingernes Virksomhed, da sker en saadan Forhandling gjennem Formanden.

Art. 23. Først efter Forløbet af 2 Dage efter Forslagenes Omdeling sammenkaldes Afdelingernes Medlemmer til disses Prøvelse, medmindre den centrale Afdeling i særlig lette eller paatrængende Sager anser en fremskyndet Overveielse for raadelig.

Art. 24. Afdelingernes Formænd lede — saafremt det er fornødent, efter indbyrdes Raadslagning — Forhandlingerne i Afdelingerne, saaledes som de anse for gavnligt, idet de dog sørge for, at der gives Medlemmerne Leilighed til at fremsætte deres Betragtninger saavel over Forslagene i Almindelighed som over deres Enkeltheder.

Art. 25. Afdelingen udnævner et af sine Medlemmer til Ordfører for Forslaget. Om Valget underrettes Kamrets Formand, som sætter Kamret i Kundskab derom.

Art. 26. Ingen er pligtig til samme Tid at være Ordfører for mere end to Forslag, medmindre de nye staa i Forbindelse med de tidligere.

Art. 27. Det staar ethvert Medlem af Afdelingen, som er tilstede i samme, frit for at indbringe skriftlige og med Navns Underskrift forsynede Bemærkninger og Betragtninger over Forslaget eller Ændringer til Forbedring af samme. Disse oplæses der og overleveres til Ordføreren, som da indbringer dem i Ordførerudvalget.

Art. 28. Saasnart Overveielsen er tilendebragt i alle Afdelingerne, sammenkaldes Ordførerudvalget. Sekretæren [1]) yder dette sin Bistand.

Art. 29. Udvalget udnævner et af sine Medlemmer eller ogsaa Sekretæren til Hovedordfører. Dets Formand kan ogsaa vælges dertil. [2])

Art. 30. Ordførerne meddele hinanden indbyrdes Alt, hvad der er anført, forhandlet eller forlangt i Afdelingerne.

De overveie endvidere, hvad der desforuden kan komme i Betragtning med Hensyn til et nøie Kjendskab til og rigtig Bedømmelse af det fremsatte Lovforslag.

De vedtage paa det saaledes givne Grundlag de Punkter, som skulle optages i Udvalgets Indstilling.

Art. 31. Naar det ved Meddelelse af de Overveielser, som have fundet Sted i Afdelingerne, viser sig, at der i en eller flere Afdelinger er forhandlet om Punkter af større Betydning, som ikke have været paa Omtale i andre, kan Udvalget opfordre Kamrets Formand til at sammenkalde disse Afdelinger til Drøftelse af disse Punkter.

I dette Tilfælde finder den i de to sidste Stykker af den foregaaende Artikel nævnte Overveielse og Vedtagelse først Sted efter Undersøgelsens Tilendebringelse.

Art. 32. Ved Budgetforslag afgiver Ordførerudvalget, medmindre det skjønner strax at kunne afgive den i Art. 35 ommeldte Betænkning, en foreløbig Betænkning, indeholdende Resultatet af den i Art. 30 nævnte Meddelelse og Overveielse.

Med den foreløbige Betænkning og det fra Regjeringens Side derpaa afgivne Svar forholdes der paa den i Art. 36 foreskrevne Maade.

Det Samme finder Sted, naar Udvalget ved andre Lovforslag finder det fornødent at afgive en foreløbig Betænkning.

I det andet Tilfælde [3]) afgjør Udvalget ved sin Beslutning, om det efter den i Art. 30 ommeldte Overveielses Udfald er fornødent at pleie Forhandlinger med Regjeringen og i bekræftende Fald, angaaende hvilke Punkter. De paagjældende, behørigt begrundede Forespørgsler tilstilles den vedkommende Minister af Kamrets Formand.

Art. 33. Naar Udvalget under sine Forhandlinger til Forberedelse af den offentlige Raadslagning ønsker at have mundtlig Forhandling med den vedkommende Minister, retter det igjennem Kamrets Formand en motiveret Henvendelse til Ministeren om at tilstaa Udvalget en Sammenkomst.

Naar Ministeren begjærer mundtlig Forhandling med Udvalget, underrettes dette herom paa samme Maade.

Art. 34. Naar Udvalget under sine Forhandlinger til Forberedelse af den offentlige Raadslagning eller ifølge senere fra Regjeringen modtagne Erklæringer finder at maatte tilraade nye Overveielser i Afdelingerne, stiller det en begrundet Begjæring herom.

---

[1]) Se Grundlovens Art. 94.

[2]) I Første Kammers Forretningsorden tilføies her: Kamrets Formand kan overvære alle Møderne af Ordførerudvalget. Benytter han denne Ret, har han Ledelsen af Udvalgets Virksomhed og en raadgivende Stemme.

[3]) ɔ: naar Udvalget strax kan afgive den endelige Betænkning.

Paa den nye Overveielse ere de samme Bestemmelser anvendelige, som gjælde for den første.

Art. 35. Udvalget afgiver sin Betænkning efter Afslutning af den i de foregaaende Artikler ommeldte forberedende Virksomhed. Betænkningen omfatter, forsaavidt Saadant ikke allerede indeholdes i den foreløbige Betænkning og i de i Mellemtiden trykte Betænkninger fra Regjeringen:

en sammentrængt Redegjørelse for Forslagets Betydning og de deri indeholdte Bestemmelser;

en Oversigt over de desangaaende i Kamrets Afdelinger pleiede Overveielser;

Meddelelse om Udfaldet af de med Regjeringen førte Forhandlinger, forsaavidt saadanne have fundet Sted, samt om Alt, hvad Ordførerudvalget ellers anser fornødent til den rette Opfattelse af den i Forslaget behandlede Sag og en god Forberedelse af den offentlige Raadslagning.

Anser Ordførerudvalget Ændringer i Lovforslaget for ønskelige, da vedføies disse Betænkningen.

Denne afgives, ledsaget af de i Art. 27 ommeldte Bemærkninger og af de fra Regjeringen til Udvalget indkomne Erklæringer.

Art. 36. Udvalgets Betænkninger, og de Aktstykker, der ledsage dem, saavelsom det i Art. 32 ommeldte Svar, omdeles trykt til Medlemmerne og sendes til Regjeringen. Udvalget kan bestemme, at modtagne Erklæringer fra Regjeringen ikke skulle trykkes, men henlægges i Kamrets Bureau til Medlemmernes Eftersyn.

Fjerde Kapitel.

De offentlige Møders Afholdelse.

Art. 37. Formanden sætter Mødet, saa ofte han anser det fornødent, eller naar det forlanges af fem Medlemmer i en skriftlig, begrundet Begjæring.

Klokkeslettet for Mødet er Kl. 11 Formiddag, medmindre Formanden i Betragtning af de paa Dagsordenen staaende Sager anser det for hensigtsmæssigt at lade Mødet begynde tidligere eller sildigere eller Kamret tager Beslutning om en anden Tid.

Under samme Forbehold aabnes Mødet om Mandagen ikke før Kl. 1 og holdes intet Møde om Løverdagen.

Til Afholdelse af et Aftenmøde udkræves en Beslutning af Kamret [1]).

Art. 38. Ethvert Medlem indtegner ved sin Ankomst til Mødet sit Navn paa en Fortegnelse efter Følgerække. Saasnart der paa Fortegnelsen er indført 44 Medlemmer, giver Sekretæren den til Formanden, som derefter strax aabner Mødet; den nævnte Fortegnelse forbliver liggende paa Sekretærens Bord til Indtegning af de Medlemmer, der senere indfinde sig.

Art. 39. Naar det fornødne Antal Medlemmer ikke er tilstede et Kvarter [2]) efter den for Dagen bestemte Mødetid, aabner Formanden uopholdelig Mødet og oplæser Navnene paa de fraværende Medlemmer, som indføres i Kamrets officielle Forhandlingsprotokol. Han kan gjøre Meddelelse om de indkomne Aktstykker og modtage de Forslag, som fremsættes fra Regjeringens Side.

Mødet udsættes derefter af Formanden til senere Indkaldelse.

Art. 40. Efter Mødets Aabning oplæses Protokollen for det forrige Møde af Sekretæren. Protokollen indeholder, foruden Navnene paa de Medlemmer, der vare tilstede, der havde Ordet og ved Afstemningerne stemte for eller imod, tillige en sammentrængt Indholdsangivelse af alle indkomne Aktstykker, Titlerne paa tilbudne Bøger, og Angivelse af alle gjorte Meddelelser, Besked og Forslag samt af alle af Formanden eller Kamret tagne Beslutninger.

Protester eller Anmærkninger modtages ikke til Protokollen [3]).

Art. 41. Formanden undergiver Protokollen Forsamlingens Godkjendelse.

Art. 42. I det sidste Møde, som gaar forud for Kamrets Slutning, undergives Protokollen om muligt endnu under Mødet Forsamlingens Godkjendelse.

Art. 43. Efter Forhandlingsprotokollens Godkjendelse gjør Formanden en kort Meddelelse om alle siden det sidste Møde til ham indkomne Aktstykker.

Han lader oplæse alle fra Regjeringen modtagne Beslutninger og Meddelelser, medmindre Kamret anser det for ufornødent, og foreslaar Kamret en saadan Afgjørelse, som Sagens Beskaffenhed medfører. Disse Aktstykker trykkes og omdeles til Medlemmerne, medmindre Kamret beslutter blot at henlægge dem i Bureauet.

---

[1]) Bestemmelserne i de 3 sidste Stykker ere ikke optagne i Første Kammers Forretningsorden, som iøvrigt i tredie Kapitel indeholder tilsvarende Bestemmelser, som de i dette Kapitel omhandlede; dog fattes de i Art. 61—72 indeholdte nærmere Regler om Forhandlingen de offenlige Møder og om Afstemningen.

[2]) I Første Kammer ½ Time.

[3]) I Første Kammers Forretningsorden tilføies: dog staar det hvert Medlem frit for med Hensyn til en tagen Beslutning at lade tilføre, dog uden Angivelse af Grunde, at han ikke har været enig deri.

Naar Kamret beslutter en nærmere bestemt Undersøgelse i Anledning af de fra Regjeringen modtagne Aktstykker, tilstilles disse et Udvalg paa fem Medlemmer, til at afgive Betænkning derom og gjøre Kamret et Forslag til Beslutning.

Medlemmerne af dette Udvalg udnævnes af Formanden, medmindre Kamret tager en anden Beslutning.

De her ommeldte Indstillinger trykkes og omdeles, efterat de ere affattede. Paa deres Behandling er det sidste Stykke af Art. 59 anvendelig.

Art. 44. Formanden gjør Kamret Meddelelse om de til ham indkomne Bøger. Mundtlig Tilbyden eller Anprisning af Bøger er ikke tilladt.

Art. 45. Intet Medlem har Ordet, medmindre han har forlangt og erholdt det af Formanden. Formanden giver Medlemmerne Ordet i den Orden, hvori de forlange det.

Art. 46. Talernes Orden kan brydes, naar et Medlem begjærer Ordet for en personlig Bemærkning, for at stille en motiveret Dagsorden med Hensyn til det Forslag, der er under Behandling, eller for at præcisere Spørgsmaalet, i hvilke Tilfælde Ordet tilstaas i den her brugte Følgeorden.

Formanden giver Ordet for en personlig Bemærkning kun efter en foreløbig Antydning af Bemærkningen. Urigtig Opfattelse af fremsatte Grunde betragtes ikke som en personlig Sag.

Art. 47. Medlemmerne tale staaende fra deres sædvanlige Pladser.

Art. 48. Ingen Taler maa forstyrres i sin Tale, medmindre han maa erindres om Iagttagelse af Forretningsordenen.

Art. 49. Naar en Taler tillader sig fornærmelige Udtryk eller forstyrrer Ordenen, kaldes han af Formanden til Orden.

Art. 50. Naar en Taler gaar udenfor Forhandlingsgjenstanden, gjør Formanden ham opmærksom herpaa og kalder ham tilbage til Sagen.

Art. 51. Naar en Taler vedblivende gaar udenfor Sagen, gjør Formanden Kamret et Forslag om i det Møde, hvori det finder Sted, fremtidig at negte ham Ordet angaaende det Forslag, der er til Forhandling.

Art. 52. Ingen har mere end to Gange Ordet med Hensyn til den samme Forhandlingsgjenstand, heller ikke for at svare Ministre eller Forslagsstillere, medmindre Kamret giver sit Samtykke dertil.

Ved Bestemmelsen om, hvor ofte et Medlem har havt Ordet angaaende samme Forhandlingsgjenstand, medregnes ikke Bemærkninger om et personligt Spørgsmaal af det Medlem, hvem det Spørgsmaal vedrører, Bemærkninger af et Medlem til Oplysning af et af det stillet Ændringsforslag eller Svar til Ministrene fra Forslagsstilleren af et Ændringsforslag.

Art. 53. Efter Forhandlingens Afslutning foretager Kamret Afstemning. Ved Navneopraab bestemmes det ved Lodtrækning, ved hvilket Numer af Listen over de tilstedeværende Medlemmer der skal begyndes; Navneopraabet sker da efter Følgerækken. Formanden afgiver sin Stemme tilsidst.

Art. 54. Ethvert Medlem er pligtigt at afgive sin Stemme og at gjøre det med Ordene „for" eller „imod" uden nogensomhelst Tilføielse.

Art. 55. Ministrene saavelsom Kongens Kommissærer [1]) have bestemte Pladser i Forsamlingen. Formanden giver dem Ordet, naar og saa ofte de forlange det som saadanne. De kunne dog først forlange det, efterat den Taler, som har Ordet, har sluttet sin Tale.

Art. 56. Alle Beslutninger tages med absolut Stemmeflerhed.

I Tilfælde af Stemmelighed udsættes Beslutningen til et paafølgende Møde.

I dette og ligesaa i et fuldtalligt Møde ansees et Forslag for ikke vedtaget, naar der er lige Stemmer for og imod (Grundlovens Art. 101).

Forhandlingen om den Gjenstand, der har været under Forhandling, gjenoptages i det Møde, som følger efter det, i hvilket der afgaves lige Stemmer for og imod.

Art. 57. Naar paatrængende Omstændigheder gjøre det nødvendigt til Overholdelse af den fornødne Orden, udsætter Formanden Mødet.

Art. 58. Naar der ikke længere er 44 Medlemmer tilstede i et Møde, udsætter Formanden, efterat have forvisset sig herom ved Navneopraab, Mødet til en følgende Dag.

Art. 59. Den i Art. 35 ommeldte Indstilling fra Ordførerudvalget indbringes i Kamret i Udvalgets Navn i et offentligt Møde og oplæses af Sekretæren, naar Kamret forlanger det.

Kamret fastsætter ikke før 2 Gange 24 Timer efter Indstillingernes Omdeling Dagen for Forhandlingen, som ikke kan ansættes tidligere end 3 Gange 24 Timer efter Beslutningen. Isald Sagen er særlig let eller særdeles paatrængende,

[1]) Se Grundlovens Art. 105

kan Kamret gjøre Afvigelser fra begge Frister eller endog ansætte Forhandlingen umiddelbart efter, at Indstillingen er oplæst.

Art. 60. Fra det Øieblik af, da den i Art. 35 ommeldte Indstilling er gjort, og indtil Forhandlingen begynder om Indstillingspunkterne, staar det ethvert Medlem frit for at indlevere med Navns Underskrift forsynede Ændringsforslag i Bureauet. Forslagsstilleren af et Ændringsforslag kan vedføie en sammentrængt Motivering af dette. Disse Aktstykker trykkes og omdeles paa det Hurtigste.

Art. 61. Forhandlingen om Forslaget falder i to Afsnit; den indskrænkes først til Sagen i sin Almindelighed og angaar derefter de enkelte Artikler og Indledningsordene til Forslaget [1]).

Art. 62. Ved Forhandlingen om Sagen i sin Almindelighed drøftes udelukkende Forslagets almindelige Betydning og dette i dets Helhed. Kamret kan ogsaa beslutte en særskilt Forhandling om ethvert af Forslagets Hovedafsnit.

Art. 63. Forhandlingen om de enkelte Artikler sker efter deres Følgeorden saaledes, at sammen med hver Artikel behandles de til samme gjorte Ændringsforslag, medmindre Indholdet eller Forbindelsen med andre Artikler og Ændringsforslag gjør en anden Følgeorden nødvendig.

Kamret kan beslutte at dele Forhandlingen om en Artikel, naar den indbefatter forskjellige Paragrafer eller Stykker.

Art. 64. Saasnart Forslaget er sat paa Dagsordenen, kunne Medlemmerne melde sig hos Sekretæren for at lade sig indskrive paa Listen over Talerne. Efter denne Indskrivning bestemmes den Følgeorden, hvori de erholde Ordet.

Art. 65. Enhver Begjæring om Forhandlingens Afslutning skal, for at Formanden kan lade den komme til Afstemning, være understøttet af mindst 5 Medlemmer. Begjæringen om Forhandlingens Afslutning maa ikke være ledsaget af Grunde. I dette og alle andre Tilfælde tilkjendegive Medlemmerne deres Understøttelse ved at reise sig, og disse Medlemmers Navne nævnes af Formanden.

Om Begjæringen om Forhandlingens Afslutning forhandles der ikke, men Formanden spørger, førend han sætter den under Afstemning, Ministrene eller Kongens Kommissærer eller ogsaa Forslagsstillerne, om de endnu forlange Ordet angaaende Forhandlingsgjenstanden.

Art. 66. Formanden lader de af Ordførerudvalget eller et Medlem stillede Ændringsforslag komme til Forhandling samtidig med den Artikel eller det Stykke, som de vedrøre.

Art. 67. Ethvert stillet Ændringsforslag kan nærmere udvikles af Forslagsstilleren, naar han er tilstede.

Ændringsforslag, som fremsættes i Ordførerudvalgets Navn, ere som saadanne Gjenstand for Forhandling, naar de udtale dets Flertals Anskuelser.

Ændringsforslag, der stilles af Medlemmer, maa, for at blive Gjenstand for Forhandling, være stillede eller understøttede af mindst fem Medlemmer.

Underændringsforslag, som af Forslagsstilleren til et Ændringsforslag stilles til dette, behøve ingen ny Understøttelse, medmindre Kamret bestemmer anderledes.

Det Medlem, som Ordførerudvalget har valgt dertil, eller ogsaa dettes Formand har en Forslagsstillers Rettigheder. Den, der først har undertegnet et af forskjellige Medlemmer stillet Ændringsforslag, har iligemaade de samme Rettigheder.

Art. 68. Paa Forslag af fem Medlemmer eller af Formanden kan Kamret udsætte Forhandlingen om et Ændringsforslag eller sende det til Afdelingerne. I begge Tilfælde omdeles Ændringsforslaget trykt, forsaavidt det ikke allerede maatte være sket.

Paa samme Maade og med de samme Følger kan paa Forslag af fem Medlemmer eller af Formanden Forhandlingen af de af Regjeringen før eller under Forslagets Behandling til samme stillede Ændringsforslag udsættes eller disse sendes til Afdelingerne.

Naar Kamret under Forhandlingen beslutter, at Ordførerudvalget skal udtale sig om et eller flere fremsatte Ændringsforslag, efterkommer Udvalget dette Paalæg igjennem sin Formand eller ved at gjøre skriftlig Indstilling.

Art. 69. Naar Ingen mere ønsker at stille Ændringsforslag til den under Forhandling værende Artikel eller til Indledningsordene, [1]) eller forlanger Ordet desangaaende, sluttes Forhandlingen om denne Del af Forslaget.

Derefter foretages Afstemningen og det saaledes, at først hvert Underændringsforslag, derefter Ændringsforslaget, som det vedrører, og endelig Artiklen selv eller Motiverne, hvad enten der er stillet Ændringsforslag til dem eller ikke, komme til Afstemning. Det Ændringsforslag, som gaar videst, sættes først under Afstemning.

---

[1]) De nederlandske Love indledes med en kort Begrundelse, som altid har sin Plads foran Lovens første Artikel, se Grundlovens Art. 116.

Art. 70. Det staar ingen Forslagsstiller af et Ændringsforslag frit for at tage sit Ændringsforslag tilbage, efter at Forhandlingen er sluttet, undtagen hvor Vedtagelsen eller Forkastelsen af et stillet Ændringsforslag bringer andre stillede Ændringsforslag til at falde bort af sig selv, hvilket i Tvivlstilfælde afgjøres ved Kamrets Beslutning.

Art. 71. Den endelige Afstemning over et Lovforslag i dets Helhed finder altid Sted ved Navneopraab.

Naar et Forslag under Forhandlingerne har undergaaet Ændringer, kan Kamret beslutte, at der, førend den endelige Afstemning foretages, skal af Ordførerudvalget afgives Betænkning om den Indflydelse, som de vedtagne Ændringer have paa Forslagets Sammenhæng og dets Øiemed.

Efter Betænkningens Afgivelse foretager Kamret, uden Gjenoptagelse af Forhandlingen, den endelige Afstemning eller sender det under Forhandlingen ændrede Forslag tilligemed den derover afgivne Betænkning til Afdelingerne til Overveielse.

Art. 72. Forandringer i Artiklernes Følgenumer, som ere en Følge af Ændringer, der under Forhandlingerne ere gjorte i et Lovforslag eller et andet Forslag, saavelsom Forandringer i Anførsler af Numere paa Artikler eller Stykker, som ere en Følge heraf, paahviler det Kamrets Formand at foretage.

Femte Kapitel.

Om Forslag i Henhold til Grundlovens Art. 110 og 111[1]) samt om Interpellationer i Henhold til Grundlovens Art. 89.

Art. 73. Kamret kan, naar det finder for godt, beslutte at vælge et Udvalg paa 5 Medlemmer, eet af hver Afdeling, for at overveie, om og hvorledes der med Hensyn til en nærmere bestemt angiven Sag skal gjøres Forslag i Henhold til Grundlovens Art. 110 og 111.

Art. 74. Alle Forslag, som gjøres af Medlemmer til Kamret i Henhold til Grundlovens Art. 110 og 111, fremsættes skriftlig, med Navns Underskrift, og indleveres til Formanden.

Art. 75. Naar der ikke er bestemt noget Møde for den følgende Dag, sammenkalder Formanden Kamret 24 Timer efter Modtagelsen af Forslaget for at gjøre Meddelelse derom.

Naar Kamret har udsat sine Møder til nærmere Indkaldelse, foretages Meddelelse i det først paafølgende Møde.

Art. 76. Formanden giver da Forslagsstilleren Leilighed til at udvikle sit Forslag mundtlig.

Art. 77. Forslaget og den nærmere Begrundelse deraf trykkes, omdeles til Medlemmerne og sendes til Ministeren.

Art. 78. Paa Forslaget ere Art. 21—36, begge indbefattede, anvendelige med den nærmere Bestemmelse, at det, som i Art. 33 er bestemt angaaende Forhandlinger med Ministrene, i dette Tilfælde kommer til Anvendelse paa Forhandlinger med Forslagsstillerne.

Art. 79. Ved Forhandlingen om et Forslag har Forslagsstilleren Ret til til enhver Tid at svare paa Talerne. Paa Forhandlingen ere Bestemmelserne i Art. 60—72 i denne Forretningsorden anvendelige.

Art. 80. Naar et Medlem med Hensyn til en af ham nærmere angiven Sag, som er udenfor Dagsordenen, begjærer Oplysninger af een eller flere Ministre, skal han have Kamrets Samtykke til at stille Forespørgslen. Naar Kamret tillader den, bestemmes en Dag, paa hvilken Forespørgslen skal finde Sted. Den paagjældende Minister opfordres da af Formanden til at være tilstede i Mødet paa den bestemte Dag.

Naar Sagen haster, og Ministeren er tilstede, kan der med Kamrets Samtykke strax stilles en saadan Forespørgsel. Ministeren giver da, naar han ønsker det, strax de begjærede Oplysninger.

Sjette Kapitel.

Adresser og Forslag i Henhold til Grundlovens Art. 113[2]).

Art. 81. Alle Adresser og Forslag i Henhold til Grundlovens Art. 113 fra Kamrets Side affattes af et Udvalg bestaaende af fem Medlemmer, hvoraf 1 vælges af hver Afdeling.

Ethvert Medlem kan gjøre skriftligt Forslag til at indbringe en Adresse eller et Forslag til Kongen om et Anliggende.

[1]) o: private Lovforslag. I Første Kammers Forretningsordens syvende Kapitel Art. 47—53 findes tilsvarende Bestemmelser som de i dette Kapitel omhandlede.

[2]) Lignende Bestemmelser findes i Første Kammers Forretningsordens syvende Kapitel Art. 54—62. Adressendvalget bestaar dog kun af 1 Medlemmer.

Kamret beslutter, om der skal vælges et Redaktionsudvalg.

Art. 82. Dette Udvalgs Virksomhed ledes af Kamrets Formand.

Art. 83. Udvalgets Udkast fremlægges paa Kamrets Bord, sendes til Afdelingerne og overveies af dem, efter at det er omdelt trykt[1]).

Art. 84. Udvalget træder derefter sammen til Bedømmelse af de afgivne Betænkninger; Sagen overveies nærmere af det, og der vedtages derefter endelig Indstilling.

Art. 85. Forhandlingen desangaaende sættes paa Dagsordenen. Dagen før Forhandlingerne trykkes Forslaget paany og omdeles til Medlemmerne, forsaavidt det er fornødent.

Art. 86. Naar Adresseudkastet i sin Almindelighed ikke vedtages af Kamret under Forhandlingen, vælges der strax et nyt Udvalg.

Art. 87. Valget af Udvalgets Medlemmer foretages af Afdelingerne ligesom før, og dets Virksomhed foregaar efter Bestemmelserne i de foregaaende 5 Artikler.

Art. 88. Naar Kamret er enigt i Forslaget i dets Almindelighed, ordnes Forhandlingerne derefter om hvert Punktum.

Det staar ethvert Medlem frit for at stille Ændringsforslag til et Punktum, saalænge Forhandlingen angaaende samme er aaben. Ændringsforslagene indleveres skriftlig til Formanden.

Ethvert Ændringsforslag undersøges og bedømmes af Udvalget under Forhandlingen.

Art. 89. Med Hensyn til Afslutningen af Forhandlingen om et enkelt Punktum og Afstemningen over de dertil stillede Ændringsforslag saavelsom over selve Punktum forholdes, som der i Art. 69—70 er fastsat med Hensyn til et Lovforslags Artikler.

Til Slutning foretages Afstemning, som altid skal finde Sted ved Navneopraab, over Forslaget i dets Helhed, saaledes som det er bleven ændret efter Tilendebringelsen af Forhandlingerne om de enkelte Punktum'er.

Art. 90. Alle Adresser og Forslag fra Andet Kammer som saadant overleveres Kongen af Udvalgets Medlemmer, forstærkede med tre af Kamrets Formand valgte Medlemmer. Formanden stiller sig i Spidsen for Udvalget.

Andre Adresser og Forslag[2]) overleveres Kongen af Udvalgets Medlemmer, forstærkede med et af Formanden valgt Medlem.

Udvalget afgiver Beretning om Udførelsen af sit Hverv i det nærmestfølgende Møde.

Syvende Kapitel.

Valg og Forslag af Personer[3]).

Art. 91. Ved hvert Valg eller Forslag af Personer, som det paaligger Kamret at foretage, vælger Formanden fire Medlemmer til at modtage Stemmerne. Efter at Formanden har angivet Tallet af de tilstedeværende Medlemmer og den førstvalgte af Stemmemodtagerne Tallet af de i Urnen fundne Stemmesedler, oplæses derefter hver Stemmeseddel af de to førstvalgte Stemmemodtagere. De to andre optegne Stemmerne. Til Slutning kundgjør den førstvalgte Stemmemodtager Afstemningens Udfald. Tilføielser paa en Stemmeseddel, som ikke vedrøre Afstemningsgjenstanden, oplæses ikke.

Art. 92. For hver Kandidat især udfyldes en Stemmeseddel, som skal indeholde en tydelig Betegnelse af den paagjældende Person. I Tvivlstilfælde tager Kamret Beslutning.

Art 93. Stemmesedler, der ikke ere udfyldte eller ikke behørig udfyldte, medregnes ved Bestemmelsen af den absolute Stemmeflerhed ikke blandt de afgivne gyldige Stemmer.

Art. 94 En opnaaet Stemmeflerhed er ugyldig, naar Antallet af de i Urnen forefundne Stemmesedler er større end Antallet af de Medlemmer, der have stemt, og den stedfindende Uoverensstemmelse kan have havt Indflydelse paa Valget.

Art. 95. Afstemningen er ugyldig, naar Antallet af behørig udfyldte Stemmesedler er mindre end 44.

Art. 96. Naar Ingen har opnaaet absolut Stemmeflerhed ved den første Afstemning, foretages en anden ligeledes helt fri Afstemning.

Art. 97. Naar heller ikke ved denne Afstemning Nogen har opnaaet den absolute Stemmeflerhed, foretages en tredie Afstemning over de fire[4]) Personer, som ved den anden Afstemning have faaet de fleste Stemmer.

---

[1]) I Første Kammer „alene for Medlemmerne".

[2]) Der sigtes til Fællesadresser fra begge Kamre; men saadanne Adresser ere ikke blevne benyttede i Tidsrummet siden 1848.

[3]) Se Grundlovens Artikel 84, 158, 176. Tilsvarende Bestemmelser som de i dette Kapitel omhandlede findes ogsaa i Første Kammers Forretningsordens fjerde Kapitel.

[4]) I Første Kammer 2. Der foretages kun indtil 3 Afstemninger.

Art. 98. Opnaas da heller ikke endnu nogen absolut Stemmeflerhed, foretages en fjerde Afstemning over de to Personer, som ved den tredie Afstemning have faaet de fleste Stemmer.

Art. 99. Naar det ved den anden eller tredie Afstemning ikke er afgjort, mellem hvilke Personer der skal stemmes, finder endnu en Afstemning over de paagjældende Personer Sted forinden.

Art. 100. Naar i det i den foregaaende Artikel nævnte Tilfælde eller ved den endelige Afstemning Stemmerne staa lige, gjør Lodtrækning Udslaget. Til den Ende lægges de fornødne Navnesedler behørig sammenlagte af en af Stemmemodtagerne i Urnen og udtrækkes og oplæses af en anden Stemmemodtager, een ad Gangen.

Den, hvis Navn staar paa den først udtrukne Navneseddel, er valgt.

Art. 101. Ovenstaaende Bestemmelser om Afstemningsmaaden ere ogsaa anvendelige paa alle Valg til og ved Afdelingerne og til de forskjellige Udvalg.

Art. 102. Forslagslister om Personer overleveres Kongen ved Stemmemodtagerne tilligemed 4 af Formanden valgte Medlemmer. Den førstvalgte Stemmemodtager er Udvalgets Formand.

Art. 103. Listen eller Forslaget[1]) sendes Kongen skriftlig, naar han ikke opholder sig paa det Sted, hvor Mødet holdes.

Ottende Kapitel.

Møde for lukkede Døre.[2])

Art. 104. Dørene lukkes, naar en Tiendedel af de tilstedeværende Medlemmer forlange det, eller Formanden anser det nødvendigt.

Kamret afgjør, om der skal forhandles for lukkede Døre.

Om de Sager, der forhandles for lukkede Døre, kan der ogsaa tages Beslutning paa samme Maade (Grundlovens Art. 96).

Art. 105. Naar Kamret holder Møde for lukkede Døre, kan det paalægge Hemmeligholdelse af det deri Forhandlede.

Art. 106. Taushedspligten paahviler alle Tilstedeværende. Den kan igjen hæves af Kamret i et hemmeligt Møde.

Art. 107. Forhandlingsprotokollen over hemmelige Møder føres for sig. Den oplæses enten strax eller i et paafølgende hemmeligt Møde og underkastes Kamrets Godkjendelse.

Niende Kapitel.

Udvalg for Andragender[3]).

Art. 108. Et Udvalg paa fem Medlemmer, hvoraf eet vælges af hver Afdeling, og som fornyes, hver Gang Afdelingerne sammensættes eller fornyes, har det Hverv at afgive Betænkning over alle Andragender, som i det tomaanedlige Tidsrum tilstilles det.

Art. 109. Alle Andragender uden Underskrift henlægges af Formanden, ligeledes ustemplede Andragender, medmindre Loven ikke kræver Brugen af Stempelpapir, eller Ansøgeren godtgjør sin Uformuenhed ved en Erklæring fra sit Hjemsteds Øvrighed. Formanden underretter hver Gang Kamret herom.

Art. 110. Er der Tvivl om Ægtheden af en Underskrift, anstilles Undersøgelse desangaaende.

Art. 111. Udvalget afgiver ikke sin Betænkning over de samme tilstillede Andragender, førend en Fortegnelse, indeholdende en kort Angivelse af de Andragender, hvorover der skal afgives Betænkning, og af de Indstillinger, der gjøres, har været fremlagt i Forsamlingssalen under et forudgaaende Møde til Medlemmernes Eftersyn. Ogsaa paa den Dag, da Betænkningen afgives, skulle Afskrifter af denne Fortegnelse være fremlagte i Forsamlingssalen. Fra det Øieblik af, da Fortegnelsen første Gang er fremlagt, og indtil den Dag, da Betænkningen afgives, henlægges Andragenderne tilligemed Udvalgets Indstilling i Bureauet til Medlemmernes Eftersyn[4]).

Art. 112. Naar intet Medlem gjør Indsigelse imod Udvalgets Indstilling, erklærer Formanden den for vedtagen.

I modsat Fald aabner han Forhandlingen desangaaende, og Kamret tager sin Beslutning.

---

[1]) Ordene „Listen" og „Forslaget" ere her enstydige.

[2]) Tilsvarende Bestemmelser findes i Første Kammers Forretningsordens femte Kapitel.

[3]) Efter Første Kammers Forretningsordens ottende Kapitel vælges der et Andragendendvalg paa 5 Medlemmer for hele Samlingen.

[4]) I Første Kammers Forretningsorden bestemmes, at Kamret kan lade Udvalgets Betænkning trykke, men ikke selve Andragenderne.

Art. 113. Naar Forhandlingen om en Sag er forestaaende, hvorom der er indkommet Andragender til Kamret, indbringes Indstillingerne desangaaende før Forhandlingens Begyndelse.

Andragender vedrørende Lovforslag kunne efter gjort Indstilling afgives til det paagjældende Ordførerudvalg.

Art. 114. Naar Andragender angaa Sager, som umiddelbart vedrøre Kamret selv, kan Udvalget for Andragender gjøre Indstilling om Valget af et særegent Udvalg med det Hverv efter nøiagtig Undersøgelse af Omstændighederne at gjøre nærmere Indstilling om de Forholdsregler, der ville være at tage. Til Medlemmer af et saadant Udvalg vælger hver Afdeling et Medlem af sin egen Midte.

Art. 115. Ved Slutningen af en Samling affattes en Fortegnelse over de Andragender, som der ikke er gjort Indstilling om, med Angivelse af den Dag, paa hvilken de ere indkomne. Disse Andragender saavelsom de efter Samlingens Slutning indkomne overgives ved Begyndelsen af den paafølgende Samling af Kamret til det da valgte nye Udvalg for Andragender[1]).

Tiende Kapitel.

Udøvelsen af Undersøgelsesretten (enquête)[2]).

Art. 116. Ethvert Forslag om Foretagelse af en Undersøgelse (enquête), der agtes stillet af Medlemmer af Kamret, indleveres skriftlig og forsynet med Underskrift Dagen forinden til Formanden. Formanden underretter Forsamlingen om det fremkomne Forslag overensstemmende med det i Art. 75 Fastsatte.

Naar Forslaget stilles af et Ordførerudvalg eller af et andet Udvalg af Kamret, foranlediget ved den af samme behandlede Sag, sker det ved en Indstilling i et offentligt Møde.

Art. 117. Forslaget indeholder en nøiagtig Bestemmelse af Undersøgelsens Gjenstand og saavidt muligt en Angivelse af Vidnernes og de Sagkyndiges Navne. Det ledsages, udenfor det i den foregaaende Artikels sidste Punktum nævnte Tilfælde, af en oplysende Fremstilling af, hvorpaa Forslaget grundes. Paa disse Aktstykker er Art. 77 anvendelig.

Art. 118. De sendes til Afdelingerne for det Tidsrum, i hvilket de indkomne, og Forslaget behandles af dem som Forslag, der ere fremsatte af Kongen, i Henhold til Bestemmelserne i Art. 21 og 22—36 inkl., dog saaledes, at, hvad der i Art. 33 er fastsat om Forhandlinger med Ministrene, i dette Tilfælde kommer til Anvendelse paa Forhandlinger med Forslagsstillerne.

Paa Forhandlingen i Kamret er Art. 79 af denne Forretningsorden anvendelig.

Art. 119. Naar Kamret vedtager Undersøgelsens Foretagelse, bestemmer det Antallet af Medlemmer, hvoraf Undersøgelseskommissionen skal bestaa, Antallet af Medlemmer, som mindst udkræves til Optagelse af Forhør, og vælger Kommissionens Medlemmer under Iagttagelse af Forskrifterne i denne Forretningsordens Art. 91 og følgende.

Formanden sørger for Beslutningens Indrykkelse i Staatscourant, efter Bestemmelsen i Art. 2 af Loven af 5te August 1850[3]).

Paa samme Maade som ved det første Valg af Undersøgelseskommissionens Medlemmer forholdes ved Forøgelse, Supplering eller Udtrædelse af dets Personale.

Art. 120. Kamret fastsætter, hver Gang det tager Beslutning om Foretagelse af en Undersøgelse, tillige en Tidsfrist, inden hvis Udløb Undersøgelsen skal være tilendebragt.

Denne Frist kan paa Kommissionens Indstilling forlænges af Kamret.

Art. 121. Vidnerne og de Sagkyndige afhøres af Kommissionens Formand og dens Medlemmer, dog at de forlange Ordet af Formanden.

Protokollationen af de afgivne Vidneforklaringer og Skjøn besørges af Sekretæren med Bistand af Stenografer.

Art. 122 Naar Kommissionen mistænker Vidner for ved deres edelig bekræftede Forklaringer at have forvansket Kjendsgjerningrr eller opdigtet usande, optages derom en særlig Protokol, indeholdende de afgivne Vidneforklaringer og Angivelse af de Grunde, hvorpaa Formodningen om falskt Vidnesbyrd beror.

Kommissionen sender en af Sekretæren bekræftet Gjenpart af Protokollen til den offentlige Anklagemyndighed ved Domstolen i det Arrondissement, hvori Forhøret var forlangt afholdt[4]).

---

[1]) For Første Kammers Vedkommende skal der da gjøres Indstilling derom fremfor alle andre.

[2]) Denne Ret har kun Andet Kammer.

[3]) Undersøgelsesloven, se Sp. 323.

[4]) Medens Reglen er, at Kommissionen selv afholder Forhør, kan den imidlertid i Undtagelsestilfælde ogsaa lade afholde Forhør i en anden Retskreds end Kamrets Sæde (Haag); dette er her forudsat.

Art. 123. Protokollerne over Forhør af Vidner og Sagkyndige saavelsom den i den foregaaende Artikel ommeldte særskilte Protokol underskrives af Kommissionens tilstedeværende Medlemmer foruden Sekretæren. Alle andre Aktstykker og Udfærdigelser, som udgaa fra Kommissionen, underskrives af dens Formand og Sekretæren, med Undtagelse af saadanne, som i Henhold til Loven af 5te August 1850 skulle underskrives af Kommissionens tilstedeværende Medlemmer.

Art. 124. Efter Undersøgelsens Tilendebringelse, eller saa ofte Kommissionen under Undersøgelsen finder det fornødent, eller Kamret kræver det ved sin Beslutning, afgiver Kommissionen Indberetning om sin Virksomhed.

Protokollerne over de afholdte Forhør og de øvrige ved Undersøgelsen erhvervede Aktstykker overleveres til Kamrets Bureau.

Forhørsprotokollerne offentliggjøres, medmindre Kamret bestemmer anderledes. Kamret kan ogsaa bestemme, at andre af Undersøgelsens Aktstykker skulle offentliggjøres.

Art. 125. Om Kommissionens Opløsning skal Kamrets Formand lade indrykke en Meddelelse i Staatscourant.

I dette Tilfælde, ligesom i det 2det Stykke af Art. 28 i Lov af 5te August 1850 nævnte Tilfælde, overleveres Undersøgelsens Aktstykker til Kamrets Bureau.

Ellevte Kapitel.

Aktstykkers Trykning [1]).

Art. 126. Alle Aktstykker, som fra Regjeringens Side ere indleverede til Kamret eller meddelte samme, og som efter deres Beskaffenhed skulle omdeles til Medlemmerne, trykkes.

Andre Aktstykker kan Kamret lade trykke, forsaavidt det findes fornødent.

Naar Kamret bestemmer, at de skulle trykkes for Medlemmerne alene, hvad enten med eller uden Taushedspligt, bemærkes det øverst paa Aktstykket, og saadanne Aktstykker omdeles i forseglede Omslag til Medlemmerne alene. Sekretæren sørger for denne Bestemmelses nøie Efterkommelse.

Tolvte Kapitel.

Om Medlemmernes Hvervsnedlæggelse og Fratræden, samt Følgerne af en Samlings Slutning og Kamrets Opløsning.

Art. 127. Naar et Medlem nedlægger sit Hverv, har han at give Kamret Underretning herom, som meddeler det til Indenrigsministeren. Naar Kamrets Samling er sluttet paa den Tid, da Hvervsnedlæggelsen finder Sted, underretter den Paagjældende selv den nævnte Minister om, at han har nedlagt sit Hverv[2]).

Den, der modtager et lønnet Statsembede eller Forfremmelse i Statstjenesten, underretter strax Kamret derom.

Art. 128. Ved en fuldstændig Fornyelse af Kamret fastsættes i det første Møde efter Formandens Udnævnelse det Tidspunkt, paa hvilket der skal foregaa Lodtrækning om hvert Medlems Afgangstid, for hvilket selve det Loven af 26de Januar 1878 vedføiede Register ikke har angivet dette Tidspunkt.

Art. 129. Til denne Lodtræknings Foretagelse i det dertil bestemte offentlige Møde udnævnes fire Stemmemodtagere. De dele sig i to Underudvalg, som tage Sæde paa en særlig Plads i Forsamlingssalen. Det ene Underudvalg udfylder Navnesedler til Lodtrækningen for hvert Distrikt, sammenholder dem og nedlægger dem i Urnen; det andet Udvalg foretager Udtrækningen. Medlemmerne af det sidste Underudvalg oplæse efter hinanden de udtrukne Navne. Det Medlem, hvis Navneseddel udtrækkes først, hører til den først afgaaende Halvdel af Medlemmerne. Hvad angaar Lodtrækningen for Distrikterne Amsterdam, Rotterdam og Sneek, da høre til denne Halvdel for Distriktet Amsterdam de fire, for Distrikterne Rotterdam og Sneek de to Medlemmer, hvis Navnesedler først ere udtrukne [3]).

Art. 130. Alle Kamrets eller de af samme, Formanden eller Afdelingerne valgte Udvalgs Arbeider, deri indbefattede Forhandlingerne om Kongens Forslag, som ved en Samlings Slutning ere ufuldendte, optages paany i den følgende Samling, medmindre Kamret bestemmer anderledes.

---

[1]) Lignende Regler ere fastsatte i Første Kammers Forretningsordens niende Kapitel.

[2]) Første Kammers Forretningsorden indeholder i Art. 72 kun disse Bestemmelser, men ikke de efterfølgende i dette Kapitel.

[3]) Se Noten til Valglovens Art. 99, Sp. 313—14.

Art. 131. I Tilfælde af Kamrets Opløsning falde alle uafgjorte Arbeider bort.

Slutningsbestemmelser.

Art. 132 [1]). Alle Bifalds- eller Mishagsyttringer fra Tilhørernes Side ere forbudne. Formanden sørger for dette Forbuds Haandhævelse og for Opretholdelsen af den tilbørlige Rolighed. Han kan i Overtrædelsestilfælde lade Tilhørerne fjerne. Disse maa kun med blottet Hoved overvære Møderne.

Art. 133 [2]). Paa Forslag om denne Forretningsordens Gjennemførelse er Art. 78 anvendelig.

---

[1]) Denne Bestemmelse findes ogsaa i Første Kammers Forretningsordens Art. 73.

[2]) Denne Bestemmelse findes ikke i Første Kammers Forretningsorden, som derimod i Art. 74 fastsætter, at der om Sekretærens og Hjælpesekretærens Virksomhed skal udfærdiges særegne Instruxer.

Belgien.

Ved Cand. jur. C. C. Græbe.

Indhold.

1. Belgiens Forfatning af 7de Februar 1831 .... Sp. 353.
2. De samlede Valglove af 18de Mai 1872, 9de Juli 1877 og 16de Mai 1878 .... — 372.
3. Lov om Regnskabsrettens Ordning af 29de Oktober 1846 .... — 419.
4. Forretningsorden for Repræsentanternes Kammer samt Afvigelserne i Senatets Forretningsorden .... — 423.
5. Forretningsorden ved Anvendelsen af Lov om Indfødsrets Meddelelse. — 439.

Belgiens Forfatning.

I det belgiske Folks Navn bestemmer Nationalkongressen:

Første Afdeling.

Om Landet og dets Inddelinger.

Art. 1. Belgien er inddelt i Provindser.

Disse Provinser ere: Anvers, Brabant, Vestflandern, Østflandern, Hainaut, Liège, Limbourg, Luxembourg og Namur; Luxembourgs Forhold til det tydske Forbund uforkrænket[1]).

Landet kan, hvis dertil findes Anledning, ved Lov inddeles i et større Antal Provindser.

Art. 2. Provindsernes Inddeling i mindre Distrikter kan kun ske ved Lov.

Art. 3. Statens, Provindsernes eller Kommunernes Grændser kunne kun forandres eller omordnes ved Lov.

Anden Afdeling.

Om Belgierne og deres Rettigheder.

Art. 4. Belgisk Indfødsret erhverves, bevares og tabes efter de ved den borgerlige Lovbog fastsatte Regler[2]).

[1]) Det med Hensyn til Luxembourg tagne Forbehold har aldrig faaet praktisk Betydning, da den Del af samme, der hørte til det tydske Forbund, ved den endelige Fastsættelse af Belgiens Grændser ved Traktaten af 19de April 1839 blev overladt til Holland.

[2]) De ved den borgerlige Lov bestemte Maader, hvorpaa Egenskab af Belgier erhverves, ere for nærværende Tid: Avling i Belgien eller i Udlandet af en Belgier, der har bevaret denne Egenskab; Fødsel enten i Belgien eller i Udlandet af en belgisk Moder, naar Faderen er ubekjendt; en fremmed

Nærværende Forfatning og de andre Love, som omhandle politiske Rettigheder, bestemme, hvilke andre Betingelser end Indfødsretten der er nødvendig til disse Rettigheders Udøvelse.

Art. 5. Indfødsret meddeles af den lovgivende Magt.

Kun den fuldstændige Indfødsret stiller den Fremmede paa lige Fod med Belgierne i Henseende til Udøvelsen af politiske Rettigheder [1]).

Art. 6. Der gives ingen Standsforskjel i Staten.

Belgierne ere lige for Loven. De have udelukkende Adgang til de borgerlige og militære Embeder, dog med de Undtagelser, der i enkelte Tilfælde kunne fastsættes ved Lov.

Art. 7. Den personlige Frihed er ukrænkelig.

Ingen kan tiltales uden i de af Loven bestemte Tilfælde og under de af Loven foreskrevne Former.

Ingen kan fængsles uden efter en af Dommeren afgiven, med Grunde forsynet Kjendelse, der maa forkyndes i Fængslingens Øieblik eller senest i 24 Timer efter; dog undtages det Tilfælde, at Nogen gribes paa fersk Gjerning.

Art. 8. Ingen kan mod sin Villie drages fra sit rette Værnething.

Art. 9. Ingen Straf kan fastsættes eller anvendes uden ifølge Lov.

Art. 10. Boligen er ukrænkelig; ingen Husundersøgelse kan finde Sted uden i de lovbestemte Tilfælde og i de ved Loven foreskrevne Former.

Art. 11. Ingen kan berøves sin Eiendom, uden hvor Almenvellet fordrer det, i de Tilfælde og paa den Maade, som Loven foreskriver og mod en fuldstændig og forudgaaende Erstatning.

Art. 12. Formuens Forbrydelse kan ikke fastsættes som Straf.

Art. 13. Den borgerlige Død[2]) er afskaffet; den kan ikke indføres paany.

Art. 14. Religionsfriheden, Ret til Religionens offentlige Udøvelse ligesom Retten til at yttre sine Meninger om enhver Sag tilsikkres, dog under efterfølgende Ansvar for de ved Brugen af disse Rettigheder begaaede Forseelser.

Art. 15. Ingen kan tvinges til paa nogensomhelst Maade at tage Del i noget Religionssamfunds hellige Handlinger eller Skikke eller til at iagttage dets Helligdage.

Art. 16. Staten har ikke Ret til at blande sig i Udnævnelsen eller Indsættelsen af noget Religionssamfunds Geistlige eller at forbyde disse at brevvexle med deres Foresatte og offentliggjøre disses Forordninger, dog i sidste Tilfælde under det sædvanlige Ansvar for Misbrug af Presse- og Yttringsfriheden.

Det borgerlige Ægteskab skal altid gaa forud for den kirkelige Vielse, dog med de Undtagelser, som Loven, hvis dertil findes Anledning, maatte bestemme [3]).

Art. 17. Undervisningen er fri; enhver forebyggende Forholdsregel er forbudt; Straffen for Forseelser bestemmes kun ved Lov.

Den offentlige Undervisning, der gives paa Statens Bekostning, ordnes ligeledes ved Lov.

Art. 18. Pressen er fri, Censur kan ingensinde indføres paany, der kan ikke affordres Forfatterne, Udgiverne eller Bogtrykkerne Sikkerhedsstillelse.

Kvindes Ægteskab med en Belgier; Indlemmelsen af et fremmed Land i Belgien; den af en Person, der er avlet i Belgien af fremmede Forældre, i Aaret efter, at han har opnaaet Myndighed, afgivne Erklæring om, at han vælger Belgien til sit Fædreland; en lignende Erklæring, afgiven af en Person, der er avlet i Udlandet af belgiske Forældre, der have tabt denne Egenskab; og endelig Meddelelse af Indfødsret (Naturalisation). — Egenskab af Belgier mistes ved Meddelelse af Indfødsret i Udlandet, ved Nedsættelse i Udlandet uden Forsæt om at vende tilbage, samt ved en belgisk Kvindes Ægteskab med en Udlænding. Loven tilsteder iøvrigt den Belgier, der har mistet sin Nationalitet, at gjenerhverve den ved at opfylde visse Formaliteter.

[1]) Der skjelnes mellem den sædvanlige og den fuldstændige Meddelelse af Indfodsret (la naturalisation ordinaire og la grande naturalisation). Ved den første erholder den Fremmede alle Belgierens borgerlige og politiske Rettigheder med Undtagelse af saadanne politiske Rettigheder, hvis Udøvelse Forfatningen eller Lovene udtrykkelig har gjort afhængig af den fuldstændige Indfødsret. Denne kræves til at være Minister, Medlem af de lovgivende Forsamlinger, Vælger til disse Forsamlinger eller Nævning. Den sædvanlige Indfødsret kan tilstaas dem, der have fyldt deres 21de Aar og boet 5 Aar i Belgien, den fuldstændige Indfodsret tilstaas kun for store Fortjenester af Staten. (Lov af 27de September 1835.)

[2]) Den borgerlige Død var en til visse Straffe (Livsstraf, Strafarbeide paa Livstid og Deportation) knyttet Følge, hvorved den Domfældte mistede de vigtigste borgerlige Rettigheder, hans Ægteskab betragtedes som opløst, hans Formue gik over til hans Arvinger osv.

[3]) Meningen med denne Bestemmelse var at overlade det til en særlig Lov at tilstede Undtagelser fra den almindelige Forskrift i paatrængende Tilfælde, saasom ved Ægteskabs Indgaaelse paa Dodsleiet. En saadan Lov er imidlertid ikke bragt tilveie.

Naar Forfatteren er kjendt og bosat i Belgien, kan Udgiveren, Bogtrykkeren eller Forhandleren ikke drages til Ansvar.

Art. 19. Belgierne have Ret til at samles fredelig og ubevæbnede, naar de rette sig efter Lovene, der kunne give nærmere Regler for denne Rettigheds Udøvelse, men ikke gjøre den afhængig af en forudgaaende Tilladelse.

Disse Bestemmelser gjælde ikke om Forsamlinger under aaben Himmel, der i Et og Alt ere underkastede Politilovenes Bestemmelser.

Art. 20. Belgierne have Ret til at indgaa Foreninger, denne Rets Udøvelse kan ikke hindres ved nogen forebyggende Forholdsregel.

Art. 21. Enhver har Ret til at indgive Andragender, underskrevne af en eller flere Personer, til de offentlige Myndigheder.

Ret til at indgive Andragender under et Fællesnavn tilkommer kun de bestaaende Myndigheder.

Art. 22. Brevhemmeligheden er ukrænkelig.

Loven bestemmer, hvilke Embedsmænd der ere ansvarlige i saa Henseende for de Postvæsenet betroede Breve.

Art. 23. Valget mellem de Sprog, der tales i Belgien [1]), er overladt til Enhvers frie Bestemmelse; Forskrifter i saa Henseende kunne kun gives ved Lov og kun med Hensyn til offentlige Myndigheders Udfærdigelser og Retssager.

Art 24. Der kræves ingen forudgaaende Tilladelse for at sagsøge Embedsmænd for deres Embedshandlinger, dog med Undtagelse af hvad der er bestemt med Hensyn til Ministrene [2]).

Tredie Afdeling.

Om Statsmagterne.

Art. 25. Al Magt udgaar fra Folket.

Den udøves paa den ved Forfatningen bestemte Maade.

Art. 26. Den lovgivende Magt udøves af Kongen, Repræsentanternes Kammer og Senatet i Forening.

Art. 27. Enhver af den lovgivende Magts tre Grene har Ret til at foreslaa Love.

Dog skal enhver Lov, der angaar Statens Indtægter og Udgifter eller Størrelsen af den aarlige Udskrivning til Hæren, behandles først af Repræsentanternes Kammer.

Art. 28. Kun den lovgivende Magt kan give Lovfortolkninger, der ere bindende for Retsanvendelsen.

Art 29. Den udøvende Magt, saaledes som den er bestemt ved Forfatningen, er hos Kongen.

Art 30. Den dømmende Magt udøves af Over- og Underretter [3]).

Disses Domme [4]) fuldbyrdes i Kongens Navn.

Art 31. De udelukkende kommunale eller provindsielle Anliggender afgjøres af Kommunal- og Provindsialraadene efter de ved Forfatningen fastsatte Grundsætninger [5]).

Kapitel I. Om Kamrene.

Art 32. Medlemmerne af de to Kamre repræsentere hele Folket og ikke blot den Provinds, som har valgt dem.

Art 33. Kamrenes Møder ere offentlige.

Dog sammentræder hvert Kammer som hemmeligt Udvalg, naar det forlanges af dets Formand eller ti Medlemmer.

Det bestemmer derefter ved absolut Stemmeflerhed, om Forhandlingen om den samme Sag skal gjenoptages for aabne Døre.

Art 34. Hvert Kammer prøver sine Medlemmers Valgbreve og afgjør de Tvistigheder, der reise sig herom.

Art 35. Ingen kan til samme Tid være Medlem af begge Kamre.

Art 36. Naar et Medlem af et af Kamrene af Regjeringen udnævnes til et lønnet Embede, som han modtager, ophører han med det Samme at have Sæde i Kamret og kan først indtage sin Plads, naar han vælges paany.

Art 37. Hvert Kammer vælger for hver Samling sin Formand, sin Næstformand og Medlemmerne af sit Bureau [6]).

---

[1]) Flamsk i Provindserne Øst- og Vestflandern, Anvers, Limbourg og Arrondissementet Louvain, Fransk i den øvrige wallonske Del af Landet.

[2]) Jfr. Art. 90.

[3]) Cours og tribunaux.

[4]) Arrêts og jugements, eftersom de afsiges af en Overret eller en Underret.

[5]) Jfr. Art. 108 og 109.

[6]) Om Betydningen af Ordet Bureau se Forretningsordenen for Repræsentanternes Kammer Kap. I. og II, Sp. 424.

Art 38. Enhver Beslutning tages ved absolut Stemmeflerhed [1]), dog med Jagttagelse af, hvad der ved Kamrenes Forretningsordener bestemmes med Hensyn til Valg og Indstillinger.

Naar Stemmerne staa lige, betragtes det Forslag, der er sat under Afstemning, som forkastet.

Intet af Kamrene kan fatte nogen Beslutning, medmindre Flertallet af dets Medlemmer er tilstede.

Art 39. Medlemmerne afgive deres Stemmer mundtlig eller ved at reise sig; om Loven i sin Helhed stemmes der altid ved Navneopraab og mundtlig. Valg og Indstillinger af Kandidater ske ved hemmelig Afstemning.

Art 40. Hvert Kammer har Ret til at foranstalte Undersøgelser.

Art 41. Intet Lovforslag kan vedtages af noget af Kamrene, uden at der er stemt over hver enkelt Artikel.

Art 42. Kamrene have Ret til at stille Ændringsforslag og at dele de foreslaaede Artikler og Ændringsforslag.

Art 43. Det er forbudt personlig at overbringe Andragender til Kamrene.

Hvert Kammer har Ret til at henvise de til det indgivne Andragender til Ministrene. Ministrene ere pligtige til at give Oplysninger om deres Indhold, saa ofte Kammeret fordrer det.

Art 44. Intet Medlem af noget af Kamrene kan tiltales eller sagsøges paa Grund af Udtalelser og Stemmegivninger i Udøvelsen af hans Hverv.

Art 45. Intet Medlem af noget af Kamrene kan, saalænge Samlingen varer, tiltales eller fængsles under en Straffesag uden med det Kammers Tilladelse, hvortil han hører, medmindre han er greben paa fersk Gjerning.

Gjældsfængsel kan ikke anvendes mod noget Medlem af Kamrene under Samlingen uden med sammes Tilladelse.

Fængsling eller Tiltale af et Medlem af Kamrene afbrydes under Samlingen og for hele dens Varighed, saafremt Kammeret fordrer det.

Art 46. Ethvert Kammer bestemmer ved sin Forretningsorden [2]), paa hvilken Maade det vil udøve sine Rettigheder.

Første Afsnit. Repræsentanternes Kammer.

Art 47. Repræsentanternes Kammer bestaar af Deputerede, valgte umiddelbart af de Borgere, der betale den af Valgloven som Betingelse for Valgret udkrævede aarlige Skat, der ikke kan overstige 100 Fl. [3]) og ikke være under 20 Fl. i direkte Skatter.

Art 48. Valgene finde Sted i de Valgkredse og paa de Steder, som Loven bestemmer.

Art 49. Valgloven fastsætter de Deputeredes Antal i Forhold til Befolkningen; dette Antal kan ikke overstige Forholdet af 1 Deputeret paa 40,000 Indbyggere. Den bestemmer ligeledes de Betingelser, som udkræves for at være Vælger, og Fremgangsmaaden ved Valgene [4]).

Art 50. Til at være valgbar udfordres:

1) at være Belgier af Fødsel eller have erholdt den fuldstændige Indfødsret.

2) at være i Besiddelse af sine borgerlige og politiske Rettigheder [5]).

3) at have fyldt 25 Aar.

4) at være bosiddende i Belgien.

Ingen anden Betingelse for Valgbarhed kan fordres.

Art 51. Medlemmerne af Repræsentanternes Kammer vælges for 4 Aar, Halvdelen fornyes hvert andet Aar efter den Orden, som Valgloven bestemmer [6]).

I Tilfælde af Opløsning bliver Kammeret fuldstændig fornyet.

Art 52. Hvert Medlem af Repræsentanternes Kammer oppebærer et maanedligt Vederlag af 200 Fl., saalænge Samlingen varer. De Medlemmer, der ere bosatte i den By, hvor Samlingen holdes, oppebære intet Vederlag.

Andet Afsnit. Senatet.

Art 53. Medlemmerne af Senatet vælges i Forhold til Indbyggerantallet i hver Provinds af de samme Borgere, som vælge Medlemmer til Repræsentanternes Kammer.

Art 54. Antallet af Senatets Medlemmer er halvt saa stort som Antallet af det andet Kammers.

---

[1]) Jfr. dog Art. 62, 2det Stk. og 131, 5te Stk.

[2]) Meddeles Sp. 423 ff.

[3]) 1 Florin = 1 Kr 50 Ø. Se iøvrigt de samlede Valglove Nr. 1, 3), Sp. 373, hvor man er gaaet ned til 42 Fr. 32 Cts. = 20 Floriner.

[4]) Se de samlede Valglove Nr. 1 ff., Sp. 373.

[5]) Se de samlede Valglove Nr. 18, Sp. 376.

[6]) Se de samlede Valglove Nr. 222 og 223, Sp. 409—10.

Art 55. Senatorerne vælges paa 8 Aar, Halvdelen fornyes hver fjerde Aar efter den ved Valgloven bestemte Følgeorden [1]).

I Tilfælde af Opløsning fornyes Senatet fuldstændig.

Art 56. For at kunne vælges til og beholde sin Stilling som Senator udfordres:

1) at være Belgier af Fødsel eller have erholdt den fuldstændige Indfødsret.

2) at være i Besiddelse af sine borgerlige og politiske Rettigheder [2]).

3) at være bosat i Belgien.

4) at være i det Mindste 40 Aar gammel.

5) at betale i Belgien i det Mindste 1000 Fl. i direkte Skatter, Næringsskatten medindbefattet.

I de Provindser, hvor Antallet af de Borgere, der betale 1000 Fl. i direkte Skatter ikke udgjør 1 af 6000 Indbyggere, forøges det med de Høistbeskattede i Provindsen, indtil dette Forhold naaes [3]).

Art 57. Senatorerne erholde hverken Løn eller Godtgjørelse.

Art 58. I en Alder af 18 Aar er Thronfølgeren som saadan Senator; dog er han først stemmeberettiget i en Alder af 25 Aar.

Art. 59. Enhver Sammenkomst af Senatet, der maatte blive holdt udenfor den Tid, da Repræsentanternes Kammer er samlet, er i sig selv ugyldig.

Kapitel II. Om Kongen og Ministrene.

Første Afsnit. Om Kongen.

Art. 60. Kongens forfatningsmæssige Magt gaar i Arv til Hans Majestæt Leopold Georg Christian Frederik af Saxen-Coburg's naturlige og ægte Afkom i lige Linie fra Mand til Mand efter Førstefødselsretten og med stadig Udelukkelse af Kvinderne og deres Afkom.

Art. 61. Er der intet naturligt Afkom efter Hans Majestæt Leopold Georg Christian Frederik af Saxen-Coburg, kan han udnævne sin Efterfølger med Kamrenes Samtykke, der gives paa den i den følgende Artikel foreskrevne Maade.

Har ingen Udnævnelse fundet Sted paa den anførte Maade, er Thronen ledig.

Art. 62. Kongen kan ikke samtidig være Regent i en anden Stat uden begge Kamres Samtykke.

Intet af Kamrene kan tage Beslutning herom, medmindre to Trediedele af dets Medlemmer ere tilstede, og Beslutningen er kun vedtagen, forsaavidt den erholder to Trediedele af de afgivne Stemmer,

Art. 63. Kongens Person er ukrænkelig, hans Ministre ere ansvarlige.

Art. 64. Ingen kongelig Udfærdigelse kan have Virkning, medmindre den er medunderskreven af en Minister, som allerede derved paadrager sig Ansvaret derfor.

Art 65. Kongen udnævner og afskediger sine Ministre.

Art. 66. Han udnævner Befalingsmændene i Hæren.

Han besætter de Statsforvaltningen og Forbindelsen med Udlandet vedkommende Embeder, dog med de ved Lovene bestemte Undtagelser.

Andre Embeder [4]) besætter han kun i Kraft af en udtrykkelig Lovbestemmelse.

Art. 67. Han udsteder de til Lovenes Fuldbyrdelse nødvendige Reglementer og Anordninger, dog kan han ingensinde midlertidig sætte selve Lovene ud af Kraft eller fritage for deres Efterlevelse.

Art. 68. Kongen har Overbefalingen over Krigsmagten tillands og tilvands, erklærer Krig og afslutter Freds-, Forbunds- og Handelstraktater. Saasnart Statens Tarv og Sikkerhed tillade det, meddeler han Kamrene Underretning om dem, ledsaget af de Oplysninger, han finder passende.

Handeltraktater og Traktater, der kunne paadrage Staten Byrder eller forpligte Belgierne personlig, kunne først træde i Kraft, naar de have erholdt Kamrenes Samtykke.

Ingen Afstaaelse, intet Mageskifte, ingen Forøgelse af Landet kan finde Sted uden ifølge en Lov. De hemmelige Artikler i en Traktat kunne i intet Tilfælde ophæve de offentliggjorte Artikler.

Art. 69. Kongen stadfæster og bekjendtgjør Lovene [5]).

---

[1]) Se de samlede Valglove Nr. 222 og 223, Sp. 409—10.

[2]) Se de samlede Valglove Nr. 18, Sp 376.

[3]) Jfr. de samlede Valglove Nr. 199, Sp. 407

[4]) „Andre Embeder" ɔ: Kommunens og Provindsens Embeder. Angaaende de særegne Bestemmelser om Dommerembeder, se Art. 99.

[5]) Ifølge en Lov af 28de Februar 1845 finder Lovenes Bekjendtgjørelse Sted i „Moniteur" (den officielle Tidende). Lovene træde i Kraft den tiende Dag efter deres Indrykkelse i Tidenden, medmindre de selv bestemme en anden Frist.

Art. 70. Kamrene have Ret til at træde sammen hvert Aar den 2den Tirsdag i November, saafremt de ikke ere blevne sammenkaldte forinden af Kongen.

Kamrene bør forblive samlede mindst 40 Dage hvert Aar.

Kongen bestemmer Samlingens Slutning.

Kongen har Ret til at sammenkalde Kamrene udenfor den sædvanlige Tid.

Art. 71. Kongen har Ret til at opløse Kamrene enten begge paa engang eller hvert for sig. Kundgjørelsen om Opløsningen indeholder Sammenkaldelse af Vælgerne i Løbet af 40 Dage og af Kamrene i Løbet af 2 Maaneder.

Art. 72. Kongen kan udsætte Kamrenes Møder, dog kan Udsættelsen ikke overstige en Tid af 1 Maaned eller gjentages i samme Samling uden Kamrenes Samtykke.

Art. 73. Han har Ret til at eftergive eller nedsætte de af Dommerne ikjendte Straffe, dog med Undtagelse af, hvad der er bestemt om Ministrene [1]).

Art. 74. Han har Ret til at lade slaa Mønt i Henhold til Loven.

Art. 75. Han har Ret til at meddele Adelskab uden dog nogensinde dertil at kunne knytte nogen Forrettighed.

Art. 76. Han uddeler militære Ordener under Iagttagelse af Lovens Forskrifter herom.

Art. 77. Civillistens Størrelse bestemmes ved Lov for hver Konges Regjeringstid.

Art. 78. Kongen har ingen andre Rettigheder end dem, der udtrykkelig ere ham tildelte ved Forfatningen og de i Kraft af Forfatningen givne særlige Love.

Art. 79. Naar Kongen afgaar ved Døden, træde Kamrene sammen uden Indkaldelse, senest den tiende Dag efter Dødsfaldet. Hvis Kamrene forinden ere blevne opløste, og Indkaldelsen ved Kundgjørelsen af Opløsningen er sket til et senere Tidspunkt end den tiende Dag efter Dødsfaldet, gjenoptage de opløste Kamre deres Virksomhed, indtil de Kamre, der skulle afløse dem, træde sammen.

Hvis kun eet Kammer er blevet opløst, følges samme Regel med Hensyn til dette.

I Tidsrummet fra Kongens Død til Thronfølgerens eller Regentens Edsaflæggelse udøves Kongens forfatningsmæssige Rettigheder i det belgiske Folks Navn af Ministrene, forenede i et Statsraad, og paa deres Ansvar.

Art. 80. Kongen er myndig, naar han har fyldt sit 18de Aar.

Forinden han tiltræder Regjeringen, aflægger han høitidelig i de forenede Kamre følgende Ed:

„Jeg sværger at holde det belgiske Folks Forfatning og Love, at haandhæve Folkets Uafhængighed og bevare Landets Grændser ubeskaarne".

Art. 81. Er Thronfølgeren ved Kongens Død umyndig, træde de to Kamre sammen i een Forsamling, for at træffe Foranstaltninger med Hensyn til Regentskabet og Formynderskabet.

Art. 82. Er Kongen ude af Stand til at regjere, indkalde Ministrene, efter at have tilveiebragt Bevis herfor, uopholdelig Kamrene. Der træffes Foranstaltninger med Hensyn til Formynderskab og Regentskab af de forenede Kamre.

Art. 83. Regentskabet kan kun overdrages en Enkelt.

Regenten tiltræder først sin Stilling efter at have aflagt den ved Art. 80 foreskrevne Ed.

Art. 84. Under et Regentskab kan ingen Forandring i Forfatningen foretages.

Art. 85. I Tilfælde af Thronledighed træffe de forenede Kamre Foranstaltninger med Hensyn til Regentskabet, indtil fuldstændig nyvalgte Kamre træde sammen; denne Sammentræden finder Sted senest i Løbet af 2 Maaneder. De nye Kamre, forenede i een Forsamling, træffe endelig Foranstaltning med Hensyn til Thronledigheden.

Andet Afsnit. Om Ministrene.

Art. 86. Ingen kan være Minister, medmindre han er Belgier af Fødsel eller har erholdt den fuldstændige Indfødsret.

Art. 87. Intet Medlem af Kongehuset kan være Minister.

Art. 88. Ministrene ere ikke stemmeberettigede i noget af Kamrene, medmindre de ere Medlemmer deraf.

De have Adgang til begge Kamrene og skulle høres, naar de forlange det.

Kamrene kunne forlange Ministrenes Nærværelse.

Art. 89. Kongens mundtlige eller skriftlige Befaling kan i intet Tilfælde fritage en Minister for Ansvar.

[1]) Jfr. Art. 91.

Art. 90. Repræsentanternes Kammer har Ret til at anklage Ministrene og indstævne dem for Kassationsretten, [1]) som udelukkende har Ret til at dømme dem i samlet Ret; dog kan der ved Lov [2]) gjøres Undtagelser herfra, forsaavidt angaar Anlæg af privat Søgsmaal fra den fornærmede Parts Side, og Forfølgning af Misgjerninger og Forseelser, begaaede af Ministre udenfor deres Embedsvirksomhed.

Art. 91. Den af Kassationsretten domfældte Minister kan Kongen kun benaade, naar et af Kamrene andrager derom.

Kapitel III. Den dømmende Magt.

Art. 92. Tvistigheder angaaende borgerlige Rettigheder høre udelukkende under Domstolenes Afgjørelse.

Art. 93. Tvistigheder angaaende de politiske Rettigheder høre under Domstolenes Afgjørelse, forsaavidt der ikke ved Lov gjøres Undtagelser herfra.

Art. 94. Ingen Domstol, ingen Tvistigheder afgjørende Ret kan oprettes uden ved Lov. Kommissioner og overordentlige Domstole, af hvad Navn nævnes kan, kunne ikke oprettes.

Art. 95. Der er een Kassationsret for hele Belgien.
Denne Ret paakjender ikke Sagernes Realitet undtagen i Domme over Ministrene.

Art. 96. Retsmøderne ere offentlige, medmindre denne Offentlighed kan medføre Fare for Orden og Sædelighed; i saa Fald erklære Domstolene ved en Kjendelse dette.
I politiske Straffesager og Pressesager kan Dørenes Lukning kun vedtages med Enstemmighed.

Art. 97. Enhver Dom ledsages af Grunde. Dommen afsiges i et offentligt Møde.

Art. 98. Nævninger skulle paakjende alle Misgjerningssager, politiske Straffesager og Pressesager.

Art. 99. Fredsdommerne [3]) og Assessorerne i Underretterne vælges umiddelbart af Kongen.
Assessorerne i Overretterne og Formændene og Næstformændene i de Retter, der hver for sit Omraade dømme i første Instants vælges af Kongen efter to dobbelte Lister, hvoraf den ene forelægges ham af de nævnte Retter, den anden af Provindsraadene.
Assessorerne i Kassationsretten vælges af Kongen efter to dobbelte Lister, af hvilke den ene forelægges ham af Senatet, den anden af Kassationsretten.
I begge de ommeldte Tilfælde kunne de paa den ene Liste opførte Kandidater ligeledes opføres paa den anden.
Alle Indstillingerne offentliggjøres mindst 14 Dage før Udnævnelsen.
De overordnede Retter vælge af deres Midte deres Formænd og Næstformænd.

Art. 100. Dommerne vælges paa Livstid.
Ingen Dommer kan afsættes eller midlertidig fjernes uden ifølge Dom.
En Dommer kan kun forflyttes ved en ny Udnævnelse og med sit eget Samtykke.

Art. 101. Kongen udnævner og afskediger Statsanklagerne ved Over- og Underretterne.

Art. 102. Lønningerne for Medlemmerne af den dømmende Magt bestemmes ved Lov.

Art. 103. Ingen Dommer kan af Regjeringen modtage et lønnet Hverv, medmindre han giver Afkald paa Lønnen, og selv da vil det være utilstedeligt, hvor Embedernes Uforenelighed er foreskreven ved Lov.

Art. 104. Der er tre Overretter i Belgien.
Loven bestemmer deres Omraade og Sæde.

Art. 105. Ved særlige Love gives Bestemmelser om de militære Domstoles Ordning og Rettigheder, samt om deres Medlemmers Rettigheder og Forpligtelser og deres Hvervs Varighed.
Handelsretter findes paa de af Loven bestemte Steder. Deres Ordning, Rettigheder, deres Medlemmers Udnævnelsesmaade og deres Hvervs Varighed bestemmes ved Lov.

Art. 106. Kassationsretten afgjør Kompetencestridigheder paa den ved Loven foreskrevne Maade [1]).

Art. 107. Domstolene skulle kun anvende de for Staten, Provindsen og Kommunen givne Bestemmelser og Anordninger, forsaavidt de stemme med Lovene.

---

[1]) Om Kassationsretten, se Art. 95 og 99, 3die Stk.
[2]) Ingen saadan Lov er hidtil udkommen, og Kassationsretten er som Følge heraf endnu Ministrenes Værnething i alle Sager uden Hensyn til deres Oprindelse eller Gjenstand. Se iøvrigt om Ministeransvarligheden Art. 134.

[3]) Fredsdommere ere Enkeltdommere, der paadømme mindre Sager i første Instants, medens de almindelige Underretter bestaa af flere Medlemmer.

[1]) En Lov om Fremgangsmaaden ved slige Sagers Behandling er endnu ikke given.

Kapitel IV. De provindsielle og kommunale Indretninger.

Art. 108. De provindsielle og kommunale Indretninger ordnes ved Love [1]).

Ved disse Love bringes følgende Grundsætninger til Anvendelse:

1) Umiddelbare Valg, dog med de Undtagelser, som kunne bestemmes ved Lov med Hensyn til Formændene for den kommunale Forvaltning og Regjeringens Kommissærer ved Provindsraadene.

2) Henvisning til Kommunal- og Provindsraadenes Afgjørelse af Alt, hvad der har provindsiel og kommunal Interesse, dog med Forbehold af Stadfæstelse paa deres Beslutninger i de Tilfælde og paa den Maade, som Loven bestemmer.

3) Provinds- og Kommuneraadenes Møders Offentlighed indenfor de bestemte Grændser.

4) Overslagenes og Regnskabernes Offentlighed.

5) Indskriden af Kongen og den lovgivende Magt for at forebygge, at Provinds- og Kommuneraadene overskride deres Myndigheds Grændser og krænke Almenvellet.

Art. 109. Det tilkommer udelukkende de kommunale Myndigheder at foretage alle de Fødsel, Død, Ægteskab og andre slige borgerlige Forhold vedkommende Udfærdigelser samt at føre de herhen hørende Protokoller.

Fjerde Afdeling.

Finantserne.

Art. 110. Ingen Statsskat kan paalægges uden ved Lov.

Ingen provindsiel Byrde eller Afgift kan paalægges uden med Provindsraadets Samtykke.

Ingen kommunal Byrde eller Afgift kan paalægges uden med Kommuneraadets Samtykke.

Loven bestemmer de Undtagelser, hvis Nødvendighed Erfaringen godtgjør med Hensyn til de provindsielle og kommunale Paalæg.

Art. 111. Statsskatterne vedtages aarlig.

De Love, der paalægge dem, have kun Gyldighed eet Aar, hvis de ikke fornyes.

Art. 112. Forrettigheder ved Beskatningen kunne ikke gives.

Fritagelse for eller Nedsættelse i Skattebidrag kunne kun gives ved Lov.

Art. 113. Udenfor de ved Lov udtrykkelig bestemte Tilfælde kan ingen Ydelse fordres af Borgerne uden som Afgift til Staten, Provindsen eller Kommunen. Herved tilsigtes ingen Forandring i den bestaaende Styrelse af Diger og Kanaler, der vedbliver at være den sædvanlige Lovgivning underkastet.

Art. 114. Ingen Pension, intet Honorar af Statskassen kan tilstaas uden i Kraft af en Lov.

Art. 115. Hvert Aar vedtage Kamrene en Lov om Statsregnskabet og vedtage Budgettet.

Alle Statens Indtægter og Udgifter skulle opføres i Budgettet og i Regnskabet.

Art. 116. Medlemmerne af Regnskabsretten udnævnes af Repræsentanternes Kammer og for det ved Loven bestemte Tidsrum.

Det er denne Rets Hverv at prøve og opgjøre de Regnskaber, der aflægges af Statsforvaltningen og Alle dem, der ere regnskabspligtige overfor Statskassen. Den vaager over, at ingen Udgiftspost i Budgettet overskrides, og at ingen Ompostering finder Sted. Den tager Beslutning om de forskjellige Statsforvaltningsgrenes Regnskaber og skal i dette Øiemed indhente enhver Oplysning og ethvert nødvendigt Regnskabsbilag.

Denne Ret ordnes ved en Lov [2]).

---

[1]) Provindsbestyrelsen er ordnet ved Lov af 30te April 1836, senere ændret ved Lov af 27de Mai 1870, 28de Marts og 18de Mai 1872. Til at være Vælger til Provinds- og Kommuneraadene udkræves samme Betingelser som til at være Vælger til de lovgivende Forsamlinger, dog er Skattegrændsen her betydelig lavere (20 Francs — ca. 14 Kr. 40 Øre — i aarlig Skat for Vælgerne til Provindsraadet og 10 Francs for Vælgerne til Kommuneraadet.) Naar Provindsraadet ikke er samlet, udføres dets Forretninger af dets staaende Udvalg. En Regjeringskommissær, der fører Titel af Guvernør og udnævnes af Kongen, drager Omsorg for den forudgaaende Undersøgelse af de Sager, der skulle forelægges Raadet, og udfører dets Beslutninger. I visse Sager kan han tage Forbehold og indstille Raadets Beslutning til Kongens Billigelse eller Forkastelse. Om Provindsraadets Indflydelse paa Domstolenes Besættelse se Art. 99. Blandt de valgte Kommuneraadsmedlemmer udnævner Kongen en Borgmester og Raadmænd for Kommunen. Dog kan han ogsaa med Samtykke af Provindsraadets staaende Udvalg udnævne Borgmesteren blandt Kommunens Vælgere, der ere over 25 Aar gamle. Til visse af Kommuneraadets Handlinger fordres Kongens, til andre Provindsraadets staaende Udvalgs Samtykke.

[2]) Meddeles her Sp. 419.

Art. 117. De Geistliges[1]) Lønninger og Pensioner udredes af Staten; de dertil fornødne Summer opføres hvert Aar paa Budgettet.

Femte Afdeling.

Den væbnede Magt.

Art. 118. Hærens Rekruteringsmaade bestemmes ved en Lov, der ligeledes giver Regler for Forfremmelserne og de Militæres Rettigheder og Pligter.

Art 119. Udskrivningens Størrelse fastsættes hvert Aar ved en Lov, der kun gjælder eet Aar, medmindre den fornyes.

Art. 120. Gensdarmeriets Ordning og Myndighed bestemmes ved Lov.

Art. 121. Ingen fremmede Tropper kunne tages i Statens Tjeneste eller erholde Adgang til eller Gjennemmarsch gjennem Landet uden ved en Lov.

Art. 122. Der oprettes en Borgervæbning, hvis Ordning nærmere bestemmes ved Lov.

Art. 123. Borgervæbningen kan kun sættes paa Krigsfod ifølge Lov.

Art. 124. De Militære kunne kun berøves deres Grader, Ærestegn og Lønninger paa den ved Lov bestemte Maade.

Sjette Afdeling.

Almindelige Bestemmelser.

Art. 125. Det belgiske Folks Fane er rød, gul og sort. Kongerigets Vaaben er den belgiske Løve med Valgsprog: „Enighed gjør stærk".

Art. 126. Staden Bruxelles er Belgiens Hovedstad og Regjeringens Sæde.

Art. 127. Ingen Ed kan paalægges uden i Henhold til Loven, der bestemmer Edsformularen.

Art. 128. Enhver Fremmed, der befinder sig i Belgien, nyder godt af den Personer og Gods tilstaaede Beskyttelse dog med de lovbestemte Undtagelser.

Art. 129. Ingen Lov, ingen fra Statsstyrelsen, den provindsielle eller kommunale Styrelse udgaaet Befaling eller Anordning har forbindende Virkning, medmindre den er bleven kundgjort i den lovbestemte Form[2]).

Art. 130. Forfatningen kan ikke midlertidig sættes ud af Kraft hverken i sin Helhed eller delvis.

Syvende Afdeling.

Om Gjennemsyn af Forfatningen.

Art. 131. Den lovgivende Magt kan erklære, at der er Anledning til at foretage Forandring med Hensyn til et bestemt angivet Punkt af Forfatningen.

Ved denne Erklærings Afgivelse anses begge Kamre for opløste.

Der indkaldes to nye i Overensstemmelse med Artikel 71.

Disse Kamre fatte i Forening med Kongen Beslutning om de Punkter, der skulle forandres.

Kamrene kunne i det her omhandlede Tilfælde ikke tage Beslutning, medmindre idetmindste to Trediedele af det fulde Antal Medlemmer, hvoraf hvert enkelt bestaar, ere tilstede, og ingen Forandring kan vedtages, medmindre den har idetmindste to Trediedele af de afgivne Stemmer for sig.

Ottende Afdeling.

Overgangsbestemmelser.

Art. 132. Ved det første Kongevalg kan der bortses fra den første Bestemmelse i Art. 80.

Art. 133. De Fremmede, der have været bosatte i Belgien før 1ste Januar 1814 og siden stadig have boet der, betragtes som fødte Belgiere, naar de erklære, at det er deres Hensigt at nyde godt af nærværende Bestemmelse.

Denne Erklæring kan afgives i Løbet af 6 Maaneder fra denne Forfatnings Ikrafttræden, hvis Vedkommende ere myndige, og hvis de ere umyndige, Aaret efter, at de have opnaaet Myndighed.

Denne Erklæring skal afgives for den provindsielle Myndighed, hvem deres Bopæl er underlagt.

Den skal afgives personlig eller ved en Fuldmægtig, der medbringer særlig og bekræftet Fuldmagt.

---

[1]) „De Geistliges" ɔ: Geistlige af samtlige paa Lovens Vedtagelsestid i Belgien bestaaende Religionssamfund. Senere oprettede Religionssamfund kunne erholde samme Ret ved Lov.

[2]) Jfr. Note til Art. 69. De kgl. Anordninger af mere almindeligt Indhold bekjendtgjøres paa samme Maade som Lovene.

Art. 134. Indtil Forholdet ordnes ved Lov[1]), har Repræsentanternes Kammer uindskrænket Myndighed til at anklage en Minister og Kassationsretten til at dømme ham med Betegnelse af Forbrydelsen og Fastsættelse af Straffen.

Dog skal Straffen ikke kunne overstige Fængselsstraf, forsaavidt de almindelige Straffelove ikke medføre høiere Straf.

Art. 135. De ved Over- og Underretterne ansatte Personer beholde deres nuværende Stillinger, indtil anderledes bestemmes ved Lov.

Denne Lov skal forelægges i første Samling.

Art. 136 En samtidig indbragt Lov skal indeholde Bestemmelser om Maaden, hvorpaa Pladserne i Kassationsretten første Gang skulle besættes [2]).

Art. 137. Grundloven af 24de August 1815 ophæves ligesom de provindsielle og stedlige Forfatningsbestemmelser. Dog bevare de provindsielle og stedlige Myndigheder deres Rettigheder, indtil anderledes bestemmes ved Lov.

Art. 138. Fra den Dag, da Forfatningen træder i Kraft, ere alle Love, Dekreter, Forordninger, Reglementer og andre Bestemmelser, som staa i Strid dermed, afskaffede.

Tillægsbestemmelser.

Art. 139. Nationalkongressen erklærer, at det er nødvendigt snarest mulig ved særskilte Love [3]) at træffe Bestemmelser om følgende Anliggender:

1) Pressen.
2) Nævningeretternes Ordning.
3) Finantserne.
4) Provindsernes og Kommunernes Ordning.
5) Ministrenes og andre Embedsmænds Ansvarlighed.
6) Domstolenes Ordning.
7) Pensionslistens Gjennemsyn.
8) Forholdsregler mod Misbrug ved flere Embeders Forening.
9) Gjennemsyn af Lovgivningen om Falliter og Moratorier.
10) Hærens Ordning, Bestemmelser om Forfremmelser og Afgang og de militære Straffelove.
11) Gjennemsyn af Lovbøgerne.

Bruxelles, Nationalpaladset den 7de Februar 1831.

Kongressens Næstformand:
E. C. de Gerlache.

Sekretærer, Medlemmer af Kongressen:
Liedts. Nothomb.
Vicomte Vilain. H. de Brouckere.

Valglov.

Vi Leopold II., Belgiernes Konge, gjøre vitterligt:

I Henhold til Overgangsbestemmelsen Art. F. i Loven af 16de Mai 1878[4]) have vi efter Indstilling af vor Indenrigsminister befalet, ligesom vi herved befale:

Eneste Artikel. De ikke ophævede Bestemmelser i Valgloven af 18de Mai 1872 og L. 9de Juli 1877, forenede til et Hele med Loven af 16de Mai 1878, ville være at offentliggjøre i den officielle Tidende.

Vor Indenrigsminister vil have at drage Omsorg for Udførelsen af nærværende Forordning.

Givet i Bruxelles, den 17de Mai 1878.

Leopold.

Delcour,
Indenrigsminister.

---

[1]) Ingen saadan Lov er hidtil udkommen.

[2]) De bleve første Gang besatte af Kongen ifølge Lov 4de August 1832, § 52.

[3]) I Overensstemmelse med denne Udtalelse ere de i Artiklen opregnede Anliggender ordnede ved senere Love med Undtagelse af Nr. 5, hvorom henvises til Noten til Art. 134, og Nr. 11, idet der kun er udkommet en ny Straffelovbog af 8de Juni 1867, forskjellige Afdelinger af den nye Handelslovbog og første Afdeling af den nye borgerlige Proceslovbog.

[4]) Se „De samlede Valglove" Nr. 251, Sp. 411.

De samlede Valglove [1]). (jfr. Overgangsbestemmelsen Art. F. i Loven af 16de Mai 1878.)

Tegnenes Forklaring: 1) det første Tal med fed Skrift angiver Numerfølgen; 2) V. betyder Valgloven af 1872; 3) L. 1877 betyder Loven af 9de Juli 1877; 4) L. 1878 betyder Loven af 16de Mai 1878.

1ste Afdeling [2]).

Om Vælgerne.

1. (Art 1. V.) Til at være Vælger til de lovgivende Forsamlinger fordres følgende Betingelser:

1) at være Belgier af Fødsel eller have opnaaet den fuldstændige Indfødsret [3]).

2) at have fyldt sit 21 Aar.

3) at svare Staten i direkte Skatter [4]), Næringsskatter indbefattede, en Sum af 42 Frcs. 32 Ct. [5]).

. . . .

4. (Art. 4. V.) Valgretten godtgjøres ved Opførelse af Vælgernes Navne paa Valglisterne.

Forsaavidt Betingelserne bestaa i Indfødsret eller Udredelsen af et vist Skattebeløb, maa de være tilstede forinden Listernes endelige Slutning; forsaavidt de bestaa i en bestemt Alder, forinden Valgdagen.

5. (Art. 5. V.) De Tillægscentimer[6]), hvormed de direkte Skatter forøges til Fordel for Provindserne og Kommunerne, tages ikke med i Beregningen af det til Valgret fornødne Skattebeløb.

6. (Art. 48. L. 1877) — Ingen indskrives paa Valglisterne, medmindre det godtgjøres, at han for det indeværende Aar er sat i en saadan Skat, som er Betingelse for Valgret, og at han virkelig har betalt denne Skat, forsaavidt den bestaar i Grund- eller Mineafgift, i det foregaaende Aar, og forsaavidt den bestaar i andre direkte Skatter, i de to foregaaende Aar [7]).

De personlige Skatter og Næringsskatterne regnes kun med, forsaavidt de ere paalagte for hvert Aar i dets Helhed og i Kraft af Skatteangivelser, gjorte samtidig med den almindelige Indskrivning eller senest hvert Aars 31te Mai.

Grundskatten og Mineafgiften regnes Erhververen af Grunden eller Minen tilgode fra den Dag af, da Erhvervelsen kan gjøres gjældende mod Trediemand. — [8])

7. (Art. 7. V. og 49. L. 1877.). Beviset for Besiddelsen af de fornødne Beskatningsgjenstande og Betalingen af den fornødne Skat kan føres ved alle de Midler, som Lovgivningen kjender.

— Besiddelsen af saadanne Gjenstande og den erlagte Betaling kunne gjøres gjældende for Valgbestyrelsen af den, hvis Skattebidrag feilagtig ere opførte under en Andens Navn. —

8. (Art. 8. V. og 50. L. 1877). Den, der overensstemmende med Skatteloven har reist Besværing for Skattekommissionen paa Grund af manglende eller utilstrækkelig Skatteansættelse, kan trods Besværingens Forkastelse:

— hvis der er Tale om tidligere Aar end Indskrivningsaaret, i Løbet af det Aar, Betalingen har Hensyn til, indbetale til vedkommende Oppebørselsbetjent, der er pligtig til at modtage og kvittere for Beløbet, de Skatter, som han paastaar at skylde; —

hvis der er Tale om Indskrivningsaaret, paastaa dem tagne i Betragtning til Tilveiebringelse af den fornødne Skatteansættelse.

---

1) De samlede Valglove indeholde baade Bestemmelser for Valg til de lovgivende Forsamlinger og til Provinds- og Kommuneraadene; men kun de første ere optagne; de andres Udeladelse er betegnet ved punkterede Linier.

2) I Afdelingerne 1. og II. ere Bestemmelserne i Lov af 9de Juli 1877 satte imellem 2 Tankestreger. (Officiel Note).

3) Se Sp. 355, Note 1.

4) Ifølge Budgettet for 1878 udgjøre de direkte Skatter lidt over 1/6 af Statens samlige Indtægter.

5) En Franc er omtrent = 72 Øre; den udgjør 100 Centimer. 42 Francs 32 Centimer er = 30 Kroner = 20 Floriner, som er det ved Forfatningens Art. 47 fastsatte laveste Beløb.

6) Beskatningen til Fordel for Provinds og Kommune sker for en stor Del derved, at der lægges nogle Centimer til hver Franc, der svares i direkte Skat til Staten.

7) Hensigten med denne nye Bestemmelse er at forhindre svigagtig Tilsnigelse af Valgretten. Den Forskjel, der gjøres mellem Grundafgift og Mineafgift paa den ene Side og personlige Skatter og Næringsskatter paa den anden Side, har sin Forklaring deri, at Skattegrundlaget ved de førstnævnte Skatter er let at konstatere, medens der ved de andre er Leilighed til Svig, da Ansættelsen for en Del beror paa de Skattepligtiges egen Erklæring

8) Se Overgangsbestemmelsen Nr. 248. (Officiel Note).

Denne Indbetaling og denne Skatteansættelse ville blive regnede ham tilgode til at tilveiebringe henholdsvis den Betaling eller den Skatteansættelse, som vilde have fundet Sted, saafremt det bevistes, at han besad de dertil fornødne Beskatningsgjenstande [1]).

9. (Art. 9. V.) Arvingen kan medregne de Skatter, der skyldes, og de Indbetalinger, der ere gjorte af Arveladeren.

10. (Art. 10. V.) Manden kan medregne sin Hustrus Skatter undtagen i Separationstilfælde, og Faderen kan medregne sine umyndige Børns. Dog kan Faderen, forsaavidt Valgretten til de lovgivende Forsamlinger angaar, kun medregne sine Børns Skatter, saafremt han har Brugen af de Gjenstande, hvoraf de svares.

11. (Art. 54. L. 1877.) — Næringserklæring af Personer, der kunne beskattes efter den Loven af 21de Mai 1819 vedhæftede Fortegnelse, antages kun som Bevis for Besiddelsen af den fornødne Skatteevne, saafremt den angiver deres Forretningschefs eller Principals Navn, Bestilling og Adresse eller en hvilkensomhelst anden Persons, der anvender og lønner den Erklærende.

Denne skal desuden ved sin Erklæring oplyse, naar han begyndte sin Virksomhed, sin Beskjæftigelses Natur og sin Lønnings Størrelse, saafremt han ikke tilveiebringer en Attest, hvorved den Person, som anvender og lønner ham, bevidner Bestillingens Udøvelse og Størrelsen af den Løn, som den Erklærende oppebærer. — [2])

12. (Art. 58. L. 1877) — Skat, som den, der ikke besidder den tilsvarende Skatteevne, betaler for paa uregelmæssig Maade at opnaa Valgret, bliver i intet Tilfælde tilbagebetalt. —

. . . .

17. (Art. 15. V. og 59 L. 1877). De Embedsmænd, der oppebære de direkte Skatter, ere pligtige til (paa ustemplet Papir og mod et Gebyr af 10 Centimer pr. Udskrift angaaende samme Skattepligtige) at meddele hver i Skattelisten opført Person en hans Skatter vedkommende Udskrift og til Enhver, der er i Besiddelse af borgerlige og politiske Rettigheder, en hvilkensomhelst negativ Attest eller Udskrift af Skattelisterne.

— Hvis Antallet af de Udskrifter, der begjæres af en og samme Person, er større end 20, nedsættes Godtgjørelsen til 5 Centimer for hver Udskrift udover dette Antal. —

18. (Art. 16. V. og 62 L. 1877). Følgende kunne ikke være Vælgere eller udøve Vælgeres Rettigheder.

De, hvem Valgret ved Dom er berøvet [3]).

De, som ere under Fallit eller Arrest eller have foretaget Opbud, saalænge de ikke fuldstændig have betalt deres Kreditorer.

De, om hvem det er bekjendt, at de holde Bordel eller andet til Udsvævelser bestemt Hus.

— De, som i Henhold til Straffelovbogen af 1810 have været domfældte, enten til haarde eller vanærende Straffe [4]), eller for Tyveri, Bedrageri, Misbrug af Tillid eller Sædelighedsforbrydelser.

Valgrettens Fortabelse gjælder i sidste Tilfælde, hvis Talen er om en haard eller vanærende Straf, for 20 Aar fra den Dag at regne, da den Domfældte har udstaaet sin Straf, eller denne er forældet, og hvis Talen er om en ringere Straf, for 10 Aar. —

2den Afdeling.

Om Valglisterne.

19. (Art. 17. V.). Valglisten beholder stadig sin Gyldighed, dog med Forbehold af de Udstregninger og Tilførsler, der kunne finde Sted ved det aarlige Gjennemsyn.

Gjennemsynet sker overensstemmende med følgende Bestemmelser:

Kapitel I. Om det aarlige Gjennemsyn af Valglisterne.

20. (Art. 18. V.). Hvert Aar i Tidsrummet fra den 1ste til den 14de August skride Borgmester og Raad [5]) til Gjennemsynet af Listerne over de Borgere, som ved Begyndelsen af den anførte Tid have deres virkelige Bopæl i Kommunen, og som Loven kalder til at deltage i Valg af Medlemmer til de lovgivende Forsamlinger, Provinds- og Kommuneraadene.

---

[1]) Denne nye Bestemmelse er en Følge af Bestemmelsen i Nr. 6

[2]) Denne Bestemmelse er begrundet i, at Personer i private tjenende Stillinger, navnlig Handelsbetjente og lign., hvis Indtægter bestode i Løn, og hvis Opgivelse til Skatteansættelse derfor vanskelig kunde kontroleres, i stort Omfang havde gjort sig skyldige i Tilsnigelse af Valgret.

[3]) Jfr. Nr. 171, 172, 182, 183, 186 og 191 samt Nr. 187.

[4]) ɔ: de for den groveste Klasse Forbrydelser fastsatte Straffe. Forbrydelserne inddeles ifølge fransk-belgisk Strafferet i 3 Klasser efter deres Grovhed (crimes, délits, contraventions).

[5]) Om Borgmestrenes og Raadmændenes Udnævnelse se Sp. 367, Note 1.

21. (Art. 63. L. 1877). — Embedsmænd, der kunne afsættes eller tilbagekaldes, Militære i aktiv Tjeneste og Geistlige, der modtage Lønning af Staten, kunne kun indskrives paa Listen i den Kommune, hvor de som Følge af deres Virksomhed eller deres Hverv have Bopæl paa det aarlige Gjennemsyns Tid, medmindre de erklære at ville bevare enten det Hjemsted, som de havde, da de modtoge deres Stilling, eller det, hvor de svare en Grundskat, der fyldestgjør den fastsatte Skattebetingelse.

Baadførere, omreisende Kjøbmænd og Handelsreisende indskrives enten paa deres oprindelige Hjemsted eller paa det Sted, hvor de have at betale Næringsskat, medmindre de i en anden Kommune have havt fast Ophold i mindst eet Aar. —

22. (Art. 19. V. og 52 L. 1877). En af Oppebørselsbetjentene bekræftet Gjenpart af Skattelisterne, hvis Rigtighed bevidnes af den Embedsmand, der har Tilsynet med de direkte Skatter, skal i dette Øiemed inden den 15de Juni overleveres Borgmester og Raad. Denne Gjenpart meddeles uden Betaling.

— Før den nævnte Dag meddeles, ligeledes uden Betaling, i samme Form en Liste over de i Henhold til den Loven af 21de Mai 1819 vedhæftede Fortegnelse til Næringsskat Ansatte, der senest den 31te Mai have afgivet deres Erklæring for hele Aaret.

De til Støtte for Erklæringerne meddelte Oplysninger og tilveiebragte Aktstykker vedhæftes denne Liste. —

23. (Art. 51. L. 1877). — Gjenparten oplyser foruden Skatteansættelserne for det løbende Aar tillige det foregaaende Aars, forsaavidt Grundskat og Mineafgift angaar, og de to foregaaende Aars, forsaavidt andre direkte Skatter angaar, naar de tilstedes medregnede til at udbringe det fornødne Skattebeløb efter Bestemmelserne i 2det Stykke af Artikel 6.

Ere nogle af disse Skattebeløb ikke betalte, angiver Gjenparten af Skattelisten den af den Skattepligtige virkelig betalte Sum, eller at han Intet har betalt, ligesom det Beløb, hvorfor der til Fordel for ham er meddelt Kvittering. —

24. (Art. 21. V.). Listerne afsluttes foreløbig den 14de August, de opslaas den 15de August. De forblive opslaaede indtil den 30te August iberegnet og indeholde Anmodning til de Borgere, der formene at kunne reise Indsigelse, om i den Anledning at henvende sig til Borgmester og Raad inden den 31te August.

25. (Art. 22. V.). Listerne indeholde ved hver Vælgers Navn hans Fødested og Fødselsdag, Dagen, da han har erholdt Indfødsret, eller, om fornødent, Dagen, da han har begjært sig anerkjendt som Belgier, Angivelse af Stedet, hvor han betaler Skat til et saadant Beløb, at Skattebetingelsen opnaas, og af Skattebidragenes Natur, idet de adskilles i ligesaamange Klasser, som der er direkte Skatter.

26. (Art. 23. V.) Den endelige Slutning af Listerne finder Sted den 3die September.

27. (Art. 24. V.) De Afgjørelser, der træffes af Borgmester og Raad med Hensyn til Indsigelser, som gaa ud paa at erholde Vælgeres Udslettelse af eller Opførelse paa Listerne, ledsages af Grunde.

28. (Art. 25. V.) Navnene paa de Borgere, der ere opførte eller udslettede efter Listernes endelige Slutning, skulle være opslaaede i Tidsrummet fra 4de September til 12te s. M.

29. (Art. 26. V.) Naar Borgmester og Raad, idet de skride til det foreløbige eller endelige Gjennemsyn af Listerne, udslette Vælgere, der ere opførte paa Listerne for det foregaaende Aar eller paa de den 14de August foreløbig sluttede Lister, ere de pligtige at meddele disse Vælgere skriftlig, paa deres Bopæl afgiven Underretning herom, senest inden 48 Timer fra den Dag at regne, da Listerne ere blevne opslaaede, med Oplysning om Grunden til denne Udslettelse.

30. (Art. 27. V.) Disse Underretninger meddeles uden Betaling ved en Betjent af det kommunale Politi, som derfor erholder Tilstaaelse eller i Mangel af Tilstaaelse bevidner, at Underretning er given, ved en Erklæring, der ansees for troværdig, indtil det Modsatte bevises.

31. (Art. 28. V.) I Løbet af de 24 Timer, der følge efter Listernes Slutning, skulle disse og Gjenparter af Skattelisterne ligesom alle de Aktstykker, ved hvilke de paa Listerne opførte Borgere have godtgjort deres Valgret, eller i Kraft af hvilke Udslettelser ere blevne foretagne, sendes til Arrondissementets Kommissariat.

En Gjenpart af Listerne bliver tilbage i Kommunens Sekretariat.

En anden Gjenpart sendes til Provindsraadets staaende Udvalg.

Modtagelsen af Listerne godtgjøres ved en af Arrondissements-Kommissæren [1]) leveret Tilstaaelse.

Denne Tilstaaelse tilstilles Borgmester og Raad i Løbet af 24 Timer, efterat Listerne ere komne Kommissariatet ihænde. Bemærkning herom tilføies uopholdelig en særlig, af Provindssekretæren [2]) med Sidetal og Underskrift forsynet Protokol.

32. (Art. 60. L. 1877.) — I de Kommuner, hvor Valglisterne trykkes eller autograferes, udleveres Exemplarer til Enhver, der forlanger det før den 1ste August.

Prisen fastsættes af Kommunalbestyrelsen; dog kan den ikke overstige en Fr. pr. Exemplar, naar Listen ikke indbefatter mere end 1,000 Vælgere; er Antallet større, kan Prisen forøges med en Fr. for hvert Tusinde Indskrevne.

Kommunalbestyrelsen er pligtig at lade Listen trykke eller autografere, hvis mindst 100 Exemplarer forlanges. —

33 (Art. 29. V.) Enhver har Adgang til at gjøre sig bekjendt med Listerne saavel i Kommunens Sekretariat som i Arrondissementets Kommissariat. Enhver kan ogsaa gjøre sig bekjendt med Gjenparter af Skattelisterne og de andre ovenfor omtalte Aktstykker.

34. (Art. 61. L. 1877.) — Oppebørselsbetjenten er pligtig at lade de Borgere, som begjære det, tage Gjenparter eller Uddrag af Skattelisterne i sit Kontor.

I dette Øiemed angiver han een Dag om Ugen i Tidsrummet fra den 1ste December til den 31te Juli og to Dage om Ugen fra den 1ste August til den 30te November, paa hvilke Skattelisterne ville være tilgængelige for Publikum i Kontortiden. —

Kapitel II. Om Indsigelser.

35. (Art. 30. V.) Enhver Person, der uretmæssig er opført, udeladt, udslettet eller paa anden Maade forurettet, kan reise Indsigelse for Provindsraadets staaende Udvalg[3]), idet han lader denne ledsage af de fornødne Bevisligheder.

36. (Art. 31. V.) Enhver Person, der er i Besiddelse af borgerlige og politiske Rettigheder, kan, forsaavidt angaar Arrondissements-, Kantons- eller Kommunelisterne [4]) paa hans Hjemsted, paa samme Maade reise Indsigelse mod uretmæssige Opførelser, Udslettelser eller Udeladelser. Samme Ret tilkommer paa Embedsvegne Arrondissementskommissæren. Klageren lader sit Andragende ledsage af Bevis for, at det af ham er blevet forkyndt for den Paagjældende, som har en Frist af 10 Dage — fra Forkyndelsen at regne — til at svare.

37. (Art. 32. V.) Enhver Indsigelse mod Listernes Affattelse skal, for at være gyldig, være fremsat for eller afgiven til Provindsraadets Sekretariat senest den 25de September.

Den indføres ved sin Dato i et særligt Register. Den Embedsmand, der modtager Indsigelsen, har at meddele Tilstaaelse derfor.

Dog har Vælgeren, hvis den i Art. 26 (Nr. 29) omhandlede Underretning er sket paa et sent Tidspunkt, en Frist af 10 Dage fra Underretningen at regne til at klage paa Grund af uberettiget Udslettelse. Har Vælgeren ingen Underretning modtagen fra Borgmester og Raad, kan der ikke gjøres den Indvending gjældende imod ham, at hans Indsigelse kommer for silde.

38. (Art. 33. V.). Enhver Indsigelse, gaaende ud paa at faae en Vælger opført paa Listen, skal, hvis den ikke er forsynet med Borgmesterens Foreviisningspaategning, forkyndes Kommunalbestyrelsen inden Udløbet af den i foregaaende Artikel fastsatte Tidsfrist.

Kommunalbestyrelsen lader umiddelbart efter denne Tidsfrists Udløb opslaa Navnene paa de Vælgere, hvis Opførelse paa Valglisten er begjært. Navnene forblive opslaaede i 5 Dage.

Enhver Person, der er i Besiddelse af borgerlige og politiske Rettigheder, kan i de 5 Dage, fra Navnenes Opslag at regne, deltage i Tvistighederne om Listerne i det Arrondissement, det Kanton eller den Kommune, hvorunder hans Bopæl er beliggende.

Deltagelsen sker ved et til Provindsraadets staaende Udvalg rettet Andragende, der forkyndes for den Paagjældende, og, hvis dertil er Anledning, for den Person, der har reist Indsigelse.

39. (Art. 34. V.). De staaende Udvalg kunne paabyde en Undersøgelse.

De kunne bemyndige Kantonets Fredsdommer til at lede Undersøgelsen.

---

[1]) Belgien inddeles med Hensyn til Forvaltningen i Provindser og Arrondissementer. I Spidsen for Arrondissementets Forvaltning staar Arrondissementskommissæren (svarende til Underpræfekten i Frankrig).

[2]) ɔ: en til Guvernørens og Provindsraadets Bistand ansat Embedsmand.

[3]) Se om dette Sp. 367, Note 1.

[4]) Kantons- og Kommunelisterne vedrøre kun Valgene til Provinds- og Kommuneraad.

40. (Art. 35. V.). Finder Undersøgelsen Sted for Udvalget, underretter Provindssekretæren Parterne om den berammede Dag og om de Fakta, der skulle bevises; han optager en Protokol over de afgivne Forklaringer.

Foregaar Undersøgelsen for Fredsdommeren, sender Provindssekretæren ham den affagte Kjendelses Konklusion; Fredsdommeren underretter Parterne herom og berammer en Dag til at modtage Forklaringerne. Udskriften af Protokollen tilstilles Udvalget.

Underretningerne til Parterne gives ved anbefalede Breve.

Parterne kunne overvære Undersøgelserne personlig eller ved Fuldmægtig.

41. (Art. 36. V.). Fremstillingen af Indsigelsens Indhold ved et Medlem af Udvalget, Undersøgelserne og Affigelsen af Kjendelserne ske i offentligt Møde. Afstemningen er hemmelig.

I Tilfælde af Stemmelighed sker der ingen Forandring i det foregaaende Aars Liste. Udvalgets Kjendelse ledsages af Grunde.

42. (Art. 37. V.). Udvalget bør tage Beslutning om alle Tvistigheder før den 30te November.

Kunne Tvistighederne ikke afgjøres forinden denne Dag, angiver Udvalget Grundene til Forsinkelsen og berammer en Frist, inden hvilken det vil afgjøre Sagen ved en Kjendelse, der bringes til Parternes Kundskab.

43. (Art. 38. V.). Adgang til paa Stedet at gjøre sig bekjendt med alle Aktstykkerne og Udvalgets Kjendelser gives de Parter, der begjære det, eller deres Fuldmægtige.

44. (Art. 39. V.). De hver enkelt Indsigelse vedkommende Aktstykker ligesom alle Oplysninger, Indberetninger og Meddelelser, der komme Udvalget til Hænde, eller som det indsamler under den administrative Undersøgelse, forsynes med Sidetal og Underskrift af Formanden og Sekretæren og forblive ved Akten for i Tilfælde af Paaanke at tilstilles Overrettens Justitskontor.

45. (Art. 40. V. og 55. L. 1877). Det staaende Udvalgs Kjendelse meddeles uopholdelig Arrondissements-Kommissæren, der lader den forkynde for Parterne overensstemmende med Art. 27 (Nr. 30).

— Disse Forkyndelser skulle ske i Løbet af 14 Dage fra Modtagelsen i Arrondissements-Kommissariatet at regne. —

Kapitel III. Om Paaanke.

46. (Art. 41 V.). De Parter, som have procederet for det staaende Udvalg, kunne indanke dets Kjendelse til vedkommende Overret.

Samme Ret tilkommer enhver Person, som er i Besiddelse af borgerlige og politiske Rettigheder, overfor de Kjendelser, der paabyde Opførelse af Vælgere, der paa Gjennemsynets Tid ikke vare opførte paa Arrondissements- Kantons- eller Kommunallisterne paa hans Hjemsted.

Har Arrondissements-Kommissæren været Part i første Instants, sker Paaanke af Guvernøren [1]) som Appellant eller mod ham som Indstævnt.

47. (Art. 42. V.). Paaanke skal for at være gyldig ske i Løbet af 8 Dage efter Kjendelsens Forkyndelse.

48. (Art. 43. V.). Paaanke sker ved en i Provindssekretariatet enten personlig eller ved Fuldmægtig afgiven Erklæring; den forkyndes for Modparten ved Stævning.

Paaanke kan ligeledes ske ved Stævning, forkyndt for Modparten personlig eller paa hans Bopæl; en Gjenpart af Stævningen skal i saa Fald indleveres i Provindssekretariatet.

Alt maa for at være gyldigt foregaa indenfor den i foregaaende Artikel foreskrevne Frist.

Umiddelbart efter Erklæringen eller Underretningen om Paaanke har Provindssekretæren at tilstille Overrettens Justitskontor Gjenpart af Erklæringen eller Underretningen om Paaanke med en Udskrift af den anfægtede Kjendelse og alle Tvistigheden vedrørende Aktstykker.

Den Paaankende, der vil gjøre Brug af nye Aktstykker, er pligtig at indlevere dem i Rettens Justitskontor i Løbet af 3 Dage efter Ankefristens Udløb.

49. (Art. 44. V.). De Indstævnte have Ret til at gjøre sig bekjendte med Akten og de nye Aktstykker i Løbet af de 8 Dage, der følge efter deres Indlevering i Rettens Justitskontor. De have derefter en ny Frist af 3 Dage for at indlevere til Sekretariatet de Indlæg, Aktstykker eller Bevisligheder, som de mene at burde fremlægge som Svar. Klagerne kunne gjøre sig bekjendte dermed.

50. (Art. 45. V.) Sagerne fordeles efterhaanden i den Orden, hvori de indkomme, blandt Rettens Kamre; dog kunne Sager, der staa i en vis Sammenhæng med eller have Aktstykker eller Retsforhandlinger tilfælles med en anden eller

[1]) Provindsens øverste Embedsmand, svarende til Præfekten i Frankrig, jfr. Sp. 367, Note 1.

dreier sig om det samme Spørgsmaal, henvises til det Kammer, der først har erholdt denne tilstillet, for der at forhandles samtidig.

Formanden i det Kammer, der skal godkjende Sagen, beskikker en Assessor til at give en Fremstilling af samme i et offentligt Møde og lader Sagen sætte paa Retslisten til Forhandling i et af de første Retsmøder efter Udløbet af de i foregaaende Artikel fastsatte Frister.

Listerne over de Sager, der skulle forhandles, opslaas i Justitskontoret og Retssalen; enhver af Formanden berammet Sag opføres uopholdelig derpaa.

51. (Art. 46. V.). Udebliver en af Parterne under Sagens Paaanke, afgjøres denne efter Modpartens Fremstilling. Udeblive alle Parterne, afgjøres den efter den offentlige Anklagemyndigheds Begjæring. Dommen kan i alle Tilfælde ikke angribes ved andre Retsmidler end ved Paaanke.

Den Part, der i Retten har fremlagt et Indlæg eller et skrevet Forsvar, betragtes ikke som udebleven.

52. (Art. 47. V.). Af Interlokutoriekjendelser finder hverken Beskrivelse eller Forkyndelse Sted.

Retten kan paabyde en Undersøgelse, selv naar dette Middel til Sagens Oplysning er blevet anvendt for Udvalget.

Overretten kan beskikke en Fredsdommer til at lede Undersøgelsen.

53. (Art. 48. V.). Forhandlingerne for Overretten ere mundtlige.

54. (Art. 49. V.). Parterne procedere, uden at en Sagførers Bistand er nødvendig, Retten dømmer med Afbrydelse af alle sine Forretninger og afsiger Dom efter at have hørt Parterne, deres Sagførere eller Fuldmægtige.

Naar Tjenestens Tarv fordrer det, fastsætte Formændene i Overrettens forskjellige Kamre særlige Retsmøder i tilstrækkeligt Antal, for at de i Kraft af nærværende Lov indankede Sager kunne tilendebringes hurtig og uden Skade for de løbende Sager.

55. (Art. 50. V.). De af Udvalget i Overensstemmelse med sidste Stykke af Art. 37. (Nr. 42) afgivne Kjendelser kunne indbringes for Overretten.

56. (Art. 51. V.). Overretten kan paa ethvert Trin af Undersøgelsen lade sig Sagen forelægge til Paakjendelse. Paaanken afbryder enhver Forandring i det foregaaende Aars Liste.

Kapitel IV. Om Paaanke til Kassation.

57. (Art. 52. V.). Paaanke til Kassation staar aaben for den offentlige Anklager ved Overretten og Sagens Parter.

58. (Art. 53. V.). Paaanken sker ved et Andragende til Kassationsretten, der for at være gyldigt skal indeholde en sammentrængt Fremstilling af Grunden og Angivelse af de krænkede Love. Andragendet, der i Forveien forkyndes de Indstævnte, en Udfærdigelse af Dommen og de Aktstykker, der tjene til Støtte for Paaanken, skulle indleveres paa Overrettens Justitskontor i Løbet af 10 Dage efter Dommens Afsigelse, da de ellers ikke ville blive tagne i Betragtning.

Disse Aktstykker tilstilles uopholdelig Kassationsrettens Justitskontor.

De Indstævnte kunne gjøre sig bekjendte med disse Aktstykker i de 8 Dage, som følge efter deres Indlevering til Kassationsrettens Justitskontor; de indsende i denne Tidsfrist til Kontoret de Indlæg og Aktstykker, som de mene at burde fremlægge som Svar. Klagerne kunne gjøre sig bekjendte med disse.

Ti Dage efter Aktstykkernes Indlevering til Kassationsrettens Justitskontor tilstilles de den offentlige Anklager, som sender dem til den Assessor, der aflægger Beretning i Sagen.

59. (Art. 54. V.). Saasnart Sagerne ere indbragte, sættes de af Formanden i det Kammer, der skal paakjende dem, paa Listen for et af de første Retsmøder, efter at der er forløbet 14 Dage fra Andragendets Indgivelse. Den Assessor, der skal afgive Beretning i Sagen, beskikkes samtidig.

60. (Art. 55. V.). Sagen paadømmes, hvad enten Parterne udeblive eller møde; alle Domme betragtes som endelige, saa at fornyet Indbringelse af Sagen for Retten ikke kan finde Sted.

Parterne kunne fremstille deres Grunde personlig eller ved en Sagfører.

61. (Art. 56. V.). Kasseres den indankede Dom, sendes Sagen tilbage til en anden Overret. Den Ankende har at indbringe Sagen for denne Ret ved et paa Justitskontoret indgivet, for den Indstævnte i Løbet af 8 Dage efter Kassationsrettens Dom forkyndt Andragende, da Paaankeretten ellers fortabes.

Kapitel V. Almindelige Bestemmelser.

62. (Art. 57. B.). Til alle Indsigelser, Stævninger, Udfærdigelser og processuelle Handlinger kan benyttes ustemplet Papir.

63. (Art. 58. B.). Alle Aktstykkerne ere fritagne for Indregistrering med Undtagelse af Stævningerne, der indregistreres uden Betaling[1]).

64. (Art. 56. L. 1877). — Alle de, der optræde som Klagere ifølge en og samme Stævning, ere pligtige til at vælge samme Hjemsted.

Der gives kun een Gjenpart af alle de Meddelelser, som gjøres dem paa det valgte Hjemsted.

Retsbudene kunne i Valgsager fremsende Stævninger med Posten ved anbefalet Brev. —

65. (Art. 60. B.). Retsbudenes Betaling og Vidnernes Godtgjørelse er den samme som i Straffesager.

Der oppebæres intet andet Retsskrivergebyr end den faste Afgift af 1 Fr. for hver Udfærdigelse.

66. (Art. 61. B.). Vidnerne kunne møde frivillig uden at miste deres Ret til Godtgjørelse. De ere pligtige at møde efter en simpel Tilsigelse. De aflægge Ed som i Straffesager. I Tilfælde af Udeblivelse og falsk Vidnesbyrd tiltales og straffes de som i Straffesager af Mellemklassen[2]).

67. (Art. 57. L. 1877.). — I Valgundersøgelser kan intet Vidne forkastes af nogen af de i Art. 283 i den borgerlige Proceslovbog opregnede Grunde[3]).

Den med en af Parterne i lige Linie Beslægtede eller Besvogrede kan stævnes med Bemyndigelse af den Domstol, der har paabudt Undersøgelsen. —

68. (Art. 62. B.). Parterne have at betale Forskud paa Omkostningerne.

Udvalgene og Overretterne kunne bestemme, at de helt eller delvis skulle afholdes af Statskassen.

Alle Omkostninger udredes af den tabende Part, hvis hans Paastand er aabenbart slet grundet.

69. (Art. 63. B.). I Arrondissementets Kommissariat ere Listerne og Rettelserne tilgængelige for alle dem, som ville tage Gjenpart deraf.

70. (Art. 64. B.). Kassationsrettens Sekretær underretter Overretternes Sekretærer om Antagelsen eller Forkastelsen af den stedfundne Paaanke af deres Retters Domme.

Hvert Aars 1ste April tilstille Overretternes Sekretærer Provindssekretærerne en Fortegnelse over de Domme, der paa Grund af manglende eller forkastet Paaanke ere gaaede over til at blive upaaankelige, med de Angivelser, som ere nødvendige for at foretage de ved de afkræftende Domme paabudne Opførelser paa eller Udslettelse af Listerne.

Ved Modtagelsen af disse Dokumenter affatte Provindssekretærerne for hvert Arrondissement en Fortegnelse over de Forandringer, der skulle foretages i Valglisterne ifølge Udvalgets Kjendelser eller Overretternes Domme.

Denne Fortegnelse tilstilles uopholdelig Arrondissementskommissæren, som besørger Forandringerne foretagne før den 1ste Mai.

71. (Art. 65. B.). Fra hvert Aars 1ste Mai at regne foretages Valgene efter de gjennemsete Lister. Der kan kun ske Forandring i dem efter Domme, der ikke ere blevne afsagte betimelig nok til at bringes til Udførelse for denne Dag.

3die Afdeling.

Om Valgforsamlinger[4]).

Kapitel 1. Valgforsamlingernes Dannelse.

72. (Art. 77. L. 1878). Ved Valg til de lovgivende Forsamlinger træde Vælgerne sammen i Forvaltningsarrondissementets Hovedstad,

[1]) Ved Indregistrering (enregistrement) forstaar den fransk-belgiske Lovgivning et privat Dokuments Indførelse i en Protokol, der føres af en dertil særlig beskikket Embedsmand, som da samtidig meddeler Dokumentet en Paategning om den Dag, da det er blevet ham forevist, og det Gebyr, som han har oppebaaret. Øiemedet er at sikkre Bevis for Privatdokumenters rigtige Datering.

[2]) Om Forbrydelsernes Inddeling efter deres Grovhed se Note 4 til Nr. 18.

[3]) De Grunde, der ifølge den citerede Art. 283 berettige til at forkaste et Vidne, er Slægtskabsforhold, Svogerskab, Tyendeforhold, at han er Arving eller Donatar i Forhold til en Part, at han, efterat Undersøgelsen er begyndt, har spist eller drukket med en af Parterne paa dennes Bekostning, at han er under Anklage eller har været dømt til en vanærende Straf eller endog blot dømt for Tyveri, m. fl.

[4]) Vælgerne i hver Valgkreds danne en Valgforsamling.

selv i Tilfælde af, at flere Arrondissementer samvirke til Valget af een Senator [1]);

. . . .

73. (Art. 78. L. 1878). Hvis Valgforsamlingen ikke bestaar af mere end 400 Vælgere, danner den een Afstemningsgruppe, hvis den bestaar af et større Antal, deler den sig i Afdelinger [2]), dannede efter Kantoner, Kommuner eller de hinanden nærmestliggende Dele af Kommuner.

Ingen Afdeling kan bestaa af mere end 400 eller mindre end 200 Vælgere.

74. (Art. 79. L. 1878). Valgkredsens Inddeling i Afdelinger foretages, hvis den er fornøden, ved Valg til de lovgivende Forsamlinger af Arrondissementskommissæren.

. . . .

En bekræftet Gjenpart af Valglisten for hver Afdeling tilstilles ved Valg til de lovgivende Forsamlinger Formanden for Valgbestyrelsen af Arrondissementskommissæren.

. . . .

75. (Art. 80. L. 1878). Hver Afdeling medvirker umiddelbart til de Valg, som Valgkredsen skal foretage.

. . . .

77. (Art. 82. L. 1878). Der anvises hver Afdeling et særskilt Lokale. Hvis Afdelingernes Antal kræver det, kan man samle flere, men i intet Tilfælde mere end 5 i en og samme Bygnings Sale.

Kapitel II. Valgbestyrelsernes Dannelse.

1ste Afsnit. Valg til de lovgivende Forsamlinger og Provindsraadet.

78. (Art. 83. L. 1878). Ved Valg til de lovgivende Forsamlinger og Provindsraadet fører Formanden i Underretten eller i hans Forfald den, der træder i hans Sted, Forsædet i Hovedvalgbestyrelsen.

Hvis der er flere Afdelinger, indtages Forsædet i den anden og de følgende Afdelinger af en af Dommerne eller Suppleanterne efter deres Embedsalder eller i fornødent Fald af de Personer, som Hovedvalgbestyrelsens Formand dertil udtager blandt de Vælgere, der ikke ere afsættelige Embedsmænd.

Mindst 14 Dage før Valget tilstiller Guvernøren Underrettens Formand en Liste, der for hver Valgafdeling indeholder de Borgmestres og Kommuneraadsmedlemmers Navne og Bopæl, som høre til Afdelingen.

Underrettens Formand sammenkalder mindst 10 Dage før Valget Afdelingernes Formænd og udtager i deres Nærværelse ved Lodtrækning blandt de Kommuneraadsmedlemmer, der findes i Afdelingen, 4 Stemmetællere og 4 Suppleanter for hver Afdeling. Hvis Kommuneraadsmedlemmernes Antal er under 20, udfylder Formanden dette Antal af de Høiistbeskattede i Afdelingen. Ingen kan udføre Stemmetællerens Forretninger, medmindre han er Vælger.

Afdelingernes Formænd opfordre uden Ophold Stemmetællerne og Suppleanterne til at møde paa Valgdagen og udføre deres Forretninger.

Stemmetællerne og Suppleanterne ere i Tilfælde af Forfald pligtige til i Løbet af 48 Timer at sende Afdelingens Formand Underretning herom.

Den, der opfordret til at møde og udføre sine Forretninger som Stemmetæller eller Suppleant ikke i Løbet af 48 Timer har meddelt Formanden Grunden til sin Forhindring, eller som efter at have modtaget sit Hverv uden Grund undlader at møde og opfylde det, straffes med en Bøde fra 50 til 200 Frcs.

Valgbestyrelsernes Sammensætning offentliggjøres mindst 3 Dage før Valget. Udeblive Stemmetællerne og Suppleanterne til den for Mødet fastsatte Tid, supplerer Formanden paa Embedsvegne Valgbestyrelsen ved Hjælp af de Høiistbeskattede blandt de tilstedeværende Vælgere.

Sekretæren udnævnes af Formanden, han har ikke besluttende Stemme.

Ved Valg til de lovgivende Forsamlinger modtager hvert Medlem af eller Sekretær ved en Valgbestyrelse en Godtgjørelse af 20 Frcs. for hvert Møde.

. . . .

---

[1]) Medlemmerne af Repræsentanternes Kammer vælges ifølge Lov af 20de April 1878 i 41 Valgkredse, idet hvert Arrondissement udgjør en Valgkreds. Af disse vælger 1 Kreds (Bruxelles) 14 Medlemmer, 2 Kredse vælge hver 8, 2 hver 7, 2 hver 5, 5 hver 4, 10 hver 3, 9 hver 2 og 10 Kredse hver 1 Medlem.

Ved Senatorvalg ere Valgkredsene de samme med Undtagelse af, at nogle af de mindste Arrondissementer vælge Senatorer i Forening. Valgkredsenes Antal bliver herved noget mindre, nemlig 36, af hvilke 1 Kreds vælger 7, 3 Kredse hver 4, 2 hver 3, 11 hver 2 og 19 Kredse hver 1 Senator.

[2]) Hver Afdeling udgjør da en egen Afstemningsgruppe.

79. (Art. 84. L. 1878). I de Arrondissementer eller Kantoner, hvor der ikke er nogen Underret, er Fredsdommeren i det Kanton, hvor Valget finder Sted, eller en af dennes Suppleanter efter Embedsalder født Formand.

Er der flere Afdelinger, indtages Forsædet af Fredsdommerens Suppleanter efter Embedsalder eller i deres Forfald af de Personer, som dertil udpeges af Fredsdommeren. Disse Personer tages iblandt de Vælgere, der ikke ere afsættelige Embedsmænd.

Bestemmelserne i den foregaaende Artikel om Valgbestyrelsens Dannelse ville desuden være at iagttage, saaledes at de Underrettens Formand paahvilende Hverv opfyldes af Fredsdommeren eller den, der træder i hans Sted som Formand for Hovedvalgbestyrelsen, og Afdelingsformændenes Hverv af dem, der ifølge deres Stilling eller ifølge Valg have at opfylde disse Forretninger.

80. (Art. 85. L. 1878). Valgkandidaternes Vidner kunne tage Plads i Valgsalen under hele Valghandlingen.

Deres Plads er overfor den, der indtages af Formanden og Stemmetællerne.

Hvis de udeblive eller trække sig tilbage, fortsættes Valghandlingen uden Afbrydelse og er gyldig trods deres Fraværelse.

81. (Art. 86. L. 1878) Valgbestyrelsernes Formænd, forsaavidt de ikke ere Øvrighedspersoner, og Stemmetællerne aflægge følgende Ed: „Jeg sværger at optælle Stemmerne redelig og bevare Afstemningens Hemmelighed".

Sekretæren og Valgkandidaternes Vidner aflægge følgende Ed: „Jeg sværger at bevare Afstemningens Hemmelighed".

Denne Ed afgive de Formænd, der ikke ere Øvrighedspersoner, til Formanden for Hovedvalgbestyrelsen og de andre Medlemmer eller Vidner til Formanden for den Afdelings Valgbestyrelse, hvortil de høre. Enhver Eds Aflæggelse tilføres Protokollen.

2det Afsnit. Kommunale Valg.

. . . .

Bestemmelse, fælles for alle Valg.

86. (Art. 91. L. 1878.). Hverken de fratrædende Medlemmer eller Valgkandidaterne kunne have Sæde i Valgbestyrelsen ved et Valg undtagen som Vidner.

Kapitel III. Vælgernes Sammentræden og Sammenkaldelse.

87. (Art. 92. L. 1878). Valgforsamlingernes sædvanlige Sammentræden for at foretage nye Valg istedetfor de fratrædende Repræsentanter og Senatorer finder Sted den anden Tirsdag i Juni Maaned. I Tilfælde af Ledighed ved Dobbeltvalg, Frasigelse eller af anden Grund træder Valgforsamlingen, som skal udfylde den ledige Plads, sammen inden Udløbet af 1 Maaned.

. . . .

90. (Art. 95. L. 1878.). Enhver Bekjendtgjørelse om Sammenkaldelse af en Valgforsamling til Valg til de lovgivende Forsamlinger eller Provindsraadet berammer en Dag til det mulige bundne Valg, idet den fastsætter et Mellemrum af mindst 6 Dage mellem den første og den anden Afstemning.

. . . .

92. (Art. 97. L. 1878.). Valghandlingen begynder i alle Tilfælde Kl. 9 om Morgenen.

93. (Art. 98 L. 1878.). Arrondissementskommissæren vaager over, at de Embedsmænd, der staa i Spidsen for den stedlige Forvaltning, mindst 8 Dage forud sende Indkaldelsesbreve til Vælgerne til de lovgivende Forsamlinger eller Provindsraadet mod Kvittering for Modtagelsen.

De nævnte Embedsmænd tilstille den overordnede Forvaltningsmyndighed Kvitteringerne idetmindste 3 Dage før Valget.

. . . .

95. (Art. 100. L. 1878.). Indkaldelsesbrevene angive Dagen, Klokkeslettet og Stedet for Valget, de Valg, der skulle foretages, og Navnene paa de Medlemmer, hvis Pladser skulle udfyldes.

Hvis der er flere Afdelinger, angive de disses Sammensætning.

Forskrifterne i Plan I, der er vedhæftet nærværende Lov[1]), og Art. 139 i Valgloven af 18de Mai 1872 (Nr. 187) aftrykkes paa de Vælgerne tilstillede Indkaldelsesbreve.

---

[1]) Se Sp. 411—12.

4de Afdeling.

Om Valghandlingerne.

Kapitel I. Bestemmelser, fælles for de 3 Arter af Valg.

96. (Art. 101. L. 1878). Valgforsamlingerne kunne kun beskjæftige sig med det Valg, hvortil de ere sammenkaldte. Vælgerne kunne ikke lade Andre møde for sig.

97. (Art. 102. L. 1878). Formanden for Valgforsamlingen eller Afdelingen [1]) har udelukkende Myndighed i det Lokale, hvor Valget foregaar. Han kan overdrage denne Myndighed til et af Valgbestyrelsens Medlemmer til Ordens Overholdelse i Ventesalen under Opraabet og Gjentagelsen af samme. Kun Valgkredsens Vælgere og Valgkandidaterne indlades i det Lokale, hvori Valget foregaar.

Dog kunne de under Stemmegivningen og Stemmernes Optælling ikke opholde sig i den Del af Salen, hvor disse Handlinger foregaa. De kunne ikke møde bevæbnede.

Ingen væbnet Styrke kan uden Formandens Begjæring opstilles i Valgsalen eller ved Adgangen til det Sted, hvor Valget foregaar. De borgerlige Myndigheder og militære Befalingsmænd ere pligtige at adlyde Formandens Begjæringer.

98. (Art. 103. L. 1878). Formændene for Valgforsamlingerne og Afdelingerne have at træffe de fornødne Forholdsregler for at sikkre Orden og Rolighed i Afdelingernes Nærhed og omkring Bygningen, hvor Valget foregaar.

99. (Art. 104. L. 1878). Valgbestyrelsen afgiver foreløbige Kjendelser angaaende de Handlinger, som Valgforsamlingen eller Afdelingen skal foretage; alle Indsigelserne indføres i Protokollen saavelsom Valgbestyrelsens med Grunde forsynede Kjendelser.

100. (Art. 105. L. 1878). Hvo, som uden at være Medlem af en Valgbestyrelse eller Vælger eller Valgkandidat under Valghandlingen indfinder sig i et af Afdelingernes Lokaler, vil blive udvist efter Formandens eller hans Befuldmægtigedes Ordre; hvis han gjør Modstand eller kommer tilbage, vil han blive straffet med en Bøde fra 50 til 500 Frcs.

101. (Art. 106. L. 1878). Formanden eller hans Befuldmægtigede har at kalde dem til Orden, som i det Lokale, hvori Valget foregaar, tillade sig nogen Yttring enten af Bifald eller Mishag eller fremkalde Uorden, paa hvad Maade det end sker. Blive de ved, kan Formanden eller hans Befuldmægtigede lade dem bortfjerne, dog at det tillades dem at komme tilbage, naar deres Navn opraabes, for at afgive deres Stemme, hvis dertil er Anledning.

Udvisningsordren tilføres Protokollen, efter hvis Udvisende de Skyldige ville blive straffede med en Bøde paa 50 til 500 Frcs.

102. (Art. 107. L. 1878). Den officielle Liste over Valgforsamlingens eller Afdelingens Vælgere opslaas i Ventesalen.

103. (Art. 108. L. 1878). Paa Salens Dør opslaas med store Bogstaver Artiklerne 105 og 106 (Nr. 100, 101) af nærværende Lov og Artiklerne 122 til 135, 139 og 140 af Valgloven af 18de Mai 1872 (Nr. 170—182, 187 og 188).

104. (Art. 109. L. 1878). Mindst 2 Exemplarer af nærværende Lov og af Valgloven af 18de Mai 1872 henlægges i Ventesalen til Vælgernes Afbenyttelse.

Kapitel II. Særegne Bestemmelser for Valg til de lovgivende Forsamlinger og Provindsraadet.

1ste Afsnit. Valgkandidater.

105. (Art. 110. L. 1878). Valgkandidaterne skulle være stillede mindst 5 Dage før Valgdagen.

106. (Art. 111. L. 1878). Forslaget bør være underskrevet, forsaavidt angaar Valg til de lovgivende Forsamlinger, af mindst 50 Vælgere i de Arrondissementer, som i Tilfælde af begge Kammeres fuldstændige Fornyelse vælge mere end 4 Medlemmer, og af 30 Vælgere i de andre Arrondissementer.

. . . .

Forslagene overgives af 3 af Underskriverne til Formanden for Hovedvalgbestyrelsen, som giver Tilstaaelse for Modtagelsen

De angive Kandidaternes, og deres Stilleres Navne, Fornavne, Bopæle og Stillinger.

De ere daterede og underskrevne.

Kandidaterne indskrives efter Bogstavfølgen.

I Tilfælde af samtidigt Valg til Senatet og Repræsentanternes Kammer skulle Kandidaterne til de 2 Forsamlinger opføres i 2 særskilte Grupper.

[1]) ɔ: Formanden for Kredsens eller Afdelingens Valgbestyrelse.

107. (Art. 112. L. 1878). De stillede Kandidater modtage Hvervet ved en skriftlig, af dem undertegnet Erklæring, som overgives til Formanden for Hovedvalgbestyrelsen.

Hvis de stille sig i Forening og danne en fuldstændig Liste, omtales det i Erklæringen.

Ved Valg til de lovgivende Forsamlinger kunne Kandidaterne angive den Partibetegnelse, som de ønske trykt som Overskrift over deres Liste.

Modtagelsen af Hvervet kan skrives paa Forslaget.

108. (Art. 113. L. 1878). De udpege samtidig som Vidner ved Valghandlingerne ligesaa mange Vælgere, som der er Afstemningsgrupper[1]), og et lige saa stort Antal Suppleanter.

Kandidaterne kunne selv udpeges som Vidner eller Suppleanter.

109. (Art. 114. L. 1878). De i Art. 112 og 113 (Nr. 107 og 108) foreskrevne Formaliteter skulle være tilendebragte 5 Dage før Valgdagen.

110. (Art. 115. L. 1878). Dagen før Valgdagen bestemmer Hovedvalgbestyrelsen ved Lodtrækning, hvor hvert Vidne skal opfylde sit Hverv.

Denne Lodtrækning kan finde Sted uden Hensyn til Antallet af de tilstedeværende Medlemmer.

111. (Art. 116. L. 1878). Retten til at udpege Vidner bestemmes nærmere saaledes:

Skal der kun vælges eet Medlem, udpeger hver Kandidat lige saa mange Vidner og Suppleanter, som der er Afstemningsgrupper.

Skal der vælges mere end eet Medlem, udpege de Kandidater, som stille sig i Forening, eet Vidne og een Suppleant for hver Afstemningsgruppe. De, som stille sig enkeltvis, have samme Ret, dog nedsætter Hovedvalgbestyrelsen i fornødent Fald de af disse udpegede Vidners og Suppleanters Antal.

112. (Art. 117. L. 1878). Ved Udløbet af den i Art. 110 (Nr. 105) fastsatte Frist affatter Hovedvalgbestyrelsen Listen over de Kandidater, som Vælgerne gyldig kunne give deres Stemmer paa den Dag, der er fastsat for Valget ved Bekjendtgjørelse om Valgforsamlingens Sammenkaldelse. Denne Liste opslaas uopholdelig i alle Arrondissementets eller Kantonets Kommuner.

Opslaget indeholder med store Bogstaver, trykte med sort Farve, Kandidaternes Navne i samme Form som paa Stemmesedlen, saaledes som den nedenfor er beskreven, og desuden angiver den hver Kandidats Fornavn, Stilling og Bopæl; den indeholder fremdeles den nærværende Lov vedvedhæftede Plan I.[2]).

Formanden i Hovedvalgbestyrelsen leverer paa Begjæring af Kandidaterne eller deres Stillere en officiel Liste over Kandidaterne fra den 4de Dag før Valgdagen at regne.

2det Afsnit. Stemmesedler.

113. (Art. 118. L. 1878.). Naar Fristen til at stille Kandidater er udløben, affatter Hovedvalgbestyrelsen Stemmesedler og lader dem trykke paa Valgpapir.

114. (Art. 119. L. 1878.). De Kandidater til Kamrene, der stille sig i Forening, danne en fuldstændig Liste og opføres for hvert Kammer i en og samme Række efter Bogstavfølgen.

Kandidaterne til Senatet sættes først. Partibetegnelsen, angiven i Henhold til 3die Stykke af Artikel 112 (Nr. 107), trykkes oven over hver Række.

Skal der vælges mere end eet Medlem, opføres de Kandidater, der ikke høre til noget Parti, efter Bogstavfølgen i en særskilt Række.

Hver Række trykkes med forskjellig Farve. Alt i Overensstemmelse med Plan II.[3]).

. . . .

116. (Art. 121. L. 1878.). Brugen af hvilkesomhelst andre Stemmesedler er forbudt.

3die Afsnit. Lokalernes Indretning og Stemmegivningen.

117. (Art. 122. L. 1878.). Valglokalet og de afsondrede Rum, i hvilke Vælgerne skulle tage Beslutning om eller udtrykke deres Stemmegivning, indrettes overensstemmende med Plan IV[4]).

Dog kunne Størrelsesforholdene og Indretningen lempes, eftersom Beskaffenheden af den Bygning, hvor Valget foregaar, kræver det.

118. (Art. 123. L. 1878.). Der skal mindst være eet afsondret Rum eller een afsondret Pult for hver 100 Vælgere.

119. (Art. 124. L. 1878.). Plan I er opslaaet udenfor hvert Valglokale i Ventesalen og i det Indre af hvert afsondret Rum.

---

[1]) Om Afdelinger eller Afstemningsgrupper se Nr. 73.

[2]) Se Sp. 411—412.

[3]) Se Sp. 413—414.

[4]) Se Sp. 415—416.

120. (Art. 125. L. 1878.). Opraabet af Vælgerne sker efter Bogstavfølgen efter en Liste, der indeholder Navne, Fornavne, Alder, Bestillinger og Bopæle for alle Vælgere i Kredsen eller Afdelingen.

I Tilfælde af Indsigelse paa Grund af Feil i den Liste, hvorefter Opraabet sker, afgjør Valgbestyrelsen Sagen, idet den kun tager Hensyn til de officielle Lister, der ere affattede kommunevis og opslaaede i Henhold til Art. 107 (Nr. 102).

121. (Art. 126. L. 1878.). Det kan ikke tilstedes Nogen at stemme, medmindre han er opført paa den Liste, der er opslaaet i Ventesalen og overleveret til Formanden, dog er Valgbestyrelsen pligtig at anerkjende Indsigelse fra dem, der møde forsynede med en Afgjørelse fra den vedkommende Myndighed, hvorved det godtgjøres, at de ere Medlemmer af denne Valgforsamling, eller, at Andre ikke ere det.

Enhver Vælger, der er Medlem af eller Sekretær ved en Valgbestyrelse eller Vidne for Kandidater, stemmer i den Afdeling, hvor han opholder sig.

122. (Art 127. L. 1878.). Efterhaanden som en Vælger gaar ud af Afstemningslokalet, opraaber Sekretæren en anden, saaledes at Vælgerne uden Ophold afløse hinanden i de afsondrede Rum.

123. (Art. 128. L. 1878.). Den opraabte Vælger gaar hen og modtager af Formandens Haand en Stemmeseddel, som er sammenfoldet i Firkant og mærket paa Ydersiden med et Stempel, der angiver Afdelingens Numer og Valgdagen Han begiver sig umiddelbart hen til et af Rummene; formulerer der sin Stemmegivning; kommer tilbage og viser Formanden sin Stemmeseddel regelmæssig sammenfoldet i Firkant med Stemplet udad, lægger den i Urnen og gaar ud af den Del af Salen, hvor Afstemningen foregaar.

Naar det godtgjøres, at en Vælger er blind eller Invalid, bemyndiger Formanden ham til at lade sig ledsage af en Fører eller en Hjælper. Begges Navne indføres i Protokollen.

124. (Art. 129. L. 1878.). Vil Vælgeren give sin Stemme til alle Kandidater paa en fuldstændig Liste, sætter han med Blyant et Kryds i den Rubrik, der i dette Øiemed er anbragt over disse Kandidaters Liste.

Vil han give sin Stemme til endel af de Kandidater, der ere opførte paa en Liste, eller til Kandidater af forskjellige Lister, sætter han med Blyant et Kryds i den Rubrik, der i dette Øiemed er anbragt efter hver af de Kandidaters Navne, paa hvilke han stemmer; naar der kun er eet Medlem at vælge, udtrykkes Stemmegivningen i Overensstemmelse med 1ste Stykke af denne Artikel; der er da ingen Rubrik anbragt efter hver Kandidats Navn.

Ethvert Kryds om end ufuldkomment tegnet er et Udtryk for Stemmegivningen, medmindre det aabenbart har været Hensigten at gjøre Stemmesedlen kjendelig.

125. (Art. 130. L. 1878.). Hvis Vælgeren af Uagtsomhed gjør den Stemmeseddel, som er ham leveret, ubrugelig, kan han forlange en anden af Formanden, idet han giver denne den første tilbage, som strax kasseres.

126. (Art. 131. L. 1878.). Sekretæren mærker paa Listen enhver Vælgers Navn, som er tilstede ved Opraabet eller det gjentagne Opraab.

I det Øieblik en Vælger modtager en Stemmeseddel af Formandens Haand, nedskriver en af Stemmetællerne hans Navn paa en særskilt Liste over de Stemmende.

127. (Art. 132. L. 1878.). Der foretages et nyt Opraab over de Vælgere, som ikke vare tilstede ved det første.

Naar det andet Opraab er endt, spørger Formanden eller hans Befuldmægtigede Forsamlingen, om der er Vælgere tilstede, som ikke have stemt, de, som strax fremstille sig, kunne stemme.

Naar disse Handlinger ere tilendebragte, erklæres Stemmegivningen for sluttet.

128. (Art. 133. L. 1878). Vælgeren kan kun opholde sig i de afsondrede Rum i saa lang Tid, som er fornøden til at udfylde Stemmesedlen.

129. (Art. 134. L. 1878). Naar Stemmegivningen er sluttet, lægger Valgbestyrelsen de Stemmesedler, der ere tagne tilbage i Henhold til Art. 130. (Nr. 125), og de ikke benyttede Stemmesedler i et lukket Omslag for sig.

Antallet af de tilbagetagne Stemmesedler angives i Protokollen, og Omslaget, som indeholder dem, forbliver ved Protokollen.

De ikke benyttede Stemmesedler sendes af Hovedvalgbestyrelsen tilbage til Provindsens Direktør for Indregistreringen [1]).

130 [1]) (Art. 135. L. 1878). Ingen er pligtig til at røbe sin Stemmegivning end ikke under

[1]) Se herom Note til Nr. 63.

en retslig Undersøgelse, en Retstrætte eller en parlamentarisk Undersøgelse.

4de Afsnit. Optællingen af Stemmerne.

131. (Art. 136. L. 1878). Naar Valgkredsen omfatter mere end een Afdeling, kunne Stemmesedlerne ikke optælles af den Valgbestyrelse, der har modtaget dem.

Hvis der kun er 2 Afdelinger, optæller den ene Afdelings Bestyrelse den andens Stemmesedler.

Hvis der er 3 Afdelinger, optæller Hovedvalgbestyrelsen de 2 andre Afdelingers Stemmesedler, den ene af disse Afdelingers Bestyrelse, valgt ved Lodtrækning, optæller Hovedafdelingens Stemmesedler. Hvis der er mere end 3 Afdelinger, bestemmes det ved Lodtrækning, hvilke Bestyrelser i Forening med Hovedbestyrelsen Optællingen skal paahvile, og der tildeles da hver af disse 2 Afdelinger, hvis Stemmesedler overgives den. Dog skal i Tilfælde af, at Afdelingernes Antal er ulige, Hovedvalgbestyrelsen modtage og optælle Stemmesedler for 3 Afdelinger.

Lodtrækningen foretages af Hovedvalgbestyrelsen før Afstemningen.

132. (Art. 137. L. 1878). Naar Valgkredsen indbefatter mere end een Afdeling, skal Urnen, som indeholder Stemmesedlerne, saasnart Afstemningen er sluttet, forsegles med Formandens og en Stemmetællers Segl; den bæres under Bevogtning af en Stemmetæller og Vidnerne til den Valgbestyrelse, der ved Lodtrækning er bestemt til at optælle Afdelingens Stemmer.

De Stemmendes Antal skal være angivet, og der gives Tilstaaelse for Modtagelsen af Urnen.

Om alt det Anførte sker Tilførsel i Protokollen.

133. (Art. 138. L. 1878). I de Valgbestyrelser, hvem Optællingen paahviler, tæller Formanden særskilt uden at aabne dem de i hver Urne indeholdte Stemmesedler.

Hvis Valgbestyrelsen samtidig modtager 2 eller 3 Urner, paalægger Formanden en eller to Stemmetællere at foretage Optælling samtidig.

De Stemmendes Antal og Antallet af de i hver Urne forefundne Stemmesedler indføres i Protokollen.

Førend Formanden aabner nogen Stemmeseddel, blander han alle dem, Valgbestyrelsen har at optælle, mellem hinanden.

134. (Art. 139. L. 1878). Formanden og en af Stemmetællerne udfolde Stemmesedlerne og lægge dem i Bunker hver for sig, idet de danne en Bunke af dem, som ere kjendte gyldige og indeholde de samme Stemmer. De Stemmesedler, der betragtes som ugyldige eller mistænkelige, lægges tilside og danne en egen Bunke.

135. (Art. 140. L. 1878). Naar alle Sedler af samme Slags ere lagte for sig, undersøge de andre Medlemmer af Valgbestyrelsen Sedlerne uden at forstyrre denne Fordeling og undergive deres Bemærkninger og Indsigelser Valgbestyrelsens Kjendelser.

Indsigelserne saavelsom Valgbestyrelsens Kjendelser tilføres Protokollen.

Vidnerne have raadgivende Stemme i Forhandlingerne om de afgivne Stemmesedler.

136. (Art. 141. L. 1878). De Stemmesedler, der have været Gjenstand for Indsigelser, lægges i den Bunke, hvortil de efter Valgbestyrelsens Kjendelse høre.

Antallet af Stemmesedler i hver Afdeling tælles efterhaanden af 2 af Valgbestyrelsens Medlemmer. Valgbestyrelsen fastsætter og bestemmer i Overensstemmelse hermed Antallet af de Stemmende, af de ugyldige Stemmesedler og af de af hver Kandidat opnaaede Stemmer.

De indføre Antallet i Protokollen.

De forkastede eller omtvistede Stemmesedler med Undtagelse af de blanke underskrives af to Medlemmer af Valgbestyrelsen og af et af Vidnerne.

137. (Art. 142. L. 1878). Alle Stemmesedlerne lægges i lukkede Omslag og ordnede saaledes:

1) Blanke eller ugyldige Stemmesedler.
2) Stemmesedler, som give gyldige Stemmer til en af de fuldstændige Lister eller til Kandidater af en saadan Liste.
3) Ligeledes til den anden fuldstændige Liste og de følgende, hvis saadanne findes.
4) Stemmesedler, der give Stemmer enten til Kandidater af flere Lister eller til Kandidater, der ere stillede særskilt.

Udskriften paa ethvert af disse Omslag indeholder Angivelse af Valgstedet og Valgdagen, Afdelingens Nummer og Antallet af de Stemmesedler, den indeslutter.

Disse Omslag samles i en eneste Pakke, som forsynes med Formandens, en Stemmetællers og et Vidnes Segl, og hvis Udskrift indeholder de samme Angivelser.

138. (Art. 143. L. 1878). Afdelingens Protokol bringes strax af Formanden til Hovedvalgbestyrelsen.

139. (Art. 144. L. 1878). Alle Stemmesedler, afgivne ved et Valg til de lovgivende Forsamlinger, opbevares og tilstilles Indenrigs-

ministeren, som overgiver dem til Kamrene tillige med de andre Valget vedkommende Aktstykker.

Alle Omslagene samles i en eneste Pakke, der foruden Adressen har følgende Udskrift:

Valg i . . . . den . . . .
Afdelingerne Nr. . . .
Stemmesedler.

. . . .

141. (Art. 146. L. 1878.) Pakkerne med Stemmesedlerne kunne kun aabnes af Udvalget til Valgbrevenes Prøvelse [1]).

Stemmesedlerne brændes, naar der er taget Beslutning om Valget [2]).

142. (Art. 147. L. 1878.) Naar Hovedvalgbestyrelsen i Overensstemmelse med 3die Stykke af Art. 141 (Nr. 136) har afgjort Afstemningens Udfald, forsaavidt det angaar den, og opfyldt de i de foregaaende Artikler foreskrevne Formaliteter, tages Skillevæggene og Pultene bort, og Vælgerne indlades i den Del af Salen, hvor denne Valgbestyrelse har Plads.

Den almindelige Opgjørelse af Stemmeantallet og Kundgjørelsen af Valgets Udfald sker i Forsamlingens Overværelse.

143. (Art. 148. L. 1878). Naar Antallet af de foreslaaede Kandidater ikke overstiger Antallet af de Medlemmer, der skulle vælges, ere disse Medlemmer valgte, og deres Valg bekjendtgjøres uden Hensyn til det Stemmeantal, de have erholdt.

Naar Kandidaternes Antal overstiger Antallet af de Medlemmer, der skulle vælges, er Ingen valgt ved første Afstemning, hvis han ikke forener mer end Halvdelen af Stemmerne.

144. (Art. 149. L. 1878.) I Tilfælde af samtidigt Valg til begge Kamre betragtes Lister over Kandidater, stillede til hvert Kammer, som særskilte, forsaavidt Anvendelsen af foregaaende Artikel angaar.

Den Stemmeseddel, der kun indeholder gyldige Stemmer for Valg af Medlemmer til et af Kamrene, kommer ikke i Betragtning til at bestemme Antallet af de Stemmende, forsaavidt Valget til det andet Kammer angaar.

145. (Art. 150. L. 1878.) Ere ikke alle de Medlemmer, der skulle vælges, blevne valgte ved første Afstemning, affatter Valgbestyrelsen en Liste over dem, der have erholdt de fleste Stemmer.

Denne Liste indeholder dobbelt saa mange Navne, som der er Medlemmer at vælge.

Paa den Dag, der er fastsat ved Valgforsamlingens Indkaldelse, foretages bundet Valg mellem disse Kandidater uden ny Sammenkaldelse af Vælgerne under Iagttagelse af de for den første Afstemning foreskrevne Former og under den Valgbestyrelses Ledelse, som har ledet denne. Valget sker ved simpel Stemmeflerhed.

146. (Art. 156. L. 1878.) Naar Stemmerne staa lige, gjør Alderen Udslaget.

147. (Art. 152. L. 1878.) Følgende Stemmesedler ere ugyldige:

1) Alle andre Stemmesedler end de, hvis Brug er tilladt ved nærværende Lov.

2) De Stemmesedler, hvis Brug er tilladt, dersom de ikke indeholde nogen Stemmegivning, dersom de give mere end een Stemme til een Person, eller de give flere Stemmer, end der er Medlemmer at vælge enten til et af Kamrene eller dem begge eller til Provindsraadet.

3) De samme Sedler, hvis de ere gjorte kjendelige ved nogetsomhelst Tegn, Radering eller Mærke, der ikke er hjemlet ved Loven, eller hvis deres Skikkelse og Format er blevet forandret, eller hvis de indeslutte et Papir eller en anden Gjenstand.

148. (Art. 153. L. 1878.) De ugyldige Stemmesedler komme ikke i Betragtning ved Opgjørelsen af de Stemmendes Antal.

149. (Art. 154 L. 1878.) Protokollen over Valget, der føres og underskrives i selve Mødet af Medlemmerne af Hovedvalgbestyrelsen, Sekretæren og Vidnerne, Afdelingernes Protokoller, ligeledes affattede og underskrevne i selve Mødet, de i Overensstemmelse med Art. 131 (Nr. 126) førte Lister, underskrevne af Stemmetælleren og Sekretæren, som har affattet dem, og af Formanden, saavelsom Listerne over Vælgerne tilstilles i Løbet af fem Dage:

1) Ved Valg til de lovgivende Forsamlinger Indenrigsministeren.

En Gjenpart af Hovedvalgbestyrelsens Protokol, der bekræftes af Bestyrelsens Medlemmer, forbliver henlagt i Arrondissementets Kommissariat.

. . . .

150. (Art. 155. L. 1878.) Udskrifter af Valgprotokollen affendes uopholdelig:

Af Arrondissementskommissæren til hver af de valgte Repræsentanter eller Senatorer.

. . . .

[1]) Om Valgbrevenes Prøvelse, se Forretningsordenen for Repræsentanternes Kammer, Art. 3 og 4, Sp. 424.

[2]) Nemlig naar Kamret (eller Provindsraadet) har godkjendt eller forkastet Valget.

151. (Art. 156. L. 1878.) Staten leverer Valgpapiret, der stemples, forinden det overgives Formanden for Hovedvalgbestyrelsen.

Regjeringen bestemmer Stemmesedlernes Størrelse efter det Antal Medlemmer, der skal vælges. Stemmesedlerne kunne ikke være af forskjelligt Format i en og samme Valgkreds til det samme Valg.

152. (Art. 157. L. 1878.) Vedligeholdelsen, Fornyelsen og Forøgelsen af Skillerum, Pulte og andet Inventarium, der af Staten leveres Arrondissementernes Hovedkommuner, bestrides af disse Kommuner.

. . . .

153. (Art. 158. L. 1878.) Alle de andre Udgifter og Anskaffelser vedrørende Valghandlinger med Undtagelse af Valglister, der angaa flere Kommuner, hvortil Udgifterne afholdes af Provindsen, bæres af den Kommune, hvor Valget sker.

Urnerne skulle være overensstemmende med den af Regjeringen billigede Model [1]).

Kapitel III. Særegne Bestemmelser om de kommunale Valg.

. . . .

5te Afdeling.

Straffebestemmelser.

167. (Art. 21. V.) Den, der i den Hensigt at blive opført paa en Valgliste eller paa en Liste over de Valgbare til Senatet svigagtigt har ladet sig sætte i en Skat, hvortil han ikke besidder den tilsvarende Skatteevne, eller med Vidende afgivet falske Erklæringer eller forevist Aktstykker, som han vidste vare uægte, straffes med en Bøde fra 26 til 200 Frcs.

Med samme Straf anses den, der har anvendt samme Fremgangsmaade i det Øiemed at faa en anden Borger opført paa disse Lister.

Dog kan Forfølgning kun finde Sted, naar Begjæringen om Opførelse paa Listen er bleven forkastet ved en Kjendelse, der er gaaet over til at blive endelig, og som begrundes paa Handlinger, der indeholde Svig.

Kjendelser af denne Art, afsagte enten af Borgmester og Raad eller af de staaende Udvalg, med de dertil hørende Aktstykker og Oplysninger indsendes af Guvernøren til den offentlige Anklagemyndighed, der ogsaa kan kræve den paa Embedsvegne.

Paataleretten forældes 3 Maaneder efter Kjendelsens Dato.

168. (Art. 13. L. 1877.). Eftergjørelse af Stemmesedler straffes som Eftergjørelse af offentlige Aktstykker.

169. (Art. 14. L. 1877.). Med Straf som for Eftergjørelse af private Dokumenter anses de, der have anbragt Andres Navn eller opdigtede Navne paa Aktstykker angaaende Stilling af Valgkandidater, Modtagelse af Kandidaturer eller Beskikkelse som Vidner.

170. (Art. 122. V.) Med en Bøde fra 26—200 Frcs. straffes den, der under Paaskud af Reise- eller Opholdsgodtgjørelse har givet, tilbudt eller lovet Vælgerne en Sum Penge eller andre Værdier.

Samme Straf anvendes paa dem, der i Anledning af et Valg og paa en anden Dag end selve Valgdagen har givet, tilbudt eller lovet Vælgerne Spise- og Drikkevarer.

Samme Straf anvendes ogsaa paa den Vælger, der har modtaget Gaver, Tilbud eller Løfter.

Gjæstgivere, Forhandlere af Drikkevarer eller andre Handlende af samme Art kunne ikke ad Rettens Vei indkræve Betaling for Fortæring af Spise- og Drikkevarer, der har fundet Sted i Anledning af Valgene, og som ikke ere blevne betalte kontant.

171. (Art. 123. V.) Med en Bøde fra 50—500 Frcs. og Fortabelsen af Valgret og Valgbarhed for et Tidsrum af 5—10 Aar anses den, som har givet, tilbudt eller lovet enten Penge eller Værdier eller Fordele af en hvilkensomhelst Art under Betingelse af at erholde en Vælgers Stemme eller hans Afholdelse fra at stemme.

Med samme Straffe anses de, der have modtaget Tilbudene eller Løfterne.

172. (Art. 124. V.) Med de i foregaaende Artikel fastsatte Straffe anses de, som under de deri angivne Betingelser have gjort eller modtaget Tilbud eller Løfte om offentlige eller private Bestillinger.

173. (Art. 125. V.). Med en Bøde fra 26—200 Frcs. og med Fængsel fra 8 Dage til en Maaned eller med en af disse Straffe alene anses den, der for at bestemme en Vælger til at afholde sig fra at stemme eller for at paavirke hans Afstemning har overfor ham anvendt Vold eller Trusler eller indjaget ham Skræk for at miste sin Bestilling eller udsætte sin Person, sin Familie eller sin Formue for Skade.

[1]) Se Sp. 417—18.

174. (Art. 126. V.). Som Ophavsmænd til de i de fire foregaaende Artikler omhandlede Forseelser anses de, der have tilveiebragt de dertil fornødne Kapitaler med Kundskab om deres tilsigtede Anvendelse, eller som have bemyndiget Andre til i deres Navn at anvende Tilbud, Løfter eller Trusler.

175. (Art 127. V.). I de Tilfælde, der omhandles i de fem foregaaende Artikler, skal, hvis den Skyldige er en offentlig Embeds- eller Bestillingsmand, den høieste Grad af Straffen bringes til Anvendelse, og kunne Bøden og Fængslet i saa Fald fordobles.

176. (Art. 128. V.). Den, der har hvervet, samlet eller opstillet Personer, om end ubevæbnede, paa en Maade, der kan tjene til at indjage Vælgerne Skræk eller forstyrre Ordenen, straffes med Fængsel fra 15 Dage til 1 Maaned og med en Bøde fra 26 til 500 Frcs.

De, som med Vidende have været Deltagere i Bander eller Grupper, oprettede i sligt Øiemed, straffes med Fængsel fra 8 til 15 Dage og med en Bøde fra 26 til 200 Frcs.

177. (Art. 129 V.). De, som ved Sammenstimlen, Voldsomhed eller Trusler have hindret een eller flere Vælgere i at udøve deres politiske Rettigheder, straffes med Fængsel fra 15 Dage til 1 Aar og en Bøde fra 26 til 1,000 Frcs.

178. (Art. 130 V.). Enhver fuldbyrdet eller paa voldsom Maade forsøgt Indtrængen i en Valgforsamling i den Hensigt at lægge Hindringer i Veien for Valghandlingen, straffes med Fængsel fra 3 Maaneder til 2 Aar og med en Bøde fra 200 til 2,000 Frcs.

Er Optællingen af Stemmerne blevet forstyrret, skal den høieste Grad af disse Straffe anvendes, og de kunne da forhøies indtil det Dobbelte.

Vare de Skyldige bevæbnede, anses de i første Tilfælde med Fængsel fra 1 til 3 Aar og en Bøde fra 500 til 3,000 Frcs. og i det andet Tilfælde med Strafarbeide og en Bøde fra 3,000 til 5,000 Frcs.

179. (Art. 131. V.). Ere disse Handlinger begaaede af ordnede Bander eller Grupper, som omhandlet i Art. 128 (Nr. 176), straffes de, som have hvervet, forenet eller opstillet de Personer, hvoraf disse bestaa, med Fængsel fra 1 Maaned til 1 Aar og med en Bøde fra 100 til 1,000 Frcs.

180. (Art. 132. V.). Som Ophavsmænd straffes de, der ligefrem have opfordret til at begaa de i Artiklerne 129 (Nr. 177) og 130 (Nr. 178) omhandlede Gjerninger, enten ved Gaver, Løfter, Trusler, Misbrug af Myndighed eller Indflydelse, utilladelige Rænker eller Kunstgreb, eller ved Taler eller Raab i Forsamlinger eller paa offentlige Steder eller ved opslagne Plakater eller ved Skrifter, trykte eller utrykte, solgte eller omdelte.

Ere Opfordringerne blevne uden Virkning, straffes Ophavsmændene med Fængsel fra 1 til 6 Maaneder og med en Bøde fra 50 til 500 Frcs.

181. (Art. 133 V.). De Medlemmer af en Valgforsamling, som under Mødet have gjort sig skyldige i Vold eller Trusler enten mod Valgbestyrelsen eller mod et af dens Medlemmer, eller som ved Gjerninger eller Trusler have forsinket eller hindret Valghandlingerne, straffes med Fængsel fra 15 Dage til 1 Aar og med en Bøde fra 100 til 1,000 Frcs.

Er Optællingen af Stemmerne bleven forstyrret, anvendes den høieste Grad af disse Straffe, og de kunne da forhøies indtil det Dobbelte.

Vare de Skyldige bevæbnede, straffes de i første Tilfælde med Fængsel fra 3 Maaneder til 2 Aar og en Bøde fra 200 til 2,000 Frcs. og i det andet Tilfælde med Strafarbeide og en Bøde fra 3,000 til 5,000 Frcs.

182. (Art. 134. V.). I de i Art. 122 (Nr. 170), 125 (Nr. 173), 126 (Nr. 174), 128—133 (Nr. 176—181) omhandlede Tilfælde ville de Skyldige, som tidligere ere blevne dømte for en af de Handlinger, hvorfor der er foreskrevet Straf i disse Artikler eller i Art. 123 (Nr. 171), 124 (Nr. 172), 135 (Nr. 184) [1]) og 137 (Nr. 185), være at idømme Tab af Valgret og Valgbarhed for et Tidsrum af 2 til 5 Aar.

183. (Art. 19. L. 1877). Enhver Formand, Stemmetæller eller Sekretær ved en Valgbestyrelse eller ethvert af Kandidaternes Vidner, som røber Hemmeligheden ved en eller flere Afstemninger, straffes med en Bøde fra 500 til 3,000 Frcs.

Han kan desuden for et Tidsrum af ikke over 10 Aar dømmes til Tabet af Retten til at være Medlem af en Valgbestyrelse, at være Vidne for en Valgkandidat, af Valgretten eller Valgbarheden eller enkelte af disse Rettigheder.

184. (Art. 45. L. 1877). Med Fængsel

[1]) Art. 135 af Valgloven af 1872 er i Virkeligheden ophævet og afløst af Art. 45 i Loven af 1877 (se Nr. 184). (Officiel Note).

fra 3 Maaneder til 2 Aar og med en Bøde fra 50—2,000 Frcs. anses hvert Medlem af eller Sekretær ved en Valgbestyrelse eller ethvert af Kandidaternes Vidner, som ved Afstemningen eller Optællingen af Stemmesedlerne er greben i svigagtigt at forandre Stemmesedler for at gjøre dem ugyldige, eller i at stikke Stemmesedler tilside eller lægge nye til eller i vitterligt at angive Antallet af de Stemmesedler, som det er hans Hverv at optælle, større eller mindre, end det i Virkeligheden er.

Om det Forefaldne sker uopholdelig en Tilførsel i Protokollen.

185. (Art. 137. V., ændret ved Art. E. L. 1878). Med Fængsel fra 1 Maaned til 1 Aar og en Bøde fra 26 til 1,000 Frcs. straffes den, som ved Opraabet af en Vælgers Navn har stemt eller fremstillet sig for at stemme i dennes Navn.

186. (Art. 138. V., ændret ved Art. E. L. 1878). I de i de to foregaaende Artikler omhandlede Tilfælde ville de Skyldige desuden være at dømme til Tab af Valgret og Valgbarhed fra 5 til 10 Aar.

187. (Art. 139. V.). Den, som stemmer i en Valgforsamling tiltrods for Bestemmelsen i Art. 16 (Nr. 18) i nærværende Lov eller tiltrods for den Fortabelse af Valgret eller Valgbarhed, hvortil han er bleven dømt, straffes med en Bøde fra 26 til 200 Frcs

188. (Art. 140. V.). Enhver Person, som paa Valgdagen har foraarsaget Uorden, enten ved at modtage, bære eller opreise et Foreningsmærke eller paa en hvilkensomhelst anden Maade, straffes med en Bøde fra 50—500 Frcs.

189. (Art. 141 V.). Paataleretten af de i nærværende Lov omhandlede Forbrydelser af den groveste Klasse og af Mellemklassen[1]) saavelsom den borgerlige Søgsmaalsret forældes efter 6 Maaneders Forløb fra den Dag at regne, da Forbrydelserne ere blevne begaaede, uden at herved sker nogen Forandring i, hvad der er bestemt ved Art. 121 (Nr. 167).

190. (Art. 142. V.). I Tilfælde af Sammenstød af flere i nærværende Lov omhandlede Forbrydelser af Mellemklassen lægges Straffene sammen, dog saaledes at det Dobbelte af den haardeste Strafs høieste Grad ikke overskrides.

I Tilfælde af Sammenstød mellem en eller flere af disse Forbrydelser af Mellemklassen med en af de i nærværende Lov ligeledes omhandlede Forbrydelser af den groveste Klasse anvendes Straffen for sidstnævnte Forbrydelse alene.

191. (Art. 143. V.). Ere formildende Omstændigheder tilstede, ere Domstolene bemyndigede til at lade Fængselsstraf, ikke mindre end 3 Maaneder, træde istedetfor Strafarbeide og at nedsætte Fængselsstraffen under 8 Dage og Bøden under 26 Frcs.

De kunne idømme en af disse Straffe særskilt, uden at de dog kunne være ringere end Politistraffene.

Er Fortabelse af Valgret og Valgbarhed foreskrevet, kunne de undlade at idømme denne Straf eller indskrænke sig til at idømme den for et Tidsrum af 1—5 Aar.

6te Afdeling.

Om de Valgbare.

Kapitel I. Valgbarhedsbetingelser.

1ste Affnit. De lovgivende Forsamlinger

192. (Art. 144. V.). Til at være valgbar til Repræsentanternes Kammer udfordres følgende Betingelser:

1) at være Belgier af Fødsel eller have opnaaet den fuldstændige Indfødsret[2]).

2) at være i Besiddelse af borgerlige og politiske Rettigheder[3]),

3) at have fyldt sit 25de Aar,

4) at være hjemmehørende i Belgien.

193. (Art. 145. V.). Til at kunne vælges til og vedblive at være Senator udfordres følgende Betingelser:

1) at være Belgier af Fødsel eller have opnaaet den fuldstændige Indfødsret[2]).

2) at være i Besiddelse af borgerlige og politiske Rettigheder[3]).

3) at være hjemmehørende i Belgien.

4) at være mindst 40 Aar gammel.

5) at betale i Belgien mindst 2,116 Frcs. 40 Cts. (1,000 Floriner) i direkte Skatter, Næringsskatter indbefattede.

I de Provindser, hvor Fortegnelsen over de Borgere, der betale 2,116 Frcs. 40 Cts. (1,000 Floriner) i direkte Skatter ikke naaer Forholdet af 1 til 6,000 Sjæle af Befolkningen, fuldstændiggjøres den med de Høistbeskattede i Provindsen, indtil dette Forhold 1 til 6,000 opnaas.

[1]) Se om de 3 Klasser af Forbrydelser Note 4 til Nr. 18.

[2]) Se om de to forskjellige Arter af Indfødsret Se 355, Note 1.

[3]) Se Nr. 18 og 202.

194. (Art. 146. V. og 53. L. 1877.). Hvert Aar før den 1ste Marts affatter Provindsraadets staaende Udvalg i den i Art. 22 (Nr. 25) foreskrevne Form Listen over de Valgbare til Senatet, der høre hjemme i Provindsen.

Bestemmelserne i Art. 5—10 (Nr. 5—10) i første Afdeling angaaende Skattebetingelsen for Valgret ere anvendelige paa Skattebetingelsen for Valgbarhed.

Dog skal Besiddelsen af Skattebetingelsen for Valgbarhed kun godtgjøres for det løbende Aar og det foregaaende Aar uden Hensyn til, hvilken Art Skatter det er, hvorved den fastsatte Skattegrændse naas.

195. (Art. 147. V.). Enhver kan tage denne Liste i Øiesyn i Provindssekretariatet ligesom i hver Kommunes Sekretariat, hvor den bør være fremlagt.

196. (Art. 148.). Indtil den 31te Marts kan enhver i Provindsen bosat Borger nedlægge Indsigelse for det staaende Udvalg mod uretmæssige Opførelser og Udeladelser.

197. (Art. 149. V.). Indsigelsen med tilhørende Bevisligheder forkyndes af det staaende Udvalg for vedkommende Part, som har 10 Dage til at besvare den.

198. (Art. 150. V.). Udvalget afgjør Sagen før den 1ste Mai; dets Kjendelse ledsages af Grunde og forkyndes for Parterne.

199. (Ny Art. L. 1878 Art. C.). De Borgere, som svare den til Valgbarhed udkrævede Skat af 2,116 Frcs. 40 Cts., ere valgbare til Senatet i alle Provindserne; de, som svare den Skat, der er fornøden for at blive opført paa Tillægslisten i Henhold til det sidste Stykke af Art. 145 (Nr. 193), ere kun valgbare i den Provinds, hvor de høre hjemme.

2det Afsnit. Provindsraadene.

. . . .

3die Afsnit. Kommuneraadene.

. . . .

Bestemmmelse, fælles for alle Valg.

202. (Art. 154 V.). Udelukkede fra Valgbarhed ere:

De, som ere berøvede Valgbarhed ved Dom.

De, som ere udelukkede fra Valgret ved Art. 16. (Nr. 18).

Kapitel II. Uforenelighed med andre Stillinger.

1ste Afsnit. De lovgivende Forsamlinger.

203. (Art. 155. V.). Embeds- og Bestillingsmænd, der lønnes af Staten, ere, naar de vælges til Medlemmer af et af Kamrene, pligtige til, førend de aflægge Ed, at vælge mellem deres Hverv som Medlemmer af Forsamlingen og deres Embeder og Bestillinger.

Det Samme gjælder om enhver af Staten lønnet Geistlig, om Advokater i den offentlige Forvaltnings Tjeneste, om Agenter for Statskassen og Regjeringens Kommissarier ved de unavngivne Selskaber.

Første Stykke af nærværende Artikel er ikke anvendelig paa Cheferne for de ministerielle Departementer.

204. (Art. 156. V.). Medlemmer af Kamrene kunne ikke udnævnes til Embeder, der lønnes af Staten, førend mindst eet Aar, efterat deres Hverv er ophørt.

Undtagen er Stillingen som Minister, som diplomatisk Affending eller som Guvernør.

205. (Art. 157. V.). Uforenelig med Hvervet som Medlem af Kamrene er ligeledes Stillingen som Bestyrer af Nationalbanken og Generaldirektør for Spare- og Alderdomsforsørgelseskassen.

206. (Art. 158. V.). Ethvert Medlem af Kamrene, der modtager Leopoldsordenen af andre end af militære Grunde, maa underkaste sig nyt Valg.

2det Afsnit. Provindsraadene.

. . . .

3die Afsnit. Kommuneraadene.

. . . .

7de Afdeling.

Organiske Bestemmelser.

Kapitel I. De lovgivende Forsamlinger.

214. (Art. 66. V.). Repræsentanternes Kammer og Senatet afgjøre selv Valghandlingernes Gyldighed, forsaavidt deres Medlemmer angaar.

215. (Art. 167. V.). Enhver Indsigelse mod Valget bør være fremsat forinden Valgbrevets Prøvelse.

216. (Art. 168. V.). Det Medlem, som er valgt i flere Arrondissementer, er pligtigt til i Løbet af de 8 Dage, der følge efter Valgbrevenes Prøvelse, at erklære for Kamret, hvilket Hverv han foretrækker. Træffer han ikke sit Valg indenfor denne Frist, afgjøres det ved Lodtrækning, hvilket Arrondissement han skal tilhøre.

Den, der samtidig er bleven valgt til Senator og Medlem af Repræsentanternes Kammer, skal indenfor samme Tidsfrist afgive sin Erklæring til Kamrene om, hvilket Hverv han vælger.

Det Samme gjælder om den, som efter at være valgt til Medlem af Repræsentanternes Kammer vælges til Senator og omvendt.

217. (Art. 169. V.). Naar Kamrene ere traadte sammen, have de alene Ret til at modtage deres Medlemmers Frasigelse af Hvervet. Ere de ikke samlede, kan Frasigelsen meldes Indenrigsministeren.

218. (Art. 170. V.). Den Senator, der vælges i Tilfælde af Ledighed, ved Dobbeltvalg, Dødsfald, Frasigelse eller af anden Grund, er valgt for den Tid, som hans Forgænger havde tilbage.

219. (Art. 171. V.). Medlemmerne af Repræsentanternes Kammer vælges for 4 Aar. De fornyes med Halvdelen hvert andet Aar efter den ved nærværende Lov bestemte Følgeorden.

I Tilfælde af Opløsning fornyes Kamret i sin Helhed.

220. (Art. 172. V.). Senatorerne vælges for 8 Aar, de fornyes med Halvdelen hvert 4de Aar efter den ved nærværende Lov bestemte Følgeorden.

I Tilfælde af Opløsning fornyes Senatet i sin Helhed.

221. (Art. 173. V.). Den sædvanlige Afgang af Medlemmer i Repræsentanternes Kammer og i Senatet finder Sted den anden Tirsdag i Juni Maaned.

222. (Art. 174. V.). Hvert Kammer fornyes provindsvis.

Den ene Række indbefatter Provindserne: Anvers, Brabant, Vestflandern, Luxembourg og Namur.

Den anden Række indbefatter Provindserne: Østflandern, Hainaut, Liège og Limbourg.

223. (Ny Art. L. 1878 Art. C.) For Repræsentanternes Kammers Vedkommende afgaar den anden Række den 2den Tirsdag i Juni 1878, den første Række den anden Tirsdag i Juni 1880.

For Senatets Vedkommende afgaar første Række den anden Tirsdag i Juni 1878, den anden Række den anden Tirsdag i Juni 1880.

224. (Art. 176. V.). Den ved foregaaende Artikel fastsatte Orden følges, efterhaanden som Kamrene senere fornyes.

Det Samme gjælder i Tilfælde af Opløsning af Kamrene eller et af dem.

225. (Art. 177. V.). De nyvalgte Medlemmer træde i Virksomhed ved den første ordentlige eller overordentlige Sammentræden af Kamrene

226. (Art. 178. V). Er Opløsning foregaaet, finde Valgene til Afløsning af den først fratrædende Række, forsaavidt angaar det saaledes fornyede Repræsentanternes Kammer, Sted i den Juni Maaned, som følger efter den anden ordentlige Samling, og forsaavidt angaar Senatet, hvis det er blevet fornyet paa denne Maade, i den Juni Maaned, som følger efter den fjerde ordentlige Samling.

Valgene til Afløsning af den anden Række af Repræsentanternes Kammer finde Sted 2 Aar senere og af den anden Række af Senatet 4 Aar senere.

Den ordentlige Samling er den, i hvilken Kamrene have stemt over Budgettet.

227. (Ny Art. L. 1878 Art. C.). Valgene ske efter den Loven af 20de April 1878 vedhæftede Fortegnelse. (Se det Følgende) [1].

Kapitel II. Provindsraad.

. . . .

Kapitel III. Kommuneraad.

. . . .

8de Afdeling.

Overgangsbestemmelser m. m.

246. (Art. A. L. 1878). Herved ophæves:

---

[1]) Den ommeldte Fortegnelse er ikke medtagen i nærværende Oversættelse. Repræsentantkamret tæller ifølge samme for Tiden 132 Medlemmer, Senatet 66. Se iøvrigt Noten til Nr. 72.

1) 3die Afdeling (Art. 66—120) af Valgloven af 18de Mai 1872.
2) 1ste Afdeling af Loven af 9de Juli 1877 med Undtagelse af Artiklerne 13, 14, 19 og 45.

247. (Art. B. L. 1878). Artiklerne 13, 14, 19 og 45 af Loven af 9de Juli 1877 ere anvendelige paa de 3 Arter af Valg.

248. (Art. 66. § 3. L. 1877.) De Skatteangivelser (saavel af personlige som Næringsskatter), der ere gjorte fo. hele Aaret 1876 eller før 1ste Juli 1877, kunne tages i Betragtning til at udbringe det fornødne Skattebeløb ved Affattelsen af Listerne for 1878 og 1879.

249. (Art. D. L. 1878). Nærværende Lov træder i Kraft, forsaavidt Valg til de offentlige Forsamlinger angaar, Dagen efter dens Offentliggjørelse i den officielle Tidende.

. . . .

251. (Art. F. L. 1878). Regjeringen skal i den officielle Tidende offentliggjøre de ikke ophævede Bestemmelser i Valgloven af 18de Mai 1872 og senere af 9de Juli 1877 forenede til et Hele med Bestemmelserne i nærværende Lov.

252. (Art. G. L. 1878.) Der meddeles Indenrigsministeriet:
1) en Tillægsbevilling paa 58,000 Frcs. til Betaling af Godtgjørelse til Medlemmer og Sekretærer ved Valgbestyrelserne ved Valg til Kamrene.
2) en Tillægsbevilling af 25,000 Frcs. til den fornødne Omdannelse af Valglokaler.

Disse Bevillinger tilføies Artikel 15. i Budgettet for Finantsaaret 1878.

Plan I.

Anvisning for Vælgeren.

A. Valg til de lovgivende Forsamlinger.

I. Valghandlingen begynder Kl. 9 om Morgenen. Naar Opraabet har fundet Sted og er gjentaget engang, sluttes Afstemningen.

II. Vælgeren kan stemme for . . . . Kandidater til Senatet, ... Kandidater til Repræsentanternes Kammer.

III. Den første Navnerække paa Stemmesedlen (tilvenstre), der er trykt med blaa Farve, indeholder stedse Listen over de Kandidater, der have betegnet sig som Liberale. Den sidste Række (tilhøire), trykt med rød Farve, indeholder stedse Listen over dem, der have betegnet sig som Katholiker.

IV. Vil Vælgeren give alle Kandidaterne paa en fuldstændig Liste sin Stemme, sætter han med Blyant et Kryds i den Rubrik, der i dette Øiemed er anbragt ovenover disse Kandidaters Liste.
Vil han kun give sin Stemme til en Del af de Kandidater, der ere opførte paa een Liste eller til Kandidater af forskjellige Lister, sætter han med Blyant et Kryds i den Rubrik, der i dette Øiemed er anbragt efter hver af de Kandidaters Navne, paa hvem han stemmer.
Er der kun eet Medlem at vælge, sættes Krydset i den Rubrik, der er anbragt over den Kandidats Navn, som Vælgeren vil stemme paa.

V. Efterat have afgivet sin Stemme viser han Formanden sin Stemmeseddel, sammenfoldet i Firkant, med Stemplet paa Ydersiden og lægger den i Urnen, derpaa gaar han ud af Salen.

VI. Vælgeren kan ikke opholde sig længere det afsondrede Rum end nødvendigt for at gjøre sin Stemmeseddel færdig.

VII. Ugyldige ere: 1) Alle andre Stemmesedler end den af Formanden i Afstemningens Øieblik overleverede. 2) Selve denne Stemmeseddel: a) hvis Vælgeren ikke derpaa har mærket noget Navn; hvis han har mærket flere Navne, end der er Medlemmer at vælge, eller hvis han har givet samme Person mere end een Stemme; b) hvis en Radering, et Tegn eller e Mærke, der ikke er hjemlet ved Nr. IV. ovenfor, gjør Stemmesedlen kjendelig; c) hvis den indeslutter et Papir eller en hvilkensomhelst anden Gjenstand.

VIII. Den, som stemmer uden dertil at være berettiget, eller som stemmer i en Andens Sted, ifalder Straf.

B. Provindsielle og kommunale Valg.

. . . .

Plan II. [1])

Anvers. (Det belgiske Vaaben.) Valget den ....

Liberale Senatorer.			Senatorer.			Katholske Senatorer.		
1.	Desmet.		1.	Amman.		1.	Mabille.	
2.	Everaert.		2.	Delval.		2.	Pepin.	
Liberale Repræsentanter.			Repræsentanter.			Katholske Repræsentanter.		
1.	Dubois.		1.	Uyterelst.		1.	Abeloot.	
2.	Geirts.		2.	Van Loy.		2.	Beboeck.	
3.	Materling.					3.	Hommen.	
4.	Nick.					4.	Hottois.	

ad Plan II.

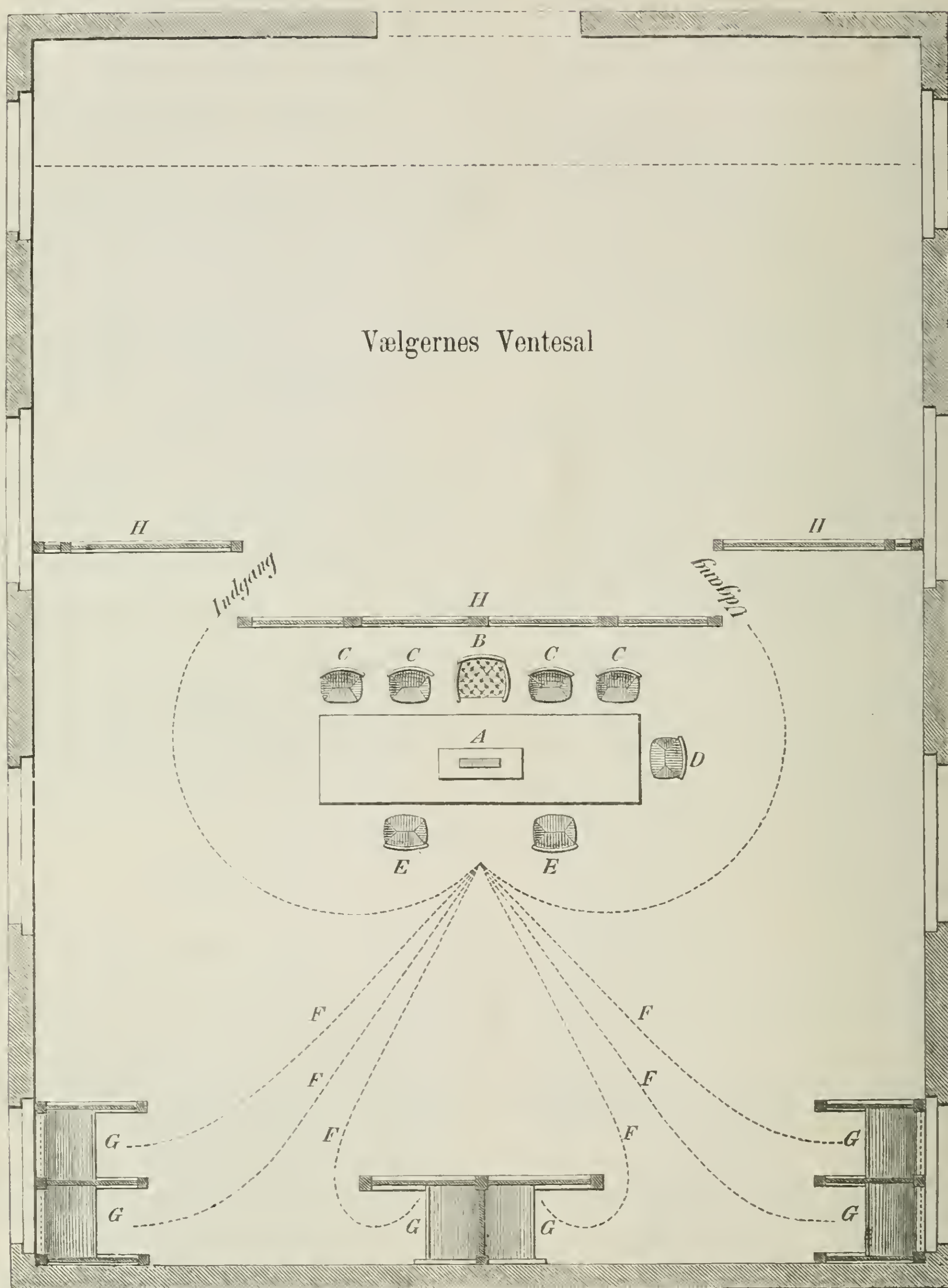
Anvisning med Hensyn til Stemmesedlens Trykning.

1) Fornavnet tilføies, hvis Kandidaterne bære samme Familienavn.
2) Er der kun een Liste, trykkes den med sort Farve midt paa Stemmesedlen.
3) Er der to, deles Stemmesedlen i to Navnerækker; den tilvenstre indeholder stedse Listen over de Kandidater, der have betegnet sig som Liberale, og den tilhøire Listen over dem, der have betegnet sig som Katholiker. De paa Planen anbragte Farver for hver Liste ville stedse være at anvende.
4) Har der desuden stillet sig Kandidater under anden Partibetegnelse eller uden Partibetegnelse, trykkes deres Navne med sort Farve som paa Planen i Midterrækken.
5) Skal der kun vælges eet Medlem, udelades de bagved hver Kandidats Navn anbragte Rubriker.

[1]) Paa de originale Stemmesedler ere de liberale Valgkandidaters Navne og Siderne i Firkanten oven over disse trykte med blaa Farve, de katholske Kandidaters Navne og den tilsvarende Firkant med rød Farve. Forskjellen er her antydet ved den forskjellige Skrift.

Plan IV. [1])

Valgsal.

A. Urne. *B.* Formand. *C.* Stemmetællere. *D.* Sekretær. *E.* Vidner. *F.* Den Vei, Vælgerne gaa frem og tilbage. *G.* Affondrede Rum med Pulte. *H.* Bevægelige Skillevæge.

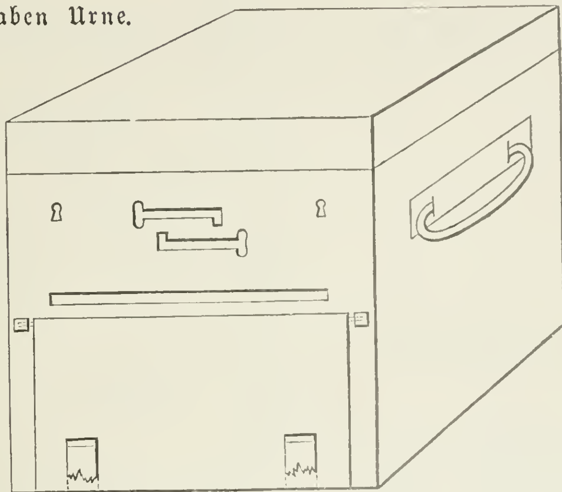
[1]) Plan III., der angiver Formen for Stemmesedler ved provindsielle og kommunale Valg, udelades her.

Anordning om Valgurnen af 17de Mai 1878.

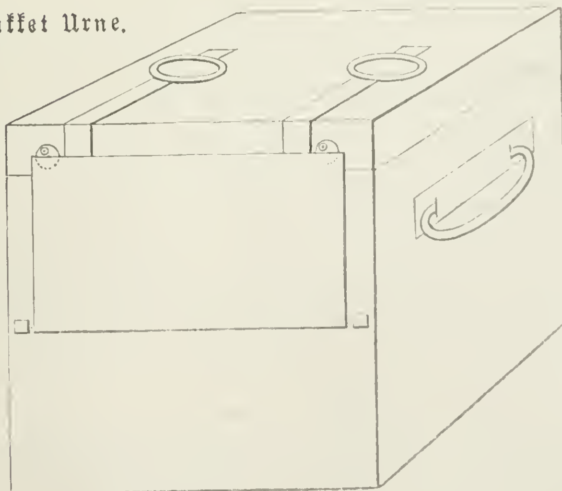
Vi Leopold, Belgiernes Konge, gjøre vitterligt: At vi i Henhold til Art. 158 i Lov af 16de Mai 1878, der bestemmer, at Valgurnerne skulle være indrettede i Overensstemmelse med den af Regjeringen billigede Model,

Valgurne.

Aaben Urne.

Lukket Urne.

Billiget. Bedhæftes den kgl. Anordning af 17de Mai 1878.

Delcour,
Indenrigsminister.

efter Forslag af Vor Indenrigsminister have bestemt, ligesom Vi herved bestemme:

Art. 1. Den vedheftede Model til en Valgurne billiges.

Art. 2. Vor Indenrigsminister vil have at drage Omsorg for nærværende Anordnings Gjennemførelse.

Givet i Bruxelles den 17de Mai 1878.

Leopold.

Delcour,
Indenrigsminister.

Regnskabsrettens Ordning, Lov af 29de Oktober 1846 [1]).

Art. 1. Regnskabsretten bestaar af 1 Formand, 6 Assesforer og 1 Retsskriver.

De udnævnes hvert 6te Aar af Repræsentanternes Kammer, der til enhver Tid har Ret til at afskedige dem.

Formanden og Assessorerne skulle have en Alder af mindst 30 Aar. Retsskriveren skal være mindst 25 Aar gammel, han har ingen Stemmeret.

Art. 2. Medlemmerne af Regnskabsretten maa ikke være beslægtede eller besvogrede indbyrdes indtil 4de Grad indbefattet [2]) eller ved deres første Udnævnelse beslægtede eller besvogrede i samme Grad med en Minister med Portefeuille.

De kunne ikke være Medlemmer af noget af de lovgivende Kamre eller beklæde nogen Bestilling, hvormed der er forbundet Løn eller Godtgjørelse af Statskassen, eller være umiddelbart eller middelbart interesserede i eller ansatte ved noget Foretagende eller nogen Forretning, som er regnskabspligtig overfor Statskassen.

De kunne ikke tage Beslutning i de Sager, som angaa dem personlig, eller hvori de med dem Beslægtede eller Besvogrede indtil 4de Grad indbefattet [2]) ere interesserede.

Art. 3. Det er forbudt hvert Medlem af Regnskabsretten, hvis han ikke vil anses for at have givet Afkald paa sit Embede, enten selv eller i sin Ægtefælles Navn eller ved nogen anden Mellemmand at drive nogen Slags Handel eller være Forretningsfører eller Deltager i Ledelsen eller Styrelsen af noget industrielt Foretagende eller Selskab.

Art. 4. Til at paakjende eller afslutte Regnskaber fordres Tilstedeværelse af Flertallet af Rettens Medlemmer.

Art. 5. Regnskabsretten har det Hverv at undersøge og endelig afgjøre Regnskaber fra Statsforvaltningen og Alle, hvem Regnskabspligt overfor Statskassen paahviler.

Den vaager over, at ingen Udgiftspost i Budgettet overskrides, og at ingen Overførsel fra en Konto til en anden finder Sted. Den tager Beslutning om de forskjellige Forvaltningsgrenes Regnskaber og har i det Øiemed at indhente alle fornødne Oplysninger og Regnskabsaktstykker.

Retten kan fordre sig tilstillet alle Oversigter, Oplysninger og Meddelelser angaaende Statens og Provindsernes Indtægter og Udgifter.

Art. 6. Retten brevvexler umiddelbart med de forskjellige Statsforvaltningsgrene. Den brevvexler ligeledes med Provindsraadenes staaende Regnskabsudvalg om Provindsens Regnskabsvæsen og med de Regnskabspligtige om Indsendelsen af deres Regnskaber.

Art. 7. I særlige Tilfælde saasom ved de Regnskabspligtiges Afskedigelse, Død eller Kassemangel fastsætter Retten en Frist, inden hvilken Regnskabet skal være indsendt til dens Kontor, uafhængig af de Forholdsregler, som den overordnede Forvaltning for Ordenens og Tilsynets Skyld iøvrigt maatte tage.

Art. 8. Retten idømmer dem, der ikke indsende deres Regnskab i rette Tid, efter at have hørt dem eller behørigen indvarslet dem, en Bøde, der ikke maa overstige Halvdelen af deres Løn, Procenter eller Godtgjørelser; den kan ogsaa i

---

[1]) Denne Lov tilligemed en Del andre Love om Regnskabsvæsenets Ordning i Belgien er tidligere besørget oversat saavel af en Kommission, der ved kgl. Resolution af 31te Marts 1860 blev nedsat til at forberede Indførelsen af en Regnskabsret i Danmark i Henhold til Bestemmelsen i Lov af 2den Oktober 1855 § 50, som af den norske Statsrevision i en Betænkning, som den i 1875 afgav til Storthinget angaaende den hensigtsmæssigste Ordning af Revisionen af Statens Regnskaber. (Betænkningen findes i Rigsdagens Bogsamling).

[2]) Gradberegningen er den saakaldte civile, ifølge hvilken man tæller alle de Fødsler, der adskille de to Beslægtede fra hinanden. Sødskendebørn ere altsaa f. Ex. beslægtede i 4de Grad.

fornødent Fald fremkalde deres Afskedigelse eller midlertidige Fjernelse.

Hvad angaar dem, der hverken nyde Løn, Procenter eller Godtgjørelser, idømmer Retten dem en Bøde, der ikke overstiger 2,000 Fr.; Alt uafhængigt af den Beføielse, Retten har til at forlange Regnskab aflagt i Henhold til Anordningerne af enhver Regnskabspligtig, der trods Opfordring ikke har indsendt det i rette Tid.

Art. 9. Enhver Bødedom afsiges efter Begjæring af den yngste Assessor, der overtager den offentlige Anklagers Hverv.

Art. 10. Retten gjennemser og godkjender Statens og Provindsernes Regnskaber og bestemmer ved endelige Kjendelser, hvormeget Statskassen har tilgode hos de Regnskabspligtige eller disse hos den, eller om de gjensidige Krav ophæve hinanden.

I de to sidste Tilfælde meddeler den dem endelig Godkjendelse af Regnskabet og paabyder Tilbagegivelsen af de stillede Sikkerheder og i fornødent Fald Ophævelse af Beslaglæggelse og Udslettelse af de Behæftelser, der maatte være lagte paa deres Eiendomme til Sikkerhed for deres Embedsførelse.

I første Tilfælde dømmer den dem til at afgjøre deres Gjæld til Statskassen inden en foreskreven Frist.

I alle Tilfælde tilstilles en Udfærdigelse af Rettens Kjendelse Finantsministeren til Fuldbyrdelse, hvis Regnskabet vedkommer Statskassen, og Provindsraadets staaende Udvalg, hvis Regnskabet angaar Provindsernes Formue.

3 Aar efter Ophøret af den Regnskabspligtiges Embedsvirksomhed skal han have en endelig Godkjendelse af sine Regnskaber, hvis Regnskabsretten ikke har truffet en anden Afgjørelse.

Art. 11. Retten kan uanset en med Hensyn til et Regnskab afgiven endelig Kjendelse indenfor den samme Frist af 3 Aar fra Kjendelsens Dato at regne skride til nyt Gjennemsyn af samme enten paa en af den Regnskabspligtige afgiven Begjæring, støttet paa Bevisligheder, erhvervede efter Kjendelsen, eller paa Embedsvegne paa Grund af Feil, Forglemmelser eller Gjentagelser af en og samme Post, der maatte være opdagede ved Gjennemsyn af andre Regnskaber.

Selv efter Udløbet af den ovenfor fastsatte Frist kan et Regnskab underkastes nyt Gjennemsyn, naar Kjendelsen har været støttet paa Aktstykker, der senere ere befundne falske.

Art. 12. Opdager Retten ved Undersøgelse af Regnskaber Falsknerier eller Underslæb, meddeler den Finantsministeren Underretning herom og fremstiller Sagen for Justitsministeren; disse Ministre foranledige de Skyldige tiltalte ved de sædvanlige Domstole.

Art. 13. Rettens Kjendelser over de Regnskabspligtige kunne fuldbyrdes ligesom Domme, de kunne indbringes for Kassationsretten paa Grund af Formfeil eller Krænkelse af Loven.

I Tilfælde af, at en Regnskabspligtig tror sig beføiet til at angribe en Kjendelse paa Grund af Formfeil, eller fordi den strider mod en Lov, maa han paastævne Sagen inden 3 Maaneder efter Kjendelsens Forkyndelse; Sagen paakjendes efter et simpelt Andragende og uden Procedure.

Bliver Kjendelsen kasseret, sendes Sagen til en i Repræsentanternes Kammer i dette Øiemed dannet Kommission, der afsiger endelig Dom i de for Regnskabsretten fastsatte Former.

Art. 14. Ingen Anvisning efterkommes af Statskassen, medmindre den er forsynet med Regnskabsrettens Visa [1]).

Tror Retten ikke at burde give sit Visa, undersøges Grundene til denne Vægring i Ministerraadet.

Finde Ministrene, at Udgiften alligevel bør afholdes under deres Ansvar, meddeler Retten sit Visa under Forbehold.

Den gjør Rede for sine Bevæggrunde i sine aarlige Beretninger til Kamrene.

Art. 15. Retfærdiggjørelse af den forlangte Kredit kan finde Sted efter Meddelelse af Visa:

1) Naar vedkommende Posts Natur kræver, at der aabnes en Kredit for at dække en forestaaende Udgift.
2) Naar Forvaltningen af en af Staten dreven Forretning nødvendiggjør et Forskud til denne Forretnings Regnskabsbetjent.

Disse Forskud kunne ikke overstride 20,000 Frcs., og der skal gjøres Rede for deres Anvendelse inden 4 Maaneders Forløb.

Intet nyt Forskud inden for denne Grændse af 20,000 Frcs. ydes en Forretning af den nævnte Art, førend alle Aktstykker vedkommende de tidligere Forskud ere blevne forelagte Retten, medmindre den Del af dette Forskud, hvorfor der ikke er gjort Rede, er mindre end 4 Uger gammel.

Enhver anden Undtagelse maa være fastsat ved den Lov, der hjemler Udgiften.

Art. 16. En Gjenpart af Hovedbogen over Statsgjælden afleveres til Regnskabsretten.

Retten paaser, at alle Transporter og Betalinger af Statsobligationer saavelsom nye Laan indføres nøiagtig i denne Bog. Ligeledes vaager den over, at enhver Regnskabspligtig tilveiebringer den Sikkerhed, der er knyttet til hans Embede. I dette Øiemed modtager den fra alle Statsfor-

[1]) Visa = Forevist.

valtningsgrene en Fortegnelse over alle de Regnskabspligtiges Sikkerhedsstillelser uden Undtagelse.

Alle Obligationer, der udstedes i Anledning af nye Laan eller ældre Laan, som ere konverterede, saavelsom Beviser for Sikkerhedsstillelse have kun Gyldighed, naar de ere forsynede med Regnskabsrettens Visa.

Retten holder Bog over de Udlaan, som ifølge Finantsloven bevilges til Handelens, Industriens og Agerdyrkningens eller hvilkesomhelst andre Formaals Fremme, og paaser, at Laanene nøiagtig opføres i de Regnskabspligtiges Regnskaber og i det almindelige Statsregnskab.

Art. 17. Regnskabsretten fører en Kontrabog over de Statskassen paahvilende Pensioner. Pensionsbrevene paategnes og føres tilbogs af Retten, og der forholdes med Hensyn til denne Paategning i Overensstemmelse med Art. 14.

Art. 18. Regnskabsretten udnævner og afskediger alle sine Embeds- og Bestillingsmænd.

Art. 19. Lønningen for Regnskabsrettens Formand er bestemt til 9,000 Frcs., og for Assessorerne og Retsskriveren til 7,000 Frcs.

Art. 20. Forandring i Regnskabsrettens Forretningsorden kan kun ske med Samtykke af Repræsentanternes Kammer.

Art. 21. Lovene af 30te Decbr. 1830 og 14de Juni 1845 [1]) ophæves.

Forretningsorden for Repræsentanternes Kammer [2]) af 5te Oktober 1831 med Ændringer af 21de December 1843, 23de November 1850, 9de Mai 1860 og 30te April 1875.

Kapitel I. Om det foreløbige Bureau [3]) og Valgbrevenes Prøvelse.

Art. 1. Ved Samlingens Aabning indtager det ældste Medlem Formandspladsen.

De 4 yngste Medlemmer udføre Sekretærforretningerne.

Art. 2. I Tilfælde af Kamrets Fornyelse i sin Helhed eller med Halvdelen af sine Medlemmer dannes der ved Lodtrækning 6 Udvalg, hvert paa 7 Medlemmer, for at prøve Valgbrevene [4]). Alle de valgte Medlemmer tage Del i denne Prøvelse med Undtagelse af dem, hvis Anerkjendelse er bleven udsat.

I alle andre Tilfælde sker Prøvelsen af et ved Lodtrækning dannet Udvalg paa 7 Medlemmer.

Art. 3. Valgbrevene med dertil hørende Aktstykker fordeles mellem de 6 Udvalg, af hvilke hvert vælger en Ordfører, som har at forelægge Udvalgets Arbeide for Kamret.

Art. 4. Kamret afgjør Valgenes Gyldighed, og Formanden erklærer dem for Repræsentanter, hvis Valgbreve godkjendes.

Kapitel II. Om det endelige Bureau.

Art. 5. Efter Valgbrevenes Prøvelse skrider Kamret til Valg af en Formand, 2 Næstformænd og 4 Sekretærer.

Art. 6. Alle disse Valg ske med absolut Stemmeflerhed; der skrides efterhaanden til særskilt Afstemning: 1) til Valg af en Formand, 2) til Valg af første Næstformand og 3) til Valg af anden Næstformand.

Valg af Sekretærer sker ved Listeafstemning [5]).

Dog er ved 3die Afstemning, ved hvilken Valget er bundet, simpel Stemmeflerhed tilstrækkelig.

Naar Stemmerne staa lige, er den ældste valgt.

---

[1]) To ældre Bestemmelser om Regnskabsretten.

[2]) Senatets Forretningsorden er af Oktober 1874. Her anføres de Bestemmelser i samme, der afvige fra Repræsentantkamrets, forsaavidt de ere fundne at have nogen Interesse, ligesom det er bemærket, naar en i dette Kammers Forretningsorden indeholdt Bestemmelse ikke findes i Senatets. Hvor Afvigelserne derimod blot bestaa i en forskjellig Orden eller forskjellig Affattelsesmaade, er der ingen Bemærkning gjort. (Senatets Forretningsorden betegnes i de følgende Noter ved S. F.)

[3]) Ved Ordet „Bureau" forstaas Kamrets Embedsmænd, valgte af og blandt dets egne Medlemmer.

[4]) Senatet deles af Aldersformanden i 3 Afdelinger, der hver erholde Valgbrevene fra en Trediedel af Kongerigets Provindser til Prøvelse, saaledes at Senatorerne fra en Provinds kun kunne prøve Valgbrevene fra andre Provindser. Artiklens to sidste Punktumer findes ikke S. F.

[5]) I Senatet vælges ved særskilte Valg 2 Sekretærer og 2 Suppleant-Sekretærer. — Listeafstemning (scrutin de liste i Modsætning til scrutin individuel) finder Sted, naar de Stemmende paa eengang stemme paa Flere; i det foreliggende Tilfælde angive de altsaa paa Stemmesedlen de 4 Medlemmer, som de ønske til Sekretærer.

Art. 7. Sekretærerne forvisse sig om de Stemmendes Antal, Stemmetællere valgte ved Lodtrækning optælle Stemmesedlerne.[1])

Art. 8. Naar Kamret har valgt sine Embedsmænd, underretter det Kongen og Senatet derom.

Art. 9 Formandens Forretninger bestaa i at overholde Orden i Forsamlingen, at haandhæve Forretningsordenen og tilstaa Ordet, at sætte Forslagene under Afstemning, at meddele Afstemningens Udfald, at forkynde Kamrets Beslutninger og føre Ordet i dets Navn og efter dets Ønske.

Han kan kun tage Ordet i en Forhandling for at fremstille, hvad Sagen dreier sig om, og føre Taleren tilbage dertil; vil han deltage i Forhandlingerne, forlader han Formandspladsen og kan først atter indtage den, naar Forhandlingen om Sagen er sluttet.

Art. 10. Sekretærforretningerne bestaa i at føre Tilsyn med Protokollens Affattelse, at oplæse den, at indskrive Medlemmerne, efterhaanden som de forlange Ordet, at oplæse Forslag, Ændringsforslag og andre Aktstykker, der skulle bringes til Kamrets Kundskab, at optegne dets Beslutninger, foretage Navneopraab, optegne Afstemningerne, kort sagt, besørge alt Bureauet Vedkommende.

Sekretærerne kunne tage Del i Forhandlingerne, men kun, idet de hvergang tage Plads blandt Medlemmerne.[2])

Art. 11. Alle Medlemmerne af Bureauet vælges for een Samling[3]) undtagen for det Tilfælde, at der indtræffer overordentlige Afbrydelser.

I Formandens og Næstformændenes Forfald indtager Aldersformanden Formandspladsen i Kamret og for dets Deputationer. I Sekretærernes Forfald træde de yngste Medlemmer i deres Sted. (Vedtaget den 30te April 1875).

Kapitel III. Om Mødernes Afholdelse.

Art. 12. Formanden aabner og slutter Møderne.

Han opgiver ved Slutningen af hvert Møde efter at have adspurgt Kamret Dagen for det paafølgende Møde tilligemed Dagsordenen for dette, der opslaas i Salen. Hvis ikke anden Bestemmelse tages paa Grund af paatrængende Lovgivningsarbeider, holder Kamret hverken Møde om Mandagen eller om Lørdagen. (Vedtaget den 30te April 1875).[4])

Har Kamret ikke taget anden Bestemmelse, aabnes Mødet Kl. 2.

Art. 13. En Liste ligger fremme 1/2 Time før Mødet, for at Medlemmerne kunne skrive deres Navne derpaa.

Paa det for Mødet fastsatte Klokkeslet gjør Formanden sig bekjendt med denne Liste, han kan enten strax aabne Mødet eller skride til Navneopraab af de Medlemmer, hvis Navne ikke findes paa Listen.

Gjentaget Opraab finder ikke Sted, men Formanden opfordrer de Medlemmer, der maatte være komne tilstede inden Opraabets Slutning og ikke have svaret, da deres Navne bleve opraabte, til at lade sig opføre.

Er det tilstrækkelige Medlemsantal ikke tilstede, erklærer Formanden, at der intet Møde vil finde Sted, og berammer næste Møde til en af de 4 følgende Dage.

Listen over de tilstedeværende Medlemmer optages i Beretningen.[5]) Er det tilstrækkelige Antal Medlemmer ikke tilstede, indrykkes Listen over de tilstedeværende og fraværende Medlemmer i Tidenden; den efterfølges af en Fortegnelse over de Medlemmer, som have erklæret at være fraværende paa Grund af Sygdom. (Vedtaget den 30te April 1875).[6])

Art. 14. Beretningen om det sidste Møde fremlægges paa Kamrets Bord 1/2 Time før Mødets Begyndelse.[7])

Ethvert Medlem har Ret til under Mødet at gjøre Indsigelse mod Beretningens Affattelse.

Reises der Indsigelse mod Affattelsen, har en af Sekretærerne Ordet for at meddele de nødvendige Oplysninger.

Fastholdes Indsigelsen trods denne Forklaring, forelægger Formanden Sagen for Kamret.

Faar Indsigelsen Medhold, har Bureauet i samme eller senest i næste Møde at forelægge en ny Affattelse overensstemmende med Kamrets Afgjørelse.

Tilendebringes Mødet uden Indsigelse mod Beretningen, er den vedtagen. (Vedtaget den 30te April 1875).

---

[1]) I Senatet ere de 4 yngste Medlemmer Stemmetællere.

[2]) Til dette Stykke findes intet Tilsvarende i S. F.

[3]) Det øvrige af Artiklen findes ikke i S. F.

[4]) Til dette Punktum findes intet Tilsvarende i S. F.

[5]) Beretningen om Kamrets Møder (procès-verbal) gives paa løst Papir og indføres først senere efter at være vedtagen i en Protokol, jfr. Art. 69—71.

[6]) Istedetfor Art. 13 bestemmer S. F. følgende: Til den fastsatte Tid lader Formanden foretage Navneopraab. Er Forsamlingen ikke fuldtallig nok, gjentages Opraabet et Kvarter efter; Navnene paa de Medlemmer, der uden at have erholdt Orlov eller uden at have underrettet Formanden om deres Fraværelse i Overensstemmelse med Art. 78 (Sp. 439, Note 2) ere udeblevne fra Mødet, indføres i Beretningen; Fortegnelsen over dem indrykkes i den officielle Tidende. Er Forsamlingen ikke længer fuldtallig nok til at forhandle, anvendes samme Fremgangsmaade. Førend Senatorerne indtage deres Pladser, tegne de sig paa Listen over de Tilstedeværende.

[7]) Til dette Stykke findes intet Tilsvarende i S. F.

Art. 15. Sekretærerne lade daglig i Beretningen om Mødet i Tidenden indrykke en kortfattet Oversigt over de siden sidste Møde til Kamret indgivne Andragender; de foreslaa enten deres Henvisning til Undersøgelse eller deres Fremlæggelse paa Kamrets Bord eller deres Henvisning til Justitsministeren, hvis det er et Andragende om Indfødsret.

Ethvert Medlem har Ret til i et af de 3 paafølgende Møder at stille et andet Forslag; stilles det ikke, er Sekretærernes Forslag vedtaget. (Vedtaget den 30te April 1875).[1])

Art. 16. Formanden meddeler Kamret Underretning om de Budskaber, Breve og andre Meddelelser, som angaa det med Undtagelse af unavngivne[2]) Skrivelser. (Vedtaget den 30te April 1875).

Art. 17. I Salen findes Pladser, der udelukkende ere forbeholdte Ministrene og Kongens Kommissærer.

Art. 18. Intet Medlem kan tage Ordet uden at have ladet sig indskrive eller efter fra sin Plads at have forlangt Ordet af Formanden og have erholdt det.

Ordet tilstaas efter den Orden, hvori Talerne begjære det, eller ere indskrevne[3]).

Afvigelser fra denne Orden kunne kun ske, for at Ordet vexelvis kan gives for, om og imod de Forslag, der ere til Forhandling.

Ordet om Forslaget forbeholdes udelukkende de Talere, som have Ændringsforslag at foreslaa, hvilke Ændringsforslag de bør afgive til Bureauet, idet de forlade Talerstolen[4]).

Taleren kan kun henvende sig til Formanden eller til Forsamlingen. Medlemmerne tale staaende fra deres Plads eller fra Talerstolen. Aflæggelse af Beretninger, Fremstilling af Forslag og Ændringsforslag og Oplæsning af Aktstykker sker fra Talerstolen[5]).

Art. 19. Enhver Sigtelse for slet Hensigt, enhver anden Personlighed, enhver Bifalds- eller Mishagsyttring er forbudt[6]).

Art. 20. Ved de Forhandlinger, der følge efter Centralafdelingens[7]) eller et Udvalgs Betænkning, kunne Talerne først lade sig indskrive efter dette Dokuments Oplæsning eller Fremlæggelse. (Vedtaget den 30te April 1875)[8]).

Art. 21. Ingen afbrydes, medens han taler, uden for at mindes om Forretningsordenen. Fjerner en Taler sig fra Sagen, kan alene Formanden kalde ham tilbage dertil. Hvis en Taler under samme Forhandling, efter to Gange at være kaldt tilbage til Sagen, atter fjerner sig fra samme, adspørger Formanden Kamret, om Ordet skal fratages Taleren i denne Sag for Resten af Mødet.

Art. 22. Ingen taler mere end 2 Gange om samme Sag[9]), medmindre Forsamlingen bestemmer anderledes.

Art. 23. Det er stedse tilladt at begjære Ordet om Affattelsen af Afstemningsspørgsmaalene, for at bringe Forretningsordenen i Erindring eller for en personlig Bemærkning[10]).

Art 24. Indsigelser vedrørende Dagsordenen, Sagernes Tidsfølge og Hævdelse af Forretningsordenen have Fortrin for Hovedspørgsmaalet og afbryde altid dettes Forhandling. Det Forhandlingen forudgaaende Spørgsmaal, om der overhovedet er Anledning til at drøfte Sagen, samt Spørgsmaalet om Udsættelse, nemlig om der er Anledning til at afbryde Forhandlingen eller Afstemningen en bestemt Tid, sættes under Afstemning før Hovedforslaget.

Art. 25. Afstemningerne i den foreliggende Sag bør ordnes saaledes, at alle Meninger kunne gjøre sig gjældende paa bedste Maade.

Man anvender i dette Øiemed følgende Regler:

Indeslutter et Forslag flere Spørgsmaal, skal Deling finde Sted, naar den begjæres.

Er der stillet flere Forslag om et og samme Punkt, have de Forslag, som kunne sættes under Afstemning uden at udelukke Afstemningen over

[1]) I Stedet for denne Art. bestemmer S. F. Art. 20: Naar Beretningen om Mødet er vedtagen, forelægger en af Sekretærerne en kortfattet Oversigt over de Andragender, der ere indkomne til Senatet efter det sidste Møde.

Disse Andragender tilstilles Udvalget for Andragender eller det Udvalg, som Undersøgelsen af den paagjældende Sag er betroet.

Ansøgninger om Ansættelser sendes til Kvæsturen og Ansøgninger om Indfødsret til Udvalget for Indfødsrets Meddelelse.

Enhver Senator kan gjøre sig bekjendt med Andragenderne.

[2]) I S. F. „unavngivne eller fornærmelige".

[3]) S. F.: „Dog skulle Forslagsstillerne og Ordførerne høres, naar de ønske det."

[4]) Dette Stykke findes ikke i S. F.

[5]) Dette Punktum findes ikke i S. F.

[6]) I S. F. tilføies: „under Straf af at blive kaldt til Orden, hvilket kan ske i Overensstemmelse med Art. 33" (enslydende med Art. 31 i Texten).

[7]) Se om denne Art. 53 ff.

[8]) Til denne Artikel findes intet Tilsvarende i S. F.

[9]) S. F.: „med Undtagelse af Forslagsstilleren og Ordføreren".

[10]) I S. F. endvidere: for at berigtige en faktisk Bemærkning samt angaaende de ovenfor i Art. 24 ommeldte Spørgsmaal.

de andre Forrangen; blandt de Forslag, hvis Vedtagelse udelukker Afstemningen ved de andre, have de Forrangen, der ere videstgaaende. (Vedtaget den 30te April 1875) [1]).

Art. 26. Hvis 2 [2]) Medlemmer begjære en Forhandlings Slutning, lader Formanden afstemme herom; det er tilladt at tage Ordet for og imod en Begjæring om Afslutning.

Det er ikke tilladt at tage Ordet mellem to Afstemningsprøver.

Førend Forhandlingen slutter, adspørger Formanden Kamret, om det finder Sagen tilstrækkelig oplyst; er efter en anden Prøve Svaret tvivlsomt, fortsættes Forhandlingen. (Vedtaget den 30te April 1875) [3]).

Art. 27. Med Undtagelse af Afstemningen over Loven i dens Helhed, der altid sker ved Navneopraab og mundtlig, udtrykker Kamret sin Mening ved, at Medlemmerne reise sig eller forblive siddende, medmindre 5 Medlemmer forlange Afstemning ved Navneopraab og mundtlig.

Afstemning ved at reise sig eller forblive siddende er kun fuldstændig efter Prøve og Modprøve [4]), Formanden og Sekretærerne afgjøre Udfaldet af Prøven og Modprøven, der kunne gjentages; er der efter Gjentagelse Tvivl, skrides der til Navneopraab.

Efter Navneopraabet opfordrer Formanden de Medlemmer, der ikke have stemt, til at tage Del i Afstemningen. (Vedtaget den 30te April 1875) [5]).

Optællingen af Stemmerne sker ved Formanden og Sekretærerne.

Førend man skrider til den første Afstemning ved Navneopraab, bestemmer man hver Dag ved Lodtrækning, med hvilket Medlems Navn man skal begynde dette Opraab; finde andre Navneopraab Sted i samme Møde, sker det paa samme Maade. (Vedtaget den 21de December 1843) [6]).

Art. 28. Naar flere Lovforslag angaaende særlige eller stedlige Interesser, der ere forelagte samtidig og indbefattede i en og samme Betænkning, ikke fremkalde nogen Indsigelse, stemmes der over dem under Et ved et eneste Navneopraab [7]).

Art. 29. Ethvert i Kamret tilstedeværende Medlem, som, naar Sagen sættes under Afstemning, afholder sig fra at stemme, vil efter endt Navneopraab af Formanden blive opfordret til at angive de Bevæggrunde, der afholde ham fra at deltage i Afstemningen [8]).

Art. 30. De Medlemmer, der forlange, at Kamret skal træde sammen som hemmeligt Udvalg, affatte deres Begjæring skriftlig og underskrive den.

Deres Navne tilføres Beretningen [9]).

Art. 31. Forstyrrer et Medlem Ordenen, kaldes han ved sit Navn til Orden af Formanden; i Tilfælde af Indsigelse adspørger Formanden Forsamlingen. Stadfæster denne Formandens Paalæg, gives der Beretning herom i Protokollen.

Art. 32. Bliver Forsamlingen støiende, meddeler Formanden, at han vil skride til at udsætte Mødet. Vedbliver Støien, afbryder han Mødet en Time, under hvilken Medlemmerne træde sammen i deres Afdelinger [10]). Naar Timen er gaaet, gjenoptages Mødet uden videre.

Kapitel IV. Om Forslagene.

Art. 33. De Lovforslag, der tilstilles Kamret af Kongen og Senatet, blive efter at være oplæste i Kamret trykte, omdelte og tilstillede enten Afdelingerne eller et Udvalg for der at behandles paa den i Kapitel V. foreskrevne Maade [11]).

Forhandlingen i Afdelingerne kan ikke begynde førend mindst 3 Dage efter Omdelingen udenfor paatrængende Tilfælde, hvis Tilstedeværelse Kamret afgjør.

Art. 34. Hvert Medlem har Ret til at stille Forslag og Ændringsforslag.

---

1) S. F. indeholder istedetfor dette Stykke: „Ændringsforslag sættes under Afstemning førend Hovedforslaget og Underændringsforslag førend Ændringsforslag."

2) S. F.: „5".

3) Til dette Stykke findes intet Tilsvarende i S. F.

4) I S. F.: „naar 2 Medlemmer forlange det".

5) Istedetfor dette Stykke indeholder S. F.: „Umiddelbart efter dette Navneopraab foretages et andet for de Senatorers Vedkommende, som endnu ikke have stemt."

6) Til dette Stykke findes intet Tilsvarende i S. F.

7) Til denne Artikel findes intet Tilsvarende i S. F.

8) S. F.: „Stemmegivningen maa være ren og klar, den udtrykkes ved Ja eller Nei."

9) Den tilsvarende Art. i S. F. begynder saaledes: „Senatet sammentræder som hemmeligt Udvalg paa Forlangende af Formanden eller 10 Medlemmer. Det afgjør derefter med absolut Stemmeflerhed, om Forhandlingerne skulle gjenoptages for aabne Døre angaaende samme Sag."

10) Se Art. 49 ff. — S. F. „forlade Salen".

11) Efter S. F. overgives de „til Undersøgelse af et Udvalg eller flere samlede Udvalg, medmindre Senatet bestemmer, at Sagen er paatrængende og skal behandles uopholdelig.

Naar Senatet ikke er samlet, angiver Formanden de Udvalg, til hvilke Lovforslagene skulle sendes.

Formændene for disse Udvalg underrettes herom af Bureauchefen, hvem de opgive, til hvilket Klokkeslet Udvalgene skulle sammenkaldes paa Senatets første Mødedag."

Intet Forslag eller Ændringsforslag kan underskrives af mere end 6 Medlemmer. (Vedtaget den 30te April 1875) [1]).

Art. 35 [2]). Ethvert Medlem, der vil stille et Forslag, skal underskrive det og overgive det til Bureauet, hvorfra det uopholdelig meddeles Kamrets Afdelinger.

Hvis mindst een Afdeling er af den Mening, at Forslaget bør fremstilles, oplæses det i Kamrets første Møde efter dets Meddelelse i Afdelingerne.

Art. 36. Efter Forslagets Oplæsning i den Orden, hvori det er blevet indgivet, kan Forslagsstilleren foreslaa en Dag, paa hvilken han ønsker at blive hørt.

Paa den af Kamret berammede Dag giver han en Fremstilling af Grundene til sit Forslag.

Art. 37. Støttes Forslaget af mindst 5 Medlemmer, aabnes Forhandlingen, og Formanden adspørger Kamret, om det tager det forelagte Forslag under Behandling, om det udsætter det, eller erklærer, at der ikke er Grund til at tage det under Behandling.

Art. 38. Beslutter Kamret at tage Forslaget under Behandling, sendes det til et Udvalg eller til hver af Afdelingerne, som behandle det og afgive Betænkning derom.

Art. 39. Den Forhandling, som følger efter den af Centralafdelingen eller Udvalget afgivne Betænkning, er delt i to Dele: den almindelige Forhandling og Forhandlingen om Artiklerne.

Art. 40. Den almindelige Forhandling angaar Forslagets Grundsætninger og dets Helhed. Foruden den almindelige Forhandling og Forhandlingen om Artiklerne kan Kamret paabyde en Forhandling om hver af Forslagets Afdelinger i dens Helhed [3]).

Art. 41. Forhandlingen om Artiklerne finder Sted om hver Artikel, en efter anden, efter deres Orden, og de sig til samme sluttende Ændringsforslag.

Art. 42. Ændringsforslagene affattes skriftlig og overgives til Bureauet.

Art. 43. Kamret forhandler ikke om noget Ændringsforslag, hvis det efter at være blevet fremstillet ikke støttes af mindst 5 [4]) Medlemmer. Beslutter Kamret, at der er Grund til at henvise Ændringsforslaget til Afdelingerne eller til et Udvalg, kan det afbryde Forhandlingen.

Art. 44. Udsættes Forhandlingen til et andet Møde, blive Ændringsforslagene med Forslagsstillernes Navne trykte og omdelte til Medlemmerne [5]).

Art. 45. Er der blevet vedtaget Ændringsforslag til eller forkastet Artikler af et Lovforslag, skal Afstemningen over Helheden foregaa i et andet Møde end det, hvori der er blevet stemt over de nævnte Artikler af Lovforslaget.

Der skal idetmindste være een Dag imellem disse to Møder [6]).

I det sidste Møde undergives de vedtagne Ændringsforslag og de forkastede Artikler en ny Forhandling og en endelig Afstemning.

Det Samme finder Sted med de nye Ændringsforslag, som maatte være fremkaldte ved denne Vedtagelse eller denne Forkastelse. Alle Ændringsforslag, der ikke staa i Forbindelse med disse to Punkter, ere udelukkede.

Art. 46. Om end Forhandlingen er aabnet om et Forslag, kan Forslagsstilleren tage det tilbage; men hvis et andet Medlem optager det, vedbliver Forhandlingen.

Art. 47. Enhver Beslutning tages med absolut Stemmeflerhed dog mærkes som Undtagelser, hvad der ved denne Forretningsorden er bestemt med Hensyn til Valg og Indstillinger. Staa Stemmerne lige, er det Forslag, der er sat under Afstemning, forkastet.

Kamret kan kun tage Beslutning, forsaavidt Flertallet af dets Medlemmer ere tilstede.

Udfaldet af Kamrets Afstemninger forkyndes af Formanden i disse Udtryk: „Kamret vedtager" eller: „Kamret vedtager ikke".

Art. 48. Valg og Indstilling af Kandidater sker ved hemmelig Afstemning.

---

[1]) Til dette Stykke findes intet Tilsvarende i S. F.

[2]) Istedetfor Art. 35—38 indeholder S. F. i Art. 37—38 „Den Senator, der vil stille et Forslag, affatter det i Form af et Lovforslag, medmindre Sagen ikke egner sig til denne Form; han underskriver det og overgiver det til Bureauet. Det oplæses af en af Sekretærerne.

Hvis 2 Medlemmer støtte Forslaget, tillades det Forslagsstilleren at udvikle det nærmere paa en dertil af Senatet bestemt Tid.

Forslaget bør være støttet af mindst 4 Medlemmer, for at Forhandlingerne om, hvorvidt Senatet vil tage det under Overveielse, kunne begynde; i bekræftende Fald sendes Forslaget til Undersøgelse i et Udvalg eller flere forenede Udvalg, medmindre Forsamlingen vedtager dets Udsættelse eller uopholdelige Forhandling.

Forslaget bliver kun trykt og meddelt, saafremt Senatet befaler det."

[3]) Til dette Punktum findes intet Tilsvarende i S. F. S. F. bestemmer: „Forhandlingen om Artiklerne udsættes til den følgende Dag, hvis 5 Medlemmer forlange det."

[4]) I S. F. „2".

[5]) Til Art. 44 findes intet Tilsvarende i S. F.

[6]) Ifølge S. F. kan det andet Møde afholdes den følgende Dag.

Kapitel V. Om Afdelinger og Udvalg[1]).

Art. 49. Forsamlingen deles ved Lodtrækning i 6 Afdelinger.

Art. 50. Hver Afdeling vælger med absolut Stemmeflerhed en Formand, en Næstformand og en Sekretær.

Art. 51. Afdelingerne fornyes hver Maaned ved Lodtrækning.

Art. 52. Hver Afdeling undersøger de til den henviste Forslag og Ændringsforslag i den af Kamret angivne Orden.

Efter Undersøgelsen vælger Afdelingen med absolut Stemmeflerhed en Ordfører.

Art. 53. Naar de to Trediedele af Afdelingerne have afsluttet deres Undersøgelse, melde de valgte Ordførere dette til Kamrets Formand, som derefter forener disse under sit Forsæde i en Centralafdeling, efter herom at have underrettet de Afdelinger, som endnu staa tilbage.

Art. 54. Centralafdelingen vælger med absolut Stemmeflerhed et af sine Medlemmer til at afgive Betænkning til Forsamlingen.

Art. 55. Denne Betænkning indeholder foruden en Oversigt over Afdelingernes og Centralafdelingens Forhandlinger Indstillinger ledsagede af Grunde.

Den trykkes og omdeles mindst to Dage før Forhandlingen i Kamret, medmindre dette bestemmer anderledes.

Art. 56. Kamret udnævner blandt sine Medlemmer for hele Samlingen to staaende Udvalg nemlig:

Et Udvalg for Finants- og Regnskabsvæsen.

Et Udvalg for Agerdyrkning, Industri og Handel.

Art. 57. Disse Udvalg bestaa af 7 Medlemmer eller et større Antal, hvis Kamret finder det hensigtssvarende.

Art. 58. Medlemmerne af hvert Udvalg vælges ved Listeafstemning med absolut Stemmeflerhed, overensstemmende med det i Art. 6 Foreskrevne.

Art. 59. Det paahviler de to staaende Udvalg, hvert i de Sager, som deres Navn angiver:

1) at skaffe Kamret alle de Oplysninger, som det anmoder dem om at samle om et Forslag;

2) at undersøge de Forslag, som Kamret henviser til dem, at afgive Betænkning og fremsætte med Grunde forsynede Indstillinger angaaende disse Forslag;

---

[1]) I S. F. indeholdes de Bestemmelser, der træde istedetfor Kap. V, i Art. 49—55. Art. 53 i S. F. svarer til Art. 64 i Repræsentantkamrets F.; de andre Artikler lyde saaledes:

Art. 49. Ved hver Samlings Begyndelse deles Senatet, efterat Bureauet er dannet, i saamange Udvalg, som der er Ministerier.

Hvert Udvalg bestaar af et lige stort Antal Medlemmer; de mulig tiloversblevne fordeles i følgende Orden: Indenrigske Anliggender, Justitsvæsen, Finantsvæsen, offentlige Arbeider, udenrigske Anliggender, Krigsvæsen.

Udvalgenes Medlemmer vælges ved hemmelig Listeafstemning og med simpel Stemmeflerhed. Staa Stemmerne lige, anses den ældste for valgt.

Art. 50. Udvalgenes Betænkninger indeholde foruden et Udtog af deres Forhandlinger Indstillinger ledsagede af Grunde.

De indleveres til Bureauet, trykkes og omdeles Dagen før den almindelige Forhandling, medmindre Senatet bestemmer anderledes.

Senatet kan befale deres Oplæsning i et offentligt Møde.

Art. 51. Ethvert Udvalg udnævner for hele Samlingen en Formand og en Næstformand. Det vælger sin Ordfører for hver Sag. Udvalgene beskikke hvert et Medlem af deres egen Midte til at sammentræde og danne det staaende Udvalg for Andragender og Meddelelse af Indfødsret.

Senatets Formand har som saadan Forsædet i det Udvalg, hvortil han hører. Næstformændene ere ligeledes fødte Formænd, den ene i Udvalget for Andragender, den anden i Udvalget for Meddelelse af Indfødsret.

Art. 52. Ved hver Samlings Begyndelse udnævner Senatet et staaende Udvalg for Agerdyrkning, Handel og Industri, bestaaende af 9 Medlemmer, een fra hver Provinds. Udvalget vælger af sin egen Midte sin Formand og Næstformand. Ved Udnævnelsen af dette Udvalg følges den i Art. 49 angivne Fremgangsmaade.

Art. 54. Et Blad, indeholdende et Udtog af hvert Andragende og saavidt muligt de i Udvalgets Betænkninger indeholdte Indstillinger, skal trykkes og meddeles 24 Timer, forinden disse Betænkninger forelægges Forsamlingen; Rækkefølgen bestemmes efter deres Dato og Indførelse i Protokollen; i paatrængende Tilfælde kan Senatet gjøre Forandringer i denne Orden.

Art. 55. Senatet kan, hvis det finder det nyttigt, udnævne særlige Udvalg. Det bestemmer Antallet af de Senatorer, hvoraf de skulle bestaa, og følger ved deres Udnævnelse den i Art. 49 angivne Fremgangsmaade.

3) om fornødent at affatte Forslag til Beslutninger om Andragender, som Kamret har fundet vigtige nok til at henvise til dem;

4) at affatte Forslag til Beslutninger for Kamret.

Art. 60. Hver Maaned beskikker hver af Afdelingerne et af sine Medlemmer til at indtræde i Udvalget for Andragender. Dette Udvalg har det Hverv at undersøge og afgive Betænkning om Andragender.

Art. 61. Foruden de staaende Udvalg og Udvalget for Andragender kan der nedsættes Udvalg til Undersøgelse af eet eller flere Forslag enten ved Afstemning og med absolut eller simpel Stemmeflerhed eller ved Lodtrækning eller efter Kamrets Begjæring ved Formanden.

Art. 62. Hvert Udvalg vælger af sin Midte med absolut Stemmeflerhed en Formand, en Sekretær og for hver Sag en Ordfører.

Art. 63. Udvalgenes Betænkninger trykkes og omdeles mindst 3 Dage før Forhandlingen i Kamret, hvis dette ikke bestemmer anderledes.

Art. 64. Er Stilleren af et Forslag ikke Medlem af det Udvalg, der har det Hverv at undersøge det, eller af Centralafdelingen, har han Ret til at overvære dette Udvalgs eller Afdelingens Møder uden Stemmeret.

Art. 65. Udvalget for Andragender afgiver Betænkning om de i Maanedens Løb indkomne Andragender, for hvis Vedkommende det finder det nyttigt, eller for hvis Vedkommende et Medlem inden tre Dage, efterat de ere bragte til Forsamlingens Kundskab, enten i et Møde eller ved skriftlig Henvendelse til Udvalget, fordrer Betænkning afgiven.

Mindst tre Dage før det Møde, hvor Ordføreren skal aflægge Beretning, trykkes og omdeles et Blad, indeholdende Ansøgerens Navn og Bopæl, Andragendets Gjenstand, dets Nummer og, om fornødent, Navnet paa det Medlem af Kamret, efter hvis Begjæring Betænkning er afgiven.

Udvalget tager Beslutning om de Andragender, over hvilke det ikke afgiver Betænkning.

Dets Beslutninger offentliggjøres den 10de i den paafølgende Maaned i et særskilt Blad, der desuden angiver de Andragender, med Hensyn til hvilke det hverken har taget Beslutning eller afgivet Betænkning. Udvalget for den paafølgende Maaned undersøger de tilbagestaaende Andragender (Vedtaget den 30te April 1875).

Kapitel VI. Om Deputationer og Adresser.

Art. 66. Deputationer vælges ved Lodtrækning, Kamret bestemmer Antallet af deres Medlemmer. Formanden eller en af Næstformændene er altid Medlem af Deputationen og fører Ordet.

Art. 67. Adresseforslagene affattes af et Udvalg bestaaende af Formanden og 6 [1]) Medlemmer, valgte med absolut Stemmeflerhed af Kamret eller af Afdelingerne. Disse Forslag forelægges Kamret til Antagelse og indføres, saasnart de ere vedtagne, i Beretningen om Møderne.

Kapitel VII. Om Bureauchefen, Beretningerne og Trykningen.

Art. 68. En Bureauchef udnævnes af Kamret; han kan til enhver Tid afskediges.

Man iagttager ved denne Udnævnelse de samme Regler som ved Valg af Medlemmer af Bureauet.

Bureauchefen udnævnes paa 6 Aar [2]).

Art. 69. Det paahviler Bureauchefen under Bureauets Tilsyn at affatte Beretningerne om Møderne og Bladet om Andragenderne samt at sørge for Bevarelsen af Arkiverne og Kamrets Bogsamling.

Art. 70. Beretningen om Mødet afgives først til Bureauet efter at være billiget af en af Sekretærerne.

Art. 71. Beretningerne saavel om de offentlige Møder som om de hemmelige Udvalgsmøder indføres, umiddelbart efterat deres Affattelse er bleven vedtagen, i to Protokoller og underskrives af Formanden og en af Sekretærerne[3]).

Art. 72. Kamret kan bestemme, at der ikke skal afgives Beretning om dets hemmelige Udvalg.

Art. 73. Med Hensyn til en ved Navneopraab tagen Beslutning kan ethvert Medlem fordre, at hans Afstemning indføres i Beretningen, dog

[1]) S. F.: 4, valgte paa samme Maade som Bureauet.

[2]) I S. F. findes dette Punktum ikke. Det bestemmes, at Bureauchefens Løn, der fastsættes af Senatet, ikke kan være ringere end 6,000 Frcs. Enkelte mindre Afvigelser forbigaaes.

[3]) Ifølge S. F. (Art. 18) indføres Beretningerne i en Protokol, og saavel Beretningerne som Protokollen underskrives af Formanden og Sekretærerne.

uden at Bevæggrundene til Afstemningen i noget Tilfælde deri kunne omtales [1]).

Art. 74. Bureauchefen overværer de offentlige Møder, han fjerner sig, naar Kamret sammentræder som hemmeligt Udvalg, medmindre det bestemmer det Modsatte.

Art. 75. Bureauchefen drager Omsorg for de af Kamret paabudte Trykninger. Gjennemsynet af Korrekturen, Udførelsen af de paabudte Trykninger, Tilsendelsen af Tilsigelser og Blade foretages af Bureauchefen eller under hans Tilsyn.

Bureauchefen fører Tilsyn med de ved Bureauets Kontor og ved Bogsamlingen ansatte Bestillingsmænd.

Art. 76. I Tilfælde af Bureauchefens Sygdom eller Forhindring udfører en af Sekretærerne Forretningerne.

Art. 77. Naar Kamret finder det nyttigt, lader det paa sin Bekostning trykke de Forslag, der ere det forelagte, Afdelingernes og Udvalgenes Betænkninger, de andre dets Arbeider vedrørende Aktstykker, Fremstillinger af Grunde og Forslag og i Almindelighed de Taler, hvis Trykning det paabyder. Det kan indskrænke sig til at indrykke disse Aktstykker i den officielle Tidende [2]).

Kapitel VIII. Om Kvæsturen og Udvalget for Kamrets Regnskabsvæsen.

Art. 78. 2 Medlemmer eller, hvis Kamret finder det hensigtssvarende, et større Antal udfører Kvæstorforretningerne.

Art. 79. De vælges ved Listeafstemning og paa samme Maade som Bureauet for et Tidsrum af 2 Aar [3]).

Art. 80. Kvæstorerne have det Hverv at træffe de fornødne Forholdsregler med Hensyn til Kamrets Inventarium, Ceremoniel og Udgifter [4]).

Art. 81. Om de Forholdsregler, som vedrøre Vedligeholdelsen af de lovgivende Forsamlingers Palais eller have Interesse for begge Kamre i Forening, træffe de Aftale med de Personer, som i dette Øiemed opgives dem af Senatet.

Art. 82.[5]) Et Udvalg paa 6 Medlemmer, i hvilket Forsædet føres af den første Næstformand, har det Hverv at undersøge Kamrets Regnskabsvæsen.

Medlemmerne af dette Udvalg vælges af Kamret, enten i et almindeligt Møde eller i Afdelingerne ved hver Samlings Begyndelse.

Art. 83. Udvalget prøver og opgjør alle Regnskaber, ogsaa tidligere ikke berigtigede Regnskaber; det foretager et almindeligt Eftersyn af det Kamret tilhørende Inventarium. Udvalget fastsætter efter Kvæstorernes Indstilling Kamrets Budget og forelægger Kamret samme til Vedtagelse.

Kapitel IX. Om Bogsamlingen.

Art. 84. Kamrets Budget indeholder hvert Aar en Bevilling til Bogsamlingen.

Kvæstorerne anskaffe for denne Sum efterhaanden, som der er Trang dertil, saadanne Bøger og Aktstykker, som kunne være nyttige for Kamret ved dets Arbeider.

Art. 85. Ingen Bog kan bringes bort fra Bogsamlingen uden mod Kvittering. Intet Medlem kan beholde en Bog hjemme længer end 2 Gange 24 Timer.

Art. 86. En Fortegnelse over Bogsamlingens Værker stilles til Kamrets Raadighed.

Art. 87 [6]). Kamret kan, hvis Tjenestens Tarv kræver det, udnævne en Embedsmand med det særlige Hverv at varetage Bibliothekforretningerne [7]). Han udnævnes paa samme Maade og for det samme Tidsrum som Bureauchefen.

Art. 88. Forfatningen, Kamrets Forretningsorden, Bestemmelserne vedrørende Kamrenes Forhold indbyrdes og til Kongen samt Valgloven omdeles til alle Kamrets Medlemmer ved hver Samlings Begyndelse.

Kapitel X. Om Dørvogtere, Bude og andre Bestillingsmænd i Kamrets Tjeneste.

Art. 89. Dørvogtere, Bude og i Almindelighed alle andre Bestillingsmænd i Kamrets Tjeneste udnævnes og afskediges ved absolut Stemmeflerhed af Formanden, Næstformanden, Sekretærerne og Kvæstorerne.

---

[1]) S. F. (Art. 48) bestemmer: „Enhver Senator kan fordre sin Stemmegivning indført i Beretningen, men uden Begrundelse. Enhver Indsigelse er forbudt og kan hverken oplæses i Forsamlingen eller indføres i Beretningen."

[2]) Til Art. 77 findes intet Tilsvarende i S. F.

[3]) Senatet vælger for hver Samling 2 Kvæstorer.

[4]) I S. F. tilføies: „Alle Bestillingsmændene ere stillede under deres Overledelse og Kontrol".

[5]) Til Art. 82 og 83 findes intet tilsvarende i S. F.

[6]) Til denne Artikel findes intet Tilsvarende i S. F.

[7]) I Mødet den 15de December 1842 valgtes en Bibliothekar i Henhold til denne Artikel.

Kapitel XI. Om Kamrets Politimyndighed og Tilhørerpladserne[1]).

Art. 90. Politimyndigheden i Salen tilkommer Kamret selv. Den udøves i dets Navn af Formanden, som giver den tjenstgjørende Vagt de fornødne Ordrer.

Art. 91. Ingen Uvedkommende maa under nogetsomhelst Paaskud skaffe sig Adgang til den Del af Salen, hvor Medlemmerne have Plads.

Art. 92. Tilhørerne skulle overvære Mødet siddende, med blottet Hoved og i Stilhed.

Enhver Person, der forstyrrer Ordenen, udvises paa Stedet fra Tilhørerpladsen og stilles, hvis dertil findes Anledning, uopholdelig for vedkommende Øvrighed.

Denne Artikel trykkes og opslaas ved hver Indgang til Tilhørerpladsen[2]).

Forretningsorden ved Anvendelsen af Lov om Indfødsrets Meddelelse. (Beslutning, tagen af Kamret den 11te Mai 1836.)[3]).

Art. 1. Det i Art. 7 i Loven af 27de September 1835[4]) (den officielle Tidende Nr. 647) ommeldte Udvalg vælges af Kamret med simpel Stemmeflerhed.

Udvalget bestaar af 7 Medlemmer. Det fornyes i hver Samling.

Art. 2. Dette Udvalg vælger blandt sine Medlemmer en Formand og en Sekretær. Det vælger en Ordfører for et eller flere Andragender eller Forslag.

Art. 3. Efter at have hørt Ordførerens Beretning fastsætter Kamret en Dag, paa hvilken det vil tage Sagen under Behandling.

Der skal ligge mindst 5 Dage mellem den Dag, da Beretningen aflægges, og den Dag, da Sagen tages under Behandling.

I Mellemtiden skulle Aktstykkerne være fremlagte i Bureauchefens Kontor, hvor ethvert Medlem af Kamret kan gjøre sig bekjendt med dem uden at borttage dem.

Art. 4. Hvert Andragende om Indfødsret vil blive taget under Behandling særskilt.

Art. 5. Naar man skrider til Afstemning, foretager en Sekretær Navneopraab. Det opraabte Medlem modtager en hvid og en sort Kugle. Han lægger den Kugle, som betegner hans Stemme, i den paa Talerstolen opstillede Urne, den, han ikke bruger, lægger han i en ved Bureauet opstillet Urne. Den hvide Kugle betyder Vedtagelse, den sorte Forkastelse.

Naar Navneopraabet er endt, finder et nyt Opraab Sted for de Medlemmers Vedkommende, som endnu ikke have stemt.

Naar dette Opraab er sluttet, hælde Sekretærerne Kuglerne ud i en Kurv; de tælle dem for Alles Øine og skille de hvide Kugler fra de sorte.

Udfaldet af denne Optælling afgjøres af Bureauet og forkyndes af Formanden.

---

[1]) S. F. indeholder i det tilsvarende Kapitel en Bestemmelse om, at Ingen kan indgive Andragender til Senatet personlig eller mundtlig.

[2]) S. F. indeholder et saalydende:

Kapitel XII.

Om Orlov.

Art. 78. Udenfor Sygdomstilfælde kan ingen Senator reise bort uden at have underrettet Formanden derom og ikke mere end 3 Dage uden Orlov fra Forsamlingen.

Om enhver meddelt Orlov saavelsom om enhver Fraværelse i Henhold til det foregaaende Stykke gjøres Anmærkning i en særegen Protokol.

[3]) S. F. Kap. VI indeholder Bestemmelser, der i alt Væsentligt svare til den foranførte Forretningsorden, saaledes som den er ændret ved den umiddelbart følgende Bestemmelse af 1ste Mai 1857.

[4]) Art. 7 i Loven om Indfødsrets Meddelelse af 27de September 1835 bestemmer: „Enhver Begjæring om Indfødsrets Meddelelse ligesom ethvert Regjeringsforslag desangaaende tilstilles af hvert Kammer et Udvalg, der forelægger et Udtog af Begjæringen og de ledsagende Aktstykker. Efter dette Udvalgs Beretning afgjør Kamret uden Forhandling og ved hemmelig Afstemning, om der er Grund til at tage Begjæringen eller Forslaget i Betragtning“.

Bestemmelse, der ændrer Forretningsordenen ved Anvendelse af Lov om Indfødsrets Meddelelse. (Beslutning, tagen af Kamret den 1ste Mai 1857).

Artiklerne 4 og 5 i Forretningsordenen af 11te Mai 1836 ændres saaledes, at der fremtidig stemmes over Andragender om den sædvanlige Meddelelse af Indfødsret ved Listeafstemning.

I dette Øiemed skal Bureauet lade trykke Lister, indeholdende Fornavne, Efternavne, Stillinger og Bopæle vedrørende de Ansøgere, med Hensyn til hvilke Udvalget har afgivet sin Betænkning, og denne Betænknings Løbenummer. Listerne kunne ikke indeholde mere end 25 Navne.

Ethvert Medlem modtager i sin Bopæl en Liste og udsletter Navnene paa de Ansøgere, som han vil negte Indfødsret. En Sekretær foretager Navneopraab, Listerne lægges i en Urne. Det almindelige Bureau tæller de Stemmegivende; 4 særlige Bureauer, hvert bestaaende af 4 ved Lodtrækning valgte Stemmetællere, optælle Stemmesedlerne.

Der skal mindst være 1 Dag mellem Listens Omdeling og Afstemningsdagen.

Listen opslaas i Salen.

Art. 4 og 5 i Forretningsordenen af 11te Mai 1836 skulle fremdeles gjælde, forsaavidt Andragender om den fuldstændige Indfødsrets Meddelelse angaar.

Frankrig.

Ved Cand. jur. C. C. Græbe.

Indhold.

1. Menneske- og Borgerrettighedernes Erklæring af 26de August 1789 .... Sp. 443.
2. Lov angaaende Ordningen af Statsmagterne af 25de Februar 1875 — 447.
3. Lov angaaende Senatets Ordning af 24de Februar 1875 .... — 450.
4. Forfatningslov angaaende Statsmagternes indbyrdes Stilling af 16de Juli 1875 .... — 453.
5. Organisk Lov om Valg af Senatorer af 2den August 1875 .... — 457.
6. Organisk Lov om Valg af Deputerede af 30te November 1875 .... — 465.
7. Lov om den kommunale Valgret af 7de Juli 1874 .... — 471.
8. Organisk Dekret angaaende Valg af Medlemmer til den lovgivende Forsamling af 2den Februar 1852 .... — 473.
9. Reglementarisk Dekret angaaende Valg til den lovgivende Forsamling af 2den Februar 1852 .... — 484.
10. Lov om Departementsraadenes Optræden under overordentlige Omstændigheder af 15de Febrnar 1872 .... — 489.
11. Deputeretkamrets Forretningsorden af 16de Juni 1876 med senere Ændringer .... — 490.
12. Senatets Forretningsorden af 10de Juni 1876 med senere Ændringer, forsaavidt den afviger fra Deputeretkamrets .... — 515.
13. Lov angaaende den udøvende Magts og Kamrenes Sæde i Paris af 22de Juli 1879 .... — 526.

Menneske- og Borgerrettighedernes Erklæring, vedtagen den 26de August 1789, kundgjort den 3die November s. A.; paany kundgjort som Indledning til Forfatningen af 3die September 1791 [1]).

Da Uvidenhed om Menneskerettighederne, Forglemmelse af dem eller Foragt for dem maa anses for de eneste Grunde til Staternes Ulykker og Regjeringernes Fordærvelse, have det franske Folks Udvalgte besluttet i en høitidelig Erklæring at fremstille Menneskets naturlige, uaf-

[1]) Denne Erklæring optrykkes her, fordi „Grundsætningerne af 1789" endnu anses for Grundlaget for Frankrigs offentlige Ret. Dette udtaltes udtrykkelig i Forfatningen af 14de Januar 1852, og under de nugjældende Forfatningsloves Taushed antages det Samme at være Tilfældet.

Ved Udarbeidelsen af Noterne til de franske Love er benyttet A. Batbie: „Précis du cours de droit public et administratif", 1876, og J. Poudra og E. Pierre: „Traité pratique de droit parlementaire", 1878.

hænvelige og hellige Rettigheder, for at denne Erklæring, idet den stadig er alle Samfundets Medlemmer for Øie, kan minde dem om deres Rettigheder og Pligter, for at den lovgivende og udøvende Magts Handlinger, naar de til enhver Tid kunne sammenholdes med vedkommende politiske Institutions Formaal, kunne vinde saameget større Agtelse, for at Borgernes Besværinger, idet de fremtidig støttes paa simple og uomtvistelige Grundsætninger, altid kunne føre til Forfatningens Hævdelse og Alles Lykke.

Som Følge heraf erkjender og erklærer Nationalforsamlingen i Nærværelse og under Beskyttelse af det høieste Væsen følgende Rettigheder for Menneske- og Borgerrettigheder:

Art. 1. Menneskene fødes og forblive frie og lige i Rettigheder. Samfundsforskjellighederne kunne kun begrundes ved Almenvellet.

Art. 2. Formaalet for ethvert politisk Samfund er Bevaringen af Menneskets naturlige og umistelige Rettigheder. Disse Rettigheder ere: Frihed, Eiendomsret, Sikkerhed og Modstand mod Undertrykkelse.

Art. 3. Al Herskermagt udgaar fra Folket. Ingen Korporation, ingen Enkeltmand kan udøve Myndighed, uden udtrykkelig at hidlede den fra Folket.

Art. 4. Frihed bestaar i at kunne gjøre Alt, hvad der ikke skader Andre; følgelig har Udøvelsen af Enhvers naturlige Rettigheder ikke andre Grændser end dem, der sikre de andre Samfundsmedlemmer Nydelsen af de samme Rettigheder. Disse Grændser kunne kun fastsættes ved Lov.

Art. 5. Loven har kun Ret til at forbyde de Handlinger, der ere skadelige for Samfundet. Alt, hvad der ikke er forbudt ved Lov, kan ikke hindres, og Ingen kan tvinges til at gjøre, hvad Loven ikke befaler.

Art. 6. Loven er Udtryk for den almindelige Villie. Alle Borgere have Ret til personlig eller ved Udvalgte at medvirke til dens Tilblivelse. Den bør være ens for Alle baade som beskyttende og straffende. Da alle Borgere i Lovens Øine ere lige, have de samme Adgang til alle offentlige Værdigheder, Embeder og Stillinger efter deres Dygtighed uden anden Forskjel end den, der medføres af deres Dyder og Evner.

Art. 7. Ingen kan anklages, fængsles eller anholdes uden i de lovbestemte Tilfælde og i de ved Loven foreskrevne Former. De, der andrage om, udfærdige, udføre eller lade udføre vilkaarlige Befalinger, skulle straffes, men enhver Borger, der stævnes eller anholdes i Kraft af Loven, skal uopholdelig adlyde; han paadrager sig Ansvar ved Modstand.

Art 8. Loven bør kun fastsætte de strengt og aabenbart nødvendige Straffe, og Ingen kan straffes uden i Kraft af en Lov, given og kundgjort forinden Gjerningen og lovmæssig anvendt.

Art. 9. Da Enhver anses for uskyldig, indtil han er kjendt skyldig, bør der, hvis det anses for nødvendigt at fængsle ham, ikke anvendes større Strenghed, end der udkræves for at sikkre sig hans Person. Overtrædelse heraf skal straffes strengt af Loven

Art. 10. Ingen bør forulempes for sine Meninger endikke i Religionssager, forudsat at den Maade, hvorpaa han lægger dem for Dagen, ikke forstyrrer den lovbestemte Orden.

Art. 11. Den frie Meddelelse af Tanker og Meninger er en af Menneskets vigtigste Rettigheder; enhver Borger kan følgelig sige, skrive og trykke, hvad han vil, dog under Ansvar for denne Friheds Misbrug i de lovbestemte Tilfælde.

Art. 12. Til Menneske- og Borgerrettighedernes Sikkring udkræves en offentlig Styrke; denne Styrke er altsaa indrettet til Alles Vel og ikke til særlig Fordel for dem, i hvis Hænder den er betroet.

Art. 13. Til Underhold af denne offentlige Styrke og til Bestridelse af Forvaltningens Udgifter er et fælles Bidrag uundværligt; det bør fordeles ligelig mellem alle Borgerne i Forhold til deres Evne.

Art. 14. Alle Borgerne have Ret til selv eller gjennem Udvalgte at dømme om enhver offentlig Ydelses Nødvendighed, frit at give deres Samtykke dertil, at vaage over dens Anvendelse og bestemme dens Størrelse, Fordeling, Opkrævning og Varighed.

Art. 15. Samfundet har Ret til at afkræve enhver offentlig Embedsmand Regnskab for hans Forvaltning.

Art. 16. Ethvert Samfund, i hvilket Rettighedernes Tilsikkring eller Statsmagternes Adskillelse ikke er hjemlet, har ingen Forfatning.

Art. 17. Da Eiendomsretten er en ukrænkelig og hellig Ret, kan den ikke berøves Nogen, medmindre den offentlige Nødvendighed, som paa forsvarlig Maade bevises at være tilstede, øiensynlig kræver det, og kun mod en fuldstændig og forudgaaende Erstatning.

Lov angaaende Ordningen af Statsmagterne af 25de Februar 1875.

Nationalforsamlingen har vedtaget følgende Lov:

Art. 1. Den lovgivende Magt udøves af 2 Forsamlinger, Deputeretkamret og Senatet.

Deputeretkamret vælges ved almindelig Valgret i den ved Valgloven bestemte Udstrækning [1]).

Senatets Sammensætning, Valgmaade og Rettigheder fastsættes ved en særlig Lov [2]).

Art. 2. Republikens Præsident vælges med absolut Stemmeflerhed af Deputeretkamret og Senatet, der træde sammen som Nationalforsamling.

Han vælges for et Tidsrum af 7 Aar. — Han kan gjenvælges.

Art. 3. Republikens Præsident har ligesom Medlemmerne af de 2 Kamre Ret til at foreslaa Love. Han kundgjør Lovene, naar de ere blevne vedtagne af de 2 Kamre; har vaager over og indestaar for deres Fuldbyrdelse.

Han har Ret til at benaade; Amnesti kan kun tilstaas ved en Lov. [3])

Han har Befalingen over den væbnede Magt.

Han besætter alle borgerlige og militære Embeder.

Han fører Forsædet ved de nationale Festligheder; de fremmede Magters Affendinge og Ambassadører ere akkrediterede hos ham.

Enhver Regjeringsudfærdigelse af Republikens Præsident skal være medunderskreven af en Minister.

Art. 4. Republikens Præsident udnævner i Ministerraadet de ordentlige Medlemmer af Statsraadet., efterhaanden som Pladser blive ledige i dette. [4])

De saaledes udnævnte Medlemmer kunne kun afskediges ved en i Ministerraadet fattet Beslutning.

De i Henhold til Loven af 24de Mai 1872 udnævnte Medlemmer kunne inden Udløbet af deres Embedstid kun afskediges i den ved den nævnte Lov bestemte Form. Efter Nationalforsamlingens Adskillelse kunne de kun afskediges ved en Senatsbeslutning. [5])

Art. 5. Republikens Præsident kan med Senatets Samtykke opløse Deputeretkamret forinden Udløbet af den Tid, der ved Loven er bestemt for dets Varighed.

I saa Fald sammenkaldes Vælgerne til nye Valg inden 3 Maaneder.

Art. 6. Ministrene ere een for alle og alle for een ansvarlige overfor Kamrene for Regjeringens almindelige Politik og hver især for deres personlige Handlinger.

Republikens Præsident er kun ansvarlig i Tilfælde af Høiforræderi.

Art. 7. Bliver Præsidentpladsen ledig paa Grund af Dødsfald eller hvilkensomhelst anden Aarsag skride de to forenede Kamre uopholdelig til Valget af en ny Præsident.

---

[1]) Se Lov af 30te November 1875, Art. 1, Sp. 465, Lov af 7de Juli 1874, Art. 5, Sp. 472 og organisk Dekret af 2den Februar 1852, Art. 15—16, Sp. 476—77.

[2]) Se Lov af 24de Februar 1875, Sp. 450 ff. og L. af 2den August 1875, Sp. 457 ff.

[3]) Forskjellen mellem Benaadning og Amnesti bestaar deri, at Benaadning altid kun tilstaas enkelte bestemte domfældte Personer og kun fritager for Straffens Fuldbyrdelse, men ikke for de øvrige Følger af Domfældelsen (f. Ex. Æreforringelse), medens Amnesti saavel kan omfatte enkelte som hele Klasser af Personer, uden at disse behøve at nævnes særskilt. Den kan finde Sted saavel før som efter Dom; i første Tilfælde bortfalder Sagen, i sidste Tilfælde ophæves alle Dommens Virkninger.

[4]) Statsraadet (conseil d'etat) er en Myndighed, hvis Forretninger ere dels at forberede Love og Anordninger, dels at udøve den saakaldte administrative Retspleie som øverste Domstol i Sager mellem Forvaltningen og Borgerne. Det bestaar nu ifølge den ved Lov af 15de Juli 1879 skete Forandring af Justitsministeren som Formand, 32 ordentlige og 18 overordentlige Medlemmer. Sin dømmende Virksomhed udøver Raadet dels som eneste Instants, dels som Overret, dels som Kassationsret. Under det paadømmes deslige Sager dels af Præfekturraadet (conseil de préfecture), se om dette Sp. 460, Note 3) dels af Ministre, Præfekter, Underpræfekter og Mairer (se om disse Sp. 449, Note 5, Sp. 459 Note 2 og Sp. 451, Note 2). Raadets Domme ere efter den nuværende Ordning endelige og behøve ikke som tidligere Stadfæstelse af Chefen for den udøvende Magt. Spørgsmaal om, hvorvidt en Sag hører under den administrative eller den almindelige Retspleie, afgjøres af en særegen Domstol (tribunal des conflits), sammensat dels af Medlemmer af Statsraadet, dels af Dommere fra Kassationsretten.

Til Raadets Bistand er der ved samme ansat en Del underordnede Medhjælpere (maîtres des requêtes og auditeurs); det bliver herved tillige en Uddannelsesskole for vordende Embedsmænd.

[5]) I Henhold til Lov af 24de Mai 1872 valgtes Statsraadets Medlemmer af Nationalforsamlingen paa 9 Aar, saaledes at der hvert 3die Aar afgik en Trediedel. Raadet vil som Følge heraf indtil videre, dog ikke ud over Mai 1881, bestaa dels af de tiloversblevne af Nationalforsamlingen valgte Medlemmer, der kun kunne afskediges ved en Senatsbeslutning, dels af de af Republikens Præsident udnævnte Medlemmer.

I Mellemtiden er den udøvende Magt hos Ministerraadet.

Art. 8. Kamrene have Ret til ved særlige Beslutninger, tagne i hvert Kammer med absolut Stemmeflerhed, enten af egen Drift eller efter Begjæring af Republikens Præsident at udtale, at der er Anledning til at foretage Gjennemsyn af Forfatningslovene.

Naar hvert Kammer har taget denne Beslutning, træde de sammen som Nationalforsamling for at skride til dette Gjennemsyn.

Beslutninger gaaende ud paa hel eller delvis Forandring af Forfatningslovene skulle tages med absolut Flertal af Nationalforsamlingens Medlemmer.

Dette Gjennemsyn kan dog, saalænge den Marechal Mac Mahon ved Lov af 20de November 1873 overdragne Myndighed vedvarer, kun finde Sted efter Forslag af Republikens Præsident.

Art. 9. Sædet for den udøvende Magt og de 2 Kamre er i Versailles [1]).

Vedtaget i offentlige Møder i Versailles den 22de Januar, 3die og 25de Februar 1875.

L. Martel. (Pas de Calais).
Formand.

Louis de Ségur, Félix Voisin, T. Duchâtel, Vicomte Blin de Bourdon, Vandier.

Republikens Præsident kundgjør nærværende Lov.

Marechal Mac Mahon.
Hertug af Magenta.

General E. de Cissey.
Næstformand i Ministerraadet,
Krigsmininister.

Lov angaaende Senatets Ordning af 24de Febr. 1875.

Nationalforsamlingen har vedtaget følgende Lov:

Art. 1. Senatet bestaar af 300 Medlemmer: 225 valgte af Departementerne og Bilandene og 75 af Nationalforsamlingen.

Art. 2. Departementerne Seine og Nord vælge hvert 5 Senatorer.

Departementerne Seine-Inférieure, Pas-de Calais, Gironde, Rhône, Finistère, Côtes-du-Nord vælge hvert 4 Senatorer;

Departementerne: Loire-Inférieure, Saône-et-Loire, Ille-et-Vilaine, Seine-et-Oise, Isère, Puy-de-Dôme, Somme, Bouches-du-Rhône, Aisne, Loire, Manche, Maine-et-Loire, Morbihan, Dordogne, Haute-Garonne, Charente-Inférieure, Calvados, Sarthe, Hérault, Basses-Pyrénées, Gard, Aveyron, Vendée, Orne, Oise, Vosges, Allier vælge hvert 3 Senatorer;

Alle de andre Departementer vælge hvert 2 Senatorer.

Territoriet Belfort, de 3 Departementer i Algérie, de 4 Bilande Martinique, Guadeloupe, Réunion og det franske Indien vælge hvert 1 Senator.

Art. 3. Ingen kan være Senator, medmindre han er Franskmand, mindst 40 Aar gammel og i den fulde Nydelse af sine borgerlige og politiske Rettigheder [2]).

Art. 4. Departementernes [3]) og Bilandenes Senatorer vælges med absolut Stemmeflerhed og i fornødent Fald ved Listeafstemning [4]) af en Valgforsamling, der træder sammen i Departementets Hovedstad og bestaar af:

1) De Deputerede.
2) Medlemmerne af Departementsraadene [5]).

---

[1]) Ophævet ved Lov af 21de Juni 1879; se nu Lov af 22de Juli 1879 Sp. 526.

[2]) Se Organisk Dekret af 2den Februar 1852, Art. 15–16, Sp. 476–77.

[3]) Frankrig er inddelt i Departementer (87), Arrondissementer (362), Kantoner (2,865) og Kommuner (35,989). Denne Inddeling omfatter dog ikke Byerne Paris og Lyon, der have en særegen Bestyrelse.

[4]) Herved forstaas en Afstemning, ved hvilken hver Vælger stemmer paa flere Kandidater under Et i Modsætning til Enkeltafstemning (scrutin individuel), ved hvilken der kun vælges een ad Gangen.

[5]) Departementets Anliggender styres af Departementsraadet og Præfekten.

Departementsraadet, som er den overordnede kommunale Myndighed, bestaar af eet Medlem for hvert Kanton. Dets Medlemmer vælges ved almindelig Valgret af de i Lov af 7de Juli 1874, Art. 5, Sp. 472, nævnte Personer for et Tidsrum af 6 Aar, saaledes at Halvdelen afgaar hvert tredie Aar. Det træder sammen to Gange om Aaret; dets første Samling, i hvilken Departementets Budget behandles, kan kun vare en Maaned, den anden 14 Dage; men et af Raadet nedsat Udvalg (commission départementale) udfører Forretningerne i Mellemtiden. Departementsraadet fordeler de direkte Statsskatter mellem Arrondissementerne, efterat de lovgivende Forsamlinger have fastsat, hvor meget hvert Departement skal udrede. Skjøndt alle politiske Udtalelser ere Departementsraadet forbudte, har det ikke destomindre vigtige politiske Rettigheder. Foruden at hvert Medlem, som ovenfor i Texten anført, er født Valgmand ved Senatorvalg, har Raadet Forret-

3) Medlemmerne af Arrondissementsraadene [1]).
4) Valgmænd, valgte en af hvert Kommuneraad [2]) blandt Kommunens Vælgere.

I det franske Indien [3]) træde Medlemmerne af Kolonialraadene eller de stedlige Raad istedetfor Medlemmerne af Departementsraadene og Arrondissementsraadene og Kommunalraadenes Valgmænd. De afgive deres Stemmer i Kolonianlægets vigtigste By.

Art. 5. De Senatorer, der udnævnes af Nationalforsamlingen, vælges ved Listeafstemning og med absolut Stemmeflerhed.

Art. 6. Departementernes og Bilandenes Senatorer vælges for 9 Aar og fornyes med Trediedelen hvert 3die Aar.

Ved Begyndelsen af den første Samling inddeles Departementerne i 3 Grupper, hver indbefattende et lige Antal Senatorer. Det bestemmes ved Lodtrækning, hvilke Grupper der skal fornyes ved Udløbet af det første og andet Treaar.

Art. 7. De af Nationalforsamlingen valgte Senatorer ere udnævnte paa Livstid.

Bliver en Plads ledig ved Dødsfald, Frasigelse eller af anden Grund, drager Senatet selv inden 2 Maaneder Omsorg for dens Besættelse.

Art. 8. Senatet har ligesom Deputeretkamret Ret til at stille Lovforslag og til at vedtage Love. Dog skulle de finantsielle Love [4]) først forelægges Deputeretkamret og undergives Afstemning der.

Art. 9. Senatet kan træde sammen som Domstol for at dømme Republikens Præsident eller Ministrene eller for at paakjende Sager om Angreb paa Statens Sikkerhed.

Art. 10. Der skal skrides til Senatsvalg 1 Maaned før den Dag, Nationalforsamlingen har bestemt at skilles. Senatet skal træde i Virksomhed og konstituere sig paa selve den Dag, da Nationalforsamlingen adskilles.

Art. 11. Denne Lov kan først kundgjøres efter den endelige Vedtagelse af Loven om Statsmagterne.

---

ninger med Hensyn til Afstemningskredsenes Indretning, og endelig har man i disse Forsamlinger søgt en Garanti mod voldelige Angreb paa Forfatningen, se Lov af 15de Februar 1872 (Sp. 489).

Præfekten er en af Regjeringen udnævnt Embedsmand, der forbereder Departementsraadets Arbeider, affatter og forelægger Budgettet og overværer Møderne. Hans Opgave er en dobbelt: dels at varetage Departementets Interesser, dels som Regjeringens Kommissær at hævde de almindelige Interesser overfor Departementsraadet. Regjeringen er aldeles ubunden med Hensyn til Valget af Præfekten, der ofte træffes af politiske Grunde.

[1]) Arrondissementsraadet vælges for et Tidsrum af 6 Aar ved almindelig Valgret af de i Lov 7de Juli 1874, Art. 5, (Sp. 472) nævnte Personer. Det bestaar af eet Medlem for hvert Kanton i Arrondissementet. Det har besluttende Myndighed med Hensyn til Fordelingen af Skatterne mellem Kommunerne, men er iøvrigt kun raadgivende.

[2]) Kommunerne styres af Kommuneraadet og dettes Formand Mairen.

Kommuneraadet vælges for et Tidsrum af 3 Aar ved almindelig Valgret af de i Lov af 7de Juli 1874, Art. 5, (Sp. 472) nævnte Personer. Raadet kan kun beskjæftige sig med de stedlige kommunale Anliggender; alle politiske Udtalelser, Proklamationer og Adresser ere det udtrykkelig forbudte.

Mairen vælges nu af Regjeringen, i Byerne af Republikens Præsident, i de andre Kommuner af Præfekten. Mairen kan vælges udenfor Kommuneraadet, men skal være en af Kommunens Vælgere. Han fører Forsædet i Kommuneraadet og udfører dets Beslutninger.

[3]) ɔ: de franske Besiddelser i Ostindien: Pondichéry, Tschandernagor m. fl.

[4]) ɔ: baade Skattelove og Finantsloven. Lov af 12te August 1876 bestemmer: „Finantsministeren samler i et eneste Lovforslag alle Begjæringer om Tillægsbevillinger eller overordentlige Bevillinger, hvortil der i Løbet af mindst een Maaned har viist sig Trang i de forskjellige Forvaltningsgrene. Særlige Lovforslag forelægger han kun i paatrængende Tilfælde."

Alle Bevillingslove slutte med en Gjengivelse af Art. 38 i Dekretet af 31te Mai 1862 saalydende: „Alle andre direkte eller indirekte Skatter end de paa Finantsloven bevilgede, paa hvilken Maade de end oppebæres, ere udtrykkelig forbudte under Straf for de Myndigheder, som paabyde dem, de Kontorbetjente, som udarbeide Skattelisterne og Tariferne, og de, som udføre Opkrævningen, som for svigagtig Oppebørsel med Forbehold af Tilbagesøgningsretten i 3 Aar mod alle Oppebørselsbetjente, Opkrævere eller Personer, der ere optraadte som saadanne, uden at der behøves nogen forudgaaende Bemyndigelse for at gjøre denne Ret gjældende for Domstolene." Straffelovbogens Art. 174, saaledes som den er bleven ændret ved Loven af 13de Mai 1863, bestemmer: „Alle Embedsmænd, alle offentlige Betjente, deres Kontorister eller Fuldmægtige eller Opkrævere af Gebyr, Skatter, Afdrag, Statens eller Kommunens Indtægter og deres Kontorister eller Fuldmægtige, der have gjort sig skyldige i Forbrydelsen: svigagtig Oppebørsel ved at befale Oppebørsel af eller ved at opkræve eller modtage, hvad de vidste enten ikke skyldtes eller oversteg, hvad der skyldtes i Gebyrer, Skatter, Afgifter eller Indtægter eller i Salærer og Honorarer, straffes som følger: Embedsmændene og de offentlige Betjente med Forbedringshusarbeide og deres Kontorister og Fuldmægtige med Fængsel i mindst 2 Aar og indtil 5 Aar, naar Totalbeløbet af de ulovlig oppebaarne eller modtagne Summer eller af Summer, hvis Opkrævning er bleven paabudt, overstiger 300 Francs."

Vedtagen i offentligt Møde i Versailles den 24de Febr. 1875.

Audren de Kerdrel
Formand.

Félix Voisin, Vandier, T. Duchâtel,
Vicomte Blin de Bourdon, Louis de Ségur.

Republikens Præsident kundgjør nærværende Lov.

Marechal Mac Mahon,
Hertug af Magenta.

E. de Cissey
General,
Næstformand i Ministerraadet,
Krigsminister.

Forfatningslov angaaende Statsmagternes indbyrdes Stilling, af 16de Juli 1875.

Nationalforsamlingen har vedtaget følgende Lov:

Art. 1. Senatet og Deputeretkamret træde sammen den 2den Tirsdag i Januar, medmindre Republikens Præsident har sammenkaldt dem tidligere.

De to Kamre skulle være samlede mindst 5 Maaneder hvert Aar. Samlingen begynder og ender samtidig for begge Kamre.

Den første Søndag efter Kamrenes Sammentræden vil der i Kirkerne og Templerne [1]) blive opsendt offentlige Bønner til Gud for at nedkalde hans Hjælp over Forsamlingernes Arbeider.

Art. 2. Republikens Præsident bestemmer Tiden for Samlingens Slutning. Han har Ret til at sammenkalde Kamrene til en overordentlig Samling; han er forpligtet til at sammenkalde dem, hvis der i Mellemrummet mellem Samlingerne herom fremkommer Begjæring fra over Halvdelen af hvert Kammers Medlemmer.

Præsidenten kan udsætte Kamrenes Møder. Dog kan Udsættelsen ikke overskride 1 Maaned og ikke finde Sted mere end 2 Gange i samme Samling.

Art. 3. Mindst 1 Maaned før det lovbestemte Tidspunkt for Ophøret af Præsidentens Myndighed skulle Kamrene sammenkaldes som Nationalforsamling for at skride til Valget af en ny Præsident.

I Mangel af Sammenkaldelse træde Kamrene sammen af sig selv den 15de Dag før Ophøret af Præsidentens Myndighed.

I Tilfælde af Præsidentens Død eller Embedsnedlæggelse træde de 2 Kamre strax sammen af sig selv.

I Tilfælde af, at Deputeretkamret som Følge af Art. 5 i Lov af 25de Februar 1875 [2]) skulde være opløst i det Øieblik, da Præsidentpladsen bliver ledig, skulle Vælgerne strax sammenkaldes, og Senatet træde sammen af sig selv.

Art. 4. Enhver Sammenkomst af et af Kamrene udenfor den fælles Samlingstid er forbudt og af sig selv en Ugyldighed undtagen i det i foregaaende Artikel omhandlede Tilfælde, og naar Senatet er samlet som Domstol; i dette sidste Tilfælde kan det kun udøve dømmende Virksomhed.

Art. 5. Senatets og Deputeretkammerets Møder ere offentlige.

Ikke destomindre kan hvert Kammer træde sammen som hemmeligt Udvalg efter Begjæring af et ved Forretningsordenen [3]) bestemt Antal af dets Medlemmer.

Det bestemmer dernæst med absolut Stemmeflerhed, om Mødet om den paagjældende Sag skal gjenoptages for aabne Døre.

Art. 6. Republikens Præsident forhandler med Kamrene ved Budskaber, som oplæses fra Talerstolen af en Minister.

Ministrene have Adgang til begge Kamre og skulle høres, saa ofte de forlange det. De kunne benytte Bistand af Kommissærer, der ved en Beslutning af Republikens Præsident ere beskikkede til at deltage i Forhandlingen om et bestemt Lovforslag.

Art. 7. Republikens Præsident kundgjør Lovene i Løbet af 1 Maaned efter Oversendelsen til Regjeringen af den endelig vedtagne Lov. De Love, hvis Kundgjørelse ved Afstemning i begge Kamrene udtrykkelig er bleven erklæret for paatrængende, er han pligtig at kundgjøre i Løbet af 3 Dage.

I den for Kundgjørelsen bestemte Tidsfrist kan Præsidenten ved et med Grunde forsynet Budskab

---

[1]) Ved Templer forstaas protestantiske Kirker.
[2]) Se Sp. 448.
[3]) Jfr. Deputeretkamrets Forretningsorden, Art. 110, Sp. 507.

forlange en ny Raadslagning af Kamrene, som ikke kan negtes.

Art. 8. Republikens Præsident afslutter og stadfæster Traktaterne. Han underretter Kamrene derom, saasnart Statens Interesser og Sikkerhed tillade det.

Fredstraktater, Handelstraktater og Traktater, der forpligte Statens Finantser eller berøre de i Udlandet boende Franskmænds personlige Forhold eller Eiendomsrettigheder, ere først endelige, naar de ere blevne vedtagne af begge Kamrene. Ingen Afstaaelse, intet Bytte, intet Tillæg til Landets Omraade kan finde Sted uden i Kraft af en Lov [1]).

Art. 9. Præsidenten kan ikke erklære Krig uden begge Kamres forudgaaende Samtykke.

Art. 10. Hvert Kammer er Dommer over sine Medlemmers Valgbarhed og deres Valgs Lovlighed og er berettiget til at modtage deres Hvervsfrasigelse.

Art. 11. Hvert Kammer vælger aarligt sit Bureau [2]) for hele Samlingen og hver overordentlig Samling, som maatte finde Sted før det følgende Aars ordentlige Samling.

Naar de to Kamre træde sammen som Nationalforsamling, bestaar deres Bureau af Senatets Formand, Næstformænd og Sekretærer.

Art. 12. Republikens Præsident kan kun sættes under Tiltale af Deputeretkamret og kun dømmes af Senatet.

Ministrene kunne sættes under Tiltale af Deputeretkamret for Forbrydelser, begaaede under Udøvelsen af deres Hverv, i saa Fald dømmes de af Senatet.

Senatet kan efter en af Republikens Præsident i Ministerraadet fattet Beslutning sammentræde som Domstol for at dømme Enhver, som maatte være anklaget for Angreb paa Statens Sikkerhed.

Hvis Undersøgelsen er begyndt ved den sædvanlige Ret, kan Beslutningen om Senatets Sammentræden som Domstol fattes, indtil der er faldet Dom ved Overretten.

En Lov skal give Regler for Procesmaaden, Anklagen, Undersøgelsen og Dommen [3]).

Art. 13. Intet Medlem af Kamrene kan tiltales eller sagsøges i Anledning af Udtalelser eller Afstemninger under Udøvelsen af hans Hverv [4]).

Art. 14. Intet Medlem af Kamrene kan under Samlingen tiltales eller fængsles i en Straffesag angaaende Forbrydelser af den groveste Art og Mellemklassen uden med det Kammers Samtykke, hvortil han hører, medmindre han er greben paa fersk Gjerning.

---

[1]) Bestemmelserne om, hvilken Statsmyndighed det tilkommer at erklære Beleiringstilstand, findes i Lov om Beleiringstilstand af 3die April 1878, saalydende:

Art. 1. Beleiringstilstand kan kun erklæres i Tilfælde af truende Fare, hidrørende fra Krig med en fremmed Magt eller en Opstand med væbnet Haand.

Kun en Lov kan erklære Beleiringstilstand; denne Lov angiver de Kommuner, Arrondissementer eller Departementer, for hvilke den gjælder. Den fastsætter selv Tiden for sin Varighed. Ved denne Tids Udløb ophører Beleiringstilstanden af sig selv, medmindre en ny Lov forlænger dens Virkninger.

Art. 2. I Mellemtiden mellem Kamrenes Samlinger kan Republikens Præsident erklære Beleiringstilstanden efter at have hørt Ministerraadet; men Kamrene træde da sammen uden Indkaldelse 2 Dage efter.

Art. 3. I Tilfælde af Deputeretkamrets Opløsning, og indtil Valghandlingerne ere fuldstændig tilendebragte, kan Beleiringstilstanden end ikke foreløbig erklæres af Republikens Præsident.

Dog skal Præsidenten, efterat have hørt Ministerraadet, saafremt der er Krig med en fremmed Magt, kunne erklære Beleiringstilstanden i de af Fjenden truede Territorier mod at sammenkalde Valgforsamlingerne og indkalde Kamrene snarest muligt.

Art. 4. I Tilfælde af, at Forbindelsen med Algérie skulde blive afbrudt, kan Guvernøren erklære hele Algérie eller en Del deraf i Beleiringstilstand under de ved nærværende Lov foreskrevne Betingelser.

Art. 5. I de i Art. 2 og 3 omhandlede Tilfælde stadfæste eller ophæve Kamrene efter at være traadte sammen Beleiringstilstanden. Ere de uenige, falder Beleiringstilstanden bort uden videre.

Art. 6. Art. 4 og 5 i Loven af 9de August 1849 forblive i Kraft ligesom Bestemmelserne i dens andre Artikler, forsaavidt de ikke stride imod nærværende Lov.

Den ovenfor i Art. 6 anførte Lov af 9de August 1849 bestemmer i Artt. 4 og 5 følgende: I Kolonierne erklæres Beleiringstilstanden af Guvernørerne. I Fæstningerne og Vaabenpladserne, saavel ved Grændsen som i det Indre, kan Beleiringstilstanden under visse lovbestemte Betingelser erklæres af den militære Befalingsmand. Denne Bestemmelse antages dog ikke at gjælde Staden Paris, der ifølge Lov af 3die April 1841, Art. 7, har en særlig Stilling.

[2]) Ved Kamrets Bureau forstaas dets Embedsmænd, valgte af og blandt dets Medlemmer, se Deputeretkamrets Forretningsorden, Kap. 1 og 2, Sp. 490 ff.

[3]) Ingen saadan Lov er hidtil udkommen.

[4]) Lov af 17de Mai 1819 bestemmer:

Art. 21. De i et af Kamrene holdte Taler, ligesom de efter et Kammers Befaling trykte Betænkninger eller andre Aktstykker, kunne ikke gjøres til Gjenstand for noget Søgsmaal.

Art. 22. Den tro Gjengivelse i Bladene af Deputeretkamrets offentlige Møder kan ikke gjøres til Gjenstand for noget Søgsmaal.

Et Medlems Heftelse eller den imod ham paabegyndte Tiltale afbrydes under Samlingen, og saa længe den varer, hvis Kamret forlanger det [1]).

Vedtaget i offentlige Møder i Versailles den 22de Juni, 7de og 16de Juli 1875.

Hertug d'Audiffret-Pasquier,
Formand.

Félix Voisin. T. Duchâtel. É. Lamy.
Louis de Ségur. Vicomte Blin de Bourdon.
Sekretærer.

Republikens Præsident kundgjør nærværende Lov.

Marechal Mac Mahon,
Hertug af Magenta.

L. Buffet,
Næstformand i Ministerraadet,
Indenrigsminister.

Organisk Lov om Valg af Senatorer af 2den August 1875. Nationalforsamlingen har vedtaget følgende Lov:

Art. 1. Republikens Præsident bestemmer ved en idetmindste 6 Uger forud fattet Beslutning, paa hvilken Dag Valgene til Senatet skulle finde Sted, og paa samme Tid, paa hvilken Dag Kommuneraadenes Valgmænd skulle vælges.

Der bør være et Mellemrum af mindst 1 Maaned mellem Valgmændenes og Senatorernes Valg.

Art. 2. Hvert Kommuneraad vælger en Valgmand. Valget sker uden Forhandling ved hemmelig Afstemning og med absolut Stemmeflerhed. Efter to Afstemninger er den simple Stemmeflerhed tilstrækkelig, og naar Stemmerne staa lige, gjør Alderen Udslaget. Er Mairen[2]) ikke Medlem af Kommuneraadet, fører han Forsædet, men tager ikke Del i Afstemningen.

Samme Dag og paa samme Maade skrides til Valg af 1 Suppleant, der træder istedetfor Valgmanden i Tilfælde af Vægring eller Forhindring fra hans Side.

Kommuneraadenes Valg maa hverken falde paa en Deputeret eller paa et Medlem af Departementsraadet eller Arrondissementsraadet.

Det kan falde paa alle Kommunens Vælgere, derunder indbefattet Kommuneraadets Medlemmer, uden Forskjel.

Art. 3. I de Kommuner, hvor der findes en Kommunalkommission[3]), udnævnes Valgmanden og Suppleanten af det gamle Raad.

Art. 4. Har Valgmanden ikke overværet Valget, tilstilles der ham i Løbet af 24 Timer ved Mairens Foranstaltning Underretning om dette. Han har i Løbet af 5 Dage at til-

---

[1]) Fornærmelser mod Kamrene rammes af særlige Straffebestemmelser. Ifølge Lov af 17de Mai 1819, Art. 11 er der fastsat Straf af Fængsel fra 1 Maaned til 3 Aar og en Bøde fra 100—5,000 Francs for Fornærmelser mod Kamrene eller et af dem ved et af de i Art. 1 i Lov af 17de Mai 1819 omhandlede Midler ɔ: Taler, Skrig eller Trusler paa offentlige Steder eller i offentlige Forsamlinger, Skrifter, Bøger, Tegninger, Billeder, Malerier eller Symboler, der sælges eller fordeles, udbydes til Salg eller udstilles paa offentlige Steder eller i offentlige Forsamlinger eller ved Opslag bekjendtgjøres for Alle.

Kamrene ere desuden særlig beskyttede mod vitterlig forvanskede Gjengivelser af deres Forhandlinger, der ifølge Lov af 25de Marts 1822, Art. 7, straffes med en Bøde fra 1,000—6,000 Francs og i Gjentagelsestilfælde med Fængsel, hvorhos det kan forbydes den Skyldige fremtidig at gjengive Forhandlingerne.

Paatale besluttes af Justitsministeren efter Samraad med Kamrets Formand.

Ved Siden af denne Ret til at bringe Fornærmelser mod sig for Landets almindelige Domstole have Kamrene endelig Ret til at kalde Fornærmeren for deres egen Skranke og selv dømme ham. Loven af 25de Marts 1822, hvis Art. 15 og 16 endnu ere gjældende, bestemmer i saa Henseende: „I Tilfælde af Fornærmelser mod Kamrene eller et af Kamrene ved et af de i Lov af 17de Mai 1819 omhandlede Midler (se ovenfor) kan Kamret, efter Andragende af et af dets Medlemmer, hvis det ikke foretrækker at indlede Forfølgning ad den almindelige Vei, befale, at den Anklagede stilles for dets Skranke. Efter at han er bleven hørt eller lovlig stævnet, dømmer det ham, hvis det dertil finder Anledning, til de lovbestemte Straffe. Dommen fuldbyrdes efter Formandens Ordre." (Art. 15.) „Kamrene anvende selv i Overensstemmelse med foregaaende Artikel Bestemmelserne i Art. 7 (se ovenfor) om Bladenes Gjengivelse af Forhandlingerne" (Art. 16).

[2]) Om Mairen se Sp. 451, Note 2.

[3]) Ved denne Bestemmelse sigtes til de Kommuner, hvor Kommuneraadet paa Grund af politiske Forseelser er blevet afsat og afløst af en af Regjeringen udnævnt Kommunalkommission. Da man ikke vilde lade denne Kommission udnævne Valgmænd, lod man det „gamle" ɔ: det afsatte Kommuneraad beholde denne Rettighed.

stille Præfekten[1]) Meddelelse om sin Modtagelse af Valget.

I Tilfælde af Vægring eller Taushed afløses han af Suppleanten, som da opføres paa Listen som Kommunens Valgmand.

Art. 5. Beretningen om Valgmandens og Suppleantens Valg tilstilles uopholdelig Præfekten; den indeholder Bemærkning om Valgmændenes og Suppleanternes Modtagelse af Hvervet eller Vægring ved at modtage samme ligesom de mod Valgets Lovmæssighed af et eller flere Medlemmer af Kommuneraadet reiste Indsigelser.

En Gjenpart af Beretningen opslaas udenfor Mairens Kontor.

Art. 6. En Fortegnelse over Udfaldet af Valgmands- og Suppleantvalgene affattes i Ugens Løb af Præfekten; til denne Fortegnelse har Enhver, der forlanger det, Adgang; der kan tages og offentliggjøres Gjenparter af samme.

Enhver Vælger har ligeledes Adgang til i Præfektens Kontor at gjøre sig bekjendt med og tage Afskrift af Listen over de kommunevis opførte Kommuneraadsmedlemmer i Departementet og i Underpræfektens[2]) Kontor af Listen over de kommunevis opførte Kommuneraadsmedlemmer i Arrondissementet.

Art. 7. Enhver Vælger i Kommunen kan indenfor en Frist af tre Dage rette en Indsigelse mod Valgets Lovlighed umiddelbart til Præfekten.

Skjønner denne, at Fremgangsmaaden har været uregelmæssig, har han Ret til at paastaa Valget kjendt ugyldigt.

Art. 8. Indsigelser imod Valgmandens eller Suppleantens Valg afgjøres af Præfekturraadet[3]) og i Bilandene af de private Raad ved Kjendelser, der kunne indankes for Statsraadet[4]).

Den Valgmand, hvis Valg er kjendt ugyldigt, fordi det ikke opfylder en eller anden af de Betingelser, Loven kræver, afløses af Suppleanten.

I Tilfælde af, at baade Valgmandens og Suppleantens Valg kjendes ugyldigt, eller i Tilfælde af Begges Vægring eller Død efter deres Modtagelse af Valget skrides der af Kommuneraadet til nye Valg paa den Dag, der ved en Beslutning af Præfekten bestemmes.

Art. 9. Senest 8 Dage før Senatorvalget affatter Præfekten og i Bilandene Direktøren for de indre Anliggender Listen over Departementets Vælgere efter Bogstavfølgen. Til Listen har Enhver, der forlanger det, Adgang; der kan tages og offentliggjøres Afskrifter af samme. Ingen Vælger kan have mere end 1 Stemme.

Art. 10. De Deputerede og de Medlemmer af Generalraadet eller Arrondissementsraadene, der ere blevne erklærede for valgte af Valgbestyrelserne, men hvis Valgbreve ikke ere blevne prøvede, indskrives paa Listen over Vælgerne og kunne tage Del i Afstemningen.

Art. 11. I hvert af de tre Departementer i Algérie bestaar Valgforsamlingen af 1) de Deputerede, 2) de Medlemmer af Departementsraadet, der ere franske Borgere, 3) Valgmænd, valgte af de Medlemmer af hvert Kommuneraad, der ere franske Borgere, blandt Kommunens Vælgere, forsaavidt de ere franske Borgere.

Art. 12. Forsædet i Valgforsamlingen føres af Formanden for den borgerlige Domstol i Departementets eller Bilandets Hovedstad. Formanden erholder Bistand af de to yngste og de to ældste Vælgere, der ere tilstede ved Mødets Aabning. Den saaledes sammensatte Valgbestyrelse udtager en Sekretær blandt Vælgerne.

Er Formanden forhindret, afløses han af Næstformanden og i dennes Forfald af den ældste Dommer.

Art. 13. Valgbestyrelsen deler Vælgerne efter Bogstavfølgen i Afstemningskredse, bestaaende af mindst 100 Vælgere, den udnævner Formand og Stemmetællere for hver af disse Kredse. Den træffer Afgjørelse med Hensyn til alle de Vanskeligheder og Tvistigheder, der kunne reise sig under Valghandlingen, uden dog at kunne tilsidesætte de i Kraft af Art. 8 i nærværende Lov trufne Afgjørelser.

Art. 14. Den første Stemmegivning begynder Kl. 8 om Morgenen og sluttes Kl. 12 Middag, den anden begynder Kl. 2 og sluttes Kl. 4, den tredie, hvis en saadan behøves, begynder Kl. 6 og sluttes Kl. 8. Afstemningens Udfald bedømmes af Valgbestyrelsen og forkyndes samme Dag af Valgforsamlingens Formand.

Art. 15. Ingen er valgt til Senator ved en af de to første Afstemninger, medmindre han opnaar:

1) over Halvdelen af de afgivne Stemmer;
2) et Stemmeantal ligt $1/4$ af de paa Valglisterne indskrevne Vælgeres Antal.

---

[1]) Se Sp. 450, Note 5, sidste Stykke.

[2]) Underpræfekten er den øverste Forvaltningsembedsmand i Arrondissementet. Der findes een Underpræfekt i hvert Arrondissement, undtagen i Departementets Hovedstad, hvor Præfekten besørger Forretningerne, jfr. Sp. 450, Note 5.

[3]) Præfekturraadet er et af Regjeringen udnævnt Raad paa 3 til 4 Medlemmer, hvis Forretninger bestaa dels i at udøve den administrative Retspleie, dels i at veilede Præfekten ved Raad, jfr. Sp. 450, Note 5.

[4]) Se Sp. 447 Note 4.

Ved 3die Omgang er den simple Stemmeflerhed tilstrækkelig, og naar Stemmerne staa lige, gjør Alderen Udslaget.

Art. 16. Vælgermøder angaaende Senatorvalg kunne finde Sted under Iagttagelse af de ved Lov af 6te Juni 1868 [1]), foreskrevne Regler, dog med følgende Lempelser:

1) Disse Møder kunne holdes fra den Dag, Valgmændene ere blevne udnævnte, indtil Valgdagen, denne indbefattet;
2) de maa være anmeldte ved en senest Dagen forud afgiven Erklæring af 7 Senatsvælgere i Arrondissementet, der indeholder Oplysning om Lokalet samt Dagen og Klokkeslettet for Mødet og om de Kandidaters Navne, Stillinger og Bopæle, som der skulle fremstille sig;
3) Stedets kommunale Myndighed skal vaage over, at Ingen skaffer sig Adgang til Mødet, som ikke er Deputeret, Departementsraadsmedlem, Arrondissementsraadsmedlem, Valgmand eller Valgkandidat.

Valgmanden skal godtgjøre denne sin Egenskab ved en Attest fra Mairen i hans Kommune, Kandidaten ved en Attest fra den Embedsmand, som har modtaget den i Stykke 2⁰ omhandlede Erklæring.

Art. 17. De Valgmænd, der have taget Del i alle Afstemninger, ville efter Begjæring mod Forevisning af deres af Formanden for Valgforsamlingen paategnede Indkaldelse erholde en Reisegodtgjørelse af Statskassen, der vil blive dem betalt efter samme Taxt og paa samme Maade som den, der er tilstaaet Nævningerne ved Art. 35, 90 og følgende i Dekretet af 18de Juni 1811. [2])

Et af Forvaltningen affattet Reglement skal bestemme denne Godtgjørelses Beregningsmaade og Betaling.

Art. 18. Enhver Valgmand, der uden lovlig Grund har undladt at tage Del i nogen Afstemning eller i Tide at underrette Suppleanten om sit Forfald, vil efter den offentlige Anklagemyndigheds Begjæring af den borgerlige Domstol i Departementets Hovedstad blive idømt en Bøde af 50 Frcs.

Samme Straf kan anvendes paa Suppleanten, som, skjøndt betimelig underrettet ved Brev, Telegram eller mundtlig Meddelelse, ikke har taget Del i Valghandlingen.

Art. 19. Ethvert Forsøg paa ved Anvendelse af de i Art. 177 og følgende Artikler i Straffelovbogen omhandlede Midler [3]) at øve Indflydelse paa en Vælgers Afstemning eller bestemme ham til at afholde sig fra at stemme, straffes med Fængsel fra 3 Maaneder til 2 Aar og med en Bøde af 50 til 500 Frcs. eller med en af disse Straffe alene.

Art. 463 i Straffelovbogen [4]) er anvendelig paa de i nærværende Artikel foreskrevne Straffe.

Art. 20. Stillingen som Senator er uforenelig med følgende Stillinger:

mâitre des requêtes [5]), Præfekt og Underpræfekt med Undtagelse af Seinepræfekten [6]) og Politipræfekten [7]);

Medlem af Sagførersamfundene ved Over- og Underretterne med Undtagelse af Anklageren ved Retten i Paris;

trésorier payeur général, receveur particulier [8]), Embeds- og Bestillingsmand ved Ministeriernes Kontorer [9]).

Art. 21. Følgende Personer kunne, saalænge de udøve deres Hverv, og i de 6 Maaneder, der følge efter disses Ophør ved Frasigelse, Afsættelse, Bortflytning eller af en hvilkensomhelst anden Grund, ikke vælges af det Departement eller det Biland, der helt eller delvis hører under deres Embedsomraade:

1) Overretternes første Formænd, Formænd og Medlemmer af Sagførersamfundene ved Overretterne;
2) Formænd og Næstformænd, Undersøgelsesdommere og Medlemmer af Sagførersamfundene ved Underretterne;
3) Politipræfekten, Præfekter og Underpræfekter og Præfekturernes Generalsekretær,

---

[1]) Denne Lov indfører for Vælgermøders Vedkommende forskjellige Lempelser i de hidtil gjældende Regler om offentlige Forsamlinger, der, forsaavidt de beskjæftige sig med religiøse og politiske Spørgsmaal, vedblivende ere betydelige Indskrænkninger underkastede. Lignende Indskrænkninger gjælde for Foreningsretten.

[2]) Nævningerne erholde en Godtgjørelse af $2^1/_2$ Frcs., i Vintermaanederne November—Februar af 3 Frcs., for hvert 1,000 Meter, de have tilbagelagt. (1 Franc = 72 Øre, 1 Meter c. $1^1/_2$ Alen.)

[3]) Midlerne ere: Vold, Trusler, Løfter, Tilbud om eller Ydelse af Gaver.

[4]) Denne Artikel angaar den Nedsættelse i Straffen, der kan finde Sted som Følge af Antagelsen af formildende Omstændigheders Tilstedeværelse. Efter denne Bestemmelse kan t. Ex. Straf af Fængsel anvendes for Forbrydelser, som, hvis der ikke havde været formildende Omstændigheder, vilde være blevne ansete med Tvangsarbeide paa Tid, Forbedringshusarbeide eller Landsforvisning.

[5]) Embedsmænd ved Statsraadet, hvis Forretninger bestaa i at fremstille Sagerne, jfr. Sp. 418, Note 4.

[6]) Den øverste kommunale Embedsmand i Paris.

[7]) Chefen for Politiet i Paris.

[8]) Tvende Klasser af Oppebørselsbetjente.

[9]) Lov af 11te Mai 1868 bestemmer: Intet Blad eller Tidsskrift kan bære en Senators eller Deputerets Navn som ansvarhavende Redaktør. I Overtrædelsestilfælde betragtes Bladet som unavngivet, og der idømmes Bogtrykkeren og Eieren en Straf af 500—3000 Frcs.

Bilandenes Guvernører, Direktører for de indre Anliggender og Generalsekretærer;
4) Overingeniører og Arrondissementsingeniører, Overveiinspektører og Arrondissementsveiinspektører;
5) Rektorer og Inspektører ved Akademierne;
6) Inspektører ved Almueskolerne;
7) Erkebiskopper, Biskopper og Generalvikarer;
8) Officerer af alle Grader i Hæren og Sønærnet;
9) Divisionsintendanter og Underintendanter;
10) Trésoriers payeurs généraux og receveurs particuliers des finances;
11) Direktørerne for de direkte og indirekte Skatter, for Thinglæsningsvæsenet, Domænerne og Postvæsenet;
12) Direktører og Inspektører ved Skovene.

Art. 22. Den Senator, der er valgt i flere Departementer, har i Løbet af 8 Dage, efter at disse Valg ere godkjendte, at meddele Senatets Formand, hvilken Valgkreds han vil repræsentere. Har han ikke inden Fristens Udløb truffet sit Valg, afgjøres Spørgsmaalet ved Lodtrækning i et offentligt Møde.

Den ledige Plads udfyldes i Løbet af 1 Maaned ved de samme Vælgere.

Samme Fremgangsmaade følges, naar et Valg kjendes ugyldigt.

Art. 23. Hvis Antallet af Senatorer i et Departement ved Dødsfald eller Hvervsfrasigelse er formindsket med Halvdelen, udfyldes de ledige Pladser i Løbet af 3 Maaneder, medmindre Ledigheden opstaar i de 12 Maaneder, der gaa forud for den Fornyelse, der skal indtræde hvert 3die Aar.

Paa den Tid, der er bestemt til denne Fornyelse, skulle alle de Pladser, der ere blevne ledige, udfyldes uden Hensyn til, hvormange de ere, eller naar Ledigheden er opstaaet.

Art. 24. Valg af de Senatorer, der udnævnes af Nationalforsamlingen, sker i et offentligt Møde ved Listeafstemning og med absolut Stemmeflerhed uden Hensyn til Afstemningernes Antal.

Art. 25. Naar der skal vælges Senatorer istedetfor de i Henhold til Art. 7 i Lov af 24de Februar 1875 [1]) udnævnte, anvender Senatet den i foregaaende Artikel angivne Fremgangsmaade.

Art. 26. Senatets Medlemmer modtage samme Vederlag som Deputeretkamrets [2]).

Art. 27. Alle Bestemmelser i Valgloven [3]) angaaende:
1) De Tilfælde, der medføre Uværdighed eller Uskikkethed;
2) Forseelser, Forfølgninger og Straffe;
3) Formaliteter ved Valget, forsaavidt de ikke stride mod Bestemmelserne i nærværende Lov,

ere anvendelige paa Valg til Senatet.

Overgangsbestemmelser.

Art. 28. For det første Valg af Medlemmer til Senatet skal den Lov, som fastsætter Tiden for Nationalforsamlingens Adskillelse, bestemme, til hvilket Tidspunkt Kommuneraadene skulle træde sammen for at vælge Valgmænd, og paa hvilken Dag der skal skrides til Valg af Senatorer, uden at det er nødvendigt at iagttage de ved Art. 1 foreskrevne Frister.

Førend Kommunalraadene træde sammen, skal der af Nationalforsamlingen skrides til Valg af de Senatorer, hvis Valg er den overdraget.

Art. 29. Bestemmelsen i Art. 21, hvorefter der bør hengaa en Frist af 6 Maaneder mellem Embedsvirksomhedernes Ophør og Valget, skal ikke anvendes paa de Embedsmænd, hvis Virksomhed er ophørt enten før nærværende Lovs Kundgjørelse eller i de nærmest paafølgende 20 Dage, Præfekter og Underpræfekter undtagne.

Vedtagen i offentlige Møder i Versailles, den 16de, 27de Juli og 2den August 1875.

Hertug d'Audiffret-Pasquier,
Formand.

Félix Voisin, É. Lamy,
Sekretærer.

Republikens Præsident kundgjør nærværende Lov.

Marechal Mac Mahon,
Hertug af Magenta.

Buffet,
Næstformand i Ministerraadet,
Indenrigsminister.

---

[1]) Se Sp. 451.

[2]) Se Lov af 30te November 1875, Art. 17 med Note, Sp. 469.

[3]) Se det organiske Dekret af 2den Februar 1852, Sp. 473 og det reglementariske Dekret af s. D., Sp. 484.

Organisk Lov om Valg af Deputerede af 30te November 1875.

Nationalforsamlingen har vedtaget følgende Lov.

Art 1. Valget af Deputerede foretages af Vælgere, der ere indskrevne paa

1) de i Henhold til Lov af 7de Juli 1874 [1]) affattede Lister;

2) Tillægslisten, indbefattende dem, der have boet i Kommunen mindst 6 Maaneder.

Indskrivningen paa Tillægslisten skal overensstemmende med de Love og Regler, som for Øieblikket gjælde om de politiske Valglister, udføres af de Kommissioner og i de Former, som ere bestemte i Artiklerne 1, 2, 3 og 4 i Loven af 7de Juli 1874.

Besværinger over disse Listers Udarbeidelse og Berigtigelse indbringes umiddelbart for Kassationsrettens Civilkammer.

De den 31te Marts 1875 affattede Valglister skulle gjælde til 31 Marts 1876.

Art. 2. De Militære og dermed Ligestillede af alle Grader og alle Vaabenarter tillands og tilvands deltage ikke i noget Valg, naar de ere tilstede ved deres Afdelinger, paa deres Post eller i Udøvelsen af deres Tjeneste. De, som i Valgets Øieblik frit kunne vælge deres Opholdssted, ikke ere i aktiv Tjeneste eller have en sædvanlig Orlov, kunne stemme i den Kommune, paa hvis Lister de i Overensstemmelse med de almindelige Regler ere indskrevne. Disse Bestemmelser ere ligeledes anvendelige paa Officerer, der staa til Raadighed eller ere i Reserven.

Art. 3. Saalænge Valgperioden varer, kunne Rundskrivelser eller politiske Trosbekjendelser fra Valgkandidaterne, Plakater og Valgopraab, underskrevne af een eller flere Vælgere, opslaas og uddeles uden foregaaende Tilladelse, efterat et Exemplar er afgivet til Republikens Statsanklagers Kontor.

Omdeling af Stemmesedler kan finde Sted uden Jagttagelse af den ommeldte Bestemmelse om et Exemplars Afgivelse til Statsanklagerens Kontor.

Det er forbudt Enhver, der staar i Kommunens eller Statens Tjeneste, at omdele Valgkandidaternes Stemmesedler eller politiske Trosbekjendelser og Rundskrivelser.

Bestemmelserne i Art. 19 i den organiske Lov af 2den August 1875[2]) angaaende Senatorvalg gjælde ogsaa for Valg af Deputerede.

Art. 4. Valghandlingen skal kun vare 1 Dag. Afstemningen finder Sted i Kommunens vigtigste By, dog kan enhver Kommune ved en Beslutning af Præfekten deles i saa mange Afstemningskredse, som de stedlige Forhold og Vælgernes Antal kræve. Den anden Afstemning skal fremdeles finde Sted den 2den Søndag, efter at Udfaldet af den første er kundgjort, i Overensstemmelse med Forskrifterne i Art. 65 i Lov af 15de Marts 1849 [3]).

Art. 5. Valghandlingerne skulle foregaa i Overensstemmelse med Forskrifterne i de organiske og reglementariske Dekreter af 2den Februar 1852 [4]).

Afstemningen er hemmelig.

Lister for hver Afstemningskreds, indrettede til Randbemærkninger og underskrevne af Kredsens Formand og Sekretær, skulle henligge 8 Dage i Mairens Kontor, hvor enhver Vælger paa Forlangende skal have Adgang til dem.

Art. 6. Enhver Vælger er valgbar uden Skattebetingelser, naar han har fyldt sit 25de Aar.

Art. 7. Ingen Militær eller Sømand, der hører til Land- eller Søværnets aktive Styrke, af hvilkensomhelst Grad eller Tjenestegren, kan vælges til Medlem af Deputeretkamret.

Denne Bestemmelse gjælder for de Militære og Sømænd, der staa til Raadighed eller ikke ere i aktiv Tjeneste; men den udstrækker sig hverken til de Officerer, der ere stillede i den anden Afdeling af Generalstabens Ramme, eller til dem, der ere blevne staaende i den første, fordi de have havt en Overkommando i Felten, men nu ikke længer anvendes aktivt, eller til dem, som have erhvervet Pensionsret og ere sendte til eller forblevne i deres Hjem, ventende Opgjørelse af deres Pension.

Den Afgjørelse, hvorved det er blevet tilladt en Officer at gjøre sin Ret til at trække sig tilbage gjældende, bliver i dette Tilfælde uigjenkaldelig.

Den i det første Stykke af nærværende Artikel indeholdte Bestemmelse gjælder hverken for den aktive Hærs Reserve eller for Landstormen.

Art. 8. Udøvelsen af offentlige, af Staten lønnede Hverv er uforenelig med Hvervet som Deputeret.

Følgelig vil enhver Embedsmand, der vælges til Deputeretkamret, blive afløst i sit Embede hvis han ikke i Løbet af 8 Dage efter Valg-

[1]) Se Sp. 471.

[2]) Se Sp. 462.

[3]) § 65 i Valgloven af 15de Marts 1849 indeholder en tilsvarende Bestemmelse til den her anførte.

[4]) Se Sp. 473 og Sp. 484.

brevenes Prøvelse har erklæret, at han ikke modtager Hvervet.

Fra de foregaaende Bestemmelser undtages følgende Embedsmænd:

Ministre, Understatssekretærer[1]), Ambassadører, befuldmægtigede Affendinge, Seinepræfekten, Politipræfekten, Kassationsrettens 1ste Formand, Regnskabsrettens 1ste Formand, 1ste Formand i Overretten i Paris, Statsanklageren ved Kassationsretten, ved Regnskabsretten og ved Overretten i Paris, Erkebiskopper og Biskopper, den geistlige Formand for det protestantiske Konsistorium i de konsistoriale Distrikter, hvis Hovedstad har 2 eller flere protestantiske Præster, Overrabbineren i det jødiske Centralkonsistorium og i Konsistoriet i Paris.

Art. 9. Ligeledes undtages fra Bestemmelserne i Art. 8:

1) Professorer ved Lærerstole, der besættes ved Konkurrence eller ved Indstilling af de Korporationer, indenfor hvilke Pladsen er bleven ledig.

2) de Personer, hvem en Embedsvirksomhed midlertidig er betroet. Enhver Embedsvirksomhed, der har varet mer end 6 Maaneder, anses ikke mer for midlertidig, men falder ind under foranstaaende Art. 8.

Art. 10. Embedsmanden bevarer den Ret, han har erhvervet til Pension, og kan, naar hans Hverv som Deputeret er udløbet, atter sættes i Virksomhed.

Den civile Embedsmand, som, da han modtog sit Hverv som Deputeret, havde havt 20 Aars Tjenestetid og ved Hvervets Udløb har en Alder af 50 Aar, kan gjøre Krav paa en overordentlig Pension.

Denne Pension fastsættes i Overensstemmelse med Loven af 9de Juni 1853 Art. 12 3die Stk.[2]).

Sættes Embedsmanden efter Udløbet af hans Hverv som Deputeret atter i Virksomhed, ere Bestemmelserne i Loven af 9de Juni 1853 Art. 3, Stk. 2, og Art. 28 anvendelige paa ham.

I Embeder, ved hvilke der skjelnes mellem Rangen og Stillingen, giver Embedsmanden ved Modtagelsen af Hvervet som Deputeret Affald paa Stillingen og bevarer kun Rangen.

Art. 11. Enhver Deputeret, der udnævnes eller forfremmes til et offentligt, lonnet Embede, ophører ved sin Modtagelse af dette at være Medlem af Kamret, men kan gjenvælges, hvis det Embede, han beklæder, er foreneligt med Hvervet som Deputeret.

De Deputerede, som udnævnes til Ministre eller Understatssekretærer, ere ikke forpligtede til at underkaste sig nyt Valg.

Art. 12. Følgende Personer kunne ikke vælges af det Arrondissement eller det Biland, der helt eller delvis hører under deres Omraade, under Udøvelsen af deres Embedsvirksomhed eller i Løbet af de 6 Maaneder, der følge efter Ophøret af deres Virksomhed ved Frasigelse, Afskedigelse, Bortflytning eller paa hvilkensomhelst anden Maade:

1) Overretternes første Formænd, Formænd for Medlemmer af Sagførersamfundene ved Overretterne;
2) Formænd, Næstformænd, Undersøgelsesdommere og Medlemmer af Sagførersamfundene ved Underretterne;
3) Politipræfekten, Præfekter og Underpræfekter samt Præfekturernes Generalsekretærer, Bilandenes Guvernører, Direktører for de indre Anliggender og Generalsekretærer;
4) Overingeniører og Arrondissementsingeniører, Overveiinspektører og Arrondissementsveiinspektører;
5) Rektorer og Inspektører ved Akademierne;
6) Inspektører ved Almueskolerne;
7) Erkebiskopper, Biskopper og Generalvikarer;
8) Trésoriers payeurs généraux og receveurs particuliers des finances[3]);
9) Direktørerne for de direkte og indirekte Skatter, for Thinglæsningsvæsenet, Domænerne og Postvæsenet;
10) Direktører og Inspektører ved Skovene.

Underpræfekterne kunne ikke vælges i noget af Arrondissementerne i det Departement, hvor de udøve deres Embedsvirksomhed.

Art. 13. Enhver af Vælgerne given Forskrift[4]) er ugyldig og magtesløs.

Art. 14. Medlemmerne af Deputeretkamret vælges 1 for hver Valgkreds. Ethvert administrativt Arrondissement vælger 1 Deputeret. De Arrondissementer, hvis Befolkning overstiger 100,000 Indbyggere, vælge en Deputeret mere for hvert 100,000 eller Del af 100,000 Indbyggere. Arrondissementerne skulle i saa Fald inddeles i Valgkredse, over hvilke der ved Lov skal affattes en Fortegnelse, som kun kan forandres ved Lov.[5])

Art. 15. De Deputerede vælges for 4 Aar. Kamret fornyes i sin Helhed.

---

[1]) Understatssekretærposterne bleve oprettede ved Ordonnants af 9de Mai 1816 til Understøttelse for Ministrene, naar disse maatte anse en saadan Medhjælp for gavnlig for Tjenestens Tarv.

[2]) Lov af 9de Juni 1853 indeholder Bestemmelser om de civile Pensioner.

[3]) Tvende Klasser af Oppeborselsbetjente.

[4]) Mandat impératif.

[5]) Fortegnelsen over Valgkredsene indeholdes i en Lov af 24de December 1875. De Deputeredes Antal var i 1878 533.

Art. 16. Bliver en Plads ledig ved Dødsfald, Hvervsfrasigelse eller paa anden Maade, skal Valg foregaa inden 3 Maaneder derefter. Er en Deputeret bleven valgt i flere Valgkredse, skal, naar han har truffet sit Valg mellem disse, den ledige Plads udfyldes i Løbet af en Maaned.

Art. 17. De Deputerede erholde et Vederlag. Dette Vederlag fastsættes efter Reglerne i Lov af 15de Marts 1849 Art. 96 og 97 og Lov 16de Februar 1872.[1])

Art. 18. Ingen er valgt ved første Afstemning, medmindre han erholder:
1) Over Halvdelen af de afgivne Stemmer,
2) Et Antal Stemmer ligt $^1/_4$ af de paa Valglisterne indskrevne Vælgeres Antal.

Ved 2den Afstemning er den simple Stemmeflerhed tilstrækkelig.

Staa Stemmerne lige, gjør Alderen Udslaget.

Art. 19. Hvert Departement i Algérie vælger 1 Deputeret.

Art. 20. De Vælgere i Algérie, som bebo et Sted, der ikke har kommunal Forfatning, indskrives paa den nærmeste Kommunes Valgliste.

Findes der Anledning til at oprette Afstemningskredse enten for at samle blandede Kommuner, som ikke hver for sig have et tilstrækkeligt Antal Vælgere, eller for at forene Vælgere, som bebo Steder, der ere uden kommunal Forfatning, skulle Bestemmelser om disse Afstemningskredses Samlingssted tages af Generalguvernøren efter Indstilling af Præfekten eller den kommanderende Divisionsgeneral.

Art. 21. De 4 Bilande, der ved Lov 24de Februar 1874 om Senatets Ordning have erholdt Ret til at vælge Senatorer, vælge hver 1 Deputeret.

Art. 22. Enhver Krænkelse af Forbudsbestemmelserne i Art. 3, 3die Stk. i nærværende Lov straffes med en Bøde fra 16 til 300 Frcs. Dog kunne de Domstole, der paakjende Straffesager af Mellemklassen, bringe Art. 463 i Straffelovbogen[2]) til Anvendelse.

Bestemmelserne i Loven 7de Juli 1874 Art. 6[3]) have Anvendelse paa de politiske Valglister.

Dekretet af 29de Januar 1871[4]) og Lovene af 10de April 1871[5]), 2den Mai 1871[6]) og 18de Februar 1873[7]) ophæves.

Ligeledes forbliver ophævet Stk. 11 i Art. 15 af det organiske Dekret af 2den Februar 1852, forsaavidt det har Hensyn til Loven af 21de Mai 1836 om Lotterierne[8]), dog at Domstolene kunne anvende Art. 42[9]) i Straffelovbogen paa de Domfældte.

De bestaaende Lovbestemmelser og Anordninger, der ikke forandres ved nærværende Lov, vedblive at gjælde.

Art. 23. Bestemmelsen i Art. 12, hvorefter der skal hengaa et Tidsrum af 6 Maaneder mellem Embedsvirksomhedernes Ophør og Valget, skal ikke anvendes paa de Embedsmænd, hvis Virksomhed er ophørt enten før nærværende Lovs Kundgjørelse eller i de nærmest paafølgende 20 Dage, Præfekter og Underpræfekter undtagne.

Vedtagen i offentlige Møder i Versailles den 4de Juni 1874, 13de og 30te November 1875.

Hertug d'Audiffret-Pasquier.
Formand.

Félix Voisin, E. de Cazenove de Pradine, Louis de Ségur, Étienne Lamy, T. Duchâtel, Vicomte Blin de Bourdon.
Sekretærer.

Republikens Præsident kundgjør nærværende Lov.

Marechal Mac Mahon.
Hertug af Magenta.

L. Buffet.
Næstformand i Ministerraadet,
Indenrigsminister.

---

[1]) Ved Valgloven af 15de Marts 1849 § 96 er Vederlaget fastsat til 9,000 Frcs. om Aaret. En Lov af 16de Februar 1872 giver Regler for Embedsmændenes Stilling med Hensyn til Vederlaget, naar de vælges til Deputerede.

Formændene i Senatet og Deputeretkamret oppebære hver et Vederlag af 72,000 Frcs. aarlig, Kvæstorerne hver 9,000 Frcs. ifølge Beslutning af Deputeretkamret af 27de Juli 1876 og af Senatet af 19de December 1876.

[2]) Se Sp. 461, Note 4.

[3]) Se Sp. 473.

[4]) Dekret om Grunde, der udelukke fra Valgbarhed.

[5]) Lov, der ændrer Valgloven.

[6]) Lov om Præfektens og Underpræfektens Valgbarhed.

[7]) Lov om den Stemmeflerhed, der udfordres for at være valgt til Medlem af Nationalforsamlingen.

[8]) Loven af 21de Mai 1836 forbyder Lotterier. Det organiske Dekret meddeles her Sp. 473.

[9]) Denne Artikel bemyndiger de Domstole, der paakjende Straffesager af Mellemklassen (tribunaux correctionnels), til i visse Tilfælde at frakjende den Domfældte forskjellige politiske og borgerlige Rettigheder, deriblandt Valgret og Valgbarhed. Efter fransk Strafferet inddeles Forbrydelserne efter deres Grovhed i 3 Klasser: crimes, délits og contraventions, der paadømmes af forskjellige Domstole.

Lov om den kommunale Valgret af 7de Juli 1874.

Art. 1. Fra nærværende Lovs Kundgjørelse at regne skal der i hver Kommune af en Kommission, bestaaende af Mairen, et af Forvaltningen udnævnt Medlem, der beskikkes af Præfekten, og et af Kommuneraadet valgt Medlem, affattes en Valgliste til Brug ved de kommunale Valg.

I de Kommuner, som maatte blive inddelte i Afstemningskredse, skal Listen i hver Kreds affattes af en Kommission, bestaaende af: 1) Mairen eller hans Medhjælper eller et Medlem af Kommuneraadet efter hans Plads i Rækken, 2) et af Forvaltningen udnævnt Medlem, der beskikkes af Præfekten, 3) et af Kommuneraadet valgt Medlem.

Naar Kommunen er delt i flere Kantoner, bør Inddelingen foretages saaledes, at en Afstemningskreds ikke kommer til at omfatte Dele af flere Kantoner.

I Paris og Lyon affattes Listen i hvert Kvarter eller Afstemningskreds af en Kommission, bestaaende af Mairen i Arrondissementet eller hans Medhjælper, det i Kvarteret eller Afstemningskredsen valgte Medlem af Kommuneraadet og en af Præfekten i Departementet beskikket Vælger.

Der affattes desuden efter de særlige Lister i hver Afstemningskreds eller Kvarter en almindelig Liste over Kommunens Vælgere efter Bogstavfølgen. I Paris og Lyon affattes denne almindelige Liste for hvert Arrondissement.

Art. 2. Listerne afgives til Mairens Kontor, fremlægges til Eftersyn og bekjendtgjøres i Overensstemmelse med Art. 2 i det reglementariske Dekret af 2den Februar 1852[1]).

Begjæringer om Opførelse eller Udslettelse skulle fremsættes indenfor en Frist af 20 Dage fra Listernes Offentliggjørelse at regne; de paakjendes af de i Art. 1 omhandlede Kommissioner, der tiltrædes af 2 andre af Kommuneraadet valgte Medlemmer.

I Paris og Lyon tiltrædes den i Art. 1 foreskrevne Kommission af tvende i Kvarteret eller Afstemningskredsen bosatte Vælgere, der vælges af selve Kommissionen, førend Arbeidet med Listernes Gjennemsyn begynder.

Art. 3. Disse Kommissioners Kjendelser indankes for Fredsdommeren[2]), der afgjør Sagen i Overensstemmelse med Reglerne i det organiske Dekret af 2den Februar 1852[3]).

Art. 4. Den Vælger, som de i Art. 1 omhandlede Kommissioner have udslettet paa Embedsvegne, eller hvis Opførelse er bleven anfægtet for de nævnte Kommissioner, underrettes uden Betaling herom af Mairen og kan fremsætte sine Indsigelser.

Underretning om Kommissionernes Kjendelse tilstilles de interesserede Parter i Løbet af tre Dage skriftlig og paa deres Bopæl ved Kommunalbestyrelsens Foranstaltning; de kunne indanke Kjendelsen i Løbet af fem Dage fra Underretningen at regne. Valglisterne samles i en Protokol og opbevares i Kommunens Arkiver. Enhver Vælger kan gjøre sig bekjendt med og tage Gjenpart af Valglisten.

Art. 5. Paa Listerne over de kommunale Vælgere opføres alle Borgere ældre end 21 Aar, der have Nydelsen af deres borgerlige og politiske Rettigheder og ikke ere i noget af de lovbestemte Udygtighedstilfælde[4]):

1) Naar de ere fødte i Kommunen eller der have fyldestgjort Værnepligtsloven og, hvis de ikke have bevaret deres Bopæl i Kommunen, mindst for 6 Maaneder siden paany have nedsat sig der;

2) selv om de ikke ere fødte i Kommunen, naar de i eet Aar have været opførte paa Listen over en af de fire direkte Skatter eller paa Listen over Naturalydelserne og, hvis de ikke bo i Kommunen, have erklæret der at ville udøve deres Valgret. Ligeledes opføres paa Valglisten i Henhold til nærværende Stykke Medlemmerne af de nævnte Vælgeres Familier, der ere indbefattede i Ansættelsen til Naturalydelse, selv om de ikke ere opførte paa Skattelisten personlig, samt de Beboere, som paa Grund af deres Alder og Sundhed ikke længer ansættes til denne Skat;

3) naar de have giftet sig i Kommunen og godtgjøre at have boet der mindst eet Aar;

4) naar de uden at have været i noget af de nævnte Tilfælde forlange at opføres paa Listen og godtgjøre at have boet i Kommunen i to paa hinanden følgende Aar. De skulle opgive deres Fødested og Fødselsdag.

Enhver paa Valglisten opført Vælger kan forlange Udslettelse eller Opførelse af en udeladt eller med Urette opført Person;

5) naar de i Kraft af Art. 2 i Fredstraktaten af 10de August 1871 have valgt den franske Nationalitet og erklæret at ville tage Ophold i Kommunen i Overensstemmelse med Lov af 19de Juni 1871;

6) naar de som Geistlige ved et af Staten anerkjendt Religionssamfund eller som offentlige Embedsmænd ere pligtige at bo i Kommunen.

---

[1]) Sp. 484.

[2]) I hvert Kanton er ansat en Fredsdommer (juge de paix), til hvem Forligsmægling og mindre Retssagers Paakjendelse er henlagt.

[3]) Se Dekretets Art. 22 ff., Sp. 478.

[4]) Se organisk Dekret Artt. 15 og 16, Sp. 476.

Ligeledes opføres de Borgere, som vel ikke opfylde de ovenfor angivne Alders- og Opholdsbetingelser ved Listernes Affattelse, men ville opfylde dem ved deres endelige Afslutning.

Fraværelse fra Kommunen paa Grund af Militærtjeneste medfører ingen Forandring i de foran fremsatte Regler for Opførelsen paa Valglisten.

Art. 6. De, som ved Hjælp af svigagtige Erklæringer eller falske Attester have ladet sig opføre eller forsøgt at lade sig opføre med Urette paa en Valgliste; de, som ved de samme Midler have ladet opføre eller udslette eller forsøgt at lade opføre eller udslette en Borger med Urette, og de Medskyldige i disse Handlinger straffes med Fængsel fra 6 Dage til 1 Aar og en Bøde fra 50 til 500 Frcs.

Dommen kan fremdeles berøve de Skyldige Udøvelsen af deres borgerlige Rettigheder i 2 Aar.

Art. 463 i Straffelovbogen[1]) er anvendelig i alle Tilfælde.

Art. 7. Bestemmelserne i de tidligere Love ophæves kun, forsaavidt de stride mod nærværende Lov.

Art. 8. For Aaret 1874 skulle Listerne affattes umiddelbart efter nærværende Lovs Kundgjørelse, og de ved Dekreterne af 2den Februar 1852 foreskrevne Frister iagttages.

Organisk Dekret af 2den Februar 1852, angaaende Valg af Medlemmer til den lovgivende Forsamling[2]).

1ste Afdeling.

Om den lovgivende Forsamling.

Art. 1. Ethvert Departement vælger et Medlem for hver 35,000 Vælgere, dog tilstaas der de Departementer, i hvilke det overskydende Antal Vælgere naar op til 25,000, et Medlem mere; følgelig udgjør det samlede Antal Medlemmer i den lovgivende Forsamling, som nu vil blive valgt, 261.

Algérie og Kolonierne vælge ikke Medlemmer til den lovgivende Forsamling.

Art. 2. Ethvert Departement deles af den udøvende Magt ved Dekret i saa mange Valgkredse, som svare til det Antal Medlemmer, der er tilstaaet Departementet ved den nærværende Lov vedhæftede Fortegnelse.

Denne Fortegnelse skal underkastes Gjennemsyn hvert 5te Aar.

Hver Valgkreds vælger eet Medlem.

Art. 3. Valgretten er umiddelbar og almindelig.

Afstemningen er hemmelig.

Vælgerne træde sammen i deres Kommunes vigtigste By.

Dog kan hver Kommune ved en Beslutning af Præfekten deles i saa mange Afstemningskredse, som Antallet af de indskrevne Vælgere udkræver; Beslutningen kan henlægge disse Afstemningskredses Valgsted udenfor Kommunens vigtigste By[3]).

Art. 4. Valgforsamlingerne sammenkaldes ved et Dekret af den udøvende Magt. Mellemtiden mellem Dekretets Kundgjørelse og Valgforsamlingernes Aabning er mindst 20 Dage.

Art. 5. Valghandlingerne prøves af den lovgivende Forsamling, som er eneste Dommer over deres Gyldighed[4]).

Art. 6. Ingen vælges eller erklæres valgt til Medlem af den lovgivende Forsamling ved 1ste Afstemning, medmindre han opnaar: 1) Over Halvdelen af de afgivne Stemmer, 2) et Antal Stemmer, der udgjør mindst Fjerdedelen af samtlige paa Valgkredsens Liste indskrevne Vælgere.

Ved anden Afstemning sker Valget ved simpel Stemmeflerhed uden Hensyn til Vælgernes Antal. Erholde Valgkandidaterne et lige Antal Stemmer, erklæres den ældste for valgt[5]).

Art. 7. Det Medlem, der er valgt i flere Valgkredse, skal i Løbet af 10 Dage, efter at disse Valg ere godkjendte, meddele den lovgivende Forsamlings Formand, hvilket Valg han foretrækker[6]).

Art. 8. Bliver en Plads i Forsamlingen ledig ved Dobbeltvalg, Dødsfald, Hvervsfrasigelse eller af anden Aarsag, træder den Valgforsamling, som skal

---

[1]) Se Sp. 461, Note 4.

[2]) Om dette og det følgende Dekrets delvise Bestaaen som et Led i den nugjældende Lovgivning henvises til Lov af 25de Februar 1875, Art. 1 (Sp. 447), Lov af 2den August 1875, Art. 27, (Sp. 464), Lov af 30te November 1875, Art. 5 og 22 (Sp. 466 og 469) og Lov af 7de Juli 1874, Art 2, 3 og 7 (Sp. 471). De ophævede Bestemmelser ere som sædvanlig trykte med mindre Skrift. Ved Afgjørelsen af, hvilke Bestemmelser der ere ophævede, er søgt Veiledning foruden i de ovenfor nævnte Love endvidere i Poudras Haandbog (Sp. 443, Note 1).

[3]) Se nu Lov af 30te November 1875, Art. 4, 5, 14 osv.

[4]) Se nu Lov af 16de Juli 1875, Art. 10.

[5]) Se nu Lov af 30te November 1875, Art. 18.

[6]) Træffer den Deputerede ikke sit Valg inden den foreskrevne Frists Udløb, afgjøres Spørgsmaalet ved Lodtrækning i et offenligt Møde i Henhold til Art. 91 i Valglov af 15de Marts 1849, der betragtes som den endnu gjældende Regel. Om Senatorer se Lov af 2den August 1875, Art. 22, Sp. 463.

sorge for Pladsens Udfyldelse, sammen i Løbet af 6 Maaneder[1]).

Art. 9. Medlemmerne af den lovgivende Forsamling kunne ingensinde sagsøges, anklages eller dømmes for de Meninger, de have yttret i Forsamlingen.

Art. 10. Gjældsfængsel kan ikke anvendes mod et Medlem under Samlingen og i Løbet af 6 Maaneder før og 6 Maaneder efter denne.

Art. 11. Intet Medlem af den lovgivende Forsamling kan tiltales eller fængsles i en Straffesag, forsaavidt han ikke er greben paa fersk Gjerning, medmindre Forsamlingen har samtykket i Tiltalen[2]).

2den Afdeling.

Om Vælgere og Valglister.

Art. 12. Alle Franskmænd, der have fyldt deres 21de Aar og ere i Besiddelse af deres borgerlige og politiske Rettigheder, ere Vælgere uden Formuebetingelser[3]).

Art. 13. Valglisten affattes for hver Kommune af Mairen. Den indeholder efter Bogstavfølgen:
1) alle de Vælgere, der have boet i Kommunen mindst 6 Maaneder,
2) alle dem, som vel ikke ved Listens Affattelse have opnaaet Alders- og Bopæls-Betingelserne, men som ville opnaa dem inden Listens endelige Afslutning[4]).

Art. 14. Militære i aktiv Tjeneste og de, der i Henhold til deres Opførelse paa Sørullerne ere indkaldte til Havne- eller Flaade-Tjenesten, ville blive opførte paa de Kommuners Lister, hvor de havde Bopæl forinden deres Afreise.
De kunne kun vælge Medlemmer til den lovgivende Forsamling, naar de paa Valgdagen ere tilstede i den Kommune, hvor de ere opførte paa Listen.

Art. 15. Følgende Personer opføres ikke paa Valglisterne:

1) De Personer, hvem deres borgerlige og politiske Rettigheder ere berøvede som Følge af Domfældelse, enten til haarde og vanærende Straffe, eller til blot vanærende Straffe[5]).

2) De, som Domstolene i Straffesager af Mellemklassen have berøvet Stemme- og Valgret ved Anvendelse af de Love, der hjemle denne Berøvelse.

3) De, der i en Misgjerningssag ere dømte til simpelt Fængsel ved Anvendelsen af Art. 463[6]) i Straffelovbogen.

4) De, der ere blevne dømte til 3 Maaneders Fængsel efter Art. 318 og 423[7]) i Straffelovbogen.

5) De, der ere domfældte for Tyveri, Bedrageri, Misbrug af Tillid, Underslæb som offentlig Oppebørselsbetjent eller de Art. 330 og 334[8]) i Straffelovbogen omhandlede Sædeligheds-forbrydelser uden Hensyn til Varigheden af de Fængselsstraffe, hvortil de ere dømte.

6) De Personer, som efter Art. 8 i Loven af 17de Mai 1819 og Art. 3 i Dekretet af 11te August 1848 ere blevne domfældte for Fornærmelser imod den offentlige Sædelighed og Anstand og for Angreb paa Eiendomsrettens og Familierettighedernes Grundsætninger.

7) De Personer, der i Henhold til Art. 13, 33, 34, 35, 36, 38, 39, 40, 41, 42, 45, 46 i nærværende Lov ere blevne idømte mere end 3 Maaneders Fængselsstraf.

8) Notarer, Retsskrivere og ministerielle Embedsmænd, der ere afskedigede i Henhold til Domme eller retslige Afgjørelser.

9) De, der ere domfældte for Løsgængeri eller Betleri.

---

[1]) Se nu Lov af 2den August 1875, Art. 23 og Lov af 30te November 1875, Art. 16.

[2]) Se nu Lov af 16de Juli 1875, Art. 13 og 14. Gjældsfængsel afskaffedes ved Lov af 22de Juli 1867.

[3]) Se nu Lov af 25de Februar 1875, Art. 1, og Lov af 30te November 1875, Art. 1.

[4]) Se nu Lov af 30te November 1875, Art. 1, og Lov af 7de Juli 1874, Art. 1 ff.

[5]) De paa engang haarde og vanærende Straffe ere: 1) Livsstraf, 2) livsvarigt Tvangsarbeide, 3) Deportation, 4) Tvangsarbeide paa visse Aar (5—10), 5) Fæstningsstraf (détention), 6) Forbedringshusarbeide (reclusion). 3 og 5 anvendes kun for politiske Forbrydelser. 2 og 3, der tidligere udstodes i Orlogshavnene (i Bagnoerne, „Galeierne"), fuldbyrdes nu i Kolonierne (Cayenne og Ny-Caledonien).
De blot vanærende Straffe ere: 1) Landsforvisning (anvendes kun for politiske Forbrydelser) og 2) borgerlig Æreforringelse (dégradation civique).

[6]) Se Sp. 461, Note 4.

[7]) Art. 318 straffer Salg af forfalskede Drikkevarer, der indeholde Bestanddele, som ere skadelige for Sundheden. Art. 423 straffer Bedragerier ved Salg af Guld- og Sølvgjenstande, ædle Stene eller andre Varer saavelsom Brugen af falsk Maal og Vægt.

[8]) Art. 330 straffer offentlig Krænkelse af Sædeligheden, Art. 334 Forledelse af Umyndige til Udsvævelse; begge Forbrydelser høre til Mellemklassen.

10) De, der ere blevne idømte mindst 3 Maaneders Fængsel efter Artt. 439, 443, 444, 445, 446, 447 og 452[1]) i Straffelovbogen.

11) De, der ere blevne kjendte skyldige i de i Artt. 410 og 411[2]) i Straffelovbogen og Loven af 21de Mai 1836, der forbyder Lotterier, omhandlede Forseelser.

12) De Militære, der ere dømte til Galeierne eller Strafarbeide.

13) De, der ere dømte til Fængselsstraf efter Artt. 38, 41, 43, 45 i Værnepligtsloven af 21de Marts 1832[3]).

14) De, der ere dømte til Fængselsstraf efter Art. 1 i Lov af 27de Marts 1851[4]).

15) De, der ere blevne domfældte for Aager.

16) De Umyndiggjorte.

17) De Fallenter, der ikke have erholdt Opreisning[5]) efter at have tilfredsstillet deres Kreditorer, og som ere blevne erklærede fallit enten af de franske Domstole eller ved Kjendelser, som ere affagte i Udlandet, men kunne fuldbyrdes i Frankrig.

Art. 16. De, der ere domfældte til mere end 1 Maaneds Fængsel for Oprør, Fornærmelser og Vold mod Ihændehaverne af den offentlige Magt og Myndighed, for offentlige Fornærmelser mod en Nævning paa Grund af hans Virksomhed som saadan eller mod et Vidne paa Grund af hans Forklaring for de i Loven om Opløb og Loven om Klubberne omhandlede Forseelser og for Overtrædelse af Loven om Omløben med Varer, kunne ikke opføres paa Valglisten i 5 Aar fra Straffens Udstaaelse at regne[6]).

Art. 17. De Valglister, der have været brugte ved Afstemningerne den 20de og 21de December 1851, skulle være gyldige indtil den 31te Marts 1853.

Art. 18. De oprindelig affattede Valglister danne det vedblivende Grundlag for Listerne. De underkastes et aarligt Gjennemsyn.

En Anordning fra den udøvende Magt skal bestemme Reglerne og Formerne for dette Gjennemsyn[7]).

Art. 19. Naar det aarlige Gjennemsyn har fundet Sted og indenfor de Frister, der ville blive fastsatte ved den udøvende Magts Dekreter[8]), kan enhver Borger, der er udeladt af Listen, indgive sin Besværing til Mairen.

Enhver paa en af Valgkredsens Lister opført Borger kan fordre en feilagtig opført Vælger udslettet eller en udeladt opført.

Samme Ret tilkommer Præfekten og Underpræfekterne.

Hos enhver Maire vil der blive fremlagt en Protokol, i hvilken Besværingerne skulle indskrives efter Tidsfølgen. Mairen skal give Tilstaaelse for hver Besværings Modtagelse.

Den Vælger, hvis Opførelse er bleven bestridt, underrettes herom uden Betaling af Mairen, og kan fremsætte sine Indsigelser[9]).

Art. 20. Besværinger paakjendes af en Kommission, der i Paris bestaar af Mairen og 2 Tilforordnede, overalt andetsteds af Mairen og 2 af Kolonialraadet af dets egen Midte valgte Medlemmer[10]).

Art. 21. Underretning om Afgjørelsen skal i Løbet af 3 Dage meddeles de vedkommende Parter ved en edsfæstet Betjent.

De kunne indanke Afgjørelsen i Løbet af 5 Dage efter Underretningen[11]).

Art. 22. Sagen indankes for Kantonets Fredsdommer[12]); Indankningen sker ved en simpel Erklæring i Retsskriverens Kontor; Fredsdommeren afgjør Sagen i Løbet af 10 Dage uden Omkostninger og uden processuelle Former og efter en alle Vedkommende 3 Dage i Forveien meddelt simpel Underretning[13]).

---

[1]) Disse Artikler straffe følgende Forseelser: Ødelæggelse af Registre eller offentlige Dokumenter, Adkomster, Pengeeffekter; forsætlig Forringelse af Varer, Materialier eller Redskaber til Brug ved Fabrikation; Ødelæggelse af Høst eller Plantninger; Ødelæggelse eller Beskadigelse af Træer; Forgiftning af Heste, Lastdyr eller Kvæg.

[2]) Disse Artikler straffe dem, der have holdt Spillehus eller uden Bevilling drevet Pantelaanerforretning eller undladt at holde de i Bevillingen foreskrevne Bøger. — Om Lotterier se nu Sp. 470.

[3]) Disse Lovsteder ere blevne afløste af Lov af 27de Juli 1872, Art. 60, 63 og 66. De her omhandlede Forseelser ere: Svigagtige Handlinger, hvorved en ung Mand har bevirket sin Udeladelse af Værnepligtslisterne; Selvlemlæstelse eller andre Handlinger af Værnepligtige for at gjøre sig uduelig til Militærtjenesten; Modtagelse af Gaver eller Løfter fra Sessionslægernes Side for at begunstige de Værnepligtige, de skulle undersøge.

[4]) Denne Artikel straffer Forfalskning af Føde- eller Lægemidler og Salg med falsk Vægt eller Maal.

[5]) Handelslovbogens Art. 604 ff. foreskriver en Fremgangsmaade, hvorved Fallenter, der fuldtud have tilfredsstillet deres Kreditorer, kunne gjenvinde deres borgerlige og politiske Rettigheder.

[6]) Lov af 23de Januar 1873 bestemmer, at enhver Person, der to Gange ved Politiretten er domfældt for aabenbar Drukkenskab, skal ved den sidste Dom erklæres udygtig til at udøve Valgret for et Tidsrum af 2 Aar fra den Dag at regne, da Dommen er bleven endelig.

[7]) Se Reglementarisk Dekret af 2den Februar 1852, Art. 1, Sp. 484.

[8]) Se nu Lov af 7de Juli 1874, Art. 2, Stykke 2.

[9]) Se nu Lov af 7de Juli 1874, Art. 4, Stykke 1.

[10]) Se nu Lov af 7de Juli 1874, Art. 2.

[11]) Se nu Lov af 7de Juli 1874, Art. 4, Stykke 2.

[12]) Se Sp. 471, Note 2.

[13]) Jvfr. Lov af 7de Juli 1874, Art. 3 og Lov af 30te November 1875, Art. 1.

Dog skal han, hvis det foreliggende Spørgsmaal beror paa en forudgaaende Afgjørelse af et Civilregisterspørgsmaal [1]), foreløbig henvise Parterne til de vedkommende Dommere og fastsætte en kort Frist, inden hvis Udløb den Part, som har reist det omhandlede Spørgsmaal, skal oplyse, hvad han har foretaget i Sagen.

Der gaas i saa Fald frem i Overensstemmelse med Artiklerne 855, 856 og 858 i Proceslovbogen [2]).

Art. 23. Fredsdommeren afgjør Sagen som sidste Instants, men hans Kjendelse kan indankes for Kassationsretten.

Indankning kan kun finde Sted i Løbet af 10 Dage fra Kjendelsens Meddelelse.

Den forhindrer ikke, at Kjendelsen foreløbig tages til Følge.

Den sker ved simpelt Andragende, forkyndt for Modparten i Løbet af de 10 paafølgende Dage; Klageren er fritagen for at benytte en af Advokaterne ved Retten, og Sagen behandles som paatrængende uden Omkostninger eller Sikkerhedsstillelse.

Parternes Aktstykker og Indlæg tilstilles uden Omkostninger Kassationsrettens Justitskontor af Fredsdommerens Retsskriver.

Kassationsrettens Kammer for Andragender træffer endelig Afgjørelse om Paaanken.

Art. 24. Alle Retsakter i Valgsager ere fritagne for Stempel og Gebyr.

De nødvendige Fødselsattester til Bevis for Vælgernes Alder udleveres paa Forlangende til Enhver uden Betaling og paa ustemplet Papir. De forsynes med en Angivelse af deres særlige Bestemmelse og kunne ikke benyttes i andet Øiemed.

Art. 25. Den gjennemsete Liste danner Grundlaget for Valg i hele Aaret efter Listens Slutning.

3die Afdeling.

Om de Valgbare.

Art. 26. Valgbare ere uden Bopælsbetingelser alle Vælgere over 25 Aar [3]).

Art. 27. De i nærværende Lovs Art. 15 og 16 omhandlede Personer ere udelukkede fra at vælges [4]).

Art. 28. Ethvert Medlem, som, inden hans Hverv er udløbet, rammes af en Domfældelse, der efter Bestemmelserne i foregaaende Artikel medfører Valgbarhedens Tab, mister sit Sæde i den lovgivende Forsamling.

Den lovgivende Forsamling afgiver Kjendelse herom efter at have gjort sig bekjendt med Sagens Akter.

Art. 29. Enhver lønnet offentlig Stilling er uforenelig med Hvervet som Medlem af den lovgivende Forsamling

Enhver lønnet Embedsmand, der vælges til den lovgivende Forsamling, antages at have opgivet sit Embede allerede derved, at han optages som Medlem i den lovgivende Forsamling, hvis han ikke har truffet sit Valg forinden Valgbrevets Prøvelse.

Ethvert Medlem af den lovgivende Forsamling antages at have frasagt sig sit Hverv allerede derved, at han modtager offentlig lønnede Bestillinger.

Art. 30. Følgende Embedsmænd kunne ikke vælges i hele deres Embedskreds eller en vis Del deraf, i et Tidsrum af 6 Maaneder efter deres Afsættelse, Fratrædelse eller anden Forandring i deres Stilling:

Første-Formændene ved Overretterne, Statsanklagerne.

Formændene i de borgerlige Underretter og de ved dem beskikkede Anklagere.

Den Overstkommanderende over Nationalgarden i Seine-Departementet.

Politipræfekten, Præfekterne og Underpræfekterne.

Erkebiskopperne og Generalvikarerne.

Generaler, der kommandere Divisioner eller Underafdelinger af disse.

Præfekterne for Orlogshavnene [5]).

4de Afdeling.

Straffebestemmelser.

Art. 31. Enhver, der under falsk Navn eller i en falsk Egenskab har ladet sig opføre paa Valglisten, eller, idet han lod sig opføre, har lagt Dølgsmaal paa en lovbestemt Udelukkelsesgrund, eller forlangt og erholdt Opførelse paa 2 eller flere Lister, straffes med Fængsel fra 1 Maaned til 1 Aar og med en Bøde fra 100 til 1,000 Frcs. [6]).

---

[1]) ɔ: Spørgsmaal om Anfægtelse af Civilregistrene, der indeholde de samme Oplysninger om Borgernes Fødsel, Ægteskab og Død som Kirkebøgerne i Danmark.

[2]) De nævnte Artikler angive den processuelle Fremgangsmaade, der bliver at følge, naar Nogen paastaar en Forandring foretagen i Civilregistret.

[3]) Se nu Lov af 30te November 1875, Art. 6.

[4]) Det betragtes af franske Jurister som tvivlsomt, om denne Artikel endnu bestaar, hvad der har praktisk Betydning med Hensyn til de i Art. 16 omhandlede Personer. (Poudra Nr. 531).

[5]) Se nu Lov af 30te November 1875, Art. 8—12.

[6]) Se nu Lov af 7de Juli 1874, Art. 6. jfr. Lov af 30te November 1875, Art. 22.

Art. 32. Enhver, der efter at have fortabt Valgretten enten ifølge en Domfældelse eller ifølge en Fallit, som ikke er bleven efterfulgt af Opreisning [1]), har udøvet Valgretten enten i Kraft af en inden Valgrettens Fortabelse stedfunden Opførelse paa Valglisterne eller i Kraft af en senere, men uden hans Medvirkning foregaaet Opførelse, straffes med Fængsel fra 14 Dage til 3 Maaneder og med en Bøde fra 20 til 500 Frcs.

Art. 33. Enhver, der har stemt i en Valgforsamling enten i Kraft af en Opførelse paa Listerne, opnaaet paa en af de to første i Art. 31 omhandlede Maader, eller ved svigagtig at have tillagt sig en opført Vælgers Navn og Stilling, straffes med Fængsel fra 6 Maaneder til 2 Aar og en Bøde fra 200 til 2,000 Frcs.

Art. 34. Med samme Straf anses Enhver, der har benyttet sig af en Opførelse paa flere Lister til at stemme mere end een Gang.

Art. 35. Har Nogen, hvem det under en Afstemning har været overdraget at modtage, tælle eller udtage Stemmesedler, undertrykt, tilføiet eller forandret nogen Stemmeseddel eller oplæst et andet Navn, end der stod paa Sedlen, straffes han med Fængsel fra 1 til 5 Aar og en Bøde fra 500 til 1,000 Frcs. [2]).

Art. 36. Samme Straf anvendes paa Enhver, som efter Anmodning af en Vælger om at affatte hans Stemmeseddel har skrevet et andet Navn paa Sedlen end det opgivne.

Art. 37. Det er forbudt at indfinde sig i Valglokalet med synlige Vaaben. Den, der overtræder denne Bestemmelse, straffes med en Bøde fra 16 til 100 Frcs.

Vare Vaabnene skjulte, bliver Straffen Fængsel fra 15 Dage til 3 Maaneder og en Bøde fra 50 til 300 Frcs.

Art. 38. Enhver, der har givet, lovet eller modtaget Penge, Gjenstande eller Værdier af hvilkensomhelst Art for at bevæge En til at give eller skaffe en Stemme eller for at afholde sig fra at stemme, straffes med Fængsel fra 3 Maaneder til 2 Aar og en Bøde fra 500 til 5,000 Frcs.

Med de samme Straffe anses de, som under de samme Betingelser have gjort eller modtaget Tilbud eller Løfte om offentlige eller private Bestillinger.

Er den Skyldige offentlig Embedsmand, fordobles Straffen.

Art. 39. De, som enten ved Handlinger, Vold eller Trusler mod en Vælger eller ved at indjage ham Frygt for at miste sin Stilling eller udsætte sin Person, sin Familie eller sin Formue for Skade, have bestemt ham til at afholde sig fra at stemme eller have paavirket hans Stemmegivning, straffes med Fængsel fra 1 Maaned til 1 Aar og en Bøde fra 100 til 1,000 Frcs. Straffen fordobles, hvis den Skyldige er en offentlig Embedsmand.

Art. 40. De, der ved Hjælp af falske Efterretninger, Bagtalelse eller anden Svig have tilvendt eller fravendt en Kandidat Stemmer eller bestemt en eller flere Vælgere til at afholde sig fra at stemme, straffes med Fængsel fra 1 Maaned til 1 Aar og en Bøde fra 100 til 2,000 Frcs.

Art. 41. De, der ved Sammenstimlen, Raab eller truende Optræden have forstyrret en Valgforsamling i dens Virksomhed og hindret Valgrettens Udøvelse eller Frihed, straffes med Fængsel fra 3 Maaneder til 2 Aar og en Bøde fra 100 til 2,000 Frcs.

Art. 42. Enhver fuldbyrdet eller forsøgt voldsom Indtrængen i en Valgforsamling i det Øiemed at hindre et Valg, straffes med Fængsel fra 1 til 5 Aar og en Bøde fra 1,000 til 5,000 Frcs.

Art. 43. Saafremt de Skyldige vare bevæbnede, eller Valgurnen er bleven krænket, er Straffen Forbedringshusarbeide.

Art. 44. Er Forbrydelsen begaaet ifølge en aftalt Plan, beregnet paa at udføres i hele Republiken eller i eet eller flere Departementer, anses den med Tvangsarbeide paa visse Aar [3]).

Art 45. De Medlemmer af en Valgforsamling, som under Valghandlingen have gjort sig skyldige i Fornærmelser eller Vold enten mod Valgbestyrelsen eller mod et af dens Medlemmer, eller som ved Gjerninger eller Trusler have forsinket eller forhindret Valghandlingens Gang, straffes med Fængsel fra 1 Maaned til 1 Aar og en Bøde fra 100 til 1,000 Frcs.

Er Valgurnen bleven krænket, bliver Straffen Fængsel fra 1 til 5 Aar og en Bøde fra 1,000 til 5,000 Frcs.

Art. 46. Bortførelse af Urnen med de afgivne og endnu ikke optalte Stemmer straffes med Fængsel fra 1 til 5 Aar og en Bøde fra 1,000 til 5,000 Frcs.

---

[1]) Se Sp. 477, Note 5.

[2]) Begaas de her anførte Handlinger af Andre, straffes de efter Straffelovbogens Art. 112 med Fængsel fra 6 Maaneder til 2 Aar og med Fortabelse af Valgret og Valgbarhed for et Tidsrum af 5—10 Aar.

[3]) 5—10 Aar, jfr. Sp. 475, Note 5.

Er Bortførelsen iværksat af Flere i Forening og ved Hjælp af Vold, bliver Straffen Forbedringshusarbeide.

Art. 47. Krænkelse af Urnen ved Valgbestyrelsens Medlemmer eller de offentlige Betjente, hvem dens Bevogtning er betroet straffes med Forbedringshusarbeide.

Art. 48. De i nærværende Lov omhandlede Forbrydelser af groveste Klasse paadømmes af Assiseretten og Forbrydelser af Mellemklassen af Politiretten. Art. 463 i Straffelovbogen[1]) kan bringes til Anvendelse.

Art. 49. Overbevises Nogen om flere af de i nærværende Lov omhandlede Forbrydelser af groveste Klasse eller af Mellemklassen, begaaede førend Undersøgelsen imod ham tog sin Begyndelse, anvendes alene den strengeste af de foreskrevne Straffe.

Art. 50. Saavel det offentlige som det private Søgsmaal forældes 3 Maaneder efter den Dag, da Valgets Udfald kundgjøres.

Art. 51. Bliver Sagens Udfald Domfældelse, kan dette i intet Tilfælde omstøde et af vedkommende Myndighed godkjendt Valg eller et Valg, der har vundet endelig Gyldighed derved, at der ikke er fremkommet Indsigelse derimod i foreskreven Form indenfor de ved særlige Love fastsatte Frister.

Art. 52. De tidligere Love ophæves, forsaavidt de stride imod Bestemmelserne i nærværende Lov.

5te Afdeling.

Almindelige Bestemmelser.

Art. 53. Med Hensyn til Valg af Republikens Præsident skal en særlig Lov fastsætte Maaden, hvorpaa Hæren skal stemme.

Art. 54. Et i Henhold til Bestemmelserne i Forfatningens Art. 6. udstedt reglementarist Dekret skal bestemme: 1) Den Fremgangsmaade, Forvaltningen skal følge ved Listernes aarlige Gjennemsyn, 2) Alle Regler vedrørende Valgforsamlingernes Dannelse, Rettigheder og Virksomhed.

Reglementarisk Dekret af 2den Februar 1852 angaaende Valg til den lovgivende Forsamling.

1ste Afdeling.

Valglisternes aarlige Gjennemsyn.

Art. 1. Det aarlige Gjennemsyn af Valglisterne foregaar overensstemmende med følgende Regler:

I Tidsrummet fra 1ste til 10de Januar i hvert Aar tilføier Mairen[2]) i hver Kommune paa Valglisten de Borgere, som efter hans[2]) Skjøn have opnaaet de af Loven udkrævede Egenskaber, endvidere dem, som forinden den 1ste April ville opnaa Alders- og Bopælsbetingelserne, og dem, som tidligere feilagtig maatte være blevne udeladte.

Han[2]) udsletter af Listen:

1) dem, der ere afgaaede ved Døden,

2) dem, hvis Udslettelse er paabudt af den vedkommende Myndighed,

3) dem, der have tabt de af Loven udkrævede Egenskaber,

4) dem, som efter hans[2]) Skjøn ere blevne opførte med Urette, selv om deres Opførelse ikke er bleven anfægtet.

Han[2]) fører Register over alle disse Afgjørelser med Bemærkning om Grundene og de tilhørende Aktstykker.

Art. 2. Fortegnelse over de af Mairen[2]) foretagne Tilføielser og Udslettelser paa Valglisten henlægges senest den 15de Januar i Kommunens Sekretariat.

Denne Fortegnelse er paa Forlangende til almindeligt Eftersyn, ligesom Enhver kan tage Afskrift af den og lade den trykke. Om Henlæggelsen sker Bekjendtgjørelse samme Dag, den finder Sted, ved Opslag paa de sædvanlige Steder[3]).

Art. 3. En Gjenpart af Fortegnelsen og af en Beretning indeholdende Redegjørelse for Opfyldelsen af de i foregaaende Paragraf foreskrevne Formaliteter tilstilles samtidig Arrondissementets Underpræfekt, som i Løbet af to Dage sender den til Præfekten i Departementet med de Bemærkninger, hvortil han finder Anledning.

Art. 4. Skjønner Præfekten, at de ved Loven foreskrevne Formaliteter og Frister ikke ere blevne iagttagne, har han i Løbet af to Dage fra Fortegnelsens Modtagelse at forelægge Mai-

---

[1]) Se Sp. 461, Note 4.

[2]) Nu den i Lov af 7de Juli 1874, Art. 1. omмeldte Kommission.

[3]) Jfr. Lov af 7de Juli 1874, Art. 2.

rens[1]) Arbeider for Departementets Præfekturraad[2]), som i Løbet af tre Dage tager sin Beslutning og, om fornødent, fastsætter en Frist, indenfor hvilken disse Arbeider, der sættes ud af Kraft, ville være at omgjøre.

Art. 5. Begjæringer om Opførelse eller Udslettelse skulle fremsættes i Løbet af ti Dage fra Listernes Offentliggjørelse at regne[3]).

Art. 6. Fredsdommeren skal give Præfekten og Mairen Underretning om de af ham afsagte Kjendelser, som bevirke Forandring i Listen, i Løbet af tre Dage fra Kjendelsens Afsigelse at regne.

Art. 7. Den 31te Marts i hvert Aar tilføier Mairen[1]) alle de lovhjemlede Rettelser, tilstiller Præfekten Fortegnelsen over disse Rettelser og giver Kommunens Valgliste dens endelige Affattelse.

Den originale Valgliste forbliver henliggende i Kommunens Sekretariat, den Præfekten tilstillede Fortegnelse over Endringerne forbliver tilligemed en Gjenpart af Valglisten i Departementets almindelige Sekretariat.

Det skal til enhver Tid tilstedes Vælgerne paa Forlangende at gjøre sig bekjendte dermed[4]).

Art. 8. Saaledes som Valglisten er bleven endelig affattet, forbliver den til den 31te Marts i det paafølgende Aar, dog med de Forandringer, som deri maatte paabydes ved Fredsdommernes Kjendelser, eller som bestaa i Udslettelse af de Vælgeres Navne, der ere afgaaede ved Døden eller have mistet deres borgerlige og politiske Rettigheder ved en Dom, der har Kraft som bindende Retsafgjørelse.

2den Afdeling.

Om Valgforsamlinger.

Art. 9. Valgforsamlingerne skulle saavidt mulig træde sammen en Søndag eller en Festdag.

Art. 10. Valgforsamlingerne kunne kun beskjæftige sig med det Valg, hvortil de ere traadte sammen.

Alle Forhandlinger og Raadslagninger ere dem forbudne.

Art. 11. Formanden for Forsamlingen eller, hvis den er delt, for hver Afdeling har ene Politimyndighed over Forsamlingen.

Ingen væbnet Styrke kan uden hans Bemyndigelse anbringes i Valglokalet eller i dets Nærhed.

De borgerlige Myndigheder og de militære Befalingsmænd ere pligtige at rette sig efter hans Anmodninger.

Art. 12. Bestyrelsen for enhver Valgforsamling eller dens Afdelinger bestaar af en Formand, fire Tilforordnede og en af dem blandt Vælgerne udtagen Sekretær.

I Valgbestyrelsens Forhandlinger har Sekretæren kun raadgivende Stemme.

Art. 13. I Valgforsamlingerne og deres Afdelinger føres Forsædet af Mairerne, deres Medhjælpere og Kommuneraadets Medlemmer; i Mangel af dem udtages Formændene af Mairen blandt de læse- og skrivekyndige Vælgere.

I Paris føres Forsædet i Afdelingerne i hvert Arrondissement af Mairen, hans Medhjælpere eller de af dem udtagne Vælgere.

Art. 14. De andre Medlemmer af Valgbestyrelsen tages efter Fortegnelsens Orden blandt de læse- og skrivekyndige Medlemmer af Kommuneraadet; i Mangel af dem udtages de to ældste og de to yngste læse- og skrivekyndige Vælgere til Medlemmer af Valgbestyrelsen.

I Paris udføres dette Hverv i hver Afdeling af de to ældste og de to yngste læse- og skrivekyndige Vælgere.

Art. 15. Mindst tre Medlemmer af Valgbestyrelsen bør være tilstede under hele Valghandlingen.

Art. 16. Valgbestyrelsen afgjør foreløbig de Vanskeligheder, som opstaa med Hensyn til Valgforsamlingens eller Afdelingens Virksomhed.

Dens Kjendelser ledsages af Grunde.

Alle Besværinger og Kjendelser indføres i Beretningen om Valghandlingen; de Aktstykker eller Stemmesedler, som dermed staa i Forbindelse, vedhæftes efter at være paategnede af Valgbestyrelsen.

Art. 17. Under hele Valghandlingen er en officiel Gjenpart af Valglisten, indeholdende alle de opførte Vælgeres Navne, Bopæle og Stillinger, fremlagt paa Valgbestyrelsens Bord.

Art. 18. Enhver paa denne Liste opført Vælger har Ret til at deltage i Afstemningen.

Denne Ret bortfalder dog foreløbig for de Fængslede og de Anklagede, der ikke have givet Møde efter Stævning, og for de Personer, der uden at være umyndiggjorte i Henhold til Loven af 30te Juni 1838 ere optagne i en offentlig Sindssygeanstalt.

Art. 19. Det tilstedes Ingen at stemme, som ikke er opført paa Listen.

---

[1]) Nu den i Lov af 7de Juli 1874, Art. 1 ommeldte Kommission.

[2]) Se om dette Sp. 460 Note 3.

[3]) Se nu Lov af 7de Juli 1874, Art. 2, Stykke 2.

[4]) Se nu Lov af 7de Juli 1874, Art. 4.

Dog tilstedes det Borgere at stemme, uagtet de ikke ere opførte, naar de forevise en af en Fredsdommer afsagt Kjendelse, der paabyder deres Opførelse, eller en af Kassationsretten afsagt Dom, der ophæver en ved en Retskjendelse paabudt Udslettelse.

Art. 20. Ingen Vælger maa indfinde sig i Valglokalet med noget Slags Vaaben.

Art. 21. Vælgerne opraabes en for en efter Bogstavfølgen.

De medbringe deres udenfor Forsamlingen affattede Stemmeseddel.

Papiret til Stemmesedlen skal være hvidt og uden videre Tegn.

Art. 22. Naar en Vælgers Navn opraabes, leverer han Formanden sin sammenfoldede Stemmeseddel.

Formanden lægger den i Urnen, som førend Valghandlingens Begyndelse skal være lukket med 2 Laase, hvortil Nøglerne bero henholdsvis hos Formanden og den ældste Stemmetæller.

Art. 23. Hver Vælgers Afstemning bevidnes ved, at et Medlem af Valgbestyrelsen anbringer sin Underskrift eller sit Mærke paa Valglisten ved Siden af den Stemmendes Navn.

Art. 24. Naar Opraabet er endt, skrides der til et gjentaget Opraab af alle dem, der ikke have afgivet Stemme. [1])

Art. 25. Urnen forbliver aaben i 2 Dage, første Dag fra Kl. 8 om Morgenen til 6 om Eftermiddagen[2]) og 2den Dag fra Kl. 8 om Morgenen til Kl. 4 om Eftermiddagen. [3])

Art. 26. Urnerne forsegles og hensættes i Løbet af Natten i Kommunens Sekretariat eller Sal.

Der anbringes ligeledes Segl paa Døren til Salen, hvor Urnen er hensat.

Art. 27. Efter Afstemningens Afslutning skrides der til Optælling paa følgende Maade:

Urnen aabnes, og Stemmesedlerne tælles.

Er Stemmernes Antal større eller mindre end de Stemmegivendes, gjøres der Bemærkning herom i Beretningen om Valget.

Valgbestyrelsen udtager blandt de tilstedeværende Vælgere et vist Antal læse- og skrivekyndige Stemmetællere, der fordeles ved Bordene, mindst 4 ved hvert.

Formanden fordeler de Stemmesedler, der skulle undersøges, mellem de forskjellige Borde.

Ved Bordet oplæser en af Stemmetællerne høit og lydeligt hver Stemmeseddel og overleverer den til en anden Stemmetæller; de Navne, Stemmesedlen indeholder, mærkes paa de i dette Øiemed affattede Lister.

Art. 28. Formanden og Valgbestyrelsens Medlemmer føre Tilsyn med Optællingen.

Dog kan i Valgforsamlinger eller Afdelinger af disse, hvor de Stemmegivendes Antal er under 300, Valgbestyrelsen selv uden tilkaldte Stemmetælleres Mellemkomst skride til at optælle Stemmerne.

Art. 20. De Borde, ved hvilke Stemmernes Optælling foregaar, ere anbragte saaledes, at Vælgerne have fri Adgang paa alle Sider.

Art. 30. De blanke Stemmesedler, de, der ikke indeholde en tilstrækkelig Betegnelse, og de, i hvilke de Stemmende røbe, hvem de ere, komme ikke i Betragtning ved Optællingen, men vedhæftes Beretningen om Valget.

Art. 31 Umiddelbart efter Optællingen bekjendtgjøres Afstemningens Udfald, og Stemmesedlerne brændes i Vælgernes Nærværelse med Undtagelse af dem, der i Henhold til Artt. 16 og 30 skulle vedhæftes Beretningen.

Art. 32. I de Valgforsamlinger, der ere delte i flere Afdelinger, foregaar Stemmernes Optælling i hver Afdeling. Udfaldet opgjøres og underskrives uopholdelig af Valgbestyrelsen, det bringes dernæst til Formanden for den første Afdeling, som i Nærværelse af Formændene for de andre Afdelinger foretager den almindelige Stemmeoptælling og forkynder Resultatet.

Art. 33. Beretningerne om hver Kommunes Valghandling affattes i to Exemplarer.

Et af disse Exemplarer forbliver i Kommunens Sekretariat, det andet tilstilles Arrondissementets Underpræfekt, der sender det til Præfekten i Departementet.

Art. 34. Den almindelige Optælling af Stemmerne for hver Valgkreds finder Sted i Departementets Hovedstad i et offentligt Møde.

Den foretages af et Udvalg, bestaaende af tre Medlemmer af Departementsraadet.

---

[1]) I Praxis udelades som oftest baade det første og det andet Navneopraab, da der kun pleier at indfinde sig meget faa Vælgere ved Valghandlingens Begyndelse. Undladelsen antages ikke at kunne svække Valgets Gyldighed.

[2]) Lov af 1ste Mai 1869 bestemmer: „Præfekterne kunne efter at have indhentet Mairernes Erklæring bestemme, at Afstemningen skal begynde før Kl. 8 om Morgenen i de Kommuner, hvor det synes nødvendigt. Afstemningen kan dog i intet Tilfælde begynde før Kl. 5 om Morgenen, og det for dens Slutning fastsatte Klokkeslet kan ikke forandres. Præfektens Berammelse af Klokkeslettet for Afstemningens Begyndelse skal være offentliggjort og opslaaet i hver Kommune mindst 5 Dage, førend Valgforsamlingerne træde sammen."

[3]) Se nu Lov af 30te November 1875, Art. 4.

I Paris sker Optællingen af et Udvalg af fem Medlemmer af Departementsraadet, udtagne af Seinepræfekten.

Om denne Handling affattes en Beretning.

Art. 35. Naar den almindelige Optælling af Stemmerne er endt, bekjendtgjør Udvalgets Formand Udfaldet.

Han erklærer høit og lydeligt den af Kandidaterne, der har fyldestgjort de to i Art. 6 i det organiske Dekret[1]) fordrede Betingelser, for Medlem af den lovgivende Forsamling.

Art. 36. Har ingen af Kandidaterne opnaaet absolut Stemmeflerhed og et Stemmeantal, der mindst udgjør 1/4 af de paa Valglisten opførte Vælgere, fortsættes Valget den anden Søndag efter Forkyndelsen af Afstemningens Udfald.[2])

Art. 37. Strax efter Forkyndelsen af Valghandlingens Udfald, sendes Beretningerne og de dertil hørende Aktstykker ved Præfektens Foranstaltning gjennem Indenrigsministeren til den lovgivende Forsamling.

Lov om Departementsraadenes Optræden under overordentlige Omstændigheder, af 15de Februar 1872.

Art. 1. Skulde Nationalforsamlingen eller de Forsamlinger, der træde i dennes Sted, blive ulovlig opløste eller hindrede i at møde, træde Departementsraadene uopholdelig af egen Drift, og uden at særlig Indkaldelse er nødvendig, sammen i Departementets Hovedstad.

De kunne træde sammen paa et hvilketsomhelst andet Sted i Departementet, hvis deres sædvanlige Mødested ikke synes dem at frembyde tilstrækkelig Sikkerhed for deres Raadslagningers Frihed.

Raadene ere først gyldig sammentraadte, naar Flertallet af deres Medlemmer er tilstede.

Art. 2. Indtil den i Art. 3 omhandlede Forsamling har tilkjendegivet, at den er regelmæssig sammentraadt, skulle Departementsraadene i paatrængende Tilfælde sørge for Opretholdelsen af den offentlige Ro og lovlige Orden.

Art. 3. En Forsamling bestaaende af 2 Medlemmer af hvert Departementsraad, valgte af dette i et hemmeligt Møde, træde sammen paa det Sted, hvor den lovlige Regjerings Medlemmer og de Deputerede, der have kunnet undslippe den udøvede Vold, have begivet sig hen.

Denne Forsamling af Departementsraadenes Udvalgte er først gyldig sammentraadt, naar mindst Halvdelen af Departementerne deri findes repræsenteret.

Art. 4. Denne Forsamling har det Hverv for hele Frankrigs Vedkommende at tage de paatrængende Forholdsregler, som Ordenens Haandhævelse gjør nødvendige, og særlig dem, hvis Formaal er at gjengive Nationalforsamlingen dens fulde Uafhængighed og Udøvelsen af dens Rettigheder.

Den sørger foreløbig for Landets almindelige Forvaltning.

Art. 5. Den oploser sig, saasnart Nationalforsamlingen atter er traadt sammen ved at samle Flertallet af sine Medlemmer paa et hvilketsomhelst Sted i Landet.

Kan Nationalforsamlingens nye Sammentræden ikke gjennemføres i Løbet af den Maaned, som følger efter den udøvede Vold, skal de Udvalgtes Forsamling paabyde en Appel til Folket ved almindelige Valg.

Dens Hverv ophører samme Dag, som den nye Nationalforsamling er sammentraadt.

Art. 6. De Beslutninger, der tages af de Udvalgtes Forsamling, skulle under Straf som for Brud paa Embedspligt udføres af alle Embeds- og Bestillingsmænd og Befalingsmændene over Krigsmagten.

Deputeretkamrets Forretningsorden.

Kapitel I.

Aldersformanden — Det midlertidige Bureau — Valgbrevenes Prøvelse

Art. 1. Ved Aabningen af det første Møde i hver ordentlig Samling indtager det ældste af de tilstedeværende Medlemmer Formandspladsen. Han modtager Bistand af de sex yngste af de tilstedeværende Medlemmer, som udføre Sekretærforretningerne, indtil det endelige Bureau er valgt.

---

[1]) Se nu Lov af 30te November 1875, Art. 18.

[2]) Se nu Lov af 30te November 1875, Art. 4

Art. 2. Er Forsamlingen nyvalgt, skrides der i dens første Møde og umiddelbart efter, at Aldersformanden har indtaget Forsædet, ved særskilt Afstemning og med absolut Stemmeflerhed til Valg af en midlertidig Formand og to midlertidige Næstformænd.

Efter to Afstemninger foretages bundet Valg, hvorved simpel Stemmeflerhed er tilstrækkelig.

Naar Stemmerne staa lige, er den ældste valgt [1]).

Stemmetællere, valgte ved Lodtrækning, optælle Stemmerne, og Aldersformanden bekjendtgjør Udfaldet.

Art 3. Den midlertidige Formand indtager Forsædet.

Han skrider ved Lodtrækning til Kamrets Deling i elleve Afdelinger. [2]).

Art. 4. Afdelingerne skride ufortøvet til Prøvelse af Valgbrevene. Disse fordeles efter Departementernes Bogstavfølge og saavidt muligt i Forhold til det samlede Antal af Valgene. De prøves af Udvalg paa mindst fem Medlemmer, der dannes i hver Afdeling ved Lodtrækning.

Ordførerne vælges af Afdelingerne.

Art. 5. Kamret tager Beslutning om Valgets Gyldighed, og Formanden bekjendtgjør de Medlemmers Navne, hvis Valg ere godkjendte [3]).

Indstiller Afdelingen, at Valget kjendes ugyldigt, kan Forhandling ikke finde Sted samme Dag, som Betænkningen læses fra Talerstolen.

Art. 6. De Medlemmer, hvis Valgbreve endnu ikke ere godkjendte, kunne tage Del i Forhandlingerne og Afstemningerne.

Dog bortfalder Retten til at stemme foreløbig for ethvert Medlem, hvis Valgs Godkjendelse er bleven opsat ved en Beslutning af Kamret.

De Medlemmer, hvis Valg ikke ere godkjendte, stemme hverken i Afdelingen eller i Forsamlingen, naar Spørgsmaalet om disses Gyldighed foreligger. De kunne ikke fremsætte noget Lovforslag.

Kapitel II.

Det endelige Bureau.

Art. 7. Naar Valgbreve ere blevne godkjendte for mere end een over Halvdelen af Kamrets Medlemmer, kan der skrides til Valg af det endelige Bureau.

Har Valgbrevenes Godkjendelse fundet Sted i en foregaaende Samling, foregaar dette Valg i den nye Samlings første Møde.

Art. 8. Bureauet bestaar af en Formand, fire Næstformænd, otte Sekretærer, hvoraf mindst fire skiftevis skulle være tilstede under de offentlige Møder, og tre Kvæstorer. Valget finder Sted i de i Art. 2 foreskrevne Former.

Art. 9. Næstformændene, Sekretærerne og Kvæstorerne vælges ved Listeafstemning [4]).

Afstemningen finder Sted særskilt til hvert af disse tre Hverv.

Art. 10. Medlemmerne af det endelige Bureau vælges i Begyndelsen af hver ordentlig Samling.

De beholde deres Stilling indtil den paafølgende ordentlige Samlings Aabning [5]).

Art. 11. Naar det endelige Bureau er valgt, melder Formanden Senatet og Republikens Præsident, at Deputeretkamret er konstitueret.

Kapitel III.

Afdelinger — Udvalg — Betænkninger — Aktstykker.

Art. 12 De i Overensstemmelse med Art. 3 dannede Afdelinger fornyes hver Maaned ved Lodtrækning. De kunne ikke skride til nogen Afstemning, medmindre mindst Trediedelen af Medlemmerne er tilstede.

De vælge ved Afstemning i Overensstemmelse med Art. 2 deres Formænd og Sekretærer.

Art. 13. De skulle med Hensyn til deres Arbeider rette sig efter de af Kamret fastsatte Dagsordener. Der føres Protokol over deres Forhandlinger.

Beretningen om hvert Møde angiver Navnene paa de tilstedeværende Medlemmer.

Art. 14. Forhandlingen i Afdelingerne kan uden for det Tilfælde, at Sagen er erklæret paatrængende, ikke begynde førend 24 Timer efter, at Lovforslagene ere blevne omdelte, hvad enten disse ere fremsatte af Regjeringen eller ere private.

Art. 15. Naar Forhandlingen er endt, vælger hver Afdeling et Udvalgsmedlem i Overensstemmelse med de i Art. 2 foreskrevne Regler.

---

[1]) Jfr. Art. 8, 12, 15, 17 og 25.

[2]) Se Kap. III.

[3]) Jfr. Lov af 16de Juli 1875, Art. 10, Sp. 455.

[4]) Se Sp. 449, Note 4.

[5]) Jfr. L. 16de Juli 1875, Art. 11, Stykke 1, Sp. 455.

Art. 16. Kamret kan efter de Forslags Natur, der skulle behandles, bestemme, at Udvalgene skulle bestaa af to og tyve Medlemmer eller af tre og tredive istedetfor elleve.

Art. 17. Ved Henvisningen af et Lovforslag (Regjerings- eller Medlemsforslag) til Behandling i Afdelingerne kan Kamret efter Begjæring af et af dets Medlemmer bestemme, at Valget af Udvalgsmedlemmer skal foregaa ved Listeafstemning enten i selve Forsamlingen eller i Afdelingerne [1]) i Overensstemmelse med de i Art. 2 foreskrevne Regler.

Henvises Valget til Afdelingerne, afgives og optælles Stemmerne i hver Afdeling for sig. Den almindelige Afgjørelse foretages af den første Afdeling og meddeles Kamrets Formand, der bekjendtgjør Udfaldet.

Art. 18. Kamret kan henvise Behandlingen af de det forelagte Lovforslag (Regjerings- eller Medlemsforslag) til et allerede dannet Udvalg.

I saa Fald undergives det nye Forslag samme Behandlingsmaade som det Udvalget allerede overgivne.

Art. 19. Afdelingerne udvælge i Begyndelsen af hver ordentlig Samling for hele Aaret et Udvalg paa elleve Medlemmer, der har det Hverv at modtage Regnskabsaflæggelse for de til Kamrets Udgifter bevilgede Summer [2]).

Art. 20. Hvergang Afdelingerne fornyes, vælges der fire maanedlige Udvalg:

Et Udvalg paa toogtyve Medlemmer, der har det Hverv at undersøge Forslag, der ere fremsatte af Medlemmer, og afgive Erklæring om, hvorvidt de skulle tages under Behandling [3]);

et Udvalg paa elleve Medlemmer, der har det Hverv at undersøge Lovforslag angaaende Kommunernes og Departementernes Interesser;

et Udvalg paa elleve Medlemmer, der har det Hverv at undersøge Andragenderne [4]);

et Udvalg paa elleve Medlemmer, der har det Hverv at give Erklæring om enhver Orlovsbegjæring [5]).

Art. 21. Et Udvalg paa treogtredive Medlemmer, valgt af Afdelingerne, har det Hverv at behandle Finantsloven.

Art. 22. Til Behandling af dette Udvalg henvises:

1) Alle Lovforslag, der indeholde Begjæring om Tillægsbevillinger eller overordentlige Bevillinger, vedrørende løbende, sluttede eller afgjorte Regnskabsaar;

2) alle Lovforslag (Regjerings- eller Medlemsforslag), der kunne medføre Forandring i Statens Indtægter eller Udgifter.

Ved Forelæggelsen af Lovforslag om Tillægsbevillinger eller overordentlige Bevillinger henvises disse Forslag til det Udvalg, efter hvis Betænkning den sidste Finantslov er bleven vedtagen.

Art. 23. Kamret kan stedse henvise Behandlingen af de i den foregaaende Art. ommeldte Forslag (Regjerings- eller Medlemsforslag) til et særligt Udvalg.

Art. 24. Ethvert særligt Udvalg, der har det Hverv at behandle et Lovforslag (Regjerings- eller Medlemsforslag), som har Indflydelse paa Statens Indtægter eller Udgifter, afgiver en Betænkning om Forslaget i sin Helhed uden at kunne foreslaa Bevillinger.

Hvis Indstillingerne ere til Gunst for Forslaget, har Udvalget at meddele dem til Finantsudvalget. Dette giver i Løbet af ti Dage sin Erklæring om Bevillingen.

Denne af Grunde ledsagede Erklæring trykkes og vedhæftes Hovedbetænkningen.

Disse Bestemmelser ere ikke anvendelige i Tilfælde, hvor Sagen er paatrængende.

Art. 25. Udvalgene, der sammenkaldes ufortøvet, vælge en Formand og en Sekretær i Overensstemmelse med Art. 2.

De vælge desuden i de samme Former en Ordfører, der har det Hverv at gjøre Kamret Rede for Resultatet af deres Arbeider.

Beretningen om hvert Møde i et Udvalg angiver Navnene paa de tilstedeværende Medlemmer.

Art. 26. Udvalgets Betænkning over et Lovforslag (Regjerings- eller Medlemsforslag) afgives i et offentligt Møde; den oplæses, hvis Kamret bestemmer det.

Denne Betænkning trykkes og omdeles mindst fireogtyve Timer før Forhandlingen, medmindre Kamret har erklæret Sagen for paatrængende.

Art. 27. Intet Medlem af Kamret, der har Sæde i to Udvalg, (herunder dog ikke indbefattet: Udvalget for Love om stedlige Anligender, for Regnskabsvæsenet og Orlovsbegjæringer) kan vælges til Medlem af et tredie Udvalg, forend et af de to, hvoraf han allerede er Medlem, har valgt sin Ordfører.

Medlemmer af Finantsudvalget kunne ikke have Sæde i noget andet Udvalg, saalænge Ord-

[1]) Se Art. 89.

[2]) Se Kap. XIV.

[3]) Se Kap. V.

[4]) Se Kap. VIII.

[5]) Se Kap. XII.

førerne for de forskjellige Ministeriers Udgifts- og Indtægtssider endnu ikke ere valgte.

Enhver Deputeret, der vælges til Medlem af et Udvalg, er pligtig at erklære for Bureauet, om han efter Forretningsordenens Forskrifter kan overtage dette Hverv.

I benegtende Fald skrides der til nyt Valg.

Art. 28. Formanden tilstiller Afdelingerne og Udvalgene alle Aktstykkerne, vedkommende de Gjenstande, som der skulle forhandles.

Kamrets Medlemmer kunne gjøre sig bekjendte med de Udvalgene og Afdelingerne tilstillede Aktstykker for at sætte sig ind i de forelagte Lovforslag.

Dette maa dog ske, uden at Aktstykkerne borttages, og uden at Udvalgets Arbeider hindres.

Disse Aktstykker henlægges tilligemed Beretningerne om Afdelingernes og Udvalgenes Arbeider, efter Afstemningen over Lovforslagene, i Kamrets Arkiv, hvor de forblive.

Art. 29. Kamret bestemmer en Dag ugentlig til Udvalgsarbeider [1]). Dog kan en modsat Bestemmelse altid træffes, hvis en Forhandlings paatrængende Natur kræver det.

Kapitel IV.

Lovforslag, fremsatte af Regjeringen.

Art. 30. De i Regjeringens Navn fremsatte Lovforslag afgives af en Minister til Kamrets Bureau efter at være oplæste, hvis dertil findes Anledning.

Art. 31. Disse Forslag trykkes tilligemed en Fremstilling af Grundene og omdeles.

De tilstilles Afdelingerne af Formændene eller henvises i Overensstemmelse med Art. 18 til et allerede dannet Udvalg.

Art. 32. Naar der er forelagt Kamret et Lovforslag, hvorved Regjeringen i Overensstemmelse med Art. 8 i Loven af 16de Juli 1875 [2]) begjærer Samtykke til en med en fremmed Magt afsluttet Traktat, stemmes der ikke om Traktatens Artikler og kan ikke stilles Ændringsforslag til dens Text.

Reiser der sig under de to Behandlinger Modstand imod nogle af Traktatens Bestemmelser, gjøres den gjældende under Form af en Begjæring om Henvisning til Udvalget, der trykkes og omdeles mindst fireogtyve Timer forud.

Bifalder Kamret efter Forhandling denne Begjæring, vedtager det Henvisningen.

Efter den anden Behandling affatter Udvalget en Betænkning, der trykkes og omdeles, omfattende de forskjellige omtvistede Bestemmelser, der ere henviste til dets Undersøgelse. Det indstiller, at Forslaget vedtages, forkastes eller udsættes.

Udsættelsen begrundes i følgende Udtryk:

„Idet Kamret paany henleder Regjeringens Opmærksomhed paa den og den Bestemmelse i Traktaten (de enkelte Bestemmelser, der foranledige Udsættelsen, anføres i deres Helhed), opsætter det at give sit Samtykke til Ratifikationen".

Naar en Sag er bleven erklæret paatrængende, forelægger Udvalget sin Betænkning om de til dets Undersøgelse henviste Bestemmelser, efter at Forhandlingen om de ikke-omtvistede Artikler er sluttet.

Bestemmelserne i Art. 38 ere ikke anvendelige paa Traktater.

Art. 33. Naar Republikens Præsident i Henhold til Art. 7 i Forfatningsloven om Statsmagternes Forhold af 16de Juli 1875 begjærer en ny Forhandling af Kamret, trykkes og omdeles hans Budskab tilligemed dets Grunde.

Kamret træder sammen i sine Afdelinger og vælger et Udvalg, efter hvis Betænkning der skrides til den nye Forhandling.

Kapitel V.

Lovforslag, fremsatte af Medlemmer.

Art. 34. Ethvert af et Medlem fremsat Lovforslag bør være skriftlig affattet, inddelt i Lovartikler og indledet med en Fremstilling af Grundene.

Det overgives til Formanden, som efter at have sat Kamret i Kundskab herom sender det til Behandling i Udvalget for private Lovforslag, dog med den i Art. 18 indeholdte Undtagelse.

Art. 35. Stilleren eller Stillerne af et Lovforslag have Ret til at blive hørte i det Udvalg, der behandler deres Forslag.

Art. 36. I Løbet af fjorten Dage afgiver Udvalget for private Lovforslag sin Betænkning over ethvert af de Forslag, der ere henviste til dets Behandling.

Betænkningen indstiller enten, at Forslaget tages under Behandling, at det ligefrem forkastes, eller at det forudgaaende Spørgsmaal stilles [3]).

---

[1]) Ved Beslutning af 16de Juni 1876 har Kamret bestemt, at den særlig til Udvalgsarbeider bestemte Dag skal være Onsdag.

[2]) Se Sp. 455.

[3]) Se Art. 90.

Udvalget kan ligeledes indstille, at Sagen erklæres for paatrængende.

Tages Forslaget under Behandling, sendes det til Afdelingernes Undersøgelse.

Erkjender Udvalget, at et Forslag staar i Forbindelse med et andet allerede nedsat Udvalgs Arbeider, kan det begjære det henvist til dette Udvalg.

Art. 37. Stilleren af et Forslag kan tage det tilbage, om end Forhandlingen er begyndt.

Gjenoptager et andet Medlem det, fortsættes Forhandlingen.

Art. 38. De af Kamret forkastede Forslag kunne ikke fremsættes paany førend efter tre Maaneders Forløb, hvis Forslaget har været taget under Behandling, og efter sex Maaneders Forløb, hvis det er blevet forkastet ved første Afstemning [1]).

Kapitel VI.

Om Interpellationer og Spørgsmaal.

Art. 39. Enhver Deputeret, der vil stille Interpellationer, indgiver derom skriftlig Begjæring til Formanden.

Denne Begjæring angiver i Korthed Interpellationens Gjenstand; Formanden oplæser den for Kamret.

Interpellationer fra Medlem til Medlem ere forbudte.

Art. 40. Efter at have hørt et af Regjeringens Medlemmer berammer Kamret uden Forhandling om Interpellationens Indhold en Dag til dens Foretagelse.

Interpellationer om den ydre Politik kunne ikke opsættes længere end en Maaned.

Art. 41. Ingen motiveret Dagsorden angaaende Interpellationen kan fremsættes, medmindre den er affattet skriftlig og tilstillet Formanden.

Art. 42. Naar der foreslaas en simpel Dagsorden, foretages denne altid først.

Art. 43. Vedtages den simple Dagsorden ikke, og henvises Sagen ikke i Overensstemmelse med de følgende Artikler til Afdelingerne, sætter Formanden de motiverede Dagsordener under Afstemning i Kamret.

Kamret afgjør Spørgsmaalet om den Orden, hvori de skulle foretages.

Art. 44. Naar den simple Dagsorden er bortfalden, kan Kamret paa Begjæring af et Medlem bestemme, at det vil henvise Undersøgelsen af de motiverede Dagsordener til Afdelingerne.

I Tilfælde af Henvisning til Afdelingerne fatter Kamret, efterat Udvalgsbetænkning er afgiven, Beslutning som i paatrængende Sager.

Art. 45. Forkastes Udvalgets Indstilling, tages der Beslutning om de motiverede Dagsordener efter deres af Kamret fastsatte Orden.

Art. 46. Begjæringer om Interpellationer, som tages tilbage af dem, der have fremsat dem, kunne gjenoptages af andre Medlemmer.

Art. 47. Der kan af de Deputerede ved Begyndelsen og Slutningen af hvert Møde rettes Spørgsmaal til Regjeringens Medlemmer.

Art. 48. Om disse Spørgsmaal gives der vedkommende Ministre Underretning.

Art. 49. Kun det Medlem, der har stillet Spørgsmaalet, har Ret til at svare i al Korthed.

Kapitel VII.

Behandling af Lovforslag. — Ændringsforslag.

Art. 50. Udenfor paatrængende Tilfælde kan intet Lovforslag endelig vedtages, uden at være undergivet to Behandlinger med mindst fem Dages Mellemrum.

Art. 51. Ændringsforslag, der fremkomme fra eet eller flere Medlemmer, skulle angive den Lovartikel eller det Kapitel i Budgettet, hvortil de slutte sig.

Disse Ændringsforslag affattes skriftlig og overgives til Formanden, der sender dem til Udvalget.

Kamret forhandler ikke om noget Ændringsforslag, som ikke støttes efter at være fremstillet.

Art. 52. Ethvert Ændringsforslag, der under Mødet er fremsat og ikke kommet til Afstemning, trykkes og omdeles inden det følgende Møde.

Art. 53. De nye Ændringsforslag, der fremsættes efter den første Forhandlings Slutning, skulle tilstilles Udvalget, trykkes og omdeles mindst een Dag, inden den anden Behandling begynder.

Art. 54. Ethvert under en af de to Behandlinger stillet Ændringsforslag skal henvises til Udvalgets Undersøgelse, hvis Ordføreren fordrer det.

[1]) Jfr. Art. 147.

Art. 55. Forlanges Henvisning ikke, begrundes de i Løbet af anden Behandling fremsatte Ændringsforslag i Korthed fra Talerstolen. Alene Udvalgets Medlemmer kunne svare Forslagstilleren. Sagen undergives derefter Kamrets Afstemning, der afgjør, om det vil tage Ændringsforslagene under Overveielse. I bekræftende Fald henvises de til Udvalgets Undersøgelse.

De kunne ikke vedtages samme Dag, som de ere fremsatte.

Art. 56. Stillerne af Ændringsforslag have Ret til at blive hørte i Udvalget, hvis de fordre det.

Art. 57. I Tilfælde af en Artikels Henvisning til Udvalget, kan Retten til at stille Ændringsforslag udøves i Overensstemmelse med de foregaaende Regler.

Art. 58. Efter Betænkningens Afgivelse og Omdeling berammer Kamret en Dag til Forhandling. Første Behandling beskjæftiger sig i Begyndelsen med Lovforslaget i dets Helhed.

Art. 59. Naar den almindelige Forhandling angaaende Forslaget i dets Helhed er sluttet, adspørger Formanden Kamret, om det agter at gaa over til Forhandling om Artiklerne.

Vedtager Kamret, at det ikke vil gaa over til Forhandlingen af Artiklerne, erklærer Formanden, at Lovforslaget ikke er vedtaget.

I modsat Fald fortsættes Forhandlingen, den beskjæftiger sig efterhaanden med hver enkelt Artikel og de dertil stillede Ændringsforslag.

Ved anden Behandling skrides der til Afstemning over hver enkelt Artikel og de dertil stillede Ændringsforslag.

Forinden den endelige Afstemning over Forslaget har hvert Medlem Ret til at fremsætte almindelige Betragtninger om dets Vedtagelse eller Forkastelse.

Art. 60. Forskristerne angaaende de to Behandlinger ere ikke anvendelige paa: Finantsloven, Regnskabslove, Love, der kræve særlige Bevillinger, og Love af stedlig Betydning. Til Afstemning om disse Love er een Behandling tilstrækkelig, og den foregaar, saavel hvad Forhandlingen om selve Lovforslaget som hvad Forhandling om de dertil stillede Ændringsforslag angaar, i de ved nærværende Forretningsordens Kapitel IX foreskrevne Former for paatrængende Sager.

Dog ere de under Behandlingen fremsatte Ændringsforslag eller Tillægsartikler underkastede de i Art. 55 foreskrevne Formaliteter.

Kapitel VIII.

Om Andragender.

Art. 61. Ethvert Andragende skal være skriftlig affattet og underskrevet; det skal endvidere angive Andragerens eller, hvis det er underskrevet af Flere, en af Andragernes Bopæl.

Andragernes Underskrifter skulle være bekræftede af vedkommende Embedsmyndighed.

Negtes Bekræftelsen, skal Andrageren gjøre Bemærkning herom ved en Paategning paa sit Andragende.

Andragenderne stiles til Kamrets Formand.

De kunne ligeledes indgives af et Medlem af Kamret, som gjør Bemærkning herom i Randen af Andragendet og forsyner denne Bemærkning med sin Underskrift.

Et Andragende, der bringes eller overgives af en paa offentlig Vei dannet Hob, kan hverken modtages af Formanden eller afgives til Bureauet.

Art. 62. Andragenderne opføres, efterhaanden som de indkomne, paa en almindelig Liste, indeholdende Andragendets Løbe-Nummer, Andragerens Navn og Bopæl tilligemed en kortfattet Angivelse af Gjenstanden for hans Begjæring, og naar Andragendet ikke er stilet umiddelbart til Formanden, Navnet paa det Medlem, som har indbragt det.

Denne Liste trykkes og omdeles til Kamrets Medlemmmer.

Art. 63 De paa Listen opførte Andragender tilstilles Udvalget for Andragender[1]).

Dog sendes de, der staa i Forbindelse med et Forslag, som i Øieblikket er undergivet et særligt Udvalgs Behandling, af Kamrets Formand umiddelbart til dette Udvalg.

Saadan Oversendelse kan ligeledes paabydes af Udvalget for Andragender.

Ethvert Medlem kan gjøre sig bekjendt med Andragenderne, naar han henvender sig til Formanden for det Udvalg, der behandler dem.

Art. 64. Efter at have undersøgt hvert Andragende inddeler Udvalget dem i følgende Klasser:

De, der findes egnede til at henvises til en Minister;

De, som formentlig uden saadan Henvisning bør undergives Kamrets Undersøgelse;

De, som formentlig ikke med Nytte kunne undergives denne Undersøgelse.

Der meddeles Andrageren Underretning om den med Hensyn til hans Andragende tagne Beslutning og om det Nummer, det har faaet.

---

[1]) Se Art. 20.

Art. 65. Et Blad, der omdeles til Kamrets Medlemmer hver Uge, hvis dertil er Anledning, indeholder Andragerens Navn og Bopæl, en kort Angivelse af Andragendets Gjenstand, Ordførerens Navn og endelig den af Udvalget tagne Beslutning med en sammentrængt Fremstilling af dens Grunde.

Dog kan Udvalget, hvis det med Enstemmighed af dets tilstedeværende Medlemmer har bestemt saaledes, indskrænke sig til kun at optage Andragendet i Bladet med dets Løbenummer, Andragerens Navn og Angivelse af den tagne Beslutning.

Art. 66. Ethvert Medlem kan i den Maaned, i hvilken Bladet omdeles, fordre Beretning afgiven i et offentligt Møde over et Andragende uden Hensyn til, under hvilken Klasse Udvalget har henført det.

Paa hans Begjæring afgives Beretning uden videre.

Efter Udløbet af den ovenfor angivne Frist blive Udvalgets Beslutninger med Hensyn til de Andragender, der ikke skulle gjøres til Gjenstand for en offentlig Beretning, endelige, og de anføres i den officielle Tidende.

Art. 67. Udvalget afgiver Beretning om Andragenderne i et offentligt Møde. Det kan fordres, at Behandlingen af et Andragende skal have Fortrinet for en anden Sag, eller behandles som paatrængende

Om denne Begjæring, der begrundes i Korthed, træffer Kamret Afgjørelse. Ordføreren eller et Medlem af Regjeringen kan altid fordre at blive hørt.

Art. 68. De særlige Udvalg, til hvilke Andragender ere blevne henviste, skulle omtale dem i deres Betænkning.

I Løbet af sex Maaneder skulle Ministrene ved et i det Blad, der omdeles til Medlemmerne, indrykket Stykke afgive Beretning om, hvad de have foretaget med Hensyn til de Andragender, der ere henviste til hver især af dem.

Kapitel IX.

Om Betydningen af, at en Sag erklæres paatrængende.

Art. 69. Ved et Lovforslags Fremsættelse saavel af Regjeringen som af et Medlem kan Sagen forlanges erklæret paatrængende.

Denne Begjæring kan fremsættes af Regjeringen, af Forslagsstilleren og af hvert Medlem af Kamret.

Art. 70. Begjæringen, der gaar ud paa at faae Sagen erklæret paatrængende, indledes med en Fremstilling af Grundene herfor. Spørgsmaalet forelægges Kamret, der afgjør, om der er Anledning til at give Begjæringen Medhold.

Art. 71. Erklæres Sagen paatrængende, vedtager Kamret Henvisning enten til et allerede dannet Udvalg eller til Afdelingerne. Det kan endog ved særlig Beslutning træffe Afgjørelse øieblikkelig.

Art. 72. De Regjerings- eller Medlemsforslag, der ere erklærede paatrængende, undergives kun een Behandling.

Forhandlingen beskjæftiger sig først med Lovforslaget i dets Helhed.

Formanden adspørger Kamret, om det agter at gaa over til Forhandling om Artiklerne.

Art. 73. Vægrer Kamret sig ved at forhandle Artiklerne, er Forslaget forkastet.

I modsat Fald fortsættes Forhandlingen og beskjæftiger sig udelukkende med hver enkelt Artikel og de dertil stillede Ændringsforslag.

Art. 74. Ethvert Ændringsforslag og enhver Tillægsartikel, der foreslaas i Løbet af Forhandlingen, begrundes i Korthed fra Talerstolen. De sendes til Udvalgets Undersøgelse, hvis en Minister eller Ordføreren fordrer det.

Forlanges denne Henvisning ikke, afgjør Kamret efter at have hørt Ordføreren, om det vil tage dem under Overveielse; i saa Fald sendes de til Udvalgets Undersøgelse.

Art. 75. Efter Afstemning over Artiklerne skrides der til Afstemning over Forslaget i dets Helhed. Forinden denne sidste Afstemning kan ethvert Medlem fremsætte almindelige Betragtninger angaaende Vedtagelse eller Forkastelse.

Kamret kan ogsaa forinden Afstemningen over Helheden henvise Forslaget til Udvalget, for at det kan blive gjennemset og ordnet. Denne Henvisning skal finde Sted, hvis Udvalget fordrer det.

Udvalget forelægger uopholdeligt sit Arbeide. Det oplæses, og den Forhandling, der da begynder, beskjæftiger sig udelukkende med Affattelsen.

Art. 76. Udtaler Kamret sig imod, at Medlems- eller Regjeringsforslaget erklæres paatrængende, undergives det Behandling og Afstemning i de sædvanlige Former.

Efterat et Medlems- eller Regjeringsforslag er blevet erklæret paatrængende, kan denne Begunstigelse atter tages tilbage efter Begjæring af et Medlem af Kamret efter afgiven Betænkning fra det Udvalg, der har Forslaget under Behandling.

Denne Begjæring kan ikke fremsættes, efterat Behandlingen af de enkelte Artikler er begyndt.

Dog kan den fremsættes efter Forhandlingen om Artiklerne og førend Afstemningen over Loven i sin Helhed. (Vedtaget ved Beslutning af 20de Mai 1878.)

Art. 77. Efter en Lovs Vedtagelse adspørges Kamret paa Forslag af et Medlem af Formanden, om Lovens Kundgjørelse skal finde Sted som paatrængende i Løbet af tre Dage i Overensstemmelse med Forskrifterne i Art. 7 i Forfatningsloven af 16de Juli 1875 [1]).

Kapitel X.

Om Afstemninger.

Art. 78. Kamret stemmer over de Sager, der forelægges det, ved at Medlemmerne reise sig eller blive siddende, ved Stemmesedler eller ved Kugler.

Art. 79. Afstemning ved at reise sig eller forblive siddende er den almindelige for alle Sager med de i Artiklerne 81, 82 og 86 i nærværende Forretningsorden foreskrevne Undtagelser.

Art. 80. Udfaldet af Afstemning paa den anførte Maade afgjøres af Formanden og Sekretærerne. Erklæres Udfaldet tvivlsomt, gjentages Prøven.

Ingen kan erholde Ordet imellem to saadanne Prøver eller mellem anden Prøve og Afstemningen ved Stemmesedler.

Art. 81. Afstemning ved Stemmesedler skal finde Sted:

1) Efter to tvivlsomme Prøver.

2) Ved alle Lovforslag, der indeholde Bevillinger, medmindre de kun have stedlig Betydning.

Art. 82. Afstemning ved Stemmesedler kan fordres i enhver Sag, undtagen angaaende Spørgsmaal om Forretningsordenen og i de i Artiklerne 106, 122 og 127 omhandlede Tilfælde.

Afstemning ved Stemmesedler kan fordres enten, førend Prøven er begyndt, eller efter en tvivlsom Prøve.

Art. 83. Begjæring om Afstemning ved Stemmesedler affattes skriftlig, underskrives af mindst tyve Medlemmer og overgives til Formanden.

Den kan ske mundtlig af et Medlem efter en tvivlsom Prøve.

Navnene paa de Medlemmer, der have begjært denne Afstemningsmaade, og paa de Stemmende indrykkes i den officielle Tidende.

Art. 84. Afstemning ved Stemmesedler foregaar paa følgende Maade:

Formanden opfordrer Medlemmerne til at indtage deres Pladser. Hvert Medlem har to Stemmesedler, paa hvilke hans Navn er trykt. De hvide Stemmesedler betyde Vedtagelse, de blaa Forkastelse. Buddene byde Medlemmerne enkeltvis en Urne, i hvilken de nedlægge deres Stemmesedler. Naar Stemmerne ere samlede, erklærer Formanden Afstemningen for sluttet. Urnerne bringes strax hen til Formandspladsen. Sekretærerne optælle Stemmerne, Formanden bekjendtgjør Udfaldet.

Art. 85. Efter Begjæring af 40 Medlemmer finder denne Afstemning Sted ved Formandspladsen.

Den foregaar da paa følgende Maade:

Hvert Medlem nedlægger, efter at have modtaget en Kontrolkugle, sin Stemmeseddel i Afstemningsurnen, der er opstillet paa Formandspladsen, og Kontrolkuglen i den Urne, der er opstillet paa Sekretærernes Bord tilhøire.

Der skrides derefter til Stemmernes Optælling i Overensstemmelse med foregaaende Artikel.

Art. 86. I alle Tilfælde, hvor Afstemning ved Stemmesedler kan eller skal tilstedes, foregaar den som hemmelig Afstemning, hvis 50 Medlemmer begjære det.

Navnene paa de Medlemmer, der have underskrevet denne Begjæring, indrykkes i den officielle Tidende.

Art. 87. Hemmelig Afstemning finder Sted i de samme Former som Afstemning ved Stemmesedler ved Formandspladsen; kun ere Stemmesedlerne erstattede ved en hvid eller sort Kugle. Den hvide Kugle betyder Vedtagelse, den sorte Forkastelse.

Sekretærerne helde de til Afstemningen anvendte Kugler ud i en Kurv; de tælle dem aabenlyst og stille de hvide Kugler fra de sorte; de bære sig ad paa samme Maade ved Optællingen af Kuglerne i Kontrolurnen.

Optællingens Udfald bedømmes af mindst 4 Sekretærer og bekjendtgjøres af Formanden.

Art. 88. Hvis der ved Afstemning ved Stemmesedler eller Kugler fordres foretaget Navneopraab, træffer Kamret Afgjørelse herom uden Forhandling.

Navneopraab foretages af en af Sekretærerne, de efterfølges umiddelbart af et gjentaget Opraab af de Medlemmer, der ikke have stemt.

Art. 89. Valg skulle, hvad enten de ske i Forsamlingen, i Afdelingerne eller i Udvalgene, foregaa ved hemmelig Afstemning.

Ved Valg, der foregaa i selve Forsamlingen, opstilles to Urner, een paa Formandspladsen og een paa Sekretærernes Bord. Ethvert Medlem nedlægger i den første sin Stemmeseddel i uforseglet Omslag og i den anden Kontrolkuglen.

Optællingen af Stemmerne i Valgurnerne sker ved Stemmetællere, der vælges ved Lodtrækning, tre ved hvert Optællingsbord.

---

[1]) Se Sp. 454.

Art. 90. Afgjørelse paa Forhaand, det vil sige: Udtalelse af Kamret om, at der ikke er Grund til at forhandle, kan altid foreslaas.

Den kan ikke begjæres med Hensyn til de private Lovforslag, der ikke ere forlangte behandlede som paatrængende, førend Udvalget for de private Forslag har afgivet Betænkning.

Forslag om Afgjørelse paa Forhaand sættes under Afstemning førend Hovedsagen.

Art. 91. Spørgsmaal om Dagsorden, Tidsfølge og Forretningsordenens Hævdelse have altid Fortrin for Hovedspørgsmaal, de afbryde dettes Behandling.

Dog kunne de ikke komme frem, saalænge Taleren endnu ikke har sluttet sit Foredrag.

Art. 92. Ændringsforslag sættes under Afstemning førend Hovedforslag.

Art. 93. Er det Spørgsmaal, hvorom der stemmes, sammensat, skal Deling finde Sted, hvis den fordres.

Art. 94. Lovforslag, fremsatte af Medlemmer eller af Regjeringen, sættes under Afstemning Artikel for Artikel.

Forhandlingen slutter altid med en Afstemning over Helheden.

Art. 95. Nærværelsen af 267 Medlemmer, den absolute Flerhed af det lovbestemte Antal, er nødvendig for, at en gyldig Afstemning kan finde Sted.

Bureauet bedømmer Antallet af de tilstedeværende Medlemmer.

Er Bureauet ikke enigt, skrides der til Afstemning med Stemmesedler ved Formandspladsen.

Er Afstemning umulig, fordi det absolute Flertal af Medlemmernes lovbestemte Antal ikke er tilstede, sættes Afstemningen over samme Gjenstand paa Dagsordenen for næste Møde, og ved denne anden Prøve er Afstemningen gyldig med simpelt Flertal uden Hensyn til de Stemmendes Antal.

Art. 96. Udfaldet af Kamrets Forhandlinger bekjendtgjøres i følgende Udtryk:

„Kamret har vedtaget" eller „Kamret har ikke vedtaget."

Kapitel XI.

Mødernes Afholdelse.

Art. 97. Formanden aabner Mødet.

Han leder Forhandlingerne, paaser Forretningsordenens Overholdelse og haandhæver Ordenen.

Art. 98. Sekretærerne føre Tilsyn med Beretningens [1]) Affattelse.

En af dem oplæser den ved hvert Mødes Aabning.

Den af Kamret vedtagne Beretning underskrives af Formanden eller den Næstformand, som har ført Forsædet under Mødet, og mindst tre Sekretærer.

Art. 99. Førend man gaar over til Dagsordenen, underretter Formanden Kamret om de Meddelelser, som angaa det.

Art. 100. De Aktstykker, der tilstilles Kamret, kunne stiles til Formanden eller afgives til Bureauet.

Kamret paabyder deres Trykning, hvis det finder den nyttig.

Art. 101. Intet Medlem af Kamret kan tale, uden efter at have begjært Ordet af Formanden og faaet det.

Han taler fra Talerstolen, medmindre Formanden tilsteder ham at tale fra sin Plads.

Art. 102. Sekretærerne indskrive de Medlemmer, der begjære Ordet, i den Orden, hvori dette sker.

Angaar Sagen et af Regjeringen forelagt Lovforslag, kan ingen Indskrivning finde Sted førend efter Betænkningens Afgivelse.

Art. 103. Under Forhandlingerne gives Ordet vexelvis til Talere for og imod.

Ministrene, Regjeringens Kommissærer og Ordførerne, der skulle føre Forhandlingen om Lovforslagene, ere ikke underkastede den ved Indskrivningen fastsatte Orden, men erholde Ordet, naar de forlange det. [2])

En Deputeret kan stedse erholde Ordet efter et Medlem af Regjeringen.

Art. 104. Ethvert Medlem kan erholde Ordet for en personlig Bemærkning.

Art. 105. Enhver Taler bør holde sig til Sagen. Fjerner han sig fra den, kalder Formanden ham tilbage til Sagen.

Der kan ikke gives Nogen Ordet i denne Anledning.

Art. 106. Hvis Taleren, efter at han to Gange under samme Foredrag har faaet Paalæg om at holde sig til Sagen, vedblivende fjerner sig fra den, adspørger Formanden Kamret, om Ordet skal fratages ham for Resten af Mødet angaaende denne Sag.

---

[1]) Beretningen indeholder Kamrets Handlinger og Afstemninger og desuden en sammentrængt Fremstilling af de forskjellige Talers Indhold. Lovforslag og Betænkninger nævnes kun i Beretningen, men trykkes og offentliggjøres særskilt under Titel „Bilag til Beretningen".

[2]) Jfr. Lov af 16de Juli 1875, Art. 6, 2det Stykke, Sp. 454.

Afgjørelsen finder Sted uden Forhandling ved, at Medlemmerne reise sig eller forblive siddende; er Udfaldet af Afstemningen tvivlsomt, fratages Ordet ikke Taleren.

Art. 107. Enhver Afbrydelse, enhver Personlighed, enhver Meningsyttring, der forstyrrer Ordenen, er forbudt.

Art. 108. Førend Forhandlingen erklæres for sluttet, adspørger Formanden Kamret.

Begjærer Nogen Ordet for at tale imod Afslutningen, kan det kun tilstaas en enkelt Taler.

Er Kamrets Afstemning efter anden Prøve tvivlsom, fortsættes Forhandlingen.

Naar Forhandlingen er erklæret for sluttet, kan Ordet kun tilstaas angaaende Afstemningsspørgsmaalets Formulering.

Art. 109. Opstaar der Støi i Kamret, og Formanden ikke kan tilveiebringe Ro, bedækker han Hovedet. Vedbliver Støien, meddeler han, naar han vil afbryde Mødet.

Gjenoprettes Roligheden ikke, afbryder han Mødet en Time, og Medlemmerne trække sig tilbage i deres Afdelinger.

Naar Timen er gaaet, gjenoptages Mødet; men opstaar Støien paany, hæver Formanden Mødet og udsætter det til den følgende Dag.

Art. 110. Kamret kan bestemme, at det vil træde sammen som hemmeligt Udvalg i Overensstemmelse med Artikel 5 i Forfatningsloven af 15de Juli 1875.

Begjæringer herom underskrives af 20 Medlemmer og overgives Formanden.

Afgjørelsen træffes uden Forhandling.

Navnene paa de Medlemmer, der have underskrevet Begjæringen, indføres i Beretningen.

Hvis den Omstændighed, der har foranlediget det hemmelige Udvalg, bortfalder, adspørger Formanden Forsamlingen, om Mødet skal gjenoptages for aabne Døre.

Art. 111. Forinden Formanden slutter Mødet, adspørger han Forsamlingen angaaende Dagen, Klokkeslettet og Forhandlingsgjenstandene for næste Møde.

Den saaledes fastsatte Dagsorden opslaas i Palaiets Forsal og offentliggjøres i den officielle Tidende.

Kapitel. XII.

Om Orlov.

Art. 112. Intet Medlem kan reise bort uden Orlov fra Kamret.

Formanden kan dog i paatrængende Tilfælde bevilge en Orlov; han gjør Kamret Rede herfor.

Art. 113. Begjæringer om Orlov sendes til Undersøgelse af et Udvalg, som afgiver sin Erklæring om hver Begjæring[1]).

Art. 114. Samtidig med, at Formanden forelægger Kamret Orlovsbegjæringerne, sætter han det i Kundskab om de med Hensyn til hver enkelt af Udvalget afgivne Erklæringer.

Art. 115. Vederlaget bortfalder for ethvert Medlem, der er fraværende uden Orlov, eller som forlænger sin Fraværelse ud over den ham tilstaaede Orlov.

Art. 116. Det Medlem, som i sex paa hinanden følgende Møder hverken har svaret paa Navneopraab eller deltaget i Afdelingernes eller Udvalgenes Arbeider eller i Forhandlingerne fra Talerstolen eller Afstemningerne i de offentlige Møder, anses som fraværende uden Orlov.

Disse Omstændigheder, der godtgjøre Fraværelsen, bemærkes og fremdrages af Koæsturen.

Mangler der gyldig Undskyldningsgrund for Fraværelsen, anføres det paagjældende Medlem ved sit Navn i den officielle Tidende som fraværende uden Orlov.

Hans Indsigelser indgives til Kamrets Bureau, som afgjør Sagen, efter at have indhentet Erklæring fra Udvalget for Orlovsbegjæringer.

Kapitel. XIII.

Om Ordenens Overholdelse[2]).

Art. 117. De Ordensstraffe, der kunne anvendes paa Kamrets Medlemmer, ere:

At kaldes til Orden med Bemærkning herom i Beretningen om Mødet.

Misbilligelse.

Misbilligelse med midlertidig Udelukkelse fra Møderne.

Art. 118. Enhver Taler, der forser sig imod Ordenen, ethvert Medlem, der forser sig ved et af de Brud paa Forretningsordenen, som omhandles i Art. 107, eller paa hvilkensomhelst anden Maade, kaldes til Orden.

Art. 119. Ethvert Medlem, som i samme Møde allerede een Gang er bleven kaldt til Orden, bliver, naar han atter forser sig, kaldt til Orden med Bemærkning herom i Beretningen om Mødet.

---

[1]) Jfr. Art. 20.

[2]) Dette Kapitel meddeles her, saaledes som det er blevet ændret ved en af Kamret den 13de November 1877 tagen Beslutning.

Art. 120. De Medlemmer, der kaldes til Orden med Bemærkning i Beretningen, miste i de paafølgende 14 Dage Halvdelen af det Medlemmerne tilkommende Vederlag.

Art. 121. Formanden alene kalder til Orden. Den Taler, som, efter at være kaldt til Orden, underkaster sig Formandens Myndighed og forlanger Ordet for at retfærdiggjøre sig, erholder dette.

Ethvert Medlem, som, uden at være bemyndiget til at tale, ved sin Optræden bevirker, at han kaldes til Orden, erholder først ved Slutningen af Mødet Ordet for at retfærdiggjøre sig, medmindre Formanden bestemmer anderledes.

Fastholder Formanden sit Paalæg, gjøres der Bemærkning herom af Sekretærerne.

Art. 122. Naar en Taler to Gange i samme Møde er bleven kaldt til Orden, kan Kamret efter Formandens Forslag fratage ham Ordet for Resten af Mødet

Kamret afgjør Sagen uden Forhandling ved, at Medlemmerne reise sig eller forblive siddende.

Art. 123. Misbilligelse udtales:

1) imod ethvert Medlem, som, efter at være kaldt til Orden med Bemærkning i Beretningen, ikke er faldet tilføie.

2) imod ethvert Medlem, som i Løbet af 30 Dage er blevet kaldt til Orden 3 Gange.

3) imod ethvert Medlem, som i Kamret har foranlediget et støiende Optrin eller en Masse-Afholdelse fra at tage Del i Lovgivningsarbeiderne.

4) imod ethvert Medlem, som har rettet Fornærmelser, Udfordringer eller Trusler mod eet eller flere andre Medlemmer af Kamret eller imod et Medlem af Regjeringen.

Art. 124. Misbilligelse med midlertidig Udelukkelse fra Møderne udtales imod ethvert Medlem, som enten:

1) ikke er faldet tilføie ved den simple Misbilligelse, eller

2) i et offentligt Møde har paakaldt Voldsomheder, opfordret til Borgerkrig eller Krænkelse af Forfatningslovene, eller

3) har gjort sig skyldigt i Fornærmelser mod Kamret eller en Del af Kamret eller mod dets Formand, eller

4) har gjort sig skyldigt i Fornærmelser mod Republikens Præsident, Senatet eller Regjeringen.

Art. 125. Misbilligelse med midlertidig Udelukkelse paalægger det Medlem, hvem den er overgaaet, den Forpligtelse uopholdelig at forlade Kamret og undlade at vise sig der under de 3 følgende Møder.

Vægrer det paagjældende Medlem sig ved at adlyde Formandens Paalæg om at forlade Salen, hæves Mødet; det kan strax gjenoptages paany.

Art. 126. Indfinder Medlemmet sig i Kamret forinden Udløbet af den i foregaaende Artikel fastsatte Frist, henleder Bureauet Opmærksomheden paa hans Nærværelse, Formanden hæver Mødet, og det paagjældende Medlem fængsles efter hans Ordre og hensættes i et af Kvæstorerne i dette Oiemed indrettet Lokale, hvor han forbliver i Fængsel i tre Dage.

Art. 127. Simpel Misbilligelse og Misbilligelse med Udelukkelse udtales af Kamret uden Forhandling ved, at Medlemmerne reise sig eller forblive siddende efter Formandens Forslag.

Det Medlem, mod hvem en af disse Ordensstraffe begjæres anvendt, har altid Ret til at blive hørt eller til at lade et andet Medlem tage Ordet i sit Navn.

Naar Kamrets Afgjørelse gaar ud paa at udtale enten simpel Misbilligelse eller Misbilligelse med midlertidig Udelukkelse, indføres den i Beretningen om Mødet.

Art. 128. Den simple Misbilligelse og Misbilligelse med midlertidig Udelukkelse fra Møderne medføre:

1) Berøvelse i en Maaned af Halvdelen af det Medlemmerne tilkommende Vederlag.

2) Trykning og Opslag i 200 Exemplarer paa det paagjældende Medlems Bekostning af et Uddrag af Beretningen, som indeholder Misbilligelsen.

Opslagene anbringes i alle Kommuner i den Valgkreds, hvor Medlemmet er valgt.

Art. 129. Skulde en Forbrydelse blive begaaet i det Indre af den lovgivende Forsamlings Palais af et Medlem, afbrydes al Forhandling.

Formanden bringer strax Sagen til Kamrets Kundskab.

Det tilstedes det paagjældende Medlem at forklare sig, hvis han forlanger det. Efter Formandens Ordre er han pligtig at forlade Salen og begive sig til det i Artikel 126 omhandlede Lokale.

I Tilfælde af Modstand fra Medlemmets Side eller støiende Optrin i Kamret hæver Formanden uopholdeligt Mødet.

Bureauet underretter Statsanklageren om, at en Forbrydelse er bleven begaaet i Deputeretkamrets Palais.

Kapitel XIV.

Om Regnskabsvæsenet.

Art. 130. De Forretninger, der besørges af de i Deputeretkammerets Tjeneste ansatte Embedsmænd, inddeles i de Lovgivningsarbeidet og de Forvaltningen vedrørende.

De førstnævnte ere: Formandens almindelige Sekretariat, Affattelsen af Beretningen og de kortfattede Meddelelser om Møderne, den stenografiske Beretning og Udfærdigelsen af Love og Aktstykker.

De forvaltende Forretninger ere Kvæsturens almindelige Sekretariat, Arkiverne, Bogsamlingen og Forsamlingsbygningen.

Art. 131. Formanden har Overledelsen af og Tilsynet med alle de Lovgivningsarbeidet vedrørende Forretninger; men de dermed i Forbindelse staaende Udgifter kunne dog ikke afholdes, uden at Kvæstorernes Erklæring forud er indhentet.

Kvæstorerne have Ledelsen af og Tilsynet med alle de forvaltende Forretninger. De have Bolig i Deputeretkammerets Palais.

Art. 132. Udvalget for Regnskabsvæsenet [1]) godkjender og afslutter Regnskaberne, deriblandt ogsaa ældre ikke paakjendte Regnskaber.

Det foretager et almindeligt Eftersyn af det Kamret tilhørende Inventarium.

Kvæstorerne forberede Kamrets Budget; Udvalget for Regnskabsvæsenet undersøger det og forelægger Kamret det til Billigelse i et offentligt Møde.

Kamrets Udgifter ere ordnede efter Regnskabsaar ligesom Statens Budget.

Ved Slutningen af hvert Regnskabsaar gjør Udvalget for Regnskabsvæsenet Kamret Rede for Udførelsen af sit Hverv.

Art. 133. Kamrets Kvæstorer overdrage En af deres Midte det særlige Hverv at føre Regnskab over Udgifterne.

De Betalingsordrer, der udleveres, skulle, for at være betalbare af Kamrets Kasserer, kunne henføres under en Bevillingspost paa Budgettet, samt være ledsagede af de Aktstykker, som Regnskabsreglementet kræver, og forsynede med den befuldmægtigede Kvæstors Underskrift.

Bureauets Medlemmer kunne ikke have Sæde i Udvalget for Regnskabsvæsenet.

Kapitel XV.

Om Kamrets indre og ydre Politi. Om Formandens Rettigheder.

Art 134. Formanden har at vaage over Kamrets ydre og indre Sikkerhed. I dette Øiemed fastsætter han Størrelsen af den Militærstyrke, han anser for nødvendig; den stilles under hans Befaling.

Formanden har Bolig i det Indre af den lovgivende Forsamlings Palais.

Art. 135. Formanden udøver Politimyndighed i Kamrets Navn.

Art. 136. Ingen Uvedkommende maa under nogetsomhelst Paaskud indfinde sig i den Del af Salen, hvor de Deputerede have Plads.

Art. 137. Tilhørerne skulle overvære Møderne siddende med blottet Hoved og i Taushed.

Art. 138. Enhver, der tillader sig Bifaldseller Mishagsyttringer, udvises øieblikkelig fra Tilhørerpladsen af de Budde, der ere satte til at holde Orden der.

Art 139. Enhver, der forstyrrer Forhandlingerne, føres øieblikkelig, hvis dertil findes Anledning, for vedkommende Øvrighed.

Kapitel XVI.

Om Forholdet mellem Deputeretkamret og Senatet.

Art. 140. Er der blevet forelagt begge Kamre Lovforslag, fremsatte af Regjeringen eller Medlemmer om samme Gjenstand, og Forhandlingen er begyndt i Senatet, sætter Deputeretkamret ikke Forslagene paa sin Dagsorden, førend deres Behandling i Senatet er endt.

Art. 141. Ethvert af Deputeretkamret vedtaget privat Lovforslag tilstilles umiddelbart Formanden i Senatet af Kamrets Formand. Regjeringen underrettes om denne Oversendelse.

Ethvert af Kamret vedtaget Regjeringsforslag sendes af Kamrets Formand til den Minister, som har fremsat det.

Forelægges dette Lovforslag ikke Senatet i Løbet af 1 Maaned derefter, sender Kamrets Formand selv Forslaget til Formanden i Senatet.

Den nævnte Frist forkortes til tre Dage, hvis Kamret ved en særlig Beslutning har erklæret, at Oversendelsen skal finde Sted som paatrængende Sag.

Art. 142. De private Lovforslag, der ere vedtagne af Senatet og tilstilles Deputeretkamrets Formand, behandles overensstemmende med de for Regjeringsforslag gjældende Regler.

Har Senatet erklæret Sagen for paatrængende, adspørges Kamret, om det er enigt heri.

Art. 143. Vedtager Kamret uden Ændring de af Senatet vedtagne Medlems- eller Regjeringsforslag, sender Deputeretkamrets Formand Loven til Republikkens Præsident gjennem vedkommende Minister.

[1]) Se Artikel 19.

Art. 144. Er et af Deputeretkamret vedtaget Lovforslag blevet ændret af Senatet, kan Deputeretkamret paa Forslag af et af dets Medlemmer beslutte, at et Udvalg skal bemyndiges til at træde sammen med et Udvalg af Senatet for at komme overens om en fælles Affattelse.

Kamret afgjør, om denne Bemyndigelse skal meddeles det Udvalg, som har afgivet Betænkning i Sagen, eller et nyt i Afdelingerne dannet.

Art. 145. Komme de to Udvalg overens om en Affattelse, afgiver Deputeretkamrets Udvalg Betænkning til denne Forsamling.

Deputeretkamret forhandler om den nye Affattelse.

Art. 146. Har Deputeretkamret tilbagevist Forslaget om en Forhandling med Senatet, kan Forslag herom ikke sættes paa Dagsordenen førend efter to Maaneders Forløb, medmindre det stilles af Regjeringen. Samme Regel gjælder, naar de to Udvalg ikke komme overens om en Affattelse, eller naar Kamret fastholder sin første Beslutning.

Art. 147. Naar de af Deputeretkamret vedtagne Medlems- eller Regjeringsforslag forkastes af Senatet, kunne de ikke fremsættes paany førend efter tre Maaneders Forløb, medmindre de indbringes af Regjeringen.

Kapitel XVII.

Forskjellige Bestemmelser.

Art. 148. Deputationer udnævnes ved Lodtrækning. Kamret bestemmer Antallet af deres Medlemmer.

Art. 149. Formanden, en Næstformand og to Sekretærer ere fødte Medlemmer af Deputationerne.

Art. 150. Ethvert Medlem kan lade sit Foredrag trykke og omdele paa egen Bekostning.

Art. 151. Enhver Deputeret, hvis Valgbrev er godkjendt, kan frasige sig sit Hverv.

Frasiger en Deputeret sig Hvervet forinden hans Valgbrevs Godkjendelse, berøver dette ikke Deputeretkamret Retten til at prøve hans Valgbrev [1]).

Art. 152. Frasigelser stiles til Kamrets Formand, der uopholdelig tilstiller Indenrigsministeren en Gjenpart deraf.

Art. 153. De Deputeredes Kjendingsmærker bestaa i en med Republikens Risknipper og Retfærdighedens Haand smykket Orden og et trefarvet Skjærf, der bæres saaledes, at det danner et Kors over Brystet [2]).

Art. 154. En af Kamrets Bureau fastsat indre Forretningsorden giver Regler for Affattelsen af Beretningerne om Møderne og den indre Tjenesteorden, de forskjellige Embeds- og Bestillingsmænds Myndighed og Udnævnelsesmaade [3]).

Vedtaget i et offentligt Møde i Versailles den 16de Juni 1876.

Jules Grévy.
Formand.

Lamy. Chiris. Sadi Carnot. Savary.
Fyrst Léon. Clemenceau.
Sekretærer.

---

[1]) Jfr. Lov af 16de Juli 1875, Art. 10.

[2]) Afgaar et Medlem af et af Kamrene ved Døden, underretter den Kvæstor, der har med den militære Tjeneste at gjøre, vedkommende Befalingsmand om Dagen og Klokkeslettet for Begravelsen, for at der kan blive vist den Afdøde de militære Æresbevisninger i Overensstemmelse med Art. 364 i Dekretet af 13de Oktober 1863, som bestemmer: „En Bataillon Fodfolk og 2 Eskadroner Rytteri under Befaling af en Oberst eller en Orlogskapitain skulle træde under Vaaben ved Senatorers og Deputeredes Begravelse, naar den finder Sted under Samlingen og i den By, hvor Forsamlingen har sit Sæde".

Ifølge Lov af 19de Marts 1878, Art. 6, tilstaas der afdøde Deputeredes Familier en Godtgjørelse af 1200 Frcs. til Bestridelse af Begravelsesomkostninger, naar de fremsætte Begjæring derom.

[3]) Denne Artikel gjengiver ordret Artikel 131 af Nationalforsamlingens Forretningsorden, i Kraft af hvilken Forsamlingens Bureau har fastsat de indre Forretningsordener af 26de—29de December 1873, 9de og 11te Marts 1874; den sidste af disse Forretningsordener er bleven ændret ved forskjellige Beslutninger af Deputeretkamrets Bureau af 26de Mai 1876, 12te August 1876, 3die November 1876 og 23de Marts 1877. De paagjældende Bestemmelser findes i Rigsdagens Bogsamling.

Senatets Forretningsorden.[1])

Kapitel I.

Om det midlertidige og det endelige Bureau.

Art. 1. Ved Aabningsmødet i hver ordentlig Samling indtager det ældste Medlem Forsædet i Senatet.

De 6 yngste Medlemmer udføre Sekretærforretningerne, indtil det endelige Bureau er valgt.

Art. 2. Formanden sender Valgbrevene for de Senatorvalg, der have fundet Sted mellem de to Samlinger, til Undersøgelse i Afdelingerne.

Art. 3. Senatet berammer det Møde, i hvilket Valget af det endelige Bureau skal foregaa; det kan ogsaa foretages strax.

Senatet kan vedtage at vælge en midlertidig Formand og Næstformand.

Art. 4. Det endelige Bureau, der vælges for hele Aaret efter Forfatningslovenes Bestemmelser, bestaar af:

1 Formand,
4 Næstformænd,
6 Sekretærer,
3 Kvæstorer.

Art. 5. Valget af Bureauets Medlemmer finder Sted i et offentligt Møde, særskilt for Næstformænd, Sekretærer og Kvæstorer, og sker ved Listeafstemning.

Art. 6. Ved første og anden Afstemning kræves til Valg absolut Stemmeflerhed.

Efter to forgjæves Afstemninger foretages bundet Valg mellem de to Medlemmer, der have opnaaet flest Stemmer, og til Valg kræves da kun simpel Stemmeflerhed.

I Tilfælde af Stemmelighed er den Ældste valgt.

De samme Regler gjælde for Valg ved Listeafstemning.

I dette Tilfælde finder bundet Valg Sted mellem et dobbelt saa stort Antal af de Medlemmer, der have erholdt flest Stemmer, som der skal vælges.

Art. 7. Som D. F. Art. 11.

Kapitel II.

Om Valgbrevenes Prøvelse.

Art. 8. Senatet kan ikke skride til Valg af Senatorer [2]) førend 8 Dage efter Valgets Berammelse i et offentligt Møde.

Udfaldet af de af Senatet foretagne Valg bekjendtgjøres umiddelbart efter Afstemningen i et offentligt Møde. Den Valgte erklæres først for Senator 3 Dage efter.

Reises der i dette Tidsrum Indsigelse mod Valget, erklæres den Valgte først for Senator, efterat Senatet har truffet Afgjørelse om hans Valgbarhed. Senatet tager Beslutning uden Henvisning til Afdelingerne.

Senatorernes Valgbreve fra Departementernes Valgforsamlinger med de tilhørende Aktstykker fordeles mellem Afdelingerne efter Departementernes Bogstavfølge og undersøges først af Udvalg paa 3 Medlemmer, dannede ved Lodtrækning i hver Afdeling.

Beretning om hvert Valg aflægges af en af Afdelingen dertil bemyndiget Senator.

Art. 9. 1ste Stykke som D. F. Art. 5, 1ste Stk.

Naar et Valg er omtvistet, kan Senatet efter Begjæring af et Medlem henlægge Forhandlingerne til det Møde, der følger efter Betænkningens Indrykning i den officielle Tidende eller den trykte Betænknings Omdeling til Senatets Medlemmer.

3die Stykke som D. F. Art. 6, 1ste Stk.

Art. 10. 1ste Stykke som D. F. Art 6, 2det Stk.

Enhver Senator, hvis Valg er omtvistet, kan hverken i Afdelingen eller i Senatet deltage i Afstemninger om dette Valgs Godkjendelse.

Kapitel III.

Om Afdelinger og Udvalg.

Art. 11. Senatet deler sig i 9 Afdelinger, der fornyes hver Maaned ved Lodtrækning i et offenligt Møde.

Hver Afdeling vælger sin Formand og sin Sekretær paa den i Art. 6 foreskrevne Maade.

Art. 12 og 13 som D. F. Art. 13 og 14.

---

[1]) Hvor Texten enten er ordret enslydende med eller dog i Virkeligheden af samme Indhold som Deputeretkamrets Forretningsorden, er der henvist til denne under Betegnelsen „D. F.".

[2]) Se Lov af 24de Februar 1875, Art. 7, Sp. 451; Lov af 2den August 1875, Artt. 24 og 25, Sp. 463.

Art. 14. Hver Afdeling vælger, naar Forhandlingen er sluttet, et Medlem til Udvalget paa den i Art. 6 foreskrevne Maade; Afdelingen vælger flere, saafremt en Bestemmelse i Forretningsordenen eller en særlig Beslutning af Senatet har fastsat dette.

Art. 15. 1ste Stykke enslydende med D. F. Art. 27, 1ste Stk. med Undtagelse af, at Ordene „for Love om stedlige Anliggender" ere udeladte.

Denne Forskrift gjælder ikke for Udvalg, der ere nedsatte til Prøvelsen af et Regjerings- eller Medlemsforslag, naar dette er erklæret paatrængende.

3die og 4de Stykke som D. F. Art. 27, 3die og 4de Stk.

Art. 16 som D. F. Art. 19 dog uden Angivelse af Medlemmernes Antal.

Art. 17. De 5 første Stykker som D. F. Art. 20 med Udeladelse af Medlemmernes Antal.

Disse Udvalg bestaa af 9 Medlemmer med Undtagelse af Udvalget for private Lovforslag, der har 18.

Art. 18 og 19 som D. F. Art. 18 og 17.

Art. 20. Afdelingerne vælge ved Begyndelsen af hver ordentlig Samling for hele dennes Varighed et Udvalg paa 18 Medlemmer til at behandle:

1) alle Lovforslag, der indeholde Begjæring om Tillægsbevillinger eller overordentlige Bevillinger vedrørende løbende, sluttede eller afgjorte Regnskabsaar;

2) alle Lovforslag (Regjerings- eller Medlemsforslag), der kunne medføre Forandring i Finantsernes Tilstand;

3) Finantsloven.

Art. 21 som D. F. Art. 23.

Art. 22 som D. F. Art. 24, dog saaledes at der istedet for „Finantsudvalget" staar „det i Art. 20 omhandlede Udvalg".

Art. 23. De 3 første Stykker ere enslydende med D. F. Art. 25, dog saaledes at der istedetfor Art. 2 staar Art. 6 og i andet Stykke efter Ordet „Former" er indskudt, „naar Forhandlingen er sluttet".

De i Løbet af en Samling afgivne Betænkninger kunne gjenoptages i den følgende Samling i den Tilstand, hvori de ere efterladte. Senatet tager Bestemmelse herom efter Begjæring af et Medlem.

Art. 24. 1ste Stykke som D. F. Art. 28, 1ste Stk.

Ved Kvæsturens Foranstaltning stilles der til Udvalgenes Raadighed et Lokale, hvor hvert Udvalg i et særlig aflaaset Skab, indtil dets Arbeider ere afsluttede, opbevarer Beretningen om sine Møder og de det tilstillede Aktstykker.

Art. 25 som D. F. Art. 28, 2det, 3die og 4de Stykke.

Art. 26. Udvalgene forhandle umiddelbart med Ministrene ved deres Formænd eller ved de af deres Medlemmer, som de dertil have bemyndiget.

Art. 27. Stilleren af et Lovforslag har Ret til at blive hørt i det Udvalg, der behandler hans Forslag. Han indbydes, forinden Ordfører vælges, til at møde i Udvalget.

Er der flere Forslagsstillere, bør de vælge een eller flere af deres Midte til paa deres Vegne at møde i Udvalget.

Art. 28. Afdelingerne og Udvalgene møde og forhandle i Senatets Palais i de dem særlig anviste Lokaler.

Udvalgene kunne undtagelsesvis til deres forberedende Arbeider holde Møde i Ministerierne.

Kapitel IV.

Om Mødernes Afholdelse.

Art. 29 som D. F. Art. 97.

Art. 30 som D. F. Art. 98 (istedetfor „3 Sekretærer" 2).

Art. 31—39 som D. F. Art. 99—103 105—106.

Art. 40. Ingen taler mere end 2 Gange om samme Sag, medmindre Senatet bestemmer anderledes.

Art. 41 og 42 som D. F. Art. 104 og 107.

Art. 43. Afgjørelse paa Forhaand, det vil sige: Udtalelse af Kamret om, at der ikke er Grund til at forhandle, kan altid foreslaas.

Den kan begrundes i Korthed fra Talerstolen.

Stilleren af det Forslag, med Hensyn til hvilket Afgjørelse paa Forhaand er begjært, har Ret til at blive hørt.

Senatet skrider til Afgjørelsen uden Forhandling.

Art. 44—46 som D. F. Art. 108, 110 og 111.

Kapitel V.

Om Afstemninger.

Art. 47—50 som D. F. Art. 78—81.

Art. 51. Afstemning med Stemmesedler kan fordres i enhver Sag.

Art. 52 som D. F. Art. 82, 2det Stk.

Art. 53 som D. F. Art. 83 („10 Medlemmer" istedetfor 20).

Art. 54 som D. F. Art. 84.

Art. 55. Afstemning med Stemmesedler ved Formandspladsen kan forlanges af 10 Medlemmer. Senatet afgjør Spørgsmaalet ved, at Medlemmerne reise sig uden Forhandling.

Iøvrigt som de 2 sidste Stykker af D. F. Art. 85 (blot med den Forskjel, at begge Urnerne ere opstillede paa Formandspladsen).

Art. 56 som D. F. Art. 86 („20 Medlemmer" istedetfor 50 og med følgende Tilføielse: „De for Begjæringen om Afstemning ved Stemmesedler foreskrevne Former iagttages ved Begjæringen om hemmelig Afstemning").

Art. 57 som D. F. Art. 88.

Art. 58 som D. F. Art. 87. („2 Sekretærer" istedetfor 4).

Art. 59 som D. F. Art. 89, (blot med den Forskjel, at begge Urnerne ere opstillede paa Formandspladsen).

Art. 60 som D. F. Art. 95. („151 Medlemmer" istedetfor 267).

Art. 61 som D. F. Art. 91.

Art. 62 som D. F. Art. 94 og 92 med følgende Tillæg:

„Forkastes Udvalgets Indstillinger, gjenoptages den oprindelige Text af de Regjerings- og Medlemsforslag, som Regjeringen og Forslagsstillerne have erklæret at ville hævde. Den undergives Senatets Afstemning".

Art. 63 som D. F. Art. 93.

Kapitel VI.

Om de Senatet af Regjeringen forelagte Lovforslag.

Art. 64 som D. F. Art. 30 og 31, 1ste Stk. med følgende Tilføielse:

„De tilstilles Afdelingerne af Formanden for at behandles paa den i Kapitel III foreskrevne Maade".

Art. 65. Udvalgenes Betænkninger afgives til Senatets Bureau efter at være oplæste, hvis hertil findes Anledning. Formanden foreslaar og Senatet bestemmer Forhandlingsdagen.

Art. 66[1]). Betænkningerne trykkes og omdeles. Forhandlingerne i Salen kunne først begynde mindst 24 Timer efter Omdelingen.

Art. 67. 1ste Stykke som D. F. Art. 50.

Første Behandling beskjæftiger sig først med Lovforslaget i dets Helhed, dernæst med Artiklerne og de sig dertil sluttende Ændringsforslag. Senatet bestemmer, om det vil gaa over til anden Behandling.

Ved anden Behandling skrides der til Afstemning om hver Artikel og de sig dertil sluttende Ændringsforslag.

Sidste Punktum som Art. 59, sidste Stykke.

Art. 68 som D. F. Art. 51, 2det og 3die Stykke med Udeladelse af Ordene „der sender dem til Udvalget".

Art. 69—70 som D. F. Art. 52—53. I sidste Artikel er tilføiet efter „Ændringsforslag": og Tillægsartiklerne.

Art. 71. Stilles der Ændringsforslag under selve denne Forhandling, begrundes de i Korthed fra Talerstolen. Ordføreren høres. Senatet afgjør ved at reise sig uden Forhandling, om det vil tage Ændringsforslagene og Tillægsartiklerne under Overveielse.

I saa Fald tilstilles de Udvalget til Undersøgelse, trykkes og omdeles. De kunne ikke sættes under Afstemning samme Dag, som de ere stillede.

Art. 72. Ethvert Forslag, der er forkastet efter den ene af de to Behandlinger, kan ikke gjenoptages førend efter 3 Maaneders Forløb.

Art. 73 som D. F. Art. 60 med følgende Ændring i Slutningen af 1ste Stk.

Den foregaar i de ved nærværende Forretningsordens Kapitel VIII foreskrevne Former for paatrængende Sager.

I sidste Stykke „Art. 71" istedetfor „Art. 55".

Art. 74 som D. F. Art. 96.

Art. 75—76 som D. F. Art. 32—33.

Kapitel VII.

Om private Lovforslag. Spørgsmaal til Ministrene. Interpellationer.

Art. 77 som D. F. Art. 34 med Undtagelse af, at det ikke forlanges, at Forslaget skal være indledet med en Fremstilling af Grundene.

Art. 78. I Løbet af 20 Dage afgiver dette

---

[1]) Denne Artikel meddeles her, saaledes som den er bleven ændret ved en af Senatet den 15de og 24de Februar 1877 tagen Beslutning.

Udvalg sin Betænkning over ethvert af de Forslag, der ere henviste til dets Behandling. Denne Betænkning indstiller enten, at Forslaget ligefrem forkastes, eller at det tages under Behandling.

Dog kan Udvalget, naar det erkjender, at Forslaget staar i Forbindelse med et andet Udvalgs Arbeider, der allerede har faaet det Hverv at behandle et Regjerings- eller Medlemsforslag, efter en mundtlig Beretning til Senatet simpelthen forlange det henvist til dette Udvalg.

Art. 79. Paa den fastsatte Dag forhandler Senatet, om Forslaget skal tages under Overveielse.

Vedtages dette, behandles Forslaget paa den i Kapitel VI for Regjeringsforslag foreskrevne Maade.

Art. 80—81 som D. F. Art. 37 og 38.

Art. 82. Formanden giver Ordet til enhver Senator, der vil stille et Spørgsmaal til en Minister, hvis denne samtykker deri. Stilleren af Spørgsmaalet kan kun tale 2 Gange; de andre Medlemmer have ikke Ret til at indblande sig i Sagen.

Art. 83 som D. F. Art. 39 og 40.

Art. 84 som D. F. Art. 41 og 42 (blot med den Forandring, at der til Slutningen af Art. 41 er tilføiet „som oplæser den").

Art. 85. Forkastes den simple Dagsorden, skal Henvisning til Afdelingerne finde Sted, hvis den forlanges af Regjeringen.

Denne Henvisning kan ligeledes vedtages af Senatet efter Forslag af et af dets Medlemmer.

I begge Tilfælde udnævnes et Udvalg, og efter dets Betænkning tager Senatet sin Beslutning uden videre Forhandling som i paatrængende Sager.

Art. 86. Udvalgets Indstilling sættes først under Afstemning. Vedtages den, er Interpellationen sluttet.

Forkastes den, tages der Beslutning om de motiverede Dagsordener i den Orden, hvori de ere blevne forhandlede, medmindre et Spørgsmaal om Tidsfølgen er blevet afgjort til Gunst for en af dem.

I Tilfælde af Forkastelse sluttes Interpellationen med Afstemning over den Dagsorden, der sidst toges for.

Art. 87 som D. F. Art. 46.

Kapitel VIII.

Om Betydningen af, at en Sag erklæres paatrængende.

Art. 88 som D. F Art. 69 og 70, 1ste Stk.

Art. 89 [1]). Naar Begjæringen om, at en Sag skal erklæres paatrængende, stilles af Regjeringen, afgjør Senatet, naar Sagen forelægges det, strax, om der er Anledning til at gaa ind paa Begjæringen.

Angaar Begjæringen et Medlemsforslag, skal den Senator, som fremsætter den, afgive den skriftlig til Formanden ved Mødets Aabning. Formanden underretter Senatet herom. Afstemningen om Spørgsmaalet opsættes til Mødets Slutning; den finder Sted, førend Dagsordenen fastsættes.

Vedtages Forslaget, henviser Senatet Sagen enten til et allerede nedsat Udvalg eller til Afdelingerne.

Art. 90 [1]). Efterat en Betænkning er afgiven, kan Sagen fordres behandlet som paatrængende. I saa Fald følges med Hensyn til Begjæringen og Behandlingsmaaden de i den foregaaende Artikel fastsatte Regler. Øieblikkelig Forhandling kan vedtages af Senatet efter skriftlig af 20 Medlemmer underskreven Begjæring.

Navnene paa Underskriverne af denne Begjæring indrykkes i den officielle Tidende.

Bestemmelserne i nærværende Artikel ere ikke anvendelige paa Betænkninger fra Udvalg, der have det Hverv, at undersøge Begjæringer om Sagsanlæggelse mod Medlemmer af Senatet. Disse Betænkninger trykkes og omdeles, førend nogen Forhandling finder Sted, i Overensstemmelse med Forskrifterne i Art. 66.

Art. 91—96 som D. F. 72 2det og 3die Stykke, 73—77.

Kapitel IX.

Om Andragender.

Art. 97—101 som D. F. Art. 61—65.

Art. 102 som D. F. Art. 66 (i 2det Stykke efter „Begjæring" er tilføiet: „som affattes skriftlig og stiles til Formanden").

Art. 103 som D. F. Art. 67, 1ste Stykke med følgende Tilføielse:

„Om denne Begjæring træffer Senatet Afgjørelse ved at reise sig uden Forhandling".

Art. 104 som D. F. Art. 68.

---

[1]) Artiklerne 89 og 90 meddeles her, saaledes som de ere blevne ændrede ved en af Senatet den 15de og 24de Februar 1877 tagen Beslutning.

Kapitel X.

Om Orlov.

Art. 105 som D. F. 112.

Art. 106. Orlovsbegjæringerne sendes til det i Art. 17 omhandlede Udvalg, der har det Hverv at afgive Erklæring om hver Begjæring.

Art. 107—108 som D. F. Art. 114—115.

Art. 109 som D. F. Art. 116, 1ste, 2det og 3die Stk. samt:

„De Senatorer, som have regelmæssig, i den officielle Tidende indrykket Orlov, maa ikke deltage i en Afstemning forinden Udløbet af deres Orlov, medmindre de have underrettet Bureauet om deres Nærværelse."

Kapitel XI.

Om Senatets ydre og indre Politi. Om Formandens Rettigheder.

Art. 110—115 som D. F. 134—139.

Kapitel XII.

Om Ordenens Overholdelse.

Art. 116. De Ordensstraffe, der kunne anvendes paa Senatets Medlemmer, ere:

At kaldes til Orden.

Misbilligelse.

Misbilligelse med midlertidig Udelukkelse fra Møderne.

Art. 117 som D. F. Art. 118 (istedetfor Art. 107: Art. 42).

Art. 118—119 som D. F. Art. 121—122.

Art. 120 som D. F. 123, dog saaledes at den istedetfor 1) indeholder:

„imod enhver Senator, som, efter at Ordet i Kraft af den foregaaende Artikel er blevet ham frataget, ikke er falden tilføie.",

hvorhos der mellem 3) og 4) er indskudt følgende Stykke:

„imod enhver Senator, der for at støtte et Andragende har gjort sig til Mellemmand mellem Senatet og en paa offentlig Gade dannet Hob".

Art. 121 som D. F. Art. 124 (naturligvis med den Forandring, at „Deputeretkamret" sættes istedetfor „Senatet" og omvendt).

Art. 122—124 som D. F. 125, 127, 109.

Art. 125. 1ste og 2det Stykke som 1ste og 2det Stk. af D. F. Art 129.

Efter Formandens Ordre er Senatoren pligtig at begive sig til Formandsværelset, hvor det samlede Bureau venter hans Forklaringer.

Bureauet affatter en Beretning, som det, hvis dertil findes Anledning, tilstiller vedkommende Øvrighed.

Kapitel XIII.

Om de Regjerings- og Medlemsforslag, der ere tilstillede Senatet eller af Senatet skulle tilstilles Deputeretkamret.

Art. 126 som D. F. Art. 140.

Art. 127 som D. F. Art. 141 med den Forskjel, at denne Artikels 1ste Stykke er sat i Slutningen, og at 3die Stk. slutter saaledes: „kan et Medlem af Senatet gjenoptage Forslaget, som Senatets Formand derpaa tilstiller Formanden i Deputeretkamret".

Art. 128—129 som D. F. Art. 142—143.

Art. 130. Er et af Senatet vedtaget Lovforslag blevet ændret af Deputeretkamret, kan Senatet enten paany tage Forslaget under Behandling eller overgive det til Afdelingerne eller henvise det til det tidligere Udvalg. Det kan ligeledes efter Forslag af et af dets Medlemmer bestemme, at et Udvalg skal bemyndiges til at træde sammen med et Udvalg af Deputeretkamret for at komme overens om en fælles Affattelse.

Senatet meddeler denne Bemyndigelse til et Udvalg paa 11 Medlemmer, valgte ved Listeafstemning.

Art. 131 som D. F. Art. 145 og 146.

Art. 132 som D. F. Art. 147.

Kapitel XIV.

Om Regnskabsvæsenet.

Art. 133. Et i Henhold til Art. 16 for hele Regnskabsaaret nedsat Udvalg har det Hverv at undersøge Regnskaberne for de til Senatets Forvaltningsudgifter bevilgede Summer.

Art. 134. 1ste og 2det Stykke som D. F. Art. 132 1ste og 2det Stk.

Udvalget affatter Senatets Budget og forelægger det til Vedtagelse.

4de Stykke som D. F. Art. 132 4de Stk.

Art. 135 som D. F. Art. 132 5te Stk.

Art. 136. Kvæstorerne have særlig at gjøre med Regnskabsvæsenet angaaende Senatets Udgifter; de bemyndige En af deres Midte til at udøve denne Virksomhed og udfærdige Anvisninger til Udgifternes Dækning.

I Mangel af Enstemmighed mellem Kvæstorerne gaar Valget af den, der skal udfærdige Anvisningerne, over til Bureauet.

3die Stykke som D. F. 133, 2det Stk.

Negtes denne Underskrift, kan vedkommende Part forelægge Spørgsmaalet for Senatets Formand, som afgjør Sagen efter at have hørt Bureauet og udfærdiger Anvisningen, om dertil findes Anledning.

Kapitel XV.

Forskjellige Bestemmelser.

(Deputationer — Kjendingsmærker — Tjenestens Deling — indre Forretningsorden).

Art. 137 som D. F. Art. 148.

Art. 138. En Næstformand og to Sekretærer ere fødte Medlemmer af Deputationerne.

Art. 139. Senatorerne bære Kjendingsmærker, naar de ere i en Sendelse, ved offentlige Ceremonier og ved alle Leiligheder, hvor de skulle optræde som saadanne.

Disse Mærkers Beskaffenhed fastsættes af Senatets Bureau.

Art. 140. De Forretninger, der besorges af de i Senatets Tjeneste ansatte Embedsmænd, inddeles i de Lovgivningsarbeidet vedrørende under Bureauets Myndighed og Ledelse og de Forvaltningen og Regnskabsvæsenet vedkommende under Kvæstorerens Myndighed og Ledelse.

Art. 141. En indre Forretningsorden[1]) skal inddele de forskjellige Tjenestegrene efter den i foregaaende Artikel angivne Orden. Den skal give Regler for deres Ordning og Forretningsgang og med disse forskjellige Grene for Øie fastsætte de forskjellige Rettigheder, der tilkomme Medlemmerne af Senatets Bureau; den skal bestemme de forskjellige Embeds- og Bestillingsmænds Rettigheder, Udnævnelsesmaade, Forfremmelsesvilkaar, Disciplin, Lønning og Afgang.

Art. 142. Den indre Forretningsorden fastsættes af en særlig Kommission bestaaende af:

Senatets Formand.

To Næstformænd og to af Bureauet dertil udvalgte Sekretærer.

De tre Kvæstorer.

Tre Medlemmer af Regnskabsudvalget, valgte af dette Udvalg.

Senatets Formand har i Tilfælde af Stemmelighed den afgjørende Stemme.

Vedtaget i et offentligt Møde i Versailles, den 31te Mai og 10de Juni 1876.

Lov angaaende den udøvende Magts og Kamrenes Sæde i Paris af 22de Juli 1879.

Senatet og Deputeretkamret have vedtaget:

Republikens Præsident kundgjør nærværende Lov:

Art. 1. Den udøvende Magts og de to Kamres Sæde er i Paris.

Art. 2. Slottene Luxembourg og Palais-Bourbon stilles det første til Senatets, det andet til Deputeretkamrets Raadighed.

Dog staar det ethvert af de to Kamre frit for at bestemme, hvilket Slot i Paris det vil afbenytte.

Art. 3. De forskjellige Lokaler i Slottet i Versailles, der for Tiden afbenyttes af Senatet og Deputeretkamret, bevare denne deres Bestemmelse.

Naar Kamrene i Overensstemmelse med Art. 7 og 8 i Loven af 25de Februar 1875 angaaende Ordningen af Statsmagterne [2]) skulle træde sammen som Nationalforsamling, skal denne have Sæde i Versailles i den Sal, der for Tiden afbenyttes af Deputeretkamret.

Naar Senatet i Overensstemmelse med Art. 9 i Loven af 24de Februar 1875 angaaende Senatets Ordning [3]) og Art. 12 i Forfatningsloven af 16de Juli 1875 angaaende Statsmag-

---

[1]) En saadan er vedtagen den 13de December 1877. Den findes i Rigsdagens Bogsamling.

[2]) Se Sp. 447.

[3]) Se Sp. 452.

ternes indbyrdes Stilling [1]) skal sammentræde som Domstol, bestemmer det selv den By og det Lokale, hvori det vil holde sine Møder.

Art. 4. Senatet og Deputeretkamret skulle have Sæde i Paris fra den 3die November førstkommende at regne.

Art. 5. Senatets og Deputeretkamrets Formænd have at vaage over den Forsamlings ydre og indre Sikkerhed, i hvilken de føre Forsædet.

I dette Øiemed have de Ret til at fordre Bistand af den væbnede Magt og alle de Myndigheder, hvis Hjælp de anse for nødvendig.

Deres Begjæringer kunne rettes umiddelbart til alle Officerer, Befalingsmænd eller Embedsmænd, der ere forpligtede til at adlyde uopholdelig under Straf som i Lovene foreskrevet.

Senatets og Deputeretkamrets Formænd kunne overdrage deres Ret til at fordre Bistand til Kvæstorerne eller en af disse.

Art. 6. Andragender til et af Kamrene kunne kun fremsættes og indgives skriftlig. Det er forbudt at indgive Andragender personlig eller ved Skranken.

Art. 7. Ethvert Brud paa den foregaaende Artikel, enhver ved offentlige Taler eller ved trykte, opslagne eller omdelte Skrifter iværksat Opfordring til en paa offentlig Gade samlet Hob gaaende ud paa at drøfte, affatte eller indgive til Kamrene eller et af disse Andragender, Erklæringer eller Adresser straffes — hvad enten Opfordringen har frembragt Virkning eller ikke — med de i første Stykke af Art. 5 i Loven af 7de Juni 1848 [2]) foreskrevne Straffe.

Art. 8. Ved foranstaaende Bestemmelser gjøres ingen Forandring i Loven af 7de Juni 1848 om Opløb.

Art. 9. Art. 463 i Straffelovbogen [3]) er anvendelig paa de i nærværende Lov omhandlede Forseelser.

Nærværende Lov, der er behandlet og vedtagen af Senatet og Deputeretkamret, skal træde i Kraft som Statslov. [4]).

Givet i Paris den 22de Juli 1879.

Jules Grévy.

Efter Bemyndigelse af Republikens Præsident.

Ch. Lepère,	E. Le Royer.
Indenrigs- og Kultusminister.	Seglbevarer. Justitsminister.

---

[1]) Se Sp. 456.

[2]) Lov af 7de Juni 1848 om Opløb, Art. 5, 1ste Stykke bestemmer: „Enhver, der har deltaget i et ubevæbnet Opløb og ikke forladt det efter den Trommehvirvel, som gaar forud for den 2den Opfordring til at skilles, straffes med Fængsel fra 15 Dage til 6 Maaneder."

[3]) Jfr. Sp. 461, Note 4.

[4]) Ifølge Dekret af 6te April 1876 begynde og slutte alle Love med de her anførte Kundgjørelsesformularer.

Det tydske Rige.

Ved Cand. jur. L. Zeuthen.

Indhold.

1. Lov angaaende det tydske Riges Forfatning af 16de April 1871 Sp. 529.
2. Valglov for det nordtydske Forbunds Rigsdag af 31te Mai 1869 — 557.
3. Reglement angaaende Udførelsen af Valgloven for det nordtydske Forbunds Rigsdag af 28de Mai 1870 .... — 562.
4. Forretningsorden for den tydske Rigsdag af 10de Februar 1876 — 571.

Lov angaaende det tydske Riges Forfatning.

Af 16de April 1871.

Vi Wilhelm, af Guds Naade Tydsk Keiser, Konge af Preussen osv., forordne herved i det tydske Riges Navn, efter meddelt Samtykke af Forbundsraadet og Rigsdagen, som følger:

§ 1. I Stedet for den mellem det nordtydske Forbund og Storhertugdømmerne Baden og Hessen vedtagne Forfatning for det tydske Forbund[1]) saavelsom de med Kongerigerne Bayern og Würtemberg om Tiltrædelse til denne Forfatning afsluttede Forbund af 23de og 25de November 1870 træder den hosføiede

Forfatningslov for det tydske Rige.

§ 2. Bestemmelserne i Artikel 80 i den under § 1 ommeldte Forfatning for det tydske Forbund[2]), under III. § 8 i Forbundet med Bayern af 23de November 1870[3]), i Artikel 2

[1]) Af 15de November 1870. — I de officielle tydske Lovtexter tilføies stedse, naar en Lov nævnes, en Henvisning i Klammer til det Sted i Lovtidenden, hvor den er at finde. Disse Henvisninger udelades i Oversættelsen.

[2]) Artikel 80 i den nævnte Forfatning indfører i det tydske Forbund dels fra Forfatningens Ikrafttræden den 1ste Januar 1871, dels fra 1ste Januar 1872 at regne, en Række af de i det nordtyske Forbund udkomne Love, af hvilke her kun skal nævnes Valglov for det nordtyske Forbunds Rigsdag af 31te Mai 1869.

[3]) Den i det nævnte Forbunds III. § 8 indeholdte Bestemmelse er af følgende Indhold: „Den under Ziffer II. § 26 i dette Forbund anførte Overgangsbestemmelse i den nuværende § 79 af Forfatningen“ (enslydende med den under Note 1 ommeldte Art. 80 i den mellem det nordtyske Forbund samt Baden og Hessen vedtagne Forfatning) „finder, i Betragtning af den fremrykkede Tid og Nødvendigheden af mangehaande Forandringer i andre Love og Indretninger, der staa i Forbindelse med Gjenstanden for Forbundslovgivningen, kun Anvendelse paa Bayern i Henseende til Valgloven for det nordtyske Forbunds Rigsdag af 31te Mai 1869.

Iøvrigt er det Forbundslovgivningen forbeholdt at erklære de i det nordtyske Forbund udkomne Love for Forbundslove for Kongeriet Bayern, saafremt disse Love vedrøre Anliggender, som forfatningsmæssig ere undergivne det tydske Forbunds Lovgivning.“

Ved Lov af 22de April 1871 ere paa enkelte Undtagelser nær de i den nævnte § 79 indeholdte Love med nogle nærmere Bestemmelser indførte som Rigslove i Bayern.

Nr. 6 i Forbundet med Würtemberg af 25de November 1870 [1]), angaaende Indførelse i disse Stater af de i det nordtydske Forbund gjældende Love, forblive i Kraft.

De paa nævnte Steder ommeldte Love ere Rigslove. Hvor der i dem er Tale om det nordtydske Forbund, dets Forfatning, Landomraade, Medlemmer eller Stater, Statsborgerret, forfatningsmæssige Organer, Undersaatter, Embedsmænd, Flag osv., er derved at forstaa det tydske Rige og dettes tilsvarende Forhold.

Det Samme gjælder med Hensyn til de i det nordtydske Forbund udgaaede Love, som i Fremtiden blive indførte i en af de nævnte Stater.

§ 3. Overenskomsterne i den i Versailles under 15de November 1870 optagne Protokol, i Forhandlingen i Berlin af 25de November 1870, i Slutningsprotokollen af 23de November 1870, saavelsom under IV. i Forbundet med Bayern af 23de November 1870 berøres ikke af denne Lov.[2])

Under vor høistegenhændige Underskrift og hostrykte keiserlige Segl.

Givet i Berlin, den 16de April 1871.

Wilhelm.

Fyrst von Bismarck.

Det tydske Riges Forfatning.

Hans Majestæt Kongen af Preussen i det nordtydske Forbunds Navn, Hans Majestæt Kongen af Bayern, Hans Majestæt Kongen af Würtemberg, Hans kongelige Høihed Storhertugen af Baden og Hans kongelige Høihed Storhertugen af Hessen og ved Rhinen for de Syd for Main liggende Dele af Storhertugdømmet Hessen slutte et evigt Forbund til Beskyttelse af Forbundsomraadet og den indenfor dette gjældende Ret saavelsom til det tydske Folks Velfærds Pleie. Dette Forbund skal føre Navn af „det tydske Rige" og have nedenstaaende

Forfatning.

I. Forbundsomraadet.

Art. 1. Forbundsomraadet bestaar af Staterne Preussen med Lauenburg, Bayern, Sachsen, Würtemberg, Baden, Hessen, Mecklenburg-Schwerin, Sachsen-Weimar, Mecklenburg-Strelitz, Oldenburg, Braunschweig, Sachsen-Meiningen, Sachsen-Altenburg, Sachsen-Koburg-Gotha, Anhalt, Schwarzburg-Rudolstadt, Schwarzburg-Sondershausen, Waldeck, Reuß af den ældre Linie, Reuß af den yngre Linie, Schaumburg-Lippe, Lippe, Lübeck, Bremen og Hamburg [3]).

---

[1]) Art. II. Nr. 6 i Forbundet med Würtemberg indeholder nogle nærmere Bestemmelser med Hensyn til Forbundsforfatningens Artikel 80, ved hvilke et Par af de i denne Artikel ommeldte Loves Indførelse i Würtemberg forbeholdes Forbundslovgivningen, og Tidsfristen for enkelte andres Ikrafttræden for det nævnte Land forlænges.

[2]) Protokol af 15de November 1870 vedrørende Overenskomsten mellem det nordtydske Forbund, Baden og Hessen om Dannelsen af det tydske Forbund og Vedtagelsen af Forbundsforfatningen; — Forhandling i Berlin under 25de November 1870 om Würtembergs Tilslutning til den mellem det nordtydske Forbund, Baden og Hessen vedtagne Forfatning for det tydske Forbund; — Forbund af 23de November 1870 vedrørende Bayerns Tilslutning til det tydske Forbunds Forfatning samt den til det sidstnævnte Forbund sig knyttende Slutningsprotokol af s. D. — indeholde Overgangsbestemmelser, Forbehold og Erklæringer om Forstaaelsen af enkelte Punkter af Forbundsforfatningen. — De paagjældende Bestemmelser ville tildels blive omtalte i Noterne til vedkommende Artikler i Forfatningsloven.

[3]) Ved Lov af 9de Juni 1871 § 1 (jfr. Lov af 25de Juni 1873 § 2) ere de ved Art. I. i Præliminærfreden af 26de Februar 1871 afstaaede Landsdele, Elsaß og Lothringen, forenede med det tydske Rige. Uden at der er foretaget nogen Redaktionsforandring i selve Forfatningsloven, er dernæst ved Lov af 25de Juni 1873 det tydske Riges Forfatning fra 1ste Januar 1874 at regne indført i Elsaß-Lothringen, hvorhos det Antal Deputerede, de nævnte Landsdele sende til den tydske Rigsdag, er fastsat til 15.

Indtil anderledes ved Rigslov bestemmes, er Lovgivningsmagten i Elsaß-Lothringen hos Riget ogsaa i saadanne Anliggender, der i Forbundsstaterne ikke ere henlagte under Rigslovgivningen (Lov af 9de Juni 1871 § 3). De øvrige statsretlige Beføielser udøves i Rigets Navn af Keiseren, der med Forbundsraadets Samtykke kan udstede Forordninger med Lovskraft, naar Rigsdagen ikke er samlet. Dog maa disse Forordninger Intet indeholde, som strider mod Forfatningen eller de i Elsaß-Lothringen gjældende Rigslove, hvorhos de blive at forelægge Rigsdagen ved dens næstpaafølgende Sammentræden og bortfalde, hvis de ikke opnaa dens Vedtagelse (Lov af 25de Juni 1873 § 8).

Ifølge Lov om Elsaß-Lothringens Forfatning og Forvaltning af 4de Juli 1879 kan Keiseren helt eller delvis overdrage de ham med Hensyn til Elsaß-Lothringen tilkommende statsretlige Beføielser til en af ham udnævnt Statholder, der har sit Sæde i Straßburg. Ved samme Lov er endvidere

II. Rigslovgivningen.

Art. 2. Indenfor dette Forbundsomraade udøver Riget Lovgivningsmagten i Overensstemmelse med denne Forfatnings Indhold og med den Virkning, at Rigslovene gaa forud for Landslovene. Rigslovene faae forbindende Kraft ved deres Kundgjørelse i Rigets Navn, hvilket sker gjennem en Rigslovtidende[1]). Saafremt der ikke i den kundgjorte Lov er bestemt en anden Begyndelsesfrist for dens forbindende Kraft, indtræder denne fjortende Dagen efter Forløbet af den Dag, paa hvilken det paagjældende Nummer af Rigslovtidenden er udgivet i Berlin.

Art. 3. For hele Tydskland bestaar en fælles Statsborgerret med den Virkning, at den i en enkelt Forbundsstat Hjemmehørende (Undersaat, Statsborger) i en hvilkensomhelst anden Forbundsstat bliver at behandle som Indlænding og som Følge heraf at stedes til fast Bopæl, til Næringsdrift, til offentlige Embeder, til Erhvervelse af Grundeiendomme, til Opnaaelse af Statsborgerret og til Nydelse af enhver anden borgerlig Rettighed under samme Betingelser som de der Hjemmehørende — ligesom ogsaa at behandle lige med disse i Henseende til Retsforfølgning og Retsbeskyttelse.

Ingen Tydsker kan indskrænkes i Udøvelsen af denne hans Ret af Øvrigheden i hans Hjemstavn eller af Øvrigheden i en anden Forbundsstat.

De Bestemmelser, der vedrøre Fattigforsørgelsen og Optagelsen i den stedlige Kommune, berøres ikke ved den i første Stykke udtalte Grundsætning.

Ligeledes blive indtil videre de Overenskomster i Kraft, som bestaa mellem de enkelte Forbundsstater i Henseende til Modtagelse af Udviste, Forpleining af syge og Jordfæstelse af afdøde Statsborgere.

Men Hensyn til Opfyldelsen af Værnepligten i Forhold til Hjemlandet vil det Fornødne blive ordnet ved Rigslovgivningen.

Ligeoverfor Udlandet have alle Tydskere lige Krav paa Rigets Beskyttelse.

Art. 4. Følgende Forhold ere undergivne Rigets Opsyn og Lovgivning:

1) Bestemmelser angaaende Vandrefrihed[2]), Hjemsteds- og Bosættelsesforhold, Statsborgerret, Pasvæsen og Tilsyn med Fremmede samt angaaende Næringsdrift, derunder indbefattet Forsikringsvæsenet[3]), forsaavidt disse Forhold ikke alt ere ordnede ved denne Forfatnings Artikel 3, — i Bayern dog med Udelukkelse af Hjemsteds- og Bosættelsesforhold[4]) —, i lige Maade Bestemmelser angaaende Stiftelsen af Kolonier og Udvandring til fremmede Lande;

2) Told- og Handelslovgivningen samt saadanne Skatter, som blive at anvende i Rigsøiemed;

3) Ordningen af Maal, Mynt og Vægt samt Fastsættelsen af Grundsætningerne for Udstedelsen af funderede og ufunderede Papirspenge;

---

oprettet et Ministerium for Elsaß-Lothringen med en Statssekretær i Spidsen. Statholderens Beslutninger udkræve til deres Gyldighed Underskrift af Statssekretæren, som derved overtager Ansvaret. Ministeriet, der har Sæde i Straßburg, udnævnes af Keiseren under Statholderens Underskrift. Statholderen kan udnævne Kommissærer til i Forbundsraadets Møder at føre Ordet for Forslag vedrørende Elsaß-Lothringens Landslovgivning saavelsom til at varetage dette Lands Interesser ved Forslag om Rigslovgivningen. I et Statsraad, der under Statholderens Forsæde bestaar af Ministeriets Medlemmer, af Formanden for Overlandretten og den offentlige Anklager ved samme, samt af 8 til 12 af Keiseren udnævnte Medlemmer, forhandles alle Lovgivningsanliggender og iøvrigt de Sager, Statholderen maatte henvise dertil.

Ved keiserlig Kundgjørelse af 29de Oktober 1874 oprettedes et saakaldet Landsudvalg (Landesausschuß) for Elsaß-Lothringen. Antallet af Landsudvalgets Medlemmer er ved den ovenanførte Lov af 4de Juli 1879 bestemt til 58, der vælges paa 3 Aar af de kommunale Raad i Byerne og paa Landet. Oprindelig havde Landsudvalget kun at afgive Betænkning over de det forelagte Forslag til Love for Elsaß-Lothringen vedrørende saadanne Anliggender, som ikke ifølge Forfatningen ere forbeholdte Rigslovgivningen, samt over Foranstaltninger vedrørende Forvaltningen af almindelig Betydning. Ved Lov af 2den Maj 1877 bestemtes, at Love (derunder Budgetloven) for Elsaß-Lothringen, i hvilke Landsudvalget har samtykket, kunne udstedes af Kejseren med Forbundsraadets Samtykke. Statsregnskabet for Elsaß-Lothringen forelægges Landsudvalget og Forbundsraadet. Nægter Landsudvalget det Godkjendelse, kan denne ske af Rigsdagen. Ved Lov af 4de Juli 1879 har Landsudvalget nu endvidere faaet Ret til at foreslaa Love og til at henvise de til det indgivne Andragender til Ministeriet.

[1]) Den allerede ved Forordning af 26de Juli 1867 indførte „Lovtidende for det nordtyske Forbund" er med det første efter Forfatningens Vedtagelse udkomne Nummer (Nr. 19 for 8de Mai 1871) at regne udgaaet under Titlen „Rigslovtidende".

Ifølge Beslutning af Forbundsraadet udgaar paa Foranstaltning af Rigskancelliet siden 1ste Januar 1873 under Titlen „Centralblad for det tydske Rige" en Tidende, der er bestemt til Offentliggjørelse af saadanne Bestemmelser og Forordninger, der ikke til deres Gyldighed udkræve Kundgjørelse i Rigslovtidenden.

[2]) Paa tydsk: „Freizügigkeit" ɔ: Retten til frit Valg af Opholdssted.

[3]) Ved Slutningsprotokollen til Forbundet af 23de November 1870, IV., er for Bayerns Vedkommende Gyldigheden af Love om Forsikringsvæsenet for faste Eiendomme gjort afhængig af den bayerske Regjerings Samtykke.

[4]) Denne Undtagelse har sin Grund i en i Forbundet med Bayern af 23de November 1870 under III. § 1, truffen Bestemmelse.

4) de almindelige Bestemmelser angaaende Bankvæsenet;

5) Opfindelsespatenter;

6) Beskyttelse af den litterære Eiendomsret;

7) Ordningen af en fælles Beskyttelse for den tydske Handel i Udlandet og for den tydske Skibsfart og dens Flag paa Havet samt Indretningen af et fælles Konsulatvæsen, der underholdes af Riget;

8) Jernbanevæsenet, — i Bayern under Forbehold af Bestemmelsen i Artikel 46, — og Tilveiebringelsen af Land- og Vandveie i Forsvarsvæsenets og den almindelige Samfærsels Interesse;

9) Flaadningen og Skibsfarten paa de for flere Stater fælles Vandveie og disse sidstes Tilstand saavelsom Tolden paa Floder og andre Vande [1]);

10) Post- og Telegrafvæsenet, — i Bayern og Würtemberg dog kun med Iagttagelse af Bestemmelsen i Artikel 52 [2]);

11) Bestemmelser om den gjensidige Fuldbyrdelse af Retskjendelser i borgerlige Sager og Efterkommelse af Rekvisitioner overhovedet [3]);

12) saavelsom om Bekræftelsen af offentlige Dokumenter;

13) den fælles Lovgivning vedrørende Fordringsretten, Strafferetten, Handels- og Vexelretten og Rettergangsvæsenet [4]);

14) Rigets Hærvæsen og Orlogsflaaden;

15) Ordningen af Sundhedspolitiet og Veterinærpolitiet;

16) Bestemmelserne om Pressen og Foreningsretten.

Art. 5. Rigslovgivningen udøves af Forbundsraadet og Rigsdagen. — Overensstemmelse mellem begge Forsamlingernes Flertalsbeslutninger udkræves til en Rigslov og er tilstrækkelig til en saadan.

Ved Lovforslag angaaende Hærvæsenet, Orlogsflaaden og de i Artikel 35 anførte Afgifter gjør i Tilfælde af Meningsulighed i Forbundsraadet Præsidiets Stemme Udslaget, naar den afgives til Fordel for Opretholdelsen af de bestaaende Indretninger.

III. Forbundsraadet.

Art. 6. Forbundsraadet bestaar af Repræsentanter for Forbundets Medlemmer, blandt hvilke Stemmegivningen er saaledes fordelt, at Preussen med de Hannover, Kurhessen, Holstein, Nassau og Frankfurt forhen tilkommende Stemmer har

Preussen …	17	Stemmer
Bayern	6	—
Sachsen	4	—
Würtemberg	4	—
Baden	3	—
Hessen	3	—
Mecklenburg-Schwerin	2	—
Sachsen-Weimar	1	—
Mecklenburg-Strelitz	1	—
Oldenburg	1	—
Braunschweig	2	—
Sachsen-Meiningen	1	—
Sachsen-Altenburg	1	—
Sachsen-Koburg-Gotha	1	—
Anhalt	1	—
Schwarzburg-Rudolstadt	1	—
Schwarzburg-Sondershausen	1	—
Waldeck	1	—
Reuß af den ældre Linie	1	—
Reuß af den yngre Linie	1	—
Schaumburg-Lippe	1	—
Lippe	1	—
Lübeck	1	—
Bremen	1	—
Hamburg	1	—
tilsammen	58	Stemmer.

Hvert Medlem af Forbundsraadet kan vælge saamange Repræsentanter til Forbundsraadet, som det har Stemmer, dog kan det samlede Antal af de et Medlem tilkommende Stemmer kun afgives under Et.

Art. 7. Forbundsraadet tager Beslutning

1) om de Forslag, der blive at forelægge Rigsdagen, og de af denne tagne Beslutninger;

2) om de til Rigslovenes Gjennemførelse fornødne Forvaltningsforskrifter og Foranstaltninger, saafremt ei Andet er bestemt ved Rigslov;

[1]) Lov af 3die Marts 1873 bestemmer:
„I Rigsforfatningens Artikel 4 gives Nr. 9 følgende Tilføielse:

ligeledes Sømærker for Skibsfarten paa Havet (Fyr, Tønder, Bøier og andre Dagsmærker)".

[2]) Se Noten til den anførte Artikel.

[3]) Rekvisitioner ɔ: Anmodninger fra vedkommende Myndigheder om Fuldbyrdelse af Retskjendelser eller Udlevering af Personer, der forfølges for eller ere dømte for en strafbar Handling.

[4]) Lov af 20de December 1873 bestemmer:
„Istedetfor Artikel 4 Nr. 13 i Forfatningen for det tydske Rige træder følgende Bestemmelse:

Den fælles Lovgivning vedrørende den samtlige borgerlige Ret, Strafferetten og Rettergangsvæsenet."

3) om Mangler, der vise sig ved Rigslovenes Gjennemførelse eller de foran omtalte Forskrifter eller Foranstaltninger.

Ethvert Forbundsmedlem er beføiet til at fremsætte Forslag og nærmere udvikle dem, og Præsidiet er forpligtet til at sætte dem under Forhandling.

Beslutning tages, under Jagttagelse af Bestemmelserne i Artikel 5, 37 og 78, med simpel Stemmeflerhed. Stemmer, hvis Repræsentanter ikke have givet Møde eller ikke have modtaget Instrux, tælles ikke med. I Tilfælde af Stemmelighed gjør Præsidiets Stemme Udslaget.

Naar der tages Beslutning om et Anliggende, der efter denne Forfatnings Bestemmelser ikke er fælles for hele Riget, tælles kun Stemmerne for de Forbundsstater med, for hvilke vedkommende Anliggende er fælles.

Art. 8. Forbundsraadet vælger af sin Midte staaende Udvalg

1) for Hæren og Fæstningerne;
2) for Søvæsenet;
3) for Told- og Skattevæsenet;
4) for Handel og Samfærsel;
5) for Jernbane-, Post- og Telegrafvæsenet;
6) for Justitsvæsenet;
7) for Regnskabsvæsenet.

I ethvert af disse Udvalg skulle foruden Præsidiet mindst fire Forbundsstater være repræsenterede, og har hver Stat kun een Stemme i samme. I Udvalget for Hæren og Fæstningerne har Bayern fast Sæde, Udvalgets øvrige Medlemmer saavelsom Medlemmerne af Udvalget for Søvæsenet udnævnes af Keiseren; Medlemmerne af de andre Udvalg vælges af Forbundsraadet. Sammensætningen af disse Udvalg bliver at forny for hver Samling af Forbundsraadet, henholdsvis hvert Aar; de udtrædende Medlemmer kunne gjenvælges.

Desforuden bliver i Forbundsraadet af Repræsentanterne for Kongerigerne Bayern, Sachsen og Würtemberg og to Befuldmægtigede fra de andre Forbundsstater, der aarlig vælges af Forbundsraadet, dannet et Udvalg for de udenrigske Anliggender, i hvilket Bayern fører Forsædet.

De til Udvalgenes Arbeider nødvendige Embedsmænd stilles til deres Raadighed[1]).

Art. 9. Ethvert Medlem af Forbundsraadet har Ret til at indfinde sig i Rigsdagen og skal der til enhver Tid paa Forlangende have Ordet for at forsvare sin Regjerings Anskuelser, ogsaa i de Tilfælde, hvor disse ikke ere tiltraadte af Flertallet i Forbundsraadet. Ingen kan samtidig være Medlem af Forbundsraadet og Rigsdagen.

Art. 10. Det paahviler Keiseren at yde Forbundsraadets Medlemmer den sædvanlige diplomatiske Beskyttelse.

IV. Præsidiet.

Art. 11. Præsidiet i Forbundet tilkommer Kongen af Preussen, som fører Navn af Tydsk Keiser. Keiseren repræsenterer i folkeretlig Henseende Riget, han erklærer Krig og slutter Fred i Rigets Navn, han indgaar Forbund og andre Overenskomster med fremmede Stater, han affender og modtager Gesandter[2]).

Til en Krigserklæring i Rigets Navn udkræves Forbundsraadets Samtykke, undtagen hvor et Angreb finder Sted paa Forbundsomraadet eller dets Kyster.

Saafremt en Overenskomst med fremmed Stat har Hensyn til saadanne Anliggender, som ifølge Artikel 4 høre ind under Rigslovgivningens Omraade, udkræves til dens Afslutning Forbundsraadets Samtykke og til dens Gyldighed Rigsdagens Vedtagelse.

Art. 12. Det tilkommer Keiseren at sammenkalde, at aabne, at udsætte og at slutte Forbundsraadet og Rigsdagen.

Art. 13. Forbundsraadet og Rigsdagen sammenkaldes aarlig, og kan Forbundsraadet sammenkaldes til Arbeidernes Forberedelse uden Rigsdagen, sidstnævnte derimod ikke uden Forbundsraadet.

Art. 14. Sammenkaldelse af Forbundsraadet finder Sted, saasnart den bliver forlangt af en Trediedel af samtlige Stemmer.

---

[1]) Forfatningen indeholder ikke, saaledes som med Hensyn til Rigsdagen, nogen udtrykkelig Bestemmelse om Forbundsraadets Beføielse til selv at ordne sin Forretningsgang. Forbundsraadets Ret hertil har imidlertid aldrig været omtvistet; det har under 27de Februar 1871 vedtaget en Forretningsorden, der dog ikke er officielt kundgjort.

[2]) I Slutningsprotokollen til Forbundet med Bayern af 23de November 1870, under VII., har den preussiske Befuldmægtigede afgivet den Erklæring, at Kongen af Preussen vilde meddele Bayerns Gesandter ved de Hoffer, hvor saadanne maatte findes, Fuldmagt til i Forbundsgesandternes Forfald at træde i disses Sted.

Under Hensyn hertil er det sammesteds under VIII. bestemt, at der skal finde en passende Nedsættelse Sted i Bayerns Bidrag til Udgifterne ved det tydske Diplomati.

Art. 15. Forsædet i Forbundsraadet og Sagernes Ledelse tilkommer Rigskantsleren[1]), der udnævnes af Keiseren[2]).

Rigskantsleren kan, efter skriftlig Fuldmagt, lade sig repræsentere af et hvilketsomhelst andet Medlem af Forbundsraadet.

Art. 16. De fornødne Forslag blive i Overensstemmelse med Forbundsraadets Beslutninger i Keiserens Navn forelagte Rigsdagen, hvor Medlemmer af Forbundsraadet eller særlige af dette valgte Kommissærer føre Ordet for dem.

Art. 17. Det tilkommer Keiseren at udfærdige og kundgjøre Rigslovene[3]) og vaage over deres Gjennemførelse. Keiserens Anordninger og Bestemmelser udstedes i Rigets Navn og udkræve til deres Gyldighed Underskrift af Rigskantsleren, der derved overtager Ansvaret[4]).

Art. 18. Keiseren udnævner Rigsembedsmændene, lader dem tage i Ed til Riget og foranlediger i fornødent Fald deres Afskedigelse.

Embedsmænd i en Forbundsstat, der kaldes til et Rigsembede, bevare, saafremt ei Andet ad Rigslovgivningens Vei er bestemt forinden deres Indtrædelse i Rigets Tjeneste, ligeoverfor Riget de Rettigheder, som ifølge deres embedsmæssige Stilling tilkom dem i deres Hjemland.

Art. 19. Naar Medlemmer af Forbundet ikke opfylde deres forfatningsmæssige Forbundspligter, kunne de tvinges dertil ved Exekution. Beslutning om Exekution tages af Forbundsraadet; Keiseren fuldbyrder den.

V. Rigsdagen.

Art. 20. Rigsdagen fremgaar af almindelige og umiddelbare Valg med hemmelig Afstemning.

Indtil den i § 5 i Valglov af 31te Mai 1869[5]) forbeholdte Ordning ved Lov finder Sted, vælges i Bayern 48 Deputerede, i Würtemberg 17, i Baden 14, i Hessen syd for Main 6, og beløber som Følge heraf det samlede Antal af Deputerede sig til 382.[6])

Art. 21. Embedsmænd behøve ingen Tilladelse til at tage Sæde i Rigsdagen. Naar et Medlem af Rigsdagen modtager et lønnet Rigsembede eller et lønnet Statsembede i en Forbundsstat eller i Rigs- eller Statstjenesten indtræder i et Embede, med hvilket der er forbundet en høiere Rang eller en høiere Lønning, mister han Sæde og Stemme i Rigsdagen og kan kun ved nyt Valg gjenerhverve sin Plads i samme.

Art. 22. Rigsdagens Forhandlinger ere offentlige.

Sandhedstro Beretninger om Forhandlingerne i Rigsdagens offentlige Møder ere fri for ethvert Ansvar[7]).

Art. 23. Rigsdagen har Ret til indenfor Rigets Magtomraade at foreslaa Love og til at henvise de til den rettede Andragender til Forbundsraadet eller Rigskantsleren.

Art. 24. Rigsdagens Lovgivningsperiode har en Varighed af tre Aar. Til en Opløsning af Rigsdagen i Løbet af samme kræves en Beslutning af Forbundsraadet og Keiserens Samtykke.

Art. 25. I Tilfælde af Rigsdagens Opløsning skulle Vælgerne sammenkaldes indenfor et Tidsrum af 60 Dage efter samme og Rigsdagen indenfor et Tidsrum af 90 Dage efter Opløsningen.

Art. 26. Uden Rigsdagens Samtykke maa Udsættelse af den ikke overstige et Tidsrum af 30 Dage og ikke gjentages i samme Samling.

Art. 27. Rigsdagen prøver Gyldigheden af sine Medlemmers Valg og træffer Afgjørelse i saa Henseende. Den ordner sin Forretningsgang og Disciplin ved en Forretningsorden[8]) og vælger sin Formand, sine Næstformænd og Sekretærer.

---

[1]) I Slutningsprotokollen til Forbundet af 23de November 1870, under IX, „har den preussiske Befuldmægtigede anerkjendt det som en Ret for den bayerske Regjering, at dens Repræsentant i Preussens Forfald fører Forsædet i Forbundsraadet".

[2]) Ifølge Lov om Repræsentation af Rigskantsleren af 17de Marts 1878 kan det overdrages til en af Keiseren, efter Andragende af Rigskantsleren, udnævnt Repræsentant for denne helt eller delvis at varetage hans Forretninger, naar han selv er forhindret deri. Dog staar det Rigskantsleren frit for selv at foretage en hvilkensomhelst Embedshandling, ogsaa medens han er repræsenteret.

[3]) Angaaende Formen for Kundgjørelsen se Art. 2 med Note.

[4]) Rigskantslerens Ansvarlighed er endnu ikke gjort til Gjenstand for nærmere Ordning ved Lov.

[5]) Meddeles her Sp. 557—561.

[6]) Ifølge Lov om Indførelsen af det tydske Riges Forfatning i Elsaß-Lothringen af 25de Juni 1873 § 3 vælger endvidere det nævnte Land 15 Deputerede til den tydske Rigsdag.

[7]) Jfr. Straffelovbog for det tydske Rige af 15de Mai 1871 § 12: „Sandhedstro Beretninger om Forhandlingerne i en Landdag eller et Kammer i en til Riget hørende Stat ere fri for ethvert Ansvar".

[8]) Forretningsorden for den tydske Rigsdag af 10de Februar 1876. Meddeles her Sp. 571—586.

Art. 28. Rigsdagen tager Beslutning med absolut Flertal. For at en gyldig Beslutning kan tages, udkræves, at Flertallet af det lovmæssige Antal Medlemmer er til Stede.

Naar Beslutning tages om et Anliggende, der efter denne Forfatnings Bestemmelser ikke er fælles for hele Riget, tælles kun de Stemmer med, der afgives af Medlemmer, som ere valgte i Forbundsstater, for hvilke Anliggendet er fælles[1]).

Art. 29. Rigsdagens Medlemmer ere Repræsentanter for det hele Folk og ere ikke bundne ved Paalæg og Forskrifter.

Art. 30. Intet Medlem af Rigsdagen kan til nogen Tid paa Grund af sin Afstemning eller paa Grund af Yttringer, han er fremkommen med under Udførelsen af sit Hverv, gjøres til Gjenstand for retlig eller disciplinær Forfølgning eller iøvrigt drages til Ansvar udenfor Forsamlingen[2]).

Art. 31. Uden Rigsdagens Samtykke kan intet af dens Medlemmer under en Samling tages i Forhør eller fængsles paa Grund af en Handling, der medfører Straf, medmindre han gribes paa fersk Gjerning eller i Løbet af den følgende Dag.

Saadant Samtykke er ligeledes nødvendigt til Fængsling paa Grund af Gjæld.

Paa Rigsdagens Forlangende bliver enhver kriminel Undersøgelse mod et af dens Medlemmer og ethvert Varetægts- eller Gjældsfængsel hævet for samlingens Varighed.

Art. 32. Rigsdagens Medlemmer oppebære som Saadanne ikke nogen Løn eller Godtgjørelse.

VI. Told- og Handelsvæsen.

Art. 33. Tydskland danner eet Told- og Handelsomraade, omgivet af en fælles Toldgrændse. Udelukkede herfra blive de enkelte Landdele, der paa Grund af deres Beliggenhed ikke ere egnede til Inddragelse indenfor Toldgrændsen.

Enhver Gjenstand, der er bragt ind i en Forbundsstats frie Omsætning, kan indføres i en hvilkensomhelst anden Forbundsstat og maa kun paalægges Afgifter i denne, saafremt ligeartede indenlandske Frembringelser ere belagte med en indre Skat.

Art. 34. Hansestæderne Bremen og Hamburg med en til Formaalet svarende Strækning af deres eget eller af det omliggende Landomraade blive som Frihavne udenfor den fælles Toldgrændse, indtil de fremsætte Ønske om deres Indlemmelse under samme.

Art. 35. Riget alene har Lovgivningsmyndighed med Hensyn til Toldvæsenet, med Hensyn til Beskatningen af Salt og Tobak, der indvindes paa Forbundsomraadet, Brændevin og Øl, der tilvirkes der, Sukker og Sirup, der indvindes af Roer og andre indenlandske Frembringelser, med Hensyn til den gjensidige Beskyttelse mod Omgaaelse af de i de enkelte Forbundsstater opkrævede Forbrugsafgifter saavel som med Hensyn til de Forholdsregler, der i Toldenklaverne ere nødvendige til Sikkringen af den fælles Toldgrændse.

I Bayern, Würtemberg og Baden vedbliver Beskatningen af det i Landet tilvirkede Brændevin og Øl at staa under Landslovgivningen[3]). Dog ville Forbundsstaterne rette deres Bestræbelser hen mod Tilveiebringelsen af Ensartethed i Beskatningen ogsaa af disse Gjenstande.

Art. 36. Opkrævningen og Forvaltningen af Toldafgifterne og Forbrugsskatterne ere vedblivende overladte hver enkelt Forbundsstat indenfor dens Omraade i det Omfang, hvori den hidtil har udøvet samme.

Keiseren vaager over Iagttagelsen af den lovmæssige Fremgangsmaade gjennem Rigsembedsmænd, som han tilforordner Told- eller Skatteembederne og de enkelte Staters Forvaltningsmyndigheder efter at have indhentet Erklæring fra Forbundsraadets Udvalg for Told- og Skattevæsenet.

De af disse Embedsmænd fremsatte Bemærkninger om Mangler ved Gjennemførelsen af den fælles Lovgivning (Art. 35) forelægges Forbundsraadet til Beslutning.

---

[1]) Lov af 24de Februar 1873 bestemmer: „Rigsforfatningens Artikel 28, 2det Stykke er ophævet".

[2]) Jfr. Straffelovbog for det tydske Rige af 15de Mai 1871 § 11: „Intet Medlem af en Landdag eller et Kammer i en til Riget hørende Stat kan udenfor den Forsamling, til hvilken det hører, drages til Ansvar paa Grund af dets Afstemning eller paa Grund af Yttringer, der ere fremsatte under Udførelsen af dets Hverv.

[3]) Den i Artiklens 2det Stykke indeholdte Bestemmelse har sin Grund i de af Bayern, Würtemberg og Baden tagne Forbehold, benholdsvis i Forbund af 23de November 1870 II. § 13, Forbund af 25de November 1870 Artikel 2, og den ved Protokol af 15de November 1870 vedtagne Forfatnings § 35.

Art. 37. Naar der skal tages Beslutning med Hensyn til de til Gjennemførelse af den fælles Lovgivning (Art. 35) tjenende Forvaltningsforskrifter og Indretninger, gjør Præsidiets Stemme Udslaget, forsaavidt den afgives til Bedste for Opretholdelsen af en bestaaende Forskrift eller Indretning.

Art. 38. Toldindtægterne og de andre i Artikel 35 nævnte Afgifter, forsaavidt sidstnævnte henhøre under Rigslovgivningen, indflyde i Rigskassen.

Disse Indtægter bestaa af samtlige de gjennem Tolden og de øvrige Afgifter fremkomne Oppebørsler efter Fradrag af

1) de paa Lov eller almindelige Forvaltningsforskrifter grundede Skattegodtgjørelser og Lettelser;

2) Erstatning for urigtig Opkrævning;

3) Oppebørsels- og Forvaltningsomkostninger som følger:

a) ved Tolden de Omkostninger, som ved de til Udlandet stødende Grændser og i Grændsedistrikterne udkræves til Beskyttelse for og Opkrævning af Tolden,

b) ved Saltskatten de Omkostninger, der medgaa til Lønning af de Embedsmænd paa Saltværkerne, hvem Opkrævningen af og Tilsynet med denne Skat er overdraget,

c) ved Roesukkerskatten og Tobaksskatten den Godtgjørelse, som ifølge Forbundsraadets Beslutning til enhver Tid bliver at tilstaa de enkelte Forbundsregjeringer for Omkostningerne ved Forvaltningen af disse Skatter,

d) ved de øvrige Skatter 15 pCt. af den samlede Indtægt.

De udenfor den fælles Toldgrændse liggende Landomraader bidrage til Rigets Udgifter ved Erlæggelsen af en Vederlagssum.

Bayern, Würtemberg og Baden have ingen Andel i de Rigskassen tilflydende Indtægter af Skatter paa Brændevin og Øl og i den til denne Indtægt svarende Del af den ovenfor omtalte Vederlagssum.

Art. 39. De Kvartalextrakter, der ved hvert Fjerdingaars Udløb blive at opgjøre af Forbundsstaternes Oppebørselsmyndigheder, og de Slutningsopgjørelser, der efter Aarets eller Bøgernes Slutning blive at affatte over de i Løbet af hvert Fjerdingaar eller Regnskabsaar indvundne Indtægter af Tolden og de i Henhold til Artikel 38 i Rigskassen indflydende Forbrugsafgifter, blive af Forbundsstaternes Forvaltningsmyndigheder efter foregaaende Prøvelse sammenstillede i Hovedoversigter, i hvilke hver enkelt Afgift er opført for sig, og disse Oversigter indsendes til Forbundsraadets Udvalg for Regnskabsvæsenet.

Dette fastsætter foreløbig paa Grundlag af disse Oversigter for hvert Fjerdingaar det Bidrag, hver Forbundsstat har at udrede af sin Kasse til Rigskasen, og underretter Forbundsraadet og Forbundsstaterne om denne Fastsættelse, ligesom det ogsaa aarlig forelægger Forbundsraadet den endelige Fastsættelse af hine Bidrag tilligemed sine Bemærkninger. Forbundsraadet tager Beslutning med Hensyn til denne Fastsættelse.

Art. 40. Bestemmelserne i Toldforeningsforbundet af 8de Juli 1867 forblive i Kraft, forsaavidt de ikke ere ændrede ved denne Forfatnings Forskrifter, og saalænge de ikke ere forandrede ad den i Artikel 7 eller i Artikel 78 betegnede Vei[1]).

VII. Jernbanevæsenet.

Art. 41. Jernbaner, som i Tydsklands Forsvars Interesse eller i den almindelige Samfærsels Interesse anses for nødvendige, kunne selv mod Indsigelse fra de Forbundsmedlemmers Side, hvis Landomraade Jernbanerne skære, deres Høihedsret ufortabt, i Kraft af en Rigslov anlægges for Rigets Regning eller ved Koncession overdrages Privatentrepreneurer til Anlæg og udrustes med Expropriationsret.

Enhver bestaaende Jernbanestyrelse er pligtig at finde sig i Tilslutning af nyanlagte Jernbaner paa disses egen Bekostning.

De Lovbestemmelser, der tillægge bestaaende Jernbaneselskaber Ret til at modsætte sig Anlæget af Parallel- eller Konkurrencebaner, blive herved, allerede erhvervede Rettigheder ufortabte, ophævede for hele Riget. — Saadan Ret kan ikke tildeles i de Koncessioner, der i Fremtiden maatte blive meddelte.

[1]) Forbund mellem det nordtydske Forbund, Bayern, Würtemberg, Baden og Hessen angaaende Told- og Handelsforeningens Vedvaren, af 8de Juli 1867, gav de tidligere mellem de enkelte tydske Stater afsluttede Forbund, hvorved samtlige tydske Lande faktisk vare forenede til et fælles Told- og Handelsomraade, forlænget Gyldighed til 31te December 1877, hvorhos det oprettede en særegen Lovgivningsmyndighed for de under Toldforretningsforbundet henhørende Anliggender (Toldforeningens Forbundsraad som Organ for de i Foreningen deltagende Regjeringer og Toldparlamentet som Repræsentant for Befolkningerne). Endvidere indeholder det nævnte Forbund en Række Bestemmelser om Forvaltningen af Told- og Handelsvæsenet; det er nærmest disse sidste, til hvilke Bestemmelsen i Artikel 40 har Hensyn.

Art. 42. Forbundsregjeringerne forpligte sig til i den almindelige Samfærsels Interesse at bestyre de tydske Jernbaner som et fælles Jernbanenet og til dette Formaal ogsaa at lade de nye Jernbaner anlægge og indrette efter fælles Normer.

Art. 43. Som Følge heraf skal der hurtigst mulig lægges ensartede Driftsplaner og i Særdeleshed indføres fælles Banepolitireglementer. Riget har at drage Omsorg for, at Jernbanestyrelserne til enhver Tid holde Jernbanerne i en Stand, der yder den nødvendige Sikkerhed, og udstyre dem med saadant Driftsmateriel, som Samfærselen fordrer.

Art. 44. Jernbanestyrelserne ere forpligtede til at indføre de for den gjennemgaaende Fart og til Gjennemførelsen af i hinanden gribende Fartplaner nødvendige Persontog med ensartet Kjørehastighed, saavelsom ogsaa de til Bestridelsen af Godsforsendelsen nødvendige Godstog, ligesom de ogsaa mod den sædvanlige Godtgjørelse have at indrette direkte Expeditioner til Person- og Godsbefordring, saaledes at Transportmidlerne kunne overgaa fra en Banelinie til en anden.

Art. 45. Riget fører Tilsyn med Tarifbestemmelserne. Det vil navnlig rette sine Bestræbelser paa:

1) at snarest mulig ensartede Driftsreglementer indføres paa alle tydske Jernbaner;
2) at der opnaas den størst mulige Ensartethed og Nedsættelse i Tariferne, i Særdeleshed, at der paa større Afstande ved Transport af Kul, Kokes, Træ, Metaller, Stene, Salt, Støbejern, Gjødningsstoffer og lignende Gjenstande indføres en med Landbrugets og Industriens Behov stemmende nedsat Tarif og saa snart gjørligt Enpfennig-Tariffen.

Art. 46. Ved indtrædende Nødstilstand, og i Særdeleshed ved usædvanlig Dyrtid paa Levnetsmidler ere Jernbanebestyrelserne pligtige til ved Transporten, navnlig af Korn, Mel, Bælgfrugter og Kartofler, midlertidig at indføre en til Trangen svarende lav Specialtarif, der fastsættes af Keiseren efter Forslag af vedkommende Udvalg af Forbundsraadet; dog maa denne ikke gaa ned under den paa den paagjældende Jernbane for Raaprodukter gjældende laveste Sats.

De foranstaaende saavelsom de i Artiklerne 42—45 trufne Bestemmelser finde ikke Anvendelse paa Bayern.

Dog har Riget ogsaa overfor Bayern Ret til ad Lovgivningsveien at fastsætte ensartede Normer for Bygningen og Indretningen af de for Landets Forsvar vigtige Jernbaner.[1])

Art. 47. Rigsmyndighedernes Krav med Hensyn til Benyttelsen af Jernbaner i Tydsklands Forsvars Tjeneste have samtlige Jernbanestyrelser uvægerlig at efterkomme. I Særdeleshed bliver Militæret og alt Krigsmateriel at befordre til ensartede, nedsatte Satser.

VIII. Post- og Telegrafvæsenet.

Art. 48. Postvæsenet og Telegrafvæsenet indrettes og styres for det tydske Riges samlede Omraade som fælles Statssamfærselsindretninger.

Den i Artikel 4 ommeldte Rigslovgivning i Post- og Telegrafanliggender strækker sig ikke til de Gjenstande, hvis Ordning ifølge de ledende Grundsætninger i den nordtydske Post- og Telegrafstyrelse ere overladte til reglementariske Bestemmelser eller administrativ Anordning.

Art. 49. Indtægterne af Post- og Telegrafvæsenet ere fælles for hele Riget. Udgifterne bestrides af de fælles Indtægter. Overskudet indflyder i Rigskassen (XII Afsnit).

Art. 50. Keiseren har den øverste Ledelse af Post- og Telegrafstyrelsen. De af ham indsatte Myndigheder ere forpligtede og berettigede til at sørge for, at der tilveiebringes og opretholdes Enhed i Ordningen af Styrelsen og i Udøvelsen af Tjenesten saavelsom i de Egenskaber, der udkræves hos Embedsmændene.

Udstedelsen af reglementariske Bestemmelser og almindelige administrative Anordninger saavelsom den udelukkende Varetagelse af Forholdet til andre Post- og Telegrafstyrelser tilkommer Keiseren.

Samtlige Embedsmænd under Post- og Telegrafvæsenet ere forpligtede til at adlyde de keiserlige Anordninger. Denne Forpligtelse optages i Embedseden.

Ansættelsen af de til Styrelsen af Post- og Telegrafvæsenet i de forskjellige Distrikter nødvendige høiere Embedsmænd (f. Ex. Direktører, Raader, Overinspektører) saavelsom Ansættelsen af de ved Varetagelsen af Opsynstjenesten og desl. i de enkelte Distrikter som Organer for de ovennævnte Myndigheder tjenstgjørende Post- og Telegrafembedsmænd (f. Ex. Inspektører, Kontrolører) sker for hele det tydske Riges Omraade af Keiseren, til hvem disse Embedsmænd aflægge Embedseden.

[1]) De i Artikel 46, 2det og tredie Stykke indeholdte Bestemmelser ere overensstemmende med Vedtagelserne under III. § 3 i Forbundet med Bayern af 23de November 1870.

De enkelte Landsregjeringer ville, af Hensyn til den landsherlige Stadfæstelse og Kundgjørelse af ommeldte Udnævnelser, i behørig Tid erholde Meddelelse om disse, forsaavidt de vedrøre deres Landsomraade.

De øvrige ved Styrelsen af Post- og Telegrafvæsenet nødvendige Embedsmænd saavelsom alle til den stedlige eller tekniske Virksomhed bestemte eller ved de egentlige Driftspladser tjenstgjørende Embedsmænd osv. ansættes af den paagjældende Landsregjering.

Hvor der ikke findes nogen selvstændig Lands-post- eller Telegrafstyrelse, komme Bestemmelserne i de særlige Overenskomster til Anvendelse.

Art. 51. Ved Anvisningen af Postforvaltningens Overskud til almindelige Rigsformaal (Art. 49) skal, i Betragtning af den hidtidige Forskjellighed i de af de enkelte Landomraaders Poststyrelser tilstræbte Nettoindtægter, til Opnaaelsen af en tilsvarende Udjævning følgende Fremgangsmaade iagttages i den nedenfor fastsatte Overgangstid.

Paa Grundlag af det Postoverskud, der i Femaaret 1861—65 er fremkommet i de enkelte Postdistrikter, bliver et gjennemsnitligt Aarsoverskud at beregne og den Andel, som hvert enkelt Postdistrikt har havt i det Postoverskud, der derefter udkommer for Rigets samlede Omraade, at fastsætte procentvis.

I Overensstemmelse med det paa denne Maade fastsatte Forhold blive de paa de enkelte Stater faldende Andele af det for Riget fremkomne Postoverskud i Løbet af de efter deres Indtrædelse i Rigs-Poststyrelsen følgende otte Aar regnede dem til Gode ved deres øvrige Bidrag til Rigsformaal.

Efter de otte Aars Forløb hører hin Adskillelse op, og Postoverskudene indflyde uden sondret Opgjørelse i Rigskassen efter den i Art. 49 indeholdte Grundsætning.

Efter den i Løbet af de fornævnte otte Aar paa Hansestæderne faldende Andel af Postoverskudet bliver aarlig forlods Halvdelen stillet til Keiserens Raadighed til det Formaal deraf nærmest at bestride Udgifterne ved Tilveiebringelsen af regelmæssige Postindretninger i Hansestæderne.

Art. 52. Bestemmelserne i de foranstaaende Artikler 48—51 finde ingen Anvendelse paa Bayern og Würtemberg. I deres Sted gjælde for disse Forbundsstater følgende Bestemmelser.

Riget har den udelukkende Lovgivningsmyndighed med Hensyn til Post- og Telegrafvæsenets Forrettigheder, med Hensyn til disse Institutioners Forhold til Publikum, med Hensyn til Portofriheden og Posttaxtvæsenet, dog med Undtagelse af de reglementariske Bestemmelser og Tarifbestemmelserne for den indre Samfærdsel i Bayern og Würtemberg, saavelsom, med samme Undtagelse, med Hensyn til Fastsættelsen af Taxterne for den telegrafiske Korrespondance.

Ligeledes tilkommer det Riget at ordne Post- og Telegrafforbindelsen med Udlandet, med Undtagelse af Bayerns og Würtembergs egen umiddelbare Forbindelse med deres Nabostater udenfor Riget, ved Ordningen af hvilken det har sit Forblivende, ved Bestemmelsen i Art. 49 i Postforbundet af 23de November 1867[1]).

I de Rigskassen tilflydende Indtægter af Post- og Telegrafvæsenet have Bayern og Würtemberg ingen Del[2]).

IX. Flaaden og Søfarten.

Art. 53. Rigets Orlogsflaade udgjør en Enhed under Keiserens Overbefaling. Keiseren tager Bestemmelse om dens Ordning og Sammensætning, han udnævner Flaadens Officerer og Embedsmænd, og disse saavelsom Mandskabet aflægge Ed til ham.

Kielerhavn og Jahdehavn ere Rigskrigshavne.

De til Grundlæggelsen og Vedligeholdelsen af Orlogsflaaden og de dermed sammenhængende Indretninger fornødne Udgifter bestrides af Rigskassen.

Rigets samtlige befarne Indbyggere, derunder indbefattet Maskinfolk og Skibshaandværkere, ere fritagne for Tjeneste i Hæren, men paa den anden Side forpligtede til Tjeneste i den keiserlige Orlogsflaade.

Fordelingen af det udskrevne Mandskab sker i Forhold til den forhaandenværende befarne Befolkning, og det som Følge heraf af hver Stat stillede Antal kommer til Afregning i det Mandskab, der stilles til Hæren.

Art. 54. Samtlige Forbundsstaters Handelsskibe danne en fælles Handelsflaade.

Riget har at bestemme Fremgangsmaaden ved Udfindelsen af Skibenes Drægtighed, at ordne Udstedelsen af Maalebreve saavelsom af Skibs-

[1]) Artikel 49 i Postforbund mellem det nordtyske Forbund, Bayern, Würtemberg og Baden af 23de November 1867 henlægger Ordningen af Postforbindelsen med udenlandske Postomraader til Forbund mellem vedkommende tydske Regjering og Udlandet, hvorhos den indeholder Bestemmelser om en Fællesoptræden af de tydske Regjeringer, der maatte være interesserede i Afsluttelsen af et saadant Forbund.

[2]) Bestemmelserne i Artikel 52 have deres Grund i de af Bayern og Würtemberg, henholdsvis i Forbund af 23de November 1870, III. § 4 og Forbund af 25de November 1870 Artikel 2, 4 tagne Forbehold.

certifikater, og at fastsætte de Betingelser, af hvilke Tilladelse til at føre Skib afhænger.

I Havnene ved Søkysten og paa alle naturlige og kunstige Vandveie indenfor de enkelte Forbundsstater have samtlige Forbundsstaters Handelsskibe lige Ret til Seilads, og blive de at behandle ens. De Afgifter, som i Havnene ved Søkysten opkræves af Skibene eller deres Ladning for Benyttelsen af Søfartsindretningerne, maa ikke overstige de ved disse Indretningers Vedligeholdelse og sædvanlige Istandsættelse fornødne Omkostninger.

Paa alle naturlige Vandveie maa kun opkræves Afgifter for Benyttelsen af særlige Indretninger, der ere bestemte til Lettelse for Samfærselen. Disse Afgifter saavelsom Afgifterne for Seilads paa saadanne kunstige Vandveie, som ere Statseiendom, maa ikke overstige de til Vedligeholdelsen og den sædvanlige Istandsættelse af disse Indretninger og Anlæg fornødne Omkostninger. Paa Flaadning finde disse Bestemmelser kun Anvendelse, forsaavidt den sker paa Vandveie, der ere tilgængelige for Skibsfart.

Ingen enkelt Stat, men kun Riget, kan paalægge fremmede Skibe eller disses Ladning andre eller høiere Afgifter, end der udredes af Forbundsstaternes Skibe eller disses Ladninger.

Art. 55. Orlogs- og Handelsflaadens Flag er sort-hvidt-rødt.

X. Konsulatvæsenet.

Art. 56. Det tydske Riges samtlige Konsulatvæsen staar under Opsyn af Keiseren, der ansætter Konsulerne efter indhentet Betænkning af Forbundsraadets Udvalg for Handel og Samfærsel.

Indenfor de tydske Konsulers Embedsomraade maa der ikke oprettes nye Landskonsulater. De tydske Konsuler varetage en Landskonsuls Hverv for de Forbundsstaters Vedkommende, der ikke ere repræsenterede indenfor deres Embedsomraade. Samtlige de bestaaende Landskonsulater blive at ophæve, saasnart Ordningen af de tydske Konsulater er fuldendt saa vidt, at Varetagelsen af samtlige Forbundsstaters Enkeltinteresser af Forbundsraadet anerkjendes som sikret ved de tydske Konsulater[1]).

XI. Rigskrigsvæsenet.

Art. 57. Enhver Tydsker er værnepligtig og kan med Hensyn til Opfyldelsen af denne Pligt ikke stille nogen Anden i sit Sted.

Art. 58. Omkostningerne og Byrderne ved Rigets samtlige Krigsvæsen blive ligelig at bære af alle Forbundsstater og deres Undersaatter, saaledes at hverken nogen Lettelse eller Forøgelse heraf for enkelte Stater i nogen Maade maa finde Sted. Hvor den lige Fordeling af Byrderne ikke kan ske in natura uden Skade for den offentlige Velfærd, bliver Udjævningen at fastsætte ad Lovgivningsveien efter Retfærdighedens Grundsætninger[2]).

Art. 59. Enhver vaabenfør Tydsker hører i 7 Aar, som Regel fra det fyldte 20de til det fyldte 27de Leveaar, til den staaende Hær, — deraf de første tre Aar under Fanerne, de sidste fire Aar i Reserven, — og i de følgende fem Leveaar til Landeværnet. I de Forbundsstater, i hvilke der hidtil har bestaaet en længere Tjenestetid end paa 12 Aar, finder den efterhaanden indtrædende Nedsættelse i Forpligtelsen kun Sted i et saadant Omfang, som Hensynet til Rigshærens Krigsberedthed tillader.

Med Hensyn til Reservesoldaters Udvandring skulle udelukkende de Bestemmelser komme til Anvendelse, der gjælde for Landeværnsmænds Udvandring.

Art. 60. Den tydske Hærs Fredsstyrke fastsættes indtil 31te December 1871 til een Procent af Befolkningen i Aaret 1867 og bliver forholdsvis efter denne at stille af de enkelte Forbundsstater.

For Eftertiden fastsættes Hærens Fredsstyrke ad Rigslovgivningens Vei[3]).

Art. 61. Efter denne Forfatnings Kundgjørelse bliver den samtlige preussiske Militærlovgivning ufortøvet at indføre over hele Riget, saavel selve Lovene som de til deres Gjennemførelse,

---

[1]) Ved Artikel XII. i Slutningsprotokollen til Forbundet af 23de November 1870 blev det „fra alle Sider anerkjendt, at de enkelte Forbundsstater vare befoiede til at modtage fremmede Konsuler hos sig og forsyne dem med Exekvatur for deres Omraade".

[2]) Ved Forbundet af 23de November 1870 har denne Artikel for Bayerns Vedkommende faaet følgende Tilføielse: „Den i denne Artikel ommeldte Forpligtelse fyldestgjøres af Bayern paa den Maade, at det ene og udelukkende bærer Omkostningerne og Byrderne ved sit Krigsvæsen, derunder indbefattede det paa dets Omraade beliggende faste Pladser og øvrige Fæstningsværker".

[3]) Rigshærlov af 2den Mai 1874 § 1 bestemmer: „Hærens Fredsstyrke af Underofficerer og Menige bestaar for Tiden fra 1ste Januar 1872 til 31te December 1881 af 401,659 Mand. De eetaarige Frivillige komme ikke i Betragtning ved Ansættelsen af Fredsstyrken."

Fortolkning eller Fuldstændiggjørelse udgaaede Reglementer, Instruktioner og Reskripter, navnlig altsaa den militære Straffelovbog af 3die April 1845 [1]), den militære Strafferetsordning af 3die April 1845, Forordning angaaende Æresdomstole af 20de Juli 1843, Bestemmelserne vedrørende Udskrivning, Tjenestetid, Servis- [2]) og Forpleiningsvæsen, Indkvartering, Erstatning for Beskadigelse af Marker, Mobilisering osv. for Krig og Fred. Dog er den militære Kirkeordning herfra undtagen.

Efterat den tydske Hærs Krigsorganisation er ligelig gjennemført, vil en omfattende Rigshærlov blive forelagt Rigsdagen og Forbundsraadet til forfatningsmæssig Beslutning [3]).

Art. 62. Til Bestridelse af Udgifterne til den samlede tydske Hær og de til den hørende Indretninger stilles indtil den 31te December 1871 aarligt til Keiserens Raadighed saa mange Gange 225 Thaler [4]), skriver to hundrede fem og tyve Thaler, som det Antal, Hærens Fredsstyrke efter Arikel 60 andrager. Sammenlign Afsnit XII.

Efter den 31te December 1871 skulle disse Bidrag fremdeles udbetales til Rigskassen af Forbundets enkelte Stater [5]).

Med Hensyn til Beregningen deraf bliver den i Art. 60 midlertidigt fastsatte Fredsstyrke at fastholde saa længe, til den er forandret ved Rigslov [6]).

Anvendelsen af denne Sum til den samlede Rigshær og de denne vedrørende Indretninger fastsættes ved Budgetloven.

Ved Fastsættelsen af Hærudgiftbudgettet bliver den paa Grundlag af denne Forfatning lovlig bestaaende Ordning af Rigshæren lagt til Grund.

Art. 63. Rigets samtlige Landmagt udgjør en Hærenhed, som i Krig og Fred staar under Keiserens Befaling.

Regimenterne osv. have fortløbende Numre gjennem hele den tydske Hær. Beklædningen retter sig efter Grundfarverne og Snittet i den kongelig preussiske Armee. Det vedbliver at være overladt til vedkommende Kontingentsherrer at bestemme de ydre Kjendetegn (Kokarder osv).

Keiseren har den Pligt og Ret at drage Omsorg for, at indenfor den tydske Hær alle Troppedele ere tilstede i fuldtallig og krigsdygtig Stand, og at der tilveiebringes og vedligeholdes Enhed i Ordningen og Inddelingen, i Bevæbning og Befaling, i Uddannelsen af Mandskabet saavelsom i de Egenskaber, der udkræves hos Officererne. Til dette Øiemed er Keiseren berettiget til naarsomhelst ved Eftersyn at overbevise sig om de enkelte Kontingenters Tilstand og anordne Afhjælpningen af de ved dem forefundne Mangler.

Keiseren bestemmer Styrken, Sammensætningen og Inddelingen af Rigshærens Kontingenter saavelsom Ordningen af Landeværnet; han har Ret til at træffe Bestemmelse om Garnisonerne indenfor Forbundsomraadet saavelsom til at anordne den krigsberedte Opstilling af enhver Del af Rigshæren.

Til Opretholdelsen af den uundværlige Enhed i Forvaltningen, Forpleiningen, Bevæbningen og Udrustningen af samtlige Troppedele i den tydske Hær blive de med Hensyn hertil fremtidig udgaaende Anordninger for den preussiske Armee gjennem det i Art. 8 Nr. 1 ommeldte Udvalg for Hæren og Fæstningerne paa dertil egnet Vis at meddele de Øverstbefalende for de øvrige Kontingenter til Efterlevelse [7]).

Art. 64. Alle tydske Tropper ere forpligtede til ubetinget Lydighed mod Keiserens Befalinger. Denne Forpligtelse optages i Faneeden [8]).

Den Øverstbefalende for hvert Kontingent saavelsom alle Officerer, der føre Befaling over Tropper af mere end eet Kontingent, og alle Fæstningskommandanter udnævnes af Keiseren. De af Keiseren udnævnte Officerer aflægge Faneeden til ham. Med Hensyn til Generaler og Officerer, der forestaa en Generals Stilling indenfor et Kontingent, gjøres deres Udnævnelse afhængig af Keiserens Billigelse i hvert enkelt Tilfælde.

---

[1]) Denne Lov er ophævet og i dens Sted er traadt Militær Straffelovbog for det tydske Rige af 20de Juni 1872.

[2]) Under Fællesbetegnelsen „Servisvæsen" indbefattes alle Anliggender vedrørende Kaserne-, Lazaret- og Garnisonsindretningen, Bestyrelsen af Landeværnstøihusene, Godtgjørelse for Indkvartering og Markskade m. m. (v. Rønne: Staats-Recht der Preuss. Mon. II, 1. Side 140.)

[3]) I Henhold hertil er udkommet Rigshærlov af 2den Mai 1874.

[4]) 1 Thaler = 3 Reichsmark = 2 Kr. 67 Øre.

[5]) Forbundet af 23de November 1870 III. § 5 indeholder med Hensyn til Bayerns Stilling følgende Bestemmelser: „Bayern forpligter sig til paa sit Kontingent til Hæren og de dertil hørende Indretninger at anvende et Beløb ligt med det, der i Forhold til Antallet af Mandskab ved det tydske Forbunds Hærbudget fastsættes for Forbundshærens andre Dele. — Anvendelsen af dette Beløb ordnes ved særlige Budgetter, hvis Fastsættelse forbliver overladt til Bayern".

[6]) Se Noten til Artikel 60.

[7]) Med Undtagelse af Bayern, Sachsen og Würtemberg ere samtlige Forbundsstaters Troppekontingenter ifølge Militærkonventioner mellem Preussen og de enkelte Forbundsstater underlagte Preussens Hærstyrelse som Dele af den preussiske Hær.

[8]) Ifølge Forbundet af 23de November 1870, III. § 5 ere de bayerske Tropper kun i Krigstilfælde forpligtede til at vise ubetinget Lydighed mod Forbundsfeldtherrens Befalinger, og kun denne Forpligtelse optages i Faneeden.

Keiseren har Ret til ved Forflyttelse med eller uden Forfremmelse at vælge blandt Officererne af samtlige Rigshærens Kontingenter til de Poster, der i Rigstjenesten besættes af ham, det være sig i den preussiske Hær eller i andre Kontingenter.

Art. 65. Retten til at anlægge Fæstninger indenfor Forbundsomraadet tilkommer Keiseren, der i Henhold til Affsnit XII. stiller Forslag om Bevilling af de dertil fornødne Midler, forsaavidt den ordentlige Bevilling ikke strækker til.

Art. 66. Hvor ikke særlige Overenskomster bestemme Andet, udnævne Forbundsfyrsterne, henholdsvis Senaterne, Officererne i de af dem stillede Kontingenter med den i Art. 64 indeholdte Indskrænkning. De ere Chefer for alle til deres Landomraade hørende Troppedele og nyde de dermed forbundne Æresbevisninger. De have navnlig Ret til naarsomhelst at foretage Eftersyn og erholde, foruden de regelmæssige Rapporter og Meldinger angaaende forefaldende Forandringer, af Hensyn til den fornødne landsherlige Kundgjørelse, betids Meddelelse om de vedkommende Troppedele vedrørende Forfremmelser og Udnævnelser.

Ligeledes have de Ret til ikke blot at anvende deres egne Tropper til Ordenens Opretholdelse, men ogsaa at tilkalde andre Troppedele af Rigshæren, der maatte være anbragte indenfor deres Landomraade.

Art. 67. Besparelser paa Hærbudgettet tilfalde under ingen Omstændigheder nogen enkelt Regjering, men til enhver Tid Rigskassen [1]).

Art. 68. Keiseren kan, naar den offentlige Sikkerhed paa Forbundsomraadet er truet, erklære en hvilkensomhelst Del af samme i Beleiringstilstand. Indtil en Rigslov er udkommen, der fastsætter Betingelserne og Kundgjørelsesformen for samt Virkningerne af en saadan Erklæring, gjælde med Hensyn hertil Forskrifterne i den preussiske Lov af 4de Juni 1851 [2]).

Slutningsbestemmelse til XI. Affnit.

De i dette Affnit indeholdte Forskrifter komme i Bayern til Anvendelse efter de nærmere Bestemmelser i Forbundsoverenskomst af 23de November 1870 under III. § 5, i Würtemberg efter de nærmere Bestemmelser i Militærkonvention af $^{21}/_{25}$ November 1870 [3]).

XII. Rigsfinantserne.

Art. 69. Samtlige Rigets Indtægter og Udgifter skulle for hvert Aar gjøres til Gjenstand for et Overslag og opføres paa Rigsbudgettet. Dette bliver før Finantsaarets Begyndelse fastsat ved Lov efter følgende Grundsætninger.

Art. 70. Til Bestridelsen af alle fælles Udgifter tjener først det mulige Overskud fra foregaaende Aar saavelsom de gjennem Tolden, de fælles Forbrugsafgifter samt Post- og Telegrafvæsenet indkommende fælles Indtægter. Forsaavidt Udgifterne ikke maatte kunne dækkes ved disse Indtægter, blive de, saa længe Rigsskatter ikke ere indførte, at tilveiebringe ved Bidrag fra de enkelte Forbundsstater i Forhold til disses Indbyggerantal, de udskrives af Rigskantsleren og maa ikke overskride det budgetterede Beløb.

Art. 71. De fælles Udgifter bevilges i Reglen for eet Aar, men kunne dog i særdeles Tilfælde ogsaa bevilges for et længere Tidsrum.

I Løbet af den i Art. 60 bestemte Overgangstid bliver det efter Poster ordnede Budget over Udgifterne til Hæren kun at forelægge Forbundsraadet og Rigsdagen til Efterretning [4]).

---

[1]) Fra denne Bestemmelse er der for Würtembergs Vedkommende gjort en Undtagelse. Ifølge Militærkonvention med Würtemberg af $^{21}/_{25}$ November 1870 Artikel 12 tilfalder, hvad der under den fulde Iagttagelse af Forbundspligterne maatte kunne spares af det Beløb, Würtemberg har at udrede til Rigshæren, det nævnte Land.

[2]) Denne Artikel gjælder ikke for Bayern. I Stedet herfor indeholder Forbundet med Bayern af 23de November 1870 III. § 5 følgende Bestemmelse: „De Grundsætninger, under hvilke Forbundsfeltherren paa Grund af Fare for den offentlige Sikkerhed kan erklære Forbundsomraadet eller en Del af samme i Beleiringstilstand, Kundgjørelsesformen for og Virkningerne af en saadan Erklæring ordnes ved en Forbundslov". Nogen saadan Lov er endnu ikke udkommen.

[3]) Slutningsbestemmelsen til XI. Affnit er indkommen i Forfatningsloven som Følge af de af Bayern og Würtemberg henholdsvis i Forbund af 23de November 1870 og Militærkonvention af $^{21}/_{25}$ November 1870 tagne Forbehold. Af Bestemmelserne i de nævnte Forbund ville de væsentligste findes anførte i Noterne til vedkommende Artikler i Forfatningsloven.

[4]) Bestemmelsen i Artikelens 2det Stykke blev ved Lov af 9de December 1871 gjort anvendelig paa det ved samme Lov til Bestridelsen af Udgifterne til Hærens Fredsstyrke for Aarene 1872—1874 fastsatte Beløb. Rigshærloven af 2den Mai 1874, der bestemmer Størrelsen af Hærens Fredsstyrke fra 1875—1881, indeholder derimod ingen saadan Bestemmelse.

Art. 72. Over Anvendelsen af samtlige Rigets Indtægter forelægger Rigskantsleren aarlig Forbundsraadet og Rigsdagen Regnskab til Godkjendelse[1]).

Art. 73. I Tilfælde af overordentlig Fornødenhed kan der ad Rigslovgivningsveien optages Statslaan og overtages Garantier fra Rigets Side.

Slutningsbestemmelse til XII. Affnit.

Paa Udgifterne til den bayerske Hær finde Artt. 69 og 71 kun Anvendelse under Iagttagelse af de i Slutningsbestemmelsen til XI. Afsnit ommeldte Bestemmelser i Forbundet af 23de November 1870, og Art. 72 kun i den Henseende, at Anvisningen til Bayern af den til den bayerske Hær nødvendige Sum bliver at bevisliggjøre for Forbundsraadet og Rigsdagen[2]).

XIII. Afgjørelsen af Tvistigheder og Straffebestemmelser.

Art. 74. Enhver Handling, der er rettet mod det tydske Riges Bestaaen eller dets Grændsers Bevarelse, dets Sikkerhed eller dets Forfatning, saavelsom Krænkelser af Forbundsraadet eller Rigsdagen, af Rigets Øvrigheder eller offentlige Embedsmænd under Udførelsen af deres Embede eller i Anledning af samme, i Ord, Skrift, Tryk, Tegn, billedlig eller anden Fremstilling, bliver i de enkelte Forbundsstater at dømme og straffe i Henhold til de i disse bestaaende eller fremtidig i Virksomhed trædende Love, efter hvilke en lige Handling, naar den var rettet mod den enkelte Forbundsstat, dens Forfatning, dens Kamre eller Stænder, dens Kammer- eller Stændermedlemmer, dens Øvrigheder og Embedsmænd, vilde være at dømme[3]).

Art. 75. For de i Art. 74 nævnte, mod det tydske Rige rettede Handlinger, der, naar de rettedes mod en enkelt Forbundsstat, maatte betegnes som Høiforræderi eller Landsforræderi, er den fælles Overappellationsret for de tre frie Hansestæder i Lübeck den rette Domstol i første og sidste Instants.

De nærmere Bestemmelser om Overappellationsrettens Myndighedsomraade og Rettergangsmaaden ved den blive at give ad Rigslovgivningsveien. Indtil en Rigslov er udkommen, har det sit Forblivende ved de enkelte Forbundsstaters Domstoles hidtidige Myndighedsomraade og ved de Bestemmelser, der ordne Rettergangsmaaden ved disse Domstole[4]).

Art. 76. Tvistigheder mellem forskjellige Forbundsstater, blive, naar en af Parterne andrager derom, afgjorte af Forbundsraadet, forsaavidt de ikke ere af privatretlig Natur og som Følge heraf blive at paakjende af vedkommende dømmende Myndigheder.

---

[1]) Regjeringen har gjentagne Gange forelagt Rigsdagen Forslag til Lov om Forvaltningen af Rigets Indtægter og Udgifter, saavelsom til Lov om en Regnskabsret; men intet af disse Forslag har opnaaet Rigsdagens Vedtagelse. — Imidlertid har det ved aarlige Rigslove (senest ved Lov af 1ste Juni 1878) været overdraget det preussiske Overregnskabskammer under Benævnelsen „Regnskabsret for det tydske Rige" at undergive det aarlige Statsregnskab en Prøvelse, forinden det forelægges Forbundsraadet og Rigsdagen til Beslutning. Det preussiske Overregnskabskammer (jfr. Forfatningslov for den preussiske Stat, Art. 104) er en Kongen umiddelbart underordnet, ligeoverfor Ministrene selvstændig Myndighed, hvis Medlemmer udnævnes af Kongen. — Regnskabsretten har at udøve den nævnte Kontrol i Overensstemmelse med de Bestemmelser, der gjælde for dens Virksomhed som preussisk Revisionsmyndighed. Den har som Følge heraf at gjennemgaa samtlige Regnskaber over Rigets Indtægter og Udgifter, over Erhvervelsen og Afhændelsen af Rigseiendom og over Forvaltningen af Rigsgjælden og afgive Betænkning derover. Endvidere har Regnskabsretten i Forbindelse hermed at fremsætte saadanne Forslag til Forandringer i de bestaaende Love og Anordninger, hvortil dens Prøvelse af Statsregnskabet maatte foranledige den. — Regnskabsretten er beføiet til at affræve de paagjældende Myndigheder enhver Oplysning, som den maatte anse for fornøden ved Regnskabernes Prøvelse, og til at fordre sig Bøger og andre Aktstykker tilstillede til Eftersyn. Regnskabsrettens Formand kan nedsætte Kommissioner til at foretage Undersøgelser paa Stedet, ligesom han kan foranledige overordentlige Kasse- og Magasinrevisioner. Embedsmænd, der sidde Regnskabsrettens Paalæg overhøige, kan den idømme Bødestraffe. (Lov om det preussiske Overregnskabskammer af 27de Marts 1872).

Det aarlige Statsregnskab med tilhørende Specialregninger og Regnskabsrettens Bemærkninger forelægges af Rigskantsleren Forbundsraadet og Rigsdagen til Beslutning senest i den første ordentlige Samling i det tredie Aar efter vedkommende Regnskabsaar.

[2]) Som Følge af denne Bestemmelse, der hviler paa en i Forbundet med Bayern af 23de November 1870 III. § 6 truffen ligelydende Vedtagelse, er Anvendelsen af de til den bayerske Hær bevilgede Beløb ikke undergiven nogen Prøvelse af det tydske Riges Regnskabsret, ligesom Bayern heller ikke yder noget Bidrag til Udgifterne ved den nævnte Domstol.

[3]) Straffelovbog af 15de Mai 1871 har for hele Riget indført ensartede Straffebestemmelser for de i Artiklen nævnte Forbrydelser.

[4]) Den i Artiklen nævnte Lov om Overappellationsretten i Lübeck er ikke udkommen.

Ifølge Lov af 27de Januar 1877 § 136 dømmer den med 1ste Oktober 1879 i Virksomhed traadte Rigsret i Leipzig som eneste Instans i Sager om Høiforræderi og Landsforræderi, forsaavidt de nævnte Forbrydelser ere rettede mod Keiseren og Riget.

Forfatningsstridigheder i Forbundsstater, ved hvis Forfatning der ikke er indsat en Myndighed til Afgjørelse af saadanne Stridigheder, har Forbundsraadet efter Andragende af en af Parterne i Mindelighed at bilægge, eller, hvis Saadant ikke lykkes, at bringe til Afgjørelse ad Rigslovgivningsveien.

Art. 77. Indtræder i en Forbundsstat noget Tilfælde af Retsnegtelse, og kan tilstrækkelig Hjælp ikke opnaas ad lovmæssig Vei, saa paahviler det Forbundsraadet at antage sig bevislige Besværinger over negtet eller krænket Retspleie, der blive at bedømme efter vedkommende Forbundsstats Forfatning og bestaaende Love, og udvirke retlig Hjælp hos den Forbundsregjering, der har givet Anledning til Besværingen.

XIV. Almindelige Bestemmelser.

Art. 78. Forandringer i Forfatningen kunne ske ad Lovgivningsveien. De ere at betragte som forkastede, naar de i Forbundsraadet have 14 Stemmer mod sig.

De Forskrifter i Rigsforfatningen, hvorved der hjemles enkelte Forbundsstater bestemte Rettigheder i Forhold til Helheden, kunne kun forandres med Samtykke af den Forbundsstat, hvem Rettigheden tilkommer.

Valglov for det nordtydske Forbunds Rigsdag[1]) af 31te Mai 1869.

Vi Wilhelm af Guds Naade Konge af Preussen etc. forordne i det nordtydske Forbunds Navn, efter meddelt Samtykke af Forbundsraadet og Rigsdagen, som følger:

§ 1. Vælger til det nordtydske Forbunds Rigsdag er enhver Nordtydsker, der har fyldt sit femogtyvende Aar, i den Forbundsstat, hvor han har Bopæl.

§ 2. De til Hærens eller Flaadens Mandskab hørende Personers Valgret er hvilende, saa længe de staa ved Fanerne.

§ 3. Udelukkede fra Valgret ere:

1) Personer, der staa under Værgemaal eller Kuratel;

2) Personer, med Hensyn til hvis Formue Konkurs- eller Fallitbehandling retlig er begyndt, saa længe Konkurs- eller Fallitbehandlingen vedvarer;

3) Personer, der nyde eller i det sidste Aar før Valget have nydt Fattigunderstøttelse af offentlige eller kommunale Midler;

4) Personer, der ifølge retskraftig Kjendelse ere udelukkede fra den fulde Nydelse af de statsborgerlige Rettigheder, i det Tidsrum, paa hvilket Udelukkelsen lyder, saafremt de ikke blive gjensatte i disse Rettigheder[2]).

Er Udelukkelsen fra de statsborgerlige Rettigheder grundet paa politiske Overtrædelser eller Forbrydelser, saa indtæder Valgretten atter, saa snart den ved Siden af Udelukkelsen idømte Straf er fuldbyrdet eller eftergiven ved Benaadning.

§ 4. Valgbar er indenfor hele Forbundsomraadet enhver Nordtydsker, der har fyldt sit femogtyvende Aar og i mindst eet Aar har hørt til en til Forbundet hørende Stat, saafremt han ikke ifølge Bestemmelserne i § 3 er udelukket fra Valgret.

§ 5. I hver Forbundsstat vælges een Deputeret for et Gjennemsnitsantal af 100,000 Sjæle af den Befolkningsmængde, der har dannet Grundlaget for Valgene til den forfatningsgivende Rigsdag[3]). Et Overskud paa mindst 50,000 Sjæle af en Forbundsstats samlede Indbyggerantal regnes lige med fulde 100,000 Sjæle. I de Forbundsstater, hvis Indbyggerantal ikke beløber sig til 100,000 Sjæle, vælges een Deputeret.

---

[1]) Valglov for det nordtydske Forbunds Rigsdag af 31te Mai 1869 er i Henhold til Bestemmelserne i den mellem det nordtydske Forbund, Baden og Hessen under 15de November 1870 vedtagne Forfatning Art. 80, — i Forbundet med Würtemberg af 25de November 1870 Art. 1, — samt i Forbundet med Bayern af 23de November 1870 III. § 8 traadt i Kraft som Rigslov (jfr. Note til Indførelseslov af 16de April 1871 § 1). — Ved Lov af 25de Juni 1873 § 6 er den nævnte Valglov indført i Elsaß-Lothringen under Titlen „Valglov for den tydske Rigsdag" og med de til denne Titel svarende Redaktionsændringer.

[2]) Ifølge Straffelovbog for det tydske Rige af 15de Mai 1871 § 32 kan der i Forbindelse med Dødsstraf og Tugthusstraf idømmes Fortabelse af de borgerlige Ærerettigheder; med Fængselsstraf kan derimod saadan Fortabelse kun forbindes, naar den idømte Straf har en Varighed af mindst 3 Maaneder, og Loven enten udtrykkelig hjemler Fortabelse af de borgerlige Ærerettigheder, eller der paa Grund af formildende Omstændigheder er idømt Fængselsstraf i Stedet for Tugthusstraf.

Fortabelsen varer ved tidsbestemt Tugthusstraf mindst 2 og høist 10 Aar, ved Fængselsstraf mindst 1 og høist 5 Aar.

[3]) Disse Valg fandt Sted den 12te Februar 1867.

Som Følge heraf beløber Antallet af Deputerede sig til 297, og heraf falde paa Preussen 235, Sachsen 23, Hessen 3, Mecklenburg-Schwerin 6, Sachsen-Weimar 3, Mecklenburg-Strelitz 1, Oldenburg 3, Braunschweig 3, Sachsen-Meiningen 2, Sachsen-Altenburg 1, Sachsen-Koburg-Gotha 2, Anhalt 2, Schwarzburg-Rudolstadt 1, Schwarzburg-Sondershausen 1, Waldeck 1, Reuß af den ældre Linie 1, Reuß af den yngre Linie 1, Schaumburg-Lippe 1, Lippe 1, Lauenburg 1, Lübeck 1, Bremen 1, Hamburg 3. [1])

En Forøgelse af de Deputeredes Antal som Følge af Befolkningens Tiltagen fastsættes ved Lov.

§ 6. Enhver Deputeret vælges i en særlig Valgkreds.

Hver Valgkreds deles med Hensyn til Afgivelsen af Stemmer i mindre Distrikter, der saavidt muligt skulle falde sammen med Kommunerne, forsaavidt ikke i folkerige Kommuner en Underinddeling bliver nødvendig.

Med Udelukkelse af Enklaverne skulle Valgkredsene saavelsom Valgdistrikterne være bestemt afgrændsede og saavidt muligt afrundede.

Valgkredsenes Ordning vil blive bestemt ved Forbundslov[2]). Til saadant sker, blive de nuværende Valgkredse at bibeholde, med Undtagelse af dem, der for Tiden ikke ere afgrændsede i stedlig Henseende og afrundede til et sammenhængende Omraade. Disse sidste skulle til de næste almindelige Valg ordnes i Overensstemmelse med Forskriften i tredie Stykke.

§ 7. Den, der vil udøve sin Valgret i et Valgdistrikt, maa paa den Tid, Valget finder Sted, have Bopæl i samme eller, hvor en Kommune er delt i flere Valgdistrikter, i et af disse.

Ingen kan afgive Stemme mere end eet Sted.

§ 8. I hvert Distrikt skal der med Hensyn til Valgene føres Lister, paa hvilke de Valgberettigede opføres med Efter- og Fornavn, Alder, Stand og Bopæl.

Disse Lister skulle mindst fire Uger før den til Valget berammede Dag fremlægges til Hvermands Eftersyn, og bliver dette forud offentlig at bekjendtgjøre under Henvisning til Fristen for Fremsættelsen af Indsigelser. Indsigelser mod Listerne skulle inden otte Dage, efter at Fremlæggelsen har fundet Sted, fremsættes for den Øvrighed, der har udstedt Bekjendtgjørelsen, og afgjøres i Løbet af de næste fjorten Dage, hvorpaa Listerne sluttes. Kun de, der ere optagne paa Listerne, ere berettigede til Deltagelse i Valget.

Ved enkelte Udfyldningsvalg, der maatte finde Sted i Løbet af et Aar efter de sidste almindelige Valg, udkræves ikke nogen ny Affattelse eller Fremlæggelse af Valglisten.

§ 9. Valghandlingen saavelsom Udfindelsen af Valgets Udfald ere offentlige.

Hvervet som Formand, Bisidder og Protokolfører ved Valghandlingen i Valgdistrikterne og som Bisidder ved Udfindelsen af Valgets Udfald i Valgkredsene er et ulønnet Æreshverv og kan kun udøves af Personer, der ikke beklæde noget umiddelbart Statsembede.

§ 10. Valgretten udøves personlig ved sammenfoldede Stemmesedler uden Underskrift, der nedlægges i en Valgurne.

Stemmesedlerne skulle være af hvidt Papir og maa ikke være forsynede med noget ydre Kjendetegn.

§ 11. Stemmesedlerne skulle udenfor Valglokalet egenhændig eller ad mekanisk Vei forsynes med Navnet paa den Kandidat, som Vælgeren vil give sin Stemme.

§ 12. Valget er umiddelbart. Det afgjøres ved absolut Flertal af samtlige i en Valgkreds afgivne Stemmer. Fremkommer ved et Valg ikke noget absolut Flertal, foretages kun Valg mellem de to Kandidater, der have opnaaet de fleste Stemmer.

I Tilfælde af Stemmelighed sker Afgjørelsen ved Lodtrækning.

---

[1]) Ifølge Forfatningslovens Art. 20 vælges i Bayern 48, i Würtemberg 17, i Baden 14 og i Hessen syd for Main 6 Deputerede, hvortil endnu ifølge Lov af 25de Juni 1873 § 3 kommer 15 Deputerede for Elsaß-Lothringen. Antallet af Deputerede er saaledes nu 397.

[2]) Nogen saadan Lov er endnu ikke udkommen.
Valgkredsene i det nordtydske Forbund bleve ved Foretagelsen af de første Valg til det nordtydske Forbunds Rigsdag bestemte ved Anordninger af de enkelte Forbundsstaters Regjeringer; en Fortegnelse over dem er føiet som Bilag til Valgreglement af 28de Mai 1870 (jfr. dettes § 23). — I de sydtydske Stater med Undtagelse af Bayern ere Valgkredsene i Henhold til Valglovens § 15 ordnede ved en Beslutning af Forbundsraadet, der kundgjordes ved Bekjendtgjørelse af 27de Februar 1871. Den bayerske Regjering havde ved Forbund af 23de November 1870 III. § 2 forbeholdt sig at ordne Valgkredsene i Bayern ved Foretagelsen af det første Valg til Rigsdagen, og de af den i saa Henseende trufne Bestemmelser ere optagne i den ovenanførte Bekjendtgjørelse. Nogen endelig Fastsættelse af Bayerns Valgkredse har derimod endnu ikke fundet Sted. — Ordningen af Valgkredsene i Elsaß-Lothringen overdroges ved Lov af 25de Juni 1873 § 6 til Forbundsraadet, hvis Beslutning med Hensyn hertil er kundgjort ved Bekjendtgjørelse af 1ste December 1873.

§ 13. Valgsedlernes Gyldighed eller Ugyldighed afgjøres, under Forbehold af Rigsdagens Prøvelse, udelukkende af Valgdistriktets Bestyrelse efter Flertallet af dens Medlemmer.

De ugyldige Stemmesedler blive af Hensyn til Rigsdagens Prøvelse at bilægge Valgprotokollen. Dem, der ere befundne gyldige, bevarer Formanden for Valghandlingen i Valgdistriktet saa længe forseglede, indtil Rigsdagen har erklæret Valget for endelig gyldigt.

§ 14. De almindelige Valg foretages for hele Forbundsomraadet paa den af Forbundspræsidiet berammede Dag.

§ 15. Forbundsraadet ordner Fremgangsmaaden ved Valgene, forsaavidt den ikke er fastsat ved denne Lov, ved et fælles, for hele Forbundsomraadet gjældende Valgreglement.[1])

Dette kan kun forandres med Rigsdagens Samtykke.

§ 16. Omkostningerne ved de trykte Formularer til Valgprotokollerne og ved Udfindelsen af Valgenes Udfald i Valgkredsene bæres af Forbundsstaterne, alle øvrige Omkostninger ved Valgene af Kommunerne.

§ 17. De Valgberettigede have Ret til at stifte Foreninger til Fremme af de Rigsdagsvalgene vedrørende Anliggender og til ubevæbnede at afholde offentlige Forsamlinger i lukkede Rum.

Landslovenes Bestemmelser om Anmeldelsen af Forsamlinger og Foreninger saavelsom om Tilsynet med disse forblive i Kraft.

§ 18. Denne Lov træder i Kraft ved det først efter dens Kundgjørelse stedfindende almindelige Valg til Rigsdagen. Fra samme Tidspunkt tabe alle hidtidige Valglove for Rigsdagen saavelsom de med Hensyn til samme udstedte Fuldbyrdelseslove, Forordninger og Reglementer deres Gyldighed.

Under Vor Høiistegenhændige Underskrift og hostrykte Forbundssegl.

Givet paa Slottet Babelsberg den 31te Mai 1869.

Wilhelm.

Grev v. Bismark-Schønhausen.

[1]) Se det nedenfor meddelte Valgreglement af 28de Mai 1870.

Reglement angaaende Udførelsen af Valglov for det nordtydske Forbunds Rigsdag af 31te Mai 1869 af 28de Mai 1870.

Forbundsraadet har i Henhold til § 15 i Valgloven for det Nordtydske Forbunds Rigsdag af 31te Mai 1869 besluttet at udstede nedenstaaende for det hele Forbundsomraade gjældende Valgreglement.

§ 1. For hver Kommune (Landkommune, selvstændigt Gods osv.) skal der i Overensstemmelse med Valglovens § 8 og efter Forbillede af den under Litra A bilagte Formular[2]) af Kommunalbestyrelsen (Landkommuneforstanderskabet, Besidderen af et selvstændigt Gods, Magistraten osv.) indrettes dobbelte Valglister. I disse optages en Fortegnelse efter Bogstavfølgen over alle ifølge Valglovens §§ 1, 3 og 7 Valgberettigede. Dog kunne i Byerne Valglisterne indrettes saaledes, at Gaderne ordnes efter deres Navnes Bogstavfølge, indenfor dem Husene efter deres Numre og først indenfor hvert Hus Vælgerne efter Bogstavfølge.

I Kommuner, der med Hensyn til Stemmeafgivningen ere delte i flere Distrikter (Reglementets § 7), ordnes Valglisterne efter de enkelte Distrikter.

De Militærpersoner, der ere hjemsendte (§§ 12, 13 Nr. 4 Stk. 2 og § 15 i Lov om Forpligtelsen til Tjeneste i Hæren af 9de November 1867), optages paa Valglisterne.

§ 2. Valglisten fremlægges til Hvermands Eftersyn mindst otte Dage.

Dagen, paa hvilken Fremlæggelsen tager sin Begyndelse, fastsættes i Henhold til Valglovens § 8 af vedkommende Myndighed og bekjendtgjøres, under Henvisning til Reglementets § 3 saavelsom med Opgivelse af det Lokale, i hvilket Fremlæggelsen finder Sted, forinden denne endnu er begyndt, af Kommunalbestyrelsen paa den paa Stedet brugelige Maade.

Valglisten forsynes af Kommunalbestyrelsen med en Bevidnelse af, at og hvor længe Fremlæggelsen har fundet Sted, saavelsom af, at de nysnævnte og de i Reglementets § 8 foreskrevne, paa Stedet brugelige Bekjendtgjørelser ere foretagne.

§ 3. Den, der anser Listen for urigtig eller ufuldstændig, kan i Løbet af otte Dage efter, at den overensstemmende med Reglementets § 2 bekjendtgjorte Fremlæggelse af Listen er begyndt, skriftlig anmelde dette for Kommunalbestyrelsen eller den

[2]) Den nævnte Formular til Valglisterne har, med Udeladelse af nogle af de talrige Exempler, følgende Udseende:

af samme til dette Øiemed udnævnte Kommissær eller nedsatte Kommission, eller afgive Erklæring desangaaende til Protokollen, hvorhos han maa fremføre Bevis for sine Paastande, hvis disse ikke støtte sig paa ubestridelige Kjendsgjerninger.

Saafremt Indsigelsen ikke strax bliver erkjendt for grundet, træffes Afgjørelsen af vedkommende Myndighed. Den maa senest finde Sted inden Udløbet af tre Uger, regnede fra Begyndelsen af Valglisternes Fremlæggelse, og skal meddeles de i samme interesserede Parter ved Kommunalbestyrelsens Foranstaltning.

§ 4. Finder nogen Berigtigelse af Valglisten Sted, skulle Grundene til Udstregningerne og Tilføielserne kortelig angives paa Randen af Listen med Opgivelse af Datoen. Mulige Tillæg til Listen skulle vedhæftes Hovedexemplaret af Valglisten.

Begge paa ensartet Maade berigtigede Exemplarer af Valglisten skulle paa den 22de Dag, efter at Fremlæggelsen er begyndt, afsluttes og underskrives af Kommunalbestyrelsen, det andet Exemplar med Tilføielse af en embedsmæssig Bekræftelse af dets fulde Overensstemmelse med Hovedexemplaret.

Efterat Valglisten er afsluttet paa den nævnte Maade, er enhver senere Optagelse af Vælgere paa samme forbudt.

§ 5. Hovedexemplaret af Valglisten tilligemed Tillægene til denne har Kommunalbestyrelsen omhyggelig at opbevare, det andet Exemplar tilstiller den derimod Valgforstanderen til Benyttelse ved Valget.

Valglisterne for de Valgdistrikter, der bestaa af flere end een Kommune (Reglementets § 7), danne Valgforstanderne ved at sammenhefte de dem tilstillede Valglister for de enkelte til Distriktet hørende Kommuner.

§ 6. Valgdistrikterne til Afgivelsen af Stemmer (Valglovens § 6) ordnes af vedkommende Myndigheder.

§ 7. Hver Kommune danner som Regel et Valgdistrikt for sig.

Valgliste

for Byen.................
(for Kommunen).................

Valgdistrikt Nr....... {af Byen.................. / (af Kommunen)...........} i Kredsen............

Løbe-Nr.	Vælgernes Efternavn.	Fornavn.	Alder, Aar.	Stand eller Stilling.	Bopæl.	Bemærkning om den stedfundne Afgivelse af Stemme. (Reglementets § 16.) Ordentl. Valg. Første Valghandling.	Bundet Valg.	Eftervalg. Første Valghandling.	Bundet Valg.	Bemærkninger.
1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.
1.	Abel.	Carl.	35	Bonde	Clausdorf	†				
~~2.~~	~~Arnold.~~	~~Ludvig.~~	~~25~~	~~Forpagter~~	„					Nr. 2 har endnu ikke fyldt 25 Aar og derfor stroget den . . . (Underskrift)
~~3.~~	~~Cohn.~~	~~Hirsch.~~	~~30~~	~~Handelsmand~~	„					Nr. 3 er under Konkurs og derfor stroget den. . . (Underskrift)
4.	Braun.	Emil.	40	Krovært	„					

o. s. v.

Kommunalbestyrelsen (Landkommuneforstanderskabet, Magistraten osv.)

(Underskrift.)

Dog kunne enlige beboede Besiddelser og smaa Kommuner saavelsom saadanne, i hvilke der ikke findes et tilstrækkeligt Antal Personer, der ere egnede til Dannelsen af en Valgbestyrelse, forenes med tilstødende Kommuner til eet Valgdistrikt, ligesom store Kommuner kunne deles i flere Valgdistrikter.

Intet Valgdistrikt maa omfatte flere end 3,500 Sjæle efter den sidste almindelige Folketælling.

§ 8. De vedkommende Myndigheder udnævne for hvert Valgdistrikt en Valgforstander, der leder Valget, og en Suppleant for ham i Tilfælde af hans Forfald, hvorhos de bestemme det Lokale, i hvilket Valget skal foretages.

Alt dette saavelsom Ordningen af Valgdistrikterne og Dagen og Klokkeslettet for Valget (Reglementets § 9) skal mindst otte Dage før Valgdagen kundgjøres i de til offentlige Bekjendtgjørelser tjenende Blade og af Kommunalbestyrelserne bekjendtgjøres paa den paa hvert Sted brugelige Maade.

§ 9 Dagen for Valget berammes af Forbundspræsidiet.

Valghandlingen begynder Kl. 10 om Formiddagen og sluttes Kl. 6 om Eftermiddagen.

§ 10. Valgforstanderen (Reglementets § 8) udnævner af Vælgermassen i hans Valgdistrikt en Protokolfører og fra tre til sex Bisiddere og indbyder dem mindst to Dage før Valgdagen til at indfinde sig ved Valghandlingens Begyndelse for at danne Valgbestyrelsen.

Valgforstanderen, Bisidderne og Protokolføreren modtage ingen Godtgjørelse. De maa ikke beklæde noget umiddelbart Statsembede (Valglovens § 9).

§ 11. Det Bord, ved hvilket Valgbestyrelsen tager Plads, stilles saaledes, at der er Adgang til det fra alle Sider.

Paa dette Bord sættes et tildækket Kar (Valgurne) til at lægge Stemmesedlerne i. Før Afstemningens Begyndelse har Valgbestyrelsen at forvisse sig om, at det er tomt.

Et Exemplar af Valgloven og nærværende Reglement fremlægges i Valglokalet.

§ 12. Valghandlingen aabnes ved, at Valgforstanderen ved Haandslag i Eds Sted tager Protokolføreren og Bisidderne i Ed og saaledes konstituerer Valgbestyrelsen.

Paa intet Tidspunkt af Valghandlingen maa færre end tre Medlemmer af Valgbestyrelsen være til Stede.

Valgforstanderen og Protokolføreren maa, saalænge Valghandlingen staar paa, ikke fjerne sig samtidig. Forlader en af dem for en Tid Valglokalet, saa træder midlertidig et andet Medlem af Valgbestyrelsen i hans Sted.

§ 13. Under Valghandlingen maa der i Valglokalet hverken finde Forhandlinger Sted eller holdes Taler eller fattes Beslutninger.

Undtagne herfra ere saadanne Forhandlinger og Beslutninger af Valgbestyrelsen, som ere en Følge af Ledelsen af Valghandlingen.

§ 14. Til Afgivelse af Stemme stedes kun de, der ere optagne paa Valglisten (Valglovens § 8).

Fraværende kunne ikke ved Repræsentanter eller paa anden Maade tage Del i Valget.

§ 15. Vil en Vælger afgive sin Stemme, træder han hen til det Bord, ved hvilket Valgbestyrelsen sidder, nævner sit Navn og opgiver, hvis Valgdistriktet bestaar af flere end een Kommune, det Sted, hvor han er bosat, i Byer, hvor Valglisten er ordnet efter Husnumre, sin Bopæl.

Saasnart Protokolføreren i Valglisten har fundet Vælgerens Navn, giver denne sin Stemmeseddel til Valgforstanderen eller den, der træder i hans Sted (Reglementets § 12), hvilken lægger den uaabnet i det paa Bordet staaende Kar.

Stemmesedlen maa være sammenfoldet saaledes, at det paa den skrevne Navn er skjult.

Stemmesedler, der ikke opfylde denne Fordring, eller som ere forsynede med et ydre Kjendetegn (Valglovens § 10, 2det Stk.), skal Valgforstanderen afvise. Særlig har han at agte paa, at ikke flere Stemmesedler afgives i Stedet for een.

§ 16. Protokolføreren gjør i den dertil bestemte Rubrik i Valglisten ved Siden af hver Vælgers Navn en Bemærkning om den stedfundne Afgivelse af Stemme.

§ 17. Kl. 6 om Eftermiddagen erklærer Valgforstanderen Afstemningen for sluttet. Efter at dette er sket, maa ingen Stemmeseddel modtages.

Stemmesedlerne tages op af Valgurnen og tælles uaabnede. Viser der sig herved, ogsaa efterat Optællingen er gjentagen, en Afvigelse fra det ligeledes optalte Antal af de Vælgere, ved hvis Navne Bemærkning om Afstemning er gjort i Valglisten (Reglementets § 16), da bliver dette at angive i Protokollen, tilligemed hvad der mulig maatte kunne tjene til Forklaring heraf.

§ 18. Derpaa finder Aabningen af Stemmesedlerne Sted.

En af Bisidderne aabner hver Stemmeseddel for sig og overgiver den til Valgforstanderen, der oplæser den lydelig og rækker den videre til en

anden Bisidder, som bevarer Stemmesedlerne til Valghandlingens Slutning.

Protokolføreren optager samtlige Kandidaters Navne i Protokollen, optegner ved Siden af hver Kandidats Navn enhver paa ham faldende Stemme og optæller dem lydelig. Paa samme Maade fører en af Bisidderne en særskilt Stemmeliste, der ligesom Valglisten (Reglementets § 16) ved Valghandlingens Slutning underskrives af Valgbestyrelsen og vedlægges Protokollen.

§ 19. Ugyldige ere:

1) Stemmesedler, som ikke ere af hvidt Papir, eller som ere forsynede med et ydre Kjendetegn;

2) Stemmesedler, der intet Navn indeholde, eller hvorpaa Navnet er ulæseligt;

3) Stemmesedler, der ikke paa en utvetydig Maade betegne den Valgtes Person;

4) Stemmesedler, paa hvilke der er optegnet mere end eet Navn eller Navnet paa en Person, der ikke er valgbar;

5) Stemmesedler, der indeholde en Indsigelse eller et Forbehold.

§ 20. De Stemmesedler, med Hensyn til hvis Gyldighed det ifølge Valglovens § 13 har været fornødent, at Valgbestyrelsen fattede Beslutning, forsynes med fortløbende Numre og vedhæftes Protokollen, i hvilken de Grunde korteligt angives, der have ført til at erklære eller til ikke at erklære Valget for ugyldigt.

De ugyldige Stemmer komme ikke i Betragtning ved Fastsættelsen af Valgets Udfald.

§ 21. Alle de afgivne Stemmesedler, som ikke ifølge Reglementets § 20 skulle vedlægges Protokollen, indlægger Valgforstanderen i et forseglet Papirsomslag og opbevarer dem saa længe, til Rigsdagen har erklæret Valget for endelig gyldigt.

§ 22. Over Valghandlingen føres en Protokol efter den under Litr. B. vedføiede Formular[1]).

§ 23. Hvilke Valgkredsene ere, udviser den under Litr. C. vedføiede Fortegnelse[2]).

I hver Valgkreds vælges een Deputeret.

§ 24. Vedkommende Myndighed har for hver Valgkreds at vælge en Valgkommissær og offentlig at bekjendtgjøre Valget.

§ 25. Valgprotokollerne (§ 22) med samtlige tilhørende Aktstykker skulle af Valgforstanderne tilstilles Valgkommissæren ufortøvet, og i ethvert Fald saa betids, at de senest i Løbet af den tredie Dag efter Valgdagen komme denne i Hænde.

Valgforstanderne ere ansvarlige for den punktlige Efterkommelse af dette Paabud.

§ 26. Til Udfindelsen af Valgets Udfald sammenkalder Valgkommissæren paa den fjerde Dag efter Valgdagen i et af ham bestemt Lokale mindst sex og høist tolv Vælgere af Valgkredsen, der ikke beklæde noget umiddelbart Statsembede, og tager dem i Ed som Bisiddere ved Haandslag i Eds Sted.

Desforuden tilkaldes og tages paa lige Maade i Ed en Protokolfører, der ligeledes maa være Vælger, men som kan være Embedsmand.

Adgangen til Lokalet staar aaben for enhver Vælger.

§ 27. I denne Forsamling (§ 26) blive Protokollerne over Valgene i de enkelte Valgdistrikter gjennemsete og Resultaterne af Valgene sammenstillede.

Udfaldet forkyndes og bliver derefter kundgjort i de til offentlige Bekjendtgjørelser tjenende Blade.

Over det i Forsamlingen Forefaldne optages en Protokol, af hvilken man maa kunne se Antallet af Vælgere saavelsom af gyldige og ugyldige Stemmer og Antallet af de paa de enkelte Kandidater faldne Stemmer for hvert enkelt Valgdistrikt, og i hvilken de Betænkeligheder omtales, til hvilke Valgene i de enkelte Distrikter maatte have givet Anledning.

For at fjerne saadanne Betænkeligheder er Valgkommissæren beføiet til at indkræve og undersøge de af Valgforstanderne opbevarede Stemmesedler (Reglementets § 21).

§ 28. Har det absolute Flertal af de i Valgkredsen afgivne gyldige Stemmer samlet sig om een Kandidat, bliver denne offentlig erklæret for valgt.

Er der ikke fremkommet noget absolut Flertal, foranlediger Valgkommissæren Foretagelsen af et bundet Valg. (Valglovens § 12).

§ 29. Tiden for Foretagelsen af det bundne Valg fastsættes af Valgkommissæren og maa ikke udskydes længere end høist 14 Dage efter Udfindelsen af Valgets Udfald (Reglementets §§ 26 og 27).

[1]) Den nævnte Formular, der udelades her, indeholder til Udfyldelse af Valgbestyrelsen en i det Enkelte gaaende Beskrivelse af Alt, hvad der ifølge Valgloven og Valgreglementet er at varetage med Hensyn til Valghandlingen.

[2]) Hertil kommer nu Bekjendtgjørelse af 27de Februar 1871, der indeholder en Fortegnelse over Valgkredsene i de sydtydske Stater, og Bekjendtgjørelse af 1ste December 1873 om Valgkredsene i Elsaß-Lothringen. Se iøvrigt Noten til Valglovens § 6.

§ 30. Til bundet Valg komme kun de to Kandidater, som have opnaaet flest Stemmer (Valglovens § 12). Er der faldet lige mange Stemmer paa flere Kandidater, afgjøres det ved Lodtrækning, der foretages af Valgkommissæren, mellem hvilke to Kandidater det bundne Valg skal finde Sted

I den Kundgjørelse om Foretagelsen af det bundne Valg, som ifølge Reglementets § 8 bliver at udstede, skulle de to Kandidater nævnes, mellem hvilke der skal vælges, og der skal udtrykkelig gjøres opmærksom paa, at alle paa andre Kandidater faldende Stemmer ere ugyldige.

§ 31. Det bundne Valg finder Sted paa det samme Grundlag og efter de samme Forskrifter som det første.

I Særdeleshed ere Valgdistrikterne, Valglokalerne og Valgforstanderne de samme, forsaavidt ikke en Afløsning af de sidstnævnte eller en Forlæggelse af Valglokalet synes fornøden efter de Myndigheders Skjøn, der ifølge Reglementets §§ 6 og 8 have at tage Bestemmelse derom.

Saadanne Forandringer blive at kundgjøre efter Forskriften i Reglementets § 8, uden at dog herved saalidt som ved de med Hensyn til det bundne Valg iøvrigt fornødne Kundgjørelser (Reglementets §§ 8 og 30) den sammesteds fastsatte Frist behøver at iagttages.

Heller ikke skal Bevidnelsen af, at de nævnte Bekjendtgjørelser ere foretagne paa den paa Stedet brugelige Maade, meddeles paa Valglisten, men særskilt indsendes til Valgforstanderne af Kommunalbestyrelserne forinden Valgdagen.

Ved det bundne Valg benyttes de samme Valglister som ved den første Valghandling. De udskilles til dette Øiemed fra Valgakterne og tilstilles Valgforstanderne. En gjentagen Fremlæggelse og Berigtigelse af dem finder ikke Sted.

§ 32. Staa ved det bundne Valg Stemmerne lige, sker Afgjørelsen ved Lodtrækning, der foretages af Valgkommissæren.

§ 33. Den Valgte underrettes af Valgkommissæren om det paa ham faldne Valg og opfordres til at erklære, hvorvidt han modtager Valget, samt til at godtgjøre, at han ifølge Valglovens § 4 er valgbar.

Modtagelse under Indsigelse eller Forbehold, saavelsom Undladelse af at afgive Erklæring inden otte Dage efter Underretningens Meddelelse betragtes som Afslag.

§ 34. I Tilfælde af Afslag, eller naar Rigsdagen erklærer Valget for ugyldigt, har vedkommende Myndighed strax at foranledige nyt Valg.

Med Hensyn til dette gjælde Forskrifterne i Reglementets § 31, dog med den Ændring, at den i Reglementets § 8 bestemte ottedages Frist skal iagttages ved de Bekjendtgjørelser, der blive at udstede.

Samme Fremgangsmaade følges, naar der i Løbet af den samme Lovgivningsperiode finder Udfyldningsvalg Sted for afgaaede Medlemmer af Rigsdagen. Indtræffer dette Tilfælde imidlertid senere end et Aar efter de almindelige Valg, maa samtlige Valgforberedelser, deri indbefattet Indretningen og Fremlæggelsen af Valglister, paany finde Sted.

§ 35. Samtlige Forhandlinger, saavel med Hensyn til Valgene i Valgdistrikterne som med Hensyn til Sammenstillingen af Resultaterne, indsendes af Valgkommissæren ufortøvet til vedkommende Myndighed, der har at forelægge dem for Centralforvaltningen til videre Meddelelse til det nordtydske Forbunds Rigsdag.

§ 36. Under Litr. D er vedføiet en Fortegnelse over de Myndigheder, som ifølge den i de enkelte Forbundsstater bestaaende Ordning af Administrationen for Tiden have at udøve de i §§ 2, 3, 6, 8, 24, 34 og 35 ommeldte Beføielser[1]).

Berlin, d. 28de Mai 1870.

Det nordtydske Forbunds Kantsler.

Grev v. Bismarck-Schønhausen.

---

[1]) Ved den nævnte Fortegnelse, der udelades her, ere de paagjældende Beføielser henlagte under en Række dels Stats-, dels kommunale Myndigheder, forskjellige i de enkelte Forbundsstater.

Forretningsorden for den tydske Rigsdag. Vedtagen den 10de Februar 1876.

I. Rigsdagens Sammentræden og Valgenes Prøvelse.

Rigsdagens Sammentræden.

§ 1. Ved Begyndelsen af en ny Lovgivningsperiode træde efter Rigsdagens Aabning dennes Medlemmer sammen under det ældste Medlems Forsæde. Hvervet som Aldersformand kan af den, der er kaldet dertil, overføres paa det Medlem, der er ham nærmest i Alder.

I enhver senere Samling i den samme Lovgivningsperiode vedblive Formændene fra den foregaaende Samling deres Virksomhed, indtil Valg af en Formand har fundet Sted (§ 9).

Den, der fører Forsædet, udnævner midlertidig, indtil Valg paa samtlige Embedsmænd har fundet Sted (§ 10), fire Medlemmer til Sekretærer.

Dannelsen af Afdelinger.

§ 2. Rigsdagen deles ved Lodtrækning i syv Afdelinger, saavidt muligt af lige stort Medlemstal.

Hver Afdeling vælger med absolut Stemmeflerhed en Formand og en Sekretær, saavelsom Suppleanter for begge.

Afdelingerne vedblive at bestaa, indtil Rigsdagen efter skriftligt Forlangende af 50 Medlemmer beslutter en Fornyelse af dem. De ere beslutningsdygtige uden Hensyn til Antallet af tilstedeværende Medlemmer (§ 30).

Valgenes Prøvelse.

§ 3. Med Hensyn til Valgenes Prøvelse tildeles ved Lodtrækning hver af Afdelingerne et saa vidt muligt ligestort Antal af de enkelte Valghandlinger.

§ 4. Til Klager over et Valg og Indsigelser, der fremsættes af et Rigsdagsmedlem, tages intet Hensyn, naar de fremkomme mere end ti Dage efter Rigsdagens Aabning og ved Eftervalg, der finde Sted i Løbet af en Samling, mere end ti Dage efter Fastsættelsen af Valgets Udfald[1]).

§ 5. Valghandlingerne blive af Afdelingerne at afgive til et særligt Valgprøvelsesudvalg, naar

1) der foreligger en i rette Tid (§ 4) fremsat Valgklage eller Indsigelse, eller

2) Valgets Gyldighed ved en Flertalsbeslutning af Afdelingen bliver erklæret for tvivlsom, eller

3) ti tilstedeværende Medlemmer af Afdelingen reise en paa Indholdet af Valghandlingen grundet, nøiagtig angiven Tvivl om Valgets Gyldighed.

Dette Udvalg vælges i hver Samling for dennes hele Varighed. Paa Udvalget komme Forretningsordenens §§ 26, 27 og 29—31 til Anvendelse.

§ 6. Har en Afdeling ellers væsentlige Udsættelser at gjøre, uden at dog Forudsætningerne for en Afgivelse til Valgprøvelsesudvalget ere tilstede (§ 5), da har Afdelingen at aflægge Beretning til Rigsdagen.

§ 7. Valg, ved hvilke intet af de i §§ 5 og 6 ommeldte Tilfælde foreligger, blive af Formanden meddelte Rigsdagen til Efterretning, og hvis tiende Dagen endnu ikke er forløben (§ 4) midlertidigt betragtede som gyldige; efter Udløbet af den tidages Frist have de endelig Gyldighed.

§ 8. Indtil et Valg er erklæret ugyldigt, har den Valgte Sæde og Stemme i Rigsdagen.

Medlemmer, mod hvis Valg der er gjort Indsigelse, kunne med Hensyn til deres Valg fremkomme med alle de Oplysninger, der synes dem fornødne, men tage ikke Del i Afstemningen.

II. Rigsdagens Embedsmænd.

Valg af Formænd.

§ 9. Saasnart det ved Navneopraab har vist sig, at det til at tage Beslutning fornødne Antal af Rigsdagens Medlemmer er tilstede, foretager Rigsdagen Valg af Formænd og Sekretærer.

Valget af Formanden, derpaa af den første og endelig af den anden Næstformand sker ved skriftlig Afstemning med absolut Stemmeflerhed.

---

[1]) Fastsættelsen af et Valgs Udfald finder Sted Fjerdedagen efter Valgets Foretagelse, se Valgreglementets § 26.

Fremkommer der ikke nogen absolut Stemmeflerhed, bliver der at foretage et bundet Valg mellem de fem Kandidater, der have opnaaet de fleste Stemmer. Opnaas heller ikke ved dette Valg noget absolut Flertal, da foretages et nyt bundet Valg mellem de to Kandidater, der have erholdt de fleste Stemmer ved det bundne Valg. I Tilfælde af Stemmelighed ved dette sidste Valg sker Afgjørelsen ved Lodtrækning, der foretages af Formanden. Ved Udfindelsen af de Kandidater, mellem hvilke der ifølge de ovenstaaende Forskrifter bliver at foretage bundet Valg, træffes Afgjørelsen i Tilfælde af Stemmelighed ligeledes ved Lodtrækning.

Valg af Sekretærer.

§ 10. Ved en eneste Valghandling foretages dernæst med simpel Stemmeflerhed Valg af otte Sekretærer.

I Tilfælde af Stemmelighed sker Afgjørelsen ved Lodtrækning, der foretages af Formanden.

Embedsførelsens Varighed.

§ 11. Formanden og Næstformændene vælges ved en Lovgivningsperiodes Begyndelse første Gang for fire Uger, men derpaa for Samlingens øvrige Varighed I de følgende Samlinger i en Lovgivningsperiode sker Valget strax for hele Samlingens Varighed.

Valget af Sekretærer sker for hver enkelt Samlings hele Varighed, dog kan den Valgte træde tilbage efter Forløbet af fire Uger.

Rigsdagens Sammentræden.

§ 12. Om Rigsdagens Sammentræden og Valgenes Udfald giver Formanden Keiseren Meddelelse.

Formanden.

§ 13. Formanden varetager Ledelsen af Forhandlingerne, Ordenens Opretholdelse og Repræsentationen af Rigsdagen udadtil. Han har Ret til med raadgivende Stemme at overvære Afdelingernes og Udvalgenes Møder.

I Tilfælde af Formandens Forfald træde Næstformændene i hans Sted i den Rækkefølge, hvori de ere valgte.

§ 14. Formanden træffer Afgjørelse med Hensyn til Ansættelsen og Afskedigelsen af det for Rigsdagen fornødne Forretnings- og Tjenestepersonale, saavelsom med Hensyn til Udgifterne til Dækning af Rigsdagens Fornødenheder indenfor et Overslag, der bliver at fastsætte ved Lov[1]).

Sekretærerne.

§ 15. Sekretærerne have at sørge for Protokollens Førelse og Trykningen af Forhandlingerne, følgelig ogsaa at føre Tilsyn med Revisionen af den stenografiske Beretning. De oplæse de skriftlige Aktstykker, foretage Navneopraab, optælle Stemmerne og have at bistaa Formanden under Varetagelsen af Rigsdagens ydre Anliggender.

Kvæstorerne.

§ 16. Formanden udnævner for sin Embedsførelses Varighed af Forsamlingens Midte to Kvæstorer for Kasse- og Regnskabsvæsenet.

III. Behandlingen af Forslag og Andragender.

§ 17. Forbundsraadets Forslag saavelsom alle i behørig Form (§ 22) indbragte Forslag af Rigsdagens Medlemmer besørges af Formanden trykte og omdelte til Medlemmerne. Derefter indtræder den i §§ 18—31 foreskrevne Forretningsgang.

a) I den samlede Rigsdag.

§ 18. Den første Behandling af et Lovforslag foretages i det tidligste den tredie Dag, efterat Lovforslaget er trykt og kommet Medlemmerne i Hænde, og indskrænker sig til en almindelig Forhandling om Forslagets Grundsætninger.

Forinden Slutningen af den første Behandling er det ikke tilladt at stille Ændringsforslag til selve Forslaget.

Efter Slutningen af den første Behandling afgjør Rigsdagen, om den foreløbige Behandling af Forslaget skal henvises til et Udvalg.

Den almindelige Forhandling kan ogsaa indskrænkes til enkelte Afdelinger af Forslaget og føres til Ende afdelingsvis.

§ 19. Den anden Behandling foretages i det Tidligste den anden Dag efter Afslutningen af den første Behandling, og naar et Udvalg er nedsat, i det Tidligste den anden Dag, efterat Udvalgsbetænkningen er trykt og kommen Medlemmerne i Hænde.

Hver enkelt Artikel sættes efter Rækkefølgen under Forhandling, og efter dennes Afslutning foretages Afstemning. Efter Beslutning af Rigsdagen kan der afviges fra Rækkefølgen, ligesom ogsaa Forhandlingen om flere Artikler kan ske under Et, eller særskilt Forhandling finde Sted om forskjellige til samme Artikel stillede Ændringsforslag.

[1]) Dette Overslag sker ved Finantsloven.

Ændringsforslag kunne stilles i Mellemtiden mellem eller i Løbet af Forhandlingerne. De udkræve ikke Understøttelse.

Efter Slutningen af anden Behandling foretager Formanden under Medvirken af Sekretærerne en samlet Affattelse af de tagne Beslutninger, saafremt Forslaget ved disse er undergaaet Forandringer.

Denne samlede Affattelse danner Grundlaget for tredie Behandling. Er der ved anden Behandling ikke vedtaget nogen Forandring, tjener det uforandrede Forslag til Grundlag for tredie Behandling.

Forkastes Forslaget i alle dets Punkter, finder ingen videre Forhandling Sted.

§ 20. Den tredie Behandling foretages i det Tidligste den anden Dag efter Slutningen af anden Behandling, henholdsvis efter Omdelingen af den samlede Affattelse (§ 19).

Ændringsforslag til enkelte Artikler kunne stilles i Mellemtiden mellem og i Løbet af Forhandlingerne. De udkræve Understøttelse af 30 Medlemmer.

Først sættes Forslagets Grundsætninger under Forhandling i Overensstemmelse med § 18, og umiddelbart hertil slutter sig Forhandlingen om de enkelte Artikler i Overensstemmelse med § 19.

Efter Forhandlingens Slutning foretages Afstemning over Vedtagelsen eller Forkastelsen af Lovforslaget. Er noget Ændringsforslag blevet vedtaget, udsættes den endelige Afstemning, indtil Bureauet[1]) har foretaget den samlede Affattelse af Beslutningerne.

§ 21. En Afkortning af den i § 19 fastsatte Frist, navnlig ogsaa Foretagelsen af første og anden Behandling i samme Møde, kan ved Fastsættelsen af Dagsordenen (§ 35) eller overhovedet paa en Dag, der gaar forud for den, hvorpaa Behandlingen finder Sted, vedtages med Stemmeflerhed, en Afkortning af de øvrige Frister kun da, naar ikke 15 tilstedeværende Medlemmer reise Indsigelse derimod.

Ligesom ved Slutningen af første Behandling (§ 18), saaledes kan Rigsdagen ogsaa paa ethvert Trin af den følgende Behandling, til Afstemning er begyndt, henvise et Lovforslag eller en Del af samme til et Udvalg til Afgivelse af Betænkning. Udvalget har kun at beskjæftige sig med de Gjenstande, der ere henviste til det.

§ 22. Alle af Rigsdagsmedlemmer stillede Forslag maa idetmindste være undertegnede af 15 Medlemmer og forsynede med Indledningsformelen:

„Rigsdagen opfordres til at beslutte".

I et følgende Møde, dog i det Tidligste den tredie Dag efterat Forslaget er trykt og kommet Medlemmerne i Hænde, gives Ordet til Forslagsstilleren for at begrunde det. Hertil slutter sig strax første Behandling, saafremt Forslaget omfatter et Lovudkast.

En Afkortning af Fristen kan med Samtykke af Forslagsstilleren finde Sted under de i § 21 foreskrevne Betingelser.

§ 23. Forslag, der ikke indeholde noget Lovudkast, underkastes kun en enkelt Behandling og Afstemning. Ændringsforslag til dem udkræve Understøttelse af 30 Medlemmer. Iøvrigt finde samtlige Bestemmelser om Behandlingen af Lovforslag Anvendelse paa dem.

Forhandlingen om og Afstemningen over et saadant Forslag kan, selv om det endnu ikke maatte foreligge trykt, finde Sted i samme Møde, hvori det er indbragt, naar Forslagsstilleren giver sit Samtykke, og intet Medlem gjør Indsigelse.

§ 24. Ethvert Forslag kan tages tilbage, men kan atter optages af et hvilketsomhelst andet Medlem. Det udkræver i saa Fald ingen videre Understøttelse.

§ 25. Forslag fra Forbundsraadet blive, selv om de ikke indeholde noget Lovudkast, at behandle efter Forskrifterne i §§ 18 til 21, medmindre den i § 23 fastsatte afkortede Fremgangsmaade med Forbundsraadets Samtykke vedtages.

b) I Udvalgene.

§ 26 Til Behandling af de Sager, der vedrøre:

1) Forretningsordenen,
2) indgivne Andragender,
3) Handel og Haandværk,
4) Finants- og Toldvæsenet,
5) Justitsvæsenet,
6) Rigsfinantsloven,

kan der i Overensstemmelse med den forhaandenværende Fornødenhed vælges særlige Udvalg.

Desforuden kan Rigsdagen beslutte Nedsættelsen af særlige Udvalg for enkelte Anliggender.

Samtlige Afdelinger vælge hver et lige stort Antal af Udvalgsmedlemmerne ved skriftlig Afstemning med absolut Flerhed af de tilstedeværende Medlemmer. Valget kan gjælde samtlige Rigsdagens Medlemmer. Falde flere Afdelingers Valg paa de samme Deputerede, saa har den Afdeling Fortrinet, til hvilken den Valgte hører.

[1]) Bureauet ɔ: Formanden og Sekretærerne.

Ellers har den Afdeling, hvis Nummer er det første, Fortrinet. Den Afdeling, hvis Valg som Følge heraf bliver ugyldigt, har, saa snart ske kan, at foretage Omvalg.

§ 27. Udvalgene træde sammen under en Formand og Sekretær, der vælges af deres Midte, og ere beslutningsdygtige, saa snart idetmindste Halvdelen af Medlemmerne er tilstede.

Naar et Udvalg har afsluttet sine Forhandlinger, vælger det af sin Midte en Ordfører, der sammenfatter Udvalgets Anskuelser og Forslag i en Betænkning. Denne Betænkning trykkes og omdeles til samtlige Deputerede mindst to Dage forinden Forhandlingen i Huset, ligesom den ogsaa tilstilles Forbundsraadet i et passende Antal Exemplarer (§ 19).

Udvalgene ere ogsaa beføiede til uden skriftlig Betænkning at lade afgive mundlig Beretning i Rigsdagen af den valgte Ordfører. Men Rigsdagen kan i ethvert Tilfælde forlange skriftlig Betænkning og i dette Øiemed vise Sagen tilbage til Udvalget.

Bliver den forberedende Behandling af et Forslag, der er stillet af Medlemmer i Rigsdagen, henvist til et Udvalg, da tager Forslagsstilleren eller, hvis Forslaget er udgaaet fra flere Medlemmer, det først undertegnede Medlem, selv om han ikke er Medlem af Udvalget, Del i dettes Forhandlinger med raadgivende Stemme.

Udelukkelse af Udvalgsforhandlingernes Offentlighed for Ikke-Medlemmerne af Udvalget finder kun Sted efter Rigsdagens Beslutning.

§ 28. Andragender, der staa i Forbindelse med en Sag, som alt er henvist til et Udvalg, kunne henvises til dette ved Formandens Foranstaltning, — naar et Andragende allerede er afgivet til Udvalget for Andragender, dog kun paa dettes Begjæring.

Ethvert Medlem af Udvalget for Andragender kan efter at have varetaget sit Hverv i otte Uger gjøre Fordring paa at afløses ved nyt Valg.

Indholdet af de indgivne Andragender bliver ugentligt af Udvalget at bringe til Rigsdagens enkelte Medlemmers Kundskab ved en i tabellarisk Form affattet Sammenstilling. Til videre Behandling i Rigsdagen komme de Andragender, med Hensyn til hvilke der enten af Udvalget eller af 15 af Rigsdagens Medlemmer begjæres saadan Behandling.

Fremkommer saadan Begjæring fra Udvalget, har det at afgive Betænkning over det til Forhandling henviste Andragende; fremkommer Begjæringen fra Medlemmer af Rigsdagen, følges den i § 23 foreskrevne Fremgangsmaade.

Paa lige Maade behandles af Fagudvalgene eller de til Behandlingen af enkelte Forslag nedsatte Udvalg de til disse henviste Andragender.

I alle Tilfælde skal Rigsdagen afgive et Svar.

§ 29. Forbundsraadets Medlemmer og Kommissarier kunne deltage i Afdelingernes og Udvalgenes Møder med raadgivende Stemme. Om Udvalgenes Sammentræden saavelsom om Gjenstanden for Forhandlingerne bliver der at tilstille Rigskantsleren Meddelelse.

§ 30. Udvalgene og Afdelingerne fastsætte selv deres Dagsorden; desuden er Formanden beføiet til at beramme Møder for Afdelingerne.

§ 31. Naar Gjenstandene for Forhandlingerne ere forberedte af Udvalgene, sker Meddelelse herom til Formanden, der sørger for, at de sættes paa Dagsordenen, og bestemmer Dagen for Forhandlingen (§ 35).

IV. Behandlingen af Forespørgsler og af Oversigterne over de af Forbundsraadet trufne Afgjørelser med Hensyn til Rigsdagens Beslutninger.

§ 32. Forespørgsler til Forbundsraadet skulle, bestemt affattede og undertegnede af 30 Medlemmer, overrækkes til Rigsdagens Formand, der tilstiller Rigskantsleren en Afskrift deraf og opfordrer ham til i Rigsdagens næste Møde at erklære sig om, hvorvidt og naar han vil besvare Forespørgslen. Erklærer Rigskantsleren sig beredt til at besvare denne, saa gives der paa den af ham bestemte Dag Forespørgeren Leilighed til nærmere at udvikle den.

§ 33. Til Besvarelsen af en Forespørgsel eller til Afvisningen af en saadan kan umiddelbart slutte sig en Forhandling om Gjenstanden for samme, naar mindst 50 Medlemmer stille Forslag derom. Under denne Forhandling er det ikke tilladt at stille noget Forslag. Derimod staar det ethvert Medlem af Rigsdagen frit for paany at optage Sagen i Form af et Forslag.

§ 34. Oversigten over de af Forbundsraadet med Hensyn til Rigsdagens Beslutninger trufne Afgjørelser trykkes og omdeles.

I Løbet af 14 Dage, efterat Omdelingen har fundet Sted, er ethvert Medlem af Rigsdagen beføiet til at gjøre Oversigten til Gjenstand for Bemærkninger, der dog maa indskrænke sig til:

a) manglende Afgjørelse med Hensyn til bestemt angivne Punkter;
b) Ufuldstændighed i de givne Oplysninger.

Disse Bemærkninger blive skriftlig affattede at indsende til Formanden.

Saadanne Beslutninger af Rigsdagen, som have fundet deres Afgjørelse ved Forbundsraadets Samtykke eller Forkastelse, kunne ikke gjøres til Gjenstand for Bemærkninger.

Er der i Løbet af den Fjortendages-Frist indsendt Bemærkninger, saa blive disse tilstillede Rigskantsleren og dernæst satte paa Dagsordenen.

Ved Forhandlingen i den samlede Rigsdag er det ikke tilladt at stille noget Forslag; derimod staar det ethvert Medlem af Rigsdagen frit for paany at optage Sagen under Forretningsordenens regelmæssige Former.

V. Forretningsforskrifter for de samlede Møder.

a. Dagsordenen.

§ 35. Dagsordenen for den samlede Rigsdag bliver før hvert Mødes Slutning af Formanden forkyndt for det næste Møde. Reises der Indsigelse derimod, afgjør Rigsdagen ved en Beslutning, om Indsigelsen er grundet. Dagsordenen bliver dernæst gjennem Trykken meddelt Rigsdagens og Forbundsraadets Medlemmer.

I Reglen finder hver Uge paa en bestemt Dag et Møde Sted, i hvilket de af Rigsdagens Medlemmer stillede Forslag og de Andragender, der komme til Behandling i den samlede Rigsdag, blive at foretage i første Række.

Paa Dagsordenen for dette Møde sættes de foreliggende Forslag og Andragender i den Rækkefølge, hvori de ere indkomne eller forberedte til Behandling i den samlede Rigsdag. Udelukkelse fra den Plads paa Dagsordenen, der tilkommer dem efter Rækkefølgen, kan kun finde Sted, naar der ikke reises Indsigelse ved Forslag af Forslagsstilleren og ved Andragender af 30 Medlemmer.

b. Rigsdagens Møder.

§ 36. Rigsdagens Møder ere offentlige. Paa Forslag af Formanden eller af 10 Medlemmer træder Rigsdagen sammen til et hemmeligt Møde, i hvilket først bliver at tage Beslutning med Hensyn til Forslaget om Udelukkelse af Offentligheden.

§ 37. Formanden aabner og slutter Møderne; han forkynder Dagen og Tiden for det næste Møde.

c. Protokollen over Møderne.

§ 38. Protokollen over hvert Møde ligger fremme til Eftersyn under det følgende Møde, og naar der ved Mødets Slutning ikke er fremkommet nogen Indsigelse mod den, betragtes den som godkjendt.

§ 39. Protokollen skal indeholde:
1) de tagne Beslutninger i ordret Gjengivelse;
2) Forespørgslerne i ordret Gjengivelse med Bemærkning om, hvorvidt de ere blevne besvarede;
3) Formandens embedsmæssige Tilkjendegivelser.

§ 40. Reises der Indsigelser mod Protokollens Affattelse, som ikke lade sig fjerne ved en Forklaring af Sekretærerne, hvis Erklæring skal indhentes, saa henstiller Formanden Spørgsmaalets Afgjørelse til Forsamlingen. Erklæres Indsigelsen for grundet, skal der endnu i samme Møde fremlægges en ny Affattelse af det paagjældende Punkt.

§ 41. Protokollen føres af Formanden og to Sekretærer.

d. Talernes Orden.

§ 42. Intet Medlem maa tale uden først at have forlangt og faaet Ordet af Formanden. Vil Formanden tage Del i Ordskiftet, maa han vige sit Sæde.

§ 43. Forbundsraadets Medlemmer og de Kommissarier, der ere beordrede til at træde i deres Sted, skulle paa Begjæring høres til enhver Tid. Ogsaa Assistenterne [1]) skulle paa Begjæring af Forbundsraadets Medlemmer eller af dem, der træde i deres Sted, have Ordet.

§ 44. Strax at faae Ordet kunne kun de Medlemmer fordre, der ville gjøre Bemærkninger vedrørende Forretningsordenen. Personlige Bemærkninger ere først tilladte efter Ordskiftets Slutning eller, i Tilfælde af at dette udsættes, ved Mødets Slutning. Faktiske Bemærkninger ere ikke tilladte.

§ 45. Talerne tale fra Talerstolen eller fra deres Plads.

Oplæsning af skriftlig affattede Taler er kun da tilladt Rigsdagens Medlemmer, naar de ikke ere det tydske Sprog mægtige.

---

[1]) ɔ: De Statsembedsmænd, af hvis Medhjælp Forbundsraadet har betjent sig under sine Forhandlinger.

§ 46. Formanden er berettiget til at vise Talerne tilbage til Gjenstanden for Forhandlingen og til at kalde dem til Orden (§ 60). Er en af Delene sket to Gange forgjæves under samme Tale, og vedbliver Taleren at fjerne sig fra Sagen eller krænke Ordenen, kan Forsamlingen paa Henstilling af Formanden uden Ordskifte beslutte at negte ham Ordet med Hensyn til den foreliggende Sag, naar han i Forveien af Formanden er gjort opmærksom paa denne Følge.

§ 47. Ved enhver Forhandling giver Formanden Ordet til den, der ved Forhandlingens Begyndelse eller ved den foregaaende Tales Slutning først beder derom.

§ 48. Tager en Repræsentant for Forbundsraadet Ordet efter Forhandlingens Slutning, er denne at anse for aabnet paany.

Forslagsstillere og Ordførere ved Betænkningers Afgivelse faae paa Begjæring Ordet saavel ved Begyndelsen som ved Slutningen af Forhandlingen.

e. Ændringsforslag og Forslag om motiveret Dagsorden.

§ 49. Ændringsforslag (Amendements) eller Forslag om motiveret Dagsorden kunne stilles til enhver Tid forinden Forhandlingernes Slutning. De maa staa i en væsentlig Forbindelse med Sagen og overgives skriftlig til Formanden.

§ 50. Over Amendements og Forslag til motiveret Dagsorden, der ikke have foreligget Rigsdagen trykte, skal der, saafremt de vedtages, i det næste Møde, efter at de ere trykte og omdelte, endnu engang afstemmes uden Forhandling. Den samme Regel gjælder ogsaa, selv om saadanne Amendements eller Forslag allerede ere omtalte i Udvalgsbetænkningen som Mindretalsforslag. Udgjøre de vedtagne Amendements en Del af den samlede Affattelse, der skal forelægges Rigsdagen (§§ 19 og 20), er intet særligt Aftryk af dem fornødent. I saa Fald maa der forud for Afstemningen over det Hele foretages en gjentagen Afstemning over de af de vedtagne Forslag, der endnu ikke have foreligget Rigsdagen trykte. Ved Amendements til Betænkninger over Andragender er en gjentagen Afstemning kun nødvendig, naar der stilles et særligt Forslag herom, der støttes af mindst 50 Medlemmer. Nye Amendements kunne i saa Fald ikke mere stilles.

f. Forhandlingernes Slutning.

§ 51. Formanden stiller Afstemningsspørgsmaalene; med Hensyn til Maaden, hvorpaa de stilles, kunne Medlemmerne forlange Ordet. Afgjørelsen tilkommer Rigsdagen. Skal der afstemmes over flere Spørgsmaal, forelægger Formanden samtlige disse i Rækkefølge. Spørgsmaalene blive at stille saaledes, at de kunne besvares simpelt hen med Ja eller Nei. Staa Stemmerne lige, betragtes Spørgsmaalet som besvaret benegtende.

§ 52. Ethvert Medlem kan forlange, at et Afstemningsspørgsmaal skal deles. Opstaar Tvivl om Tilstedeligheden af en Deling, træffes Afgjørelsen ved Medlemsforslag af Forslagsstilleren, i alle andre Tilfælde af Rigsdagen.

§ 53. Forslag om Udsættelse eller Afslutning af Forhandlingerne udkræve Understøttelse af 30 Medlemmer. Opnaas denne, afstemmes der over Forslaget uden videre Begrundelse af dette og uden Forhandling.

Forslag om Overgang til Dagsordenen kan stilles til enhver Tid og udkræver ikke Understøttelse. Efterat en Taler for og en Taler imod har havt Ordet, tager Forsamlingen Beslutning derom. I Løbet af samme Forhandling maa det een Gang forkastede Forslag om Overgang til Dagsordenen ikke gjenoptages.

Forslag om motiveret Dagsorden (§ 49) sættes under Afstemning før de øvrige Amendements.

Med Hensyn til Forslag af Forbundsraadet kan Overgang til Dagsordenen ikke finde Sted.

g. Afstemningen.

§ 54. Umiddelbart før Afstemningen oplæses Afstemningsspørgsmaalet.

Er det før en Afstemning ifølge en af Formanden eller af en af de tjenstgjørende Sekretærer gjort Bemærkning tvivlsomt, om et beslutningsdygtigt Antal Medlemmer er tilstede, foretages Navneopraab.

Erklærer derimod Formanden i Anledning af en fremsat Bemærkning eller et af et Medlem stillet Forslag om Optælling af Huset, at intet Medlem af Bureauet[1]) nærer nogen Tvivl med Hensyn til Tilstedeværelsen af det beslutningsdygtige Antal Medlemmer, saa er dermed Bemærkningen eller Forslaget faldet bort.

---

[1]) Se Note til § 20.

§ 55. Afstemningen sker med absolut Flertal derved, at Medlemmerne reise sig eller blive siddende.

Er Udfaldet efter Formandens eller en af de tjenstgjørende Sekretærers Skjøn tvivlsomt, foretages der Modprøve. Giver heller ikke denne et sikkert Udfald, finder Optælling af Huset Sted.

§ 56. Optællingen sker paa følgende Maade: Formanden opfordrer Medlemmerne til at forlade Salen. Saasnart dette er sket, lukkes Dørene med Undtagelse af en Dør paa Øst- og en paa Vestsiden. Ved hver af disse tvende Døre stille to Sekretærer sig.

Paa et af Formanden givet Tegn med Klokken træde de Medlemmer, der stemme Ja, ind i Salen gjennem Døren paa Østsiden, tilhøire for Bureauet, de, der stemme Nei, gjennem Døren paa Vestsiden, tilvenstre for Bureauet.

De ved hver af de tvende Døre staaende to Sekretærer tælle lydeligt de indtrædende Medlemmer.

Derpaa giver Formanden et Tegn med Klokken, slutter Afstemningen og lader Salens Døre aabne. Herefter kan ingen Afgivelse af Stemme finde Sted; kun Formanden og de tjenstgjørende Sekretærer afgive herefter offentlig deres Stemmer.

Formanden meddeler Optællingens Udfald.

§ 57. Forslag om Afstemning ved Navneopraab kan stilles ved Forhandlingernes Slutning, forinden Opfordringen til Afstemning er sket. Forslaget maa støttes af mindst 50 Medlemmer.

§ 58. Formanden erklærer Afstemningen for sluttet, naar Navneopraab over Rigsdagens samtlige Medlemmer har fundet Sted, og der, efter at dette er sluttet, ved Gjentagelse af Navnene efter Bogstavfølgen er givet Leilighed til senere Afgivelse af Stemmer.

§ 59. Ved alle Afstemninger, der ikke ske ved Navneopraab, har ethvert Medlem af Rigsdagen Ret til skriftligt at overgive sin fra Flertalsbeslutningen afvigende Afstemning med en kortfattet Begrundelse til Bureauet[1]) og forlange dens Optagelse i den stenografiske Beretning uden foregaaende Oplæsning i Rigsdagen.

VI. Bestemmelser om Ordenen.

§ 60. Krænker et Medlem Ordenen, bliver han ved Navns Nævnelse kaldet til Orden af Formanden. Medlemmet har Ret til skriftlig at gjøre Indsigelse derimod, hvorpaa Rigsdagen, dog først i det næste Møde, uden Forhandling afgjør, om Tilrettevisningen var begrundet.

§ 61. Opstaar der forstyrrende Uro i Forsamlingen, saa kan Formanden udsætte Mødet paa bestemt Tid eller aldeles hæve det. Kan Formanden ikke skaffe sig Ørelyd, saa bedækker han sit Hoved, og er hermed Mødet afbrudt for en Time.

Ordenen paa Tilhørerpladsen.

§ 62. Det paahviler Formanden at opretholde Ordenen i den Bygning, hvor Møderne holdes, og paa Tilhørerpladsen.

§ 63. Den, der fra Tilhørerpladsen tilkjendegiver Mishag eller Bifald eller paa anden Maade forser sig mod Orden og Sømmelighed, bliver øieblikkelig fjernet.

§ 64. Opstaar forstyrrende Uro paa Tilhørerpladsen, kan Formanden paabyde, at Alle, der til den Tid befinde sig paa Tilhørerpladsen, skulle rømme samme.

VII. Orlov, Udtræden og Udfyldningsvalg.

Begjæring om Orlov.

§ 65. For en Tidsfrist af indtil otte Dage er Formanden beføiet til at meddele Medlemmer Orlov, for et længere Tidsrum kan kun Rigsdagen bevilge saadan. Begjæring om Orlov paa ubestemt Tid er ikke tilladt.

Over Begjæringer om Orlov og Fraværelser føres en Fortegnelse.

Udtræden og Udfyldningsvalg.

§ 66. Naar et Rigsdagsmedlems Plads af en eller anden Grund bliver ledig, tilstiller Formanden Rigskantsleren Meddelelse herom, for at denne med kortest mulig Frist kan foranledige Udfyldningsvalg foretaget.

---

[1]) Se Note til § 20.

VIII. Adresser og Deputationer.

Adresser.

§ 67. Stilles Forslag om at rette en Adresse til Keiseren, og har den ene eller de flere Forslagsstillere overrakt Rigsdagen et formuleret Udkast til Adressen, sker den videre Behandling paa samme Maade som ved alle andre Forslag.

Beslutter Rigsdagen at henvise den foreløbige Behandling af Udkastet til et Udvalg, saa dannes dette af Rigsdagens Formand — i hans Forfald af Næstformanden — der fører Forsædet, og 21 Medlemmer, som vælges af Afdelingerne.

Er der ikke forelagt noget Udkast til en Adresse, bliver dette at affatte af et paa lige Maade sammensat Udvalg og uden videre Betænkning at afgive til Rigsdagen.

Deputationer.

§ 68. Skal en Adresse overrækkes ved en Deputation, saa fastsætter Rigsdagen paa Forslag af Formanden Medlemmernes Antal. De vælges ved Lodtrækning. Formanden er stedse Medlem af Deputationen og fører ene Ordet.

IX. Almindelige Bestemmelser.

§ 69. Lovforslag oversendes, efter at Beslutning er tagen, til Rigskantsleren.

§ 70. Lovudkast, Forslag og Andragender betragtes som bortfaldne med Udløbet af den Samling, hvori de ere indbragte og endnu ikke komne til Afgjørelse.

Preussen.

Ved Cand. jur. L. Zeuthen.

Indhold.

1. Forfatningslov for den preussiske Stat, af 31te Januar 1850 ...... Sp. 587.
2. Forordning angaaende Fremgangsmaaden ved Valget af Deputerede til Andet Kammer, af 30te Mai 1849 .... — 613.
3. Reglement om Fremgangsmaaden ved Valgene til Deputeretkamret for hele Monarkiet med Undtagelse af de hohenzollerske Lande, af 11te Juli 1879 .... — 619.
4. Forordning om Dannelsen af Første Kammer, af 12te Oktober 1854 — 629.
5. Forretningsorden for Deputeretkamret, af 16de Mai 1876, forsaavidt den afviger fra den tydske Rigsdags Forretningsorden .... — 632.
6. Forretningsorden for Herrehuset, af 12te Februar 1874, 15de Mai 1876 og 18de December 1877, forsaavidt den afviger fra den tydske Rigsdags Forretningsorden .... — 639.

Forfatningslov for den preussiske Stat af 31te Januar 1850.[1])

I. Om Statsomraadet.

Vi Friedrich Wilhelm, af Guds Naade Konge af Preussen osv., kundgjøre og gjøre vitterligt, at Vi, efterat den af Os, med Forbehold af et Gjennemsyn ad den sædvanlige Lovgivningsvei, under 5te December 1848 udstedte og af begge Vort Kongeriges Kamre godkjendte Forfatning for den preussiske Stat har været undergivet det i samme anordnede Gjennemsyn, i Overensstemmelse med begge Kamre have endelig fastsat Forfatningen.

Og forkynde vi derfor samme som Statsgrundlov som følger:

Art. 1. Samtlige Monarkiets Dele i deres nuværende Omfang udgjøre det preussiske Statsomraade.

---

[1]) Den preussiske Forfatningslov er undergaaet talrige Ændringer ved særlige preussiske Love, som ville findes aftrykte i Noterne. Af langt mere omfattende Betydning ere imidlertid de Ændringer i Forfatningsloven, der medførtes af den med 1ste Juli 1867 i Kraft traadte Forfatning for det nordtydske Forbund, som efter dertil meddelt Samtykke af begge den preussiske Landdags Kamre havde Gyldighed for det preussiske Monarki. Disse Ændringer ere ikke optagne i nogen særlig preussisk Lov om Forfatningens Forandring; men under Forhandlingerne om Forfatningen for det nordtydske Forbund blev det fra alle Sider antaget, at ved Vedtagelsen og Kundgjørelsen af den nævnte Forfatning indtraadte med det Samme de deraf følgende Forandringer i den preussiske Forfatningslov. I Stedet for Forfatningen for det nordtydske Forbund traadte med 1ste Januar 1871 Forfatningen for det tydske Forbund af 15de November 1870, og i denne sidstes Sted er atter traadt det tydske Riges Forfatning of 16de April 1871. De af sidstnævnte Forfatning medførte Ændringer i den preussiske Forfatningslov ville findes anførte i Noterne til de paagjældende Artikler.

De af Forbundsraadet og Rigsdagen vedtagne, for hele det tydske Rige gjældende Love ville i Noterne, til Adskillelse fra de særlige preussiske Love, blive betegnede som „Rigslove“.

Art. 2. Statsomraadets Grændser kunne kun forandres ved Lov.

II. Om de preussiske Statsborgeres Rettigheder.

Art. 3. Forfatningen og Loven bestemmer, under hvilke Betingelser Indfødsret[1]) og de statsborgerlige Rettigheder erhverves, udøves og fortabes[2]).

Art. 4. Alle Preussere ere lige for Loven. Standsforrettigheder finde ikke Sted. Til de offentlige Embeder have, under Iagttagelse af de lovbefalede Betingelser, alle dertil egnede Personer lige Adgang.

Art. 5. Den personlige Frihed er ukrænkelig. De Betingelser og Former, hvorunder Indgreb deri, særlig Fængsling, ere tilladte, bestemmes ved Lov[3]).

Art. 6. Boligen er ukrænkelig. Indtrængen i Boligen og Husundersøgelser, saavelsom Beslaglæggelse af Breve og Papirer er kun tilladt i de lovbestemte Tilfælde og under de lovbestemte Former[4]).

Art. 7. Ingen kan drages fra sin lovlige Dommer. Undtagelsesdomstole og overordentlige Kommissioner ere forbudne.

Art. 8. Straffe kunne kun fastsættes og bringes til Anvendelse i Medfør af Loven.

Art. 9. Eiendomsretten er ukrænkelig. Den kan kun ophæves eller begrændses af Hensyn til det offentlige Vel og ifølge Lovhjemmel mod forud, under paatrængende Omstændigheder idetmindste foreløbig, fastsat Erstatning.

---

[1]) Paa Tydsk: „Die Eigenschaft eines Preußen".

[2]) Ifølge Rigslov af 1ste Juni 1870 erhverves Statsborgerret i en Forbundsstat ved a) Fødsel; — b) Legitimation af et uægte Barn; — c) fremmed Kvindes Ægteskab med en Statsborger; — d) Meddelelse af Indfødsret (Naturalisation); — samt endelig for Statsborgere i een Forbundsstat ved e) Optagelse i en anden Forbundsstat.

Statsborgerretten fortabes ved a) Løsningen af Statsborgerforholdet efter Vedkommendes Begjæring, der, med visse Indskrænkninger for Militære, altid skal tages tilfølge; — b) Beslutning af vedkommende Stats Centraløvrighed, naar en Statsborger efter dertil udgaaet Opfordring i Krigstid ikke vender hjem fra Udlandet eller træder i fremmed Statstjeneste uden Tilladelse af sin Regjering og vægrer sig ved paa Opfordring af denne at udtræde deraf; — c) tiaarigt Ophold i Udlandet; — d) Legitimation af et uægte Barn; — samt for Kvinders Vedkommende ved e) Ægteskab med en Statsborger i en anden Forbundsstat eller en Udlænding.

Statsborgerret i det tydske Rige erhverves og fortabes med Statsborgerretten i en Forbundsstat.

[3]) Lov angaaende den personlige Friheds Beskyttelse af 12te Februar 1850 indeholder i saa Henseende følgende Bestemmelser:

„§ 1. Fængsling af en Person kan kun ske i Kraft af en Dommers skriftlige Befaling, der bestemt maa betegne Sigtelsen og den Sigtede.

Denne Befaling skal tilstilles den Sigtede ved Fængslingen eller senest i Løbet af den følgende Dag.

§ 2. Uden Befaling af en Dommer kan en Person foreløbig anholdes og sættes fast: 1) naar han paagribes eller forfølges under Iværksættelsen af en strafbar Handling eller strax efter samme; — 2) naar, selv senere hen, Omstændigheder oplyses, der i en særlig Grad vække Mistanke om, at en Person er Gjerningsmanden til eller meddelagtig i en Forbrydelse, samt at han ponser paa Flugt.

§ 4. Ved enhver Fængsling skal ufortøvet det Fornødne iværksættes, for at den Sigtede kan blive stillet for den Dommer, der har udstedt Befalingen til Fængslingen. — Enhver, der er foreløbig anholdt, skal senest i Løbet af den paa Anholdelsen følgende Dag enten sættes i Frihed, eller der skal til den nævnte Tid være truffet Foranstaltning til at fremstille ham for den offentlige Anklager ved den vedkommende Ret. Den offentlige Anklager maa enten strax foranledige den Paagjældende løsladt eller ufortøvet andrage hos Retten om, at den vil tage Beslutning med Hensyn til Fængslingen...

§ 5. Enhver Arrestant eller foreløbig Anholdt skal senest i Løbet af den Dag, der følger efter hans Fremstillelse for sin Dommer, tages i Forhør paa en saadan Maade, at der meddeles ham, hvad han sigtes for, og gives ham Adgang til at berigtige Misforstaaelser.

§ 6. Politimyndighederne og Embedsmænd, hvem det efter den bestaaende Lovgivning paahviler at efterspore Forbrydelser og Lovovertrædelser, saavelsom Vagtmandskaber ere beføiede til at sætte Personer under Politibevogtning, naar Saadant er paatrængende nødvendigt for at beskytte de paagjældende Personer eller for at opretholde den offentlige Sædelighed, Sikkerhed og Ro. Personer, der ere satte under Politibevogtning, maa dog senest i Løbet af den paafølgende Dag sættes i Frihed, eller der skal inden den nævnte Frist være foretaget det Fornødne, for at de kunne stilles for den rette Myndighed."

[4]) Den nys anførte Lov af 12te Februar 1850 indeholder følgende herhenhørende Bestemmelser:

„§ 7. Ingen maa mod Beboerens Villie trænge ind i Andenmands Bolig uden i Kraft af embedsmæssig Beføielse eller efter Befaling af en Myndighed, der ifølge Loven har Ret til at udstede saadant Paalæg.

§ 8. Indtrængen i en Bolig ved Nattetid er forbudt... (Herfra gjøres ved § 10 en Undtagelse, forsaavidt angaar Forfølgelsen af en Person, der er greben paa fersk Gjerning, eller af en Arrestant).

§ 11. Husundersøgelser maa kun finde Sted i de ved Lov fastsatte Tilfælde og under de lovbestemte Former samt under Medvirken af en Dommer eller af det retslige Politi og, hvor Saadant ei er indført, af Politikommissærerne eller den kommunale Politiøvrighed. De skulle saa vidt muligt foretages i Overværelse af den Sigtede eller hans Husfæller."

Art. 10. Straf af borgerlig Død og Formues Fortabelse er ophævet.

Art. 11. Friheden til at udvandre kan kun indskrænkes af Staten under Hensyn til Værnepligten. Ingen Udvandringsafgift maa opkræves[1]).

Art. 12. Trosbekjendelsens Frihed, den fri Adgang til Stiftelsen af Trossamfund (Artt. 30 og 31) og til fælles, privat og offentlig Religionsøvelse er ukrænkelig[2]). Nydelsen af borgerlige og statsborgerlige Rettigheder er uafhængig af Trosbekjendelsen[3]). Ved Udøvelsen af Religionsfriheden maa intet Indgreb gjøres i de borgerlige eller statsborgerlige Pligter.

Art. 13. De Trossamfund saavelsom de kirkelige Samfund, der ingen Korporationsrettigheder have, kunne kun opnaa saadanne Rettigheder ved særlig Lov[4]).

Art. 14. Den kristne Religion bliver — den i § 12 tilsikkrede Religionsfrihed ubeskadt — at lægge til Grund for de Statsindretninger, der staa i Forbindelse med Religionsøvelsen.

Art. 15. Den evangeliske og den romersk-katholske Kirke saavel som ethvert andet Trossamfund ordne og styre deres Anliggender selvstændig og forblive i Besiddelse og Nydelse af deres til Fremme for Religionsøvelse, Undervisning og Velgjørenhed bestemte Anstalter, Stiftelser og Fonds[5]).

Art. 16. Trossamfundene have Ret til uhindret Samkvem med deres Overhoveder. Kundgjørelsen af kirkelige Anordninger er ikke undergiven andre Begrandsninger end enhver anden Offentliggjørelse[6]).

Art. 17. Kirkepatronatet og de Betingelser, under hvilke det kan bortfalde, blive at ordne ved særlig Lov[7]).

Art. 18. Udnævnelses-, Forslags-, Valg- og Stadfæstelsesretten ved Besættelsen af geistlige Embeder er ophævet, forsaavidt den tilkommer Staten og ikke hviler paa Patronat eller særlig Retsadkomst.

Disse Bestemmelser finde ikke Anvendelse paa Ansættelse af Geistlige ved Hæren og ved offentlige Anstalter[8]).

Art. 19. Borgerligt Ægteskab bliver at indføre ved en særlig Lov, som ligeledes ordner Førelsen af Personalregistrene[9]).

---

[1]) Lovgivningsmyndigheden med Hensyn til Udvandringen til ikke tydske Lande er nu ifølge d. t. R. Forf. Art. 4 Nr. 1, Sp. 534, hos Riget.

[2]) Ifølge Lov om de geistlige Ordener og ordenslignende Samfund af den katholske Kirke, af 31te Mai 1875, ere de nævnte Ordener og Samfund, med Undtagelse af saadanne, som udelukkende beskjæftige sig med Sygepleie, udelukkede fra det preussiske Landomraade.

[3]) Rigslov af 3die Juli 1869 er af følgende Indhold:

„Eneste Artikel: Alle endnu bestaaende paa Trosbekjendelsens Forskjellighed grundede Indskrænkninger i de borgerlige og statsborgerlige Rettigheder blive herved ophævede. I Særdeleshed skal Adgangen til at tage Sæde i Kommune- og Statsrepræsentationen og til at beklæde offentlige Embeder være uafhængig af den religiøse Bekjendelse.“

[4]) Der skjelnes efter preussisk Ret mellem de af Staten udtrykkelig optagne Trossamfund og de blot taalte Trossamfund. Kun de første have Rettigheder som priviligerede Korporationer (se om disse Noten til Art. 31). — Udtrykkelig optagne ere kun det evangeliske og det romersk-katholske Trossamfund, der alt vare det ved Forfatningens Udstedelse (v. Rönne, Staats-Recht der preussischen Monarchie, 3. Aufl., 1870 I. Side 178 ff. og 625).

[5]) Art. 15 ændredes ved Lov af 5te April 1873 og er nu aldeles ophævet ved Lov af 18de Juni 1875.

[6]) Ophævet ved Lov af 18de Juni 1875.

[7]) Kirkepatronatsrettens væsentligste Indhold er en Forslagsret ved Besættelsen af geistlige Embeder. Med Patronatsretten er iøvrigt ogsaa forbundet visse Byrder og Forpligtelser (v. Rönne: I. 2 Side 631, Anm. 1)

Den i Artiklen bebudede Lov om Kirkepatronatet er endnu ikke udkommen.

[8]) Ved Lov af 5te April 1873 fik Artiklen følgende Tilføielse:

„Iøvrigt træffes ved Lov Bestemmelse om Statens Beføielse med Hensyn til Uddannelsen, Ansættelsen og Afskedigelsen af Geistlige og Kirkeembedsmænd, saavelsom Grændserne for den kirkelige Disciplinarmyndighed.“

I Henhold til denne Bestemmelse er udgaaet en Række af Love (saakaldte „Mailove“), af hvilke her skal nævnes: Lov om Uddannelsen og Ansættelsen af Geistlige, af 11te Mai 1873, ifølge hvilken geistlige Embeder i den kristne Kirke kun kunne tildeles tydske Indfødte, der have modtaget Uddannelse og aflagt Prøve ved en under Statens Opsyn staaende Læreanstalt, og mod hvis Ansættelse Statsregjeringen ikke nedlægger Indsigelse; — Lov om den kirkelige Disciplinarmyndighed og om Oprettelsen af den kongelige Ret for kirkelige Anliggender, af 12te Mai 1873, der indeholder omfattende Regler for Anvendelsen af de kirkelige Disciplinarstraffe og i vidt Omfang tilsteder Paaanke til den nævnte Domstol, af hvis 11 Medlemmer Formanden og mindst 5 andre skulle være fast ansatte Dommere — samt Lov om Grændserne for Retten til at anvende kirkelige Straffe- og Tugtemidler, af 13de Mai 1873, der begrændser den nævnte Ret til rent religiøse Straffemidler, hvorhos den forbyder Anvendelsen af saadanne for at straffe eller forhindre Foretagelsen af Handlinger, der ere paabudne af Loven eller Øvrigheden, eller Udøvelsen af den offentlige Valgret i en bestemt Retning.

Ved Lov af 18de Juni 1875 er Art. 18 nu aldeles ophævet.

[9]) Paa Tydsk: „Die Civilstands-Register“.

I Henhold til den i Artiklen indeholdte Bestemmelse er udgaaet Lov af 9de Marts 1874, i hvis Sted nu er traadt Rigslov om Personalregistrene (paa Tydsk: die Beurkundung des Personenstandes) og Indgaaelsen af Ægteskab, af 6te Fe-

Art. 20. Videnskaben og dens Lære er fri.

Art. 21. For Ungdommens Uddannelse skal der drages tilstrækkelig Omsorg ved offentlige Skoler.

Forældre og de, der træde i disses Sted, maa ikke lade deres Børn eller Pleiebørn mangle den Undervisning, som foreskrives for de offentlige Folkeskoler.

Art. 22. Det staar Enhver frit for at meddele Undervisning og at oprette og lede Undervisningsanstalter, naar han for vedkommende Statsmyndighed har godtgjort at være i Besiddelse af de fornødne sædelige, videnskabelige og tekniske Betingelser.

Art. 23. Enhver offentlig og privat Undervisnings- og Opdragelsesanstalt staar under Tilsyn af de af Staten beskikkede Myndigheder.

De offentlige Lærere have samme Rettigheder og Pligter som Statsembedsmænd.

Art. 24. Ved Indretningen af offentlige Folkeskoler bliver at tage det størst mulige Hensyn til de konfessionelle Forhold.

Den religiøse Undervisning i Folkeskolen ledes af de paagjældende Trossamfund.

Ledelsen af Folkeskolens ydre Anliggender tilkommer Kommunerne.

Staten udnævner under Kommunernes ved Lov bestemte Medvirken Lærerne ved de offentlige Folkeskoler blandt de dertil egnede Personer [1]).

Art. 25. Midlerne til Oprettelsen, Vedligeholdelsen og Udvidelsen af den offentlige Folkeskole blive at udrede af Kommunerne og, naar disse godtgjøre deres Uformuenhed, tilskudsvis af Staten.

Som Følge heraf tilsikrer Staten Lærerne ved Folkeskolen en fast, efter de stedlige Forhold afpasset Indtægt.

I den offentlige Folkeskole meddeles Undervisningen uden Vederlag.

Art. 26. Det hele Undervisningsvæsen bliver at ordne ved en særlig Lov [2]).

Art. 27. Enhver Preusser har Ret til i Ord, Skrift, Tryk og billedlig Fremstilling at yttre sin Mening frit.

Censur maa ikke indføres, andre Indskrænkninger i Pressefriheden kun ad Lovgivningsveien [3]).

Art. 28. Forbrydelser, der begaas i Ord, Skrift eller billedlig Fremstilling, blive at straffe efter de almindelige Straffelove.

Art. 29. Alle Preussere have Ret til uden foregaaende Øvrighedstilladelse at forsamle sig fredeligt og uden Vaaben i lukket Rum.

Denne Bestemmelse finder ikke Anvendelse paa Forsamlinger under aaben Himmel, hvilke ligeledes med Hensyn til foregaaende Øvrighedstilladelse ere underkastede Lovgivningens Bestemmelser [4]).

Art. 30. Alle Preussere have Ret til at forene sig i Samfund til saadanne Øiemed, som ikke stride mod Straffelovene [5]).

Udøvelsen af den i denne og i foregaaende Artikel (29) hjemlede Ret ordnes ved Lov, særlig med Hensyn til Bevarelsen af den offentlige Sikkerhed [6]).

---

bruar 1875. — Ifølge denne Lov skal Tydskland med Hensyn til Personalregistrenes Førelse inddeles ad Forvaltningsveien i Distrikter (§§ 1, 2). I hvert af disse ansættes en Embedsmand (Standesbeamter), der ikke maa beklæde noget geistligt Embede (§ 3); denne fører under Forvaltningsmyndighedernes Tilsyn i dobbelte Exemplarer tre Registre, henholdsvis over Fødsler, Ægteskaber og Dødsfald (§§ 12, 13). Om de nævnte Begivenheder skal der af vedkommende Private inden visse Frister ske Anmeldelse til Personalregistrene, der ere udrustede med offentlig Troværdighed (§ 15). Efter Kalenderaarets Udløb afsluttes Registrene, og efter forudgaaet Prøvelse af vedkommende Forvaltningsmyndighed tilstilles det ene Exemplar Stedets Underret til Opbevaring (§ 14).

Med Hensyn til Indgaaelsen af Ægteskab bestemmer endvidere den nævnte Lov, at saadan indenfor det tydske Riges Omraade kun kan finde Sted med retlig Gyldighed for den Embedsmand, der fører Personalregistrene (§ 41). Det er under Straf forbudt Geistlige at give et Ægteskab den religiøse Indvielse, forinden det er godtgjort for dem, at Ægteskab er indgaaet for den ovennævnte Embedsmand (§ 67).

1) Ifølge Anordning fra Ministeren for Kirkevæsenet af 15de Juni 1872 ere Medlemmer af geistlige Kongregationer og Ordener fremtidig udelukkede fra Ansættelse som Lærere i Folkeskolen.

2) Jfr. Art. 112. — Nogen almindelig Undervisningslov er endnu ikke udgaaet.

3) Presseforholdene henhøre nu under det tydske Riges Opsyn og Lovgivning, se d. t. R. Forf. Art. 4 Nr. 16, Sp. 535.

De nugjældende Bestemmelser indeholdes i Rigslov om Pressen af 7de Mai 1874.

4) Forenings- og Forsamlingsretten henhører nu under det tydske Riges Lovgivning, se d. t. R. Forf. Art. 4 Nr. 16, Sp. 535.

5) Se den Sp. 591 Note 2 anførte Lov af 31te Mai 1875.

6) Forordning til Forebyggelse af saadanne Misbrug af Forsamlings- og Foreningsretten, hvorved den lovlige Frihed og Orden trues, af 11te Marts 1850, indeholder nærmere Bestemmelser i den nævnte Henseende.

Ifølge den anførte Forordning skal der om enhver Forsamling, i hvilken offentlige Anliggender agtes forhandlede, mindst 24 Timer forud ske Anmeldelse til Stedets Politiøvrighed, der er berettiget til at overvære samme (§ 1). — Forsamlinger under aaben Himmel udkræve forudgaaende skriftlig Tilladelse af Politiet, hvilken kun maa negtes, naar der af Forsamlingen kan befrygtes Fare for den offentlige Sikkerhed og Orden (§ 9). Saadanne Forsamlinger maa ikke afholdes i en

Politiske Foreninger kunne underkastes Indskrænkninger og midlertidige Forbud ad Lovgivningsveien.

Art. 31. De Betingelser, hvorunder Korporationsrettigheder tildeles eller negtes, fastsættes ved Lov [1]).

Art. 32. Enhver Preusser har Ret til at indgive Andragender. Andragender under en fælles Betegnelse er det kun tilladt Øvrigheder og Korporationer at indgive.

Art. 33. Brevhemmeligheden er ukrænkelig. De med Hensyn til strafferetlige Undersøgelser og Krigstilfælde nodvendige Begrændsninger blive at fastsætte ved Lov [2]).

Art. 34. Enhver Preusser er værnepligtig [3]). Omfanget og Beskaffenheden af denne Pligt fastsættes ved Lov [4]).

Art. 35. Hæren indbefatter samtlige Afdelinger af den staaende Hær og Landeværnet.

I Krigstilfælde kan Kongen opbyde Landeværnet i Overensstemmelse med Loven.

Art. 36. Den bevæbnede Magt kan kun anvendes til Undertrykkelse af Uroligheder og Haandhævelse af Lovene i de lovhjemlede Tilfælde, under de lovhjemlede Former og efter Begjæring af den borgerlige Øvrighed. Undtagelser fra den sidste Bestemmelse fastsættes ved Lov [5]).

Art. 37. Den militære Dommermyndighed i Hæren er indskrænket til Straffesager og ordnes ved Lov. Bestemmelser om den militære Disciplin i Hæren blive at udstede ved særlige Forordninger [6]).

Art. 38. Den bevæbnede Magt maa hverken under eller udenfor Tjenesten holde Raadslagning eller forsamle sig uden paa Befaling. Forsamlinger og Foreninger af Landeværnet til Raadslagning om militære Indretninger ere forbudne selv da, naar Landeværnet ikke er indkaldt.

Art. 39. Paa Hæren finde de i Artiklerne 5, 6, 29, 30 og 32 indeholdte Bestemmelser kun Anvendelse, forsaavidt de ikke komme i Strid med de militære Love og Disciplinarforskrifter.

Art. 40. Oprettelsen af Lehn og Stiftelsen af Familie-Fideikommisser er forbudt. De bestaaende Lehn og Familie-Fideikommisser skulle ved Lov omdannes til fri Eiendom: Paa Familiestiftelser finde disse Bestemmelser ingen Anvendelse [7]).

Omkreds af 2 Mil fra Kongens eller de sammenkaldte Kamres Sæde (§ 11). Politiet kan opløse Forsamlinger, blandt hvis Deltagere der findes Bevæbnede, eller hvori der opfordres til en strafbar Handling (§ 5).

Foreninger, der have en Indvirkning paa offentlige Anliggender til Formaal, skulle 3 Dage efter Stiftelsen indsende Love og Medlemsliste til Politiet (§ 2). — Politiske Foreninger maa ikke som Medlemmer optage Kvinder, Skoledisciple eller Lærlinge, ligesom de heller ikke maa træde i Forbindelse med andre Foreninger af lige Art til Fremme af fælles Formaal (§ 8). Handler en Forening herimod, kan den foreløbig forbydes af Politiet; Forbudet skal inden 48 Timer meddeles den offentlige Anklager, der inden otte Dage enten skal foranledige Forbudet hævet af Politiet eller reise Anklage mod Foreningen for Domstolene (§ 16).

Ifølge Rigslov om Socialdemokratiets almenfarlige Bestræbelser af 21de Oktober 1878, hvis Gyldighed ophører med 31te Marts 1881, skulle Foreninger, hvis Formaal gaar ud paa ved socialdemokratiske, socialistiske eller kommunistiske Bestræbelser at omstyrte den bestaaende Stats- og Samfundsorden, forbydes af Politiet (§ 1). Klager herover afgjøres af en Kommission paa 9 Medlemmer, der vælges af Forbundsraadet, 4 af dets egen Midte, 5 blandt Medlemmerne af Rigets eller de enkelte Staters høieste Domstole. Keiseren udnævner Formanden (§ 26). — Forsamlinger, i hvilke de nævnte Bestræbelser lægge sig for Dagen, eller af hvilke de kunne befrygtes, skulle opløses eller forbydes af Politiet (§ 9). Herover kan der kun klages til de overordnede Forvaltningsmyndigheder (§ 10).

[1]) Ved Korporationer forstaas ifølge den almindelige preussiske Landret II, 6 § 25: Samfund, der med Statens Godkjendelse have forenet sig til et vedvarende almennyttigt Formaal. De saadanne Korporationer tilkommende Rettigheder afhænge af de dem af Staten tildelte Stiftelsesbreve, Privilegier og Koncessioner (v. Rönne: I, 2, Side 211 ff).

Nogen almindelig Lov herom er endnu ikke udkommen.

[2]) Dette er, forsaavidt angaar strafferetlige Undersøgelser, sket ved Lov af 1. Februar 1877 §§ 99—101.

[3]) Jfr. d. t. R. Forf. Art. 57, Sp. 550.

[4]) De nugjældende Bestemmelser om Værnepligten indeholdes i Rigshærlov af 2den Mai 1874.

[5]) Saadan Lov er endnu ikke udkommen.

[6]) De herhen hørende Bestemmelser indeholdes i militær Straffebog for det tydske Rige af 20. Juni 1872.

[7]) Lov af 5te Juni 1852 bestemmer:

„Art. 1. Art. 40 og 41 i Forfatningsloven af 31te Januar 1860 ere ophævede.

I deres Sted træde følgende Bestemmelser:

Art. 2. Oprettelsen af Lehn er forbudt.

Det med Hensyn til de forhaandenværende Lehn endnu bestaaende Lehnsbaand bliver at ophæve ved Lov.

Art. 3. Bestemmelserne i Art. 40 finde ingen Anvendelse paa Thronlehnene og de indenfor Staten liggende Lehn."

Til Gjennemførelse af Bestemmelsen i den nugjældende Art. 40, 2det Stk. er senere udgaaet forskjellige Love.

Thronlehn er Betegnelsen for saadanne Lehn, ved hvilke Kronen har Tilbagefaldsret og Ret til en Afgift ved Skifte af Lehnsherren. Deres Antal er kun ringe.

Art. 41. Foranstaaende Bestemmelser (Art. 40) finde for Tiden ingen Anvendelse paa Thronlehnene og det kongelige Hus- og prindselige Fideikommis, saa lidt som paa de udenfor Staten liggende Lehn og de fordum rigsumiddelbare Besiddelser og Fideikommisser, saafremt sidstnævnte have Hjemmel i den tydske Forbundsret. De herhenhørende Retsforhold blive at ordne ved særlige Love.

Art. 42. Retten til fri Raadighed over Grundeiendom er ikke undergiven andre Indskrænkninger end de i den almindelige Lovgivning indeholdte. Retten til Udstykning af Grundeiendom og Afløsning af Grundbyrder tilsikkres.

For den døde Haand kunne Indskrænkninger finde Sted i Retten til at erhverve Agerjord og raade over samme.

Uden Erstatning ophæves:

1) Den jorddrotlige Dommer, Politi- og Øvrighedsmyndighed saavel som de visse Grundeiendomme tilkommende Høihedsrettigheder og Privilegier,

2) de fra disse Rettigheder, fra Skytsherreforholdet, fra den tidligere Skatte- og Laugsordning hidrørende Forpligtelser.

Med Ophævelsen af Rettighederne bortfalde ogsaa de Modydelser og Byrder, som til Gjengjæld derfor paahvilede de hidtil Berettigede.

Grundeiendom kan ved testamentarisk Villieserklæring kun overdrages med fuld Eiendomsret. Dog kan ogsaa i dette Tilfælde en fast, afløselig Afgift forbeholdes.

Den videre Udførelse af disse Bestemmelser forbeholdes særlige Love [1]).

III. Om Kongen.

Art. 43. Kongens Person er ukrænkelig.

Art. 44. Kongens Ministre ere ansvarlige [2]). Enhver Regjeringshandling af Kongen kræver til sin Gyldighed Underskrift af en Minister, som derved overtager Ansvaret.

Art. 45. Kongen alene er Indehaver af den udøvende Magt. Han udnævner og afskediger Ministrene. Han befaler Lovenes Kundgjørelse [3]) og udsteder de til deres Fuldbyrdelse fornødne Anordninger.

Art. 46. Kongen har Overbefalingen over Hæren.

Art. 47. Kongen besætter alle Poster i Hæren saavel som i Statstjenestens øvrige Grene, medmindre anderledes bestemmes ved Lov.

Art. 48. Kongen har Ret til at erklære Krig og slutte Fred samt til at indgaa Forbund med fremmede Regjeringer. Til saadanne Forbunds Gyldighed kræves Kamrenes Samtykke, saafremt det er Handelstraktater, eller der ved dem paalægges Staten Byrder eller de enkelte Statsborgere Forpligtelser [4]).

Art. 49. Kongen har Ret til at benaade og til at formilde Straffe.

Til Gunst for en Minister, der er domfældt for sine Embedshandlinger, kan denne Ret kun udøves efter Andragende af det af Landdagens Huse, der har reist Anklagen.

Naar en Undersøgelse er indledet, kan Kongen kun standse den i Kraft af en særlig Lov.

Art. 50. Kongen har Ret til at tildele Ordener og andre Udmærkelser, der ikke ere forbundne med Forrettigheder.

Han udøver Møntretten i Henhold til Loven [5]).

Art. 51. Kongen sammenkalder Kamrene og slutter deres Samlinger. Han kan opløse dem begge paa een Gang eller kun det ene af dem [6]).

---

[1]) Lov af 14de April 1856 bestemmer:

„Art. 1. Art. 42 og 114 i Forfatningsloven af 31te Januar 1850 ere ophævede.

Art. 2. I Stedet for Art. 42 træde følgende Bestemmelser:

Uden Erstatning forbliver i Henhold til de derom udstedte særlige Love ophævet

1) Den med Besiddelsen af visse Grundeiendomme forbundne Ret til Udøvelse eller Overdragelse af Dommermyndigheden (Forfatningsloven VI) og de af denne Ret flydende Friheder og Afgifter;

2) de fra Dommer- og Skytsherreforholdet, fra den tidligere Arvehørighed, fra den tidligere Skatte- og Laugsordning hidrørende Forpligtelser.

Med Ophævelsen af Rettighederne bortfalde ogsaa de Modydelser og Byrder, som til Gjengjæld derfor paahvilede de hidtil Berettigede".

Arvehørighed, paa Tydsk: Erbunterthänigkeit, er i det tydske Lovsprog den almindelige Betegnelse for Livegenskab. Dette er i Preussens forskjellige Provindser hævet ved en Række Love fra Aarhundredets første Tiaar (v. Rönne: I. 2. Side 33).

[2]) Jfr. Art. 61.

[3]) I Henhold til en Forordning af 27de Oktober 1810 udgaar siden nævnte Aar en af Regjeringen foranstaltet „Lovsamling for de kongelige preussiske Stater", der udkommer numervis. Ved Lov af 3die April 1846 er Kundgjørelse i denne Lovsamling gjort til Betingelse for Lovenes forbindende Kraft.

[4]) Se med Hensyn til Forbund, der vedrøre Anliggender, som ere henlagte under Rigslovgivningen, d. t. R. Forf. Art. 11, 3. Stk., Sp. 538.

[5]) Ordningen af Møntvæsenet er ifølge d. t. R. Forf. Art. 4 Nr. 3 henlagt under Rigslovgivningen. De nugjældende Bestemmelser indeholdes i Rigsmøntlov af 9de Juli 1873.

[6]) Efter den ved Lov af 7de Mai 1853 indførte Sammensætning af Herrehuset kan dette ikke opløses.

I saadant Fald skulle Vælgerne sammenkaldes indenfor et Tidsrum af 60 Dage efter Opløsningen og Kamrene indenfor et Tidsrum af 90 Dage efter samme.

Art. 52. Kongen kan udsætte Kamrenes Møder. Uden disses Samtykke maa saadan Udsættelse ikke overstige et Tidsrum af 30 Dage og ikke gjentages i samme Samling.

Art. 53. Kronen er, i Overensstemmelse med de kongelige Huslove, arvelig i Kongehusets Mandsstamme efter Førstefødselsretten og den agnatiske Linealfølge.

Art. 54. Kongen er myndig med det fyldte attende Aar.

Han aflægger i Overværelse af de forenede Kamre det edelige Løfte fast og ubrødeligt at holde Kongerigets Forfatning og regjere i Overensstemmelse med den og Lovene.

Art. 55. Uden Samtykke af begge Kamre kan Kongen ikke være Hersker i fremmede Riger.

Art. 56. Er Kongen umyndig eller af andre Grunde vedvarende forhindret i selv at føre Regjeringen, overtages Regentskabet af den myndige Agnat[1]) (Art. 53), der er nærmest til Kronen. Han har ufortøvet at sammenkalde Kamrene, der i en forenet Samling fatte Beslutning om Nødvendigheden af Regentskabet.

Art. 57. Findes der ingen myndig Agnat, og er der ikke allerede ved Lov truffet Ordning for dette Tilfælde, har Statsministeriet at sammenkalde Kamrene, som i en forenet Samling vælge en Regent. Indtil denne tiltræder Regentskabet, føres Regjeringen af Statsministeriet.

Art. 58. Regenten udøver den Kongen tilkommende Myndighed i dennes Navn. Efter Oprettelsen af Regentskabet aflægger han for de forenede Kamre den Ed, fast og ubrødeligt at holde Kongerigets Forfatning og regjere i Overensstemmelse med den og Lovene.

Indtil denne Ed er aflagt, vedbliver i ethvert Tilfælde det bestaaende samlede Statsministerium at være ansvarligt for alle Regjeringshandlinger.

Art. 59. Det har sit Forblivende ved den ved Lov af 17de Januar 1820 fastsatte Henlæggelse af en Del af Indtægterne af Domæner og Skove til Kron-Fideikommis-Fonden[2]).

IV. Om Ministrene.

Art. 60. Ministrene, saavelsom de Statsembedsmænd, der ere beordrede til at træde i deres Sted, have Adgang til begge Kamre og skulle paa Begjæring til enhver Tid høres.

Ethvert af Kamrene kan forlange Ministrenes Nærværelse.

Ministrene have kun Stemmeret i det ene eller det andet Kammer, naar de ere Medlemmer af det.

Art. 61. Ministrene kunne paa Beslutning af et af Landdagens Huse sættes under Anklage for Brud paa Forfatningen, for Bestikkelse og for Forræderi. Paadømmelsen sker af Monarkiets øverste Domstol, hvis Afdelinger i dette Tilfælde træde sammen.

Saa længe der endnu bestaar to øverste Domstole, træde disse sammen i ovennævnte Øiemed[3]).

De nærmere Bestemmelser om de Tilfælde, hvor Ansvar paadrages, om Rettergangsmaaden og Straffene blive at træffe ved særlig Lov[4]).

V. Om Kamrene[5]).

Art. 62. Den lovgivende Magt udøves af Kongen og tvende Kamre i Forening[6]).

Til enhver Lov udkræves Overensstemmelse mellem Kongen og begge Kamre.

Forslag til Love af finantsielt Indhold saavelsom Budgetlovene forelægges først Deputeretkamret; de sidstnævnte blive som Helhed at vedtage eller forkaste af Herrehuset.

Art. 63. Kun i det Tilfælde, at den offentlige Sikkerheds Opretholdelse eller Fjernelsen af

---

[1]) Agnat ɔ: Beslægtet paa Mandssiden.

[2]) Den ved nævnte Lov til Underhold for den kgl. Familie henlagte Sum beløb sig til 2,500,000 Thaler aarlig. Ved Lov af 30te April 1859 forhøiedes den med 500,000 Th. og ved Lov af 27de Januar 1868 endvidere med 1 Mill. Th (1 Thaler = 3 Reichsmark à 89 Øre).

[3]) Se Noten til Art. 116.

[4]) Saadan Lov er endnu ikke udkommen.

[5]) Lov af 30te Mai 1855 bestemmer: „§ 1. Første Kammer skal for Fremtiden benævnes Herrehuset, Andet Kammer Deputeretkamret." (Paa Tydsk: „das Herrenhaus" og: „das Haus der Abgeordneten").

Som Følge heraf benævnes Kamrene siden 1856 i Kundgjørelsesformelen til Lovene „begge Huse af Monarkiets Landdag" (se ogsaa den i Noten til Art. 76 anførte Lov).

I Oversættelsen ere de ved ovennævnte Lov indførte Betegnelser for Kamrene overalt brugte i Stedet for de oprindelige Betegnelser „Første" og „Andet Kammer".

[6]) Se med Hensyn til Forholdet mellem Lands- og Rigslovgivningen d. t. R. Forf. Art. 2, Sp. 533.

en usædvanlig Nødstilstand paatrængende kræver det, kan der, naar Kamrene ikke ere inde, under det samlede Statsministeriums Ansvar, med Lovskraft udstedes Forordninger, der ikke stride mod Forfatningen. De blive ufortøvet at forelægge Kamrene til Vedtagelse ved deres nærmest følgende Sammentræden.

Art. 64. Kongen saavel som ethvert af Kamrene har Ret til at foreslaa Love.

Lovforslag, der ere forkastede af et af Kamrene eller af Kongen, kunne ikke paany indbringes i samme Samling.

Art. 65. Første Kammer bestaar:

a) af de myndige kongelige Prindser;

b) af Hovederne for de fordum umiddelbart rigsstænderske Slægter i Preussen — og af Hovederne for de Familier, hvilke der ved kongelig Forordning tillægges en efter Førstefødsel og Linealfølge arvelig Ret til Sæde og Stemme i Første Kammer. I den nævnte Forordning fastsættes ligeledes, til hvilke Betingelser i Henseende til en bestemt Grundeiendom denne Ret er knyttet. Retten kan ikke udoves ved Repræsentant og er hvilende, saa længe den Berettigede er mindreaarig eller staar i Tjenesteforhold til en ikke tydsk Stats Regjering, ligesom ogsaa, saa længe han har sin Bopæl uden for Preussen;

c) af de Medlemmer, som Kongen udnævner for Livstid. Antallet af dem maa ikke overstige en Tiendedel af de under a og b nævnte Medlemmer;

d) af 90 Medlemmer, der vælges i Valgkredse, som bestemmes ved Lov, af det tredivedobbelte Antal af de Urvælgere (Art. 70), der betale de høieste direkte Statsskatter, ved umiddelbare Valg efter Lovens nærmere Bestemmelser;

e) af 30 efter Lovens nærmere Bestemmelser af Kommuneraadene valgte Medlemmer fra de større Byer paa Landet.

Det samlede Antal af de under a—c nævnte Medlemmer maa ikke overstige Antallet af de under d og e ommeldte.

En Opløsning af Første Kammer har kun Hensyn til de valgte Medlemmer.

Art. 66. Sammensætningen af Første Kammer paa den i Art. 65 bestemte Maade indtræder den 7de August i Aaret 1852.

Indtil dette Tidspunkt har det sit Forblivende ved Valgloven for Første Kammer af 6te December 1848.

Art. 67. Første Kammers Lovgivningsperiode bestemmes til sex Aar.

Art. 68. Valgbar til Medlem af Første Kammer er enhver Preusser, der har fyldt sit 40 Aar, der ikke har mistet den fulde Nydelse af de borgerlige Rettigheder ifølge retskraftig Dom og har hørt til den preussiske Stat i fem Aar.

Medlemmer af Første Kammer faae hverken Reisegodtgjørelse eller Diæter[1]).

Art. 69. Deputeretkamret bestaar af 350[2]) Medlemmer.

Valgkredsene ordnes ved Lov[3]). De kunne bestaa af een eller flere Kredse eller af een eller flere af de større Byer.

Art. 70. Enhver Preusser, der har fyldt det 25de Aar og er valgberettiget ved de kommunale Valg i den Kommune, hvor han er bosiddende, er stemmeberettiget Urvælger.

Den, der er valgberettiget ved de kommunale Valg i flere Kommuner, kan kun udøve sin Ret som Urvælger i een Kommune[4]).

Art. 71. For hver fulde 250 Indbyggere vælges en Valgmand. Urvælgerne blive i Forhold til de dem paahvilende direkte Statsskatter at dele i tre Afdelinger, saaledes at der paa hver Afdeling falder en Trediedel af det Skattebeløb, som udredes af samtlige Urvælgere.

Det samlede Skattebeløb beregnes:

a) for hver Kommune, hvis Kommunen udgjør en Urvalgkreds for sig;

---

[1]) Art. 65—68 ere aldrig fuldstændig bragte til Anvendelse. Efter at en Forordning af 4de August 1852 havde forlænget den i Art. 66 satte Frist med 1 Aar, udkom Lov om Dannelsen af Første Kammer af 7de Mai 1853, der indeholder følgende Bestemmelser:

„Art. 1. Første Kammer dannes ved kongelig Anordning, som kun kan forandres ved en med begge Kamres Samtykke udstedt Lov. Første Kammer sammensættes af Medlemmer, som Kongen udnævner enten med arvelig Ret eller for Livstid.

Art. 2. Med Kundgjørelsen af denne kongelige Anordning træde Art. 65—68 i Forfatningsloven af 31te Januar 1850 ud af Kraft, og den ovenstaaende Art. 1 af nærværende Lov træder i deres Sted."

I Henhold hertil er under 12te Oktober 1854 udgaaet Forordning om Dannelsen af Første Kammer, der meddeles her Sp. 629 ff.

[2]) Efter Erhvervelsen af de Hohenzollerske Besiddelser er dette Antal ved Lov af 30te April 1851 blevet forøget med 2 Medlemmer og efter Indlemmelsen af de i Aaret 1866 erobrede Lande med 81 i Henhold til Lov af 17de Mai 1867 og Lov af 23de Juni 1876. Deputeretkamrets Medlemstal er saaledes nu 433.

[3]) Dette er sket ved Lov om Fastsættelsen af Valgkredsene for Valgene til Deputeretkamret af 27de Juni 1860. — Valgkredsene i de i Aaret 1866 erobrede Lande ere ordnede ved Forordning af 14de September 1867 og Lov af 23de Juni 1876 § 2.

[4]) Da den i Art. 72 bebudede Valglov endnu ikke er udgaaet, komme ifølge Art. 115 de i Forordningen af 30te Mai 1849 §§ 8 og 29 (Sp. 614 og 618) indeholdte, fra Art. 70 og 71 væsentlig afvigende Bestemmelser om Betingelserne for Valgret og Valgbarhed vedblivende til Anvendelse.

b) for hver Valgkreds, hvis Urvalgkredsen bestaar af flere Kommuner.

Den første Afdeling bestaar af de Urvælgere, som udrede de højeste Skattebidrag, der tilsammen udgjøre en Trediedel af det samlede Skattebeløb.

Den anden Afdeling bestaar af de Urvælgere, som udrede de nærmest lavere Skattebidrag, der tilsammen udgjøre den anden Trediedel af det samlede Skattebeløb.

Den tredie Afdeling bestaar af de lavest beskattede Urvælgere, som udrede den sidste Trediedel.

Hver Afdeling vælger for sig en Trediedel af de Valgmænd, der skulle vælges.

Afdelingerne kunne deles i flere Valghold, af hvilke intet maa omfatte mere end 500 Urvælgere.

Valgmændene vælges i hver Afdeling blandt Urvalgkredsens stemmeberettigede Urvælgere uden Hensyn til Afdelingerne.

Art. 72. De Deputerede vælges af Valgmændene.

Det Nærmere angaaende Valgene fastsættes ved Valgloven [1]), der ligeledes har at træffe Bestemmelse med Hensyn til de Byer, i hvilke der istedetfor en Del af de direkte Skatter opkræves Formalings- og Slagtningsskat.

Art. 73. Deputeretkamrets Lovgivningsperiode bestemmes til tre Aar [2]).

Art. 74. Valgbar til Deputeretkamret er enhver Preusser, der har fyldt sit 30te Aar, der ikke har mistet den fulde Nydelse af de borgerlige Rettigheder ifølge retskraftig Dom og i tre Aar har hørt til den preussiske Stat [3]).

Art. 75. Efter Udløbet af en Lovgivningsperiode foretages nye Valg til Kamrene [4]). Det Samme gjælder i Tilfælde af Opløsning. I begge Tilfælde ere de tidligere Medlemmer atter valgbare.

Art. 76. Kongen sammenkalder Kamrene regelmæssig i November Maaned hvert Aar og iøvrigt, saa ofte Omstændighederne kræve det [5]).

Art. 77. Aabningen og Slutningen af Kamrene sker af Kongen personlig eller af en af ham dertil beordret Minister i et Møde af de forenede Kamre.

Begge Kamre blive samtidig at sammenkalde, aabne, udsætte og slutte.

Bliver et Kammer opløst [6]), skal det andet samtidigt udsættes.

Art. 78. Hvert Kammer prøver Gyldigheden af sine Medlemmers Valg og træffer Afgjørelse i saa Henseende. Det ordner sin Forretningsgang og Disciplin ved en Forretningsorden [7]) og vælger sin Formand, sine Næstformænd og Sekretærer.

Embedsmænd behøve ingen Tilladelse til at indtræde i Kamrene.

Naar et Medlem af et af Kamrene modtager et lønnet Statsembede eller i Statstjenesten indtræder i et Embede, med hvilket der er forbundet en højere Rang eller en højere Lønning, mister han Sæde og Stemme i Kamret og kan kun ved nyt Valg paany opnaa Plads deri.

Ingen kan være Medlem af begge Kamre.

Art. 79. Begge Kamrenes Møder ere offentlige. Ethvert af Kamrene træder paa Forslag af Formanden eller ti Medlemmer sammen til et hemmeligt Møde, i hvilket da først bliver at tage Beslutning med Hensyn til dette Forslag.

Art. 80. Intet af Kamrene kan tage nogen Beslutning, naar ikke Flertallet af det lovmæssige Medlemstal er tilstede [8]).

---

[1]) Saadan Lov er endnu ikke udkommen. — Om den midlertidig bestaaende Ordning se Art. 115.

[2]) Lovgivningsperiodens Varighed regnes efter fast Praxis fra den Dag, paa hvilken Sammenkaldelsen af Landdagen, efterat nye Valg ere foretagne, finder Sted (Metzel, Handbuch für das preussische Herrenhaus 4 Ausg. 1878 I, S. 60).

[3]) Ved Art. 1 i Lov af 27de Marts 1872 er der givet Artiklen følgende Tilføielse:

„Formanden for og Medlemmerne af Overregnskabskamret kunne ikke være Medlemmer af noget af Landdagens Huse."

Med Hensyn til Art.'s 1ste Stk. se Noten til Art. 70.

[4]) Som Følge af Herrehusets nuværende Sammensætning finder denne Bestemmelse nu kun Anvendelse paa Deputeretkamret.

[5]) Lov af 18de Mai 1857 bestemmer:

„Eneste Artikel: Art. 76 i Forfatningsloven af 31te Januar 1850 er ophævet. I dens Sted træder følgende Bestemmelse:

Begge Huse af Monarkiets Landdag sammenkaldes regelmæssig af Kongen i Tidsrummet fra Begyndelsen af hvert Aars November Maaned til Midten af den paafølgende Januar Maaned, og iøvrigt saa ofte Omstændighederne kræve det".

[6]) Herrehuset kan, saaledes som det nu er sammensat, ikke opløses.

[7]) Forretningsorden for Deputeretkamret af 16de Mai 1876 med senere Ændringer meddeles her Sp. 632 — Forretningsorden for Herrehuset af 12te Februar 1874 med senere Ændringer meddeles her Sp. 639.

[8]) Lov af 30te Mai 1855 bestemmer:

„§ 2. Herrehuset kan ikke tage nogen Beslutning, naar ikke i det mindste 60 af de ifølge Forordning af 12te Oktober 1854 til Sæde og Stemme berettigede Medlemmer ere til Stede".

Begge Kamre tage Beslutning med absolut Stemmeflerhed. Forretningsordenen kan med Hensyn til Valg fastsætte Undtagelser herfra.

Art. 81. Ethvert af Kamrene har Ret til for sig at vedtage Adresser til Kongen.

Ingen maa personlig overrække Landdagen eller et af dens Kamre noget Bønskrift eller nogen Adresse.

Ethvert af Kamrene kan henvise de til det rettede Skrivelser til Ministrene og forlange Oplysninger af dem med Hensyn til fremkomne Besværinger.

Art. 82. Ethvert af Kamrene er beføiet til, for at skaffe sig Oplysninger, at nedsætte Kommissioner til Undersøgelse af Kjendsgjerninger.

Art. 83. Begge Kamres Medlemmer ere Repræsentanter for hele Folket. De stemme efter deres frie Overbevisning og ere ikke bundne ved Paalæg og Forskrifter.

Art. 84. De kunne ingensinde drages til Ansvar for deres Afstemninger i Kamret og for deres Udtalelser i Kamret kun indenfor dette paa Grundlag af Forretningsordenen (Art. 78)[1].

Intet Medlem af et af Kamrene kan uden dettes Samtykke under en Samling tages i Forhør eller fængsles paa Grund af en strafbar Handling, med mindre han gribes paa fersk Gjerning eller i Løbet af den følgende Dag.

Saadant Samtykke er ligeledes nødvendigt til Fængsling paa Grund af Gjæld.

Enhver strafferetlig Undersøgelse mod et Medlem af et af Kamrene og ethvert Varetægts- eller Gjældsfængsel hæves for Samlingens Varighed, naar det paagjældende Kammer forlanger det.

Art. 85. Medlemmerne af Deputeretkamret modtage Reiseomkostninger og Diæter af Statskassen i Henhold til Loven[2]. Herpaa kan ikke gives Afkald.

VI. Om den dømmende Myndighed.

Art. 86. Den dømmende Myndighed udøves i Kongens Navn af uafhængige Domstole, der ikke ere undergivne anden Autoritet end Lovenes.

Dommene blive at udfærdige og fuldbyrde i Kongens Navn.

Art. 87. Dommerne udnævnes paa Livstid af Kongen eller i hans Navn[3].

De kunne kun afsættes eller midlertidig fjernes fra deres Embeder ved Dom og af Aarsager, som ere bestemte i Lovene. Forelobig Suspension, som ikke indtræder i Kraft af Loven, og ufrivillig Forflyttelse til et andet Embede eller Afskedigelse med Pension kan kun finde Sted af de Aarsager og under de Former, som angives i Loven, og kun paa Grundlag af en Retskjendelse[4].

Paa de Forflyttelser, som Forandringer i Ordningen af Domstolene eller deres Myndighedsomraade nødvendiggjøre, finde disse Bestemmelser ingen Anvendelse.

Art. 88. For Fremtiden maa andre lønnede Statsembeder ikke tildeles Dommerne. Undtagelser herfra kunne kun finde Sted i Henhold til Lov[5].

Art. 89 Domstolenes Ordning fastsættes ved Lov[6].

Art. 90. Til at beklæde et Dommerembede kan kun den vælges, der er i Besiddelse af de Egenskaber, som efter Lovenes Forskrift udkræves dertil.

Art. 91. Domstole for særlige Klasser af Anliggender, i Særdeleshed Handels- og Haandværksdomstole, blive ad Lovgivningsveien at oprette paa de Steder, hvor Fornødenhederne kræve det.

Saadanne Domstoles Ordning og Myndighedsomraade, Rettergangsmaaden ved dem, Udnævnelsen af deres Medlemmer, disses særlige For-

---

[1]) Jfr. Sp. 541, Note 2.

[2]) Ifølge Lov om Reiseomkostninger og Diæter til Deputeretkamrets Medlemmer af 30te Marts 1873 beregnes Reiseomkostningerne ved Reiser, der kunne foretages ad Jernbane eller paa Dampskib, med 1 Reichsmark for hver Mil og 3 Rmk. for hver Til- og Fratur; — ved Reiser, der ikke kunne foretages paa nævnte Maade, med 4 Rmk. 50 Pfennig for hver Mil.
Diæterne beregnes med 15 Rmk. pr. Dag. (1 Rmk. à 100 Pfennig = 89 Ore).

[3]) Ved Lov af 19de Februar 1879 er følgende Bestemmelse indsat i Forfatningsloven;
„Ved Oprettelsen af fælles Domstole for Dele af det preussiske Landomraade og andre Forbundsstaters Landomraade kunne Afvigelser fra Bestemmelserne i Art. 86 og Art. 87, 1 Stk. finde Sted."

[4]) Under 7de Mai 1851 er udgaaet Lov om Dommeres Embedsforbrydelser samt om deres ufrivillige Forflyttelse eller Afskedigelse med Pension. Af de deri indeholdte Bestemmelser ere enkelte senere ændrede ved Lov af 26de Marts 1856 og Lov af 9de April 1879.

[5]) Artikel 88 er ophævet ved Lov af 30te April 1856.

[6]) Den i Henhold til d. t. R. Forf. Art. 4 Nr. 13 udstedte Rigslov af 27de Januar 1877 indeholder Bestemmelser om en ensartet Ordning af Domsmagten for hele det tydske Rige.

hold og Varigheden af deres Virksomhed fastsættes ved Lov[1]).

Art. 92. Der maa i Preussen kun være een øverste Domstol[2]).

Art. 93. Forhandlingerne for den paakjendende Domstol i borgerlige og Straffesager skulle være offentlige. Offentligheden kan dog, naar Orden eller Sædelighed derved trues, udelukkes ved en Beslutning af Domstolen, der skal forkyndes offentlig.

I alle andre Tilfælde kan Offentligheden kun indskrænkes ved Lov.

Art. 94. Ved Forbrydelser, der rammes af høie Straffe, ved alle politiske Forbrydelser og ved alle Presseforseelser, der ikke udtrykkeligt ved Lov ere undtagne, sker Bedømmelsen af den Anklagedes Skyld ved Nævninger.

Nævningerettens Sammensætning ordnes ved Lov[3]).

Art 95. Ved en efter forud indhentet Samtykke af Kamrene udstedt Lov kan der oprettes en særlig Nævningedomstol, hvis Myndighedsomraade indbefatter Høiforræderiforbrydelser og saadanne grove Forbrydelser mod Statens indre og ydre Sikkerhed, som ved Lov henlægges under den.

Sammensætningen af Nævningerne ved denne Domstol ordnes ved Lov[3]).

Art. 96. Grændserne mellem Domstolenes og Øvrighedernes Myndighed fastsættes ved Lov. Tvistigheder om Myndighedsgrændserne mellem den udøvende og dømmende Magt afgjøres af en ved Lov betegnet Domstol[4]).

Art. 97. De Betingelser, hvorunder offentlige Civil- og Militærembedsmænd retlig kunne drages til Ansvar for Retskrænkelser, foranledigede ved Overskridelse af deres Embedsmyndighed, fastsættes ved Lov. Dog kan en foregaaende Tilladelse af den overordnede Embedsmyndighed ikke fordres.

VII. Om Statsembedsmændene udenfor Dommerstanden.

Art. 98. De ikke til Dommerstanden hørende Statsembedsmænds særlige Retsforhold, de offentlige

---

[1]) Den i Noten til Art. 89 anførte Rigslov af 27de Januar 1877 indeholder i §§ 100—118 Bestemmelser om Oprettelsen og Indretningen af Handelsdomstole.

Ved Lov af 3die Juli 1875 er der oprettet Forvaltningsdomstole til Afgjørelsen af Tilfælde, hvor Nogen paastaar sin Ret krænket ved lovstridig Fremfærd af en Forvaltningsmyndighed. — I Forvaltningsdomstolenes to første Instantser er det overveiende Antal af Dommerne Lægmænd, hvis Valg er sat i nøie Forbindelse med den ved Lov af 13de December 1872 og 29de Juni 1875 indførte Ordning af de repræsentative Forsamlinger for Kredsene og Provindserne. (Da de sidstnævnte Love kun have Hensyn til Provindserne Preussen, Brandenburg, Pommern, Schlesien og Sachsen, er det derfor hidtil kun i de nævnte Provindser, at Forvaltningsdomstolene ere traadte i Virksomhed). I sidste Instants træffes Afgjørelsen af en for hele Monarkiet fælles Overforvaltningsdomstol, der har Sæde i Berlin, og hvis Medlemmer udnævnes af Kongen.

[2]) Ifølge den med 1ste Oktober 1879 i Kraft traadte Rigslov af 27de Januar 1877 er Rigsretten øverste Domstol for hele det tydske Rige. Medlemmerne af Rigsretten, der har Sæde i Leipzig, udnævnes af Keiseren efter Forslag af Forbundsraadet.

[3]) Lov af 21de Mai 1852 bestemmer:

„Art. 1. Artiklerne 94 og 95 i Forfatningsloven af 31te Januar 1850 ere ophævede.

I deres Sted træde følgende Bestemmelser:

Art. 2. I Straffesager sker Bedømmelsen af den Anklagedes Skyld ved Nævninger, forsaavidt der ikke ved en efter forud indhentet Samtykke af Kamrene udstedt Lov er fastsat Undtagelser herfra. Nævningerettens Sammensætning ordnes ved Lov*).

Art. 3. Ved en efter forud indhentet Samtykke af Kamrene udstedt Lov kan der oprettes en særlig Domstol for Paadømmelsen af Høiforræderi og saadanne Forbrydelser mod Statens indre og ydre Sikkerhed, som henlægges under den ved den nye Lov."**)

*) Ifølge Rigslov af 27de Januar 1877 er Paakjendelsen af grove Straffesager henlagt under de ved samme Lov oprettede, periodisk sammentrædende Nævningeretter, der bestaa af 3 faste Dommere og 12 til Skyldspørgsmaalets Afgjørelse kaldede Nævninger.

**) Den i Henhold til denne Bestemmelse ved Lov af 25de April 1853 oprettede særlige Domstol „Kammerretten" er atter ophævet ved Rigslov af 27de Januar 1877, og de i Artiklen omhandlede Forbrydelser henhøre nu under de almindelige Domstole. I Tilfælde af Høiforræderi og Landsforræderi mod Keiseren og Riget dømmer Rigsretten som eneste Instants.

[4]) Ved en i Henhold til Rigslov af 27de Januar 1877 § 17 udstedt Forordning om Fremgangsmaaden ved Afgjørelsen af Myndighedsstridigheder mellem Domstolene og Øvrighederne, af 1ste August 1879, ere Stridigheder af den nævnte Art, derunder ogsaa de Tilfælde, hvor Domstolene og Øvrighederne hver for sig anse hinanden for kompetente og sig selv for inkompetente, henlagte under en særlig Domstol (Gerichtshof zur Entscheidung der Kompetenzkonflikte), bestaaende af 6 Medlemmer af Overlandretten i Berlin og 5 andre Medlemmer, der skulle være i Besiddelse af de Betingelser, som udkræves for at beklæde et Embede i den høiere Forvaltningstjeneste eller et Dommerembede.

Anklageres derunder indbefattet, ordnes ved en Lov, som, uden paa formaalsstridig Maade at indskrænke Regjeringen i dens Valg af de udøvende Organer, sikkrer Statsembedsmændene en fyldestgjørende Beskyttelse mod vilkaarlig Berøvelse af Embede og Indtægter [1]).

VIII. Om Finantserne.

Art. 99. Alle Statens Indtægter og Udgifter skulle forud anslaas for hvert Aar og optages paa Statsbudgettet.

Dette fastsættes aarlig ved Lov [2]).

Art. 100. Skatter og Afgifter til Statskassen maa kun opkræves, forsaavidt de ere optagne paa Statsbudgettet eller anordnede ved særlige Love [3]).

Art. 101. Med Hensyn til Skatterne kunne ingen Forrettigheder indføres.

Den bestaaende Skattelovgivning underkastes et Gjennemsyn, hvorved enhver Forrettighed fjernes.

Art. 102. Sportler kunne Statens eller Kommunens Embedsmænd kun oppebære i Henhold til Loven.

Art. 103. Optagelse af Statslaan kan kun ske i Henhold til Lov. Det Samme gjælder om Overtagelsen af Garantier fra Statens Side.

Art. 104. Ved Overskridelser af Budgettet er en paafølgende Godkjendelse af Kamrene nødvendig.

De Statsbudgettet vedrørende Regnskaber prøves og fastslilles af Overregnskabskamret. Det almindelige aarlige Statsregnskab, der skal indeholde en Oversigt over Statsgjælden, forelægges forsynet med Overregnskabskamrets Bemærkninger Kamrene til Godkjendelse ligeoverfor Statsregjeringen.

Overregnskabskamrets Sammensætning og Myndighedsomraade bestemmes ved særlig Lov [4]).

IX. Om Kommunerne, Kreds-, Distrikts- og Provinds-Ordningen.

Art. 105. Repræsentationen for og Styrelsen af Kommuner, Kredse, Distrikter og Provindser i den preussiske Stat ordnes nærmere ved særlige Love med Jagttagelse af følgende Grundsætninger:

1) Med Hensyn til Provindsernes, Distrikternes, Kredsenes og Kommunernes indre og særlige Anliggender træffes Afgjørelsen af Forsamlinger, der bestaa af valgte Repræsentanter, hvis Beslutninger udføres af Forstanderne for Provindserne, Distrikterne, Kredsene og Kommunerne.

Det bestemmes ved Lov, i hvilke Tilfælde disse Repræsentationers Beslutninger ere undergivne en overordnet Repræsentations eller Statsregjeringens Godkjendelse.

2) Forstanderne for Provindserne, Distrikterne og Kredsene udnævnes af Kongen.

Med Hensyn til Statens Medvirken ved Ansættelsen af Kommuneforstanderne saavel som med Hensyn til Udøvelsen af den Kommunerne tilkommende Valgret ville de nærmere Bestemmelser blive givne ved Kommunalordningen.

3) Kommunerne have Ret til selvstændig at styre deres kommunale Anliggender under Statens ved Lov ordnede Tilsyn.

Kommunernes Medvirken ved Forvaltningen af det stedlige Politi ordnes ved Lov.

Til Ordenens Opretholdelse kan der efter Lovens nærmere Bestemmelse ved en Beslutning af Kommunen oprettes et Kommuneborgerværn.

4) Provinds-, Kreds- og Kommunerepræsentationernes Forhandlinger ere offentlige. Undtagelser herfra fastsættes ved Lov. En Beretning om Indtægterne og Udgifterne skal i det mindste een Gang om Aaret offentliggjøres [5]).

Almindelige Bestemmelser.

Art. 106. Love og Forordninger have forbindende Kraft, naar de ere kundgjorte under den ved Loven foreskrevne Form [6]).

Prøvelsen af de paa behørig Maade kundgjorte kongelige Forordninger tilkommer ikke Embedsmyndighederne, men kun Kamrene.

---

[1]) Den bebudede Lov om Statsembedsmændene (jfr. Art. 117) er endnu ikke udgaaet.

[2]) Ifølge Lov af 29de Juni 1876 regnes Finantsaaret fra 1ste April til 31te Marts.

[3]) Denne Artikel er for saa vidt ændret ved det tydske Riges Forfatning, som Indtægterne af Tolden og Forbrugsskatterne, af Post-, Telegraf-, Hær-, Flaade- og Konsulatsvæsenet saavel som de Indtægter, der fremkomme gjennem Ledelsen af de udenrigske Anliggender, ere henviste til Riget, der paa den anden Side udreder samtlige med de nævnte Indretninger forbundne Udgifter (d. t. R. Forf. Art. 4. Nr. 7, Art. 38, 49, 53, 58 og 70, Sp. 535—54).

[4]) Se angaaende Overregnskabskamret Sp. 555 Note 1.

[5]) Lov af 24de Mai 1853 bestemmer:
„Artikel 105 i Forfatningsloven af 31te Januar 1850 er ophævet. I dens Sted træder følgende Bestemmelse:

Repræsentationen for og Styrelsen af Kommuner, Kredse og Provindser i den preussiske Stat ordnes nærmere ved særlige Love".

Ordningen af Provindsernes, Kredsenes og Kommunernes Forvaltning, særlig af Befolkningens Deltagelse i Styrelsen af de stedlige Anliggender, hviler paa en Række indbyrdes afvigende Love for de forskjellige Provindser. I de saakaldte gammelpreussiske Provindser (Preussen, Brandenburg, Pommern, Schlesien og Sachsen) er der ved Lovene om Kredsordningen af 13de December 1872 og om Provindsialordningen af 29de Juli 1875 indført en ensartet, paa Grundsætning om stedlig Selvstyrelse bygget Ordning.

[6]) Se Noten til Art. 45.

Art. 107. Forfatningen kan forandres ad den ordentlige Lovgivningsvei. Den sædvanlige absolute Stemmeflerhed ved to Afstemninger i hvert Kammer, mellem hvilke der maa ligge et Tidsrum af mindst enogtyve Dage, er tilstrækkelig dertil [1]).

Art. 108. Medlemmerne af begge Kamre og samtlige Statsembedsmænd aflægge Troskabs- og Lydighedsed til Kongen og sværge samvittighedsfuldt at overholde Forfatningen [2]).

Hæren tages ikke i Ed paa Forfatningen.

Art. 109. De bestaaende Skatter og Afgifter opkræves vedblivende, og alle Bestemmelser i de bestaaende Lovbøger, enkelte Love og Forordninger, der ikke ere stridende mod nærværende Forfatning, blive i Kraft, indtil de forandres ved Lov.

Art. 110. Alle ved de bestaaende Love anordnede Myndigheder forblive i Virksomhed, indtil de dem vedrørende organiske Love ere traadte i Kraft.

Art. 111. I Tilfælde af Krig eller Oprør kunne, naar der er overhængende Fare for den offentlige Sikkerhed, Artiklerne 5, 6, 7, 27, 28, 29, 30 og 36 i Forfatningsloven sættes ud af Kraft for bestemt Tid og Sted. Det Nærmere herom bestemmes ved Lov [3]).

Overgangsbestemmelser.

Art. 112. Indtil den i Art. 26 ommeldte Lov er udgaaet, har det med Hensyn til Skole- og Undervisningsvæsenet sit Forblivende ved de nu gjældende Lovbestemmelser [4]).

Art. 113. Endnu før Gjennemsynet af Strafferetten har fundet Sted, vil der udgaa en særlig Lov om Forbrydelser, der begaas ved Ord, Skrift, Tryk eller billedlig Fremstilling [5]).

Art. 114. Indtil den nye Kommuneordning er udgaaet, har det sit Forblivende ved de hidtil gjældende Bestemmelser om Politiforvaltningen [6]).

Art. 115. Indtil den i Art. 72 ommeldte Valglov er udgaaet, staar Forordningen af 30te Mai 1849 om Valget af de Deputerede til Andet Kammer vedblivende ved Magt [7]).

Art. 116. De endnu bestaaende tvende øverste Domstole skulle forenes til een. Ordningen af denne sker ved en særlig Lov [8]).

Art. 117. Til de forinden Forfatningslovens Kundgjørelse ansatte Statsembedsmænds Fordringer vil der blive taget særligt Hensyn i Loven om Statsembedsmændene [9]).

Art. 118. Skulde den Forfatning for den tydske Forbundsstat, der vil blive at give paa Grundlag af Udkastet af 26de Mai 1849, nødvendiggjøre Ændringer i nærværende Forfatning, vil Kongen anordne saadanne og ved Kamrenes næste Sammentræden meddele dem de paagjældende Anordninger.

Kamrene ville da tage Beslutning om, hvorvidt de foreløbig anordnede Ændringer ere i Overensstemmelse med den tydske Forbundsstats Forfatning [10]).

Art. 119. Kongens Aflæggelse af det i Art. 54 ommeldte edelige Løfte saavel som den foreskrevne Edsaflæggelse af begge Kamrene og samtlige Statsembedsmænd foregaar strax efter, at det stedfindende Gjennemsyn af nærværende Forfatning (Art. 62 og 108) er tilendebragt ad Lovgivningsveien.

Under vor høistegenhændige Underskrift og hostrykte kongelige Segl.

Givet paa Charlottenburg, den 31te Januar 1850.

(L. S.) Friedrich Wilhelm.

Grev v. Brandenburg. v. Ladenberg.
v. Manteuffel. v. Strotha. v. d. Heydt.
v. Rabe. Simons. v. Schleinitz.

---

[1]) Det er i Praxis antaget, at Forslag til Forandringer i Forfatningen ikke samtidig kunne forelægges begge Kamre eller efter den første Afstemning i det ene Kammer oversendes til det andet; men at det Kammer, i hvilket Forslaget er forelagt, ved gjentagen Afstemning maa have fattet endelig Beslutning derom, forinden det gaar til det andet Kammer (Metzel I, Side 88.)

[2]) Vægring ved at aflægge denne Ed udelukker fra Retten til Sæde i Landdagen. (Metzel I, Side 90).

[3]) De herhenhørende Bestemmelser indeholdes i Lov om Beleiringstilstanden af 14de Juni 1851.

[4]) Se Noten til Art. 26.

[5]) Se Noten til Art. 27.

[6]) Denne Artikel er ophævet ved den i Noten til Art. 42 anførte Lov af 4de April 1856.

[7]) Se Noten til Art. 72.

[8]) Den paabudne Sammensmeltning af de ved Forfatningslovens Udstedelse bestaaende tvende øverste Domstole, Over-Tribunalet i Berlin og den rhinske Revisions- og Kassationsret, iværksattes ved Lov af 17de Marts 1852. — I Over-Tribunalets Sted er siden 1ste Oktober 1879 traadt den for hele det tydske Rige fælles øverste Domstol, Rigsretten i Leipzig (se Noten til Art. 92).

[9]) Se Noten til Art. 98.

[10]) Da den Forfatning, for hvilken Udkastet af 26de Mai 1849 skulde danne Grundlaget, ikke kom i Stand, ere Bestemmelserne i Art. 118 aldrig komne til Anvendelse.

Forordning angaaende Fremgangsmaaden ved Valget af Deputerede til Andet Kammer, af 30te Mai 1849[1]).

Vi Friedrich Wilhelm, af Guds Naade Konge af Preussen osv., forordne efter Andragende af vort Statsministerium til Gjennemførelse af Forfatningslovens[2]) Art. 67—74 og i Medfør af Art. 105, at istedetfor Lov om Valgene af Deputerede til Andet Kammer af 6te December 1848 skulle nedenstaaende nærmere Bestemmelser komme til Anvendelse.

§ 1. De Deputerede af Andet Kammer vælges af Valgmænd i Valgkredse, Valgmændene af Urvælgerne i Urvalgkredse.

§ 2. Antallet af Deputerede, der bliver at vælge i hvert Regjeringsdistrikt, udviser hosføiede Fortegnelse.[3])

§ 3. Ordningen af Valgkredsene foretages af Regjeringerne paa Grundlag af det ved den sidste Folketælling udkomne Indbyggerantal, saaledes, at hver Valgkreds mindst kommer til at vælge to Deputerede. Kredse, der høre til forskjellige Regjeringsdistrikter, kunne undtagelsesvis af Overpræsidenten forenes til een Valgkreds, naar deres Beliggenhed og øvrige Forhold gjøre det fornødent.[3])

§ 4. For hver 250 Indbyggere vælges en Valgmand.

§ 5. Kommuner paa mindre end 750 Indbyggere saavel som beboede Besiddelser, der ikke høre til nogen Kommune, forenes af Landraaden[4]) med en eller flere tilgrændsende Kommuner til een Urvalgkreds.

§ 6. Kommuner paa 1750 eller flere end 1750 Indbyggere deles af den kommunale Forvaltningsmyndighed i flere Urvalgkredse. Disse skulle indrettes saaledes, at der i det Høieste vælges 6 Valgmænd i hver.

§ 7. Urvalgkredsene skulle saavidt muligt ordnes saaledes, at det Antal Valgmænd, der vælges i hver, er deleligt med tre.

§ 8. Enhver selvstændig[5]) Preusser, der har fyldt sit 24de Aar og ikke ved retskraftig Dom har mistet den fulde Besiddelse af de borgerlige

---

[1]) Jfr. Forfatningslovens Artikel 115.
Ved Lov af 11te Marts 1869 er Forordning af 30te Mai 1849 indført i de i Aaret 1866 i Preussen indlemmede Lande og ved Lov af 23de Juni 1876 i Hertugdømmet Lauenburg.

[2]) ɔ: Den oktroyerede Forfatningslov af 5te December 1848, i hvis Sted den nugjældende Forfatningslov er traadt.

[3]) Lov af 27de Juni 1860 indeholder følgende Bestemmelser:

§ 1. Valgkredsene, Valgstederne og det Antal af Deputerede, der bliver at vælge i hver Kreds, fastsættes herved i Overensstemmelse med Indholdet af hosføiede Fortegnelse.

§ 2. I de Valgkredse, ved hvilke der i den hosføiede Fortegnelse er nævnt to Valgsteder, skal det først stedfindende Valg foretages paa det førstnævnte, det følgende paa det sidstnævnte Sted og saaledes fremdeles i samme Rækkefølge afvexlende paa det ene og paa det andet Sted.

§ 3. Indenrigsministeren kan foreskrive Afvigelser fra den i § 2 givne Regel om Vexlen af Valgstederne eller fastsætte et andet Valgsted end det, der er nævnt i hosføiede Fortegnelse, dog kan dette kun ske med Hensyn til den enkelte næst paafølgende Valghandling og kun i det Tilfælde, at Afholdelse af Valget paa det i Fortegnelsen bestemte Sted i paagjældende Valgkreds ikke lader sig iværksætte paa Grund af smitsomme Sygdomme, Afbrydelse af Samfærselen med Valgstedet eller andre uafvendelige Forhindringer.

Det af Indenrigsministeren bestemte Valgsted maa ingensinde vælges udenfor Valgkredsen.

§ 4. §§ 2 og 3 i Valgforordningen af 30te Mai 1849 og Forskriften om Fastsættelsen af Valgstederne i samme Forordnings § 26 . . . . ophæves".

Valgkredsene og Valgstederne i Provindsen Slesvig-Holstein, saavelsom det Antal Deputerede, der bliver at vælge i hver Valgkreds, er fastsat ved Lov af 15de Februar 1872 med vedføiet Fortegnelse. Tilsvarende Bestemmelser for Hertugdømmet Lauenburg indeholdes i Lov af 23de Juni 1876 § 2.

[4]) Preussen er med Hensyn til Forvaltningen inddelt i 11 Provindser. Den høieste Statsembedsmand i Provindsen er Overpræsidenten. Provindserne bestaa atter af Regjeringsdistrikter (Regierungsbezirke), hvis øverste Forvaltningsmyndighed, den saakaldte „Regjering", dannes af en Præsident og et Antal overordnede Statsembedsmænd. Regjeringsdistrikterne deles i Kredse, med en af Kongen udnævnt Landraad i Spidsen, og Kredsene inddeles atter i Bykommuner, hvis udøvende Organ, Magistraten, bestaar af en af Staten stadfæstet Borgmester og et efter Byens Indbyggertal vexlende Antal, af Borgerne valgte, Raadmænd; — i Landkommuner med et Forstanderskab, bestaaende af en Kommuneforstander og to saakaldte „Schöffen", samtlige valgte af Kommuneraadet; — og i Godskommuner, hvor Godsbesidderen træder i Forstanderskabets Sted.

[5]) Ved et ministerielt Reskript til samtlige Landraader af 20de December 1848 er det med Hensyn til Udtrykket „selvstændig" (i Forfatningsloven af 5te December 1848) udtalt, at det ikke forudsætter

Rettigheder [1]), er stemmeberettiget Urvælger i den Kommune, hvor han i Løbet af sex Maaneder har havt Bopæl eller Opholdssted, saafremt han ikke nyder Fattighjælp af offentlige Midler.

§ 9. Militærpersoner af den staaende Hær og Landeværnets faste Mandskab vælge paa deres Garnisonssted uden Hensyn til, hvor lang Tid forinden Valget de have opholdt sig der. De danne, naar de ere samlede i et Antal af 750 Mand eller derover, een eller flere særlige Valgkredse [2]). Landeværnsmænd, der paa Valgenes Tid ere indkaldte til Tjeneste, vælge paa deres Opholdssted istedetfor paa deres Hjemsted.

§ 10. Urvælgerne blive i Forhold til de dem paahvilende direkte Statsskatter (Klasseskat, Grundskat, Næringsskat) at dele i tre Afdelinger saaledes, at der paa hver Afdeling falder en Trediedel af det Skattebeløb, som udredes af samtlige Urvælgere.

Det samlede Skattebeløb beregnes

a) for hver Kommune, hvis Kommunen udgjør en Urvalgkreds for sig eller er delt i flere Urvalgkredse (§ 6);

b) for hver Valgkreds, hvis Urvalgkredsen bestaar af flere Kommuner (§ 5).

§ 11. Hvor der ikke opkræves Klasseskat, træder i dens Sted den direkte Statsskat, der i Medfør af Forordningen af 4de April 1848 maatte være indført istedetfor den indirekte Statsskat.

Hvor der hverken opkræves Klasseskat eller klassificeret Skat i Medfør af Forordningen af 4de April 1848, træder istedetfor Klasseskatten den i Kommunen opkrævede direkte Kommuneskat.

Hvor der undtagelsesvis heller ikke bestaar nogen saadan, skal der af Kommunalbestyrelsen foretages en overslagsmæssig Skatteansættelse efter Grundsætningerne for Ansættelsen af Klasseskat, og paa Grundlag heraf beregnes, hvilket Beløb hver enkelt Urvælger vilde have at udrede som Klasseskat.

Svares Næringsskat af et Handelsinteressentskab, fordeles Skatten ligelig paa alle Deltagerne, naar det skal afgjøres, til hvilken Afdeling disse høre.

§ 12. Den første Afdeling bestaar af de Urvælgere, som udrede de høieste Skattebidrag, der tilsammen udgjøre en Trediedel af det samlede Skattebeløb (§ 10).

Den anden Afdeling bestaar af de Urvælgere, som udrede de nærmest lavere Skattebidrag, der tilsammen udgjøre den anden Trediedel af det samlede Skattebeløb.

Den tredie Afdeling bestaar af de lavest beskattede Urvælgere, som udrede den sidste Trediedel. Til denne Afdeling høre ogsaa de Urvælgere, der ikke svare Skat.

§ 13. Saalænge Grundsætningen om Ophævelsen af Skattefriheden med Hensyn til Klasseskatten og den direkte Kommuneskat endnu ikke er gjennemført [3]), blive de Urvælgere, der endnu nyde denne Skattefrihed, at optage i den Afdeling, hvortil de vilde høre, hvis Skattefriheden allerede var ophævet.

§ 14. Hver Afdeling vælger en Trediedel af de Valgmænd, der skulle vælges.

Er Antallet af de Valgmænd, der skulle vælges i en Urvalgkreds, ikke deleligt med tre, saa bliver, naar der er et Overskud af een Valgmand, denne at vælge af den anden Afdeling. Er der et Overskud af to Mænd, vælger den første Afdeling den ene og den tredie Afdeling den anden.

§ 15. I hver Kommune skal der ufortøvet optages en Fortegnelse over de stemmeberettigede Urvælgere (Urvalgliste), i hvilken ved hvert enkelt Navn angives det Skattebeløb, som vedkommende Urvælger har at udrede i Kommunen eller i den af flere Kommuner bestaaende Urvalgkreds. Denne Fortegnelse fremlægges offentlig, og Fremlæggelsen kundgjøres paa den paa Stedet brugelige Maade.

Enhver, der anser Fortegnelsen for urigtig eller ufuldstændig, kan i Løbet af tre Dage efter Kundgjørelsen skriftlig eller ved Tilførsel til Protokollen fremføre sin Besværing i saa Henseende for den stedlige Øvrighed eller den af denne i dette Øiemed udnævnte Kommissær eller nedsatte Kommission.

Afgjørelsen med Hensyn hertil træffes i Byerne af den kommunale Forvaltningsmyndighed, paa Landet af Landraaden [4]).

I Kommuner, der ere delte i flere Urvalgkredse, indrettes der en Urvalgliste for hver enkelt Kreds.

§ 16. Afdelingerne (§ 12) fastsættes af de samme Myndigheder, der ordne Urvalgkredsene (§§ 5, 6).

---

egen Husstand, samt at vedkommende Myndigheder have at gaa ud fra Tilstedeværelsen af denne Egenskab hos enhver Person, der er i Besiddelse af de øvrige Betingelser for Valgret, indtil Bevis for det Modsatte foreligger.

[1]) Se Sp. 558, Note 2.

[2]) Bestemmelserne i § 9 ere blevne ændrede og delvis ophævede ved Rigshærlov af 2den Mai 1874 § 49, 1ste Stykke, der er af følgende Indhold:

„De til den aktive Hær hørende Militærpersoner kunne ikke udøve Valgret hverken til Rigsrepræsentationen eller til de enkelte Landsrepræsentationer. De Militærpersoner, hvis Valgret ikke berøres heraf, maa ikke forenes til særlige Militærvalgkredse ved Valgene til de af indirekte Valg fremgaaende Landsrepræsentationer".

[3]) Jfr. Forfatningslovens Artikel 101, Sp. 609.

[4]) Se Sp. 614, Note 4.

De samme Myndigheder bestemme for hver Urvalgkreds, i hvilket Lokale de Kredsen vedrørende Afdelingslister skulle fremlægges offentlig og Valgmandsvalget afholdes, ligesom de ogsaa udnævne Valgforstanderen, der skal lede Valget, og en Suppleant for denne i Tilfælde af hans Forfald.

Med Hensyn til Berigtigelsen af Afdelingslisterne komme Bestemmelserne i § 15 til Anvendelse.

§ 17. Valgdagen fastsættes af Indenrigsministeren.

§ 18. Valgmændene vælges i hver Afdeling blandt Urvalgkredsens stemmeberettigede Urvælgere uden Hensyn til Afdelingerne.

Bortset fra en mulig Opløsning af Kamret have Valgmandsvalgene Gyldighed for hele Lovgivningsperioden, saaledes at der, hvis Udfyldningsvalg af en Deputeret bliver fornødent, kun vælges nye Valgmænd istedetfor dem, hvis Pladser paa Grund af Dødsfald, Bortflytten fra Urvalgkredsen eller af andre Aarsager ere blevne ledige.

§ 19. Urvælgerne sammenkaldes til Valg under Iagttagelse af den paa Stedet brugelige Bekjendtgjørelsesmaade.

§ 20. Valgforstanderen udnævner blandt Valgkredsens Urvælgere en Protokolfører og fra tre til sex Bisiddere, som tilligemed ham udgjøre Valgbestyrelsen, og edfæster dem ved Haandslag i Eds Sted.

§ 21. Valgene foretages i hver Afdeling for sig ved Stemmegivning til Protokollen med absolut Flertal og efter Valgreglementets Forskrift (§ 32).

§ 22. I Valgforsamlingen maa der ikke finde nogen Forhandling Sted eller fattes nogen Beslutning.

Stemmer, der afgives under Indsigelse eller med Forbehold, ere ugyldige.

§ 23. Fremkommer ved den første Afstemning ikke noget absolut Flertal, foretages bunden Afstemning.

§ 24. Den, der er valgt til Valgmand, maa erklære, om han modtager Valget. Modtagelse under Indsigelse eller med Forbehold anses som Afslag og nødvendiggjør nyt Valg.

§ 25. Protokollen underskrives af Valgbestyrelsen (§ 20) og indleveres ufortøvet til Valgkommissæren (§ 26) for Deputeretvalget.

§ 26. Regjeringen udnævner en Valgkommissær for Deputeretvalget i hver Valgkreds og bestemmer Valgstedet[1]).

§ 27. Valgkommissæren sammenkalder ved en skriftlig Indbydelse Valgmændene til Deputeretvalget. Han har at prøve den stedfundne Fremgangsmaade ved Urvalgene i Henhold til nærværende Forordnings Forskrifter, og hvis han maatte anse enkelte Valghandlinger for ugyldige, at fremføre sine Betænkeligheder for Valgmændenes Forsamling, der træffer den endelige Afgjørelse. Efterat de Valgmænd, hvis Valg erklæres for ugyldigt, ere udelukkede, skrider Forsamlingen ufortøvet til den egentlige Valghandling.

Bortset fra nysnævnte Drøftelse og Afgjørelse med Hensyn til mulige mod enkelte Valghandlinger fremførte Betænkeligheder maa der ikke finde nogen Forhandling Sted eller fattes nogen Beslutning i Forsamlingen.

§ 28. Dagen, paa hvilken Deputeretvalgene foretages, fastsættes af Indenrigsministeren.

§ 29. Valgbar til Deputeretkamret er enhver Preusser, der har fyldt sit 30te Aar, der ikke ved retskraftig Dom har mistet den fulde Besiddelse af de borgerlige Rettigheder[2]) og i eet Aar har hørt til den preussiske Stat.

§ 30. Deputeretvalgene foretages ved Stemmegivning til Protokollen.

Protokolføreren og Bisidderne vælges af Valgmændene efter Forslag af Valgkommissæren og udgjøre tilligemed denne Valgbestyrelsen.

Valgene foretages med absolut Flertal. Stemmer, der afgives under Indsigelse eller med Forbehold, ere ugyldige.

Fremkommer der ved den første Afstemning ikke noget absolut Flertal, skrides der til bundet Valg.

§ 31. Den, der er valgt til Deputeret, maa til Valgkommissæren erklære, om han modtager eller afslaar det Valg, der er faldet paa ham. En Modtagelseserklæring under Indsigelse eller med Forbehold anses som Afslag og nødvendiggjør nyt Valg.

§ 32. De til Udførelse af denne Forordning nødvendige nærmere Bestemmelser fastsættes ved et af Vort Statsministerium udstedt Reglement.

Under Vor høistegenhændige Underskrift og hostrykte kongelige Segl.

Givet paa Sanssouci, den 30te Mai 1849.

Friedrich Wilhelm.

Grev v. Brandenburg. v. Ladenberg. v. Manteuffel. v. Strotha. v. der Heydt. v. Rabe. Simons.

---

[1]) Den sidste Bestemmelse er ophævet ved Lov af 27de Juni 1860, jfr. Noten til §§ 3 og 4.

[2]) Se Sp. 558, Note 2.

Reglement om Fremgangsmaaden ved Valgene til Deputeretkamret for hele Monarkiet med Undtagelse af de hohenzollerske Lande[1]), af 11te Juli 1879.

Under Ophævelse af Reglementerne af 10de Juli 1870 og 23de August 1876 træffes herved for hele Monarkiet, med Undtagelse af de hohenzollerske Lande, følgende nærmere Bestemmelser angaaende Udførelsen af Forordningen af 30te Mai 1849, Loven af 11te Marts 1869 og Loven af 23de Juni 1876[2]).

I. Valgmandsvalgene.

§ 1. Landraaderne[3]) eller, i det i Forordningen af 30te Mai 1849 § 6 nævnte Tilfælde, de kommunale Forvaltningsmyndigheder have at foranledige Affattelsen af Urvalglisterne (Forordningens § 15).

I Provindsen Hannover[4]) varetages Landraadernes Hverv

i Amtsdistrikterne af Amtmændene,

i de selvstændige Byer af de kommunale Forvaltningsmyndigheder.

De nævnte Myndigheder have samtidig hermed at fastsætte Urvalgkredsene (Forordningens §§ 5, 6, 7) og bestemme det Antal af Valgmænd, der tilfalder hver Kreds (Forordningens §§ 4, 6, 7).

Antallet af Valgmænd, der tilfalder Urvalgkredsen, og dennes almindelige Grændser skal angives paa Urvalglisten (Reglementets § 3).

§ 2. Ingen Urvalgkreds maa omfatte færre end 750 eller flere end 1,749 Indbyggere.

Ved Beregningen af Indbyggerantallet medregnes de ved den aktive Hær staaende Militærpersoner til den civile Befolkning.

Nødvendiggjøres som Følge heraf ved Dannelsen af en Urvalgkreds en Sammenlægning af flere Kommuner (Landkommuner, selvstændige Godskommuner osv.), der henhøre under forskjellige af de i Reglementets § 1 nævnte Myndigheders Embedskredse, træffes de nærmere Bestemmelser i saa Henseende af den nærmest overordnede Forvaltningsmyndighed.

Indbyggerne i de fra det Hovedland, hvortil de høre, adskilte Besiddelser skulle, forsaavidt de ikke selv kunne udgjøre en Urvalgkreds, forenes med de nærmestliggende Kommuner i Hovedlandet.

Iøvrigt skal hver Urvalgkreds danne et saavidt muligt sammenhængende og afrundet Hele.

§ 3. Affattelsen af Urvalglisterne, i hvilke der ved hvert enkelt Navn skal angives, hvilket Skattebeløb vedkommende Urvælger har at udrede i Kommunen eller i Urvalgkredsen, naar denne bestaar af flere Kommuner, paahviler den kommunale Forvaltningsmyndighed (i selvstændige Godskommuner Godseieren).

I Kommuner, der ere delte i flere Urvalgkredse, affattes Urvalglister for hver enkelt Kreds.

§ 4. Urvalglisterne skulle i hver Kommune (Landkommune, selvstændig Godskommune osv.) fremlægges offentlig i tre Dage af de kommunale Forvaltningsmyndigheder. Om Listernes Fremlæggelse og Lokalet, hvor den finder Sted, udstedes samtidig Bekjendtgjørelse paa den paa Stedet brugelige Maade.

I Løbet af tre Dage efter denne Bekjendtgjørelse staar det Enhver frit for skriftlig eller ved Tilførsel til Protokollen at fremsætte sine Indvendinger mod Listens Rigtighed eller Fuldstændighed for den Myndighed, der har foranstaltet Fremlæggelsen, eller for den af Samme i dette Øiemed udnævnte Kommissær eller nedsatte Kommission.

Afgjørelsen med Hensyn til de fremsatte Indvendinger træffes i Byerne af de kommunale Forvaltningsmyndigheder, paa Landet af Landraaden[5]), dog saaledes, at den

i Regjeringsdistriktet Wiesbaden i alle Kommuner paa flere end 1,750 Indbyggere,

i Hannover kun i de selvstændige Byer[4])

---

[1]) For de hohenzollerske Lande (o: de ved Overenskomst af 7de December 1849 af Preussen erhvervede Fyrstendømmer Hohenzollern-Hechingen og Hohenzollern-Sigmaringen) er under s. D. udgaaet et særligt Valgreglement.

[2]) Se Sp. 613 Note 1.

[3]) Se Sp. 614 Note 4.

[4]) Hannover har efter Indlemmelsen i Preussen i det Væsentlige bevaret sin tidligere Forvaltningsordning. Provindsen er delt i sex Landdrostier (Landdrosteien); disse deles i Amtsdistrikter, der atter deles i By- og Landkommuner.

Landdrostiets Anliggender styres af et Raad af Statsembedsmænd med en af Kongen udnævnt Landdrost i Spidsen. — Amtsdistriktet styres af en af Kongen udnævnt Amtmand (Amtshauptmann), ved hvis Side staar en Amtsrepræsentation, sammensat af Kommuneforstanderne og Besidderne af større Godser i Amtsdistriktet. Amtsrepræsentationen har kun i enkelte Anliggender besluttende Myndighed.

Byerne inddeles i de selvstændige, hvis Magistrat staar umiddelbart under Landdrostiet og varetager de ellers under Amtmanden henlagte Anliggender, og de saakaldte „amtssässige", hvis Magistrat er underordnet Amtsdistriktets Styrelse.

[5]) Se Sp. 614, Note 4.

tilkommer de kommunale Forvaltningsmyndigheder.

Urvalglisterne skulle forsynes med en Paategning om, at de have været fremlagte offentlig i tre Dage efter Bekjendtgjørelse paa den paa Stedet brugelige Maade, saavel som om, at der i Løbet af Indsigelsesfristen ingen Indsigelse er fremsat, eller at der er truffet Afgjørelse med Hensyn til de fremsatte Indsigelser.

Begge Paategninger skulle gives af den Myndighed, der har foranstaltet Fremlæggelsen. I de Tilfælde, hvor det ikke tilkommer denne Myndighed at træffe Afgjørelse med Hensyn til Indsigelserne, og saadanne ere fremsatte, har den kun at forsyne Urvalglisten med Paategning om Fremlæggelsen, og efter Udløbet af Indsigelsesfristen ufortøvet at indsende den til den Myndighed, der har at træffe Afgjørelse i saa Henseende, tilligemed de fremkomne Indsigelser, samt en Bevidnelse af, at der ikke er fremsat andre Indsigelser end de vedføiede. Sidstnævnte Myndighed har, efter at have truffet Afgjørelse med Hensyn til Indsigelserne, at meddele Paategning herom.

§ 5. Efterat Urvalglisterne have været fremlagte, affattes Afdelingslisterne under Iagttagelse af nedenstaaende Fremgangsmaade:

Efter Forbillede af vedføiede Formular[1]) opføres Urvælgerne i den Orden, at der begyndes med den Høistbeskattedes Navn, derpaa følger den, der næstefter ham svarer høiest Skat, og saaledes fremdeles lige til dem, der svare lavest eller slet ingen Skat.

Derpaa beregnes det samlede Beløb af samtlige Skattebidrag, og endelig udfindes Grændserne mellem Afdelingerne ved at sammenregne de enkelte Urvælgeres Skattebidrag, saalænge til først den første og derpaa den anden Trediedel af samtlige Skattebidrags samlede Beløb er naaet.

De Urvælgere, der udrede den første Trediedel, udgjøre den første; de, der udrede den anden Trediedel, den anden, og alle de øvrige den tredie Afdeling[2]).

Ere flere Skatte- eller Skatteansættelsesbeløb lige store, saa det ikke kan afgjøres, hvilken af flere Vælgere der skal henregnes til en bestemt Afdeling, sker Afgjørelsen efter Familienavnenes Bogstavfølge eller eventuelt ved Lodtrækning.

§ 6. I Kommuner, der udgjøre en Urvalgkreds for sig, og i Urvalgkredse, som bestaa af flere Kommuner, affattes kun een Afdelingsliste.

I førstnævnte Tilfælde affattes den af den kommunale Forvaltningsmyndighed, i sidstnævnte Tilfælde af Landraaden[3]). Er derimod en Kommune delt i flere Kredse, affattes først en almindelig Afdelingsliste for hele Kommunen, og derpaa gjøres der for hver enkelt Kreds et Uddrag af den, der tjener som Afdelingsliste for Kredsen[4]). Paa den almindelige Liste skal ved hver Urvælger angives Kredsens Numer.

§ 7. Skattefrie Urvælgere, som ønske i Henhold til Forordningens § 13 at udøve deres Stemmeret, maa opgive Grundlaget for deres Skatteansættelse til den Myndighed, der affatter Urvalglisten, forinden dennes Fremlæggelse, eller i det Seneste under Form af en Indsigelse mod Urvalglisten. Skattefrie Urvælgere, som forsømme saadan Angivelse i rette Tid, henregnes uden videre Undersøgelse til tredie Afdeling.

§ 8. Affattelsen af Afdelingslisterne forestaas af de i Reglementets § 1 nævnte Myndigheder.

De samme Myndigheder have ligeledes at varetage de i Forordningens § 16, 2det Stykke ommeldte Hverv.

§ 9. Efterat Grændserne mellem Afdelingerne ere fastsatte, bestemmes Urvælgernes Rækkefølge indenfor hver Afdeling efter deres Skattebidrag paa samme Maade som ved Affattelsen af Afdelingslisten (Reglementets § 5). De Urvælgere indenfor samme Afdeling, der udrede eller ere ansatte til lige store Skattebidrag, saavel som de skattefrie Urvælgere ordnes efter Familienavnenes Bogstavfølge og, naar Navnene ere ens, efter Lodtrækning

§ 10. Med Hensyn til Fremsættelsen af Indsigelser mod Afdelingslisterne, særlig ogsaa med Hensyn til Fremlæggelsens Varighed og Paa-

---

[1]) Udelades her.

[2]) Hver Urvælger kan kun vælge i een Afdeling, selv om han udreder mere end en Trediedel af det samlede Skattebeløb.

Overskrides ved Dannelsen af første Afdeling den første Trediedel af det samlede Skattebeløb som Følge af, at den sidste Urvælger, der tilfalder Afdelingen, udreder et større Skattebidrag end det, der er nødvendigt for at naae op til Grændsen for det samlede Skattebeløbs første Trediedel, lægges kun den Del af det samlede Skattebeløb, som ikke bæres af Urvælgerne i første Afdeling, til Grund for Beregningen af de to følgende Afdelinger, saaledes at de, der udrede Halvdelen af det tiloversblevne Beløb, udgjøre den anden og alle de øvrige den tredie Afdeling. (Cirk.-Skr. fra Indenr. Min. af 18de Juni 1849).

[3]) Se Sp. 614, Note 4.

[4]) Skulde som Følge af denne Bestemmelse i en enkelt Kreds en af Afdelingerne slet ikke blive repræsenteret, foretages en særlig Afdelingsberegning for vedkommende Kreds paa Grundlag af dennes samlede Skattebeløb. (Cirk.-Skr. fra Indenr. Min. af 18de Juni 1849).

tegningerne paa Listerne, komme Forskrifterne i Reglementets § 4 til Anvendelse med den nærmere Bestemmelse, at den offentlige Fremlæggelse af Afdelingslisterne skal finde Sted i den paagjældende Urvalgkreds eller i Kommunen, hvis denne bestaar af flere Urvalgkredse, hvorhos de foreskrevne Paategninger paa Afdelingslisterne skulle meddeles af den Myndighed, der træffer Afgjørelse med Hensyn til de fremsatte Indsigelser.

Efter at Afdelingslisterne ere afsluttede ved en Paategning om, at der ikke er fremsat nogen Indsigelse mod dem, eller at der er truffet Afgjørelse med Hensyn til de fremsatte Indsigelser, tilstedes ingen senere Optagelse af Urvælgere paa dem.

De tilstilles derpaa Valgforstanderen til Brug ved Valget.

§ 11. Samtlige Urvælgere i Urvalgkredsen sammenkaldes til Valgdagen til et Klokkeslet, der bestemmes af de i Reglementets § 1 nævnte Myndigheder, ved en Bekjendtgjørelse, som foretages paa den paa Stedet brugelige Maade, og som skal indeholde en Opgivelse af Valglokalet og af Valgforstanderens og hans Suppleants Navne. En Bevidnelse af, at dette er iagttaget, skal senest paa Valgdagen indsendes til Valgforstanderen af den Myndighed, der har foranstaltet Urvalgslistens Fremlæggelse (Reglementets § 4), og vedføies Protokollen (Reglementets § 23).

§ 12. I Provindserne Slesvig-Holstein og Hannover kan der under Hensyn til Stedforholdene og Hensigtsmæssigheden for de Valgkredses Vedkommende, som helt eller delvis bestaa af Øer, afviges fra Bestemmelserne om een Valgforsamling for den hele Kreds, saaledes at Regjeringen[1]) (Landdrostiet)[2]) kan anordne Afholdelsen af Valgforsamlinger for enkelte Dele af Kredsene eller for hver enkelt Ø (Lov af 11te Marts 1869 § 2 Nr. 1)[3]).

Valgforstanderen er i saa Fald forpligtet til at lade Valgene paa de forskjellige Steder foretage i Løbet af et Tidsrum paa høist tre Dage, deri indbefattet den af Indenrigsministeren bestemte Valgdag. Er bundet Valg fornødent, bliver dette at foretage indenfor en Frist af lige Længde.

Valgforstanderen udnævner paa hvert af de Steder, hvor han lader afholde Valgforsamling, nye Bisiddere og om fornødent ogsaa en ny Protokolfører.

Valgbestyrelsen paa det Sted, hvor den sidste Valgforsamling finder Sted, slutter Valghandlingen og kundgjør Udfaldet.

Bliver bundet Valg nødvendigt, fastsætter Valgforstanderen Kandidatlisten til dette efter nærværende Reglements § 19. Han lader derpaa ufortøvet den Forsamling, i hvilken den første Valghandling sluttedes, ved fortsat Afstemning begynde den nye Valghandling og bringer den derpaa til Afslutning paa de andre Steder i Overensstemmelse med de ovenanførte Bestemmelser.

§ 13. Valghandlingen aabnes af Valgforstanderen med Oplæsning af Forordningens §§ 18—25 og nærværende Reglements §§ 13—19.

Derpaa blive Navnene paa de stemmeberettigede Urvælgere i samtlige Afdelinger oplæste i den Rækkefølge, hvori de findes anførte i vedkommende Afdelingsliste (Reglementets §§ 5 og 9), saaledes at der begyndes med de Høistbeskattede.

Derefter sættes Forsamlingen, idet samtlige de Tilstedeværende, der ikke ere stemmeberettigede, foranlediges fjernede.

Urvælgere, der indfinde sig senere, maa melde sig hos Valgforstanderen og kunne tage Del i Afstemningen, naar denne endnu ikke er sluttet.

Fraværende kunne paa ingen Vis ved Repræsentanter eller ad anden Vei deltage i Valget.

§ 14. Valgforstanderen udnævner en Protokolfører og fra tre til sex Bisiddere (Forordningens § 20). Han overdrager Protokolføreren det Hverv at indføre Valgstemmerne i Afdelingslisten.

Er der ved et Eftervalg i en enkelt Afdeling færre end fire Urvælgere tilstede, kan Antallet af Bisiddere udfyldes af Urvælgere fra en anden Afdeling i samme Valgkreds.

§ 15. Den tredie Afdeling vælger først, den første sidst. Saasnart Valghandlingen er sluttet i en Afdeling, foranlediges dennes Medlemmer til at fjerne sig.

§ 16. Protokolføreren opraaber Urvælgernes Navne afdelingsvis i den samme Orden som ved Oplæsningen af dem (Reglementets § 13). Den, der paaraabes, træder hen til et mellem Forsamlingen og Valgforstanderen stillet Bord og nævner tydelig Navnet paa den Urvælger, som han vil give sin Stemme. Skal der vælges flere Valgmænd, nævner han ligesaa mange Navne, som der skal vælges Valgmænd i vedkommende Afdeling.

---

[1]) Se Sp. 614, Note 4.

[2]) Se Sp. 619, Note 4.

[3]) Den anførte Lov, ved hvilken Forordning af 30te Mai 1849 indførtes i de i Aaret 1866 indlemmede Lande, indeholder i § 2 Nr. 1 en med nærværende Reglements § 12 enslydende Bestemmelse.

De opgivne Navne indfører Protokolføreren i Afdelingslisten ved Siden af Urvælgerens Navn og i Overværelse af denne eller lader Urvælgeren, hvis han fremsætter Ønske derom, selv indføre dem. [1])

§ 17. Valget foretages med absolut Flertal af de Stemmende.

Ugyldige ere, foruden i det i Forordningens § 22 nævnte Tilfælde, Stemmer, som falde paa andre Personer end de, der ifølge Forordningens § 18 og nærværende Reglements § 18 ere valgbare.

Valgforstanderskabet afgjør Gyldigheden af de enkelte Stemmer.

§ 18. Saafremt der ikke fremkommer noget absolut Flertal ved den første eller ved en derpaa følgende gjentaget Afstemning, foretages bundet Valg mellem dobbelt saa mange af de Personer, der have faaet flest Stemmer, som der endnu skal vælges Valgmænd.

Er Valget mellem de Personer, der som Følge heraf komme til bundet Valg, tvivlsomt, fordi der er faldet lige mange Stemmer paa To eller Flere, afgjøres Valget mellem dem ved Lodtrækning, der foretages af Valgforstanderen.

Bundet Valg finder ligeledes Sted i det Tilfælde, at Stemmerne ved den første Afstemning ere ligelig delte mellem to eller, naar der skal foretages Valg af to Valgmænd, mellem fire Personer. [2]) Indtræder derimod dette Tilfælde ved en senere Afstemning, afgjøres Valget mellem de to eller de fire Personer ved Lodtrækning.

Naar ved en Afstemning Flere have opnaaet absolut Flertal, end der skal vælges Valgmænd, anses de for valgte, paa hvilke det største Antal Stemmer er faldet. Staa Stemmerne lige, sker Afgjørelsen ogsaa her ved Lodtrækning. Men er Stemmelighed indtraadt ved den første Afstemning, foretages der bundet Valg mellem dem, der have opnaaet lige mange Stemmer.

§ 19. De, der ere valgte til Valgmænd, maa, forsaavidt de ere tilstede paa Valgdagen, strax, i modsat Fald inden tre Dage, efterat de have modtaget Underretning om Valget, erklære, om de modtage dette, og, hvis de ere valgte i flere Afdelinger, i hvilken af disse de modtage Valg.

Modtagelse under Indsigelse eller med Forbehold saavelsom Undladelse af inden tre Dage at afgive Erklæring anses som Afslag.

Et Afslag medfører Foretagelsen af nyt Valg i vedkommende Afdeling.

§ 20. Sker Afslaget strax paa Valgdagen, og forinden Valghandlingen i vedkommende Afdeling er sluttet (Reglementets § 15), lader Valgforstanderen ufortøvet foretage nyt Valg.

Sker Afslaget senere, eller fremkommer der ikke inden tre Dage (Reglementets § 19) nogen Erklæring fra den Valgte, har Valgforstanderen under Jagttagelse af Bestemmelserne i § 11 ufortøvet at sammenkalde vedkommende Afdeling til nyt Valg, om muligt saa betids, at den Valgmand, der skal vælges, kan naae at tage Del i Valget af den Deputerede.

§ 21. Har i en Urvalgkreds paa Grund af Urvælgernes Udeblivelse intet Valgmandsvalg fundet Sted, eller er Valget erklæret for ugyldigt, skal Regjeringen[3]) (Landdrostiet)[4]), ligesom naar ellers en Valgmands Plads bliver ledig (Forordningens § 18), anordne Foretagelsen af Udfyldningsvalg forinden det næste Deputeretvalg.

§ 22. Bliver det nødvendigt at foretage Udfyldningsvalg paa en Valgmand, efterat der er forløbet et Aar siden det sidste Deputeretvalg, skal der til Grund for Valget lægges en ny Urvalg- og Afdelingsliste under Jagttagelse af nærværende Reglements Forskrifter om disses Affattelse og Fremlæggelse.

§ 23. Over Forhandlingerne føres en Protokol efter Forbillede af hosføiede Formular.[5])

II. Deputeretvalgene.

§ 24. Regjeringerne[6]) (Landdrostierne)[7]) udnævne Valgkommissæren for Deputeretvalgene og underrette Valgforstanderne om, at dette er sket.

[1]) Undladelse af at indføre de af en Urvælger opgivne Navne antages at medføre Valgmandsvalgets Ugyldighed (Handbuch für das preuss. Haus der Abgeordneten in der XIV. Legislatur Periode. Berlin 1879, Side 138.)

[2]) Undlades det heromhandlede bundne Valg, er Valgmandsvalget ugyldigt. (Handb. f. d. H. d. Abg., Side 140).

[3]) Se Sp. 614, Note 4.

[4]) Se Sp. 619, Note 4.

[5]) Den nævnte Formular, der indeholder en i det Enkelte gaaende Beskrivelse af Alt, hvad der i Henhold til Valgloven og Valgreglementet er at iagttage ved Valgene, udelades her.

[6]) Se Sp. 614, Note 4.

[7]) Se Sp. 619, Note 4.

§ 25. Valgforstanderne indsende Urvalgprotokollen til Valgkommissæren. Valgkommissæren affatter en efter Kredse[1]), Øvrighedsdistrikter eller paa anden hensigtsmæssig Maade ordnet Fortegnelse over Valgmændene i hans Valgkreds, og sørger for, at denne Fortegnelse ved Fremlæggelse i Landraadernes[2]) Forretningslokaler eller i de Myndigheders Lokaler, der ifølge Reglementets § 1 træde i disses Sted, saasom Magistraten i de Byer, der udgjøre selvstændige Kredse eller Valgkredse, saavel som ogsaa ved Indrykkelse i de til embedsmæssige Bekjendtgjørelser tjenende Blade, gjøres tilgængelig for Offentligheden.

§ 26. Valgkommissæren sammenkalder Valgmændene ved en skriftlig Indbydelse til Deputeretvalget. Indbydelsens Aflevering bevidnes af en edfæstet Embedsmand.

Indbydelsen af Valgmændene kan ogsaa foregaa gjennem Valgforstanderne strax paa Urvalgdagen. I saa Fald modtage Valgforstanderne af Valgkommissæren det fornødne Antal Indbydelsesformularer og Modtagelsesbeviser. De have at forsyne de førstnævnte med Valgmændenes Adresse og besørge dem afleverede mod Underskrift paa Modtagelsesbeviserne; disse sidste give de en Paategning om den rigtig stedfundne Aflevering og indsende dem sammen med Urvalgprotokollen til Valgkommissæren.

§ 27. Valghandlingen aabnes med Oplæsning af Forordningens §§ 26—31 og nærværende Reglements §§ 28—31.

Derpaa oplæses Valgmændenes Navne efter den affattede Fortegnelse (Reglementets § 26).

Iøvrigt komme Bestemmelserne i §§ 13 og 14 til Anvendelse, forsaavidt de ikke ere ændrede i det Følgende.

§ 28. Enhver Deputeret vælges ved en særlig Valghandling. Valget selv foregaar paa den Maade, at Valgmændene efter Paaraab træde hen til det mellem Valgforsamlingen og Valgkommissæren stillede Bord og nævne Navnet paa den, som de give deres Stemme.

Det af en Valgmand nævnte Navn indføres af Protokolføreren i Valgmandslisten ved Siden af Valgmandens Navn, forsaavidt denne ikke begjærer selv at indføre Navnet.

§ 29. Har ingen Kandidat opnaaet absolut Flertal, skrides der til fornyet Afstemning.

Ved denne kan ingen Stemme afgives for en Kandidat, der ved den første Afstemning enten slet ingen Stemmer har faaet eller kun har opnaaet een Stemme.

Mellem de øvrige Kandidater foretages den anden Afstemning paa samme Maade som den første.

Enhver Valgstemme, der afgives paa andre end de Kandidater, der ere komne til fornyet Valg, er ugyldig.

Fremkommer heller ikke ved anden Afstemning noget absolut Flertal, udgaar ved hver af de følgende Afstemninger den, der har faaet de færreste Stemmer, indtil det absolute Flertal har samlet sig om een Kandidat. Er det ringeste Stemmetal fælles for Flere, afgjøres det ved Lodtrækning, hvem af dem der skal udgaa af Valget.

Gjælder Afstemningen kun to Kandidater, og har hver af dem samlet Halvdelen af de gyldige Stemmer om sig, træffes Afgjørelsen ligeledes ved Lodtrækning.

I begge Tilfælde foretages Lodtrækningen af Valgkommissæren.

§ 30. Valgbestyrelsen afgjør Gyldigheden af de enkelte Stemmer.

§ 31. Den Valgte underrettes af Valgkommissæren om det paa ham faldne Valg og opfordres til at erklære, om han modtager det, saavelsom til at godtgjøre, at han ifølge Forordningens § 29 er valgbar.

Modtagelse under Indsigelse eller med Forbehold saavelsom Undladelse af at afgive Erklæring inden 8 Dage efter Underretningens Meddelelse anses som Afslag.

I Tilfælde af Afslag eller den Valgtes Mangel paa Valgbarhed har Regjeringen[3]) (Landdrostiet)[4]) ufortøvet at foranstalte nyt Valg, ved hvilket der i fornødent Fald skal benyttes en ny Afskrift af Valgmandslisten til Indførelse af Stemmegivningen.

§ 32. Samtlige Forhandlinger saavel med Hensyn til Valgmands- som Deputeretvalget blive, behørig sammenheftede, af Valgkommissæren at indsende til Regjeringen[3]) (Landdrostiet)[4]), hvorpaa de forelægges Indenrigsministeren til videre Meddelelse til Deputeretkamret.

Berlin, den 11te Juli 1879.

Det kongelige Statsministerium.
Otto Grev Stolberg. Falk.
Friedenthal. Hofmann. Grev Eulenburg.
Maybach. Bitter.

---

[1]) Se Sp. 614, Note 4.

[2]) Se Sp. 614, Note 4.

[3]) Se Sp. 614, Note 4.

[4]) Se Sp. 619, Note 4.

Forordning om Dannelsen af Første Kammer, af 12te Oktober 1854.

Vi Friedrich Wilhelm, af Guds Naade Konge af Preussen osv., forordne i Henhold til Lov om Dannelsen af Første Kammer af 7de Mai 1853[1]), som følger:

§ 1. Første Kammer bestaar:

1) af Prindserne af Vort kongelige Hus, hvilke Vi, saasnart de efter Vore Huslove have opnaaet Myndighed, forbeholde os at kalde til at tage Sæde i Første Kammer[2]);

2) af Medlemmer, der af Os ere udnævnte med arvelig Ret;

3) af Medlemmer, der af Os ere udnævnte paa Livstid.

§ 2. Med arvelig Ret høre til Første Kammer:

1) Hovederne for Fyrstehusene Hohenzollern-Hechingen[3]) og Hohenzollern-Sigmaringen;

2) de ifølge den tydske Forbundsakt af 8de Juni 1815 til Standsherlighed berettigede Hoveder for de fordum rigsstænderske Huse i Vore Lande[4]);

3) de øvrige ifølge Vor Forordning af 3die Februar 1847 til den forenede Landdags Herre-Kurie kaldede Fyrster, Grever og Herrer[5]).

Desforuden høre med arvelig Ret til Første Kammer de Personer, som Vi ved særlig Forordning forlene med arvelig Ret til Sæde og Stemme i Første Kammer[6]). Denne Ret nedarves i den i Forleningsakten fastsatte Arvefølge.

§ 3. Som livsvarige Medlemmer ville Vi udnævne:

1) Personer, som i Henhold til de følgende Paragrafer blive Os foreslaaede;

2) Indehaverne af de fire store Landsembeder i Preussen[7]);

3) enkelte Personer, som Vi udvælge paa Grund af Vor særlige Tillid[8]). Blandt disse ville Vi udnævne „Kron-Syndici"[9]), hvilke Vi ville forelægge vigtige Retsspørgsmaal til Betænkning, ligesom Vi ogsaa ville betro dem Prøvelsen og Afgjørelsen af Husets retlige Anliggender.

§ 4. Forslagsretten tilkommer:

1) de ifølge Vor Forordning af 3die Februar 1847 til den forenede Landdags Herre-Kurie kaldede Stifter[10]);

2) de Forbund, der i hver Provinds blive at danne af de Grever, der besidde Riddergodser i samme. Hvert Forbund bringer eet Medlem i Forslag;

3) Forbundene af de ved udstrakte Familie-besiddelser udmærkede Slægter, som af Os benaades med denne Ret[11]);

4) Forbundene af den gamle og den betryggede Grundbesiddelse[12]);

---

1) Se Noten til Forfatningslovens Artikler 65—68, Sp. 601.

2) Hidtil er ingen saadan Kaldelse sket.

3) Den Hohenzollern-Hechingske Linie er uddød med den i Aaret 1869 afdøde Fyrste.

4) Standsherrer („Standesherren") er Betegnelsen for de tidligere umiddelbare tydske Rigsfyrster, der ere blevne undergivne en tydsk Forbundsstats Suverænitet (v. Rønne I, 2, Side 266). Det dem endnu tilkommende Indbegreb af Særrettigheder benævnes „Standesherrschaft, Standschaft".
Ialt beklædes 20 Pladser i Herrehuset af „Standesherren".
(Samtlige Talangivelser ere efter Metzel: Handbuch für das preussische Herrenhaus. 4 Ausg. Berlin 1878).

5) Den ved kongeligt Patent af 3die Februar 1847 oprettede Stænderinstitution: „Den forenede Landdag" var delt i to Afdelinger: „Herre-Kurien" og „de tre Stænders (ɔ: Ridderskabets, Byernes og Landkommunernes) Kurie". Herre-Kurien bestod af samtlige „Standesherren" og af Hovederne for de fyrstelige og grevelige Familier, der havde Sæde i en af de otte Provindsial-Landdage.
Antallet af de Medlemmer, hvis Ret til Sæde i Herrehuset støttes paa § 2, Nr. 3, er ialt 54.

6) Antallet af disse er for Tiden 17.

7) Disse ere: Over-Borggrevens, Over-Marstallens, Landhovmesterens og Kantslerens Embeder.

8) Antallet af de paa Grund af særlig Tillid valgte Medlemmer er for Tiden 73.

9) Ifølge kongeligt Reskript til Statsministeriet af 27de November 1854 kunne „Kron-Syndici" vælges blandt samtlige de i § 3 nævnte Kredse af livsvarige Medlemmer. De 16 nuværende „Kron-Syndici" tilhøre, med Undtagelse af een (Kantsleren), samtlige den under 3) ommeldte Kreds.

10) Disse ere: Domstifterne (Domkapitlerne) Brandenburg, Merseburg og Naumburg.

11) Denne Ret er for Tiden tildelt 11 Slægter.

12) Ifølge Forordning af 10de November 1865 §§ 2 og 3 er ved „gammel Grundbesiddelse" at forstaa saadanne Riddergodser, som paa Tiden for Forslagsrettens Udøvelse have været i en og samme Families Besiddelse i mindst 50 Aar. Ved „betrygget Grundbesiddelse" forstaas saadanne Riddergodser, som ifølge særlig Arveordning nedarves i den mandlige Linie.
De under 4) nævnte Forbund (de saakaldte „Landschaftsbezirke") have efter ovenanførte Forordnings § 1 Forslagsret til ialt 90 Pladser i Herrehuset.
Betingelserne for Udøvelsen af Forslagsretten i de under 2) og 4) nævnte Forbund ere ifølge den nævnte Forordnings § 4 de samme, som udkræves til Sæde i Herrehuset (jfr. Forordning 1854 § 7), dog at der kun fordres en Alder af 25 Aar.
Forslagsretten kan, naar Betingelserne derfor ere tilstede, udøves af samme Person i flere Forbund. De arvelige Medlemmer af Herrehuset deltage ikke i Forbundenes Valg. (Forordning 1865 §§ 5 og 7).
I Forslagsrettens Udøvelse er hvert Forbund indskrænket til sine egne Medlemmer (Forordning 1865 § 8).

5) samtlige Lands-Universiteter[1];
6) de Byer, som Vi særligt tillægge denne Ret[2].

§ 5. De af Stifterne foreslaaede Repræsentanter vælges af Medlemmerne af deres Midte, de af Universiteterne foreslaaede af det akademiske Senat[3]) blandt de ordentlige Professorer, de af Byerne foreslaaede af Magistraten eller, hvor ingen kollegial Styrelse findes, af de øvrige kommunalforfatningsmæssige Repræsentanter for Byen, blandt Magistratens Medlemmer.

§ 6. Om Dannelsen af Forbund af den gamle og den betryggede Grundbesiddelse — Landskabsdistrikter (§ 4 Nr. 4) — og om Udøvelsen af Forslagsretten (§ 4 Nr. 1 til 6) ville Vi udstede nærmere reglementariske Bestemmelser[4]).

§ 7. Retten til Sæde og Stemme i Første Kammer kan kun udøves af preussiske Undersaatter[5]), der ere i den fulde Besiddelse af de borgerlige Rettigheder[6]), have Bopæl i Preussen og ikke staa i aktiv Tjeneste hos en ikke tydsk Stat.

Fremdeles udkræves dertil, undtagen for Prindserne af Vort kongelige Hus, en Alder af tredive Aar.

§ 8. Retten til Sæde i Første Kammer bortfalder for de Medlemmer, som ere foreslaaede i Henhold til §§ 4—5, med Tabet af den Egenskab, i hvilken de ere bragte i Forslag.

§ 9. Retten til Sæde i Første Kammer fortabes, foruden i de i Straffelovbogens §§ 12 og 21[7]) ommeldte Tilfælde, naar Kamret ved en af Os stadfæstet Beslutning har frakjendt et Medlem uplettet Hæderlighed eller en Vandel og Optræden, der stemmer med Kamrets Værdighed[8]).

§ 10. Er Kamret under Hensyn til en mod et Medlem indledet Undersøgelse eller af andre vigtige Grunde af den Anskuelse, at det midlertidig bør formenes ham at udøve Retten til Sæde og Stemme, kan saadan Forholdsregel kun træffes med Vort Samtykke.

§ 11. Har et Medlem af Første Kammer mistet sin Ret til Sæde i dette, ville Vi, hvis Medlemsretten er arvelig, træffe Bestemmelse om Valget af et andet Medlem af paagjældende Familie. Er vedkommende Medlem i Henhold til §§ 4—6 blevet Os foreslaaet, ville Vi anordne, at et nyt Medlem bringes i Forslag.

Under Vor høistegenhændige Underskrift og hostrykte kongelige Segl.

Friedrich Wilhelm.

v. Manteuffel. v. d. Heydt. Simons.
v. Raumer. v. Westphalen.
v. Bodelschwingh. Grev v. Waldersee.

Forretningsorden for Deputeretkamret, af 16de Mai 1876[9]).

I. Deputeretkamrets Sammentræden og Valgenes Prøvelse.

Kamrets Sammentræden.

§ 1 som R. F. § 1.

Dannelsen af Afdelinger.

§ 2 som R. F. § 2.

Valgenes Prøvelse.

§ 3 som R. F. § 3[10]).

---

[1]) I Herrehuset ere 9 Universiteter repræsenterede, hvert ved eet Medlem.

[2]) Forslagsret til Herrehuset er tillagt 41 Byer, hver til eet Medlem.

[3]) ɔ: Et af Universitetets almindelige Lærerforsamling til Varetagelse af dettes Anliggender valgt Raad, der bestaar af Rektor, Universitetsdommeren samt et Antal ordentlige Professorer.

[4]) Dette er sket ved den Sp. 630, Note 12 anførte Forordning af 10de November 1865.

[5]) Se Sp. 589, Note 2.

[6]) Se Sp. 558, Note 2.

[7]) §§ 12 og 21 i den nu ophævede preussiske Straffelovbog af 14de April 1851 indeholdt Bestemmelser om Fortabelsen af de borgerlige Æreretttigheder og om de dertil knyttede Virkninger.

[8]) Se Herrehusets Forretningsorden § 69, Sp. 651.

[9]) Hvor Forretningsordenens Text er enslydende med eller dog af ganske samme Indhold som den tydske Rigsdags Forretningsorden (Se Sp. 571—86), er der henvist til denne under Betegnelsen R. F.

[10]) §§ 3—5 b. ere indsatte i Forretningsordenen istedetfor dennes oprindelige §§ 3—5 ved en Beslutning af 12te Februar 1877.

§ 4 som R. F. § 4 („14 Dage" istedetfor „10 Dage").

§ 5 som R. F. § 5 med den Afvigelse, at Bestemmelsen under 2) har følgende Affattelse: „Afdelingens Flertal ikke erklærer sig for Valgets Gyldighed", hvorhos §'s sidste Punktum lyder: „Paa Udvalget komme Forretningsordenens §§ 26, 28 og 30—32 til Anvendelse".

§ 5 a. som R. F. § 6.

§ 5 b som R. F. § 7 („14de Dag" istedetfor „10de Dag", „14 Dages Frist" for „10 Dages Frist").

§ 6. 1. Stk. som R. F. § 8, 1. Stk.
Vægring ved at aflægge Ed paa Forfatningen udelukker fra Retten til at tage Sæde i Kamret.
3. Stk. som R. F. § 8, 2. Stk.

II. Kamrets Formand og Embedsmænd.

Formandsvalget.

§ 7. Naar det beslutningsdygtige Antal Medlemmers (Forfatningslovens Art. 80[1]) Valg ere erklærede for gyldige, vælger Kamret en Formand, dernæst den første og derpaa den anden Næstformand.
Disse Valg foretages ved skriftlig Afstemning med absolut Flertal.
3. Stk. som R. F. § 9, 3. Stk.

Valg af Sekretærer.

§ 8 som R. F. § 10.

Embedsførelsens Varighed.

§ 9 som R. F. § 11.

Kamrets Sammentræden.

§ 10 som R. F. § 12 („Kongen og Herrehuset" istedetfor „Keiseren").

Formanden.

§§ 11—12 som R. F. §§ 13—14.

Sekretærerne.

§ 13 som R. F. § 15.

Kvæstorerne.

§ 14 som R. F. § 16.

III. Behandlingen af Forslag og Andragender.

§ 15 som R. F. § 17 („Regjeringen eller Herrehuset" istedetfor „Forbundsraadet". I sidste Punktum „§§ 16—32" istedetfor „§§ 18—31").

a) i det samlede Kammer.

§ 16. 1. Stk. som R. F. § 18, 1. Stk.
Forslag om Overgang til Dagsordenen ere, forsaavidt saadanne overhovedet kunne stilles, ogsaa tilladte ved første Behandling.
3. og 4. Stk. som R. F. § 18, 3. og 4. Stk.

§ 17. 1. Stk. som R. F. § 19, 1. Stk. („tredie Dag" istedetfor „anden Dag").
Der finder ingen almindelig Forhandling Sted.
3.—5. Stk. som R. F. § 19, 2.—4. Stk.
Denne samlede Affattelse danner Grundlaget for tredie Behandling. Som Følge heraf kan der, naar de oprindelige Regjeringsforslag ere blevne ændrede ved anden Behandling, under tredie Behandling kun vendes tilbage til dem, forsaavidt de atter ere indbragte i Kamrets Forhandlinger i Form af Ændringsforslag.
7. Stk. som R. F. § 19, 6. Stk.

§ 18 som R. F. § 20 med følgende Tillæg:
Efterat Afstemning om de enkelte Paragrafer har fundet Sted, tilstedes ingen Forhandling eller Afstemning om Forslag, der gaa ud paa at sende Forslaget tilbage til Udvalget.
Om Beslutninger finder kun een Afstemning Sted ved anden eller tredie Behandling.

§ 19. Den ifølge Forfatningslovens Art. 107[2]) ved Forfatningsforandringer paabudte anden Afstemning foretages efter Reglerne for tredie Behandling (§ 18).

§ 20 som R. F. § 21.

§ 21. Lovforslag, som efter at være ændrede i Herrehuset vende tilbage til Deputeretkamret, blive med Udelukkelse af første og anden Behandling at bringe til endelig Afgjørelse efter Reglerne for tredie Behandling. Henvisning til et Udvalg (§ 20, 2. Stk.) kan i dette Tilfælde finde Sted.

§ 22. 1. Stk. som R. F. § 22, 1. Stk.
Er den nævnte Form ikke iagttaget, behandles Forslaget som et Andragende.

---

[1]) Sp. 604.

[2]) Sp. 611.

3. og 4. Stk. som R. F. § 22, 2. og 3. Stk.

§§ 23—25 som R. F. §§ 23—25.

b) i Udvalgene.

§ 26. Til Behandling af de Sager, der vedrøre

1) Forretningsordenen,
2) de indkomne Andragender,
3) Landboforholdene,
4) Justitsvæsenet,
5) Kommunernes Anliggender,
6) Undervisningsvæsenet,
7) Statsbudgettet,
8) Prøvelsen af de almindelige Regnskaber vedrørende Statshusholdningen,

vælges særlige Udvalg i Overensstemmelse med de forhaandenværende Krav.

Iøvrigt kan Kamret beslutte Nedsættelsen af særlige Udvalg for enkelte Sager.

Udvalgene skulle i Reglen bestaa af 14 Medlemmer.

4. Stk. som R. F. § 26, 3. Stk.

Fremdeles kan Formanden med Kamrets Samtykke udnævne Kommissærer med det Hverv at indhente Oplysninger om enkelte Afsnit af Statsbudgettet og i dette Øiemed i fornødent Fald forhandle med Repræsentanter for Regjeringen og aflægge Beretning til Kamret.

§ 27. Forslag fra Kamrets Medlemmer, der indeholde eller ere bestemte til i Fremtiden at medføre en Pengebevilling, kunne, forsaavidt de ikke afvises ved en Dagsorden, kun komme til Afstemning, efterat deres Behandling har været overdraget til et Udvalg og dette har afgivet Betænkning derover.

§ 28. 1. Stk. som R. F. § 27, 1. Stk. (der skal vælges Suppleanter for Formanden og Sekretæren).

2. Stk. som R. F. § 27, 2. Stk. („tre Dage" istedetfor „to Dage", „Ministrene" istedetfor „Forbundsraadet").

3.—5. Stk. som R. F. § 27, 3.—5. Stk.

§ 29 som R. F. § 28. (3. Stk. med følgende Tilføielse: „I sidstnævnte Tilfælde gaar Andragendet tilbage til vedkommende Udvalg til Afgivelse af Betænkning").

§ 30 som R. F. § 29 („Ministrene og de af dem dertil valgte Statsembedsmænd" istedetfor „Forbundsraadets Medlemmer og Kommissærer", „Ministeriet" istedetfor „Rigskantsleren").

§§ 31 og 32 som R. F. §§ 30 og 31.

IV. Behandlingen af Forespørgsler og af Oversigterne over de af Regjeringen trufne Afgjørelser med Hensyn til Kamrets Beslutninger.

§ 33 som R. F. § 32.

§ 34 som R. F. § 33 med følgende Tilføielse: „Forslag i Henhold til Forfatningslovens Art. 60, 2. Stk.[1]) kunne til enhver Tid fremsættes"[2])

§ 35 som R. F. § 34.

V. Forretningsforskrifter for de samlede Møder.

a) Dagsordenen.

§ 36 som R. F. § 35.

b) Kamrets Møder.

§§ 37 og 38 som R. F. §§ 36 og 37.

c) Forhandlingsprotokollerne.

§§ 39—42 som R. F. §§ 38—41.

d) Talernes Orden.

§ 43 som R. F. § 42.

§ 44 som R. F. § 43 („Ministrene og de Embedsmænd, der ere beordrede til at træde i deres Sted" istedetfor „Forbundsraadet osv.").

§§ 45—46 som R. F. §§ 44—45.

§ 47. Begjæring om at faae Ordet fremsættes, efterat Forhandlingen om den paagjældende Sag er aabnet, skriftlig for den Sekretær, der besørger Fyrelsen af Listen over Talerne og vaager over Iagttagelsen af disses Rækkefølge. I Begjæringen angives, om der agtes talt for eller imod vedkommende Forslag. Begjære ved Forhandlingens Aabning flere Talere samtidig Ordet, bestemmes deres Rækkefølge ved Lodtrækning.

Saavidt muligt vexles der mellem Talere for og mod.

§ 48 som R. F. § 46.

---

[1]) Sp. 600.

[2]) Den anførte Tilføielse til § 34 er indsat i Forretningsordenen ved en Beslutning af 5te December 1877.

§ 49. Tager en Repræsentant for Regjeringen Ordet efter Forhandlingens Slutning, selv om det kun er for en personlig Bemærkning, anses den for aabnet paany. I dette Tilfælde kan der dog stilles Forslag om Afslutning af Forhandlingen, uden at nogen Taler kan begjære Ordet derom.

2. Stk. som R. F. § 48, 2. Stk.

Enhver Forslagsstiller er berettiget til at overlade Ordet til en af Forslagets Understøttere.

e) Ændringsforslag og Forslag om Overgang til Dagsordenen.

§ 50. 1. Stk. som R. F. § 49.

Begrundelsen af Forslagene kan kun finde Sted efter Talernes Rækkefølge. Alle Ændringsforslag, der ikke ere trykte og omdelte, skulle oplæses umiddelbart efter, at de ere indgivne.

§ 51. 1. og 2. Stk. som R. F. § 50 1.—4. Pkt.

Ved utrykte Ændringsforslag til 2den Behandling udkræves overhovedet ikke nogen gjentagen Afstemning; ved Ændringsforslag til Betænkninger over Andragender er en saadan kun fornøden, forsaavidt der stilles et af mindst 50 Medlemmer understøttet Forslag derom.

Ved den ovennævnte gjentagne Afstemning er navnlig Afstemning ikke tilladt, saa lidt som Fremsættelse af nye Ændringsforslag eller Deling af et vedtaget skriftligt Forslag, selv hvor en Del af det som en Helhed behandlede Forslag allerede har foreligget trykt.

§ 52 som R. F. § 53, 2.—4. Stk.

f) Forhandlingernes Slutning eller Udsættelse.

§ 53. Formanden slutter Forhandlingen, naar Talerlisten er udtømt, eller efter Kamrets Beslutning.

Viser det sig efter Forhandlingens Slutning, naar Afstemning foretages, at Kamret ikke er beslutningsdygtigt, finder den gjentagne Afstemning Sted uden foregaaende Forhandling.

§ 54. 1. Stk. som R. F. § 53, 1. Stk. (Talerlisten skal oplæses forinden Afstemningen).

Ogsaa under en Forhandling om Forretningsordenen saavelsom under en Forhandling om Fastsættelse af Dagsordenen er det tilladt at stille Forslag om Afslutning.

§§ 55 og 56 som R. F. §§ 51 og 52.

g) Afstemning.

§ 57 som R. F. § 54, 1. Stk.

§ 58 som R. F. § 55.

§ 59 som R. F. § 56, 1.—5. Stk.

§ 60 som R. F. § 56, 6. Stk.

§ 61 som R. F. § 57 med følgende Tillæg:

Ved Forslag om Afslutning eller Udsættelse maa navnlig Afstemning ikke finde Sted.

§ 62 som R. F. § 58.

§ 63 som R. F. § 59 (den omhandlede Ret haves ved alle Afstemninger).

VI. Ordensbestemmelser.

§§ 64 og 65 som R. F. §§ 60 og 61.

Ordenen paa Tilhørerpladsen.

§§ 66—68 som R. F. §§ 62—64.

VII. Medlemmernes Orlov og Udtræden samt Valg af nye Medlemmer.

Begjæring om Orlov.

§ 69 som R. F. § 65.

Udtræden og nye Valg.

§ 70 som R. F. § 66 („Indenrigsministeren" for „Rigskantsleren").

VIII. Adresser og Deputationer.

Adresser.

§ 71 som R. F. § 67.

Deputationer.

§ 72 som R. F. § 68.

IX. Almindelige Bestemmelser.

§ 73. Lovforslagene meddeles, efterat Beslutning om dem er taget, til Herrehuset. De fra dette oversendte Lovforslag indsendes, saafremt de blive uforandret vedtagne, til Statsregjeringen, og herom tilstilles der Herrehuset Meddelelse. Foretages derimod Forandringer i Lovforslagene, gaa de tilbage til Herrehuset.

Forkastes et af Regjeringen stillet Lovforslag af Kamret, underrettes Statsregjeringen derom.

Forkastes derimod et fra Herrehuset udgaaet Lovforslag, tilstilles der dette Meddelelse derom.

§ 74 som R. F. § 70.

Forretningsorden for Herrehuset, efter Herrehusets Beslutninger af 12te Februar 1874, 15de Mai 1876 og 18de December 1877[1]).

I. Husets Sammentræden og Konstituering.

§ 1. Efter at begge Landdagens Huse ere aabnede, træder Herrehuset sammen under Præsidiet for den foregaaende Samling. Er intet Medlem af dette tilstede, fører det ældste af de tilstedeværende Medlemmer Forsædet.

3. Pkt. som R. F. § 1, 2. Stk.

Den, der fører Forsædet, udnævner midlertidig, indtil Husets Konstituering har fundet Sted (§ 2), fire Medlemmer til Sekretærer.

Husets Konstituering.

§ 2. Naar det til Herrehusets Beslutningsdygtighed fornødne Antal af 60 Medlemmer er tilstede, skrider Huset til sin Konstituering ved Foretagelsen af Valg paa en Formand, to Næstformænd og otte Sekretærer.

Formandsvalget.

§ 3 som R. F. § 9, 2. og 3. Stk.

Valg af Sekretærer.

§ 4 som R. F. § 10.

§ 5 som R. F. § 12 („Kongen og Deputeretkamret" istedetfor „Keiseren").

II. Husets Styrelse og Embedsmænd, samt disses Rettigheder og Pligter.

Varigheden af Formændenes og Sekretærernes Embedsførelse.

§ 6. Formanden og Næstformændene saavelsom Sekretærerne vælges for Samlingens Varighed.

Enhver, der er valgt til Sekretær, kan træde tilbage efter Forløbet af fire Uger.

Er en af Sekretærerne forhindret i at varetage Sekretærforretningerne, har han skriftlig at tilmelde Formanden dette og i Tilfælde af Fraværelse at opgive, hvorlænge denne vil vare. Ere i saadant Fald de øvrige Sekretærer ikke tilstrækkelige til Varetagelsen af Forretningerne, eller varer den anmeldte Fraværelse længere end fjorten Dage, eller er der ikke indgivet nogen skriftlig Anmeldelse, er Formanden berettiget til at opfordre Huset til at tage Beslutning om Valg af nye Sekretærer istedetfor dem, der have faaet Forfald, og, om fornødent, at lade disse Valg foretage i samme Møde, hvori den samstemmende Beslutning er fattet.

Formandens Rettigheder og Pligter.

§ 7 som R. F. §§ 13 og 14 (Formanden og Næstformændene have Ret til at overvære Udvalgenes Møder).

Sekretærernes Pligter.

§ 8 som R. F. § 15.

Bibliothekskuratoriet.

§ 9. Til Besørgelse af de Bogsamlingen vedrørende Anliggender indsætter Formanden, efter Raadførsel med Herrehusets samlede Styrelse, et Kuratorium med en Embedsvarighed af 3 Aar, bestaaende af tre Medlemmer, blandt hvilke en af Husets Kvæstorer. Af de to andre Medlemmer udnævner Formanden den ene til Bibliothekar. Kuratoriet har, paa Forslag af Bibliothekaren, at fastsætte de Grundsætninger, hvorefter Boganskaffelsen skal ske; de enkelte i Overensstemmelse med disse Grundsætninger stedfindende Indkjøb kan det overdrage Bibliothekaren at foretage paa egen Haand.

Kvæstorerne.

§ 10. Formanden udnævner et af Husets Medlemmer til Kvæstor og, naar han finder det fornødent, en Suppleant for denne med det Hverv at føre Tilsyn med Kasse- og Regnskabsvæsenet og udstede Anvisninger paa de nødvendige Udbetalinger. De af en af disse udstedte Udbetalingsordrer har Bureaukassen at efterkomme.

Den samlede Styrelse.

§ 11. Formanden, Næstformændene, Afdelingernes Formænd, Formændene for Udvalget for Medlemsfortegnelsen[2]), Bibliothekaren, Kvæstorerne

---

[1]) Hvor Herrehusets Forretningsorden er overensstemmende med den tydske Rigsdags eller det preussiske Deputeretkammers Forretningsordener (Se Sp. 571 og Sp. 632), er der henvist til disse henholdsvis under Betegnelserne R. F. og D. F.

[2]) Paa Tydsk: die Matrikel-Kommission. Se nærmere om denne § 67.

samt fire Sekretærer, hvilke sidste vexle hver Maaned i dette Hverv, udgjøre Husets samlede Styrelse. Det afgjøres ved Lodtrækning, hvilke af Sekretærerne der først skulle indtræde i denne.

III. Afdelingerne.

§ 12. Huset deles af Formanden i fem Afdelinger, saavidt muligt af samme Størrelse. Hver Afdeling vælger med absolut Flertal for Samlingens Varighed en Formand og en Sekretær saavelsom Suppleanter for begge. Fremkommer der ved den første Afstemning ikke noget absolut Flertal, foretages bundet Valg mellem de To, der have faaet flest Stemmer.

Ved Udfindelsen af, mellem hvilke Kandidater det bundne Valg skal foretages, træffes Afgjørelsen, naar Stemmerne staa lige, ved Lodtrækning, der foretages af Formanden.

Ved det bundne Valg sker, i Tilfælde af Stemmelighed, Afgjørelsen ligeledes ved Lodtrækning.

§ 13. Afdelingerne ere beslutningsdygtige uden Hensyn til de tilstedeværende Medlemmers Antal. De vælge Medlemmerne af Udvalgene med absolut Flertal (§ 12), som Regel af deres Midte, dog kunne de ogsaa rette deres Valg paa andre Medlemmer.

3.—5. Pkt. som R. F. § 26, 5.—7. Pkt.

Over Forhandlingerne i Afdelingerne føres en Protokol.

IV. Behandlingen af Lovforslag og Andragender i Udvalgene, ved første og anden Behandling og ved eneste, endelige Behandling i det samlede Hus.

§ 14. Statsregjeringens og Deputeretkamrets Lovforslag saavelsom de fra Husets Medlemmer udgaaede selvstændige Forslag (§ 26) besørges af Formanden trykte og omdelte til Medlemmerne.

Den videre Behandling af dem foregaar i Henhold til Husets derom tagne Beslutning:

enten ved Behandling i det samlede Hus paa Grundlag af foregaaende Behandling i et Udvalg,

eller ved en første og anden Behandling i det samlede Hus,

eller ved en eneste, endelig Behandling i det samlede Hus.

Den sidste Behandlingsmaade kan kun finde Sted, naar der ikke reises Indsigelse mod samme af 10 tilstedeværende Medlemmer.

A. Om Udvalgene og Udvalgsforhandlingerne.

§ 15. Efter Husets Konstituering vælges følgende Fagudvalg:

1) for Forretningsordenen;
2) for Andragender;
3) for Statsbudgettet;
4) for Justitsvæsenet;
5) for Finantsvæsenet;
6) for Handels- og Haandværksanliggender;
7) for Jernbanevæsenet;
8) for kommunale Anliggender;
9) for Landboforhold.

2. Pkt. som R. F. § 26, 2. Pkt.

Hvert Udvalg bestaar, forsaavidt ikke anderledes er bestemt i Forretningsordenen (§§ 67 og 72), eller Huset udtrykkeligt har fastsat et større Antal, af 15 Medlemmer, der vælges af Afdelingerne.

§ 16. Udvalgene vælge med absolut Flertal (§ 12) en Formand og en Sekretær saavelsom Suppleanter for begge. Om Udvalgets Konstituering tilstilles der Husets Formand Meddelelse.

Beslutningsdygtige ere Udvalgene kun, naar Flertallet af Medlemmerne er tilstede. Dette gjælder ogsaa ved Udvalgenes Konstituering.

§ 17. Naar et Udvalgsmedlem for længere Tid er forhindret i at tage Del i Husets Forhandlinger og tilstiller Formanden Meddelelse derom med eller uden den Erklæring, at han for Fremtiden ikke kan tage Del i Udvalgsmøderne, eller naar et Udvalg som Følge af Medlemmernes Forfald mister sin Beslutningsdygtighed, skal der anordnes Suppleringsvalg til de Udvalg, hvis Medlemmer have Forfald, saaledes at de oprindelig valgte Medlemmer udtræde af Udvalgene, og de i deres Sted valgte Medlemmer indtræde i samme.

§ 18. Ved Afstemning i Udvalgsmøderne betragtes i Tilfælde af Stemmelighed det Forslag, hvorom der stemmes, som forkastet.

Over Forhandlingerne i Udvalgene føres Protokoller, i hvilke Udvalgenes Beslutninger tilligemed Hovedpunkterne af Ordskiftet og Antallet af Stemmer for og imod optegnes.

Forslag om fornyet Forhandling om en tagen Beslutning eller om Forandring af en saadan tilstedes kun, naar de stilles, forinden den samlede Afstemning over den foreliggende Sag er begyndt.

Opnaar et saadant Forslag mindst to Trediedele af de tilstedeværende Udvalgsmedlemmers Stemmer, skrides der atter til Forhandling om Sagens Realitet, og foretages Afstemning med almindeligt Flertal over de under denne Forhandling fremkomne Forslag. Denne Bestemmelse finder ingen Anvendelse paa Forhandlingerne i det samlede Hus.

Udvalgene have at fremkomme for Huset med bestemte Forslag om de Beslutninger, der skulle tages, under følgende Form:

„Herrehuset opfordres til at beslutte . . . .“

§ 19. 1. Stk. som R. F. § 29. (Meddelelse om Udvalgets Konstituering og første Møde tilstilles Præsidenten for Statsministeriet, om de følgende Møder derimod vedkommende Fagminister).

2. Stk. som R. F. § 27, 4. Stk.

Husets Medlemmer ere berettigede til som Tilhørere at overvære Udvalgenes Forhandlinger, saafremt disse ikke med Stemmeflerhed have udelukket Offentligheden.

§ 20. 1. Stk. som R. F. § 27, 2. Stk. (Forslagsstilleren kan ikke vælges til Ordfører. — „Ministrene" for „Forbundsraadet").

2. Stk. som R. F. § 27, 3. Stk. (Afgives mundtlig Betænkning, skal Udvalgets Forslag og Ordførerens Navn trykt bringes til Husets Kundskab).

§ 21 som R. F. § 31.

B. Første og anden Behandling i det samlede Hus.

§ 22. Den første Behandling i det samlede Hus finder i det Tidligste Sted paa den tredie Dag, efter at vedkommende Lovforslag er kommet Medlemmerne trykt i Hænde.

For denne Behandling gjælde samtlige de om Forhandlingerne i det samlede Hus (§§ 32—59) givne Bestemmelser. Dog udkræve selvstændige Medlemsforslag og Ændringsforslag hverken Understøttelse eller gjentagen Afstemning (§§ 47 og 48), og Henvisning til et Udvalg kan finde Sted paa ethvert Trin af Behandlingen.

3. Stk. som R. F. § 19, 4. og 5. Stk. („første" og „anden Behandling" istedetfor „anden" og „tredie Behandling").

§ 23. 1. Pkt. som R. F. § 20, 1 Stk. („anden Behandling" istedetfor „tredie Behandling"). Ved anden Behandling komme med Hensyn til Forretningsgangen Bestemmelserne i Forretningsordenens §§ 32 og 59 til Anvendelse.

C. Eneste, endelig Behandling.

§ 24. Eneste, endelig Behandling i det samlede Hus foretages i det Tidligste paa den tredie Dag, efter at vedkommende Regjeringslovforslag eller Medlemsforslag er kommet Medlemmerne trykt i Hænde. Forhandlingen indledes af en eller flere, af Formanden valgte Ordførere (Referenter og Korreferenter). Disses Forslag bringes trykte til Medlemmernes Kundskab.

Med Hensyn til Forretningsgangen komme Bestemmelserne i §§ 32—59 til Anvendelse.

Ogsaa paa ethvert Trin af den eneste, endelige Behandling kan der, indtil den Opstilling af Afstemningsspørgsmaalene har fundet Sted, der gaar forud for den samlede Afstemning, tages Beslutning om at henvise Sagen til et Udvalg.

§ 25. Første Behandling i det samlede Hus (§ 22), saavelsom eneste endelige Behandling (§ 24), kunne ogsaa finde Sted forinden den tredie Dag efter Forslagenes Omdeling, naar der ikke reises Indsigelse derimod af 10 tilstedeværende Medlemmer. Det Samme gjælder med Hensyn til den Frist, som ved Behandlingen af Udvalgsbetænkninger skal hengaa efter Omdelingen af disse (§ 20) eller ved anden Behandling i Huset (§ 23) efter første Behandling.

D. Selvstændige Forslag.

§ 26. De af Medlemmerne indbragte selvstændige Forslag skulle undertegnes af mindst 15 Medlemmer. De indgives skriftlig til Formanden med Indledningsformlen: „Herrehuset opfordres til at beslutte . . ." og med en vedføiet kort Begrundelse.

Iagttages denne Form ikke, behandles Forslaget som Andragende.

§ 27. 1. Pkt. som R. F. § 24, 1. Pkt. Forslaget udkræver i saa Fald Understøttelse af 15 Medlemmer.

Opnaar Forslaget denne Understøttelse, fortsættes Behandlingen uden videre.

E. Andragender.

§ 28. De til Huset indgivne Andragender henvises af Formanden til Udvalget for Andragender. Angaar imidlertid Andragendet en Sag, til hvis Behandling der er nedsat et særligt Udvalg, er Formanden beføiet til strax at henvise det til dette Udvalg.

Over de indkomne Andragender tilstilles der fra Tid til anden Husets Medlemmer en Fortegnelse, der skal indeholde et kortfattet Uddrag af hvert Andragende tilligemed Oplysning om, hvem der har foretaget Uddraget, og til hvilket Udvalg Andragendet er henvist.

Om Indholdet af de Andragender, der vedrøre Sager, som ere henviste til et Udvalg eller til eneste endelig Behandling, aflægger Ordføreren (Referenten) Beretning til Huset ved den almindelige Forhandling eller, hvis Andragendet angaar bestemte Paragrafer, ved Forhandlingen om disse. Den samme Fremgangsmaade iagttages ligeledes ved Udvalgsbehandlingen og ved første og anden Behandling i Huset. I sidste Fald vælger Formanden en særlig Ordfører.

Om de øvrige Andragender afgive de Udvalg, til hvilke det har været overdraget at behandle dem, Betænkning til Huset ved dertil valgte Ordførere.

§ 29. Andragender, som efter de med deres foreløbige Behandling betroede Udvalgs enstemmige Mening ikke egne sig til Behandling i det samlede Hus, anføres i Udvalgsbetænkningen

med en kort Angivelse af det, hvorpaa Andragendet gaar ud, og med Forslag om at betragte dem som henlagte uden Forhandling. Dette Forslag anses for vedtaget af Huset for samtlige de Andragenders Vedkommende, om hvis Drøftelse der ikke i det til deres Behandling bestemte samlede Møde stilles Forslag af noget Medlem. Over de Andragender, om hvis Drøftelse der er stillet Forslag, skal Udvalget afgive Betænkning.

Andragender uden Underskrift, saavelsom Andragender under en Fællesbetegnelse, der ikke ere udgaaede fra Embedsmyndigheder eller Korporationer[1]) (Forfatningslovens Art. 32[2])), henlægges uden Drøftelse; dog skal der gives Huset en kort Meddelelse om dem.

§ 30. Indgiverne af Andragendet tilstilles der under Form af en udfyldt Formular Meddelelse om den med Hensyn til deres Besværing eller Anmodning trufne Afgjørelse.

V. Forskrifter om Forretningsgangen i de samlede Møder.

A. Dagsordenen.

§ 31. Dagsordenen fastsættes af Formanden og meddeles trykt til Husets Medlemmer og Ministrene. Som Regel have Udvalgsbetænkningerne den første Plads paa Dagsordenen.

Formanden kan ikke uden Husets Samtykke lade noget Punkt udgaa af Dagsordenen.

B. Herrehusets Møder.

§ 32 som R. F. § 36.

§ 33. Er Formanden eller 10 Medlemmer i Tvivl om, hvorvidt det beslutningsdygtige Antal Medlemmer af Huset (§ 2) er tilstede, skal der foretages Optælling.

§ 34 som R. F. § 37.

C. Protokollen over Møderne.

§§ 35—38 som R. F. §§ 38—41.

D. Talernes Orden.

§ 39 som R. F. § 42.

§ 40 som R. F. § 43 („Ministrene og de til at repræsentere dem beordrede Statsembedsmænd" istedetfor „Forbundsraadet osv.").

§ 41. Begjæring om Ordet fremsættes, efter at den paagjældende Sag er sat under Forhandling, skriftlig for den Sekretær, der fører Listen over Talerne og vaager over, at disses Rækkefølge iagttages. I Begjæringen angives, om Taleren agter at tale for eller imod Forslaget.

De anmeldte Taleres Rækkefølge bestemmes ved Lodtrækning. Forslagsstilleren eller, hvis denne ikke har begjæret Ordet, den første Taler for Forslaget faar Ordet efter Ordføreren. Saavidt muligt skal der afvexles mellem Talere for og imod.

De Talere, der melde sig i Løbet af Forhandlingen, opføres paa Listen over Talerne i den Orden, hvori de melde sig.

Talere paa samme Side kunne bytte Plads indbyrdes.

§ 42. Strax at faae Ordet kunne kun de Medlemmer forlange, som ville tale om Maaden, hvorpaa Afstemningsspørgsmaalene ere stillede, eller om Forretningsordenen, eller som ville berigtige faktiske Anbringender.

Efter Forhandlingens Slutning ere faktiske Berigtigelser kun tilladte, forsaavidt de ere foranledigede ved Foredrag, der ere holdte efter Forhandlingens Slutning.

§§ 43—44 som R. F. §§ 45—46.

§ 45. Ved Regjeringslovforslag og selvstændige Medlemsforslag finder først en almindelig Forhandling Sted om de Grundsætninger, hvorpaa Forslaget eller de enkelte Afsnit af samme hvile. Under denne almindelige Forhandling kan hvert Medlem kun faae Ordet een Gang.

§ 46. Derpaa begynder Forhandlingen om de enkelte Paragrafer og de Ændringsforslag, der ere stillede til dem, medmindre Huset, efterat den almindelige Drøftelse er endt, maatte beslutte uden videre Forhandling at afstemme om Vedtagelsen af Forslaget eller enkelte Afsnit af samme (§ 49 Nr. 5).

Et Forslag om Afstemning over Forslaget i dets Helhed eller enkelte Afsnit af samme udelukker ikke Indbringelsen af Ændringsforslag, til hvilke da den specielle Forhandling indskrænker sig. Sættes et Forslag eller et enkelt Afsnit af samme under Afstemning, uden at noget Ændringsforslag er stillet, kan den fuldstændige Oplæsning af Forslaget undlades, naar Huset paa Formandens Henstilling beslutter Saadant.

E. Ændringsforslag.

§ 47. Ændringsforslag (Amendements) til Regjeringslovforslag og selvstændige Medlemsforslag saavelsom Forslag om simpel eller motiveret

[1]) Se Sp. 595, Note 1.

[2]) Sp. 595.

Overgang til Dagsordenen skulle indgives skriftlig til Formanden og kunne stilles paa ethvert Tidspunkt inden Forhandlingernes Slutning. De nævnte Forslag udkræve Understøttelse af 15 Medlemmer. Begrundelsen af dem sker efter Talernes Rækkefølge (§ 41).

Ændringsforslagene maa staa i en væsentlig Forbindelse med Regjeringslovforslagets eller det selvstændige Medlemsforslags Indhold og skulle oplæses umiddelbart efter deres Indgivelse, medmindre de allerede forinden ere trykte og omdelte. Huset kan henvise et Ændringsforslag til Udvalgsbehandling og udsætte Forhandlingen om det, til Udvalgsbetænkningen foreligger. De i et Udvalg stillede, bestemt formulerede Ændringsforslag, som efter den afgivne Betænknings Udvisende ere forkastede af Udvalgets Flertal, kunne under Forhandlingen i det samlede Hus gjenoptages af ethvert af Medlemmerne, uden at nye Aftryk af dem ere fornødne, og skulle, naar de finde Understøttelse hos 15 Medlemmer, sættes under Forhandling og Afstemning.

§ 48. 1 Pkt. som R. F. § 50, 1. Pkt. (Ordene „Forslag til motiveret Dagsorden" ere udeladte).

Før denne Afstemning gives Ordet kun til een Taler for og een Taler mod og kun i den angivne Orden. Nye Ændringsforslag kunne i dette Tilfælde ikke stilles.

F. Forslag om Forretningsgangen.

§ 49. Forslag om
1) Udsættelse af et Møde;
2) Fjernelse af et Punkt paa Dagsordenen;
3) Forhandlingernes Udsættelse eller Afslutning;
4) Gjenoptagelse af en sluttet Forhandling;
5) Afstemning over et Forslag eller enkelte Afsnit af samme uden videre Forhandling

kunne stilles mundtlig eller skriftlig af ethvert Medlem; de udkræve Understøttelse af 15 Medlemmer og sættes under Afstemning, efterat Ordet er givet een Gang for og een Gang mod.

6) Foruden i det i § 55 ommeldte Tilfælde kan ethvert Medlem, dog kun saalænge Afstemning endnu ikke er begyndt, skriftlig foreslaa Afstemning ved Navneopraab, og naar et saadant Forslag understøttes af 15 Medlemmer, skal det tages til Følge.

G. Behandlingen af Forespørgsler og af Oversigterne over de af Statsregjeringen trufne Afgjørelser med Hensyn til Herrehusets Beslutninger.

§ 50 som R. F. §§ 32—33 (Forespørgsler skulle undertegnes af mindst 20 Medlemmer foruden Forespørgeren, Forslag om ufortøvet Forhandling af mindst 30 Medlemmer. — „Statsregjeringen" istedetfor „Forbundsraadet" og „Rigskantsleren").

§ 50 a som R. F. § 34 („Statsregjeringen" istedetfor „Forbundsraadet" og „Rigskantsleren").

H. Forhandlingernes Slutning.

§ 51. Forinden Formanden lader Huset tage Beslutning om Afslutning af Forhandlingerne, skal Listen over Talerne oplæses.

Efter Forhandlingens Slutning skal Forslagsstilleren eller i hans Sted en af dem, der have medundertegnet Forslaget, saavelsom Ordføreren have Ordet, saafremt de begjære det. Iøvrigt kan Ordet kun gives til Medlemmer, der ville tale om Maaden, hvorpaa Afstemningsspørgsmaalene ere stillede, eller angaaende Forretningsordenen.

3 Stk. som R. F. § 48. 1 Stk. („Ministeriet" istedetfor „Forbundsraadet").

§ 52. 1—3 Pkt. som R. F. § 51, 1—3 Pkt.

Forslag om simpel og efter dem Forslag om motiveret Overgang til Dagsordenen sættes under Afstemning før de øvrige Forslag.

5 Pkt. som R. F. § 51, 4 Pkt.

§ 53 som R. F. § 52.

I. Afstemning.

§ 54 som R. F. § 54, 1 Stk.

§ 55. 1—4 Pkt. som R. F. § 55.

Udkommer ved Optællingen et Flertal af mindre end 10 Stemmer, kan ethvert Medlem uden Understøttelse foreslaa Afstemning ved Navneopraab. Staa Stemmerne lige, betragtes Forslaget som forkastet.

§ 56 som R. F. § 58.

§ 57. Umiddelbart efter Afstemningens Slutning forkynder Formanden Udfaldet.

§ 58. Ethvert Medlem er berettiget til skriftlig at indgive sin fra Flertalsbeslutningen afvigende Afstemning til Sekretærerne og forlange den optagen i den stenografiske Beretning.

§ 59. Anser Huset efter Vedtagelsen af de enkelte Beslutninger med Hensyn til et Regjeringslovforslag eller et selvstændigt Medlemsforslag en særlig Redaktion af samme for nødvendig, forinden den samlede Afstemning foretages, har i det Tilfælde, at der har fundet første og

anden Behandling eller eneste, endelig Behandling Sted, Formanden at foranledige denne foretagen paa den Maade, han finder hensigtsmæssig (§ 22). I det Tilfælde, at der forud for Forhandlingen i det samlede Hus er gaaet en Udvalgsbehandling, besørger Udvalget Redaktionen.

Denne Redaktion trykkes derpaa, og tre Dage efter, at den er omdelt, afstemmes der over Forslaget i dets Helhed, forsaavidt Huset ikke maatte beslutte at fremskynde Afstemningen.

I Løbet af den Frist, der skal hengaa inden den samlede Afstemning, kan der under Form af Ændringsforslag skriftlig fremsættes Bemærkninger vedrørende Uoverensstemmelser mellem de tagne Beslutninger og Redaktionen, eller dennes Affattelse. Opnaar et saadant Forslag Understøttelse af 15 Medlemmer, skal det sættes under Forhandling og Afstemning i Huset. Under denne Forhandling er enhver Tilbagevenden til Forslagets materielle Indhold afskaaren.

§ 60. For den i Forfatningslovens Artikel 107[1]) ved Forfatningsændringer foreskrevne gjentagne Afstemning finder ikke nogen Forhandling Sted.

VI. Ordensbestemmelser.

§ 61. Krænker et Medlem Ordenen, kaldes han med Navns Nævnelse til Orden af Formanden, uden at han kan reise nogen Indsigelse derimod.

§§ 62—65 som R. F. § 61, 1. Pkt., §§ 62—64.

§ 66. Paa hvilken Maade Formanden vil meddele Husets Medlemmer de til ham eller til Huset rettede Besværinger og Skrivelser angaaende de i Huset stedfundne Forhandlinger, eller hvad han iøvrigt i saadan Anledning vil foretage, er overladt til hans egen Afgjørelse.

VII. Om Husets Medlemmer.

A. Prøvelse af Medlemmernes Ret til Sæde i Huset.

§ 67. De nyindtraadte eller af Kongen nyvalgte Medlemmers Ret til Sæde i Huset prøves af Udvalget for Medlemsfortegnelsen paa Grundlag af Forordningen om Dannelsen af Første Kammer, af 12te Oktober 1854[2]), og Forordningen om endelig Gjennemførelse af de tagne Forbehold om Dannelsen af Forbund af den gamle og den betryggede Grundeiendom (Landskabsdistrikter) og om Valget af de Medlemmer af Herrehuset, til hvilke de nævnte Forbund og de provindsielle Greveforbund have Forslagsret, af 10de November 1865[3]), saavelsom de allerhøieste Kundgjørelser vedrørende Byernes Forslagsret af 12te Oktober 1854, 29de September 1860, 26de Oktober 1867 og 12te Mai 1876.

Udvalget for Medlemsfortegnelsen bestaar af Husets Formand, der fører Forsædet, af de to Næstformænd og af fire valgte Medlemmer.

Om Udfaldet af Prøvelsen afgiver Udvalget for Medlemsfortegnelsen Betænkning til Huset, ligesom det ogsaa i hver Samling forelægger dette en Oversigt over Husets Sammensætning og de deri foregaaede Personalforandringer.

Ethvert Medlem er berettiget til skriftlig at meddele dette Udvalg sin Tvivl om et Medlems Ret til Sæde i Huset, eller om den vedvarende Tilstedeværelse af Betingelserne for Udøvelsen af hans Medlemsret. Udvalget har da at afgive Betænkning derom og hidføre en Beslutning af Huset i saa Henseende.

De Medlemmer, hvis Ret til Sæde i Huset er anerkjendt af dette, indføres i en Medlemsfortegnelse; de Medlemmer, der ere erklærede for udtraadte, udslettes af samme. Indførelsen saavelsom Udslettelsen af Medlemsfortegnelsen foretages af Udvalget for Medlemsfortegnelsen i Henhold til Husets Beslutninger.

Valget af de fire Medlemmer til Udvalget for Medlemsfortegnelsen foretages for tre Aar i et Møde af det samlede Hus med absolut Flertal og ved een Valghandling.

Saafremt der ved den første og en derpaa følgende Afstemning ikke fremkommer noget absolut Flertal, foretages der bundet Valg mellem dobbelt saa Mange af dem, der have faaet flest Stemmer, som der endnu skal vælges Medlemmer.

Opnaa ved en Afstemning Flere, end der endnu skal vælges Medlemmer, absolut Flertal, betragtes de som valgte, der have opnaaet det høieste Antal Stemmer.

I Tilfælde af Stemmelighed sker Afgjørelsen ved Lodtrækning, der foretages af Formanden.

B. Om ledige Pladser i Huset.

§ 68. Bliver et Medlems Plads ledig, indberetter Formanden dette til Kongen, forsaavidt det ikke ifølge de Huset foreliggende Meddelelser om det paagjældende Medlems Bortgang maa antages, at saadan Indberetning allerede er sket andetstedsfra.

[1]) Sp. 611.
[2]) Meddeles her Sp. 629.
[3]) Se Sp. 630, Note 12.

C. Udelukkelse fra Huset.

§ 69. Med Hensyn til den Fremgangsmaade, der bliver at iagttage i de i Forordning af 12te Oktober 1854 §§ 9 og 10 [1]) ommeldte Tilfælde, komme Bestemmelserne i Beslutning af 25de April 1855 til Anvendelse. Ifølge den nævnte Beslutning kan Forslag om Udelukkelse af et Medlem kun indbringes af et Medlem af Huset.

D. Medlemmernes Deltagelse i Møderne.

§ 70. De Medlemmer, som for længere eller kortere Tid ere forhindrede fra at deltage i Husets Forhandlinger, have skriftlig at tilmelde Formanden dette med en kortfattet Angivelse af Forfaldsgrunden. Navnene paa de Medlemmer, der i Løbet af en Samling ikke have indtaget deres Pladser i Huset eller have anmeldt Fraværelse, udelades, naar Navneopraab foretages.

VIII. Adresser.

§ 71. Fremkommer et tilstrækkelig understøttet Forslag om at indgive en Adresse til Kongen eller om at vedtage et Udkast til en saadan Adresse, afstemmes der, efter at en Taler for og en mod Forslaget have havt Ordet, strax i samme Møde, hvori Forslaget er indbragt, om det Spørgsmaal: Hvorvidt der overhovedet skal indgives nogen Adresse til Kongen, saafremt Forslaget har været indbragt paa Dagsordenen for det paagjældende Møde.

§ 72. Har Huset besluttet at indgive en Adresse til Kongen, nedsættes der et Udvalg til foreløbig Behandling af det indbragte Udkast eller til Udarbeidelse af et Adressendkast, der forelægges Huset uden Betænkning. Dette Udvalg skal bestaa af Formanden, der fører Forsædet, og af 10 Medlemmer, der vælges af Afdelingerne. Paa Forhandlingerne om Adressen komme Bestemmelserne i § 45 ff. til Anvendelse.

§ 73 som R. F. § 68. (Foruden Formanden ere ogsaa Næstformændene Medlemmer af Deputationen).

IX. Almindelige Bestemmelser.

§ 74 som R. F. § 53, 4. Stk. („Statsregjeringen eller Deputeretkamret" istedetfor „Forbundsraadet").

§§ 75—76 som D. F. § 73 („Deputeretkamret" istedetfor „Herrehuset").

§ 77. Alle Meddelelser til Statsregjeringen eller Deputeretkamret foregaa gjennem Formanden.

§ 78. Forretningsordenen har vedvarende Gyldighed fra Samling til Samling. Forandringer i samme kunne foretages efter Herrehusets Beslutning, der forberedes ved en Betænkning af Udvalget for Forretningsordenen. Forslag fra enkelte Medlemmer om Forandringer i Forretningsordenen skulle indgives umiddelbart til det nævnte Udvalgs Formand, der foranstalter deres videre Behandling.

[1]) Sp. 631.

